

Yayına Hazırlayanlar: **Murat Uluğtekin - M. Gül Uluğtekin**

OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E HİLAL-İ AHMER İCRAAT RAPORLARI 1914 – 1928

**OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E
HİLAL-İ AHMER
İCRAAT RAPORLARI**

1914 – 1928

Yayına Hazırlayanlar

Murat Uluğtekin

M. Gül Uluğtekin

OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E
HİLAL-İ AHMER
İCRAAT RAPORLARI
1914 – 1928

YAYINA HAZIRLAYANLAR:
MURAT ULUĞTEKİN
Dr. M. GÜL ULUĞTEKİN

EDİTÖR:
CEREN AYGÜL

KAPAK TASARIM:
BELGİN DURUYÜREK

TÜRK KIZILAYI
ATAÇ- 1 SOKAK NO: 32 YENİŞEHİR/ ANKARA

SUNUŞ

ÖNSÖZ

1868 senesinde Mecruhın ve Marda-yı Askeriyeye İmdat ve Muavenet Cemiyeti olarak kurulan Türkiye Kızılay Derneği, 1877 yılında Hilal-i Ahmer Cemiyeti adını almıştır. 20. yüzyıl başlarında Osmanlı İmparatorluğu topraklarının sahne olduğu savaşlarda etkin insani yardımları bulunan Cemiyet, Cumhuriyet yönetiminin Osmanlı İmparatorluğu'ndan devraldığı nadir kurumlardan biridir. 1935 yılında Atatürk'ün önerisiyle Türkiye Kızılay Cemiyeti, 1947 yılında da Türkiye Kızılay Derneği adını alan kurum, günümüze kadar etkinliğini sürdürerek gerek ulusal gerekse uluslararası yardım cemiyetleri arasında önemli bir konuma sahip olmuştur.

Bu çalışma, Hilal-i Ahmer Cemiyeti Genel Merkezi'nin 1914-1928 yıllarına ait İcraat Raporlarını kapsamaktadır. Bu konuda yapılmış benzer çalışmalar arasında, Prof. Dr. Seçil Karal Akgün ve E. Öğr. Gör. Murat Uluğtekin'in birlikte hazırlamış oldukları *Akçuraoğlu Yusuf: Birinci Dünya Savaşı Sonunda İskandinavya'dan Sibiryaya Hilal-i Ahmer Hizmetinde* ve İsmail Fettahoğlu'nun yayıma hazırlamış olduğu *Milli Mücadelede Hilal-i Ahmer: Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Teşkilinden Sakarya Zaferi'ne Kadar İcraat Raporu 23 Nisan 1920-23 Eylül 1921* adlı eserler yer almaktadır. Daha önceki çalışmaları tamamlayıcı niteliğe sahip bu kitapla birlikte Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin hazırlamış olduğu eski yazılı matbu bütün İcraat Raporlarının yeni yazıya çevrilmesi tamamlanmış olmaktadır.

Günümüz Türkçesine çevrilen ve yayıma hazırlanan raporlar;

1. Rapor- 1335-1919 senesinde Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti Tarafından Münakid Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisi Heyet-i Muhteremesine Takdim Edilen 1330-1334 [1914-1918] Senelerine Ait Merkezi Umumi Raporu,

2. Rapor- Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti Merkez-i Umumisi Tarafından 1339 [1923] Senesi Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisine takdim edilen 1335-1338 [1919-1922] Dört Senelik Devreye Ait Rapor,

3. Rapor- Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti Merkez-i Umumisi Tarafından 341 [1925] Senesi Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisine Takdim Edilen (339-340) [1923- 1924] İki Senelik Devresine Ait Rapor,

4. Rapor- Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti Merkez-i Umumisi Tarafından 1926 Senesi Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisine Takdim Edilen (1925-1341) Senesine Ait Rapor,

5. Rapor- Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti Merkez-i Umumisi Tarafından 1927 Senesi Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisine Takdim Edilen 1926 Senesine Ait Rapor,

6. Rapor- Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti Merkez-i Umumisi Tarafından 1928 Senesi Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisine Takdim Edilen 1927 Senesi İcraatına Ait Rapor'u kapsamaktadır. Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin on dört yıllık icraatını gözler önüne seren raporlara ek olarak Hilal-i Ahmer bütçelerini içeren tablolar ve grafikler de bu kitapta yer almaktadır.

Kurum tarihlerini aydınlatmada "ilk el kaynak" niteliğinde olan icraat raporlarının ayrı bir yeri vardır. Bu önemli kaynağın belge niteliğini bozmadan, *aynen* aktarılması bu

çalışmanın ilk hedefi olmuştur. Ancak araştırmacıların da tercih edecekleri “müdahalesiz orijinal metin” hazırlanırken, daha geniş okuyucu kitlesine ulaşabilmek amacıyla gerekli görülen yerlerde kullanımdan düşmüş kelime ve kelime gruplarının yanlarına günümüzdeki karşılıkları köşeli parantezlerle ve metin akışını bozmayacak şekilde verilmiştir. Ayrıca bu karşılıklar metni sık sık bölmeyecek şekilde ve gerektiğinde verilmiş; verilen bu karşılıklardan oluşturulan lügatçe kitabın sonuna eklenmiştir. Lügatçeye alınan kelimelerin günümüzdeki karşılıkları aktarılırken, metindeki kullanımları göz önünde tutulmuştur.

Metin hazırlanırken, anlam ve cümle yapısını bozan, ayrıca yazım hatası olduğu kesinlikle belli olan ifadeler; köşeli parantezle yapılan ekleme ve değişikliklerle düzeltilmeye çalışılmıştır. Noktalama işaretlerinde de aynı yol izlenmiş ancak bunların dışında orijinal metne tam bir bağlılık –başta da belirttiğimiz gibi– ilk kuralımız olmuştur. Fihristler, orijinal metinden yararlanılmakla birlikte, bizim tarafımızdan hazırlanmıştır. Bunun dışında, metne yaptığımız her ekleme ya da müdahale köşeli parantez içinde verilmiştir.

Yazım kuralları konusunda Türk Dil Kurumu’nun 1981 yılında yayımlanan Yeni Yazım Kılavuzu (11. Baskı) esas alınmıştır. Bu kılavuza uygun olarak, Arapça ve Farsça kelimelerin sonundaki yumuşak ünsüzler –özel adlar da dahil olmak üzere– sert ünsüzlere çevrilmiştir.

Bu çalışmanın son halini almasında başta ODTÜ Tarih Bölümü Başkanı Prof. Dr. Seçil Karal Akgün olmak üzere birçok kişinin emeği vardır. İlk okumaların tamamında, okumaların kontrolünde, düzeltmeler ve diğer çalışmalarda ODTÜ Tarih Bölümü yüksek lisans öğrencisi Merve Keyvanoğlu, ODTÜ Tarih Bölümü lisans öğrencileri Ekin Kasım ve Erol Ozan Yılmaz’ın önemli katkıları oldu. ODTÜ Tarih Bölümü lisans öğrencilerinden Mehmet Erdoğan, Bedirhan Laçın, Serkan Sönmez, Tahsin Şahin ve Nurgül Yılmaz ilk okumalarda büyük destek verdiler.

Ayrıca, tıbbi terim ve sözcükler konusunda Ecz. Zehra Kasım’ın, askeri terimlerde ise Öğr. Melih Dalbudak’ın değerli yardımları oldu.

Kitabın hazırlanma aşamasında bize teknik destek sağlayan ODTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü’nden Onur Atak her ihtiyaç duyduğumuzda yardımımıza koştu.

Bu icraat raporlarının hazırlanması için gerekli ortamı Türk Kızılayı Genel Başkanı Ahmet Lütfi Akar ve yönetim kurulu sağladı. Tarihi ve kültürel konulardaki hassasiyetiyle Genel Müdür Ömer Taşlı; içten katkılarıyla Kurumsal İletişim Bölümü Müdürü Mehtap Baykal Yeşilyurt, aynı bölümde görev yapan Halkla İlişkiler Birim Yöneticisi Tülay Güler, Yetkili Özlem Kalkanoğlu, Grafiker Belgin Duruyürek, Yetkili Yardımcısı Nehir Eken ve arşiv materyali destekleri ile Türk Kızılayı Etimesgut Arşiv Bölümü Müdürü Güler Yılmaz, Belge Yönetim Birim Yöneticisi Hediye Ballı, Arşiv ve Kütüphane Birim Yöneticisi Hande Uzun Külcü, Yetkililer Esra Oğuztürk ve Ülkü Doğan, Yetkili Yardımcısı Recep Can ve Asistan Nursel Şeker her zaman olduğu gibi yine yanımızda oldular; yardımlarını esirgemediler.

Ceren Aygül

Ankara, Ocak 2013

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	1
ÖNSÖZ.....	2
İÇİNDEKİLER.....	4
[1. RAPOR].....	8
Hilal-i Ahmer.....	10
Mukaddeme	11
Vakt-i Sulhte Hilal-i Ahmer.....	11
330 [1914] senesi Martından Seferberlik Bidayetine [Başlangıcına] Kadar.....	11
Vakt-i Harpte Merkez-i Umuminin Hidemat ve Faaliyeti.....	12
1- Hastaneler Tesisi.....	12
A- Sabit Hastaneler.....	12
B- Seyyar Hastaneler.....	17
C- Sıhhiye-i Askeriyeye Merbut Olup Hilal-i Ahmer Namını Taşıyan Hastaneler.....	20
2- Mecruhin ve Mardanın Nakli.....	20
Zuafa ve Nukahaya Hizmet.....	20
3- Sıhhiye-i Askeriyeye Muavenet.....	23
4- Üseraya Muavenet.....	24
5- Hastabakıcılık.....	31
6- Emraz-ı Sâriye [Salgın Hastalıklar] ile Mücadele.....	32
Tifüs, Çiçek, Frengi, Daü'l-kelp.....	32
7- Ahaliye Muavenet.....	34
8- Murahhaslıklar.....	37
9- Hilal-i Ahmer'in Tenvir-i Efkâra [Fikri Aydınlanmaya] Hizmeti.....	39
10- Harikzedegâna Muavenet.....	41
11- Talebeye Muavenet.....	42
12- Zeriyyat.....	43
13- Harp Sakat ve Malullerine Muavenet.....	45
14- Hilal-i Ahmer'e Dair Kavanin [Kanunlar] ve Nizamât ve Talimat.....	45
15- Taltifat.....	46
16- Ecnebi Salib-i Ahmerlerine Muavenet.....	46
17- Merkez-i Umumi Tebeddülâtı.....	47
Hilal-i Ahmer Hanımlar Merkezi Faaliyeti.....	47
Hilal-i Ahmer Merakiz ve Şuabatının Faaliyeti.....	50
Kısm-ı Mali.....	55
Varidat.....	59
Sıhhiye-i Askeriye ve Müessesatına İhda Edilen Çamaşır Listesi.....	65
Ecza-yı Tıbbiye ve Alat-ı Cerrahiye Listesi.....	67
1. Rapora Ait 5 Adet Tablo.....	74
[2. RAPOR].....	97
339 [1923] Senesi Meclis-i Umumisi Heyet-i Muhteremesine.....	99
Medhal [Giriş].....	102
Sıhhiye-i Askeriyeye Muavenet.....	103
Mecruhin Hastaneleri.....	105
Mecruhin Sevkiyatı.....	110
Çayhane ve Mecruhin İstasyonları.....	111
Memurin-i Sıhhiye İzamı.....	112

Sihhiye-i Askeriyeye İta Olunan Eşya ve Levazım	113
Harp Mesabzedelerine Muavenet	126
1- Trabzon Heyet-i İmdadiyesi.....	126
2- Erzincan-Şimal-i Mamüretü'l-aziz Heyet-i İmdadiyesi.....	130
3- Erzurum Heyet-i İmdadiyesi	131
Vilayat-ı Garbiye İmdat Heyetleri	134
4- Akhisar Heyet-i İmdadiyesi	134
5- Nazilli Heyet-i İmdadiyesi	137
Hilal-i Ahmer Beşinci İmdad-ı Sıhhi Heyeti Riyasetine	139
6- İzmir Heyet-i İmdadiyesi	141
7- Alaşehir Heyet-i İmdadiyesi	142
8- Adana- Konya Heyet-i İmdadiyesi	142
9- Karamürsel Heyet-i İmdadiyesi	147
10- İzmit Muavenet Heyeti.....	148
11- Bilecik İmdat Heyeti	149
12- Gördes İmdat Heyeti	150
Sakarya ve Havalisi İmdat Heyetleri	151
13- Haymana Heyet-i İmdadiyesi.....	151
14- Mihaliççik Heyet-i İmdadiyesi.....	151
15- Sivrihisar Heyet-i İmdadiyesi	152
Antep ve Havalisine Muavenet.....	153
16- Birinci “Antep” Heyet-i İmdadiyesi	153
17- İkinci Antep Heyet-i İmdadiyesi.....	154
Muğla, Çine, Bozdoğan İmdat Heyetleri 18-19-20	155
Memalik-i Müstahlasa İmdat Heyetleri	156
21- “Uşak- Afyonkarahisar” Heyet-i İmdadiyesi.....	156
22- “Bilecik- Eskişehir” Heyet-i İmdadiyesi.....	157
23- “İzmir- Mağnisa (Manisa)” Heyet-i İmdadiyesi	158
24- “Aydın” Heyet-i İmdadiyesi	159
25- “Balıkesir- Bursa” Heyet-i İmdadiyesi	160
Şarki Trakya’ya Muavenet.....	162
Mesken İnşaatı	163
İstanbul Fukara Aşhaneleri	166
İstanbul Fukara Dispanserleri	169
Samanlıdağ Felaketzedegânına Muavenet.....	170
İskân ve İlbas	174
İaşe	175
Avrupa’daki Talebe ve Tebaaya Muavenet	176
Üsera Şubesinin Faaliyeti	179
Ankara Heyet-i Murahhasası Üsera Şubesi	186
Muhtelif Muavenetler	187
Merakiz ve Şuabatın Faaliyeti	194
Teftiş ve Murakabe.....	227
Hükümet Heyet-i Teftişiyesi	240
Rapor.....	242
Muamelat-ı Hesabiye	244
337 [1921] Senesi Muamelat-ı Maliyesi	245
1338 Senesi Muamelat-ı Maliyesi.....	250
İmdad-ı Sıhhi Heyetleri.....	254
Teftişat-ı Sabıka Tenkidatı ve Ol-babdaki İcraat ve Mütalaat.....	255

Merkezin Teşkilat ve İcraatına ve Nizamnameler Tatbikat ve Islahatına Dair Tetkikat ve Tenkidat-ı Umumiye ve Mütalaat-ı Mahsusa	264
Teşkilat-ı Dahiliye-i İdariye Hesabat ve Muhaberat Umuru	270
İcraat-ı İslahiye	275
Hatime ve Hülasa	281
Teşkilat-ı Umumiye	283
Salib-i Ahmerlerle Münasebat	288
Kısm-ı Mali	292
Bilanço	299
Hatime	300
Fihrist	301
2. Rapora Ait 5 Adet Tablo	308
[3. RAPOR]	326
341 [1925] Senesi Meclis-i Umumisi Heyet-i Muhteremesine	327
Kongrece İcrası Merkez-i Umumiye Tevdi Kılınan Hususat	329
Hilal-i Ahmer'in Ahali Mübadelesindeki Hidematı	332
Memalik-i Müstahlasa İmdat Heyetleri	341
Hilal-i Ahmer Cemiyetinin Sıhhi İctimai Hizmeti Küçük Çocuklara Muaveneti	343
Müteferrik Muavenetler	345
Hilal-i Ahmer'in Meccani Muayenehaneleri	348
Yunanistan'daki Türk Üserasına Muavenet	351
Merakiz ve Şuabatının İfa Eyledikleri Muavenet	353
Beynelmilel Salib-i Ahmer Teşkilatında Hilal-i Ahmer'in Vaziyeti	356
Merakiz ve Şuabatımızın Teşkilat-ı Hazırası	359
Kısm-ı Mali	361
1339 [1923] Senesi Hesab-ı Katisi	361
340 [1924] Senesi Hesab-ı Katisi	364
Teklifat	367
İrsalat-ı Nakdiye	368
3. Rapora Ait 11 Adet Tablo	375
[4. RAPOR]	402
1926 Senesi Meclis-i Umumisi Heyet-i Muhteremesine	404
Nizamname-i Esasinin Tasdiki	405
Nizamname-i Esasi Tadilat-ı Tatbikatı	406
İstanbul Ambarlarından Cemiyete Lüzumlu Olan Eşyanın Tefrikiyle Eskişehir'deki Ambarlarımıza Nakli	408
İstanbul Ambarlarında Müddahar ve Cemiyete Faydası Bulunmayan Eşyayı Nakde Tahvil	410
İmdat ve Muavenet	412
Beynelmilel On İkinci Salib-i Ahmer Konferansı	418
Beynelmilel Salib-i Ahmerler Teşkilatı Meselesi	420
Teşkilat-ı Umumiye	433
Heyet-i Merkeziye ve İdare	433
İdare-i Merkeziye	434
Eskişehir Ambarları	435
Hastabakıcı Mektebi	436
Hilal-i Ahmer Mecmuası	439
Merakiz ve Şuabat	439
Heyet-i Merkeziye-i Salifeden Tedevvür Olunan Mevcudatın Tespiti ve Hesabat-ı Muallakanın Tasfiyesi	473

Kısm-1 Mali	474
Varidat-ı Umumiye	474
Masarif-i Umumiye	475
Bilanço	479
4. Rapora Ait 8 Adet Tablo	481
[5. RAPOR]	506
1927 Senesi Meclis-i Umumisi Heyet-i Muhteremesine	508
Nizamname-i Esasinin Tasdiki	509
Merkez-i Umumi ve Heyet-i İdare Tebeddülâtı	510
Geçen Meclis-i Umuminin Merkez-i Umumiye Havale Ettiği Hususat	512
Menabi-i Varidat Temini	516
İmdat ve Muavenet	528
Hareket-i Arzlar Musabinine Yardım	528
Harikzedegâna Muavenet	531
Üsera ve Muhacirin Muavenatı	531
Müteferrik Muavenetler	532
Beynelmîl Salib-i Ahmer Hususi Konferansı	533
Teşkilat-ı Umumiye	542
İdare-i Merkeziye Aklamı	542
Heyet-i Teftişîye	542
Hastabakıcı Mektebi	546
Mecmua İdaresi	548
Eskişehir Ambarları	548
Merakiz ve Şuabat	549
“Kısm-1 Mali”	578
[6. RAPOR]	580
1928 Senesi Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisi Riyaset- i Celilesine	582
Merkez-i Umumi ve Heyet-i İdare Tebeddülâtı	583
Geçen Meclis-i Umuminin Merkez-i Umumiye Havale Eylediği Hususat	585
Menabi-i Varidat	590
İmdat ve Muavenet	592
Teşkilat-ı Umumiye	594
İdare-i Merkeziye Aklamı	594
Heyet-i Teftişîye	594
Eskişehir Ambarı	597
Makine Şubesinde İcra Edilen Tamirat	598
Afyonkarahisar Madensuyu İdaresi	599
Mecmua İdaresi	599
Hastabakıcı Mektebi	599
Merakiz ve Şuabat	601
Kısm-1 Mali	617
[1]926-[1]928 Senesi Hesab-ı Katisi	617
6. Rapora Ait 13 Adet Tablo	619
LÜGATÇE	664
DİZİN	675

[1. RAPOR]

TAHT-I HİMAYE-İ HAZRET-İ MÜLUKÂNEDE

OSMANLI HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ

1335-1919 SENESİNDE MÜNAKİT HİLAL-İ AHMER MECLİS-İ UMUMİSİ

HEYET-İ MUHTEREMESİNE TAKDİM EDİLEN

1330- 1334 [1914- 1918] SENELERİNE AİT

MERKEZ-İ UMUMİ RAPORU

İstanbul

Matbaa-i Orhaniye

1335 [1919]

Fihrist

	Sayfa
1- Merkez-i Umumi Raporunun İdari Kısmı	1- 68
2- Merkez-i Umumi Raporunun Mali Kısmı	69-82
3- 334 [1918] Senesi Alelade ve Fevkalade Muvazeneleri Hesab-ı Katisi	
4- 334 [1918] Senesi Bilançosu	
5- 335 [1919] Senesi Alelade ve Fevkalade Muvazeneleri ve Mevadd-ı Nizamiyesi	
6- 1331-1334 [1915- 1918] Seneleri Bütçeleri	
7- 1330-1334 [1914- 1918] Seneleri Varidat ve Masarifat-ı Umumiyesi	
8- Faaliyet-i Umumiye-yi Musavver Grafikler	

Hilal-i Ahmer

1335 [1919] Senesi Meclis-i Umumi Heyet-i Muhteremesine

Taht-ı himaye-i mufahhame-i hazret-i padişahide bulunmakla mübahi [Padişah Hazretlerinin yüce koruyuculuğu altında bulunmakla övünen] Hilal-i Ahmer Cemiyeti cennet-mekân Sultan Mehmet Han-ı Hamis [Sultan Beşinci Mehmet Han] Hazretlerinin vuku-ı irtihalleri [vefatları] üzerine, taht-ı himaye-i cenab-ı tacdarilerine [Padişahımızın şerefli koruyuculuğu altına] kabul ile vayedar -ı feyz ü ikbal buyurmalarını [bolluk ve mutluluktan nasib-dar etmelerini], bi'l-irs ve'l-istihkak [soyca ve hak ederek] calis-i makam-ı hilafet olan [hilafet makamına oturmuş olan] şevketlü padişahımız Sultan Mehmet Han-ı Sadis efendimiz hazretlerinden bi'l-vasıta istirham eylemiş [aracı ile izin istemiş] ve cemiyetin bu istirham-ı ubeydanesi [kullara yakışan tarzdeki istirhamı] lütfen ve atıfeten [iyilikseverlikle] nezd-i maali-vefd-i cenab-ı şeh-r-yarilerinden [Padişah cenaplarının –ki yüceliklerin toplandığı yerdir] mazhar-ı kabul buyurularak bu lütf-ı cihan-kıymete [dünyaya değer lütufa] karşı merkez-i umuminiz namına [genel merkeziniz adına] heyet-i idare azası kulları şeref-sadır olan [şerefle çıkan] müsaade-i seniye-i cenab-ı padişahi [Padişah cenaplarının yüce izniyle] mantuk-ı münifince [yüce bildiriyle] huzur-ı hümayun-ı cenab-ı mülûkânelerinde [Padişah cenaplarının mübarek huzurlarında] şeref-müsule nail olmuş [şerefle ve saygıyla karşılığında durmaya erişmiş] ve cemiyetin şükran ve ubudiyetini atebe-i şahanelerine [kulluğunu şahane eşğine] arz eylemiştir.

Şevketmeab efendimiz hazretleri [Padişah] bu sırada lütfen ve tenezzülen Hilal-i Ahmer'in acizane hidematını [hizmetlerini] takdiren:

(Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin bidayet-i teessüsünden beri [kuruluşunun başından itibaren] ve hususuyla bu harp ^[1] esnasında ifa eylediği hidemat-ı ber-güzide [seçkin hizmetler] bence ve milletçe malumdur. Bu mühim hidematı tamamıyla takdir ve hatta takdir değil takdis ederiz. Bu gayenin tahakkuku uğrunda çalışmış olan sizin gibi hamiyetli zevatı Cenab-ı Hakk'ın bize ve vatana bağışlamasına dualar ediyorum) buyurdıkları gibi badehu [ondan sonra] bi'l-vasıta merkez-i umumi azası kullarını selam-ı şahaneleriyle [şahane selamlarıyla] vayedar-ı feyz ü mübahat [feyiz ve övünç] buyurmuşlardır.

Nizamname-i esasımız mucibince riyaset-i fahriyenin [fahri başkanlığın] veliaht-ı saltanat hazretlerine ait olması dolayısıyla devletlü necabetlü Abdülmecit Efendi hazretlerine vaki olan istirham-ı kemteranemiz [kulca istirhamımız] dahi lütfen mazhar-ı kabul olmuş ve veliaht-ı müşarünileyh [adı geçen veliaht] hazretlerinin huzur-ı necabet-penahilerine [soylu huzurlarına] heyet-i idare kabul olunarak cemiyetimizin şükran ve imtinanı [minneti] arz ve iblağ edilmiştir [ulaştırılmıştır]. ^[2]

Mukaddeme

Dört sene devam eden harb-i umuminin hamule-i mesai ve mesuliyetiyle [çalışma ve sorumluluk yüküyle] heyet-i muhteremeleri huzuruna gelen merkez-i umuminiz [genel merkeziniz] faaliyeti hakkındaki tafsilata başlamadan evvel 1331 [1915] senesinde Meclis-i Âlilerine arz ve takdim eylediği rapor muhteviyatını [içeriğini] hatırlatmak ister:

O vakit harbin ilk senesi, uhdesine mevdu [sorumluluğuna bırakılmış] vezaif-i imdadiyeyi kemal-i muvaffakiyetle ifa eylemiş olmak suretiyle ikmal eden heyet-i acizanemiz, her an tevellüt eden yeni ihtiyaçat karşısında tedarikat-ı lazımede bulunmak ve aynı zamanda mesaisini tevsi [genişletmek] ve tezyid etmek [artırmak] mecburiyetini hisseylediğinden sadr-ı esbak Hakkı Paşa'nın riyaseti altında içtima eden meclis-i muhteremenize mufassal [ayrıntılı] bir rapor vermeye imkân görmemiş ve cemiyetin idari ve mali bilumum muamelatı üzerindeki hakk-ı murakebelerinin [denetleme görevlilerinin] harbin hitamına talikini [ertelenmesini] bu babda diğer memleketler Salib-i Ahmerlerinden ve Beynelmilel Salib-i Ahmer'inden vaki olan istizahlara [açıklama isteklerimize] aldığımız cevaplara binaen – o Salib-i Ahmerlerde olduğu gibi– teklif eylemiş ve teklif-i vaki heyet-i aliyece kabul buyurularak Hilal-i Ahmer'in idari ve mali muamelatının tetkiki harbin hitamına talik olunmuş idi. Hatta bu sırada azadan bazı zevatın kongrenin harp nihayetine kadar akdedeceği celselerin heyet-i umumiyenin muhtelif ve mütevali [üst üste yapılan] celseleri addedilmesi lazım geleceği ve binaenaleyh aynı reis ve aynı heyetin huzuruyla müzakeresi icap edeceğini söylemesi üzerine reis sadr-ı esbak [eski sadrazam] merhum Hakkı Paşa (inşallah yine aynı aza-yı kiramı harpten sonra da toplanmış görürüz. Fakat makam-ı riyasetin [başkanlık makamı] yine aynı zat tarafından işgal edilip edilmeyeceğini bugünden kestirmek mümkün olamaz belki bendeniz o celsede aranızda bulunamam) demiş olduklarını ityan [söylemiş] ve müşarünileyhin [adı geçenin] irtihal-i müessifleriyle [üzücü vefatlarıyla] filhakika bugün aramızda bulunmadığını bi'l-vesile zikr ile gerek Hakkı Paşa merhumun ve gerek meclis-i umumi ve merkez-i umumi azasından ^[3] vefat etmiş olan diğer rüfeka-yı kiramın [sayın dostların] ruhlarına fatiha ithafını teklif ederiz.

Müteakiben 332 [1916] ve 333 [1917] ve 334 [1918] senelerinde davet edilen meclis-i umumi ise vezaifimizin henüz hitam bulmadığını nazar-ı itibara alarak yalnız bütçelerin tasdik ve kabulüyle iktifa buyurmuş idi.

Bugün lehü'l-hamd [Allah'a hamd olsun] mesaib-i harbiyenin [harp felaketlerinin] tamamen değilse bile kısmen zail olması üzerine henüz sulh akdedilip hal-i harp tamamıyla hitam bulmamış olmakla beraber muamelat ve hesabatımızı nazar-ı tetkik ve tasviplerine arzda istical [acele] ediyoruz:

Vakt-i Sulhte Hilal-i Ahmer

330 [1914] senesi Martından Seferberlik Bidayetine [Başlangıcına] Kadar

330 [1914] senesi Martı zarfında Balkan Harbi esnasında orduda zuhur eden lekeli hummanın Selimiye Kışlası'ndaki askerler arasında devam etmekte olmasına binaen cihet-i askeriyyeden vuku bulan talep üzerine askerler için çamaşır, çorap, yatak çarşafı, yastık yüzü

ve battaniye ihda olunduğu gibi, vuku bulan talep üzerine havlu, yorgan, don, gömlek gibi levazım nisan ayı zarfında tekrar sıhhiye-i askeriye tevdi edilmiştir.

Tifüsün Çifteler Çiftliği'ndeki muhacirine sirayeti üzerine çamaşır ve muzadd-ı taaffün [mikrop kıran] edviye [ilaçlar] irsal olunmuştur. Sene-i mezkûre mayısı zarfında ilk imdat levhaları olmak üzere Reis-i sani Müderris Besim Ömer Paşa tarafından ihzar olunan renkli levhaların tab [basım] ve temsiline mübaşeret olunmuştur [başlanmıştır].

İşte üç yüz otuz [1914] senesinin ilk dört ayı bu suretle bir taraftan Balkan Harbi'nin netayic-i müellimesine [elem verici sonuçlarına] karşı ittihaz-ı tedabir [tedbirler almak] ile geçmekte iken diğer taraftan da Hilal-i Ahmer'in sulh zamanında yapacağı işlerin tetkik ve müzakeresine hasr-ı dikkat olunuyordu. Mesela, Hilal-i Ahmer için elzem olan ambarın arsasının intihabı [seçilmesi] ve binasının inşası için kararlar ittihaz olunmuş ve inşaat derdest-i teşebbüs bulunmuş idi. Bir de ^[4] heyet-i aliyenin verdiği karar mucibince merkez-i umumi bütçeye ithal edilen tahsisatla mevsim-i hacda Hicaz'a bir heyet-i sıhhiye izamıyla [gönderilmesiyle] meşgul olmuş ve bunun için lazım gelen kadro dahi temmuz ayı zarfında tayin ve ihzar edilmiş idi.

Vakt-i Harpte Merkez-i Umuminin Hidemat ve Faaliyeti

1- Hastaneler Tesisi

A- Sabit Hastaneler

Erzurum- Erzincan- Sivas- Samsun hastaneleri- ilan-ı harbi müteakip mükemmel bir heyet-i sıhhiyesiyle beraber ma-malzeme beş yüz yataklık bir hastane Doktor Mehmet Emin Bey'in riyaseti altında Hilal-i Ahmer Cemiyeti tarafından tertip ve teçhiz olunan Gülnihal Hilal-i Ahmer Vapuru'yla ve Trabzon tarikiyle Erzurum'a sevk edilmiştir. Bu hastanemiz bidayette Erzurum'da ifa-yı vazife etmiş iken ordunun ileri harekâtında görülen lüzum üzerine Hasankale'ye nakledilmiş ve ordunun ricati esnasında gerek mecruhin ve gerekse donukları kabul ve tedavi etmek suretiyle bir ay ifa-yı vazife etmiş, ettikten sonra ve cephenin daha geriye alınması üzerine tekrar Erzurum'a naklolunmuştur. Bu sırada Doktor Mehmet Emin Bey'in istifası üzerine yerine Doktor Mekki Bey ve cüzi [çok az] bir müddet sonra Muallim Doktor Server Kâmil Bey tayin edilmiş idi. Heyet 331 senesi Kânunusani [Ocak 1911] nihayetine kadar Erzurum'da ifa-yı faaliyet etmiş ve bu zaman hastane laboratuvarında açılan bakteriyoloji tedrisatı ile orduya bakteriyoloji tatbikatında –ihtiyac-ı acili temin edebilmek üzere– oldukça mümaris [deneyimli] etibba [doktorlar] yetiştirmiştir. Erzurum'da zuhur eden kolerada bütün heyet-i sıhhiye faalane bir surette laboratuvar mesaisiyle uğraşarak Erzurum kolerasının itfasına [söndürülmesine] muavenet-i fevkaladede [fevkalade yardımda] bulunmuştur. Tekrar başlamış olan harekât-ı harbiyenin almış olduğu şekl-i müessif üzerine müessesat-ı sıhhiyenin Erzincan'a nakli icap etmiş ve bu meyanda Hilal-i Ahmer ^[5] Hastanesi yüz yatağını son dümdar [artçı] kıtaata muavenette bulunmak üzere Erzurum'da terk ederek kısm-ı külliyi [büyük kısmını] bütün levazımıyla beraber Erzincan'a nakletmiştir. Bu anda heyet-i sıhhiyemizden birkaç efendi yüz yataklık hastanede ifa-yı vazife etmek için terk edilmiş ve seyyar hastaneler etibbası gibi orduya muavenette bulunmuşlardır. Erzincan'da

dahi 332 [1916] senesi Haziran nihayetine kadar faaliyette bulunduktan sonra tekrar vaki olan üçüncü Erzincan ricati üzerine hastanenin Sivas'a nakline mecburiyet hâsıl olmuştur. 334 senesi [1918] Martına kadar Sivas'ta kalan heyet-i sıhhiyemiz bilfiil Sivas muhitinin ahval-i sıhhiyesiyle dahi alakadar olarak şehre ait tahlilatı ahaliye meccanen [ücretsiz] ifa etmiştir. Orduda kimi kuduz vakayinin tezayüdü üzerine orduca vaki olan müsaade üzerine sıhhiye müdüriyet-i umumiyesiyle bi'l-iştirak bir daü'l-kelp [kuduz] laboratuvarı ile telkihane [aşevi] tesis etmiş ve daü'l-kelp laboratuvarına iaşesi hastaneden temin edilmek üzere 20 yatak ihzar olunmuş ve bu sayede kuduz vakayinin İstanbul'a gönderilmesi men edildiği gibi telkihhanenin [aşevi] ihzar edildiği çiçek aşısı ile ordunun ihtiyacı kısmen tatmin edilmiştir. Sivas Hastanesi sıhhiye-i askeriyeye ettiği hidemattan [hizmetlerden] maada yollardan ordu tarafından toplanılan eytam [yetimler] ve eramili [dulları] de uzun müddet ilbas [giydirmiş] ve iaşe etmiştir [doyurmuştur].

Hastanemiz ordudaki hayvanat arasında vaki olan ruam salgınının önüne geçilmek üzere ruam aglütinasyonunun hayvanata tatbikatını etibba-yı baytariyeye [veteriner doktorlara] öğretmek üzere orduca tensip edilen [uygun bulunan] baytar efendilere bakteriyoloji tatbikatını göstermeyi deruhte etmiştir. Rusların inhilali [dağılması] üzerine ordu cephesini tevsi etmiş ve bi'n-netice Sivas ehemmiyet-i sıhhiyesini kaybederek hastane sahilden vaki olacak marda [hastalar] sevkiyatına muavenet-i külliyyede bulunmak üzere Samsun'a naklolunmuştur. Heyet Samsun'da Bafra'dan Trabzon'a kadar müntehi [uzanan] bütün sahil mıntikasındaki malarya mücadelesini deruhte etmiş ve Samsun'da tesis edilen esas laboratuvarında dahi ordu ve sıhhiye müdüriyet-i umumiyesinin gönderdiği etibbaya sıtma taharriyatı [araştırması] ile sıtma mücadelesine mümarese peyda ettirmek üzere üç ay kadar sarf-ı faaliyet etmiştir.

334 [1918] senesi Temmuzunda Samsun'da bir yığın muhacirin ve mültecilerin büyük bir sefalet ^[6] içinde buldukları istihbar edilmesi [haber alınması] üzerine orada muntazam bir aşhane tesis için muktezi erzak ve levazım İstanbul ambarımızdan gönderilerek güşad edilen [açılan] aşhanenin idaresine heyet-i sıhhiyemiz memur edilmiş ve aşhanenin devam ettiği 13 Temmuz 334'ten [1918] Teşrinisani 334 [Kasım 1918] gayesine kadar yevmi [günlük] 3.000 kişi iaşe olunmuş ve muhtacin meccanen ilaç verilmek üzere tedavi edilmiştir.

Hülasa Kafkas cephesindeki Hilal-i Ahmer Heyeti bidayet-i tesisi olan 330 senesi Teşrinisanisinden [Kasım 1914] tarih-i ilgası [kaldırılma tarihi] olan 334 senesi Teşrinisani [Kasım 1918] gayesine kadar ceman 8.988 hasta ve mecruh tedavisiyle beraber yüz bini müteceviz portör taharriyatı icra ve orduya ihtiyaca kâfi kolera ve çiçek aşılı ihzar etmiştir.

Erzurum- Erzincan- Kemah- Zincidere Nekahethanesi: Yukarıda arz olunduğu gibi Kafkas Cephesi'nde hâsıl olan ihtiyac-ı şedide [şiddetli ihtiyaca] binaen Doktor Nazım Bey'in riyaseti altında sevk edilen (500) yataklı bir nekahethane Erzurum kurbünde [yakınında] Ilıca nam mahalde güşad edilmiştir. Bu nekahethane mahal-i mezkûrda az müddet faaliyette bulunduktan sonra ordu heyet-i sıhhiyesinin arzu ve tensibiyle Erzincan'a nakledilmiştir. Erzincan'da hastaneye müsait bina bulunamadığı cihetle süvari kışlası alınarak külli masrafla tamirat ve tadilat-ı lazıme icrasından sonra yerleşmiş ve üç ay kadar vezaif-i sıhhiyesini ifa edebilmiştir. Sertabip Doktor Nazım Bey'in istifasını müteakip Doktor

Burhaneddin ve onu müteakip Doktor İsmail Hakkı beyler ser-tababete tayin olunmuş, ahiren Kayseri’de ser-tababeti Doktor Operatör Mehmet Emin Bey deruhte etmiştir.

Bilahare umumi ricat sebebiyle bu nekahethanemiz Erzincan’dan Kemah’a ve oradan da bir müddet faaliyette bulunduktan sonra nihayet ordunun gösterdiği lüzuma binaen Kayseri’de Zincidere’ye naklolunmuştur.

Yekdiğerini müteakiben nakil mecburiyetinde kalan bu müessesemizin levazımında tahassul eden [ortaya çıkan] nevakısı [eksiklikleri] ikmal, yatak mevcudu dahi bine ve bir müddet sonra da iki bine iblağ edilerek [tamamlanarak] Üçüncü Ordu’ya seferberliğin hitamına kadar külli bir hizmete muvaffak olmuştur.

Kafkas hududu üzerinden işgale uğrayan memleketlerden hicret eden ^[7] ailelerden Kayseri’de nekahethanemizin bulunduğu Zincidere karyesinde hükümetçe iskân edilmiş olan beş yüze karib [yakın] nüfusun iaşe ve ibatesinde [barındırılmasında] müşkülata maruz kalan hükümet-i mahalliye ser-tababete müracaatla bu zavallıların Hilal-i Ahmer’in himayesine alınmalarını iltimas eylemiş [istemiş] ve bu babda ser-tababetten vuku bulan istizan üzerine heyet-i merkeziyemiz muhacirin-i mezkûrenin infak [nafakalandırma] ve iaşe ve ibateleriyle şiddet-i şitaya [kışın şiddetine] rağmen üryan bir halde bulunanlarına çamaşır, elbise tevziini takarrür ettirmiş [kararlaştırmış] ve bu hususta nekahethane idaresine talimat-ı lazıme verilmiştir. Nekahethanenin tarih-i seddine [kapanma tarihine] kadar bu muhacirinin kâffe-i ihtiyacat-ı gıdaiyeleri [gıda ihtiyacının tamamı] ve ibate ve ilbasları temin olunmuştur.

Bu nekahethanenin Zincidere’de geçirdiği safha-i mesai hastabakıcılık noktainazarından başka bir talihe mazhar olmuştur. O sırada Kayseri’ye tehciyen gelen bikes [kimsesiz] Ermeni hanımları sefaletten tahlis olunarak [kurtarılarak] Hilal-i Ahmer’in nekahethanesine alınıp hastabakıcılık hizmetiyle bir daire-i mahsusada ibate ve iaşe edilmişler ve ifa-yı hüsn-i hizmet ederek hastanenin seddi [kapatılması] esnasında arzu edenler İstanbul’a getirilmişlerdir.

Nekahethanenin son sene-i faaliyetinde ordu sıhhiye riyasetinden vuku bulan işar [yazılı bildirim] üzerine dört gün zarfında beş yüz yetim kabul edilerek iaşe ve ibate edilmişlerdir. Bu eytam memalik-i müstevliye [istilaya uğrayan memleketler] ahalisinden duçar-ı hicret olan fakir ve bikes etfaldır ki tamamen bakımsız ve âdeta çıplak denecek bir halde olarak nekahethaneye kabul olunup tedricen çamaşır ve malzeme-i saire imaliyle her çocuğa iki üç kat çamaşır, çorap, fanila tedarik edilmiştir.

Bittabi içlerinde uyuz ve kel gibi tesadüf edilen sâri hastalıklar musabini [yakalanmış olanlar] tedavi olunmuş ve iyice iaşe edildikten sonra sinnlerine [yaşlarına] münasip hizmetlerle tavzif edilmişlerdir [görevlendirilmişlerdir]. Ordunun emr-i ahiri mucibince bu eytam Talas Şifa Yurdu’na devrolunmuşlardır.

İstanbul Hastaneleri: Hilal-i Ahmer’in Çanakkale Muharebesi esnasındaki hidematı henüz muharebe-i bahriyenin şiddetle başlamadığı devirlerde iptidar eder. O sırada Çanakkale’de bulunan Kale-i Sultaniye liva Hilal-i Ahmer merkezi mecruhine tütün ^[8] ve portakal dağıtmak ve ufak tefek levazım-ı sıhhiye tedarik etmek gibi muavenetleriyle başlamış ve tevsi-i muavenet eylemek için gerek merkez-i umumiden ve gerek civar merakizden [merkezlerden] vaki olan muavenet talebi üzerine Bursa Hilal-i Ahmeri’nden yüz

ve Aydın şubemizden yüz liranın irsaline merkez-i umumice müsaade edildiği gibi oradaki ihtiyacat-ı sıhhiyeyi tetkik ve tahkik etmek için kâtib-i umumi beş mart muharebe-i azimesinden iki gün evvel, beraber yine levazım-ı sıhhiye ve edviye ve hastanelerin ufak tefek masarifine medar olmak üzere bir miktar nakit verilerek Çanakkale'ye izam olunmuştur. Bu âlat [aletler] ve edevat ve levazım Çanakkale merkezi vasıtasıyla mecruhin hastanelerine tevzii ve ora sıhhiye-i askeriyesinin mutalebatı [talepleri] tetkik olunmuştur.

Saha-i faaliyetimizin rehberi olan sıhhiye-i askeriye bidayet-i emirde Çanakkale hücumu esnasında bilumum malzeme-i sıhhiyemizin Anadolu'ya nakli ve Adapazarı ve civarında bir iki büyük yataklı hastane tesis ve güşadı lüzumunu bildirmesi üzerine hemen Eskişehir'de bir merkez güşad edilerek erkân ve memurimizin kısm-ı mühimi oraya gönderilmiş ve İstanbul merkez ambarımız muhteviyatından kemal-i süratle Eskişehir'e nakline başlanmış idi. Aynı zamanda Adapazarı ve civarında tesisi mukteza hastanelere mahal-i münasip tedarik ve ihzar etmek üzere de ikinci bir heyet oralara izam olundu. Bu suretle eşya ve malzeme-i sıhhiyemizin kısm-ı azamı Eskişehir'e nakledilmiş bulunduğu ve Anadolu sevhilinde [sahillerinde] güşad edilecek müessesat-ı sıhhiyenin teşkilat ve tertibatıyla meşgul olduğu bir sırada idi ki Çanakkale'ye asker ihracını müteakip vukua gelen kanlı muharebat neticesinde mecruh olan binlerce efradın birkaç saate kadar İstanbul'a vürud edeceği [geleceği] ve binaenaleyh bunları yerleştirecek hastanelerin hemen güşadı lüzumu sıhhiye-i askeriye tarafından cemiyetimize ihbar ve tebliğ edildi. Bu hususta hiçbir hazırlığımız olmamak ve eşyamızın kısm-ı mühimi Eskişehir'e nakledilmiş bulunmakla beraber bu ani ihtiyaç karşısında bir an tereddüt edilmemiş ve emrin tebliğ edildiği günün akşamı vürud eden mecruhin Galatasaray ve İstanbul Mekteb-i Sultaniyelerine ve Darüşşafaka'ya yerleştirilmiş derakap ibate ve iaşeleri temin olunmuştur. O günden sonra boğaz muharebatı gittikçe kesb-i şiddet ve ehemmiyet eylemiş ve mecruh ve öbürleri ^[9] yekdiğerini takip etmekte bulunmuş olduğundan, bir taraftan mukaddema [önceden] güşad edilen Beyoğlu, Galata, Darüşşafaka Hastaneler[in]den maada Kadırga Viladethanesi, Cağaloğlu, İnas Sultanisi ve Tıp Fakültesi ve cihet-i askeriyeden bi'l-işgal cemiyete teslim edilen Taksim'de kâin Zapyon Mektebi Hilal-i Ahmer Hastanesi haline ifrağ olunmuş ve diğer cihetten Eskişehir'e gönderilen eşya ve malzemenin iadeten celbi esbabı istikmal edilmiştir [tamamlanmıştır]. Bunlardan Cağaloğlu Hastanesi'nin tefriş [döşeme] ve tanzimi için ahalinin cemiyet ve mürüvvetine müracaat ve hastanenin muavenet-i ahali ile tertip olduğunu maa'l-iftihar ayrıca zikrederiz.

Bu suretle İstanbul'da 1.700 yataklı Tıp Fakültesi, 1.500 yataklı Beyoğlu, 500 yataklı Galata, 500 yataklı Taksim, 500 yataklı Cağaloğlu, 650 yataklı Kadırga, 500 yataklı Darüşşafaka Hilal-i Ahmer Hastaneleri namlarıyla beş bin beş yüz yatağı muhtevi yedi hastane güşad edilmiş ve memleketimizin en güzide etibbasının eyadi-i hazakat [hünerli ellerine] ve ihtimamına tevdi edilmiştir. Müessesat-ı mezkûreden Tıp Fakültesi Hastanesi on yedi, Beyoğlu Hastanesi on altı ay, Cağaloğlu Hastanesi altı ay, Kadırga Hastanesi on ay ve Darüşşafaka Hastanesi on ay hal-i faaliyette bulunarak ceman (19.443) yaralı tedavi edilmiştir. Bu hastanelerden Beyoğlu, Galata Hastanelerinin esna-yı seddinde asâkir [askerler] ve muhtacin çocukları için sünnet düğünleri tertip edilmiş ve her iki hastanelerde üç yüzü müteceviz çocuk sünnet edilmiştir.

Gelibolu, Şarköy, Tekfurdağı [Tekirdağ] Hastanesi: Çanakkale ihtiyacat-ı sıhhiyesi için İstanbul'daki müessesat gayrikâfi görüldüğünden Gelibolu'da teşkilat-ı cedide-i sıhhiyeye lüzum görülmüş ve Gelibolu'da iki yüz yataklı bir hastane tesis olunarak muntazam bir heyet-i sıhhiye izam olunmuştur.

Gelibolu'da güşad edilen bu hastane harbin en şiddetli zamanında tayyare bombaları ve bombardıman altında bir müddet ifa-yı vazife ettikten sonra görülen lüzum-ı askeri üzerine Şarköy'e nakledilmiş ve orada ihtiyacın tezayüdüne mebni mevcudu üç yüze iblağ edilmiştir. Şarköy'de hastanenin gıda ve levazım-ı saire ^[10] tedariki hususu fevkalade müşkül olduğu nazar-ı dikkate alınarak oradan Tekirdağ'a naklolunmuş ve min-haysi'l-mecmu [toplam] sekiz ay ifa-yı hizmet ederek bini müteceviz ağır mecruhini tedavi etmiştir.

Medine Hastanesi: Harbin ikinci senesi evasıtında [ortasında] en uzak cepheyi teşkil eden Medine-i Münevvere'ye dahi kâffe-i levazımı ile dört yüz yataklı bir hastane Doktor Galip Ata Bey riyaseti altında gönderildi. İki sene mütemadiyen devam eden ve gittikçe şiddetini artıran harp Hilal-i Ahmer'in depolarını boşaltmış olduğu gibi kabil-i izam ve istihdam [gönderilmesi ve çalıştırılması mümkün] olan etibba [doktorlar] ve memurini de cephelere sevk etmiştir. O esnada memur ve eşya bulmak hususundaki müşkülât-ı azimeye rağmen hemen birkaç gün içinde hastanenin heyet-i sıhhiyesi ve levazım tesisiyesi tedarik edilerek 332 [1916] senesi Eylül bidayetinde yola çıkarıldı.

Toros ve Amanos tünelleri inşaatının henüz hitam bulmamış olmasına mebni bu levazımı İstanbul'dan üç bini müteceviz kilometre uzakta bir cepheye kadar götürmek de büyük gayret ve fedakârlığa vabeste [bağlı] idi.

İntihap ettiğimiz memurlar bu fedakârlıktan çekinmeyerek bi'n-nisbe [nispeten] pek kısa bir müddet zarfında belde-i tahireye vasıl oldular. Mezkûr heyetimiz İstanbul'dan hareketten iki ay sonra, Medine'de dört yüz yataklık bir hastane güşad ederek –harp hastanelerinde çok defa görüldüğü üzere– daha ilk günü beş yüzü müteceviz hasta kabul etmiş idi.

Bu hastanemiz vesait-i sıhhiyeden mahrum olan kuvve-i seferiyenin vezaif-i sıhhiyesini hemen kâmilan deruhte eylemiş ve Hilal-i Ahmer Hastanesi, ekseriya gayrimeri [görünmeyen] düşmandan ziyade tabiatın şedaitine karşı bin türlü mahrumiyetler içinde harp eden askerin hastaları için pek kıymetli bir melce [sığınak] olmuş idi. Kızgın kayalar üzerinde, müstevli “iskorbüt” hastalığına tutulan Anadolu çocukları, Medine'de üzerinde Hilal-i Ahmer sancağı temevvüç eyleyen [dalgalanan] ve Harem-i Şerif-i Nebevi'den sonra beldenin en güzel ve en büyük binası olan “Darü's-sürur”da beyaz yataklar, temiz çamaşırlar ve kendilerini muhabbetle tedavi eden müşfik tabipler buldular. ^[11]

Heyet-i sıhhiyemiz, Hicaz Harbi'nin en büyük beliyyesi [felaketleri] olan bu iskorbüt hastalığı hakkında taharriyat-ı ameliyede dahi bulunarak mütehasısları tarafından mühim addedilecek neticeler elde edildi.

Bidayet-i güşadından 334 [1918] senesi Eylülüne kadar kabul eylediği hastanelerin adedi (5.578) idi. Ondan sonra postaların inkıtai [kesintiye uğraması] hasebiyle maalesef muntazam muhabere temin edilemediğinden yeni bir rakam istihsali mümkün olamamıştır.

Ara sıra ancak telsiz telgraf vasıtasıyla muhabere olunarak heyet-i sıhhiyemizin akıbeti hakkında malumat alınabiliyordu.

Bu hastanenin bir senelik faaliyeti neticesinde eskimesi tabii olan bazı levazımını tecdid [yenilemek] için geçen sene nihayetinde buradan bir vagon eşya, bilhassa çamaşır ihzar olunarak yola çıkarılmış idi. Eşya-yı mezkûreyi sevk eden memurlar Hicaz şimendiferinin birinci kısmı nihayetinde, Dera'ya vasıl oldukları zaman, Salt ve Umman tecavüzü vuku bulmuş ve Medine ile muvasala tabiatıyla münkatı olmuş idi. Yolların tekrar açılması ümit edilerek eşya Şam'da beklettirilmekle beraber çölden develerle isaline dahi teşebbüs edildiyse de maalesef muvaffak olunamadı. Şeria muharebatı üzerine, Filistin cephe-i harbi daha ziyade kesb-i ehemmiyet eylemiş ve Hilal-i Ahmer'in o cephe teşkilatının daha ziyade tevsiine lüzum görülmüş olduğundan Başkumandanlık Vekâleti'nce Medine heyet-i sıhhiyemizin Filistin Cephesi'nde bulunan Süveyş heyet-i sıhhiyemizle birleşerek daha vâsi hizmette bulunmalarını tensip ve merkez-i umumimizce keyfiyet tasvip olunması üzerine Medine heyetinin ilk vasıta ile şimale izamı Hicaz Kuvve-i Seferiyesi Kumandanlığı'na bildirilmiş idi. Kumandan Fahreddin Paşa "Beyaz Hilal Medine'de kaldıkça Kırmızı Hilal'in oradan çıkması münasip olamayacağı" cevabını verdi. Esasen o vakitten beri heyetimizin şimale sevk edilebilmesi için yollar da açılmamış olduğundan tabiatıyla orada kalmıştır. Bu sırada Galip Ata Bey'in Süveyş heyet-i sıhhiyesi riyasetine nakl-i memuriyet etmesi üzerine Doktor Seyfeddin Bey vekâleten ser-tababeti deruhte etmiştir.

Ancak Şam'ın sukutu [düşmesi] üzerine oraya giren Hicaz askeri kumandanına müracaat ^[12] edilerek Medine'deki Hilal-i Ahmer heyet-i sıhhiyesinin emniyetine halel getirilmemesi iltimas edilmiş ve mütareke şeraiti mucibince Medine'nin teslimi üzerine Beynelmilel Salib-i Ahmer merkezi nezdinde dahi teşebbüsât-ı lazımede bulunularak heyetin salimen avdetine [dönmesine] delalet edilmesi rica edilmiş ise de bugüne kadar bir netice istihsal olunamamıştır.

B- Seyyar Hastaneler

Süveyş Heyet-i İmdadiyesi: Dördüncü Ordu emrinde çöl harekâtına iştirak eden kıtaat-ı askeriyyeye muavenet-i sıhhiyede bulunmak üzere teşkil eylediğimiz heyet-i sıhhiye tam ve mükemmel olan malzemesiyle ve mükemmel bir röntgen cihazıyla Fi 22 Kânunuevvel sene 330 [4 Ocak 1915] tarihinde ve Tıp Fakültesi müderris muavinlerinden Doktor Neşet Ömer Bey'in riyaseti altında yola çıkarılmış ve şayan-ı dikkat bir süratle Kudüs'e bi'l-muvasala 15 Şubatta şehir-i mezkûrda cihet-i askeriyenin irae ettiği [gösterdiği] Moskofya ve Fransız hastaları binasında ifa-yı vazifeye mübaşeret eylemiştir.

Heyet-i mezkûremizin, esasen çadırılı bir seyyar hastane tesisine kifayet edecek malzemesi mevcut idiye de o vakit harekât-ı harbiyenin henüz ilerlememiş olmasına binaen Kudüs'te kalmaları tensip edilerek o suretle 3 Kânunuevvel sene 331 [16 Aralık 1915] tarihine kadar hal-i faaliyette bulunmuştur. Bu müddet zarfında her iki hastaneyi işgal eden heyetimiz fevkalade bir muvaffakiyet ve intizam ile hizmet eylediği gibi, Dördüncü Ordu'ya mukteza aşılardan ihzarı hususuna ve oralarda beyne'l-ahali [halk arasında] müstevli olan göz hastalıklarının tedavisine külli muavenet eylemiştir.

İleri harekâtı müteakip Hilal-i Ahmer heyet-i imdadiyesinin ileriye sevkine lüzum görülmüş ve 10 Temmuz sene 332 [23 Temmuz 1916] tarihinde (Hafiretü'l-avce) nam mevkide çadırılı hastanesini tesis eylemiştir. Her türlü levazım-ı sıhhiye ve cerrahiye havi ve çöl ortasında geceleri elektrikle tenvir edilmiş [aydınlatılmış] bu seyyar hastanemiz, dost ve düşman herkesin nazar-ı takdirini celp etmiştir ki resimleri evvelki sene güçad edilmiş olan Hilal-i Ahmer sergisinde bilumum Hilal-i Ahmer muhiplerinin nazar-ı takdirine arz olunmuştur. Çölün kızgın kumları üzerinde hastalanan ve yaralanan asker ve zabitlerimiz Hilal-i Ahmer Hastanesi şifa ve rahat bahşeden bir vaha idi. ^[13]

Bu hastanenin mükemmeliyeti düşman kumandanlarının dahi nazar-ı dikkatini celp eyleyerek tayyarelere, hastanemize hasar irasından tevakki etmeleri için emr-i mahsusa verildiğini İngiliz ordusu etıbbasından elyevm Hükümet-i Arabiye nezdinde sıhhiye müşaviri olan Doktor (Ramsey) heyetin reisine söylemiştir.

Heyet altı ay mahal-i mezkûrede kaldıktan sonra hasbe'l-icap tekrar Kudüs'e alınmış ve bilahare (Vadi-i Sarar) nam mahale naklolunarak orada yedi ay kadar vazifesine devam etmiştir.

Vadi-i Sarar'da aynı intizam ile teşekkül eden hastanemiz menzil hastanesi vazifesini ifaya başlayarak, gelen geçen mecruhin ve zuafadan [güçsüzlerden] şimale [kuzeye] gönderilemeyecek olanları kabul ve kabil-i sevk olanları itam ve bir günlük erzağını ita etmek suretiyle orduya pek kıymetdar hizmetler etmiş ve bu sırada beray-ı tedavi ikliminden istifade etmek üzere Avusturya'dan hastanemize izam edilen bir Avusturyalı zabıt bütün bu müddet zarfında hastanede bulunarak devam eden hizmetin intizam-ı tamını takdiren verdiği rapor elyevm mahfuz bulunmuştur. Bu hastanemizin Vadi-i Sarar'daki hizmetleri o sırada oralara vaki olan tayyare hücumları altında fevkalade duçar-ı müşkülât olmuş [zorluklara uğramış] ve etıbba ve memurimiz büyük kuvvetler ve metanetler sarfıyla ifa-yı hizmete devam etmişlerdir.

Burada üç yüz yataklı olarak teessüs edilmiş olan hastanemiz 333 [1917] senesi sonbahar muharebatı esnasında çekilirken vesait-i nakliyece [nakil araçlarınca] uğradığı müşkülattan düşman tayyarelerinin musırr [ısrarcı] ve muanid [inatçı] takibat-ı tahripkâranesinden dolayı maatteessüf eşya ve vesait-i mevcudesinden külli zıyaa [kayba] uğradığını görmek felaketine maruz kalmış ve pek azim mesai neticesinde kurtarılabilen mütebaki eşya ve levazım Şam'a nakil ve merkez-i umumiden gönderilecek eşyaya intizaren orada bir müddet kalmaya mecbur olmuştur. Bu müddet zarfında dahi boş durmayarak rubu [çeyreği] zabıtana mahsus olmak üzere iki yüz yataklı bir hastane tesisi suretiyle vazife-i sıhhiyesini ifa eylemiştir.

Merkez-i umumiden gönderilen eşyanın vusulü akabinde ordunun gösterdiği lüzum üzerine Umman'a sevk edilmiş ve bilahare Dera'da teessüs etmiştir. Burada dahi mecruh ve hastagâni tedaviden maada mecruhin ve zuafa sevkiyatında muavenet ve esna-yı ^[14] sevklerinde iâşe eylemiştir. Bir müddet mecruh ve zuafa nakline tahsis edilmiş olan sıhhiye trenleri tamamen Hilal-i Ahmer Heyet-i sıhhiyesi memurininin idaresine bırakılmıştır.

Ordunun ileri geri harekâtına tabi olarak birçok defa tebdil-i mevki eyleyen hastanemizin; 334 [1918] senesi sonbahar harekâtının netayici üzerine; Dera'dan Şam'a

avdete mecbur olmuş ve fakat eşya ve levazımı Şam'dan vaktiyle kurtaramayacağını anlayınca orada kalıp düşmanın vürudundan sonra dahi vazifesine devam eylemeye talip olarak ahalinin tedavisine hasr-ı mesai eylemiştir.

Osmanlı Ordusu Şam'dan çıkarken Hilal-i Ahmer Heyeti'nin kendi vesaitiyle yeniden teessüs etmesine maddeten imkân ve zaman olmadığından mahalli askeri hastanelerinden biri –Şam'daki Fransız ve İngiliz hastaneleriyle civarlarındaki bazı hanelerden mürekkep hastane grubu– mevcut üç yüz kadar mecruhuyla birlikte Hilal-i Ahmer heyet-i sıhhiyesine tevdi olunmuş idi. Heyet-i sıhhiyemiz Şam'ın en karışık ve heyecanlı günlerinde uhdesine mevdu hastaları kemal-i itina ile muhafaza ve tedavi etmiş ve diğer hastanelerin kâffesine [tamamına] yağma-gerler [yağmacılar] tarafından vaki olan taarruzdan kendi müessesatını masun bulundurmıştır [korumuştur].

Şam'a giren İngiliz ve Fransız orduları ümera-yı sıhhiyesi Hilal-i Ahmer heyet-i imdadiyesinin muvaffakiyetini takdir ve bundan dolayı heyet-i azasını tebrik etmişlerdir.

Ancak Şam'da teessüs eden hükümet-i muvakkata, İngiliz ve Fransız hastanelerini kendisine mal edebileceğini zannederek, Hilal-i Ahmer'e mevdu olan bu iki hastaneye kendi tarafından yeni bir heyet-i sıhhiye tayin etmiş olduğundan, heyetimiz oralardan çekilmiş ve yine kendi vesaitiyle Şam'a yakın (Mezze) karyesinde esir zabitan-ı Osmaniye için yeniden bir hastane güşad eylemiştir.

Bu suretle Şam'ın düşman idaresi altında bulunduğu sıralarda bile heyet-i sıhhiyemiz vazifesini unutmamış ve üsera-yı Osmaniye'den [Osmanlı esirlerinden] hasta olanları tedavi, muhtac-ı muavenet olanlarına vaziyet-i maliyesinin müsait olduğu derecede nakden yardım etmiş ve kendilerine çamaşır tevzi eylemiştir. Bundan maada hükümet-i muvakkatanın işgal eylediği balâda [yukarıda] mezkûr iki hastanenin dahi ilaç hususundaki ihtiyaçlarını temin etmiştir. Bade'l-istila [istiladan sonra] kabul eylediği hastagânın tedavileri ikmal olunduğu ve üsera-yı ^[15] Osmaniye zaten Mısır'a sevk edilmiş bulunduğu cihetle, Cenevre Mukavelenamesi ahkâmına [hükümlerine] tevfikân [bağlı olarak], heyetimiz İngiliz Kumandanlığı tarafından Şam'dan Beyrut'a ve oradan da vapurla İzmir'e nakil ve sevk olunmuştur. Heyet kendisiyle birlikte Şam'dan ve Beyrut'tan sevk edilen sekiz yüz nüfus şehit ve üsera ailelerine karşı da yolda lazım gelen muaveneti ifa eylemek suretiyle vazifesine nihayet vermiştir.

Heyet-i imdadiyemiz Şam'dan infikâk ederken [ayrılırken] İngiliz sıhhiye müşavirinin ihtarı ve Hükümet-i Arabiye'nin talebi üzerine, bilumum eşya ve levazımı İngiliz idare-i sıhhiyesi tarafından musaddak [tasdikli] mazbata mukabilinde –ve bedeli merkez-i umumice tahsil edilmek şartıyla– teslim mecbur kalmıştır.

Bu heyet teşkil edildiği Kudüs Emraz-ı Sâriye Hastanesi'nde 1.549, (Hafır) Çöl Hastanesi'nde 2.520, Kudüs Mecruhin Hastanesi'nde 702, Vadi-i Sarar Mecruhin Hastanesi'nde 3.347 ve Şam Mecruhin Hastanesi'nde 296, Umman Hastanesi'nde 128, Dera Hastanesi'nde 371 ve Şam Üsera Zabitan Hastanesi'nde 110, hasta ve mecruh tedavi eyledikten başka, Kudüs'te iaşesi cihet-i askeriyeden temin edilen İkinci Menzil Hastanesi'nde 6.699 hasta ve mecruhun müdavatını icra ve Vadi-i Sarar'da ilk hatt-ı harpten

kalan 30.029 mecruhun müdavât-ı evveliyelerini icra ve iaşelerini temin eyledikten sonra Kudüs'e ve Nasır'a ve Şam'a sevk eylemiştir.

C- Sıhhiye-i Askeriyeye Merbut Olup Hilal-i Ahmer Namını Taşıyan Hastaneler

Sıhhiye-i askeriyeden vaki olan teklif üzerine kâffe-i levazım ve eşyayı cemiyetler tarafından tedarik ve ita olunmak şartıyla Diyarbakır'da beş yüz yataklık bir Hilal-i Ahmer hastanesi güşad edilerek İkinci Ordu emrine tevdi olunmuştur.

Yine sıhhiye-i askeriyenin tensibiyle Dobruca Cephe-i Harbi'ne (200) yataklı bir hastane takımı irsal edilmiş ve bu hastane evvela Gorna Orahovica, badehu [ondan sonra] Mecidiye'de ve en nihayette Bükreş'te teşkil olunarak hastane bakıcıları Hilal-i Ahmer'in yetiştirdiği erkek hastabakıcılardan tayin edilmiş ve maaşları cemiyet tarafından tesviye olunmuştur. Bu hastanede 4.279 mecruh ve hasta tedavi edilmiştir. ^[16]

Bursa'da teşkili lazım gelen nekahethane gerek cemiyetimiz merkez-i umumisinin ve gerek Bursa merkezinin muavenetiyle tertip ve her ay müteferrika masarifine medar olmak üzere muayyen bir meblağ itasıyla idame ettirilmiştir. Bu hastanelerin etibba ve memurini sıhhiye-i askeriyece tayin olunduğundan, idare-i dahiliyelerine merkez-i umumice müdahale olunmamıştır.

2- Mecruhin ve Mardanın Nakli

Zuafa ve Nukahaya Hizmet

Misafirhaneler: Hastanelerden çıkan veyahut muayene komisyonlarınca tefrik olunan zuafa-yı askeriyece muavenet edilmek üzere diğer müessesatımızdan ayrı olarak seferberlikten itibaren diğer bir teşkilatımız vardır ki ta seferberlik bidayetinde Derince'den gelen geçen asakire çay vermek üzere bir çayhane güşad edilmek suretiyle başlamıştır.

Rumeli tarafına sevk olunacak zuafaya Çanakkale mecruhini için güşad edilen Sirkeci çayhanemiz ekmek ve çay tevzi ettiği gibi Anadolu'ya sevk olunacak zuafaya Haydarpaşa'da açılan çayhaneden çay ve ekmek verilmekte idi ise de zuafanın hat boyunca esna-yı sevklerinde bazı intiha [son] istasyonlarında günlerce vesait-i nakliyyeye intizaren kaldıklarından ve bu sürede yatacak sıcak bir yer ve içecek sıcak bir çorbaya nail olmaları pek müfit [faydalı] görüldüğünden Eskişehir, Ankara, Konya ve Ulukışla'da birer zuafa misafirhaneleri elli yatak üzerine tertip edilmiş ve Üçüncü Ordu sevkîyatının iskelesi olması dolayısıyla birçok kereler hastalar dahi kabul mecburiyeti karşısında kalınmış olduğundan Ulukışla misafirhanesi hastane şekline ifrağ olunmuştur.

Ankara'daki misafirhane muntazamca bir han derununda yüz yataklık olarak teşkil ve sevklerine intizaren gelen zuafanın ikametine tahsis olunmuştur.

Konya'da istasyon civarında hangarlardan biri yine Hilal-i Ahmer misafirhanesi ittihaz olunmuş ve bu üç misafirhane cihet-i askeriyece adem-i lüzum [gereksiz] gösterildikçe peyderpey ilga edilmiştir. ^[17]

Eskişehir'deki misafirhaneye gelince bu da Eskişehir Murahhaslığımızın [temsilciliğimizin] nezareti altında tabip ve hastabakıcılarıyla bir hastane şeklinde istasyon civarında teşkil edilmiş ve bu işlek istasyondan gelen geçen zuafa-yı askeriye mütareke tarihine kadar melce-i istirahat [dinlenme sığınağı] olmuştur.

Haydarpaşa'daki misafirhanemiz muahharen günde dört yüz kişiyi iâşe ve ibate edebilecek bir halde ta ki mütarekeye kadar idame ve esna-yı terhiste memleketlerine avdet eden askerlerin ikamet ve müsaferetine tahsis olunmuştur.

Çayhaneler: 331 senesi Nisanın yirminci günü [3 Mayıs 1915] merkez-i umumi azasından Kemal Ömer Bey'in nezaret ve memurimizden Kenan Bey idaresi altında bütün levazım ve teferruatıyla güşad edilen Sirkeci çayhanesi mecruhin vapurları sevkiyata yanaşır yanaşmaz mecruhin ve zuafayı sıcak çaylarla karşılayarak ızaz ve ikram ettikten sonra araba ücretleri cemiyetimiz tarafından tesviye edilmek üzere İstanbul dahilindeki muhtelif hastanelere sevk ve izam eylemiştir. Vazifesini saat ve dakikasında gören çayhanemiz memurları kendi vazifelerini bitirdikten sonra, askeri sevk ve mecruhin [yaralıları] komisyonunda muavenet etmeğe başlamışlar ve bu suretle de pek büyük yardım ve muavenette bulunarak mezkûr komisyonun pek çok işleri teshil edilmiştir [kolaylaştırılmıştır].

31 Nisan 332 [13 Mayıs 1916] tarihine kadar devam eden müddet zarfında mezkûr çayhanede 163.870 nefere çay, süt, ayran, yoğurt, sigara ve ayran tevzi edilmiş olduğu gibi ifa-yı vazife eden sevk-i mecruhin komisyonunun sedye, fener, levazım-ı kırtasiye ve idariye vesair gibi ihtiyacı da cemiyetimiz ambarından ita edilmiştir.

Sirkeci çayhanesine ilaveten güşad edilen Haydarpaşa çayhanemizin faaliyeti esnasında Haydarpaşa hastanelerine çıkan ve Anadolu güzergâhına gönderilen 30.799 nefere çay vesaire tevzi edilmiş olduğu gibi gösterilen lüzum üzerine Derince istasyonunda açılan bir çayhanemizde de bir ay zarfında 9.018 kişi çaylarla ızaz ve ikram edilmişlerdir. ^[18]

Çanakkale Cephesi'nde yine Sirkeci çayhane memuru Kenan Bey'in idaresi altında güşad edilen Akbaş ve Lâpseki çayhanelerinin hizmeti kâfi görülmeyerek oradaki teşkilat bir derece daha tevsi edilmiş ve mecruhin sevkiyatının muhtelif iskelelerden olmasından dolayı Ilgar'da, Değirmenburnu'nda da birer çayhane güşad edilerek bu iskelelerden gelen ve geçen nakliyat hastanelerinde her gün mevcut bulunan zuafa ve mecruhine sabah ve akşam çay ve ekmek vesaire tevzii suretiyle hizmet edilmiştir.

Bu hizmetimiz bilahare bir derece daha tevsi edilmiş ve çayhaneler bazen seyyar bir hale ifrağ edilerek [getirilerek] Soğanlıdere, Arıburnu, Anafarta ve daha sair mevakide harp meydanlarına kadar yanaşarak siper kapılarında da ağır mecruhine çaylar verilmiştir. Verilen bu çayların ne derece tesiri olduğu altında üstünde kendisini muhafaza edecek hiçbir yer olmayan karda, yağmurda ve açıkta yorgun argın gelen askerlere bir defa çay tevziinden sonra çay bardaklarını göğüslerine dayayarak iade eylememeleriyle sabittir. (Hemşeri bir daha versen ya) sözlerine karşı vermekten imtina edilmiyor [çekinilmiyor] ve her bardak bunlara bir eser-i hayat veriyordu.

İşte bu suretle tahte'l-bahrlerin [denizaltıların], tayyarelerin ve aşirtmaların taht-ı tesirinde [tesiri altında] vakitlerinin bir kısmını hatta uyku müddetini bile siper içerisinde

geçirmeye mecbur olan memurun ve müstahdemini hiçbir vakit hizmetten kaçmamış ve daima onların terfih -i hallerine [refahlandırılmalarına] çalışmış ve hatta bu uğurda müstahdeminden bir kişi şehit olmuş ve diğer bir nefer de yaralanmıştır.

Bunlardan başka cemiyetimiz civarda ordunun eline esir düşen düşman efradını da [askerlerini de] yed-i himaye ve sıyanetine [himaye ve korumaları altına] alarak onların da ayrı ayrı çadırlarda istirahatlerini ve iaşelerini temin etmiş ve müreffeh İstanbul'a sevklerine varıncaya kadar daima taht-ı murakabede [denetim altında] bulundurmak suretiyle vazifesini ifa eylemiştir.

Keza bu cephede bulunan sabit ve seyyar hastanelerin ihtiyaçlarını nazar-ı dikkate alan cemiyetimiz çayhanemiz vasıtasıyla işbu hastanelere lüzumu miktarda sedye, yatak, yatak çarşafı ve ecza-yı tıbbiye ve tayyare bayrakları tevzi eylemiştir. ^[19]

Hülasa bu cephedeki vazifemiz de hüsn-i suretle neticelenmiş ve ordu kumandanlarının ve sıhhiye riyasetlerinin ve bilhassa mecruh zabitanın teveccüh [sevgi] ve takdirlerine mazhar olmuştur. İstanbul'a sevk olunan mecruhin ve zuafanın vapurlara bi'l-mecburiye balık istifi gibi sıkı yerleştirilmesinden dolayı kıpırdamak mümkün olmayan vapurlar derununda [içinde] bir kadeh su bile verilemediğini nazar-ı dikkate alan cemiyetimiz oradaki çayhanelerden her vapura birer kısım ifraz etmiş [ayırılmış] ve vapurların seyr ü seferlerinde de vapur derununda keza çaylar verilmiştir.

İşte 29 Nisan 331 [12 Mayıs 1915] tarihinden 31 Kânunusani 331 [13 Şubat 1916] tarihine kadar dokuz ay devam eden bu müddet zarfında Çanakkale darü'l-harbi çayhanelerinde 1.059.146 ve keza Gülnihal ve Şirket-i Hayriye'nin 60, 61, 63, 70 numaralı vapurları derununda da 137.495 nefere çay vesaire tevzi edildiğine nazaran bilumum çayhanelerde ceman [toplam] 1.400.328 bardak çay vesaire tevzi edilmiş ve bunun için 21.005 kilo şeker ve 700 kilo çay sarf edilmiştir.

Çanakkale Harbi'nin hitamını [sonunu] müteakip sedd edilen bu çayhanelerden Sirkeci ve Haydarpaşa çayhaneleri uzun müddet ibka edildiği [devam ettirildiği] gibi Galiçya Harbi esnasında oradan gelen mecruhinimize Türkiye hududundan itibaren çay ve ekmek vermek üzere Edirne istasyonu ile Alpullu istasyonunda birer çayhane daha tesis olunmuş ve mecruhin vürudunun hitamına kadar idame edilmiştir.

Hastane Vapurları: Seferberliğin bidayetinde gerek Karadeniz ve gerek Marmara'dan mecruhinin nakli için Seyr-i Sefain İdaresi'nin Edremit ve Gülnihal Vapurları Hilal-i Ahmer emrine tahsis edilmiş ve cemiyet tarafından tertibat ve tamirat-ı lazimesi tesri [hızlandırılmış] ve meh-ma-emken [olduğu kadar] hastane vapuru haline ifrağ ve telvinat-ı nizamiyeleri [nizami boyanmaları] bi-tamamiha [tamamıyla] icra olunduğu gibi memurin ve müstahdemini de intihap [seçilmiş] ve tayin edilmiş idi. Bunlardan Edremit Vapuru ancak bir kere Donanma-yı Hümayun tarafından icra edilen resmi geçite iştirak ettikten sonra harb-i umumi daha başlamadan mezkûr gemi be-tekrar Hilal-i Ahmer'den alınıp nakliyata tahsis olunmuştur.

Gülnihal Vapuru'na gelince, ilan-ı harbi müteakip kısm-ı mahsusumuzda zikr ^[20] edildiği gibi Erzurum'a sevk olunan heyet-i imdadiye kâffe-i levazımı ile beraber mezkûr vapurla Trabzon'a sevk edilmiş ve ondan sonra vapurlar Hilal-i Ahmer alamet veya bayrağını

taşıdığı halde sıhhiye-i askeriye'nin emrine tevdi olunmuştur. Gerek Gülnihal Vapuru ve gerek Şirket-i Hayriye'nin 60, 61, 63, numaralı vapurları Hilal-i Ahmer namına olarak alamet-i mahsusaları [özel işaretleri] haiz oldukları [sahip olduğu] halde masarifi cihet-i askeriye'den tesviye edilmek üzere Çanakkale'den mecruhin nakil eylemişlerdir. Bu meyanda Alman Salib-i Ahmer'i tarafından tanzim olunan Reşit Paşa Salib-i Ahmer Vapuru'nda da çay tertibatı Hilal-i Ahmer tarafından yapılmıştır.

3- Sıhhiye-i Askeriyeye Muavenet

330 [1914] senesinde seferberlik başlamadan evvel henüz Balkan Harbi'nin netayic-i feciası [feci neticeler] ile uğraşan Harbiye Nezareti'ne muavenet etmeye başlayan Hilal-i Ahmer Cemiyeti bütün bu harb-i umumi esnasında pek ufaktan başlayan muavenetlerini vüs [gücü] ve takati dahilinde bir hadde kadar muntazaman [devamlı olarak] tezyid etmiştir. Sıhhiye-i askeriye'e muavenetten maksat, ya esasen sıhhiye-i askeriye'nin ambarlarında mevcut olmayıp Hilal-i Ahmer'in elinde bulunan her türlü hastane levazımı ve edevat-ı sıhhiyeyi ekseriye bila-bedel [karşılıksız] ve bazen de cemiyete mal olduğu fiyatla ita etmekten ibarettir. Bu muavenetlerin sıhhiye-i askeriye'nin bazı kere her ne sebeple olur ise olsun tam vaktinde malik olamadığı eşyayı kemal-i süratle pişgâh-ı istifadesine [istifadesi önüne] vaz etmek ve birçok defalar da bütçe usul ve kavaidinden [kaidelerinden] dolayı sıhhiye-i askeriye'nin sarfına imkân bulamadığı nukut [nakitler] ile tedarik edeceği etıbbayı sürat ve sühuletle [kolaylıkla] tedarik ve ita eylemek olduğu düşünülüyorsa bu muavenetlerin idare-i müşarünileyha nezdinde ne derece kıymet-dar olduğu tezahür eyler. Bu suretle sıhhiye-i askeriye'e ita olunan eşya ve levazım cetveli üç yüz otuz senesi [1914] Martından itibaren seferberliğe kadar ve seferberlikten Kânunusani 335 [Ocak 1919] iptidasına kadar ayrı ayrı melfufen [iliştirilerek] heyet-i aliyeleri huzuruna arz olunmuştur.

Hastane Takımları: Sahra Sıhhiye Müfettişliği'nden iki seyyar hastane ^[21] takımının itası teklif olunmuş ve Balkan Harbi esnasında İngiltere'den mubayaa edilmiş olan iki seyyar hastane, nevakısı [eksiklikleri] ikmal olunarak, cihet-i askeriye'e ita edilmiştir. Bundan maada Cağaloğlu Hastanesi'nin seddini müteakip mezkûr hastane takımları sıhhiye-i askeriye'e devrolunmuştur.

Etüv ve Edviye ve Alat-ı Cerrahiye: Cetvel mahsusunda görüleceği üzere sıhhiye-i askeriye birçok edviye ve alat-ı cerrahiye ve pansuman paketleri ita edilmiştir [verilmiştir].

Tedavi-i Mihaniki Echizesi: Viyana'da isminin ilanını arzu etmeyen bir zat tarafından ihda olunan yirmi bin kron ile mubayaa edilen Zaider tedavi-i mihaniki echizesi sıhhiye-i askeriye'nin harp sakat ve malulleri için Yıldız'da açtığı müesseseye ita olunmuştur.

*

**

Cetvelin diğer bir tarafında da manzur-ı âlileri olacak diğer bir fasıl hakkında da heyet-i aliyelerinin nazar-ı dikkatlerini celbe lüzum görüyoruz:

Harbin dört sene bila-fasıla [aralıksız] ve bi-aman [acımasız] bir surette ihzar-ı fecayi ettiği [felaketleri ortaya çıkardığı] zamanlarda bu gibi levazım ve eşya-yı sıhhiyeye arz-ı ihtiyaç eden müessesat yalnız müessesat-ı askeriye-i sıhhiyeden ibaret kalmadı. Gerek İstanbul'un ve gerek vilayetin resmi, hususi birçok müessesat-ı sıhhiye ve müessesat-ı hayriyesi az çok, er ya da geç Hilal-i Ahmer'in dest-i şefkat [şefkat eli] ve mürüvvetine yapışmak ihtiyacını hissediyordu. İşte bundan dolayıdır ki, cetvelin diğer kısmında manzur-ı âlileri olacağı üzere gerek resmi ve gerek hususi birçok müessesat ve cemiyata [cemiyetlere] gerek aynen ve gerek nakten muavenat-ı mukteziyede [gerekli yardımlarda] bulunularak Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin vazife-i insaniyetkârısı teşmil olunmuştur [alanı genişlemiştir].

Bu meyanda bilumum mecruhin hastanelerinden kendi arzularıyla hanelerine terhis olup pansumanları yine hastanelerde yapılmakta olan mecruhinden Topkapı, Aksaray ve civarında bulunanların pansumanlarının icrasını Topkapı Fukaraperver Cemiyeti deruhte etmiş olduğundan mezkûr cemiyetin Topkapı'daki muayenehanesine pamuk, sargı vesair levazım ita olunarak bir mecruhin polikliniği tesisine yardım edilmiştir. İşbu cemiyetin bu husustaki himmeti de ayrıca mucib-i teşekkürdür. ^[22]

4- Üseraya Muavenet

Üsera Şubesinin Suret-i Teşekkülü: 1914 senesinde harbe iştirak eden devletler üsera-yı harbiye hakkında istihbarat umurunu [işlerini] muhtelif müessesata tevdi etmişlerdi [bırakmışlardı]. Fransa ve Almanya'da harbiye nezaretleri tarafından ve Rusya ve Avusturya'da Salib-i Ahmerler tarafından görülmesi tercih olunmuştur. Türkiye'nin harbe duhulü [girmesi] akabinde Osmanlı Harbiye Nezareti üsera istihbarat ve muavenet umuruyla iştigal edecek bir daire-i müstakile tesis etmediği gibi Hilal-i Ahmer'in de üsera işiyle iştigal etmesini tecviz eylemedi [izin vermedi]. Bu husus hakkında Başkumandanlık Vekâleti'nden Hariciye Nezareti'ne yazılan 1489 numara: 16 Eylül sene 331 [29 Eylül 1915] tarihli bir tezkirede “bidayet-i muharebeden beri üseraya ait hususata Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin karıştırılmaması fikir ve nazariyesi takip edilegelmekte olduğu gibi hususat-ı mezkûre hakkında hükümetin nukat-ı nazarını piş-i teemmüle [göz önüne] alamamakla arzu edilmeyen bazı ahvale sebebiyet vermesi mümkün ve muhtemel bulunan cemiyet-i mezkûrenin bu meseleye müdahale ettirilmemesi cihet-i maslahata [önemli işlere] daha muvafık görülmüş olmakla” deniliyordu. Huduttan hududa şimalden cenuba [kuzeyden güneye], şarktan garba [doğudan batıya] en sıcak iklimden en soğuk yerlere gidip gelen ve gülle, mitralyöz yağmuruna göğüs gerdikten sonra nihayet düşman eline düşen zavallı Osmanlı esirlerinin ne halde bulduklarına dair malumat edinmekle mükellef kimse yok idi.

Hilal-i Ahmer Cemiyeti üseraya muavenetin vezaifinden madut olduğunu [sayıldığını] nazar-ı dikkate alarak merkez-i umumi azasından Mehmet Ali ve Haydar beylerden mürekkep bir üsera komisyonu teşkil ile hemen işe başlamıştır. Daha ilk vukuat-ı harbiyeyi müteakip hükümete varid olan birçok müracaatlardan maada Hilal-i Ahmer'e meydan-ı harpte gaip olmuş ve esir bulunması melhuz [muhtemel] gaipler hakkında gerek Salib-i Ahmerler ve gerek mümasil müracaat kalemlerinden Hilal-i Ahmer'e birçok sualler geliyor; gün geçtikçe bunların adedi artıyordu. Hilal-i Ahmer bu müracaata bigâne kalamazdı. Harbiye Nezareti'ne üsera umurunun hiç olmazsa kısmen Hilal-i Ahmer vasıtasıyla icrasının her halde işleri tesri

ve teshil edeceği müteaddit defalar gerek tahriren ve gerek şifahen arz olunmuştur. Çanakkale Muharebesi ^[23] iptidasında müracaatları tekessür eylediği gibi Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi de üsera listelerini talep etmeye başladı. Nihayet Nisan 1915 tarihinde Hilal-i Ahmer Cemiyeti ilk İngiliz ve Fransız üserasını listelerini göndermekle resmen vazifesi olmayan bir işe karışmış bulundu ve bu aynı isabet oldu. Zira yine o esnada İngiliz ve Osmanlı Hükümetleri arasında üsera listelerinde irsali hakkında tahaddüs eden [ortaya çıkan] bir ihtilaf bu suretle fiilen halledilmiş idi.

Hilal-i Ahmer'in üsera listeleri irsali için vaki olan sayı [çalışması] teşkilatı yolunda bir memleket için ehemmiyet verilecek bir husus değildir. Fakat memleketimizin adem-i intizamı içinde üç buçuk sene müddetle İngiltere'ye muntazaman üsera listeleri göndermiş ve bu suretle İngiltere eline düşen on beş yirmi misli fazla esirimizden az çok malumat alınmasını temin etmiş olmak bizim memleketimizde numunesi nadir görülür bir intizam ve ciddiyet arzusu eseridir.

331 [1915] senesi sonuna doğru heyet-i idarenin tensibiyle Avusturya Macar ve Alman Salib-i Ahmerlerine yazılan iki mektupta üseraya muavenet için ne gibi teşkilat vücuda getirildiği hakkında malumat mücmelen [özetle] ita olunduğu gibi Avusturya Salib-i Ahmeri bu babda malumat-ı mufassalayı elde edebilmek, vücuda getirilen teşkilatı görmek için Hilal-i Ahmer'den bir memurun Viyana'ya gelmesinin münasip olacağını yazıyordu. 1916 Nisanında Viyana'ya gönderilen memur orada takriben üç bin kişi çalışmakta olan üsera dairelerindeki başlıca teşkilatı, mektup, paket umurunu görerek bunları avdetinde Hilal-i Ahmer merkezinde tatbik eylemeye başladı ve bu suretle Osmanlı ve ecnebi üserasına daha muntazam bir surette para, mektup, paket vesaire göndermek hususu yoluna girdi.

Ecnebi Üseraya Muavenet- Mektup, Para, Kitap, Paket İrsali: Üsera-yı ecnebiyeye mektup ve kitap göndermek gibi hususatta Hilal-i Ahmer'in sıkıntısı az değildi ve hiçbir zaman az olmadı. Cemiyetin, Harbiye Nezareti'nden hususi bir ricası üzerine aldığı müsaadeye binaen mektup, kitap vesair muavenet mebaliğini ^[24] irsale Hilal-i Ahmer'in vesatet etmesi [aracılık etmesi] Teşrinisani 1915 tarihinde nihayet kabul edilebilmişti. Lakin mektupların ve kitapların edilen birçok teşebbüsat-ı musirreye [ısrarlı teşebbüslere] rağmen süratle sevki kabil olamadığı gibi Hilal-i Ahmer tarafından bazen pek mühim ve müstacel üsera umuruna ait memalik-i ecnebiyeye gönderilen mektupların uzun müddet postanelerde sansür dairelerinde kalmasına mani olabilmek imkânı istihsal edilememiştir.

331 [1915]- 332 [1916]- 333 [1917]- 334 [1918] tarihlerinde Amerika ve Felemenk sefaretleri tarafından Anadolu'daki muhtelif üsera garnizonlarına sevk edilmek için cemiyete sekiz bin yedi yüz altmış beş balya eşya ve mekûlat [yiyecek] teslim edilmiş ve Anadolu demiryollarında işleyen trenlerin kâmilan sevkıyat-ı askeriyeye tahsis edilmiş olmasına ve diğer mevaniye [manilere] rağmen Hilal-i Ahmer'in teşebbüsat-ı mükerreresi sayesinde hemen kâffesinin bila-zayıat mahallerine isali temin edilmiştir.

İngiliz ve Fransız üserasına ait eşyanın yolda ziyanına mahal verilmemek zımında İzmit, Adapazarı, Eskişehir, Afyonkarahisar, Gediz, Manisa, Ankara, Kırşehir, Yozgat, Konya, Bor ve Bilemedik garnizonlarıyla Konya, Ankara, Kastamonu, vilayetinde bulunan sivil üseraya ait sekiz vagon eşya üsera komisyonundan Hüseyin Rıfkı Bey vedaatiyle sevk ve tevzi olunmuştur. Bu eşyanın bir kısmını nama muharrer [belli bir şahıs adına] İngiltere'den

gönderilmiş paketler, kısm-ı azamını ise Felemenk sefarethanesinden gönderilen üseraya tevzi olunacak ve kıymeti yüz binlerce liralık kışlık elbise, ayakkabı, çamaşır ve yiyecek teşkil etmekte idi.

Rıfkı Bey kânunuevvelden nisan ayına kadar devam eden bu sefer esnasında bu sekiz vagon eşyayı hiçbir ziyaya mahal kalmaksızın garnizonlara bile tamamen sevke muvaffak olmuştur. Bağdat demiryolu inşaatında müstahdem bulunan ve Pozanti'dan Musul'a kadar imtidat eden [uzayan] binlerce kilometrelik bir sahada seyyar olarak dağılmış olan yedi bin kadar ecnebi üserasına gönderilen pek çok eşya ve paraların tevziatı daima bir nezaret altında bulundurmak ve bunların mahalline masruf olup olmadığını mütemediyen teftiş etmek vazifesiyle Rıfkı Bey 334 [1918] senesi bidayetinde Bağdat hattı inşaat kıtaatı müfettişliği nezdine Hilal-i Ahmer tarafından memur edilmiş ve vesatetiyle bu esirlere gerek merkez ^[25] ve gerek Halep İspanya Konsoloshanesi'nden tevdi edilen külliyetli miktarda meblağ ve paket sahiplerine tevzi ettirilmiştir.

Memleketimizde eşya ve yiyecek fiyatlarının pek pahalı olduğunu nazar-ı dikkate alan üsera-yı ecnebiye aileleri her posta ile esirleri namına binlerce paket gönderirler idi. İsviçre'den buraya gelinceye kadar az çok zayiata duçar olan bu paketlerin memleketimiz dahilinde aynı hale uğramamaları için pek çok çalışılmıştır. Bu suretle üsera-yı ecnebiye namına la-akall [en az] iki yüz bin kadar muhtelif ebatta ve ekseriya kıymetli mevaddı [maddeleri] havi paket vürud etmiş ve bunların adresleri Hilal-i Ahmer memurları tarafından ikmal ve tashih edilerek mahallerine irsal muamelesi teshil olunmuştur.

Memleketimizdeki ecnebi üserasına 4.641 havale ile:

93346	332 [1916] senesine kadar
746869	333 [1917] senesinde
349505	334 [1918] senesinde
<u>23934</u>	335 [1919] senesi Mart gayesine

kadar

713350 lira gönderilmiştir.

Garnizonların Teftişi: Gerek Osmanlı ve gerek ecnebi heyetinin mütemadi teftişleri ile Türkiye'de bulunan ecnebi üserasının şerait-i hayatiyesini ıslah eylemek Osmanlı üserası için aynı neticeyi ihzar edeceğinden hal-i harpte bulunan sair devletlere imtisalen [uyarak] bu gibi teftişatın hüsn-i kabul ve tervici Harbiye Nezareti'ne musirren arz edilmesi üzerine dört sene zarfında iki ecnebi heyetinden maada Hilal-i Ahmer tarafından da garnizonların birkaç kere ziyaret edilmesi temin olunmuştur.

İşte bu cümleden olarak Kânunuevvel 1331 [Aralık 1915] tarihinde merkez-i umumi azasından Yusuf Razi Bey ile merkez-i umumi evrak memuru Ali Macit Bey'in Anadolu'daki bazı garnizonları teftiş etmelerine müsaade istihsal edilmiştir. Heyet evvela Çankırı'ya gitmiş orada bulunan İngiliz ve Fransız üserasını ziyaretle, bazı eşya tevzii ve garnizonun nezafetine daha ziyade dikkat edilmesi[ni] rica eylemiştir. Heyet Çankırı'da bulunup pek ziyade sıkı inzibata tabi bulundurulmuş sivil üserayı da ziyaret etmiştir. ^[26]

Çankırı'dan Ankara'ya azimet eden heyet orada bulunan İngiliz üserasına bazı çamaşırlar tevzi etmiş ve gerek Çankırı ve gerek Ankara'da asker ve sivil üseranın temin-i refahı için icap eden sair teşebbüsatta bulunmuştur.

Memleketimizden üsera-yı ecnebiyeye Hilal-i Ahmer vasıtasıyla gönderilen ve pek külliyyetli bir yekûna balığ olan paraların sarfiyat ve tevziatını teftiş için son zamanlara kadar bir müfettişin mevcut olmaması büyük bir mahzur idi. Hilal-i Ahmer Cemiyeti daha ilk üsera kafilelerinin vürudu akabinde garnizonları ve muhtelif inşaat-ı kıtaatı sıkı bir teftişe tabi tutmanın fevaidi hakkında Harbiye Nezareti'nin nazar-ı dikkatini celp etmiş ve üseranın iadesine kadar her fırsattan bilistifade bu noktainazarı müdafaadan geri durmamıştır.

Bu teşebbüsat neticesi olarak Beşinci Kolordu kumandan vekil-i sabıkı erkân-ı harbiye miralaylarından Halil Recai Bey riyasetinde bir heyet teftişe teşkil ve buna Hilal-i Ahmer'den Behçet Bey memur edilmiştir. Heyet Nisan 1334 [1918] gagesinde İstanbul'dan hareket ederek evvela hakkında en çok şikâyet edilen Afyonkarahisar garnizonuna azimet etmiş ve bu garnizonun yukarıdan aşağı ıslahını temin eylemiştir. Heyet-i teftişiyeye Afyonkarahisar'dan Bor, Bilemedik, Halep, Resü'l-ayn, Nusaybin, Şam, Amanos, Manisa ve Gediz mevakiine de giderek tesadüf ettiği şayan-ı dikkat muamelatı hemen bildirmiştir.

Heyet-i teftişiyeye gezdiği garnizonlarda badema muntazam hesap tutulmasını ve her garnizon veya kıtadan muayyen talimat mucibince üsera muamelat-ı nakdiyesinin salim bir surette idaresini temin etmiştir. Aynı zamanda Bern Mukavelenamesi mucibince üseranın serbest olarak yaşamaları için tedabir-i lazıme ittihaz edilmiştir.

Bitaraf heyet-i murahhasanın be-şart-ı mukabele memleketimizdeki üserayı görmelerini temin harp müddetince iki defa kabil olabilmıştır. 1916'da iki İsviçreli Beynelmilel Salib-i Ahmer murahhası Anadolu'daki başlıca garnizonları teftiş ve avdetlerinde bu ziyarete ait bir rapor tertip etmişlerdir. 1917 nihayetindeki iki Danimarkalı murahhas refakatlerinde Abdülmuttalip Bey bulunduğu halde Afyonkarahisar,^[27] Bor, Kayseri, Ankara, Bilemedik, Halep, Nusaybin, Eskişehir, Balıkesir ve Kütahya mevkilerini ziyaret etmişlerdir.

Bern Mukavelenamesi mucibince bir taraftan memalik-i Osmaniye'de bulunan üsera-yı ecnebiye diğer taraftan Fransa ve İngiltere'deki Osmanlı üserasına mukavelenamenin tamamı-i tatbikine nezaret etmek üzere bitaraf murahhasların izamı takarrür etmiştir. Bu karar mucibince memalik-i Osmaniye'deki üsera ile iştilal etmeye memur olan Felemenkli Mösyo Menten garnizonlara müteaddit seyahatler yapmış ve bu seyahatlerde Rıfki Bey kendisine refakat etmiştir.

Osmanlı Üserasına Muavenet: Hilal-i Ahmer'in en ziyade itina ve gayret ettiği hususattan biri uzun mahrumiyetlerden ve büyük kahramanlıklardan sonra vatan uğruna düşman ellerine esir düşen Osmanlı üserasına ve bilhassa diğerlerinden daha ziyade sefalet içinde bulunan Rusya'daki esirlerimize müsmir muavenet edebilmek imkânını temin eylemek olmuştur. Maatteessüf edilen bütün gayretlere rağmen üseramıza arzu olunduğu derecede muavenet edebilmek kabil olamamıştır. Buna mahsus paranın azlığı Rusya'daki ihtilaller, kaht ü gala [kıtık ve pahalılık] başlıca mevani teşkil eder.

Kânunuevvel 1334 [1918] bidayetinde Hilal-i Ahmer Rusya'da bulunan esirlere Avusturya Salib-i Ahmer Heyeti vasıtasıyla gönderdiği yüz bin krandan maada yine

Sibirya'nın şarkında bulunan üseraya muavenet etmek üzere beş bin lira kadar bir meblağ göndermiş ve Fransa ile İngiltere'deki üseraya da İsviçre'den paket göndermek suretiyle muavenete çalışmakta bulunmuş idi. Bu müteferrik muavenetlerle kanaat olunamayacağı malum idi. Fakat Rusya'da bulunan Amerika Salib-i Ahmer murahhası Osmanlı üserasıyla iştilal etmeyi –Osmanlı menafiini İspanya Hükümeti müdafaa etmekte olmasından– kabul etmediği cihetle mezkûr Salib-i Ahmer nezdindeki teşebbüslerimiz semeresiz kalmış idi. Rusya'daki İspanya Sefareti ise kâfi derecede teşkilata malik değil idi. Ancak birçok teşebbüslerden sonra Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesinin İngiltere, Fransa ve Rusya'ya göndereceği iki murahhasa mukabil memleketimizdeki üseraya da evvelce zikredildiği gibi iki murahhas göndererek ziyaret ettirmek müsaadesi istihsal^[28] olundu. Buna mukabil Fransa, Mısır ve Hindistan'a giden heyetler ise vazifelerini orada bitirip Rusya'ya gidecek iken azadan birinin apandisit hastalığına duçar olmasına binaen avdet etmeye mecbur oldular. Bu teftiş sayesinde Fransa ve İngiltere'de bulunan Osmanlı esirlerinin nelere ihtiyacı olduğu anlaşılmuştur. Fransa'da bulunan esirlere melbusat-ı şitaiye [kışlık kıyafet] gönderilmesi bu suretle mümkün olduğu gibi bu gibi melbusata [giyeceğe] ihtiyacı olmayan Mısır ve Hindistan'daki esirlere de kitap ve bilhassa mektep kitapları gönderilmesine dikkat edildi. Birçok garnizonlarda mektepler açılmış okuma yazma bilmeyen efrada ders gösterilmiştir. Diğer taraftan zabitan efendilerin müddet-i mevkufiyetleri esnasında hayat-ı fikriyeden mahrum kalmamaları için edebiyat, tarih vesaireye ait pek çok kitap hemen bütün garnizonlara gönderilmiştir.

Fakat gün geçtikçe Rusya'daki üseranın feryatları artıyor bu Salib-i Ahmer Heyeti'nin oraya varmamasından dolayı da o heyet üzerine bina edilmiş ümitler mahvoluyordu. Diğer taraftan Avusturya Salib-i Ahmer'ine tevdi edilen yüz bin kronun sarf edilemediği anlaşılıyordu. Rusya'da ise pahalılık artmakta ve Osmanlı zabitleri de açlık tehlikesine maruz bulunmakta idiler. Vakıa Alman ve Avusturya esirlerine tevziat yapan Danimarka ve İsveç Salib-i Ahmerleri Osmanlı esirlerine de aynı suretle muavenette bulunmak için müttefik devletlerden gerek Hilal-i Ahmer'in ve gerek Harbiye Nezareti'nin teşebbüsleriyle müsaade almıştı. Fakat bu suretle edilecek muavenet şayan-ı istiksar [büyütülmeye değer] olmadığından maada Osmanlı esirlerinin nisfından fazlası Kafkasya'da bulunmakta idi ve Kafkasya ise Rus Hükümeti tarafından harp mıntıkası addedilmekte olduğundan Salib-i Ahmer murahhaslarının oraya gitmesine müsaade edilmiyordu. Bu şerait dairesinde iki işe birden teşebbüs etmek lazımdı: 1- Almanlar ve Avusturyalılar gibi Stokholm'de ve Kopenhag'da muavenet idareleri tesis etmek. 2- Müteakabilen Türkiye ve Rusya'daki bilhassa Kafkasya'daki üsera karargâhlarının bir Salib-i Ahmer heyeti tarafından gezilmesine Rusya ve Türkiye'nin muvafakatini istihsal eylemek.

Bu husus ile tavzif edilen üsera şubesi müdürü gerek Danimarka ve gerek İsveç Salib-i Ahmeri'yle müzakeratta bulunmuş ve birçok müşkülâtı iktiham ederek bitaraf^[29] bir heyetin Kafkasya'daki Osmanlı üsera karargâhlarını ziyaret etmesi müsaadesini Rusya hükümetinden istihsale muvaffak olmuştur. Aynı zamanda Memalik-i Osmaniye'deki Rus üserasının da iki Danimarka Salib-i Ahmer murahhası tarafından ziyaretine hükümet-i Osmaniye'den müsaade istihsal edilmiş idi. Cemiyetimiz heyetin masarifini deruhte etmiş ve garnizonların levazım ve ecza hususundaki taleplerini isaf etmiştir.

Alman, Avusturya ve Macar üsera muavenet heyetlerinin birçok yerlerde tesadüf ettikleri Osmanlı üserasını ayırmayıp ifa-yı muavenet ettiklerini de maa'ş-şükran [şükranla] zikrederiz.

Osmanlı Üserasına Muavenet İçin Murahhas İzamı: 1332 [1916] senesi Eylül nihayetinde İskandinavya memalikinden Rusya'daki Osmanlı üserasına muavenet etmek üzere izam kılınan Hilal-i Ahmer murahhası Yusuf Akçura Bey evvela Kopenhag ve Stockholm'de ne suretle muavenet edilmesi kabil olunduğunu müzakere ve tetkik etmiş. Gerek Şimal Salib-i Ahmerleri ve gerek vesait-i hususiye ile Osmanlı üserasına muavenette bulunmuştur. Bilahare Brest-Litovsk Muahedesi'nin akdi üzerine Osmanlı heyet-i sefaretî ile Moskova'ya azimet ederek orada doğrudan doğruya esirlerimizle temas ederek terfihlerine pek çok gayret etmiştir. Bir aralık Kazan'da Çekoslovakların eline esir düşen Yusuf Akçura Bey'in vazifesi bi'z-zarure inkıtaa uğramakla esaretten halâsını müteakip İsveç'e azimet ve ahiren Dersaadet'e avdet etmeğe muvaffak olmuştur.

Hilal-i Ahmer Cemiyeti Sibiry'a'daki üseranın hiç olmazsa muhaberelerini temin için pek çok gayret etmiş ve son zamanlarda Amerika Salib-i Ahmer'i vasıtasıyla el-yevm Japonların elinde bulunan Şarki Sibiry'a'daki Osmanlı üserasından haber alabilmiştir. Bu haberler üzerine hemen efrad ve zabitanın ailelerine kıtaları bildirildiği gibi buradan kendilerine mektup gönderebilmek imkânı da tehiye [temin] olunmuştur. Aynı zamanda Sibiry'a'da üsera meselesinin esaslı çare-i halli ancak bunların temin-i avdetleriyle kabil olabileceğini nazar-ı dikkate alarak hükümet-i seniyenin bu cihet nazar-ı dikkatini celp etmiş ve İtilaf Salib-i Ahmerleri nezdinde bu yolda teşebbüsatta bulunmuştur.

Osmanlı Üserasına Muavenet-i Nakdiye: Son zamanlarda bir taraftan üsera-yı Osmaniye'nin fevkalade artması ve yalnız İngiltere ve müstemlekâtında bulunanların takriben yüz yirmi bini tecavüz etmesi diğer taraftan Harbiye Nezaretî'nin artık bu hususa para tahsis edemeyeceğini bildirmesi üzerine Hilal-i Ahmer Cemiyeti üseramıza daha müsmir muavenatta ^[30] bulunabilmek için beş ayda sarf edilmek üzere elli bin lira tahsis etmiştir. Bu suretle tahsis olunan paradan üsera-yı Osmaniye'nin en kalabalık buldukları dört garnizona mahallinde teşekkül eden muavenet komiteleri yedi ile en muhtac-ı muavenet olanlara tevzi edilmek üzere beş altı aydan beri her ay bin İngiliz lirası gönderilmektedir.

Mütareke şeraitini Medine'ye tebliğe memur olan zabıt beyin avdetinde Mısır'daki ve bilhassa Medine'den Mısır'a gelecek olan esirlerin pek ziyade muavenete muhtaç bir halde bulduklarını bildirmesi üzerine Harbiye Nezaretî parasından yüz bin Danimarka kronu Mısır'da menafi-i Osmaniye'yi muhafazaya memur İsveç hükümet-i kraliyesi memur-ı siyasisi namına gönderilmiş ve orada bulunan Osmanlı zabitanından müteşekkil muavenet komitesinin inzıam-ı muvafakatıyla [kabulünün eklenmesi] eşedd [en şiddetli] ihtiyacı olanlara sarfı havale edilmiştir. Bu paranın ihtiyacı tatmin eylemeyeceği nazar-ı dikkate alınarak bilahare (120000) İsviçre kronunu daha irsal edilmek suretiyle tehvin-i ihtiyaçlarına çalışılmıştır.

Sibiry'a'daki üseranın bilhassa kış esnasında pek büyük mahrumiyet ve sefaletle duçar oldukları muhtelif mahallerden işar ve istihbar edilmesi üzerine Beynelmîlel Salib-i Ahmer heyetine maslahatın ehemmiyet ve müstaceliyeti bildirilerek hemen bir heyet-i murahhasanın izamı tarafımızdan rica edilmiş ve bu talepte bulunulduğu esnada Beynelmîlel Salib-i Ahmer

Komitesi Alman ve Avusturya üserası için bir heyet izam etmekte olduğundan bu heyetin Osmanlı üserasıyla da meşgul olmasını kabul etmiştir. Bu heyet-i murahhasa bütün Sibiryayı ziyaret edeceğinden tesadüf edeceği muhtac-ı muavenet Osmanlı üserasına sarf edilmek üzere emirlerine doksan bin Danimarka kronu tevdi edilmiştir.

Hilal-i Ahmer Cemiyeti Rusya'nın mahall-i muhtelifesinden suver-i muhtelif [çeşitli suretler] ile Odesa'ya gelip toplanan üseramızın şehri mezkûrda pek büyük mahrumiyetlere duçar olduğunu istihbar etmesi üzerine bir yandan ihtiyaçlarına medar olmak üzere (40000) ruble Odesa başşehbenderimize gönderdiği gibi diğer taraftan da toplanan üseranın müşkülata maruz bırakıldığından hemen sevkini temini ricasıyla Beynelmilel Salib-i Ahmer delegesi Kont [Dvşābān] Lapalis vasıtasıyla İtilaf heyet-i askeriyesine müracaat etmiştir. Galiçya ve Romanya darü'l-harbinde mecruh olarak Avusturya-Macaristan^[31] ve Romanya'nın mahall-i muhtelifesinde Köstence ve Odesa'da toplanan maluline muavenet ve memleketlerine süratle iadelerini temin etmek üzere bir Hilal-i Ahmer memurunun izamına müsaade edilmesi için teşebbüsatta bulunmuştur.

Bern Mukavelenamesi mucibince İzmir tarihiyle iade edilegelmekte olan üsera-yı Osmaniye şehri mezkûre muvasalatında mazhar-ı suhulet olmaları için Harbiye Nezareti parasından bin lira-yı Osmani mahalli kolordu kumandanlığına gönderildiği gibi İzmir Hilal-i Ahmer Heyet-i Merkeziyesince de muavenat-ı lazımede bulunulması işar edilmiştir.

Selanik havalisi ile Yunanistan'da bulunan Osmanlı üserasının ne halde bulduklarının tetkik ve işarı geçen kânunusanide Beynelmilel Salib-i Ahmer delegesi Kont [Dvşābān] Lapalis'den rica edilmiş ve müşarünileyhin işarına göre icap eden muavenetler icra edilmesi tekrür etmiştir.

Ahiren Rostof'taki Alman üserasına muavenete memuren İsveç Salib-i Ahmer murahhası olarak şehrimizden mürur eden Mösyö Mihail'in ifadesine nazaran şehri mezkûrda ve civarında epeyce adette Osmanlı üserasının şayan-ı muavenet bir halde olduğu ve Alman Harbiye Nezareti'nin bu husus için tahsis ettiği mebalîğ dahi tükendiği anlaşılmış ve üsera-yı merkumeye muavenet olmak üzere bu defa mumaileyh vasıtasıyla kırk bin ruble irsal edilmiştir.

Hilal-i Ahmer vasıtasıyla memalik-i muhasamada Osmanlı üserasına 335 [1919] senesi Mart gagesine kadar toptan gönderilen muavenetlerden maada aileleri tarafından ve yine cemiyetimiz vesatetiyle yirmi bir bin beş yüz havale ile:

Lira	Tarihi
1188	1332 [1916] senesine kadar
2823	1333 [1917] senesinde
4888	1334 [1918] senesinde
873	1335 [1919] sene Mart gagesine kadar
9684	lira gönderilmiştir.

Yine cemiyetimiz Osmanlı üserasına da aileleri tarafından gönderilecek paket ve eşya irsalatıyla iştigal eylemiş, İsviçre'de ve İspanya'da bulunan bazı cemiyat-ı hayriye ile^[32] akd-

i mukavele ederek cüzi bir bedel mukabilinde kendilerine çamaşır ve yiyecek paketleri gönderilebilmesini temin etmiş ve ihtiva ettiği eşya miktarına nispeten kıymeti on ile on beş frank arasında tehalüf eden [değişen] bu paketlerden 5.000 adedinin vesayetimizle irsaline muvaffakiyet hâsıl olmuştur. Bu suretle hem esasen memleketimizde pahalı ve nadir bulunan birçok eşyanın ihracına mani olunmuş ve hem de üseramızın nispeten ucuz olarak eşya ve yiyecek tedarik etmesi kabil olmuştur.

*

**

Gönül arzu ederdi ki bütün üsera işleri daha vâsi teşkilatla ve vesaitle Hilal-i Ahmer'in elinde bulunsun ve daha müsmir [semereli] ve daha muntazam netayıç elde edilsin; fakat yukarıdan beri zikrettiğimiz gayrikabil-i iktiham [karşı durulamaz] müşkülât ve mevani arasında hem ecnebi ve hem Osmanlı üsera ile meşgul olan cemiyetimiz ancak bu kadar hizmet ve muavenet icra edebilmiştir. Şurasını da huzur-ı âlinizde yâd ve tezkâr etmeği merkez-i umuminiz vecibeden addeder ki bu vesaitsizlik ve müşkülât içinde bile bu kadar muazzam umur ve mesaili deruhte eden üsera şubesindeki genç arkadaşlarımızın gayret ve faaliyeti cidden şayan-ı takdirdir.

5- Hastabakıcılık

Seferberliğin ilanıyla beraber Hilal-i Ahmer Cemiyeti pek büyük bir noksan olan hastabakıcılık teşkilatına da başlamak lüzumunu hissetmiştir. Esasen bundan evvelki kongrede bir hastabakıcı mektebi ve hastanesi güşadı için tahsisat-ı lazime kabul edilmiş olmasına binaen mektep hastanenin arsası taharri edilmekte ve planları derdest-i ihzar [hazır elde] bulunmakta iken seferberliğin ilanı bu tesis-i nafianın esaslı bir surette vücut-pezir olmasına [vücut bulmasına] mani oldu. Hilal-i Ahmer'in günden güne artan meşagil ve umur-ı mühimmesi arasında bu teşebbüsün tehiri lazım geldi. Şu tehiri müteakip harb-i umumiye iştirakimizle üç cephede birden sıhhiye-i askeriyeye muavenete davet edilişimiz Hilal-i Ahmer'in o zamanki bütçesinde bu sarfiyatı tecviz ettiremeyecek bir lüzum ^[33] ihsas etti. Mamafih açılan hastanelerimizde ve cihet-i askeriyenin hastanelerinde pek mühim olan hastabakıcılık vezaifinin mensi ve mühmel [unutulmuş ve ihmal edilmiş] bırakılması doğru olamayacağından 1329 [1913] senesi Şubatından 1330 [1914] Haziran nihayetine kadar o vakit riyaset-i saniyemizde bulunan Müderris Doktor Besim Ömer Paşa'nın teşebbüs ve delaletiyle merkez-i umumide şehrimizin kibar ailelerinden otuz kadar hanımefendiye nazari hastabakıcılık dersleri verilmiş ve 1330 [1914] Haziranında başkadın efendi hazretlerinin huzuruyla ve merasim-i fevkalade ile şahadetnameleri tevzi edilmiş ve taraf-ı eşref-i hazret-i padişahiden bu hanımefendiler iftihar madalyalarıyla taltif olunmuşlardır. İşte bu derslerde iktisab-ı füyuzat eden hanımefendiler harb-i umumi esnasında İstanbul'da Hilal-i Ahmer'in ve cihet-i askeriyenin muhtelif mecruhin hastanelerinde Çanakkale harbi devam ettiği müddetçe en müstahsen [güzel] ve müfit bir tarzda ifa-yı hizmet etmek suretiyle ibraz-ı hamiyet etmişlerdir. Bundan maada yine Müderris Doktor Besim Ömer Paşa'nın teşebbüs ve delaletleriyle 1330 senesi Teşrinievvelinden [Ekim 1914] 1331 [1915] senesi Nisanına kadar

Darülfünun konferans salonunda hastabakıcılığa dair umumi dersler verilmiş ve bu derslere birçok hanımefendiler şıtab ederek memleketin o zaman kadınlardan beklediği bir vazife-i mühime ifasına lazım olan malumatı iktisap ile hastaneleri malumat ve hizmetlerinden müstefit etmişlerdir.

Bu nazari tedrisattan maada 1330 [1914] senesinde hastabakıcı mektebine bir nüve olmak üzere Kadırga Seririyat-ı Viladiyesi'nde tesis olunan on kişilik dershanede tahsillerini ameli ve nazari ikmal eden on hanıma şahadetnameleri tevzi olunmuş ve bilahare açılan hastanelerimize baş hastabakıcı tayin edilmişlerdir.

Bu hastabakıcı hanımlardan maada yine 1330 [1914] senesinde on kadar erkek hastabakıcı merkez-i umumide bi'l-imtihan tefrik olunarak Gureba Hastanesi'ne izam edilmişler ve orada ibate olunarak mütehasıs etibba tarafından bir sene tedris olunduktan sonra harb-i umumi bidayetinde şahadetnameleri verilip muhtelif hastanelerimize tevzi edilmişlerdir. Bu hastabakıcılar Çanakkale Harbi'ni müteakip kâffe-i levazımı cemiyetimiz^[34] tarafından tedarik ve ihzar olunarak Dobruca'ya sevk olunan ve o cihete bir seneyi mütecaviz müddet açık kalan Hilal-i Ahmer hastanesine izam olunmuşlardır.

1332 [1916] senesinde yine Kadırga seririyatında [kliniklerinde] yedi hanım bi'l-imtihan hastabakıcılığa tefrik olunmuş ve Hilal-i Ahmer nam ve hesabına ikmal-i tahsil edilmelerini müteakip diğer taraflardan tedarik edilen mücerrip [tecrübeli] bakıcılarla birlikte Dördüncü Ordu'ya sevk olunarak Kudüs'ten itibaren Şam'ın sukutuna kadar ordunun muhtelif hastanelerinde ifa-yı hizmet etmişlerdir.

Son defa olarak da 1334 [1918] senesinde Tıp Fakültesi seririyatlarında hastabakıcı yetiştirmeye merkez-i umumice karar verilerek yirmi talebelik bir kadro yapılmış ise de maatteessüf ancak on talip tefrik olunabilmiş ve talibat-ı mumaiylehüma el-yevm Tıp Fakültesi'nde nazari ve ameli tedris edilmekte bulunmuşlardır.

Hastabakıcılık teşkilatı için şu arz ettiğimiz faaliyet ve icraatımız meselenin derece-i ehemmiyetine nazaran pek nakıs kalmış olduğunu itiraf etmeye mecburuz.

Hastabakıcılık teşkilatı namıyla yapabildiğimiz bu pek az icraat arasında Müderris Doktor Besim Ömer Paşa tarafından tertip ve telif ve teşrih kısmı, Tıp Fakültesi teşrih Müderrisi Doktor Nureddin Bey tarafından telif olunan [toplanılıp birleştirilen] hastabakıcılık kitabını zikretmek lazımdır.

Yedi yüz sahifeden ibaret olarak resimlerle müzeyyen pek mükemmel bir surette tabedilen bu kitap gerek hastabakıcı talebeye ve gerek bu hususta malumat edinmek isteyenlere pek güzel bir müracaat-gâh teşkil etmiş ve Hilal-i Ahmer Cemiyeti menfaatine satılmakta bulunmuştur. Hastabakıcı yetiştirilmek ve mektep ve hastane için bir de talimatname ihzar edilmiştir.^[35]

6- Emraz-ı Sâriye [Salgın Hastalıklar] ile Mücadele

Tifüs, Çiçek, Frengi, Daü'l-kelp

Tifüs: Üç yüz otuz bir [1915] senesi iptidasında memleketin hemen her tarafında ve bilhassa bütün şiddetiyle Konya havalisi ve hatt-ı güzergâhında hüküm-ferma olan tifüs hastalığının izalesi hususunda ittihaz-ı tedabire karar veren heyet-i merkeziyemiz kâfi vesait-i sıhhiyeyi havi seyyar bir mücadele heyet-i sıhhiyesi teşkiline karar vermiş ve heyet-i mezkûreyi hatt-ı güzergâhında en lüzumlu mahallerde ifa-yı vazife etmek üzere mart iptidasında izam etmiştir.

Heyet Ereğli ve Konya'da icra eylediği tetkikat neticesinde ihtiyacat-ı mahalliyeye ve memurin-i resmîyenin tensibine binaen nefs-i Konya'da [Konya içinde] faaliyete karar vermiş ve istasyon civarında mukaddema hükümetçe tifüs hastanesi ittihaz edilmiş olan mahalli mevcut hastagân ve eşyasıyla beraber devralarak 4 Mart sene 331 [17 Mart 1915] tarihinde vazifesine başlamıştır. Bu hastane idare ve idame edilmekle beraber mülhakatla tathirat-ı fenniye [fenni temizlikler] icap eden mahallin etibbamızdan bir kısmı etüv ve çamaşırlarla izam ve hastalığın itfasına kadar mücadeleye memur ediliyordu.

O esnada hastalık vüsatle icra-yı tahribat eylediği halde hastanemize beray-ı tedavi müracaat edenler adedinin azlığını, nazar-ı dikkate alarak esbabını tetkik ve taharri eden heyet-i sıhhiyemiz; şehrin ekseriyet-i sekencesini teşkil eden cahil halkın hastalıkları ketm ve hastaneden tevahhuş ettiklerinde [ürktüklerinde] bulmuş ve müessesatın tathirâtı ve hastagânın tedavisi gibi vezâifine bir de musabının taharriyatı ve hastaneye sevki gibi işler inzıam etmiştir.

Tevevüs-i marazın esbabını izale maksadıyla hükümet-i mahalliyeden istiane olunarak [yardım istenerek] bütün mahallat teftiş ve tathir olunduktan başka şehirde her hastalığa bakmak ve mualecatını meccanen vermek üzere umumi bir muayenehane güşad edilmiştir.

Aynı zamanda otuz bini müteceviz amele taburu efradının tathirâtı icra ve bunlardan en ziyade muhtac-ı muavenet olan binlercesine çamaşır ita ve tevzi ^[36] olunmuştur. Üç ay devam eden faaliyet neticesinde Konya'da olduğu gibi vilayet mülhakatında dahi maraz-ı müstevlinin önü alındığı tebeyyün etmesi üzerine heyet-i mezkûrenin mahal-i ahire nakledilmek üzerine vazifesine nihayet verilmiştir.

Bundan maada tifüs ile taraf taraf vuku bulan mücadeleye Hilal-i Ahmer Cemiyeti çamaşır, sabun, naftalin itası ve etibba ve hastabakıcılar için bite karşı gömlekler ihzarı suretiyle pek çok muavenet etmiştir.

İstanbul'da hüküm-ferma olan tifüs musabınınin tecridi için güşadı tasavvur olunan ve varidatını Mısır'dan almak dolayısıyla her türlü muavenetten mahrum kalan Üsküdar'daki Zeynep Kâmil Hastanesi'nin masarif-i iâşe ve idamesi olarak dört ay için dört bin sekiz yüz lira dahi bu meyanda tahsis olunmuş ve hastane el-yevm fukara-yı mardayı tedavi etmekte bulunmuştur.

Çiçek: Çiçek aşısı hususunda Hilal-i Ahmer Cemiyeti başlı başına icra-yı faaliyet etmemiş ise de her tarafa gönderdiği bütün heyetleri daima çiçek aşısı beraber bulundurmuş ve lüzum gördükleri yerlerde ahali ve etfal [çocuklar] aşılamaşlardır. Bundan maada Sivas ve Süveyş heyetleri laboratuvarlarında imal olunan çiçek aşısı gerek ordu ve gerek ahalinin ihtiyacatını temine şitab etmiştir.

Daü'l-kelp: Üçüncü orduca vaki olan müsaade üzerine sıhhiye müdüriyet-i umumiyesiyle bi'l-iştirak bir daü'l-kelp laboratuvarı ile hastalar için iaşesi hastaneden temin edilmek üzere 20 yatak ihzar olunmuş ve bu sayede kuduz vakaiinin İstanbul'a göndermeye ihtiyaç kalmamıştır.

Frengi: Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin hemen hemen her heyeti bulunduğu yerlerde frengi tedavisiyle işgal ettiği gibi frengi hastalığının son senelerde aldığı tarz-ı tezayüd ve tevessü nazar-ı dikkate alınarak Tıp Fakültesi İstanbul muayenehanesinde sırf Hilal-i Ahmer namına bir frengi tedavihanesi tesis olunmuştur. Bu tedavihaneye müracaat eden hastagânın isim ve hüviyetleri asla sorulmaksızın en yeni usul tedavi olan neosalvarsan meccanen tatbik edilmekte bu gerek tedavinin en mütehasıs zevat tarafından ^[37] yapılmakta olmasından ve gerek neosalvarsan fiyatının son zamanda fevkalade fazla bulunmasından dolayı birçok zevat bu tedavihaneye müracaat etmektedir.

Geçenlerde bir günlük neosalvarsan tedavisi masrafının piyasa fiyatıyla (150) liraya baliğ olduğunu söylemek bu hususta Hilal-i Ahmer'in ihtiyar ettiği fedakârlık hakkında bir fikr-i mücmel [kısaca fikir] verebilir zannederiz.

7- Ahaliye Muavenet

Aşhaneler: Hilal-i Ahmer'in bu harb-i umumi esnasında ifa ettiği hidemat-ı insaniyetkâranenin en mühimlerinden biri de aşhaneler teşkilatıdır. 1333 [1917] senesi zarfında müstemirren [aralıksız] devam eden harb-i umuminin memleketin hayat-ı iktisadiyesine ve ahalinin maişetine iras ettiği buhranlar neticesinde İstanbul fukara-yı ahalisinin cidden muhtac-ı muavenet bir hale geldiğini nazar-ı dikkate alan merkez-i umumi en muhtaç olanların tagaddisine [beslenmesine] kısmen olsun yardım edebilmek emeliyle şehrin en kesif fakir ahalisini muhtevi mahallerinde aşhaneler güşadını kabul ve tasvip etmiş idi ki; keyfiyet 333 [1917] senesi nihayetinde heyet-i aliyenize takdim olunan mazbatada zikrolunmuştur. 1334 [1918] senesinde bu muavenetin ne kadar müfit netaiç bahşettiği ve fukara-yı ahalinin ne derecelere kadar şükran ve imtinanını celp ettiği merkez-i umuminizce nazar-ı dikkate alınarak devama ve hatta tevsi-i daire-i faaliyete karar verildi. Bu cihette 1334 [1918] senesi mazbatasında muhtasaran heyet-i aliyenizin nazar-ı ıttılama arz olunmuştu. Aşhanelerin faaliyet-i muttaride ve muntazaması yerli ve ecnebi züvvarın [ziyaretçilerin] aşhaneler defter-i hatıratına kaydettiği takdir-kâr mütalaat ile kâfi derecede medh ve sitayiş edilmiş ve bu takdirat neticesinde Hilal-i Ahmer Cemiyeti erbab-ı fütüvvet ve insaniyetin büyük miktarda muavenetine mazhar olmuştur. Aşhanelerin tertip ve tanziminde evvelemirde mahallerinin tabiyeti mevzubahis olur. Yukarı da zikrettiğimiz gibi bu mahallerin şehrin bittabi kesif ve fakir ailelerle meskûn olan cihetleri yani ilk sene Topkapı, Üsküdar ve Eyüp intihap edilmiş ve 1334 [1918] senesinde bu mahallere Fatih ve Üsküdar dahi ilave edilmiştir. Mütemadiyen devam eden bu aşhanelerden maada zuhur eden büyük küçük yangınları müteakip o mahaller civarında ^[38] lazım olduğu müddetçe devam etmek üzere muvakkat aşhanelerde güşad edilmiştir. Bu cümleden olarak Kumkapı'da zuhur eden harikin [yangının] hemen ertesi günü ve Fatih harik-i kebirinin akşamında ve son defaki Cibali harikinın ertesi günü açılan aşhanelerimizden muhtacin harikzedegâna aş tevzi olunmuştur.

Suret-i daimede devam eden aşhane mevkileri bu suretle intihap edildikten sonra aşhaneden yemek alacak fukaranın tayin ve tescili keyfiyeti geliyor. Bu sırada bila-tefrik-i [ayırmaksızın] ırk ve mezhep her fakire muavenet edilmesi merkez-i umuminizce –her hususta olduğu gibi bu hususta da– bir kaide-i esasiye olarak kabul edilmiş olduğundan bütün mahallatta mahalle heyet-i ihtiyariyesiyle şayan itimad-ı seknesinin reylerine müracaat olunarak en fakir olanlara vesikalar ita olunmuş ve hiçbir suiistimale meydan vermemek üzere bu vesikaların pek ciddi bir surette kontrol hususu temin olunmuştur. Şurasını istitrad kabilinden [yeri gelmişken] arz ederiz ki bu kontrol hususunda kabul ettiğimiz usulü reye’l-ayn [kendi gözüyle] gören ecnebiler besateti [düzgünlüğü] derecesindeki ciddiyetini ve emr-i tevzii katiyyen iras-ı müşkülât etmediğini bilhassa kayıt ve tezkâr eylemişlerdir. Bu meyanda emr-i tevzii için kabul olunan usul, belki huzzar-ı kiramdan [orada bulunanlardan] birçoklarının reye’l-ayn gördükleri gibi okumak yazmak bileni pek az olan bu halk arasında pek kolaylıkla kabil-i tatbik olabilecek bir şekilde renkler ianesiyle vaz edilmiş ve pek az bir zaman zarfında gayet sühuletle ve pürüzsüz bir surette tatbik olunmaya başlanmıştır. Bundan sonra aşhanelerde fukara-yı ahaliye tevzi olunacak gıda meselesinin mevzubahis olması sırası geliyor. Zeriyyat [ekim işleri] bahsinde zikredildiği üzere Hilal-i Ahmer bütün müessesatı için lazım gelen mevaddı piyasanın gala-yı fevkaladesinden dolayı hariçten tedarik etmekten ise kendi vesaitiyle istihsal etmeyi iki noktainazardan daha faydalı bulmuştur. Şöyle ki:

1- Harp esnasında Hilal-i Ahmer hidemat-ı umumiyesine cihet-i askeriyyenin memur ve efrad olarak tevdi ettiği eşhasın cüzi bir ücretle istihdam edilmesi ve Hilal-i Ahmer’in bu istihsalat için celbi muktezi mevadd-ı iptidaiyyenin gümrük resminden muafiyeti vesaire gibi teshilata mazhar olması.^[39]

2- Esasen memleketin iaşesinin fevkalade müzayakaya [sıkıntıya] duçar olduğu bir sırada piyasadan mal alarak fiyatları bir kat daha yükseltmek ve bu suretle halkın bir kısmına muavenet ederken diğer bir kısmının iaşesini tazyik etmenin yanlış telakki olunması.

İşte bu suretle kendi istihsalatımızdan buğday, mısır, bakla, fasulye gibi onlarla çorbalar ve bazı defalar da gerek iltizamen ve gerek bazı esbab-ı mücbire [zorlayan sebepler] tahtında yine Hilal-i Ahmer’in vaktiyle ihzar ettiği balık tuzlaması, et konserveleri ve bazı eyyam-ı mübarekede istisnaen –aşure ve emsali gibi– şekerli yemekler tevzi olunmuştur.

Zeriyyat bahsinde zikrolunduğu gibi aşhanenin odunu hükümet tarafından tahsis olunan ormanlardan kesilerek getirilmiş kazanları Avrupa’dan celp veya piyasadan tedarik edilen bakır ve saclarla ambarda imal olunmuş pişirilen aşın un ve kuru sebzesi kısmen çiftliklerimizden tedarik edilmiş ve kısmen Eskişehir murahhaslığı vasıtasıyla Anadolu’nun en ucuz mahallerinden iştirâ suretiyle celp olunmuştur. Aşlar içerisine konulan etler çiftliklerimizde yetişen hayvanlardan, yağları suret-i mahsusada Halep’ten getirilen yağlardan sarf edilmiştir. Ahaliye dağıtılan vesikaların mukavvaları bile İstanbul’dan piyasadan alınmamış Viyana’dan en fayda-bahş şerait dahilinde iştirâ olunarak getirilmiştir. Şu şerait dahilinde tevzi olunan aşların bir kişilik beher kabı Hilal-i Ahmer Cemiyeti’ne bittabi pek ucuz mal olduğu aşikârdır. Eğer bu tarz kabul edilmeyerek her şeyin piyasadan iştirâsı suretiyle bu aşhaneler idame edilseydi şüphesiz ki, bugün kısm-ı malimizde aşhaneler hesabı namına kaydedildiğini gördüğünüz meblağın belki yirmi mislini sarf etmiş olacaktık. Aşların kuvve-i gıdaiyyesine gelince, yukarıda zikrettiğimiz gibi verilen yemekler bittabi hıfzıssıhha

kitaplarının bir insan için günde elzem addettiği kuvve-i gıdaiyyeyi tamamen temin ettiğini iddia etmekten uzağız. Fakat bu sıcak yemeklerin aylardan ve hatta senelerden beri bacaları tütmeyen ailelere kısmen gıda ve kısmen sıcak yemek zevkini temin ettiğini de inkâr etmek doğru olamaz. Bu aşhanelerden 332 [1916] senesinde on altı bin ve 334 [1918] senesinde yirmi beş ila otuz bin arasında fakir her gün bir kap yemeğini almış ^[40] ve bu suretle kânunuevvel nihayetine kadar on dokuz milyon yüz kırk dört bin kap yemek tevzi olunmuştur. Bu emr-i hayra merkez-i umuminiz harbin bitmesine rağmen sefalet-i umumiyenin henüz devam etmekte olmasını nazar-ı dikkate alarak devamı tensip etmiş ve elyevm aynı faaliyetle devam eylemekte bulunmuştur. Bu hususta kısm-ı mahsusumuzda aşhanelerde sarf edilen mevadd-ı gıdaiyyenin ve nakdin kıymet ve miktarları grafiklerle irae olunmuştur.

Bu bahiste suret-i teşkil ve idaresinden uzun uzadıya bahsettiğimiz aşhaneler yerli ve ecnebi birçok züvvarın ve yerli ecnebi matbuatın ve hatta esna-yı harpte mühim bir Fransız gazetesinin bile mazhar-ı takdir ve tahsini olduğunu zikrederken Hilal-i Ahmer'e bu kadar kıymetdar bir hizmeti ifa şerefini kazandıрмаğa tavvassut eden ve bilhassa temin-i intizam ve idaresinde en büyük vukuf ve ihtisası ve yorulmak bilmez bir azm-i müşkülât-ber-endazaneyi ibraz eden müfettiş-i umumi Celaleddin Muhtar Beyefendi'nin namını heyet-i umumiyeniz önünde –tevazu ve mahviyyetlerini [alçakgönüllülüklerini] rencide etse bile– zikretmeden geçemeyeceğiz.

Dispanserler: Merkez-i umuminizin .. Kânunuevvel 334 [Aralık 1918] tarihindeki içtimasında gala-yı hazırım [mevcut pahalılığı] edviye ve hatta etibba ücretleri üzerindeki aks-i tesiri nazar-ı dikkate alınarak hatta orta halli ailelerin bile birçok zamanlar hastalarını tedavi ettirememeye mecbur oldukları düşünülmüş ve bunun için İstanbul'un Üsküdar, Fatih gibi iki mahallesinde birer dispanser güşadına karar verilmiş idi. Bu dispanserlere ikişer tabip tayin olunmuş ve lede'l-icap [icabında] hastaları evlerinde dahi tedavi edebilmek üzere bu tabiplere vesait-i nakliye temin edilmiştir. Bittabi tabiplerimizin verdikleri reçeteleri akdettiğimiz mukavelat mucibince en muteber eczacılar tarafından meccanen ita ettirmektediriz. Dispanserlerin tarih-i güşadı olan 25 Kânunuevvel sene 35'ten [25 Aralık 1919] Mart nihayetine kadar Fatih'te "1.985" ve Üsküdar'da "1.392" hasta muayene edilmiş ve ilaçları verilmiştir. Dispanserler el-ân [halihazırda] faaliyetlerine devam etmekte ve müracaat edenlerin adedi her ay fevkalade bir nispette tezayüd eylemektedir.

Çamaşır ve Edviye İtası: Mütarekeyi müteakip taşradan vürud eden Ermeni ^[41] muhacirlerine muavenet olmak üzere teşekkül eden muhtelif heyetlerle Patrikhane'den bu heyetler namına vuku bulan talepler üzerine 28.128 metre Amerikan 1.360 adet gömlek 1.550 adet don 100 battaniye ve 500 çift çorap ve daha birçok ecza ve levazım-ı sıhhiye ile erzak, porselen ve edevat ihda edilmiştir [hediye edilmiştir].

Mesaib-i harbin tevlid ettiği ihtiyacattan en mühimi olan hastane yoksuzluğu ve mevcut olanların da birçok levazımdan mahrum olmak ve halbuki emraz-ı sâriyenin hükümferma olduğu şu sırada Hilal-i Ahmer'in bu ihtiyaç karşısında bi-gâne kalamayacağı hakkında sıhhiye müdüriyet-i umumiyesinden varid olan tezkereyi heyet-i merkeziyeniz harbin hitamını pek yorgun bir halde idrak etmiş olmakla beraber layık olduğu ehemmiyetle nazar-ı itibara almış ve emraz-ı sâriyenin İstanbul'da tevessü-i intişarıyla hastaneye eşya ve levazım vermek

suretiyle elli bin lira sarfiyat icrasına karar vermiş ve bu kararını peyderpey icra etmekte bulunmuştur. Bu meyanda ihtiyacı tetkik olunan hastanelere verilen eşyanın müfredatını kısm-ı malimizde cetvel-i mahsusunda gösterilmiştir.

Hareket-i Arz [Deprem]: 1330 [1914] senesi Eylül ayı zarfında Isparta, Burdur civarında vukua gelen hareket-i arz felaketedegânına lazım gelen muaveneti ifa etmek üzere iki tabip, lazım geldiği kadar hastabakıcıdan mürekkep bir heyet eşya-yı lazımevi hamilen mahal-i mezkûre izam olunmuş ve açıkta kalanların çadırlara iskânı hastaların tedavisi fukaranın işesi gibi umur ile bir müddet meşgul olunduktan sonra heyet avdet etmiştir.

Tahlisiye Sütunları: Hilal-i Ahmer henüz seferberlik tedarikatıyla meşgul olduğu sırada bir taraftan da Hilal-i Ahmer namını tamim ve bir faydayı temin maksadıyla Sarayburnu sahilinde üç adet tahlisiye [cankurtaran] sütunu rezk ettirmiştir [diktilmiştir].

8- Murahhaslıklar

Almanya ve Avusturya Murahhaslığı: Harb-i umuminin bidayetinde Hilal-i Ahmer'in büyük masraflara maruz kalacağı ve dahil-i memlekette tahsil olunan ianatın bu masarife ^[42] tekabül edemeyeceğini nazar-ı dikkate alarak diğer menabi-i varidat taharri edilmiş ve bu meyanda vesatet-i hükümetle ahaliden muhtelif vergi şekillerinde para toplamak veyahut Hilal-i Ahmer namına ufak tefek ve müfit eşya satmak cihetleri der-piş] olunmuştu [göz önünde bulundurulmuştu]. Bunlardan birinci şeklin yine ahaliye bar [yük] olmağa müntiç olacağı düşünülerek ihtiyarından sarf-ı nazar edilmiş [vazgeçilmiş] ve ancak kısm-ı malimizde münderiç olduğu [yer aldığı] üzere müzeyyenat, kartpostal ve pul gibi eşyanın hem fayda-yı maddiye ve hem de reklam temin edeceği düşünülerek o cihet ihtiyar edilmiş ise de bu vasıtanın temin edeceği bir aylık varidat ile Hilal-i Ahmer'in bir günlük masarifini bile temin mümkün olmadığı bilhassa tebeyyün etmiştir [ortaya çıkmıştır]. Binaenaleyh müttefik memleketlerdeki erbab-ı hamiyet ve fütüvvetin ianatına müracaat edilmeye böyle bir müracaat vuku bulduğu takdirde ianat celbi mümkün olacağı hakkında izhar olunan reylere igtiraren [güvenerek] karar verildi. İşte merkez-i umuminin bu kararı neticesinde Tıp Fakültesi müderris muavinlerinden ve elyevm merkez-i umumimiz azasından Doktor Hikmet Bey refakatine bir kâtip verilerek Almanya, Avusturya ve Macaristan'a Hilal-i Ahmer murahhası namıyla izam edildi. Kısm-ı malimizde görüleceği üzere Hikmet Bey'in faaliyeti neticesinde miktarı azim bir yekûna baliğ olan ianat Berlin, Viyana ve Budapeşte'de teşekkül eden komiteler vasıtasıyla derç edilmiş [içine katılmış] ve Hilal-i Ahmer bu suretle mühim bir sermayeye malik olarak daha vâsi adımlarla saha-yı muavenete atılmıştır. Müttefik memleketlerde başlayan bu ita-yı ianat hareket-i insaniyetkâranesi ilk zamanlar pek hummalı bir surette devam etmiş ise de sonraları tamamen inkıta etmeyerek nakdiyat ve ayniyat şeklinde devam eylemesine ve bilhassa memleketimiz piyasasında bulunması mümkün olmayan birçok eşya-yı ecza ve levazımın Avrupa'dan mütemediyen ve lazım oldukça celbi lüzum-ı katisi karşısında kalmaklığımıza binaen bu iki hizmetin ifası için Doktor Hikmet Bey Hilal-i Ahmer'in Almanya ve Avusturya murahhası olarak Viyana'da ibka edildi. Mumaileyh cemiyetimiz reis-i evveli ve Viyana Sefiri Hüseyin Hilmi Paşa hazretlerinin müsaade-i lütufkâraneleri ile sefaret-i seniyyede bir Hilal-i Ahmer bürosu açarak ifa-yı vazifeye

başlamıştır. Bu güne kadar devam eden murahhaslık muameletini tetkik etmek istersek iki fasıla ayırarak mütalaa etmek mecburiyetindeyiz.

1- Cem-i İnanat; yukarıda zikrettiğimiz gibi gerek Berlin ve gerek Viyana ^[43] ve Budapeşte'de recül-i mühime-i siyasiye [siyasetin mühim adamları] ve maliyeden teşekkül eden iane komiteleriyle ve Bosna Hersek'te başşehbenderimizin riyaseti altında teşekkül eyleyen Hilal-i Ahmer muavenet komitesiyle murahhaslığımız pek samimi münasebata girişmiş ve bu sayede o memleketler Salib-i Ahmerlerinin iane toplamak için müracaat ettikleri kâffe-i usul ve kavâide tebean [uyarak] konser tertip etmek, tiyatro vermek, çiçek satmak vesaire gibi çarelere tevessül ederek ve matbuat-ı mahalliyeye yazdırılan teşvikkârane makalâttan istifade eyleyerek ianat derç ve cem eylemiştir. Bu ianatın ne azim bir miktara baliğ olduğunu kısım-ı malimizde göreceksiniz. Bu muavenat-ı insaniyetkâraneye Hilal-i Ahmer Cemiyeti mukabele-i şükran-güzaranede [kıymet bilir tarzda] bulunmayı unutmuyarak bütün iane [yardım] veren, iane toplayan, iane için tertibat yapan zevata hizmetleri derecesinde Hilal-i Ahmer madalyaları ihda etmiştir.

2- Murahhaslığın ifa ettiği ikinci kısım hizmet yukarıda zikrettiğimiz gibi Hilal-i Ahmer müessesatına mahsus eşya ve levazımın en faydalı bir surette tacirinden hatta fabrikalarından iştirah edilerek İstanbul'a sevkidir. Bu meyanda ne gibi eşya iştirah ve celp edildiği uzun uzadıya zikretmek mümkün değilse de birçok mevaddın kilosu veya adedi İstanbul'da yüzlerle kuruşa satıldığı bir sırada cemiyete iki üç kron veya marka mal edilmiş olduğunu söylemek murahhaslığın Hilal-i Ahmer için ne derecelerde fayda-bahş olduğunu ispat eder zannederiz. Murahhaslığın hizmetleri yalnız Hilal-i Ahmer Cemiyeti'ne münhasır kalmayarak muhtelif ordu-yı hümayunlar umur-ı sıhhiyesi için lazım gelen mevadd ve eşyanın oraca iştirahıyla vesatetimizle İstanbul'a sevkine de delalet eylemiştir. Bundan maada İstanbul'dan beray-ı tedavi [tedavi için] sevk olunan zabitan ve efradın oraca hastanelere, sanatoryumlara yerleştirilmesi ve Galiçya Harbi esnasında mecruhin-i Osmaniye'nin ziyaret ve muhaberatının temini ve malulinin sevkleri hususu da murahhaslığımıza havale edilmiş olduğundan bu vazife de maa'l-iftihar hüsn-i ifa olunmuştur. Bilahare Rusya ile akd-i sulhü müteakip fevc fevc [akın akın] avdet eden üseramızdan Viyana veya Avusturya ve Macaristan tarihiyle avdet edenlere murahhaslık tarafından en müessir tarzda muavenetler edilmiş ve bu muavenet elyevm devam etmekte bulunmuştur ki, son bir kabile-i üsera bir Hilal-i Ahmer treniyle geçenlerde Romanya tarihiyle İstanbul'a sevk edilmiştir. Hilal-i Ahmer murahhaslığı ^[44] elyevm tatil-i mesai etmeyerek bu sene zarfında Hilal-i Ahmer'in deruhte ettiği Avrupa'daki talebeye muavenet hizmetine iştirah etmiş olduğundan ilk kabile-i tullab [talebeler] Hilal-i Ahmer murahhaslığının teşebbüsat-ı müsmiresi neticesi olarak İtalya tarihiyle memleketlerine iade olunmuşlardır.

Eskişehir Murahhaslığı: Çanakkale Muharebesi esnasında hükümetin tensibiyle Hilal-i Ahmer nakdinin ve eşyasının bir kısmını İstanbul'dan uzaklaştırmağa mecbur olmuştu. İşte bu maksatla heyet-i idare azasından bir kısmının İstanbul'da ve bir kısmının da Anadolu'da bulunması takarrür ettirilmiş ve eşyadan en lazımlıları ve nakdimizin bir kısım-ı mühimi merkez-i umumi azasından Doktor İsmail Besim Paşa ve merhum Muhlis beyler vedaatiyle Eskişehir'e naklolunmuştur. Tehlike-i harbin zevaliyle eşya ve nakidin bir kısmı lüzum görüldükçe celp edilmiş ise de aşhaneler ve zeriyyat bahislerinde manzur-ı âlileri olacağı üzere müessesata lazım gelen mevadd-ı gıdaiye ve zeriyyata muktezi hayvan vesaire

tedariki için Eskişehir’de bir murahhaslığın ibkası lüzumu tezahür eylemiş olmasına binaen merkez-i umumi azasından İsmail Besim Paşa ve Muhlis Bey orada murahhas olarak ikame olunmuşlar ve birçok sene sonra Muhlis Bey murahhaslıktan ayrılmıştır. İbtida-yi emirde [işin başında] sırf depo teessüs etmek suretiyle başlayan bu hizmet bilahare Hilal-i Ahmer müessesatının birçok erzak ve zahair [zahireler] ve lahm [et] ihtiyacatının mubayaa ve iştirasına ve Eskişehir etrafında birçok tarlalar zeriyyatına kadar teşmil olunmuş ve Erzurum, Erzincan, Kayseri ve Ankara’daki Hilal-i Ahmer müessesat-ı sıhhiyesine muktezi eşya ve levazımın tedarik ve sevkini temin eylemiştir. 1333 [1917] senesi zarfında vukua gelen Ankara harikinden müteessir olanların imdadına en evvel yetişen Hilal-i Ahmer’in Eskişehir murahhaslığı olmuştur bu harikzedeler murahhaslıkça suret-i mahsusada gönderilen çadırlarda iskân ve hükümetçe her türlü ihtiyaçları temin edilinceye kadar infak ve iaşe olunmuştur. Eskişehir murahhaslığı Çankırı hareket-i arzzedegânının da imdadına derhal şitab ederek çamaşır ve fanila, ecza-yı tıbbiye göndermiştir.

Darü’l-harp Murahhaslığı: Kafkas Cephesi müessesat-ı sıhhiyemizin nevakısının bi’l-mecburiye İstanbul ambarımızdan ikmalî icap ettiği ve halbuki bu kadar uzun mesafeye ^[45] eşya ve malzeme sevkiyatının ahval-i harbiye dolayısıyla vesait-i nakliye fıkdanı [azlığı, yokluğu] yüzünden maruz kalacağı müşkülâtı teemmül ettiğimiz [düşündüğümüz] cihetle bu sevkiyatı temin ve teshil edecek menzil noktaları teşkilatını yapmak ve aynı zamanda Konya’dan itibaren harp cephesine kadar olan ihtiyacat-ı sıhhiyeyi tetkik ve o anda faal bulunan müessesat-ı sıhhiyemizin tarz-ı faaliyetlerini teftiş etmek üzere mütehasıs bir murahhasın izamı takarrür etmesi üzerine Tıp Fakültesi müderrislerinden Doktor Asaf Derviş Paşa Darü’l-harp Hilal-i Ahmer Murahhaslığı’na tayin ve maiyetine memurin-i kâfiye verilerek izam olunmuştur. Murahhas-ı mumaileyh evvela Konya Ereğli ve Ulukışla’nın ahval-i sıhhiyesini tetkik etmiş ve seyyar Hilal-i Ahmer heyetinin mesaisiyle o havali de emraz-ı sâriyenin önü alındığı cihetle heyet-i mezkûrenin bilahare lüzum görülecek mevkiye faaliyetinden istifade edilmek üzere vazifesine hitam verilmesi hakkındaki raporuna ibtinaen [dayanarak] Konya hastanemiz sedd ve heyeti o sırada Sivas ve havalisine müstevli olan tîfûs ile mücadele eylemek ve şehir-i mezkûrda tesisi mukarrer olan sevkiyat merkezine de nezaret etmek üzere mahal-i mezkûra nakledilmiştir. O sırada Erzurum civarında güşadı mukarrer olan beş yüz yataklı nekahethane eşyasıyla diğer müessesat için İstanbul ve Eskişehir ambarından yola çıkarılmış olan eşyanın muntazaman sevkleri için Ereğli, Kayseri ve Sivas’ta ve bilahare Erzincan ve Erzurum’da teşkilat vücuda getirilmiş ve bu menzil noktaları sevkiyatın selametini tamamen temin eylemiştir.

Mumaileyhin üç ay devam eden seyahat-i teftişiyesi neticesinde müessesat-ı sıhhiyemizin nevakısının ikmalî temin edildiği gibi her yerden yazdıkları mufassal ve vâkıf-âne raporlardan ihtiyacat-ı mahalliye-i sıhhiye hakkında malumat-ı kâfiye alınmıştır.

9- Hilal-i Ahmer’in Tenvir-i Efkâra [Fikri Aydınlanmaya] Hizmeti

Sergi: Heyet-i aliyelerinin 1331 [1915] senesi içtimasında verilen mezuniyete istinaden 1332 [1916] senesi zarfında bir Hilal-i Ahmer sergisi güşad edilmiştir. Hilal-i Ahmer sergisi fikri, merkez-i umumi azasından Yusuf Razi Bey’in sırf ^[46] ambarda imal ve çiftliklerimizde istihsal olunan eşyanın teşhiriyle Hilal-i Ahmer’in faaliyetini enzar-ı nasa [halkın görüşüne]

arz etmek ve bu suretle celb-i ianatu teshil eylemek maksadıyla vaki olan teklifi merkez-i umumi azasından Reis-i fahri Müderris Doktor Besim Ömer Paşa'nın bu fikri tevsien Avrupa'daki Salib-i Ahmer sergileri gibi kısmen de müttefik memleketler Salib-i Ahmerlerinin iştirakı hakkında vaki olan teklifiyle büyük bir sergi projesi şeklini aldı. Besim Ömer Paşa iptidaen Yusuf Razi Bey'in pek mütevaziane olan tasavvur ve arzusuna bu suretle tevsi etmekle İstanbul'un değil belki bütün Türkiye'nin henüz görmediği bir eser-i medeniyeti şehrimizin Beyoğlu gibi en mutena bir mevkiinde yerli ve ecnebi birçok halkın enzar-ı takdir ve temaşasına arza delalet etmiş oldu. Sergi merkez-i umumi azasından ve hariçten bazı zevatın iştirakıyla teşkil olunan bir komisyon tarafından tertip ve 1 Şubat 333 [1917] tarihinde Galatasaray Sultaniyesi dahilinde hami-yi azamımız [büyük koruyucumuz] şevketli padişahımız efendimiz hazretlerinin veliahtlıkları zamanında reis-i fahrimiz sıfatıyla lutfen bizzat hazır buldukları halde resm-i güşadı icra buyurulmuş ve serginin defter-i hatıratına lutfen:

(Hilal-i Ahmer Cemiyet-i muhteremesinin enzar-ı ümmete [halkın nazarlarına] vaz ve güşad eylediği şu mühim sergiyi kemal-i fahr u şükran [tam bir övünç ve şükran] ile seyir ve tetkik eyledim. Bu vesile ile de müessesesi-i mübarekemizin kast ve gaye-i ulviyesini tebcil, aza-yı güzide-i faalesinin mesai-i meşkurelerini takdis, meşhudum olan intizam-ı fevkaladeyi takdir ve layık olduğu kemale vüsulünü eltaf-ı ilahiden [Allah'ın lütfundan] ümit ve temenni ettiğimi beyan eylerim.) cümle-i takdiriyesini yazmışlardır.

Bu sergiye memalik-i Osmaniye'den, sıhhiye-i askeriye, sıhhiye-i bahriye, Sıhhiye Müdüriyet-i Umumiyesi, Şehremaneti, Evkaf Nezareti, Darülaceze, Darü's-sınaası, Bikes Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar Cemiyeti ve Hilal-i Ahmer Hanımlar Merkezi ve Darü's-sınaası ve Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti ve memalik-i ecnebiyeden Alman, Avusturya ve Macaristan ve Bulgar Salib-i Ahmerleri iştirak etmişlerdi. ^[47]

Heyet-i umumisi (30) odadan ibaret olan serginin ziyaretini teshil için Türkçe, Almanca ve Fransızca lisanlarıyla ve resimlerle müzeyyen rehber neşredilerek züvvara tevzi edilmiştir. Hakan-ı merhum mağfur Sultan Mehmet Han-ı Hamis hazretleri sergiyi ziyaret ederek defter-i hatıratına:

(İnsaniyet ve şefkate hadim olan Osmanlı Hilal Cemiyeti'nin açtığı sergiyi nazar-ı takdirle temaşa ettim. Müesseselerini tebrik ve emsalinin teksirine [çoğalmasına] dua eylerim.) Cümlesini yazmak suretiyle mahzar-ı iltifat-ı şehriyarileri buyurdukları gibi yerli ecnebi hemen kâffe-i muteberan sergiyi gezmişler ve birçokları defter-i hatıratına cümel-i takdiriye [takdir cümleleri] yazmışlardır.

Üç ay devam eden sergiyi iki yüz bin zair ziyaret etmiş olup bunlardan binini muallimleriyle birlikte gelen mekatib-i muhtelif talebesi teşkil etmektedir. Bu babda sergi komiseri azadan Mehmet Ali Bey tarafından merkez-i umumiye tevdi olunan rapor geçen seneki mazbatamızla beraber heyet-i aliyenize tevzi edilmiş olduğundan burada daha ziyade tafsilat itasını lazım addetmiyoruz.

Sergi yukarıda zikrettiğimiz gibi memleketimizde bu kabil âsâr-ı medeniyenin ilk tezahürü olarak alkışlandığı gibi hasta ve yaralıların tedavisi mecruhunun nakli hıfzıssıhha-yı nevzat, hıfzıssıhha-yı bilad, hastaneler inşaatı bilhassa aza-yı suniye imalatı, üseraya

muavenet teşkilatı ve Salib-i Ahmerlerin maksad-ı teşekkül ve terakkiyatı, Salib-i Ahmer fikrinin tarih ve tekâmülatı Hilal ve Salib-i Ahmer fikr-i insaniyetkâranesinin memalik-i mütemeddinedeki [medeni ülkelerdeki] suver-i telakkiyatı [anlaşılma şekilleri] hakkında ahalimize cidden müfit ve vazih malumat vermiştir. Bu münasebetle sergi komisyonu heyet-i muhteremesine ve bu heyet arasında bu teşebbüsü sonuna kadar müdafaaya ve hayr-ı husule isale muvaffak olan Müderris Doktor Besim Ömer Paşa'ya merkez-i umumimiz teşekküratını heyet-i aliyeniz huzurunda alenen tekrarı bir vazife addeder. Serginin tertip ve tanziminde görülen fevkalade âsâr-ı intizam ve temin ettiği fevâid-i maddiye ve maneviye için yerli, ecnebi matbuatın mükerreren sütunlarla yazılan makalât-ı sitayişkâranesini [övcü makalelerini] de burada zikrederiz.

Serginin seddini müteakip sergiye iştirak eden Salib-i Ahmerlere ve eşya teşhir ^[48] eden cemiyat ve zevata ve devair ve müessesata ve serginin tertibinde himmet ve sanatları mesbuk olan zevata Hilal-i Ahmer vezafini gösterir bir tarz-ı sanatkâranede tertip olunan Hilal-i Ahmer sergi madalyaları tevzi ve ita olunmuştur. Serginin varidatı kısm-ı malimizde mevcuttur.

10- Harikzedegâna Muavenet

İstanbul'daki harik-i hailer [korkunç yangınlar] üzerine birçok aileler bir sene yurtsuz, eşyasız ve gıdasız kalmıştı. Bu hal merkez-i umumimizce nazar-ı dikkate alınarak bunlara aşhanelerde muntazaman verilen aşlardan başka eşya tevzii suretiyle de muavenet edilmesi kararlaştırılmış ve bu işe merkez-i umuminin ve heyet-i idarenin bazı azası memur edilmek suretiyle raic-i hazırâ göre (50000) lira kıymetinde çamaşır ve yatak takımı, eşya ve levazım tevzi kabul edilmiştir.

Bu heyet harikzedelerin iltica ettikleri mevaki [mevkiler] ve mahallata dair öteden beriden topladığı malumata istinaden evvela pek ziyade muhtac-ı muavenet bir halde cami, medrese, han vesaire gibi emakin-i umumiyyede yerleştirilmiş olan harikzedeleri mahallerinde görüp aramış ve dört ay süren bu müddet zarfında 206 kadar cami ve medrese, hamam ve tekke gibi mevaki-i umumiyyede (1.731) aileden 6.423 kadar nüfustan ibaret harikzede aileyi tahkik ve sebt [deftere geçirilip] ve kaydederek efrad-ı aileden her birine birer don ve birer gömlek verdirmiştir.

Bu veçhile en ziyade muhtaç olanlara muavenet edildikten sonra az çok muhtaç olan hususi hanelerde ve kulübe, dükkân gibi bazı yerlerde ikamet eden harikzedelere de eşya tevziine mübaşeret ile gazetelerde ilan suretiyle harikzedelere muayyen mahallere müracaata davet etmiş ve bunları da aile aile vesaike müsteniden sebt ve kaydeyledikten sonra (6.000) küsur aileye balığ olan bu zavallılarında her ferdine birer gömlek, don ve birer fanila tevziine başlamıştır.

Harikzedeler arasında yangından her türlü eşya ve levazımdan tamamıyla mahrum olarak ^[49] çıkıp da medrese odalarında tahtalar üzerinde çıplak ve perişan kaldığı heyetin müşahadat ve tahkikatıyla sabit otuz yedi ailedeki yüz on bir nüfusa ise marrü'l-arz [yukarıda belirtilen] eşyadan başka yatak, yorgan, yastık, ayakkabı gibi eşya dahi yeden bi-yedin verilerek tahfif-i hirman ve ıstıraplarına [mahrumiyet ve acılarını hafifletmeye] çalışılmıştır.

Harikzedelere vuku bulan tevziatın birkaç ay sürmesi tahkikatın bizzat heyet tarafından tam mahallinde ve sakin oldukları yerlerde yapılmasından ve mahsusatın tamamıyla mevazi lehine sarfına şart-ı dikkat edilmesinden ve harikzedegânın ise pek müteferrik ve hatta bazen belediye ve polis memurlarınca bile malum olmayan izbe ve kuytu yerlerde ihtiyar-ı mesken etmelerinden [mesken seçmelerinden] ve bunları ötede beride arayıp bulmak hususunun ise sarf-ı dikkat ve zamana mütevakkıf bulunmasından ileri gelmiştir. Bu veçhile asla harikzede olmadıkları halde öteden beriden gasb-ı iane eden birçok aile ve eşhasın beyhude yere hücum ve tezahümüne [yığılmalarına] meydan verilmemesi kasd ve ilzam olunmuştur.

Yalnız harikzede olduğunun heyetçe sübutundan başka hiçbir merasime tabi tutulmayan harikzedelerin pek ziyade muhtaç oldukları eşyayı suhuletle imamsız, muhtarsız ve mühürsüz kolayca almış olmaları zavallılar üzerinde cidden büyük bir hüsn-i tesir hâsıl eylemiştir.

11- Talebeye Muavenet

Mütarekeden sonraki faaliyetlerimizin pek mühim bir kısmını da Almanya, Avusturya Macaristan ve İsviçre’de ahval-i harbiye dolayısıyla mucib-i merak bir vaziyette kalmış olan Osmanlı talebesine edilen ve edilmekte olan muavenet teşkil eder. Osmanlı talebesi velileri Darülfünun konferans salonunda 24 Teşrinisani sene 334 [Kasım 1918] tarihinde Müderris Doktor Besim Ömer Paşa’nın riyaseti altında içtima ile Almanya, Avusturya ve Macaristan ve İsviçre’ye iki murahhas göndermesini Hilal-i Ahmer Cemiyeti’nden ricaya karar vermişler ve karar-ı vaki merkez-i umuminizde bi’l-müzakere iki murahhasın izamı ve masarif-i seferiyelerinin cemiyetçe tesviyesi takarrür etmiştir. Şu kadar ki erkek murahhasların izamı^[50] için İtilaf Devletleri tarafından müsaade edilmeyeceği anlaşılması üzerine iki Hilal-i Ahmer hemşiresinin murahhas olarak izamı muvafık görülmüş ve Hilal-i Ahmer’in en kıymetdar hemşirelerinden Münire İsmail ve Safiye Hüseyin hanımefendiler bütün gavail-i seferi göze alarak bu vazifeyi kabul ve geçen şubat zarfında (Sulh) vapuruyla Almanya’ya ve Avusturya’ya azimet etmişlerdir. Bu müsaadenin istihsalinde Cenevre Beynelmilel Salib-i Ahmer murahhası Kont [Dvşābān] Labalis ile merkez-i umumimiz azasından Reis Fahri ve Müderris Doktor Besim Ömer Paşa’nın gayret ve faaliyetleri pek müsmir netayic bahşetmiş olduğunu maruz-ı şükranla zikrederiz. Mumaileyhima murahhaslarımız beraberlerinde Osmanlı talebesine ait mektupları ve Hilal-i Ahmer’e evliya-yı etfal tarafından tevdi olunan mebalighin Macaristan, Avusturya, Almanya ve İsviçre’deki bankalar üzerine cemiyetimiz tarafından verilen ita emirlerini hamilen gitmişler ve bu satırlar yazıldığı sırada tevziata [dağıtımlara] başlamışlardı. Muhaberat ve irsalat-ı nakdiye elyevm kemal-i intizam ve faaliyetle devam etmektedir. Mumaileyhima hanımefendiler avdetlerinde bittabi talebenin ailelerine olan mektuplarını ve sıhhat ve mesailerine dair malumatı getireceklerdir. Kendilerinden aldığımız her türlü malumatı günü gününe gazetelerle alakadarana tebliğden geri durmuyoruz. Raporun esna-yı tabında hemşirelerden Safiye Hüseyin Hanım avdet etmiş ve talebenin mektuplarını getirmiş bulunuyordu.

Ahiren Cenevre Beynelmilel Salib-i Ahmer’inden aldığımız bir telgrafta muhtelif memleketlerde bulunan talebe-i Osmaniye’nin bilhassa yetimlerin cidden muhtac-ı muavenet

bir halde oldukları zikredilmekle, merkez-i umuminiz kararıyla bu yetimler ve muhtacin talebeye tevzi olunmak üzere Cenevre Salib-i Ahmeri'ne elli bin frank irsal edilmiştir.

Elyevm [bugün] Avrupa'daki talebe ile her türlü muhaberat ve müraselat muamelatı cemiyetimizce ifa edilmektedir.

12- Zeriyyat

Harb-i umuminin bidayetinde boğazların kapanması, memlekette ziraat yapacak kuvvetlerin taht-ı silaha davet edilmiş bulunması ve memalik-i ecnebiyeden mevadd-ı gıdaiye ithalatının ^[51] münkatı olması üzerine cemiyet; hastane, aşhane, imalathane gibi müesseselerine muktezi mevadd-ı esasiye-i gıdaiyeyi zaten buhran içinde bulunan piyasadan tedarik ederek yalnız müstehlik mevkiinde kalmamak için merkez-i umuminin 8 Kânunusani 331 [21 Ocak 1916] tarihinde verdiği karar üzerine zeriyyata tahsis ettiği beş bin lira ile işe başlanmış ve bilahare mükellefiyet-i ziraiye kanunu da bu teşebbüsümüze tekid etmiştir.

Teşrinievvel 331'de [Ekim 1915] Beykoz'da, Kânunuevvel 331'de [Aralık 1915] Tuzla, Adapazarı ve Eskişehir'de, Teşrinievvel 333 [Ekim 1917] tarihinde de Konya, Sarayönü'nde zeriyyat icrasına başlanmıştır.

Cemiyet; zeriyyatından fayda-i maneviyesinden başka maddi menfaat de temin etmiştir; fakat zeriyyatından, hayat-ı ziraiyesinden bu sene tam manasıyla istifade etmesi memul idi [bekleniyordu]; çünkü elde ziraa müheyya [hazır] 12.000 dönüm nadaslı arazi vardı. Mamafih yine teşekkür olunur ki harp hitam bularak tarlalarda çalışacak gençler terhis edilmiş ve cemiyetin ziraatte devam-ı mesaisine lüzum kalmayarak taht-ı işgalindeki araziyi taraf taraf terke başlamıştır.

Havali-i maruzada icra kılınan zeriyyat ve katiyyat hakkında heyet-i muhteremece bir fikr-i mücmel hâsıl etmek için izahat-ı atiyenin itasına mecburiyet hâsıl olmuştur:

Beykoz'da Zeriyyat: Cemiyet burada icra-yı zeriyyattan ziyade hastanelere, zuafa sevk vagonlarına, aşhane ve harikzedeler ilticagâhlarına muktezi kömür, odunu civar ormanlardan usulü dairesinde ihtitab [odun kesme] fikriyle sarf-ı mesai etmiştir. Ancak odunun kat ve sevkiyatında istihdam edilen amele ve hayvanata sarf edilmek üzere kısmen Evkaf Nezareti'nden isticar edilen Yazla Çiftliği arazisiyle bir kısım arazi-i metrukede külli miktar sebze ve biraz buğday, arpa, patates, nohut zeriyyatı yapmıştır. Sebze hâsılatından orman ve ambardaki memurin ve amele ve hadememiz itam edildikten başka mühim miktarı da harice satılmıştır.

333 [1917] ve 334 [1918] seneleri Beykoz'un en faaliyetli ve müsmir senelerindedir. Bu iki senede ^[52] 25.000 çeki odun kat 15.029 çekisi müessesatta kullanılmak ve fazlası harice satılmak üzere İstanbul'a mavnalarımızla nakledilmiştir.

Cemiyet odun vesaire sevkiyatında kullanılmak üzere bir mavna ve vesait-i nakliye-i bahriye-i saireye sahip olmuş ve bu vesaitten bir kısmı da kendi ormanlarından kat edilen kerestelerle inşa olunmuştur.

Tuzla'da Zeriyyat: Şubat 331 [1915] tarihinde Tuzla'da icra-yı faaliyete başlanmış ve ceman 450-500 dönüm kadar arazide bakla, arpa, buğday, domates ve muhtelif sebze

ekilmiştir. Bu küçük yerin taze ve kuru bakla, buğday, domates, mütenevvi [çeşit çeşit] sebzesiyle aşhane ve amelemize, arpa ve samanıyla da diğer müessesattaki nakliye hayvanlarımıza istisgar edilemeyecek [küçümsenemeyecek] derecede yardımı olmuştur.

Eskişehir’de Zeriyyat: Burada 331-332 [1915-1916] senesinde zeriyyata başlanmıştır. Ancak burası ziraat ve müessesat-ı muhtelifemize muktezi hayvan ve hububat mubayaa ve sevkiyle meşgul olduğundan mubayaa edip sevk edinceye kadar bir müddet elde kalan hayvanattan istifade edilmesi düşüncesiyle hidemat ve nekahethanesinde müstahdem efradın iaşesinde muktezi hububatla eldeki hayvanatın yemlerini temin için muayyen amelesiyle ihtilas-ı vakt edilerek [vakitten kazanarak] pek cüzi masrafla zeriyyat yapılmış ve bu da kârıyla beraber temin-i maksat etmiştir. Ancak bu havali ahiren çekirge istilasına maruz kaldığından zarardan vikayeten [koruyarak] 334- 335 [1918- 1919] senesi tamamen tatil-i mesai edilmiştir.

Adapazarı’nda Zeriyyat: Hastanelerimize kasaplık hayvan, hububat vesaire mubayaası için 331 [1915] senesinde Adapazarı’na gönderilen heyet o civarda zeriyyat icra edildiği takdirde külli bir istifade temin edeceğini bildirmesi üzerine Ziraat Nezareti’yle hükümet-i mahalliyenin irae ettiği [gösterdiği] arazide zeriyyata karar verilerek ilk sene Ferizli ve Girdime civarında ceman 800- 1.000 dönüm araziye patates, mısır, sebze zer edildi. O sıralarda İstanbul’da havayic-i zaruriye-i gıdaiyenin [lüzumlu ve gerekli gıdalar] ve bilhassa ekmek tedarikinin kesb-i subet etmesi [güçleşmesi] ve bu zeriyyattan istihsal edilen patates ile mısırın külli bir derecede bulunması sene-i atıye için cemiyetçe tezyid-i mesai ^[53] ve tevsi-i zeriyyat arzusu hâsıl etmiş ve bu sebeple ilaveten Koyunağılı’yla Hacıcuma taraflarında ceman 2.500 dönüm arazide zeriyyat yapılmıştır.

Buralarda vâsi miktarda mısır, patates ve kısmen buğday, arpa, yulaf, tütün, soğan, sebze zeriyyatıyla iştilgal edilmiştir. Bu arazi hâsılatı hastanelerimizden ziyade İstanbul’un fukarasına tahsis ettiğimiz aşhane mutfaklarına verilmiştir.

Konya Zeriyyatı: Son senelerde harp ve yangınlar sebebiyle İstanbul’da fakr ü zaruretin tezayüdü ve cemiyetçe iaşesi takarrür eden muhtacının tekessürü cemiyeti tabiatıyla büyük arazi üzerinde vâsi mikyasta zeriyyat icrasına sevk etmiş ve Ziraat Nezareti’nin iltimas ve muavenetiyle (Konya) Sarayönü’nde muhacirin müdüriyet-i umumiyesinden tahsis olunan müstemlek [satın alınmış mülk] çiftliğinde 333 [1917] senesi gayesinde icra-yı faaliyete başlamıştır.

Cemiyet burada faaliyete başladığı zaman mevsim-i ziraat hulul etmekte bulunmasına rağmen harp senelerinde bulunduğu için bir taraftan seri harp ziraati yaparak buğday, arpa, burçak, fasulye, bakla, nohut, mercimek, mısır, bezelye, mütenevvi sebze ekmiş ve bir taraftan da sene-i atıye ziraati için 12.000 dönümlük araziye buharla müteharrik bir pistol ve benzinle müteharrik üç traktör hafriyat makinelerinden başka, 18-22 pullukla sene-i atıye ziraati için bir say-i fevkalade ile nadas ederek kabil-i ziraat bir hale kalb etmiş [çevirmiş] ve bundan “2.300” dönüm kadar araziye buğdayla zer etmiş iken mütarekenin akdi üzerine tamamen tatil-i zeriyyat etmiş ve 10.000 dönüm nadas olmuş arazi ile 2.500 dönümlük buğdayla mezru [ekili] araziye Konya muhacirin müdüriyetine tevdi etmiştir.

Cemiyet Konya’da ilk sene yaptığı zeriyyatı hasat zamanında çiftlikte bulduğu bozuk makineleri tamir ettirdikten sonra harman etmeye muvaffak olmuş ve pek az bir zamanda depolarına nakletmiştir. Bu hasat mevsiminde ihtiyar köylüler tarlalarındaki mahsulatı amele fıkdanından biçmemekte ve ellerindeki bozuk makineler ile bir iş yapamamakta buldukları sırada çiftlikte müstahdem demirci ustalar marifetiyle ^[54] makineleri tamir ettirilmiş ve bu suretle tarlalarda çürümeye mahkûm köylü mahsulleri de kurtarılabilmektedir.

Cemiyet Konya’da istihzarat-ı tammede [tam bir hazırlıkta] bulunmaksızın yaptığı zeriyyattan istihsal ettiği hububatı ahiren merkez-i umumi ambarına göndermiştir.

Suret-i faaliyetini şu suretle muhtasaran [özetle] arz ettiğimiz Hilal-i Ahmer zeriyyatından alınan mahsulün ve sarf olunan mebalığın miktarı ve bu hususta yapılan grafikler kısm-ı maliyemizde menzur-ı âlileri olacaktır.

13- Harp Sakat ve Malullerine Muavenet

Azim bir sermayeye ve birçok ihtimamat [dikkatli çalışmalar] ve alata muhtaç olan bu mühim teşebbüsün memleketimizde lüzumu kadar semeredar [verimli] olamayacağı ve memleketimizin şerait-i hazırası itibarıyla bu kabil fedakârlıklardan matlup derecede istifade edilemeyeceği malum ve müsellemler olmakla beraber yine harp sakat ve malullerine aza-yı suniye imaline memleketimizde vakıf ustaların pek az olduğu nazar-ı dikkate alınarak Hilal-i Ahmer’in memurlarından ve demirci sanatkârlarından bir efendi bu sanatı tahsil etmek üzere Viyana’ya izam edildiği gibi cihet-i askeriyeden aynı maksatla Viyana’ya izam olunan dört efendinin orada tahsil ve iktisab-ı mümarese etmelerine [alışkanlık kazanmalarına] Viyana murahhaslığınca nezaret ve delalet edilmiştir.

Bunlardan sıhhiye-i askeriye tarafından gönderilen efendiler avdet ederek Gülhane’de çalışmaya başlamışlar ve cemiyet tarafından gönderilen efendi cidden Avrupalı bir ustabaşı malumatı iktisap etmek [edinmek] için uzun müddet Viyana darü’s-sınaalarında bırakılmış ve bu günlerde sıhhiye-i askeriye ile müştereken yeniden tanzim ve tensik edilecek [düzenlenecek] aza-yı suniye müessesesine memur edilmiştir.

Esaretten mübadele suretiyle İstanbul’a muvasalat eden malulin üsera Hilal-i Ahmer’in vesaitiyle hastane veya ikametgâhlarına vürudlarında kendileri çorba ekmek vesaire ile itam olunmuştur. ^[55]

14- Hilal-i Ahmer’e Dair Kavanin [Kanunlar] ve Nizam ve Talimat

Evvelce Hilal-i Ahmer Cemiyeti posta telgraf muhaberat ve münakalatının meccanen icrasına dair tanzim ve muvakkaten mevki-i meriyete vaz olunan kararname 30 Mayıs 330 [12 Haziran 1914] tarihinde meclis-i umumice kabul ve tasvip olunarak irade-i seniyyeye iktiran etmiştir.

1332 senesi Teşrinievvelinde [Ekim 1916] Hilal-i Ahmer’e bedenen ifa-yı hizmet edenlere verilecek Hilal-i Ahmer madalyası kurdelasına bir alamet-i farika ilavesi için heyet-i aliyenizce kabul olunan nizamname Şura-yı Devlet’çe [Danıştay’ca] bi’t-tetkik 11 Teşrinievvel sene 332 [24 Ekim 1916] tarihinde irade-i seniyyeye iktiran etmiştir [yaklaşmıştır].

11 Haziran 330 [24 Haziran 1914] tarihinde kararname olarak Hilal-i Ahmer'in celp edeceği bilcümle eşya, erzak, malzeme, alat-ı tıbbiye ve mualecat [ilaç tedavileri] ve levazım-ı sıhhiye ve fenniye'nin gümrük ve belediye rüsumundan ve her türlü tekâliften [vergiden] muafiyetine dair neşredilen kanun-i muvakkat meclis-i umumice kabul ve tasvip olunarak 6 Şubat 332 [19 Şubat 1916] tarihinde irade-i seniyyeye iktiran etmiştir.

Hilal-i Ahmer Cemiyeti evrak ve senedatının şerait-i mukarreresi dairesinde damga ve Hicaz ilmühaberinden istisnasına dair evvelce istihsal olunan karar-ı muvakkat meclis-i umumice tadilen kabul ve tasvip olunarak 4 Nisan 333 [1917] tarihinde irade-i seniyyeye iktiran eylemiştir.

Son senelik meclis-i umuminin kararlarıyla nizamname-i esasinin tadili için nisab-ı ekseriyetin [çoğunluk derecesinin] yetmiş tenzili kabul edilmiş ve nizamname-i esasinin yeni baştan tetkik ve tadil ve tashihi karargir olarak meclis-i umumi azasından bir komisyon teşkil olunmuş idi. Komisyon nizamnameyi tadil ederek bir proje ihzar etmiş ve proje harp dolayısıyla henüz meclis-i âlinizin tasdikine iktiran etmemiştir. Bu nizamattan maada merkez-i umumice madalyaların suret-i itasına dair bir talimatname ile hastabakıcılık teşkilatına dair bir talimatname kaleme alınarak kabul ve tasvip olunmuş ve Hilal-i Ahmer elbisesi ve hastanelerin idare-i dahiliyesine dair talimatnameler dahi ihzar edilmiştir [hazırlanmıştır].^[56]

15- Taltifat

Geçen dört sene zarfında Hilal-i Ahmer'e fiilen ve nakden muavenet eden birçok zevata merkez-i umumi haiz olduğu salahiyete istinaden gümüş ve tunç madalyalar itasını tasvip ve inha etmiş [onaylamış ve ulaştırmış] ve şeref-sadır olan irade-i seniyye mucibince ashabına ba-berat tevdi olunmuştur. Bu müddet zarfında altın madalya ile taltifleri tensip olunan zevat-ı kirama heyet-i aliyenin muhtelif celselerde verilen kararına ibtinaen altın madalyalar da ita olunmuş ve min-haysi'l-mecmu 333 [1917] senesi iptidasından 335 [1919] senesi Nisanı nihayetine kadar muhtelifü'l-cins 4.812 madalya itasına irade-i seniyye-i cenab-ı padişahi şeref-sadır olmuştur.

Heyet-i aliyeniz son celsesinden sonra bu sene yüz binlerce kron iane cemine tavassut eden Bosna Reisü'l-uleması Cemaleddin Efendi ile esna-yı harpte ifa ettiği hidemat kısm-ı mahsusumuzda münderiç bulunan Bağdat Merkezinin Reisi Doktor Süleyman Sami Bey'e birer kıta altın Hilal-i Ahmer madalyası itası merkez-i umuminin muhtelif içtimalarında ekseriyet-i sülûsan ârâ [üçte iki oy çokluğu] ile takarrür etmiş olmakla bugün nazar-ı tasvib-i âlilerine arz olunur.

16- Ecnebi Salib-i Ahmerlerine Muavenet

330 senesi Teşrinievvel [Ekim 1914] ayı zarfında harb-i umumiye iştirakımız henüz tahakkuk etmediği ve fakat Fransa, İngiltere ve Rusya'nın Devlet-i Aliye ile kat-ı münasebet ettiği hengâmda Fransa ordusu için İstanbul'da Fransa sefirinin zevcesi Madam Bompar tarafından ihzar olunan eşya-yı sıhhiye ve çamaşırların Fransa'ya sevkini Hilal-i Ahmer sıfat-ı bitarafisine igtiraren [güvenerek] derhal deruhte ederek büyük bir memurini bu işe tavsit etmiş [aracı koymuş] ve resmi ilan-ı harpten birkaç saat evvel eşya-yı mezkûre Hilal-i Ahmer'in vasıtasıyla trene irkap [bindirilmiş] ve sevk olunmuştur.^[57]

*
**

Henüz muharebeye iştirak etmemiş olduğumuz için muharip devletler Salib-i Ahmerlerine muavenet suretiyle tevzi edilmek üzere Cenevre Beynelmilel Salib-i Ahmerlerine “400” İngiliz lirası irsal olunmuştur.

Harb-i umumi esnasında da üsera muamelat-ı umumiyesiyle iştigal etmek üzere Beynelmilel Salib-i Ahmer Cemiyeti tarafından yapılan teşkilat-ı cedidedin masarifine medar olmak üzere vuku bulan müracaatlar üzerine tevarih-i muhtelifede vuku bulan muavenat-ı nakdiyemizin mecmuu 14000 franga baliğ olmuştur [ulaşmıştır].

17- Merkez-i Umumi Tebeddülü

330 [1914] senesi Temmuz zarfında vefat eden azadan Doktor Abidin Bey’in yerine icra edilen intihabatta Maliye Müsteşarı Hasan Tahsin Bey ve mütevaliyen [aralıksız] devam etmekte bulunan azadan ve ayan aza-yı sabıkasından [eski ayan -senato- üyelerinden] Besarya Efendi’nin yerine Ziraat Müdür-i umumisi Nesip Bey intihap edilmiştir [seçilmiştir].

Merkez-i umuminin 18 Şubat 330 [3 Mart 1915] tarihli içtimasında Bahaddin Şakir Bey’in yerine Eskişehir Hilal-i Ahmer murahhası Muhlis Bey intihap olunmuştur.

332 [1916] senesi Haziranı esnasında içtima eden merkez-i umumi müstemirren [sürekli] gaybubet eden [bulunamayan] Diran Kelkiyan Efendi’nin yerine Viyana Hilal-i Ahmer murahhası Doktor Hikmet Bey’i merkez-i umumi azalığına intihap ettiği gibi 333 [1917] senesi Temmuzunda içtima eden merkez-i umumide Hilal-i Ahmer Eskişehir murahhası Muhlis ve Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye Müdürü Doktor Ali Galip beylerin o esnada vuku-ı vefatlarına mebni yerlerine aza-yı amileden Sıhhiye-i Bahriye Müfettiş-i umumisi Ömer Fuat Paşa ve Gümülcine Mebus-ı Esbakı Dava Vekili Mehmet Arif Bey intihap edilmişlerdir. Bu intihabat heyet-i aliyenin muhtelif celselerinde tasdikine iktiran etmiştir.

Muahharen [sonradan] geçen 334 [1918] senesi zarfında merkez-i umumimiz azasından vefat eden Amiral Hüsnü ve Doktor Lambiki Paşalar ile müstemirren gaybubet eden sadr-ı esbak Talât (Paşa)’nın yerlerine Mabeyn-i Humayun başkâtib-i esbakı Ali Cevat Beyefendi ile Sıhhiye-i ^[58] Askeriye Reisi İbrahim Paşa ve Tıp Fakültesi müderris muavinlerinden Doktor Neşet Ömer Bey intihap olunduklarından keyfiyet-i intihap bugün nazar-ı tasvib-i âlilerine arz olunur.

Hilal-i Ahmer Hanımlar Merkezi Faaliyeti

Şu geçen dört sene zarfında Hilal-i Ahmer Cemiyeti’nin pek kıymetdar bir mütemmem [tamamlayıcı] faaliyeti olan hanımlar merkezinin mesaisinden tarih sırasıyla bahsetmeyi bir vecibe addederiz.

30 Haziran 330'da [13 Temmuz 1914] Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti daire-i merkeziyesinde icra kılınan resm-i bihin [seçkin tören], kayda şayan bir vaka-i mühimme-i nisaiye ve medeniye sırasına geçmiştir. Hanımlar Merkez-i Reisesi Devletlü İsmetlü Başkadınefendi hazretleri lütfen daire-i merkeziyeyi teşrif ile bi'l-ımtihan kesb-i istihkak eden [hak kazanan] hanımefendilere “hastabakıcılığı şahadetnamesini [diplomasını]” bizzat ita buyurmuşlardır.

Müşarünileyha hazretleri tarafından irad buyurulan nutk-ı aliye, Reise-i Saniye Ayşe Hanımefendi ve şahadetname ahzeden Mebruke ve Fahire hanımlar cevap vermişlerdir. Reis-i sani ve hanımlar merkezi murahhas-ı fenniyesi ve hastabakıcılık muallimi Müderris Doktor Besim Ömer Paşa nutkunda “devletlü ismetlü başkadın efendi hazretlerinin ve selatin-i kiram [soylu sultanlar] hazeratının cemiyeti teşrif ile hastabakıcılığı şahadetnamesi itası merasiminde bulunmaları yalnız Hilal-i Ahmer tarihine değil ve belki tarih-i Osmani'ye kaydolunacak en mühim bir vakadır. Bendenizce bugün, Osmanlı Hilal-i Ahmer tarihinde daima yaşayacaktır” demiştir.

1329 [1913] senesinde Hilal-i Ahmer Cemiyeti id-i fitrın [şeker bayramının] birinci gününü, “Hilal-i Ahmer Çiçek Günü” add ile hanımlarımızı vezaif-i insaniyelerini ifaya davet ve Hilal-i Ahmer menfaati için fütüvvet ve semahatlerine [asaletlerine ve iyilikseverliklerine] müracaat eyledi.

330 [1914] senesinde çiçek tevziyatının şehrimizde Hilal-i Ahmer Hanımlar Merkezi'nin gayret ve faaliyeti ile bilhassa muhadderat-ı İslamiye [Müslüman namuslu kadınlar] tarafından deruhte olunması hemen geçen senenin iki mislinden fazla varidat temin etmiştir.^[59]

Harb-i umumi ilanını müteakip Hanımlar Merkezi düvel-i muharibe sefaretlerine müracaat ederek Devlet-i Osmaniye'nin harbe iştirakından evvel çamaşır ve levazım-ı sıhhiye hususunda vaad-i muavenet etmişlerdir.

Seferberlik ilanını müteakip Hilal-i Ahmer Cemiyeti Hanımlar Merkezi çamaşır dikmek vesair hidematta bulunmak için heyet-i merkeziye-i umumiye hemen bila-ifate-i vakit [vakit kaybetmeksizin] arz-ı hizmet eylemiş ise de ambarımızda çamaşırın kifayet edecek adet ve miktarda olduğu cevabını alır almaz bir taraftan askerlerimizin sıhhatlerine hizmet diğer cihetten sıhhiye-i askeriye'nin bir muavini olan Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin temin-i mevcudiyet ve muvaffakiyeti için beyne'l-ahali hidematını ihsas ve irae eylemek üzere hanımlar azasına 4 Eylül 330 [17 Eylül 1914] tarihinde bir beyanname irsal ile hediye-i şitaiye [kışlık hediye] istihzarına tavassut ve cem edebildiği takriben 1.700 pamuklu hırkayı Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'ne teslim eylediği gibi Hilal-i Ahmer Darü's-sınaası'nda mezkûr cemiyet hesabına (24.529) hırka diktirmiştir.

Hilal-i Ahmer Cemiyeti Hanımlar Merkezi kışın en şiddetli bir zamanında vatan evlatlarının sıhhatlerini düşünerek Osmanlı hanımlarını eldiven ve çorap örmeye davet eylemiş ve cem edebildiği eldiven ve çorap ve boyun sargısını hududa sevk için bir taraftan sıhhiye-i askeriye müddahirine [deposuna] tevdi ve diğer cihetten Hilal-i Ahmer heyet-i sıhhiyesi ile zuafa ve fukaraya tevzi olunmak üzere Konya'ya irsal etmiştir.

Kânunusaninin on ikisinde [25 Ocak 1915] Hilal-i Ahmer Cemiyeti tarafından hanımlara verilen konser, azamızdan himmet ve hamiyet-i vatan-perveranelerine müracaat edilen hanımefendilerin gayretleriyle parlak bir surette tertip olunmuş ve cemiyetimiz veznesine altı yüz liradan fazla varidat temin eylemiştir.

Merkez-i umuminin gösterdiği lüzum üzerine takriben Şubatın birinden [14 Şubat 1915] itibaren çamaşır imaline başlanmış ve hemen yirmi sekiz gün içinde muhadderat-ı Osmaniye'nin himmet ve gayreti ile on bin parçadan fazla dikilerek Hilal-i Ahmer ambarına teslim edilmiştir.

Memleketin hal-i harpte bulunduğu böyle müşkül bir devirde milletin nısfını teşkil eden kadınların muattal [işsiz] bırakılmaması ne kadar elzem ise onları Hilal-i Ahmer gibi en ziyade alakadar oldukları cemiyetlerde ifa-yı hizmete teşvik etmek de o nispette mühim ve müfit bir keyfiyet olduğundan vilayat-ı Osmaniye Hilal-i Ahmer Cemiyeti merakiz ve şubası ^[60] riyasetine Hanımlar Merkezi'nden bir tahrirat gönderilip nisvan-ı muhtermeden [kıymetli kadınlardan] cemiyetler teşkiline delalet buyurulması rica olunmuş ve Trabzon, Eskişehir, Halep'te şubeler teşkil olunmuştur. Bilhassa Viyana'da Osmanlı hanımlarından mürekkep Hilal-i Ahmer şubesi teşkil olunmuş ve bir sene zarfında (26) bin kron cem etmeye muvaffak olmuşlardır.

1330 [1914] senesi Nisanında Hilal-i Ahmer Hanımlar Merkezi ilk takvimini neşretmiştir. Bu takvim hiç şüphesiz cümleminiz manzuru olduğu veçhile hem müfit malumatı ve hem de Hilal-i Ahmer'in lüzum ve ehemmiyetini ahalimize telkin eden bir eserdir. Takvim son seneye kadar gittikçe kesb-i intizam ve mükemmeliyet ederek son sene neşrolunan nüshası Avrupa'daki emsalinin derecesini bulmuş olduğu maa'l-iftihar arz ederiz.

Yine sene-i mezkûre teşrinievvelinden [ekiminden] nisan nihayetine kadar Hanımlar Merkezi'nin teşebbüsü üzerine Darülfünun konferans salonunda Müderris Doktor Besim Ömer Paşa tarafından üç yüz hanıma hastabakıcılık tedris olunmuş ve bu hanımlardan birçoğu harb-i umumi esnasında hastanelerimizde hizmet etmişlerdir. Bu hanımlardan muahharen [sonradan] yüz yirmisi imtihana talip olmuştur.

Aynı senenin mayısında muharebede istimal olunmaya başlanan muhnik [boğucu] gazlara karşı ağızlık ve burunluk imaline başlanarak yüz bin ağızlık sıhhiye-i askeriye teslim olunmuştur.

Yine aynı senede bir hayli çamaşır dikilmiş ve hariçte diktirilen çamaşırlar ile dört yüz kadar asker ailesine muavenette bulunulmuştur.

Bu sene tertip edilen konserin hüsn-i tertip ve tanziminde Hanımlar Merkezi'nin pek büyük bir hisse-i faaliyeti vardır.

333 [1917] senesi Nisanında Darülfünun konferans salonunda Hilal-i Ahmer Cemiyeti ile müttefik Salib-i Ahmer cemiyetlerinin harp esnasında ifa ettikleri hidemata dair Müderris Doktor Besim Ömer Paşa tarafından bir konferans tertip edilmiş ve bu konferans esnasında yüzlerce levhalar aksettirilerek Hilal-i Ahmer hidemat ve muvaffakiyatı hanımefendilere en müfit ve en ruh-nüvaz [ruhu okşayan] bir surette irae olunmuştur. Bu konferansta selatin [sultanlar] hazeratından bazılarıyla süfera [elçilik] madamları hazır bulunmuşlardır. ^[61]

Harbin nihayetlerine doğru Hilal-i Ahmer Cemiyeti Hanımlar Merkezi tarafından Birinci Kolordu Kumandanlığı'ndan vuku bulan talep üzerine (100.000) kat çamaşır fahriyyen imal olunarak cihet-i askeriyeye tevdi olunmuştur.

Hanımlar Merkezi'nin mesai ve faaliyetini tetvic eden [taçlandırın] Hanımlar Darü's-sınaası'nın bilhassa son zamanlarda kesbettiği intizam ve mükemmeliyeti pek samimi ve takdirkâr bir lisanla yâd etmek lazım gelir.

Balkan Harbi neticesinde Rumeli'nden hicret eden muhacirin arasında yetim ve tam manasıyla muhtac-ı himaye kız çocuklarını taht-ı himaye [himaye altına] ve terbiyesine alan Hanımlar Merkezi 329 [1913] senesinde darü's-sınaa tesisine karar vermiş ve merkez-i umumiden bu hususta vaki olan istifsarları [soruları] kemal-i takdir ile şayan-ı kabul görülerek Hanımlar Merkezi'nin müstakilen taht-ı himayesinde bulunan bu teşebbüs-i hayırperverinin mazhar-ı muvaffakiyet olması için iptidai sermaye olmak üzere elli bin kuruşun tahsis ve itasını da takarrür ettirmiştir.

Az zamanda âsâr-ı faaliyesiyile herkesin mazhar-ı tahsin ve takdiri olan bu darü's-sınaa mamulâtı amele-i yetimesinin istirahat ve ihtiyacı temin ve tehvin ettikten [hafiflettikten] başka kendi kendini idare edebilecek bir hal almıştır.

Hilal-i Ahmer sergisi bahsinde zikredildiği veçhile sergimizde teşhir edilen eşya meyanında bilhassa hanımlar darü's-sınaasının şark-kâri ve pek büyük bir zevk-i selim mahsulü olan mensucat ve mamulâtı yerli ecnebi her zairin hayret ve takdirini kazanmıştır.

Hilal-i Ahmer Merakiz ve Şuabatının Faaliyeti

Bağdat Merkezi: Hemen her cephede muharebatın iştidad eylediği [şiddetlendiği] bir sırada idare-i merkeziye teşkilat-ı sıhhiyesini tevsi çarelerini taharri ederken, Bağdat ve havalisi ihtiyacı sıhhiyesini mesafenin budiyeti [uzaklığı] ve vesait-i nakliyenin fıkdanı hasebiyle doğrudan doğruya temin edememiş ve orada müteşekkil heyet-i merkeziyemizin teşebbüsâtına nakden ^[62] ve ilaç göndermek suretiyle muavenetle iktifa eylemiştir. Hilal-i Ahmer'in Bağdat teşkilatı tarihçe-i icraatımızda parlak bir fasıl teşkiline şayeste [yakıştır] olduğu için bu babda tafsilat itasını muvafık gördük:

Irak Cephesi muharebatı başlar başlamaz Doktor Sami Bey Efendi'nin riyaseti altında müteşekkil gayur [çok çalışkan] Bağdat heyet-i merkeziyemiz bir taraftan cem-i ianata germi [hararet] vermiş ve diğer taraftan muntazam bir program dahilinde teşkilat-ı sıhhiyesini tanzime başlamıştı. Mahalli Mülkiye Hastanesi'ni zir-i idaresine [idaresi altına] aldıktan başka mecmuu üç bin yatağa baliğ olan ceman altı sabit ve dubalar üzerinde iki de seyyar hastane tesisine muvaffak olmuş ve bunlardan maada Nasiriye'de yüz elli yataklık bir hastane malzemesini ordu sıhhiyesine ita eylemiştir.

Bu hastanelerle beraber şehrin muhtacın-i mardasına meccanen mualece [ilaç] verilmek üzere bir de eczane tesis edilmiştir ki müessesat-ı mezkûre Bağdat'ın sukutuna kadar icra-yı faaliyet eylemiştir.

Bağdat'ta serbest tabip ve eczacı bulunmadığı cihetle bu hastanelerin bilimum memurin-i sıhhiyesi ordu, etibba ve eczacılarından intihap edilmiş ve zevat-ı mezkûre hidemat-ı vakıalarını Hilal-i Ahmer'den maaş almaksızın ifa eylemişlerdir.

Bağdat heyet-i merkeziyesinin şayan-ı kayd gayret ve faaliyetiyle vücuda gelerek hizmet ifasına muvaffak olan bu müessesat-ı sıhhiyemiz eşyası şehir-i mezkûrun tahliye-i müstacelesine [acilen terkedilmesine] binaen kısmen nakledilebilmiş ise de kısm-ı mütebakisinin de [geride kalan bölümünün] terkine mecburiyet hâsıl olduğu maa't-teessür arz olunur.

Bağdat merkezi saha-i faaliyeti daha ziyade tevsi ederek zevcleri harp cephelerinde bulunup sipariş maaşları muamelesi henüz hitam bulmayan veya suret-i muntazamada tesviye edilemeyen [ödenemeyen] zabitan ailelerin muhtac-ı muavenet olanlara nakden muavenet ve şehit zabitan ailelerini memleketlerine müreffehen göndermek hususunda külli hizmet eylediği gibi mahalli fukara-yı ahalisinden pek muhtaç olanlar da nüfus başına yevmi üç kuruş tevziyle yardıma muvaffak olmuştur. Heyet-i mezkûre yevmi raporlarında "Irak ahali-i necibe-i muhteremesinin iane itası hususunda gösterdikleri hamiyet ^[63] ve Hilal-i Ahmer'e olan muhabbet ve itimadları her türlü takdirin fevkindedir" diyor. Heyet-i acizanemiz şu cümle-i takdir ve şükranı burada tekrar yâd eylemeyi vezaif-i kadir-şinasiden addeder.

İzmir Merkezinin Faaliyeti: Cemiyetimizin merakiz ve şubası arasında Bağdat merkezi gibi mümtaz bir mevki ihraz eden İzmir merkezimizin harb-i umumi esnasındaki hidemat ve faaliyeti hakkında da ber-vech-i ati [aşağıdaki] malumat ita olunur:

İzmir ve havalisi kıtaat-ı muhtelifesiyle mühim bir kuvve-i askeriyenin merkezi olmak hasebiyle müessesat-ı sıhhiye-i askeriyenin ihtiyacına muavenet ve İzmir limanının mesdud [kapalı] olması yüzünden gündün güne tezayüd eden buhran-ı iktisadi ve onun neticesi olarak baş gösteren müthiş bir sefalet ve bilahare şehri istila eden emraz-ı sâriye ile mücadele gibi vezaif karşısında İzmir merkezimiz her cephede vazife-i imdadi ifa eden merkez-i umumisine bar olmadan evvelemerde varidatının tezyidine hasr-ı mesai eylemiş ve yeni mebalığın temin eylediği varidatla faaliyete başlamıştır.

Seferberliğin bidayetinden beri İzmir'den gelen geçen ve bazı guna nevakıstan ari [çeşitli noksanlardan arındırılmış] bulunmayan birçok kıtaat-ı askeriyeye ecza-yı tıbbiye, alat-ı cerrahiye, yatak, yorgan, çarşaf, battaniye, çamaşır ve melbusat gibi eşya tevzi edilmiştir.

Bundan başka frengi, sıtma, tifo ve kolera gibi emraz-ı müstevliyeye karşı İzmir sokaklarının fennen tathiri [temizlenmesi] ve tecrithanelere mualece, yatak ve çamaşır levazımı ve memleket fukarasına meccanen süblime ve asit fenik ile sıtmanın hüküm-ferma olduğu mahallerde kırk kilo sülfato ita ve tevzi olunmuş ve emraz-ı sâriyeden bilhassa lekeli hummaya karşı mahalli müdafaa-i milliye heyeti ile müştereken altı ay mücadele ve bu uğurda bin beş yüz lira kadar masraf ihtiyar edilmiştir.

İzmir merkezi faaliyetini marazın dehşeti nispetinde tevsi ederek şehrin muhtelif mahallatında ahalinin orta hallileriyle fukarası için yedi hamam ve iki tebhiri mahalli [yerel etüv] güçad eylemiş ve müstahdemin ücuratını tesviye ederek müracaat eden ceman (1.250.000) kişiyi meccanen yıkattırılmış ve onlara muktezi sabunu dahi meccanen ^[64] tevzi eylediği gibi bu suretle sarf olunan sabun miktarı 2.643 kiloyu bulmuştur. Bu hamamlar için

suret-i mahsusada imal ettirdikleri etüvlerde istihmam edenlerin çamaşırları tathir edilmiştir [temizlenmiştir]. Bu sabit tathir vesaitinden maada derununda tebhir levazımı bulunan iki tren ihzar olunarak umumun istifadesine hasrolunmuştur. Bundan başka yüz elli tekneli iki çamaşırhane güşadıyla bu çamaşırhanelerde fukaraya ait olmak üzere 1.683.893 parça çamaşır yıkattırılmış ve bu hususta 6.438 kıyye sabun meccanen verilmiştir. Emraz-ı sâriye mücadelesi müştemelatından olarak ayrıca güşad eylediği fukara tedavihanesinde sekiz ay zarfında 1.615 emraz-ı sâriye, 10.195 emraz-ı harici ve 5.789 dahili hasta ki ceman 17.599 hasta bakılmış bunlara 949 liralık mualece verilmiştir. Lekeli humma musabininden tecrithaneye konulan ailelerin tedavi ve iaşelerini dahi temin eylemiştir. Frengi maraz-ı müthişi ile de alakadar olan heyet-i merkeziye mahalli frengi hastanelerine bütün levazımıyla yüz mücedded yatak ile üç yüz elli liralık ecza-yı tıbbiye verildiği gibi birkaç gün için bunların emr-i iaşelerini de deruhte etmiştir. Hâsılı emraz-ı sâriyenin def ve imhası uğrunda ittihazı icap eden tedabirin kâffesi ittihaz olunmuş ve bu sayede tevessü [genişleme] ve sirayet-i emraz [hastalıkların yayılması] hayliden hayliye tahdit ve tenkis [sınırlandırılmış ve azaltılmış] edilmiştir.

Fukara-yı ahalinin emr-i iaşelerini temin maksadıyla müdafaa-i milliye merkezinin muavenetine iştirak ile 332 senesi Teşrinisanisinde [Kasım 1916] bir aşhane güşad ederek hergün müracaat eden ve miktarı yirmi ila yirmi bin arasında tehalüf eden muhtacine yirmi para gibi cüzi bir ücret mukabilinde sıcak yemek yiyebilmelerini temin etmek suretiyle cidden şayan-ı merhamet ve muavenet bulunan bu zavallıları hiç olmazsa açlıktan kurtarmaya kudret-yâb olmuştur. Bu aşhanelerde şimdiye kadar itam edilen [yemek verilen] fukara adedi dört buçuk milyona baliğ olmuştur.

Mezkûr hastanenin emr-i tesisinde ve faaliyeti esnasında hüsn-i idaresinde gece gündüz sarf-ı mesai eden ve nihayet vazife-i insaniyesi uğrunda hayat-ı kıymetdârını da feda eyleyen İzmir buğday tüccarından Caferizade Kemal Bey merhumun namını burada bi'l-münasebe [yeri gelmişken] vesile-i rahmet olmak üzere yâd ve tezkâr eyleriz. İzmir ^[65] Hilal-i Ahmer merkezi bunca kıymetdar hidemattan başka seksen yataklı bir Hilal-i Ahmer hastanesi tesisine ve bir hastabakıcılık mektebi güşadına da muvaffak olmuştur. Numune-i Harp Hastanesi namını taşıyan bu hastanemiz mütarekenin tarih-i akdine değin vazifesine devam eylemiş ve müddet-i faaliyeti zarfında 1.125 hasta askeri en müsait şeraitle tedavi eylemiştir. Yalnız bu hastanenin masarif-i umumiyesi 8216 liraya baliğ olmuştur.

Sivas Merkezi: Ordunun en mühim merkezi hidematıyla mükellef ve sevkiyatına güzergâh olan Sivas'ta müteşekkil heyet-i merkeziyemiz ehememmiyet ve ihtiyacat-ı mahalliyeyi nazar-ı dikkate alarak o zamana kadar yalnız temin-i varidata inhisar eden [varidat temini ile sınırlı] gayret ve faaliyetini tezyid ve tevsiye lüzum görmüş ve harbin tevlit ettiği her türlü mahrumiyet ve müşkülâtı iktiham ederek herkesin nazar-ı dikkatini celp etmiş olan bir Hilal-i Ahmer hastanesi tesisine ve bu hastanenin 331 [1915] senesi nihayetine kadar idamesine muvaffak olmuştur. Resmi istatistiklere nazaran bu müddet zarfında sine-i şefkatte (1.016) hasta kabul ile (920)si şifayâb [tedavi olmuş] olarak kıtalarına kavuşturmuştur. Heyet-i mezkûre vezaif-i mahalliyeden maada Kafkas Cephesi'nde bulunan müessesat-ı sıhhiyemize gerek Eskişehir ve gerek İstanbul'dan sevk olunan eşya ve malzemenin emr-i sevkine dahi külli [tamamı] hizmet ve muavenet eylemiştir.

Edirne Merkezi: Balkan Harbi'ni müteakip henüz istiladan yeni kurtulmuş her türlü mesaib-i harbiyenin en ağır şekillerine maruz kalmış olan Edirne vilayeti heyet-i merkeziyemiz 330 [1914] senesi zarfında faaliyetini bilhassa vilayetin umur-ı sıhhiyesiyle bivayegânın [kismetsiz kimselerin] terfih-i ahvaline hadim hususata hasreylemiş [ayırmiş] ve bu uğurda beş bin lirayı mütecaviz bir masraf ihtiyarıyla birçok ihtiyacatın tehvinine muvaffak olmuştur.

Bu meyanda Edirne askeri hastanesi ameliyathanesinin hal-i harpte iş görebilecek nevakısının ikmal ve Balkan muharebatında şehit düşenlerin çocuklarına muhassas olan mektebin güçsüzlüğüne bin lira iane itası ve dul kadın ve kızların temin-i maişet eylemeleri maksadıyla Edirne'deki Hilal-i Ahmer binasının mükemmelen tamir ve telviniyle [boyanmasıyla] muntazam bir darü's-sınaa haline ifrağı ve Çanakkale bombardımanından pek sefil bir halde ^[66] kalan Gelibolu şibh-i ceziresi [yarımadası] mültecilerinin tehvin-i zaruretleri ve bu şibh-i cezirenin kahraman müdafilerine tütün vesaire gibi hedaya irsali, bir hastabakıcılık dersi güçsüzlüğüne edilmesi ve hastabakıcı mektebinde devre-i tahsilini ikmal etmiş yedi hastabakıcı efendiyi şehri üçer yüz kuruş maaşla Tekirdağ hastanelerindeki mecruhunun tedavisine tahsis eylemesi ve mezkûr hastanelere muhtaç oldukları alat-ı cerrahiye ve malzeme-i sıhhiye irsali ve bunlardan maada Tekirdağ Hilal-i Ahmer şubasının de gayret ve faaliyeti semeresi olarak üç bin yataklı bir hastanenin bütün levazımıyla tesis ve cihet-i askeriye itası ve emr-i iaşesine de bir müddet muavenet edilmesi ve yine Edirne Müdafaa-i Milliye Merkezi ile müştereken ihzar edilen üç bin yataklı hastane malzemesinin İkinci Kolordu'ya itası gibi muvaffakiyat ve hidemat-ı insaniyetkâranelerinin başlıca kısımlarını teşkil eder. Bütün bu mesainin lüzum gösterdiği masarifin merkez-i umumimizden bir guna muavenet talep edilmeksizin mahalli ianattan temin edilmiş olması bilhassa şayeste-i kayıttır.

Yemen Merkezi: 332 [1916] senesi Mayıs esnasında Yemen'den alınan bir tahriratta orada bir Hilal-i Ahmer merkezi teşkil olunduğunu ve cem-i ianata başladığı beyan edilmesi üzerine Yemen gibi merkez-i saltanattan en baid bir noktadan her türlü muhabere [haberleşmekten] ve muvasaladan [ulaşımdan] mahrum ve müşkülât-ı harbiyeye de bütün şedaidiyle maruz bulunan bu vilayet-i hamiyetmandanın de Hilal-i Ahmer teşkilatına muavenette şitab etmesi [çabucak varması] gözleri yaşartacak bir eser-i şefkat ve hamiyet gibi telakki olunarak varidat-ı mahalliyenin ihtiyacat-ı sıhhiye-i askeriye sarfı ile mezabıt [tutanaklar] ve vesaikin [vesikaların] badehu merkez-i umumiye irsali işar [bağlı] ve bu suretle muhaberenin adımı'l-imekân [imekânsız] ve bazen aylara mütevakıf bulunduğu bu uzak vatan köşesine Hilal-i Ahmer'in muaveneti nizamnamemizin müsaadesi nispetinde teşmil olunmuştur. Bu işaratımızın vukuundan bir müddet sonra Yemen'le muhaberat ve muvasalat külliye münkatı [kesilmiş] olduğundan vaki olan icraata dair henüz malumat alınamamıştır.

Cebel-i Lübnan Merkezi: Harp esnasında Cebel-i Lübnan'da teşekkül eden Hilal-i Ahmer merkezi heyeti külli ianat derç etmek suretiyle cemiyetimize ibraz-ı muavenet etmiş ve uzun müddet devam eylemişse de harbin son senesinde o havalide serzede-i zuhur [baş göstermiş] ^[67] olan kaht ü gala imekân-ı muaveneti selb ettiği gibi bilakis haval-i mezkûreyi haricin muavenetine muhtaç bir hale getirdiğinden Cebel-i Lübnan'ın kıymetdar muavenetlerine karşı medyun-ı şükran [şükran borçlu] olan cemiyetimiz elinden geldiği kadar yardıma şitab ederek vaki olan talebi derhal terviç ve o sırada hükmü-ferma olan sıtmaya

karşı çok miktarda kinin ve edviyenin oraca nedret-i fevkaladesine [olağanüstü kıtlığına] mebni bir hayli ecza irsal olunduğu gibi kahtzedegâna mahallince suver-i muhtelifle ile muavenet edilmek üzere (2000) lira kadar nakit dahi gönderilmiştir.

Sofya Merkezi: Sofya'daki Osmanlı tebaası tarafından Apopyano Efendi'nin riyaseti tahtında 8 Şubat 1918 tarihinde teşekkül eden Sofya Hilal-i Ahmer Merkezi derhal faaliyete başlayarak cem-i ianata teşebbüs etmiş ve sinema ve konserler tertip ve hamiyet-mendan ahaliye müracaat suretiyle gerek nakden ve gerek aynen birçok iane dercine muvaffak olmuştur. Mezkûr merkezimiz gerek Galiçya ve gerek Balkan cephelerinde harbe iştirak eden Osmanlı kıtaatına güzergâhlarda çay tevzi ettiği gibi fukara-yı ahali-i İslamiyeye de çamaşır vesaire dağıtmıştır. Bundan maada hasta ve yaralı zabitan ve efrad-ı Osmaniye'ye çorap, çamaşır vesaire itası suretiyle hayli muavenette bulunmuştur. Sofya merkezimiz harbin nihayetine kadar hidemat-ı insaniyetkâranesinde kemal-i muvaffakiyetle [tam bir başarıyla] devam etmiştir.

*

**

Hilal-i Ahmer, yukarıdan beri saydığımız muvaffakiyatını bütün mensubin ve müstahdeminin bu mukaddes maksat uğrunda cansiperane ifa-yı hizmet etmelerine medyundur. Cümlesine an-samimi'l-kalp [kalpten içtenlikle] teşekkürler eder ve ifa-yı vazife esnasında terk-i hayat eden Doktor Nuri, Doktor Operatör Mehmet Emin ve Operatör Muavini Salahaddin beylerle Hastabakıcı Abdullah ve Cevdet Efendiler'in ruhlarına fatihalar ithafını vecibeden addeyleriz. ^[68]

Kısm-ı Mali

1330 [1914] senesi Temmuzunda seferberliğin ilanı üzerine Hilal-i Ahmer'in faaliyete gelmesi tabii olmakla heyet-i merkeziyeniz tarafından meclis-i umumi 24 Temmuz sene 334 [1918] tarihinde davet edilmiş ve ilan olunan seferberlik münasebetiyle Hilal-i Ahmer'in vezaifini hüsn-i ifa edebilmesini teminen fevkalade olarak 40000 lira tahsisat talep ve meclis-i umumice işbu talep tasvip edildiğinden hemen faaliyete başlanmıştır. O esnada eşya kıymetinin henüz terfiye [artmaya] başlamamış olması dolayısıyla bu paranın yirmi bin lirayı müteceviz bir kısmı erzak, yatak vesair levazım tedarikine ve 4000 lirayı müteceviz bir kısmı dahi diğer masarif-i fevkaladeye hasredildiğinden 13 Şubat sene 330 [26 Şubat 1915] tarihinde yine meclis-i umumi davet olunmuştur.

Masarif-i vakıa meclisin nazar-ı tasvibine [onaylayan görüşüne] arz ve kırk bin liradan mütebaki [geriye kalan] mebaliğin devam-ı faaliyete adem-i kifayesinden ve hatta Süveys'e bir heyet-i imdadiye gönderilmesi lüzumundan ve Erzurum'a gönderilmiş olan heyet-i sıhhiyenin idamesi için daha tahsisat verilmek, Sofya'da mubayaa edilen yelek, fanila ve battaniyelerle Berlin'den mubayaa olunacak ecza-yı tıbbiye için derakap 40000 lira kadar bir masraf karşısında bulunulduğundan marta kadar zuhur edecek masrafa karşılık olmak üzere-50000 lira daha tahsisat ita buyurulmuş idi.

13 Şubat sene 331 [26 Şubat 1916] tarihinde alelade surette içtima eden bu meclis-i umumi yalnız bütçelerin tetkiki ile iktifa eyleyerek, hesabatın harbin hitamını müteakip akdedilecek ve bu heyet-i umumiyenin devamı addolunacak celselerde nazar-ı teftişten geçirilmesini takarrür ettirmiş ve harp senelerce devam eyleyerek işbu raporun tarih-i tanziminde bile bir sulh-i katiye iktiran eylememiş olmakla beraber, heyet-i merkeziyeniz 334 [1918] senesi gayesine kadar olan hesabatı tanzim ile nazargâh-ı tasvibinize arz eylemeyi muvafık görmüştür. ^[69]

Henüz tasdike iktiran etmeyen 1330 [1914] senesi alelade bütçe hesab-ı katisi varidat-ı muhammenesine [tahmin edilen gelir] nazaran 45888 lira noksan olarak tahakkuk etmiş ve fakat mezkûr bütçeye mahsuben vuku bulan masarif dahi 50757 lira noksan vaki olmakla bu bütçenin tatbikinden 464220 lira ve fevkalade bütçeden dahi 1895527 lira ki; ceman 2359748 lira fazla-i varidat hâsıl olmuştur. Sene-i mezkûre fevkalade bütçesi tahsisatı tasdikine iktiran etmiş olan cetvel mucibince 12275 lira iken evvela seferberliğin ve badehu harbin ilanı üzerine –balâda arz edildiği veçhile– iki defada ilave olunan 90000 lira ile 102275 liraya isal edilmiş, bundan senesi zarfında vuku bulan sarfiyat 61556,61 liraya baliğ olmuştur ki sene-i mezkûrede her iki bütçeden vuku bulan tediyat [ödeme] 68756,54 lira demek olur.

1331 [1915] senesi alelade bütçesinde muhammen bulunan varidat 11662 lira olup halbuki buna mukabil 1067972 lira tahsilat husule gelmiş ve bundan ancak 417986 sarf edildiğinden bi'n-netice 649986 lira fazla-i varidat hâsıl olmuştur.

Sene-i mezkûre fevkalade bütçesi, 12 Nisan sene 331 [25 Nisan 1915] tarihinde inikad eden meclis-i umuminin mazhar-ı tasvibi olan bütçe mucibince (102000) lira, meclis-i umuminin 17 Haziran sene 331 [30 Haziran 1915] tarihli celse-i fevkaladesinde sarfına mezuniyet verdiği 150000 lira ile 252000 liraya reside olan tahsisatta 203653,91 lirası sarf edilerek sene-i mezkûre her iki bütçesi yekûn-ı sarfiyatı 20783327 liraya baliğ olmuştur.

Sene-i mezkûre zarfında fevkalade bütçe tahsilatı 15774637 liradan ibaret bulunmakla 4590705 lira cemiyetin nakit mevcudundan verilmiş demek olur.

332 [1916] senesi zarfında alelade bütçeden tahsil edilebileceği tahmin edilen 12902 liraya mukabil 1241616 lira ve fevkalade olarak muhammen bulunan 54946 liraya mukabil de 21497943 ki; ceman 22739557 lira tahsilat ^[70] vuku bulmuş ve bundan alelade bütçe 380847 ve fevkalade bütçeye 14750491 lira masraf vaki olmuştur.

Heyet-i umumiyenizin 332 [1916] senesi için taktir ettiği mevadd-ı nizamiye mucibince heyet-i merkeziye “alelade bütçenin muhammen fazlası olan 1583 lira ile ihtiyat akçesini ve alelade fevkalade bütçelerin 70000 lirayı geçmeyecek olan ma-fevka'l-muhammenat tahsilatını ve imdat ve muavenet tertibi için fevkalade bütçede muhassas 27946 liraya zamimeten 331 [1915] senesi zarfında mezkûr fasl-ı tahsisatı olan 230000 liradan sarf edilmeyen 2875204 lira yekûnundan 20000 lirası ihtiyat akçesi olarak baki kalmak üzere mütebakisini sarfa mezun” olduğundan ve halbuki sene-i mezkûre zarfında işbu hesap ile merkez-i umuminizi sarfa mezun kıldığınız [izin verdiğimiz] mebalîğ:

Alerade bütçe fazlasından	1583
İhtiyat akçesi	93840
Her iki bütçenin fazlasından	70000
331 senesinden bakiye-i tahsisat	28752
332 imdat ve muavenet tertibi	<u>37946</u>
	232121
Baki kalması meşrut [şart] olan	<u>20000</u> lira bade't-tenzil
	212121 liraya balîğ olur.

1333 senesi varidat-ı adiyesi 12857 lira tahmin edilmiş iken tahsilatı 25529,79 liraya balîğ olmuş ve fevkalade bütçesi için 56001 lira tahmin edilmiş olduğu halde 238255 lira tahsilat elde edilmekle mecmu varidat 263785,71 liraya balîğ olmuştur.

Sene-i mezkûr alelade bütçesi için kabul edilen 12857 lira masraftan ^[71] ancak 3401,84 lirası tahakkuk etmiş ve fevkalade bütçeye 166982,23 lira verilmiştir.

Heyet-i umumiyenizin 1333 [1917] senesi için heyet-i merkeziyeyi imdat ve muavenet tertibi olmak üzere sarfa mezun eylediği:

12672	Alerade bütçe fazlası
130515	İhtiyat akçesi
90000	Fevkalade fazlasından mezuniyet verilen miktar
<u>39001</u>	İmdat ve Muavenet
271188	
<u>20000</u>	Baki kalması meşrut ihtiyat akçesi
251188	liraya mukabil

1333 [1917] senesi imdat ve muavenet tertibine 165735,74 sarf edilmiştir ki yine verilen mezuniyet tecavüz edilmemiş [aşılmamış] demektir.

1335 [1919] senesi alelade bütçesi mucibince varidat olarak muhammen bulunan 17020,42 liraya karşı 51953,95 lira tahsilat vuku bulmuş ve fevkalade bütçe ile istihsal olunabilecek [elde edilebilecek] 152000 liraya karşılık 505819,94 lira hâsıl olmakla tahsilat-ı umumiye 557773,86 liraya vasıl olmuştur.

Buna mukabil sene-i mezkûrede alelade bütçeye 4473,35 ve fevkalade bütçeye de 236677,80 lira verilmiştir ki yekûnu 241151,15 lira eder.

334 [1918] senesi muvazene-i umumiyesine ait mukarreratın üçüncü maddesi mucibince imdat ve muavenete tahsis edilen: ^[72]

Lira-yı Osmani

34573	Alelade bütçe fazlasından
223816	İhtiyat akçesinden
90000	Fevkalade bütçe fazlasından sarfa mezuniyet verilen
<u>135000</u>	İmdat ve muavenet tertibi
483389	
<u>200000</u>	Baki kalması meşrut olan
<u>283389</u>	Liraya mukabil
231389,39	sarf edilmiştir ki mezuniyet dahilindedir.

Cemiyetiniz namına emanat-ı vesaire dahi dahil olduğu halde kasalarımızda ve memalik-i Osmaniye ve ecnebiyedeki muhtelif bankalarda müfredat-ı bilançoda görüleceği veçh üzere 573225,63 lira kıymetinde nukut mevcuttur.

Bundan maada meclis-i umumi kararıyla mubayaa edilen [satın alınan] ve ashab-ı hayr u hasenat tarafından teberru olunan 44400 liralık kaym ve tahvilat mevcuttur ki işbu tahvilatın mubayaa edilenleri mubayaa fiyatıyla ve ihda olunanları ise kıymet-i itibariyeleriyle dahil-i hesap edilmiştir.

Viyana murahhaslığımızda mevcudumuz olan 28965,9 lira ve Berlin murahhaslığı hesabında mevcut olan 7225,74 lira ile Osmanlı Bankası tahsilat hesabında mevcut 166,27 lira ve tahsil olunacak senedat hesabındaki 4100 lira ve senedat-ı müdahale olarak 122,81 lira dahi cemiyetimizin nakit mevcudu dahilinde demektir.

334 [1918] senesi bilançosuna nazaran cemiyetimizin demirbaş eşyası 631,34 lira ve mücevheratı 193,55 lira olup fiyat-ı eşyanın fevkalade terakkisinden dolayı iki seneden beri imha payı tenzil olunmamaktadır [düşürülmemektedir]. ^[73]

Emval-i gayrimenkule olarak cemiyetimizin uhdesinde Zeytinburnu'nda bir ve Haseki'de bir ki; ceman iki arsa mevcut olup bunların mubayaa kıymetleri yekûnu 958,31 liradır.

Bundan maada bütçe ile verdiğiniz mezuniyete istinaden ambar ve merkez-i umumi binası ittihaz edilmek üzere Sirkeci'deki binayı muhtevi bir arsa dahi mubayaa edilerek bedeli 334 [1918] senesi bütçesinde tesviye edilmiş ve muamelat-ı müteferriesi 335 [1919] senesi iptidalarında hitama erdiğinden sene-i mezkûre emval-i gayrimenkulesi meyanında iraesine imkân hâsıl olmamıştır.

*

**

Varidat

Cemiyetimizin elinde bulunan akçeyi daima nemalandırmaya çalıştık.

Paramızın en büyük kısmı Osmanlı Bankası'na mevdu [emanet edilmiş] olup işbu banka memalik-i Osmaniye dahilindeki Hilal-i Ahmer'e ait paramızın bilumum nakl-i nukut muamelatını bila-ücret [ücretsiz] ifa ettiği cihetle cemiyetimizi oldukça mühim bir masraftan tahlis etmektedir. Bu ve bunun emsali gösterdiği suhulet [kolaylık] ve muavenetlerden dolayı Osmanlı Bankası'na bilhassa teşekkür olunur.

Memalik-i ecnebiyede, gerek mubayaat ve gerekse üsera muamelatı dolayısıyla bulundurmaya mecbur olduğumuz nukuta keza mezkûr bankalardan faiz alınmaktadır.

Menabi-i varidatımızdan birini teşkil eden aidat bahsinde heyet-i aliyenize bazı maruzatta bulunmayı [saygıyla sunmayı] vecibeden [boyun borcu] addederiz:

Bilumum Salib-i Ahmerlerin başlıca kuvve-i maddiye ve maneviyesini teşkil eden, azasının adetiyle bunların verdikleri aidat-ı seneviyedir.

Memleketimizde Hilal-i Ahmer'e her sınıf halkın teveccüh ve muhabbeti olmakla beraber aza kaydı için vuku bulan teşebbüsattan netaic-i müfide [faydalı sonuçlar] istihsali mümkün olamıyor. Edilen teşvikat neticesinde suhuletle aza kaydı mümkün olabiliyor ise de senevi bir liradan ibaret olan aidatı muntazaman tesviye etmelerine imkân bulunamıyor.^[74]

Memalik-i mütemeddinede [medeni ülkelerde] olduğu gibi herkes taahhütünü bir deyn [borç] bilerek sene iptidalarında aidat-ı seneviyesini veznemize makbuz mukabilinde teslim etmek intizamını gösteremiyor.

Bunu cemiyetin tahsildar göndererek tahsil etmesi de kabil olamıyor. Zira bu iş için istihdam edilecek tahsildarın maaş ve masraf-ı rahileri [yol masrafları] şu zamanda alınacak aidatı tecavüz etmesi pek muhtemeldir. Edilen tecarübe [tecrübelere] nazaran bir kere tahsildar göndermekle azamızı adresinde bulmak ve bulsa bile hemen aidatı tahsil etmek gayrikabil ve iki defada bile nadirdir. Aza yazılanların mühim bir kısmı memur ve asker olması ve bu zevatın memuriyet ve kıtaat-ı askeriyelerini sık sık değiştirmesi de tarafımızdan icra-yı tahsilata pek büyük bir mâni teşkil ediyor.

Şurası maa's-şükran şayan-ı kayd ve tebcildir ki taahhüdâtını en muntazam surette tesviye edenler hanım azamızdır.

Şeker Bayramı'nın ilk günü Hilal-i Ahmer çiçek günü olduğundan İstanbul'da ve vilayatın büyük şehirlerinde zarif çiçeklerimiz halkın büyük rağbetine mazhar olmaktadır.

Hilal-i Ahmer müsameresini; şehrimiz ekâbirinin [önde gelenlerinin] mevid-i telakisi [buluşma yeri] addolunan ve her sene vürudu sabırsızlıkla beklenen ve bir loca veya koltuk edinmek için müracaatlar vaki olan bir eğlence haline getirdik. Müsamereler İstanbul'da umur-ı hayriye için verilen hiçbir konser ve tiyatroya nasip olmayan derecede hâsılat temin etmesini intaç etmiştir [netice vermiştir].

Salib-i Ahmerlerin, hem muavenet fikrini halka teşmil etmek ve hem de bu vesile ile bir küçük memba-ı varidat temin eylemek için harp esnasında ufak tefek eşyaya kendi

alametlerini vaz ile satmaları âdet olduğu malumdur. Cemiyetimiz de Viyana murahhaslığımızın delaletiyle ekserisini fabrikalarında yaptırdığı ve bazılarını Viyana ve Berlin piyasalarında tedarik eylediği zarif küpe, düğme, iğne vesaire gibi eşyayı satmaya başladı. Eşyanın zarafeti ve hilalimizin cazibesi halk nezdinde pek büyük rağbet uyandırdığı gibi harb-i umuminin ika ettiği [yaptığı] mevaniden dolayı deftersiz kalan küçük talebemize defter tedarik etmek ve defterin kaplarındaki Hilal-i Ahmer'e ait makalat ^[75] ve resimlerle yarınki ebna-yı vatana [vatan evlatlarına] bugünden Hilal-i Ahmer'i sevdirmek gibi iki başlı bir faydayı istihsale muvaffak olduk.

Fevkalade bütçemizin mühim memba-ı varidatı olan ianatın kısa bir tarihçesini ber-vech-i ati arz ederiz:

Harb-i umuminin zuhuru ve Devlet-i Osmaniye'nin bitaraf kalması ile Hilal-i Ahmer'e teveccüh eden vazife; seferber askerlerimizin levazım-ı sıhhiyelerinin tedarikine muavenet etmek ve muharip devletler Salib-i Ahmerlerine bir dereceye kadar ianatta bulunmaktan ibaretti.

Fakat Devlet-i Aliye de harbe girer girmez harb-i umuminin aldığı şekil üzerine sarılacak yaraların ve silinecek gözyaşlarının miktarı merkez-i umuminizi tedhiş etmekle [dehşete düşürmekle] bir taraftan dahilde cem-i ianata başlandığı gibi, diğer taraftan da memalik-i ecnebiyede ve hususuyla memalik-i müttelikada büyük nispette cem-i ianatta bulunmayı piş-i teemmüle [düşünülecekler arasındaki ilk sıraya] aldırıldı.

Derakap [hemen arkasından] Almanya ile Avusturya ve Macaristan'da Hilal-i Ahmer menfaatine iane toplamak için teşebbüsatta bulunduk. Viyana murahhaslığımızın sebab-i vücudu işte bu meseledir. Raporumuzun idari kısmında bu hususta tafsilat mevcut bulunduğundan biz burada yalnız memalik-i muhtelifede cem edilen ianatın miktarını zikr ile iktifa edeceğiz [yetineceğiz]:

Lira-yı Osmani

Memalik-i Osmaniye'den	404, 730	
Almanya'dan	236, 790	(4, 385, 000 markın fi-i maktu ile mukabili)
Avusturya ve Macaristan'dan	157, 500	(3, 500, 000 kronun fi-i maktu ile mukabili)
Memalik-i saire-i ecnebiyeden	48, 569	

İşbu ianattan memalik-i Osmaniye'de toplanan kısım-ı harbin ilk senelerinde ziyade ve gittikçe azalmak suretiyle elde edilmiştir.

Halkımızın hüsnüniyeti ve Hilal-i Ahmer'e olan fart-ı muhabbeti müselleme ise de, Çanakkale hücumunun şehrimize döktüğü mecruhini Hilal-i Ahmer'in ne suretle nakil ve teşfiye [iyileştirme] ettiğini gören payitaht ahalisinin iane vermekte gösterdiği suhulet, İstanbul'da hastanelere hacet kalmayınca tenakus etmeye başlamış ve sefalet-i umumiye

binlerce biçaregânın iaşesini Hilal-i Ahmer'e tahmil edince iane miktarı bir derece tezayüde ^[76] başlamıştır. Bunu serdden maksadımız Hilal-i Ahmer'in muvakkat bir müessese olmayıp harp ve sulh zamanlarında bila-tefrik-i cins ve mezhep mesaibzedegânı teselliye hadim bir "şefkat evi" olduğunu ve Osmanlılığın tarik-i medeniyette terakkisini ispat edecek miyarlardan biri de Hilal-i Ahmer'in kudret ve mikneti [kuvveti] bulunduğunu suret-i münasebede herkese ifham etmeyi [anlatmayı] hazırun-ı kiramdan ricadır.

Harb-i umumi yalnız silah harbi olmayıp bir de iktisadiyat mücadelesi olduğunu cümlemiz gördük. Bunu derk [kavrayan]ve tefahhus eden [araştıran] merkez-i umuminiz eşyada nedret [azlık] ve fiyatta tereffu [yükselme] husule gelmeksizin Hilal-i Ahmer'in bilumum levazımını ve hatta mekulat ve melbusat ve mahrukat havayicini yerlerinden ucuz fiyatla tedarik etmeye şitaban olmuştur [acele etmiştir].

İstanbul'un Çanakkale'den tehdit edildiği zaman görülen lüzuma ve alınan emre imtisalen [uyarak] eşya ve nukutumuzun bir kısmı Eskişehir'e naklolunduğu raporumuzun bidayetinde zikredilmişti. Eskişehir murahhaslığının sebeb-i teşekkülü bu ise de devamı esbabının en büyük amili Anadolu'dan erzak getirtmektir.

Filhakika harbin devam ettiği uzun seneler zarfında erzakımızın en büyük kısmını işbu murahhaslık vasıtasıyla tedarik ettiğimiz gibi ecza levazım ve melbusat-ı vesair mamulat-ı ihtiyacat-ı sıhhiyemizi de Viyana murahhaslığı vasıtasıyla Almanya ve Avusturya ve Macaristan'dan mubayaa eyledik.

Beş mart hücumu akabinde İstanbul'a gelen mecruhların teshin ve yemeklerinin ihzarı için husule gelmeye başlayan buhran sinin-i atıye kışlarında mahrukat [yakacak] hususunda müessesatımızın duçar olacağı müzayakayı bize ihsas etmek [hissettirmek] suretiyle ikaz etti.

Derakap daire-i aidesine ve tıpkı diğer müracaat misüllü resmini ifa ile katiyete mezuniyet aldık.

Ziraat-ı mecburiye kanununun neşrinden akdem [önce] hububat müzayakasını hisseden merkez-i umuminiz ziraate başlamayı da takarrür ettirmiş ve kanun-ı mezkûrun neşri ile işbu teşebbüs taknin edilmiştir [kanunlaştırılmıştır].

Harb-i umuminin vakit vakit cephe değiştirmesi ve ihtiyacatın her sene bir nev-i ^[77] eşyadan ziyade diğer nev eşya üzerinde ru-nümâ olması [yüz göstermesi] dolayısıyla istihsal veya celp eylediğimiz mevâddan bir kısmını elden çıkarıp diğer bir kısım eşyanın tedarik olunmasını icap ettirmiş ve bundan dolayı bazı eşyanın satılması lazım gelmiştir.

Harb-i umumi dolayısıyla memleket âdeta mahsur bir hale geldiğinden ihtiyacat alakadri'l-imekân [imekân nispetinde] tedarik edilmiş ve hatta pek çok hususatta ikame kanununa müracaat olunmuş olduğundan ahval-i tabiiyenin avdetinde eşya-yı mevcude istimal olunamayacağından mütareke olur olmaz elde bulunan eşyanın mümkün olduğu kadar büyük kısmının hemen satılması merkez-i umuminizce ehemmi-i vezaif [vazifelerin en önemlisi] addedilmiştir. İşte hesabat-ı katiyede görülen eşya satışı hâsılatı bu membaın varidatı olup son senede tezayüdü dahi bu fikirden neşet etmektedir.

Şubelerimiz tarafından verilen ufak tefek müsamereler ve bazı yerlere talik edilen [asılan] kutularla harb-i umuminin icabat-ı fevkaladesi olmak üzere gerek merkezde suver-i

muhtelifle ile bize teslim edilen aynen kavaim-i ecnebiye [yabancı paralar], gerek memalik-i ecnebiyede tahsil ve tediye ettiğimiz mebalîğ yüzünden husule gelen kambiyo farkları, cins itibarıyla enva-ı varidatımızın birine ithali mümkün olmayan varidat-ı cüziye yekûnu (varidat-ı muhtelifle) hesabında cem edilmiştir.

Cemiyetimizin alelade bütçesinin masraf kalemleri harb-i umumi ile münasebetdar olmayan sarfiyatı ihtiva eder. Yalnız 200 yataklık bir hastane levazımı tedariki için 330 [1914] senesi bütçesine vaz ettiğimiz masraf o sene zarfında seferberlik ilanı ve harbe iştirakımız dolayısıyla fevkalade bütçeden iki yüz değil kısm-ı idaride münderiç olduğu üzere belki beş on bin yataklık hastaneleri aynı zamanda tesis ve idare etmekle bizi mükellef kıldığı için diğer seneler bütçesine bu masrafın tekraren vazına hacet kalmamıştır.

Keza 330 [1914] senesindeki “eşyanın ıslahı ve tamiri masrafı” cemiyetin ambarındaki eşyanın tamir ve tensikini ve bazı nekaisin ikmalini istihdaf eden [hedef alan] bir masraf iken yine harb-i umumi dolayısıyla o eşya sarf ve istimal ve birçok misli mubayaa edildiği ve harp nihayetinde dahi miktarı pek çok olacağına ve elimizde ne kadarının ^[78] kalacağı malum olmadığından bifayda addedilmiş ve binaenaleyh diğer seneler bütçelerine derç olunmamıştır.

Fevkalade bütçeye gelince:

Bu bütçede cemiyetin emel ve maksadı ve harb-i umuminin icabatı olmak üzere en mühim kalemi bittabi “imdad-ı muavenet” teşkil eder.

İmdat ve muavenet faslı mecruhinimizin hastanelerimizde, nekahethanelerimizde, çayhanelerimize de ve esna-yı nakillerinde müdavat ve işlerine sarf edilen mebalîğ ve onların tedavilerine tahsis edilen etibba memur ve hastabakıcılar ile sair memurin-i idariye maaşatına velhâsıl vazife-i asliyemiz olan asker mecruhin ve hastagâna muavenetin icap ettirdiği bilumum mubayaaat istihzarat ve istihsalat ve icarat ve hidemata ve üseramıza hükümet ve aileleri tarafından vuku bulan irsalattan maada bilumum muavenat ve masarifat vesair müteferrik muavenat ile aşhane ve poliklinikler masarifine ve cihet-i askeriye ve müessesat-ı sıhhiye-i saireye muavenata vuku bulan sarfiyatı ihtiva eder.

Hilal-i Ahmer’in bu harp esnasında ifa edip de herkes tarafından mazhar-ı takdir olduğunu [takdiriyle şereflediğini] ümit ettiğimiz bunca hidematın mukabilini bedel-i hakikileriyle tesviye etmiş olsa idik şüphesiz ki imdat ve muavenet faslında münderiç mebalîğın birkaç mislini sarf etmemiz lazım gelirdi. Bu kadar ağır hidematı ucuz başa çıkarabilmemizin başlıca sebebi ambarda tesis olunan ufak tefek imalathanelerle, yukarıda dahi bi’l-münasebe arz olunduğu veçhile, levazımımızı menşelerinde, yani Avrupa ve Anadolu’dan, fiyatlar yükselmezden evvel en münasip ve müsait şerait tahtında satın almamızdır. Fakat bunlardan daha büyük bir amil olmak üzere gerek memurin-i asliyemizin ve gerek cihet-i askeriyeden Hilal-i Ahmer’e terk edilen memurin-i muvakkatamızın aldıkları cüzi ücretlere mukabil zekâi ve fiili sayılarında [çalışmalarında] müsrif oldukları nispette sarfiyatta mümsik [tutumlu] olmalarıdır.

1330 [1914] ve 1331 [1915] senelerinde masraf olarak görülen akçe farkları, evvela mezkûr senelerde tedarik ve fiyatı dun olan nikel vesair mağşuşatın [karışık paraların] ve bize gelen poliçelerin furuhtu gibi muamelattan mütevellit tabii, saniyen Avrupa’da cem edilen ^[79]

ianatın Dersaadet'e celp olunan aksamının fi tebdiliyle cemiyetimizce kabul edilen sabit fiyat beynindeki farktan mütehasıl sûrî ziyanlardır.

1332 [1916] senesinden itibaren memalik-i ecnebiye ile olan muamelat-ı nakdiyemiz buradan dahi para gönderilmesini icap ettirmiş ve nikel ile mağşuşe meskûkât ortadan kalkmış olmakla, bu fark leyhimize tahassül etmeye başlamış ve varidat-ı muhtelif meyanına idhal edilmiştir.

Madalya imaliyesi masrafı; evvela İsviçre'de ve bilahare Viyana'da imal ettirilen Hilal-i Ahmer madalyaları için sarf edilen mebalığdır.

Müddet-i mütemmime masrafına gelince; cemiyetimizin hesabı sene nihayetinde tamamen kat edilerek [kesilerek] sene-i atiyede sene-i sabıka tahsisatına mahsuben para verilecek şekilde devir edilmediğinden bir sene evvelki masraftan sinin-i atiyede vuku bulan tediyat-ı cüziye bu nam tahtında icra edilir.

İşbu rapora merbut bilanço ve hesabat-ı katiye ile 1330 [1914] ila 1334 [1918] gayesi varidat ve masarifat-ı umumiyemizi mübeyyin cetvellerin hulasaten irae ettiği hesabat pek müteferrik ve mütesaib [güç] muamelatın neticesi olup Hilal-i Ahmer'in hususiyle harp senelerinde iştigal ettiği hastane güşadından ziraat ve imalata ve iane ceminden üsera-yı harbiyeye tediyat ve irsalâta kadar bilumum masraf varidatı defatir-i esasiyeden [asıl defterlerinden] maada birçok hesabat-ı taliye ve muvakkate güşadını icap ettirmiştir. Buna misal olmak üzere yalnız 334 [1918] senesinde defter-i kebirimizin hesabat-ı umumiyesinin adedi 77'ye ve hesabat-ı taliyenin adedi de 476'ya ve yalnız üsera namına memalik-i osmaniyede tediyat adedinin 43.000 ve memalik-i ecnebiyyede üseraya havalatın da 22000 adedine baliğ olduğunu zikretmek bir fikir icmalı verir zannındayız.

*

**

Cemiyetimizin muamelat-ı nakdiyesi hakkında bir fikir icmalı vermeyi de faydadan hali [faydasız] görmedik: ^[80]

Harb-i umuminin hemen hemen tekmil cihana sirayeti her milletin nezdimizde ve bizim her millet nezdinde sivil ve askeri üseranın vücudunu icap ettirdi.

Harb-i umumi tevessü ettiği nispette vesait-i nakliye ve muhabereyi taksir eylediğinden bunlara bahusus [özellikle] akçe irsalatı mühim ve dağdağalı bir şekil aldı. Üseraya para irsalâtı temin eylemeyi bir vazife olarak telakki ve deruhte eyleyen cemiyetimiz Çin'den Bulgaristan'a kadar birçok mahallerde bankaları muhabir ittihaz etmeye mecbur olarak onlar nezdinde hesabat-ı cariyeye güşad ettirdi.

Avusturya ve Macaristan ve Almanya'dan derç edilen ianat ile vuku bulan mubayaat hesabı bu muameleyi bir kat daha tezyid ederek müessesemizde muamelatı pek kesretli bir banka, bir şefkat bankası, husule getirdi.

Memalik-i ecnebiyeden Cenevre'de Bank Federal, Viyana'da Anglo Otrıştyen ve Macar Ticaret Bankası ve Kredit Aneştalt ve Peşte'de Macar Ticaret Bankası'yla Macar

İtibar-ı Umumi Bankası ve Sofya’da Bank Jeneral dö Bulgari, Berlin’de Doyçe Bank ve “Amerikan Ekspres Kompani” ile Kopenhag’da Laydmans Bank’ta hesab-ı cariler güçad ettirerek ve harp esnasında İstanbul’da düvel-i mütelife hukukunu sıyanete [korumaya] memur sefarethanelerin ecnebi üserasına vuku bulan müteferrik ve kesretli tediyatı temin için ayrıca hesaplar tesis edilerek gerek buradaki ecnebi üseraya ve gerek memalik-i ecnebiyyedeki Osmanlı üserasıyla ahiren inkıta-ı münakalattan dolayı teba ve talebeye para celp ve irsali temin olunmuştur.

Muamelat-ı nakdiyemize mutavassıtlık [aracılık] ve muhabirlik vazifesini ifa eden balâda isimlerini zikrelediğimiz müessesat-ı maliyeden bilhassa İsviçre’de Bank Federal idare-i merkeziyesi bütün şubatının teşrik-i muavenetiyle ve muamelatının intizam-ı tam ve fevkaladesiyle teşekkürat-ı aleniyemize cidden şayeste görülmüştür.

*

**

Harb-i umuminin safahat-i adidesine göre bir takım muvakkat muhabirler daha peyda ederek, mesela Galiçya cephe-i harbinde Osmanlı askerleriyle zuafasının muavenet için ^[81] cephe-i harp gerisindeki Lembarg şehrinde “Bank Endüstriyal’de” ve şarki Sibirya’da bulunan üseramıza muavenet için de Çin’in “Tinçin” kasabasında hesab-ı cariler güçad ettirilmiş idi.

Ahval-i adiyede ve yalnız bu muamelat ile iştilal eden bir müessese için bu kadar meşgale istiksar edilemezse de [çok görülmezse de], harp ve harbi takip eden mütareke zamanının müşkülât-ı malumesi arasında irsalatımızdan müstefit olanların ve cemiyetimizin zararını mucip olmayacak surette bu muamelatı temin hakikaten pek müşkül olmuş ve buna idari, sinai ve ticari birçok hesabatın da beraberce tutulması idare-i merkeziye muhasebesinde muhtelif usul-i hesabiyelerin imtizacından husule gelen muğlak ve fenni bir kaide tahtında muamele icrasına ve defatir tesisine mecburiyet husule getirmiştir ki, buna muamelenin icabatına göre Türkçe ve Fransızca defter tutmak ve muhabere etmek mecburiyeti de inzımam etmesi, adedi pek az olan muhasip ve muhasebelerimizin samimi gayret ve iktidar ve ehliyetini takdire ve kendilerine beyan-ı teşekküre bizi mecbur kılar. ^[82]

Sihhiye-i Askeriye ve Müessesatına İhda Edilen Çamaşır Listesi

Hilal-i Ahmer cemiyetinin imdat ve muavenet uğrunda ihtiyar eylediği ve müfredatı hesabat-ı katiyede, tafsilatı raporun kısım-ı maliyesinde münderiç olan [içinde yer alan] masarıftan maada sihhiye-i askeriyenin müracaat ve talebine binaen müessesat-ı sihhiye-i askeriyeye ihda edilen eşya, alat ve malzeme-i sihhiyenin müfredatı ber-vech-i zir gösterilmiştir.

Eşya-yı mezkûre cemiyetimize mal olduğu fiyatla 5146871 kuruş fiyatında ise de bu eşya o vakit piyasadan tedarik edilse idi kıymet-i mezkûrenin sekiz dokuz mislini sarf etmek icap ederdi:

Esami-i Eşya	Vahid-i Kıyasi	Miktar	Esami-i Eşya	Vahid-i Kıyasi	Miktar
Don	Adet	56325	Yatak Çarşafı	“	9403
Gömlek	“	56979	Torba	“	8051
Amerikan	Metre	75474	Yastık	“	1225
Kanaviçe Kılıfı	Adet	967	Yastık Yüzü	“	3550
Pazıbent	“	2320	Yastık Kılıfı	“	700
Çorap	Çift	3893	Yorgan	“	3021
Battaniye	Adet	815	Yorgan kılıfı	“	850
Battaniye Kılıfı	“	2440	Yorgan Çarşafı	“	100
Şilte	“	857	Sancak	“	156
Yatak Kılıfı	“	2150	Patiska	Metre	20042
Portatif Yatak	“	550	Çarık	Çift	80
Uçkur	“	7000	Takunya	“	3113
Doktor Gömleği	“	360	Terlik	“	50
Yaralı Gömleği	“	240	Dokuma	Metre	400
Hastabakıcı Gömleği	“	1081	Pijama	Takım	1000
Entari	“	4730	Havlu	Adet	36

Takke	“	8442	Amerikan Parçaları	Bez	Kilo	150 ^{83]}

Ecza-yı Tıbbiye ve Alat-ı Cerrahiye Listesi

Esami-i Eşya	Vahid-i Kıyasi	Miktar	Esami-i Eşya	Vahid-i Kıyasi	Miktar
Alkol	Kilo	308	Lastik Simit	Adet	2
Sargı	“	821	Eter Sülfürik	Kilo	6,5
Gaz	Metre	13806		Şişe	22
Pamuk	Kilo	1151,5	Buz Kesesi	Adet	10
Gaz İyodoformlu	“	50	Ustunç Takımı	“	2
Pamuk Selüloit	“	2000	Tuval (toile) sire	Metre	10
Kükürt Çiçeği	“	181,7	Tüp Adrenaj	Kilo	1195
Lizol	“	9,5	Emniyet İğnesi	Düzine	33
Serum Anti Tetanik	Adet	2001	Lastik Eldiven	Çift	2
Serum Anti meningococcique	“	3099	Parşömen Kâğıdı	Kilo	3
Serum Anti Pesteux	“	1000	Hidrofil İplik	“	20,8
Tifo Aşısı	“	1904	Eau Oxygène	“	54
Kolera Aşısı	Kilo	33650	Gouttière	Adet	32
Kolera Aşısı	Adet	124	Mastizoli (Mastisol)	Kilo	0,85
Serum Difterik	“	184	Şampanya	Şişe	995
Serum Dizanterik	“	106	Alçı Sargı	Adet	85

Serum Menenjit	“	129	Termometre	“	122
Otoklav	“	1	Eter Anestejik	Kilo	1
Pravaz Şıngası	“	8	İyot	“	0,55
Tımar Paketi	“	2500	Makas	Adet	7
Benzin	Kilo	123	Arap Sabunu	Kilo	24
İrrigateur esmarch	Adet	6	Pens emostanik	Adet	4
Fenol	“	8	Gaz Parçaları	Kilo	419
Küvet	“	4	Terbin	“	1550 ^[84]
Fotoğraf Camı	Adet	228	Asit Sitrik	“	0,65
Koltuk Değneği	“	211	Asit Borik	“	15400
Sargı Makinesi	“	5	Asit Kaloridik	“	10475
Mantar	“	150	Asit Salisilik	“	1,5
Şişe boş	“	177	Bikarbonad dö sud	“	6800
Diş kürdanı	“	4	Neosalvarsan 90’lık	Adet	1525
Pomad formaldehid	“	48	“ 60’lık	“	24
Pomad talkosalisilit	“	25	“ 75’lik	“	30
Cıva merhemi	Kilo	0,5	“ 15’lik	“	250
Tentürdiyot	“	0,85	Asit Laktik	Kilo	7,5
Tablet kloridat dö kinin	“	0,885	Boraks	Kilo	1250

Lavdanom Sydenham	“	10,3	Poudre Dover	“	0,7
Amonyak	“	0,7	Permanganat dö potas	“	0,75
Valerianate dö kinin	“	0,2	Talk	“	2,5
Aspirin	“	4250	Teinture noix vomique	“	0,55
Anison	“	0,75	Poudre d’opium	“	0,48
Şap	“	0,5	Salisilat dö sud	“	0,75
Aranal	“	0,55	Sous nitrate dö bismuth	“	4,6
Oxyde dö zine	“	15500	Sülfat dö sud	“	8550
Eau dö Laurier Cerise	“	0,75	Sülfat dö zenk	“	1,5
Iodoforme	“	2,3	Süblime	“	0,4
Iodure dö potasium	“	0,8	Zamk-ı Arabi	“	1,5
İodure dö sodium	“	2200	Fenasetin	“	0,4
Asit Fenik	“	103	Kloroform	“	0,75
Asit Tartarik	“	1350	Kollodyon	“	0,75
Asit Tannik	“	3450	Kafuri	“	0,85 ^[85]
Manyezi kalsine	Kilo	1,65	Dermatol	Kilo	0,15
Manitol	“	1510	Hint Yağı	“	3
Valeryan Kökü	“	0,75	Beurre dö cacao	“	0,5

Pastil süblime	“	0,3	Lanoline	“	2
Theobromin	“ Tablet ve 6 şişe	0,35	Baume dö Perou	“	0,25
Salisilat dö sud eau dö morfine	“	0,3	Extrait dö Reglisse	“	0,75
Tanalin	“	0,9	Ihlamur Çiçeği	“	1
Nitrat d’argent	Adet	0,075	Gayakol	“	0,5
Katküt	Kilo	240	Klorat dö potas	“	0,25
Kloral	“	0,1	Koka yaprağı	“	1
Fiksator	“	1	Ergatine	“	0,1
Sülfat dö kinin	“	250750	Sinameki	“	0,5
Bromidrat dö kinin	“	0,25	Validol	Şişe	2
Onguent Mercuriel	“	0,35	Extrait fluide hydrastidis canadensis	“	0,14
Bromure dö potasyum	“	0,75	Glisero fosfat dö sud	“	0,25
Bromure dö camphere	“	0,1	Kına kına kabuğu	“	2
Ekstre Valeryan	“	0,3	Benzo naphthol	“	0,25
Resorcine	“	0,25	Ipeca kökü	“	4
Salol	“	0,35	Ekstre ratanya	“	0,1
Benzoate dö soude	“	0,85	Poligala Kökü	“	1
Gliserin	“	1250	Tütün	Paket	3000

Vazelin	“	119,2	Sigara	“	4000
İhtiyol	Adet	0,1	Sigara Kağıdı	Kutu	33
Ekstre belladon	“	0,06	Ceviz yaprağı	Kilo	160
Ağızlık	“	2000			[86]
Yatak muşambası	Metre	15	Gaz tenekesi	Adet	98
Sedye	Adet	1966	Fıçı	“	4
Etüv (tebhir) makinesi	Adet	15	Küfe	“	17
Karyola	“	190	Çamaşır makinesi	“	4
Üstübeç	Kilo	250	Alman Çadırı	Takım	3
Sürgen	“	100	Fabrika tahtası	Adet	148
Yerli kaynamış bezir	“	120	Oturak	“	132
Eğriboz nefti	“	105	Bıçak	“	7
İngiliz beziri	“	51	Sırık	“	31
Sadık-1 adi	Adet	41	Küvet	“	11
Ecza sandığı	“	173	Tulumba hortumu	Metre	21
Tükürük hokkası	“	287	Muşamba	“	19
Su maşrapası	“	21	Sac	Kilo	32
Tabak	“	560	Öküz nalı	Adet	250
Çatal	“	60	Beygir nalı	“	76
Kaşık	“	80	Nal mihı	“	336
Çaydan	“	2	Galveniz tel	Balya	1,2
Çay maşrapası	“	867	Koltuk sandalye	Adet	18

Kantar	“	1	Masa muhtelif	“	65
Terazi	“	1	Et makinesi	“	1
Çukur kepçe	“	5	Gemici feneri	“	6
Yazı hokkası	“	8	Lamba muhtelif	“	58
Karavana	“	200	Paravana	“	3
Çorba tası	“	260	Halis kalay	Kilo	2
Tencere	“	7	Sac makinesi	Adet	10
Karfiçe	“	21,5	Asansör (mecruhini)		

[87]

Esami-i Eşya	Vahid-i Kıyası	Miktar	Esami-i Eşya	Vahid-i Kıyası	Miktar
(Vapurdan çıkarmak için)	“	2	Sade Yağ	Kilo	384
Yük arabası	“	2	Bulgur	“	934
Bardak	“	62	Tuz	“	150
Istampa	“	3	Fasulye	“	244
Hasır iskemlesi	“	11	Patates	“	348
Lamba şişesi	“	79	Makarna	“	431
Hasta nakliye arabası	“	1	Tarhana	“	80
Telefon makinesi	“	1	Sirke	“	14
Kazan	“	5	Balık Konservesi	“	125
Soba Borusu	“	501	Kavurma	“	273
Boru Dirseği	“	56	Mısır Tanesi	“	202
Ustura	“	4	Odun	Çeki	143

Asma kilidi	“	21	Pirinç	Kilo	69
Soba muhtelif	“	55	Teneke	Adet	30
Yer Fırçası	“	24	Zeytinyağı	Kilo	173
Kova	“	55	Sabun	“	1773
Küp	“	2	Şeker	“	1692
			Soda	“	475

[88]

1. Rapora Ait 5 Adet Tablo

TABLO 1**1334 [1918] SENESİ ALELADE MUVAZENE HESAB-I KATİSİ**

Varidat			
	Lira	Kuruş	Santim
Faiz	11088	96	125
Aidat	699	70	-
Müsamere hâsılatı	3052	55	-
Çiçek günü hâsılatı	2190	4	375
Kupon hâsılatı	-		
Teşvikat Varidatı	9895	68	125
Varidat-ı Gayrimelhuze	25026	99	250
	---	---	---
Yekûn	51953	92	875
	Sarfiyat		
	Lira	Kuruş	Santim
Masarif-i idare	4465	65	135
Hastabakıcılık tedrisatı	-		
Müddet-i mütemmim masarifi	7	69	500
Teşvikat masarifi	-		
Afat	-		
Eşyanın tamir ve ıslah masarifi	-		
İrşat heyeti masarifi	-		
Vilayet-i ambar masarifi	-		
Fazla-i varidat	47480	58	250
	---	---	---
Yekûn	51953	93	875

1334 [1918] SENESİ FEVKALADE MUVAZENE HESAB-I KATİSİ

Varidat			
	Lira	Kuruş	Santim
İanat	134506	34	635
Ambar fazlasından satış hâsılatı	371313	59	500
Şehremanetinden tahsil edilecek	-		
Arsa bedeli			
	---	---	---
Yekûn	505819	94	125

	Sarfiyat		
	Lira	Kuruş	Santim
İmdat ve muavenet	231389	38	750
Madalya imaliyesi	38	41	
Hastane ve mektep inşaatı	5250		
Fazla-i varidat	269142	14	375
	---	---	---
Yekûn	505819	94	125

TABLO 2**OSMANLI HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ'NİN 1334 (1918) SENESİ
BİLANÇOSUDUR**

	Müfredat			İcmal		
	Lira	Kuruş	Santim	Lira	Kuruş	Santim
Nukud-ı mevcude;						
Kasa mevcudu	6861	-	875			
İhtiyat kasası mevcudu	23903	34	250			
Taşra kasaları mevcudu	19718	13	125			
Bankalar;						
Vadeli Osmanlı Bankası mevcudu	187000	-	-			
Osmanlı Bankası hesab-ı carisi mevcudu	288633	50	750			
Peşte'de Macar İtibar Bankası mevcudu	1203	33	375			
Cenevre'de Bank Federal mevcudu	177479	23	-			
Viyana'da Anglo-Österreichische mevcudu	136	-	320			
Viyana'da Macar Bank ve Ticaret Anonim Şirketi mevcudu	3	-	-			
Berlin'de Doyçe Bank mevcudu	24849	57	125			
Sofya'da Bank General dö Bulgari mevcudu	3437	43	350			
Kıyem ve tahvilat	44400	10	-			
Emval-i menkule ve gayrimenkule;						
Mücevherat	193	55	500			
Demirbaş eşya	631	34	875			
Zeytinburnu arsası	878	31	250			
Haseki arsası	80	-	-			
Matlubat-ı muhtelif;						
Heyat-ı sıhhiye ve imdadiye avansları	84038	50	500			
Muhtelif medyunlar	67202	18	750			
Şehremanetinden matlup arsa bedeli	2000	-	-			
Viyana Murahhaslığı	28965	19	375			
Berlin Murahhaslığı	7225	75	375			

Osmanlı Bankası tahsilat hesabı	166	37	500			
Tahsil olunacak senedat	4100	-	-			
Senedat-ı mütedahile	122	81	175	81322 9	75	820
Eşya ve levazım-ı mevcude;						
Merkez-i umumi ambarında	55647	45	280			
Müessesat-ı sıhhiye ve imalathanelerde	250039	40	481	80568 6	49	761
Kıymetli evrak ve eşya;						
Aidat senedat-ı mütedahilesi	257	-	-			
Müzeyyenat eşyası mevcudu	24562	61	250			
Maktu iane makbuzları mevcudu	378152	51	500			
Hilal-i Ahmer pulları mevcudu	4312	50	875	40728 4	63	625
	Yekûn			20262 00	89	206
	Müfredat			İcmal		
Düyunat	Lira	Kur uş	S a n t i m	Lira	Kur uş	Santi m
Sermaye;	183559	78	8 7 5			
İhtiyat akçesi;						
	Lira	Kur uş	S a n t i m			
Sinin-i sabıkadan devrolunan	193750	40	7 2 0			
Alelade bütçe fazla-i varidatı	47480	58	2 5 0			

Fevkalade bütçe fazla-i varidatı	269142	14	3 7 5			
	510373	13	3 4 5	510373	13	345
Kıyem ve tahvilat ihtiyat sermayesi				3300	-	-
Demirbaş eşya imatesi				87	50	750
Düyunat-ı muhtelif;						
Dayinler hesab-ı umumisi	73024	77	-			
Tesviye olunacak hesabat mukabili	28907	63	2 5 0			
Mecruhin emanatı	2849	95	6 0 0			
1335 senesi faiz tahakkukatı	2087	42	-			
				813229	75	820
İhtiyat-ı malzeme						
	805686	39	7 6 1			
Tahsil olunacak aidat	257	-	-			
Tahsil olunacak müzeyyenat	24562	61	2 5 0			
Tahsil olunacak maktu iane makbuzları	378152	51	5 0 0			
Tahsil olunacak Hilal-i Ahmer pulları	4312	50	8 7 5	407284	63	625
	Yekûn			202600	89	206

TABLO 3**1335 [1919] SENESİ ALELADE BÜTÇESİ**

Varidat	
	Lira
Faiz	8000
Aidat	500
Müsamere ve çiçek günü hâsılatı	2000
Teşvikat varidatı “müzeyyenat”	1
Varidat-ı gayrimelhuz	1
Alelade bütçe açığı	5501

	16003
	Sarfiyat
	Lira
Masarif-i idare (*)	4544
Hastabakıcılık tedrisat masarifi	9359
Afat	1000
Teşvikat masrafı	800
İrşad heyeti masrafı	200

	16003
	(*) Masarif-i idarenin madde üzerine:
	Lira
Maaşat	2444
Sigorta	450
Kırtasiye	200
Müteferrika	250
İcara	1000
Posta ve telgraf	200

	4544

1335 [1919] SENESİ FEVKALADE BÜTÇESİ

Varidat	
	Lira
Arsa bedeli “Şehremanetinden tahsil edilecek”	2000
Satış hâsılatı	200000
İnanat	10000

	212000
	Sarfiyat
	Lira
Madalya imaliyesi	2000
Hastane ve mektep inşaatı	30000
İmdat ve muavenet	180000

	212000

335 [1919] SENESİ MUVAZENE-İ UMUMİYELERİNE AİT MEVADD

Madde 1- Fevkalade bütçeden aleladeye ve alelade bütçeden fevkaladeye geçilmemek üzere merkez-i umumi aynı bütçenin fusul ve mevaddı arasında münakale icrasına mezundur.

Madde 2- Alelade bütçenin açığı olan mühemmen 236843 kuruşu fevkalade bütçeden alelade bütçeye nakle merkez-i umumi mezundur.

Madde 3- Merkez-i umumi alelade bütçenin varidatı masarifinden fazla olduğu halde işbu fazla ile ihtiyat akçesinden ve fevkalade bütçenin ma-fevkü'l-muhammenat hâsılatı olduğu takdirde bundan azami doksan bin lira ve imdad-ı muavenet tertibi için fevkalade bütçeden muhassas mebalîğ ki bunların yekûnundan iki yüz bin lirası ihtiyat akçesi olarak baki kalmak üzere mütebakisini sarfa mezundur.

Madde 4- Reklam tertibi bir muamele-i ticariye olmakla hesabın zimmet ve matlubu icabına göre yekdiğerinden bi't-tenzil mütebakisi irad veyahut masraf kaydedilecektir. Bakiye masraf cihetinde olduğu takdirde işbu fark fasl-ı mahsusunda verilen muhassasatı tecavüz etmeyecektir. Bu suretle sarfiyat ve tahahhüdatta bulunmaya merkez-i umumi mezundur.

Madde 5- 1914 senesi yüzde beş faizli Osmanlı istikraz eshamı kupon bedelat-ı safiyesinden mezkûr tahvilatın mubayaası için verilen mebalîğın yüzde dörtle tenmiyesinden senevi tahassül edecek miktar bi't-tenzil mütebakisinden (Kıyem ve tahvilat-ı ihtiyat sermayesi)nin teşkiline devam olunacaktır.

Madde 6- Efrad veya müessesat tarafından tevdi edilecek nukut ve emanatı Hilal-i Ahmer Merkez-i Umumisi ahz ve iadeye mezundur.

Madde 7- Kânunusani, şubat, mart ve nisan ayları zarfında yani sene başından senelik meclis-i umuminin hitam-ı inikadına kadar merkez-i umumice mürettep muvakkat bir bütçe ile idare-i umur edilmesine mezuniyet verilmiştir.

TABLO 4**331 [1915] SENESİ ALELADE BÜTÇESİ**

Varidat	
	Lira
Faiz	8160
Aidat	1000
Balo ve çiçek	2500
Teşvikat varidatı	1
Varidat-ı muhtelif-i adiyeye	1
Yekûn	11662

Sarfiyat	
	Lira
Masarif-i idare-i merkeziye	3475
Hastabakıcılık masrafı	3200
Afat	1000
Mevcut eşyanın ıslah, tamir masrafı	500
Vilayattaki ambar masrafı	500
330 [1914] müddet-i mütemmimesi masrafı	300
Teşvikat masrafı	400
Hicaz Hilal-i Ahmer heyet-i sıhhiyesi	1000
Heyet-i irşadiye	300
Fazla-i varidat	987
Yekûn	---
	11662

331 [1915] SENESİ FEVKALADE BÜTÇESİ

Varidat	
	Lira
Şehremanetinden ambar-ı mahalli mukabili olarak bu sene alınacak olan	2000
Cüzdandan tahsil edilecek kupon muhteviyatı	441 98
Ambar fazlası fûruhtundan memul olan	2500
İanat	45000
Varidat-ı gayrimelhuze-i fevkalade	1
Bütçe açığı [*]	52057 2
Yekûn	---
	102000

Sarfiyat	
	Lira
Madalya imaliyesi	2000
İstanbul ve taşrada ambar, hastane, mektep arsası mubayaa ve inşası masrafından bu sene zarfında tahakkuku muhtemel olan	20000
İmdat ve muavenet	80000
Yekûn	102000

[*] Bütçe açığından (3104417,75) kuruşu 1330 [1914] senesi fevkalade tahsisat bakiyesi ile kapatılıp mütebakisi ihtiyat akçesi mevcudundan talep olunacak fevkalade tahsisat ile tesviye olunacaktır.

332 [1916] SENESİ ALELADE BÜTÇESİ

Varidat	
	Lira
Faiz	3200
Aidat	1200
Hilal-i Ahmer müsameresi ve çiçek günü hâsılatı	8500
Teşvikat varidatı	1
Varidat-ı gayrimelhuze	1
Yekûn	12902

Sarfiyat	
	Lira
Masarif-i idare-i merkeziye	3869
Hastabakıcılık tedrisatı	3200
Afat	1000
Mevcut eşyanın ıslah, tamir ve ikmal masrafı	500
Müddet-i mütemmime masrafı	150
Hicaz Hilal-i Ahmer heyet-i sıhhiyesi	1000
Vilayet ambarları masrafı	500
Teşvikat masrafı	800
Heyet-i irşadiye	300
Fazla-i varidat	1583
Yekûn	---
	12902

332 [1916] SENESİ FEVKALADE BÜTÇESİ

Varidat	
	Lira
Şehremanetinden alınacak arsa bedeli *	2000
Cüzdandan tahsil edilecek kupon hâsılatı **	445
Ambar fazlasından fûruht edilecek eşya esmanından memul olan	7500
İlanat	45000
Varidat-ı gayrimelhuze	1

Yekûn	54946

Sarfiyat	
	Lira
Madalya imaliyesi	2000
Hastane mektep ve ambar inşaatı ***	15000
İmdat ve muavenet	37946

Yekûn	54946

* Sene-i sabıka zarfında vuku bulan müracaat-ı mükerrereye rağmen tahsil edilememiştir.

** Yüzde beş faizli hazine tahsilatı resü'l-malından dördüncü taksidi

*** Geçen sene beş bin lira fazlasıyla gösterilmiş ise de ahval-i hazıra münasebetiyle arazi mubayaa edilip inşaat başlansa bile bundan fazla masraf-ı ihtiyari memul işbu miktar tenzil edilmiştir.

333 [1917] SENESİ ALELADE BÜTÇESİ

Varidat	

	Lira
Faiz	6250
Aidat	760
Müsamere ve çiçek hâsılatı	5400
Kupon hâsılatı	445
Teşvikat varidatı	1
Varidat-ı gayrimelhuze	1
Yekûn	12857

Sarfiyat	
	Lira
Masraf-ı idare	3484
Hastabakıcılık tedrisatı	3200
Afat	1000
Mevcut Eşyanın ıslah ve tamiri	500
Müddet-i mütemmime masrafı	150
Vilayette ambar masrafı	500
Teşvikat masrafı	800
Heyet-i irşadiye	300
Fazla-i varidat	2923

Yekûn	12857

333 [1917] SENESİ FEVKALADE BÜTÇESİ

Varidat	
	Lira
Arsa bedeli	2000
Ambar fazla satışından	9000
İnanat	45000
Varidat-ı gayrimelhuze	1

Yekûn	56001

Sarfiyat	
	Lira
Madalya imaliyesi	2000
Hastane, mektep ve ambar inşaatı	15000
İmdat ve muavenet	39001

Yekûn	56001

334 [1918] SENESİ ALELADE BÜTÇESİ

Varidat	
	Lira
Faiz	7750
Aidat	900
Müsamere ve çiçek hâsılatı	6000
Teşvikat varidatı	1

Varidat-ı gayrimelhuze	1
Adi Bütçe açığı	2368,43
Yekûn	---
	17020,43

Sarfiyat	
	Lira
Masraf-ı idare	4412
Hastabakıcılık tedrisatı	9351,43
Afat	1000
Mevcut eşyanın ıslah ve tamiri masrafı	500
Müddet-i mütemmim masrafı	150
Vilayat ambarı masrafı	500
Teşvikat masrafı	800
İrşad Heyeti Masrafı	300
Yekûn	---
	17020,43

334 [1918] SENESİ FEVKALADE BÜTÇESİ

Varidat	
	Lira
Arsa bedeli	2000
Satış hâsılatı	50000
İanat	100000

Yekûn	152000

Sarfiyat	
	Lira
Madalya imaliyesi	2000
Mektep inşaatı	15000
İmdat ve muavenet	135000
Yekûn	— 152000

TABLO 5**HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ'NİN 1330-1334 [1914- 1918] SENELERİ ZARFINDA
NAKDEN VUKU BULAN VARİDAT VE MASARİFAT-I UMUMİYESİ VARİDAT****İcmal Alelade Bütçe Varidatı****Fevkalade Bütçe Varidatı**

1330 [1914] senesi							
Kuruş	Lira	Kuruş	Lira	Nevi varidat	Kuruş	Lira	Nevi Varidat
		79	7210	Faiz	74	76839	İanat
		95	1155	Aidat	20	243	Ambar fazlasından satış hâsılatı
		99	1884	Müsamere hâsılatı	95	3428	Varidat-ı muhtelif-i saire
		70	1515	Çiçek günü hâsılatı			
		52	75	Teşvikat varidatı			
01	92354	12	11842		89	80511	
1331 [1915] senesi							
		39	5472	Faiz	72	149698	İanat
		47	1201	Aidat	35	6336	Ambar fazlasından satış hâsılatı
		63	1321	Çiçek günü hâsılatı			

		23	1684	Varidat-1 muhtelif-i saire	30	1711	Varidat-1 muhtelif-i saire
09	168436	72	10679		37	157746	
1332 [1916] Senesi							
		95	3739	Faiz	52	156932	İanat
		85	754	Aidat	98	55967	Ambar fazlasından satış hâsılatı
		11	3961	Müsamere hâsılatı	92	2078	Varidat-1 muhtelif-i saire
		02	1528	Çiçek günü hâsılatı			
		94	1533	Teşvikat varidatı			
		28	8988	Varidat-1 muhtelif-i saire			
57	227395	14	12416		43	214979	
1333 [1917] senesi							
		69	7335	Faiz	02	146890	İanat
		45	910	Aidat	12	85640	Satış hâsılatı
		60	5732	Müsamere hâsılatı	77	5775	Varidat-1 muhtelif-i saire
		12	3293	Çiçek günü			

				hâsılatı			
		17	4233	Teşvikat varidatı			
		33	4034	Varidat-ı muhtelifi-i saire			
71	263785	79	25229		92	238255	
1334 [1918] senesi							
		96	11088	Faiz	34	134506	İanat
		70	699	Aidat	60	371213	Satış hâsılatı
		55	3052	Müşamere hâsılatı			
		04	2190	Çiçek günü hâsılatı			
		71	9854	Teşvikat varidatı			
		96	25067	Varidat-ı muhtelifi-i saire			
86	557773	92	51953		94	505819	

--- ---

20 1309735 Yekûn

MASARİFAT**İcmal Alelade Bütçe Sarfıyatı****Fevkalade Bütçe Sarfıyatı**

1331 [1915] senesi							
Kuruş	Lira	Kuruş	Lira	Nevi sarfıyat	Kuruş	Lira	Nevi sarfıyat
		33	2840	Masarif-i idare	82	58954	İmdat ve muavenet
		62	794	Hastabakıcılık tedrisatı	39	754	Madalya imaliyesi
		617	127	Müddet-i mütemmim masrafı	59	732	Akçe farkı
		6	233		70	1114	Balkan Harbi hastaneleri ve İtalya Salib-i Ahmeri'ne
		28	817	Teşvikat masrafı			
		49	247	Afat masrafı			
		04		Eşyanın ıslah ve tamiri masarifi			
			2000	İki yüz yataklı hastane levazımı			
54	68756	93	7199		61	64556	
		73	3090	Masarif-i	95	201247	İmdat ve

				idare			muavenet
			290	Hastabakıcılık masrafı	65	697	Madalya imaliyesi
		28	0	Müddet-i mütemmime masrafı	81	1707	Akçe farkı
		25	728	Teşvikat masrafı			
		60	100	Afat masarif-i imdadiyesi			
27	207833	86	4179		41	203653	
1332 [1916] senesi							
		96	3496	Masarif-i idare	25	142192	İmdat ve muavenet
		21	257	Hastabakıcılık masarifi	66	312	Madalya imaliyesi
		30	53	Afat			
38	151313	47	3808		91	147504	
1333 [1917] senesi							
		12	3045	Masarif-i idare	04	165735	İmdat ve muavenet
		94	97	Hastabakıcılık masrafı	19	1247	Madalya imaliyesi
		60		Müddet-i mütemmime masrafı			
		201	75	Teşvikat masrafı			

07	170384	3401	84		23	166982	
1334 [1918] senesi							
		4490	65	Masarif-i idare	39	231389	İmdat ve muavenet
		7	70	Müddet-i mütemmim masarifi	41	38	Madalya imaliyesi
						5250	Mektep ve hastane inşaatı
15	241151	35	4473		80	236677	

Masarif-i Umumi Yekûnu: 839438 [Lira] 41 [Kuruş]

[*] 1330-1334 seneleri masarifine nazaran fazla-i varidat [Fevkalade bütçe fazla-i varidatından] 380938 [Lira] 57 [Kuruş]

1330-1334 “ “ “ “ “ [Alelade bütçe “ “]
89358 [Lira] 26 [Kuruş]

Yekûn 1309735 [Lira] 24 [Kuruş]

[*] Masarife nazaran varidat fazlası olup ihtiyat akçesine naklolunan

Kuruş	Lira	Kuruş	Lira	
20	4642	27	18900	1330 [1914] Senesi
86	6499	04	45902	(-) 1331 [1915] “
66	8607	51	67474	1332 [1916] “
96	22127	69	71273	1333 [1917] “
58	47480	14	69142	1334 [1918] “
---	---	---	---	
26	89358	57	380938	

[2. RAPOR]

**TÜRKİYE HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ
MERKEZ-İ UMUMİSİ
TARAFINDAN
1339 [1923] SENESİ HİLAL-İ AHMER MECLİS-İ UMUMİSİNE
TAKDİM EDİLEN
(1335-1337) [1919- 1921] DÖRT SENELİK DEVREYE AİT
RAPOR**

**Ahmet İhsan ve Şürekâsı
Matbaacılık Osmanlı Şirketi
1339 [1923]**

TÜRKİYE HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ
MERKEZ-İ UMUMİSİ
TARAFINDAN
1339 [1923] SENESİ HİLAL-İ AHMER MECLİS-İ UMUMİSİNE TAKDİM EDİLEN
(1335-1337) [1919- 1921] DÖRT SENELİK DEVREYE AİT
RAPOR

Ahmet İhsan ve Şürekâsı
Matbaacılık Osmanlı Şirketi
1339 [1923]

339 [1923] Senesi Meclis-i Umumisi Heyet-i Muhteremesine

Harb-i umuminin devam eylediği 1330-1334 [1914- 1918] seneleri zarfında, her sene fevkalade surette içtima eden heyet-i aliyeleri, cemiyetimizin yalnız fihrist-i icraatına ittıla hâsıl ettikten sonra [icraatın fihristi hakkında bilgi sahibi olduktan sonra] hidemat ve mesaisini istilzam edeceği [gerektireceği] muhassasatı [ödenegi] havi bütçeleri kabul ve tasdik ile iktifa etmiş ve merkez-i umumimizin idari ve mali muamelatı üzerindeki hakk-ı murakabesini –memalik-i saire Salib-i Ahmerlerinde müttehaz [kullanılan] usule tevfikan–harp faaliyetinin hitamına talik eylemişti.

Harb-i umuminin fiilen hitama erdiği ve mütareke döneminin hulul eylediği [gelip çattığı] 339 [1923] senesinde, sulh takarrür etmemiş ve mesaib-i harbin [harp felaketlerinin] Hilal-i Ahmer'e tahmil eylediği [yüklediği] vezaif-i imdadiye ikmal ve intaç edilmemiş olmakla beraber, intizar edilen hakiki sulh ve sükûn devresinin o zaman cereyan eden ve umuma malum bulunan hadisata nazaran baidü'l-ihimal [ihtimalden uzak] bulunduğunu ve halbuki dört sene devam eden mütemadi bir silsile-i mesainin hamule-i mesuliyeti altında ifa-yı vazife etmenin de müşkülâtını tahmin ve teemmül eden heyet-i acizanemiz, meclis-i umumiye Teşrinisani 335 [Kasım 1919] tarihinde içtimaa davetle, ihzar eylediği icraat raporunu hesab-ı katiisiyle beraber arz ve takdim eylemiş idi.

Meclis-i âlileri ilk celsesinde muamelat-ı maliye ve idariyemizi ^[1] tetkik ve teftiş eylemek üzere ale'l-usul iki komisyon intihap ederek müteakip celsenin akdini mezkûr komisyonların netice-i tetkikatını mübeyyin raporların ihzarını talike karar vermiş idi.

Her iki komisyon, dört senelik muamelat-ı umumiye tetkik için dört ay kadar sarf-ı himmet ve mesai ederek bu babdaki raporlar makam-ı riyasete takdim olunmuş ve meclis-i âlilerinin o devreye ait vezaifini ikmal zımında akd-i içtimaa davet olunması için bu suretle her şey ihzar ve ikmal edilmiş olduğu sırada, Yunanlıların İzmir'i istilas ve müteakiben Kuva-yı İtilafiyе'nin İstanbul'u işgali gibi meşum ve müellim hadisat [elem veren olaylar] Anadolu ile münasebat ve irtibatımızın inkıtasını ve meclis-i âlileri azasından bazılarının İstanbul'u terk eylemelerini icap ettirmiş ve buna mümasil [benzer] tahaddüs eden sair esbab-ı mücbire meclisin gayrimuayyen bir tarihe kadar tehir-i içtimainı zaruri kılmıştı.

İşte o andan bugüne kadar vekayi-i mühimme ve hadisat-ı azime ile mal-a-mal [dopdolu] dört sene daha mürur eylemiştir [geçmiştir] ki, bu devre, tarih-i milliyemizin nasıl pür-şan u şeref [şan ve şerefle dolu] bir faslını teşkil ediyorsa Hilal-i Ahmer'in tarihçe-i hayatında en parlak sayfalarını bihakkın işgal eder.

Heyet-i acizanemizin maruz kaldığı maddi ve manevi müşkülât ve tehlikeli safahat üzerinde biraz tevakkuf edilirse [durulursa] bunca kıymetdar hidemat ifa edilmiş olması şöyle dursun, Hilal-i Ahmerimizin muhafaza ve idame-i mevcudiyeti [varlığını sürdürmesi] bile başlı başına mühim bir muvaffakiyet addına şayan görülür.

Filhakika Hilal-i Ahmer'e müteveccih tehlikelerden biri İstanbul işgalinden sonra Anadolu'daki merakiz ve şubatımız ve müessesat-ı imdadiyemizle muhabere ve muvasalamızın men edilmesi, diğeri de harekât-ı milliyenin saha-yı ^[2] cereyanda vezaif-i insaniyesini ifa etmekte olan müessesat-ı imdadiyemizden dolayı Hilal-i Ahmer'in vaziyet-i

bitarafisi nazar-ı dikkate alınmayarak Kuva-yı Milliye'ye müzaheret ve muavenet olduğu bahanesiyle Damat Ferit hükümeti tarafından defaatle vaki olan garaz-kârane ve ahid-şikenane [anlaşmayı bozarcasına] hücumlardır.

Merkez-i umuminiz, bir taraftan inhilale maruz bir vaziyete düşen teşkilat-ı umumiyesinde, vahdet ve intizamı temin edecek müessesatının eşya ve levazım ihtiyacatını bin müşküle rağmen mahallerine isal eyleyecek acil tedbirler ittihaz ederken, diğer taraftan hükümet-i zailenin bilüzum taaddiyatına mukavemete mecbur kalmıştır.

Aynı zamanda İzmir'den başlayan Yunan istilası, güzergâhındaki ahaliye her türlü mezalim ve fecayii reva görerek süratle tevessu etmekte olduğundan savlet [şiddetli hücum] ve istila tehlikesi karşısında yalnız hayatlarını kurtararak dahile doğru firar ve iltica eden felaketzedegânın adedi birkaç gün içinde yüz bini tecavüz etmiş idi.

Bu havalide münferit surette harekâta başlamış ve istilanın önüne geçmek için mücadeleye koyulmuş olan milli kuvvetler ve Anadolu'nun her tarafına tahassül eden galeyân-ı umumi muntazam ve müstakil bir hükümetin esasını kurmuş ve hükümet-i sakıtanın [düşük hükümetin] nüfuzunu düvel-i itilafiyenin taht-ı işgalinde bulunan İstanbul'a münhasır bıraktırmıştı. Yani memleket ikiye inkısam ederek [bölünerek] her kısmı müstakil ve diğerine muhasım birer hükümetin taht-ı nüfuzuna girmiş idi.

Hülasaten arz ve hikâye edilen bu vaziyet, merkez-i umumisi İstanbul'da ve şubat ve müessesatı Anadolu'da kalan cemiyetimizin uhdesine müteveccih hidematın hüsn-i ifası hususunda maruz kaldığı müşkülâtı izaha kâfidir. ^[3] Damat Ferit hükümetinin teftişat-ı mütevaliye [sürekli teftişe] ve murakabe şeklinde tecelli eden harekât-ı garaz-kâranesinin geçirdiği safahat, raporumuzun fasl-ı mahsusunda arz ve izah edileceği cihetle burada yalnız vahdet-i idareyi [idare birliğini] temin zımında ittihaz edilen tedabir-i fevkaladetten bahsetmek isteriz.

Malum-ı âlileri olduğu üzere harb-i umuminin ilk senesinde gerek şark hudutlarımızdaki müessesat-ı sıhhiyemize eşya ve malzeme-i sıhhiye sevkini teshil, gerek bilumum müessesatımızın erzak ihtiyacatını Anadolu'nun en feyizli membalarından şehir piyasalarına nazaran pek müsait şeraitle temin ve tedarik eylemek maksadıyla Eskişehir'de büyük bir depo ile bir de mubayaa merkezi tesis edilmiş ve merkez-i umumimiz azasından Doktor İsmail Besim Paşa ile Muhlis Bey'den mürekkep bir murahhaslık teşkilatı vücuda getirilmiş idi. Pek müfit olduğu anlaşılan teşkilat-ı mezkûre harb-i umuminin hitamında husule gelen ve nevi şekline münhasır bulunan mütareke dolayısıyla ilga edilmiş ve bilakis bir tedbir-i ihtiyati olmak üzere para ve eşya gibi vesaiti merkez-i umumiden gönderilmek suretiyle tezyid ve takviye edilmiş olduğu için gerek teşkilatı, gerek vesait-i mevcudiyesiyle Anadolu'da hal-i faaliyette bulunan müessesatımızın idame-i faaliyetlerini temin edebilecek kanaatine binaen müessesat-ı mezkûrenin emr-i idareleri vâsi [geniş] salahiyetle heyet-i murahhasamıza tevdi olunmuştur. Muhlis Bey'in vefatıyla yalnız kalmış olan murahhasımız Doktor İsmail Besim Paşa, Eskişehir'in tahliyesine karib bir zamana kadar orada bulunmuş ve hin-i tahliyede murahhaslık teşkilatı ve depolarda bulunan malzeme ve eşya ile beraber Büyük Millet Meclisi'nin içtima eylediği Ankara'ya nakleylemiştir. O sırada, Ankara'da bulunan merkez-i umumimiz azasından Doktor Adnan Beyefendi'nin ve bilahare Doktor Ömer Lütfü Bey ve Müderris ^[4] Doktor Esat Paşa'nın iltihakıyla yeniden teşekkül eden heyet-i murahhasa,

derhal küçük miyasta merkez-i umumi aklamı teşkilatını vücuda getirerek ahenk ve intizam-ı idarenin bir an haleldar olmasına meydan vermemişlerdir.

Merkez-i umumi, her türlü müşkülata rağmen, heyet-i murahhasasıyla daima teması muhafazaya gayret ve hatta mütemadiyen eşya ve malzeme ve memurin-i fenniye ve idariye sevk ve isalini son zamanlara kadar temin eylemiş olduğu gibi Ankara Hilal-i Ahmeri namına memalik-i hariciyeden gelen ianatın kabz ve isaline [teslim alınması ve ulaştırılması] delalet eylemek [kılavuzluk etmek] suretiyle de menabi-i varidatından ve beynelmilel hukuk ve imtiyazatından hakkıyla istifade için münasebat-ı hariciyeyi inkıtaa uğratmamıştır.

Hükümet-i milliye idaresinin, İstanbul'a hâkim olduğu 2 Teşrinisani 38 [Kasım 1922] tarihinden sonra merkez-i umumi, eski vaziyetini iktisap ederek bilumum şuabat ve müessesatının idaresini doğrudan doğruya ele almış ve Ankara'ya icap eden memurini izam ederek heyet-i murahhasanın hesabat ve muamelatını tasnif ettirdikten sonra hesabat-ı umumiyemizle cem ve tevhid eylemiştir.

Hülasa, tedabir-i maruza [arz edilen tedbirler], tam manasıyla ikiye ayrılmış olan memleketimizde Hilal-i Ahmer'in yekvücut olarak ifa-yı vazife eylemesini ve her şubesinde hâkim olan aynı ruh-ı intizam ve faaliyetle azami hizmet ifasını temin eylemiştir.^[5]

Medhal [Giriş]

Cemiyetimizin (1335-1338) [1919- 1922] dört senelik hidemat ve icraatını ihtiva eyleyen işbu rapor biri idari diğeri mali olmak üzere iki kısımdan ibarettir.

Kısm-ı idari ber-vech-i ati fasıllara ayrılır:

1. Sıhhiye-i askeriyeye muavenet:

Mecruhin hastaneleri;

Çayhaneler ve mecruhin sevkıyatı;

Eşya ve levazım-ı sıhhiye tedarik ve ihdası

2. Ahaliye muavenet:

İmdat heyetlerinin faaliyeti ve mesken inşaati;

İstanbul fukara aşhaneleri;

Fukara muayenehaneleri;

Marmara sevhili felaketzedegânına muavenet (tahlis, nakil, iskâna muavenet iâşe ve tedabir-i sıhhiye)

3. Muhtelif muavenetler;

4. Merakiz ve şubatımızın faaliyeti;

5. Avrupa'daki Türk talebe ve tebaasına muavenet;

6. Üseraya muavenet; ^[6]

7. Salib-i Ahmerlerle münasebat (Beynelmilel konferanslar)

8. Teşkilat-ı umumiye (merkez-i umumi, merkez ambarı, Ankara heyat-ı murahhasası, transit ambarları, merakiz ve şubat, cem-i ianat heyetleri teşkilatı)

9. Hükümet heyat-ı teftişiyesi ^[7]

Sıhhiye-i Askeriyeye Muavenet

Mütareke akabinde mecruh ve hasta askerlerin tedavisiyle mükellef hastanelerimizin vazifesi, hitam bulmuş ve uzun harp senelerinin ahali üzerine tevliid eylediği sefalet ve ıstırabın tehvini hedef-i faaliyet ittihaz olunarak bu maksatla muhtelif menatika müteaddit imdat heyetleri tertip ve izam edilmiş idi. İzmir'in işgali üzerine düşman mezalimi önünden dahile doğru firar ve iltica eden yüz binlerce muhacirin hastalarını tedavi, açlarını iâşe ve çıplaklarını ilbas gibi vezaifi ifa etmek üzere Nazilli, Akhisar, Alaşehir havalisinde bulunan heyetlerimiz vezaif-i mezkûreyi ifa etmekte iken münferit bir surette teşekkül edip düşman istilasına göğüs geren ilk milli kuvvetlerin yaralı ve hastalarını tedavi vazifesini de uhdelerine [üzerine alması] terettüb etmiştir [lazım gelmiştir].

Az zamanda tevessü ve kesb-i kuvvet eden milli müfrezelerin ihtiyacat-ı sıhhiyesini temin için cenub-i garbide (Köşk-Balyanbolu) cephesinde dört mecruhin dispanseri ile (Nazilli)'de üç yüz yataklı üç mecruhin hastanesi, (Alaşehir- Akhisar) cephelelerinde dördüncü ve altıncı imdat heyetlerimiz tarafından birer "revir" güşad edilmiş ve Samanlıdağ, Kocaeli hareketinde, (Karamürsel-İzmit-Geyve-Adapazarı, Lefke-Selçi-Kaynarca) cephelelerinin ihtiyacat-ı sıhhiyesi için de menatik-ı mezkûrede dört seyyar etıbbâ heyetiyle birer "revir" teşkil olunmuştur. Cenup cephesinin Kilikya mıntıkasında dahi yedinci imdat heyeti tarafından seyyar dispanserler tesis edilmiştir. [8]

İkinci İnönü Harbi'ne kadar bu teşkilatla ifa-yı vazife eden müessesatımız, ordu teşkilat-ı sıhhiyesinin ikmalinden sonra daha esaslı bir surette ifa-yı hizmet etmek üzere merkezlerde ağır mecruhin hastaneleri tesis ve güşad etmek suretiyle faaliyetlerine devam etmişlerdir. Hidemat ve mesailerini takdiren resmi raporlardan müstahreç bazı fıkralar enzar-ı âlilerine [yüksek bakışlarına] ber-vech-i ati arz olunur:

Nazilli'de 2 numaralı Hilal- i Ahmer Nazilli mecruhin hastanesinin ziyaret defterine yazılan hatıra:

"Senin en büyük takdirkârın en çok elem ve ıstırap çekenlerdir. Burada da elem çekenlerin yardımına yetiştiğini en büyük takdirle gördük ve en parlak ve insani çehrenle seni burada da tanıdık. Ebedi şükranımızı bu hatıra defterine kaydediyoruz sevgili Hilal-i Ahmer!"

Denizli Mutasarrıfı

Umum Kumandan

Miralay

Faik

Demirci Mehmet Efe

Refet

Isparta Heyet-i Milliye Reisi

Denizli Müftüsü

57 F. Kumandanı Miralay

İbrahim

Ahmet Hulusi

Şefik

*

**

“Eski aşinası, yeryüzündeki içtimai müesseselerin en insanisi olan Hilal-i Ahmer’i, vatanın bu uzak ^[9] ve yardımsız köşesinde tek mil şaşasıyla bir daha görmek saadetini duydum. Yardımcısız vatandaşların elemelerini tahfife koşan bu sevgili müesseseyi arkadaşım Demirci Efe ile beraber en büyük takdirle ziyaret ettik. Şükranımızı buraya kaydediyoruz.”

Fi 19 Mart 336 [1920]

Umum Kumandan	Miralay
Demirci Efe	Refet

*

**

“Mesaib-i harbiye ve beşeriyenin en müşfik teselliyetkârı olan Hilal-i Ahmer’in birkaç günlük eser-i himmetindeki mükemmeliyeti görmekle bu âli müesseseye karşı hissiyat-ı şükür- güzeranemizin bir daha izharına vesile bulduğumuzdan dolayı bahtiyarız.”

Denizli Müftüsü	Denizli Mutasarrıfı
Ahmet Hulusi	Faik

*

**

“Hilal-i Ahmer’in memleketimizde yeni ve yeni olduğu kadar mükemmel olan teşkilat ve tarz-ı tedavisinde meşhud olan intizam ve ihtimamın birer numune-i bedii olan Nazilli hasta- ^[10] nelerinde hizmetleri mesbuk meslektaşlarımıza arz-ı şükran ve minnetdari eyleriz.”

13 Mayıs 336 [1920]

Tabip	Tabip Binbaşı	57 F. Sertabip Kaymakam
Ahmet Hakkı	Osman	İsmail

*

**

“Hilal: Ruhumuza halas ve istiklal nurunu serpen bir timsaldir. (Kırmızı Hilal) altındaki şu şefkat ocağı bilumum hastalar, hudutlarda yara alanlar, hudutlardan gaddar düşmanın tecavüzüyle buralara can atan zavallı kadınlar ve masum çocuklar için pek muntazam, pek temiz, bir ilticagâh [sığınılacak yer] bulunmakla milletim namına derin iftiharlar hissettim. Şu sıralarda vatani endişeler içinde ruhuma ümit ve mefharet [övinç] doldurduğunuzdan dolayı arz-ı teşekkür bir borçtur.”

Fi 28 Mayıs 336 [1920] İkaz Başmuharriri: İzzet Ulvi ^[11]

Mecruhin Hastaneleri

Yunanlıların Anadolu'yu istilası esnasında cereyan eden Birinci, İkinci İnönü ve Sakarya büyük muharebeleri ile Türk ordularının kati muzafferiyetini temin eden büyük Afyonkarahisar muharebatının mecruhlarıyla marda-yı askeriye'nin emr-i tedavileri için cihet-i askeriye'nin mevcut hastanelerinden başka masarif-i tesisiye [kuruluş masrafları] ve idare ve iaşeleri Hilal-i Ahmer'e ait olmak üzere güşad ve faaliyette bulundurulmuş hastanelerin esami ve saha-i faaliyetleri [isimleri ve faaliyet sahaları] ber-vech-i atidir:

Burdur ve Dinar Hastaneleri: 23 Haziran 336 [1920] tarihinde Yunan ordusunun ileri hareketi esnasında cephenin Denizli'ye alınması üzerine Burdur ve Dinar'a nakleden Nazilli hastaneleri 27 Temmuz 336 [1920] tarihinde Burdur ve Dinar'da ellişer yataklı iki mecruhin hastanesi halinde yeniden teessüs ve 337 [1921] senesi Ağustos evsatına [ortalarına] kadar ifa-yı vazife etmiştir. Bu müddet zarfında bu iki hastanemiz muayenehanesiyle beraber (28855) hasta ve mecruhu tedavi etmiştir.

*

**

Eskişehir Hastanesi: 15 Temmuz 336 [1920] tarihinde güşad edilen iki yüz yataklı Eskişehir hastanesi Birinci ve İkinci İnönü Muharebeleri mecruhlarını tedavi ettiği gibi görülen lüzum üzerine ayrıca göz, boğaz, kulak hastalıklarına ait ihtisas şubeleri ^[12] güşad edilerek şehrin askeri hastanelerinin bu şubata ait hastaları dahi tedavi olunmuştur.

19 Temmuz 337 [1921] tarihine kadar ifa-yı vazife eden bu hastanemizin “1140” mecruhu kabul ve tedavi eylediği ber-vech-i ati resmi istatistikten müsteban olur [açıkça anlaşılır]:

Hilal-i Ahmer Eskişehir hastanesine ait istatistik hülasası

	Girenler	Çıkanlar		
		Taburcu	Vefat	Nakil
Temmuz 336 [1920]-15 Temmuz 337 [1921]	1140	531	91	518

*

**

Kırşehir Nekahethanesi: Hastanelerden taburcu edilip uzun müddet istirahate muhtaç bir hayli zabitanın mevcut olduğu nazar-ı dikkate alınarak bunlar için geride havası iyi bir mahalde bir nekahethane tesisi lüzumu sıhhiye dairesi tarafından Mayıs 337 [1921] nihayetinde teklif edilmekle, Kırşehir'de mekteb-i idadi binasında bir zabitan nekahethanesi tesis edildi. Mektebin muhtac-ı tamir bir hayli aksamı bulunduğundan en az bir zaman içinde tamirat ve termimatı ikmal ve yüz yataklı bir nekahethane ihzar edilmiştir. Aynı zamanda zabitan bir suhulet olmak üzere yine sıhhiye dairesinin müracaatı üzerine bu nekahethaneye

izam edilen zabitanın Ankara'dan Kırşehir'e kadar vesait-i naklieleri Hilal-i Ahmer tarafından temin edilmiştir.

Eskişehir'in tahliyesine binaen oradaki hastanemizin Kırşehir'e nakli zaruri görülmesinden Ağustos 37 [1921] tarihinden itibaren mezkûr nekahethane hastane haline ifrağ olunmuştur. ^[13]

*

**

Kırşehir Hastanesi: Kırşehir hastanesi 16 Ağustos 37 [1921] tarihinde iki yüz yataklı olarak güşad edilmiştir. Evvela zabitan ve neferata mahsus olan bu hastane bilahare daha ziyade hal-i mükemmeliyete ifrağ edilerek yalnız zabitan hasredilmiş olup ileri hastanelerden naklen veya cephelerden doğrudan doğruya gelen mecruh zabitanı taht-ı tedaviye almıştır.

Kırşehir'de gureba hastanesi olmadığından fukara-yı ahalden müracaat edenlerden muhtac-ı ameliye olanlarına da ameliyat yapılmış ve haftada üç gün muhacirin ile fukara-yı ahaliye ve zabitan ailelerine de ayrıca muayene günü tahsis edilerek muayeneleri icra ve tedavilerine ihtimam edilmiş ve lazım gelen ilaçlar meccanen tevzi olunmuştur. Bu esnada her gün hastane muayenehanesine müracaat edenlerin adedi seksenden aşağı düşmemiştir. Üç buçuk ay devam eden Kırşehir hastanesine artık oralarca lüzum-ı kati olmadığı anlaşılmış ve 1 Kânunuevvel 337 [Aralık 1921] tarihinde lağvedilmiştir. Bu hastanede ne kadar mecruh ve hasta tedavi edildiği atıye münderiç cetvelde irae edilmiştir.

Kırşehir Hastanesi'ne ait istatistik hülasası

	Girenler	Çıkanlar		
		Taburcu	Vefat	Nakil
Temmuz 336 [1920]-15 Temmuz 337 [1921]	508	294	7	237

*

**

Ankara Hastanesi: İkinci İnönü Harbi'nin son günlerinde Müdafaa-i Milliye Vekâleti Sıhhiye Dairesi'nin teklifi üzerine Ankara'da dahi yüz yataklı bir mecruhin hastanesi açılmıştır. Vaktin darlığından ^[14] dolayı sebk eden [vaki olan] geceli gündüzlü mesai ile üç dört gün içinde Ravza-i Terakki Mektebi'nde hastane ihzarına muvaffakiyet hâsıl olmuş ve bu hastanede Mayıs 337 [1921] tarihine kadar mecruh kabul olunmuştur. Fakat bir taraftan mektep binasının kifayetsizliği diğer taraftan talebin tahsile devam edememesi gibi mahzurlar nazar-ı dikkate alınarak hastanenin istasyon civarına nakli tensip olundu.

İstasyon karşısında en iyi iki binadan biri zabitan, diğeri efrada tahsis olunarak karyola ve yatak teçhizatı yeniden vücuda getirildi. Bilhassa ameliyathanenin mükemmeliyet ve alat-ı cerrahiye ve mevadd-ı tıbbiyyenin mebzuliyetini gören sıhhiye-i askeriye dairesi, istasyonda diğeri iki askeri hastanesindeki mühim ameliyatın Hilal-i Ahmer hastanesinde

yapılmasını teklif etti. Bu güzel ameliyathanemiz sabahtan akşama kadar mütemadiyen hal-i faaliyette bulunmak suretiyle üç hastaneye ameliyathane vazifesini görmüştür.

Ankara Hastanesi İstatistik Hülasası

	Duhul	Huruç		
		Taburcu	Vefat	Nakil
1 Nisan ile 19 Teşrinievvel 337	840	252	43	545

*

**

Isparta Hastanesi: Eskişehir ve Sakarya muharebatı esnasında bilafasıla vazifesini ifa etmiş olan Ankara ağır mecruhin hastanesi Sakarya zaferini müteakip cephe gerisinde daha müfit olacağı nazar-ı dikkate alınarak tekmil malzemesiyle Isparta'ya nakil ve mükemmel röntgen teçhizatıyla vesait-i fenniyesi ikmal edilerek dört ay müddet ifa-yı faaliyet ettikten ^[15] sonra malzeme ve echizesiyle [cihazlarıyla] Haziran 338 [1922] tarihinde sıhhiye-i askeriyeye teberriien [bağışlanarak] devredilmiştir.

*

**

Konya Mecruhin Hastanesi: Yedinci Adana heyeti tarafından 1336 [1920] senesi Kânunuevvelinde [Aralık] Konya'da yüz yataklı ağır mecruh zabitan hastanesi tesis edilmiş ve 338 [1922] senesi Kânunusanisine [Ocak] kadar yirmi dört ay devam eden müddet-i faaliyetinde “2246” ağır mecruhu tedavi ve ameliyathanesinde “1829” ağır mecruh ameliyatı icra ve laboratuvarlarında “12 831” tahlilat ve mühim miktarda tifo aşısı ve muakkam [steril] pansuman paketi ihzar suretiyle ordu sıhhiyesine kıymetdar hizmetler ifa etmiştir. İkinci İnönü Muharebesi'nden sonra hastalanarak devre-i nekahetini Konya hastanemizde geçiren istiklal şehid-i muhterem Fırka Kumandanı Nazım Bey merhumun hastane defter hatıratına yazdığı kitabeyi merhuma vesile-i fatiha olmak üzere derç ediyoruz:

“Memleketin en hayırlı ve ulvi müessesesini kemal-i tebcil [büyük bir yüceltmeyle] ile selamlamak fırsatını bana ihzar eden tesadüfün ne kadar nimetli bir tesadüf olduğunu tezkâr ediyorum. Şimdi içinde yaşadığım bu şefkatli aguşu ben takdir ve takdis ediyorum. Harici ve dahili düşmanlar milletimi boğmak, memleketimi yıkmak için zehirli ellerini çılgın ve cahil bir hisle kudurmuşçasına uzattıkları ve İstanbul'un şaşkın ve mütereddit muhiti siyaset ve hıyanet dalgaları arasında yuvarlandığı zaman Anadolu'ya uzanan milli şevketkâr el, Hilal-i Ahmer'in yed-i muavenet ve vefası olmuştur.

Karmakarışık bulutlar içinde felah ve samimiyet yıldızı gibi Hilal-i Ahmer parlayıp çıkmıştır. ^[16]

Hilal-i Ahmer'in hayırkâr, vefakâr, fedakâr ruh vahası önünde eğilir ve bütün varlığımla pek şamil hidemattan dolayı milletin bir evladı sıfatıyla şükranlarımı heyet-i muhteremesine takdim eylerim.

Hilal-i Ahmer'in Yedinci Adana Heyeti bana öyle bir şefkat ve samimiyet ile baktılar ki tabii olduğu kadar yüksek olan bu işin ben şahsen takdim-i şükranına borçluyum. Memleketin yegâne müstesna, müfit ve muhterem teşkilatına hiç yardım edemediğimden müteessirim. Ancak ölürsem yegâne varım olan eşya-yı askeriyemin parasını Hilal-i Ahmer'e takdim etsinler derim."

Fi 3 Temmuz 37 [1921] Fırka Kumandanı Nâzım

Merhum-ı mumaileyh bilahare Altıntaş Muharebatı'nda şehit olmuş ve eşya-yı askeriyesi vasiyeti mucibince Hilal-i Ahmer'e teslim olunmuştur.

*

**

Balıkesir Hastanesi: İki sene müddetle Konya'da ifa-yı hizmet eden Konya Hilal-i Ahmer Hastanesi İzmir zaferi münasebetiyle taht-ı ihtimamına aldığı mecruhunun tedavilerini ikmalden sonra görülen lüzum üzerine Kânunuevvel 338 [Aralık 1922] tarihinde iki yüz yatak üzerine Balıkesir'de yeniden tesis edilmiş ve dört ay faaliyette bulunduktan sonra Mayıs 339 [1923] tarihinde tekml malzemesiyle sıhhiye-i askeriyeye terk ve ihda edilmiştir.

*

**

Eşme, Geyve, Adapazarı Mecruh Hastaneleri: Yunan ^[17] ordusunun Kocaeli mıntikasındaki taarruzu hasebiyle Samanlıdağ şibh-i ceziyesinde ve bilhassa Karamürsel'de ika edilen yangın ve kıtallerden tahlis-i nefis edebilen biçare ahalinin imdadına şitab eden Sekizinci İmdat Heyeti tarafından Eşme'de yüz elli yataklı askeri hastanesinin idaresi dört ay müddetle deruhte edilmiştir. Geyve'de güşad edilen otuz, Adapazarı'nda elli yataklı hastanemiz on üç ay müddetle faaliyette bulundurulmak suretiyle (Lefke- Selçi- Kaynarca) cepheleri mecruhunun ihtiyacat-ı sıhhiyesini temin etmiştir. Bu müessesatımız harbin takatsuz mezahim ve müşkülâtı arasında vazifesini ifa ederek hasta ve mecruh düşen efrad-ı askeriye ve muhtelif alam [elemler] ve ihtiyaçların tazyikiyle inleyen zavallı ahaliye birer melce olmuştur.

*

**

Hidematını ber-vech-i balâ [yukarıdaki] hûlasaten tadat eylediğimiz [sıraladığımız] hastanelerimizin buldukları mahallerde hastaneye elverişli binalar mevcut olmadığından her yerde tedarik edilen binaların hastane haline ifrağ edilmesi için muktezi masarif-i külliye de cemiyetimiz tarafından sarf olunmuştur.

Mecruhin Sevkiyatı

Mecruhin ve marda-yı askeriye nin sevkleri hususunda cemiyetimize müterettip vazife, vesait-i nakliye tedarikine inhisar etmiş olduğu için bu maksatla İstanbul'dan müceddeden [yeni baştan] mubayaa edilen yirmi iki adet hasta nakliye otomobili Ankara'ya isal ve bunlardan on altı adedi sıhhiye-i askeriye emrine tahsis edilmiştir.

Eylül 335 [1919] tarihinden beri bu otomobillerin bilcümle yedek malzemesi ^[18] cemiyetimiz tarafından tedarik ve ita edilmiş olduğu gibi şoförlerinin muhassasatı da tesviye edilmiştir.

Muharebatın en müşkül zamanlarında ordu sıhhiyesine pek müfit hidemat ifa etmiş olan bu otomobiller ahiren sıhhiye-i askeriye ye terk ve ihda edilmiştir.

Çayhane ve Mecruhin İstasyonları

İnönü Harbi esnasında Eskişehir istasyonunda tesis ve bilahare Sakarya Harbi dolayısıyla Polatlı ve Mallıköyü'ne nakledilen Eskişehir çayhane ve mecruhin istasyonu ile Yedinci İmdad-ı Sıhhi Heyeti tarafından Konya, Yenice, Çay, Ulukışla, Ilgın, Ereğli'de birer çayhane güşad edilmiştir.

Cemiyetimiz pek mühim bir tecrübe devresi addettiği harb-i umumi esnasında muhtelif harp sahalarında ve menzil noktalarında tesis eylediği çayhanelerinin kışın bütün şedaitine maruz kalan mecruh ve hasta askerlerin temin-i istirahatı hususunda ifa eylediği çok kıymetli hizmetleri nazar-ı itibara aldığı için bu harpte de aynı sahadaki teşkilata lazım olduğu kadar vüsat vermiştir.

Şimal, garp ve cenup cephelerinde açılan bu çayhane ve mecruhin istasyonları muharebatın devam ettiği uzun müddet zarfında faaliyette bulundurulmuş ve vasati [ortalama] yevmiye (2890) asker ve mecruha çay ve çorba tevzi etmiştir.

Memurin-i Sıhhiye İzamu

Milli ordunun memurin-i sıhhiye kadrosunun noksanı ile ^[19] İstanbul ile münasebatının münkati bulunması yüzünden ikmal edilememekte idi. Ankara heyet-i murahhasamız vasıtasıyla celbine lüzum gösterilen etıbba ve eczacıların esbab-ı seyahatlerini ihzar ve elbise ve masarif-i seferiyeleri tesviye olunmak suretiyle bu hususta Hilal-i Ahmer'e müteveccih hizmet, müşkülâtına rağmen, bihakkın ifa edilmiştir.

Sıhhiye-i Askeriyeye İta Olunan Eşya ve Levazım

Sıhhiye-i askeriye'nin vezaifinden bir kısmını doğrudan doğruya deruhte ve ifa etmek üzere teşkil ettiğimiz ve icraat ve muvaffakiyetini sırasıyla tadat eylediğimiz hastane ve nekahethane gibi müessesat-ı sıhhiyeden maada Hilal-i Ahmer'in maddeten ve manen daha ziyade haiz-i ehemmiyet ve kıymet telakki eylediği bir şekl-i diğerde yaptığı yardım, bilhassa şayan-ı kayd ve tezkârdır:

Hariçle her taraftan muvasalası münkati bulunduğu sıralarda vâsi harp sahalarını işgal eden ordularımızın sıhhi malzemesinin tedariki bittabi hayli müşkülâtı mucip olmakta idi. Cemiyetimiz kendi vesaitiyle tedarik ve pek büyük masarif ve mesai sarfıyla Anadolu'ya sevk ve isal ettiği malzeme-i sıhhiyeyi bila-bedel sıhhiye-i askeriye'ye ita eylediği gibi Eskişehir ve Sakarya Muharebeleri esnasında bilumum mecruhine sarf olunan malzeme-i tıbbiye'nin [yara bere malzemesinin] hemen kâffesini Hilal-i Ahmer temin etmiştir. Muhtelif zamanlarda mecruhine gazete, tütün, sigara kâğıdı ve meyve dahi tevzi olunmuştur. Kışın takarrübü üzerine seferber ordunun zuafasını soğuklara karşı muhafaza etmek ve muhtemelü'l-vuku hastalıklara mani olmak üzere efradı sıcak tutacak eşya itası takarrür etmiş ve bu karar üzerine (47845) çift yün çorap, (30264) don, (16275) yün fanila, (30548) gömlek, ^[20] (6274) kilim, (43195) avcı yeleşği, (6230) battaniye ve pamuklu imal edilmek üzere (16292) kilo pamuk ile (138085) metre Amerikan, cihet-i askeriye depolarına teslim olunmuştur.

Milli orduların umumi bir hareket-i taarruziye istihzaratına başladığı hengâmda [zamanda] Adana'da tesisi mukarrer olan askeri mecruhın hastaneleri ihtiyacatı için on bin yataklı hastane levazımının Hilal-i Ahmer'ce tedarik ve ihdası talep edilmesi üzerine taleb-i vaki derhal isaf olunarak [yerine getirilerek] bu malzeme kısmen İstanbul'dan ve kısmen Anadolu'daki depolarımızdan ita olunmuştur.

Bunlardan maada vazifelerine ihtiyaç görülmesi üzerine ilga edilen Hilal-i Ahmer'in iki yüz yataklı Isparta ve keza iki yüz yataklı Balıkesir hastanesi vaki olan talep üzerine teknil teçhizatlarıyla sıhhiye-i askeriye'ye devir ve teslim olunmuştur.

İstiklal Harbi'nin bidayetinden 337 [1921] senesi nihayetine kadar sıhhiye-i askeriye'ye muhtelif tarihlerde ita edilen eşya ve levazımın kıymet ve ehemmiyeti ber-vech-i ati müfredat listesinin mütalaa ve tetkikinden pekiyi anlaşılır:

Sıhhiye-i askeriye'ye verilen ecza-yı tıbbiye

(Huruf-ı heca sırasıyla'dır [alfabetiktir])

	Kilo	Gram	Adet	Şişe	Kutu	Tüp
Adrenalin Mahlûlü	19					
Aspirin	111					
Asit Borik Kristalize	181					
Asit Pikrik	5					
Asit Tanik	100					

Asit Salisilik	25				
Asit Sülfürük	109				
Asit Tartarik	31 ^[21]				
Asit Fenik [Acide Phénique]	261				
Asit Kromik	11				
Asit Klorhidrik	269				
Asit Laktik	973				
Asit Nitrik	35				
Asetat dö plomb	10				
Alçı	330				
Alkol	1218				
Alkol Absolü	30				
Alkol Amilik	15				
Ampul Arenal			2000		
Ampul Ergotin			500		
Ampul Tentürdiyot			6972		
Ampul Ematin Kloridan			35500		
Ampul Ovil Kanfire			3500		
Ampul Kakodilad dö sud			1200		
Ampul Boş			155500		
Tüp İyot			12000		
Ampul Kafein			3300		
Ampul Salisilat dö merkür [mercure]			500		
Ampul Klorhidrat dö kinin			8320		
Ampul Klorhidrat dö morfin			5000		
Antipirin	97				
Eter Sülfirik	242	850			
Eter Anestezik	345				
Ergotin	24				
Ergotin Formül dö bonjan	18				
Ekstre Etre Fojermal	9	500			
Ekstre Belladon [belladonine]	10				
Dojansyan	30				
Hipo Sülfid dö sud	391				
Pudr ipekak [Poudre ipecac]	75 ^[22]				
İhtiyol [Ichthyol]	117	500			
İyot Saf	240				
Ampul İyot İyodure			22320		

İyodur dö Potasyum	15					
İyo dö Form	56					
O-oksijen [eau oxygénée]	274	250				
Oksit dö zenk [zinc]	50	200				
Ürüteropin	20					
Ovil dö risen	412					
Banzin	436					
Banzovat dö sud	10					
Bromür d'ammonyum	28					
Bromür dö sodyum	20					
Boraks	468	800				
Bor dö kakao	25					
Bizmut Salisilat	60	500				
Bizmut Sönitrat	35					
Bizmut Karbonat	10					
Bikarbonat dö sud	552					
Parafin	321	450				
Pat Fosfore			50			
Pastil Sublime			78000			
Perhidrol	219	450				
Perhidrol				46		
Permanganad dö potas	165					
Protargol	5					
Presipite Bilan [Précipité Blanc]	13					
Potas Kostik	39					
Pudr dö ver [poudre de dover]	14					
Pudr Reglis [poudre de réglisse]	60					
Pudr Kinikena [kino]	15					
Pomad Merküriyel [mercurial]	200 ^[23]					
Pomad Formaldehit					480	
Pepton	5					
Piramidon	75					
Tablet Tanalin	28					
Tablet Aspirin						2000
Tablet Pudr dö ver [poudre de dover]						1000
Tablet Asesat dö plomb						5360
Tablet Asit Tartaric						25
Tablet Kalomel						15000

Tablet Priderit					800
Tablet Apomorfin Klorhidrat			240		
Tablet Aloin Kompoze			240000		
Tablet İyodur [iodure] dö potasyum			50000		
Tablet Blo dö mas			1000		
Tablet Brom Potasyum			8000		
Tablet Brom Sodyum			10000		
Tablet Proto İyodur dö Merkür			493000		
Tablet Bikarbonat dö sud			60000		
Tablet Rube Fasin			2000		
Tablet Salisilat dö merkür			133000		
Tablet Sülfat dö zenk			7000		
Tablet Gliseriza Kompoze			892900		
Tablet Fenasetin			100000		
Tablet Klor Sodyum			90000		
Tablet Klorür dö merkür			393750		
Tablet Klorhidrat et [ve] Sülfat dö kinin			1000		
Tablet Klor D'amonyum			60000		
Tablet Asit Borik			22000		
Tablet fer Compose			17025		
Tablet Dijital			11000		
Tablet Kanfere et [ve] Opyum			19650		
Tentor D'opyum	60 ^[24]				
Tifo Aşısı	481				
Çiçek Aşısı			85400		
Dijital Yaprağı	20				
Diyoradin	25				
Digalen				2850	
Jelatin	27				
Salisilat dö sud	140				
Salure	119				
Serum Antipesto			462		
Serum Antidizanterik			7070		
Serum Antidifterik			1079		
Serum Antimenenkokosit			1124		
Serum Antitetanoz			4654		
Sublime	75				
Sülfat dö potas	25				

Sülfat dö sud	5010					
Sülfat dö manyezi	4930					
Savon Lovar	596					
Zamk-ı Arabi	30					
Gliserin	714					
Fenasetin	22					
Formol	344					
Karbonat dö potas	35					
Kafein	15					
Kalomel	42					
Kara Üzül	29					
Klorotil				344		
Klor Sodyum Saf	161					
Kloroform	262					
Kolodyon	36					
Kolera Aşısı	178					
Komprime Aspirin	252 ^[25]					
Komprime Klorhidrat dö kinin	150					
Kâfuri	35					
Tarçın Kabuğu	150					
Kükürt Çubuk Halinde	105					
Kükürt Çiçek Halinde	413					
Kimza Alovezinink Mahlûlü	45					
Kinin Sülfat “Toz”	15					
Kinin Klorhidrat “Toz”	119					
Lizol	272					
Neosalvarsan 15’lik				380		
Neosalvarsan 30’luk				178		
Neosalvarsan 45’lik				250		
Neosalvarsan 60’lık				380		
Neosalvarsan 75’lik				210		
Neosalvarsan 90’lık				90		
Vazelin Beyaz	432					
Vazelin Sarı	419					
Vazelin Siyah	352					
Vaksen Antipesto	73					

*

**

Malzeme-i Sıhhiye

	Kilo	Gram	Adet	Şiše	Kutu	Metre
Atel Tel Büyük			103			
Atel Tel Orta			7240			
Atel Tel Küçük			76			
Atel Tahta Muhtelif			9822			
Ampul İmla Aleti			1			
Alet-i Loza			10			
Ambalaj Kâğıdı	675					
Muayene Sandığı			60			
Erlen Mayer			290 ^[26]			
Ekartör			122			
Edevat-ı Baytariye			115			
Emniyet İğnesi			10819 (Düzine)			
Sterilizatör			8			
İrrigatör Esmark “Mine ve Cam”			205			
İrrigatör Lastik			200			
İğne Tufye			107			
İğne Reverdon			250			
İğne Hakederon			5996			
Otoklav-ı Kebir			4			
Ustura			539			
Bakteriyoloji Kitabı			499			
Koltuk Değneği			500			
Balon Cam			700			
Balon Termometre			6			
Bant Esmark			32			
Buat dö petri			812			
Bistüri			368			
Birinci Bistüri Sandığı			12			
Buz Kesesi			84			
Parşömen Kâğıdı	331					
Pamuk	8819					
Pamuk Feroje	1291					
Pamuk Kadre	1800					

Pansuman Kutusu			40			
Pres Buşon			20			
Plaster Loku			500			
Burt Ekuy			150			
Puare Lastik			105			
Pens Emaye			40			
Pens Pean			235			
Pens Teşrih			296 ^[27]			
Pens Koher			214			
Terazi Tahta Direkli Hassas			50			
Terazi Rozval Ma-dirhem			8			
Terazi Hassas			14			
Terazi Hassas Santigramlık			33			
Terazi Muhtelif			9			
Demir Mablak			550			
Termometre Maksim			2923			
Termometre Büyük Dereceli			103			
Termometre Ettiv için			150			
Termofor			5			
Truakar			13			
Takım Kutusu			110			
Tüp Are-aktif			6853			
Elastik Drenaj	21					
Esbah			25			
Elastik			504			
Turnusol Kâğıt			150			
Tiftik Katranlı			27			
Tirbuşon			124			
Tual Sire						180
Tımar Paketi			95867			
Cihaz Takım			57			
Cep Muhtıra Defter			498			
Cer-i Etraf Aleti			57			
Hap Kutusu			2500			
Hacamat Şişesi			150			
Huni Cam			275			
Huni Mine			99			
Dirhem	35					

Aşari Madeni					26	
Davetiye Takımı			30 ^[28]			
Röntgen Şişesi			244			
Röntgen Cihazı			2			
Röntgen Ampülü			18			
Rotaks Makinesi			1			
Saat Camı			775			
Santrifüj			58			
Santrifüj Tüpü			988			
Süspansuar			2122			
Seyyar Hastane Takımı			5			
Seyyar Sıhhiye Bölüğü Malzemesi			5(Takım)			
Şırınga İğnesi			46482			
Şırınga Pervaz 1'lik			200			
Şırınga Pervaz 2'lik			250			
Şırınga Rekor 1'lik			403			
Şırınga Rekor 2'lik			647			
Şırınga Rekor 5'lik			472			
Şırınga Rekor 10'luk			96			
Şırınga Rekor 50'lik			44			
Serum için 5'lik			25			
Şişe Tablet İçin Boş			5000			
Şişe Ruh İçin Etiketli			1000			
Şişe Zımpara Kapaklı			30015			
Şişe Muhtelif			1917			
Saplı Hamam Mari Kebir			46			
Saplı Hamam Mari Sagir			53			
Sargı "Prima Tülbent"			1250			
Sargı Alçılı			3478			
Sargı Amerikan			24041			
Sargı Amerikan	4552					
Sargı Tarlatan	444					
Sargı Gaz	126					
Sargı Müselles ve T Şeklinde			9615 ^[29]			
Sargı (H)emostatik Büyük			60			
Sargı Patiska			500			
Sargı Gaz			2228			
Sargı Feroje Tarlatan (12 Paketli)			578			

Sargı Krep Velpo			780			
Sargı Makinesi			40			
Suva Muhtelif			2595			
Sond Elastic			340			
Sihhiye Arka Çantası Memlu			59			
Sihhiye Arka Mayto ve Büyük			551			
Sihhiye Palaskası			60			
Ameliyat-1 Cerrahiye Pansuman Kitabı			600			
Ameliyat-1 Cerrahiye Sandığı “Mayto ve Büyük”			17			
Kıta Alat-1 Cerrahiye Sandığı			22			
Su Tahlil Sandığı “Memlu“			7			
Gaz Hidrofil (Paket Halinde)			31466			
Gaz İyot Forme			20015			
Gaz Hidrofil			60			
Gotyertel			4448			
Forçel için			391			
Forçel Boğaz için			752			
Forçel Göz için			302			
Fotoğraf Kâğıdı			250			
Fotoğraf Camı			668			
Kloroton			29000			
Kaşküt Eopolü			4194			
Kompres Gaz			750			
Kompres Gaz Muhtelif			98882			
Kasık Bağı Tek Dişli			122			
Kasık Bağı Çift Dişli			137			
Kadeh Cam			144			
Kulak Aynası			50 ^[30]			
Kırba ve Testi “Lastik”			160			
Kurşun Kalemi			11837			
Kimya Kitabı Muhtelif			26			
Küvet Sırlı Muhtelif			734			
Lamba “Takım Cihazı için”			55			
Lamba Alkol için Billur			98			
Lamba Alkol için Madeni			105			
Lastik Simit			150			
Laboratuvar “Kimya için”			2(Takım)			
Lamel “Kutu”					330	

Lastik Eldiven			182(Çift)			
Malzeme-i Tımariye “Memlu”			415(Sandık)			
Misma			200			
Mantar			18683			
Makas			250			
Makas Alçı için			595			
Makas Muhtelif			50			
Makas Müstakim			92			
Makas Münhani			114			
Makas Kemik için			62			
Vazo Pomat için			3020			
Yaralı Defteri			1019			
Mozaik Bez						1559
Hasta Tabelası			97774			
Derece-i Hararet Kâğıdı			45234			
Vizite Defteri Evrakı			105000			
Evrak-ı Matbua-ı Muhtelif			130634			

Erzak

Pirinç	9000					
Şeker	145					
Çay Esved	122 ^[31]					

Çamaşır

Ceket			4180			
Hasta Kaputu			6083			
Elbise			3730(Takım)			
Avcı Yeleği Muhtelif			43195			
Eldiven Yün			5774(Çift)			
Amerikan Muhtelif						138085
Entari Amerikan ve Patiska			2763			
Bez “Keten Sedyelik Dikilmiş“			212			
Battaniye Muhtelif			3929			
Hereke ve Mamulat-ı Hariciye Yün			2307			
Pamuk	16922					
Peştamal			174			
Tire, Makara, Muhtelif			4410			

Yatak arşafı Amerikan			16932			
orap Hasta için			1590			
orap Pamuk			1633			
orap Yün			48363			
Peçete			27143			
Havlu			1401			
Don ‘‘Amerikan’’			32064			
Don Patiska			159			
Takke			1647			
Şerit						3034
Şilte ‘‘Portatif’’			201			
Hasta Elbise Torbası			354			
Fanila (Yün)			16535			
Kolluk (Yün)			6530(ift)			
Kuşak			2848			
Kılıf (Battaniye için Amerikan ve Patiska)			14490			
Kılıf (Yatak için)			10256 ^[32]			
Kılıf (Yastık için)			5064			
Kılıf (Yastık için Dokuma)			2493			
Gömlek (Amerikan)			30548			
Gömlek (Pazen)			333			
Gömlek (Doktor için)			1865			
Gömlek (Yaralı için)			1392			
Yastık Yüzü			16146			
Yorgan Muhtelif			5332			
Hırka			404			
Don (Patiska)			4368			
Kilim			6284			

Porselen Ve Levazım-ı Muhtelif

İbrik (Galveniz ve Mine)			80			
Tepsi (Bakır ve Teneke)			1796			
Tencere (Galveniz ve Bakır)			38			
atal (Yemek ve Kazan için)			747			
Süzgeç			900			
Sahan (Bakır)			900			
Tas (Mine ve Bakır)			1413			
Tava (Bakır ve Muhtelif)			11311			

Kaşık (Muhtelif)			10542			
Karavana (Bakır ve Galveniz)			2830			
Kazan (Bakır ve Galveniz)			127			
Kâse Mine			1146			
Güğüm Mine ve Muhtelif			750			
Leğen (Galveniz ve Mine)			608			
Maşrapa Mine Vesair-i Muhtelif			5243			
Kepçe Galveniz ve Bakır			392			
Sac Levha			100 ^[33]			
Ekmek Tavası (Sac)			105			
Bakraç Bakır			33			
Küvet Muhtelif			60			
Kova (Mine ve Çinko ve Galveniz Vesaire)			3690			
Tükürük Hokkası Muhtelif			2365			
Oturak (Mine)			553			
Çadır Muhtelif			886			
Sedye Muhtelif			2225			
Muşamba						43
Muşamba Kumlu						37(Top)
Muşamba Örtü için			228			
Bez Sedye için			317			
Karyola Bezi						191
Çelik Kaynama için			512			
Lamba Şişesi Muhtelif			1198			
Gaz Ocağı -Primüs-			234			
Fitul Lamba için						189
Fener Çadır için			623			
Fener Portatif			105			
Fener Muhtelif			166			
Lamba Muhtelif			833			
Lamba Makinesi			350			
Saç Makinesi			305			
Koyun Derisi			7372			
Nişadır	77					
Üstübeç	250					
Tel İnce Kafeslik						3900
Kâğıt						83(Top)
Ambalaj Kâğıdı						1179(Top)

Kese Kâğıdı					938(Top)
Makine Yağı	679				
Benzin	1986 ^[34]				
Öküz Arabası			6		
Etüv Arabalı			5		
Ester				16(Res)	
Sandık			22845		
Matara Su için			954		
Fincan			79		

Hilal-i Ahmer'in bu hususta mesbûk olan hizmet ve muavenetini takdiren Müdafaa-i Milliye Vekâlet-i celilesinden vârid olan teşekkür-nameyi aynen ve müftehiren [övünerek] derç ediyoruz:

Muhterem Efendim;

Hasta ve mecruhlarımız için sevgili Hilal-i Ahmer'in bu defadaki hediyelerini bildiren mektubunuzu ne kadar derin bir meserretle [sevinçle] okudum. Masumları öldürenlerin, mabetleri yakanların zulüm-kâr ilerlemelerine Sakarya boylarında vücutlarıyla siperler yapan mecruh gazilerimiz; bu aziz yardımın şükran hatıralarını evlatlarına nakledeceklerdir. Her hasta ve mecruh yatağının hediyelerinizle yeniden döşendiğini bir defa daha memnuniyetle gördüm. Anadolu'nun her tarafında müstevlilerin [istilacıların] zulüm ve gadrine, katil ve ihrâkına maruz kalan kadınların ve çocukların, yetimlerin, düşkünlerin yardımına koşarken gazi mecruhlarımız için de açtığınız büyük hasta-^[35] nelerdeki mübeccel [saygıdeğer] yardımlarınızdan başka bu hediyeleri tevali ettirmek [kesintisiz sürdürmek] imkânını bulmanızı takdirler ve şükranlarla yâd ediyorum. Bu defadaki müşfik hediyeleriniz de bundan evvelkiler kadar çok. Askerlik hayatımın ister sevinçli, ister kederli günlerinde Hilal-i Ahmer'in şefkatli elini daima elem çekenlere yardım eder, gözyaşlarını siler gördüm. Bu uzun hayatın gizli şükranını izhar ve edaya vesile olduğu için son hediyelerin bence ebedi bir kıymeti var. Bir ferdi olduğum ordunun, milletin ve insanlığın derin şükranını işte bu vesile ile Hilal-i Ahmer'e arz ediyorum.^[36]

Harp Mesaibzedelerine Muavenet

Vilayet-i Şarkiye İmdat Heyetleri

Harb-i umuminin hitamıyla, memleketin ekser aksamında afat-ı harbiyeden ve düşman istilalarından mutazarrır ve müteessir olmuş yüz binlerce halkın her türlü esbab-ı hayat ve maişetten mahrum bulunduğu, gerek makamat-ı resmiyenin işaretinden, gerek cemiyetimizin tahkikat ve müstahberat-ı mahsusasından [özel alınmış haberlerinden] anlaşılması üzerine bu sefaletzedelere acilen mümkün olan yardım vesaitinin ihzar ve isalini heyet-i acizanemiz ehemmiyet-i mahsusa ile teemmül eylemiştir. Fakat uzun ve masraflı harp senelerinin vaziyet-i maliyemiz üzerinde icra eylediği tesir ile bu maksada, ihtiyacın vüsati ile mütenasip şekilde hasr-ı muavenete, maalesef maddeten imkân bulamamış olmakla beraber, muavenete muhtaç menatik [mıntıkalar] arasında harb-i umuminin ve tahripkâr istilaların ilcaatıyla [zorlamalarıyla] yurtlarını terk ederek öteye beriye perişan bir halde iltica ve Rus ordularının ricatı üzerine memleketlerine avdet eylemiş olan vilayet-ı şarkiye ahalisinin hakikaten açlığa ve bakımsızlık yüzünden muhtemelü'z-zuhur [ortaya çıkması muhtemel] emraz-ı sâriye ile de ölüme mahkûm vaziyette buldukları cihetle, cemiyetimiz evvelemerde vesait-i mevcudesini bu havalideki bedbaht insanlara tahsisine karar vermiş ve aynı şekl-i muavenetin diğer sahalara da teşmilini fedakâr halkımızın müsellemler olan hissiyat-ı semahat ve insaniyet-perveranesinin yeni tecelliyatına talik eylemiştir. ^[37]

Bu kararın suret-i icrası hakkında merkez-i umuminizin maliye ve fen komisyonları tarafından ittihaz edilen mukarrerata ibtinaen en ziyade hasar gören cihetler Trabzon, Erzurum, Erzincan ve şimali Mamüretü'l-aziz'den ibaret olmak üzere üç mıntıkaya ayrılarak her mıntıka için ayrı bir heyet-i imdadiye gönderilmesi ve her heyetin bir reisi, bir idare memuru, iki tabip, bir kâtip, iki hastabakıcı ve altı hademedden teşekkül etmesi ve mahallinde lüzum görülür ise müstahdemin-i saire istihdamına mezun bulunmaları ve bidayeten müddet-i faaliyetlerinin dört ay olarak tahdidi ve her üç heyetin beraberlerinde mısır, buğday, un, mercimek gibi hububattan (700000) kilo ve süt hulasasından (4500) sandık, (10000) kilo şeker, (10000) çift çarık, (100000) çift çorap, (100000) metre basma ve Amerikandan mamul (100000) don (100000) gömlek ve miktar-ı kâfi kinin ile güşad edilecek muayenehanelerin ihtiyacına tekabül edecek miktarda edviye götürmesi karargir olarak; 25 Haziran 335 [1919] tarihinde Birinci Trabzon ve İkinci Erzincan ve Şimal-i El-aziz [Elazığ] heyet-i imdadiyeleri ve 30 Haziran 335 [1919] tarihinde de Üçüncü Erzurum heyet-i imdadiyesi Trabzon'a müteveccihen yola çıkarılmıştır.

1- Trabzon Heyet-i İmdadiyesi

Trabzon heyet-i imdadiyesi; güzergâhında İnebolu, Giresun, Samsun şehirlerine uğrayarak ihtiyacatı tahkik etmiş ve neticede İnebolu ve Samsun'un düşman istilasından masun kalması sayesinde mesaib-i harpten pek müteessir olmadığını ve fakat Giresun'un tahammülsüz bir fakr u sefalete maruz ve Hilal-i Ahmer'in muavenetine bihakkın muhtaç bulunduğunu anlamıştır. Heyetimiz ilk raporundan bu şehirdeki şiddet-i ihtiyacı ^[38] musavver

[tasvir olunan] bazı fıkraları aynen iktibas eylemeyi –yapılan muavenetin kıymet ve ehemmiyetini tezyide medar [artırmaya dayanak] olur mütalaasıyla– faydalı addettik.

Sokaklarda müteharrik [hareketli] iskeletler bize deri ve kemikten ibaret kollarını uzatıyor ve her tarafı derin inletileriyle dolduruyorlardı. Belediye reisi son zamanlarda açlıktan sokaklarda ölenlerin cesetlerini naklettirmeye belediye varidatının kâfi gelmediğini ve her gün yüzlercesi belediyece kaldırılabilen bu cesetlerin miktar-ı hakikisinin ancak mezarcılardan öğrenilebileceğini söyledi. Bu kasabada agniyanın [zenginlerin] himmet ve teşebbüsüyle bir darüleytam tesis olunarak sokaklardan 350 kadar bakes çocuğu himayesine almış ve üç dört ay mezkûr darüleytam mahalli ianesiyle idame edilebilmiş ise de muavenet edenlerin her suretle maruz kaldıkları hasar ve zarardan dolayı çekilmeleri yüzünden bu çocuklardan birçokları yine sokaklara dökülmüştür.

Amerika Muavenet Komitesi'nin bu şehirdeki Rum ve Ermeni eytamhanelerine yirmişer bin liralık muavenette bulunduğu halde Müslüman darüleytamını ziyaret etmek bile istemediklerini ahali söylüyor. Ahali arasında hüküm süren sefaletle bir de sıhhat-i umumiyenin duçar olduğu harabi inzimam etmiş [eklenmiş], birçok emraz –ve bilhassa frengi ve uyuz– pek salgın bir surette icra-yı ahkâm eylemiştir. Ahalinin yüzde yirmisinin frengili olduğu belediye tabibinin ifadesinden anlaşıldı.”

Vaziyet-i elimesini telhisen [özetle] arz ettiğimiz Giresun ahalisine heyet-i imdadiyahimiz, darüleytamın bir aylık iaşe ihtiyacatını defaten vermek ve bir hayli ecza-yı tıbbiye ihda eylemek suretiyle ilk muaveneti ifa ederek Trabzon'a azimet etmiştir.

Heyetimiz Trabzon'da Amerikalıların ve Yunan Salib-i Ahmeri'nin yardımlarıyla ^[39] Hıristiyan ahaliden bir kişinin bile yurtsuz ve sefil kaldığını görmemesine mukabil, Gümüşhane ve Bayburt cihetlerinden vilayet merkezine gelen binlerce muhacirin Müslümanın aç ve sefil sokaklarda yatıp kalktıklarını ve maişetlerinin gümrükten nakledilen hububattan yerlere düşen tanelere ve gübrelerin içinden ayırdıkları arpalara ve (domuz lahanası) tesmiye ettikleri bir nevi nebata münhasır kaldığını müşahede etmiştir. Bunun üzerine evvelemirde her gün sıcak yemek ve ekmek tevzi etmek üzere beş yüz kişilik bir aşhane tesis ve hastagânın tedavisi ve ilaçlarının meccanen itası maksadıyla da bir muayenehane, bir de eczane güçad etmiş ve bu muayenehaneye yirmi beş yataklı bir hastane vücuda getirilerek ilave edilmiştir.

Mukaddema, Trabzon eşrafından Zühtü Efendi tarafından tesis edilip az çok temin-i fayda eylemiş olan İslam darüleytamının büyük bir mahrumiyet içinde sedd edilmek tehlikesine maruz bulunduğu görülmesi üzerine, bu müessesinin ihtiyacatının temini deruhte eylemiştir.

Muhacirin idaresince yevmi birer parça mısır ekmeğiyle iaşe edilen beş yüzü müteceviz kadın ve çocuğun sefil ve üryan dört tarafı açık bir çatı altında barındıkları görülerek büyük bir bina isticar olunmuş [kiralınmış] ve bunlar yıkandırdıktan sonra üzerlerine yeni çamaşır giydirilerek o binaya yerleştirilmiş ve bir aylık yiyecekleri ita olunarak emr-i idaresi – heyet-i imdadiyahimizin kontrolü altında bulunmak üzere– memleketin muteberanından mürekkep teşekkül eden heyete tevzi edilmiştir.

Trabzon şehrine bir saat mesafede bulunan cephanedeposunun infilakı neticesinde şehrin bir kısmı harap olmuş ve bu harabeler altından yüzlerce mecruh, heyetimizin gayret ve vesaitiyle tahlis edilerek tedavileri temin olunmuştur.^[40]

Bu suretle acil muavenetleri ifa etmiş olan heyet-i imdadiyemiz, merkezini Trabzon'da tesis ederek; azasından birini beray-ı tetkikat Giresun, Ordu, Tirebolu, Ünye taraflarına göndermiştir.

Bu kasabalardan alınan malumat üzerine her birinin birer sefalet merkezi olduğu anlaşılmış ve Trabzon şehri hariç olmak üzere Canik Sancağı hududuna kadar sahil kısmındaki ahaliye (30 000) kilo erzak ve o nispette eşya irsal ve tevzi olunmuştur.

O sırada seylabdan müteessir olan Vakfikebir, Görele, Giresun ve Ordu havalisindeki köylere dahi eşya ve erzak irsalı suretiyle muavenet edilmiştir.

Sokaklarda dilencilik ile taayyüş edenlerin [geçinenlerin] yüzlercesi toplandırılarak muhacirin için isticar edilen binaya sevk edilmiş bunların da iâşe ve tedavileri deruhte olunmuştur.

Bidayeten beş yüz kişi için açılan aşhanemiz tevsi edilerek yedi yüz elli kişiye yemek vermeye başlamış olmakla beraber aşhaneye gelemeyecek kadar uzak mesafede bulunan malul fukaraya da, tevzi edilen çamaşırdan başka her nüfusa şehri [aylık] beş kilo hesabıyla hububat vermiştir. Birçok noksanıyla beraber pek müfit olan memleket hastanesinin parasızlık yüzünden sedd edileceği hakkında mahalli sıhhiye müdürünün vaki olan işarı üzerine, heyetimiz güşad tasavvurunda bulunduğu hastaneden sarf-ı nazarla şehir hastanesinin gıda, malzeme ve edviye ihtiyacatını temin etmek suretiyle himayesi altına alarak, sedd edilmek tehlikesinin önüne geçmiştir.

Güşad edilen fukara muayenehanesine vasati olarak günde müracaat eden yüz kişi etıbbamız marifetiyle tedavi olunmuş ve bu hastalar ilaçlarını ecza-^[41] nemizden meccanen almışlardır. Ayakta tedavi edilemeyecek marda heyetimizce idare edilen memleket hastanesine yatırılmıştır.

Tutulmuş istatistiklere nazaran mardadan %27'si malarya dokuzu frengi ve mütebakisinin ilel-i saire-i adiyeye ile [sıradan diğer hastalıklarla] musab oldukları görülmüştür. Bunlardan bilhassa uyuz ve hurkat-ü'l-bevl hastalıklarına kesretle, emraz-ı sâriyeden hummayi raciaya [dönek hummaya] nadiren tesadüf edilmiştir. Muayenehanemizin faaliyet ve muvaffakiyeti halk üzerinde o kadar iyi bir tesir bırakmıştır ki, Trabzon'a beş altı saatlik mesafede bulunan köylerden ve sahil kasabalarından ve hatta Gümüşhane ve mülhakatından birçok hastaların beray-ı tedavi geldiği ve bu suretle herkesin sıhhat-i mesailiyle daha ziyade alakadar olmaya başladığı memnuniyetle görülmüştür. Bundan maada muayenehanemiz haftada iki gününü frengililerin tedavisine tahsis ve günden güne çoğalan erbab-ı müracaata neosalvarsan ve cıva tedavilerini tatbik etmiştir.

Heyetimiz taht-ı himaye ve idaresine aldığı fukara yurdundaki muhacirini ilbas ve bi't-tedavi ahval-i sıhhiyelerini ıslah ettikten sonra atalete, hazır yemeğe alışmamaları maksadıyla kendilerine miktar-ı kâfi yiyecek vererek memleketlerine kadar sevklerini temin etmiştir.

Resmen muhacir addedilmeyen ve mütarekeden sonra müşkülât-ı maişet yüzünden Kelkit ve Şiran'dan Trabzon'a iltica eden, viranelerde barınmaya mecbur ve perişan bir halde kalan muhtacine dahi elbise ve yiyecekleri verilerek memleketlerine sevk olunmuştur. Polis marifetiyle toplattırılan fukaradan yüz kadarı heyetimizin delalet ve gayretiyle fındık düşürmek ve hizmetkârlık gibi işlere konularak mahrumiyetten kurtarılmıştır.

Gümüşhane- Kelkit ve Şiran'a Yardım

Trabzon ve mülhakatının ihtiyacat-ı umumiyesi hakkında bazı mahallere ^[42] memur-ı mahsus göndermek ve bazı mahallerde muteberan ve memurinden istilam etmek [bilgi istemek] suretleriyle icra olunan tahkikat neticesinde Gümüşhane- Kelkit ve Şiran ahalisinin hasat ve meyve mevsimi olmak itibarıyla yiyeceğe olan ihtiyaçlarının nispeten azaldığı ve fakat melbusat ve ecza-yı tıbbiye ihtiyaçlarının pek had derecede bulunduğu tahakkuk etmesi üzerine heyetimiz, Trabzon'daki müessesatını idareye kâfi memurini bırakarak (12 000) kıyye [okka, 1283 gram] hububat ve (3000) arşın [1 arşın: 68 santimetre] Amerikan bezi ve (2000) don (2000) gömlek ile bir miktar çarık ve külli miktarda ecza-yı tıbbiyyeyi müstashiben [yanında bulundurarak], mezkûr kasabalara müteveccihen hareket etmiştir.

Heyet, güzergâhta her köye uğrayarak muhtacini reye'l-ayn [gözleriyle] görmüş ve hastalarını tedavi ederek ilaçlarını vermiştir. Gümüşhane'ye muvasalatı müteakip bir muayenehane güşad olunmuş ve oraya gelebilecek hastalar ayakta ve gidemeyecek kadar hasta olanlarında ikametgâhlarına tabip gönderilmek suretiyle, tedavilerine müsaraat edilmiştir [girişilmiştir]. Gümüşhane kasabasıyla civar köyler muhtacine eşya ve hububat tevziatı heyetimiz yeden bi-yedin [vasitasız] yapmış ve uzak köylerin hasarını tefrik ile en ziyade emniyet ve itimadı iktisap eylemiş olan eşraf ve memurin-i mahalliyeden mürekkep olarak teşkil olunan komisyonlar marifetiyle tevziatı icra ettirmiştir. Aynı teşkilat Kelkit ve Şiran'da da yapılarak bu komisyonların heyet-i imdadiyahemizin Trabzon'daki merkeziyle ihtiyacat ve faaliyetleri hakkında münasebat ve muhaberatta bulunmaları temin olunmuştur.

Vesait-i muavenetin mahalline masruf [sarf olunmasını] olmasını akdem-i vezaif [vazifelerin ilki] addeden heyetimiz bu suretle iane komisyonlarına belediye ve sıhhiye memurlarına ve bazı mahallerde hükümete tevzi ettiği eşya ve levazım ve edviyenin meccani olduğunu münadiler [tellallar] marifetiyle kasaba merkezlerinde halka ve köy heyet-i ihtiyariyelerine de ^[43] jandarmalarla ilan ve tebliğ etmiş, sarfiyat ve tevziatın esami [isimler] üzerine bir deftere kaydını ve muntazaman heyete malumat itasını taht-ı temine almıştır. Muhtacinin, muavenet-i vakıa üzerine sürur ve minnetarlıklarına hadd ü payan [sınır ve son] olmadığı –ve bilhassa bayramın takarrübü üzerine– yeni çamaşırların ve basmaların sevinçlerini bir kat daha tezyid ettiği alınan teşekkür-namelerden müsteban olmaktadır.

Yukarıda arz olunduğu üzere bir heyetimizin müddet-i faaliyeti dört ay olarak tahdit edilmiş ise de, bu müddetin hitamında bilhassa sıhhi teşkilatımızın hidemat ve muavenetinin devamına mutlak bir ihtiyaç görüldüğü cihetle, bu sahadaki muavenet yani memleket hastanesinin idaresi ve dispanserlerin ve devam-ı faaliyeti üç yüz otuz yedi senesi [1921] Eylülüne kadar idame edilmiş ve bi'n-netice müessesat-ı mezkûrenin bilumum eşya ve malzemesi ve (2500) lira bakiye-i nakdi, teşkilatıyla cihet-i mülkiyeye devredilmiştir.

*

2- Erzincan-Şimal-i Mamüretü'l-aziz Heyet-i İmdadiyesi

Vilayet-i şarkiyeye gönderilen heyetlerin ikincisi olan Erzincan-Şimal-i Mamüretü'l-aziz Heyeti, Trabzon Heyeti'yle İstanbul'dan hareket ederek, Trabzon'a muvasalat etti. Heyetin ilk işi elli tona balığ olan zahire, edviye ve vesairenden mürekkep eşyasını Erzincan'a nakletmek için vesait tedarikiyle meşgul olmak oldu. Harb-i umuminin en çok tahribatına maruz kalan bu havalide vesait-i nakliye tedariki gayet müşkül idi. Muhtacine tahsis edilecek zahireyi yerinde tedarike kalkışmak, esasen gayet gali olan [pahalı] piyasayı daha ziyade pahalılaştırmaya sebebiyet vereceğini nazar-ı itibara alan heyet, zahireyi aynen oralara kadar nakletmeyi ahalinin menfaati nazarından daha münasip görerek birçok fedakârlıklarla eşyasını Erzincan'a kadar naklettirdi. ^[44]

Heyet Erzincan'da derhal bir dispanser güşad etti. Bu dispansere üç ay zarfında (2162) hasta müracaat ederek meccanen tedavileri icra olundu. Bundan maada (353) frenginin müdavat-ı iptidaiyesi [ilk tedavisi] yapıldı. Heyetin Erzincan'dan azimetinden sonra da bu muayenehanenin devamını temin etmek üzere sıhhiye müdüriyetine miktar-ı kâfi ilaç ve neosalvarsan terk edildi.

Gerek esna-yı istilada orada kalmış olan ve gerek hicret etmiş olup da sonradan avdet eden muhacirinin mübrem ihtiyaçlarından biri de çamaşır idi.

Heyet Erzincan şehriyle civar köyler ahalisinden (6500) kişiye hazır çamaşır ve çamaşırılık Amerikan bezi ve basma tevzi etti.

Fukara-yı ahali için açılmış olan eytamhanenin gayet elim bir vaziyette olduğunu gören heyet hemen muavenetine şitaban oldu.

Eytamhane binasını tamir ettirdikten sonra (1500) mevcut üzerine yeniden tesis eyleyerek bu müesseseye (90) ton zahire,(1500) kilo kavurma, miktar-ı kâfi çamaşır, entari, yünlü hırka vesaire ita etti. Eytamhaneye gaz ve odun da tedarik ederek bu suretle bu müessesenin bir senelik idaresini temin etmiş oldu.

Heyet Erzincan memleket hastanesine de muavenette bulunarak (5) ton buğday,(2000) metre Amerikan bezi, kâfi miktarda alat-ı cerrahiye ve ilaç, süt hülasesi, şeker, sabun, vesaire agdiye [gıdalar] ve malzeme ita etti.

Erzincan Mülhakatına Muavenet

Bir taraftan Erzincan şehrinde muavenat ve tevziata devam olunurken, diğer taraftan heyet azaları Pülümür, ^[45] Refahiye, Kuruçay, Kemah kazalarıyla bu kazaların nevahisini dolaşmak suretiyle (35,000) kişiye çamaşır ve çamaşırılık Amerikan bezi ve (2000) çift çarık dağıtmıştır. İhtiyaç görülen yerlerde muayenehaneler güşad olunduğu ve kinin tevzi edildiği gibi çiçek aşısı tatbik olunmuştur.

Şimal-i Mamüretü'l-aziz Havalisine Muavenet

Heyet Erzincan livasından maada Şimal-i Mamüretü'l-aziz dahilinde de cvelan ederek [dolaşarak] Eğin, Arapkir ve Keban madeni kazalarıyla Elazığ şehrindeki muhtacın ile

mezradaki eytamhanelere beş bin kat çamaşır ve mezkûr mahaller belediye eczanelerine ihtiyaçları nispetinde ilaç tevzi etmiştir.

Heyet Elazığ'dan Malatya tarikiyle Sivas'a uğramıştır. Her iki şehirde de mütebaki eşyasını eytamhanelerde terk ederek İstanbul'a avdet etmiştir. Heyetin seyahati altı buçuk ay imtidat etmiş ve 3500 kilo metre yol kat eylemiştir.

*

**

3- Erzurum Heyet-i İmdadiyesi

30 Haziran 335 [1919] tarihinde İstanbul'dan hareket etmiş olan üçüncü imdad-ı sıhhi heyeti, Trabzon'a muvasalatla orada bir hafta kalmış ve vesait-i nakliye tedarikiyle iştilal eylemiştir. Dört günlük bir seyahatten sonra Bayburt şehrine vasıl olarak, memurin ve eşraf-ı mahalliye ile bi'l-istişare, kaza ahalisinin derece-i ihtiyacını tetkik ve tahkik ve muavenatin tarz-ı icrasını tespit eyleyerek hemen faaliyete mübaşeret etmiştir.

Merkez kazada aç ve çıplak kalmış olan iki bin nüfusa çamaşır ve erzak tevzi edilmiş ve belediye tarafından evvelce toplattırılmış olan Bikes Çocuklar Yurdu'nun, bir sefaletaneden başka bir şey olmadığı ^[46] görülerek, bu müessesenin iyi bir darüleytam haline ifrağı için sarf-ı mesai olunmuştur. Mevcut seksen çocuk ilbas olunarak üç aylık ihtiyaçlarını temine kâfi erzak dahi teşkil olunan yeni heyet idaresine tevdi ve üç ay sonra iaşe ihtiyaçları hükümet-i mahalliye marifetiyle aşar mültezimlerinden [vergi toplayanlardan] temin olunmuş ve bir dispanser güşad olunarak heyetin kaza merkezinde kaldığı on iki gün zarfında, yevmiye yüzü müteceviz hasta tedavi ve mualeceleri meccanen ita edilmiştir.

Bayburt'un bir eczaneye şiddetle ihtiyacı olduğu halde, belediyesinin bütçesinde bu husus için ancak beş yüz lira muhassas [ödenek] olmasından dolayı güşad edilememiş olduğu nazar-ı dikkati celp eylediğinden, heyet-i sıhhiyemiz bir eczaneye kâfi mualecat ita etmek suretiyle bir belediye eczanesinin güşadını temin eylemiştir. Bilahare bu eczaneye lazım olan büyük miktarda edviye dahi Erzurum'dan bi'l-mubayaa gönderilerek şehrin mühim sıhhi ihtiyacı izale edilmiştir. Merkez kazadaki muavenatı idame ve idare etmek üzere heyet, azasından birini Bayburt'ta bırakarak mülhakata azimet etmiş ve 194 kûsur köyün yegân yegân ziyaret edilmesi imkânsız görüldüğünden, köylülerin muhtaç olanları "Hart, Pular, Maden" Nahiyelerinde toplattırılmış ve yekûnu (5000)'e baliğ olan bu zavallılara çamaşır ve erzak tevzi olunmuştur. Bu kaza ve mülhakat-ı muhtacinine yapılan muavenet, ihtiyacat-ı umumiyenin ancak yüzde yirmi beşi temin edilebilmiş ise de bu muavenetin o ana kadar hiçbir taraftan yardım görmeyen bi-çare halk üzerinden icra eylediği tesir tahmin ve tasavvurun fevkindedir [üstündedir].

Bu zavallıların hayatından kati bir nevmidiye [ümitsizliğe] düştükleri heyetimizin tesadüf eylediği raporundan aynen iktibas ettiğimiz bir hadiseden anlaşılmıştır; ^[47] "ilk köylere çıkıldığı zaman irae-i tarik [yol gösterme] için alınan bir jandarma ile [Rvtpnh]ye uğradık. Muavenet için geldiğimizi, fukaranın kimler olduğunu mevcut bir iki ihtiyardan sorduk. İhtiyarlar köyde kimse kalmadığını cevabını verdiyse de bu hususta bizden daha

tecrübeli olan jandarma, para için değil muavenet maksadıyla geldiğimizi izah etti. Biz de teyit ettik. Bunun üzerine ihtifa etmiş [saklanmış] olan köylü derhal toplandı”.

Heyet-i sıhhiyemiz bu suretle Bayburt köylerine lazım gelen muaveneti icradan sonra Erzurum’a azimet etmiş ve orada da hükümet, eşraf-ı mahalliye ile bade’l-müzakere Erzurum livasını teşkil eden Bayburt, Pasinler, Hınıs, Kiğı, Tercan, İspir, Tortum, Narman ve Beyazıt sancağını teşkil eden Eleşkirt, Karakilise, Diyadin, Tutak kazalarının hepsinin muhtac-ı muavenet bir halde olduğu ve bilhassa Beyazıt livasının harpte daha büyük tahribata maruz ve merkez vilayetten sekiz gün bud [uzaklıkta] mesafede olmasından, istirdat olduğu [geri alındığı] tarihinden beri hükümetten bir guna [türlü] muavenet görmemesi dolayısıyla ihtiyacın daha şedid olduğu anlaşılmıştır.

Vilayetin vüsatine rağmen muavenetin mezkûr kazaların nahiye ve karyelerine kadar teşmili tensip edildiğinden heyet-i imdadiyahimiz ikiye ayrılarak biri mülhakata çıkmış ve diğeri merkez vilayette kalarak faaliyete başlamıştır:

Merkez vilayette kalan kısım, belediyece ihzar edilmiş olan muhtacın listeleri üzerine on bin nüfusa çamaşır ve fanila tevzi etmiş ve (400) ton erzakı bunların ihtiyacına hasreylemiştir.

Bununla suret-i mahsusada ihzar edilmiş bir fırında ekmek tabh olunarak [pişirilerek] yevmi bin nüfusa yarımşar kilo ekmek tevzi edilmiştir.

Heyetin Erzurum’a muvasalatından evvel, üç yüz çocuk için ^[48] bir eytamhane tesis edilmiş ise de, hükümetçe tahsisat itasına imkân olmadığından, bu çocukların ianeten toplanan bir miktar erzak ile bir müddet hayatları idame ettirilebilmiş ve fakat bunun da bitmesi üzerine bu müessesenin himaye ettiği çocukların açlığa mahkûm oldukları görülmüş ve heyetin teşebbüsüyle eytamhanenin idamesi için yeniden bir komisyon teşkil olunarak, sokaklarda kalan mütebaki çocuklar da toplattırılıp adedi beş yüze iblağ ve cümlesi ilbas edildikten maada bunların iaşesi içinde, teşekkül eden heyet iki yüz ton erzak ita olunmak suretiyle mezkûr müessesenin muntazaman faaliyette bulunması temin olunmuştur. Ayrıca, bir de darülaceze tesis olunarak buraya alınan fukara ve acezenin dahi ihtiyaçları tatmin edilmiştir.

Erzurum’da müesses iki yüz yataklı gureba hastanesinin mahsusatı kat edilmek mecburiyetinde kalınarak, idamesi için Hilal-i Ahmer’in muavenetinden başka çare kalmadığı Maliye Nezareti ifadesiyle sıhhiye müdüriyet-i umumiyesinden mahal-i sıhhiye idaresine bildirilmesi üzerine; heyet-i imdadiyahimiz, şehrin yegâne hastanesinin bu suretle kapanarak hastalarını sokağa atmasına meydan bırakılmamış ve müstahdem maaşatı belediye bütçesinden verilmek şartıyla hastanenin erzak, melbusat ve edviye ihtiyacını vererek idame ettirmiştir.

Heyet-i sıhhiyemiz, Erzurum’a muvasalat eder etmez hususi bir binada umumi bir muayenehane güşad ederek yevmi 2-3 yüz hastayı tedavi ve muacelatını meccanen ita etmiştir.

Erzurum mülhakatına muavenet için tefrik edilen heyetin kısım-ı diğeri, Eylülün on dördüncü günü Erzurum’dan hareket ederek dört günde Eleşkirt kazası merkezi olan Toprakkale’ye muvasalat ^[49] etmiştir. Orada, evvelce vaki olan ihbar üzerine, toplanmış olan

muhtaç köylüye çamaşır tevzi olunmuştur. Kaza, köyleriyle beraber harap ve alış veriş külliye mefkud [yok] olduğundan erzak mubayaasına imkân bulunamamış ve bin müşkülata tedarik edilebilen bir miktar arpa tevziyle iktifa edilmiştir.

Eleşkirt kazasından sonra mukaddema livanın en mamur bir kazası iken, harb-i ahirde harap olan Karakilise'ye gidilerek ora muhtacine de üç bin kile kadar buğday mubayaa ve tevzi edilmiş ve çamaşır dağıtılmıştır.

Heyetimiz badehu Diyadin kaza merkeziyle mülhakatından Taşlıçay nahiyesine azimet etmiştir. Burada da muhtacine erzak ve çamaşır tevzi olunduktan sonra Beyazıt'a muvasalat olunmuştur. Sefaletin son derecesinde bulunan Beyazıt ahalisinin kendi dertleri kâfi gelmiyormuş gibi binlerce Kafkas İslamları düşman mezaliminden kaçarak Beyazıt'a dökülmüş ve bunların da sokaklarda sürünmekte ve dilenmekte oldukları görülmüştür. Beyazıt hükümeti mültecilere bir guna muavenete imkân-ı maddi göremediğinden, bunların İran ve Nahçıvan'ın zengin köylerine iltica etmelerini tavsiye etmekte ve mülteciler de bu tavsiyeye muvafakat etmekte iseler de, her nüfusa yol için beş altı günlük yiyeceğe ihtiyaç olduğunu ve bunun da temin edilememesinden dolayı sevklerinin tehhür eylediği [geciktiği] heyetimizce nazar-ı dikkate alınarak, herhangi millete mensup olursa olsun bu sefalettede insanlara yardım etmeği akdam-ı vezaif addetmiş ve erzak mubayaasına teşebbüs eylemiş ise de liva dahilinde imkân-ı tedariki görülememesi üzerine heyetimizden bir murahhas on iki saat mesafede kâin İran hududu dahilinde "Maku"ya gönderilerek mahalli hükümetinden fukaraya muavenet ^[50] için buğday mubayaasına müsaade etmesini rica eylemiş ve Maku serdarı tarafından bu rica, hüsn-i kabul olunarak mubayaasına müsaade ve gümrük resminden muafiyetine dair emir verildiği gibi 1200 kilo kadar da ianeten buğday ita edilmiştir.

Bu suretle tedarik olunan yirmi yedi ton erzak Beyazıt'a gönderilmiş ve hemen mültecilerin yolluk yiyecekleri tamamen ita olunarak sevkleri temin edilmiştir. Badehu Beyazıt muhtaçlarıyla iştigale başlanarak muhtacine erzak ve çamaşır tevzi ve muntazam bir darüleytam ve bir eczane tesis olunmuş ve her iki müessesenin muhtaç olduğu erzak ve malzeme ve ecza-yı tıbbiye meccanen ita olunduktan sonra Tutak kazasına azimet olunmuştur. Esasen iki bin nüfus kalmış ve her suretle acınacak bir halde buldukları görülmüş olan bu zavallılara da çamaşır ve erzak tevzi edilmiştir.

Bu heyetimizin, müddet-i faaliyeti dört ay olarak tahdit edilmiş ise de, ihtiyacın şiddet ve vüsatı karşısında daha üç ay temdide [uzatılmaya] mecburiyet hâsıl olduğundan, bu havalide hükümran olan sefaleti bir dereceye kadar tehvine muvaffak olduktan sonra vazifesine nihayet verilmiştir. ^[51]

Vilayat-ı Garbiye İmdat Heyetleri

Şark vilayetlerine gönderilen imdat heyetlerinin vazifeleri nihayet bulmamış olduğu bir sırada, harb-i umuminin tahribatından nispeten masun kalan, Garbi Anadolu'nun mamur kasabaları ve müreffeh halkı, Yunan savlet ve istilasının vahşiyane tecavüzlerine maruz kalmakta ve her gün yeni bir şehrin tahrip edildiği ve binlerce ahalinin emval ve eşyası yağma edilerek firar ve hicrete mecbur bırakıldığı haberleri vürud etmekte idi. Cemiyetimiz bu müellim istihbaratı kaydederken, hükümet vesaitinin bu seyl-i muhaceretin netaic-i tabiyesinden olan sefaleti izaleye kâfi gelemeyeceğini de en salahiyetdar makamat-ı resmiyenin işarından anlıyordu. Binaenaleyh muhacirlerin en mütekâsif [yoğun] merkezleri olan Akhisar, Nazilli, Alaşehir, İzmir havalisine birer imdat heyeti göndermek zarureti hâsıl oldu.

4- Akhisar Heyet-i İmdadiyesi

Akhisar heyetimiz bir reis, iki tabip, bir idare memuru, üç hastabakıcı ve müstahdem-i saireden mürekkep olarak 1 Ağustos 335 [1919] tarihinde Akhisar'a muvasalat eylemiştir. Vusulü müteakip, İzmir ve havalisinden Akhisar, Soma, Kırkağaç kazalarıyla civar nevahi ve köylere hicret eden muhacirine muavenette bulunmak üzere merkez kazada bir muayenehane ile bir hastane güşad edilmiş olduğu gibi mahalli belediyesinin idaresinde bulunan 14 yataklı gureba hastanesi tevsi ve malzeme ita edilmek suretiyle yüz yatağa iblağ edilerek, iaşe ve idare masrafı ^[52] belediyeye ait olmak üzere, umur-ı fenniye ve sıhhiyesi ve ecza-yı tıbbiye ihtiyacı heyetimizce deruhte edilmiştir [üstlenilmiştir].

Bu müessesat-ı sıhhiyemiz muhacirin ve mecruhini taht-ı tedaviye almıştır. O sırada şiddetle hüküm süren sıtmaya karşı civar nevahi ve köylere külli miktarda kinin tevzi edilmek suretiyle de mücadele edilmiştir. Merkez kaza ve civarında frenginin münteşir olduğu nazar-ı dikkate alınarak, frengi mücadelesine başlanmış ve Kuva-yı Milliye karargâhı olmak hasebiyle etrafından celp edilen milis efradının muayenelerinde frengisi tebeyyün edenlerle dispanserlere müracaat eden hastagân arasında tesadüf edilen frengililer cihet-i askeriye, hükümet-i mülkiyenin taht-ı inzibatında muntazaman tedaviye tabi tutulup bunlara neosalvarsan ve cıva tatbik edilmiştir.

Soma'da muhacirin müdüriyeti tarafından tesis edilmiş olan ve tahsisatsızlık yüzünden ibraz-ı faaliyet edemeyen yirmi yataklı hastanenin masarif-i idaresi de deruhte edilmiştir.

Balıkesir'de toplanan muhacirinin açlığa mahkûm kaldıkları istihbar edilmesi üzerine, oraya kâffe-i malzemesi İstanbul'dan gönderilerek derhal altı yüz kişilik bir aşhanenin güşad edilmesi heyetimize tebliğ edildiğinden, 11 Mart 336 [1920] tarihinde bu aşhane tesis edilmiş ve yevmiye altı yüz muhacire sıcak yemek tevziine başlanmıştır.

Kânunuevvel 335 [Aralık 1919] tarihinde, Akhisar'da zuhur eden tifüs vakası üzerine, hükümet-i mahalliye ve cihet-i askeriyenin nazar-ı dikkati celp edilerek, merkezde bir tathir istasyonu ihzar ve kasabaya girenlerin ve bilhassa Akhisar Kuva-yı Milliye karargâhına

merbut kaza ve nevahiden celp olunan askerlerin, sıkı bir nezaret ve takibat altında tathirâtı icra edilmiş ve bu tedabir sayesinde maraz-ı mezkûrun sirayetine meydan bırakılmamıştır.^[53]

22 Haziran 336 [1920] tarihinde Yunanlılar tarafından icra edilen taarruz, Akhisar ve Balıkesir'in sukutu ile neticelenmiş olduğundan heyet-i imdadiyahimiz bu havalideki müessesatının eşya ve malzemesini çıkarmaya vakit bulamayarak terke mecbur olmuştur.

Bu hadise üzerine Bursa'da içtima eden heyet-i imdadiyahimiz azası; orada da ifa-yı vazifeye –Bursa'nın sukut etmek tehlikesinde bulunması hasebiyle– imkân göremeyerek Eskişehir'e avdet eylemiştir.

En buhranlı zamanda atıl kalması tecviz edilmediği için bütün vesaitinden mahrum kalan heyet-i imdadiyahimize Eskişehir'de heyet-i murahhasamız deposundan lazım gelen eşya ve malzeme verildikten sonra yeniden faaliyete irca edilmiştir [döndürülmüştür].

Eskişehir'de sıhhiye müdüriyeti dairesinde mukaddema açılmış ve malzemesizlik yüzünden tatil-i faaliyet etmiş olan hükümet dispenslerine muktezi vesait verilerek faaliyete getirilmiştir.

Heyetimizin bundan sonra gayret ve mesaisi cepheye kurbiyeti [yakınlığı] hasebiyle mecruhinin temin-i istirahat ve tedavilerine inhisar etmiştir.

Evvela tesis edilen elli yataklı hastane, cihet-i askeriyeinin gösterdiği lüzum üzerine yüz yatağa iblağ ve İkinci İnönü Muharebesi esnasında da daha elli yatak ilave edilmiştir.

Bidayeten mecruhine mahsus olan hastanemizin bulunduğu bina cerrahi hastanesi olmaya gayrimüsait görüldüğünden, emraz-ı dahiliyeye [iç hastalıkları] tahsis edilmiş ve bilahare emraz-ı hariciyeyi de deruhte eylemesi lüzumu Garp Cephesi sıhhiye riyasetince tensip edilmesi üzerine mahalli askeri hastanenin harici şubası hastanemize ilhak olunmuştur.^[54]

İstasyonda nokta kumandanlığının bulunduğu bina hastaneye daha müsait görüldüğünden orası alınarak mükemmel bir hale ifrağ edilmiş ve İkinci İnönü Muharebesi'nin yaralılarını kabule başlamıştır.

Gelen mecruhinin hafif yaralıları, pansumanları değiştirildikten sonra diğer hastanelere nakil ve ağır yaralıları, Hilal-i Ahmer hastanesinde tedavi edilmekte olması itibarıyla hastanemiz aynı zamanda sevk-i mecruhin istasyonu vazifesini de ifa eylemiştir. Mecruhunun evvela bir kabul salonunda kendilerine çay ve çorba verilmek suretiyle istirahatleri temin ve pansumanları icra edildikten sonra hastanelere taksim edilmesini daha münasip olacağı teemmül ve cephe kumandanlığı nezdinde bu babda teşebbüs edilerek istasyonun intizar [bekleme] salonu, istirahat ve çayhane haline ifrağ ve müddet-i faaliyeti zarfında (2500) mecruhun ilk tedavileri burada icra edilmiştir.

Yeni bir taarruz ihtimali üzerine hastanemizin yatak adedinin iki yüze iblağına lüzum görülmesi üzerine, yeniden iki bina tedarikiyle istihzarat-ı lazıme icra edilmiş ve bu taarruzun ağır mecruurları taht-ı tedaviye alınmıştır.

Eskişehir'in vaziyet-i askeriyesi tehlikeye düşünce, mevcut mecruhin geriye sevk edilmiş ve tahliyeden sonra vuku bulacak muharebatın mecruurlarıyla gayrikabil-i naklolanların tedavileri için yüz yataklık bir hastane bırakılması mukarrer olduğundan, fazla

eşya dahile nakil ve gelen mecruhin Eskişehir'in tarih-i tahliyesi olan 19 Temmuz 337'ye [1921] kadar heyetimiz etıbbası tarafından tedavi edilmiştir. Bu tarihten sonra heyetimizden bir kısmı Ankara tarikiyle Kırşehir'e azimet etmiş ve bir kısmı da kalan hastanenin idaresi için Eskişehir'de bırakılmıştır.

Kırşehir'e gidenler orada, Hilal-i Ahmer nekahethane ve hastanesinin tesisine memur edilmiştir. ^[55]

*

**

Yunan İşgali Altında Eskişehir Hastanesi

Dördüncü İmdat Heyetimizin; Eskişehir'in Yunan ordusu tarafından işgalinden mukaddem şehirde kalacak gayrikabil-i nakil ağır mecruhlarla üserayı tedavi etmek üzere, yüz yataklık bir hastane ile etıbba ve memurin-i kâfiye bırakmış olduğunu arz etmiştik.

Hastane binasının malzemesiyle birlikte, Yunanlılar tarafından işgal edilmesi üzerine, bi'z-zarur Mekteb-i Sultani binasında yeniden tesisat vücuda getirilmiş ve ahali-i mahalliyeinin muavini ve hastane memurin-i sıhhiye ve idaresinin gayreti ile meh-ma-emken [olduğu kadar] vesait-i lazıme tedarik edilmiştir. Gerek İstanbul gerek Ankara ile rabitasının münkatı olması yüzünden bir aralık ihtiyacatını tedarik ve teminden aciz kalan hastane heyeti, bir taraftan Yunan kumandanlığına müracaatla merkez-i umumiden para talebi hakkında teşebbüsatta bulunurken, diğer cihetten de, şehir halkına pek güzide hizmetler ifa edilmekte olduğuna istinaden, eşraf ve ahalinin de muaveneti isticlaba [çekmeye] bezl-i gayret [çok gayret] eylemiştir.

Hastanenin ve hastaneye mülhak umumi muayenehane ihtiyacatından; iaşe ve edviye levazımı Yunan sıhhiye teşkilatından, masarif-i sairesi de merkez-i umumiden gönderilen nakitle iane-i mahalliden temin edilmiştir.

Tarih-i işgalden halas gününe kadar maruz kaldığı türlü müşkülât ve mahrumiyete rağmen vazife-i insaniyesini bihakkın ifaya muvaffak olan hastane heyetinin, hidemat-ı mesbukası bihakkın takdire şayandır.

On dört ay müddet-i faaliyeti zarfındaki hülasa-i mesaisini irae eden istatistik ber-vech-i atidir: ^[56]

	Duhul	Şifa	Yunan mecruhin hastanelerine nakil	Vefat
Üsera	1381	1232	20	122
Ahali	224	157	9	38
Yekûn	1605	1389	29	160

Eskişehir'in istirdadından sonra hastanemizin ilgası mukarrer idi ise de, Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti'nin, düşman tahribatı yüzünden varidat-ı mahalliye'nin merkez livadan bir hastanenin tesis ve idamesine imkân bahşolmadığı ve Eskişehir'in mühim bir geçit merkezi bulunması itibarıyla bir hastaneye lüzum ve ihtiyacı tabii bulunduğu hakkındaki işarı üzerine mürur-ı zamanla birçok noksanı olan hastanemizin nevakısı ikmal ve lazım gelen tahsisatı ita olunarak Mart 339 [1923] tarihine kadar, yani yedi ay daha idame ettirilmiştir.

*

**

5- Nazilli Heyet-i İmdadiyesi

Yunan saha-i işgalinin garba doğru teveccüh ve tevsii üzerine Aydın ve civarından, yangınlar ve katiller karşısında tevahhuş eden [korkan], yetmiş bin kadar kadın, çocuk ve ihtiyar acezenin iltica edebildiği Nazilli ve civarına 13 Ağustos 335 [1919] tarihinde, üç tabip ve kâfi malzeme ve memurin-i sıhhiye ve idariye ile bir heyet-i imdadiye izam edilmiştir.

Heyet Nazilli'ye muvasalatını müteakip, şehirde bir dispanser güşad ile muhacirinin tedavisine başlamış ve diğer taraftan da muhacirinin daha kesif bulunduğu mıntikalarda bulunarak müteakiben (Bağarası ^[57], Balyanbolu, Köşk, Yenipazar, Çine, Koçarlı) kasabalarında birer dispanser açmıştır.

Bu yetmiş bin biçareye, merkez depomuzdan elli bin parça çamaşır, battaniye, yorgan irsal edildiği gibi muhacirin müdüriyet-i umumisinin Dersaadet'te ihzar ettiği külli miktarda çamaşır ve vesair levazım-ı iksaiyenin sevk ve isal ve tevziatı da deruhte ve ifa edilmiştir.

Bu mültecilerin iskân edildikleri medrese, cami ve metruk hanelerin tamiratı ve nevakısının ikmalî heyetimizce deruhte ve bu uğurda bir hayli masraf ihtiyarıyla kışın şedaidinden mahfuz kalmaları temin edilmiştir.

Muhacirin müdüriyet-i umumisince, Hilal-i Ahmer müessesatından gayri Çine ve Nazilli'de üç hastane güşad edilerek bir müddet faaliyette bulundurulmuş ise de idare-i mezkûrenin; yüz binlerce muhacirin iskân ve iaşesi hususunda vaki olan masarif-i azimesi, bütçesinde hastanelerin idamesine imkân-ı maddi bırakmadığı cihetle, bunların tatil-i faaliyet etmelerinden ise memurin ve müstahdemlerin ve hastagâniyle beraber cemiyetimizin mevcut müessesatına ilaveten Nazilli heyetimize devredilmesi talep ve rica edildiğinden, talep-i vaki isaf olunmuş ve bu suretle Nazilli imdat heyetimizin teşkilatı tevsi ve idare eylediği müessesat adedi ber-vech-i ati tezyid edilmiştir:

Nazilli'de: 250 yataklı hastanelerle biri emraz-ı dahiliyeye diğeri emraz-ı hariciyeye tahsis edilen iki dispanser;

Çine'de: 50 yataklı bir hastane ve bir dispanser;

Koçarlı'da: 10 yataklı bir revir ile bir dispanser;

Yenipazar'da: Bir dispanser;

Köşk Nahiyesinde: Bir dispanser; ^[58]

Balyanbolu'da: Bir dispanser;

Heyet, bu tarzda tevsi-i faaliyetle vazife-i insaniyesini ifa eylemekte iken, o sırada vuku bulan harekât-ı harbiye neticesinde cephe daha geriye alınmış olduğundan muhacirler ve mülteciler kafilesini takip ederek merkezini Dinar'a nakletmiştir.

Yevmiye yüzlerce hastaya tevzii şifa edebilecek tarzda ve nihayetsiz gayretlerle tesis edilebilmiş olan teşkilat, bi'z-zarure inhilal etmiş ve her şeye yeniden başlamak lüzumu baş göstermişti. Heyet azası gerek halkın gerek erkân-ı hükümetin nazar-ı takdir ve sitayişini celp edecek surette, vaziyetin icap ettirdiği itidal ve faaliyeti tamamen ibraz ederek, derakap yeniden müessesatını vücuda getirerek sarf-ı mesaiye başlamıştır. Dinar'da yirmi dört saat zarfında cephe için otuz yataklı bir hastane ve kasabanın bütün sokaklarını ve civardaki tarlaları, kırları dolduracak mertebede müzdehim [izdihamlı] ve mütekâsif olan mülteciler için de bir dispanser açılmıştır.

Denizli'de, Nazilli'den kurtarılabilen malzemenin bir kısmıyla tesis edilen ikinci dispanser bila-tefrik-i ırk ve mezhep, kadın, çocuk ve ihtiyar yüzlerce hastaya yetişmek için geceli gündüzlü çalışıyor idi. Harekât-ı harbiye hasebiyle tabii bir karışıklık içinde bulunan bu menatıkta bir anda faaliyete geçen müessesatımızın temin eyledikleri fayda azim olmuştur.

İhtiyacın en şedid olduğu bir sırada mecruhin-i askeriyeye kapısını açan Dinar hastanesi, cephe kumandanlarının tahsin ve teşekkürlerini iktisap etmiş ve faalane ilaç tevzi eden dispanserler de her türlü imdattan mahrum kaldıklarını zanneden biçare mültecilere, şefkat ve insaniyetin himaye ve sahabeti [korumayı] daima kendileriyle beraber olduğu itimadını telkin eylemiştir. ^[59]

Burdur'un hem küçük bir kasaba hem de cepheye karib bulunması hasebiyle mülteci kafileleri ekseriyetle Burdur ve Antalya taraflarına temayül ettiklerinden derhal Burdur'da elli yataklı bir hastane açılmış ve o sırada bazı emraz-ı vebaiye vukuatı görülen Antalya'da dahi bir laboratuvar ve bir dispanser tesis olunmuştur.

Harik-i şedid ve ateşli sahalarında, sefalet ve felaket ile pençeleşen perişan ve mustarip insan kütleleriyle dolu olan cephe gerilerinde, heyet-i imdadiyahemizin sarf ettiği mesai nazar-ı takdir ile görüldüğünden, Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti ber-vech-i ati tahrirat ile beyan-ı takdirat ve teşekkürat eylemiştir:

Hilal-i Ahmer Beşinci İmdad-ı Sıhhi Heyeti Riyasetine

“İlim ve fennin fezail-i müşfikânesini Nazilli ve civarındaki muhacirine en maddi şekillerde ve en insaniyetkârane bir mebzuliyet ve ulviyetle takdime muvaffak olarak, oralardaki binlerce muhtac-ı muavenet vatandaşlarımızın müsaide-i imkân dahilinde elemelerini tahfif kudretini gösteren Hilal-i Ahmer heyetini terkip eden zat-ı valalarıyla rüfeka-yı mesailerine kalbi ve samimi teşekkürlerimi takdim etmekte pek derin bir haz-ı ruhi duymaktayım. Hürmet ve takdirlerimin bütün arkadaşlarıma tebliğine delalet edilmesini bilhassa rica ederim efendim.”^[60]

Hal-i faaliyette bulunan müessesattan ekserisinin Menderes havalisinde bulunması hasebiyle bu sıralarda heyet merkezi de evvela Çine’ye ve bilahare Söke’ye nakledilmiş ve teşkilat ber-vech-i ati tebeddüle uğramıştır:

Antalya:	Bir laboratuvar Bir dispanser
Burdur:	Elli yataklı bir hastane Bir dispanser
Denizli:	Bir dispanser
Çine:	Otuz yataklı bir hastane ve bir dispanser
Söke:	Bir dispanser
Bağarası:	Bir dispanser
Koçarlı:	On yataklı revir ve bir dispanser
Bozdoğan:	Bir dispanser
Yenipazar:	On yataklı revir ile bir dispanser

Bu havalide ilk zamanlarda yüz bine karib bir yekûn teşkil eden mültecilerin, yavaş yavaş imkân ve vesait buldukça daha içerilere doğru çekilip muhtelif menatıkta birleşmeleri hasebiyle miktarları tahminen elli bine inmiş, nihayet bu miktar tedrici surette daha tenezzül etmiş bulunmakla, ona nazaran heyetin teşkilatı da tenkis edilerek Burdur hastanesi malzemesinin büyük bir kısmıyla cihet-i askeriye devir ve Yenipazar’a verilen Bozdoğan ve Bağarası dispanserleri lağvolunmuştur.

Böylece mesainin devamı hengâmında ve heyetin ifa-yı vazifeye iptidarının tam yirmi dördüncü ayında, Afyonkarahisar- Kütahya- Eskişehir ve Sakarya Muharebatı başlamış ve bu muharebata sahne olan menatık gerisinde daha had vaziyetler hudüsüyle, daha müstacel ve vâsi^[61] mesainin lüzum ve zaruretinin husul bulmuş olmasına binaen Burdur, Antalya ve Menderes’in cenup havalisinde icra-yı faaliyet eden beşinci heyetin vazifesine hitam vermek mecburiyeti hâsıl olmuştur.

Yalnız, bütün Anadolu'nun sıhhati noktainazarından bir hastalık kapısı halinde bulunan, Antalya'daki laboratuvar ve dispanser ika edilmiştir.

Hilal-i Ahmer Beşinci İmdat Heyeti, müddet-i faaliyetini teşkil eden iki sene zarfında hastanelerinde üç bine karib hasta ve mecruhu dispanserlerinde (90,233) mülteciyi tedavi eylemiştir.

Antalya'daki laboratuvarda binlerce muayenat ve tahlilat yapılmış ve bu müessesemiz sayesinde, halk herhangi bir tereffu-i hararete [ateş yükselmesinde] küçük bir cam kırığı üzerine bizzat aldığı kanı derhal getirip muayene ettirecek mertebede fennin kıymetini takdire alışmıştır.

Heyetimizin Nazilli'ye vürudundan evvel, Kuva-yı Milliye hastanelerinde çalıştırılmış olan yerli Rum doktorların, son tahliye ve ricatta diğer muhacirler gibi azim ziyan ve zayıata uğradıkları anlaşılması üzerine, gerek Denizli'de iken gerekse Dinar'a geldiklerinde kendilerine icap eden muavenet ifa olunmuştur.

Heyetimizin Nazilli'de iken ve esna-yı hicrette yollarda, hiç de cins ve mezhep tefrik etmeksizin bilumum felaketzedelere muavenette bulunmasına mukabil Nazilli Rum ahalisi namına taraflarından tanzim olunan Rumca teşekkürnamenin tercümesi atıye naklolunur:

Nazilli: Hilal-i Ahmer İmdat-ı Sıhhi Heyeti Reisi

Mehmet Lütfü Beyefendi'ye

“Hadim-i insaniyet Hilal-i Ahmer heyet-i muhteremesine ve kemal-i faaliyet ve ciddiyetle ^[62] teşrik-i mesai eyleyen etıbba-yı hazıradan Necdet, Burhaneddin, Vasfi, Celal ve Kâmil bey ve efendilere bu müessese-i hayriyenin Nazilli'de teessüs ettiği dakikadan itibaren bila-tefrik-i cins ve mezhep biçare ve bikes hastagânın seda-yı istimdadına [imdat sedasına] şitabla şayan-ı şükran bir surette takip edilen vazife-i aliyeyi ifa etmek sadedinde izhar ettikleri âsâr-ı hayriyeden dolayı Nazilli umum Rum ahalisi namına en samimi teşekküratımızı takdim ve hissiyat-ı şükranımızı izhar etmeyi en büyük vezaiften addediyoruz. İlk fırsatta kalbimizi istila eden şu hissiyatımızı alenen dahi izhar edeceğimizin arzıyla ihtiramat-ı faikamızı [üstün saygılarımızı] takdim eyleriz efendim

10 Temmuz 336 [1920]

Eczacı Sokrat Eczacı Yanko Doktor Pandalaki Garbaloğlu
Doktor Meneluis Eksenvaki Doktor Vasilaki Balban
İstasyon memurlarından Filipaki Enestaş

Hilal-i Ahmer Beşinci İmdat-ı Sıhhi Heyeti Hastaneleri İstatistik Hülasesi:

Giren

Çıkan

	Devren	Yeniden gelen	Yekûn	Şifayab	Vefat	Sair Suretle	Naklen	Yekûn	Taht-ı Tedavide

336 [1920] senesi	66	642	708	565	76	61	6	708	
337 [1921] senesi	175	1973	2148	1354	167	273	288	2082	66
	241	2615	2856	1919	243	334	294	2790	

[63]

Hilal-i Ahmer Beşinci İmdad-ı Sıhhi Heyeti Dispanserlerine Ait İstatistik Hülasası:

Esami	Tedavi Edilen Hasta Adedi
Köşk Dispanseri	1142
Söke Dispanseri	3498
Çine “	14046
Koçarlı “	10917
Yenipazar “	13635
Bozdoğan “	1884
Bağarası “	2120
Dinar “	6595
Denizli “	3372
Burdur “	22292
Antalya “	4088
Nazilli “	5409
Balyanbolu “	1235
Yekûn	90233

6- İzmir Heyet-i İmdadiyesi

Harekât-ı askeriye'nin netice-i tabiyesi olarak, işgal sahası dahilinde kalan İzmir şehrine de binlerce muhacirin iltica eylediği ve burada her türlü muavenetten mahrum ve açlık ve sefaletle mahkûm bir halde buldukları işaret-ı mahalliyeden müsteban olması üzerine, İzmir Hilal-i Ahmer merkeziyle teşrik-i mesai ederek bu sefaletzedegânın tehvin-i ihtiyacatına hadim olmak maksadıyla bir murahhas ile bir idare memuru tayin ve 336 [1920] senesi Martı bidayetinde izam edilmiştir. [64]

Heyet-i murahhasımız beraberinde götürdüğü ecza-yı tıbbiye ile evvelemirde, şehirde iki muayenehane gûşad ederek muhacirinin tedavisine sarf-ı gayret eylemiş ve seyyar etıbbâ marifetiyle müracaat edemeyecek kadar hasta olanları tedavi ettirmiştir.

Bu muayenehanelerimiz Ağustos 336 [1920] gagesine kadar altı ay müddetle faaliyette bulunarak, mevcudu üç bine baliğ olan muhacirini tedavi ve ilaçlarını meccanen ita eylediği gibi, her birine yine altı ay müddetle yevmi yüzer dirhem ekmek itası suretiyle de iaşelerine muavenette bulunmuştur.

İzmir Darüleytami'nın pek ziyade muavenete muhtaç bulunduğu görüldüğünden, muktezi erzak ve levazımın mubayaası için bin dört yüz lira tahsis ve sarf edilmiştir.

Darümuallimat ve Sultani talebesinden kimsesiz ve himayesiz kalmış olan on dört kişiye nakden muavenet edilmiştir.

Bunlardan maada şehir müessesat-ı sıhhiyesine ecza ve levazım-ı sıhhiye itası suretiyle de hayli muavenet icra olunmuş ve bilhassa vilayet dahilinde ahali ihtiyacatına sarf ve tahsis edilmek üzere muhtelif müessesat ve makamata yirmi beş kilo kinin, bila-bedel ita olunmuştur.

Heyet-i murahhasamız, bu suretle altı ay vazife-i imdadiyesini ifa ederek, bu uğurda muhassas olan yirmi beş bin lira tahsisatın hitamından ve hidemat-ı mezkûreden mümkün olanlarının İzmir merkezince idamesini temin eyledikten sonra, İstanbul'a avdet eylemiştir.
[65]

*

**

7- Alaşehir Heyet-i İmdadiyesi

Garbi Anadolu'ya mürettep muavenet teşkilatının dördüncüsü olan Alaşehir heyet-i imdadiyesi, mesaisine sekiz ay kadar devam etmiş ve bu müddet zarfında Alaşehir ve Salihli'de birer dispanser güşad olunarak 1,400 hasta tedavi edilmiştir.

Bundan başka heyet, orada hüküm-ferma olan sıtmaya karşı lakayt kalmayarak, seyyar etibba vasıtasıyla köylere meccanen altmış beş kilo kinin tevzi etmiştir.

Heyet, son üç ay zarfında yüz yataklı iki hastane güşad etmiştir. Bu hidemat-ı sıhhiyeden başka üç bini mütecaviz fukara ve muhacirine iki ay on gün müddet ihtiyaçları nispetinde kömür ve un tevzi edilmiştir.

Alaşehir'in Haziran 336'da [1920], Yunanlılar tarafından işgali esnasında heyetimiz, Hilal-i Ahmer'in haiz olduğu beynelmilel sıfat ve vaziyetine güvenerek Alaşehir'de kalmış ise de etibba ve memurini Yunanlılar tarafından esir edilmiştir.

Bilahare, o sırada Trabzon'da vazife-i insaniyetkârane yerine teşvikat ve tahrikât-ı siyasiyede bulunan Yunan Salib-i Ahmer Heyeti'yle Büyük Millet Meclis-i Hükümeti tarafından vaki olan teşebbüs üzerine mübadele edilmiştir.

*

**

8- Adana- Konya Heyet-i İmdadiyesi

Adana ve havalisinin, bir müddet Ermenilerin ve bilahare Fransızların yed-i idarelerinde kalması ve bu havalinin muhasım kuva-yı askeriyenin ve gayrimuntazam çetelerin mütemedi harp ve cidaline saha olması yüzünden, nefis-i Adana dahi dahil olmak

üzere vilayet-i mezkûre mülhakatından binlerce Müslüman ahalinin Pozantı'ya doğru hicrete mecbur oldukları haber alınmış ve cemiyetimizce ^[66] vilayat-ı Şarkiye ve Aydın Havalisi muhtacine ibraz olunan hidemat ve muavenattan bu musibetzedegânın da müstefit olmaları hususu teemmül edilmekte bulunmuş iken, Adana muteberanından İstanbul'a gelen bir heyetin cemiyetimize vaki olan müracaatı ve ahval-i mahalliye hakkında ita ettiği tafsilat üzerine, bu suretle yurtlarını terk ederek dağlara ve ovalara dökülmeğe mecbur kalan halkın seksen bine baliğ ve her türlü muavenetten mahrum oldukları ve aralarında emraz -ı sâriyenin ve fakr u sefaletin şiddetle hüküm-ferma bulunduğu anlaşıldığından, esasen gönderilmesi mutasavver olan vesait-i muavenettin süratle ihzar ve isal olunması takarrür etmiş ve merkez-i umuminizce bu uğurda tahsis edilen elli bin liralık kredi ile bir imdat heyeti teşkil olunmuştur.

Heyet-i mezkûre pek vâsi bir sahada icra-yı faaliyet edeceğine nazaran kadrosu vâsi tutularak, sekiz tabip bir eczacı, dört sıhhiye memuru; kadın ve erkek 6 hastabakıcı ve bir idare memuruyla bir kâtip ve altı hademe olmak üzere ceman yirmi yedi kişiden teşkil ve merkez-i umumi ve heyet-i idare azasından Haydar Bey'in riyaseti altında 29 Teşrinievvel 336 [Ekim 1920] tarihinde Antalya tarihiyle izam edilmiştir.

Ecza-yı tıbbiye ve levazım-ı iksaiyenin mahalinde tedarik edilemeyeceği nazar-ı dikkate alındığından, merkez ambarımızdan mecmu kıymeti yirmi bin liraya baliğ olan külli miktarda levazım-ı sıhhiye ve tıbbiye ve çamaşır vesaire beraberce gönderilmiştir.

Heyetimiz, Antalya'ya muvasalatını müteakip evvelemirde fukara-yı mahalliyeyi meccanen tedavi üzere bir dispanser güşad ederek, bir taraftan da eşya ve malzemelerin Pozantı'ya kadar berren [karadan] nakli için vesait-i lazıme tedarik ve ihzarıyla iştilgal edilmiş ve yirmi gün zarfında eşyanın dahile doğru sevkine imkân hâsıl olmuştur. ^[67]

Tahsisatlarının ve beraberinde götürdükleri eşya ve malzemenin ihtiyaca kifayet edemeyeceği hakkındaki istitlaatımıza [araştırmalarımıza] binaen, daha yirmi bin lira tahsis ve irsal olduğu gibi Anadolu'da icra-yı faaliyet eden Hilal-i Ahmer imdad-ı sıhhi heyetlerinin nevakısını ikmal için de ayrıca otuz iki bin lira kıymetinde ecza-yı tıbbiye ve malzeme-i sıhhiye ihzar ve sevk olunmuştur.

Antalya'da: Dahile doğru seyahate istihsal-i müsaade etmek ve vesait-i nakliye ihzar eylemek üzere Antalya'da yirmi gün ikamete mecbur kalan heyetimiz, müddet-i ikametinden bilistifade, kısm-ı küllisi Balkan Harbi'nde Rumeli'nden gelerek Aydın, Nazilli, Sarayköy, Salihli, Alaşehir, Eşme ve Akhisar havalisinde bade'l-iskân hadise-i ahirede buraya mecbur-ı iltica olmuş muhtac-ı muavenet ve iaşe 635 nüfusun, muavenet-i sıhhiyelerine ve çamaşır levazımını itası suretiyle de tehvin-i ihtiyaçlarına hasr-ı mesai eylemiştir.

Yerli muhacir ve mülteciler arasında malarya ile göz hastalıklarının şiddetle hükümran olduğu müşahede edildikten, göz mütehasssımız marifetiyle iki yüze karib göz hastaları muayene ve tedavi edilmiş ve bunlardan nimet-i ruyetten [görme yetisinden] mahrum 12 kişiye muvaffakiyetle ameliyat icra edildiği gibi operatörümüz tarafından memleket hastanesinde alçı tatbiki ve istisal-i tihal [dalaktan ur çıkarma], insidad-ı ema [bağırsak tıkanması] gibi vakayie muvaffakiyetli ameliyatlar icra edilmiştir. Şehrin cami ve medreseleriyle mevaki-i muhtelifesinde barındırılan muhacirler, etıbbamız tarafından her gün muayene edilerek malaryadan mustarip olanlara kinin ita ve uyuz ile emraz- ı saireye musab

olanlara dahi lazım gelen müdavat icra ve birçoklarına da eşya tevzi edilmiş ve en ziyade muhtaç olanlara da nakden muavenette bulunmuş ve Antalya ana mektebi talebe ve talibatından fakirü'l- hal oldukları maarif müdüriyetince tasdik edilen etfale elbise, çamaşır ve basma tevzi edilmiştir. ^[68]

Konya'da: Heyetimiz, Antalya'da seyahat istihzaratını bade'l-ikmal Afyonkarahisarı tarikiyle uzun ve beraberindeki yüzlerce deve yükü eşya ve malzemesini nakledebilmek için, müşkül bir seyahatten sonra, 3 Kânunuevvel [Aralık] tarihinde Konya'ya muvasalat ve Konya'yı merkez-i faaliyet ittihaz edilmiştir.

Bir taraftan dahil-i vilayette bulunan muhacir ve mültecilerin adedi ve iskân mıntıkları ve derece-i ihtiyaç hakkında makamat- ı resmîyeden malumat-ı lazıme istihsal edilirken, diğer taraftan o sırada cenup cephesinde başlayan muharebat dolayısıyla ordu sıhhiyesine de muavenet edilmesi lüzumu hâsıl olduğundan, cephe kumandanlığının tensibiyle derhal yüz yataklı bir ağır mecruhın hastanesi tesis ve güşad edilmiştir.

Haziran evasıtına doğru görülen lüzum üzerine hastanemiz tevsi ve daha yüz yatak daha ilave edilerek, nıfsı [yarısı] zabıtana ve nıfsi efrada tahsis olunduğu gibi Ağustos 337 [1921] zarfında "Meram" sayfiyesinde zabıtana mahsus bir de nekahethane tesis edilmiştir.

Sıhhiye-i askeriyenin lüzum gösterdiği müessesat-ı sıhhiyeyi vücuda getirdikten sonra maksad-ı izamına sadık kalmak isteyen heyetimiz, mülhakatta ve hat güzergâhında muhacirinin kesafet arz ettiği mıntıkada icra eylediği tetkikat üzerine evvela Konya'da bir dispanser güşad etmiş ve vesait-i muhtelifle ile halka her türlü emrazın tedavi edileceği ve mualecatın meccanen ita olunacağı ilan edilmiştir.

Konya Dispanseri: 30 Kânunuevvel 336 [Aralık 1920] tarihinde güşad edilmiş, yirmi dört ay müddet-i faaliyeti zarfında emraz-ı dahiliye-i mütenevviadan 12254, hariciyeden 1560 ve emraz-ı ayniyeden [göz hastalıklarından] 1145, efrenciyeden [frenğiden] 179 ki ceman 15138 hasta muayene ve tedavi olunmuş ve dahili hastalıkların mühim kısmını teşkil eden malaryalıları mebzulen kinin ve emraz-ı ^[69] saire için de her nevi mualecat meccanen ihzar ve ita edilmişti. Göz hastalıklarının üçte ikisini trahom teşkil ettiğinden bunlar muntazaman tedaviye alınarak ihtilat-ı ayniye gösteren muhtac-ı ameliye hastalara, bu meyanda kataraktlı olanlara mütehassısımız tarafından yapılan ameliyat neticesinde ruyetlerinin iadesi temin edilmiştir.

Evvelce Konya Sıhhiye Müdüriyeti'ne merbut olarak tesis edilen Frengi Dispanseri dahi heyetimize devredilmiş ve bu suretle vilayetin bütün vukuatı muntazaman taht-ı tedaviye alınmıştır.

Dispanserimize müracaat eden hastagânın yüzde 57'si Adana ve vilayat-ı şarkiye muhacir ve mültecileri ve 43'ü Konyalıdır.

Ereğli Dispanseri: Heyetimiz, etibbasından birini müstahdemin-i kâfiye ile beraber Ereğli'de bir dispanser güşadına memur etmiş 13 Şubat 337 [1921] tarihinde bu dispanser faaliyete başlamıştır. Müddet-i faaliyeti zarfında bu dispanserde (6201) hasta tedavi ve ilaçları ita edilmiştir.

Ereğli'de zuhur eden tifüse karşı yapılan mücadelede, Hilal-i Ahmer dispanserinin

ittihaz ettiği şiddetli tedabir, marazın men-i sirayetini temin hususunda müessir bir amil olmuş ve teşkil edilen tifüs hastanesine muktezi levazım dahi dispanserimiz tarafından ita olunmuştur.

Kurada çiçek hastalığı zuhur etmesi üzerine, merkez kazada aşı mevcut olmamasından hükümet aşı memurlarına miktar-ı kâfi aşı verildiği gibi taht-ı tedavide bulundurduğu muhacirine de çiçek aşısı tatbik edilmiştir.

Bor Dispanseri: Bor'da güşad olunan dispanserimizle yirmi ^[70] yataklık hastanede 2687'si emraz-ı mütenevvia ve 127 'si frengili olmak üzere 2814 hasta tedavi edilmiştir.

Namrun Dispanseri: Adana ve Tarsus havalisi muhacirininin (2200) nüfusu Namrun ve civarına yerleştirilmiş olduğundan bunların ihtiyacat-ı sıhhiyesi için Namrun'da güşad edilen dispanserimizde muhtelif emraza mübtela (411) nüfusun tedavisi deruhte ve ikmal ve bilhassa her yerde olduğu gibi sıtma ile mücadele için külli miktarda kinin sarf ve tevzi edilmiştir.

Pozantı- Bilemedik: Pozantı ile Bilemedik'te iskân edilen muhacirlerin, sair mahallere nispetle daha sefil ve perişan bir halde buldukları görülmüş ve fazla olarak buralarda kışın şiddeti ve muhacirinin tayyare korkusundan Bilemedik tünelinin medhalinde her gün saatlerce vakit geçirmeleri, zatürre ve zatü'l-kasabat [akciğer iltihabı] gibi ihtilatat-ı vehimeyi tevlid eden soğuk algınlıklarına sebep olduğu müşahede edildiğinden, burada bir dispanser tesis edilmiş olmakla beraber seyyar bir tabip ve eczane gezdirilerek, ahval-i sıhhiyeleri mütemani bir murakabe altında bulundurulmuştur.

Çay Mecruhın İstasyonu: Mecruhunun ilk müdavımını ifa etmek ve sıcak çay ve çorba vermek üzere 12 Nisan 37(12 Nisan 1921) tarihinde (Çay) istasyonunda tesisat-ı lazıme icra ve bir operatörle bir sıhhiye memuru izam edilmiştir.

İaşe Hususundaki Muavenet: Bor dispanserinde tesis edilen aşhanemiz kışın en şiddetli zamanında iki ay müddet en muhtaç muhacirininin dört yüz nüfus itam ettiği gibi (Pozantı- Kelebek) hattı güzergâhındaki muhtacin muhacirine de on bin kilo un tevzi eylemiştir.^[71]

Bundan maada Gördes felaketzedegân namına mahalinden vuku bulan talep üzerine 15000 kilo tuz mubayaa ve Kütahya mutasarrıflığına irsal edilmiştir.

İlbas Hususundaki Muavenet: Heyetimiz reis ve azası tarafından Konya, Karaman, Ereğli, Ulukışla, Bor, Niğde, Pozantı, Bilemedik, Kelebek ve Namrun havalisindeki bilumum muhacirinin ahvali mahallerinde tahkik ve tetkik edilerek muhtac-ı ilbas olanlarına yed be-yed [elden ele] (8200) takım fanila, don, gömlek ve beş yüz yetmiş çift yün çorap tevzi edilmiştir.

Bu eşyanın, sefalet-i içtimaiyenin son derecesinde, kesif kar tabakasına ve şiddetli soğuğa rağmen yalın ayak ve nim uryan [yarı çıplak] bir halde bulunan bedbahtlara tevzi edildiğini ve bu biçarelerden ekserisinin vaktiyle Hilal-i Ahmerimize iane verecek derecede hal ve vakitleri müsait olduğunu nazar-ı itibara alırsak Hilal-i Ahmer'in bu uğurda masruf olan hizmet ve muaveneti daha ziyade kesb-i kıymet eder.

Adana'nın İstihlasından [Kurtuluşundan] Sonra: Adana'nın ordularımız tarafından istirdadına kadar, sırasıyla muhtasaran tadat ettiğimiz hidemat ve muavenet-i şefkatkâraneyi

ifa etmiş olan heyet-i imdadiyahemiz, memleketlerine avdetlerinden sonrada kendilerine tohumluk tedarik ve itasını pek kıymetdar bir yardım telakki eyleyerek, bu hususta Ankara heyet-i murahhassamızdan istihsal edildiği mezuniyet üzerine (41340) okka pamuk tohumu mubayaa ve erbab-ı ziraatın muhtaç olanlarına gönderilen memurin-i mahsusa vedaatiyle tevzi eylemiştir.

Heyetimizin hülasa-i mesaisini irae eden istatistik cetvelleri ber-vech-i atidir: ^[72]

Hastaneler:

Duhul		Şifa	Vefat
Konya Hastanesi	2908	2599	85
Bor "	131	124	7

Dispanserler

Esami	Dahiliye	Hariciye	Göz	Frengi
Konya Dispanseri	12244	1560	1154	179
Ereğli	6173	206		21
Bor	2687			127
Bilemedik	1357			0
Namrun	401			11
Yekûn 26120	22802	1766	1154	338

Mükerrer müracaat eden hastagân dahil değildir.

Konya hastanesi laboratuvarı mesaisi

Tahlilat

İmalat

Kan	Mecra-yı bevli [idrâr	İdrâr	Mevadd-ı gaita [dışkı	Mayi-i dimağ-i-i şevki [beyin ve	Mayi-i insıbabı [sızıp	

	yolu]		maddeleri]	omurilik sıvısı]	dokularda toplanan sıvı]	
4542	243	362	73	27	39	tifo aşısı istihzaratı muakkam harp paketi imali

[73]

Mecruhin İstasyonları:

	Çay	Limonata	Ayran	Çorba
Konya	31123		3813	
Çay İstasyonu	19016	5145		7627
İlgın	6678			7253
Yenice	4773			
Ulukışla	5965			
Ereğli	5695			5779
Yekûn	57285	5145	3813	20659

Antalya Laboratuvar ve Dispanserleri: 336 [1920] senesi Kânunuevvelinde [Aralık] tekmil-i vesait-i fenniyesiyle bir bakteriyoloji laboratuvarı ve bir dispanser tesis edilmiştir. 338 [1922] senesi nihayetine kadar devam eden müddet-i faaliyeti zarfında bu müessesemiz 14700 hastayı muayene ve ilaçlarını meccanen ita etmiş ve laboratuvarında 14450 muayene-i hurdebini [mikroskobik muayene] ve tahlilat yapmak suretiyle de muhacir ve muhtacinin ve hükümet-i mülkiye ve askeriyenin sıhhiye teşkilatına muavenette bulunmuştur.

*

**

9- Karamürsel Heyet-i İmdadiyesi

5 Teşrinisani 336 [Kasım 1920] tarihinde Karamürsel kazası dahilindeki bütün kurâ ihrak ve elim bir sefaletle maruz kalan ahaliyi tehcir ediliyordu. [74] Mevsim-i şitanın en şiddetli zamanında emval ve eşyası gasp ve yağma edildikten sonra Yunan eşkıyasının mütemadi ve akurane [kudurmuşçasına] tecavüzleri önünde memleketlerini ve ocaklarını

terke mecbur kalan on bin nüfusun vaziyet-i elimeleri haber alınarak bu felaketzedelerin imdadına şıtab edilmesi takarrür etmiş ve bu maksatla üç tabip ve memurin-i kâfiyeden mürekkep bir heyet-i imdadiye teşkil ve aşhane ve hastane malzemesini müstashiben fi 15 Eylül sene 336 [1920] tarihinde Karamürsel'e izam edilmiştir.

O sırada, Yunan kıtaatının Karamürsel'den uzaklaşması üzerine Karamürsel'e avdet etmeye başlamış olan ahalinin iaşelerini temin edecek fırın ve aşhane tesisatı inşasına başlanmakla beraber, bu tesisat ikmal edilinceye kadar, İstanbul'dan mavnalarla ekmek celp edilmek suretiyle açlığın önü alınmıştır.

Karamürsel'de toplanılan ahalden en ziyade muhtaç olan üç bin nüfus için kâffe-i malzemesi İstanbul'dan gönderilmek suretiyle bir aşhane tesis ve Teşrinisani 336 [Kasım 1920] tarihinde faaliyete başlamıştır. Bundan maada dört bin kişiye de ekmek itası deruhte olunmuştur.

İhtiyacat-ı sıhhiyeleri için de umumi bir muayenehane ile otuz yataklı bir hastane güşad edildiği gibi dağınık bir halde bulunan ahalinin muayenehaneye gelemeyecek derecede hasta olanlarını tedavi etmek üzere de bir seyyar etibba heyeti teşkil olunmuştur.

Bu müessesatımız iki ay hal-i faaliyette bulunduktan sonra vaziyet-i harbiyenin aldığı şekle tebean [uyarak], Karamürsel'i terk eylemek zarureti hâsıl olduğundan, eşyasından bir kısmı dahile gönderilerek diğer kısmı da milli kuvvetlerin sıhhiye teşkilatına ihda olunmuştur.

Heyet-i imdadiyemiz Karamürsel'den sonra Geyve'yi merkez ittihaz ^[75] ve Ankara heyet-i murahhasamızın Eskişehir ambarından süratle yetiştirdiği eşya ve malzeme ile nevakısını ikmal ederek, Kocaeli harekât-ı askeriyesi esnasında yüz elli yataklık Eşme Askeri Hastanesi'nin idaresini deruhte ettiği gibi, Geyve'de sabit bir dispanser "Bahçecik" "Değirmendere"de seyyar bir etibba heyetiyle "Geyve"de otuz yataklı bir mecruhin hastanesi Adapazarı'nda elli yataklık diğer bir hastane tesis ve güşad etmiştir.

Kocaeli harekâtında orduya pek kıymetli hidemat ifa eden bu heyet, Kocaeli ordusu kumandanlığının bir kıta takdirnamesiyle taltif olunmuştur.

337 senesi Kânunuevvel [Aralık 1921] gagesine kadar hal-i faaliyette bulunan heyet-i mezkûrenin ikasına lüzum kalmadığı cihetle, kâffe-i malzemesi mahal-i hükümet müessesat-ı sıhhiyesine teberruan devredilerek ilga olunmuştur [yürürlükten kaldırılmıştır].

*

**

10- İzmit Muavenet Heyeti

Kocaeli ve Samanlıdağ şibh-i cezirelerinin kıtaatımız tarafından istirdadı üzerine, bu havalideki muhtacine muavenet-i lazımede bulunmak üzere 30 Ağustos 337 [1921] tarihinde dört tabip ve kâfi memurin-i sıhhiye ve idariyeden müteşekkil bir muavenet heyeti tertip edilerek İzmit, Değirmendere, Karamürsel, Bahçecik havalisine izam edilmiştir. Bu heyet

marifetiyle muhtacine “20.000” kilo fasulye “10.000” kilo dakik ve beş yüz takım elbise çamaşır tevzi edildiği gibi seyyar ^[76] etubba marifetiyle de hastaları tedavi ve ilaçları meccanen ita olunmuştur.

*

**

11- Bilecik İmdat Heyeti

İkinci İnönü Harbi devam ederken Söğüt, Bilecik, Bozüyük, İnönü ile köylerinin Yunanlılar tarafından muntazam bir surette yakılmakta olduğu ve köylülerin dağlara iltica ettikleri ve parasız, çıplak ve aç bir halde buldukları anlaşılması üzerine; Hilal-i Ahmer bu zavallılara da dest-i muavenet ve şefkati uzatmakta tehhür etmemiş, hemen bir heyet-i imdadiye teşkil ederek tahrip edilen menatıka göndermiştir. Heyet beraberinde (10,000) lira nakit, (56500) kilo un, yirmi tekne petrol iki yüz kat çamaşır göndermiştir. İmdat heyeti vazifesini hakkıyla görebilmek için evvela tahrip edilen menatıkta tetkikat icrası ile felaket ve sefaletin derecesini anlamak ve bu suretle en ziyade muhtac-ı muavenet olanların miktarını tespit etmek lüzumu hissetmiştir.

Heyetimiz, 337 [1921] senesi Mayıs bidayetinde, yani harbin haftasında Bilecik’te bulunuyordu. Daha henüz harp âsârı zail olmamış, ahali tamamen şehre avdet etmemişti.

Bilecik, büyük bir yangın tarlası halini arz ediyordu. Şehir hemen kâmil deneyecek kadar yanmış, harap olmuştu. Bu mahallerde yangın hâlâ için için devam ediyor, harabeler içinde kül olmuş, insan cesetleri tüyleri ürpertiyordu.

Bir yanda bütün mameleğini kaybetmiş bir kadın, ihtiyar bir sakallı ^[77] henüz ateşi tüten evinin külleri karşısında ağlıyor, diğer tarafta bazen birkaç kadın ve bazen bir ihtiyar erkek gözyaşlarıyla yangın harabeleri arasında evlerinin yıkık duvarlarını arıyordu. Bunların yanında da ayakları çıplak küçük çocuklar küller içinde yanmış buğday taneleri topluyorlardı. Şehirde yiyecek namına hiçbir şey kalmamış, hepsi yanmıştı. Halk dağlarda otlarla taayyüş ettiklerini ve bir haftadan beri hiç ekmek yüzü görmediklerini söylüyorlardı. Yunanlılar bunların hayvanatını da gasp edip götürmüşlerdi. Sefalet ve felaket bu zavallılar arasında muhtelif emrazın zuhuruna da sebebiyet vermişti.

Heyetimiz, henüz şehre avdet eden hükümet erkânıyla temasa girilerek, yapılacak muavenetin şekil ve suret-i icrasını takrir ve tespit etmiş ve en ziyade muhtac-ı muavenet olan Bilecik, Küplü, İnegöl, Bozüyük, İnönü, Alibeydüzü, Yayla, Akçapınar, Yenişehir, Saraycık, Yarhisar, Söğüt, Zive, Seraca köylerini yegân yegân dolaşarak götürdüğü nakit ve hububatı tevzi etmiştir.

*

12- Gördes İmdat Heyeti

Gördüs [Gördes], üçüncü defa olarak düşman işgali altında kalmış idi. Düşman, bu esnada ahalinin zi-kıymet eşyasını zapt etmiş, hayvanat ve mevaşisini götürmüştü. Son defa çekilirken de Gördes'i civar köyleriyle beraber yakmış, harap etmiş idi. Halkın aç, sefil yangın harabelerinde kalmış olduğu resmen haber verilmesi ^[78] üzerine, Hilal-i Ahmer bu zavallılara da yardım için hemen bir heyet-i imdadiye teşkil ederek Gördes'e gönderdi.

Heyet, Gördes'te de feci bir manzara-yı matem ve felaket karşısında bulunmuştur: Köyde yanmamış hiçbir ev kalmamıştı. Herkes duvar kenarlarında, ağaçlardan yaptıkları çadırlar içinde barınmak istiyordu. Bunlardan ekserisi açlıktan baygın bir halde yatıyordu.

Evi yanmış, eşyası mahvolmuş, hayvanatı gasp edilmiş insanlar ağlıyorlardı.

Düşman korkusundan kaçan ahalden bazıları henüz köye dönmemişlerdi. Yunanlılar giderken köyden iki kızı cebren alıp beraber götürmüşlerdi. Bunlardan birinin babası, ilk İnönü muharebesinde şehit olmuştu. Annesi gözyaşlarıyla kızının kurtarılmasını heyetten niyaz ediyor idi. Köyün çeşmeleri düşman tarafından kasten tahrip edilmiş, suyolları bozulmuştu. Herkes susuz, aç, sefil, her yer harap ve yıkık idi. Fasılasız yağın yağmur çıplak vücutları bila-merhamet kamçılıyordu. Açlıktan, soğuktan ağlayan, bağırarak çocuklar pek çoktu. Hastalar baygın inliyorlardı. Sıtma bu zavallılar arasında nadir olmayan hastalıklardandı.

İmdad-ı sıhhi heyeti, alam ve fecayi-i beşeriyenin bu korkunç sahnesi karşısında kemal-i itidal ve metanetle vazifesine başlamıştır.

Hilal-i Ahmer, bu bedbahtlara (10,000) lira nakit, bir vagon tuz, (6,000) parça çamaşır ve fanila ve bir seyyar eczane göndermiş idi.

Heyet bütün bu eşyayı ahaliye bizzat tevzi ve teslim etmiştir. Bir yandan eşya tevzi olunurken, diğer taraftan da heyet meyanında bulunan doktorlar hastaları muayene ediyor ve lazım gelen ilaçları veriyordu. ^[79]

Bunlardan başka Muhacirin İdaresi tarafından heyete beş bin lira verilmiş ve bu para ile buğday mubayaa edilerek ayrıca ahaliye dağıtılmıştır.

Ahali, Hilal-i Ahmer'in bu imdadına karşı minnet ve şükranını gözyaşlarıyla eda ediyordu. Heyet vazife-i insaniyesini ikmal ile bir ay zarfında avdet etmiştir. ^[80]

Sakarya ve Havalisi İmdat Heyetleri

Yunan orduları Sakarya'da uğradığı hezimetten sonra ricat ederken, Sivrihisar, Mihaliççık ve Haymana'nın bütün köylerini yakmışlar ve harabe ortasında kalan bu havali sekenesinin ellerinde ne var ise hepsini gasp ve yağma etmişlerdi.

Diğer taraftan bu vahşiyane tahribatın nasıl ve ne maksatla ika edildiğini de kürsü-i mebusandan âlem-i medeniyete ilan etmek isteyen o zamanın Yunan Başvekili "Sakarya'dan Eskişehir ve Kütahya'ya kadar bütün şehirler ve köyler ve her türlü vesait-i müdafaa tamamen tahrip edilmiştir, bu vâsi kıta bir harabe, bir çöl haline getirilmiştir" demekle hissiyat-ı insaniyet-perveraneyi istihfaf etmekten [küçümsemekten] bir zevk-i mahsus [özel zevk] duyuyordu.

Bu feci hadise üzerine binlerce bedbaht vatandaşımızın acil ihtiyaçlarını temin ve ıstıraplarını bir dereceye kadar tehvin etmek üzere cemiyetimizce yüz bin lira tahsis edilmiş ve derhal üç heyet-i imdadiye teşkil ve izam olunmuştur.

*

**

13- Haymana Heyet-i İmdadiyesi

Bunlardan birincisi, 9 Teşrinievvel 337 [Ekim 1921] tarihinde Haymana'ya azimet etmiştir. ^[81]

Heyetimiz, bir taraftan ihtiyacat-ı mahalliyeyi tetkik ederken, diğer cihetten muhtacın-i ahaliye (3500) lira nakit tevzi suretiyle muavenet-i acileyi ifa etmiştir. Netice-i tetkikatta kışlık eşya ile ziraat için tohumluk tedarik ve ita edilmesinin pek müfit olacağı anlaşıldığından, Ankara Heyet-i Murahhasamızca (1000) adet yün fanila, (500) metre fanila kumaş, (500) çift yün çorap, (600) takım çamaşır ve (1000) metre Amerikan bezi ile (10000) liralık tohumluk ihzar ve irsal edilmiş ve aynı heyetimiz bu eşyayı da muhtacine yeden bi-yedin tevzi ederek ikmal-i vazife eylemiştir.

*

**

14- Mihaliççık Heyet-i İmdadiyesi

İkinci heyet-i imdadiye beraberinde (4000) lira nakit (5000) kilo tuz (1000) adet yün fanila ve (760) takım çamaşır ve (500) çift çorap ve (522) metre fanila kumaş ve (1000) metre Amerikan bezi ve miktar-ı kâfi makara olduğu halde "Mihaliççık"a azimet eylemiştir.

Bu havali tamamen yanmış ve ahali ormanlara dağılmış olduğu için, heyetimiz bu zavallıları aramak ve bulmakta hayli müşkülata maruz kalmıştır.

Bu suretle nakit ve eşya-yı mevcude tamamen tevzi olunmuştur.

Aynı zamanda tarlaları nadas eden fakat tohumuzluk yüzünden zer edemeyen [ekemeyen] birçok erbab-ı ziraatin mevcudiyeti ve esasen hükümrân olan açlığın yazlık zeriyyat icra edilemediği takdirde vahim ^[82] netayiç tevliid edeceği nazar-ı dikkate alındığından bu maksatla heyetimiz, Haymana ve havalisinde olduğu gibi, bu havaliye de (7000) kilo tohumluk tevzi eylemiştir.

*

**

15- Sivrihisar Heyet-i İmdadiyesi

Üçüncü heyet-i imdadiyahemiz de Sivrihisar, Gecek, Mülk mntıklarına izam edilmiştir. Heyetimiz, bu havalide düşmanın tahrip ettiği otuz altı karyenin (12340) nüfus ahalisine tohumluk bedeli olarak (15930) lira nakit ve (30097) kilo buğday ve (5086) kilo tuz ve en muhtaç olanlara da (2882) metre pazen ve Amerikan (1522) adet yün fanila (490) takım çamaşır, (619) çift çorap ve (279) makara tevzi eylemiştir. ^[83]

Antep ve Havalisine Muavenet

16- Birinci “Antep” Heyet-i İmdadiyesi

“Antep”in dokuz ay muhasaradan sonra Fransızlar tarafından işgal edilmesi üzerine, şehrin Türk sekenesinin son derece-i sefalette bulunduğu istihbar edilmiş ve acilen bir imdat heyeti gönderilmesi takarrür eylemiştir. Bu maksat için yirmi beş bin lira tahsis edilmiş ve üç tabip dört memurdan mürekkep olarak teşkil edilen bir imdat heyeti Nisan 337 [1921] tarihinde yola çıkarılmıştır. Orada tedarikine imkân olmayan malzeme-i sıhhiye ile (25000) parça çamaşır levazımı ile (5000) parça levazım-ı beytiye İstanbul depomuzca ihzar ve heyet-i imdadiyahimizle irsal olunmuştur.

Heyetimiz, beraberinde götürdüğü eşya ve levazım ile birlikte bir Fransız hastane sefinesiyle [gemisiyle] İskenderun limanına kadar nakledildiği gibi oradan “Antep”e kadar vesait-i nakliye hususunda da Fransız makamat-ı askeriyesinden şayan-ı kayd yardımlar görmüştür.

“Antep”e muvasalatı müteakip belediye tarafından tahsis edilen binalar muayenehane ameliyathane ve eczane tertibatıyla mükemmel bir dispanser haline konulmuş ve Mayısın yirmisinden itibaren ifa-yı vazifeye başlamıştır. Diğer cihetten bayramın takarrübü hasebiyle şehrin bilumum mahalatındaki fukara esamisi tespit edilerek hükümet-i mahaliye tarafından teşkil edilen komisyon muvacehesinde çamaşır ve eşya-yı beytiye [ev eşyası] tevziatına mübaşeret ^[84] edilmiştir. Bu suretle her nüfusa beş altı parça muhtelif eşya isabet etmek üzere dört bin kişiye muavenet olunmuştur.

Edviyenin halka meccanen itası, o sırada Amerikan hastanesinin tatil-i faaliyet etmesi gibi esbap, muayenehanemizin faaliyetini artırmış ve müddet-i faaliyeti zarfında (3000)i mütecaviz hasta tedavi edilmiştir.

Muhasara esnasında etraftan mevadd-ı gıdaiye gelememesi dolayısıyla ahalinin aylarca dörtte üç nispetinde zerdali çekirdeği mathunu [öğütülmüşü] ile karışık bir undan mamul ekmeği yemeye mecbur olması, zaaf-ı bünyeviyi arttırdığı için marda arasında tederrün [organ şişmesi] calib-i dikkat bir surette tekessür eylemiş ve bundan maada daü'l-cereb [uyuz hastalığı], trahom ve her nevi ihtilatati, frengi, hurkatü'l-bevl, Antep veya şark çıbanı gibi emraz musabini tedavi edilmiştir.

Heyetimiz, fukara-yı ahalinin gıda ihtiyacını temin için altı ay müddetle bir aşhane güşadına teşebbüs eylemiş ise de cereyan-ı siyasinin aldığı şekil üzerine maatteessüf idame-i faaliyete imkân bulamamıştır.

Heyetin en faydalı mesaisinden biri de Antep'te Fransızlar elindeki Türk üserasına ifa eylediği hizmettir:

Antep Amerikan Koleji'nin alt katında ikamet ettirilen zabitan ve sivil üsera ile o civarda bir mağara derununda mevkuf efradı ziyaret için Fransızlardan müsaade alınarak bu mahaller gezilmiş ve bunlardan bilhassa pek sefil bir halde görülen 78 nefer esire ikişer kat

Çamaşır birer kat yazlık elbise, ikişer battaniye ve üçer çift çorap ile birer serpuş [başlık] ve çamaşır yıkayabilmek üzere edevat-ı lazıme, sabun ve miktar-ı kâfi odun ita olunmuş ve meskenlerinde bir hayli tadilat icra edilerek şerait-i sıhhiyesi bir dereceye kadar ıslah edilmiştir. ^[85]

Zabitan ve sivillere dahi hediye ten birer paket çamaşır ihzar ve tevzi edilmiş ve aileleriyle gürüşmeleri memnu edilmiş [yasaklanmış] iken Fransız memurini nezdinde icra edilen teşebbüs üzerine haftada bir defa gürüşbilmeleri taht-ı temine alınmıştır.

*

**

17- İkinci Antep Heyet-i İmdadiyesi

Fransızların taht-ı işgalinde bulunduğu esnada Antep ahalisine yardım için İstanbul'dan gönderilen heyet-i imdadiyenin ifa eylediği hidemat ber-vech-i balâ arz ve izah edilmişti.

“Antep”in Fransızlar tarafından tahliyesinden sonra şehr-i mezkûr ahalisinden kısm-ı azamının bilhassa çamaşır ve edviyeye şiddetle ihtiyacı olduğu anlaşıldığından bu ihtiyacı tehvin için 17 Nisan 1338 [1922] tarihinde ikinci bir heyet-i imdadiye izam edilmiştir. Bu heyetimiz tarafından “5000” nüfusa çamaşır ve eşya-yı beytiye tevzi edilmekle beraber mahalli menzil hastanesiyle, Darüleytamına, Birecik yetimlerine ve Kilis mahalli hastanesiyle eytamhanesine ve Runkale kazası eytam ve muhtacin etfaline de ihtiyaçları nispetinde çamaşır ve ecza-yı tıbbiye verilmiştir. ^[86]

Muğla, Çine, Bozdoğan İmdat Heyetleri 18-19-20

Üç yüz otuz sekiz [1922] senesi evasıtına kadar Menderes nehrinin cenubu İtalyanların taht-ı işgalinde kaldığından bu havali sekenesi hicret felaketinden masun kalmışlar ve Aydın ve havalisinden İtalyan saha-i işgaline iltica eden bir kısım muhacirin de buraya sığınmışlardı.

İtalyanlar kuva-yı askeriyesini çektikten sonra, Yunanlıların işgaline maruz kalacak olan ahali-i mezkûre Bozdoğan, Muğla ve havalisine ilticaya mecbur olmuşlardı. Bu mıntıkalardeki imdat heyetleri vazifeleri hitam bularak avdet eylemiş olduğu için yeniden gelen muhacir kabilelerinin her türlü muavenetten mahrum bir hal-i perişanide kalmaları üzerine, Çine, Bozdoğan, Bağarası, Yenipazar mıntikasına iki tabip ve iki memurdan müteşekkil bir heyet-i imdadiye ile Koçarlı havalisine de üç tabip ve üç memurdan mürekkep diğer bir heyet, kâfi miktarda çamaşır ve battaniye ve malzeme-yi sıhhiyeyi mustashiben Ankara'dan izam edilmiş olduğu gibi Muğla Hilal-i Ahmer merkezine, muhtacine un tevzi ve aşhane güşad eylemek üzere on üç bin lira nakit irsal edilmiştir.

Bundan maada Denizli Antalya ve mülhakatı Hilal-i Ahmer merkez ve şubelerinin varidatları dahi bu maksada hasr ve tahsis olunmuştur. ^[87]

Bu heyetlerimizden birincisi iki ay müddetle faaliyette bulunmuş ve mıntıkası dahilindeki (6154) nüfusun iaşesini temin ettiği gibi hastalarını tedavi ve ilaçlarını ita eylemiştir.

İkinci heyetimiz aynı tarzda ifa-yı vazife etmekle beraber (6190) parça çamaşır ve battaniye dahi tevzi eylemiştir.

Muğla Hilal-i Ahmer merkezince teşkil edilen heyet-i imdadiye, muhtacinden toplu bulunanlarını güşad ettiği aşhanesinde itam ve dağınk bir halde bulunanlara da (31000) kilo un tevzi eylemiştir. ^[88]

Memalik-i Müstahlasa İmdat Heyetleri

Hilal-i Ahmer'in sırasıyla tadat eylediğimiz hidemat-ı hayırkâranesi arasında kemiyet ve keyfiyet itibarıyla en ziyade haiz-i kıymet ve ehemmiyet olanı; düşman istilasından tahlis edilen garbi Anadolu'nun mesaibzede ahalisine yapılan ve yapılmakta olan muavenetlerdir.

Filhakika Yunanlılar istilanın devam ettiği uzun müddet zarfında ikasına muvaffak olmadıkları tahribatı, ordularımızın savlet-i diliranesi [yiğitçesine hücumları] karşısında firara başladıkları günden itibaren bir hafta zarfında yapmışlardı.

Denebilir ki Yunan ordusu kahkari [aniden geri çekilme] hezimetinin acısını, masum halkın emval ve eşyasını gasp ve garet [yağma] etmek ve meskenlerini mabetlerini tahrip ve ihrak eylemekle [yakmakla] tahfife karar vererek, senelerce taşıyıp iddihar eylediği mevadd-ı harbiyeyi bu vahşiyane kararın en seri bir surette tatbik ve icrasına hasreylemiştir.

Beşeriyetin en çok felaket ve ıstırap çekmiş masum bir zümresi olan bu havali ahalisine teslit [musallat] edilen bu bela ve musibet orduları, muazzam hayal ve gayelerine makhuren [kahrolarak, Allah'ın gazabına uğrayarak] veda ederken milyonlarca halkın müreffehen yaşadığı koca bir kıta-i arazide tüten tek bir ocak bırakmamış, en mamur beldelerimizi harabeye çevirmiş idi.

Bu harabe üzerinde her türlü vesait-i hayat ve maişetten mahrum ^[89] bir halde bırakılan biçare ahalinin imdadına şıtab eylemek Hilal-i Ahmer için pek kutsi bir vazife idi.

Bu maksatla Uşak, Bilecik, Aydın, İzmir ve Balıkesir'de olmak üzere beş muavenet merkezi tesis ve her merkeze bir heyet-i imdadiye izamı takarrür eylemiştir.

Bu heyetlerin ikisi Ankara'dan üçü de İstanbul'dan teşkil edilerek kâfi miktarda çamaşır ve malzeme-i sıhhiyeyi müstahiben Eylül 338 [1922] nihayetinde vazifeye başlamışlardır.

*

**

21- "Uşak- Afyonkarahisar" Heyet-i İmdadiyesi

Birinci heyet-i imdadiyemiz; bir reis, üç tabip, üç memur ve müstahdemin-i kâfiyeden müteşekkil ve mıntika-yı faaliyeti dahilinde bulunan harp mesaibzedelerine erzak, çamaşır tevzi etmek ve icap eden mahallerde dispanser ve aşhaneler açarak bunların iâşe ve sıhhi ihtiyaçlarını tehvine sarf-ı gayret eylemekle mükellef olarak, 10 Eylül sene 38 [1922] tarihinde Ankara'dan hareket ve Eylülün yirmi birinci günü Uşak'a muvasalat eylemiştir.

Uşak'ta hükümet-i mahalliyenin muavenetiyle merkez ve mülhakatta bulunan muhtacının listeleri ihzar edilmiş ve aynı zamanda umumi bir muayenehane ile bir eczane tesis olunarak faaliyete getirilmiştir.

Heyetimiz, tanzim edilen muhtacın listelerini hamilen üç kola ayrılarak, birincisi Eşme, ikincisi Afyonkarahisar, üçüncüsü Uşak mülhakatına tevziata başlamış ve yegân yegân ziyaret edilen doksan bir köyün muhtac-ı muavenet (17000) nüfus ahalisine; (83000) kilo hububat ve (88) ^[90] çadır, (5386) yün fanila (10901) metre Amerikan ve pazen, (4150) çift çorap (6437) don, (2861) muhtelif elbise, (9450) mintan ve gömlek, (1336) battaniye, (8090) kadın ve erkek çamaşır levazımı tevzi etmiştir.

Bu tevziatın devam ettiği dört ay zarfında dispanserimizde (3055) hasta tedavi olunmuştur.

*

**

22- “Bilecik- Eskişehir” Heyet-i İmdadiyesi

Bilecik ve havalisi imdat heyeti, 15 Eylül 338 [1922] tarihinde vazifesine başlamıştır. Bu heyetin saha-yı faaliyeti pek vâsi ve kura ve kasabat arasında vesait-i nakliye mefkud bulunduğu için emrine üç adet kamyon otomobil verilerek yardım teşkilatının daha süratle ibraz-ı faaliyet etmesi teshil edilmiştir.

Merkezini Bilecik'te tesis eden heyet-i imdadiyahimiz, faaliyet mıntıklarını beş kısma ayırarak Bilecik, İznik, Yenişehir, Seyitgazi ve Gemlik'te birer tali teşkilat vücuda getirmiş ve her mıntıkanın ihtiyacatını tespit için lazım gelen tetkikatı icra eyledikten sonra, muktezi erzak ve eşya ve levazım kısmen mahallerinden mubayaa suretiyle tedarik ve kısmen de merkez-i umumi ve Ankara depolarımızdan celp edilerek bu merkezlerde iddihar edilmiştir. Aynı zamanda Bilecik ve Söğüt mülhakatı da dahil olduğu halde ifa-yı vazife etmek üzere iki seyyar dispanser ve daha kesif nüfusu olan Gemlik ve Yenişehir'de de birer sabit dispanserle eczane tesis etmiş ve bu suretle fukara-yı halkın giyecek ve yiyecek ^[91] ihtiyaçlarını tehvine çalışırken, sıhhi vazife-yi imdadiyahesini de ifaya başlamıştır.

Heyetimiz saha-i faaliyeti dahilinde bulunan Bilecik, Eskişehir, Seyitgazi, Yenişehir, Gemlik havalisinin bütün köylerini yegân yegân gezmek ve muavenet-i lazımede bulunmak için dokuz ay mütemadiyen sarf-ı gayret ve mesai eylemiş ve bu müddet zarfında (166089) kilo hububat ve un, (6535) adet yünlü fanila ve yelek, (7664) mintan ve gömlek, (11680) metre pazen ve Amerikan, (3868) yün battaniye, (9101) çift yün çorap, (5296) don, (1246) çift ayakkabı, (209) entari, (147) yastık çarşafı, (18001) parça çamaşır ve levazımı ile açıkta kalanların muvakkaten iskanı için de (201) çadır ile (400) hasır ve inşaatta bulunacak ahaliye de (400) adet kazma ve kürek ita eylemiştir.

*

**

23- “İzmir- Mağnisa (Manisa)” Heyet-i İmdadiyesi

İzmir ve Manisa havalisine memur edilen heyet-i imdadiyemiz bir reis, dört tabip ve üç memur ile müstahdemin-i saireden müteşekkil olarak 1338 [1922] senesi Eylülü evasıtında İzmir’e muvasalatla ifa-yı vazifeye başlamıştır.

Heyet beraberinde götürdüğü levazım-ı sıhhiye ve hububat ile melbusatı beş kısma tefrik ederek “Manisa”, “Kasaba”, “Salihli”, “Alaşehir”, ve “Eşme”ye memurin-i mahsusa vedaatiyle sevk eylemiştir.

Ahali-yi mahalliyeenin en zenginleri de dahil olduğu halde ^[92] erzak tedarikinde müşkülât çektiği ve bu yüzden şiddetli bir yoksuzluğun hüküm-ferma olduğu görüldüğünden çamaşır tevziyatı ve sıhhi teşkilat icrasından evvel vesait-i mevcudenin hemen un tevziyatına hasredilmesi takarrür etmiş ve derhal tevziyata mübaşeret olunmuştur.

Yedi gün devam eden mütemadi mesai neticesinde un tevziyatı hitam bulmuş ve müteakiben aynı teşkilatla melbusat tevziyatına iptidar olunmuştur.

Yunan işgalinden evvel “77026” meskeni, “99500” nüfusu olan bu havalinin işgal esnasında nüfusundan “43000” inin eksildiği ve hin-i tahliyede de “25236” meskenin ihrak ve tahrip edilmiş olduğu, heyet-i imdadiyemizin beray-ı muavenet her köyü ayrı ayrı ziyaret ederek icra eylediği tetkikattan anlaşılmıştır.

Heyet-i imdadiyemizin vazifesi, mıntıkası dahilindeki ahalinin hususi teşebbüsleriyle ihtiyaçlarını temine muvaffak oluncaya kadar erzak ve melbusat ihtiyaçlarını mümkün mertebe temine matuf [yöneltilmiş] ve ahval-i sıhhiyelerini ıslaha münhasır bulunduğundan, mesken ihtiyacı hususunda yalnız merkez-i umumiye lazım gelen malumatı bildirmekle iktifa ederek dokuz ay devam eden müddet-i faaliyeti zarfında İzmir, Manisa, Salihli, Alaşehir, Eşme havalisinin bütün köylerine “245723” kilo dakik un, “91731” kilo fasulye ve “14831” adet battaniye, “34343” adet kadın ve erkek elbisesi, “57450” adet don gömlek, “25846” çift çorap, “3685” fanila, “5899” çift ayakkabı, “2308” fes, “60470” parça muhtelif çamaşır levazımı tevzi edilmiştir.

Bundan başka etfale mahsus olmak üzere “500” kilo pirinç ve “828” kutu süt hülasası tevzi eylemiştir. ^[93]

Bu heyetimizin tesis ve idare ettiği müessesat-ı sıhhiye ber-vech-i atidir.

“Kasaba- Turgutlu”da 20 yataklık bir hastane bir dispanser

“Alaşehir”de 20 “ “ “ “ “

“Manisa” merkezi tarafından tesis edilip idaresi heyetimizce deruhte edilen 30 yataklı bir hastane bir dispanser

“Salihli”de

bir dispanser

Müessesat-ı mezkûrenin tedavi ve ilaçlarını meccanen ita eylediği hastagân adedi (26000) nüfusu tecavüz etmiştir.

*

**

24- “Aydın” Heyet-i İmdadiyesi

Memalik-i müstahlasaya gönderilen imdat heyetlerinden üçüncüsü; beş tabip ve dört memurdan müteşekkil olarak Eylül 338 [1922] nihayetinde Aydın, Söke mıntıkasına izam edilmiştir.

Dört defa düşman elinden istirdat edilmek suretiyle mütemadi harp ve cidale [savaşa] sahne olan bu mıntıkada tahrip edilmedik bir köy kalmadığı gibi yollar dahi istifade edilemeyecek bir hale getirilmişti. Bir taraftan şiddet-i şita, diğer taraftan yolsuzluk ve vesaitsizlik, eşya nakliyatını hayli işkâl eylemiştir [güçleştirmiştir].

Heyet-i imdadiyemiz (Aydın, Nazilli ve Değirmencik)’te birer tevzi merkezi tesis ve birer umumi muayenehane ile birer eczane güşad eylemiştir.

Bu merkezlere uzak bulunan mevaki ahalisine de ayrıca eşya ^[94] tevzi etmek ve hastalarını tedavi eylemek üzere vagon derununda bir seyyar dispanserle muavenet merkezi vücuda getirilmiş ve bu seyyar merkez, hat güzergâhında mütemadiyen gezerek vazife-i muaveneti ifa eylemiştir.

Dokuz ay devam eden ve eşya ve malzeme ihtiyacı mütevaliyen merkezden gönderilmek suretiyle tezyid ve takviye edilen bu heyet-i imdadiyemiz, saha-yı faaliyetindeki 82500 mesaibzedeye ber-vech-i ati tevziatta bulunmuş ve dispanserlerinde “20497” hastayı tedavi eylemiştir.

Erzak Tevziatı

	Kilo	Kutu
Dakik	193457	
Fasulye	43043	
Pirinç	180	
Süt Hülasesı		283
Kibrit		134346

Çamaşır Tevziatı

	Adet
Don, Gömlek ve Mintan	24636

Fanila	10293
Elbise	21073
Entari	7684
Kadın ve Çocuk Çamaşırı Takım Halinde	12057
Çorap	20703
Eldiven Başlık vesaire	7877
Ayakkabı	907
Kürk	863
Pösteki	1848
Muhtelif Çamaşır Eşyası	5056
Yorgan	6255
Battaniye	9831
Kilim	47
Hasır	680

*

**

25- “Balıkesir- Bursa” Heyet-i İmdadiyesi

Balıkesir ve Bursa havalisine mürettep olan heyet-i imdadiyahemiz, bir reis, iki tabip ve dört memurdan müteşekkil olarak ve dört yüz sandık ^[95] ve balya eşya ve malzemeyi müstashiben Eylül 338 [1922] nihayetinde Bandırma’ya muvasalat etmiş ve müteakiben derece-i ihtiyacı tahkik ve ona göre muavenet merkezlerini tespit etmek üzere, “Karacabey” “Kirmastı”ya memurin-i mahsusa gönderilmiştir.

Bu tetkikat neticesinde ahalinin bir kısmı Kirmastı’ya iltica eden Karacabey kazası en ziyade muavenete muhtaç bir halde olduğu görüldüğünden mevcut eşyadan bir kısmı Karacabey’e tahsis olunarak diğer kısmı da Kirmastı’ya sevk edilmiştir.

Bandırma ihtiyacatı için İstanbul’dan muktezi eşya ve malzeme celp edilmek üzere bir taraftan da muhtacin listelerinin tanzimi ile iştilal edildi.

“Karacabey”deki faaliyeti idareye memur edilen müfrez heyet, evveleminde umumî muayenehane güşad etmiş ve burada bir aşhane tesisinin daha müfit olacağını nazar-ı dikkate alarak (1000) kişiye sıcak yemek verebilecek bir aşhane tesis eylemiştir. Karacabey’de fırınlar kâmilen muhterik olduğundan iaşe edilenlerin ekmek ihtiyacının da her nüfusa aynen un verilmek suretiyle temini teemmül edilmiş ve aşhane faaliyette bulunurken bidayeten 15 günlük un ihtiyaçları defaten tevzii ve bilahare aynı suretle tevziata devam edilmiştir.

Diğer taraftan Kirmastı’ya giden heyetimiz orada da aynı tarzda bir dispanser ve (1200) kişilik bir aşhane tesis ederek faaliyete getirmiştir.

Bu vesait ile binlerce felaketzedenin sıhhi ve iaşe ihtiyaçları tehvine çalışılırken kışın hulul etmekte olması hasebiyle Bandırma, Karacabey, Kirmastı muhtacinine melbusat vesair eşya tevziatına da iptidar edilmiştir. ^[96]

Bu heyetimiz de diğerleri gibi dokuz ay hal-i faaliyette bulundurularak (2200) kişiyi altı ay müddetle Karacabey ve Kirmastı aşhanelerinde itmam etmiş ve Kirmastı, Karacabey, Bandırma, Erdek havalisi muhtacininin iaşesi için ayrıca (206,523) kilo dakık, (18799) kilo fasulye ve tohumluk olarak (12820) kilo buğday ve (10256) kilo mısır ve zeriyyat için (48) pulluk ile (36) sapan ve iskân için (262) çadır, inşaat için (400) kazma ve kürek ve ilbasları için de mevadd-ı atiyeyi tevzi eylemiştir:

	Adet
Don, Gömlek	14898
Fanila	962
Elbise	5806
Entari	680
Kadın ve Çocuk Çamaşırı Takım Halinde	1005
Çorap	2482
Patik	400
Muhtelif Çamaşır Eşyası	500
Yorgan	2140
Battaniye	1701

^[97]

Şarki Trakya'ya Muavenet

Şarki Trakya'ya Hilal-i Ahmer'in ilk muaveneti, düşman istilasına mukavemet maksadıyla başlayan harekât-ı milliye esnasında vaki olmuştur. Bu harekâtın oldukça mühim muharebatı intaç edeceği tahmin edildiğinden, Anadolu'dan mevki-i coğrafisi ve İstanbul'dan da Damat Ferit hükümetinin vaziyet-i hasmanesi itibarıyla muavenet görmesine imkân bulunamayan müdafilerin hasta ve yaralılarını tedavi etmek üzere Hilal-i Ahmer'in muavenete şitab eylemesi pek tabii ve ulvi bir vazife idi. Ancak bu muavenetin buradan heyet-i imdadiyeye gönderilmek suretiyle ifası gayrimüsait görüldüğünden, Edirne Hilal-i Ahmer Merkezi'ne iki vagon malzeme-i sıhhiye ve on bin lira nakit gönderilerek gerek merkez ve gerek mülhakat-ı vilayatta mevcut askeri ve mülki hastanelerin idaresi heyet-i mezkûreye tevdi edilmiştir.

*

**

Trakya'nın hin-i istihlasında [kurtarıldığı zaman], bilumum hastane ve dispanserlerde mevcut olan malzeme ve edviye Yunanlılar tarafından kâmilen götürülmüş ve bu müessesat-ı sıhhiye tamamen boş olarak bırakılmış idi.

İstihlasdan sonra bu vaziyet-i elimede bulunan Trakya müessesat-ı sıhhiyesi, idare-i mahalliyelerin teessüs edememesi ve belediyelerin de zaruret içinde bulunmaları yüzünden ataletle mahkûm olmuş ve binlerce sekene-i mahalliyeinin sıhhat-i umumiyesi büyük bir tehlikeye maruz kalmış idi.

Merkez-i umuminiz, bu havalide acilen teşkilat-ı lazıme vücuda ^[98] getirilmesine ve bu uğurda sarf edilmek üzere otuz bin lira tahsisat itasına karar vermiştir.

Kâffe-i malzemesi ve etıbba ve memurini İstanbul'dan gönderilmek suretiyle Edirne, Tekirdağ, Kırklareli, Keşan, Çorlu'da birer hastane ve dispanser ile Vize'de bir dispanser tesis ve bu müessesatla altı ay Trakya'nın ihtiyacat-ı sıhhiyesi cemiyetimizce temin edilmiş ve idare-i mülkiyenin teessüs ve taazzuvu [şekillenmesi] üzerine vazifelerine nihayet verilen işbu müessesatımızın kâffe-i malzeme ve ecza-yı tıbbiyesi mahalli hükümet teşkilat-ı sıhhiyesine terk ve ihda edilmiştir.

*

**

Mesken İnşaatı

Senelerce devam eden harplerin yaralılarını ve hastalarını tedavi etmek ve harbin mesaibinden sefalet ve ihtiyaca düşen yüz binlerce halkın yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarını tehvine çalışmak ve aynı zamanda bu sefaletzedelerin sıhhi ihtiyaçlarına dahi çare-saz olmak gibi pek büyük gayret ve mesaiyi istilzam eden vezaif-i insaniyeyi istitaati [takati] derecesinde ifa eylemiş ve bu husustaki faaliyeti işbu raporun fusul-i mahsusasında neşr ve ilan eylemiş olan Hilal-i Ahmer Cemiyeti, harap edilen yurtlarımızın düşman elinden tahlisinden sonra harabezarda barınmak ızdırarında kalan o havali ahalisine mesken inşası lüzumunu kemal-i ehemmiyetle nazar-ı dikkate almış^[99] ve bütçesinin müsaadesi nispetinde ilk faaliyete Kânunuevvel 1922 [Aralık 1922] bidayetinde mübaşeret etmiştir.

Bütün malzemesi ve inşaat amelesi ve memurini İstanbul'dan tedarik ve sevk edilmek suretiyle şimdiye kadar devam eden altı aylık mesai neticesinde ‘‘25000’’ nüfusu barındıracak ‘‘5834’’ baraka inşa edilmiştir.

İnşa olunan barakalardan ‘‘2252’’ adedi doğrudan doğruya Hilal-i Ahmer teşkilatı tarafından yapılmış ve mütebakisi de kereste ve çivi vesaire malzemesi cemiyetimizce ita edilmek ve inşaat ashabı tarafından deruhte olunmak suretiyle vücuda getirilmiş ve inşaat elyevm devam etmekte bulunmuştur. Bu hususta faaliyetimiz daha ziyade 339 [1923] senesinde inkişaf edeceğinden, sene-i atıye raporumuzda mufassal malumat verebileceğimizi arz ederiz.

Nerelerde ve ne kadar mesken inşa edildiği ve bunlar için ne miktar malzeme-i inşaîye sarf olunduğunu irae eden cetvel 101. sahifeye derç olunmuştur.^[100]

Mahall-i sarfı	İnşaat*	Tevziat*	Sarf edilen kereste miktarı			Çivi	Men-teşe	Sac	Kumlu Muşam-ba	Ca-m
			Desimetre	Metre Mikâbı	Adet					
Aydın	352	560	96	704	55472	4511	1447	3447	117	880
Sancağı Burhaniye	130	557	675	467	33615	1903	0	400	0	0
Nazilli	160	226	603	752	21460	1307	140	984	0	0
Karapınar	96	128	574	132	9938	473	101	662	15	0

Germencik	72	136	235	191	11193	842	60	900	0	40
Umurlu	0	171	202	8	7624	393	0	300	0	65
Sultanhisar	0	101	262	38	3527	116	0	0	0	0
Atça	200	145	930	232	17164	1426	0	300	0	0
Köşk	18	145	220	96	1744	437	76	250	0	33
Manisa	313	127	130	493	35605	2534	1050	2585	16	939
Sancağı										
Turgutlu	270	30	481	330	23086	1238	0	1778	0	428
Ahmetli	45	155	223	109	7277	348	350	67	0	104
Urganlı	22	45	504	50	4485	541	24	300	0	0
Soma	0	75	962	60	4554	0	0	0	0	0
Eşme	0	641	194	72	4589	0	0	0	0	0
Salihli	304	237	196	379	26493	1727	150	906	30	537
Alaşehir	270	103	859	338	20284	1786	608	825	20	107
Yekûn	2251	3582	346	4131	294310	19582	4010	13704	198	3150

Mahall-i sarfı	Kaz Ma	Kürek	Çadır	Orak	Alat ve edavat	Müstamel Kereste	Müsta-mel Kapı ve Çerçeve	Sap
	Adet	Adet	Adet	Adet	Adet	Adet	Adet	Adet
Aydın Sancağı	3870	1115	92	41	148			
Burhaniye	810	359	24	0	0			

Nazilli	619	470	3	0	0			
Karapınar	150	100	0	0	0			
Germencik	150	250	0	0	0			
Umurlu	400	100	0	0	0			
Sultanhisar	240	65	0	41	65			
Atça	1450	550	1	0	0			
Köşk	100	40	1	35	144			
Manisa	2226	861	154	0	0	2250	140	1894
Sancağı								
Turgutlu	496	73	9	0	0	3026	39	393
Ahmetli	100	40	5	0	0	2383	0	0
Urganlı	198	33	0	0	0	0	31	70
Soma	0	0	0	0	0	0	0	0
Eşme	0	0	0	0	0	310	0	0
Salihli	10	0	2	0	0	0	0	0
Alaşehir	155	57	25	0	0	3874	75	0
Yekûn	11074	4113	316	117	357	11843	285	2357

[101]

[*]Hilal-i Ahmer teşkilatıyla yaptırılan mesakin

[**] Malzemesi Hilal-i Ahmer’ce verilmek suretiyle kendileri tarafından inşa edilen mesakin

İstanbul Fukara Aşhaneleri

1333 [1917] senesi iptidasında İstanbul'da binlerce fukara-yı halkın iâşesi için güşad edilen aşhanelerimizin ne müfit netaîç bahşettiğini ve sine-i şefkatinde perver-i şebab [gençliği koruyan] olan biçaregânın ne derecelerde şükran ve imtinanını [minnetini] celp eylediğini bundan evvelki icraat raporumuzda mufassalan arz ve izah etmiştik.

Şehrin kesif ve fakir ailelerle meskûn olan Topkapı, Üsküdar, Eyüpsultan, Fatih, Kasımpaşa, Hekimoğlu Ali Paşa, semtlerinde müesses altı daimi aşhanemizden biri, Temmuz 336 [1920] iptidasına kadar beşi de 31 Kânunusani 337 [Ocak 1921] tarihine kadar layenkati [kesintisiz] hall-i faaliyette bulunarak vasati (35000) nüfusu her gün birer kap sıcak yemek tevzi etmiştir.

Bu daimi aşhanelerden maada 19 Mart 335 [1919] tarihinde Unkapanı'nda zuhur eden büyük yangından musab olan (508) nüfus için de yerleşinceye kadar muvakkat bir aşhane güşad edilmiştir.

Suret-i mahsusada tesis edilen diğer bir aşhanemiz (850) nüfustan ibaret olan Suriye muhacirlerine memleketlerine sevk edilinceye kadar Haydarpaşa'da kaldıkları müddet zarfında sabah ve akşam yemek vermiştir.

336 [1920] senesi son altı ayı zarfında Aydın, Balıkesir'den ve Marmara'nın Rumeli sevahilinden hicret edip İstanbul'da iskân olunan muhacirinden Gülhane Parkı, İbrahim Paşa ve Sultanahmet camilerinde barınan (600) ^[102] nüfus için bir seyyar aşhane tesis edilmiş ve bu aşhanemiz 12 Eylül 336 [1920] tarihinden Kânunusani 337 [Ocak 1921] gagesine kadar beş ay müddetle yemek tevzi ettiği gibi muhacirin müdüriyet-i umumiyesinin gösterdiği lüzum üzerine muhtelif mahallatta birleştirilmiş olan muhacirine de (64000) ekmek tevzi edilmiştir.

Daimi ve muvakkat aşhanelerimizin hülasa-i mesaisi sahifedeki cetvelde gösterilmiştir:^[103]

Hilal-i Ahmer cemiyeti tarafından üç yüz otuz üç [1917] senesi bidayetinden 31 Kânunusani 337 [Ocak 1921] gagesine kadar muhtelif tarihlerde muhtelif mevakide tesis olunan bilumum aşhanelerin hal-i faaliyette buldukları müddet zarfında iâşe eylediği nüfus ve ita eylediği yemek adedini müşir cetveldir[*].

Nüfus "vasati"	Kap adedi	Tarih-i güşad	Tarih-i sedd	Hal-i faaliyette bulunduğu gün	Aşhanenin ismi
7939 nüfustan 2775 nüfusa kadar	7561495	1 Mart 333 [1917]	31 Kânunusani 337 [Ocak 1921]	1433	Topkapı Aşhanesi
7005 nüfustan 3770 nüfusa	8187100	26 Mart 333 [1917]	31 Kânunusani 337 [Ocak 1921]	1408	Üsküdar Aşhanesi

kadar					
3507	115731	8 Nisan 333 [1917]	11 Mayıs 333 [1917]	33	Kumkapı Harikzedegâni Aşhanesi
3096 nüfustan 1673 nüfusa kadar	3700833	20 Nisan 333 [1917]	31 Kânunusani 337 [Ocak 1921]	1383	Eyüpsultan Aşhanesi
4315 nüfustan 1312 nüfusa kadar	4346600	4 Mayıs 333 [1917]	31 Kânunuevvel 336 [Aralık 1920]	1344	Kasımpaşa Aşhanesi
8691 nüfustan 2600 nüfusa kadar	7493862	1 Haziran 333	31 Kânunusani 337 [Ocak 1921]	1341	Fatih Aşhanesi
6591 nüfustan 2135 nüfusa kadar	4198629	1 Haziran 334 [1918]	3 Temmuz 336 [1920]	763	Hekimoğlu Ali Paşa Aşhanesi
2953	416373	4 Haziran 334 [1918]	22 Teşrinievvel 334 [Ekim 1918]	141	Cibali Harikzedegâni
663	11271	4 Temmuz 334 [1918]	21 Temmuz 334 [1918]	17	Kartal Aşhanesi
508	2540	29 Mart 335 [1919]	2 Nisan 335 [1919]	5	Unkapanı Aşhanesi
750	11900	4 Şubat 335 [1919]	11 Şubat 335 [1919]	7	Haydarpaşa'da Suriye mültecilerine sabah ve akşam
568 nüfustan 450 nüfusa kadar	90462	2 Eylül 336 [1920]	31 Kânunusani 337 [Ocak 1921]	183	Gülhane Parkında, İbrahim Paşa Camiinde, Sultanahmet Camiinde bulunan muhacirine seyyar mutfakla
	36136796	Yekûn porsiyon			

Bundan maada Dersaadetin muhtelif mahallatına hicret eden muhacirine 21 Teşrinievvel 336 [Ekim 1920] tarihinden 31 Kânunusani 337 [Ocak 1921] tarihine kadar yüz dört gün zarfında ayrıca (64000) adet ekmek tevzi edilmiştir.

[*] Samanlıdağ vakayiiinden sonra İstanbul'a gelen muhacirin için güşad edilen aşhanelerin faaliyeti, fasl-ı mahsusunda kayıt ve arz edilecektir. ^[104]

İstanbul Fukara Dispanserleri

334 [1918] senesinden sonra hüküm-ferma olan galanın edviye ve etibba ücretleri üzerinde icra eylediği tesir netaicinden olarak fukaranın ve hatta orta halli ailelerin bile birçok zamanlar hastalarını tedavi ettirememeye mecbur oldukları ve bu yüzden sıhhat-i umumiyenin ciddi tehlikelere maruz kaldığı görülüyor ve binaenaleyh cemiyetimizin, hizmet ve faaliyetini fasl-ı mahsusunda zikir ve tafsil eylediğimiz aşhaneleriyle, İstanbul sekenesine yaptığı yardımın sıhhi ihtiyacata da teşmilini icap ettiriyordu. Bu maksatla Fatih'te ve Üsküdar'da birer muayenehane güşad olunduğu ve bunların bir aylık mesailerini 1330-1334 [1914-1918] senesi icraat raporumuzda muhtasaran arz edilmiştir.

Bidayeten müracaat eden hastagâna verilen reçeteler cemiyetimiz hesabına muteber eczanelerde imal ettirilmekte idi ise de bilahare erbab-ı meraciin mütevaliyen ziyadeleşmesi her muayenehanede bir eczane tesisini istilzam ettirmiş ve bu suretle hastagânın ilaçlarının daha kolay ve ucuz bir surette imal ve itası temin edilmiştir.

Bu iki dispanserde 335 [1919] senesinden 337 [1921] senesi gayesine kadar 113467 hastanın muayene ve müdatatları ifa edilmiştir.

Cağaloğlu Dispanseri: Tıp Fakültesi heyet-i tedrisiyesince idare edilmekte olan Cağaloğlu dispanserine müracaat eden hastagânın ilaçlarını meccanen itaya fakülte idaresince imkân ^[105] görülemediğinden cemiyetimiz bu ihtiyacı da temin etmek üzere mezkûr muayenehaneye tam bir eczane ilave ederek eczacının muhassasatını ve edviye ve malzeme-i sıhhiyesini tesviye ve ita eylediği gibi bir de röntgen cihazı tesis etmek suretiyle muayenehanenin pek mühim bir noksanını ikmal etmiştir.

Frenji Dispanseri: Muayenehanelerimize müracaat eden hastagândan bazılarının emraz-ı zühreviyeye mübtela oldukları görülmüş ve bu gibilerin hususi bir tedaviye tabi tutulmaları muktezi bulunmuş olduğundan Tıp Fakültesi'nce Cağaloğlu'nda tesis edilmiş olan umumi muayenehanede cemiyetimizce hizmete alınan bir mütehasısın idaresinde ayrı bir muayenehane 335 [1919] senesi iptidasında güşad edilmiştir. ^[106]

Samanlıdağ Felaketzedegânına Muavenet

-Tahlis-

Beynelmîlel Tahkik Heyeti: 1337 [1921] senesi Mayısında; Yunanlıların Marmara Denizi sevahilinde bulunan kasaba ve köylere taarruz ve ahali-i masume-i İslamiyenin gunaa-gun mezalim ile emvali yağma ettikleri, Kumla ahalisinden birkaç kişi tarafından merkezimize ihbar edilmesi üzerine; bu zulüm ve itisافتan [sapkınlıktan] hayatlarını kurtarabilmek çaresini arayan vatandaşlarımızın maruz kaldığı fecayie mani olmak maksadıyla cemiyetimiz, İtilaf mümessilleri nezdinde de teşebbüsât-ı müessirede bulunarak Gemlik ve civarına beynelmîlel bir tahkik heyeti izam ettirmeye muvaffak oldu.

Beynelmîlel tahkik heyeti, İngiliz delegesi ve heyet reisi General Franks, Fransız delegesi Miralay Ving, İtalyan delegesi Miralay Roletto ile Beynelmîlel Salib-i Ahmer mümessili Mösyö Gery ve heyet refakatine memur Yüzbaşı Stone'dan müteşekkil idi.

Kumla Seferi: Tahkik heyeti azasından Mösyö Gery'nin 17 Mayıs tarihli raporuyla, Kumla'da toplandıklarını bildirdiği, bin kişinin nakli için bir Hilal-i Ahmer heyet-i imdadiyesi teşkil ^[107] ve isticar edilen Gelibolu vapuruyla 18 Mayıs sene 337'de [1921] Kumla'ya izam edilmiştir.

Bu heyet 18 Mayıs Çarşamba günü İstanbul'dan hareketle, Gemlik'e vasıl olmuştur. General Franks ile görüşükten sonra Kumla'da bulunan bin iki yüz kişiden maada Gemlik ve civarındaki köylerden kaçıp gelen iki bin kişinin de bulunduğu ve bunlar bir an evvel sevk edilmezse hayatlarının tehlikede kalacağı ve aç ve çıplak bulduklarını anlayarak iki bin kişi istiab edecek daha iki vapurun izamını merkez-i umumiden talep eylemesi üzerine İnebolu vapuru da Kumla'ya gönderilerek evvelemerde burada bulunan sekiz yüz muhacir irkap ve bunlara ait birçok eşya, vapura raptedilen iki salapurya ile İstanbul'a naklolunmuştur.

Birinci Gemlik Seferi: Heyetimiz Gemlik'te kalan diğer muhacirini de tahlis etmek üzere beraberinde Gayret, Galata, İnebolu ve Gelibolu vapurları olduğu halde 19 Mayısıta Sirkeci'den hareket ederek Gemlik'e vasıl olmuş ve derhal muhacirinin suret-i irkabını İngiliz generaliyle takarrür ettirmiştir. Generalin, Gemlik'teki Yunan kumandanının ancak kadın ve çocukların esnan-ı askeriyeye [askerlik yaşına] dahil olmayan erkeklerin sevkine müsaade ettiğini bildirmesi üzerine heyetimiz, Yunanlıların bu muhalefetini protesto etmiş ve Beynelmîlel Salib-i Ahmer delegesi Mösyö Gery de bu itiraza iştirak ettiği halde karar-ı mezkûrun tebdiline muvaffak olamamışlardır. Nihayet heyetimiz, esnan dahilinde addolunarak alıkonulacak erkeklerin bir kere de tahkik heyeti tarafından teftişle vukuu muhtemel haksızlıkların bir dereceye kadar tamiri hakkında İngiliz generalinin teminatını alarak irkap ameliyesine başlamıştır. Ekseriyeti, Orhangazi, Pazarköy, Bahçecik kıtalinden ^[108] kurtulabilenler teşkil eden ve halleri hemen çıplak ve perişan olan ve eşya namına yataktan başka bir şeyleri bulunmayan ve hayvanları ve bütün mamelekleri Yunaniler tarafından gasp edilen bu biçarelerin esna-yı irkapta gençlerinin Yunan zabitleri tarafından süngülerle muhat [etrafi çevrili] bir mıntıkaya toplattırılması, mevkufinin aileleri üzerinde pek elim bir tesir icra ederek her tarafta ah u enin tufanı koptuğu ve bu manzara-i ciger-suzun

tesiriyle General Franks teftiŒe baŒlayarak bi'n-netice otuzdan fazla erkeğin vapura binmesine sebep olduğu heyet raporlarında kaydetmiŒtir.

İrkap ameliyesi bittikten sonra heyetimiz, Gemlik'ten Kumla'ya uđramıŒ ve oradan da yeni muhacir alarak avdet eylemiŒtir.

Heyetimizin mesaisiyle, Kumla'dan 1370 ve Gemlik'ten 1200 kiŒi ki ceman 2.570 nüfus tahlis ve İstanbul'a nakledilmiŒtir.

Yalova Seferi: Yunanlıların zulüm ve teaddisi Yalova havalisine de sirayet eylediğinden buradaki felaketzedelerin dahi imdadına Œitab eylemek lüzumu hâsil olması üzerine 24 Mayıs 1337 [1921] de teŒkil edilen heyet-i imdadiyahimiz refakatinde Fransız yüzbaŒısı Luka, İngiliz mülazım-ı evveli Holand, İtalyan mülazım-ı evveli Bunakorsi'den mürekkep İtilaf Devletleri tahkikat heyeti ile Manchester Guardian gazetesi muhabiri, Mister Toynby ve zevcesi olduğu halde Yalova'ya dahil olmuŒtur.

Buradan altı yüz muhacir nakledileceği düşünülürken, Yalova'da bulunan Yunan kumandanı ancak elli altmıŒ zavallıdan bahsederek diğerlerinin gönderilemeyeceğini söylediğinden birçok ısrar ve müşkülattan sonra kumandan Gemlik'te bulunan fırka kumandanından keyfiyeti istifsa etmeye karar vermiŒtir.^[109]

Gelen cevap eski talimatı daha ziyade tahdit edici mahiyette olduğundan ve Kaçık, Yortan, Kirazlı köylerinin yanmadığından bahis ile bu köyleri terk edip Yalova, Samanlı, Akköy'e iltica edenleri veremeyeceğini beyan ve bunların erkeklerinin Kuva-yı Milliye tarafına iltihak ettiklerini iddia etmiŒtir. Heyetin, bu adamla iki saatten ziyade süren münakaŒası bir netice vermemiŒ ise de Fransız yüzbaŒısı Mösyö Luca'nın beyanat-ı Œedide ve müessiresi ve protestosu ve Mösyö Toynby'nin pek müessir müdahalesi ile ve bin müşkülatla heyet 333 muhacir ve birkaç ton eŒya ve beŒ on res [baŒ] hayvan almıŒ ve Yalova ve Samanlı ve Akköy muhtacinine tevzi olunmak üzere Yalova kaymakam vekâletine de beŒ yüz kıyye ekmek, iki sandık süt ve bir miktar ilaç bırakarak avdet etmiŒtir.

O civarda on altı köyde ceman 840'ı mütecaviz hanenin yakıldığı ve muhtelif Œehirlerde birçok masumun hayatlarının heder olduğu bi't-tahkik anlaŒılmıŒtır.

İkinci Gemlik Seferi: Merkez-i umumi, Yunan fecayiinin elim bir Œekil alması üzerine bütün Samanlıdağ Œibh-i ceziresinin tahliyesine karar vermekle tahliyeye memur edilen heyetimiz, kendisine refakat edecek olan Miralay Spencer ile bi'l-müzakere, evvela Gemlik'e giderek Yunan On Birinci Fırka Kumandanı General Leonardo Pulos'a müracaata karar vermiŒ ve Seyr-i Sefainden isticar edilen Galata, Gayret, Hale vapurları refakatlerinde olduğu halde, Gülnihal vapuruyla Gemlik'e hareket etmiŒtir. Heyetimiz orada Yunan zabitleriyle kumandanlarından gördüğü bin müşkülatla, yirmi dört saat zarfında esnan-ı askeriyeye dahil otuz kırk erkek müstesna olmak üzere, 893 muhacir irkap etmiŒ ve 6 Haziranda İstanbul'a avdet eylemiŒtir.^[110]

Umurbey karyesine civar köylerden gelen 85 nüfus muhacir dahi, Hale vapuruyla İstanbul'a sevk hâsil olunmuŒtur.

Birinci Armutlu Seferi: 16 Haziranda Armutlu'ya giden heyetimiz ahalinin nakli için lazım gelen tertibatı almış ve muhacirini en ziyade düşündüren beş altı yüz bin kıyye zeytin ve yüzlerce hayvanatın beraber alınabilmesi meselesini de layıkıyla teemmül etmiştir.

Armutlu'nun bir defada tahliyesi gayrimümkün olduğundan, muallakta kalan mesailin halli için heyetin İstanbul'a avdet etmesi lazım gelmiştir. Ancak heyetin İstanbul'da geçireceği birkaç gün esnasında, eşyaları başında kalmış olan Armutlu ahali-i İslamiyesinin yalnız bırakılması tehlikeli görüldüğünden, her ihtimale karşı Fransız ve İtalyan delegeleri, iki Fransız jandarması ve İngiliz tercümanıyla Armutlu'da kalmışlardır.

18 Haziranda irkap ameliyesine başlanarak binden fazla nüfus irkap edilmiştir.

Bu esnada götürülmesine müsaade edilmeyen kayıklar hakkında liman reisi muavini ile uzun uzadıya münakaşa edildikten sonra müsaade alınarak az zaman zarfında zeytin ve hayvanların büyük bir kısmının kayıklara yerleştirilmesine muvaffakiyet hâsıl olmuştur. Bu suretle herkes hummalı bir faaliyetle çalışırken, Yunan kumandanının kayıklar hakkında verilen müsaadenin geri alındığını söylemesi, Miralay Spencer'i hiddetlendirmiş ve miralayın Gülnihal vapuruna çekilerek, kumandanla resmen alakasını kesmesine sebep olmuştur.

Bu vaziyet karşısında yarı dolmuş bir halde bulunan kayıklar bırakılarak Gülnihal ve Gayret vapurları hareket ettirilmiş ve heyette iki saat sonra muhacir ve eşyayı ve mavnalardan birini yedeğine alıp ^[111] Galata yatıyla İstanbul'a hareket etmiş ve evvelce takarrür ettirildiği veçhile Miralay Spencer'den maada bütün müttefikin heyeti Armutlu'da bırakılmış bu suretle 1555 muhacir ve eşya alınarak Armutlu bila-hadise kısmen tahliye edilmiştir.

İkinci Armutlu Seferi: 20 Haziranda Hale vapuru tekrar Armutlu'ya gönderilerek 158 muhacir ile bir milyon kıyye zeytin getirtilmiş ve heyetimiz de 23 Haziranda tekrar Armutlu'ya gönderilmiştir.

Yunan askeri idaresi Armutlu'dan hicret etmek isteyen ahaliye kasaplık hayvanatının senet mukabilinde terki veyahut parası hemen tediye edilmek şartıyla hayvanatın furuht edilmesini teklif ediyordu.

Heyetimiz karaya çıkararak ittihaz olunan bu kararı ahaliye tefhim etmiş ve bütün ahalinin, hayvanlarını senet mukabilinde vermektense satmaya razı olduğunu öğrenmiştir.

Bir takım insaniyet düşmanı adamlar, hırs, kazanç, gayrimeşru istifade emeline düşerek ahali-i İslamiyenin biriktirdikleri zeytinleri ve mevaşiyi [büyük ve küçükbaş hayvanları] yok pahasına toplamak hırsıyla çırpınmaya başlamıştı. Saat beşte Yunan levazım heyetince eşya ve hayvanat satış şekli takarrür ettirilmiş ve bin türlü suiistimalatla muamele devam etmeye başlamış, üç dört yüz kiloluk hayvanlar kırk beş kiloya ve üç yüz liralık inekler elli liraya mubayaa edilmiştir. Manzara o kadar feci bir hal almıştı ki müttefikin heyeti, bu resmi yağmanın gözleri önünde cereyanına müsaade edemeyeceklerini söyleyerek satışı durdurmuşlar ve Yunan heyeti de, ellerindeki talimat haricine çıkamayacaklarını söyleyince, meseleyi ve vaziyeti protesto ederek gemiye çekilmişlerdir.

26 Haziranda bin müşkülâtla irkap ameliyesi başlayarak saat ^[112] dörtte tamam olduğundan gemiye 380 muhacir yüz bin kıyye zeytin ve 120 kadar inek ve kasaplık hayvan alınarak Armutlu'dan hareket edilmiştir.

Vapur, Mudanya'ya doğru yoluna devam ederken *a. k.* markalı bir Yunan ganbotunun müdahalesine maruz kalmıştır. Bu ganbot bilahare gemiyi serbest bırakmış ise de bir müddet sonra Tekirdağ istikametinde Mikali isminde bir Yunan muavin kruvazörünün daha şedid müdahalesine maruz kalmıştır. Geminin grandi direğine vapurda bulunan Müttefikin heyeti murahhaslarını temsil etmek üzere Müttefikin devletlerine ait bayraklar keşide edilmiş olması da müspet bir netice vermeyerek kruvazör, gemiye takip işareti vermiş ve İzmit koyuna kadar götürdükten sonra serbest bırakmıştır.

İzmit Seferi: İzmit'in Yunan kuvvetleri tarafından tahliyesi hazırlıkları ile beraber İzmit ve civarında katliam ve yangın haberleri de şiddetle deveran etmeye başlamış ve merkez-i umumiyemize buraların da tahliyesi için müracaatlar çoğalmıştı. Tahliye anında büyük facialara mani olmak için Kızılırmak, Gülnihal, Nimet, Giresun, Gayret, Galata, İnebolu vapurları da bu işe tahsis edildi. Fakat şehir ve civarının düşmandan tahliye edildiği haberi alınması üzerine yalnız Gülnihal vapuru bir heyet-i sıhhiye ile İzmit'e doğru yoluna devam etti. İzmit'i tahliye ile sahil boyunca Yalova üzerine çekilen düşman asakir-i muntazamasının bütün sahil köylerini gaz dökerek yaktığına vapurdaki heyetimizle beraber Manchester Guardian gazetesi muharriri Professör Toynby, Madam Toynby de şahit olmuşlardır.

Yanan bütün sahil köyleriyle, İzmit muhtacinine ve hastalarına heyetimiz azami yardımı yapmış ve Karamürsel'de tesis ettiği imdat ^[113] merkezi de Derince'deki Amerikan Şark-ı Karip Heyeti ile teşrik-i mesai ederek azami faaliyeti göstermiştir.

Yunanistan Seferi: 18 Mayıs'ta başlayan tahliye ameliyesinin son safhası da İzmit'in tahliyesi esnasında cebren Yunan vapurlarına konularak Yunanistan ve adalara götürülen biçare Müslümanların bir Hilal-i Ahmer vapuruyla oradan aldırılması olmuştur. Bu işe yine aynı heyet memur edilmiş ve Gülnihal vapuruyla Yunanistan'a müteveccihen hareket eylemiştir. Heyet Pirgos İlias, Gilos, Midilli ve Limni'den 1200'den fazla biçare kurtarmış ve dört aydan fazla süren bu tahlis ameliyesi Hilal-i Ahmer'in tam bir muvaffakiyetiyle neticelenmiştir.

Bu veçhile beşeriyetin hiçbir suretle tahayyül edemeyeceği bir vahşete uğrayan, birçokları şehit olan ve hepsinin de emval ve eşyası ah u enin içinde gasp edilen Samanlıdağ şibh-i ceziresi ahali-i islamiyesi Yunaniler elinden na-kabil-i tadat [sayılması imkânsız] müşkülât ile kurtarılarak 8500'ü müteceviz nüfus İstanbul'a getirilmiştir.

İskân ve İlbas

Sırf Hilal-i Ahmer vesaitiyle ve bin türlü müşkûlatla, bir mevt-i muhakkaktan [mutlak ölümden] kurtarılarak İstanbul'a nakil ve isal edilen bu felaketzedelerin Muhacirin Müdüriyet-i Umumiyesi'nce deruhte edilen iskân hidematına cemiyetimizce de lazım gelen muavenet yapılmış ve bunlar arasında en muhtaç olanlara (7505) parça muhtelif çamaşır ve (400) yatak ve (487) battaniye ile (5284) parça tencere tava gibi levazım-ı beytiye tevzi edilmiştir. ^[114]

İaşe

Muhacirlerden dört bin nüfusun meskûn olduğu Davut Paşa Kışlası'nda cemiyetimiz büyük bir aşhane güşad ederek 20 Mayıs 337 [1921] tarihinde her nüfusa yevmi bir kap sıcak yemek vermek suretiyle faaliyetine başlamış olduğu gibi her nüfusa birer de ekmek vermiştir.

Bu suretle aşhanelerimizin devam ettiği müddet zarfında tevzi edilen yemek adedi "72,215"ye ve ekmek adedi de"1,251,250"ye balığ olmuştur.

Selimiye'de iskân ve ekmek ihtiyacatı merkez-i umumi ambarınca temin edilen ve haftada iki günlük iaşeleri Muhacirin Müdüriyet-i Umumiyesi'nce deruhte olunan "1800" nüfus muhacirin haftanın mütebaki beş günlük iaşeleri Kadıköy şubemizce tesis ve idare edilen aşhane ile temin edilmiştir.

O esnada İstanbul'da bulunan İngilizler beynlerinde [aralarında] Muhacirin-i Müslimeye Muavenet Heyeti namıyla bir heyet teşkil ederek cemiyetimizin bu mültecilere ifa etmekte olduğu hidematın idamesini teshil ve cem eyledikleri "47,547" lira ianeyi veznemize tevdi eylemişlerdir.

Madam "[Dvty] Villi" tarafından da teberru olunan (3333) lira iane ile bu hayırperver müteberrin arzusuna tevfikân Cerrahpaşa Camii'nde meskûn olan (250) nüfus muhacir için suret-i mahsusada bir aşhane tesis edilmiştir.

Tedabir-i Sıhhiye: Bu muhacirinin memleketlerine sevkleri temin edilinceye kadar hidemat-ı sıhhiyeler cemiyetimizce memur edilen iki seyyar tabip tarafından ifa ve muktezi mualecat meccanen ita edilmiştir. ^[115]

Avrupa'daki Talebe ve Tebaaya Muavenet

Harb-i umumi mütarekesinden sonra Almanya ve Avusturya, Macaristan ve İsviçre'de kalmış olan Türk tebaa ve talebesinin ahvali, ailelerince muhabere ve muvasala imkânsızlığından dolayı mucib-i merak ve endişe görülerek talebe velileri 22 Teşrinisani 332 [Kasım 1916] tarihinde Darülfünun'da akd-i içtima etmişler ve netice-i müzakeratta Hilal-i Ahmer'in, vaziyet-i beynelmilliyesine istinaden, muavenet ve tavassutunu ricaya karar vermişlerdi.

Merkez-i umuminiz cidden elim bir vaziyette bulunan tebaa ve talebeyi tehlikeden ve aynı zamanda binlerce alakadar aileyi endişeden kurtarmak hususundaki muavenetin kıymet ve ehemmiyetini takdir ederek icap eden teşebbüsat ve faaliyeti derhal icra ve ibraza karar vermiştir.

Bu memleketlere iki murahhas izamı takarrür etmiş ise de o zaman murahhaslarımızın seyahatlerine istihsal-i müsaade için şehrimizde bulunan, Düvel-i İtilafiye mümessillerine vaki olan müracaatımız isaf ettirilememiş ve ancak bu murahhasların kadın olduğu takdirde seyahatlerine mesaj [izin] verileceği cevabı alınmıştır.

Bunun üzerine Hilal-i Ahmer hemşirelerinden Münire İsmail ve Safiye Hüseyin hanımlar müşkülât ve meşakk-ı seferiyeyi göze alarak bu insani vazifeyi kabul etmişler ve tebaa ve talebeden aileleri tarafından gönderilen ^[116] birçok mektupları ve paraların havalenamelerini hamilen şubat iptidasında hareket etmişlerdir.

Cenevre'ye vasil olan heyet-i murahhasamız, Beynelmilel Salib-i Ahmer tavsiyesinin ve mahalli şehbenderhanesinin ve talebe cemiyetin muavenet ve delaletiyle İsviçre'nin muhtelif şehirlerinde bulunan talebe ve tebaanın ahvali hakkında malumat alarak her birine buradan ihzar ve irsal edilen matbu sual varakalarını tevzi etmişlerdir.

Bu varakalar; muhtevi olduğu suallere cevapları imla ettirildikten sonra, buraya gönderilerek alakadarlara tevzi edilmiş ve bu suretle oradakilerin tarz-ı hayat, derece-i ahlaki ve hususat-ı sairesi hakkında uzun zamandan beri istihsal-ı malumat edemeyen binlerce ailenin endişeleri izale edilmiştir.

Heyet-i murahhasamızdan hemşire Safiye Hanım Bern, Cenevre, Zürih ve Lozan şehirlerinde aynı suretle ifa-yı vazife etmiş ve en ziyade muhtaç olan talebeye muavenet maksadıyla Hilal-i Ahmerce tahsis edilen elli bin İsviçre frangından İsviçre'de bulunan muhtacin-i talebeye "22991" frank tevzi ve ita edildikten sonra ikmal-i vazife ile Beynelmilel Salib-i Ahmer'in terfik eylediği bir murahhas refakatinde Almanya'da bulunan talebeye muavenet için Berlin'e azimet etmiştir.

Diğer hemşire Münire Hanım dahi Avusturya ve Macaristan'da ifa-yı hizmet için Viyana'ya azimet eylemiştir. Safiye Hüseyin Hanım Berlin'de bulunan ve Vitalis Bey'in lütuf ve muavenetleriyle mevcut talebenin adreslerine matbu sual varakaları göndererek cevaplarını istihsal ve İstanbul'dan gönderilen havalatın listelerini Doyçe Bank'a tevdi listeler muhteviyatının ^[117] mürselünileyhlerine isali hususunda sarf-ı mesai eyleyerek talebeden hasta olanlara ihtiyacına sarf olunmak üzere de Hilal-i Ahmer'in tahsis eylediği mebalığden

“on beş bin beş yüz elli mark”ı Vitalis Bey’e bi’t-tevdi talebe hakkında malumat-ı kâfiyeyi haiz olarak İstanbul’a avdet eylemiştir. Mumaileyha burada talebe mektuplarını ailelerine tevzi ve isal ettiği gibi bir müddet, müracaat eden ailelere, çocukları hakkında şifahi malumat ve izahat ita etmek suretiyle de vazife-i insaniyesini hitama erdirmiştir.

Viyana’ya azimet etmiş olan Münire Hanım, o esnada Avusturya’nın inkısama uğraması ve talebeden bir kısmının Çekoslovak arazisi dahilinde diğer kısmında Bolşevik Macaristan içinde bulunmaları yüzünden hayli müşkülata müsadif olmuştur. Viyana’daki talebeye Hilal-i Ahmer murahhası Doktor Hikmet Bey ve mahalli konsoloshanesinin muavenetleriyle lazım gelen yardımlar ifa ve ailelerine bildirilmek üzere malumat-ı kâfiye istihsal olunmuş ise de Çekoslovakya’da bulunan talebe pek ziyade ihtiyaç ve sefalet içinde buldukları istihbar edilmesine rağmen buldukları mahallere kadar gidilip muavenetlerine yetişmenin imkânsızlığı, bu hususta yapılan teşebbüsât-ı muhtelif neticesinde tezahür eylemiştir. Halbuki bu zavallı çocukların her türlü muavenetten mahrum olarak buldukları yerde bırakılmaları tecviz olunmadığından kendilerinin Viyana’ya celpleri için gerek Viyana sefaretinin ve gerek Hilal-i Ahmer heyet-i murahhasının Çekoslovak sefareti ve hükümeti nezdinde icra eylediği teşebbüsât neticesinde masarifi seferiye ve zarurîyeleri temin edilmek suretiyle talebenin Viyana’ya getirilmelerine muvaffakiyet hâsıl olmuştur.

Macaristan’ın hal-i ihtilalinde ve Bolşevik idaresi altında bulunmasından ^[118] orada kalan talebeye muavenet için murahhasımız Münire Hanım’ın Budapeşte’ye gitmesi iktiza eylediğinden Viyana murahhasımızın Avusturya Salib-i Ahmeri ile müştereken icra eylediği teşebbüsât neticesinde ve Bolşevik Macaristan’ın o sırada Viyana’ya gelen sıhhiye nazırının delaletiyle murahhasımızın seyahatine ruhsat istihsal edilmiş ve hatta Macar hasta ve esirlerinin nakli için Macar hükümetince ihzar edilmiş olan tren-i mahsusla seyahati temin olunmuştur. Bu suretle Peşte’ye vasıl olan Münire Hanım talebenin ahvaline müteallik malumat-ı lazımeyi istihsal ve İstanbul’dan gönderilen havalatı bankalar vasıtasıyla sahiplerine isal hususunda sarf-ı mesai eylemiştir.

Bir taraftan zikredilen murahhasları göndermek suretiyle talebeye kıymetdar muavenetler ifa olunmakta iken diğer cihetten talebemizin turuk-u muvasala ve muhabereden ve her türlü vesait-i muavenetten mahrum bir halde buldukları mahallerde temdit-i ikametlerine imkân olmadığını gören cemiyetimiz bunlardan İstanbul’a gelmek isteyenler ile muhtac-ı muavenet olanlarının memleketlerine temin-i avdetleri için teşebbüsât-ı lazımede bulunmaktan hali kalmamıştır. Bu suretle muhtelif makamat-ı siyasiye nezdinde vaki olan teşebbüsât-ı mütemadiye ve mükerreremiz hüsn-i telakki olduğundan hükümetçe talebenin nakline tahsis edilen Reşit Paşa ve Gülcemal vapurları ile Hamburg’ta toplandırılmış olan bilumum talebe ve tebaayı İstanbul’a nakle muvaffakiyet hâsıl olmuştur.

Bu husustaki müracaatımızın infaz ve isafi için Beynelmilel Salib-i Ahmer Cemiyeti şark murahhası Kont [Dvşābān] Labalis cenablarının lütfen ibzal eyledikleri gayret ve fedakârlığı hissiyat-ı insaniyet-perveranelerinin en kıymetdar bir numunesi addeder ve kendilerine bilhassa beyan-ı teşekkür eyleriz. ^[119]

Hamburg’tan nakledilen talebenin ihtiyacatına Berlin sefaret-i seniyesince oradaki Hilal-i Ahmer nakit mevcudundan yetmiş bin mark hasr ve sarf edildiği gibi Hilal-i Ahmer murahhası olarak Rusya’da bulunan ve aynı vapurla İstanbul’a avdet eden Yusuf Akçura Bey

tarafından da vapur derununda talebeye nakden muavenet olmuş ve hastalarının ecza-yı tıbbiye ihtiyacı haricinden mubayaa edilmek suretiyle tedarik ve temin edilmiştir. Avusturya'dan avdet etmek mecburiyetinde kalan fukara-yı etfalın Trieste tarikiyle sevkleri için dahi Hilal-i Ahmer Viyana murahhaslığının yine Beynelmilel Salib-i Ahmer cemiyetinin lütuf ve tavassutuyla vaki olan teşebbüsleri neticesinde muvaffakiyet hâsıl olarak, masarif-i seferiyeleri murahhaslığımızca tesviye edilmek suretiyle bunların dahi memleketlerine avdetleri temin edilmiştir. ^[120]

Üsera Şubesinin Faaliyeti

Hilal-i Ahmer üsera şubesinin teşkilatı mütarekeye müteakip tensik ve tenkis edilmişti. Fakat bir müddet sonra şubenin faaliyetini istilzam eden vakayi tekrar zuhur etti. Hükümet-i milliyemizin teşkilinden sonra memleketimizde üsera miktarının artması, bila-harp götürülen sivillerle harp esirlerinin mühim bir yekûna balığ olması ve Türkiye'nin aksam-ı muhtelifesiyle düşman işgali altında bulunan mahaller arasındaki münasebatın inkıtai yeniden üsera şubesi teşkilatının tevsiini icap eyledi. Ve muhtelif sahalarda kıymetdar, insani ve dahil ile haricin müttehiden mazhar-ı takdiri olan mühim hizmetlerin ifasına muvaffakiyet hâsıl oldu.

Vladivostok'tan Gelen Üseranın Tahlisi: 1335 [1919] senesi Teşrinievvelinde [Ekim] Beynelmielel Salib-i Ahmer Komitesi meclis-i âliye müracaat ederek Sibirya'da kalan merkezi hükümetler üserasının memleketlerine avdetlerini temin etmek için müsaade talebinde bulunmuştu. Bu müsaadenin istihsalinden sonra komite Hilal-i Ahmer'e ve merkezi hükümetler ve Bulgar Salib-i Ahmerlerine müracaat ederek her hükümetin kendi esirlerini aldirtması için teşebbüsatta bulunmaya davet etti.

Türk hükümeti Vladivostok'ta tecemmu eden [toplanan] üseramızın avdeti hususunda sarf edilmek üzere (240.000) lira tahsis ederek esirlerimizin memleketlerine iadeleri mesailinde çalışmayı vadeden Japon Salib-i Ahmerine gönderilmek üzere bu meblağı İstanbul'daki İngiliz fevkalade ^[121] komiserliği emrine Bank-ı Osmaniye tevdi etti. Buna rağmen bir sene mürurundan sonra üseramızın hâlâ avdet etmediğini gören Hilal-i Ahmer meblağ-ı mezbur hakkında beynelmielel komiteye müracaatında paranın Japon hükümetine verilmek üzere Tokyo'daki İngiliz hükümeti maslahatgüzarlığına henüz gönderildiğini anladı. Beynelmielel Komite'den bu hususa dair gelen tahrirattan 240.000 Türk lirasının ancak 48.000 İngiliz lirası ettiğini ve bu meblağın Cemiyet-i Akvam Murahhası Doktor Nansen namına tevdi edildiğini öğrendik. Demek oluyor idi ki işbu meblağ ancak 1336 [1920] senesi nihayetine doğru mahalline vasil olabilmişti. O zamana kadar Vladivostok'ta tecemmu etmiş olan Alman, Avusturya, Macar ve Bulgar üserası çoktan beri memleketlerine avdet etmiş bulunuyorlar ve yalnız bizimkiler müellim bir intizar içinde vakit geçiriyorlardı. Bundan başka 240.000 lira hin-i tediyesinde İngiliz lirasına tebdil edilmiş olsaydı herhalde sonradan balığ olduğu 48.000 İngiliz lirasından çok fazla tutmuş olacaktı.

Zaman ve ahvalin nezaketine binaen esirlerimizin bir sene daha müthiş bir ıstırap içinde Vladivostok'ta intizarda kalmalarına badi olan bu teehhürün müsebbiblerine karşı parayı tevdi eden hükümet tarafından bir hareket icra olunamamıştır. Ancak Beynelmielel Onuncu Konferans'a takdim edilen raporda cereyan-ı hal zikr ve ilam edilmiştir.

Nihayet, 1004 kişiden ibaret olan esirlerimiz Vladivostok'ta "Hey-mey-maró" nam Japon gemisine irkap edilerek yola çıkarıldı. Altı hafta seyahatten sonra Bozcaadası önüne kadar gelen bu gemiyi o zaman hükümetimiz ile muhasamata girişmiş olan Yunan hükümetinin "Yeraks" torpidosu tevkif ve içindekileri harp esiri ^[122] addederek vapurla birlikte Pire limanına sevk etti. Hissiyat-ı insaniye ile hiçbir veçhile telif edilemeyecek olan bu hareketi cemiyetimiz şiddetle protesto ettiği gibi Beynelmielel Salib-i Ahmer Cemiyeti de icap eden makamat nezdinde esirlerimizin tahliyesine çalıştı. Yunanlılar meselenin hukuk-ı

düvel noktazarından halledilmesi lazım geldiği cevabını vermekle iktifa ediyorlardı. Bu esnada aynı vapurda bulunan birkaç tabip ve sivil, askeri esir olmadıklarından bahis ile ayrıca tahliyelerini talep ettiler. Vuku bulan muhikk ve meşru tahliye taleplerinin hiçbir neticeye iktiran etmeyerek Yunanlılar tarafından reddedildiğini gören Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi bu husustaki mücahedatına cihan matbuatını da teşrike karar verdi. O zaman Yunanlılar tabiplerle sivillerin tahliyesini kabul ve diğerleri için sufufumuzu takviye etmeyeceğine dair Japon hükümetinin kefaletini talep ettiklerini ilan eylediler. Nihayet Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesinin ve cemiyetimizin ikdamat-ı mütevaliyesi sayesinde memurin-i sıhhiye ile zuafa, kadın ve çocuklardan mürekkep 396 kişinin tahliyesi ve Hilal-i Ahmer delaletiyle İstanbul'a iadeleri müyesser oldu.

Mütebaki 608 esirin kurtarılması için teşebbüsata devam edilmekte idi. Cemiyetimiz bu esnada üseramızın kısm-ı azamının pek muhtaç bir halde olduklarını öğrenerek bu gibilerine tevzi edilmek üzere Japon vapuru süvarisi vasıtasıyla 1.000 lira irsal etti. Kavaid-i insaniye hilafında olarak yüzlerce kişiyi aylarca bir gemi içinde mahpus tutan Yunan hükümetinin bu hareketini her suretle mütemadiyen protesto eden Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'yle Hilal-i Ahmer Cemiyeti nihayet Yunan hükümetinin üseramızın bitaraf bir yerde muhafazasına muvafakatini ^[123] istihsal etti. Bununla beraber cemiyetimiz, esirlerimizin Yunanistan tarafından alınmış üsera olmayıp harb-i umumi esirleri bakiyesi olduğu ve diğer hükümet üserası gibi bunların da tahliyesi ve memleketlerine iadeleri lazım geleceğini iddia ederek noktazarında ısrar ettiyse de muvaffak olamayınca hiç olmazsa Yunan elinden ve gemi üzerinde kalmaktan kurtararak bitaraf bir mıntıkada muhafazalarına çarnaçar muvafakat etti.

Bunun üzerine İtalya hükümeti, vaktiyle Avusturya-Macaristan'dan aldığı üserayı muhafaza ettiği "Azinara" nam adayı esirlerimizin muhafazasına tahsis etmeyi kabul ve fakat bunların iaşesi için ayda (700.000) İtalyan lireti itasını talep etti.

İstanbul hükümeti müzayaka-i maliyenin en şiddetli bir zamanda bu meblağın tesviyesi imkânsız bulunduğunu dermeyan ederek esirlerimizin o zaman devletlerce bitaraf addolunan İstanbul'a nakliyle taht-ı nezarete bulundurulmalarını teklif etti. Fakat buna muvaffak olunamayıp "Azinara" adasının muvakkaten bu esirlerin ikametine tahsisi kabul edildi.

Cemiyetimiz dokuz seneden beri, Sibiry'a'dan başlayarak muhtelif yerlerde meşakk [meşakkatler] ve mezahim içerisinde müellim bir esaret hayatı geçirmiş olan bu zavallıların akıbetiyle uğraşmaktan hali kalmıyordu. Mütemadi müracaatlarımıza en nihayet üseramızın Türk ordusunda hizmet etmemeleri şartıyla tahliyelerine muvafakat olunacağı cevabı verildi. Bunun üzerine cemiyetimiz "Ümit" vapurunu isticar ederek bir heyetle "Azinara"ya gönderdi. Bu suretle esirlerimiz müreffehen İstanbul'a getirildi. Bir kısmı Anadolu olduklarından muhtelif iskelelere ihraç olundu.

*

**

Bu suretle Vladivostok tarikiyle Rusya'dan avdet eden üseramız-^[124] dan maada Şarki Sibiry'a da Bolşeviklerin serbest bıraktıkları birçok esirlerimiz bulunuyordu. Bunlardan bazıları şahsi teşebbüsleriyle avdete uğraşıyorlardı. Krasnoyarsk üsera karargâhında bulunmuş olan zabitan ve efrattan mürekkep bir kabile uzun ve zahmetli bir yolculuktan sonra Kafkasya tarikiyle İstanbul'a gelebildikleri gibi diğer bir kısım üsera da Avusturya ve Almanya'ya geçiyorlardı. Bunlara muavenette bulunmak üzere cemiyetimiz Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi vasıtasıyla İsviçre'nin Viyana ve Berlin maslahatgüzarlıklarına (799.000) mark irsal etti. Bu suretle Rus hududundan Almanya ve Avusturya tarikiyle memleketlerine avdet edenlerin yekûnu yüz on sekiz kişiye baliğ olmuştur.

Elyevm Rusya ve Sibiry'a da muhtelif şehirlerde birçok üseramızın bulunduğu istihbar ediliyor. Ahiren hükümetin tespiti üzerine Moskova'ya bir heyet izam olunarak üseramızın cem ve memleketlerine sevklerine çalışılmaktadır.

*

**

Fransız Üserasına Muavenet: 1920 senesi nihayetlerine doğru Kilikya'da Fransız kıtaatıyla vuku bulan müsadamatta Fransızlardan esirler alınmıştı hatta bu meyanda Pozantı civarında bir muhaberede Fransızların 412. Alay kumandanlarıyla beraber kâmil esir edilerek Kayseri garnizonuna nakledilmişti.

Cemiyetimiz hükümetin müsaadesiyle derhal bu üseranın listesini tanzim ederek ailelerine haber verilmek üzere Fransız Salib-i Ahmer'ine irsal eyledi ve bir müddet sonra alakadaran tarafından bu üseraya mektup, para ve paket gönderilmeye başlandı. Cemiyetimiz bir taraftan bunları mürselünileyhlerine gönderirken diğer taraftan üseradan gelen mektupları da^[125] ailelerine irsal ediyordu. Bundan maada İstanbul'daki Fransız kıtaatı tarafından üseraya tahsis edilen 106 sandık elbise ve çamaşır ile Fransız Salib-i Ahmer'inin ve Fransız Kadınları Heyet-i İttihadiyesi'nin hedayasını [hediyelerini] bir memur-ı mahsus ile üseraya gönderdi. Bilahare üseranın hin-i iadesinde tekmil eşyaları Hilal-i Ahmer tarafından sevk edildi.

Hilal-i Ahmer bir taraftan Anadolu'daki Fransız üserasına ait işler ile iştigal eder iken, aynı zamanda Kilikya ve Suriye'de Fransızların elinde kalmış olan Türk üseranın ahvali ile kemal-i ehemmiyetle iştigal etti.

Fasl-ı mahsusunda mufassalan görüleceği veçhile Fransız hükümetinden istihsal eylediği müsaade-i mahsusa üzerine yine muhasara ve harpten pek ziyade ıstırap çekmiş ve nüfusça azalmış olan Antep ahalisine muavenet-i lazımede bulunmak üzere gönderdiği imdad-ı sıhhi heyeti vasıtasıyla Halep'te vesaire bazı mevakide taht-ı muhafazaya alınmış olan asker ve sivil esirlerimizi dahi ziyaret ederek kendilerine para, elbise, çamaşır, sabun ve levazım-ı saire tevzi etti.

Cemiyetimizin Fransız üserasına vuku bulan muavenatı Fransa'da pek büyük hüsn-i tesir bırakmıştır. 1922 senesi Martında reis-i sanimizin Paris'te Fransız Salib-i Ahmeri'ni ziyareti münasebetiyle verilen bir ziyafette reis General "Poe" bir nutuk irad ederek Hilal-i

Ahmer'e alenen teşekkür etmiştir. Bundan maada Reis-i nuzzar [Başbakan] Mösyö "Poenkare" bir mektubunda "Anadolu'da Fransız esirlerine ibzal ettiği muavenetlerle minnet ve şükranlara kesb-i istihkak etmiş" olduğundan bahisle Hilal-i Ahmer'e ayrıca tahriren beyan-ı teşekkür etmiştir. Fevkalade komiser General (Pelle) dahi cemiyetimize tahriren teşekkürlerini iblağ eylemiştir. ^[126]

*

**

Malta'daki Türk Üserasıyla Türkiye'deki İngiliz Üserasına Muavenet: İngilizlerin Malta'da alıkoydukları Türk mevkufin-i siyasiyesi [siyasi tutukluları] ile aileleri arasında muhaberatın bir kısmı cemiyetimiz vasıtasıyla vuku bulmuştur. Vakıa mektupların mahallerine irsali arzu olunduğu kadar sürat ve intizam ile cereyan edememişse de bunda cemiyetimizin katiyen ihmal ve tekâsülü [ilgisizliği] olmayıp muhaberattaki teehhür ve hatta bazı mektupların mürselünileyhlerine adem-i vusulü İngiliz sansür muamelatından ileri geldiği anlaşılmıştır. Buna rağmen birçok kimseler aileleriyle muntazaman muhabere edebilmişlerdir.

Cemiyetimiz mevkufin arasında bazı kimselerin muhtac-ı muavenet bir halde olduklarını istihbar ettiğinden bu gibiler meyanında taksim edilmek üzere mevkufinin kendi aralarında intihap ettikleri bir heyete her ay yirmi İngiliz lirası irsal eylemiştir.

Türkiye'deki İngiliz üserasıyla aileleri arasındaki muhaberata da cemiyetimiz tavassut etmiştir. Mezkûr üseraya gönderilen paket ve para cemiyetimiz tarafından kendilerine irsal edilmiştir.

En nihayet 1333 [1917] Teşrinievvelde [Ekim] Malta'daki mevkufin-i siyasiye ile Türkiye'deki İngiliz üserası mübadelesinde cemiyetimizin memuru tarafından muavenet-ı mahsusada bulunulmuştur.

*

**

Yunanistan'daki Türk Esirlerine Muavenet: Yunanlılar Türk topraklarını işgal ettikleri zaman ahali-i mahalliyeden kadın, çocuk, ihtiyar dahi dahil olmak üzere yekûnu on beş bini mütecaviz ahaliyi harp sahalalarında esir düşmüş olanlarla birlikte kısmen Yunanistan'a sevk ve kısmen Anadolu'da işgal altında bulundurdukları mahallerde cem ^[127] ve tevkif eylemişlerdir. Bu esirlerin memleketlerinden menfalarına [sürgün yerlerine] kadar uğradıkları bin türlü felaketin menfaya muvasalatlarından sonra da temadi eylediği muhtelif menabiden alınan malumat ile teyit ediyordu. Esaretleri iki seneye yaklaşan bu zavallılardan ailelerine bir tek mektup bile gönderemeyenler vardı. Aralarında hastalık şiddetli bir surette icra-yı tahribat ediyordu. Her türlü kavaid-i hukukiye hilafına siviller hapisanelerde ve pek tahammül-fersa [tahammülü aşan] şerait altında tevkif edilmişlerdi. Miralay Cafer Tayyar Bey

ve bazı rüfekası casusluk ithamıyla hapsolünmüşlardı. Zabitan maaşlarını muntazaman alamıyor, hastanelerin tedavisi için tabip ve mualecat bulunmuyordu. En küçük rütbede Yunan askerlerinin esirler üzerindeki keyfi muamelatına hudut yoktu.

Hilal-i Ahmer bu gayriinsani muamelata bir an evvel nihayet verilmesi için Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'nin muavenet-i müşfikasına müracaat ve müdahalesini rica etti. Yunanistan'daki üseramızın Beynelmilel'in bir murahhası vasıtasıyla teftişine mukabil Anadolu'ya dahi aynı maksatla bir teftiş heyetinin gönderilmesine muvafakat olduğunu işar etti. Aynı zamanda Yunanlıların Anadolu'da yaptıkları mezalim şayan-ı hayret bir vüsat ve süratle artıyordu.

Eskişehir ile Sakarya arasındaki şehirlerin yakılması ve ahalisinin tehciriyle eşyalarının müsadere edilmesi her gün varid olan malumat ile teyit ediyordu. Bu felaketleri yakından görmek ve müşahedatını âleme neşretmek üzere bitaraf bir heyetin Anadolu'ya izamı da Türkiye Hariciye Vekâleti tarafından Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'ne inba olunmuştu.

Bu müracaatlar neticesinde Beynelmilel Salib-i Ahmer tarafından Mösyö Şantsman Yunanistan'a ve Doktor Roerich Anadolu'ya gönderildi. Bu zevat ^[128] müşahedatı hakkındaki raporlarını Beynelmilel'e gönderdiler. Bunlardan Şantsman raporunun mütalaası Hilal-i Ahmer'ce vuku bulan şikâyat ve ithamatın birer hakikat olduğunu teyit eylemektedir. Bu kabilden olmak üzere muhtelif garnizonlardaki kadın, ihtiyar ve çocuk Türk sivillere, harp esirlerine yapılan muamelenin aynı yapılmakta olduğu sabit olmuştur. Bilahare üsera ile doğrudan doğruya vuku bulan temas Mösyö Schatzmann'ın pek ciddi olarak yaptığı teftiş esnasında mevcut olan birçok su-i istimalata hiç olmazsa muvakkat bir zaman için nihayet verildiğini meydana çıkarmış ve bu teftişe lüzum gösterilmesindeki isabeti teyit eylemiştir.

*

**

Üsera Listelerinin Celbi İçin Vuku Bulan Teşebbüsat: Harbin Yunanistan için muvaffakiyetli görünen ilk devrelerinde Yunanlıların hukuk-i düvel ahkâmına ve beynelmilel taahhüdata mugayir olan harekâtı devam ediyordu. Türk esirleri ailelerine gönderecekleri mektupların zarflarını Rumca yazmaya mecbur ediliyor ve bu suretle yazılmış ve gönderilmiş olan mektuplar üzerine üseranın mahal-i mevkufiyet ve esaret numaralarını havi olarak yazdıkları adresler siliniyor ve bi'n-netice üseranın ailelerinden cevap alabilmelerine imkân bırakılmıyordu. Mösyö Schatzmann tarafından vuku bulan teşebbüsat-ı şedide sayesinde Miralay Cafer Tayyar Bey zindandan kurtarılabilmişti. Esirlerin en büyük şikâyetlerini uzun zamanlardan beri bir haber alamadıkları aileleriyle muvasalasızlık teşkil ediyordu. Üseranın isim ve mahall-i esaretleri malum olmadığı için esasen muhabereye imkân yoktu ve bu muhabere ancak Beynelmilel taahhüdata tevfikan irsali mecburi olan esirler hakkında izahat-ı lazımevi havi listeler sayesinde temin olunabilirdi. Türk hükümetinin ^[129] ve Hilal-i Ahmer cemiyetinin müteaddit müracaatlarına rağmen 1922 Kânunusanisine [Ocak] kadar Yunanistan'dan henüz bir isim bile gelmemişti. Halbuki daha evvel Yunan üserasının

esamisini havi Fransızca dört listeyi cemiyetimiz Yunan Salib-i Ahmeri'ne göndermişti. Herhangi bir esire dair malumat talebi hakkında vuku bulan bilumum müracaatlarımız cevapsız, neticesiz kalıyordu. Hilal-i Ahmer üsera şubesi hayati bir ehemmiyeti haiz olan bu liste meselesinde müracaatını tekrar ediyor ve bu husus için Beynelmilel Salib-i Ahmer'in muavenet ve müdahalesini talep ediyordu.

Bu müracaattan sonra Yunanistan'dan bir kısım liste vürud etti. Fakat bu listeler Salib-i Ahmerler arasında cari olan usul hilafında olarak Rumca yazılmış olduktan maada üsera hakkında muvazzah malumatı da ihtiva etmediğinden maksadı temin etmiyordu. Binaenaleyh aynen Yunan Salib-i Ahmeri'ne iade olundu. Bunun üzerine Türk hükümeti malumat-ı mukteziyeyi havi listelerin vüruduna kadar Yunan üserası hakkında hiçbir malumat vermeyeceğini bildirdi. Aynı zamanda Hilal-i Ahmer üsera şubesi o sırada İstanbul'da bulunan ve Atina'ya uğrayarak Cenevre'ye gidecek olan Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi mensubinden Mösyö "Şelemmer"e matbu listeler tevdi ederek Yunan Salib-i Ahmeri'ne gönderdi ve işbu listelerin karargâhlardaki Türk zabitanına imla ettirilmesi meselenin tesrii için tavsiye olundu. Fakat Yunanistan listeleri göndermiyordu ve Yunan Salib-i Ahmeri, Türk zabitleri, sağlamları malul olarak kaydettikleri bahanesiyle listeleri göndermekten vazgeçtiğini bildirdi. Lakin hakikatte Mösyö Schatzmann raporunda erkam ile zikredilen malul, ihtiyar, kadın ve çocukların miktarının meydana çıkmasına mani olmak isteniliyordu. Zabitanımıza ^[130] vuku bulan bu çirkin isnadı cemiyetimiz kemal-i şiddetle reddederek listelerin hemen irsalinde ısrar etti. Fakat yine bir netice hâsıl olmadı.

Nihayet Yunanlıların Anadolu'da müthiş mağlubiyetleri neticesinde Türklerin eline mühim miktarda Yunan esiri düşmesi üzerinedir ki Yunanlılar garnizonlarında bulunan Türk üserasının listelerini göndermeye başladılar. Fakat Yunanistan'da 36 üsera karargâhı olmasına nazaran gönderilen listeler mevcudun ancak üçte birine tekabül ediyordu. Nihayet listelerin tamamı üsera mübadelesine mübaşeretten az bir zaman evvel gönderildi. Lakin bilahare mübadele komisyonu Yunanistan'da icra-yı vazife ederken nefis-i Atina şehri dahil olduğu halde listelere ithal edilmemiş birçok Türk üserasının mevcut olduğunu gördü.

*

**

Türk Üserasını Edilen Muhtelif Muavenetler: Yunanistan'ın muhtelif mahallerinde toplanmış olan esirlerimiz pek fena şerait-i hayatiye içerisinde yaşıyorlardı. Adreslerini bilmeyen ailelerin muavenette bulunabilmesi imkânsızdı. Hastalar Atina'ya yakın Livssa[?] karargâhında bile mühim yekûna balığ oluyordu. Bu karargâhlardan Hilal-i Ahmer'e gelen mektuplarda bilhassa ilaç noksanından, gıdasızlıktan ve su-i muameleden şikâyet edilmekte idi. Yunanistan'da ihtilal vukuu ve hezimet neticesi esirlerimizin yeniden ve muhtelif mahallerde cem edilmesi üzerine Yunan Salib-i Ahmer'i vasıtasıyla para ve mektup irsalatı dahi muvakkaten inkıtaa uğramıştı. Bu müşkül zamanlarda şubemiz hariçten bir vasıta taharrisine mecbur kalarak Amerikalılar namına delalet ve muavenet vaat eden Mösyö

Boyde'nin teklifini kabul etti. Bilahare Şark-ı Karip Muavenet Heyeti ^[131] ve Amerikan Salibi Ahmeri ve Amerikan Genç Hıristiyanlar Cemiyeti azalarından mürekkep bir heyet Türkiye'den Yunanistan'a mektup ve para nakliyatını ve bazı yerlerde tevziyatını deruhte ve ifa etmiştir. Aynı heyet esirler hakkında istihbarat müracaatlarını ve bu üseraya gönderilmesi arzu edilen mektup ve paketleri İstanbul'daki şubemize teslim eylemiştir.

Yunanistan'da üseramızdan sivil ve askerlerin muhtelif nukat-ı nazardan pek muhtac-ı muavenet bir halde buldukları Amerikanlıların teftişinden ve alınan hususi mektuplardan anlaşılması üzerine Miss Billing'in delaletiyle bin lira gönderilmiştir. Aynı zamanda Livssa[?]'daki üseramızın ihtiyacına sarf edilmek üzere mühim miktarda mualece ve kinin sevk olunmuştur.

Bundan maada esir ailelerinden olup ihtiyaçları şubemizce tahakkuk edenlere dahi muavenat-ı nakdiyede bulunulmuştur.

*

**

Yunan Üserasına Muavenet: Memleketimizde Yunan esirleri bulunduğu ilk devrelerden itibaren Hilal-i Ahmer üsera şubesi bu esirlerinin aileleriyle muhaberelelerinin, para, paket vesaire gibi ihtiyacat-ı mütenevviyelerinin teminine bezl-i makderet etmiş [kuvvet harcamış] ve bu yolda sarf eylediği mesai üsera tarafından teşekkürle yâd edilmiştir. Bilhassa para sevkîyatında mürselünileyhlerin imzasını havi tediye senetlerinin mürsillere iadesine itina olunmuştur. Bazı taraflardan esirlerin aile isminin ve bulunduğu garnizonun zikredilmemesi para işlerinde ekseriya son derece müşkülâtı mucip olmuştur. Aynı suretle aile ismi mevcut olmayan Türk üserasına gönderilen havalatta da sık sık yanlışlıklar zuhur eylemiştir.

İşbu muavenattan maada garbi Anadolu'da ikame edilen Yunan üserası hakkında Hilal-i Ahmer, tahribata maruz kalmış bu memleket ahalisi çıplak bulunduğu bir zamanda, depolarından külliyyetli miktarda kaput, elbise ^[132] ve yün çamaşır tevzi etmek suretiyle vazife-i insaniyesine merbutiyetini teyit eylemiştir.

*

**

Üsera Şubesinin Dahil-i Memlekete Ait Diğer Faaliyetleri: Mücadele-i Milliye'nin başladığı ve Türk Hükümet-i Milliyesi'nin teşekkül eylediği tarihten sonra Türkiye'nin işgal altında bulunan yerleriyle aksam-ı mütebakıyesi arasında bir nevi ikilik hâsıl olmuştu. Bu vaziyet karşısında şubemizin faaliyeti tevsi edilmiş ve maaş tahsis ve itası şehadet ve gaip tahkikatı için ayrı şubeler ihdas edilmiş ve bu hususta teşekkürat-ı umumiye ile karşılanan hizmetler ifasında muvaffakiyetler hâsıl olmuştur.

Ankara Heyet-i Murahhasası Üsera Şubesi

Türkiye’de bulunan üseraya ait malumatı mahallinde intaç ve Anadolu’dan muhtelif hususata ait talep edilen malumatı istihsal edebilmek için merkezde üsera şubesinin faaliyeti daha ziyade tevsi edilerek Hilal-i Ahmer Ankara Heyet-i Murahhasası’na mülhak olmak üzere bir üsera şubesi ihdas olunmuştur. Bu heyet Yunan üserasına gönderilen mekatip, para, paket vesaireyi teslim, alakadarlara tevzi, mukabilinde makbuzlar istihsal ve bunları üseradan aldıkları mekatip vesair istihbarat varakalarıyla birlikte merkeze irsal etmişlerdir.

Heyet-i murahhasa üsera şubesi aynı zamanda, üserayı alakadar eden mesail-i müteferria ile diğer eshab-ı müracaatın metalib-i muhtelefelerini ^[133] intaç hususunda izhar-ı faaliyet etmek ve Rusya’da harb-i umumiden kalmış Türk esirlerinin Türkiye’ye iadesiyle iştigal ederek bu mesele için bir murahhas izam ve muhtelif tarihlerde iki bin lirayı mütecaviz nakdi muavenette bulunmuş ve bu hususta Tiflis ve Bakü’deki memurin-i siyasiyemizin muavenet-i mahsusalarını temin eylemiştir.

Ankara Heyet-i Murahhasası Üsera Şubesi Merkez-i Umumi Üsera Şubesi’ne pek kıymetli muavenetlerde bulunmuştur.^[134]

Muhtelif Muavenetler

Nevi ve mahiyeti itibarıyla raporlarımızın esaslı icraat fasıllarına ithal edilemeyen ve fakat her biri ayrı ayrı zikir ve tafsile layık görülen muhtelif muavenetlerimizi de bu fasılda cem ve sırasıyla derç eyliyoruz:

*

**

Rusya'da Aç Kalan Müslümanlara Muavenet

Kırım Müslümanlarının açıklıktan birçok telefata verdiğinden bahisle bunlara acilen muavenete şıtab edilmesi hakkında her gün pek suzişli [yakıcı] müracaatlar vaki olmakta idi. Ankara heyet-i murahhasamıza keyfiyet Hariciye Vekâlet-i celilesinden de resmen işar edilmiş ve memleketin her tarafında intişar eden bu müellim haber üzerine bu maksada mahsus olmak üzere teberruata başlanmış olduğundan Mayıs 337 [1921] tarihinde (1000) çuval dakik un ihzar ve bir memur-ı mahsus vedaatiyle Kırım'a isal olunmuştur. Bu maksat için toplanmakta olan ianat ile de ikinci defa olarak Teşrinievvel 337 [Ekim 1921] tarihinde bir heyet-i mahsusa vedaatiyle 2000 çuval un 1756 sandık konserve ve 100 sandık et suyu hülasası gönderilmek suretiyle teberruat-ı vakıa ma-vaz-ı lehine [lehine verilenlere] tahsis ve sarf edilmiştir. ^[135]

Heyetin vazifesi; yek nazarda İstanbul'dan Rusya'ya iki bin çuval dakik ile bin yedi yüz elli altı sandık konservenin isalinden ibaret görülüyor ise de, lisanı, ahlakı, kavanini ve tarz-ı idaresi bizce meçhul olan bir memlekette bu muavenetin matlup ve mülzem olduğu üzere Müslüman açlarının yedlerine tam olarak isali pek müşkül olmuştur.

Filhakika eşyanın gümrüğe ihracından aç Müslümanların yedlerine isaline kadar tesadüf olunan birçok müşkülata karşı lazım gelen tedabirin ittihazına ve teşebbüsatin icrasına ihtiyaç görülmüştür. Heyete, vapurdan çıkar çıkmaz rüsumat dairesi tarafından eşyanın nerelere ve ne miktarda gönderileceğini haber verilmediği takdirde ihracına müsaade edilmeyeceği bildirilmesiyle, hemen sevk edilecek mahallerin ve ihtiyaç derecelerinin süratle tahkik ve tayini lüzumu baş gösterdiğinden aynı günde Kırım'ın merkez-i idaresi olan Akmesic'e gidilerek keyfiyet tespit edilmiştir. Muavenetin Müslümanlara tahsisinden dolayı hükümet tarafından gösterilen adem-i hoşnudi [hoşnutsuzluk] ve müşkülata karşı yapılan münakaşa ve teşebbüsat neticesinde erzakın ihracına müsaade istihsal edilmiş ve heyet tarafından mahalli ihtiyaçlar tahkik olunarak tertip olunan liste mucibince, erzakın hükümetin icra komitesi nezareti tahtında Açlar Komitesi tarafından tevzii, fakat suret-i tevziin mahallerinde tarafımızdan tetkik ve teftişi, taht-ı temine alınmıştır. Kırım'a mahsus iki bin çuval un ile altı yüz doksan altı sandık konservenin bu suretle tevzii ve mütebaki bin almış sandık konservenin de Kazan'a gönderilmek üzere Moskova Açlar Komitesi riyaseti namına gönderilmesi takarrür ettirilmiştir. Ancak gerek Kırım'da ki tevziattın bihakkın ifası, gerek Kazan'a mahsus olan konservelere ziyaa uğratılmadan Müslümanların yedine isalinin temin olunması ^[136] makam-ı aliye ile temasta bulunmak lüzumunu hissettirdiğinden, masarif-i rahiyesi hükümete ait olmak üzere heyetimiz Kırım hükümeti tarafından tahsis olunan vagonla Moskova'ya azimet ve orada Umumi Rusya Merkezi İcra Komitesi ve Açlar

Komitesi Reis-i fahrîsi Katin Yoldaş'a mülakî olarak hususât-ı mezkûre taht-ı emniyete alınmıştır. Murahhaslarımızın Kazan'a davet olduğu Açlar Komitesi Müslümanlar Şubesi Reisi Kadî Keşşaf Tercümanof Efendi tarafından haber verilmesi üzerine heyetimiz bunu reddetmeyi muvafık görmeyerek, tahte's-sıfır 8 santigrat derecede şiddet-i şitaya rağmen bu davete icabet etmiştir. Müslüman merkezi olan Kazan'da Hilal-i Ahmer cemiyetine karşı büyük bir muhabbet ve samimi meveddet görülmüştür. Herkes Hilal-i Ahmer'in iyiliklerine karşı arz-ı teşekkür için büyük bir tehalük göstermiştir. Bilhassa son gönderilen bin küsur sandık konservenin bu kış pek çok bedbahtların hayatını kazandıracağından dolayı, ne kadar teşekkür etseler yine vazife-i minnetdarilerini ifa edemeyeceklerini kemal-i tevazu ile söylemişlerdir. Heyetin bu suretle orada ikmal-i vazife edip avdet edeceği esnada konservelerin Kazan'a vasil olduğu görülmüş ve avdetinde Hilal-i Ahmer cemiyetine karşı bir cemile olmak üzere Moskova'ya kadar avdet masarîf-i rahiyesi de Kazanlılar tarafından verilmiştir.

Heyetimiz Teşrinisaninin [Kasım] altısında Moskova'ya ve on ikisinde Moskova'dan Sivastopol'a avdet ederek, akabinde onların tevzi olduğu mahallere gitmiş ve icra ettiği tahkikat neticesini ber-vech-i ati görmüştür.

İki bin çuval un, açlığın hüküm sürdüğü on beş mıntıkaya açlığın şiddeti ve nüfusun miktarına nazaran muayyen miktarlarda tevzi olunmak üzere Sivastopol Açlar Komitesine teslim olunmuştu. Teftiş esnasında ^[137] bu on beş mıntikanın sekiz mıntıkasında bulunan açlara, dokuz yüz on yedi çuval unun tevzi edildiği ve beher nüfus başına on fondan (bir fond takriben dört yüz gram) beş fonda kadar isabet ettiği görülmüş (Yalta, Alupka) mıntikasına tahsis olunan ve açlar komitesi tarafından mezkûr mıntıkaya gönderildiği anlaşılan iki yüz on yedi çuval unun mezkûr mıntika reis-i hükümeti Epnof[?] tarafından hükümet idaresindeki eytamhanelere verdiği anlaşılmağa, mumaileyhe karşı gerek heyetimiz ve gerek refakatinde bulunan Cumhurreisi Muavini Veli İbrahimof yoldaş tarafından icra kılınan şiddetli protesto üzerine, birinci gelecek unlardan iki yüz on yedi çuvalının açlara tefrik ve tevzi olunacağına dair verdiği taahhütname orada tarafımızdan tevkil edilen istikamet ve hamiyetiyle maruf İbrahim Tarbi Efendi'ye bırakılmış ve hükümet-i merkeziyeye de ayrıca bir protesto-name gönderilmiştir.

(Baydar) mıntikasına tahsis olunan seksen çuvaldan yalnız yirmi çuvalının gönderildiği kontrol esnasında anlaşılmağa, bunun hakkında da icap eden teşebbüsatta bulunulmuş ve bilahare Sivastopol'dan mütebaki altmış çuval gönderilmiştir. Diğer dört mıntıkada, yolların bozukluğu ve mesafenin budiyeti hasebiyle kontrol için gitmenin mümkün olmadığı hükümet tarafından bildirilmiş olmasına binaen bittabi gidilememiş ve merkez açlar komitesinin oralara tahsis olunan unların aç Müslümanlara tevzi olduğuna dair irae ettikleri tesellümü ilmühaberleri görülmekle iktifa olunmuştur. Kuru sebze ve et suyu hülâsalarının "696" sandığı Kırım Müslüman eytamhanelerine ve diğer 1060 sandığı Kazan eytamhanelerine teslim edilmiştir.

Kırım'da teşkilatı olan Amerika Şark-ı Karip Muavenet Heyeti emriyle ^[138] Ankara heyet-i murahhasamızca irsal olunan iki bin dolar dahi bu maksatta sarf edilmiştir.

Kırım açlarına yardım komisyonundan vürud eden teşekkür-namelerden birisini ber-vech-i ati kaydediyoruz:

Hilal-i Ahmer Cemiyeti Merkezi Umumisine

Kırım Müslümanlarına ikinci defa göndermiş olduğunuz kurban bayramı hediyesini aldık. Tarafınızdan tevdi olunan cetvel mucibi İslam ahali arasında taksim ve tevziini ettik. Aynı zamanda birinci defa göndermiş olduğunuz bin çuval unun da aynı surette o zaman göndermiş olduğunuz vekiller tarafından vaki olan teklif mucibi tevzi olunduğuna dair mevcut olan vesikaları da Hakkı ve Süleyman beylere teslim ettik. Göndermiş olduğunuz malların doğru taksim ve tevziine vekillerinizin mu-şikâfane [kılı kırk yararcasına] tetkikatı ve alelumum basiretleri fevkalade hizmet etmiştir. Hilal-i Ahmer'in iki defadan beri bu müşkül zamanlarda göstermekte olduğu alicenapane muavenet bizlere ve bilhassa aylardan beri dört bir taraftan yardım beklemekte olan Kırım açlarına tarifi gayrikabil sürur ve minnetdari uyandırmıştır.

Biz ümit ediyoruz ki alicenap Hilal-i Ahmer Cemiyeti ileride de bizi yani Kırım'ın aç ve sefil ahalisini unutmaz ve elinden gelen her türlü yardımı göstermekten geri durmaz.

Bu ümidimize esas olarak şunu diyebiliriz ki iki ay sonra ^[139] Kırım'da üç yüz bin kadar küçük ve büyük ahalinin açlığın müthiş neticeleri altına düşeceği kaviyen muhtemeldir.

Kırım'ın acilen ihtiyacı olan şeylerden vekilleriniz şifahen ve bi'l-müşahede haberdar olduklarından bu hususların burada tekrarı zait addolunur. Her zaman samimi muavenetinizin minnettarı olduğumuzu tekrar ile ihtiramat-ı faikamızın kabulünü istirham eyleriz efendim.

Sivastopol Açlar Yardım Komitesi

Merkez Komite Riyaset Azaları

Vekil-i Murahhası

Ayşe Pavlavski

Kansman

Kırım Açlarına Yardım Merkez Komitesi Reis Vekili

Şevedof[?]

*

**

Rus Mültecilerine Muavenet

Bolşevik istilası üzerine memleketlerini terk ederek perişan bir halde İstanbul'a iltica eden Ruslara vâsi miyasta yardım, memleketimizin her tarafında o esnada daha elim vaziyette bulunmakta olan vatandaşlarımızın tehvin-i ıstırabına bütün kuvvetini hasreylemiş olan, cemiyetimiz için maalesef mümkün olmamakla beraber beşeriyetin bu bedbaht felaketzedelerine de –velev cüzi olsun– muavenet ihmal edilmemiştir.

Bu cümleden olmak üzere Amerika Muavenet Komitesi ile şehrimizdeki Düvel-i İtilafiye sefaretlerince tesis edilecek aşhaneler için cemiyetimizden vaki olan talep üzerine malzeme-i tesisine verildiği gibi, bin lira ^[140] kıymetinde 25 yataklı hastane levazımı ve ayrıca tesisat için nakden beş yüz lira verilmiştir.

Bundan maada Azerbaycanlılara da 3000 lira verilmek suretiyle nakden muavenet olunmuştur.

*

**

Selimiye Kışlası'nda Vebaya Karşı Tathirat-ı Fenniye

19 Eylül 336 [1920] tarihinde Selimiye Kışlası'nda zuhur eden vebanın itfası için açılan mücadele vesait ve masarifinin Hilal-i Ahmer'ce tedarik ve tesviyesine sıhhiye-i askeriye riyasetinin gösterdiği lüzum üzerine karar verilmiş ve yapılan teşkilat merkez-i umumimiz azasından Doktor Kilisli Rifat Beyefendi'nin taht-ı nezaretinde derhal faaliyete başlamıştır.

Kışlanın temizlenmesi ve bütün devair ve mülhakatının fennen tathir edilmesi yevmiye 100-200 amele çalıştırılmak ve bir taraftan da ayrıca delik ve deşik yerleri inşaat ameleleriyle tamir ettirmek üzere elli gün sürmüştür.

Hilal-i Ahmer'in bu babdaki fedakârlığı mülga Harbiye Nezareti ile sıhhiye dairesinin şükran ve takdirini celp etmiş ve bu sayede Selimiye Kışlası'nda 4000 kadar esir efradın barınmasına imkân hâsıl olmuştur.

*

**

Şüheda Ailelerine Yardım

Şehit Zabitan ve Efrad Ailelerine Yapılan Muavenet

Eskişehir'in tahliyesinden sonra Ankara'ya gelen şüheda zabitan ^[141] ve efrad ailelerinin muhtac-ı muavenet olanlarına, aile efradı adedine ve derece-i ihtiyaçlarına göre yirmi günlükten aşağı olmamak üzere iâşe bedeli tevzi edilmiş olduğu gibi bunlardan Kırşehir ve Kayseri'ye iltica etmiş olanları da mahallerinde aynı suretle muavenet olunmuştur.

Bundan başka en ziyade muhtac-ı muavenet olanlara bir yere sevk edilinceye kadar her gün ekmek, çorba ve çay tevzi edilmiş ve bu uğurda (1000) lira nakden ve ihtiyaçları nispetinde mevadd-ı iksaiye ve beytiye aynen ita kılınmıştır.

Şehit zabitanın Dersaadet'te bulunan muhtaç ailelerinden (67) aileye beher nüfusa derece-i ihtiyaçlarına göre (10) (20) (30) lira vermek suretiyle muavenet edilmiştir.

Şüheda zabitan ve efrad aileleri ile Ankara'ya iltica eden birçok muhacirlerin işsizlik yüzünden fevkalade zarurete maruz buldukları cihetle bunlara yapılmakta olan yardımın kendileri için müsmir bir şekilde temin-i maişetlerine hadim olmasını teemmül eden cemiyetimiz, müdüre ve ustabaşısı maaşları ile mevadd-ı iptidaiye ve tesisiye masrafi cemiyetimizce tedarik ve ita edilmek suretiyle, Ankara'da bir dikiş evi tesis ettirmiş ve bu suretle yüzü mütejaviz ailenin kendi saylarıyla maişetlerinin teminine muvaffakiyet hâsıl olmuştur.

*

**

Üsera ve Muhacirin Nakliyesi

Kânunuevvel 337 [Aralık 1921] tarihinde Rusya'dan avdet etmekte olan üsera ile muhacirin-i Müslime'nin Batum'da kaldıkları müddetçe iaşeleri ile ^[142] Trabzon'a kadar sevklerine muktezi masraf, cemiyet tarafından tesviye edilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümeti Batum Şehbenderi İbrahim Tali Beyefendi tarafından temin edilmiş ve 338 [1922] senesi zarfında 861 esirle 2437 muhacir müreffehen vatanına sevk edilmişlerdir.

*

**

Kars ve Iğdır Havalisine Muavenet

Kars merkezi ile livaya mülhak Kızılçakmak ve Başgedikler havalisinin ihtiva eylediği elli küsur karyede meskûn muhacirin ve muhtacın ile Sarıkamış kazasındaki muhtacının ve havali-i mezkûreden toplattırılan eytamın ilbas ve iaşelerini temin etmek üzere Ankara murahhaslığımızca nakden gönderilen 8000 lira ile Erzurum Hilal-i Ahmer merkezince teşkil edilen muavenet heyeti Elviye-i Selase'nin [Kars, Ardahan, Artvin'in] mühim bir kısmı bulunan Kars ve Iğdır Sarıkamış, Kızılçakmak, Kulp havalisindeki muhacirine lazım gelen muavenet-i insaniyetkâraneyi ifa ederek birçok aç ve muhtaç insanların hayatını kurtarmıştır.

*

**

Rum Muhacirine Muavenet

Karadeniz sevahalinden hicret edip Dersaadet'te Selimiye Kışlası'nda iskân edilen muhacirinin ihtiyacat-ı sıhhiyesini temin etmek üzere 80 yataklı bir Hilal-i Ahmer Hastanesi tesis ve güçad edilmiştir. ^[143]

*

**

İstanbul Müessesat-ı Sıhhiyesine Muavenet

Cemiyetimiz doğrudan doğruya deruhte ettiği vezaif-i insaniyet-perveraneyi ifaya sai [çalışan] olduğu sıralarda, aynı gaye-i şefkat-perveraneyi istihdaf eden ve 335 [1919] senesinden sonra sabık İstanbul hükümetinin maruz kaldığı buhran-ı mali dolayısıyla tahsisatlarını muntazaman alamayan, İstanbul müessesat-ı sıhhiyesinin; devam-ı faaliyet ve temin-i muvaffakiyetine bilvasıta müessir olmaktan hali kalmamış ve bu uğura (50000) lira tahsis etmiştir.

Bu meblağ, İstanbul Sıhhiye Müdüriyeti'ne merbut müessesat-ı sıhhiyeye eşya ve malzeme tedarik ve itasına ve Mısır'dan tahsisatını alamayan Zeynep Kâmil Hastanesi'nde nakden muavenete sarf edilmiştir.

*

**

Tıp Fakültesi ve Kadırga Viladethanesi'ne Muavenet

337 [1921] senesinde hükümetin maruz kaldığı buhran-ı maliden dolayı Tıp Fakültesi'yle Kadırga Viladethanesi'nin tahsisatları tesviye edilememekte olduğundan bahisle, gerek sıhhat-i umumiye gerek tıp talebesine tatbikat-ı dersiyeye göstermek hususundaki ehemmiyetine binaen lazımu'l-idame olan bu iki müessesenin tatil-i faaliyetine mahal bırakmamak üzere cemiyetimizden altı aylık ihtiyaçlarının temini için muavenet talep olunması üzerine, keyfiyet merkez-i umuminizce layık olduğu ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınmış ve bu maksada (30000) lira tahsis edilmiştir. Bu paranın cemiyetimizin murakabesi altında sarfi tensip edildiğinden sarfiyat, merkez-i umumi azasından Doktor Besim Ömer Paşa ile Akil ^[144] Muhtar ve Hikmet beylerden mürekkep bir komisyonun taht-ı murakabesinde icra ve bu suretle her iki müessese-i resmiyenin 6 ay müddetle faaliyeti temin edilmiştir.

Bundan başka Kadırga Viladethanesi'nde vaz-ı haml eden [doğum yapan] fukaranın nevzatlarına da kundak ihzar ve ita edilmek üzere (1000) lira tahsis edilerek, bununla Hanımlar Merkezimize izhar ettirilen 400 kundak takımı müesseseye ihda edilmiştir.

*

**

Malulin-i Askeriye Cemiyetine Muavenet

Harp sakat ve malullerine muhtelif şekillerde pek faydalı yardımlar ifa eylemiş olan Malulin-i Askeriyeye Muavenet Cemiyeti deruhte ettiği ve vezaife ifaya devam edebilmesi için cemiyetimizin muavenet ve müzaheretine ihtiyaç göstermiş olduğundan, merkez-i umumi azasından Doktor Mehmet Ali ve Fazlı Necip beylerin kontrolü altında sarf edilmek üzere (7000) lira tahsis ve tevarih-i muhtelifede cemiyet-i mezkûreye ita olunmuştur.

*

**

Veremle Mücadele Cemiyetine Muavenet

Memleketimizde mühim tahribat icra eden verem illetiyle mücadele etmek gibi pek insani bir maksatla teşekkül etmiş olan Veremle Mücadele Cemiyeti'nin Hilal-i Ahmer'in sahabet ve muavenetine mazhar olması hakkında cemiyet-i mezkûre ^[145] heyet-i merkeziyesinden vaki olan müracaat kabul edilmiş ve bir defa için (3000) lira tahsis ve ita olunmuştur.

Bundan maada Tıp Fakültesi'nde müesses ve veremlilerin tedavisine mahsus pavyonun ihtiyacı için de (3000) lira tahsis edilerek bu meblağın bir kısmı nakden bir kısmı da aynen sarf ve ita olunmuştur

Bunlardan maada, Etfal, Emraz-ı Zühreviye, Erzurum Gureba, Ankara Merkez, Bimarhane, İzmir, Bursa Gureba, Kadırga, Kastamonu, Alaşehir, Kilis Memleket, Haseki, İplikhane, Konya, Antalya, İnebolu, Bilecik, Adapazarı, Bolu, Trabzon, Jandarma Mektebi, Mersin hastaneleriyle Emraz-ı Sâriye Heyeti'ne, Ankara Ziraat Mektebi'ne, Ankara Himaye-i Etfal Cemiyeti'ne, Amasya Şefkat-i İslamiye Yurduna ve Darüleytamı'na, Eğin ve civarı muhtacinine, Ermeni cemaati yetimlerine, ecnebi üsera ve müessesatına, Darüşşafaka'ya, müteferrik muhacirine, Üsküdar Medresesine, Sıhhiye Vekâletine, Müdafaa-i Milliye Serum darü'l-istihzarına, vilayat-ı sıhhiye müdüriyetlerine ve belediye riyasetlerine, Hıfzıssıhha Müzesine, Telkikhaneye, Bahriye Sıhhiye Dairesi'ne, muhtacin-i zürraa [çiftçilere], nakden veya çamaşır, edviye itası suretiyle kıymetli, yardımlar ifa edilmiştir.

*

**

335-338 [1919-1922] seneleri zarfında müteferrik ve muhtelif suretle yapılan yardım "148938" liraya balığ olmuştur. ^[146]

Merakiz ve Şuabatın Faaliyeti

Cemiyetimizin icraat-ı umumiyesi meyanında merkez ve şubelerinin faaliyeti, haiz-i ehemmiyet bir mevki ihraz eylemiş olması itibarıyla ayrı ayrı zikre şayan görüldüğünden, her merkezin ve mülhakat şubelerinin hidamat ve mesaisi hülasaten –huruf-ı heca sırasıyla– ber-vech-i ati arz olunur:

Edirne Merkezi

Edirne merkezi 335 [1919] senesinden sonra Şükrü Bey'in riyaseti altında faaliyette bulunmuş ve şehrin maruz kaldığı buhranlar dolayısıyla cem-i ianata imkân bulamamıştır. Yalnız Trakya Müdafaa-i Milliye Teşkilatı hengâmında merkez-i umumiden imdat heyeti gönderilememesi hasebiyle müdafaa ordusunun mecruh ve hasta askerlerinin ihtiyacatına tahsis edilen on bin lira bu merkezin emrine gönderilmiş olduğundan ayrıca irsal olunan ecza ve malzeme-i sıhhiye ile beraber lazım gelen teşkilatı icraya sarf-i mesai eylemiştir.

Merkezin 339 [1923] senesi heyet-i idaresini teşkil eden zevatın esamisi ber-vech-i atidir.

Reis-i evvel Şerif Bey

Reis-i sani Sıhhiye Müdürü Rifat Bey

Kâtip Haşim Bey

Veznedar Ahmet Bey

Veznedar Muavini Muhiddin Bey

Aza İzzet Bey^[147]

*

**

Artvin Merkezi

Mutasarrıf Rahmi Bey'in himmetiyle Teşrinisani 338 [Kasım 1922] tarihinde teşkil edilen heyet-i merkeziyenin faaliyetinden 339 [1923] senesinde müsmir neticeler iktitaf edileceğinden ümitvarız.

*

**

Ordu Merkezi

25 Nisan 337 [1921] tarihinde Reis Hilmi Bey'in riyasetinde teşekkül eden Ordu Merkezi, 337 [1921] ve 338 [1922] seneleri zarfında 1000 lirası Kırım açları ianesi olmak üzere Ankara murahaslığımıza üç bin lira irsal eylemiştir.

*

**

Erzincan Merkezi

339 [1923] senesinde teşekkül etmiştir, heyet-i idaresini teşkil eden zevatın esamisi ber-vech-i atidir:

Reis-i evvel Süleyman Enveri Bey
Reis-i sani Şükrü Bey
Kâtip Fuat Naili Bey
Veznedar Arapzade Ahmet Efendi
Veznedar Muavini Eczacı Şefik Bey

*

**

Erzurum Merkezi

Harb-i umumi esnasında, Rus istilasından mukaddem mevcut azasının ekserisi vefat veya hicret etmek suretiyle dağılmış olan Erzurum merkezimiz, 25 Teşrinisani 336 [Kasım 1922] tarihinde Reis-i sani Şerif Bey'in himmet ve delaletiyle yeniden teşkil edilmiş ve aceze muhtacin tertibi namıyla ^[148] muvazene-i umumiyeden tahsis edilen mebalığı devralarak memleketin eytam ve acezesini taht-ı himayesine almıştır. Bu mebalığ ile bikes etfalın iaşe, ilbas ve terbiyesiyle meşgul olarak bunları müstahsil bir hale ifra için halıcılık, dokumacılık, çorap şubelerini ihtiva eden bir iş yurdu tesis edilmiştir, ayrıca derç edilen 22247 kilo zahire bu etfal-i yetimenin ihtiyacatına sarf olunmuştur. Heyet-i merkeziye az bir müddet hal-i faaliyette bulunduktan sonra maalesef inhilal etmiş ve merkez muamelatı, meşagil-i resmiyesinin kesretine rağmen Reis-i sani Sıhhiye Müdürü Şerif Bey tarafından idare edilmiştir.

Hilal-i Ahmer merkezinin idaresinde ve kışın en şiddetli zamanında Elviye-i Selase muhtacinine tevzi edilmek üzere Ankara Murahhaslığı'ndan gönderilen nukutun muhtassun-lehine [mahsus olduğu yerde] sarfı hususunda, hidemat-ı ber-güzidesi [seçkin hizmetleri] mesbuk olan Reis-i sani Sıhhiye Müdürü Şerif Bey'in namını lisan-ı takdirle yâd eder ve Erzurum gibi mühim bir şehirde atiyen Hilal-i Ahmer teşkilatının tanzimi hususunda da kıymetdar muavenet ve gayretlerini temenni ederiz.

*

**

İzmit Merkezi

9 Nisan 337 [1921] tarihinde Mutasarrıf Saadeddin Bey'in riyasetinde teşekkül ve 338 [1922] senesi nihayetine kadar ifa-yı vazife eden heyet-i merkeziye (11,787) lira varidat teminine muvaffak olmuş ve bundan 11,691 lirasını merkez-i umumiye irsal eylemiştir.

15 Haziran 339 [1923] tarihinde esamisi ber-vech-i ati zevattan yeniden teşekkül eden heyet-i merkeziye hal-i hazırıyla merkezin muvaffakiyat-ı atiyesi hakkında kuvvetli ümitler verecek bir samimiyet ve ciddiyet ve ahalinin Hilal-i ^[149] Ahmer'e karşı hüsn-i nazar ve teveccühünü tezyid edecek bir kudret ve meziyeti irae eylemektedir.

Reis	Tüccardan Nuri Bey
Veznedar	“ Hacı Şefik Bey
Kâtip	“ Eczacı Behçet Bey
Aza	“ Esnaf Cemiyeti Reisi Hakkı Bey
“	“ Cemal Efendi
“	Esnaftan Hilmi Bey

*

**

Bahçecik Şubesi: 338 [1922] senesi bidayetinde Mehmet Rüştü Beyin riyasetinde müteşekkil Bahçecik Hilal-i Ahmer Şubesi 30 Mart 339 [1923] tarihine kadar “64628” kuruş iane cemine muvaffak olmuş ve bundan 40100 kuruş Hilal-i Ahmer namına İzmit merkezine ve “20000” kuruş da Ankara murahhaslığına irsal eylemiştir.

*

**

Geyve Şubesi: 24 Nisan 337 [1921] tarihinde kaymakam Necip Bey'in riyasetinde teşekkül eden bu şube heyeti 338 [1922] senesi gayesine kadar “144363” kuruş iane derç etmiş “94000” kuruş İzmit merkezine irsal eylemiştir.

10 Temmuz 339 [1923] tarihinde teftiş edilen şubenin muamelatında bazı noksanlar görülmüş ise de bunların ikmal ve men-i tekerrürü temin edilmiştir.

*

**

İzmit Hanımlar Merkezi: 339 [1923] senesi Şubatında ilk defa ^[150] olarak teşekkül eden ve kendilerinden müfit hizmetler muntazır olan heyet-i merkeziye esamisi ber-vech-i atidir:

Reis-i ula :Saniye Cemal Hanım

Reis-i saniye	:Bedia Talât	“	Aza	:Şaziye Nabi Hanım
Veznedar	:Gülsüm Ali	“	“	:Kaya Sabri
Kâtibe	:Muallime Şaziment	“	“	:Saide Hasan
Aza	:Makbule Ragıp	“		
Aza	:Hamide Ahmet	“		
Aza	:Seher Şerif	“		
Aza	:Hatice Mehmet	“		

*

**

Adapazarı Şubesi: Temmuz 338 [1922] tarihinde reis Mehmet Hulusi Bey’in riyaseti altında teşekkül eden Adapazarı şubesi heyet-i idaresi sene-i mezkûre zarfında altı ayda 3,862 lira iane cemine muvaffak olmuş ve bundan 1,140 lirasını İzmit merkezine irsal ve 1,851 lirasına Ankara Heyet-i Murahhasası’ndan verilen mezuniyete binaen mahalli hastanelerin ihtiyacatına sarf edildiği gibi, ianeten derç ve tedarik ettiği ber-vech-i ati eşyayı da aynen hastanelere ihda eylemiştir.

371	yatak
374	yorgan
585	yastık
635	gömlek
590	don
271	çarşaf
366	çorap ^[151]
291	karyola
80	hasta masası
40	takım lamba
500	kilo erzak-ı muhtelif
3546	paket tütün
3544	kutu kibrit
50	soba ma takım
	vesair muhtelif eşya

*

**

İzmir Hilal-i Ahmer Merkezi

–Yunan İşgalinde–

Harb-i umumi mütarekesini müteakiben İzmir Heyet-i merkeziyesine teveccüh eden vazife-i muavenetin idare ve idamesi için heyet, faaliyetine germi vereceği bir sırada, Yunanlıların İzmir’i işgali hasebiyle bi’z-zarure dahile giden heyeti azasının noksanını İzmir’de mevcut zevattan ikmale mecburiyet hâsıl olmuştur.

Heyet-i merkeziye, idame-i faaliyetine karar verdiği İkiçeşmelik’te müesses fukara muayenehanesiyle namazgâhta güşad edilen fukaraya mahsus çamaşırhaneyi Yunanlıların yed-i gasp ve işgalinden kurtararak faaliyetine nakısa getirmemeye çalışmıştır.

Yunanlıların dahil-i memalikimize taarruzu esnasında köylerin yağma, ihrak ve tahrip edilmesinden İzmir’e ilticaya mecbur ve enva-ı sefalet maruz kalan on bini mütejaviz Müslüman muhacirin imdadına yetişmek Hilal-i Ahmer için en büyük bir vazife olduğu halde, heyet-i merkeziye elinde para olmaması ve sekene-i beldeden işgal dolayısıyla derc-i ianata imkân ^[152] görememesi hasebiyle, keyfiyeti merkez-i umumiye bildirmiş ve işar-ı vaki ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınarak merkez-i umuminiz tarafından İzmir’e, heyet-i merkeziye ile teşrik-i mesai etmek üzere bir heyet-i murahhasa izam edilmiştir. Merkez-i umuminiz bu uğurda suret-i sarfı fasl-ı mahsusunda izah edilen otuz bin lirayı mütejaviz bir meblağ sarf eylemiştir.

Heyet-i merkeziye İkiçeşmelik’teki fukara muayenehanesini işgal esnasında maruz kaldığı büyük müşkülata mücadele ederek idame etmiş ve bir sene zarfında bu dispanserde 13551 İslam ve 4171 Musevi ve 376 Rum ve 115 Ermeni ki ceman 18213 hasta tedavi edilmiştir.

Ahval-i harbiye ilcaatıyla Yunanlılara esir olmak felaketine maruz kalmış olan üç bine karib Türk efradının iâşe ve libaslarının pek fena bir vaziyette olduğu heyet-i merkeziyeye istihbar edilmiş ve icra ettirilen tahkikat ve tetkikat ile de keyfiyet teyyüd etmiş olduğundan, bu biçarelerin mümkün olabildiği kadar imdatlarına yetişebilmek üzere ahali-i beldenin mürüvvet ve fedakârlığına müracaat lüzumu hâsıl olmuş ise de, bu teşebbüsten haberdar olan Yunanlılar heyet-i merkeziye azaları hakkında gerek müctemien gerek münferiden tahkikat ve takibata koyulduklarından bu vaziyet karşısında bi’z-zarure tatil-i teşebbüsata mecbur kalınmıştır.

Ancak hafiyen [gizlice] cem edilen bin lira ile kasada mevcut iki bin lira Yunan ordu kumandanlığının müsaadesi istihsal edilerek nazar-ı teftiş altında olmak üzere geçen sene Ramazan bayramı hediyesi olarak üsera-yı merkumeye tevzi edilmiştir.

Heyet-i merkeziye, uhdesine teveccüh eden vezaifi maruz kaldığı müşkülata ve mehalike rağmen ifaya ve mevcudiyetini muhafazaya muvaffak olmuştur.

İstihlasdan sonra: Yunanlılar, İzmir’den hin-i firarlarında ^[153] tahliye ettikleri İzmir Gureba Hastanesi’ndeki levazım-ı sıhhiye, karyola, yatak, battaniye vesaire gibi kabil-i nakil eşyanın kısm-ı azamını gasp ve sirkat ve bir kısmını da tahrip etmiş olduklarından memleketin

yegâne İslam müessesesi olan mezkûr hastanenin mecruhin-i guzat ile muhtacin-i ahalinin bir an evvel tedavilerine amade bulundurulması taht-ı vücubda görülmesine mebni, hükümet-i milliyemizin teşkilat-ı mülkiyesi ikmal ve idare-i hususiye bütçesi tanzim oluncaya kadar mezkûr hastaneyi İzmir merkezimiz taht-ı himaye ve idaresine alarak iki yüz elli yatak üzerine karyola, yatak yorgan, battaniye, yastık, don, gömlek, entari, hırka ve terlik gibi kâffe-i ihtiyacatını temin ettikten sonra hal-i faaliyete getirmiştir. Bu hastanenin muallecesiyle müteferrikası ve iaşesi etibba ve memurin ve müstahdemin maaşatı deruhte ve tesviye edilmek ve röntgen teçhizatı ve elektrik tenvir levazımı ve icap eden alat ve edevat-ı saire-i tıbbiyede Avrupa'ya sipariş olunmak suretiyle de yapılan muavenet tevsi edilmiştir.

Bundan maada büyük İzmir yangınından mutazarrır olan fukaraya ilk ihtiyaçlarını temine medar olmak üzere tevzi edilen nakit (33495) lira gibi mühim bir yekûna balığ olmuştur.

İzmir merkezimizin 338 [1922] senesi gayesine kadar kemal-i şükran ile kaydettiğimiz bu icraatına 339 [1923] senesi zarfında “mübadele-i ahali” mukavele-namesi mucibince, Yunanistan'dan vilayet-i mezkûreye hicret edeceği tahmin olunan yetmiş bin nüfusun mahalli müretteplerine sevk edilinceye kadar Hilal-i Ahmer'e teveccüh eden vezaif-i muavenetin ifası için istihzarat-ı lazımede bulunmak suretiyle inzimam etmekte olan hizmetlerini de kaydetmek icap eder. ^[154]

İzmir merkezinin heyet-i idaresini teşkil eden ve kıymetdar mesailerıyla cemiyetimizin mekasıt-ı insaniyet-perveranesine matuf büyük hizmetler ifa eyleyen zevatın esamisi ber-vech-i atidir.

338 [1922] Senesi Heyet-i İdare Azası

Reis-i evvel	Tabip Mustafa Enver Bey
Reis-i sani	Hereke Mağazası Sahibi Hacı Hüsnü Bey
Başkâtip	Doktor Taşlıoğlu Ethem Bey
Veznedar	Kırımizade Ömer Lütfü Bey
“ Muavini	Berberzade Hafız Ali Efendi

339 [1923] Senesi Heyet-i İdare ve Merkeziye Azası

Reis-i evvel	Tabip Mustafa Enver Bey
Reis-i sani	Hereke Mağazası Sahibi Hüsnü Bey
Başkâtip	Doktor Taşlızade Ethem Bey
Veznedar	Yavaşzade Mehmet Şükrü Bey
“ Muavini	Eytam Müdür-i Sabıkı Halil Efendi
Aza	Doktor Şehri Bey
“	Doktor Menekşelizade Hüsnü Bey
“	Eczacı Ferit Bey

- “ Doktor Hasan Sükûti Bey
“ Tüccardan Ömer Muharrem Efendi
“ Rüsumat Başmüdür-i Sabıkı Agâh Bey
“ Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Müdürü Şükrü Bey

İzmir merkezi muamelat-ı hesabiye ve idariyesi 20 Nisan 339 [1923] tarihinde teftiş edilmiş ve hal-i intizam ve mükemmeliyette bulunmuştur. ^[155]

Çok kıymetdar hidemat ifasına muvaffak olan İzmir heyet-i merkeziyesi aza-yı muhteremesine takdim-i teşekkürat ve beyan-ı takdirat eyleriz.

İzmir merkezine merbut olarak teşekkül eden şubat derç ettikleri ianattan ber-vech-i ati miktarları İzmir merkezine göndermişlerdir.

Lira	
3000	Menemen
3000	Bergama
4034	Seferihisar
5000	Urla
6105	Biga
2362	Karaburun
1613	Çeşme

*

**

Eskişehir Merkezi

İlk defa olarak 334 [1918] senesi evasıtında teşekkül eden heyet-i merkeziye, Eskişehir'in Yunanlılar tarafından işgaline kadar Mevlevi Şeyhi Bahaddin Efendi'nin riyasetinde ibraz-ı faaliyet etmiş ve bu müddet zarfındaki hesabat ve defatiri işgal esnasında Yunanlılar tarafından merkez binasının ihraki dolayısıyla ziyaa uğramıştır.

Ankara heyet-i murahhasamıza Mart ila Mayıs 37 [1921] ayları zarfında 202.420 kuruş irsal ve işgal esnasında Eskişehir'de kalan hastanemizin idame-i faaliyeti için hususi bir komisyon halinde “2500” lira cem ve hastaneye teslim olunmuştur.

İşgalin refini müteakip yeni bir heyet-i merkeziye vücuda getirilmiş ^[156] ise de azanın bir kısmının harice gitmesi ve bir kısmının adem-i devamı sebebiyle inhilal etmiştir. 25 Nisan 339 [1923] tarihinde esamisini ber-vech-i ati kemal-i şükranla kaydettiğimiz zevattan mürekkep olarak yeniden teşekkül eden heyet-i merkeziye dört ay zarfında 2340 lira iane

cemine muvaffak olmuştur. Müfettişimiz tarafından ahiren icra edilen teftişat neticesinde mezkûr merkezimizin muamelatı şayan-ı takdir bir intizam irae etmiştir.

Reis Mevlevi Şeyhi Bahaddin Efendi
Reis-i sani Tüccardan Hacı Çakırzade Süleyman Efendi
Kâtip Tuhafiyeci Yağcı Hacı Alizade Mustafa Efendi
Veznedar Eşraftan Hacı Mahmut Beyzade Hasan Bey
Veznedar Muavini Kasap Abdullah Efendi
Aza Tüccardan Hacı Salih Efendi
“ Eşraftan Çarıkzade Osman Efendi
“ İlicalızade Hasan Efendi
“ Hacı Müslüm Efendi Damadı Rıza Efendi
“ Darü’l-hilafe Medresesi Müdürü Ali Osman Efendi
“ Debbağ Hacı Hakkı Efendi

*

**

Mülhakat Şubeleri: 399 [1923] senesi zarfında Eskişehir merkezine merbut olarak 339 [1923] senesi zarfında teşekkül eden Sivrihisar, Mihaliçcik ve Seyitgazi şubeleri Yunan işgalinden evvel pek kıymetdar faaliyet ibraz etmiş olmalarına nazaran fi-mabad [bundan sonra] mesailerinde muvaffak olacaklarını ümit ederiz. ^[157]

*

**

İstanbul Vilayeti

İstanbul vilayeti dahilinde hanımlar merkezi ile Gaziköy, Adalar ve Şile’de birer şubemiz hal-i faaliyette bulunmuştur.

İstanbul Hanımlar Merkezi:

Hilal-i Ahmer teşkilat-ı umumiyesi arasında intizam-ı mesaisi ve azanın fart-ı gayret ve merbutiyeti ile temayüz eden hanımlar merkezi harb-i umumi esnasında ibraz eylediği kıymetdar hidematı bu son sene zarfında da kemal-i muvaffakiyetle idame ve hüsn-i ifa eylemiştir.

Aza-yı amilesi adedini tezyid ve taahüdat-ı seneviyelerini muntazaman tahsil hususunda gösterdikleri muvaffakiyet bilhassa şayan-ı takdirdir. Cemiyetimizin aidat varidatının yüzde yetmişini hanım azasının tahsilatı teşkil ettiği nazar-ı itibara alınırsa Hilal-i

Ahmer maksat-ı ulviyesinin hanımlar arasında daha derin bir alaka ile telakki edildiğine hükmetmek lazım gelir.

İzmir işgaliyle başlayan Yunan mezaliminden mutazarrır olan felaketzedelere yardım maksadıyla İstanbul'un kibar-ı nisvanı arasında hâsıl olan arzu üzerine Hanımlar Merkezi Heyet-i İdaresi'nden altı azanın iştirakiyle "İzmir Mazlumin-i Eytam ve Eramiline Muavenet Heyeti" namıyla bir komite teşkil edilmiş ve günlerce sarf olunan himmet ve gayret neticesinde on bin liraya karib varidat temin eden büyük ve muntazam bir bahçe eğlencesi ve piyango tertip olunmuştur.

336 [1920] senesi zarfında Yalova ve Gemlik havalisinden İstanbul'a firar ve iltica eden binlerce muhacirin ziyaret edilerek ihzar edilen ^[158] yüzlerce kat elbise çocuklara tevzi edilmiş ve bunlar arasında nakış bilen üç yüz kadının altı ay müddetle ücret mukabilinde iş vermek suretiyle tehvin-i ihtiyaçlarına hizmet edilmiştir.

İstiklal muharebatının hasta ve yaralılarını kışın şiddetinden muhafaza emeliyle İstanbul hanımlarına pek müessir bir beyanname neşredilmiş ve bu neşriyatın netayic-i müsmiresinden olarak ihzar olunan binlerce pamuklu cemiyetimizin umumi ambarına teslim edilmiştir.

337 [1921] senesi zarfında merkez-i umumice ihzar olunan arzu üzerine Hint kadınlığından istifade etmek üzere bu diyardaki hemşirelerine hitaben hanımlar merkezimiz diğer bir beyanname neşreylemiştir.

Senelerden beri hanımlar merkezimiz zir-i himaye ve idaresinde bulunan ve sine-i şefkatinde yüzlerce yetim ve bikes besleyen darü's-sınaa, yerli ve ecnebi her zairin takdirine mazhar olabilecek bir derece-i mükemmeliyete vasıl olmuştur.

Darü's-sınaa ilk tesis olunduğu zaman gayesi zavallı muhacir kadın ve kızlarına bir vasıta-i maişet bulmak idi. Zaman geçtikçe ve müessese günden güne daha fazla inkişaf ederek tevsi-i faaliyet ettikçe milli sanayi-i nakşiyenin ihyası da hedef ittihaz olundu. Filhakika memleketimizde eski zamandan beri tanınmış ve ecnebler tarafından daima nazar-ı takdir ile görülmüş bir nakış zanaatı var idi ki maalesef yavaş yavaş unutuluyor ve hemen hemen maziye karışmak üzere bulunuyordu. Hanımlar Merkezimiz bu kıymetli nakışları ihya etmek için pek çok zahmet ve külfetlere katlanarak müteaddit numuneler vücuda getirdi. Modeller için yalnız eski zaman nakışları, dokumaları değil hatta pek yüksek bir sanat mahsulü olan Türk çinileri, vazoları, oymaları, tezhipleri de tetkik ve içerinden birçoğu intihap olundu. Fakat ^[159] vaktiyle çevre, yemeni vesaire gibi eşya üzerinde yer bulan bu nakışların ihtiyacat-ı asra nazaran bluzlar, maşlahlar, mantolar, mendiller velhâsıl bugünün zevk-i selimine [estetigine] muvafık melbusat ve eşya-yı nefise üzerine tatbiki bilhassa şayan-ı kayd bir muvaffakiyettir.

Hanımlar darü's-sınasının azim ve gayreti sayesinde yerli sanayi-i nakşiye yeniden doğmuş addolunabilir.

Son iki sene zarfında güşad edilen iki sergide teşhir edilen masnuatın pek büyük bir rağbet ve teveccühe mazhar olduğu ve bir ay devam eden bu sergilerden beş bin liraya kadar hâsılat temin edildiği maa's-şükran görülmüştür.

*

**

Kadıköy Şubesi: Balkan Harbi esnasında Kadıköy’de teşekkül eden Hilal-i Ahmer şubesi fasılalı bir surette derc-i iane eylemiş ise de muhitin müsaadesine rağmen layık olduğu derecede temin-i muvaffakiyet edemeyerek inhilal eylemiştir.

337 [1921] senesi Nisanında Süreyya Paşa’nın taht-riyasetinde yeniden teşekkül eden şube heyeti, Kadıköy ve civarı sekenesinin muttasıf oldukları hissiyat-ı hayır-perverane ve semahatkâraneden azam-i istifade için müstemirran ve fedakârane ibraz-ı gayret ve temin-i muvaffakiyet eylemiştir. Bu şubemizin 337 ve 338 seneleri zarfında cem eylediği iane yekûnu (71.679) liraya baliğ olmuş ve şube-i masarif-i zaruriyesiyle müsamereler için ihtiyar edilen (7970) liralık masraf bade’t-tenzil mütebaki (63.709) lira merkez-i umumi veznesine teslim edilmiştir.

Bundan maada 3918 parça çamaşırıla bir hayli teberruat-ı aynıye dahi toplanarak depomuza tevdi olunmuştur.^[160]

Samanlıdağ fecayiinden İstanbul’a iltica eden muhacirinden Selimiye Kışlası’nda iskân edilen 1800 nüfusa 158 gün sıcak yemek tevzi etmek suretiyle de merkez-i umuminizin bu sürede deruhte eylemiş olduğu hidemat-ı muavenetkâraneden bir cüzünü, Kadıköy şubesi muvaffakiyetle ifa eylemiştir.

Şube heyet-i muhteremesinin mesai ve muvaffakiyatını kemal-i takdirle kaydederken kendilerini tebrik eylemeyi vazife addederiz.

*

**

Adalar Şubesi: 331 [1915] senesinde Prens Abbas Halim Paşa’nın riyasetinde teşekkül edip cem-i iane hususunda kıymetli muvaffakiyetler temin eden Adalar şubesi 334 [1918] senesinden sonra reis vekili Cafer Beyefendi’nin idaresinde faaliyette bulunarak 335 - 338 [1919-1922] seneleri zarfında temin eylediği ‘‘192.000’’ kuruş varidatını tamamen veznemize teslim etmiştir. Bu şubemizin de intizam-ı mesaisi şayan-ı takdir ve tebriktir.

*

**

Şile Şubesi: 337 [1921] senesi Eylülünde Mehmet Halit Beyin riyasetinde müteşekkil Şile Hilal-i Ahmer heyeti 337 [1921] ve 338 [1922] seneleri zarfında 3686 lira iane cem ve bundan 3555 lirasını merkez-i umumiye irsal ve 8685 kuruş mahalli askeri hastanesi ihtiyacat-ı zaruriyesine ve 1470 kuruşunu şube masarif-i idariyesine sarf eylemiştir. Muamelat-ı

hesabiye ve idariyesi heyet-i idarenin 2037 numaralı 17 Şubat tarihli kararıyla şayan-ı takdir ve şükran görülerek keyfiyet şube riyasetine iblağ edilmiştir. ^[161]

Şile’de zuhur eden büyük yangından sonra faaliyeti sektedar olan şubenin tekrar ihyasına bezl-i himmet olunmasını müessislerinin gayret ve hamiyetinden intizar eyleriz.

*

**

Büyükçekmece Şubesi: 21 Nisan 337 [1921] tarihinde Belediye Reisi Faik Bey’in riyasetinde ve mumaileyhin vefatıyla 14 Ağustos 337 [1921] tarihinde Müftü Osman Efendi’nin riyasetinde teşekkül ve nizam name-i esasi ahkâmına göre her sene tecdid edilen heyet-i idarede reis Osman Efendi ibkaen intihap edilmiş ve şube 337-338 [1921-1922] seneleri zarfında ‘‘226.637’’ kuruş iane cemine muvaffak olmuş ve bundan 4294 kuruş nakl-i nukut masrafı olarak ihtiyar ve mütebaki 262.393 kuruş merkez-i umumiye irsal edilmiştir.

Şubenin 22 Haziran 339 [1923] tarihinde müfettişimiz tarafından teftişatı icra edilerek muamelat hesabiyesi muntazam bir halde görülmüştür.

*

**

Isparta Merkezi

337 [1921] senesi Temmuzunda ihyaeen teşekkül eden Isparta merkezinin heyet-i idaresini tüccardan Hacı Ömerzade Yusuf, Müftüzade Hacı Ali, Bodurzade Hasan efendiler ve azalıklarını Alaybeyizade Hakkı, Kaçkızade Şükrü, Abdi Paşazade Mehmet, Bezirganzade Hacı Hafız İbrahim, Kavukçuzade Mahmut beyefendiler teşkil eylemiştir.

337 [1921] senesi Temmuzundan, 338 [1922] senesi nihayetine kadar ‘‘581.381’’ kuruş iane cemine muvaffak olunmuş ve bundan ‘‘309.604’’ kuruş ^[162] Ankara murahhaslığına nakden irsal ve masarif-i idaresi için ‘‘11.288’’; muhacirin ve muhtacin ihtiyacatına 26.329 kuruş hastaneler ihtiyacat-ı acilesine 10.490 askere hediye olarak 2.910 kuruş sarf olunmuştur.

Isparta merkezi 339 [1923] senesi Martında müfettişimiz tarafından teftiş ettirilmiş ve heyet-i idareyi teşkil eden zevat, Hilal-i Ahmer’in gaye ve maksadına tamamiyle riayetkâr olarak icra-yı faaliyet etmekte ve hesap ve muamelatının bir intizam-ı tam halinde tedvir edilmekte bulunduğu görülmüş olmakla heyet-i merkeziyeyi teşkil eden zevata beyan-ı takdirat ve teşekkürat eyleriz.

*

**

Adana Merkezi

330 [1914] senesinde teşekkül ve mütareke zamanına kadar ifa-yı vazife etmiş olan Adana merkezi mütarekeden sonra Adana'nın işgali üzerine inhilal etmiş evrak-ı hesabiyesi düşmanın yağmasına maruz kalmıştır.

Adana'nın istirdadından sonra 13 Temmuz 338 [1922] tarihinde Reis-i evvel Sinan, Reis-i sani Doktor Bahri, veznedar, İmamzade Mehmet Efendi ve müteakiben Hacı Ali Vehbi Efendi ve veznedar muavini Eczacı Basri, Kâtip Debbazade Ragıp ve maarif müdür-i sabıki Ağâh beylerle davavekili Yuvanaki, manifaturacı İshak Jozef Efendi ile Yaver Mehmet Bey, aza Çiftçi Hasan ve eşraftan Tacir Hacı Ali ve Hacı Ziya ve Kayserili Hancı Mustafa efendilerden mürekkep olarak teşekkül etmiş olan heyet-i merkeziye 1 Mart 339 [1923] tarihine kadar "53,784" lira iane cemine muvaffak olmuştur.

Ankara heyet-i murahhasasından istihsal edilen mezuniyete binaen ^[163] Adana Menzil Hastanesi'ne vâsi surette ibraz edilen meşkûr muavenetlerle beraber mecruhinin tatyib-i hatırları [hatırlarını hoş tutmak] ve muhtac-ı muavenet zavallıların temin-i ihtiyacatı için (12,241 lira) sarf edilmiş ve (31,560) lira Ankara murahhaslığına irsal edilmiştir.

Mülhakat Şubeleri

4 Eylül 338 [1922]

19 Ağustos minh

10 Ağustos minh

19 “

2 “

22 “

27 Temmuz 338 [1922]

1 Mart 339 [1923]

23 Eylül 38 [1922]

13 Kânunusani 39 [Ocak 1923]

18 Mayıs 338 [1922]

16 Eylül 338 [1922]

8 “

25 “

10 Eylül 338 [1922]

5 “

18 “

26 “

Tarih Teşekkülü

Karsantı

Karataş

Adana Hanımlar Merkezi

Misis

Tuzla

Yumurtalık

Ceyhan

Karaisalı

Hassa

Tarsus

Kozan

Feke

Kars

Haçın

Osmaniye

Dörtyol

Bahçe

İslâhiye

*

**

Ceyhan Şubesi: 15 Ağustos 338 [1922] tarihinden sene-i mezkûre gayesine kadar 466.150 kuruş iane cemine muvaffak olarak bundan ^[164] 60.000 kuruş Ankara murahhaslığımıza ve 180.900 kuruşunu Adana heyet-i merkeziyesine nakden irsal eylemiş ve 88.511 kuruş ihtiyacat-ı mahaliyeye sarf eylemiştir.

*

**

Tarsus Şubesi: 336 [1920] senesi Ağustos ayında ilk defa teşekkül eden şube heyeti kazanın vuku-ı işgali üzerine inhilal etmiş ve hükümetin ‘‘Namrun’a’’ hicretinde ahalinin içtimaiyle Belediye Reisi Abdulhalim, Doktor Aziz beylerle zürradan Cumali, Pamukçu Mustafa, Kara Kayalızade Muallim Mustafa, Davutzade İsmail, Yurtzade Duran efendiler yeniden şube azası olarak intihap edilmişlerdir. Teftiş suretiyle hesabatına ıttıla hâsıl ettiğimiz bu şubenin 337 [1921] Temmuzundan 338 Kânunuevveli [Aralık 1922] gayesine kadarki varidatı hükümetin Namrun’da hissiyatın galeyanlı zamanında heyetten hariç bazı zevat tarafından vuku bulan teşebbüsle derç edilen 11.372 lira olup bundan 2000 lirası merkez-i umumiye irsal ve Ankara murahhaslığımızdan yalnız bin liranın sarfına mezuniyet istihsal edilmiş olduğu halde 7222 lirasının ihtiyacat-ı mahaliyeye hasr ve sarf edildiği anlaşılmıştır.

*

**

Mersin Şubesi: 330 [1914] senesi Nisanında teşekkül eden ilk heyet-i merkeziye mütarekenin akdine kadar azası arasında bazı tebeddülâtlâ ibraz-ı faaliyete gayret etmiş ise de burada da işgal hadisesinden sonra inhilal eylemiş ve fakat bazı zevat tarafından hafiyen iane derç olunarak ianat-ı mezkûrenin Osmanlı Bankası vasıtasıyla Antalya merkezine irsaline muvaffak olmuştur. Hükümet-i milliyemizin Mersin’de teessüsünden sonra Mayıs 338 ^[165] tarihinde Reis-i evvel Müftü Abdullah Sadık Efendi, Reis-i sani Belediye Reisi Ahmet Efendi, Kâtip Doktor Reşit Bey, Veznedar tüccardan Necip Sedat Bey, Veznedar muavini tüccardan Şevket Bey, Tüccar Sadeddin Bey, Nüfus Memuru Ziya Efendi, tüccardan Emin Nadir Efendiden müteşekkil heyet-i merkeziye sene-i mezkûre zarfında muhtelif suretle 852.157 kuruş iane cemi ve bundan 22.825 kuruşu muhacirinin sevk ve iaşesine, 130.368 kuruşunu Mersin Askeri Hastaneleri ihtiyacatına ve 80.737 kuruşunu mecruh gazilere hediye mubayaasına sarf eylemiştir.

*

**

Aksaray Merkezi

337 [1921] senesi Nisan ayında mutasarrıf-ı liva Abdullah Sabri Bey'le Müftü İbrahim Efendi, Necdeddin, Muhasebeci Kâzım, Sıhhiye Müdürü Muharrem, Doktor Galip, Ali Bıçakzade Ethem, Yörükzade Mustafa, Kalem reisi Mustafa Ziya, Muhasebe-i hususiye Müdürü Fahreddin, Muhiddinzade Halit Bey ve efendilerden müteşekkil Aksaray merkezi 337,338 seneleri zarfında dercine muvafık olduğu ianattan 137.867 kuruşu Ankara murahhaslığımıza irsal eylemiştir.

Aksaray merkezine mülhak olarak Arapsun ve Koçhisar şubeleri teşekkül etmiş ise de hesabat ve muamelatı hakkında malumata dest-res olunamamıştır.

*

**

Elazığ Merkezi

337 [1921] senesinde Vali-i vilayet Abdülkadir, Defterdar Ali Rıza ^[166] Mektubi-i vilayet Muzaffer, Sıhhiye Müdürü Saffet, Baytar Müfettişi Fehmi, Belediye Reisi Halil, Ziraat Bankası Şube Müdürü Abdulhalim, Binbaşı Cemil Hadi, Doktor Piyer, tüccardan Hesap Eminzade Fethi, Seferzade İshak Bey ve efendilerden teşekkül eden heyet-i merkeziye 337 [1921] senesinde Sıhhiye Müdürü Saffet Bey'i riyaset-i ulaya, Belediye Reisi Halil Bey'i riyaset-i saniyeye ve Düyun-u Umumiye müdürü Şükrü Bey'i veznedarlığa Seferzade İshak Efendi'yi veznedar muavinliğine ve Doktor Piyer Efendi'yi kitabete ve 338 [1922] senesinde tecdid edilen intihapta 337 [1921] senesinde Hilal-i Ahmer cem-i ianat komisyonu namı altında merkezden ayrıca faaliyette bulunan teşkilatın reisi bulunan İstinaf Reisi Ata Bey riyaset-i ulaya ve Sıhhiye Müdürü Ferruh Bey riyaseti saniyeye ve Baytar Müfettişi Fehmi Bey kitabete, Fethi Bey veznedar muavinliğine intihap edilmiştir.

Gerek Hilal-i Ahmer merkezi ve gerekse iane komisyonu 337 [1921] ve 338 [1922] seneleri zarfında dercine muvaffak olduğu ianattan 16 bin küsur lira Ankara murahhaslığımıza irsal eylemiştir.

İsimlerini ber-vech-i balâ kaydettiğimiz heyet-i merkeziye ve idare aza-yı kiramıyla irşadatta bulunmak suretiyle cem-i ianata tehsil ve tezyide muvaffak olan İmam Bedreddin Efendi hazretlerine arz-ı teşekkürü vecibe biliriz.

Mülhakat Şubeleri: Arapkir, Kemaliye, Keban, Harput'taki Hilal-i Ahmer şubeleri teşkil edilmiş ise de 337 [1921] ve 338 [1922] seneleri zarfındaki faaliyetlerine ve hesabatına ait raporlar istihsal edilememiş olduğundan hidemat ve mesaisinden bahsedemeyeceğiz. ^[167]

*

**

Amasya Merkezi

14 Mart 337 [1921] tarihinde teşekkül eden Amasya merkezi 338 [1922] senesi gayesine kadar cemine muvaffak olduğu 3,372 lira ianeden 3,010 lirasını Ankara murahhaslığımıza irsal ve iki sene zarfında masarifi-i idareleri için 108 lira sarf eylemiştir.

Muntazam ve meşkûr mesai ibrazına muvaffak olan heyet-i idaresi azalarının esamisini maa'ş-şükran kaydediyoruz.

337 [1922] Senesi

Reis Doktor Zühtü Bey

Reis-i sani Doktor Lütfü Bey

Kâtip Ekrem Bey

Veznedar Nihad

Veznedar Muavini Hacı Tahsin Efendi

338 [1922] Senesi

Reis Sıhhiye Müdürü Hacı Nuri bey

Reis-i sani Müftü Hacı Tevfik Efendi

Kâtip Doktor Zühtü Bey

Veznedar Hacı İsmail Efendi

Veznedar Muavini Doktor Lütfü Bey

Mülhakat Şubeleri: Amasya merkezine merbut olarak teşekkül eden Lâdik, Merzifon, Gümüşhacıköy ve Havza şubeleri gerek Amasya merkezine ve gerekse murahhaslığımıza irsalat-ı nakdiyede bulunmuşlar ise de heyet-i idarelerini teşkil eden zevatın esamisiyle hesabat ve muamelatını muhtevii hülasa-i hesabiye ve raporların henüz istihsal edilememesine binaen şubat-ı mezkûrenin faaliyet ve mesaisinden tafsilen bahis olunamamıştır.

*

**

Antalya Merkezi

337 [1921] senesi bidayetinde Antalya merkezi heyet-i idaresi; Reis-i ^[168] evvel Mutasarrıf-ı Liva Aşır Bey Efendi, Reis-i sani Müftü-i sabık Ahmet Hamdi Efendi, Veznedar Sıhhiye Müdürü Hasan Ferit, Veznedar Muavini Ziraat Müdürü Akif beylerden ve 338 [1922] senesi heyet-i idaresi ise Reis-i evvel mutasarrıf-ı liva Hilmi Beyefendi, Reis-i sani Müftü-i sabık Ahmet Hamdi Efendi ve veznedar eşraftan Hüseyin Seyfi ve veznedar muamelatı Ziraat Müdürü Akif ve bilahare tüccardan Abdüsselam beylerden müteşekkil idi. 337 ve 338 seneleri zarfında 4.073.600 kuruş iane cemine muvaffak olunmuş ve bundan 2.343.431 kuruşu Ankara murahhaslığımıza irsal edilmiştir.

Antalya'nın saha-i harbe kurbiyeti dolayısıyla askeri hastanelerin ikmal-i nevakısı, Aydın ve Nazilli civarından bu havaliye iltica eden muhacirinin iaşe ve ahval-i sıhhiyeleri ve mahalli hükümet hastanelerinin acil ihtiyacatının temini ile kendisini vazifedar gören heyet-i merkeziye bu uğurda büyük bir ceht ve gayretle sarf-ı mesai eyleyerek yalnız bu maksatta 1.365.926 kuruş sarf eylemiştir. Masarif-i idaresi için de hadd-i nizamı dairesinde 197.330 kuruş sarf eylemiştir.

338 [1922] senesi zarfında Antalya merkezi muamelatında yolsuzluk ve suiistimal vukuu hakkında makamat-ı resmiye ve Ankara heyet-i murahhasımıza ihbaratta bulunulması üzerine, heyet-i murahhasımızın Maliye ve Dahiliye Vekâletleri nezdindeki teşebbüsâtı neticesi olarak mahallinde ayrı ayrı icra ettirilen resmi teftişat ve tahkikatta, mezkûr merkezin bilcümle muamelat ve icraatında bir guna suiistimale tesadüf edilemediği makamat-ı mezkûre müfettişleri tarafından gönderilen rapordan anlaşılmış olmakla beraber Antalya gazetesi tarafından aynı ^[169] mevzu ve madde üzerine devam eden neşriyat ve şikayat üzerine de müfettişlerimizden biri derhal mahall-i mezkûre izam edilerek merkez-i mezkûrun muamelat-ı umumiyesi kasa hesabâtı ve ianatın cem ve

sarfına müteallik bilumum evrak ve vesaik ile heyet-i idare ve meclis-i umumi mukarreratı tetkik ettirilmiş ve sahib-i salahiyet birçok zevat nezdinde müfettişin resmen ve tahriren icra edildiği tahkikat neticesinde alelumum muamelatta nizamname ahkâmına tamamen riayet edilmediği ve bu da adem-i muvanesetten [alışkanlık olmadığından] ileri geldiği ve binaenaleyh mucib-i tenkit ve muaheze görülen bazı usulsüzlüklerden maada ihtilas [çalma] ve suiistimale delalet edecek bir şeye dest-res olunamadığı müfettiş-i mumailyhten heyet-i murahhasaya mevrud mufassal ve müdellel raporlardan tebeyyün eylemiştir. Bunun üzerine heyet-i murahhasımızca mezkûr gazeteye lazım gelen tekzip-name gönderilmiştir.

İki sene zarfında kırk bin küsur lira iane cemine muvaffak olan Antalya heyet-i merkeziyesi ve mülhak şubeleri heyet-i idarelerini teşkil eden zevata teşekkür eder ve devam-ı muvaffakiyetlerini temenni eyleriz.

*

**

Ankara Merkezi

21 Haziran 338 [1922] tarihinde tüccardan Nail, Sıhhiye Müdürü Yunus Vasfi ve tüccardan Ferit ve memurinden Hıfzı ve mualliminden Mithat beyler tarafından heyet-i merkeziye teşekkül ederek ve “1325” lira kadar iane cem etmiş ise de üç ay faaliyetten sonra inhilal etmiştir.

Mülhakat Şubeleri: Ankara merkezinin idame-i faaliyette muvaffak olamayarak inhilal etmesi, mülhakat şubelerini mercisiz bırakmıştır.

Haymana Şubesi: 337 [1921] senesi Haziranında teşekkül ederek faaliyete ^[170] iptidar eylemiştir. O sırada ahval-i harbiye dolayısıyla kazada yedi yüz yataklık hastane teşkil edilmiş ve bu hastaneye muktezi levazım hemen bir hafta zarfında şubenin gösterdiği azimkârane faaliyet neticesinde ikmal edildiği gibi Polatlı Hastanesi’ne altmış takım çamaşır, entari takke dahi tedarik edilerek irsal edilmiştir. Bundan maada teberruat suretiyle tedarik eylediği meblağdan Ankara heyet-i murahhasımızın mezuniyetiyle hastanenin iaşesine kıymetli muavenetler ifa edilmiştir. Şube bu suretle faaliyetine devam etmekte iken Sakarya harekât-ı harbiyesi dolayısıyla kaza köylerinden yarısının işgal edilmesi ve merkezin tahliyesine mecburiyet hâsıl olmasıyla bi’z-zarur faaliyetini idameye imkân görememiştir. Bilahare düşmanın tardından sonra şube tekrar vazifesine iptidar etmiş ise de bu musibeti takip eden, istilada halkın zarureti ve istila görmeyen kuranın da harekât-ı harbiye dolayısıyla maddeten pek ziyade mutazarrur olmasından şubece ilk zamanlar cem-i iane kabil olamadığı gibi o sırada merkezi-i umumi tarafından iki defa nakden ve bir defa da çamaşır itası suretiyle Haymana ahalsininin tehvin-i zaruretlerine çalışılmıştır.

338 [1922] senesi hasat mevsimi zamanında faaliyetine yeniden iptidar ile derc-i ianeye sai olmuş ve derç ettiği ianat murahhaslığın müsaadesiyle muhtacının tehvin-i ihtiyacına hasr ve sarf edilmiştir. Şubenin teşekkülünden 10 Nisan 39 [1923] tarihine kadar 78.839 kuruş nakit ve 5130 kilo buğday iane cemine muvaffak olmuş ve bundan 11.239 kuruş Haymana Hastanesi ihtiyacına ve 59.600 kuruşu da felaketzedegâna sarf edilmiştir.

Şubenin doğrudan doğruya ibraz eylediği faaliyetten ve gerekse imdat heyetlerimize ifa ettiği kıymetdar muavenetten dolayı Müftü-i kaza ^[171] Ahmet Vehbi Efendi ile Kaymakam-ı sabık Mahir ve Hükümet Tabibi Abdullah beylere beyan-ı teşekkür eyleriz.

*

**

Urfa Merkezi

20 Kânunusani 337 [Ocak 1921] tarihinde teşekkül eden Urfa heyet-i merkeziyesi 338 [1922] senesi zarfında Ankara Murahhaslığına bin kırk lira irsalatta bulunduğu gibi Urfa'nın cepheye kurbiyeti dolayısıyla Ankara Heyet-i Murahhasası'nın mezuniyetiyle mecruhin ve zuafanın masarifi nakliyesiyle Urfa askeri hastaneleri ihtiyacatını temine sai olmuştur.

Bu hususta hidematı mesbuk heyet-i merkeziye aza-yı muhteremesinden Sıhhiye Müdür Vekili Hamdi Kâzım Bey'le Müftü Hasan, Hacı Kâmilzade Hacı Mustafa, Hacı Saitağazade Ali, Hacı İsa Ağazade Mehmet, Şeyhzade Bedi efendilere beyan-ı teşekkür eyleriz.

Urfa merkezine merbut olarak Birecik, Suruç ve Harran şubeleri teşekkül etmiştir.

*

**

Bursa Merkezi

4 Teşrinisani 337 [Kasım 1921] senesinde teşekkül ederek harb-i umumi hengâmında da vazifesine devam ve kıymetdar mesai ve faaliyet ibraz etmiş olan Bursa merkezinin 335 [1919] senesi heyet-i merkeziyesini Doktor Emin Beyefendi ile Doktor Abdullah Paşa, Ziraat Müdür-i esbakı Haydar, tüccardan Hasan, Eczacı Mehmet Şükrü, Doktor Tefik, Şefik, Süleyman, Mithat ve tüccardan Ali Behçet, Dişçi Tahsin ve tüccardan Hacı Nebil beyefendiler teşkil ediyordu. ^[172] 334 senesinden ‘‘3737’’ kuruluş nakit mevcut devralarak faaliyete iptidar eden Bursa merkezi, İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesi ve bilahare saha-i işgalin tevessüü üzerine, Bursa'ya ilticaya mecbur kalan muhacirinin tehvin-i ihtiyaçları için temine muvaffak olduğu 389.288,5 kuruluş varidatı sarf eylemiştir.

Bursa'nın Yunanlılar tarafından işgaliyle faaliyeti nihayet bulan Bursa merkezimiz ordularımız tarafından Bursa'nın istirdadını müteakip 14 Eylül 338 [1922] tarihinde yeniden hayat bulmuştur.

Yunanlılar tarafından gerek Bursa'da, gerek civar kaza ve kurada ika edilen yangınlar dolayısıyla, açıkta kalan ve bütün mameleklerini zayi eden muhtacin ile yurtlarının istilası dolayısıyla İstanbul ve civarından memleketlerine avdet eden muhacirin ve mültecilerin tehvin-i sefaletlerine yardım hususuna sarf edilmek üzere 14 Eylül 337 [1921] tarihinden 15 Şubat 339 [1923] tarihine kadar beş ay zarfında merkezce 29.886 lira iane cemine muvaffak olunmuştur.

Şehrin ordumuz tarafından istirdadını müteakip harp mecruhini için teşkil edilen hastanelerin acil ihtiyacatını temin vazifesiyle mükellef kılınan Bursa merkezimiz; bu uğurda ‘‘462.843’’ve mecruhin ve mardanın ilbası için ‘‘52.785’’, harikzedegân ve muhacirin ihtiyacatına ‘‘1.245.478’’taht-ı himayesine aldığı Bursa gureba hastaneleri için ‘‘246.947’’ üç ay müddetle

faaliyette bulundurulan Hilal-i Ahmer hastanesinin masrafı için ‘‘235.015’’ve üsera aileleri ihtiyacatına ‘‘136.180’’ kuruş sarf etmek suretiyle ihtiyacat-ı mahaliyenin mehma-emken temini ve sefaletzedegânın ıstıraplarının tehvini uğrunda meşkûr hidemat-i ifa eylemiştir.^[173]

Bursa merkezinin 339 [1923] senesi heyet-i merkeziyesini teşkil eden zevatın esamisi ber-vech-i atidir.

Reis-i evvel: İnegöllüzade İtibar-ı Milli bankası Müdürü Hacı Saffet Bey.

Reis-i sani: Darü'l-hilafe Bursa Medresesi kısm-ı ali müderrislerinden Abdülkadir Efendi

Kâtip: Hüdavendigâr Tabibi Hacı Ziya Efendi

Veznedar: Eşraftan Hamit Efendizade Fahri Bey

Veznedar muavini: Darü'l-hilafe kısm-ı ali müderrislerinden Mehmet Naci Efendi

Aza: Mütেকaidin-i etıbbaya askeriyeden: Abdullah Paşa

‘‘ Gureba Hastanesi Sertabibi: Yusuf İzzeddin Bey

‘‘ Eşraftan ve belediye azasından: Adil Bey

‘‘ Tüccar-ı mutebereden Hacı Hüsmenzade Mustafa Efendi

‘‘ Mektep-i Sultan-ı İktisat muallimi Ahmet Muhtar Bey

‘‘ ‘‘ muhasebecisi Ali Talip Bey

Maarif Müfettişi Necip Bey

*

**

Kirmastı Şubesi: 338 [1922] senesi Teşrinisanisinde [Kasım 1922] teşekkül eden şube, sene-i mezkûre zarfında ‘‘131.697’’ kuruş iane cemi etmiş ve bundan: ‘‘43.067’’ kuruş Kirmastı’ya iltica eden Karacabey kazası harikzedegânıyla ihtiyacat-ı mahaliyeye sarf eylemiştir.

*

**

Burdur Merkezi

5 Şubat 337 [1921] tarihinde teşekkül eden ilk Hilal-i Ahmer heyet-i merkeziyesi, 338 [1922] senesinde tecdid-i intihabat için davet edilen ^[174] aza-yı amile ve müessisinin içtimaa iştirak etmemeleri hasebiyle bi’z-zarur 338 [1922] senesinde de faaliyetine devam etmiştir.

337 [1921] ve 338 [1922] seneleri zarfında ‘‘293.051’’ iane cem ve bundan ‘‘280.600’’kuruşu Ankara Murahhaslığımıza irsal edilmiştir. Burdur merkezi heyet-i idare aza esamisi ber-vech-i atidir:

Reis-i evvel

Mutasarrıf-ı liva

Sefa Bey

Reis-i sani	Şamdancızade	Osman Efendi
Kâtip	Şeyhzade	Abdullah Efendi
Veznedar	Buharalizade	Hacı Rıza Efendi
Veznedar muavini	Susuzluzade	Hacı Mehmet Ali Efendi

*

**

Diyarbakır Merkezi

20 Eylül 335 [1919] tarihinde ber-vech-i ati zevattan teşekkül eden Diyarbakır Hilal-i Ahmer heyet-i merkeziyesi 337 [1921] senesi gayesine kadar hal-i faaliyette bulunmuştur.

Reis-i evvel	Vali Mazhar Beyefendi
Reis-i sani	Kadı Ali Necip Efendi hazretleri
[Aza]	Eşraftan Feyzi Efendizade Hacı Niyazi Bey
“	Tellal Başızade Fazlı Efendi
“	Belediye Reisi Abdurrahman Beyefendi
“	Sabık Maden Mebusu Hayalizade Kâmil Bey
“	Cemil Paşazade Kasım Bey
	Zarazade Mustafa Bey
	Pirinççizade Sıtkı Bey ^[175]
	Tabip Binbaşı Ziya Hakkı Bey
	Kılıççızade Sabri Bey
	Doktor Nüzhet Bey

Varidat: 337 [1921] ve 338 [1922] seneleri zarfında Ankara murahhaslığımıza (237.640) kuruş irsalatta bulunmuş ise de 338 [1922] senesi intihap mazbatasıyla, hesabat ve raporlarının vürudu tehhür etmiş olduğundan maalesef daha fazla tafsilat itası mümkün olamamıştır.

*

**

Denizli Merkezi

337 [1921] senesi Haziranında Mutasarrıf-ı esbak Ali Rıza, Hükümet Tabibi Kâzım, Maarif Başkâtibi Nevzat, Belediye Eczacısı Hüsni, Sabri bey ve efendilerden müteşekkil heyet-i merkeziye 337 senesinde ‘‘6059’’338 senesinde ‘‘382.207’’kuruş iane cem eylemiştir.

Denizli'nin cepheye kurbiyeti dolayısıyla kıtaatın ihtiyacı-acileye-i sıhhiyesi ve muhacirinin ihtiyacı için ‘‘3617’’lira sarf eylemiştir.

Denizli merkezinin 339 [1923] senesi heyet-i idaresini Hükümet Tabibi Kâzım, Maarif Başkâtibi Nevzat, Belediye Eczacısı Hüsni, Belediye Reisi Hacı Refik, Belediye Tabibi Haydar bey ve efendiler teşkil eylemektedir.

*

**

Garbikaraağaç Şubesi: 16 Teşrinievvel 338 [Ekim 1922] tarihinde teşekkül eden Garbikaraağaç Şubesi sene-i mezkûre zarfında dercine muvaffak olduğu ‘‘200.000’’ kuruşu Ankara murahhaslığımıza irsal eylemiştir.^[176]

*

**

Zonguldak Merkezi

336 senesi Kânunuevvelinde [Aralık 1926] ihyaen teşekkül eden Zonguldak heyet-i merkeziyesi 336 senesi Kânunuevvelinden [Aralık 1920] 7 Nisan 337 [1921] tarihine kadar Müftü İbrahim Efendi'nin ve 337 [1921] Nisanından Mart 339 [1923] tarihine kadar Sıhhiye Müdürü Abdullah Cemil Bey'in riyasetinde ibraz-ı faaliyetle ‘‘2,637,251’’kuruş iane cemine muvaffak olmuş ve ‘‘2,337,430’’ kuruşunu Ankara murahhaslığımıza irsal eylemiştir.

Sinin-i mezkûre zarfında heyet-i merkeziyeyi teşkil eden zevat-ı muhtereminin bu kıymetdar hidemat ve faaliyeti takdir ve teşekkürle şayandır.

*

**

Zonguldak Hanımlar Merkezi: Nisan 337 [1921] tarihinde teşekkül eden hanımlar merkezi, iki sene zarfında pek meşkûr mesai sarfıyla ‘‘283.820’’ kuruş iane cem etmiş ve ‘‘267.325’’kuruşunu murahhaslığımıza göndermiştir.

*

**

Kozlu Şubesi: 337 senesi Kânunusanisinde [Ocak 1921] Doktor Reşat Bey'in riyasetinde teşekkül eden Kozlu şubesi 338 [1922] senesi nihayetine kadar cemine muvaffak olduğu "115.104" kuruş ianeden "90.000" kuruşu Ankara murahhaslığımıza ve "19.205" kuruşu Zonguldak merkezine irsal eylemiştir. Nüfus-ı mahaliyenin azlığına rağmen bu muvaffakiyat şayan-ı takdirdir.

*

**

Ereğli Şubesi: 337 senesi Kânunusanisinde [Ocak 1921] teşekkül eden Ereğli şubesi 338 [1922] senesi nihayetine kadar "369.443" iane cemine ^[177] muvaffak olmuş ve "345.058" kuruşu Ankara murahhaslığımıza irsal eylemiştir.

*

**

Çatalca Merkezi

16 Ağustos sene 337 [1921] tarihinde Müftü Osman Efendi'nin taht-ı riyasetinde teşekkül eden Çatalca heyet-i merkeziyesi, nizamname-i esasi mucibince her sene tecdiden intihap edilmiş ise de azalıklar aynı zevat uhdesinde ika edilmiştir. 337 ve 338 seneleri zarfında (13.252) lira iane cemine muvaffak olan heyet-i mezkûrenin muvaffakiyatı ve bilhassa reis Müftü Osman Efendi'nin hidemat ve faaliyeti şayan-ı kayd ve tezkârdır. Merkez-i mezkûr, müfettişimiz tarafından 16 Haziran 339 [1923] tarihinde teftiş edilerek muamelat-ı idariye ve hesabiyesi şayan-ı şükran bir hal ve intizam ve salimde görülmüş ve teftiş raporu merkez-i umumiyyede kıraat olunarak heyet-i merkeziyesine ve Reis Müftü Osman Efendi'ye beyan-ı teşekkürata karar verilmiştir.

*

**

Devrek Şubesi: 337 [1921] senesi Şubat ayında Yunus Bey'in riyasetinde teşekkül eden Devrek şubesi 37 [1921] ve 38 [1922] seneleri zarfında "244.209" kuruş iane cemine muvaffak olmuştur.

*

**

Çorum Merkezi

7 Şubat 337 [1921] tarihinde Çorum Mebusu İsmet Beyefendi'nin riyasetinde teşekkül etmiş olan Çorum merkezi 337 [1921] ve 338 [1922] senesi ^[178] zarfında (129.492) kuruş iane cem etmiş ve merkez-i umumiye (107.281) kuruş irsalatta bulunmuştur.

*

**

Osmancık Şubesi: 26 Nisan 337 [1921] tarihinde Hükümet Tabibi Talât Bey'in riyasetinde teşekkül eden bu şube 37 [1921] ve 38 [1922] seneleri zarfında (6788) kuruluş iane cemi (6573) kuruluşunu merbut olduğu Çorum merkezine irsal eylemiştir.

*

**

İskilip Şubesi: 337 [1921] senesi Nisanında teşekkül etmiş ve 37 [1921] ve 38 [1922] seneleri zarfında dercine muvaffak olduğu (61.414) kuruluş ianeden (55.000) kuruluşunu Ankara murahhaslığımıza irsal eylemiştir.

*

**

Mecitözü Şubesi: 12 Eylül 337 [1921] tarihinde teşekkül etmiş ve tarih-i teftişe kadar (76.660) kuruluş iane cem, (55.000) kuruluş murahhaslığa irsal ve (18.401) kuruluşun zuafa-yı askeriyeye sarf eylemiştir.

*

**

Hüseyinabat Şubesi: 2 Eylül 338 [1922] tarihinde müftü efendinin riyasetinde teşekkül eden bu şube (28.080) kuruluş varidat temin eylemiştir.

*

**

Sungurlu Şubesi: Nisan 337 [1921] tarihinde teşekkül eden bu şube Temmuz 339 [1923] tarihine kadar (334.341) kuruluş iane cemine muvaffak ^[179] olarak bundan (333.140) kuruluşu murahhaslığımıza ve merkez-i umumiyemize irsal etmek suretiyle ibraz-ı muvaffakiyet eylemiştir.

*

**

Sivas Merkezi

337 [1921] senesi Martında Vali-i vilayet Cemal Beyefendi'nin riyasetinde müteşekkil Sivas merkezi, iki sene zarfında (1780) lira murahhaslığımıza irsal eylemiştir. Ahiren mahkeme-i temyiz istida dairesi reisi Nazif Beyefendi'nin riyasetinde müteşekkil heyet-i merkeziyenin sene-i haliye zarfında kıymetdar faaliyetlerinin netaicine muntazırız.

*

**

Kangal Şubesi: 336 senesi Kânunuevvelinde [Aralık 1920] teşekkül eden Kangal şubesi 37 [1921] ve 38 [1922] seneleri zarfında "17.035" kuruş iane derciyle murahhaslığımıza irsal eylemiştir.

*

**

Gürün Şubesi: 337 [1921] senesinde Kaymakam-ı sabık Nazif Bey tarafından teşkil edilen Gürün şubesi bidayet-i teşekkülünden beri (11.891) kuruş murahhaslığa irsal eylemiştir.

*

**

Gereze Şubesi: 337 [1921] ve 338 [1922] senesi zarfında (133.000) kuruş murahhaslığa irsal eylemiştir.

*

**

Darend e Şubesi: Mart 39 [1923] da teşekkül etmiştir. Ve ilk o an faaliyetinde derç ettiği (28.600) kuruşu Sivas merkezine irsal eylemiştir. ^[180]

*

**

Siirt Merkezi

Abdürrezzak Bey'in riyasetinde müteşekkil Siirt merkezi tarafından 338 [1922] senesi zarfında (30.000) kuruş murahhaslığa irsal edilmiştir.

*

**

Sinop Merkezi

17 Kânunusani 337 [Ocak 1921] tarihinde ihyaen teşekkül eden Sinop merkezinin heyet-i idare ve merkeziyesine Mutasarrıf-ı liva Zihni Beyefendi ile Sıhhiye Müdürü Doktor Sait, Merkez Tabibi Kenan, Maarif Müdürü Hafız Ali, tüccardan Hasanzade Şükrü, Doktor Yüzbaşı Şerafeddin, eşraftan Hacı Ömer, Kavizade Mustafa Rasim, Meclis-i İdare Başkâtibi Hüseyin Hilmi, eşraftan Parmaksızade İsmail Hakkı beylerle Doktor İsrail ve Eczacı Altunoğlu Vasilaki efendiler teşkil eylemiş ve Şubat 338 [1922] tarihinde icra edilen intihabatta azadan Binbaşı Cemal, Nurettin, Doktor Ali, Doktor Kenan, Tüccar Şükrü beylerin Başkâtip Hüseyin Hilmi Efendi'nin vuku-ı istifasına ve Doktor Hamit Bey'in de tahvil-i memuriyet hasebiyle heyet-i merkeziyenin ekseriyetinin inihilaline binaen 12 Mayıs 338 [1922] tarihinde vuku bulan içtima-ı umumide Doktor Sait, Doktor Ali, Doktor Kenan, tüccardan Şükrü beyler Osman ve Hilmi efendiler Ceza Reisi Fikri, Baytar Müfettişi Şükrü, İstintak Müddei-i umumisi Yahya, Mutasarrıf-ı liva Süleyman Necmi, Orman Müdürü Şükrü ve Reji Muhakemat Memuru Hasan Fehmi beyler müceddeden ihraz-ı ekseriyet eylemiş ve mumaileyhimden Süleyman Necmi, Fikri ve Yahya beylerin vuku-ı istifasına mebni yerlerine Komiser Remzi, tüccardan İsmail ve Hacı Ömer beyler intihap edilmiştir. ^[181]

Şu suretle müteşekkil heyet-i merkeziye 37 [1921] ve 338 [1922] seneleri zarfında (440.735) kuruş iane cemi ve (404.919,5) kuruş murahhaslığa, irsal eylemeye muvaffak olmuştur.

Merkezin müfettişimiz tarafından icra edilen teftişatında muamelatı, şayan-ı teşekkür bir hal-i intizamda görülmüş olmakla heyet-i merkeziye aza-yı muhteremesine ve müteberrinin kirama [sayın bağışçılara] arz-ı şükran eyleriz.

Sinop merkezine merbut olarak müteşekkil Ayancık ve Boyabat şubeleri de kıymetdar mesai ve faaliyette bulunmuşlardır.

*

**

Samsun Merkezi

20 Haziran 332 [1916] tarihinde teşekkül eden Samsun heyet-i merkeziyesi 336 [1920] senesi Mayısına kadar faaliyetine devam etmiş ve bu müddet zarfında (482.858,50) kuruş varidat temin ederek bundan (444.111,25) kuruşunu Samsun'da tesis edilen askeri hastanenin ihtiyacatına sarf ve(38.737,5) kuruşu heyet-i cedideye devreylemiştir.

Merkez-i umumiden istihsal-i müsaade almaksızın yapılan bu sarfiyatın vesaiki bulunamamış ise de senedatının mülkiye müfettişleri ve Ziraat Bankası'yla Düyun-ı Umumiye müdürleri tarafından tetkik ve tasdik edildiğine ittıla hâsıl olmuştur.

Nisan 337 [1921] tarihinde teşekkül edip Şubat 338 [1922] tarihine kadar devam eden heyet-i merkeziyenin zaman-ı idaresine ait hesabat ve vesaiki müfettişimiz tarafından mahallen tetkik ve teftiş edildiği gibi 10 Mart 338 ^[182] [1922] tarihinde içtima eden Samsun meclis-i umumisi tarafından da tetkik ve teşekkürle kabul edilmiştir.

Bu heyet-i merkeziye daimi bir memba-ı varidat temini emniyesiyle Samsun'da bir sinema isticar ederek bir sene zarfında (3556) lira hâsılat-ı safiye ve piyango tertibinde (4572) lira ve muhtelif suretle de (8365) ki ceman (16.493) lira varidat temin eylemiştir.

Bu varidattan üç defada Murahhaslığımıza (6850) lira irsal ve Murahhaslık namına Samsun'a ihraç edilen (800) parça eşya ve levazımıyla otomobillerin masarif-i ihraciye ve Ankara'ya kadar salimen sevki de bu merkezce temin ve ifa edilmiştir.

1- Samsun'un herhangi bir işgale maruz kaldığı anda ifası lazım gelecek tedabir-i acile meyanında Samsun merkezimizde askeri hastane ve müessesatın pansuman levazımını tedarik bu uğurda (1228) lira sarf etmiştir.

2- Rum eşkıyası tarafından karyeleri ihrak eşya ve mevaşileri gasp ve garet edilen Samsun'a tabi Akalan karyesi ahalisinden doksan hanede (400) nüfusun perişan ve üryan bir halde Samsun'a iltica etmelerine mebni bunlara müstacelen muavenet lüzumu hâsıl olmuş ve bu uğurda da (72.352) kuruş sarf eylemiştir.

3- Hükümetin gösterdiği lüzum üzerine memleketlerine avdet için dahildeki kasabalardan Samsun'a gelen ve masarif-i seferiyeleri için hükümette tahsisat olmadığından sefil ve perişan kalan (3000) nüfus şark mültecilerinin buldukları hal-i sefalette devam ve bekaları tecviz edilmeyerek muhacirin-i merkume vapurlara irkap ve memleketlerine sevk edilmişlerdir. ^[183]

4- Afrika-yı Şimali'de Fransızlara esir iken birer suretle tahlis-i nefis ile memleketlerine gitmek üzere Samsun'a gelen Alman, Rus, Avusturya, Bulgar tebaalarından birçok zabıt ve efradın yalınayak, üryan, perişan bir halde bulunmalarından ve hükümetçe bunlar için bir guna tahsisat itası mümkün olmadığından bunlara yapılacak yardımın Türk şefkat ve mürüvvetine dair bırakacağı tesirin memleketlerinde intişara faydası olacağı mülahazası ile bu gurbetzedelere nakden beşer onar lira tevzi ve elbise ve ayakkabı ihtiyacatı için de (641) lira sarf ve ita olunmuştur.

5) Esna-yı sevklerinde hastalanan efradın temin-i tedavi ve istirahatleri için Samsun'la Kavak arasında bir istasyon tesis edilmiştir.

6) Yunanlılar tarafından istila edilen yerlerden firar ile Samsun'a iltica edebilen on sekiz talebenin iaşeleri temin edilmiştir.

Bu suretle sinin-i sabıkada pek kıymetdar faaliyet ibraz eden Samsun merkezinin sinin-i atiyede de muvaffakiyetli hidematına intizar eyleriz.

37 [1921] ve 38 [1922] senesinde heyet-i idaresi teşkil eden zevatın esamisini kemal-i şükranla kaydediyoruz.

Reji Başmüdüğü Rüştü Bey

Trabzon Mebus-ı Sabıkı Servet Bey

Nemlizade Celal Bey

Agu Paşazade İsmail Tevfik Bey

Tobako Osmanlı Anonim Şirketi Müdürü Sabri Bey

Belediye Reisi Nihat Bey

Nemlizade Sıtkı Bey

Alemdarzade Mehmet Bey

Çubukçuzade Suphi Efendi

Nemlizade İsmail Efendi ^[184]

*

**

Trabzon Merkezi

334 [1918] senesi Eylülünde Nemlizade Hacı Osman Efendi'nin riyasetinde teşekkül eden heyet-i merkeziye; Hacı Osman Efendi'nin vuku-ı vefatıyla aza arasında hâsıl olan tebeddül istisna edilecek olur ise 336 senesi Teşrinisanisine [Kasım 1920] kadar bila-inkita ifa-yı vazife eylemiştir.

336 senesi Kânunuevvelinde [Aralık 1920] Nemlizade Sabri Bey'in riyasetinde Doktor Tevfik ve Hacı Müftüzade Temel Nücumi ve Acente Emin ve Hacı Panayot bey ve efendilerden müteşekkil heyet-i idare 338 [1922] senesi Martına kadar ifa-yı vazife etmişler ve 338 [1922] senesi zarfında Nemlizade Sabri Bey'in riyasetinde meclis-i umumi azasından Ziya, Maarif Müfettişi Muammer, Eczacı Hacı Zühtü, Çolakzade İbrahim ve Hacı Müftüzade Nücumi Bey ve efendilerden müteşekkil heyet-i idare idame ve idare-i faaliyet eylemişlerdir.

Merkezin 3 Eylül 334 [1918] tarihinden 338 [1922] senesi gayesine kadarki varidatı (990.304) kuruluş olup bundan (524.410) kuruluş nakden murahhaslığımıza irsal edilmiş ve (68.426) kuruluş masarif-i idare ve müteferrikaya ve (290.388) kuruluş Trabzon darüleytamına ve (63.490) kuruluş Türk üserasına yapılan yardım için sarf olunmuştur.

Merkezin muhassala-i mesaisi, gerçi memleketin servetiyle mütenasip bir derecede görülmemiş ise de memleketin istilaya uğramasıyla ihtiyar-ı hicrete mecbur olan ahalinin pek çok zarar ve felaketlere giriftar olmaları itibarıyla şayan-ı şükran bulunmuştur.^[185]

*

**

Gaziantep Merkezi

338 [1922] senesi Haziranında Doktor Hamit Bey'in riyasetinde Pazarbaşızade Nuri, İncüzade Hüseyin, Kabakzade Arif, Kahramanzade Hacı Mehmet bey ve efendilerden teşekkül ve 338 [1922] senesi zarfında (200.000) kuruluş murahhaslığımıza irsal eylemiştir.

*

**

Kilis Şubesi: İsmet Bey'in riyasetinde teşekkül ve 338 [1922] senesi zarfında murahhaslığımıza (150.000) kuruluş irsal eylemiştir.

*

**

Karahisar-ı Sahip Merkezi

337 senesi Kânunusanisinde [Ocak 1921] Müdafa-i Hukuk Heyet-i Merkeziye Reisi Reşit Bey'in riyasetinde Sıhhiye Müdürü Sadık, Gümüşzade Bekir, Ethemzade Şükrü beylerden teşekkül etmiş ise de ahval-i harbiye dolayısıyla bi'z-zarur inhilal etmiş ve 339 [1923] senesinde yeniden intihabat yapılarak faaliyete iptidar eylemiştir.

*

**

Sandıklı Şubesi: Nuri Bey'in riyasetinde müteşekkil Sandıklı şubesi 338 [1922] senesi zarfında Ankara murahhaslığımıza yüz bin kuruş irsalatta bulunmuştur.

*

**

Kastamonu Merkezi

9 Şubat 337 [1921] tarihinde teşekkül eden Kastamonu merkezi heyet-i idaresini 337 [1921] senesinde Muhiddin Paşa hazretleriyle Sıhhiye Müdürü ^[186] Kemal, Operatör Cemil, Hacı Necip, Numan beyler ve 339 senesi için tecdiden yapılan intihabatta Vali-i vilayet Süleyman Necmi Beyefendi ile Sıhhiye Müdürü Doktor Hıfzı Nuri, Doktor Fazıl Berki, Doktor Zekai Muammer, Eczacı Cemal beyler teşkil eylemişlerdir.

Merakiz ve şubatımız arasında kıymetdar hizmet ve muvaffakiyetle temayüz eden Kastamonu merkezinin heyet-i merkeziye ve idariyesini teşkil eden zevat-ı muhtereme ile servet ve sermaye noksanlığına rağmen seha [cömertlik] ve fedakârlık ibrazında hüsn-i misal olacak derecede teberruatta bulunan memleket ahalisine arz-ı şükran eyleyiz.

Merkezin 337 [1921] senesi varidatı:

866.280 kuruş merkez ve nevahi-i erbaasından [dört tarafındaki nahiyelerden]

75.797 “ Taşköprü kazasından

185.000 “ Daday “

115.127 “ Araç “

100.000 “ İnebolu “

51.780 “ Tosya “

243.000 “ Safranbolu “

3600 “ Küre kazasından olmak üzere ceman 1.640.584 kuruş, tediyatı:

1.405.000 kuruş murahhaslığımıza irsalat olmak üzere

11.760 “ pamuklu mintan imaliyesine

99.490 “ murahaslığın mezuniyetle mahalli hastanesi ihtiyacatına
23.121 “ masarif-i müteferrika ki ceman 1.539.372 kuruştur. ^[187]

338 [1922] senesi varidatı

101.212 kuruş sene-i sabıkadan müdevver olmak üzere

240.046 “ Merkez Kazasından

33.601 “ Taşköprü “

150.490 “ Araç “

100.882 “ İnebolu “

46.881 “ Tosya “

403.322 “ Safranbolu “

49.966 “ Cide “

72.819 “ Daday “

17.500 “ Küre nahiyesinden olmak üzere ceman 1.316.652 kuruş, ve tediyatı
945.000 kuruş murahaslığa irsalat olmak üzere

100.000 “ mülkiye hastaneleriyle dispanserlere muavenet

43.200 “ hastane ihtiyacatına

18.136.500 ” müteferrikaya sarf ve 110.315 kuruş sene-i cedideye devreylemiştir.

*

**

Karesi Merkezi

İstirdatı müteakip ve Teşrinisani 338 [Kasım 1922] tarihinde yeniden teşekkül eden Karesi merkezi Şubat 339 [1923] tarihine kadar dört ay zarfında 2928 lira nakden ve 2108 parça aynen çamaşır cemine muvaffak olmuştur. Muhacirin ve üseraya 1117 parçası tevzi olunmuştur.

Heyet-i idareyi teşkil eden zevat esamisi ber-vech-i atidir. ^[188]

Reis-i evvel Keçecizade Hafız Mehmet Emin Bey

Reis-i sani Sıhhiye Müdürü Hüsnü Muhiddin Bey

Kâtip Belediye Sertabibi Ahmet Emin “

Veznedar Haydar Adil “

“ Muavini: Naci “

*

**

Bandırma Şubesi: 339 [1923] senesi Mayısında teşekkül etmiş ve semeredar faaliyet ibraz etmekte bulunmuştur.

*

**

Burhaniye Şubesi: Kaymakam Seraceddin Bey'in riyasetinde müteşekkil bu şube 339 [1923] senesinde Ankara Murahhaslığımıza bin lira irsalatta bulunmuştur.

*

**

Kale-i Sultaniye [Çanakkale] Merkezi Mülhakat Şubeleri

Karabiga Şubesi: Eylül 338 [1922] tarihinde tüccardan belediye azasından Süleyman Efendi'nin riyasetinde teşekkül eden Karabiga şubesi sene-i mezkûre zarfında 359.180 kuruş varidat temin etmiş ve 60.000 kuruşunu Biga şubesine ve 225.575 kuruşu merkez-i umumiye irsal eylemiştir.

*

**

Bayramiç Şubesi: 4 Eylül 338 [1922] tarihinde Müftüzade Hamza Efendi ve bilahare Hamza Efendi'nin istifasıyla Hüseyin Çavuş'un riyasetinde teşekkül eden Bayramiç şubesi 338 senesinde 120.959 kuruş iane cemine muvaffak olmuştur. ^[189]

*

**

Ayvacık Şubesi: 7 Eylül 338 [1922] tarihinde teşekkül eden Ayvacık şubesi 10 Mart 339 [1923] tarihine kadar Hükümet Tabibi İsmail Hakkı ve tarih-i mezkûrdan sonra Düyun-ı Umumiye memuru Hasan beylerin riyasetinde olarak idare ve idame-i faaliyet eylemiştir. Şube 338 [1922] senesi zarfında 301896 iane cemine muvaffak olmuştur.

*

**

Ezine Şubesi: 5 Eylül 338 [1922] tarihinde Alay Müftüsü Mehmet Şevket Efendi'nin riyasetinde teşekkül, mumaileyhin infisaliyle Hükümet Tabibi Nihat Bey'in riyasetinde devam-ı faaliyet eden şube; sene-i mezkûre zarfında 545087 kuruş iane cemine muvaffak olmuştur.

*

**

Biga Şubesi: 7 Eylül 338 [1922] tarihinde ilk defa olarak Muallim Hafız Abdullah Efendi'nin riyasetinde teşekkül eden Biga Şubesi 338 [1922] senesi zarfında (591770) kuruş iane cemine muvaffak olmuş ve bundan 285208 kuruşunu merkez-i umumiye irsal ve (5305) kuruşunu ihtiyacat-ı mahalliyeye sarf eylemiştir.

*

**

Lâpseki Şubesi: 337 [1921] senesi Nisanında Müftü Süleyman Rüştü Efendi'nin riyasetinde teşekkül eden Lâpseki Şubesi 37 [1921] ve 38 [1922] seneleri zarfında (285766) kuruş iane cemine muvaffak olmuş ve bundan (100000) kuruşunu Çanakkale merkezine (95000) kuruşunu merkez-i umumiye irsal eylemiştir.

*

**

Kırşehir Merkezi

337 [1921] senesi Şubatında Baytar Müfettişi Ali Rıza, eşraftan Bekir Ağa,^[190] Cemal Bey, Saykalızade Mehmet, Saçakzade Osman efendilerden teşekkül etmiştir.

*

**

Kayseri Merkezi

337 [1921] senesinde Kâtipzade Nuh Naci ve Sıhhiye müdür-i sabıkı Hıfzı Nuri, Tüccar'dan İbrahim Safa, Nurullah efendilerden müteşekkil Kayseri Merkezi 337 [1921] ve 338 [1922] seneleri zarfında (926176) kuruş iane cem etmiş ve bundan (200000) kuruş murahhaslığımıza irsal (200000) kuruş Himaye-i Etfal Cemiyeti'ne ita ve (129200) kuruş mahalli hastanesi ihtiyacatına ve (15685) kuruş ırzahaneye (14025) kuruş üseraya sarf eylemiştir.

*

**

Hanımlar Şubesi: Kânunuevvel 336 [Aralık 1920] tarihinde Taşçızade Mehmet Efendi haremi Saniye, Mutasarrıf-ı Esbak Kemal Bey haremi Müzeyyen, tüccardan Nurullah Efendi haremi Servet, Hayrullah Efendi haremi Firdevs hanımlardan müteşekkil hanımlar şubesi Mart 338 [1922] tarihine kadar ibraz-ı faaliyet ederek (147100) kuruş iane ceminde muvaffak olmuşlardır.

*

**

Çankırı Merkezi

25 Kânunuevvel 336 [Aralık 1920] tarihinde Çankırı heyet-i idaresi Ceza Reisi Ertuğrul ve Ali Şeyhzade Şeyh Hilmi, Merkez Tabibi Raif Hasan, Emir Süleymanzade Hacı Hasan Bey ve efendiler teşkil eylemiş ve 31 Kânunusani 337 [Ocak 1921] tarihinde Reis-i evvel Ertuğrul Bey ve Reis-i sani Hilmi efendilerin vuku-ı istifasına binaen riyaset-i ulaya Mutasarrıf-ı liva Adil Bey ^[191] Efendi ve riyaset-i saniyeye Devmelilizade İsmail Efendi intihap olunmuştur. 337 [1921] ve 338 [1922] seneleri zarfında cemine muvaffak olunan (349693) kuruştan (340719) kuruşu Ankara murahhaslığımıza irsal edilmiştir.

*

**

Ilgaz Şubesi: Kaymakam Faik Bey'in riyasetinde teşekkül eden Ilgaz şubesi Teşrinisani 338 [Kasım 1922] tarihine kadar (131531) kuruş iane cem etmiş ve bundan (105815) kuruşu Çankırı merkezine ve (25665) kuruşu Ankara murahhaslığımıza irsal eylemiştir.

*

**

Çerkeş Şubesi: 337 [1921] senesinde ihyaen teşekkül eden bu şube 37 [1921] ve 38 [1922] seneleri zarfında (73925) kuruş iane cem ve (70000) kuruşu Ankara murahhaslığına irsal eylemiştir.

*

**

Muğla Merkezi

Nisan 337 [1921] tarihinde İnkılap Gazetesi sahibi Bahaddin, tüccardan Terzizade Hakkı, Manifaturacı Nuri, Doktor Hüseyin, Kökçüoğlu Osman bey ve efendiler merkezin heyet-i idaresini teşkil ve 337 (1921) ve 338 (1922) seneleri zarfında cem eylediği 5136 lira ianeden (850) lirasını Ankara murahhaslığımıza irsal ve nukud-ı mütebakiye Ankara murahhaslığımızdan gönderilen (1300000) kuruş ile beraber bidayeten Aydın ve bilahare Söke, Kuşadası muhacirin ve muhtacın-i ihtiyacatına sarf edilmiştir.

Heyet-i merkeziyenin ve bilhassa Reis Bahaddin Bey'in muhacirinin tehvin-i ihtiyacatı hususunda mesbuk hidematını burada da kemal-i şükranla kaydeyleriz.^[192]

*

**

Niğde Merkezi

Bidayeten Mutasarrıf-ı esbak Kemal, Kadı Mehmet Ali, Maarif Müdürü Şahap, Sıhhiye Müdürü Hayri bey ve efendilerden teşekkül eden Niğde heyet-i merkeziyesine 339 [1923] senesi Martında; Mutasarrıf-ı liva Fahreddin, Müftü Süleyman, eşraftan Muhiddin, encümen azasından Rasih, Başkâtip Hulusi, Evkaf Müdürü Hakkı, belediye azasından Esat, eşraftan Abidin, Tamirat Müdürü Rasih, Belediye Reisi Müfit, Hatipzade Mustafa bey ve efendiler intihap olunmuşlardır, 37 [1921] ve 38 [1922] seneleri zarfında cemine muvaffak olunan (363077) kuruştan (67500) kuruş mukabilinde mahalli sıhhiye-i askeriye müessesatına patiska mubayaa ve (153200) kuruşu murahhaslığımıza irsal edilmiştir.

*

**

Nevşehir Şubesi: Hüseyin Hüsnü Bey'in riyasetinde teşekkül eden Nevşehir şubesi 337 [1921] senesinde 95948 ve 338 [1922] senesinde (164320) kuruş iane cem ederek bundan 337 [1921] senesinde Niğde merkezine (39486) ve murahhaslığa (55000) ve 338 [1922] senesinde de (161465) kuruş irsal edildiği gibi ayrıca 11 top Amerikan bezi ve 22 metre salaşpur da Niğde merkezine irsal edilmiştir.

*

**

Ürgüp Şubesi: Doktor Sait Ethem Bey'in riyasetinde teşekkül eden Ürgüp şubesi 337-338 [1921-1922] senesi zarfında (71892) kuruş iane cem ve Niğde merkezile murahhaslığımıza irsal eylemiştir.^[193]

*

**

Yozgat Merkezi

337 [1921] senesi Şubatında teşekkül eden Yozgat merkezi heyet-i idaresini Doktor Safvet Bey'in riyasetinde, Mekteb-i Sultani müdürü Nihat ve Arap-zade Abdurrahman, Başçavuş-zade Mehmet, Nizam-zade Ali bey ve efendiler teşkil eylemişlerdir.

337, 338 [1921, 1922] seneleri zarfında 142,236 kuruş iane cem ve bundan 108.454 kuruşu murahhaslığımıza irsal edilmiştir.^[194]

Teftiş ve Murakabe

Cemiyetimiz muamelat-ı idareye ve maliyesini teftiş meclis-i umumisiyle Dahiliye Nezareti salahiyetdar bulunduğu cihetle; meclis-i umumisinin teftiş ve murakabesi evkat-ı muayenede [belirli zamanlarda], ve Dahiliye Nezareti'nin teftişatı da nezaretçe lüzum görüldüğü zamanlarda icra edilebileceği malum-ı âlileridir.

Merkez-i umuminizin 338 [1922] senesinden 339 [1923] senesine kadarki muamelat-ı umumiyesi kısmen kongre heyet-i teftişiyesi ve tamamen ve mükerreren de hükümet heyet-i teftişiyesinin nazar-ı tetkik ve teftişinden geçmiş olduğu için safahat ve netaici hakkında ayrı ayrı arz-ı malumat eylemeyi lüzumlu gördük.

Meclis-i Umuminin Mali ve İdari Komisyonlarının Raporları

335 [1919] senesinde inikad eden meclis-i âlileri, 331'den [1915] 335 [1919] senesine kadar dört senelik hesabat ve muamelat-ı umumiye-yi tetkik etmek üzere biri mali ve diğeri idari iki komisyon tefrik etmişti. Mezkûr komisyonlar netice-i mesailerini birer raporla arz eylemişler ve makam-ı riyasetçe de, işbu raporlar, ihtiva ettiği tenkidat ve mütalaata lazım gelen izahat-ı cevabiye verilmek üzere merkez-i umuminize tevdi kılınmıştı.

Mezkûr raporlar ve cevapnameleri meclis-i âlilerinin enzar-ı tetkikine ber-vech-i ati arz olunur: ^[195]

Mali Rapor

Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisi Riyaset-i Celilesine

Hilal-i Ahmer müessese-i hayriyesinin 330 [1914] senesinden 334 [1918] senesi nihayetine kadar beş senelik umur ve muamelat-ı maliyesinin tetkik ve teftişi zımında meclis-i âlileri tarafından ittihab buyurulan encümenimiz, heyet-i celilelerinin hakkımızda göstermiş olduğu itimad ve teveccühe karşı arz-ı şükran ve raporumuzun takdiminde vukua gelen tehhürün esbab-ı mücbireden ileri gelmiş olmasına binaen temenni-i affeyler.

Harb-i umumi badire-i uzmasına [büyük felaketine] tesadüf eden Hilal-i Ahmer'in beş senelik umur ve muamelat-ı hesabiyesi harbin ihdas eylemiş olduğu ihtiyacat ve mahrumiyetlerle mütenasiben tekessür, tenevvü, tezayyüd eylemiş olduğu heyet-i idare, rapor, bilanço, grafik tablolarının mütalaa ve tetkikinden müsteban olacağı veçhile Hilal-i Ahmer'in heyet-i idare ve merkeziyesi harp senelerinde fevkalade ibraz-ı faaliyet ve izhar-ı rüyet eylemiş [yönetimini göstermiş] ve âsâr-ı muvaffakiyet göstermiş olmasından dolayı işbu efal-i meşkûresiyle âlem-i insaniyetin minnet ve şükranını isticlab eylemiştir.

Hilal-i Ahmer'in Muamelat-ı Hesabiyesi:

Usul-i muzaafa * üzerine tesis edilmiş olup kuyud-ı esasiye ve hesabat-ı umumiye için “79” hesapla kuyud-ı esasiye muavin olmak üzere hesabat-ı taliye namıyla “459” hesap güşad edilmiştir.

Hilal-i Ahmer’in 330 [1914] senesinden 334 [1918] senesi nihayetine kadar beş senelik kâffe-i hesabat ve muamelatı yevmiye itibarıyla gerek makbuzat ve gerek sarfiyat evrak-ı müsbitesi tetkik olunmuş ve bilanço muhteviyatının defatir-i esasiye kuyudatıyla mutabık olduğu ve yevmiye kuyudatı da evrak-ı müsbiteye ^[196] müstenit bulunduğu ve sarfiyat-ı umumiyenin meclis-i umumice kabul edilmiş olan alelade ve fevkalade muvazene-i seneviyeler dairesinde tedvir ve icra olunduğu anlaşılmıştır. Hesabatın tesisinde ve defatir-i muhtelifinin tertip ve tanziminde ve her hesaba ait olan evrak-ı müsbitenin tasnif ve muhafazasında görülen insicam ve intizam şayan-ı takdirdir.

Hilal-i Ahmer’in beş senelik muamelat-ı maliyesinin teftişinde bütün defatir tetkik olduğu gibi mütarekeyi müteakip muhtelif kabineler tarafından tayin edilen müteaddit müfettişlerin tanzim eylemiş oldukları raporlar da gözden geçirilmiş ve cümlesinin muhteviyatı da Hilal-i Ahmer muamelat-ı hesabiyesinin pek muntazam bir surette tanzim ve tedvir edilmiş olduğunu natık bulunmuş olması nazar-ı memnuniyetle görülmüştür. 330 [1914] senesi bidayetinde Hilal-i Ahmer’in vaziyet-i maliyesi 233825 lira nakit mevcudu 20.765 lira ambarda mevcut eşya bedeli (14.383) lira demirbaş eşya ve emval-i gayrimenkule esmanı olmak üzere (268.873) liradan ibaret olup işbu meblağın (183.599) lirası cemiyetin sabit sermayesi olup mütebakisi ihtiyat sermayesini teşkil etmektedir.

Halbuki harbin devam ettiği beş sene zarfında Hilal-i Ahmer uhdesine mürettep vezaif-i mübeccele ve insaniyesi ikdam-ı tam ile hüsn-i ifa eyledikten sonra 334 [1918] senesi nihayetinde vaziyet-i maliyesini ber-vech-i ati miktara iblağ eylemiştir.

573225	nakit mevcudu
44400	kıyem [değerli kâğıtlar] ve tahvilat
805686	ambardaki eşyanın mubayaa bedeli
86951	safi matlubat
1873	emval-i menkule ve gayrimenkule
1502045 ^[197]	

Ancak ambar eşyası namıyla mukayyet miktar eşyanın Hilal-i Ahmer’e mal olduğu kıymeti irae eylemekte olup işbu eşya vaktiyle vesait-i münasibe ile gayet ucuz tedarik eylemiş olmakla bugünkü piyasaya nazaran takriben bire beş misli ilave etmek lazım geleceğinden 805686 lira kıymetinde olan eşya hakikatte 4.028.430 lira kıymeti haiz bulunmuş olmasına binaen hakiki vaziyet-i maliyenin 4.724.789 liraya baliğ olduğu anlaşılır. Hilal-i Ahmer’in bütün cephe gerilerinde ve icap eden mahallerde güşad eylemiş olduğu sabit ve seyyar hastaneler ile nekahethaneler, çayhaneler, aşhaneler, emraz-ı sâriye ile mücadele, üseraya ve harp malullerine muavenet gibi vezaif-i mübeccelesinin ifası zımnında masarif-i

* e. n. Muhasebeye yevmiye defterine borçlu hesabının karşılığı olan alacaklı hesabının da, birisi aktif, diğeri pasif tablolarda olmak üzere, aynı zamanda kaydedilmesi halidir.

umumiyesi nakden 815266 lira mubayaa fiyatıyla aynen verilmiş olan 173885 lira eşya ki mecmuu 989151 liraya baliğ olur.

İstanbul'da yevmiye 30000'den fazla fukaraya sıcak yemek tevzi eden aşhaneler istihlakının kısm-ı azamı Anadolu'da icra ettirilmiş olan zeriyyattan istihsal edilen mahsulatla temin edilmiş olduğundan bu yekûna dahil değildir.

Hilal-i Ahmerin beş senelik masarif-i idaresi mecmuu 24171 lira olmasına ve muamelat-ı hesabiye mecmuununun iki buçuk milyon liraya baliğ bulunmuş olmasına binaen masarif-i idarenin yüzde birden noksan olduğu görülür ki Hilal-i Ahmer heyet-i idaresinin vezaif-i mukaddesini ne kadar tasarrufkârane ve cansiperane ifa eylemiş olduğu nümayan olur [gösterir]. Hilal-i Ahmer'in beş senelik varidat-ı umumiyesini teşkil eden 1.139.106 liradan ianat kısmı olan 664356 liradan 63228 liranın İstanbul ve 52956 liranın da umum-ı vilayat-ı Osmaniye tarafından cem edilmiş olmasına nazaran Memalik-i Osmaniye'de cem olunan ianat, ianat-ı umumiyenin ancak altıda birini teşkil ediyor.^[198]

İstanbul'da ve vilayat-ı Osmaniye'de cem edilmiş olan ianatın miktarı memalik-i ecnebiyede ve memalik-i saire-i İslamiye'de cem edilmiş olan ianata nispeten dun bir derecede bulunması Hilal-i Ahmer müessesesinin kıymet ve ehemmiyetinin layık olduğu derecede takdir edilememiş ve ihtiyacın ahaliye anlatılamamış ve irşat teşkilatının noksan bulunmuş olmasından ileri geldiğini atfedileceğinden Hilal-i Ahmer teşkilatının tevsi edilmesi münasip olur.

Varidat faslının bir kısm-ı mühimini teşkil eylemesi icap eden aidat ise 330 [1914] senesinde 1150 lira iken 331 [1915] senesinde 1201 lira terfi etmiş ve 332 [1916] senesinde 754; 333 [1917] senesinde 910; 334 [1918] senesinde 699 liraya tenezzül eylemiştir. Hilal-i Ahmer müessesesine kaydedilmiş olan azanın nizamname mucibince her sene itasını taahhüt eylemiş oldukları aidatı tediye etmediklerinden veya edemediklerinden seneden seneye tenakus etmiş ve bu suretle taahhüdatını ifa edemeyenler de azalıktan sakit olmuştur [düşürülmüştür]. Merkez-i umumi raporunda teessürle beyan edilmiş olduğu veçhile bilumum Salib-i Ahmerlerin başlıca kuvve-i maneviye ve maddiyesini teşkil eden azasının adediyle bunların verdikleri aidat-ı seneviye olduğu halde Hilal-i Ahmer aza-yı muhteremesi adedinin günden güne tenakus eylemesi Hilal-i Ahmer'in Merkez-i Umumisi'nin faaliyet-i meşkûresiyle gayrikabil-i telif [bağdaşmaz] olduğundan yeniden aza kaydına teşebbüs ve aza-yı mukayyete tahsilatının teminine himmet buyurmaları temenni olunur.

Hilal-i Ahmer müessesesi 93 muharebe-i zailinde [geçen 1877-78 muharebesinde] görülen ihtiyaç üzerine teessüs etmiş ve 313 [1897] Yunan muharebesinde dahi ibraz-ı faaliyet eylemiş ise de bu tarihten itibaren guşe-i nisyana [unutulma köşesine] atılmış ve 327 [1911] senesinde yüz aza ile bir heyet halinde nizamname-i mahsus mucibince^[199] teşekkül ederek tekrar faaliyete başlamış ve bila-inkita ifa-yı vazife eylemiştir.

327 [1911] senesinde cemiyetin sermaye-i iptidaiyesi 14611 liradan ibaret iken İtalya Harbi'nin zuhur eylemiş olmasına binaen cemiyet faaliyetine gelerek bir taraftan aza kaydına ve her tarafta iane cemine teşebbüs eylemek suretiyle gerek memalik-i Osmaniye'de ve gerek memalik-i ecnebiyede mütemekkin Müslümanlardan ve bilhassa Hindistan, Mısır, Bosna Hersek'ten vürud eden ianat sayesinde gerek İtalyan ve gerek Balkan harplerinde vazife-i

mebruresini ifaya muvaffak olmuş ve 327 [1911], 328 [1912], 329 [1913] seneleri muamelat-ı hesabiyeleri neticesi olarak 268873 lira umumi varidatla 330 [1914] senesine dahil olmuştur.

330 [1914] senesi iptidasında nakdi ayni bütün sermaye ve ihtiyat akçesi mecmuu olan 268873 lira ile faaliyetine germi vererek harbin devam ettiği beş sene zarfında uhdesine mürettep vezaif-i mübeccele ve meşkûresini cansiperane hüsn-i ifa ederek nakden ve aynen olmak üzere bir milyon liradan fazla imdat ve muavenet hususunda para sarf etmiş iken sermayesini kuyud-ı hesabiye nazaran altı misline hakikatte piyasa mucibince on altı misline iblağ eylemiş olan Hilal-i Ahmer Merkez-i Umumi ve heyet-i idaresi aza-yı muhteremesine alenen arz-ı şükranı vecibe addeyleriz.

Teklifatımız ber-vech-i atidir:

1- Ambar hesabının rayic-i hazır üzerinden tutularak eşyasının miktar ve kıymetinin tespit ve sermaye ve ihtiyat akçesinin tefrik edilmesi

2- Avanslar hesaplarının tasfiyesiyle zeriyyat muvazenesinin tanzimi

3- Hilal-i Ahmer teşkilatının ihtiyacat-ı asriye ile mütenasip [çağdaş ihtiyaçlara uygun] bir surette tevsi ve ıslah edilmesi. ^[200]

4- Cemiyet azası adedinin tezyid ve taahhüdâtın tahsil edilmesi esbabının temin edilmesi.

5- Memalik-i Osmaniye'de Hilal-i Ahmer teşkilatının daha müsmir olacak surette nizamnamenin tadil edilmesi ve muayyen varidatı temin edecek esbabın taht-ı teemmüle alınması.

İmza

Mali Raporda İhzar Olunan Cevap

Maliye komisyonunun netice-i teftişatı mübeyyen olan raporda harp seneleri faaliyetinin muamelat-ı hesabiye ve maliyesinin suret-i muntazamada cereyan eylemiş olduğu lisan-ı takdirle beyan edilmekle beraber beş maddelik teklifat serdedilmiş olduğundan bunlara ait mütalaat-ı âcizane ber-vech-i ati arz olunur.

1- Ambar hesabının maliyet fi-i vasatiyesine [ortalama fiyatına] istinaden cereyan ettirilmesi, eşya-yı mevcudenin kıymet-i hakikiyesini ve bi'n-netice cemiyetin vaziyet-i maliyet-i hakikiyesini irae ettiğinden, her an mütehavvil ve mütebeddil olan piyasa kıymetleriyle hesap edilmesi hem kabiliyet-i tatbikiyesi ve hem de usul-i muhasebemizin esasatı noktazarından muvafik görülemez. İhtiyat akçesinin tefrik ve tespit edilmesi hususuna gelince her sene meclis-i âliye takdim edilmiş muvazene-i umumiyyeye ait mevadd-ı nizamiyede bu cihet sarahaten mezkûr olduğundan ve ihtiyat akçesinin miktarı her senenin vaziyet-i maliyesiyle mütenasip olacağından bu suretle ifa-yı muameleye devam olunması zaruridir.

2- Harp senelerinin her iki raporda telhis edilen faaliyetinin netice-i tabiiyesi olarak devredilen avans hesaplarının sürat-i mümkün ile tasfiyelerine devam olunmaktadır. Zeriyat muvazenesi ikmal ve idari ^[201] komisyonunun nazar-ı tetkikine arz edilmiştir. İdari komisyonunun ziraatın neticesi hakkında serdeylediği mütalaa işbu muvazene cetvelinin tetkikatı neticesine müstenittir.

3- Hilal-i Ahmer teşkilatının ihtiyacat-ı asriye ile mütenasip surette tevsi ve ıslah edilmesi 10. Beynelmîlel Kongre mukarreratına istinaden icra edilebileceğinden bu cihet layık olduğu ehemmiyetle heyet-i merkeziyenizin başlıca mesaisini teşkil etmektedir.

4- Aza aidatının tahsilinde görülen müşkülât heyet-i âlilerine takdim edilen icraat raporunda ber-tafsil arz edilmişti. Gerek merkez ve şubatin ıslahı ve gerek aza adedinin tekessürü suretiyle varidatın tezyidi derdest-i tadil olan nizamname-i esasinin meclis-i âlilerince ikmal ve kabulüne müteallik bulunduğundan bilumum şubatomuzla doğrudan doğruya muhabere imkânı hâsıl olur olmaz icap eden tedabir ittihaz olunacaktır.

5- Cemiyete bazı menabi-i varidat temini çareleri hal-i tabiinin avdetinden sonra teemmül edilebileceğinden şimdilik bu hususta hiçbir teşebbüste bulunmayı münasip görmemekteyiz.

İdari Rapor

Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisi Riyaset-i Aliyesine

Hilal-i Ahmer'in dört senelik umur-ı muamelat-ı idariyesinin tetkiki zımında meclis-i âlileri tarafından intihap buyurulan komisyonumuz heyet-i muhteremelerinin hakkımızda ibraz buyurduğu âsâr-ı itimad ve teveccühe karşı arz-ı minnet ve şükranı vecibe addeder. Bazı esbab-ı mucbire ilcasıyla raporumuzun ^[202] takdiminden vukua gelen tehhür mülabesesiyle [münasebetiyle] temenni-i affeyler.

Komisyonumuz kendisine tevdi edilen vazifeyi ifa etmek üzere İstanbul'da mevcut Hilal-i Ahmer müessesatının kısm-ı azamını teftiş ve umur-ı muamelatını mahallinde tetkik ve Hilal-i Ahmer'in harp senelerine ait faaliyeti hakkında da malumatdar zevattan icap eden hususatı tahkik ettiği gibi cemiyet-i hayriye muamelatının şuhud-ı samitesi olan defatir-i idariyesinde fevka'l-memul bir mertebede musadif olduğu âsâr-ı fahire ve icraat-ı meşkûre kuyudundan dolayı nasibedar-ı tahassüs olduğunu ispat ile kesb-i fahr eyler [övünç duyar].

Maruzatımıza gerek harp zamanında ve gerek hal-i hazerde Hilal-i Ahmer'in en büyük faaliyetine sahne olan merkez ambarından başlıyoruz.

Uzun senelerden beri sürüklenip gelen ve heyet-i merkeziye ve idariyeyi dur ü dıraz işgal eden ambar inşası meselesinin bu ana kadar muvafık [uygun] bir suret-i hale iktiran edemeyişi ambarın Kantarcılar'daki Ethem Paşa Konağı'nda kalmasını mucip olmuş ve binanın ihtiyaca nispetle pek dar ve taksimat itibarıyla gayrimuvafık olması hem hizmeti fevkalade işkâl ve hem de lüzum tahakkuk ettikçe tali ambarların açılmasını istilzam eylemiştir.

Evveleminde şurasını kaydetmek lazım gelir ki ambarda gördüğümüz ve ber-vech-i ati arz edeceğimiz noksanı-i intizamın husulünde harbin ihdas ettiği müstesna ve müşkül şeraitle birlikte bu bina noksanının pek büyük bir dahl ü tesiri olmuştur.

Ambar ber-mucib-i nizamname bir memur-ı mesulün taht-ı idaresinde bulunmakla beraber bütün harp senelerinde ve eylevm ambarın her hususta amirliğini müfettiş-i umumi ifa eylemektedir. Yalnız teftiş vazifesiyle mükellef olması icap eden zatın aynı zamanda vezaif-i icraiye ile işigali ise idarece mehazir [sakıncalar] ve müşkülâtı dai olmakla beraber bu şekli-i [203] idarenin harp zamanında işe bir suret-i seria-i ameliye vermek niyet-i hayriyesiyle ihdas edildiği icra ettiğimiz tahkikat ile anlaşılmıştır.

Maahaza müfettiş-i umuminin evsaf-ı aliye-i ameliye [işin yüksek nitelikleri] ve hasail-i mümtaze-i iktisadiyelerinden bu sahada istifade arzu edildiği takdirde ambar idaresinin müşarünileyhe; müfettiş-i umumilik vezaifinin de diğer bir zata tevdi daha dürüst olurdu. Bu gayritabii vaziyetin bugün dahi ıslahı taht-ı imkân ve mertebe-i vücudadır [gereklilik mertebesindedir]. Müfettiş-i umuminin faaliyeti ambar hidematını mass u bel etmesinin, diğer müessesatın ve hatta ambarın sık sık teftiş edilememesini mucip olduğu muhakkaktır. Nizamname mucibince ambar teftişinde vazifedar olan fen komisyonunu da bu vazifeyi ifa etmediğini kaydetmek mecburiyetindeyiz.

Ambar için vücubu derkâr olan bir talimatname maatteessüf vücuda getirilememiş olduğundan muamelatın bu talimata muvafık bir surette cereyan edip etmediğini tetkik mümkün olamamıştır. Ve her ambarda yapılması müteamil [olağan] olan sene devri Hilal-i Ahmer ambarında beş senede bir defa bile yapılmamıştır. Binaenaleyh her halde bir heyet tarafından ambarda tadat yapılarak varidat ve sarfiyatıyla mevcudun tahakkuk ettirilmesi lazımdır.

Muhtelif ambarlara münkasım eşyanın ayrı defterleri mevcut olmadığından birinde yangın veya saire bir sebeple bir ziya vukuu takdirinde tahakkuk ettirmek mümkün değildir. Bu defterlerinde acilen tanzimi icap eder.

Ambarda ecza, kumaş ve erzak gibi mevadd bir dereceye kadar hüsn-i muhafaza edilmekte ise de alat-ı tıbbiye ve cerrahiye birçoğunun iyi muhafaza edilemediği görülmüştür. Hususat-ı mesrudedede [belirtilen hususlarda] hem suiistimalin önüne geçmek ve hem de tasarruf etmek maksadıyla pek az memurla idare-i maslahat fikrinin büyük bir amil olduğu anlaşılmıştır ki bu hususta da o kadar isabet olmasa gerekir. [204]

Hilal-i Ahmer'in iptida ihtiyacat-ı atiyesi için beray-ı ihtiyat mubayaa ve iddihar eylediği mevaddan lüzumu olmayanların veya bozulmaya başlayanların elden çıkarılması suretiyle bilmeceburiye satış yapmaya başlamış ve bilahare bu alım satım işine vüsat-ı germi* vererek ticaret haline kalb eylemiştir. Elden çıkarılacak mevaddın tayinde fen komisyonunun kararı olması muktezi iken bu mesuliyeti heyet-i idare deruhte eylemiştir. Filhakika mesele bir ticaret şekline ifrağ edildikten sonra komisyon kararıyla iş görmenin imkân-ı ameliyesi olmadığını tasdik etmek icap ettiği gibi esasen satış muamelatını bilahare tasvip etmiş olan heyet-i merkeziye bu babda lazımu'l-riaye [uyulması gerekli] bir usul vaz etmemiştir. Alım

* e.n. vüsat-ı germi: sıcaklığını genişletme, artırma anlamındadır. Metinde alım satım işinin canlandırılması, kızıştırılması anlamında kullanılmıştır.

satım ekseriyetle ambarda müfettiş-i umuminin reyi ve bazen müşarünileyhin bazen de heyet-i idare kararıyla icra edilmektedir. Mamafih heyet-i idare bu hususta müfettiş-i umumiye salahiyet-i vasia verdiği cihetle mesuliyette tamamen müşterektir. Herhalde bu muamelenin daha usuli bir şekle ifrağı lazımdır.

Harbin hitamı hasebiyle Hilal-i Ahmer ambarlarının umumi bir tasfiyeye tabi tutularak lüzumsuz mevaddın elden çıkarılması ve gerek[li olup] kalacakların tasnifi ve hüsn-i muhafazalarının temini icap eder.

Bade's-sulh memleketimizin vaziyetine nazaran Anadolu'nun tensip edilecek bir noktasında Hilal-i Ahmer merkez ambarının tesis ve inşasına başlanması lazımdır.

Hilal-i Ahmer harp esnasında gerek İstanbul'da ve gerek muhtelif cephe gerilerinde müteaddit hastane, şifa yurtları, çayhaneler, aşhaneler gibi birçok müessesat vücuda getirmek suretiyle orduya ve memlekete büyük hizmetler ifasına muvaffak olmuştur. Bu mesai cidden şayan-ı fahr u şükrandır. Yalnız bu faaliyetin en büyük kısmının İstanbul'a masruf olduğu göze ^[205] çarpmaktadır. Filhakika Çanakkale harbi esnasında ve pek acil ihtiyaçlar karşısında yapılan teşkilatın kıymeti pek büyük olmakla beraber diğer cephelere ait menzillerde de Hilal-i Ahmer'in daha fazla faaliyet göstermesi pek ziyade arzu edilirdi.

Muhtelif cepheler gerisinde tesis edilen ve büyük hizmetler ifasına muvaffak olan Hilal-i Ahmer müessesatına merkezin muktesit [iktisatlı] değil biraz bahil [cimri] davrandığı mesela Üçüncü Ordu'daki müessesata ordu tarafından ekmeğin bila-bedel oraca tedariki mümkün olan erzakın fiyat-ı mirisiyle [resmi kur], pek çok malzeme-i sıhhiyenin ordu sıhhiye deposundan keza bila-bedel memurin-i sıhhiyenin ordu memurin-i sıhhiyesi meyanından pek cüzi bir zamm-ı maaş mukabilinde itasına karşı Hilal-i Ahmer'in siasının müsaade-i tammesine rağmen gaz, şeker, çamaşır vesaire gibi mahallinde tedariki mümkün olmayan mevaddın ihtiyaca nispetle pek noksan gönderildiğini ve bu yoksulluk dolayısıyla Hilal-i Ahmer müessesatının çok defalar ordu müessesat-ı sıhhiyesine nispetle daha mahrum bir halde kaldığını zikretmek lazımdır.

Harb-i umumi tesiriyle her tarafta hadis olan [ortaya çıkan] galeyana hissiyat birçok yerlerde Hilal-i Ahmer namı altında mahalli cemiyetler tesisini mucip olmuş ve bu cemiyetler bazı mahallerde büyük küçük hastaneler açarak kıymetli hizmetlerde bulunmuşlardır. Bu heyetlerin ekserisi Hilal-i Ahmer'in nizamnamesine muvafık bir surette teşekkül ve icra-yı faaliyet etmediklerinden Hilal-i Ahmer merkezince tanınmamış ve Hilal-i Ahmer namını taşıyan bu teşkilatın icraatı kontrol altına alınmadığı gibi lüzumunda muavenet de edilmemiştir.

Ahval-i fevkalade karşısında birçok hususatta nizamnameye harfiyen riayet edememek mecburiyetinde kalan Hilal-i Ahmer'in bu hususta bazı suver-i tesviye bularak bu heyetlerin faaliyetinden istifade etmesi ve Hilal-i Ahmer'in ^[206] Anadolu'daki teşkilatını tevsi ve takviyeye muvaffak olması pek ziyade şayan-ı temenni ve calib-i takdir olurdu. Ma-hasal [sonuçta] afettede vatanın nigh-ban-ı sıhhati [sağlığının sözcüsü] olan ve atiyen daha ziyade delalet-i hayriyesine ihtiyaç bulunan Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin hazari esbab-ı tekâmülünü temin edecek teşkilat-ı cedide ile azasını teksir ve daha müsmir bir faaliyet-i mümtaza ibrazına kudret-yab olmak için ittihaz-ı fırsat etmesi taht-ı elzemiyettir. Nitekim Hilal-i

Ahmer umur ve muamelatını tanzim ve tespit için icap eden talimatname bu uzun devirde de vücuda getirilememiş ve bunun muamelat üzerine su-i tesirden [kötü etkisinden] hali kalmadığı tahakkuk etmiştir. Binaenaleyh gerek nizamname-i esasi ve dahilinin tadili ve gerekse hastaneler, ambar, hastabakıcılık mektebi, elbise vesaire talimatnamelerinin acilen ihzar ve mevki-i meriyete vazı icap eder. Kezalik her defa içtihadı göre hareket etmemek için yatak adedine göre hastanelerin memurin ve levazım kadrolarının ve depolarda her-bar [daimi] bulundurulacak eşya ve mevadd kadrosunun tanzimi lazımdır. Hilal-i Ahmer hastabakıcı yetiştirmek için harp zamanında pek az istifade edebilmiştir. Heyet-i merkeziye ve heyet-i idarece çok defalar dur u dıraz münakaşatı mucip olduğu halde henüz mektep teessüs edememiştir. Halbuki memleketin ihtiyac-ı sıhhi derkâr [aşıkâr] olan bu mektebin bilhassa İstanbul'da değil Anadolu'nun münasip bir mahallinde tesisi şayan-ı temennidir.

Hilal-i Ahmer'in üsera için sarf ettiği himmet ve gayret ve bi'l-vücut [her yönden] şayeste-i fahr u mübahattır. Hilal-i Ahmer teşkilat-ı mebruresinin en meşkûr ve mazbutu olan aşhanelerde meşhut basıra-i ibtihacımız olan âsâr-ı intizam, bihakkın takdire şayan olduğu gibi verilen yemekler üzerinde yaptığımız tetkikatta Hilal-i Ahmer'in bu babda en ziyade sıcak yemek vermek ^[207] gayesini takip ettiğini anladık ve halkın soğuk günlerde amade bulunduğu bu sıcak yemekten pek mahzuz ve şükr-güzar olduğunu gördük. Hilal-i Ahmer bu şekl-i muavenetini taşrada da küçük mikyasta yapmıştır. Memalik-i müstevliyenin hin-i istirdadında oralarda hüküm süren kahta karşı azadan bir zat tarafından vuku bulan teklif mazhar-ı kabul olarak aynı teşkilat oralarda da vücuda getirilseydi pek büyük muavenet ifa edilmiş olurdu.

Hilal-i Ahmer'in yapmış olduğu zeriyyata gelince: Bu hususa ait cetvellerin tahkikattan sarf edilen tohuma nispetle alınan mahsulün pek az olduğu anlaşılıyor ise de teşebbüsün heyet-i umumiyesi itibarıyla nefi gayrimünkerdir.

Ma-hasal Hilal-i Ahmer'in harpten evvelki hali, vaziyet-i hazırasıyla mukayese edilir ve harp esnasında pek vâsi sahalarda ifa ettiği hidemat-ı meşkûre-i mühimme [faydası inkâr edilemez] göz önüne getirilirse merkez-i umumi ve heyet-i idarenin harbin ihdas ettiği gayritabii şeraitten istifade ederek hem mesâib-i harbe karşı büyük hizmetler ifasına ve hem de Hilal-i Ahmer'i pek ziyade kuvvetlendirmeye muvaffak olduklarını fart-ı minnet ve şükran ile tasdik etmek lazım gelir. Harbe ait şerait gayritabii el-yevm hemen zail olmuş gibi telakki olunabileceğinden Hilal-i Ahmer idaresinin de hal-i tabiiye ircası zaruridir.

Bu hususta teklifatımız da ber-vech-i atidir:

1 - Hilal-i Ahmer müddaharında lüzumlu lüzumsuz eşyanın tefrik ve tespitiyle bilüzum olanların hemen elden çıkarılması ve bu hususun bir heyete tevdi.

2- Müddahar umurunun tanzimi, memurin tensiki ve acilen bir talimname vücuda getirilmesi ^[208]

3 – Anadolu'nun münasip bir mahallinde Hilal-i Ahmer merkez deposunun inşası.

4 – Muamelat-ı ticariyeye nihayet verilmesi

5 – Anadolu'nun münasip bir mahallinde bir hastabakıcı mektebinin tesisi,

6 – Anadolu’da Hilal-i Ahmer teşkilatının tevsii ve köylere kadar teşkili temin edecek esaslı bir propaganda tesisi.

7 – Diğer hükümmatta olduğu gibi sulh Hilal-i Ahmer’i tarzında çalışabilmek üzere bir program tanzimiyle kongreye teklifi.

8 – Nizamnamelerin behemehal tadili veya yeniden tanzimi.

16 Ağustos [1]920

İdare Komisyonu

İdari Rapora Heyet-i İdarenin Cevabı

Hilal-i Ahmer 334 [1918] senesi Meclis-i Umumisi Riyaset-i Celilesine

“Cemiyetimizin 331 [1915] senesinden 334 [1918] senesi nihayetine kadar dört senelik muamelat-ı umumiyesini teftişe memur buyurulan idari ve mali komisyonların netice-i teftişatını mübeyyen olarak takdim olunan ve canib-i riyasetpenahilerinden beray-ı mütalaa heyet-i acizanemize havale buyurulan raporlarda serdedilen mülahazata mukabil maruzat-ı atiyenin heyet-i muhteremeye arz ve iblağı takarrür etmiştir:

1- Merkez ambarı: Cemiyetimizin en büyük faaliyetine sahne olması itibarıyla mukaddeme-i makal [sözün başı] ittihaz edilen merkez ambarı için yeni bir bina inşa edilememiş olmasından bütün harp senelerince gayrimüsait bir bina içinde ifa-yı vazife edilmek zarureti filhakika bizi hayli müşkülata ^[209] maruz bırakmış ise de bina meselesi faaliyetin vüsat ve kesreti ve ahval-i harbiye karşısında tali derecede kaldığından mevcudu hüsn-i istimale gayret edilmiş ve bu suret-i hareket esaslı bir guna intizamsızlığı tevhit etmemiştir.

Ambarın ithalat ve ihracat muamelatı cemiyetimizin usul-i muhasebesine tevfikân idare-i merkeziyeden tanzim edilecek ithal ve ihraç bordrolarına müstenit olması suretiyle muayyen bir usule tabidir. Ancak mezkûr bordroların ambara uzak bulunan idare-i merkeziyede tanzim ve ihzarı alakadar müessesat ve eşhasın muamelatını işkal ve tasib edeceği [zorlaştıracağı] halbuki harbin ihdas eylediği hal-i fevkalade her işin en seri ve salim mecrada cereyanını iktiza ettirdiği cihetle bunların ambar dahilinde muhasebe-i merkeziyeden gönderilen memura tanzim ettirilmesi zarureti hâsıl olmuştur.

Muamelatın bu suretle cereyanı müessesata verilecek eşyanın enva ve mekadirini ve ithalat ve ihracat-ı umumiyeye müteallik muamelatı kable’l-icra [yapılmasından önce] tayin ve tespit ve kontrol etmek ve aynı zamanda en mühim merkez-i faaliyet olan ambarı daimi bir murakabe altında bulundurmak lüzumunu tevhit ettiğinden, hususat-ı mezkûre esasen vezaif-i asliyesinden bulunması itibarıyla, müfettiş-i umumiye tevdi edilmiş ve bu tedbir-i idariden sürat-i muamelat itibarıyla büyük fevaid istihsal kılınmıştır.

Müfettiş-i umuminin ambardaki vaziyet ve vezaifi mahiyet-i icraiye haiz olmayıp ithalat ve ihracatın tarz-ı cereyanını vukuundan evvel murakabeye matuf bulunduğu bilimum ita ve sarf emirlerinin usul ve kavaid-i müttehazaya tevfikân makamat-ı aidesince tanzim ve imza edilmiş olmasıyla da sabittir. ^[210]

Senelik Tadat ve Devirler

Bir taraftan memalik-i ecnebiyeden ve Anadolu'dan her gün merkez ambarına vürud eden yüzlerce balya eşya malzemenin kabz [tutulma] ve teslimi diğer cihetten İstanbul'da vehleten [ansızın] beş tanesi bir gecede olmak üzere güşad edilmiş olan beş bin yataklı yedi hastanenin erzak, eşya, ecza vesaire ihtiyacatının günü gününe temini ve aynı zamanda en uzak cephelerde hal-i faaliyette bulunan müessesat-ı sıhhiye ve imdadiyahimize levazım tedarik, imal ve ihzar ve sevki gibi gece gündüz mütemadi mesaiye mütevakkıf olan faaliyeti muvaffakiyetle ibraz-ı tetevvüç etmiş [taçlandırmış] olan ambarımızda mutad olan senelik tadatı yapabilmek için la-akall iki ay tatil-i mesai mecburiyetinde kalınacağı nazar-ı itibara alınarak buna imkân görülemediği cihetle hal-i tabiinin avdetine intizaren tadatın tehhürüne zaruret hâsıl olmuştur. Mamafih ithalat ve ihracat-ı umumiyenin gerek merkez-i umumi muhasebesinde ve gerek ambar defterlerinde günü gününe ve müteakiben kayıtları icra olunmuş ve bu hususa fevkalade atf-ı ehemmiyet ve sarf-ı gayret edilmiş olduğundan envarı 10, 000 kalemi müteceviz olan eşyanın her sene nihayetindeki miktarları değil hatta her günkü mevcutlarını mezkûr defterlerden istihraç imkânı temin edilmiş 335 [1919] senesinin hululüyle harp faaliyetinin nispeten tenakus etmesinden bi'l-istifade tadat-ı umumi yapılarak kuyudata nazaran bazısında görülen cüzi tefavütlerin [küçük farklılıkların] esbabı maliye ve fen komisyonlarınca bade't-tetkik tabii görülerek mahsup ve tespit edilmiştir ki bu da komisyonların ihtiyaç görüldüğü zaman faaliyeti sektedar etmemek şartıyla ifa-yı vazife eylemiş olduklarını irae eder.

Alat-ı Cerrahiye

Ambardaki erzak ve çamaşır ve ecza-yı tıbbiyenin hüsn-i muhafaza edilememesi ^[211] meselesine gelince komisyonun nazar-ı dikkatini celp eden alat-ı cerrahiye hüsn-i muhafaza edilememekten harap olmuş olmayıp belki hastanelerin seddini müteakip senelerce istimal olunarak tamire ihtiyaç görülmüş alattır ki, bunlardan memleketimizde kabil-i tamir olanlar harp içinde birkaç defa tamir ve nikelaj ettirilmiş ve elyevm tamir edilmemiş alat-ı cerrahiye kalmamış olmasına nazaran cemiyetimiz bundan maddi manevi hiçbir zarara duçar olmamıştır. Metn-i raporda takdir buyurulduğu veçhile hem suiistimalin önüne geçmek ve hem de masarif-i idareyi asgari bir hadde indirmek maksad-ı halisanesiyle az memurla çok iş görmek prensibine tabi olduk.

Alım Satım Muamelatı

Seferberliğin bidayetinde, zuhur edecek harbin senelerce süreceğini ve bilhassa memleketimizde bin türlü sefalet levhaları vücuda getireceğini tahmin ettiğimiz içindir ki, cemiyetimiz ihtiyacatını en seri ve en ucuz bir surette taht-ı temine almak esasıyla nukud-ı mevcudeden kısm-ı azamını pek müsait şeraitle mubayaa edilen eşya ve malzemeye tahvil ve bilahare Avusturya ve Almanya'da cem edilen ianatı da malzeme-i sıhhiye mubayaasına hasr ve tahsis ederek merkez ambarımıza mütevaliyen her türlü levazım iddihar olunmuştu. İttihaz edilen bu tedbir tekmil harp senelerinde müessesatımızı en ufak bir ihtiyaçtan mahrum bırakmamak şartıyla idare ve idameye kâfi geldiği gibi bazı nev-i eşyadan ihtiyaçtan fazla

kalmasını intaç etmiş olduğundan fazla kısım eşyanın furuhtuyla esmanının miktarı azalan veya mevcudu kalmayan enva-i eşyanın tedarikine sarf etmek zarureti görülmüştür. Harbin tevlit eylediği gayritabiilikler içinde ^[212] cemiyetimizin faaliyetini sekte dar etmemek için ikame kanununa tatbik-i hareketten daha nafi [yararlı] bir yol bulunamamıştır.

Alım satım muamelatının daha ziyade usuli şekilde icra edilmemesi keyfiyetine gelince, bu muamelatın heyet-i idarenizin malumat ve mesuliyeti, müfettiş-i umuminin murakabe ve teftişi tahtında memurin-i aidesi tarafından icra edilmiş olmasına nazaran heyet-i idare bu şekli en ameli bir usul olarak telakki eylemiş ve maa't-teşekkür bu telakkisinde yanıldığını gösteren vakayie şahit olmamış olduğu gibi bu usulden sürat ve ehveniyet gibi birçok fevaid-i maneviye ve maddiye de hâsıl olmuştur.

Cephedeki Müessesatın Nevakısı

Muhtelif cephelerde ifa-yı vazife eden Hilal-i Ahmer müessesatına gaz, şeker, çamaşır gibi mahallerinde tedariki mümkün olmayan levazımdan lüzumu kadar gönderilememesi hakkındaki tenkide cevaben, icraat raporumuzda münderiç istatistiklerle müspet olduğu üzere doksan bine karib yaralı ve hasta tedavi eden Hilal-i Ahmer hastanelerinin senelerce devam eden faaliyetleri için bunların ancak asgari ihtiyaçlarını temine sarf-ı gayret etmeye ve cemiyetin bütün vesaitini ibzal etmemek ihtiyatkârlığını esas ittihaz eylediğimizi arz eyleriz.

Müessesatımız bu halde de daima emsaline faik bir surette makamat-ı resmiyenin ve bilhassa cenah-ı himayesine sığınan zabitan ve efradın şükran ve takdirini bihakkın isticlaba muvaffak olmuşlardır.

Merkez-i umuminiz harbin devamı müddetince mebzul vesaitle hal-i faaliyette bulunacak olan müessesat-ı sıhhiye-i resmiyenin tatil-i faaliyet ıztırarında kalacaklarını ve halbuki o zaman mesaibzedegâna dest-i muavenet ve şefkati uzatacak kuvvetli ve kudretli bir Hilal-i Ahmer'in vücudunu teemmül ^[213] eylemiş olduğu gibi harbin ne vakit hitam bulacağını da kestiremediğinden cemiyetin bütün kuva-yı maddiye ve maneviyesini hemen sarf ve ibzalden çekinmiş ve bu hareketiyle, temadi edecek olan harbin ve avakıbının tahmil edeceği vezaif-i insaniyeye karşı kuvvetsiz kalmak tehlikesinin önünü almıştır.

Mütarekenin akdinden sonra Trabzon, Gümüşhane, Erzincan ve Şimali Mamüretü'l-aziz ve Erzurum ve Beyazıt havalisine gönderilen imdad-ı sıhhi heyetlerinin ve İzmir'in işgalinden sonra dahile iltica eden binlerce muhacirine yardım için de Nazilli, Akhisar, Alaşehir ve İzmir havalisine yetiştirilen muavenet heyetlerinin hidematı bu ihtiyatkârlığın semere-i muvaffakiyatıdır.

Hilal-i Ahmer Merkez ve Şuabatına Müzaheret

Harp esnasında nizamname-i esasiyemize muvafık surette teşekkül etmemiş veya tarz-ı faaliyetini nizam-ı cemiyetin taayyün ettiği [belirttiği] hudut ve salahiyet haricine teşmil etmiş olan bazı merakiz ve şuabatın mesailerinden istifade için merkez-i umumiden layık olduğu kadar muavenet ve müzaheret görmedikleri mütalaası muhtac-ı teemmüldür. Malum-ı âlileri olduğu üzere Hilal-i Ahmer harpte sıhhiye-i askeriyenin muavini olması itibarıyla

faaliyet programını harbin ihtiyacı-ı umumiye-i sıhhiyesiyle en ziyade alakadar olan makam-ı mezkûrun lüzum göstereceği tarzda tanzim ve tatbik etmesi muktezi bulunduğundan, merkez-i umuminiz bu kaideye tabiatıyla müessesat-ı sıhhiyesini sıhhiye-i askeriyenin lüzum gösterdiği mahallerde tesis ve güşad eylemiştir. Bu müessesata hitam-ı harbe kadar idamesine muktezi vesaiti ihzar ve isale sarf-ı gayret ederken merakiz ve şubatın merkez-i umumiye karşı vazifeleri, deruhte edilen ^[214] hidemat-ı muavenetkâranenin istilzam edeceği masarif-i azimeye mümkün mertebe iştirak etmek yani bütün mesailerini cem-i ianata hasretmek ve varidat-ı umumiyelerini nizamname-i esasi ahkâmına tevfikân idare-i merkeziyeye isal eylemektir. Esasen bütün Salib-i Ahmerlerde bu merkezîyet usulü esas ittihaz edilmiştir. Hilal-i Ahmer teşkilat-ı umumiyesinin varidatını bir noktaya cem ve temerküz ettirdikten sonra yapılacak hizmetin derecesi her şubenin kendi varidatı nispetinde ifa edeceği ufak tefek mahalli muavenetlerin kıymet ve ehemmiyetiyle elbette kabil-i kıyas olamaz. Bu usule riayet etmek istemeyen bazı şubelerin harekâtını nizamnamemizin sarahat-ı katiyesine rağmen müsamaha etmek ile hem nizamname ahkâmına vaki olan tecavüz tasvip ve hem de usul ve nizam-ı mevzuaya tebean kemal-i intizam ile vazifelerini hüsn-i ifa etmiş olan yüzlerce merkez ve şubeye fena bir misal irae edilmiş olurdu.

Mütalaa-i anifeye binaendir [biraz önceki görüşe dayanarak] ki bu hususta kemal-i ciddiyet ile hareket olunmak zaruri görülmüştür. Mamafih Bağdat ve Musul'da Irak muharebatının en şiddetli zamanlarında usulü dairesinde teşekkül etmiş olan merkezlerde mesafenin budiyeti ve ihtiyacı-ı mahalliyyenin ehemmiyeti nazar-ı itibara alınarak varidat-ı umumiyelerinin ihtiyacı-ı mahalliyyeye hasr ve sarfına hemen mezuniyet verilmiş olduktan maada bunlara imkân derecesinde gerek nakit ve gerek ecza ve malzeme-i sıhhiye irsali suretiyle ibraz-ı muavenet olunmuştur. Binaenaleyh Hilal-i Ahmer'in tarihçe-i faaliyetinde pek mühim bir fasıl teşkil eden Bağdat ve Musul merkezlerinin hidematı merkez-i umuminizin hin-i hacette [gerektiği zamanda] yine nizamname ahkâmına hürmetkâr olmak şartıyla bazı tedabir-i müsmire ittihazından vareste kalmadığını ispat eder.^[215]

Aşhaneler Teşkilatı

İstanbul'daki aşhaneler teşkilatının memalik-i müstevliyenin istirdadından sonra oralarda teşmili esasen nazar-ı ehemmiyetle görülmüş ve Anadolu'ya gönderilen imdad-ı sıhhi heyetlerinin buldukları ve lüzum gördükleri mahallerde bu suretle muavenet etmeleri tensip edildiğinden Trabzon, Alaşehir, Akhisar ve Balıkesir'de ve ahiren de İzmit ve Karamürsel'de açılan aşhaneler binlerce biçaregânı itam etmişlerdir. Vilayat-i şarkiye imdat heyetleri muayyen bir zaman için seyyar bir halde ifa-yı vazife etmeleri mukarrer olduğu için bu havalideki muhtacine de erzak tevzii suretiyle yardım olunmuştur.

Zeriyat

Hilal-i Ahmer'in zeriyyata teşebbüs etmesi bilhassa aşhane ve hastanelerinin gıda ihtiyacını mütemadiyen tereffu etmekte olan piyasaya tabi olmayarak taht-ı temine almak maksadına mebni idi. Bu teşebbüs-i ihtiyari, ziraat-ı mecburiye kanununun intişarı üzerine bir şekl-i mecburi aldı. Zeriyat vasıtasıyla istihsalatımız zamanın piyasasına nazaran pek ucuza

mal olmuş ve ba-husus bu sayede Beykoz'da, Adapazarı'nda, Eskişehir'de, Konya'da hayvanat ve mevaşi besletildiği gibi odun katiyatı da icra edilmek suretiyle fevaid-i saire de temin olunmuştur. Nitekim icraat raporunda da tafsilen zikrolunduğu veçhile ceman (23000) çeki odun kat edilmiş ve çekisi cemiyetimize (57) kuruşa mal olmuştur. 332 [1916] senesinde Konya'da isticar edilen "Belfüva" Çiftliği'nde her türlü vesait-i fenniye ile icra edilen zeriyyatın son sene mahsulü mütarekenin akdiyle çiftliğin sahib-i aslisine terk edilmesi zarureti olmasa idi ^[216] bu çiftlikten mühim menafi elde edilecekti. Mamafih heyet-i umumiyesi itibarıyla zeriyyat ve katiyat ve hayvan beslenilmesi cemiyete fevaid-i külliye temin eylemiştir." ^[217]

Hükümet Heyet-i Teftişiyesi

335 [1919] senesi iptidasında Dahiliye Nezareti'nin mezuniyet-i tammesini hamilen cemiyetimiz merkez-i umumisine gelen maliye müfettişlerinden Nurettin ve Camcıyan beyler cemiyetin iptida-yı teessüsünden 335 [1919] senesi nısf-ı evveli nihayetine [ilk yarısı sonuna] kadar geçen devreye ait muamelat ve hesabat-ı umumiyesini usul ve kavaid-i mevzua dairesinde tetkik ve teftiş eylemişler ve uzun müddet devam eden mütemadi ve ciddi mesai neticesinde ihzar eyledikleri raporu mercilerine takdim etmişlerdi.

Bu raporun takdiminden pek az zaman sonra Dahiliye Nezareti'nce mülkiye müfettişi Hacı Esat ve Asaf Talât beyler teftişata memur edilmiş ve mumaileyhim de Camcıyan ve Nurettin beylerin nazar-ı tetkikinden geçen devreye ait muamelat-ı umumiyesini ikinci defa olarak teftiş eylemişlerdir. Bunu müteakiben de Ticaret ve Ziraat Nazır-ı esbakı Hüseyin Remzi Paşa'nın taht-ı riyasetinde maliye müfettişi Corci ve Aram ve mülkiye müfettişi Nedim ve Tefvik Talât beylerden müteşekkil bir heyet-i teftişiye meclis-i vükela kararıyla üçüncü defa olarak teftişe memur edilmişlerdi.

Daha evvel iki maliye ve iki mülkiye müfettişi tarafından yekdiğerini müteakip teftiş gören ve bu babdaki raporlar mucib-i tereddüt ve iştibah hiçbir kaydı ihtiva etmediği halde, cemiyetimizin üçüncü defa olarak bir heyet-i mahsusa-i teftişiye karşısında kalması ve bhusus bu heyetin mutad olan tarza büsbütün muhalif bir şekilde daire-i merkeziyeye duhul eylemeleri hükümetin kanuni ve mantıki olan hakk-ı murakabesini istimal arzusundan ziyade ^[218] bir maksad-ı mahsusa matuf bulunduğu kanaatini vermiştir. Teftiştan ziyade cemiyetin milli ve vatani vezaif-i insaniyesine nihayet vermek gayesini istihdaf eden hükümetin bu tarz hareketi, cemiyeti cidden tehlikeli ve müşkül bir mevkide bırakmıştı.

Bu vaziyet karşısında, bir taraftan gun-a-gun müşkülât içinde milli ordularımızın saha-i harekâtında vazife-i imdadiyahelerini ifa etmekte olan müessesatımızın idaresine ve muhtaç oldukları nukut ve eşya ve malzeme-i sıhhiyenin tedarik ve irsaline, diğertaraftan şehrimize akın akın iltica eden binlerce felaketzedenin tahfif-i alamına sarf-ı gayret eylemek gibi insani ve vatani vezaifile geceli, gündüzlü meşgul olmasına rağmen zerre kadar yeis ve fütura [bezginliğe] kapılmayarak ve gayrikanuni tecavüzata da maruz kalmaktan korkmayarak bu heyete de lazım gelen izahatı itadan ve isnadatı red ve cerh etmekten [çürütmekten] çekinmemiştir.

Aylarca devam eden bu üçüncü teftişat esnasında muamelat-ı umumiyenizin intizamını teslim mecbur olmakla beraber Anadolu ile muvasala ve muhaberenin inkıtından evvel Eskişehir'deki murahhaslık teşkilatına mühim miktar nakit ve eşya irsal edilmiş olması, siyasi maksada atfedilerek hücum başlıca vesile ittihaz edilmiştir. Bu hususta verdiğimiz izahat heyet-i teftişiyyeden Nedim ve Tefvik Talât ve Aram beyler tarafından kanaat-bahş görülmüş olmasına rağmen Maliye Müfettişi Corci Bey bu hareketimize bir mana-yı siyasi vermekten ve bunu sarahatten raporuna derç etmekten çekinmemiştir.

Müfettiş beylerden, mükerreren aldıkları gizli talimatın hilafına yalnız temiz vicdanlarının ve vazife hislerinin kanaat ve hükmüne tabi olmak cesaretini göstermiş olanlarını lisan-ı takdirle yâd etmek kadirşinaslık olur. ^[219]

Mezkûr heyet-i teftiŕe ile de maksadına vusul için bir tarik-i kanuni bulamayan hükümet-i sakıta ve Ziraat Nazırı Cemal Bey'in rıyaseti altında Sıhhiye Müdürü Abdullah Cevdet ve Mülkiye Müfettiŕi Salim ve Ticaret ve Ziraat Nezareti Hukuk Müŕaviri muavini Burhan beylerden müteŕekkil bir dördüncü heyet-i teftiŕiye izamında tehhür etmemiŕtir. Bu heyet de idari ve mali muamelatımızı inceden inceye tetkik etmek suretiyle iki ay kadar iŕtigal eylemiŕ ise de son zamanlarda azasının müstemirren vazifelerine devam etmemeleri yüzünden kendiliğinden inhilal etmiŕtir.

Damat Ferit Hükümeti'nin zaman-ı idaresinde hūlasaten arz ve hikāye ettiğimiz veçhile bir sene devam eden teftiŕat, memurlarımızın mesaisini son derece tezyid ve her heyet-i teftiŕiye için evrak ve vesaik-i sarfiyenin mükerreren irae ve tasnif mecburiyeti gibi müŕkūlat-ı daimi olmasına rağmen lehü'l-hamd Hilal-i Ahmer'in ŕeref ve itibarını ila etmekle [yüceltmekle] neticelenmiŕtir.

Hükümet-i milliyemizin İstanbul'da teessüsünden sonra, o sırada garbi Anadolu'da dūŕmanın en ziyade tahribatına saha olan Aydın ve Manisa havalisinde açıktaki kalan ahali-i mahalliye'nin ivası [yerleŕtirilmesi] için Hilal-i Ahmer'ce barakalar inŕası takarrür ettiğinden bu inŕaat için İstanbul'da ihtiyaca göre yerli ve ecnebi malı külli miktarda kerestenin mubayaası zarureti hāsıl olmuŕtu. Bilumum mubayaatımızda olduğu gibi kereste mubayaasında da en nafi ŕeraiti arayıp bulmak için her çareye tevessül etmiŕ olduğumuz halde, malların pahalılığına rağmen kendilerinden mubayaa edilmesinde ısrar eden bazı yerli tüccarımızın bu babdaki müracaatları bittabi ruy-ı kabul görmemiŕtir. Bu suretle menfaatleri muhtell olan [bozulan] erbab-ı müracaat cemiyetin senelerden beri bihakkın iktisap etmiŕ olduğu ŕeref ve itibarı muhill [zedeleyen] neŕriyata baŕlamıŕ oldukları gibi diğerk taraftan merkez-i hükümete müracaat ve ŕikāyet eylemekten de maalesef hali kalmamıŕlardır.

ŕikāyet-i vakıa üzerine hükümet-i merkeziyece tahkikat ve tetkikata lüzum görölmüŕ olacak ki Dahiliye Vekālet-i celilesi; mülkiye müfettiŕlerinden ^[220] Emin ve Vasfi beyleri evvela isnat edilen bu mesaili tahkike ve bilahare de cemiyetin muamelat-ı umumiyesini teftiŕe memur etmiŕtir.

Dört ay imtidad eden müddet-i mesaileri zarfında müfettiŕ Emin ve Vasfi beyler mukaddema icra-yı teftiŕat eylemiŕ olan teftiŕ heyetlerinin raporlarını tetkik ederek bunların ihtiva ettiğiki tenkidata dair resmen istizahatta bulunmuŕ ve teftiŕ edilmemiŕ olan 337 [1921] ve 338 [1922] seneleri muamelat-ı umumiye-i hesabiye ve idariyesini yegān yegān tetkik etmek suretiyle teftiŕatını ikmal eylemiŕ oldukları gibi isnadat-ı vakıaya müteallik tahkikat-ı lazımevi de ifa eylemiŕlerdir.

Dahiliye Vekālet-i celilesine mumaileyhim tarafından takdim edilen ve vekālet-i müŕarūnileyhadan cemiyetimize tebliğ buyrulan raporlar, teftiŕat-ı sabıkaya ait hūlasa ve mütalaatı ve cemiyetin muamelat-ı umumiyesi üzerinde icra eyledikleri tetkikatın netayicini mufassalan ihtiva etmekte olmasından, meclis-i ālilerinin mesaisini teshil ve teftiŕat-ı mütevaliye-i mezkūre hakkında bir fikr-i umumi istihsali temin eder mütalaasıyla, aynen dercini faydalı addettik. ^[221]

Rapor

Dahiliye Vekâlet-i Celilesine

Mukaddeme

Hilal-i Ahmer hesaplarının tetkik ve teftişi 10 Mart sene 39 [1923] tarihli resen [yetkiliye danışılmaksızın] ve mezkûr hesabatın son teftiş tarihinden itibaren tetkikiyle nizamnamesine mugayir mevzular dairesinde sarfiyat var ise meydana çıkarılması ve barakalar için tedarik olunacak keresteler hakkında cereyan eden muamelatın ve Hilal-i Ahmer namına dikilen bir takım eşyanın harice satılmak suretiyle ve yine bu nama getirilip gümrük rüsumundan muaf olan eşyanın hariçte sarf suretiyle vuku bulan suiistimalatın tahkiki de 18 Mart 39 [1923] tarihli cevaben şeref-keşide buyurulan iki kıta telgrafname-i vekâletpenahi ile taraf-ı acizaneme ve bu babdaki mesaiye iştirak eylemesi de ayrıca Mülkiye Müfettişi Vasfi Beyefendi'ye emir ve tebliğ buyrulmuş olmasıyla mezkûr tebligat-ı celileye nazaran bu mesai-yi tetkikiyenin biri kereste ve eşya mubayaat ve sarfiyatına ve diğeri müessesenin son teftişinden itibaren aleliltlak [genel olarak] hesabat ve muamelat-ı umumiyesinin teftişine dair iki noktainazardan tevcihi münasip ve muktezi görülmesiyle olveçhile mumaileyh Vasfi Beyefendi'yle birlikte merkezin muamelat-ı umumiyesiyle mebhusun-anh [bahsi geçen] mubayaat ve sarfiyat tetkik edilmiş ve mumaileyhin infikakı münasebetiyle netaic-i mütehâsılanın tespit ve arzı uhde-i acizaneme inhisar ve terettüb ederek bunlardan kereste ve eşya mubayaat ve sarfiyatına ait rapor 24 Haziran sene 39 [1923] tarih ve 11 numaralı ile huzur-ı sami-yi vekâletpenahiye [Dahiliye Vekâleti'nin yüce huzurlarına] arz ve takdim kılındığı gibi teftişat-ı umumiye ve tetkikat-ı hesabiye netaici de ber-vech-i zir arz olunmuştur.

Medhal

Cemiyetin iptida-yi tesisinden Haziran sene 35 [1919] tarihine kadar olan muavenatı 335 [1919] evailinde maliye müfettişlerinden Nurettin ve Camcıyan ve 330 [1914] senesinden 335 [1919] senesi evahirine kadar muamelat tekrar mülkiye müfettişlerinden Hacı Esat ^[222] ve Asaf Talât ve 335 [1919] evahirinden 336 [1920] evasıtına kadar muamelatı da o zaman Ticaret ve Ziraat Nazırı bulunan Hüseyin Remzi Paşa'nın taht-ı riyasetinde bir heyet halinde Maliye Müfettişi Corci ve mülkiye müfettişleri Nedim ve Tevfik Talât beyefendiler taraflarından teftiş ve tenkit edildiği anlaşılmağa 337 ve 338 [1921-1922] senesi muamelat-ı hesabiye ve idariyesi de bu kere tarafımızdan tetkik ve tenkit edilmiştir.

Vezne ve Tadat

Melfuf bir numaralı tadat cetvelinde keyfiyat ve müfredatı muharrer olduğu üzere Veznedar Celal Bey'in uhde-i mesuliyet ve memuriyetinde bulunan adi veznede 14 Mart sene 39 [1923] tarihinde icra kılınan tadat muamelesi neticesinde;

(257567,5) kuruş Türk ve (699016,40) kuruş düvel-i ecnebiye-i muhtelif parası olarak (956683,9) kuruş evrak-ı nakdiye ve keza (5314,625) kuruşu Türk altını ve (3393,75)

kuruşu frank ve ruble olarak da (8708,375) kuruş-ı madeni ki ceman (965293,375) kuruş mevcut bulunmuştur.

O gün vezne defterinin makbuzat yekûnu (1153492,25) ve medfuat yekûnu (244100) kuruşa baliğ olmakla lede't-tenzil (1153492,25-244100) kayden (909392,25) kuruş mevcut bulunmak lazım geldiği halde (55900,025) kuruş fazlasıyla ber-vech-i balâ (965292,275) kuruş zuhur etmesi sebebi lede's-sual [sorulduka];

Veznedar Celal Bey tarafından işbu farkın, evvelen veznedar muavini Nizamettin Bey tarafından muhteviyatı birkaç günden beri ashabına tevzi ve ita kılınan (220950) kuruş maaş bordrolarının avans ve emanet hesapları gibi tevkifat yekûnları olan (57175) kuruşun irad kaydedilememiş olduğundan ve çünkü bordrolar muhteviyat-ı ashabına bittabi defaten verilmeyip tevziat birkaç gün imtidat eylediğinden bunun için her gün sabahleyin veznedar muavinine külliyetli mebalîğ verilip bunun gayr-i ez-tevzii [dağıtılmayan] miktar ve bakiyesi akşamları yine kasaya vaz edilerek tevziatın umumen hitamında bordronun da hesab-ı kat yani tevkifatı irad kaydedilmek suretiyle muamele yapıldığından tevkifat-ı mezkûre miktarı fiilen kasada mevcut olduğu halde makbuzat sahifesine kaydedilmedikçe bittabi fazla görüneceği ve saniyen fersude [yıpranmış] ve gayrikabil-i kabul tedavül olduğu sebebiyle Düyun-ı Umumiye'ce tebdil edilmeyip imha olunan 1275 kuruşa ait biri 13 Teşrinisani [Kasım] [1]922 tarihli ve [1]925 kuruşluk ^[223] ve diğeri 21 Şubat [1]923 tarihli ve 350 kuruşluk iki kıta ilmühaberî muhteviyatı da henüz masrafa kaydedilmemiş bulunmasından ileri geldiği ve olveçhile (57.175)'in irad ve (1275)'in de masraf sahifelerine zam ve ilavesi halinde tatabuk edeceği ifade olunmuş ve filhakika o takdirde aradaki fark bir para gibi mevcudiyet-i fiiliyesi olmayıp küsur hesabından mütevellit bir dereceye inmekte bulunmuştur.

Filhakika da mezkûr bordrolarda ol miktar tevkifat miktarı dahil bulunduğu bi't-tetkik müşahede ve Düyun-ı Umumiye'nin tarih ve miktarları gösterilen ilmühaberleri de ibraz edilmiştir.

Şu kadar ki maaşatın bordro usulüyle tediyesinden dolayı tevkifatı yekûnunun henüz irada nakil ve kaydedilmemiş olması şayan-ı kabul ise de Düyun-ı Umumiye'nin teşrinisani [kasım] ve şubat tarihli ilmühaberleri muhteviyatının müddet-i medide [uzun müddet] masraf kaydedilmemiş olması adem-i tekerrürü lazım gelen vacibü'l-ihtar bir ihmaldir.

İhtiyat Kasası

Hilal-i Ahmer vezne dairesinde işbu adi ve resmi muamele veznesinden maada bir de ihtiyat kasası vardır ki bununla muvazzaf veznedarın hiçbir irtibat ve alakası yoktur. İhtiyat kasasının iki anahtarından biri kâtib-i umumi ve diğeri fahri veznedar nezdinde mahfuz ve derununda bir kısım ihtiyat parası mevcuttur ki bilfarz bunların aynen hıfz ve ibkası cemiyetçe teemmül edilmiştir.

Bu kasa herhangi bir lüzum üzerine mezkûr iki zatın huzur ve diğeri bazılarının muvacehesiyle açılır. Bu kasanın muhteviyatı da 18 Mart 339 [1923] tarihinde bi't-taadat melfuf iki numaralı cetvelde münderiç olduğu üzere Türk ve ecnebi meskûkat-ı muhtelif-i madeniye veya evrak-ı nakdiyesi olarak 3299466,55 kuruş mevcut bulunmuştur.

Bu cetvelde vazıhan görüldüğü veçhile muhasebenin ihtiyat kasası hesabına nazaran işbu tadat bi'n-netice ve zahiren 2400,25 kuruş kadar bir noksan irae etmekte ise de birkaç seneden beri her gün mütehavvil ve mütemevviç [değişken ve dalgalı] olan kambiyo farkından müteessir olmaksızın hesabının sabit ve mütevazın tutabilmek için ve vaktiyle haiz oldukları kıymet-i mütedavile ve cariyeleri itibarıyla hesap ve kaydedilmiş ^[224] ve mark ve ruble gibi bazılarının bugünkü kıymet-i tedavüliyeri sıfırdan ibaret kalmış olan muhtelif ecnebi evrak-ı nakdiyesi ileride mürur-ı zamanla kesb-i kıymet ederse o zamanki piyasa ve fiyatları üzerinden furuht ile nakde tahvilleri tabii yani ihtiyat kasası mevcudunun bugünkü Türk parası hesabıyla olan yekûn-ı umumisi hakiki olmayıp itibari ve zahiridir. Binaenaleyh kayıt ile mevcut arasındaki fark mahiyeten ve fiilen bir mana ve kıymeti haiz olmayıp bu ancak bu paraların ianeten irsal edildikleri mahallerden gelen evrak ve tahriratıyla teslimat-ı fiiliyenin yekdiğere tevafuk etmemesinden veya içlerinde ele alınmayacak derecede fersude olan az kıymetlerinin paketlerin tesellüm ve güşadında yırtılıp mahvolmasından veya yekdiğerinden tefriki hayli ihtisasa tevakkuf etmekle birbirine mezc edilmiş bulunmasından mütevellittir. Nitekim, mevcudun birkaç drahmi fazlasına mukabil “leyden” noksan vardır.

Maliye müfettişlerinin raporlarında da mevzubahis olduğu üzere bu sebeplerle 336 [1920] senesinde 1696,25 kuruş tenzil edilmiş olduğundan bugün bu zahiri fark 704 kuruştan ibaret kalmaktadır ki ber-vech-i izah bu, hakiki bir vezne ve kasa noksanı [değildir] ve bundan dolayı kimseye atf u irad-ı sual [soru sorulamaz] edilecek mahiyette değildir.

Diğer taraftan altın mevcutları da bugünkü rayice nazaran beş altı misli fazla değer ve rayiçte olduğu halde kâmilen fi-i miri ile hesap edilmiş olduğundan bunların da fiilen tutarı kayıt ve cetvel muhteviyatından fazladır.

Bu madeniyatta maddi başlıca fark kayda nazaran 3,5 Türk altını fazla ve iki İngiliz altını noksan bulunmasıdır ki bunun fazlasıyla noksanı tekabül ettirildikte muhâsıla 1,5 Türk altınının noksan zuhurundan ibaret kalmaktadır. Senelerden beri hıfz ve devredilmekte ve muhteviyatı ehemmiyetli yekûna (melfuf 2'ye) baliğ bulunmakta olan bu kasadaki şu fark herhangi kayıt ihtilafından veya vaktiyle tadat ve muayene hatasından tevellüdü melhuz olmakla beraber herhalde mevcudun işbu madeni kısımda kayıt ile tevzin [tartma, denkleştirme] ve tetkiki muktezidir.

Bu kasada altın ve evrak, işbu nukuttan maada Rumeli Demiryolu'nun 526634 ve 1754727 numaralı ve iki adet tahvili de mahfuz ve mevcut bulunmuştur. ^[225]

Muamelat-ı Hesabiye

Kuyud ve Defatir, Evrak-ı Müsbite

Muamelat-ı hesabiye usul-i muzaaf üzerine tesis ve kuyud-ı esasiyeye muavin ve mütenazır olarak ayrıca hesabat-ı taliye güşadıyla [ikinci hesaplar açılarak] ve defatir ve kuyudat-ı muavine ittihazıyla tedvir edilmekte olup son derece intizam ve mazbutiyet arz etmektedir.

Defter-i kebir yevmiyesi, hesabat-ı muhtelif (esas ve tali) beyindeki muvazeneyi temin ve aynı zamanda nakit ve mahsup sütünları da ihtiva edilmektedir. Evrak-ı müsbite, yevmiye sırasıyla ve her günün takvim yaprağı üzerlerine ilsak edilmiş ayrı zarf ve dosyalarda muntazaman ve ihtimamla mahfuzdur.

Ambar kuyudatı muhasebede de ambar mevcudunun her an murakabesi kabil bir surette mevcut bulunmakta ve ambardan ithalat ve ihracat bakiyelerini havi her ay nihayetinde gönderilen defterlerle tatbik ve mukabele ve sıhhati temin ve kontrol edilmektedir.

Şu suretle Hilal-i Ahmer muhasebe-i merkeziyesi müessesenin gerek nakit ve gerek ayniyet muamelat-ı hesabiyesi fevkalade bir intizam ve mazbutiyet ile ve muamelat irtibatın ve silsileten yekdiğerlerini kontrol eyleyen ve her an hal-i malisi istihraç edilebilecek veçhile tedvir eylemektedir.

Muhasebenin işbu vezaif-i asliyesine harb-i umumide üsera-yı ecnebiye ve Türkiye'nin memurin ve talebenin para ve paketlerini mütekabilen isale ve vesatet gibi inzıam eden hidemat ve işıgalat-ı mühimmeyi de fevkalade hüsn-i muvaffakiyetle ifa etmiş ve etmekte bulunmuştur.

Cemiyetin 337 ve 338 [1921-1922] seneleri muamelatı işbu kuyudat ve evrak-ı müsbite üzerinden ve yevmiyenin esas ittihazı ve ambar ve imdad-ı sıhhi heyetleri hesabı itibarıyla yegân yegân tetkik edilmiştir.

*

**

337 [1921] Senesi Muamelat-ı Maliyesi

Bütçeler ve Tatbikatı

Cemiyetin, biri teşkilat ve vezaif-i adiyeye ve dairesinin ifasına diğeri ^[226] hidemat ve muavenat-ı asliyesinin ifasına mahsus adi ve fevkalade olarak iki bütçesi vardır.

Adi Bütçe (merbut 43)

Bütçenin sene-i iptidasında ihzar ve tasdiki iktiza ettiği halde 4 numaralı müzakerat suretinde müsteban olduğu üzere ancak 26 Kânunuevvel [Aralık] sene 337'de [1921] yani senesi hitamına dört gün kala kabul ve tasdik edilmiştir. Mezkûr zabıtname bu babda tehhür vukuunu maliye komisyonunun da itiraf eylediği ve bunun meclis-i umuminin davetine imkân husulü ümit ve intizar ve bir de muamelat-ı umumiye teftiş edilmekte olup onun neticesine talikten ileri geldiğini izah ve maahaza fevkalade bütçe sarfiyatının esasen her kısım-ı faaliyet için merkez-i umuminin muhtelif tarihlerde verdiği tahsisatlardan ibaret ve adi bütçenin başlıca faslını teşkil eden memurin maaşatı dahi merkez-i umumice sene-i cariye iptidasından kabul ve tasvip edilen kadro dairesinde cereyan ettirildiği tebeyyün edip şekle ait noksanın ikmal lüzumundan naşi tasdiki icap edildiği mütalaasında bulunduğunu ihtiva eylemektedir. Şu hale göre sene-i mezkûre muamelatı müteferrik mezuniyetlerle tedvir ve idame ve ancak

senenin hitamında adi ve fevkalade bütçenin tasdik edildiği müsteban olup o sene İstanbul'un maruz kaldığı buhran-ı siyasi ve umumi hasebiyle bi'n-netice hakikaten şekle maruz kalan tehhür-i vaki [oluşan gecikme] emrindeki mazeret de bilcümle şayan-ı kabuldür.

Mevadd-ı nizamiyesi tetkik edildikte adi ve fevkalade bütçenin birinden diğerine geçilememek üzere fusul [fasıllar] ve mevadd arasında münakale icrası ve varidat-ı adiyeye tahminat miktarını bulamadığı surette açık mütemmimi olan (5501) liranın fevkaladeden nakli ve ceman la-akall iki yüz bin lira ihtiyat akçesi mahfuz kalmak üzere mütebakinin sarfı, emanat kabz devri ve kânunusaniden [ocak] nisan nihayetine ve meclis-i umuminin hitam ve inikadına kadar muvakkat bütçe ile idare-i umur edilmesi hususlarında merkez-i umumiye mezuniyet ita bir kıyem tahvilat-ı ihtiyat sermayesi teşkiline devamı emir ve iktiza edildiği müstefaddır [anlaşılmıştır].

Mezkûr mevadd-ı nizamiye merkez-i umumiye hudut ve salahiyet-i kâfiye temin ve cemiyetin gerek hidemat-ı haliye ve gerek vaziyet-i maliye-i atiyesini der-piş noktasından kıymet-i hususayı haizdir.

Muhammenat ve Tahsisat: 337 [1921] adi bütçesinde varidat olarak [227] (8000) lira faizden, (500) lira aza aidatından, (2000) lira müsamere ve çiçek hâsılatından tahmin ve teşvikat varidatı ile gayrimelhuzenin tahakkukları vukuuna talik edilerek yalnız şekli muhafazaten birer lira terkim; masarif için kabul edilen tahsisatı karşılamak ve inde'l-lüzum [gerektiğinde] ihtiyat akçesinden nakil ve sarf edilmek üzere alelade bütçe açığı namıyla (5501) lira zammıyla ceman (16.003) lira vaz olunmuş;

Masarif kısmında da (4544) lira masarifi idare için, (9359) lira hastabakıcılık tedrisatı için, (1000) lira afat vukuunda muavenet için, (800) lira teşvikat masrafı için, 300 lira da irşat heyeti için ki ceman (16.003) liralık tahsisat kabul ve ita edilmiştir.

Tahkikat ve Tahsilat ve Sarfiyat: Mezkûr varidata mukabil faizden (9953,5225) lira, aidattan(1040,25) lira, müsamere ve çiçek hâsılatından (12433,99125) lira, teşvikattan (360,58) varidat-ı muhtelifeden (3204,845) lira ile ceman (10990,18875) lira fazlasıyla ceman (26992,18875) lira elde edilmiş ve bundan 4535,33125 masarifi idareye ve 171,53 lirası teşvikata ki ceman 4706,86225 lira sarf ve ita edilerek 32786,3275 lira fazla varidat (mebaliğ-i müstahsalatın [üretilenlerin] sarfiyat-ı vakıadan fazlası mana-yı maddisine göre) kalıp ihtiyat akçesine naklolunmuş ve masraf bütçesinden (11296,11875) liralık fazla-i tahsisat kalıp sinini atiyede buna mahsuben tediyat yapılamayacağından imha edilmiştir.

Fevkalade Bütçe

337 [1921] fevkalade bütçesinde satış hâsılatından 200.000 ve ianattan 12.000 ki ceman 212.000 lira varidat tahmin ve bunun 2000 lirası madalya imaliyesine 30.000 lirası hastane ve mektep inşaatına 180.000 lira da imdat-ı muavenet karşılığı olarak tahsis edilmiş ve bunlara tenazur [paralel] olarak da, ianattan (476023,82125) ve satış esmanından (13367,32) varidat-ı saireden (60511,29125) lira ki ceman (549902,1325) lira hâsıl olup bunun (343969,95625) lirası yalnız imdat-ı muavenete sarf edilmiştir.

Şu suretle de fevkalade bütçenin varidatında tahminata nispetle ^[228] (337902,8325) fazla hâsıl olmuştur. Masraf kısmında da tahsisatına nazaran (131969,9512) lira fazla-i sarfiyat vaki olmakla işbu fazla-i mezkûr ziyadeten varidattan tenzilinden sonra bakiye-i fazla-i varidat safî olarak (205932,87625) liradan ibaret kalmış ve nizamname-i esasinin 48. maddesi icabınca ihtiyat akçesi hesabına naklolunmuştur. (merbut:8,10) tahsisat-ı iptidaiyeye nazaran fazla-i sarfiyat görünen (131969,95625) lira, bütçe nizamnamesinin üçüncü maddesinin tazammun ve tasrih ettiği mezuniyette bittabi dahil ve zaten de madde-i mezkûre bu vaziyetin hudusu ihtimaliyle mevzudur (merbut-4) ve ihtiyat akçesinde de adi ve fevkalade bütçelerden iki yüz bin liradan hatta hayli ziyade mevcut olmakla maddenin bu cihetteki hedef ve hükmü de mahfuzdur.

Bu suretle 337 [1921] senesinde ihtiyat akçesine (22286,3075) lirası adi bütçeden ve (205932,87625) lirası fevkaladeden olmak üzere ceman (228219,18375) lira inzımmam etmiştir.

Nizamname-i esasinin otuz ikinci maddesi veçhile heyet ve merkez-i idare reisi bütçenin amir-i itası olup bugünkü teşkilatta da, nizamname-i dahilinin muhasebe memuru tesmiye eylediği mevkide, teşkilat-ı kalemiyeye nazaran muhikk [doğru] olarak muhasebeci unvanıyla Bedri Nedim Bey 331 senesi Teşrinievvelinden [Ekim 1915] beri her türlü muamelat-ı maliye ve hesabiye-i tedvir ve muvazene ve hesabat-ı katiyeleri de tanzim etmekte olmasıyla muhasib-i mesullük sıfatı tabiat-ı hal iktizasınca mumailayhte tecelli ve temerküz etmekte ve çünkü yine nizamname-i dahilinin 32. maddesi iktizasınca sarfiyat senedatı ancak kendisinin tasdik ve imzasından sonra makam-ı riyaşetin “verile” işaretine ve tediyeye iktiran eylemektedir.

Doğrudan doğruya merkez tediyatı bu yolda cereyan eylediği gibi hariçte ve vilayatta ifa kılınan vezâif ve hidemat sarfiyatı da bu vezâife memur edilen heyetlerin reisleri tabir-i resmiyesiyle ikinci derecede amir-i ita ve idare memurları da mutemet mahiyetinde olarak onlar marifetiyle icra edilmekte ve maahaza kâffesi esasen merkez-i umuminin karar ve mezuniyetine mukarin olmakla beraber tevhit-i icmalleri evrak-ı müsbiteleri ile birlikte merkez muhasebesince yegân yegân tetkik ile şayan-ı kabul olmayanları reddolunmaktadır. ^[229]

*

**

Enva-ı Varidat ve Masarifi

Adi Bütçe

Cemiyetin Menabi-i Varidatı: Nizamname-i esasinin 44. maddesinde musarrah [belirtilmiş] olduğu üzere azasının mukannen [belirlenmiş] taahhüdat-ı seneviyeleriyle her nevi ianat ve teberrüattan ve tertip edilecek sergi müsamere ve tenezzüh ve konferanslar vesaire hâsılatından ibarettir.

Adi bütçenin varidat kısmında bulunan faiz, cemiyetin muhtelif bankalardaki hesab-ı carilerinden ve vadeli tevdiatıyla esham ve tahvilatın [hisse senetleri ve tahviller] nemasından ibarettir. Vadeli tevdiat için alınan azami faiz yüzde dört olup eshamından istihsal edilen yüzde beş ile arada tahassul eden yüzde bir fark ve kıyem-i tahvilat ihtiyat sermayesi namıyla ayrıca bir hesaba nakil ve hıfz olunmaktadır ki bu suretle işbu ihtiyat sermayesi esham ve tahvilatın kıymetine baliğ olunca onlar büsbütün bedava kalmış olacaktır.

Aidat-ı seneviye: Aza-yı muavenenin taahhüdât-ı seneviyelerinden tahassulu memul mebalîğ olup bu babda teftişat-ı mütekaddimede vaki tenkidat üzerine cemiyetçe ahiren icra edilmiş olan teşebbüsât ve ona dair mütalaat atide kısm-ı mahsusunda arz edilmiştir.

Masraf kısmındaki masarîf-i idare, muamelatı bilfiil tedvir eden mekanizma masarîfi yani maaşatdır. Melfuf 11 numaralı cetvelden müsteban olduğu üzere bu mekanizma esas itibarıyla 15’i merkez ve 16’sı ambarda ifa-yı hizmet eden 31 memur-ı asli ile 12 de müstahdemîn-i müteferrikadan yani Hilal-i Ahmer’in merkez teşkilat-ı asliye kadrosu ambar da dahil olduğu halde min-haysi’l-mecmu 43 kişiden ve bunların maaşat-ı şehriyeleri-memurin-i hükümet gibi ayrıca ve munzamman [eklenerek, katılarak] bir guna tahsisat mevzubahis olmaksızın - 2015,5 liradan ibarettir ki senevi tedavül muamelatı milyonlara baliğ olan bir merkez ve müessese için ne hidematın suret-i taksim ve keyfiyeti ne de bunlara verilen paranın kemiyeti şayan-ı istiksar görülemez hususa ki işbu muhassasat-ı şehriye için sene-i haliye de (339’da) [1923] ahabının kıdem ve mesailerini teltifen [ödüllendirerek] cetvelde (11 numaralı) ve hizalarında görülen bugünkü mekadire iblağ edilip 337 ve 338 [1921-1922] senelerinde daha da noksan bulmuştur.

12 numaralı diğer cetvel ise vezâifin fevkalade tekessür ve ittisâ [genişlemesi] ^[230] icabıyla muvakkaten ve munzamman mecburiyet görülen kadroyu ihtiva etmektedir. Filhakika teftişat-ı salifede mevzubahis olduğu veçhile cemiyet ahiren vilayat ve mülhakat şubatının teşkil ve teftişini ve iane cemini bir kayd-ı intizam ve inzibata alarak devamlı ve esaslı bir şekle ifrağa ve nefsi-i İstanbul’da daimi semt cem-i iane heyetleri teşkilatına suret-i mahsusada sarf-ı himmet eylemekte bulunmuş ve üsera muamelatı bittabi tezyid-i vesaiti istilzam eylemiş olmasıyla işbu memurin-i munzammanın istihdamı sevk-i halden münbais olmakla [doğmakla] beraber bu vezâiften bir kısmının ve tahsis-i üsera umurunun ânen fe-ânen [devamlı] tahaffüf etmesi cihetiyle bu kadronun da asgari hale ifrağı elzem bulunmuştur.

Fevkalade Bütçe

Melfuf (8,7)

Varidat

Bu meyandaki satış hâsılatı, ambar mevcudu meyanında lüzumu kalmayan eşyanın beyiyle [satışıyla] elde edilen hâsıl-ı nakittir ki mukaddema maliye müfettişlerince, bu kaleme işbu satışın temettü-i safisinin derç ve ithali lüzumu yolunda serdedilmiş mütalaa hasebiyle atide kısm-ı mahsusunda ayrıca münakaşa ve tahlili arz edilmiştir. Cemiyet için eldeki mevcudun fazla ve bi-lüzum kalmasına istinat eden bu memba bittabi daimi olmakla beraber

bilmukabele masrafı da muvakkattir. O cihetle bir taraftan eldeki mevcudun tükenmesi ve tasfiyesiyle kapanmış ve hiç olmazsa hadd-i asgarisine inmiş olacaktır. Zaten aksi hal yani satış-ı baliğinin daimi varidat ittihazı cemiyetçe mutlaka fazla-i menabi ve kâr temini emniyesiyle muamele-i ticariyenin hedef ve maksat edildiğini tazammun eder ki esas mahiyetiyle kabil-i telif olamaz. Nitekim bu keyfiyet bugünkü halinde bile merkez-i umumice zemin teşkil ederek 10 Mart 338 [1922] tarihli celsede idari raporun müzakeresi münasebetiyle dur u dıraz münakaşata ve leh ve aleyhte mütalaata sebep olmuş ve ambar mevcudunun devir ve taadatı ve adeta ticaret şeklinde nümayan olan bey ü şıra işine hitam verilmesi yolunda mübahesat-ı medide cereyan etmiş olmakla beraber son zamanlarda da mevcut eşya, ancak müessesenin ihtiyacına mukabil derece ve miktarda bulunduğundan bu suretle satış muamelesi yalnız sıhhiye-i askeriye ile makamat-ı resmiyenin talep ve müracaatları üzerine mubayaa ve sevkine cemiyetçe tavassut olunan mahdut birkaç muameleyle münhasır bulunmuştur, bu suretle de ^[231] Anadolu ihtiyacat-ı sıhhiye için muktezi levazımın mahallinde tedariki müteassir [zor] bulunduğu sıralarda Hilal-i Ahmer'in beynelmilel vaziyetinden istifade etmek suretiyle ifa eylediği bu tavassut keyfiyeti cidden hidemat-ı ber- güzidesi meyanında ayrıca zikir ve tasvire şayan bir fasıl teşkil eder.

Ambar muhteviyatı porselen, ecza, çamaşır ve erzak namıyla dört şubeye tefrik edilmiş ve her şubede yüzlerce nevi eşya ve her nevinde muhtelif cins ve kalemleri bulunmuş olmakla bugün ambar mevcudu yüz binlerle kaleme baliğ olup bunların fiilen devir ve tadadı keyfiyeti muamelatın olduğu noktada kat ve tevkifiyle ve memurininin hasren [kuşatarak] iştigaliyle ancak aylara mütevakkıf [bağlı] olduğundan böyle bilfiil kat-ı muamele ile tasfiye edilmedikçe bu tadat maddeten gayrikabil ve halbuki zamanın; Aydın vilayeti istilazedegânına mesken inşası, Şile harikzedegânına un ita ve muavenet ifası gibi yeniden yeniye vezaif tevhit ve tahmil eylediği şu sırada buna teşebbüs ve muvaffakiyet de müstehildir [imkânsızdır].

Maahaza ambarın bilumum ihracat ve ithalatı günü gününe gerek ambar şubelerinin defterlerine ve gerek merkez muhasebesinde mezkûr defterlere mütenazıran tutulan ayniyat defter-i kebirlerine reis ve muhasebecinin imzalarını havi ve ikişer nüshadan ibaret ihraç ve ithal beyannamelerinin birer nüshasından muntazaman kaydedilmekte ve her mah nihayetinde merkez-i umumi muhasebesinde tutulan defterler bakiyeleri, mütenazır ambar defterleri bakiyeleriyle tatbik suretiyle mütemadi ve fiili bir kontrol tatbik olunmakta bulunması ambar muamelatının intizam ve selameti hakkında her müdekkike kanaat-i tamme temin edecek usul-i mazbutiyettendir.

337'de [1921] işbu eşya satışından 13367,72 ve ianattan 476023 ve varidat saireden 60411,29125 lira ki ceman 549802,8325 lira hâsıl olmuştur.

İşbu ianatin başlıca nerelerden gönderildiği varidat-ı saire namı altındaki meblağın nerelerden tahassul eylediği 14 numaralı cetvelde mübeyyendir.

*

**

1338 Senesi Muamelat-ı Maliyesi

1338 [1922] senesi adi ve fevkalade bütçeleri (merbut 15) 3 Şubat 338'de [1922] yani miad-ı nizamisi dahilinde tetkik olunmuştur.^[232]

*

**

Muhammenat ve Tahsisat ve Tahkikat

Adi Bütçe

Adi bütçeye 5000 lira faizden, 500 lira aidattan, 8000 lira çiçek ve müsamere hâsılatından ve 5000 lira da gayrimelhuzeden ve vukuuna talik ile bir lira da teşvikat irşadatından ki ceman 18501 lira varidat tahmin ve bunun 5246 lirası maaşata 2554 lirası müteferrikaya 3100 lirası bedel-i icara ve 500 lirası da memurin sigortasına 5000 lira emlak ve eşyaya ki ceman 16400 lirası masarif-i idareye tahsis ve 800 lirası teşvikat, 1000 lirasını afat, 300 lirası neşriyat ve irşadat ve bir lira da hastabakıcılık tedrisatı hizmetinin muhafaza-ı esasi için vaz edilmiştir.

Varidatta melfuf [17.16.18] tahminata nazaran (50269,065) lira fazla tahsil ve masarifte tahsisata nazaran (6039,3975) lira noksanıyla (12461,6025) liradan ibaret kalmasıyla bi'n-netice fazla-i varidat kalan (56308,4625) lira ihtiyat akçesine naklolunmuştur.

Bu varidatta çiçek ve müsamere hâsılatındaki tezayüd şayan-ı dikkat ve mucib-i memnuniyet ve varidat-ı gayrimelhuze, mebani bedel-i icarı, bazı müessesata mevzu kutular muhteviyatı ve kurban bayramında münteşir Hilal-i Ahmer gazetesi hâsılatıyla, taşra merakiz ve müessesatının bütçe mevadd-ı sarihasına tevafuk etmeyen bazı varidat-ı müteferrikasından mürekkep olup pul hâsılatı namıyla olan bin küsur lira da postanelere mektup verenlerin bi'r-rıza [gönüllü] gişelerden tedarik ve mektuplara ilsak eyledikleri 1, 2,5 ve 5 kuruş kıymetlerindeki iane pulları esman ve hâsılatından ibarettir.

Masarifteki memurin sigortası karşılığı olan (500) lira diğer emsali müessesat-ı hususiyede olduğu veçhile memurin hayatlarının sigorta edilmesi suretiyle atilerini teminini talep etmiş ve bi'l-müzakere bunun yüzde altmışının müessesesece itası kabul edilmiş olmasından mütevellittir. Filhakika memurin-i hükümet hakkında da tekaüd [emeklilik] usulü yerine ikâmesi hazine-i millet hakkında daha müfit olabileceği mütalaa olunan bu suret müessesede pek de öyle müddet-i medide idame-i hizmet eden memur bulunmamasıyla (ve çünkü hazari kadro^[233] müsait olmamakla vezaiifin hitamında kendilerinin alakaları kat edilmekte olmasıyla) ve sigortalarca ilk muamelede prim itası meri olmasıyla hakikat-ı halde o derecede fedakârlık ve tediyatı bile istilzam etmediği ifade kılınmış ve müessesenin bu müracaatı kabul ve tatbik emrindeki muvafakat ve sürati şayan-ı zikr ve takdir görülmüştür.

Fevkalade Bütçe

Buna da ianattan (50,000) lira varidat vukuu tahmin ve bunun 2000 lirasının madalya imaliyesine ve (48,000) lirasının da imdat ve muavenete tahsisi tensip ve takrir edilmiştir. (merbut 15)

Bu muhammenata mukabil (1170294,645) lira istihsal edilmiş ve (143380,3675)lira tutan eşya satışı yekûnu da buraya derç ve kaydolunmuştur (merbut 16). İnanenin o nispet-i fevkaladede tezayüdü ordu-yı milliyenin istiklal ve hayat-ı milleti tahlis emrindeki muvaffakiyet-i harikuladesinin tesir-i aks-averi [yankı getiren etkisi] olup bunun yedi yüz bin lira kadarı İstanbul'dan ve mütebakisi memalik ve bilat-ı sairedendir.

Eşya satışı esmanı 37 [1921] bütçesi münasebetiyle de mevzubahis edildiği veçhile filhakika varidat-ı muvakkate ve fevkaladeden olduğu cihetle hesab-ı katide bütçeye mal edilmesi doğru ise de bidayeten yani bütçenin hin-i tanziminde onun için bir fasıl ve madde güşadında zühul edilmiş [dalgınlıktan unutulmuş] olması şayan-ı zikirdir.

İmdat ve muavenete masruf (1824040,23297) lira meyanında (655447,21922) lirası ambar-ı mevcudenin aynen ve muaveneten ita ve isra olunan eşya ve levazım-ı muhtelifenin fi-i vasati ve maliyet kıymetleri itibarıyla esman-ı baligasıdır ki ayniyat muhasebesiyle nakit muvazenesinin temin-i muvazenesi için ihtiyar edilmiş pek müstahsen ve lazım bir usuldür. Ancak bunun için dahi esas bütçede bir fasıl ve madde bulunmaması şayan-ı zikir olup meclis-i umumice hesab-ı katileri tetkikinde bittabi kabul edilecektir.

Bu suretle fevkalade bütçede de muhammenata nazaran (1919122,23172) lira fazla-yı varidat ve (1774040,23297) lira fazla-yı sarfiyat vukuu bulduğu tecelli etmekte ve gayr-i ez-sarf [harcananın dışında] kalan (145081,99875) lira da ihtiyat hesabına nakledilmiş bulunmaktadır.

Masruf (1,824,040,23297) liranın (50,000) lirası bütçenin ^[234] esas tahsisatıyla ve mütebaki (1,774,040,23297) lirası ise mevadd-ı nizamiyenin ikincisiyle mezunun-fih [hakkında izin verilen] ve madde-i mezkûre ihtiyat akçesi olarak la-akall yüz bin liranın tefrik ve hıfzını emredildiği halde yalnız fevkalade bütçe fazlasından naklolunan miktar dahi ondan fazla ve bu senenin adi ve fevkalade bütçelerinden mezkûr hesaba naklolunan meblağ (201390,46125) liraya balığ bulunmaktadır.

*

**

Tenkidat-ı Hesabiye

1337-1338 [1921-1922] seneleri sarfiyatının evrak-ı müsbiteleri yegân yegân görülmüş ve kuyud ve evrak-ı müteallikasıyla mukabele ve tatbik edilip sadet ve mevzu haricinde bir masrafa tesadüf edilmemiş ve her iki sene muamelat-ı sarfiyesinde mucib-i tenkit görülen hususat ber-vech-i zir tadat ve arz edilmiştir.

-Nazilli heyet-i sıhhiyesinin 337'de [1921] mahsup edilmiş olan masarif evrakında şekle ait bazı kusurlar bulunmakla beraber bunlar miktar ve mahiyet itibarıyla şayan-ı ısrar bir keyfiyet arz etmemektedir. Bilfarz mubayaat senedatında tesellüm şerhleri ve bazılarında alınan şeylerin eyyamı veya müfredatı musarrah değildir.

Ezcümle:

20 Şubat sene 36 [1920] tarihine kadar alınan erzak bedeli olarak tediye edilen 8671,5 kuruşu havi 28 Şubat sene 36 [1920] tarihli ve Ahmet Raşit imzalı senette bu erzağın ecnası ve müfredatı,

Keza 20 Şubat sene 36 [1920] tarihli ve 1235 kuruşluk ve Ali imzalı ekmek senedinde bu ekmeklerin alındığı eyyam [günler], 29 Şubat sene 36 [1920] tarihli 1367 kuruşluk ve Mustafa Fahri imzalı erzak senedinde müfredatı musarrah değilse de fakat bunların ahz ve vaz kazan ile [alınıp kazana konarak] sarf ve istihlak edildiği [tüketildiği] ayrıca kiler kuyuduyula müeyyettir.

336 [1920] senesinde altı ay kadar Hilal-i Ahmer emrine vaz edilen Tıp Fakültesi Hastanesi'yle Kadırğa Viladethanesi'nin idaresi için imdat-ı muavenet faslından 30000 lira tefrikiyle Besim Ömer Paşa ve Akil ve Hikmet beylerin emrine verilerek mezkûr hastaneler ol-veçhile müşarünileyhim taraflarından idare edilmiştir. Bunlara taalluk eden sarfiyat meyanında ber-vech-i ati; ^[235]

Kuruş	Numarası	Tarihi	
4333 x	63	20 Mayıs sene 336 [1920]	hastabakıcılar tabahat öğretilmek üzere levazım
2153 x	72	30 minh	“ “ “ “ “
14000	80-86	8 Haziran	minh hastabakıcı hanımlar reis beyin emriyle ikramiye yedi hanıma ikişer
3000 x	99	17 minh	“ tabahat muallimesi hanıma ücret
7000	128-135	31 Temmuz	minh “ hanımlara ikramiye reis beyin emriyle biner kuruştan
14000	168-174	30 Ağustos	minh “ “ “ “
[Yekûn]	44475		

Kırk dört bin dört yüz yetmiş dört kuruş sarfiyattan, meşruhatlarında görüldüğü üzere x işaretli üç kalemde (9475) kuruşu hastabakıcı hanımlara tabahat öğretilmek üzere levazım bedeli ve muallime ücreti ve (35000) kuruşu da reis beyin emriyle ikramiye namıyla verildiği nümayan olmaktadır.

Hastabakıcılar yetiştirmek mahiyeten Hilal-i Ahmer'in vezaif-i cümlesinden ve atide bahs-i mahsusunda tekrar edileceği veçhile bu babda cemiyetin lüzum-ı derecede sarf-ı himmet etmediği teftişat-ı salifede [önceki teftişlerde] piş-i tenkide [eleştiri alanına] alınan mevaddan olmakla esas itibarıyla bu iş için masraf ihtiyarı hedef-i itiraz olmamak lazım gelir şu kadar ki bu meslek için hastaneye devam ettikleri anlaşılın işbu yedi hanımın hastalar için perhiz yemeği ihzarı emrinde böyle suret-i mahsusada muhtac-ı talim oldukları surette bu maksadın; hastanenin zaten bu kabil istihzaratla meşgul mutfağında temin-i mümkün idüğü mütalaası varit olmaktadır.

Kendilerine verilen ikramiyelere gelince:

Filhakika Hilal-i Ahmer'de birer ikişer sene muvazzafen hizmet edenlere vazifeleri hitam bulup infikakları zamanında merkez-i umumi kararıyla birer ve nihayet ikişer maaşları nispetinde ikramiye ita edilmekte ise de bu hanımların hizmetinden müessesese resen istifade etmiş olmadığı halde bu paraların senetlerindeki sarahat veçhile fakülte riyasetinin [Akil Muhtar Bey'in] emriyle verilmiş olduğu müstefattır.

Halbuki Alaşehir imdat-ı sıhhi heyetinin, dispanser eczanesinde müstahdem Hademe Ali Rıza'ya dikkat-ı fevkaladesinden dolayı mahalince 31 Kânunuevvel 35 [Aralık 1919] tarih ve 25029 numara ile tediye edilmiş olan 3000 ve keza minh ve 25030 numara ile Hademe Salih'e verdiği diğer 300 ve bir de 30 Teşrinisani 35 [Kasım 1919] ve 25020 numara ile ve yollardaki faaliyeti dolayısıyla idare memuru Fethi ^[236] Bey'e verdiği 1000 ki ceman 1600 kuruluş merkez muhasebesince kabul ve mahsup edilmeyerek tazmin ettirilmiştir.

Bu tetkik-i ihtimamperveriye [özenli tetkike] rağmen fakülte hastabakıcılarına ikramiye ita edilmiş olması filcümle bir tezat arz etmekle lede's-sual 336 [1920] senesinde hükümetçe tahsisat ve para ita edilememekten naşi Darülfünun Tıp Şubesi'nin tatbikat mahali olan Fakülte Hastanesi'yle Kadırga Viladethanesi'nin tatil-i faaliyet ve mevcudiyet derecelerinde giriftar-ı müzayaka [sıkıntıya düşmüş] olduğu beyanıyla heyet-i hükümet ve milleti muhafazaten Hilal-i Ahmer'ce muavenet edilmesi zımında aynı zamanda merkez-i umumi azasından da olan mezkûr fakülte ve viladethane reis ve müdürleri tarafından vaki müracaat üzerine merkez-i umumice mücerret beyne'l-icap [gereklilik arasında] muhill-i haysiyet [haysiyet zedeleyici] olacak olan böyle elim bir vaziyet ve akıbet hudusuna mani olmak endişe-i himmetkârisiyle mezkûr iki müessesenin altı aylık devam-ı faaliyetleri için otuz bin lira tahsis ile Besim Ömer Paşa'nın ve Akil Muhtar ve Hikmet beyefendilerin emirlerine ita ve ayrıca bir de idare memuru tayin ve tanzif edilip esasen ikramiye itası merkez-i umuminin ve ondan iktibas-ı kuvvet etmiş olan bu üç zatın cümle-i salahiyetinden olmakla beraber tediye senetlerinde ikramiye şeklinde görülen mebalîğ-i masrufenin hastanenin müzayaka-i mesrudesi dolayısıyla bu hanımlara maaşları tediye edemediği cihetle tehvin-i zaruretlerine yani filcümle otuz bin lira tahsisat-ı umumiyenin mevzuu olan hastane cümle-i vezaifinin ifasına matuf bulunduğu ve halbuki gerek Alaşehir ve gerek diğer imdad-ı sıhhi heyetlerinde ise mukannen maaşat ile masarifi muayyene haricinde sarfiyata salahiyet bulunmadığı ve birinin kabulüyle diğerinin reddi bundan mütevellit olduğu izah edilmiş ve gayrimusib [isabetsiz] görülmeyen izahat-ı vakıanın kabulü takdirat-ı celilelerine menut [bağlı] bulunmuştur.

Heyet-i idarenin 1827 numaralı kararında ecza şubesi memuru Mehmet Ali Bey'in hesabatının devri zımmında ambarda çalıştığı günler için yevmiye ikişer lira itası ve fakat verilecek paranın altmış lirayı tecavüz etmemesi tasrih edilip bu hesap ve kayıt ile Mehmet Ali Bey'in 1 Kânunusani sene 37 [Ocak 1921] den itibaren yevmiye alamaması iktiza etmekle ve halbuki mumaileyhe Kânunusani [Ocak] ve Şubat sene 37 [1921] mahları için 120 lira tediye edilmiş olmakla badema hiçbir suretle yevmiye itasına mesag [izin] bulunmadığı muhasebenin 29-3-37 [1921] tarihli müzekkeresiyle beyan ve itiraz edildiği halde mumaileyh Mart sene 337 [1921] ^[237] içinde 3/119 makbuzuyla tekrar 60 lira verilmiş muhasebenin 20 Temmuz ve 426 müzekkeresiyle bunun istirdadını talep etmesi üzerine ambar müdüriyeti riyasete müracaat edip bi'l-havale heyet-i idarenin 7 Eylül sene [1921] içtimasında 1891 numara ile ve Ecza Şubesi Memuru Mehmet Ali Bey hakkında heyet-i idarece karar-ı sahih var iken temdid-i istihdamları cihetine gidilmesi münasip olmamakla beraber kabulüne karar verilmiştir. Muhasebenin hilaf-ı karar ve mezuniyet [karar ve iznine aykırı] sarfiyat vukuuna mümanaat [engel olmak] hususundaki takdiri şayan-ı zikr olduğu kadar ambarca da mumaileyhe o yolda tediye devam edilmiş ve şayet tahmin edilen müddet zarfında mumaileyhin devr-i hesabı ikmal edilemeyeceği anlaşıldı ise de derhal mezuniyet istihsali muktezi iken ona teşebbüs edilmemiş ve heyet-i idarenin de bu ciheti kale alıp memurin-i aidesi hakkında herhangi suretle muamale-i intibahiye ve cezaiye tertibi lazım gelirken o ciheti meskûtun-anh geçip de emr-i vakiyi kabul ve sarfiyat-ı icaze eylemiş olması şayan-ı tenkittir.

*

**

İmdad-ı Sıhhi Heyetleri

Son senelerde cemiyetin başlıca mevzu-ı işigali [meşgul olduğu konu] bittabi mecruhin-i guzat-ı asakiri tedavi ve teşfiye etmek ve bir de düşman istilasından halas olan ahalinin imdadına yetişmek kaziyyesi [meselesi] teşkil ederek ve bu uğurda hemen iki milyon liraya karib sarfiyat ve muavenette bulunarak bunun için menatik-ı muhtelifeye izam kılınan heyet-i sıhhiyeler on üçe kadar irtifa edip bunlar merkezde Kadırga ve Fakülte hastanelerinde ve Nazilli, Akhisar, Alaşehir, Adana, Karamürsel, Antep, Bilecik, İzmir, Aydın, Balıkesir ve Uşak havalisinde ifa-yı vezaiifle mesaibzede halkın çıplaklarını giydirmişler ve hastalarını tedavi eylemişlerdir.

Bunların da kâffe-i sarfiyat evrak-ı müsbiteleri tetkik edilmiş ve mevzu haricinde ve redd ü itirazı calib mahiyette bir şeye tesadüf edilmemiştir. Esasen bu kabil sarfiyatın heyet-i umumiyesi merkez-i umumice evvelden mezuniyete mukarin ve bütçe noktasından da aynı bütçe dahilinde münakale icrasına da merkez-i umumi mezun bulunmakla, bütçesine muhalefet ve tahsisatını tecavüz gibi ahval varid ve meşhud bulunmamaktadır.^[238]

Teftişat-ı Sabıka Tenkidatı ve Ol-babdaki İcraat ve Mütalaat

Evvela;

Maliye Müfettişleri Nurettin ve Camcıyan beylerin 335 [1919] senesindeki teftişlerinde tenkit eyledikleri mevadd ve hususat ile cemiyetçe ol-babda icra kılınan muamelat ve serd olunan izahat ve müdafaat ve taraf-ı acizanemden irad edilen mütalaat da ber-vech-i zirdir:

Mezkûr raporda tenkit edilen hususat:

1- 327, 328, ve 329 [1921-1922-1923] seneleri kuyudat-ı hesabiyesinin muntazam surette tertip edilmemiş ve bu seneler nihayetinde muntazam bir muvazene tesis etmemiş olduğu.

Lede's-sual (merbut -18) 123 numaralı tezkere-i cevabiyede mezkûr nevakısın ikmal edildiği ifade olunmuş ve sinin-i mezkûre hesabat ve muamelatı meclis-i umumice de kabul edilmiştir.

2- Nakit ve eşya ve medyun dainler hesabının tasfiye ve muhtelif heyet-i sıhhiyelere verilen nakit ve aynen gönderilen muhtelif eşya esmanının, hesabatın henüz arkası alınmadığı cihetle masraf kaydolanmamış olduğu.

Tezkerenin bu maddeye dair fıkrasında (keza merbut -18) Hilal-i Ahmer'in o sırada Anadolu'da ifa etmekte olduğu hidemat-ı mühimmenin icap ettirdiği vezaille beraber büyük bir gayretle sarf-ı mesai edilmiş ise de Anadolu'daki bütün Hilal-i Ahmer merakız ve şubat ve imdad-ı sıhhi heyetleri ve hastane, sevkıyat-ı idare transit ambarlarının muamelat-ı idariye ve hesabiyelerinin tedvirinin Ankara Heyet-i Murahhasası'na tevdi zarureti hâsıl olmasına binaen hesabat-ı mezkûrenin heyet-i murahhasaca takip ve tasfiyesiyle bunlardan ahval-i harbiyenin imkân ve müsaadesi nispetinde bir kısmının intaç ve mahsubu kabil olmuş ve ahiren bütün muamelatın muhasebe-i merkeziyeye nakil ve tevhidî suretiyle noksan kalanların ikmaline sarf-ı gayret edilmekte bulunmuş olduğu zikredilmiştir. Filhakika mütarekeden sonra ahvalin aldığı şekil malum ve tahaddüs eden ikilik vaziyeti üzerine Hilal-i Ahmer'in Anadolu dahilindeki şubat ve heyetini ke'l evvel [evveldeki gibi] merkezden idare maddeten gayrikabil ve bir de memalik-i İslamiyeden Gazi Paşa Hazretleri namına doğrudan doğruya ve maksad-ı mübeccel-i milli uğruna Hilal-i Ahmer vesatetiyle gönderilen ianat-ı cesimenin Anadolu'da lüzum-ı temerküzü icabıyla mahiyeten gayricaiz bir ^[239] hal aldığından Hilal-i Ahmer'i o aralık maruz kaldığı savlet-i tecavüzden vikâye ve müessesatını ve imdat heyetlerini ve fakat yine merkez namına idare ve idame için pek musib ve müfit ve bir tedbir olarak derhal Ankara Murahhaslığı Teşkilatı icra yani ayrıca bir kadro (merbut-19) ile adeta Ankara'da da ikinci bir merkez-i idare teşkil ve tatbik edilip, Doktor İsmail Paşa ile Adnan ve Ömer Lütfü beylerden mürekkep bir heyete tevdi ve bilahare Esat Paşa da esaretten avdetinde heyet-i mezkûreye ilhak ve memur edilmiş ve mütarekeden sonra Adnan Beyefendi'nin İstanbul'a vuku-ı memuriyetleri dolayısıyla infikakları vukua gelmiş ve bu suretle Anadolu

namına ve bilhassa memalik-i İslamiyeden gelen ianat İstanbul Merkezince işbu murahhaslık nam ve hesabına ahz u kabz murahhaslığının talep ve siparişleri bu mebaniden temin ve isra suretiyle merkez-i umumi fi'l-cümle Ankara Heyet-i Murahhasası'nın ajanı vaziyetini alarak hem muavenet-i hariciyenin hem de hidemat-ı dahiliyenin devam-ı cereyanı temin olunmuştur. Bu veçhile merkezde murahhaslık namına avans şeklinde görülen işbu mebalîğ-i azimenin sarfına ait evrak-ı müsbitenin tesellüm ve tasfiyesiyle intac-ı umumi bilançonun ve hesabat-ı katiyenin tanzimi için elzem ve bunun müsait imkân ve zamana tevakkuf eylediği emir gayrimühim olup lehü'l-hamd eyyam-ı ahirede buna da muvaffakiyet hâsıl olmuş ve intaç ve tasfiye edilmiştir.

3- Sermayenin 18259978,87 ½ kuruş olarak ibkasında bir mana ve sebep görülemediğinden kesirsiz ve münasip bir hadde lüzumu.

Aynı tezkire-i cevabiyenin bu babdaki fıkrasında, bu mülahazanın nazar-ı dikkate alındığı ve sermaye hesabında mukayyet olan mebalîğin ihtiyat akçesine nakli ile tevhit olduğu muharrerdir.

Filhakika bu cemiyet-i hayriye için sermaye hesabının bir mana-yı hakiki ve maddisi yoktur. Çünkü Hilal-i Ahmer bir müessesesi-i ticariye olmadığı cihetle bir sermayesi olup da onunla ticaret ve temin-i istifade maksudu olmadığı ve olamayacağı ve lede'l-icap bir taraftan ianat ve nizamnamesine muvafık menabi-i varidatı teminine çalışmakla beraber eldeki mevcudunu son haddine kadar dahi sarf edebileceği cihetle ezhana [zihinlere] bir fikr-i ticaret ilka eyleyen sermaye tabir ve hesabının bile istimal ve tesisi doğru olmadığından bu hesabın ilgasiyle mevcudunun ihtiyat hesabına nakil ve tevhidî pek bi-cadır [yersiz].

4- Muhtelif çiftliklerde icra ettirilen zeriyyat hesabat-ı umumiyesinin tesisi ve muvazenesinin tespiti iktiza eylediği ^[240].

Harb-ı umumi esar [narh] ve fiyatı terfi ve hevayîç ve maişet-i umumiyeyi fevkalade taziyik ve işkâl eylediği cihetle uhdesindeki birçok hastane ve müessesat-ı sıhhiyeden maada İstanbul'da güşad eylediği müteaddit aşhaneler için de muhtaç olduğu erzak ve mekûlatı piyasadan tedarik adimü'l-imekân olmasına mebni Konya, Adapazarı ve Beykoz'da icra eylediği vâsi mikyasta zeriyyat ve ormanlardan yaptığı katiyattan [kesimlerden] netayic-i fevkalade istihsal eylemiş ve bu babdaki muvazene ahiren tanzim ve tespit edilerek bir sureti merbut (numara 20) bulunduğu gibi 335 [1919] senesi umumi raporunda da (melfuf 22) tafsilat-ı kâfiye münderiç bulunmuştur.

5- Bütçenin (fevkalade) varidat kısmında satış hâsılatının gayrisafî olarak dercinden ise hâsılat-ı safiyenin yani istifade ve temettüat-ı safiyenin derci ve masraf kısmında imdat ve muavenet faslından mubayaat maddesinin tayyî [kaldırılması] ile bunun yerine işbu fasıla aynen sarf olunan eşyanın ilavesi daha münasip olduğu.

Tezkere-i cevabiyenin buna dair fıkrasında (merbut-18) Hilal-i Ahmer'in nakit ve ayniyat muhasebeleri yekdiğerinden ayrı olup nakitten vaki olan sarfiyat mukabilinde mubayaa edilen eşya kıymeti ayniyat hesabına inzimam ettiği cihetle mubayaat masrafının, nukud-ı mevcudeye nazaran ita edilen tahsisattan tamamen mahsub suretiyle katiyyen masraf kaydı lazım geldiği ve bir de maliyet kıymetleri; muhtelif tarihlerdeki mubayaat ve teberruat kıymetleri tamamen mütemevviç ve mütehavvil olmasından her nevi eşyanın fi-i vasatisinin

[ortalama fiyatının], maliyet fiyatı addedilmesi usul-i mütehaza muktezasından bulunmasına binaen satılacak eşyanın mubayaa kıymetini tefrik etmek müşkül olduğu ve bi'n-netice mubayaat hesabı fevkalade bütçenin bir masraf faslını ve satış hâsılatı da aynı bütçenin varidat faslını teşkil eylemekte ve esasen satış muamelatı bir mahiyet-i muvakkata ve istisnaiyeyi haiz bulunmakta olmasına binaen şekl-i hazırın bütçe tanzimi nazariyatına muvafık olduğu ve binaenaleyh hesabı daha fenni ve tatbiki bir hale ifrağ eden usul-i mütehaza ile maliye müfettişlerinin tenkit ve teklifi şekle münhasır kaldığı tafsil edilmiştir. Filhakika sermaye hesabı münasebetiyle de arz edildiği üzere Hilal-i Ahmer'ce satış ve mübadele gibi muamele-i ticariye az çok daima vaki de olsa fakat maksud-ı bizzat olmayıp ancak herhangi mal mevcudunu ihtiyaçtan fazla ve lüzumsuz kalması icabıyla onun nakde tahvil ve yerine ihtiyaç olan diğer birinin ikâmesi ^[241] için bi'z-zarur ihtiyar edilen istisnai ve arızı bir muameledir. O cihetle her muamele-i beyde tahassül eden hâsılat-ı sarfiyenin tefrik ve tayinine lüzum olmadığı kadar maddeten ona imkân da yoktur. Çünkü her malik bir defada iştirah edilen kısmının fiyatı diğer defa alınan kısmının fiyatına tevafuk edemeyeceği gibi aynı cinsten teberru vukuyla bila-bedel mâl olan kısmı da bittabi bu maliyet fiyatının tenezzülünü mucip olur. Yani bir mal mevcud-ı umumisinin müesseseye mal olduğu fiyat esasen sabit kalamadığı gibi satılan herhangi partinin mutlaka bir defada alınanlardan tefriki, kabil olmayıp mubayaat-ı muhtelifede elde edilmelerden terekübü halinde bunun tespiti de mümkün olamayacağından herhalde fi-i vasatinin maliyet bedeli ittihazı ile inde'l-icap temettüün tayini hususunda onun nazar-ı dikkate alınmasından maada bir çare ve şekil de yoktur. Yani temettü-i safî denilen miktar alım fiyatına göre değil vasati maliyet fiyatına göre hesap edilecektir ki bu her zaman ve her kalem için kabil ve vakidir.

Bütçe kavaidi itibarıyla işbu hâsılatın kâmilen yani gayrisafi olarak varidat kaydı da doğru ve lazımdır. Çünkü anifen izah edildiği üzere, Hilal-i Ahmer bu faslı, kendisi için muamele-i ticariye ve mübadele-i sureti mutade de maksud-ı bizzat olup da, eşyanın sermaye-i aslisini bi'l-muhafaza kâr-ı kâfisiyle vezaifini ifa için güşad etmiş olmayıp belki mevcud-ı ayniyesinin fazla ve bi-lüzum kalan kısmının hâsıl-ı nakdiyesini elde etmek mütalaasıyla mevcut bulundurmaktadır.

Kezalik masraf kısmında da; çünkü mubayaa edilen malın bedeli tesviye edilince tahsisattan bi'l-mahsub masraf kaydı tabii ve zaruri olmakla ve tesellüm edilen eşya artık ambarın ve ayniyatın muhasebesinin malı olup nakit bütçesiyle alakası kalmamakla masraf cihetinde bittabi imdat ve muavenet faslına kayıt ve mahsubu muktezi olduğundan maliye müfettişleri beyefendilerin bu mütalaalarına iştirak edilemeyip müdafaat ve izahat-ı mütekabile esası ve maksad-ı hale daha mülayim görülmüştür.

6- Mubayaa edilen arsa bedeline altın olarak (5250) lira tesviye edilmiş olduğu halde fariğ [satıcı] ile pazarlık (21000) liralık evrak-ı nakdiye üzerine cereyan eylediğinden harc-ı ferağın [satış harcının] bu bedel üzerinden tahsili ve vergi kaydının da ona göre lüzum-ı tashihi.

Altın ile evrak-ı nakdiye arasında hükümet indinde bir fark kabul ^[242] edilmekle beraber harc-ı ferağların, ona esas olan kıymetlerin birkaç misli üzerinden istifası şekli tatbik edilmekte olmasına nazaran bu muamelede hazineten hükümete müterettib [ait olan] bir ziyan var ise tashih ve tazmini esbabının istikmali tabii ve muktezidir.

7- Hariçten celp edilen eşyanın tüccara fûruht edilen kısmından gümrük resmi istifası icap eylediği,

Bu mesele ayrıca tetkik ve tamik edilmiş ve keyfiyetin mülga şura-yı devletçe cemiyet lehine hal edilmekle beraber ahiren bu kabil tüccara fûruht edilen eşyanın rûsumu tesviye ve ifa edilmesinin usul-i ittihaz ve tatbik edildiği beyanıyla rûsumatın ona dair bazı makbuz-ı resmileri de ibraz ve irae edilerek tafsilatı 21 Haziran sene 339 [1923] ve 11 numarası raporla ayrıca arz olunmuştur.

8- İmdad-ı muavenet uğrunda harp senelerinde sarf olunan mebalîğ müessesenin kudret-i maliyesiyle gayrimütenasip olduğu, asırlarda bir defa tesadüf edilen böyle fırtınalı hengâmda felaket-i umumiyenin kısmen tehvini için sermayesinin tezyidine sarf-ı gayret edilmekle beraber son santimine kadar fedakârlık ihtiyarının daha münasip olduğu,

Bu keyfiyet mukaddema mülkiye müfettişleri Hacı Esat ve Asaf Talât beylerin raporunda da mevzubahis edilip fakat maliye müfettişlerinin mütalaasına iştirak edilmemiştir. Esasen bizzat maliye müfettişleri de kendi mütalaalarında bir taraftan mevcudun son haddine kadar sarf edilmesini iltizam ederlerken diğer taraftan sermayenin tezyidine sarf-ı gayret lüzumunu irad etmekte olmalarıyla cemiyetin niçin son santimine kadar sarf edip de on parasız yani hal-i iflasta kaldığı bir anı idrak etmediği yolunda muaheze varid ve makul değildir. Bir kere cemiyetin menabi-i varidatı gayrimuayyen ve gayrimukannen de olsa daimi ve mütevali olmakla ve zaten bu mahiyet ve vaziyetin müttekâmilen devamı matlup ve mütemenna bulmakla her zaman cemiyetin herhangi bir felaket-i umumiye ve şamileye karşı muavenete şitaba kadir bir vaziyet- i maliyede bulunması şayan-ı takdir ve takviyedir. Maliye müfettişlerinin mütalaatından müstefad olacağı üzere tekmil mevcudun sarf olunduğu bir anın vücudunu farz ve tasavvur etmek müessesenin ifa etmekte olduğu herhangi bir, bilfarz müdavat ve inşaat gibi muavenetin olduğu noktalarda katı [kesilmesi] ile ona devam veya bir diğerine mübaşeret için yeniden vürud ve tecemmü edecek varidatın derece-i kifayeye vusulüne intizar ve işbu devre-i inkıta ve fasılada bunun şebekât ^[243] ve teşkilatı da fesih ve tatil ve sonra yine ihya ve tekmil gibi gayrimantiki ve tezebzüb [karışıklık] ve esasen nakabil-i tatbik bir vaziyeti kabul etmek demek olur.

Bu cihetle cemiyetin bu babdaki hatt-ı hareketi mucib-i tenkit değil şayan-ı takdir görülür.

9- Felaketin en acıklısına maruz kalan tehcir kurbanlarına dest-i muavenet uzatılmamış olduğu,

Maziye ait bu hal maliye müfettişi beylerce bu suretle mevzu edilmiş ise de cemiyet hadisat-ı ahirede bila-tefrik-i cins ve mezhep sefalet-i umumiyeye maruz kalan efrad-ı beşeriye ile alakadar olmuş ve bu meyanda tehcirden avdet edenlere de patrikhane vasıtasıyla bir hayli çamaşır ve levazım ve ecza-yı tıbbiye ve edevat-ı saire ve otuz bin metre kadar Amerikan vermiştir.

10- Harp esnasında İstanbul'un hususi hastane, eytamhane ve mekteplerine mahrukat ve çamaşır hususunda muavenette bulunmak mümkün iken bu cihete atf-ı ehemmiyet edilmediği,

Harb-i umumi hengâmında muhtelif cephe ve mıntikalarda bu kadar hastane, nekahethane ve teşkilat-ı saireden maada nefis-i İstanbul'da (5500) yataklı yedi hastane idare ve idame eden bu müesseseye zaman ve icabının ne şekil iktisap ve ne kadar devam edeceği kestirilemeyen öyle bir zamanda müessesat-ı hususiyeye ne için muavenet edildiği yolunda sual ve itab tevcihi beca [yerinde] olmasa gerektir.

Saniyen;

Maliye heyet-i teftişyesince vaki tenkidat ve bu babda cemiyetçe icraat ve serdedilen müdafaat ve tetkikat mesrudat-ı anifeden [yukarda söylenenlerden] ibaret olup mülkiye heyet-i teftişyesince de tenkit edilen hususat ve ona müterettib faaliyet ve mütalaat da ber-vech-i zirdir:

Şöyle ki:

Mülkiye müfettişleri Hacı Esat ve Asaf Talât beylerin 10 Teşrinievvel sene 335 [Ekim 1919] tarihli raporlarında,

1- Murakabe ve salahiyet-i vasıayı haiz meclis-i umuminin cemiyetin beş harp senesi zarfındaki umur-ı idare ve muamelat-ı hesabiyesinin tetkik ve tasdiki için bir an evvel içtimaa davet olunması iktiza eylediği.

Bu husustaki suale cevaben verilen 29 Mayıs sene 339 [1923] ve 121 ^[244] ve 134 numaralı (merbut 23021) tezkerelerde izah edildiği ve zirde başkaca tafsil edileceği veçhile mütarekeyi müteakip bu içtimain icrasına teşebbüs ve 330-334 [1914- 1918] raporu da (merbut 22) ihzar ile meclis-i umumice bir celsede akdedilmiş olduğu halde o celsede teşkil edilen encümenlerin tetkikatını müzakere ve içtimai intaç için tekrar toplanabilmek imkânı İstanbul'un işgali ve onu takip eden vaziyat-ı fevkaladeden dolayı zail ve bir müddet sonra da Ankara Heyet-i Murahhasası teşkilatı vücuda gelerek harekât-ı milliyede yevmen fe yevmen [günden güne] revnekyab-ı kemal olup [tam bir parlaklık kazanmak] binaenaleyh sinin-i ahireye de ait umumi raporu ve bilanço ve hesabat-ı katiyeleri ihzar ve meclis-i umuminin inikadından iktitaf-ı âsâr [eserlerinin meyvesini almak] için mezkûr murahhaslığın tevhit ve tetkik-i hesabatı lüzumundan dolayı tehir ve intizar mecburiyeti hâsıl olarak lehül-hamd dava-yı milliyenin ihraz-ı zafer-i tammı ile eyyam-ı ahirede mevaniin zeval-i katisi üzerine "sulhun inikadından bir ay sonra meclis-i umuminin içtima daveti" merkez-i umuminin 4 Mayıs sene 39 [1923] tarihli celsesinde karargir olmuş ve bir taraftan da (335 -338) [1919- 1922] umumi raporunun, hesabat-ı katiyenin, muvazene-i atiyenin ve tadil-i lüzumu hissedilen nizamname-i esasi ve dahilinin proje ve layihalarının ihzarına çalışılmakta bulunmuştur.

2- Hilal-i Ahmer'e aza kaydı ve aidatının tahsili hususunda sarf edilen mesainin müsmir ve kâfi olmadığı anlaşıldığından bu hususta daha vâsi ve şümüllü teşkilat icrası,

Mütalaat-ı umumiye bahsinde bi'l-etraf izah edileceği veçhile bu nokta cemiyetçe ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınmış ve bilhassa İstanbul'da melfuf (numara 24) talimatnamesine tevfikân teşkilat-ı mahsusa icra ve bir taraftan da tevsi edilmekte bulunmuştur.

3- Hilal-i Ahmer memurin ve müstahdemin-i hazırasının ve ez-cümle devre-i faaliyeti münkazi olan [biten] üsera komisyonu memurin ve müstahdeminin layıkı veçhile hadd-i kifayeye iblağı ve bunların ambar aşhanesinde meccanen itamları beyne'l-avam [halk arasında] su-i telakki ve tefehhüme [yanlış anlamaya] müsait olması noktasından mahzurdan gayrisalim bulunduğundan taam edenlerden ehven bir ücret-i taamiye ahz olunması veya maaşlara zam suretiyle büsbütün lağvı.

Kadronun asgari hadde ircaı [çevrilmesi] bütçe ve masarif münasebetiyle balâda taraf-ı acizanemden de dermeyan edilmiş ve cemiyetçe peyderpey de tatbik edilmekte bulunmuştur. [245]

Memurin ve müstahdemin ambar aşhanesinde meccanen itamları kaziyesine [meselesine] gelince:

Bir kere ambarda istihdam edilen amele ve işçi sınıfının, bi'n-nisbe ahvalin hayli iyileştiği ve tabiileştiği bu günlerde bile 30, 40, 50 kuruş gibi cüzi yevmiyelerle istihdamlarına muvaffakiyet ancak bunlara gündüz yemekleri de ita edilmesi sayesinde müyesser olmakta ve daima ihtiyat ve stoklarının mevcudiyeti dolayısıyla müessesese bu itam keyfiyetini bittabi pek cüzi masrafla mal eylediği cihetle esasen amelenin itamı bir taraftan cemiyetin maddi istifadesini ve diğer taraftan gündüz yemek vesilesiyle amelenin harice çıkıp gelmesine mahal kalmamak suretiyle inzibatı mucip ve suiistimal vukuunu mani tedabir cümlesinden olmakla fikr-i acizanemce esasen musibdir.

Bu meyanda adedi otuz, kırkı tecavüz etmeyen ketebe [kâtipler] ve memurin sınıfının da müesses ve mevcut bir sühuletten istifade ettirilmesi izam [büyütme] ve bahsedilecek bir mahiyet arz etmez. Hususıyla o zamanlar hüküm süren müzayaka ve buhran-ı maişet sevkiyle hükümet bile kendi memurları için taamhane açmak ve nim-resmi [yarı resmi] suretlerde erzak tedarik ve onlara tevzi etmek gibi sühuletler teminine çalıştığı esnada Hilal-i Ahmer'in bu tarz hareketin beyne'l-avam su-i telakki ve tefhime müsait olabilmesi mütalaası şayan-ı iltifat görülemez.

Esasen bu usulün; ambarlarla beraber küçük bir fabrika, bir darü'l-imalat mahiyetinde bulunan Hilal-i Ahmer'in merkez idaresiyle ambarı Yalıköşkü civarında mubayaa edilen arsada vücuda getirilecek binada müctemi ve müttehit bulundurulacağı esasına ve yemek tatili vesilesiyle memurin ve müstahdeminin harice çıkarak ittırad-ı mesainin [çalışmanın intizamının] ihlaline meydan kalmaması maksadına müstenid olduğu ve nerede hastane, nekahethane, aşhane gibi esasen kazan kaynayan bir Hilal-i Ahmer kütle ve şubesi bulunursa memurin ve müstahdeminin taamını temin etmek suiistimali men için cemiyetçe prensip bulunduğu ifade edilmiş ve suret-i hal muvafık-ı nefsu'l-emr [gerçeğe uygun] görülmüştür.

4- Merkez ve şubatin memurin-i seyyare izamıyla suret-i sabitede ihyasına çalışılmadığı ve umur ve muamelat-ı hesabiyelerinin layıkıyla taht-ı teftiş ve murakabede bulundurulmadığı anlaşıldığından hukuk ve menafi-i cemiyetin mürur-ı zaman ile ziyana mahal kalmamak üzere bir taraftan bu hususta Hilal-i Ahmer tarafından takibat ve teftişata teşebbüs olunmakla beraber diğer cihetten her merkez ve şubenin [246] buldukları mahaller hükümetleri marifetiyle umur ve hesabatın teftiş ve murakabesi emrinde memurin-i mülkiyeye tebligat icrası.

Temin-i aidat ve varidata müteallik iki numaralı fıkra ile alakadar ve esasen musib bulunan mütalaa üzerine icra kılınan teşebbüsât 143 numaralı (melfuf 23) tezkere-i cevabiyede mestur olduğu gibi atide de mufassalan arz-ı mukteziyyat edilmiştir [ayrıntılı olarak gerekenler arz edilmiştir].

5- İzmir Hilal-i Ahmer Merkezi'nin yolcu biletlerine şimendiferle nakl edilen mevadd ve eşyadan Hilal-i Ahmer namına bir nispet-i muayyene dairesinde iane-i cebriye istifa ve aynı zamanda ashabının rıza ve muvafakati hilafında pek dun bedel ile mevcut sabunların yüzde yirmi beşinin ahz ve mubayaa edildiği anlaşılmasına ve merkez-i umumi bu suretlerden haberdar olmadığını dermeyan eylemesine göre bu meselenin lede'l-icap mahallince tahkik ve teftiş ettirilmesi.

Harp senelerinde merkezin rıza ve muvafakati haricinde cereyan etmiş olan bu muamele bilahare men ve ref ile el-yevm İzmir merkezinin nizamname ve talimatnameler ahkâmına ve bütçesine tevfik-i muamele hususunda şayan-ı memnuniyet itina izhar eylediği ifade kılınmıştır.

6- Aşhanelerin lağvıyla bunlardan istifade edenlerden hakikaten muhtaç olanlara nakden muavenet ifası,

Aşhaneler zaten ilga edilmiş ve ayrıca muavenet-i nakdiye ifasına artık mahal de kalmamış olmakla bu tenkidin hükmü icra edilmiş demektir.

7- Hastabakıcılık şubesine gereği gibi atf-ı ehemmiyet edilmesi.

Hastabakıcılık işini cemiyet her zaman kendisi için ehemmiyetli ve elzem bir mevzu addeylediği merkez-i umuminin o babdaki müzakerat ve mübahasatından ve 337 [1921] bütçesine bu iş için ayrıca bir mektep ve hastane inşa edilmek üzere 30,000 lira gibi ehemmiyetli bir meblağ vaz ve 338 [1922] bütçesinde de, sıhhiye müdüriyet-i umumiyesiyle cereyan etmekte olan müzakeratın neticesinde muktezi tahsisatı vermek üzere faslını muhafaza eylemesinden müstefaddır. Şu kadar ki bir taraftan mevani-i zamaniyenin temadisi, diğer taraftan bu işin cemiyetçe böyle müstakil hastane ve mektep vücuda getirilerek başlı başına ve masarif-i azime-i daimeyi mucip surette mi, yoksa mevcut hastanelerden birinde daha muhtasar ve pratik bir usul ile mi icrası hususunda vahdet-i efkâr ve ârâ [fikirlerin ve reylerin birliği] husule gelmemiş olması dolayısıyla henüz esaslı bir surette ^[247] tatbikine başlanamamış ve maahaza merkez-i umuminin dört Mayıs sene 39 [1923] celsesinde bu iş için tesis ve tedris ve iaşe ve idare için ceman 26200 lira tahsisat itasının fen komisyonu teklifiyle mevzubahis ve müzekkere olmuş olması bu işin daima piş-i tetkik ve itibarda bulunduğunu müeyyet [doğrulayan] ahvalden ve bir an evvel saha-i tahakkuk ve fiile isali mütemenna mevaddan bulunmuştur.

8- Harp sakat ve malullerine, aza-yı suniye imal ve itasının temini meselesi.

Mecruhini tedavi esasının bir lazıme-i gayrimünfekki [ayrılmaz gereği] bulunan bu mesele cidden nazar-ı dikkate alınmaya şayan olup şimdiye kadar cemiyetçe bu babda resen ve doğrudan doğruya bir meşgale ittihaz ve takip edilmemişse de fakat perakende müracaat eden bazı maluline suni ayak yaptırılmak ve bilhassa esas ve maksat teşkili bu mesele olan Malulin-i Guzat Cemiyeti'ne 7000 lira ita edilmek suretiyle yine alaka ve muavenetten hali kalınmamıştır. Maahaza el ve ayak ve diş meselelerinde faaliyet ve hidemat-ı bedeniyenin ve

bir göz taktırılmak takdirinde hem de teşkilat-ı zahireye ve cismaniyenin itmamına matuf olan bu fasl-ı muhimin daha muttarid ve esaslı şekilde nazar-ı dikkate alınıp harp sakatlarının bu yoldaki âsâr-ı şefkat ve muavenetten daha feyiz-nak suretle nasibedar-ı istifade olmalarının temini cemiyetin hedef-i kutsisi namına şayan-ı temenni görüldüğünden rey-i celil-i vekâlet-penahiye [yüksek bakanlığın reyi] de tevafuk eylediği takdirde bu husuta icra-yı tebligat buyrulmak lazım gelir.

*

**

336 [1920] senesi evailinde mülkiye müfettişleri Nedim ve Tevfik Talât beylerin de dahil bulunduğu, Ticaret ve Ziraat Nazırı Hüseyin Remzi Paşa'nın taht-ı riyasetindeki heyet tarafından icra kılınan teftişatta da neticeten, memurunin hadd-i asgariye tenzili, aşhanelerin bir usul-ı salime raptı veya ilgası ve o zaman memurine bedeliyle verilen erzak keyfiyetinin der-piş ve tenkit edildiği anlaşılıp ve hususat-ı mezkûreye dair müdafaat ve mütalaat-ı müteakile cemiyetten mülga Dahiliye Nezareti'ne yazılan 3 Teşrinievvel sene 336 [Ekim 1920] ve 430 numaralı tezkire-i mufassala ile izah edilmiş olan bu noktalarda bugün şayan-ı takip ve tekrar bir cihet görülememiştir.^[248]

*

**

Gelibolu mutasarrıf-ı lahiki [yeni sancak amiri] Asım Bey'in, esarete bulunduğu esnada, Hilal-i Ahmer vesatetiyle franga tahvilen gönderilen maaşlarının akçe farkından dolayı bazı ifadat ve tarizatta bulunduğu istihbar edilmekle derhal ifadat ve malumatına müracaat olunarak (merbut-29) zeylen verdiği cevapta; esaret zamanında karargâhının tebeddülü dolayısıyla kendisine vasıl olamayan maaşatı o zamanki raic [1 Türk lirası 16-18 frank] üzerinden franga tahvil edilmiş olduğu halde maliye nezaretine, beher lirası daha dun adette frank ile tedarik edilen, Türk evrak-ı nakdiyesi olarak iade edilmiş bulunduğunu ve aradaki farkın Hilal-i Ahmer'e mal edilip edilmediğinin kendisince meçhul olduğunu beyan eylemiştir.

İcra edilen tetkikatta, mumaileyh esaretten avdetinde bizzat müesseseye müracaatla maaşat-ı müterakimesinin [birikmiş maaşlarının] vaktiyle üsera karargâhına gönderilmek üzere tedarik edilen frankların kendisine aidiyeti beyanıyla aynen itası talebinde bulunduğu ve halbuki esaretinde isal edilemeyen bu paralar geriye gelince Türk evrak-ı nakdiyesi olarak maliye hazinesine iade edildiği cevabı verildiği halde de talebinde ısrar eylediği anlaşılmıştır.

Asım Bey'in hazine-i maliyeden matlubu Türk evrak-ı nakdiyesi olup vakıa esarete iken bi'l-mecburiye ve diğer emsali gibi bunun tutarı olan frank kendisine gönderilmekte idi ise de bu veçhile isal edilmeyip Hilal-i Ahmer'e geriye gelerek oradan da bittabi Türk lirasına tahvilen ve aynen maliyeye iade edildikten sonra artık frank itası talebinde bulunmaya bir

guna hakkı olmadığı ve nitekim o franklar aynen kendisi için muhafaza edilip fakat Türk evrak-ı nakdiyesi mukabilleri, maaşatı miktarından dun raddeye düşmüş olarak bu frankları kabulü teklif edilmiş olsaydı Türk hududu dahilinde –İstanbul’da– bulunduğu istinaden buna muvafakat ve bir zarara tahammül etmeyerek maaşlarının aslen hazinenin deyni veçhile Türk evrak-ı nakdiyesiyle tediyesi talebinde bulunacağı aşikâr olmakla şimdi aksi halden dolayı şahsen bir guna istihkak ve zarar iddiasında bulunması doğru olmadığı bedihidir [açıktır].

Bu ve emsali şanjlardan mütehasıl farklılara gelince: Hilal-i Ahmer bu kabil vesatet eylediği müraselattan dolayı muhtelif memleketlerle muamelede bulunarak piyasaya tebean [uyarak] bazen kâr ve bazen zarar etmiş ve bunların cümlesi de müessese namına icra edilip bilançolarında ve hesabatında dahil ve bir hayli istifadeyi mucip bulunmuştur. ^[249]

Merkezin Teşkilat ve İcraatına ve Nizamnameler Tatbikat ve Islahatına Dair Tetkikat ve Tenkidat-ı Umumiye ve Mütalaat-ı Mahsusa

1

Teşkilat-ı Asliye-i Aliye

Meclis-i Umumi:

Cemiyetin şahsiyet-i maneviyesi evvelemerde meclis-i umumisinde ve ondan muktebes olarak merkez-i umumisinde, temerküz ve tezahür etmektedir. Şöyle ki:

Nizamname-i esasiyenin 14-25. maddeleri cemiyetin, bir meclis-i umuminin taht-ı nezaret ve murakabesinde olarak merkez-i umumi tarafından idare olunacağı ve, meclis-i umumi, aza-yı müessise ve amile ile vilayetten izam kılınacak murahhaslarda la-akall yüz azadan –ilk yevm-i muayyende işbu nisab hâsıl olamadığı takdirde ikinci defaki mevcut her neye baliğ olursa onlardan– mürekkeben her sene mart ayında içtima edip merkez-i umumi heyetinin bir senelik icraatlarını ve raporlarıyla bilançolarını bade't-tetkik onun, tecdidi icap eden beş azasını intihap ve komisyonları teşkil ve tahsisat-ı seneviyesini tayin ve nizamname-i esasi ve dahili ahkâmı tadilatını ve diğer kâffe-i hususat ve muamelatı tetkik ve müzakere eyleyeceğini emir ve tasrih eylemektedir.

Mevadd-ı mezkûre iktizası (ve mülkiye müfettişleri Hacı Esat ve Asaf Talât beylerin de bu mühimmeyi tenkit ve tezkâr eylemiş olmaları icabı) ile meclis-i umuminin miadlarında içtima edip etmediği ve 337 ve 338 [1921-1922] seneleri hesabat-ı katiyeleri bi't-tanzim meclis-i mezkûrece tetkik olunup olunmadığı ve esbabı bi's-sual verilen cevapta (merbut -21-23) cemiyetin idari ve mali bilumum muamelatı üzerindeki hakk-ı murakabesinin –diğer Salib-i Ahmerlerde olduğu gibi– harp faaliyetinin hitamıyla zaman-ı sulhun avdet ve takarrürüne taliki 331 [1915] kongresince kabul ve 332-334 [1916-1918] seneleri meclis-i umumisi dahi bu sebep ve mütaalaya mebni yalnız mezkûr seneler bütçelerinin tasdikiyle iktifa eylediği ve mütareke hululüyle 28 Teşrinisani 35 [Kasım 1919] alelade inikada davet ve birincisi (merbut 22) umumi (250) rapor kendisine arz edilen son meclis-i umumi ilk celsesinde, bu raporun mali ve idari kısımlarını tetkik için intihap ve tefrik eylediği iki encümenin tetkikatlarını ifa ve ikmale taliken içtimalarını tehir eyleyip fakat bu encümenlerin o suretle mesailerini ikmal ve ibraza, o sırada İstanbul'un işgal ve Anadolu ile her türlü münasebatın inkıtaı mani olduğunu ve aynı esbabın bu devreyi takip eden 335, 36, 37, 38 [1919, 1920, 1921, 1922] seneleri için de meclis-i umuminin inikadına imkân bırakmadığı ve son aylar zarfında Dersaadet'te mevani-i mezkûre kısmen mündefi olmuşsa da esbab-ı maruza dolayısıyla doğrudan doğruya idaresi kabil olamayan Anadolu Hilal-i Ahmer müessesatının, merkez-i umumi azasından üç zattan müteşekkil bir heyet-i murahhasanın taht-ı idare ve mesuliyetine tevdi suretiyle tedviri kararını veren merkez-i umumi, işbu müessesat ve merakiz ve şubatin muamelat-ı hesabiyesini mezkûr murahhaslıkta temerküz ettirmiş ve üç seneden beri devam eden heyet-i murahhasaya ait evrak ve kuyudat-ı hesabiyeinin celp ve cemiyle bi't-tetkik merkez-i umumi kuyudatına idhali ve bi'n-netice hesabat-ı katiyenin

umumi bir raporla meclis-i umumiye arz ve iblağı ancak son zamanlarda daire-i imkâna girmiş olduğundan işbu istihzarata devam etmekle beraber sulhün akdinde meclis-i umumiye davete de karar verdiği ve meclis-i umuminin esbab-ı anifeye binaen suret-i muntazamada akd-i içtima edemediği seneler için de nizamname-i esasinin 23. maddesi hükmünün tatbik edilmiş olduğu ifade ve dermeyan olunmuştur.

335 [1919] senesinden sonra meclis-i umumiyenin inikad edememesi emrinde serdedilen işbu izahat ve esbap, bi-nefsiha her türlü tafsilatı cami olmakla ve İstanbul'da bu cemiyette meclis-i umumi inikad edebilmek değil müessesenin devam ve kıvam-ı abı ruyı [yüz akı] iftihar olan zevatın tevkifi ve teşkilat ve Kuva-yı Milliye ile imkân-ı münasebetin katı [kesilmesi] maksatlarıyla suver-i muhtelifede taziyat ve takibat-ı mütevaliye icra ve bir aralık alelumum içtima-ı efrad bile şediden men edilmiş bulunmakla bu babda serd-i muahaze bittabi varid olamaz.

Merkez-i umuminin 335 [1919] raporunda (merbut- 22 sayfa 45) mestur olduğu veçhile bidayette ilcaat-ı harbiyeden [harp mecburiyetinden] olarak Eskişehir Murahhaslığı suretinde nüvesi husule gelen teşkilatın bilhassa mütarekeden sonra vaziyetin aldığı şekil icabıyla yani Anadolu müessesatının o aralık merkezden ihtimal-i infikakı suretinde hem cemiyetin esasındaki vahdet-i kuvveye ve kavimeye [dirence] arız ^[251] olmak istidadını gösteren vehn [güçsüzlük] ve indirasin [yıkılmanın] izale hem de hariçte ve dahilde ianatta bulunanların emniyet ve itminanlarının hüsn-i istimal ve takviyesi nokta-i mühimmelerinden pek beca bir siyaset ve kiyaset-i [uyanıklık] dur-endişane [uzağı düşünür], ati-binane [ileriye görür] eseriyle müessesat-ı mezkûrenin fiilen Ankara Murahhaslığı'nda temerküz ve fakat hakikatte bir taraftan onların muamelatının merkez-i umumi namına idare ettirilmesi ve diğer taraftan merkez-i umumice de murahhaslığın ve o vasıta ile sıhhiye-i askeriyenin buradan muhtaç oldukları levazımın temin, tedarik ve isrası karargir olmuş ve böylece bidayette İsmail Besim Paşa ve Ömer Lütfü ve Adnan beyefendilerden mürekkeben murahhaslık teşkilatı vücuda gelerek bilahare esaretten avdetinde Esat Paşa da heyet-i mezkûreye ithal edilmiş ve son zamanlarda İstanbul'a vuku-ı memuriyetleri dolayısıyla bittabi Adnan Beyefendi'nin infikakları vuku bulmuştur.

Mütarekeden sonra ahvalin tabiiğe doğru iktisap ettiği güşayış [ferahlık] üzerine, Adnan Beyefendi'nin de hazır buldukları 22 Kânunuevvel 338 [Aralık 1922] celsesinde bu heyet-i murahhasa hesabatının merkez-i umumiye devriyle hesabat-ı umumiyenin tevhid ve hudut-ı salahiyetlerinin de heyet-i idarece tahdid ve tayini merkez-i umumice takdir ve tespit edilmiştir.

Bu suretle merkez-i umumi bu hususta cidden bir ihata-ı basiret-perverane ve cemiyetin devam ve takviye-i menafii namına manen pek büyük muvaffakiyet-i isabetkârane ibraz eyleyip murahhaslığın üç senelik ve sekiz sandık evrak ve kuyudatı da ahiren celp ve tasfiye olunmuştur.

Bu tafsilat veçhile işbu hesabatın tevhid ve tasfiyesine ve sulhün akdine intizaren 2 Haziran 338 [1922] celsesinde meclis-i umuminin tehir-i içtimaı kararını vermiş olan merkez-i umumi bu kere 4 Mayıs 339 [1923] celsesinde meclis-i mezkûrun sulhün akdinden bir ay sonra içtima daveti kararını da vermiş ve lehü'l-hamd satvet ve kudret-i milliye sayesinde

peri-i sulhun ufk-ı hasret ve intizardan tahakuk-ı tuluu pek muntazır olmakla bu meclisin de kariben içtimaı teessür-nüma-yı husul olmuştur [başarılmıştır].

Merkez-i Umumi ve Heyet-i İdare:

Merkez-i umuminin Dersaadet'te meclis-i umuminin aza-yı müessise ve amilesi meyanından intihap edeceği otuz azadan mürekkep ve umur-ı cemiyetin idaresi vazife-i asliyesini teşkil eden muavenetin suver-i icraiyesinin tanzimi ve vech-i ^[252] tatbiki işbu merkez-i umumi heyetine ait olduğu ve merkez-i umumi heyetinden her sene kura keşidesiyle beş aza çıkarılarak yerlerine rey-i hafi [gizli oy] ile diğer beşinin meclis-i umumice tecdiden veya ibkaen intihap olunacağı ve merkez-i umumi azasından birinin irtihali [ölümü] veya adem-i devamı veya istifası halinde yerine merkez-i umumice aza-yı müessise ve amileden diğeri intihap ile meclis-i umuminin ilk içtimaında tasdik-i arz eyleyeceği ve,

Vakt-i hazerde her ayın ilk cuma günü ve harp ve mesaib zamanlarında haftada bir ve hatta lede'l-icap hergün inikad ile ahval-i adiyede nısfından bir ziyade, fevkaladede sülüsü [üçte biri] derecede aza ile içtima edeceği ve (madde- 30) cemiyetin idaresi hususunda salahiyet-i vasia ve tammeyi haiz olduğu ve ahkâm-ı müteferriesi [ayrıntıları] nizamname-i esasinin 26, 27, 28, 30, 31, 32, 34. maddelerinde ve,

Merkez-i umumi heyeti, her sene tecdid edilmek üzere bir reis ve iki reis-i sani ve bir müfettiş ve bir muhasebeci ve bir veznedar muavini ve bir başkâtip ile lüzumu miktarda kâtipten mürekkep olmak üzere kendi azası meyanından bir heyet-i idare intihap ve teşkil ve heyet-i idare reisinin merkez-i umumi heyetine de riyaset eyleyeceği 29'uncu maddede musarrahtır.

Tetkik edilen zabıtnamelerine nazaran merkez-i umuminin ve heyet-i idarenin içtimaatı muntazam ve mukarreratı musib ve cemiyetin mevzu ve maksad-ı asliyesine muvaffik ve devam etmeleri gayesine müteveccih olup bu babdaki mütaalat-ı tenkidiye ber-vech-i zirdir:

Bugün merkez-i umumiye teşkil eden zevatın esamisi 26 merbut numaralı cetvelde münderiçtir. Mumailayhim 5 Şubat 1918 celsesinde intihap olduklarından bu sıfatı senelerden beri muhafaza etmektedirler.

Meclis-i umuminin esbab-ı makbule-i mesrude dolayısıyla sinin-i adideden beri inikad edememiş olmasına göre merkez-i umumi intihabının tecdid edilmemiş olması da vehle-i ulada [ilk bakışta] tabii ve zaruri görülür. Fakat tamik edilince “meclis-i umuminin suret-i fevkaladede içtimaı lazım geldiği takdirde içtimaat için Dersaadet'te mevcut aza-yı müessiseden ve merkez-i umumi heyetinden mürekkep olarak inikad edeceğini” amir olan 23. maddeye nazaran ber-vech-i ati münakaşayı müeddi [meydana getiren] bulunur. Şöyle ki:

Merkez-i umuminin hiç olmazsa 27. madde veçhile içlerinden beşinin ^[253] olsun intihabını tecdid için işbu yirmi üçüncü maddenin hükmünü tatbik yani meclis-i umuminin 23. maddeye tevfikân fevkalade içtimaı temin edilmiş olması vücubu [gereği], nizammenin muhafaza-i fasıl ve sarahati noktasından yani kanuni bir tahlil iktizası ve bir de merkezi

umumi meyanından olan heyet-i idare azalarının tecdid ve teyid-i meşruiyetleri icabı ile muktezi görülmektedir.

Çünkü heyet-i idarenin kâmilin ve merkez-i umumi tarafından, merkez-i umumiyeden beşinin de meclis-i umumi tarafından beher sene intihapları mutlaka tekrar –aza-yı sabıkanın tekrar intihabı cevâzıyla beraber– edileceği sarahat-i katiyesine nazaran heyet-i idarenin, meşruiyet-i vaziyet ve salahiyetleri katiyen bir sene ile maksûr [kısıtlı] ve mahdut ve ondan sonra aynı sıfatın devamı hiç olmazsa yirmi üçüncü maddeye tevfikan müteşekkil fevkalade meclis-i umumi tarafından her sene ifaen intihap edilmelerine muallak ve menut olduğu netice-i zarurisi ve vazihen ve ayanen [açıkça], müstenbat [zımnen anlaşılmalı] ve meşhuddur.

Vakıa balâda dur u diraz teşrih ve esbab-ı müdafaatı da kabul edildiği üzere hakikaten mevani-i ıztırariye hayluletiyle [mani olmasıyla] meclis-i umuminin velev fevkalade şekilde dahi içtimaı müyesser olamadığı seneler için bu intihabın o suretle tekrar ve tecdid eylememiş olması zaruri görülür. Fakat zaruretlar kendi miktarlarınca takdir olunmak ve maniin zevaliyle memnu avdet etmek [yasak geri gelmek] ve emsali kavaid-i esasiyeye nazaran bu mani zail yani meclis-i umuminin fevkalade surette dahi bir celse için imkân-ı davet ve içtimaı hâsıl olunca (ve nitekim 338 [1922] senesi nısfı ahirinde) derhal ve bu maksada maksuren içtimaa davetle tecdid-i meşruiyet ve iktisab-ı salahiyet ve vaziyet edilmesi muktezi idüğü mütalaasındayım.

Kanuni bir tetkik ile nizamnameye tahlil ve tamikten mütevellit işbu mütalaaya istinaden vaki istizaha cevap olarak çünkü 331 [1915] meclis-i umumisinde diğer Salib-i Ahmerlere imtisalen bütün harp devresinin idari ve mali muamelatının tetkiki akd-ı sulhe talik edildiğinden ve mütemadi bir devre olan bu seneler için heyet-i idare-i hazırâ kendilerine göre hatt-ı hareketler ve sistemler ittihaz eylemiş ve bu meyanda tecdid-i intihabata tevessül edilse heyet-i idareyi teşkil eden zevat arasında tamamen veya kısmen tebeddül vukuu muhtemel olarak bu ise bu zevatın deruhte ve bittabi mesuliyet ve netayicini takabbül eyledikleri [üstüne aldıkları] hidematın safahatını ikmal ve netayicini iktitaf etmeden ve hesabatını vermeden yarı yolda çekilerek haleflerine devreylemelerini ve bu da işlerin mebde ve gayesi ve suret-i idaresi itibarıyla adem-i ^[254] ittıradı ve bazı inhinaları [eğrilikleri] tevlit edebileceği ve bu şekilde de bilhassa böyle buhranlı ve fevkalade zamanda tecviz edilemeyeceği kanaat-i esasiyesiyle merkez-i umumi ve ondan müfriz olan [çıkan] heyet-i idare-i hazırâ azaları bi'n-nisbe hal-i tabii ve adiyenin hululüyle meclis-i umumi bi'l-içtima muamelelerinin tetkik ve hesaplarını ruyetle netayicini tespit edinceye kadar mevkilerini muhafaza eylemeyi hem muamelatın devam-ı cereyanınca ittırad ve yek-nesakiyi hem de kendi başladıkları işlerin muvaffakiyete iktiranını temin için lazımeden görerek o yolda hareket ve devam eyledikleri ve kariben meclis-i umuminin inikadiyla bir kül teşkil eden harp seneleri mesai ve muamelelerinin tetkikinden sonra mevkilerinin aher [diğer] zevata terke amede buldukları” şifahen ifade ve izah edilmiştir.

Anifen serdeylediğim tahlilat ve mukteziyat-ı kanuni bir tamik neticesi olduğu gibi işbu müdafaat ve izahatta fevkalade mantıki ve ahval ve mahiyetin icabat-ı maddiye ve hakikiyesine ve bilhassa bir işte velev fahri olsun deruhte-i mesuliyet fikir ve esasının onun netayicini de kabul suretiyle ikmal-i hedef ve gayesine müstenit ve nefsi'l-emre mutabıktır.

Badema adem-i tekerrürü mütemenna olan ilcaat-ı zamaneden münbais bu gibi ahval ve eşkâl-i istisnaiye ve fevkaladenin evvelden tahmin ve takdiri gayrikabil olduğu için şimdiki nizamnamede meskutun-anh kalmış olduğu meşhud olup binaenaleyh kariben inikad edecek olan meclis-i umumice şu icabat-ı zaruriye ile heyet-i idare-i haziranın vaziyet ve salahiyetlerinin suret-i umumiyede icaze ve kabul-i meşruiyetleri elzem ve zaruri ve ancak derdest olan nizamname-i esasi tadilatında bu ihtimalin ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınarak ona göre ahkâm ve mevadd-ı mukteziye derci lazımeden görülür.

Heyet-i idare-i haziranın ber-vech-i balâ icabat ile intihapları tecdid edilmeyerek el-yevm Tevfik Paşa Hazretleri reis-i evvel; Hamit ve Akil Muhtar beyler reis-i sani, Celal Muhtar Bey müfettiş, Keresteciyan Efendi muhasebeci, Haydar Bey fahri veznedardırlar.

29. madde bir de veznedar muavini ve bir başkâtip ve lüzumu kadar da kâtip intihabını amir ve mutazammın olup meclis-i umuminin 327 Nisanının beşinci günü [18 Nisan 1911] celsesinde Ethem Pertev Bey'in veznedar muavini ve Münir ve Haydar beylerin de kâtip intihap ve bu intihaplara bir müddet de devam edildiği zabıt-namelerden müstefad olduğu halde ondan sonra işbu veznedar ve kâtiplerin intihap edilmediği anlaşılmiş ve bu madde mucibince fahri olan Başkâtibin deruhte eylediği ^[255] hizmet ve külfete mukabil tazminat namıyla o zaman için (2000) kuruş itası merkez-i umuminin 7 Haziran 339 [1923] celsesinde karargir olup el-yevm bu vazifedeki Hikmet Bey'e (melfuf- 11) 10 bin kuruş maaş verilmekte bulunmuş ve bir müddetten beri de "başkâtip" yerine "katib-i umumi" sıfatı istimal ve müfettiş olan Celal Muhtar Bey de " müfettiş-i umumi" tevsim edilegelmiştir

Müfettiş-i umumiye şehri "6000" kuruş muhassas ve "4000" kuruşla da bir hesabat müfettişi istihdam edilmekte bulunduğu anlaşılıp (melfuf- 11, 12) nizamname-i esasinin 29. maddesinde ise muvazzaf bir kâtib-i umumi değil fahri bir başkâtip intihabı ve keza müfettişin de fahri olacağı mevzubahis olduğu ve aynı madde veçhile intihap edilecek fahri muhasebecinin de umur-ı maliye ve hesabiye için âli bir murakıp vaziyetinde bulunacağı nizamname-i dahiliyenin 29. maddesinde musarrah bulunduğu cihetle nizamnameye muhalif görülen suret-i hal lede'l-istizah;

Nizamname-i esasiyenin 29. maddesinde mevzubahis olan başkâtip, başlıca merkez-i umumi müzakeratının zaptı ve tanzim ve ihzar-ı müzakeratı hususatiyla alakadar olabilmek her an ve zamanını mecburi ve muvazzaf bir memur gibi Hilal-i Ahmer'e hasra mecbur olmayıp, halbuki nizamname-i dahiliyenin 13-22. maddeleriyle teferruat-ı vezaifi mübeyyen olan başkâtibin hariçteki iştilal ve mesaisini terk ile tercihen bir tabip olarak Hilal-i Ahmer'de imrar-ı evkat [vakit geçirilmesi] etmesi muktezi ve bu vezaifin fahri surette deruhte ve temini gayrikabil olmakla beraber diğer Salib-i Ahmerler teşkilatında olduğu gibi işbu fahri başkâtibete münasip tahsisat itası (sekiz yüz kuruştan bed etmiştir [başlamıştır]). Merkez-i umumice mukaddema tasvip edildiği;

Ve Celal Muhtar Bey'e muhassas 6000 kuruş maaş olmayıp ifa-yı vazife-i teftiş icabıyla ihtiyar edeceği masrafı mukabili olduğu ve hesap müfettişi sıfatıyla bir memur-ı mahsus istihdamına gelince çünkü fahri muhasebeci yalnız umur-ı hesabiye ve maliyenin yüksekte murakabe ve varidat-ı cemiyetin tezyid ve takviyesi emrinde tedavir-i mahsusa esbabını istikmal ile meşgul olabilmek halbuki muamelatın cereyanı esnasında ve akabinde onların teferruat ve müfredatının ve vesaik ve kuyudatının tatbik ve tetkikindeki lüzum;

temin-i isabet ve mazbutiyet noktasından emr-i aşikâr ve mümasili Salib-i Ahmerlerde bu kabil (kontrolör dö kont) istihdamı ^[256] müteamil ve cari ve bunun faydası derkâr olmakla ve zaten nizamname-i dahilinin yirmi yedinci maddesinde, görülecek lüzuma göre muvakkaten ve eciren [ücretli] lüzumu kadar müfettiş muavini istihdam olunabileceği de musarrah ve mezun bulunmakla o makamda olmak üzere Ethem Bey'in 10 Teşrinisani sene 336 [Kasım 1920] tarihli kararlar ve dört bin kuruş ücretle istihdam ve bütün muamelat bade'l-vuku mumaileyh tarafından yegân yegân kontrol ve vize ve birçok tedabir-i islahiye der-piş ve bilhassa muvazene ve hesabat-ı katiyenin mündericatı tetkik edildiği ve mumaileyhin sıfat ve vaziyeti heyet-i idare azasının ve hatta makam-ı riyaset-i celilenin de fevkinde ve doğrudan doğruya merkez-i umumiye merbut bulunduğu ifade edilmiş ve işbu izahat esas itibarıyla muvafık ve şayan-ı kabul görülmüştür.

Ancak başkâtip unvan-ı nizamisinin yine heyet-i idareden olmak üzere kâtib-i umumiye tahvil ve ona tahsisat itası ve keza müfettiş unvanın müfettiş-i umumiye kalp ve tahvili nizamname-i esasının tadilini tazammun etmekle o yolda tadilat icra edilmedikçe bu suretler muvafık addedilemez.

Müfettiş-i umumiye verilen paraya gelince; gerçi Celal Muhtar Bey'in dokuz seneye baliğ olan vaziyet-i hazırasında bu tahsisatı hiç almayıp her sene nihayetinde Hilal-i Ahmer'e bağış ve teberru etmekte olduğu ifade edilmiş ve bu keyfiyet bittabi kendilerinin tezyid kadr ve meziyetlerini mucip bulunmuş ise de fakat bunun masarif-i teftişiye karşılığı olması noktasından vukuu nispetinde yani tahakkuku derece ve miktarda itası fikri de prensip itibarıyla takdirat-ı celile-i vekâlet-penahilerine menut [bağlı] mütalaatdan bulunmuştur.

Diğer taraftan müfettiş-i umumi unvanı ve salahiyetini haiz olan Celal Muhtar Bey elyevm ambarın bilfiil nazır ve müdürü vazifesini ifa etmekte olduğundan bir guna teftişat icrasına da zaten vakit ve fırsat bulamamaktadır.

Halbuki hem teftiş, hem de ambarın idaresi gibi Hilal-i Ahmer'deki en mühim icra ve faaliyet işinin aynı zat uhdesinde içtimai mahiyeten ve esasen de caiz değildir.

Merkez-i umumi mahallerinin de (merbut- 26) işbu meclis-i umumide nazar-ı dikkate alınacağı ve zaten merkez-i umumi intihabının da tecdid edileceği tabiidir. ^[257]

Teşkilat-ı Dahiliye-i İdariye Hesabat ve Muhaberat Umuru

Muamelat-ı Maliye ve Hesabiye Amir-i İta ve Muhasib-i Mesul Vezaifi:

Hilal-i Ahmer'de muamelat meclis-i umumiye müsteniden merkez-i umumiden mülhem olarak makam-ı riyaset ve heyet-i idarece vüsat-ı salahiyet ve mezuniyet esasına müstenit olan muamelat-ı maliye ve usul-i hesabiyede de basit ve pratik şekiller usul ittihaz edilmiştir. Bu cihetle tahsilat ve sarfiyatta müstakilen tahakkuk muamelesi cari değildir.

Zaten varidatın en esaslı ve daimi membaı olan ianat tahsilatı, taahhüdât-ı munzamma veya teberruat-ı saire onu ita edenlerce maddeten mecburiyet ve mükellefiyet tahtında olmayıp tahakkuku vukuuna tabi ve müsamere ve çiçek hâsılatı da aynı mahiyette olmakla varidat için muttariden tahakkuk usulü ittihazı mümkün olmadığı gibi masarıfte de bahusus imdat ve muavenet hususatının istilzam eylediği muhtelif mevzu ve masraflar hakkında da o usul mümkün ve müfit değildir.

Nizamname-i esasi, (26.- 34.) maddeler merkez-i umumi cemiyetin idaresi hususunda salahiyet-i vasia ve tammeyi haiz olup mubayaat ve sarfiyat merkez-i umuminin kararı ve reisin emr-i tahririsiyle icra olunacağını tasrih etmekte olmasıyla bütçenin amir-i itası merkez-i umumiye izafeten mevki-i riyaseti ihraz eden zattır.

Fakat muhasib-i mesul vazifesinde nizamname-i esasi sakittir [suskundur]. Vakıa yirmi dokuzuncu maddede ifraz ve intihap edilecek heyet-i idare meyanında bir de muhasebeci mezkûr ise de 32. maddenin “meclis-i umumi azasının memuriyetleri fahridir” fıkrası icabınca bila-maaş olan bu muhasebecinin vezaifi neden ibaret olup onu ne suretle ifa eyleyeceği hususunda hiçbir sarahat yoktur.

Meclis-i umumice henüz kabul edilmediğinden proje halinde bulunduğu ve maahaza sevk-i zaruretle ahkâmı bazen ma-bihi't-tatbik [tatbik olunan] ittihaz edildiği ifade edilen 332 [1916] tarihli nizamname-i dahilinin 29. ve 30. maddesinde muhasebecinin umur ve kuyud-ı hesabiyeyi, evrak-ı nakdiyeyi ve muamelat-ı maliyeyi lalettayin ve akallı [en azı] haftada bir defa tetkik ve teftiş ve her senenin muvazenelerini ^[258] tanzim ve ihzar ve umur-ı maliye komisyonuna tevdi eyleyeceği ve mubayaat ve sarfiyat hususatını tetkike salahiyetdar bulunduğu ve 31. maddede muhasebecinin maiyetinde muvazzaf ve mükeffil ve bilcümle umur ve muamelat-ı hesabiyeden doğrudan doğruya mesul bir muhasebe memuru istihdam olunacağı muharrerdir.

Bu nizamname henüz kati olmamakla beraber gerek onun sarahati ve gerek işin mahiyeti itibarıyla çünkü suret-i daim ve mesulede cemiyette muamelat-ı maliye ve hesabiye ile bilfiil meşgul olmayıp yalnız bir suret-i aliyede murakıp vaziyetinde ve merkez-i umumi ve meclis-i idare azasından olan bu muhasebecinin kendi tedvir etmediği hususat ve müfredattan deruhte-i mesuliyeti kabil ve doğru olamayacağından muhasib-i mesul adinde imkân da yoktur.

Balâda bütçelerin tahlili bahislerinde arz edildiği üzere el-yevm bu sıfat ve vazife muhasebe müdürü namıyla tedvir-i umur eden Bedri Nedim Bey'de muameleten tecelli ve temerküz etmektedir.

Ruh ve esasa taalluk eden bu noktanın nizamname-i esasi tadilinde nazar-ı dikkate alınması muktezidir.

Nizamname-i dahilinin 31. maddesi iktizasınca muhasebe memurunun mükeffil olması iktiza etmekte olup Bedri Nedim Bey'in kefaleti bulunmadığı anlaşılmıştır. Vakıa kayd-ı kefalet namusu ve iffeti mücerreb zevat hakkında bir emr-i zait ve bi-suddan [fazla ve faydasız işten] ibaret ise de bu esasın muhafazası iltizam edildiği takdirde tatbik dahi edilmesi icap eyler yine mezkûr nizamnamenin 35. maddesi veçhile Veznedar Celal Bey'in emval-i gayrimenkule irae ve haczi suretiyle altı yüz lira raddesinde kefaleti mevcuttur.

Muhasebe: Tahrirat Kalemleri ve Vezaifi

Hilal-i Ahmer'in teşkilat-ı taliye ve feriyeye-i merkeziyesi yani tedvir-i umurunun vesait-i faalesi el-yevm başlıca ve daimi olarak umur-ı hesabiye ve tahririye şubelerinden ibarettir her müessesede muhasebe ve umur-ı hesabiye bütün muamelatın ruh ve mihver-i olup onun intizamı diğer kâffe-i hususatın da intizam ve kontrolünü temin ve teshil eder bu itibar ile Hilal-i Ahmer el-hakk [doğrusu] şayan-ı iftihar ve tebrik bir mevkidedir.

Hilal-i Ahmer Muhasebesi: Masarif-i kuyud ve muamelatının tanzim ve tedviri derecede ve belki ondan daha ehemmiyetli ve akdem [önemli ve önce] olarak nizamnamesi ve salahiyeti dahilinde ^[259] varidat bulmak ve tahsil etmek işleriyle de meşgul ve mükellef bulunmakta ve çünkü Hilal-i Ahmer'in beka-yı mevcudiyet ve ifa-yı hizmeti evvel-be-evvel varidatın vücuduna mütevakıf bulunmaktadır.

Bu icap ile el-yevm muhasebenin vezaifi telhisen [özetle];

1- Varidat membalarından azami istifade vesailini istikmal eylemek

2- Adedi "300"e baliğ olan taşra merakiz ve şubalarının faaliyetlerini tanzim ve muamelat-ı umumiye-i idariye ve hesabiyelerini takip ve tetkik ve fahri olmaktan naşi nizam-ı mevzuaya ekser ahvalde riayetkâr olmayan ve kendilerini fahriyetleri mukabili gayrimesul zanneden merakiz ve şubata-ı mezkûre heyetlerinin hatiatını, işbirliklerini [güçlenmelerini] mucip olmayacak eşkâl-i mülayime ve münasibe ile [yumuşak ve uygun şekillerde] tashih etmek ve en mütekâmil bir usul-i muhasebeye tabi olan muamelat-ı hesabiyelerinin muntazaman tedvir edilebilmesi için bilumum defatir ve cedavli [defterleri ve cetvelleri] sehlül'l-idrak [anlaşılması kolay] bir surette ve matbu olarak ihzar ve irsal etmek ve suret-i istimallerini talimatname ve muharrerat-ı umumiyelerle irae ve temin eylemek.

3- Hilal-i Ahmer şubata ve merakizinin cem-i iane için istimal etmekte oldukları maktu ve muayyen kıymetli iane makbuzlarının ve pullarının hüsn-i muhafazası ve bunlara ait depo ile adedi yüzlere baliğ olan muhtelif müessesat hesab-ı carilerini tutmak ve kontrol etmek.

4- Merakiz ve şubataın muamelatının teftişe memur iki müfettişin vazifelerini taksim ve tayin ve netice-i teftişat raporlarını tetkik ve kuyudatla tatbik ve muktezi icraatı tespit ve talimat-ı mukteziyeyi ita eylemek.

5- İstanbul'un şimdilik 42 semtinde müteşekkil ve vazifeleri, halkı muayyen taahhüd-ı şehriye altına alarak cemiyete daimi bir varidat temininden ibaret olan cem-i iane

heyetlerinin doğrudan doğruya idare ve bu heyetlerin semere-i mesaisi olarak kaydedilen binlerce aza-yı muavinenin taahhüdatlarının tahsili için yegân yegân hesab-ı cariler güçad ederek takip etmek.

6- Adedi on üçe baliğ olan ve her biri aylarca faaliyette bulunarak muhtacine erzak ve eşya ve edviye tevzii ve nakden de bir hayli masraf ihtiyar eyleyen heyet-i imdadiyelerin muamelat-ı idariye ve hesabiyeleri için talimatnameler ihzar ve her aylık hülasa-i hesabiyelerini ve evrak-ı müsbitelerini tetkik ve mahsublarını icra eylemek.

7- Merkez-i umumi deposunca gerek Avrupa'dan ve gerek piyasadan mubayaa edilmekte olan yüzbinlerce liralık emval ve eşyanın evrak-ı müsbitelerini ^[260] tetkik ve muamelelerini ikmal ile bedellerini nakden tesviye veya ambar avansından mahsup eylemek.

8- Merkez ambarının bilumum ihracat ve ithalatı günü gününe kayıt ile her kalem eşya için ayrı bir hesab-ı cari tutmak ve muvazene kontrol eylemek.

9- Harb-i umumi esnasında üsera-yı harbiyeye para ve eşya irsalatını ve mütekaabilen memalik-i muhasamadan gelen havalatın da buradaki üseraya tevdi ve isaline ve mütareke esnasında Avrupa'daki bütün Türkiye talebesine para irsalatına ve İstanbul'un işgal ve Anadolu ile her türlü irtibatın inkıtandan sonra da efrad-ı ahaliyenin yekdiğerine para irsalatına ve hükümet-i milliye zabitan ve üserasının ailelerine maaş tediyeğine tavassut gibi başlı başına mühim bir banka muamelesi mahiyetindeki hususatı ifa ve bunlar için bittabi binlerce hesab-ı cariler güçad ve idare eylemek... vesaire, hususlarıyla kabil-i ifade olup bu kadar mütenevvi ve şamil işi daimi ve muvakkat on beş (melfuf- 11, 12) memur ile muntazaman tedvire muvaffakiyet Hilal-i Ahmer (ve muhasebe müdürü Bedri Nedim Bey) için el-hakk şayan-ı iftihar ve gıpta bir mazhariyettir.

Harb-i umumide ve onu takip eden senelerde yalnız üseraya ber-vech-i zir:

Havalat <u>Adedi</u>		Lira <u>Adet</u>
23 035	Harb-i umumide Türk üserasına	137 600
46 016	“ ecnebi “	708 597
<u>1 232</u>	Adana havalisi harbinde Fransız üserasına	<u>9 942</u>
[Toplam] 70 283		[Toplam] 856 139
740	Yunan Üserasına	<u>12898</u> Lira ki bundan 2036 lirası mübadeleden dolayı S.m.c.s şirketine iade edilmiştir.
<u>372</u>	338-339 [1922- 1923] senelerinde Türk üserasına	869 037

Ceman (71295) havalede –(769037)– lira ve (265246,5) drahmi irsaline tavassut eylediği nazar-ı dikkate alınır ve buna sivil memurun maaşatı, zabitan ve memurin aile siparişatı, talebe tahsisatı yekûnlarının da intizimam eylediği tefekkür edilirse bu takdir ve iftihara tamamen kesb-i istihkak eylediği teslim olunur. Bu netayici istihsal, usul-i muzaafenin fevkalade bir itina ve intizam ile tatbik ve muamelatta, kırtasiyeciliğin terki ile pratik ve sade eşkâlin kabul ve memurin taraflarından da hakiki ve samimi bir merbutiyet ^[261] vehb-i vazife [vazifeye feda] ile ibraz-ı gayret ve mesai edilmesinin semere-i meşkûresidir.

Ambar: Bugün Hilal-i Ahmer ambarı fevkalade azim ve haiz-i ehemmiyet bir müessese, bir imalathanedir. Ve bunun tedviri hakiki bir kıyaset ve ihtisasa büyük bir hüsnüniyet ve iktidara mütevakkıftır. Bunun reis-i idaresinde el-yevm Celal Muhtar Bey bulunmakta ve mubayaa ve fûruht işlerini umumi istikamet ve mezuniyet dairesinde ve fakat kendi tertip ve tensibiyle maiyetindeki memurların da inzimam-ı ârâsıyla [oyların eklenmesiyle] tedvir ve temin eylemektedir. Celal Muhtar Bey'in memleketimizde on paraya dahi ehemmiyet-i azime atfetmek derecesindeki şöhret-i iktisadkârısı ve inşaat, imalat, mubayaaat ve hasbe'l-meslek de mualecat işlerindeki ihtisası dolayısıyla ambarın reis-i idaresinde bulunması pek musib bulunmakta ve bu müessesenin menafi-i maddiye ve aliyesini de mucip olmaktadır. Çünkü kendisi ambarda bir müdür gibi yalnız evrak havalesi ve kuyudatın imzası suretiyle ve yalnız bir şef olarak değil; mubayaaat, sevkiyat hususatının teferruatında müstahdemini refakatini alarak bilfiil çalışmakta ve tab ve hilkatı [tabiat ve yaradılışı] icabınca bu, kendisi için bir hazz-ı ruhi temin etmektedir. Şu kadar ki bugün mir-i mumaiyleh merkezden aldığı mühim miktarlarda avanslarla bu işleri kendi takdir ve tensibi ve mesalihin icabatı dairesinde ve müessesenin menfaatini gözeterek tedvir eylemekte ise de kendisinin müfettişlikten infikakından ve bittabi ambardan da iftirakından sonra ayniyat işlerinin ve ambar muamelatının bu sistemde idare ve idamesi hiçbir veçhile tecviz edilemez.

Ambarı yalnız kabz ve tesellüm ve sevk ve ihraç ile mükellef yani işgalatını ancak ayniyata maksur bir hale vaz edip mubayaa ve fûruht keyfiyetlerinin merkezde bu hususata memur ve büsbütün ayrı bir heyet uhdesine tevdi ve bu heyet tarafından mubayaa edilen eşyanın şerait ve numunesine muvafık olarak tesellüm edildiğini mübeyyin ve ambarda bulunacak ayniyat muhasib-i mesulünün tasdikini havi makbuzlar üzerine bedelinin merkez veznesinden tesviyesi şeklinde kabulüyle ayniyat işinin nakitten tecrid ve tefriki temin-i selamet ve mazbutiyet noktasından elzemdir. Binaenaleyh karibü'l-inikad [toplanması yakın] olan meclis-i umumide işbu ambar muamelatının hem menafi-i maddiye-i iktisadiye, hem de selamet-i inzibatiyeyi mucip şekle raptını temin için muktezi hususatın der-piş ve tatbik edilmesi iktiza eder.

Muamelat-ı Kalemiye ve Muhaberat: Müessesenin muamelat-ı kalemiye ve tahririyesi ve muhaberesi de fevkalade bir ^[262] intizam arz etmektedir. Hele fahri veznedar Haydar Beyefendi'nin kâtib-i umumi vekâletinde buldukları eyyam-ı ahirede [son günlerde] pek büyük himmet ve gayretle bütün muamelat hakkında huruf-ı heca esasıyla tanzim eylediği umumi fihrist Hilal-i Ahmer'de bidayet-i teessünden beri cereyan eden

herhangi bir işin ittihaz edilen herhangi bir kararın derhal bulunabilmesi emrinde bahşeylediği teshilat itibarıyla tasvir edilemeyecek bir kıymeti haizdir.

*

**

İcraat-ı Islahiye

Tezyid-i Varidat; Tevsi ve Tanzim-i Teşkilat

İstanbul Semt Teşkilatı

Cem-i ianat: Hilal-i Ahmer'in temin-i beka ve mevcudiyeti ve müsmir ve daimi menabi-i varidata sahip olmasıyla kaim ve çünkü sarfiyatı da hidamat ve muavenatı da sia-i maliyesine mütevakkıftır. Bu itibarla müessese evvel-be-evvel bir cem-i mebalîğ (varidat) idaresidir.

Nizamname-i esasinin 44. maddesinde; azasının mukannen tediyatı her nevi ianat ve teberruat, tertip edilecek sergi ve müsamere hâsılatı fikaratıyla [bölümleriyle] telhis olunan [özetlenen] işbu mebalîğin en esaslı ve şamil olanı şüphesiz ki taahhüdât ve daimi ianattır.

11. madde senevi yarım mecdiye verecek her ferdi aza-yı muavine ve bir Türk altını verenleri de amile alarak kabul etmektedir.

Ancak bizdeki bu gibi cemiyat-ı hayriyeye hakiki bir merbutiyetle aza kaydolunarak onda sebat ve devam etmek hissiyatı henüz hal-i meknuziyette [saklı hazine halinde] ve son senelerde Hilal-i Ahmer'in ifasına muvaffak olduğu âlem-şümül hidematın müşahede-i âsâr-ı hayat-bahşası [hayat veren eserlerin görülmesi] ikazıyla bi'n-nisbe istidat ve inkişafta olup bütün millet her şeyde olduğu gibi bu hususta müessir ve mülayim teşvikat ve irşadat-ı ruh-nevazaneye [ruh okşayan uyarılara] muhtaç ve ona tabiyete amade olduğu azade-i tekrardır.

Mezkûr 11. maddenin ihtiva ettiği makadir-i asgariye yekûnu hele bir nevi terğib ve teşvik edilmeksizin adi bir ihtiyaca bile tekabül edebilmekten pek uzak kalır.

Ahval-i fevkaladede masruf mesai-i mahsusa bu babda oldukça ^[263] semeredar olmakta ve hele hal-i harpte mühim bir muzafferiyet ihrazı hissiyat-ı umumiyeyi bilhassa cuşîş [coşku] ve galeyana sevk ederek o zamanda en küçük bir delalet ve ikaz kısa müddete nispetle külli ianatı temin etmektedir.

Ez-cümle geçen senelerde ordu-yı millinin sahaif-i celadet-i mevrusesine [miras aldığı kahramanlık sayfalarına] kalem-i zerrin [altın kalem] ile nakş ve ilave eylediği, İnönü, Eskişehir, İzmir havarık-ı şehamet ve besaleti [cesaret ve kahramanlık harikaları] İstanbul'u serapa [baştanbaşa] fevvare-i heyecan [heyecan fiskiyesi] haline getirmiş ve o günlerde yer yer toplanılan mekadir yekûnu 700, 000 lira raddelerine balîğ olmuştur.

Maahaza şu istisnai ve fevkalade esbap ile toplanılan miktar dahi Hilal-i Ahmer'in umumca ihata ve takdir edilmek lazım gelen hidematının mahiyet ve ulviyetine ve İstanbul'un nüfus-ı umumiyesiyle bu meyandaki agniya [zenginler] ve eshab-ı refahın derece-i servet ve vüsatına nispet edilince muhassala, hiç de memnuniyet-bahş görülemez.

En zıyyık maişet ashabının [dar gelirlileri] bile velev havayıç-i hayatiyeden [hayati ihtiyaçlarından] mahrumiyeti pahasına bile olsa gıdasından keserek tezeyyün-i görenek denilen ibtila-yı sârisi mukteziyatına tevfiğ-i zevahir [görünüşte uyma] için her fedakârlığı ihtiyar etme itiyad-ı sakiminde [hastalıklı alışkanlığında] bulunduğu bu muhid-i münevverede

dahi böyle umumi muavenet-i insaniye ve vecaib-i insaniyenin ifasındaki lakaydi-i umumi el-hakk [gerçekten] teşhis ve tedaviye muhtaç bir maraz-ı içtimaidir. Bundaki saik-i yegâne umumi tekemmül-i içtimai-yi istihdaf eden terbiye-i ferdiyenin noksanı ve hissiyat-ı aliyenin adem-i tenemmüv ve inkişafı [gelişip inkişaf edememe] olup bir haylisi erbab-ı tefekkür ve irfandan olan ashab-ı servetin atiyeleri, sia [bağışları] ve imkân-ı maliyelerine nispeten la-şey hükmünde bulunduğu noktasına atf-ı nazar-ı iman [çok dikkatli göz atınca] edilince bu babda irfan-ı fikriden ziyade hiss-i vicdani ve hubb-ı milli ve insaniyetin müessir ve saik olduğu neticesi tecelli eder.

Teşkilat-ı içtimaiyemiz olmadığı ve efrad, bir sevk-i müşterek ile umumi ve milli bir gayeye sevk ve ihzarla hiss-i teavün [yardımlaşma duygusu] tenmiye edilmediği [arttırılmadığı] için maddi ve mantiki hesaplarla vusulü intizar ve tahmin olunan netayiç bilfiil istihsal edilememektedir. Bu gibi mesailde hükümete izale-i mevani ve teshil-i mesaiden ve teşvikat-ı umumiye ve müzaheret-i mahsusadan maada doğrudan doğruya bir vazife teveccüh edemeyeceğinden temin-i maksadi emirindeki teşebbüsat bittabi yine cemiyetin duş-ı gayret [gayret omzuna] ve uhde-i faaliyetine terettüb etmektedir.

Mülkiye müfettişi Hacı Esat ve Asıf Talât beylerin raporlarında da tenkit edilen bu lazıme cemiyetçe ahiren gereği gibi nazar-ı itibara alınmış ve zemin ve zamanın müsaadesinden bi'l-istifade (melfuf- 24) numaralı talimatname dairesinde ^[264] ve münhasıran cem-i ianat ile meşgul ve mükellef ve adeta tali şubeler mahiyetinde semt ve mahallat heyetleri teşkiline teşebbüs edilerek şimdiye kadar 42 heyetin teşkilatı itmam edilmiş ve bunların efrad-ı ahaliye maddi ve manevi bir guna tazayik icra etmeksizin deruhte ettirdikleri ianat-ı şehriyenin miktarı üç bin lira raddelerine balığ olup işbu teşkilatın peyderpey gerek İstanbul ve gerek vilayatta tevsi ve teksiriyle bu miktarın birkaç misli tezayüdü tabii ve mütemenna bulunmuştur.

Bundan başka cemiyet, nizamnamesiyle mezun olduğu menabiden azami istifade imkânını taharri ve tatbikten hali kalmamaktadır. Ez-cümle bu sene ramazan-ı şerif içinde, Hanımlar Darü's-sınaa'sı mamulâtını sergiye koyarak 4000 lira raddesinde ve şeker bayramının ilk günkü rozet tevzi hâsılatından da 337 [1921] senesinde 5308 ve 338'de [1922] 9180 lira ve daha evvelki senelerde daha az miktarda elde ettiği halde) mücerret işbu mahalle ve semt heyetlerinin mesaileri neticesi olarak (10916) lira istihsal eylemiştir.

Postanelere mektup tevzi edenlerin ihtiyarına muallak olarak istimal eylemeleri için de mahsus Hilal-i Ahmer pulları icat ve tevzi edilmiş ve bundan da az çok istifade edilmekte bulunmuştur.

Bu usul ve memba dahi şayan-ı kabul ve takdir olup şu kadar ki bunların sarfi emrinde yalnız teşvikat-ı mülayimane ile hissiyata müracaat edilip cebr ve hicabı intaç edecek her türlü hareketten içtinaba itina edilmek rağbet-i umumiye için pek elzemdir.

*

**

Vilayat ve Mülhakat Şuabatı:

Vilayat merkez şubelerinin adedi (300)'e ve bunların altı aylık varidatları yekûnu da yetmiş bin (70 000) liraya baliğ olup adetlerinin tekessürü ve muamelelerinin de gerek müessese ve gerek hükümetçe müstemirren ve mütemadiyen takip ve teftiş neticesinde bu miktarın senevi iki üç yüz bin liraya vusulü memul ve matlup bulunmuştur.

Bunların da heyet-i merkeziye ve idareleri fahri olup başlıca mevzu-ı iştigalleri cem-i ianat ve merkezin tebligatına tevfik-i harekât (nizamname-i esasi madde 35-39) olduğu halde tedvir-i vezaif ve ihtiyar-i masarıfte lazım gelen salabet [katılık] ve isabeti muhafaza edemeyerek mevzu ve maksad-ı cemiyet haricinde ve ferdi muavenetler mahiyetinde bazı sarfiyatta ve bazı defa da mahal-ı rüesa-yı ^[265] mülkiyesinin maa'l-istigrab [garip bulunan] nizamnameye ve maksada muhalif ve Hilal-i Ahmer'i alelittlak her şeye muavenetle mükellef bir cemiyet-i hayriye telakkisinden mütevellit olan talep ve tekliflerini terviç mecburiyetinde buldukları anlaşıldığından ve bilhassa bu iş fahri olduğundan pek çoğu fuzuli bir nevi angarya telakkisinde bulunan heyet-i merkeziye ve idare azalarının rencide olmasına mahal vermeksizin tahrirat ve tebligat ve vesaya ve ihtarat ile hükm-i nizamı tamami-i muhafazalarını temin etmek mümkün olmadığından merakiz ve şuabat-ı mezkûre muamelatına doğrudan doğruya nüfuz ve ittıla ve bu meyanda hem heyet-i idare azası meyanında hem de bazı defa heyet-i mezkûre ile mahalli hükümetleri arasında vaki olan mütebaid [birbirinden uzak] telakkileri telif ve izale için Ankara heyet-i murahhasınca doğrudan merkeze merbut iki müfettişlik ihdas edilmiş ve bunlara Nazmi ve Fahri beyler seksen lira maaş ve otuz lira bedel-i iâşe ile tayin edilerek mumaileyhima taraflarından şimdiye kadar on sekiz merkez teftiş ile netice-i meşhudatları merkez-i umumiye bildirilmiş ve diğer yirmi bir merkezin daha teftişi derdest bulunmuştur (merbut- 28).

Teftiş daima icra ile tevem [ikiz] ve hatta ehemmiyet ve netice itibarıyla ondan da akdem olduğu cihetle bu teşkilat ve tatbikat bittabi cemiyetin temin-i intizamını kâfil tedabir cümlesinden olup binaenaleyh ve müfettişlerin adedini biraz daha tezyide etmek muktezi görülüp fakat buna karşı “umum şuabatın miktar-ı varidatı kati ve malum olmadıkça bu hususta daha fazla masraf ihtiyari mucib-i tereddüt olduğu” ifade edilmiştir.

Halbuki balâda izah edildiği üzere altı ayda yetmiş bin lira varidat temin eden şuabatın bir taraftan tekessür ve tezayüdü ve diğer taraftan mesai ve muamelelerinin temin-i inzibatı meblağ-ı mezburu izafen tezyid edeceği [bir kat arttıracağı] bedihi olmakla bu tereddüte mahal görülemez. Binaenaleyh işbu teftiş kaziyesinin daha vüsatlıca tatbiki hususunda meclis-i umuminin nazar-ı dikkatini celp etmek münasip ve muktezi görülür.

Yine tezyid-i varidat ve tanzim-i muamelat cümlesinden olarak vilayat merakizinden İzmir, Adana, Antalya, Konya, Bursa gibi mühim olanlarına merkezden birer muhasib-i mesul tayini teklif edilmişse de merkez-i umumice bu surete şimdilik muvafakat edilmeyerek bunların muamelelerinin merkezden gönderilecek yeknesak defatir ve cedavil ve muvazzah talimatnamelerle ve icra edilecek teftişatla tanzimi ve ancak lüzumu hissedilen mahaller muhasebecilerinin staj görmek üzere münasip ^[266] müddetlerle İstanbul'a celpleri tensip ve takrir edilmiş ve gerek esas teklif, gerekse bu karar cemiyetin teksir-i menabi-i varidatı ve teşmil-i saha-i ragabatı [rağbet sahasının genişlemesi] noktasından mühim ve müfit görülmüştür.

*

**

Hükümet-i Mahalliyelerin Şubelere Karşı Vazife ve Muameleleri

Satvet ve şevket-i milliye'nin üssü'l-esas [asıl temel] istinadı olan teşkilat ve sıhhiye-i askeriye'nin pek ehemmiyetli bir muavin-i kıymetdarı bulunan Hilal-i Ahmer'in her tarafta merkez ve şubelerinin güşadı hükümetçe bittabi matlup ve mültezem ve nitekim Hilal-i Ahmer evrakının damga ve eşyasının da gümrük rüsumundan istisnası onun takdir-i kıymet ve ehemmiyeti hasebiyle bahşedilen müsaadattan olup binaenaleyh bütün vilayat ve mülhakat-ı memurin-i mülkiyesinin de buldukları mahallerde kavanin ve nizamat-ı umumiye dairesinde yeniden şube güşadı veya mevcut şubelerin temin ve tanzim-i faaliyetleriyle mevcudiyetlerinden azami istifade husulü emrinde müzaheret-i mahsusa ve teshilat-ı mümkününe ifa ve bilhassa bunların muamelat ve sarfiyatının nizamnamesi ve mevzuatı dairesine inhisarına itina ve ellinci maddesinin emir ve sarahat-ı katiyesi veçhile teftişat icra eylemeleri muktezi olmasına rağmen bazı mahaller rüesa-yı memurin-i mülkiyesince bu esasatın takdir edilmeyerek Hilal-i Ahmer'in alelittlak her hususa muavenetle mükellef ve neve-ma [bir suretle] hükümet-i mahalliyelerin emir ve takdirlerini infaza mecbur bir cemiyet-i hayriye olduğu telakkisinde buldukları anlaşılmıştır.

Ez-cümle:

-Karesi mutasarrıfı Hilal-i Ahmer'e ait mebaliğle Bandırma'nın kadastrounun tanzimini arzu ve tensip ve bu paraları belediyeye vermeleri için mülhakata tebliğ eylediğini merkez-i umumiye bildirmiş ve o esnada bi't-tesadüf burada bulunan Tevfik Rüştü Beyefendi'nin delalet ve teşebbüsleriyle bu teşebbüs men ve mezkûr mutasarrıflığa tebligat-ı lazıme ifa edilmiştir.

-Çanakkale mutasarrıfı Hilal-i Ahmer parasıyla telefon tesisatı vücuda getirmek istediğinden Bayramiç şubesi mevcudunun merkeze irsaline muhalefetle keyfiyeti 3 Mayıs 339 [1923] tarih ve 377 [1921] tahriratıyla merkez-i umumiye bildirmiş ve merkez-i umumiye buna bittabi muvafakat edilmeyip paraların irsali 7 Mayıs 39 [1923] ve 159 tahriratla cevaben işar edilmiştir.

-Bursa merkezi heyet-i hazırası merkezin müstagra-ı düyun [borçlara batmış] olduğunu ^[267] işar ve 1 Temmuz 39 tarih [1923] ve 164 tahriratıyla merkez-i umumiye muavenet-i nakdiye talep etmesiyle Hilal-i Ahmer'in mahiyetine nazaran gayricaiz ve muhayyir-i ukul [akıllara şaşkınlık verici] görülen bu keyfiyet istizah edildiğinde cevaben "Vali Hacı Adil Beyefendi'nin emriyle emval-i metrukeden Hilal-i Ahmer namına alınıp muhacir ve mültecilere tevzi edilmiş olan eşya ve emval bedeli olarak 10000 lira kadar tedeyyün edilip [borçlanılıp] şimdi emval-i metruke komisyonunun bu parayı istediği ve Bursa merkezi sia-i maliyesinin buna tahammül ve müsaade olmadığı bildirilmiş ve bittabi Hilal-i Ahmer de taahhüt ve deyn altına girmek ancak merkez-i umuminin cümle-i salahiyetinden olmakla bahusus mevcudu da yok iken bu yolda ihtiyar edilen muamele kabul edilemeyeceği 16 Temmuz 29 ve 3177 numaralı ile işar olunmuştur. **[Tırnak kapatılmamış]**

-Samsun'da mahalli hükümetinin Hilal-i Ahmer şubesine doğrudan doğruya vezaif-i hükümetten olan hapishane tamiratını icra ettirdiği Fahri Bey'in teftiş raporunda müstahrec-i fikaratdan [merbut-30] müstefad olmaktadır.

İşte bu ve emsali delail-i maddiye gösteriyor ki vilayat şubeleri kendi vazifelerini tamamıyla müdirik olmadıkları kadar onları nizamnameleri ahkâmına tabiyete sevk ve irşat edecek rüesa-i memurin-i mülkiye de bazen bilakis inhirafa sevk ve icbar etmektedir.

Bu cihetle bu merakiz ve şubatin cemiyet merkez-i umumisine muntazaman ve müstemirren takip ve teftişte bulundurulması iktiza ettiği gibi bu hususta memurin-i mülkiyeye tamimen tebligat-ı müessire ifası ve mülkiye müfettişlerinin de devir ve teftişleri esnasında bu işi gerek memurin-i hükümetin müdahale ve vaziyetleri ve gerek merkez ve şubeler muamelelerinin derce-i selamet ve inzibatı noktalarından ve nizamname-i esasiyelerine nazaran bilhassa piş-i tetkikte bulundurulmaları hususunun emir ve tebliğ buyurulması mukteziyat-ı umurdandır.

Merkez-i Umumi Muamelatının Teftişi:

Nizamname-i esasinin (50.) maddesi cemiyetin iane tahsili hakkındaki muamelatının merkez-i umumide taraf-ı hükümetten tayin edilecek fahri bir komiser ve vilayet ve mülhakatta rüesa-yı memurin-i mülkiyenin tensip edeceği fahri bir memur marifetiyle teftiş edilebileceğini mutazammın olup işbu teftişatın yalnız cem-i iane tahsilatına (ki bu hasr, cemiyetin evvel-be-evvel bir cem-i iane müessesesi olması esas ve zaruretinden mülhem olmuş olacaktır) ^[268]

Hasren değil belki bütün muamelat-ı umumiyesine şamilen ve yine hükümetçe bir komiser marifetiyle fakat suret-i daimede ifası; yalnız cemiyetin bir kat daha temin-i intizam-ı muamelatı noktasını teminle beraber anifen bazı delail-i maddiyesiyle izah edildiği üzere diğer merakiz ve şubata karşı memurin taraflarından ittihaz edilen tarz-ı hareketleri de tetkik vukua gelen müdahale ve yolsuzlukların menini teshil edeceğinden fevaid-i katiyeyi muciptir.

Vakıa aynı madde-i nizamiye hükümetin Dahiliye Vekâleti vasıtasıyla istediği vakit cemiyetin kuyud-ı esasiye ve hesabiyesini teftiş ettirmek salahiyetini muhtevi ve zaten bu madde ve kaydolmasa dahi hükümet için bu hak bittabi daima ve her an mevcut ve mütehakkık olmakla [tahakkuk etmekle] beraber muamelatın cereyan ve hitamından az veya çok bir zaman sonra vukua gelecek ve iktifat ve zuhur-ı semerat-ı netayici bazı merasime tabi bulunacak olan işbu teftişat-ı gayrimuayyeneye nazaran daimi bir komiser marifetiyle mütemadi bir murakebe icrasındaki muhasenat-derkâr [iyilikte bulunmaya aşikâr olanlar] ve bu vaziyet cemiyat-ı saire hakkında hükümet-i zailece de bir aralık der-piş edildiği gibi zaten maddenin fıkra-i nihaiyesindeki teftişi de temin ve ihtiva edeceği aşikârdır.

Binaenaleyh bu mütalaa rey-i ali-i cenab-ı vekâlet penahiye tevafuk edildiği takdirde temin-i tatbiki esbabının istikmal buyurulacağı da tabiidir.

Nizamname-i Esasi'ye Dair:

Nizamname-i esasi Hilal-i Ahmer'i birinci derecede temsil eden meclis-i umuminin aza-yı müessise ve amileden tereküp edebileceğine ve aza-yı müessisenin de cemiyetin gerek akdemce ve gerek bu kere (328'de) ihyasına muavenette bulunmuş olan yüz Osmanlı azasından ve aza-i amilenin ise cemiyete hem fiilen hem de nakden muavenette bulunan zevattan ibaret olduğunu (madde 10 ve 19) amir olup halbuki 328 [1922] senesinden beri aza-i müessiseden bir haylisi vefat etmiş ve birkaçı da mevki-i iktidarda buldukları esnada, badema cemiyetle alakadar ve münasebette bulunamayacak muamelat ve harekâtı –cemiyete karşı–ihtiyar eylemiş ve esasen şu kâr-gâh-ı fenada [fani dünyada] her fert-i beşer için ikmal-i enfas ve hayat [nefeslerin ve hayatı tamamlanması] mukadder olup halbuki cemiyetin ila-yı maşallah-ı Teala [Yüce Allah'ın istediği kadar] hayatı millet ve devletle beraber devamı tabii olmakla mevadd-ı muharrere ve şerait-i hazıraya nazaran bir zaman sonra aza-yı müessiseden kimsenin ber-hayat kalmayacağı bedihi bulunmuş olduğundan bu takdirde meclis-i umuminin inikad ^[269] ve içtima edebilmesi imkânı da mürtefi ve zail olmuş olacaktır [kaybolup sona erecektir].

Şu halde ruh-ı mevcudiyet ve idareye taalluk eden bu neticenin layık olduğu ehemmiyetle şimdiden der-piş edilerek nizamname-i esaside tadilat-ı mukteziye icrası esbabının temini evvelin-i levazımdan bulunmakta olmasıyla bu noktanın bir an evvel cemiyet riyasetine tebliği lazımdır.

*

**

Hatime ve Hülasa

İşte Hilal-i Ahmer merkez-i umumisinin 337 [1921] ve 338 [1922] seneleri malumat-ı hesabiye ve umumiyesi hakkında icra kılınan teftişat ve tetkikat ve ol-babdaki mütalaat ve mukteziyat ber-vech-i balâ olup netaic-i hâsıla başlıca:

1- Veznece evrak-ı müsbitenin kaydında tehhür edilmemesinin tebliği lazımeden görüldüğü

2- İhtiyat kasası altın mevcudunun kaydıyla tevfiği hususunun tebliği

3- 337 [1921] bütçelerinin ancak sene nihayetinde tasdik edilmiş olduğu

4- 338 [1922] bütçelerinin miadında tasdik edilmiş olduğu

5- 337 [1921], 338 [1922] muameleleri fevkalade muntazam ve sarfiyatı nizamnameye muvafık bulunduğu

6- Ecza şubesi memuru Mehmet Ali Bey'e karar-ı evveline rağmen fazla verilen meblağ dolayısıyla, heyet-i idarenin memur-ini aidesi hakkında bir guna muamele icra etmemiş olduğu

7- İmdad-ı sıhhi heyetlerinin sarfiyatı da tetkik edilerek muvafık bulunduğu

8- Maliye müfettişlerinin raporları üzerine icra kılınan muamelatın tetkik ve tahlil edildiği

9- Mülkiye müfettişlerinin raporları üzerine icra kılınan muamelatın tetkik ve tahlil edildiği

10- Gelibolu mutasarrıfı Asım Bey'in akçe farkı iddiası tetkik edildiği

11- Meclis-i umuminin içtima edememesi keyfiyeti tamik olunduğu

12- Merkez-i umumi ve heyet-i idarenin içtimaat ve vaziyeti ve kâtip-i umumi ve müfettiş-i umumiye tahsisat itası keyfiyetlerinin ariz ve amik tetkikiyle arz-ı mukteza edildiği

13- Amir-i ita ve muhasib-i mesul vazifeleri hakkında mütalaatta bulunulduğu ^[270]

14- Muhasebenin dekaik ve teferruat-ı vezaifi izahıyla ve isra muamelatı hakkında malumat-ı adediye ilavesiyle şayan-ı takdir görüldüğü

15- Pek mühim olan ambarın atiyen tarz-ı idaresi hakkında mütalaa-i mahsuse arz edildiği

16- Muamelat-ı kalemiye ve tahririyenin ve bilhassa vücuda getirilen fihristin pek muntazam olduğu

17- Tezyid-i varidat hususundaki mesai ve bilhassa İstanbul semt teşkilatının tetkik edildiği

18- Vilayat merakiz ve şubatı teşkilatının ve ihdas edilen müfettişliklerin tetkikiyle tezyidleri mütalaası arz edildiği

19- Hükümet-i mahaliyelerin şubelere karşı suret-i hareketlerinin tetkik ve tenkit edilerek beyan-ı mütalaa edildiği

20- Merkez-i umumi muamelatının bir hükümet komiseri marifetiyle müstemirren teftişini lüzumu teşrih olunduğu

21- Meclis-i umumiyenin atiyen içtimaı imkânını selb eden [kaldıran] şimdiki nizamname-i esasinin tadili hakkında arz-ı mütalaa edildiği

İfadatıyla mümkünü'l-icmal görülmüş ve heyet-i umumiyesi itibarıyla müessese muamelatı vücuhla takdir ve itimada şayan ve usul-i muhasebe ve muamelesi diğer cemiyet ve müesseselerce numune ittihazına çesban [layık] bir derece-i mükemmeliyette bulunup bu babdaki 33 kıta vesaik ve merbutat leffen huzur-ı sami-i vekâlet-penahileri kılınılmıştır ol babda.

Fi 26 Temmuz sene 39 [1923]

Mülkiye Müfettişi ^[271]

Teşkilat-ı Umumiye

‘‘Merkez-i umumi –Merkez ambarı– Ankara heyet-i Murahhasası –Transit ambarı– Merakiz ve şubat –Cem-i İnanat heyetleri teşkilatı’’

Merkez-i Umumi

Merkez-i umumi teşkilatı başlıca muhasebe ve tahrirat şubelerinden ibaret olup harb-i umumiden beri cemiyetçe ifa edilmekte olan üseraya ait muamelattan istihbarat kısmı, tahrirat şubesinde; muamelat-ı nakdiye kısmı da muhasebece tedvir edilmiştir.

Raporumuzda bir fasl-ı mahsus teşkil eden üsera umuru için ayrı bir şube-i idariye teşkili masarif-i idareyi tezyid edeceği ve bu şube için istihdam edilecek memurinin bir hakk-ı müktesep sahibi olmalarını intaç eyleyeceği mülahazasına binaen muamelat-ı mezkûrenin bu suretle tedviri muvafık görülerek yalnız faaliyetin derece-i tezayüdüne göre her iki şubede yevmiye ile muvakkat kâtipler istihdamıyla iktifa edilmiştir.

Harb-i umumi esnasında müstahdem memurlardan bir kısmı mütarekenin hululüyle vazifelerinden infikak etmeleri üzerine bunların yerlerine yeni memur alınmıştı. Hal-i tabii takarrür ettikçe kadromuzu tenkis eylemek dahi mukarrerdi. Fakat şark vilayetlerindeki harp ve istila mesaibzedelerine muavenet şeklinde başlayan ve sırasıyla memleketin sair aksamına teşmil edilen vezaif-i imdadiyenin ve istiklal muharebatının ^[272] Hilal-i Ahmer’e tevcih ettiği hidemat ve mesainin her gün mütezaid bir cereyan almış olması bu tasavvurumuzu mevki-i tatbik vaz etmek imkânını selb eylemiştir. Ancak güzeran olan dört sene zarfında cemiyetin ibraz eylediği faaliyet harb-i umumi senelerindeki faaliyetle kıyas etmeyecek derecede vâsi ve kesir olduğu halde 335 [1919] senesindeki kadromuzun tevsiinden daima içtinab edilmiş ve hatta inhilal eden bazı memuriyetlerin tahsisatları da tasarruf edilmiştir.

Birçok müessesat-ı sıhhiye ve imdadiyenin, yüzlerce şubenin ve müteaddit eşya ve malzeme depolarının tanzim faaliyetleri, menabi-i varidattan azami istifade için ciddi ve mütemadi surette sarf-ı gayret edilmesi ve bir taraftan da cemiyetin vaziyet-i beynelmileliyesinin istilzam ettiği münasebat ve muhaberat-ı hariciyenin hüsn-i cereyanını temin eylemek gibi faaliyet sahalarında idare-i merkeziyemizin tahammül eylediği vezaif pek kesir ve çetin olmasına rağmen elde edilen neticeye vusul hususunda memurlarımızın yorulmak bilmez bir ceht ü gayret ve kemal-i istikametle ibraz-ı ehliyet eylemiş olmaları büyük amel-i muvaffakiyet addedilebilir.

*

**

Merkez Ambarı

Hilal-i Ahmer'in merkez ambarı bilumum eşya ve malzemenin mecması [toplanılacak yeri] ve merkez-i tevzii ve aynı zamanda müteaddit imalathaneleri ihtiva etmekte olması itibarıyla cemiyetin muvaffakiyetine hadim şubasının en mühimlerinden biridir.

En uzak sahalara kadar dağılan Hilal-i Ahmer müessesat-ı sıhhiye ve imdadiyesine muktezi edviye, melbusat ve hastane levazımını bütün teferruatına kadar tedarik, ihzar ve sevk ve isal eden merkez ambarımız son dört sene zarfında mütemadi ve hummalı bir faaliyet sahnesi olmuştur. ^[273] Bir taraftan İstanbul aşhanelerini idare ve muhacirin iâşesini temin ederken diğer taraftan sevk edilmekte olan imdat heyetlerinin vesaitini ihzar ve hal-i faaliyette bulunan müessesatın nevakısını peyderpey ikmal etmiş ve müessesat-ı umumiyeimizin bir an vesaitsiz ve muattal kalmamasını hedef-i mesai ittihaz ederek, ve bu müşkül vazifesini şayan-ı takdir bir sürat ve gayretle ifa eylemiştir.

Harekât-i milliyenin mebdesinden itibaren ve bilhassa Anadolu'yla İstanbul arasında münasebatın münkati bulunduğu 37 ve 38 [1921-1922] seneleri zarfında, Hilal-i Ahmer ve sıhhiye-i askeriye müessesatı ihtiyacatı için Anadolu limanları vasıtasıyla sevk ve isal edilen eşya ve malzemenin 40000 küsur balya ve sandığı tecavüz etmiş olması şayan-ı kayd bir muvaffakiyettir.

*

**

Ankara Heyet-i Murahhasası

Eskişehir murahhaslığının sebeb-i ihdasını ve harb-i umumi esnasında ifa eylediği hidematı 335 [1919] senesinde inikad eden meclis-i âlilerine takdim ettiğimiz raporda mufassalan arz ve izah etmiştik.

Harb-i umuminin hitamıyla Eskişehir murahhaslığının da ilgası iktiza ediyordu.

Merkez-i umuminiz, bu muktezayı ifa için ittihaz-ı karar ederken umumi harbin netaic-i müellimesini, İstanbul'un düşman işgali altına girmesini bu memleketin her tarafında vatanperverlik hissiyatının âsâr-ı fahiresinin [övünülecek eserlerin] nümayan olmaya başlamasını nazar-ı ehemmiyetle görerek cemiyetin bütün kuvvetinin İstanbul'da, yani serbesti-i harekâtının her an tehlikeye maruz kalabileceği bir muhitte toplanmasını tecviz etmeyerek Eskişehir'deki teşkilatı ilgadan sarf-ı nazar etmiştir. Raporumuzun mukaddimesinde de arz ettiğimiz veçhile ^[274] Anadolu'da zuhur edecek hadisata karşı Hilal-i Ahmer teşkilatının vezâif-i milliye ve insaniyesini ifa edebilecek vesaiti tamamen haiz bir hale ifrağ için de Eskişehir Murahhaslığı'nı, İstanbul ambarımızdan külli malzeme ve nukud-ı mevcudemizden bir kısım-ı mühimini göndermek suretiyle, takviye eylemiştir.

Murahhasamız İsmail Besim Paşa Eskişehir'in tahliyesine karib bir zamana kadar orada kalarak bilhare cemiyete ait nukut ve emvalin ziyadan vikayesi [kayıptan korunması] hususunda pek müdebbirane [tedbirli] hareket ederek bilumum vesaitin Ankara'ya nakil ve isalini muvaffakiyetle temin eylemiştir.

Murahhaslığın Ankara'ya naklinden sonra Anadolu'da şubât ve müessesatımızla doğrudan doğruya muhabere imkânı kalmadığından Ankara'da bulunan rüfekamızdan Doktor

Adnan ve Ömer Lütfü beylerin ve Esat Paşa'nın iştirakiyle ilk heyet-i murahhasa teşkilatı vücuda getirilerek beynelmilel muamelata ait hususat hariç olmak üzere merkez-i umumimiz namına hükümet-i milliye hududu dahilindeki müessesat ve şubatin emr-i idaresi heyet-i mezkûreye tevdi edilmiştir.

Heyet-i murahhasa ilk günlerde deruhte ettiği muazzam vezai fi ifa için kâfi teşkilatı olmamasından, orada ikmale de imkân bulunamadığından büyük mahrumiyet ve müşkülât içinde çalışmak zaruretinde kalmıştır. Harekât-i harbiyenin mukteziyatına göre nukut, eşya ve malzemenin Kırşehir ve Kayseri'ye nakline mecbur kalınması ve bilahare tekrar Ankara'ya nakliyle yeniden teessüs etmesi bu müşkülâtın derecesine hakiki bir mikyas olabilir. Buna rağmen bir taraftan tezyid-i varidat için mülhakat şubeleri nezdinde teşvikat-ı lazımede bulunmak, diğer taraftan merkez-i umumiden devraldığı imdat heyetlerinin idarelerini ve ihtiyaçlarını temin etmek ve bundan maada Sakarya Muharebatı'ndan sonra o havali felaketzedegânına yeni imdat ^[275] teşkilatı ihzar ve isal eylemek hususunda gösterilen himmet ve muvaffakiyet bihakkın takdire şayandır.

Hidemat ve mesailerini ayrı ayrı zıkr ve tafsil ettiğimiz müessesat-ı sıhhiye ve imdadiyahimizden isimleri zirde muharrer olanlar Ankara Heyet-i Murahhasamızca teşkil ve idare edilmiştir:

Birinci Ankara Hastanesi
İkinci Ankara “
Isparta “
Gördes İmdat heyeti
Bilecik “
Haymana “
Mihalıççık “
Sivrihisar “
Afyonkarahisar- Uşak “
Bilecik ve havalisi “

Ber-vech-i ati müessesat da merkez-i umumice teşkil ve izam edilmiş olup inkıta-ı muhaberât üzerine idareleri heyet-i murahhasamıza intikal etmiştir.

Birinci Trabzon İmdat-ı Sıhhi Heyeti
Dördüncü Akhisar “ “ “
Beşinci Nazilli “ “ “
Altıncı Alaşehir “ “ “
Yedinci Adana “ “ “
Sekizinci Karamürsel “ “ “ [276]

*

**

Transit Ambarları

Müessesatımızın levazımını buldukları yerlerde tedarik etmek imkânsızlığı bunların İstanbul ambarlarından gönderilmesi mecburiyetini tevhit ediyordu.

Eşyanın tedarik ve ihzarından ziyade sevk ve isalindeki müşkülât her an başka şekillerde tecelli etmiş olup mesela bir limana her an vapur bulmak kabil olmadığından ve müessesatımızın faaliyet mıntıklarına nazaran sevkiyatın yalnız bir liman vasıtasıyla icrasının maksadı temine kafi gelemeyeceğinden sahilde İnebolu, Samsun ve Mersin’de birer sevkiyat merkezi ve dahilinde de Kastamonu, Niğde, Kırşehir, Kayseri’de birer transit deposu tesisine lüzum görülmüştür.

Anadolu’da bilhassa harp esnasında vesait-i nakliye tedarikinde görülen müşkülât içinde sevkiyatı tanzim için yapılan bu teşkilat sayesinde merkez ambarımızın gönderdiği kırk bin küsur balya ve sandık eşya sağlam ve salim olarak mahal-i maksuduna vasıl olmuştur.

*

**

Merakiz ve Şuabat

Harb-i umuminin tevhit ettiği umumi buhran Hilal-i Ahmer’in vilayet, liva, kazalardaki merkez ve şubelerinin tesanüt ve ahengini ve intizam-ı mesaisini de ihlal etmişti.

Harb-i umumi iptidasında muntazaman hal-i faaliyette bulunan ve merkez-i umumilerine kıymetdar yardımlar ifa eylemiş olan merkez ve şubelerin bir kısmı azasının tebdil-i mevki etmelerinden bir kısmı da mıntika-i faaliyetleri sekencesinin iane alınamayacak derecede mesaibe duçar olmalarından faaliyetleri sekteye uğramış ve hatta ekserisi inhilal eylemişti. ^[277]

Mütarekeden sonra garbi Anadolu’daki merkez ve şubelerimizde o havalinin düşman istila ve tahribatına uğraması yüzünden mevcudiyetlerini bile muhafaza edememişlerdi.

Esbab-ı maruza dolayısıyla cemiyetin deruhte ettiği vezaif-i imdadiyenin masarifi 335 [1919] ve 336 [1920] seneleri zarfında yalnız merkez-i umuminin duş-i tahammülüne kalmış ve merkez ve şubelerimizin bu masarife iştirakine imkân bulunamamıştı. İstiklal muhaberatının memleketin her tarafında tevhit ettiği umumi galeyan-ı hamiyet saikiyle ve bu esnada gerek hükümet-i milliyenin ve gerek Ankara Heyet-i Murahhasamızın teşebbüsâtı ve teşvikiyatıyla Hilal-i Ahmer teşkilatı yeniden faal bir hale irca edilmiş ve her merkez ve şubemiz uhdesinde teveccüh eden vezaif-i insaniyeye son iki sene zarfında Hüda-ı pesendane [Allah’ın beğeneceği] bir gayretle ifa eylemiştir.

İşbu raporda merakiz, şuabatımızın faaliyetine tahsis edilmiş olan fasılda tarz-ı mesailerinden merkez-i umumilerini haberdar eden ve evrak-ı hesabiyelerini göndermek lüzumunu his ve takdir eyleyen merkez ve şubelerimizin faaliyeti sırasıyla derç edilmiş olup bu kaideye riayet edememiş olanlardan bittabi bahse imkân görülemezdir. Hal-i tabii avdet etmiş olduğundan badema her sene meclis-i âlilerine takdim edilecek umumi raporda merkez ve şubelerimize ait bir fasl-ı mahsus bulundurulacağı nazar-ı itibara alınırsa şuabatımızın her

birinin merkez-i umumilerine icraat ve mesaileri hakkında muntazaman serd-i mütalaaya fırsat bahşedeceklerinden eminiz.

Merkez ve şubelerimizin icraatına ait fasıl tetkik edilirse ilk nazarda tarz-ı mesailerinde vücudu muktezi ittırad ve ahengin mevcut olmadığı görülür. ^[278]

Filhakika nizamname-i esasimizin tayin eylediği hudut dahilinde çalışmış şubatımız pek azdır. Bazıları bütün varidatı doğrudan doğruya vücuda getirdikleri müessesat-ı sıhhiyeye ve şehrin askeri ve mülki hastanelerine hasreylemiş ve bazıları da cemiyetin nizamnamesiyle muayyen vezaifi haricinde bulunan cihetlere sarf eylemiştir.

Bu hal cemiyetin beka ve selameti namına şayan-ı kabul olmamakla beraber son senelerin ne kadar gayritabii şerait altında güzeran olduğunu bildiğimiz için bu emr-i vakilerin büyük bir hüsn-i niyetle, fakat esbab-ı mücbire tesiriyle ihdas edilmiş olduğuna kanaat getirerek mazur görülmesi iktiza edeceği mütalaasındayız.

Lehü'l-hamd hal-i tabii avdet etmiş ve her tarafta sükûnet takarrür eylemiş olduğundan merkez-i umuminiz badema merakiz ve şubatının tarz-ı faaliyetlerini yakından takip ve her suretle teshil eylemeyi ikdam-ı vezaif addedeceğinden bu hususta azami muvaffakiyet istihsali için kendilerinden de mütakabil bir intizamperverlik âsârı göreceğine kanidir.

*

**

Cem-i İnanat Heyetleri

Efrad-ı milletin Hilal-i Ahmer hakkında her vesile ile izhar eylemiş olduğu âsâr-ı teveccüh ve muhabbetten daha ziyade istifade etmek ve cemiyete muayyen zamanlarda muayyen bir miktar iane vermeyi taahhüt edecek aza-yı muavenenin adedini teksir suretiyle daimi bir memba-ı varidat temin eylemek maksadıyla teşkilatımızı mahallata kadar teşmil etmeyi faydalı gördüğümüzden şimdilik yalnız İstanbul ve mülhakatına münhasır olmak ve hüsn-i netice istihsal edilirse vilayat-ı saireye de teşmil olunmak üzere fahri zevattan müteşekkil ^[279] müteaddit cem-i iane heyetleri teşkil kılınmış ve bir talimatname ihzar edilmiştir.

Mezkûr talimatname ancak 339 [1923] senesinde tatbik edilebilecektir. Bu teşebbüsümüzün neticesini sene-i atıye raporunda arz eyleyiz. ^[280]

Salib-i Ahmerlerle Münasebat

Hilal-i Ahmer cemiyetinin gerek Beynelmîlel Cenevre Merkez Komitesi ve gerek diğeri Salib-i Ahmer aileleriyle münasebatını arz etmezden evvel Salib-i Ahmer fikrinin nasıl suret-pezir olduğuna [meydana çıktığına] ve bu fikrin tarihçesine raci bir nazar-ı seri atfetmek icap eder:

24 Haziran 1859 tarihinde vuku bulmuş olan “Solferino” muharebesinin bilcümle safahat-ı faciasını bizzat takip eden büyük insaniyetperver Henry Dunant bilahare 1862 senesi Teşrinisanisinde Cenevre’de neşrettiği (Bir Solferino Hatırası) nam eser-i muhalledinde [ölümsüz eserinde] muharebe-i mezkûrenin kendinde hâsıl ettiği hüzn ve elemi bu sahifelerde göstermekle beraber muhtelif tabiiyetlere mensup esatize-i fen-i harpten [harp fenninin ustalarından] müteşekkil bir heyet marifetiyle beynelmîlel mahiyeti haiz ve ileride Avrupa’nın memalik-i muhtelifesinde teşekkül edecek cemiyetler için de ma-bihi’t-tatbik olabilecek bazı desatir-i esasiye [esas düsturlar] ile meydan-ı şan ve şerefte mecruh düşecek asakire muavenet edilmesi temennisini izhar etmiş idi.

Solferino muharebesinin akeb-i cereyanında İtalya hastanelerini ziyaret eden Doktor (Louis Appia), bu hususta yazacağı eser için Henry Dunant’a vaad-i muavenette bulundu. Cenevre Cemiyet-i Hayriye Reisi (Gustave Moynier), bir Solferino hatırasında vaz edilen meseleyi: “muharip ordulara bir gönüllü hastabakıcı heyetinin ilavesi” şeklinde cemiyet-i mezkûrenin 9 Şubat 1863 tarihli ^[281] celsesinin ruzname-i müzakeratına ithal etmesini Henry Dunant’a teklif eyledi.

Bunun üzerine, İsviçre Ordu Reisi General Doktor Gustave Moynier ve Henry Dunant ile iki tabipten mürekkep beş kişilik bir heyet teşekkül etti ve bu heyetin riyaseti evvela General Dufour ve badehu Gustave Moynier’ye ve vazife-i kitabeti Henry Dunant’a tevdi edildi.

1863 Teşrinievvel [Ekim] içtimasında (Beynelmîlel Komite) namını alan bu beşler heyeti orduların umur-ı sıhhiyesine yardım etmek üzere gönüllü hastabakıcı heyeti teşkiline ve badehu erbab-ı ihtisas ile hükümetler mümessillerinden bir konferans akdedilmesine karar verdi.

Verilen karar üzerine 1863 senesi Teşrinievvelinin 26’sından 29’uncu gününe kadar Cenevre’de içtima eden bu konferansa iştirak eden Avrupa’nın on altı devleti 36 murahhas izam etti. Ve konferansın riyaset-i fahriyesi General Dufour’a ve riyaset-i faaliyesi Henry Dunant’a verildi.

Bu suretle kâğıt üzerinde teessüs eden bir eser-i muala-yı şefkatin hayat-ı milliye ve içtimaiyeye tatbiki düşünülerek buna beynelmîlel bir esas-ı hukuki taharri edildi.

Mecruhlara hürmet (yani mecruhunun bitarafılığı) düsturuyla memurin ve malzeme-i sıhhiyenin himayesini temin etmek üzere bir nişane veya alamet-i farika olarak yeknesak bir bayrağın, rekz edileceği [dikileceği] mahallere hâkim olması fikri tebellür etti [billurlaştı].

İşte, 8 Ağustos 1864 tarihinde (Cenevre)'de 16 devlet murahhasından müteşekkil siyasi konferansın on beş gün devam eden ^[282] müzakeratı neticesinde 22 Ağustos 1864 tarihli ilk beynelmilel (Cenevre) mukavelenamesi yapıldı.

*

**

Cenevre Merkez Komitesi

(Cenevre) beynelmilel merkez komitesinin bidayet-i teşekkülünde müessisin-i muhteremesinin vaz etmiş olduğu esasat şu idi:

Dünyanın her memleketinde Salib-i Ahmer tesis ve bunların tevsi ve inkişafına hizmet etmek; Salib-i Ahmer desatir-i esasiyesinin harisi olmak [koruyucusu]; teşekkül edecek yeni cemiyetleri resmen tasdik etmek ve mevcut Salib-i Ahmerlere takdim ederek tanıttirmek; bilcümle düvel-i mütemedinenin Cenevre Mukavelenamesi'ne iştirakleri için teşvikatta bulunmak; hukuk-ı beynelmilelin saha-i şümulüne dahil bulunan mukavelename-i mezkûrun ahkâm-ı katiyesini ihlal edecek hadisat ve tecavüzat-ı men ve tecavüzat-ı vakıayı teşhir etmek ve bu hususta ahkâm ve nizam-ı askeriye ısdarı [çıkarılması] ve ordu rüesa ve efradına talimat-ı mukteziye itası suretiyle salifü'z-zikr esasatın muhafazasını temin etmek; harp felaketzedeleriyle mecruhin hakkında malumat vermek ve bunlarla akraba ve taallukatı arasında temin-i muhaberat ve münasebat için harp zamanlarında beynelmilel “acente”ler tesis etmek.

Cenevre Merkez Komitesi'nin harp felaketzedegânıyla harp hastalarına ve harpten mütevellit olmayan felaket-i umumiye kurbanlarına yapacağı muavenet milli Salib-i Ahmerlere terettüb eden muavenet şeklinde olmayıp belki bütün cihan-ı medeniyetçe taht-ı tasdikte olan nüfuz-ı maneviyesine müsteniden mezkûr komite ancak bir teşvik, irtibat ve tensik ve tanzim vasıtası olarak ifa etmektedir. ^[283]

Beynelmilel komite, Cenevreli otuz azadan mürekkeptir. Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerinden tahsisat-ı muntazama almadığı gibi onların tabii mevkiinde [emri altında] de bulunmaz. Beynelmilel komite, Salib-i Ahmer ananatıyla desatir-i esasiyenin harisidir.

*

**

Salib-i Ahmerlerin Yekdiğerleriyle Münasebatı

Bidayet-i tessüsünde mecruhin-i askeriye muavenet etmek maksadıyla teşekkül etmiş olan Salib-i Ahmerler işbu gayeye inıtaf [yönelen] eden mesaisi bilahare üseraya ve sivil ahaliye muavenet-i hamiyetkârane ile de tevsi etmiştir.

Salib-i Ahmerleri teşkil eden cemiyat hiçbir mukavele, hiçbir muahede ile mukayyet olmayıp yekdiğerlerine revabıt-ı maneviye ile merbut bulunmakta ve aralarındaki münasebatı Cenevre Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'nin vasıta-ı neşriyatı olan resmi mecmua ile muayyen zamanlarda inikad eden konferanslar temin etmektedir.

Rehber-i hareketleri Cenevre merkez komitesi vasıtasıyla Salib-i Ahmer ailesine intisab ettikleri esnada, kabul ettikleri düsturlarla aynı gayeyi takip eden nizamname-i esasileridir. Salib-i Ahmerler için la-yetegayyer [değişmez] olan desatir mutlak bir bitaraflık, bilhassa siyasi noktazardan istiklal-ı tam ve Salib-i Ahmer aile-i azimesi erkân ve azasına karşı müsavat-ı siyasi, içtimai, mezhebi ve ırki nukat-ı nazardan hiçbir hat-ı hudut tanımayan Salib-i Ahmer fikridir. ^[284]

*

**

Milli Salib-i Ahmer cemiyetleri arasında vahdet ve tesanüdü temin ve bunlara bir vech-i istikamet tayin eden ancak Beynelmilel Salib-i Ahmer konferanslarıdır.

1912 senesinde münakid Dokuzuncu Washington Konferansı'ndan sonra harb-i umuminin infilakı ve senelerce devamı bi'z-zarur bu konferansların içtimaat-ı muntazamasını ihlal etmiştir.

Mamafih, 1921 ve 1923 senelerinde Cenevre'de inikad eden onuncu ve on birinci konferanslara iştirak etmiş olan altmışa yakın muharip ve bitaraf Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerinin faaliyetlerini natık neşrolunan raporlarda vahle-i ulada göze çarpan servet-i mesai ve beynelmilel mahiyeti haiz müessesat-ı hayriye; Beynelmilel Mesai İdaresi, Genç Hıristiyanlar Cemiyeti, Cihan Musevi Muavenet Komitesi, Beynelmilel Kadınlar Meclisi, Etfale Muavenet Beynelmilel Heyet-i İttihadiyesi gibi müessesat ve cemiyatın işbu konferanslara meduvv [davetli] ve sami [dinleyici] sıfatıyla dahil bulunmaları, şimdiye kadar sıhhiye-i askeriyenin vakt-i harpte bir istinadgâh-ı kıymetdarı olarak tanınmış olan Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerinin hengâm-ı sulha ait vezaif ve mesaisinin tenevvü ve derece-i ehemmiyetini pek belîğ bir tarzda ifade eder.

Filhakika, salifü'l-arz iki konferansın hamule-i mesaisine atf-ı nazar edecek olursak harb-i umumi esnasında Hilal ve Salib-i Ahmerlerin tecarüb-i medidesinden [uzun tecrübelerinden] son derece istifade edildiğini ve harpten müteessir asker ile asker ailelerine, mecruhine, harp müteverriminine [veremlilerine], harp sakatlarına ve tahrip edilen arazideki ahaliye muavenet gibi sulhun mevaid-i teselli-i bahşasına temas eden birçok mesail-i içtimaiyenin ariz ve amik tetkik olunduğunu ve afat ve mesaib-i umumiyeye duçar ^[285] olan milel [milletler] ve ahaliye muavenet sadediyle devletler arasında müşareket-i mütekabileyi [karşılıklı ortaklığı] temin eden teşebbüsatin ciddiyet ve ehemmiyeti, Cenevre Mukavenamesi ahkâmına tecavüzat meselesinin bir daha hadde-i tetkikten [tetkik süzgecinden] ve Hilal ve Salib-i Ahmer işaret ve alametlerinin men-i suiistimali ile eşya ve malzeme-i sıhhiyenin teyid-i bitarafisi ve alehusus ve hıfzıssıhha ve emraz-ı içtimaiye mesaili bütün bütün bu cemiyetlere mal edilmiş olduğunu görürüz.

Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti diğer Salib-i Ahmer hemşireleri gibi senelerce devam eden faaliyet ve mesaisini muhtevî tabettirdiği Fransızca raporları konferans riyasetine takdim etmiştir.

Mezkûr raporların muhteviyatı konferans heyetince mazhar-ı takdir olduğu gibi murahaslarımızın mesail-i umumiye hakkındaki mütalaat ve mülahazatı da ehemmiyetle telakki olunmuştur.

1923 konferansı ruzname-i mesaisinde mevcut mesailin kısm-ı azamını henüz intaç etmemiş olduğundan mukarrerat-ı müttehazaya [kabul edilen kararlar] dair sene-i atıye raporunda arz-ı malumat edileceğini ümit ederiz.

Cemiyet-i Akvam'dan doğan Salib-i Ahmerler heyet-i ittihadiyesi (Lig) ile Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi arasında zuhur eden ihtilaf Salib-i Ahmerler teşkilatı arasında haiz-i ehemmiyet bir mesele halini almış olduğundan bu husustaki müzakeratın tarz-ı cereyanı, vaziyet-i hazırası hakkında heyet-i aliyelerine arz-ı malumat eylemeyi faydası addettiğimizden bu mesele ruzname-i müzakeratımıza ithal olunmuştur. ^[286]

Kısm-ı Mali

Merkez-i umuminiz, meclis-i aliyelerinin inikad edemediği dört senelik devre zarfındaki mesaisinde, 335 [1919] senesinde arz ve takdim eylediği alelade ve fevkalade bütçeleriyle mevadd-ı nizamiyesi ahkâmını esas ittihaz etmiştir.

Devre-i mezkûre mesaisi, harb-i umuminin vilayat-ı şarkiye ahalisi üzerinde tevliid ettiği ihtiyacatın tehvinine ve Yunan istilasının ihdas eylediği muharebat-ı azimede Hilal-i Ahmer'e müteveccih vezaif-i sıhhiye ve imdadiyeyi meh-ma-emken [olabildiği kadar] ifaya matuf ve masruf olduğundan, evveleminde fevkalade bütçe varidatıyla masarifi hesab-ı katisinin arz ve izahına iptidar eyliyoruz:

Dört senelik fevkalade bütçe hesab-ı katisinin varidat-ı umumiyesi (3,383,981) lira 42 kuruşa, masarif-i umumiyesi (3,108,753) lira 80 kuruşa baliğ olduğuna nazaran varidat-ı umumiyeden (275,227) lira 62 kuruş tasarruf edilerek alelusul 339 [1923] senesi mevcudu meyanına devir ve ithal edilmiştir.

Varidat

İanat:

Fevkalade bütçenin varidat fasıllarından en mühimini ianat teşkil eder. ^[287]

335[1919] senesi bütçesinde, harb-i umuminin netaic-i müellimesi tesiriyle memleketin her tarafında meşhud olan yeis ve müzayaka dolayısıyla halkımızın, Hilal-i Ahmer maksat ve gayesine karşı perverde ettiği şiddet-i alakaya rağmen ibraz-ı semahat ve muavenete kudret-yab olamayacağını nazar-ı dikkate alınarak bu fasıl için 10.000 lira tahmin ve vaz edilmiş idi.

Sene-i mezkûre zarfında İzmir'in hadise-i işgali bu havali-i mesaibzedegânına muavenet hususunda umumi galeyan izharını intaç etmiş olduğundan, o esnada faaliyete getirilen Hilal-i Ahmer teşkilat-ı imdadiyesinin tevsi-i muavenetini temin zımında halkın bu hayırkârane hissiyatından azami istifade için vesait-i muhtelifle ile yapılan teşvikat-ı mütemediyenin netaic-i müsmiresinden olmak üzere 47,440 kûsur lira derç edilmiştir.

1336 [1920] senesi zarfında da devam eden aynı vaziyet bu fasıldan "56554" kûsur lira varidat teminini intaç etmiştir.

1337 [1921] senesi, düşman istilasının tevessü ve istiklal muharebatının başlangıcı olması itibarıyla Hilal-i Ahmer'in milli ordular hidemat-ı sıhhiyesine ve memalik-i müstevliyenin felaketzede mültecilerine sebk etmekte olan hidematı, hamiyetperver ahalimizin mazhar-ı takdiri olduğu içindir ki bu sene ianatı "476023" kûsur lirayla çıkmıştır.

Sene-i mezkûre zarfında merkez-i umuminizin saha-i ianatı yalnız İstanbul'a münhasır kalmış bulunduğu nazar-ı itibara alınırca, bu miktarın (250,000) lirası veznemize tahaccüm edercesine koşan İstanbul'un vatanperver ve insaniyetperver ahalisi tarafından bir ay zarfında verilmiş olduğundan bittabi en büyük hisse-i şeref kendilerine teveccüh eder.

338 [1922] senesi, milli ordularımızın zafer-i katiyi memlekete bahsettikleri en mesut vekayi-i ihtiva eder. ^[288]

Afyonkarahisarı'ndan başlayan ve İzmir'in tahlisiyle neticelenen muzafferiyet İstanbul halkını, o derece sermest-i sürur etmiştir ki memalik-i müstahlasa mesaibzedelerine yardıma şitab etmek üzere Hilal-i Ahmer'e bezl-i muavenet etmeleri temennisini havi olarak neşrettiğimiz beyannameye, yirmi gün gibi kısa bir müddet zarfında bu muhterem halk "üç yüz küsur bin lira" teberru etmek suretiyle pek âli-cenabane bir mukabelede bulunmuştur.

Yine sene-i mezkûre zarfında Anadolu'nun hemen her kasabasinda müteşekkil Hilal-i Ahmer şubaları tezyid-i gayret ve faaliyet eyleyerek derç eyledikleri "550661" lirayı Ankara heyet-i murahhasamıza göndermişlerdir.

Memalik-i ecnebiyeden de gelen ianat ile sene-i mezkûre zarfında bu fasıldan temin ettiğimiz varidatın "1,170,294" küsur liraya balığ olduğunu maa'ş-şükran kaydeyleriz.

Şu dört sene zarfında mecmu-ı ianat olarak kabzedilen "1,750,333" küsur liradan "1,403,533" lirası memleketimiz hayır-perveranından, "55439" lirası Hindistan Hilafet Komitesi'yle Hint Hilal-i Ahmer Heyeti'nden "186257" lirası Mısır Hilal-i Ahmer Heyeti'nden ve mütebaki "15083" lira da memalik-i saire-i ecnebiyeden alınmıştır.

Fazla Eşya Satış Bedeli;

Fevkalade bütçemizin ikinci derecede haiz-i ehemmiyet varidatını teşkil eder. Üç yüz otuz beş senesi içtimanda meclis-i âlilerinden müntahap idari komisyona 335 [1919] senesine kadar geçen devre zarfında eşya satışını icap ettiren esbap ve avamili, işbu raporumuzun fasl-ı mahsusunda münderiç olduğu üzere, arz ve izah eylemiştik.

335 [1919] senesi iptidasında cemiyet, harp müessesat-ı sıhhiyesinin faaliyetine nihayet vererek harb-i umuminin netaic-i müellimesinden olan sefalet-i ^[289] umumiye ile mücadelede karar vermiş ve ilk icraata en ziyade muavenete muhtaç bir vaziyette bulunan şark vilayetlerimizden başlanmıştır.

Ancak vilayat-ı mezkûreye gönderilecek heyat-ı imdadiyenin ilk dört aylık masarifi için merkez-i umuminin fen ve maliye encümenleri tarafından ihzar edilen program mucibince 271000 liraya lüzum gösterilmiş ve bittabi ihtiyacın vüsat ve ehemmiyeti karşısında heyat-ı imdadiyemizin tevsi-i faaliyetleri ve daha ziyade temdid-i ikametleri zaruri görüleceği tahmin ve teemmül edilmiş olduğundan nukud-ı mevcudemizin, bütçe nizamnamesi mucibince tefrik ve hıfzı meşrut olan ihtiyat akçesi tenzil edildiğinde maksadı temine kâfi gelemeyeceği anlaşılmıştır. Aynı zamanda harb-i umumi esnasında ambarımızda iddihar edilmiş olan eşya ve malzemenin harp müessesatının ilgası üzerine bir kısmı ihtiyaçtan fazla olmasına mukabil bazı aksam-ı eşyanın mevcudu kalmamış bulunması da bu kalemlerdeki noksanın itmamını icap ettirmiştir.

Esbab-ı maruza dolayısıyla fazla eşyanın o sırada piyasanın en müsait şeraiti arz etmekte olması fırsat ittihaz edilerek elden çıkarılması tensip edilmiş ve bu sayede sene-i mezkûre zarfında (650389) lira irad kaydı temin edilmiştir.

336, [1920] 337 [1921] seneleri zarfında da bu muamele daha ufak mikyasta devam ettiğinden bu fasıla ilk sene için “99950” ikinci sene için “13367” lira irad kaydedilmiştir.

338 [1922] senesinde mezkûr fasıla irad kaydedilen “143380” liranın kısm-ı azamını Ankara Heyet-i Murahhasamız tarafından müessesat-ı resmiyeye bedeli mukabilinde ita edilen eşya ve malzeme hâsılatı teşkil eder. ^[290]

Akça Kârı,

Harb-i umumi iptidasında başlayan ve gittikçe kesb-i ehemmiyet eden üserayı harbiye umuru, fasl-ı mahsusunda zikredildiği veçhile bunlara ait nakit irsalatının cemiyetimizce deruhte ve ifasını iktiza ettirmiş olduğundan bu maksadın muvaffakiyetle husulü için idare-i merkeziyemiz muhasebesinde bir banka muamelatı kısmının teşkilini icap eylemişti.

Bunun için Türk ve ecnebi üserasına para irsalatını teminen muhtelif memleketlerin bankalarında güşad edilen hesab-ı cariler bu müraselatı [gönderilenleri] kabil-i icra bir hale koyduktan ve üseranın hadd-i azami istifadesi temin edildikten maada, piyasanın cereyanı daima nazar-ı dikkatten dur tutulmamak suretiyle ittihaz edilen tedabir neticesinde de cemiyete maddi fevaid temin eylemiştir.

Mezkûr bankalar hesabat-i cariyesinin bakiyelerinin tebdilinden dört senelik devre zarfında 62 bin kûsur lira gibi mühim bir menfaat istihsal edilmiştir.

Sarf Olunan Eşya ve Levazım Kıymeti;

Bu fasılda görülen “655447” lira, haddizatında hakiki bir varidat olmayıp itibari mahiyeti haizdir. Ambarlarımızdan müessesat-ı imdadiyeye verilen ve onlarca maksat uğruna hasr ve sarf edilmiş olan ecza-yı tıbbiye, melbusat ve menkulat gibi ayniyatın maliyet-i kıymetleri mecmuu [toplamı] olup imdat ve muavenet tahsisat-ı umumiyesinden mahsubunu icra edebilmek için fevkalade bütçenin iradı meyanında ithali usul-i muhasebimiz muktezasından bulunmuştur. ^[291]

Varidat-ı muhtelif de dahil olduğu halde fevkalade bütçe irad yekûn-ı umumisi işbu dört sene zarfında “3,383,981” kûsur liraya balığ olur.

Masarif

İmdat ve Muavenet;

Fevkalade bütçenin 1. derecede haiz-i ehemmiyet masraf faslı imdat ve muavenet namı altında toplanan, cemiyetin ulvi ve kutsi gayesi uğruna dört senelik devre zarfında masruf olan “3,108,061” kûsur liradır.

335 [1919] senesinden 338 [1922] senesi gayesine kadar geçen mütareke zamanını ve istiklal muharebatını ihtiva eden ve müteselsilen yekdiğerinin mütemmimi bulunan dört senelik devre-i mesai zarfında bu maksada sarf edilen (3,108,061) lira ile ifa edilen hidematın

ve idare edilen müessesatın masraflarını ayrı ayrı irae eden bir kıta cetveli nazar-ı tetkik-i âlilerine vaz eyleriz.

Müessesat-ı mezkûrenin saha ve tarz-ı faaliyetleri ve ifa ettikleri vazife-i imdadiyenin derece-i ehemmiyeti raporumuzun idari kısmında yegân yegân arz edilmiş olduğu için burada tekrarını zaid gördük.

Müessesat-ı mezkûreden henüz ikmal-i vazife etmeyen ve 339 [1923] senesinde daha fazla mesai sarfına ve masarif ihtiyarına mecburiyet görülen, yalnız memalik-i müstahlasadaki heyet-i imdadiyemiz ve inşaat teşkilatımız olup bunların netice-i mesaisi sene-i atıye raporunda arz ve tafsil edilecektir.

Madalya imaliyesi faslına mevzu tahsisattan 335 [1919] senesi zarfında ancak (692) kûsur lira masraf ihtiyarına lüzum görülmüştür. ^[292]

*

**

Alelaide Bütçe

Varidat

Faiz;

Cemiyetin nukud-ı mevcudesinden bir kısmı vadeli kısım, diğeri de hesab-ı cari suretiyle bankalara mevdu olup bunlardan 335 [1919] senesinde (10962), 336'da [1920] (6966) ve 337'de [1921] (9953) lira ve 338'de [1922] (21573) lira ki ceman (49455) lira faiz tahsil edilmiştir.

338 [1922] senesinde faiz miktarının sinin-i sabıkaya nispeten yükselmiş olması, %5 faizli 1914 istikrazı tahvilatımızın ahval-i harbiye dolayısıyla tediye edilmemiş olan 1920 senesi Teşrinisanisinden [Kasım] 1922 senesi Mayısına kadar her kupon için (8,75) frank hesabıyla mecmuu olan (2155) tahvilin beherinden dört kuponun defaten tahsili temin edilmiş olmasından mütevellittir.

Aidat;

Bu fasıldan 335 [1919] senesinde (1188), 336'da [1920] (524) lira 337'de [1921] (1040) lira ve 338'de [1922] (485) lira ki dört sene zarfında ceman (3238) lira tahsil edilebilmiştir.

Aidat ve iradatın cemiyetin mazhar olduğu umumi teveccüh ve muhabbete nazaran her sene tezayüd etmesi icap ederken bilakis tenakus etmekte olması, evvelki raporlarımızda da arz ve izah edildiği veçhile azamızın bir liradan ibaret olan taahhütlerini muntazaman eda edememeleri ve ekserisinin tebdil-i mevki etmekte olmalarından mukayyet adreslerinde bulunamamaları gibi takip ve tahsili işkâl eden esbaptan münbaisdir [doğmaktadır].

Esasen aza adedinin azlığı bu maksat için ayrıca memurin-i ^[293] tahsiliye istihdamına cevaz veremeyeceğinden sene-i atiyede bu membadan azami istifade için ittihaz edilen tedabir-i müsmire neticesini arz eyleriz.

Çiçek Günü Hâsılatı;

Her sene ramazan bayramının ilk günü Hilal-i Ahmer çiçekleri tevzii suretiyle şehrin her tarafında iane derci mutad olduğundan Kuva-yı İtilafiye tarafından işgal zamanında sokaklarda her ne nama olur ise olsun iane toplanması suret-i katiyede men edilmiş olduğu halde, senelerden beri tekerrür ederek halkın rağbet ve hüsn-i kabulüne mazhar olan Hilal-i Ahmer gününün unutturulmaması için cemiyetimizin bu memnuiyetten istisna edilmesi hakkında icra edilen teşebbüs üzerine Hilal-i Ahmer'in müstesna addedilmesi kabul ettirilerek geçen dört sene zarfında bu fasıla 335'de [1919] "3141", 336'da [1920] "4004", 337'de [1921] "5307", 338'de [1922] "9179" ki ceman "21632" lira irad kaydı temin edilmiştir.

Müsamere Hâsılatı;

Her sene tertibi mutad olan Hilal-i Ahmer müsameresi 35-36 [1919-1920] senelerinde yapılamamış ve 37 [1921] senesinde tertip edilen Müze-i Askeri Meydanı'ndaki müsamereden 7126 lira hâsılat temin edilmiş olduğu gibi 338 [1922] senesinde de tertibine imkân görülememekle beraber şehrimizin maruf müessesat-ı maliye ve ticariyesi bütçelerinde Hilal-i Ahmer'e ait olarak mevzu hisse-i muavenetten mahrum kalmamak için müessesat-ı mezkûreye vakt-i muayyeninde tahriren müracaat suretiyle 8848 lira tahsil ve irad edilmiştir.

Reklam Varidatı

Memalik-i mütemeddine-i sairede olduğu gibi memleketimizde de Hilal-i Ahmer'e ^[294] muavenet fikrini tamim etmek üzere harb-i umumi esnasında ufak tefek bazı eşyaya Hilal-i Ahmer alameti vaz edilerek cüz-i bedelle satılmış ve bu vesile ile de küçük bir memba-ı varidat temin edilmiş olduğu malum-ı âlileridir. Mütareke'den sonra esasen Avusturya ve Alman fabrikalarından mubayaa edilmekte olan bu gibi eşyanın tekrar getirilmesine imkân kalmadığından elde mevcut stokun satılmasıyla iktifa edilmiştir. Binaenaleyh reklam hâsılatı olarak mukayyet "6718" lira bu membadan istihsal edilmiştir.

Varidat-ı Muhtelif;

Cemiyet'in taht-ı tasarrufunda bulunan mebaninin bedel-i icarları ve müessesat-ı muhtelifeye mevzu Hilal-i Ahmer kutuları hâsılatı ve kurban bayramında intişar eden Hilal-i Ahmer Gazetesi hâsılatı taşra merakiz ve şuabat ve müessesat-ı sıhhiyemizden bazılarının muhtelif varidatı olup bütçede münderiç envadan hiçbirine tevafuk etmeyen varidatın cem edildiği işbu hesabın dört senelik yekûnu 108879 liraya baliğ olmuştur.

*

**

Masarif

Masarif-i İdare;

İdare-i merkeziyemizin daimi kadrosunda bulunan memurin ve müstahdemnin maaşat-ı asliyesi, müteferrika vesaire masrafları hesab-ı kati cetvelinde münderiç olduğu üzere 35-38 [1919-1922] seneleri zarfında 34318 liraya baliğ olmuştur.

Teşvikat Masarifi;

Hilal-i Ahmer faaliyetlerinden efkârıumumiyei haberdar etmek ve Salib-i Ahmerlerin tarz-ı mesailerini irae etmek maksadıyla aylık Hilal-i Ahmer ^[295] Mecmuası namıyla bir risalenin neşri 337 [1921] senesinde takarrür etmiş olduğundan bu risale ile muntazaman neşriyat ve teşvikat vazifesi ifa edilmekte bulunmuştur.

Hastabakıcılık Mektebi;

335 [1919] senesinde hastabakıcılık tedrisatı için alelade bütçe masrafı meyanında muharrer 550000 kuruştan 50000 kuruşu isticar edilen mektep bedeli icarına ve 500000 kuruşu tedrisat için Tıp Fakültesi'ne ita edilmiştir.

*

**

Ber-vech-i balâ arz ve izah edildiği veçhile alelade bütçelerin varidat-ı umumiyesi yekûnu (210282) liraya baliğ olmuş ve bundan aynı bütçe masarif-i umumiyesine “40708” lirası sarf edilmiş olduğuna nazaran tahassul eden (169574) lira fazla-i varidat 339 [1923] senesine devir ve nakledilmiştir.

Ayniyat Hesabı;

Merkez ambarımızda dört sene zarfında ithal edilen eşya evvela teberruat-ı ayniyeden saniyen [ikinci olarak] mubayaatdan salisen [üçüncü olarak] muhtelif müessesattan vaki olan irsalat ve hâsılat teşkil eder.

Teberruat-ı Ayniye;

Bunlardan teberruat-ı ayniye suretiyle alınan eşya ve malzemenin “547849” lira kıymet-i itibariyesinde bulunması şayan-ı memnuniyettir.

Teberruat-ı ayniyenin sinin-i sabıkaya nispetle mühim bir yekûna baliğ olması evvela işgalin devamı müddetince İstanbul sıhhiye-i askeriye depolarından milli ordular ihtiyacat-ı sıhhiyesi için ihda olunan ve kemiyet ve keyfiyet itibarıyla Hilal-i Ahmer'in hidemat-ı

sıhhiyesini teshil hususunda büyük ^[296] bir amil addedilmesi lazım gelen malzeme-i sıhhiye ile Amerika Salib-i Ahmeri'nin teberru ettiği külli miktarda çamaşır vesair levazımdır.

*

**

Bilanço

338 [1922] senesi gayesindeki vaziyet-i maliyemizi ve muamelat-ı umumiye-i hesabiyemizi irae eden bilanço kısm-ı mahsusunda münderiçtir.

Bilançonun müstenid bulunduğu muvazene-i katiye-i hesabiye yekûn-ı umumisinin harb-i umumi devresine ait dört senelik yekûn-ı umumiye nazaran bir misli fazlasıyla on dokuz milyon yedi yüz kırk bir bin altı yüz iki liraya baliğ olduğu nazar-ı dikkate alınırsa Hilal-i Ahmer faaliyetinin derece-i vüsatı ve muhasebe-i merkeziyesi vezaifinin kesret ve ehemmiyeti tezahür eder. Bu cihetin hükümet müfettişlerinin raporlarında da lisan-ı takdir ile tasrih edilmiş olduğunu maalmemnuniye kaydetmekle iktifa eyleriz. ^[297]

Hatime

Trablus ve Balkan muharebelerinde bir nevzat olan Hilal-i Ahmerin duş-ı zaifine aldığı iş, tahammülün fevkinde iken onları ifaya muvaffak olmuş ve miras-ı harp olarak kalan muhacirlere muavenet etmekte iken seferberlik ve harb-i umumi badiresi zuhur etmiştir.

Harb-i umumide daha henüz yeni olan Hilal-i Ahmer'in bir taraftan tekâmül ederek diğer taraftan da kendisi için medar-ı iftihar olacak derecede hidemat-ı sıhhiye ve insaniyede bulunması ve ecnebi esirleriyle kendi esirlerimizi herkesin mucib-i memnuniyeti olacak derecede siyanet eylemesi kendisini gerek memlekette ve gerek münasebatta bulunduğu diğer beynelmilel Salib-i Ahmerlere bihakkın tanıtmıştır.

Harp devresinden çok elim olan mütareke zamanında Trakya ve Samanlıdağ'dan kaçan muhacirleri İstanbul'da uzun müddet beslemek ve bir taraftan istiklal harbimize malzeme-i sıhhiye ^[298] yetiştirmek ve düşman istilasından dolayı Anadolu'da açıkta kalan ve hicret eden muhacirlere külliyetli muavenette bulunmak suretiyle de Hilal-i Ahmer sinn-i rüşde geldiğini ispat etmiştir.

Memleketin istihlas ve saadetini icap ettiren düşman istilasının refi üzerine Hilal-i Ahmer açıkta kalanlara mesken ve mübadeleye tabi olup, bu defa gelmeye başlayan ahaliye her türlü muavenet ibrazında dahi pek büyük bir gayret ibraz etmektedir ki bu da sinin-i atiye raporlarında heyet-i aliyelerine arz edilecektir.

Merkez-i umumimiz maruzatına hatime[son] verirken teberruatta bulunan ve her ne suretle olursa olsun Hilal Ahmer'e ibraz-ı âsâr-ı hayır-kâri eyleyen zevata ve vazifelerini hakikaten cansiperane ifa eden memurinine arz-ı teşekkürü bir vazife addeder ve ber-vech-i ati teklifatının kabulünü meclis-i âlilerinden rica eder:

1-14 Kânunuevvel 335 [Aralık 1919] tarihinde inikad edip idari ve mali muamelatı tetkik ettiği halde esbab-ı mücbire dolayısıyla ikmal-i mesai edemeyen meclis-i umuminin ^[299] mali ve idari komisyonlarının bu babdaki raporlarına nazaran (331- 334) [1915-1918] dört senelik muamelat ve hesabatın ve 335 [1919] senesi bütçeleriyle mevadd-ı nizamiyelerinin kabul ve tasdiki.

2- (335- 338) [1919-1922] senelerine ait raporun kıraatı ve işbu devreye mütealik hesabat-ı katiye ile bilançonun tasdiki.

3- 340 [1924] senesi adi ve fevkalade bütçelerinin ve mevadd-ı nizamiyesinin kabul ve tasdiki.

4- İhzar edilen nizamname-i esasi projesinin tetkik ve tasdiki.

5- Merkez-i umumi azaları arasında vukua gelen münhallat [açık memurluklar] üzerine intihap edilen azanın tasdik-i memuriyeti ve azadan beş zatın kura keşidesiyle çıkarılarak yerlerine yenilerinin intihabı. ^[300]

Fihrist

Sahife

Mukaddeme	1-5
Medhal	6-7
Sıhhiye-i askeriyeye Muavenet	8- 37
Mecruhin Hastaneleri:	
Burdur ve Dinar Hastaneleri	12
Eskişehir Hastanesi	12
Kırşehir Nekahethanesi	13
Kırşehir Hastanesi	14
Ankara Hastanesi	14
Isparta Hastanesi	15
Konya Mecruhin Hastanesi	16
Balıkesir Hastanesi	17
Eşme, Geyve, Adapazarı Mecruhin Hastaneleri	17
Mecruhin Sevkiyatı	18
Çayhane ve Mecruhin İstasyonları	19
Memurin-i Sıhhiye İzamı	19
Sıhhiye-i askeriyeye İta Olunan Eşya ve Levazım	20-36
Vilayet-i Şarkiye İmdat Heyetleri:	
1- Trabzon Heyet-i İmdadiyesi	38-42
Gümüşhane, Kelkit ve Şiran'a Yardım	42-44
2- Erzincan- Şimali Mamüretü'l-aziz Heyet-i İmdadiyesi	44-46
3- Erzurum Heyet-i İmdadiyesi	46-51
Vilayet-i Garbiye İmdat Heyetleri:	
4- Akhisar Heyet-i İmdadiyesi	52-55
Yunan İşgali Altında Eskişehir Hastanesi	56
5- Nazilli Heyet-i İmdadiyesi	57-64

6- İzmir Heyet-i İmdadiyesi	64-65
7- Alaşehir Heyet-i İmdadiyesi	66
8- Adana- Konya Heyet-i İmdadiyesi	66-72
Konya Dispanseri	69
Ereğli Dispanseri	70
Namrun Dispanseri	71
Pozantı- Bilemedik Dispanseri	71
Çay Mecruhin İstasyonu	71
İaşe Hususundaki Muavenet	71
İlbas Hususundaki Muavenet	72
Muhtacine Tohumluk Tevzii	72
Antalya Laboratuvar ve Dispanserleri	74
9- Karamürsel Heyet-i İmdadiyesi	74-76
10- İzmit Muavenet Heyeti	76
11- Bilecik İmdat Heyeti	77
12- Gördes İmdat Heyeti	78-80
Sakarya ve Havalisi İmdat Heyetleri:	
13- Haymana Heyet-i İmdadiyesi	81
14- Mihalıççık Heyet-i İmdadiyesi	82
15- Sivrihisar Heyet-i İmdadiyesi	83 ^[301]
Antep ve Havalisine Muavenet:	
16- Birinci Antep Heyet-i İmdadiyesi	84
17- İkinci Antep Heyet-i İmdadiyesi	86
Muğla, Çine, Bozdoğan İmdat Heyetleri:	
18, 19, 20. İmdat Heyetleri	87-88
Memalik-i Müstahlasada İmdat Heyetleri:	
21- Uşak- Afyonkarahisar Heyet-i İmdadiyesi	90
22- Bilecik- Eskişehir Heyet-i İmdadiyesi	91
23- İzmir- Manisa Heyet-i İmdadiyesi	92
24- Aydın Heyet-i İmdadiyesi	94
25- Balıkesir- Bursa Heyet-i İmdadiyesi	95-97
Şarki Trakya'ya Muavenet	98

Mesken İnşaatı	99-101
İstanbul Fakir Aşhaneleri	102-104
İstanbul Fukara Dispanserleri	105-106
Samanlıdağ Felaketzedegânına Muavenet	
Beynelmilel Tahkik Heyeti	107
Kumla Seferi	107
Birinci Gemlik Seferi	108
Yalova Seferi	109
İkinci Gemlik Seferi	110
Birinci Armutlu Seferi	111
İkinci Armutlu Seferi	112
İzmit Seferi	113
İskân ve İlbas	114
İaşe ve Tedabir-i Sıhhiye	115
Avrupa'daki Talebe ve Tebaa Muavenet	116-120
Üsera Şubesinin Faaliyeti:	
Vladivostok'tan Gelen Üseranın Tahlisi	121-125
Fransız Üserasına Muavenet	125-127
Yunanistan'daki Türk Esirlerine Muavenet	127-131
Türk Üserasına Edilen Muhtelif Muavenetler	131
Yunan Üserasına Muavenet	132
Üsera Şubesinin Dahil-i Memlekete Ait Diğer Faaliyetleri	133
Ankara Heyet-i Murahhasası Üsera Şubesi	133-134
Muhtelif Muavenetler:	
Rusya'da Aç Kalan Müslümanlara Muavenet	135-140
Rus Mültecilerine Muavenet	140
Selimiye Kışlası'nda Vebaya Karşı Tathirat-ı Fenniye	141
Şüheda Ailelerine Yardım	141-142
Üsera ve Muhacirin Nakliyesi	142
Kars ve İğdır Havalisine Yardım	143
Rum Muhacinine Yardım	143 ^[302]
İstanbul Müessesat-ı Sıhhiyesine Muavenet:	

Tıp Fakültesi ve Kadırğa Viladethanesi'ne Muavenet	144
Malulin-i Askeriye Cemiyeti'ne Muavenet	145
Veremle Mücadele Cemiyeti'ne Muavenet	145

Merakiz ve Şuabatın Faaliyeti:

“Huruf-ı Heca Sırasıyla”

Edirne Merkezi	147
Artvin, Ordu, Erzincan, Erzurum Merkezleri	148
İzmit Merkezi	149
Bahçecik Şubesi	150
Geyve Şubesi	150
İzmit Hanımlar Merkezi	150
Adapazarı Şubesi	151
İzmir Merkezi- Yunan İşgalinde	152-155
Eskişehir Merkezi	156
Mülhakat Şubeleri	157
İstanbul Vilayeti:	
İstanbul Hanımlar Merkezi	158-160
Kadıköy Şubesi	160
Adalar Şubesi	161
Şile Şubesi	161
Büyükçekmece Şubesi	162
Isparta Merkezi	162
Ceyhan Şubesi	164
Tarsus Şubesi	165
Mersin Şubesi	165
Aksaray Merkezi	166
Elazığ Merkezi	166
Elazığ ve Mülhakat Şubeleri	167
Amasya Merkezi ve Mülhakat Şubeleri	168
Antalya Merkezi	168-169
Ankara Merkezi	170

Haymana Şubesi	170-171
Urfa Merkezi	172
Bursa Merkezi	172-174
Kirmastı Şubesi	174
Burdur Merkezi	174
Diyarbakır Merkezi	175
Denizli Merkezi	176
Garbikaraağaç Şubesi	176
Zonguldak Merkezi	177
Zonguldak Hanımlar Merkezi	177
Kozlu Şubesi	177
Ereğli Şubesi	177
Çatalca Merkezi	178
Devrek Şubesi	178
Çorum Merkezi	178
Osmancık, İskilip, Mecitözü, Hüseyinabat, Sungurlu Şubeleri	179
Sivas Merkezi	180
Kangal, Gürün, Gereze, Darende Şubeleri	180
Siirt Merkezi	181
Sinop Merkezi	181
Samsun Merkezi	182-184
Trabzon Merkezi	185 ^[303]
Gaziantep Merkezi	186
Kilis Şubesi	186
Karahisar-ı Sahip Merkezi	186
Sandıklı Şubesi	186
Kastamonu Merkezi	186-187
Karesi Merkezi	188
Bandırma, Burhaniye Şubeleri	189
Kale-i Sultaniye Merkezi Mülhakat Şubeleri:	
Karabiga, Bayramiç Şubeleri	189
Ayvacık, Ezine, Biga, Lâpseki Şubeleri	190

Kırşehir Merkezi	190
Kayseri Merkezi	191
Kayseri Hanımlar Merkezi	191
Çankırı Merkezi	191
Ilgaz, Çerkeş Şubeleri	192
Muğla Merkezi	192
Niğde Merkezi	193
Nevşehir- Ürgüp Şubeleri	193
Yozgat Merkezi	194
Teftiş ve Murakabe:	
Meclis-i umuminin Mali ve İdari Komisyonlarının Raporları	195-200
Mali Rapora İhzar Olunan Cevap	201-202
İdari Rapor	202-208
İdari Rapora İhzar Olunan Cevap	209-217
Hükümet Heyet-i Teftişyesi:	
335-338 [1919-1922] senelerinde İcra Edilen Teftişatın Hülasesi	218-221
Mülkiye Müfettişinin Raporu:	
Mukaddeme ve Medhal	222
Vezne ve Tadad	223
İhtiyat Kasası	224
Muamelat-ı Hesabiye:	
Kuyud ve Defatir, Evrak-ı Müsbite	226
337 [1921] senesi Muamelat-ı Maliyesi	226
Adi Bütçe	227
Muhammenat ve Tahsisat	227
Tahkikat ve Tahsilat ve Sarfiyat	228
Fevkalade Bütçe	228-229
Enva-i Varidat ve Masarifi;	
Adi Bütçe	230
Fevkalade Bütçe	231
338 [1922] senesi Muamelat-ı Maliyesi	232
Muhammenat ve Tahsisat ve Tahkikat	233

Fevkalade Bütçe	234
Tenkidat-ı Hesabiye	235-237
İmdad-ı Sıhhi Heyetleri	238
Teftişat-ı Sabıka Tenkidatı ve Ol-babdaki İcraat ve Mütalaat	239-249
Merkezin Teşkilat ve İcraatına ve Nizamnameler Tatbikat ve İslahatına Dair Tetkikat ve Tenkidat-ı Umumiye ^[304] ve Mütalaat-ı Mahsusa:	
Teşkilat-ı Asliye-i Aliye	
Meclis-i Umumi	250-251
Merkez-i Umumi ve Heyet-i İdare	252-257
Teşkilat-ı Dahiliye-i İdariye, Hesabat ve Muhaberat Umuru:	
Muamelat-ı Maliye ve Hesabiye- Amir-i İta ve Muhasib-i Mesul Vezaifi	258
Muhasebe Tahrirat Kalemleri ve Vezaifi:	
Hilal-i Ahmer Muhasebesi	259
Muamelat-ı Kalemiye ve Muhaberat	262
İcraat-ı İslahiye	
Tezyid-i Varidat, Tevsi ve Tanzim-i Teşkilat, İstanbul Semt Teşkilatı:	
Cem-i İnanat	263-264
Vilayat ve Mülhakat Şuabatı	265-266
Hükümet-i Mahalliyelerin Şubelere Karşı Vazife ve Muameleleri	267
Merkez-i Umumi Muamelatının Teftişi	268
Nizamname-i Esasiye Dair	269
Hatime ve Hülasa	270-271
Teşkilat-ı Umumiye	272
Salib-i Ahmerlerle Münasebat	281-286
Kısmı Mali	287
Hatime	298
Teklifat	299

2. Rapora Ait 5 Adet Tablo

TABLO 1**1335 [1919] Senesi Fevkalade Bütçesi**

Varidat		Masarifat	
	Lira		Lira
Arsa bedeli “şehir emanetinden tahsil edilecek”	2000	Madalya imaliyesi	2000
Satış hâsılatı	200000	Hastane ve mektep inşaatı	30000
İnanat	10000	İmdat ve Muavenet	180000
	212000		212000

1336 [1920] Senesi Fevkalade Bütçesi

Varidat		Masarifat	
	Lira		Lira
Arsa bedeli “şehir emanetinden tahsil edilecek”	2000	Madalya imaliyesi	2000
Satış hâsılatı	200000	Hastane ve mektep inşaatı	30000
İnanat	10000	İmdat ve Muavenet	180000
	212000		212000

1337 [1921] Senesi Fevkalade Bütçesi

Varidat		Masarifat	
	Lira		Lira
Satış hâsılatı	200000	Madalya imaliyesi	2000
İnanat	12000	Hastane ve mektep inşaatı	20000
		İmdat ve Muavenet	180000
	212000		212000

1338 [1922] Senesi Fevkalade Bütçesi

Varidat		Masarifat	
	Lira		Lira
İnanat	50000	Madalya imaliyesi	2000
		İmdat ve Muavenet	48000
	50000		50000

1335 [1919] Senesi Alelade Bütçesi

Varidat		Masarifat	

	Lira		Lira
Faiz	8000	Masarif-i idare(*)	4544
Aidat	500	Hastabakıcılık tedrisat masrafı	9359
Müşamere ve çiçek günü hâsılatı	2000	Afat	1000
Teşvikat varidatı müzeyyenat	1	Teşvikat masrafı	800
Varidat-ı gayrimelhuze	1	İrşad heyeti masrafı	300
Alelaide bütçe açığı	5501		
	16003		16003

(*) Masarif-i idarenin madde üzerine izahı

Lira	
Maaşat	2444
Sigorta	450
Kırtasiye	200
Müteferrika	250
İcare	1000
Posta ve Telgraf	200
	4544

1336 [1920] Senesi Alelade Bütçesi

Varidat		Masarifat	
	Lira		Lira
Faiz	8000	Masarif-i idare(*)	4544
Aidat	500	Hastabakıcılık tedrisat masrafı	9339
Müşamere ve çiçek günü hâsılatı	2000	Afat	1000
Teşvikat varidatı müzeyyenat	1	Teşvikat masrafı	800
Varidat-ı gayrimelhuze	1	İrşad heyeti masrafı	300
Alelaide bütçe açığı	5501		
	16003		16003

(*) Masarif-i idarenin madde üzerine izahı

Lira	
Maaşat	2444
Sigorta	450
Kırtasiye	200
Müteferrika	250
İcare	1000
Posta ve Telgraf	200
	4544

1337 [1921] Senesi Alelade Bütçesi

Varidat		Masarifat	
	Lira		Lira
Faiz	8000	Masarif-i idare(*)	4544
Aidat	500	Hastabakıcılık tedrisat masrafı	9339
Müsamere ve çiçek günü hâsılatı	2000	Afat	1000
Teşvikat varidatı müzeyyenat	1	Teşvikat masrafı	800
Varidat-ı gayrimelhuze	1	İrşad heyeti masrafı	300
Alelade bütçe açığı	5501		
	16003		16003

(*) Masarif-i idarenin madde üzerine izahı

	Lira
Maaşat	2444
Sigorta	450
Kırtasiye	200
Müteferrika	250
İcare	1000
Posta ve Telgraf	200
	4544

1338 [1922]Senesi Alelade Bütçesi

Varidat		Masarifat	
	Lira		Lira
Faiz	5000	Masarif-i idare(*)	16400
Aidat	500	Hastabakıcılık tedrisat masrafı(**)	800
Müsamere ve çiçek günü hâsılatı	8000	Afat	1000
Teşvikat varidatı müzeyyenat	1	Teşvikat masrafı	200
Varidat-ı gayrimelhuze	5000	Hastabakıcılık tedrisatı	1
Alelade bütçe açığı	5501		
	18501		18501

(*) Masarif-i idarenin madde üzerine izahı

	Lira
Maaşat	5246
Muhaberat telefon müteferrika	2554
Bedel-i İcar	3100
Memurin sigortası	500
Emlak ve eşya	5000
	16400

** Sehven teşvikat masrafı yazılmıştır. (Hazırlayanların notu).

TABLO 2**Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyetinin 1335-1338 [1919- 1922] Seneleri Zarfındaki Varidat ve Masarifat-ı Hesab-ı Katisi**

Varidat										
1335 [1919] Senesi										
İcmali			Alelade Bütçe Varidatı				Fevkalade Bütçe Varidatı			
Lira	Kuruş	Santim	Lira	Kuruş	Santim	Nev-i varidat	Lira	Kuruş	Santim	Nev-i varidat
			10962	70	125	Faiz	47440	65	875	İnanat
			1188	65	000	Aidat	650389	88	500	Satış hâsılatı
			2141	22	250	Çiçek günü hâsılatı				
			51838	28	000	Varidat-ı muhtelif				
			2836	27	625	Acyo ve şanj				
768797	77	375	70967	23	000		697830	54	375	
1336 [1920] Senesi										
			6966	00	275	Faiz	56504	12	250	İnanat
			524	50	000	İnanat	99950	50	245	Satış hâsılatı
			4004	31	875	Çiçek günü hâsılatı	10621	08	500	Varidat-ı muhtelif
			28775	66	420	Varidat-ı muhtelif				
			3434	57	750	Teşvikat varidatı				
			18	17	875	Pul hâsılatı				
210849	06	200	43723	24	305		167125	81	995	
1337 [1921] Senesi										
			9953	52	250	Faiz	476023	83	125	İnanat
			1040	25	000	Aidat	13367	72	000	Satış hâsılatı
			5317	49	125	Çiçek günü hâsılatı	60511	29	125	Acyo ve şanj
			3204	84	500	Varidat-ı muhtelif				
			189	05	000	Teşvikat varidatı				
			7126	50	000	Müsamere hâsılatı				
576724	49	125	26821	65	875		549002	83	250	
1338 [1922] Senesi										
			21573	24	000	Faiz	1170290	64	500	İnanat
			485	40	000	Aidat	143380	36	750	Satış hâsılatı
			9179	88	500	Çiçek günü hâsılatı	655447	21	922	Sarf olunan
			24060	96	875	Varidat-ı muhtelif				eşya kıymeti
			1191	96	500	Pul hâsılatı				
			8848	28	000	Müsamere hâsılatı				
			2430	32	625	Reklam varidatı				
2037892	29	672	68770	06	500		1969122	23	172	

3594262	62	472										
214712	29	445	336 senesi fevkalade bütçe hesab-ı katisi fazla-i masarifi olup ihtiyat akçesinden mahsup									
<u>3808975</u>	<u>91</u>	<u>917</u>	olunan									
Alelaide Bütçe Varidat İcmali					Fevkalade Bütçe Varidat İcmali							
49455	46	750	Faiz	1750323	25	750	İnat					
3238	70	000	Aidat	907088	47	495	Satış hâsılatı					
21632	91	750	Çiçek günü hâsılatı	10621	08	500	Varidat-ı muhtelif					
108879	85	805	Varidat-ı muhtelif	60511	29	125	Acyo ve şanj					
2836	27	625	Acyo ve şanj	655447	21	922	Sarf olunan eşya					
7053	95	275	Teşvikat varidatı					ve levazım kıymeti				
1210	14	375	Pul hâsılatı									
15974	88	000	Müşamere hâsılatı	3384001	42	792						
				214712	29	445	Fevkalade bütçe					
								Fazla masarifat				
<u>3808975</u>	<u>91</u>	<u>917</u>	<u>210282</u>	<u>19</u>	<u>680</u>	<u>3598693</u>	<u>72</u>	<u>237</u>				
Varidat												
1335 [1919] Senesi												
İcmali			Alelaide Bütçe Varidatı				Fevkalade Bütçe Varidatı					
<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>	Nev-i varidat	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>	Nev-i sarfiyat		
			4260	78	625	Masarif-i idare	692	77	750	Madalya imaliyesi		
			5500	00	000	Hastabakıcılık	558212	72	500	İmdat ve muavenet		
						Tedrisatı						
			235	02	125	Teşvikat masrafı						
569001	32		<u>10095</u>	<u>81</u>	<u>750</u>		<u>558905</u>	<u>50</u>	<u>250</u>			
1336 [1920] Senesi												
			13615	42	000	Masarif-i idare	381838	11	440	İmdat ve muavenet		
395453	53	440	<u>13615</u>	<u>42</u>	<u>000</u>		<u>381838</u>	<u>11</u>	<u>440</u>			
1337 [1921] Senesi												
			4535	23	125	masarif-i idare	343969	95	625	imdat ve muavenet		
345515	28	750	<u>4535</u>	<u>33</u>	<u>125</u>		<u>343969</u>	<u>95</u>	<u>625</u>			
1338 [1922] Senesi												
			11907	42	150	Masarif-i idare	1824040	23	297	İmdat ve muavenet		
			554	18	000	Teşvikat masrafı						

<u>1836501</u>	<u>83</u>	<u>547</u>	<u>12461</u>	<u>60</u>	<u>250</u>		<u>1824040</u>	<u>23</u>	<u>297</u>
2149461	97	727							
169574	02	555	335-338 seneleri alelade bütçe hesab-ı katisi fazla-i varidat olup ihtiyat akçesine naklolunan						
489929	91	620	335-338 seneleri fevkalade “ “ “ “						
<u>3808975</u>	<u>91</u>	<u>917</u>							
Alelade Bütçe Masarifat İcmali					Fevkalade Bütçe Masarifat İcmali				
masrafı		34318	96	000	Masarif-i idare	692	27	250	Madalya imaliye
muavenet		5500	00	000	Hastabakıcılık tedrisatı	3108061	02	862	İmdat ve
Masarifatı									
		889	21	125	Teşvikat masarifatı				
		40708	17	125	Yekûn	3108753	80	612	
		169574	02	555	Fazla-i varidat	489921	91	625	Fazla-i varidat
<u>3808975</u>	<u>91</u>	<u>917</u>	<u>210282</u>	<u>19</u>	<u>680</u>	<u>3598693</u>	<u>72</u>	<u>237</u>	

TABLO 3

1335 [1919] Senesi Sarfıyatı							
Sıra Numarası		Nakden			Aynen		
		Lira	Kuruş	Santim	Lira	Kuruş	Santim
	Esami-i hesabat	Adet			Adet		
1	İstanbul fukara aşhaneleri	1592	68	500	125723	69	55
2	İstanbul fukara müdavathaneleri	3335	47		1166	40	110
3	Muhacirin aşhaneleri	0			0		
4	Muhacirin masarif imdadiyesi	0			0		
5	Harb-i umumi müessesatı masarifi mütemmimesi	54566	79	750	52445	37	203
6	Osmanlı üserasına muavenet	37294	64	375	0		
7	Avrupa'daki talebeye muavenet	3920	4	875	0		
8	Muavenat-ı muhtelif	15305	7	500	0		
9	Trabzon heyet-i imdadiyesi	66170	30	272	41670	41	145
10	Erzincan ve şimali Mamüretü'l-aziz heyet-i imdadiyesi	50222	83	910	0		
11	Erzurum heyet-i imdadiyesi	60502	58	893	0		
12	Balıkesir-Akhisar heyet-i imdadiyesi	4091	7	691	0		
13	Nazilli heyet-i imdadiyesi	6609	55	430	0		
14	Alaşehir heyet-i imdadiyesi	2904	90	820	0		

15	İzmir heyet-i imdadiyesi	0			0		
16	Adana-Konya heyet-i imdadiyesi	0			0		
17	Karamürsel-Adapazarı heyet-i imdadiyesi	0			0		
18	Antep heyet-i imdadiyesi	0			0		
19	Mihalıççık heyet-i imdadiyesi	0			0		
20	Sivrihisar heyet-i imdadiyesi	0			0		
21	Bilecik heyet-i imdadiyesi	0			0		
22	Haymana heyet-i imdadiyesi	0			0		
23	Isparta hastanesi	0			0		
24	Kırşehir hastanesi ve nekahethanesi	0			0		
25	İzmit heyet-i imdadiyesi	0			0		
26	Antalya dispanser ve laboratuvarları	0			0		
27	Sıhhiye-i askeriyye muavenet	0			0		
28	Trakya'ya muavenet	0			0		
29	Memalik-i müstahlasaya muavenet	0			0		
30	İzmir harikzedegânına muavenet	0			0		
31	Eskişehir Hilal-i Ahmer hastanesi	0			0		

32	Haydarpaşa Tıp Fakültesi ve Kadırga	0			0		
	Viladethanesine muavenet						
33	Malulin-i guzata muavenet	0			0		
34	Selimiye Kışlası'nda veba mücadelesi masarifi	0			0		
35	Anadolu müessesat-ı sıhhiyesi masarif-i müşterekesi	0			0		
36	İzmir Gureba Hastanesi masarif-i tesisine ve idariyesi	0			0		
37	İzmir darüleytamına muavenet	0			0		
38	Kırım açlarına yardım	0			0		
39	Ankara dikiş evi	0			0		
40	Elviye-i selaseye muavenet	0			0		
41	Söke ve Kuşadası heyet-i imdadiyesi	0			0		
42	Sevkiyat nakliyat ve merkez transit depoları masarifi	37578	64	50	0		
43	Rus Salib-i Ahmeri'ne muavenet	0			0		

44	Üsera-yı ecnebiyeye muavenet	0			0		
45	Ankara Hilal-i Ahmer hastanesi	0			0		
46	Mubayaat	149605	18	75	0		
47	Orman ve zeriyyat masarif-i mütemmimesi	32539	35	875	0		
48	Aile maaşatı	356	14	625	0		
49	Teşkilat-ı munzamma masarifi	30515	80	875	19131	77	640
50	İkramiye	1065	60		0		
51	Beynelmilel kongre masarifi	0			0		
52	Telef olan eşya ve levazım	0			0		
	Yekûn	558212	72	516	240137	65	153

1336 [1920] Senesi						1337 [1921] Senesi					
Nakden						Nakden			Aynen		
Lira Adet	Kuruş	Santim	Lira Adet	Kuruş	Santim	Lira Adet	Kuruş	Santim	Lira Adet	Kuruş	Santim
2372	16	750	49680	66	345	1749	38		6638	2	500
3889	71	500	993	77	60	4369	1		913	22	425
0			0			159	91	500	27567	82	600
3253	60	500	0			21537	57	500	14741	88	235
0			142	23	670	0			0		

17738	48	500	0			2088	21		0		
610	81		0			0			0		
4698	67	500	1845	98	385	2808	85		1475 0	46	235
8942	71	875	0			0			0		
2138	51	500	0			0			0		
0			0			0			0		
2141	84	510	0			2697	39	500	0		
16587	31	235	0			59571	28		0		
6389	38	120	0			0			0		
25850			86	9	530	150			0		
20388	57	350	0			1362	51	750	2	25	300
7195	77	655	0			2321	54	750	711	37	100
0			0			3772	76	500	0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			365	75	500	41	78	770
0			0			0			0		
0			64	56	500	0			0		
190	22	750	3676	86	450	0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
31000			0			0			0		
2966			0			4034			0		
3571	96		0			0			0		
0			0			12429	47	500	379	58	890
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
0			0			0			0		
31112	46		0			27985	7		14	63	450
500			0			0			109	17	950
0			0			68	87	500	0		
0			0			0			0		
15902 9	27	170	0			15219 8	86	195	0		

4908	79	500	0			0			0		
193	50		0			167	25		0		
25429	82	65	1207 3	88	865	37149	40	430	1229 7	66	180
738	50		0			2369	65		0		
			0			4613	17		0		
			0			0			324	20	500
38183 8	11	440	6856 4	6	805	34396 9	95	625	7848 7	20	130

1338 [1922] Senesi			Nakden ve aynen sarfiyat yekûn-ı umumisi		
Nakden ve aynen					
Lira Adet	Kuruş	Santim	Lira Adet	Kuruş	Santim
37772	57	689	225529	18	839
7655	33	592	22322	92	688
62476	89	1	90204	63	107
1775	29	800	41308	33	35
0			107154	40	623
2833	23	125	59954	57	
0			4530	85	875
67859	5	458	148938	51	218
3419	20	625	78532	22	772
0			52361	35	410
0			60502	58	893
55652	9	671	64582	41	352
21559	74	455	104327	89	120
9434	70	750	18764	99	690
120			25961	9	530
113024	36	92	134777	70	492
16443	8	965	26676	88	470
43929	41	385	47702	17	885
14412	55	425	14412	55	425
16740	14		16740	14	
9550	50	750	9550	50	750

3597	40		3597	40	
17236	55	748	17236	55	748
9150	49	625	9150	49	625
6736	27	860	7143	80	130
2581	52	500	2581	52	500
297141	76	461	797206	32	961
4304	38	447	8171	48	647
137597	48	608	137592	48	608
10115	60		10115	60	
140	13		140	13	
0			31000		
1000			8000		
0			3571	96	
6490	39	916	19299	46	306
14352	10		14352	10	
1000	50		1000	50	
29052	75		29052	75	
256	91		256	91	
3200			3200		
2409	66	500	2409	66	500
138735	67	770	235426	48	270
0			609	17	950
0			68	87	500
25541	69	187	25541	69	187
492218	69	500	953052		940
1485	66	500	38933	81	875
464	25		1181	14	625
128519	83	385	265113	19	400
6297	29	500	10471	4	500
0			4613	17	
0			324	20	500
1824040	23	297	3495249	94	966

TABLO 4**1338-1923 Senesi Bilançosu**

Matlubat	Müfredat			Yekûn		
	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>
Nakd-i Mevcut				50674	93	750
Kasa	18388	21	625			
İhtiyat kasası	<u>32286</u>	<u>72</u>	<u>125</u>			
				304384	10	225
Bankalar mevcudu						
Osmanlı Bankası hesap carisi	9898	46	500			
Osmanlı Bankası depo hesabı	267900					
Doyçe Bank Berlin	8216	68	725			
Bank Federal	520	71				
Macar İtibar Bankası	10119	63	875			
Kredi Enştald	1362	79	750			
İskandinaviska Bank	186	91	750			
Bank Jeneral Dö Bulgari	4256	68	750			
İsviçre Bankası	544	32				
Macar Ticaret Bank ve Anonim Şirketi	141	63				
Landmands Bank	<u>1236</u>	<u>24</u>	<u>875</u>			
Ankara Heyet Murahhasası hesabı	827514	03	500			
Berlin Hilal-i Ahmer komitesi hesabı	<u>1634</u>	<u>98</u>	<u>500</u>	829149	02	
Emval-ı menkule ve gayrimenkule				77917	86	875
Kıyem ve tahvilat cüzdanı	44727	73	750			
Mücevherat	714	20				
Demirbaş eşya	3176	74	125			
İdare-i merkeziye binası	18366	32	750			
Hasköy arsası	80					
Zeytinburnu arsası	964	05	250			
Demirkapı arsa ve binası	8655	47				
Kesmekaya'daki iki hane	<u>1233</u>	<u>32</u>				
Matlubat						
Heyat-ı sıhhiye ve imdadiye avansları	124668	18	625	364177	99	500
Muhtelif medyunlar	239234	99	750			
Senedit-ı mütedahile	<u>274</u>	<u>81</u>	<u>125</u>	<u>1626303</u>		<u>350</u>
Eşya ve Levazım Mevcudu						

Merkez-i umumi ambarında	279934	90	435			
Müessesat ve taşra ambarlarında	<u>570894</u>	<u>46</u>	<u>707</u>	<u>850829</u>	?	<u>142</u>
Kıymetli Evrak ve Eşya						
Aidat senedat-ı mütedahiliyesi	1340	60				
Maktu makbuzlar depo mevcudu	914991	35	250			
Müzeyyenat eşyası “ “	21292	86	750			
Pullar “ “	<u>16584</u>	<u>03</u>		<u>954</u>	<u>87</u>	000
Yekûn						
				<u>3431343</u>	<u>14</u>	

Düyunat	müfredat			yekûn		
	lira	kuruş	santim	lira	kuruş	santim
İhtiyat akçesi						
Sene-i sabıktan devrolunan	941634	10	830			
338 senesi alelade bütçe fazla-i varidatından	56308	46	250			
338 senesi fevkalade bütçe fazla-i varidatından	<u>145081</u>	<u>99</u>	<u>875</u>	1143024	56	955
Kıyem ve tahvilat ihtiyat sermayesi				3300		
Düyun-ı muhtelif						
Ankara heyet-i Murahhasası emanat hesab-ı carisi	235741	88	500			
“ mubayaat avansı	70000					
“ depo hesabı	100000					
Düyunat	<u>74237</u>	<u>46</u>	<u>895</u>	<u>479979</u>	<u>35</u>	<u>395</u>
İhtiyat-ı malzeme						
Sene-i sabıktan devrolunan	988199	63	861			
338 senesi fazla-i ihracatı	<u>240743</u>	<u>19</u>	<u>54</u>			
	747456	44	807	<u>747456</u>	<u>44</u>	<u>807</u>
Malzeme ve eşya düyünü				<u>103372</u>	<u>92</u>	<u>335</u>
Kıymetli evrak ve eşya						
Tahsil olunacak aidat senedatı				1340	60	
“ “ maktu makbuzlar				914991	35	250
“ “ müzeyyenat				21292	86	750
“ “ pullar	<u>16584</u>	<u>03</u>		<u>954207</u>	<u>85</u>	
Yekûn						
				<u>3431342</u>	<u>14</u>	<u>492</u>

TABLO 5**Ayniyat Hesabat-ı Katsi**

1335 [1919] senesi					
Zimmet			Matlub		
	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>	
Teberruat-ı ayniye	144798	300	23503222	009	Sarf olunan eşya ve levazım
Ambar fazlası	723516	273	36417675	459	Füruht olunan eşya ve levazım
Zeriyat	3201624	840	4758545	973	Tebeddül eden eşya ve levazım
Beykoz ormanları	284222	100			
Mubayaa olunan eşya ve levazım	18000035	860			
Ambar imalathaneleri	1279454	779			
Fazla-i ihracat	41045791	289			
	<u>64679443</u>	<u>441</u>	<u>64679443</u>	<u>441</u>	
1336 [1920] senesi					
Ambar imalathaneleri	11862	060	6901700	320	Füruht olunan eşya ve levazım
Mubayaa olunan eşya ve levazım	14683041	510	7037602	915	Sarf “ “ “
Teberruat-ı ayniye	651727	680	141951	352	Beykoz ormanları
Ambar fazlası	850		1563289	298	Fazla-i ithalat
Tebeddül eden eşya ve levazım	297062	635			
	<u>15644543</u>	<u>885</u>	<u>15644543</u>	<u>885</u>	
1337 [1921] senesi					
Teberruat-ı ayniye	48283292	150	7957595	180	Sarf olunan eşya ve levazım
Mubayaa olunan eşya ve levazım	15514078	825	783460	535	Füruht “ “ “
Ambar imalathaneleri	2748954	541	71453	710	Tebeddül eden “ “
			57733816	091	Fazla-i ithalat
	<u>66546325</u>	<u>516</u>	<u>66546325</u>	<u>516</u>	

1338 [1922] senesi					
Zimmet			Matlub		
	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>	
Mubayaa olunan eşya ve levazım	45566157	268	3482818	764	Füruht olunan eşya ve levazım
Teberruat-ı ayniye	5705167	492	6506439	378	Tebeddül eden eşya ve levazım
Zeriyat	188336	250	65544721	922	Sarf olunan eşya ve levazım
Fazla-i ihracat	24074319	054			

<u>75533980</u> <u>064</u>			<u>75533980</u> <u>064</u>		
Hulasa					
<u>Kuruş</u>			<u>Santim</u>		
80568649	761	334 [1918] senesinden müdevver ihtiyat-ı malzeme			
41045791	289	335 [1919] senesi fazla-ı ihracat			
1563289	298	336 [1920] senesi fazla-i ithalatı			
57733816	091	337 [1921] “ “			
24074319	054	338 [1922] senesi fazla-i ihracat			
<u>74745644</u> <u>807</u>			339 [1923] senesi iptidasına devrolunan ihtiyat-ı malzeme		
İcmal					
<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>		<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u> <u>Santim</u>
937633	13	463	Mubayaa olunan eşya ve levazım	1040431	42 026
547849	85	622	Teberruat-ı ayniye	475856	55 078
2842	22	100	Beykoz ormanları	113364	39 061
33899	61	090	Zeriyat	1419	51 352
7243	66	273	Ambar fazlası		
40402	71	380	Ambar imalathaneleri		
<u>2970</u>	<u>62</u>	<u>635</u>	Tebeddül eden eşya ve levazım		
1572841	82	563			
58230	04	954	Fazla-i ihracat		
<u>1631071</u> <u>87</u> <u>517</u>			<u>1631071</u> <u>87</u> <u>517</u>		

[3. RAPOR]

TÜRKİYE HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ
MERKEZ-İ UMUMİSİ TARAFINDAN
341 [1925] SENESİ HİLAL-İ AHMER MECLİS-İ UMUMİSİNE TAKDİM
EDİLEN
(339-340) [1923- 1924]
RAPOR

Hilal Matbaası
İstanbul: Cağaloğlu Hamam Sokağı Numro 10
1341 [1925]

341 [1925] Senesi Meclis-i Umumisi Heyet-i Muhteremesine

339 [1923] senesi Kânunuevvelinde [Aralık] alelade içtimainı akdeleyen meclis-i âlileri, Harb-i Umumi mütarekesinden itibaren İstiklal Muharebatı'nın zaferle tetevvüc ettiği zamana kadar güzerean olan ve Hilal-i Ahmer'in günbegün tazyikat ve müşkülât altında bulunmasına rağmen tarihçe-i hayat ve mesaisinde pek parlak hidematı ihtiva eden dört senelik devreye mütedair merkez-i umuminizin takdim ettiği raporu büyük bir alaka ve itina ile tetkik ve mezkûr raporda arz ve izah olunan icraat ve buna müteferri hesabâtı tasvip ve tasdik buyurmuştu.

Yekdiğerini takip eden muharebat ve bunların netice-i tabiyesi olan mesaibin cemiyetimizin uhdesine tevcih ettiği hidemat ve faaliyetin hamule-i mesuliyeti altında uzun müddet kalmış olan merkez-i umuminiz, meclis-i âlilerinin içtima-ı ahiri esnasında imal-i mesaisinin mazhar-ı tasvip olması ve hesabat-ı umumiyesinin kabul ve tasdik edilmesiyle tebriye ettikten [aklandıktan] sonra, artık senelerin tedahülüne [birikmesine] meydan bırakmayarak nizamnamenin ahkâm-ı mahsusasına tebean her sene zaman-ı muayyeninde meclis-i umumiye içtimaa davetle senelik icraatının hesabını vermek ve hengâm-ı sulhta cemiyete teveccüh eden hidemat-ı insaniyet-perveranenin suret-i ifasına müteallik yeni istikamet veçheleri almak hususundaki samimi arzusuna rağmen bu defa da huzur-ı ^[3] âlilerine iki senelik bir devre-i mesainin hamulesiyle çıkmak mecburiyetinde kalmıştır. Malum-ı âlileri olduğu üzere nizamname-i esasiyemizin meclis-i umuminin suret-i teşkiline mütedair mevaddında meclise iştirak hususunda İstanbul vilayetinde mukayyet aza-yı amileye vilayat-ı saire aza-yı amilesinden fazla bir hak bahşetmekte olan ahkâmı meclis-i âlilerince kaide-i müsavat ile kabil-i telif [bağdaşır] görülmeyerek her vilayet merkezinin mukayyet aza-yı amilesi adedi nispetinde meclis-i umumide hak-ı temsile malik olması esası kabul edilmiş ve mevadd-ı mezkûrenin bu suretle tadiline karar verilmişti. Tadilat-ı vakıanın 25 Şubat 340 [1924] tarihinde karin-i tasvib-i âli [yüksek onaya sahip] olduğu Dahiliye Vekâlet-i celilesinden tebliğ buyurulması üzerine meclis-i âlilerinin içtima daveti için muktezi istihzarata başlanarak bilumum merkezlerimize yeni esaslar dairesinde murahhaslarını intihap eylemeleri tebliğ kılınmıştır.

Ber-vech-i maruz esbab-ı zaruriyeden tevellüt eden tehirin meclis-i âlilerince dahi mazur görüleceği ümit edilir.

*

**

339 [1923] senesi iptidasından 340 [1924] senesi gayesine kadar geçen iki sene zarfında cemiyetimizin ifa ettiği hidematın merkez-i umumide tahmil ettiği mesai; evvela meclis-i âlilerinin geçen içtimainda ittihaz eylediği mukarreratın tatbiki, saniyen –mübadeleye tabi vatandaşlarımızın muhafaza-ı sıhhat ve temin-i ihtiyaç ve istirahatları için mahreç ve mevrutlarında [çıktıkları ve ulaştıklarında] müessesat-ı imdadiye teşkili ve yine bu maksat için Mübadele Vekâleti'ne ve muhtelif makamat-ı resmîyeye hastane malzemesiyle, edviye ve melbusat ve vesait-i sıhhiye ve nakliye itası, salisen memleketimizin bazı mahallerinde hadis

olan hareket-i ^[4] arz, harik, seylap ve heyelan, kaht gibi afatın tahribatına uğrayan binlerce felaketzedenin imdadına koşmak, rabian Hilal-i Ahmer'in Beynelmilel Salib-i Ahmerler ailesi arasındaki nüfuz ve mevkiini takviye ve ilaya hadi olan konferansların tahmil eylediği vezaifi ifaya sarf-ı gayret etmek, hamisen Balkan Harbi'nden beri mütevaliyen devam edegelmekte olan faaliyetin netice-i tabiyesi olarak cemiyetin vaziyet-i maliyesinde hâsıl olan zaafi izale ve kuva-yı maddiye ve maneviyemizi tezyid ve tarsine matuf tedabir ittihazı gibi başlıca fasıllara inkısam eder. ^[5]

Kongrece İcrası Merkez-i Umumiye Tevdi Kılınan Hususat

Kongrece icrası Merkez-i umumiye tevdi olunan hususattan birincisi –Hilal-i Ahmer müddaharında [stoklarında] mevcut lüzumlu ve lüzumsuz eşyanın bi't-tefrik [ayrılarak] lüzumsuz olanların elden çıkarılmasıdır. Merkez-i umumi bu karara tevfikân ambarlarımızda mevcut eşyanın kısm-ı mühimini mübadele faaliyetine aynen tahsis etmiş ve diğer bir kısmını da nakde tahvil eylemek suretiyle tasfiye ettiği gibi mütebaki aksamının da müsait şeraitle elden çıkarılmasına gayret eylemekte bulunmuştur.

İkincisi: Hilal-i Ahmer merkez deposunun Müdafaa-ı Milliye Vekâlet-i celilesiyle bi'l-muhabere Eskişehir'e nakli hususudur.

Merkez-i umumi bu karar mucibince Eskişehir'de Karacabey'de kâin olup Hilal-i Ahmer'in taht-ı tasarrufunda bulunan çiftlikte on iki cesim pavyondan ve memurin ve motor daireleriyle bir cesim garajdan ve teferruat-ı saireden mürekkep bir müdahhar vücuda getirmiş ve bazı nevakıs-ı cüziyeden müstesna tutulduğu halde inşaat hitam bularak buraya İstanbul merkez ambarından eşya-yı külliye sevk ve iddihar edildiği gibi Eskişehir'deki büyük ambar mevcudu da mezkûr ambara nakil ve ithal olunmuştur.

Üçüncüsü: Münasip bir mahalde bir hastabakıcı mektebi tesis edilmesidir. ^[6]

Bu karara imtisalen heyet-i merkeziye tanzim ettiği talimatname mucibince iki sınıf üzerine mürettep bir hastabakıcı mektebi tesisine karar vermiş ve Aksaray'da Sineklibakkal'da Kazasker Ali Bey Konağı namıyla maruf haneyi bu maksatla isticar ederek Şubat 341 [1925] tarihinde tedrisata iptidar eylemiştir.

Dördüncüsü: Anadolu'da Hilal-i Ahmer teşkilatının tevsii ve köylerde teşkilat vücuda gelmesini temin zımnında irşadatta bulunulması hususudur.

Hilal-i Ahmer teşkilatının tevsii hususunda sarf edilen gayret ve mucib-i memnuniyet neticeler vermiştir. Bu sayededir ki Hilal-i Ahmer merkez veya şubesi olmayan mahaller hemen hemen kalmamıştır.

338 [1922] senesi bidayetinde adedi (70)i tecavüz etmeyen merakiz ve şubatımız bugün (363)e baliğ olmuştur. Bunlardan her birinin derece-i mesaisi ve temin eyledikleri varidat ile merkez-i umumilerine vaki olan irsalat ve muavenetleri hülasa-i hesabiyelerinin aynen derci suretiyle aynı mecmuamızda neşr ve ilan edilmişti. Ancak hülasa-i hesabiyelerini nizamname ve talimatname mucibince vakit ve zamanıyla göndermemiş olan merkez ve şubelerimizle gönderdikleri evrak-ı hesabiyede görülen nevakısın ikmaline intizar edilmekte bulunanların netice-i mesailerini hakkında şimdiye kadar mecmuamızla ita-yı malumata bittabi imkân görülemedi. Bu gibi merkez ve şubelerimizin gönderecekleri hülasa-ı hesabiyelerin atiyen mecmuamızda neşredileceğini ilaveten kaydeyleriz. ^[7]

Mamafih memleketin her tarafında tesis eden ve halkın pek büyük rağbet ve teveccühüne mazhar olmuş bulunan Hilal-i Ahmer teşkilatından meclis-i âlilerinin arzu ve temayülâtı dairesinde azami istifade edebilememesine en büyük amil, nizamname-i esasiyemizin merkez ve şubelerimizin merkez-i umumi ile olan münasebet ve derece-i

merbutiyetlerini ve cümlesinin aynı ahenk ve intizamla muayyen gayelere müteveccih olarak sarf-ı gayret ve mesai eylemelerini kâfil [üstlendirilmemiş] bulunmaması idi.

Bu hususta hayli müşkülata maruz kalan merkez-i umuminiz, nizamnamenin bu nevakısından ve bazı merkezlerimizin ahkâm-ı mevcudeye tamami-i riayete lüzum görmemelerinden mütevellit mahzurları talimatnameler ve tahrirat-ı umumiyelerle izaleye sai olmuş ise de, arzu edildiği tesiri layıkıyla temine muvaffak olamamıştır. Bu kere heyet-i âlilerinin nazar-ı tetkik ve tasvibine arz edilen muaddel [değiştirilmiş] nizamnamemizin alacağı şekl-i katiyesinin atiyen bilumum teşkilatımızda daha sıkı bir rabıta tesisine ve daha muntazam bir tarz-ı mesai takibine amel olmasını temenni eyleriz.

Beşincisi: Sulh Hilal-i Ahmeri şeklinde çalışabilmek üzere bir mesai programı tanzim edilmesidir. Heyet-i merkeziyeniz ihzar ve takdim ettiği nizamname layıhasının on üçüncü maddesinde bu vezaifi ber-vech-i ati tayin ve tadat eylemiştir.

1- Hastabakıcı yetiştirir

2- Müstevli hastalıklara verem ve sıtma ve çocuk vefatı gibi afat-ı içtimaiyeye karşı mücadelata tahsisatı dairesinde iştirak eder.

3- Harik-i hail, hareket-i arz, tuğyan-ı miyah [su taşkını], kaht, ^[8] ve icaat-ı harbiye dolayısıyla muhacerat gibi afat ve mesaibden biri vukuunda gıdai ve sıhhi muavenette bulunur.

4- Cemiyetin esna-yı harpteki vezaifini ifaya muktezi levazım ve vesaiti ihzar ve takarrür edecek mahallerde iddihar eder.

Merkez-i umuminiz vezaif-i mezkûr eden birincisini ahiren ilk hastabakıcı mektebi açmış olmakla ifa ve dördüncüsünü heyet-i aliyelerinin kararı veçhile sıhhiye-i askeriye ile bi'l-müşavere Eskişehir'de hatt-ı güzergâhında müceddeden inşa edilmiş olan müddahharlarımızda eşya ve malzeme-i mukteziyeyi iddihar etmiş olmakla bir dereceye kadar temin ettiği gibi afattan birinin zuhuru halinde imdat ve muavenette muktezi levazımı her an hizmete amade bulundurmak imkânına malikiyetle de üçüncü fıkrada muayyen [belirlenmiş] vazifeyi ifa eylemiştir.

Şile, Sarıyer, Küre harik-i hailer ve Erzurum, Ardahan hareket-i arzı ve Denizli seylabı, Aras Nehri tuğyanı [taşkını], Eskişehir, Afyon, Kütahya kaht felaketzedelerine vaktinde muavenet-i lazımenin ifa edilmiş olduğunu misal olarak zikrederiz.

Maddenin ikinci fıkrasını teşkil eden müstevli hastalıklardan hükümetçe müttehaz tedabir-i fenniye ve sıhhiye sayesinde memleketimiz masun bulunmaktadır. Maazallah lüzum ve ihtiyaç anında cemiyet, hükümetin açacağı mücadeleye azami vesaitle iştirak ve muaveneti vazife addeder.

Memleketin afat-ı içtimaiyesinden olan verem ve sıtma ve çocuk vefatı hakkında hükümetimizin ittihaz etmekte olduğu tedabire zamimeten, Hilal-i Ahmer'e pek büyük vezaif tahammül etmekte ise de bunlardan hangisine ne tarzda ve ne nispette iştirak edilebileceğini tayin için cemiyetin istitaat-ı maliye [mali takat] ve vesait-i mevcudesini ölçerek ^[9] tahsisat-ı lazımeği tefrik etmeyi merkez-i umuminiz kendi salahiyeti haricinde gördüğü için bu babda

meclis-i âlilerinin ittihaz edeceği karar ve vereceği mezuniyete göre tanzim-i faaliyete amade bulunduğunu arz eder.

Altıncısı: Nizamnamenin tadil veya yeniden tanzimi keyfiyettir. Heyet-i merkeziye mevcut nizamname-i esasiyeyi baştan aşağıya kadar muhtac-ı ıslah gördüğü cihetle yeniden tanzimini tadile müreccah görmüş ve heyet-i merkeziyece görüldükten sonra kongre azasıyla heyet-i merkeziyeden müntahap komisyonca da tasdik olunan nizamname-i esasi layihasını meclis-i umuminin nazar-ı tasvibine arz etmiştir.

Yedincisi: Topkapı Sarayı'nın civarındaki ambarların Hilal-i Ahmer'e terki hususunun hükümetten temenni olunmuştur. Elyevm cemiyetimizin taht-ı iştigalinde bulunan Topkapı Sarayı civarındaki ambarların cemiyetimize terki mümkün olamayacağı gibi mezkûr ambarların hükümete lüzumu olduğundan dolayı asgari bir müddet zarfında tahliyesi cevaben bildirilmiş ve orada mahfuz eşyanın kısm-ı mühimi Çırağan ambarına nakledildiği gibi bakiyesi de derdest-i nakil bulunmuştur.

Sekizincisi: Teftiş meselesi hakkında serd olunan mütalaatın beray-ı tetkik nizamnamenin tadiliyle meşgul komisyon tarafından tetkik olunmasıdır.

Meclis-i umuminin bu babdaki kararına tevfikân teftiş hakkındaki mütalaa, nizamname-i esasiyi tanzime memur komisyona havale olunmuştur ve komisyonca da bu babda nizamname-i esasi layihasına mevadd-ı lazıme derç ve ithal edilmiştir. ^[10]

Hilal-i Ahmer'in Ahali Mübadelesindeki Hidematı

Lozan Muahede-i Sulhiyesi'nin istilzam ettiği ve tarih-i beşeriyenin bir mislini kaydetmediği mecburi ve umumi mübadele gibi muazzam bir vazife karşısında kalan hükümetimiz, memleketin hayat ve istikbali, terakki ve tekâmülüyle ve yarım milyonu müteceviz vatandaşın mukadderatıyla alakadar olan bu vezaifin kemal-i dikkat ve muvaffakiyetle ifası için lazım gelen teşkilat ve vesaiti teemmül ve ihzara başlaması üzerine, hükümetimizin bu hayırlı sahadaki gayret ve mesaisine azami surette iştirak etmek Hilal-i Ahmer için ihmal kabul etmez ve pek şerefli bir vazife idi. Cemiyetin maksat ve gayelerine tevafuk eden [uygun gelen] milli ve vatani hidematı daima vakt ü zamanında ve kemal-i tehalükle ifa hususunda bir an tereddüt etmemeyi şiar edinmiş olan merkez-i umuminiz, mübadele işinin vüsat ve azametini nazar-ı dikkate alarak evvelemerde cemiyetin istitaat-ı maliyesiyle muvaffakiyet, kudret ve kabiliyetini ölçmüş ve bu vâsi saha-ı faaliyette deruhte edeceği hizmetin bu had dairesinde tespit ve tefrik edilmesini takarrür ettirmiştir. Bu arzu ve karar alakadar vekâletlere arz edilerek mazhar-ı takdir ve tasvip olmuş ve cemiyetimizin uhde-i mesuliyetine teveccüh eden hidemat birinci defa olarak ber-vech-i ati tayin ve tespit edilmiştir:

1-Yunanistan'daki ihraç kapılarının beherinde her türlü levazımatla birlikte birer heyet sıhhiye bulundurulacaktır. ^[11]

2- Sefain-i nakliye derununda zuhur edecek hastaların tedavi ve tagaddileri gemilerde bulunacak olan Hilal-i Ahmer heyet-i sıhhileri tarafından icra kılınacaktır.

3- İskân mıntıka iskelelerinin beherinde memurin ve levazım-ı sıhhiyi havi onar yataklı birer dispanser bulundurulacağından mezkûr iskelelere çıkan mübadele ahalisinden hasta olanlar tedavi ve tagaddi kılınacaklar ve içlerinde fakir ve muhtac-ı muavenet olanların kâffesine lüzum-ı miktar çamaşır, fanila, çorap ve ayakkabı tevzi edilecektir.

4- İskelelerde menatik-ı iskâniyeye sevk olunacak ahaliden zayıf, ihtiyar, malul, kadın ve çocuk gibi vesait-i nakliyeye arz-ı ihtiyaç edenlere mahsus olmak üzere beher iskeleye 2-5 adet her türlü levazım ve masarifi Hilal-i Ahmer'e ait olmak üzere İngilizlerden mubayaa kılınan kamyonlar tahsis olunacaktır.

5- Menatik-ı iskâniyenin hükümetçe lüzum gösterilen mahallerinde ahalinin muvakkat iskânlarına mahsus olmak üzere İngilizlerden alınan muhtelif cesamette baraka ve çadırlardan istifade edilecektir.

6- İngilizlerden mubayaa edilen ve Çanakkale'de bulunan barakalardan 1016 adedi istifade olunur mülâhazasıyla hükümet emrine bırakılmıştır.

Balâda muharrer hidemat Hilal-i Ahmer Cemiyetinin hal-i hazır sia-i maliyesine [mali gücüne] nazaran mürettep bulunduğu ve cemiyetimiz mübadele-i ahaliye hizmet ve muaveneti vezaifinin en mukaddesi addettiğinden bu hususta memleketimizden vaki olacak ianat ile memalik-i İslamiyeden celbine ^[12] beyannamelerle teşebbüs edeceği ianatın kâffesini bu hizmete hasreyleyeceğini deruhte etmiştir.

Fi 5 Haziran 339 [1923]

İşbu mesai programının birinci maddesi mucibince Yunanistan'daki irkap iskelelerinin beherinde bulundurulacak heyet-i sıhhiyenin gerek teşkilatı gerek beraberinde bulunduracakları vesait-i sıhhiye ve malzeme-i tıbbiye ile melbusat ve sair eşyanın her iskeledeki derece-i lüzum ve ihtiyaca göre ihzar ve izamı iktiza ettiğinden, hem bu ihtiyacın mahalli tetkikata müsteniden tayinini, hem de Yunanistan'ın muhtelif merakizinde ifa-yı vazife edecek Hilal-i Ahmer müessesatının bir ahenk ve intizam dairesinde çalışabilmelerini temin için, mübadele umurunun evvelemlerde sia-i maliyesine [mali gücü] ve idaresi olan muhtelit komisyon nezdinde bir murahhasımızın mevcudiyeti pek faydalı görüldüğünden, öteden beri muhtelif mahallerde ve Hilal-i Ahmer'in mühim faaliyet sahalarında murahhaslık vazifesini ifa etmiş olan Doktor Ömer Lütfü Bey izam edilmiştir.

Mumaileyhin merkez-i faaliyette bulunması ihtiyacat ve hadisat-ı mahalliyeden merkez-i umuminizin günü gününe haberdar olmasını ve vaki olan işaret üzerine tedabir-i mukteziyenin sürat ve isabetle ittihazını temin eylemiştir.

18 Teşrinievvel 339 [Ekim 1923] tarihinde geniş kadrolu bir heyet-i imdadiye-i sıhhiye; hastane ve müteaddit dispanserler aşhane, kampman malzemesiyle bunlara muktezi ecza-yı tıbbiyye ve muhtacin ve muhacirini ilbas için miktar-ı kâfi melbusatı hamilen hususi bir vapurla Selanik'e izam edilmiştir. ^[13]

Müteakiben lazım gelen teşkilat ve vesait ile birer heyet-i sıhhiyemiz Hanya, Kandiye, Drama, Kavala'ya ve bilahare hâsıl olan ihtiyaç üzerine seyyar aşhane levazımını da hamilen Kayalar, Kozana'ya gönderilmiştir.

Bu suretle programın birinci maddesinin ahkâmını icraya kâfi teşkilat hal faaliyete getirildikten sonra, sefaîni nakliye derununda zuhur edecek hastaların tedavi ve tagaddilerini ihtiva eden ikinci madde mucibince, nakliyata mahsus vapurlar için tabip ve hastabakıcı ve müstahdemini sıhhiyeden mürekkep yirmi beş heyet-i sıhhiye bulundurulacak muhacirinin esna-yı seferlerinde dahi ihtiyacat-ı sıhhiyeleri ve muhtaç olan kısmının da ianeleri temin ve ifa edilmiştir.

Programın üçüncü maddesi mucibince ihraç iskelelerinde de cemiyetimize şayan-ı ehemmiyet vezâif tahmil edildiğinden, iskân menatık iskeleleri ittihaz edilen İstanbul, Ayvalık, İzmit, Tuzla, Samsun, Mersin, Antalya, Tekirdağ ve İzmir'de 10- 50'şer yataklı birer hastane tesis üzere külliyetli miktarda levazım-ı sıhhiye ile çamaşır, battaniye ve ayakkabı gibi eşyayı hamil birer heyet-i sıhhiye gönderildiği gibi mezkûr iskelelerden menatık-ı iskâniyeye sevk olunacak ahaliden ihtiyar, malul ve çocukların nakline mahsus olmak üzere de dördüncü madde mucibince ve teşkilatıyla muktezi kamyon ve kamyonetler dahi menatık-ı mezkûreye gönderilmiştir.

Mübadillerin muvakkat iskânlarını temin için dahi programımızın beşinci maddesiyle taahhüt ettiğimiz baraka ve çadırlardan Mübadele Vekâlet-i celilesinin gösterdiği lüzum üzerine muhtelif menatık 3.399 çadır ve bini mütecaviz kebir [büyük] ve müceddet [yeni] sac baraka gönderilmiştir. ^[14]

Balâda tadat edilen müessesatımız çizilen hutut-ı esasiye dairesinde faaliyetlerine devam etmekte iken Yunanistan dahilindeki kasabalar Türk ahalisinin birdenbire yurtlarını

terk ve tahliye ve birbirini müteakiben kafileler halinde irkap iskelelerine sevke icbar edildiklerinden, bu suretle Selanik Drama'da muhtass vesait-i nakliyenin istiabından pek fazla nüfus tekâsüf ettiğinden, bunların sevklere temin edilinceye kadar hâl-i intizarda kalan binlerce fukara-yı muhacirinin bu gayrimuntazır [beklenmeyen] hadiseden mütevellit vaziyet-i elimeleri cemiyetimizi ber-vech-i maruz mesai haricinde yeni ve seri tedabir ittihazına mecbur etmiştir:

Bu cümleden olmak üzere meskensiz ve maişetini teminden aciz kalan biçaregânın şehir içinde muhtelif yerlere dağılarak açıkta kalmalarına ve fahiş kira vererek ötekinin berikinin ihtikârına [vurgunculuğuna] kurban olmalarına mani olmak üzere, Selanik imdat heyetimiz tarafından şehir civarında Kireçköy istikametinde Karahasan mevakiinde beş bin nüfus istiabına elverişli şerait-i kâmile-i sıhhiyeyi cami çadırı bir misafirhanenin su ihtiyacı temin edilmiştir.

Bu karargâhta bir de dispenser güçad edilerek aşı ameliyatı ve herhangi bir emraz-ı sâriye ile mücadele kolaylıkla taht-ı temine alınmıştır.

Selanik'te tesis edilen kampmandan maada Drama'daki heyetimizin idaresinde Bük, Papazköy, Hızırköy, Zirneva, Periçan mevkilerinde iki yüz çadırdan mürekkep karargâhlar tesis ve mübadillerin ibate, iaşe ve emraz-ı sâriyeye karşı aşları temin edilmiştir.^[15]

Üç yüz kırk senesi [1924] Şubatında muhtelit mübadele komisyonunca Kayalar mıntkasından on bin, Kozana'dan sekiz bin beş yüz, Vodina ve Karacaova'dan on bin nüfusun Türkiye'ye nakli, nakliyatın 5 Martta başlayarak yirmi günde hitamı takarrür ettiğinden hin-i nakilde mübadillerin esbab-ı istirahatlerini ve iaşelerini temin etmek üzere Kozana'da (1.500) Ehadova'da (1.000) ve Karaferye istasyonunda 1.000 kişiye istiaba elverişli ve şerait-i lazıme haiz üç büyük misafirhane tesis edilmiştir. Bilahare tahakkuk eden ihtiyaca binaen Vodina mıntkaları için de Vodina'da bir misafirhane ve aşhane teşkil edilmiştir.

Birinci mesai programı mucibince mübadele umuruna ifa edilmekte olan hidemat ve muavenetin hadis olan yeni ihtiyaca göre tevsii ve tadili icap ettiğinden, Mübadele Vekâlet-i celilesine izam edilen iki murahhasımızla ber-vech-i ati esasat dairesinde ikinci bir mesai programı tespit ve tanzim edilmiştir.

Mübadele suretiyle gelmekte olan muhacirlerin ahval-i sıhhiyelerinin daha yakından ve şümullu bir surette takibi ve muamelatın külfet-i muhaberat ve merasimden azade olarak temin-i tedviri için Samsun, Trakya, İzmir, Adana, Konya, İzmit mıntka müdüriyetleri merkezlerinde Hilal-i Ahmer Cemiyeti merkez-i umumisi tarafından birer murahhas bulundurulacaktır.^[16]

İşbu murahhasların vazife ve salahiyetleri mıntka hududu dahilindeki vilayetlerde mevcut bilumum Hilal-i Ahmer şubat ve tesisatının muhacirlere azami muavenet etmesini tanzim etmekten ve muhacirin için toplanılacak ianatı mıntka müdürüyle bi'l-istişare ittihaz olunacak mukarrerat veya vekâletten tebliğ olunacak esasat dairesinde hüsn-i sarf ve istimalden ibaret olacaktır.

Muhacirler namına toplanmakta ve toplanılacak olan ianattan Hilal-i Ahmer'in murahhas-ı mahsus bulunduracağı salifü'z-zikr altı mıntkada ve ilaveten Ankara vilayetinde

“ceman 37 vilayet” derç olunacak ianatın mecmuu elyevm burada iskân edilmiş ve edilecek olan muhacirinin ihtiyacı-ı zaruriyelerine sarf olunacak ve buna mukabil mübadele, İmar ve İskân Vekâleti’nce 1 Mart 340 [1924] tarihinden 30 Haziran 1340 [1924] akşamına kadar olan dört ay zarfında işbu vilayetler hâsılatından “40,000” lira tahsil ve merkez-i umumi emrine irsal ettirilecektir.

Vekâlet, tahsilat noksanını ikmal eylemeyi kabul eder. Murahhas bulunmayacak diğer menatıkta “37 vilayette” toplanılacak ianatın nisfi da kema-fi’s-sabık bu mıntıklar dahiline sevk ve iskân edilmiş veya edilecek olan muhacirlerin ihtiyacı-ı zaruriyelerinin teminine hasrolunacak ve nisf-i diğeri mecmuu Türkiye haricindeki teşkilata veya alelumum merkez-i umumice lüzum görülecek muhacirin ihtiyacına sarf edilmek üzere şubat-ı aidesince Hilal-i Ahmer merkez-i umumisi emrine gönderilecektir.

Hilal-i Ahmer cemiyetinin murahhas bulunduracağı kâffe-i menatıkta halen mevcut bilumum Hilal-i Ahmer tesisatından işbu içtimada tadili icap etmediği görülenler kema-kan muhafaza edilecek gerek ^[17] bunların ve gerek bu defa takarrür ettirilen teşkilat ve tesisatın masarif ve idaresi kâmilen Hilal-i Ahmer’e ait olacaktır. Gerek vekâlet ve gerek Hilal-i Ahmer cemiyetini işbu teşkilat ve tesisatta mürur-ı zaman ile icrasına lüzum görecekları tadilatı tekâlif hakkını muhafaza ederler.

Kamyon ve kamyonetlerle muhtac-ı muavenet muhacirin eşyası, hastagân, zuafa ve ihtiyarlar, çocuk ırza eden [emziren] analar, 12 yaşına kadar çocuklar, Hilal-i Ahmer’e ve Mübadele Vekâleti’ne ait eşya ve erzak ve levazım vesaire naklolunabilir.

Mıntıkada muhacirlerin ahval-i sıhhiyeleriyle daha yakından alakadar olmak ve müdavat-ı sıhhiyelerine derhal tevessül eylemek üzere levazım ve eczayı hamil seyyar teşkilat ve tesisatın miktar ve kabiliyeti zirde derç olunmuştur.

Selanik’teki iaşe teşkilatı tezyid olunacak vapurlarda seyyar imdat-ı sıhhi heyetlerine, bilhassa muhtaç muhacirinden hastalanacaklara ita olunmak üzere kâfi mevadd-ı iaşe bulundurulacaktır.

Muhacirine tevzi olunmak üzere evvelce imdat-ı sıhhi heyetlerine tevzi olunan levazım-ı iksaiye [giyecek] vesaireden elyevm ambar mevcudu olan miktar, kema-kan muhacirine tevzi edileceği gibi 15,000 battaniye; 10,000 muhtelif yelek; 10,000 ceket; 7,000 pantolon; 10,000 don; 10,000 gömlek; 10,000 çorap; 5,000 fanila; 5,000 karavana; kova, 10,000 çarık; 70 mahruti [konik] çadır; 6 iki direkli çadır ve 120 büyük sandık ve 360 kilo küçük sandıklar derununda 4220 kilo tuvalet sabunu; 6,000 kilo adi sabun; 10,000 kutu kibrit; ^[18] 300 kilo kakao; 102 kutu süt de kema-fi’s-sabık ve alelusul muhacirin ihtiyacına tevzi ve ita olunacaktır.

Hilal-i Ahmer cemiyetince mukaddema İngilizlerden alınıp gayr-i ez-tevzi elyevm mevcut 50,000 müstamel sac levha, 45,000 lata kadron ve 70,000 ince ve muhtelif ebatta padavra tahtası [dilinmiş tahta], 5,000 adet kısmen camlı çerçeve, 20,000 tahta kapı ve 299 sandık çivi ve lüzumu kadar kazma, kürek lüzum oldukça mıntıklara tevzi edilmek üzere Hilal-i Ahmer ambarında mahfuz bulundurulacaktır. Bundan başka Kilya’daki ki bütün kaim barakalar muhacirine köy yapılmak üzere vekâlet emrine verilmiştir. Bunlar vekâletçe

söktürülerek münasip göreceği nukata naklolunacaktır. Vekâlet işbu barakaların muhafazası esbabını temin edinceye kadar kema-kan Hilal-i Ahmerce muhafaza ettirilecektir.

Cemiyetin tarz-ı mesaisini tespit eden ber-vech-i balâ programının dahi icra-yı ahkâmına derhal başlanarak evvelemerde iskân menatıkından en ziyade haiz-i ehemmiyet olan İzmir havalisine merkez-i umumi azasından Doktor Hakkı Şinasi Paşa ve Samsun havalisinde Haydar Beyefendi murahhas olarak izam edilmiş ve murahhaslarımız Mübadele Vekâlet-i celilesiyle cemiyetimiz arasında tespit edilen mukarrerat dairesinde hem mıntıkları dahilindeki müessesatımızın faaliyetlerini teftiş ve tanzim hem de merakiz ve şubatımızın tezyid-i varidata matuf mesailerini teşvik ve mahalli hâsılâtın ihtiyacat-ı mahalliye suret-i tahsis ve sarfını tanzim ve murakebe eylemişlerdir.

Diğer menatika gönderilecek murahhasların tehir-i azimetleri vekâlet-i müşarünileyhaca bi't-tensip tebliğ ve bilahare de sarfinazar edilmiştir. ^[19]

Sabit müessesattan gayrimuhacirinin ahval-i sıhhiyeleriyle daha yakından alakadar olmak üzere seyyar heyat-ı sıhhiye teşkil edilerek Konya, Çatalca, Kalikratya, Tekirdağ ve Samsun civarında seyyar eczane levazımını hamilen ve mütemadiyen gezmek suretiyle hasta muhacirleri tedavi ve ilaçlarını meccanen ihzar ve ita eylemişlerdir.

İkinci mesai programı mucibince eskiden müesses olup da idame-i faaliyetleri vekâletçe tensip edilen ve yeniden ihdasına lüzum gösterilen Hilal-i Ahmer müessesatı ber-vech-i atidir. ^[20]

Hastabakıcı	Seyyar Tabip	Hastane Etıbbası	İhtiyat-I Hastane Malzemesi	Nev-i	Mevcut Yatak Sayısı	Hastanenin Bulunduğu Mahal
1	1	İki Tabip	10	Hastane	30	İzmit
1	2	" "	25	" "	20	Samsun
2	2	Bir Tabip	20	Dispanser	10	Mersin
1	2	1	0	Hastane	30	Mudanya
2	2	1	0	" "	30	Tekirdağ
2	2	1	0	" "	30	Uzunköprü
1	1	Bir Tabip	0	Dispanser	15	Kalikratya
1	1	" "	0	Hastane	10	Darıca
1	1	" "	0	Dispanser	15	Çatalca
1	1	İki Tabip	0	Hastane	5	İstanbul
0	0	" "	10	" "	20	Bandırma
1	1	0	0	" "		Erdek
1	1	0	0	" "		Ayvalık
1	1	0	0	" "		Edremit
1	1	0	0	" "		Burhaniye
1	1	0	0	" "		Karesi Mıntkası
0	0	Bir Tabip	0	Dispanser	20	Antalya

0	0	" "	10	Hastane	20	Niğde
0	0	" "	10	" "	20	Ulukışla
0	3	0	0	" "	0	Konya Mıntıkası
1	1	Bir Tabip	10	Hastane	20	Sivas
20	11			" "	0	Vapurda
1	1				0	Edirne'de
				Tabip	3	Selanik
				" "	1	Drama
				" "	2	Kavala

[21]

Yunanistan'ın muhtelif ihraç iskelelerinden sevk edilen 360.236 nüfus mübadele müessesat-ı sıhhiyemiz tarafından emraz-ı müstevliyeye karşı muktezi aşular tatbik edildiği gibi cümlesinin ahval-i sıhhiyeleri daimi bir murakabeye tabi bulundurulmak suretiyle lehü'l-hamd emraz-ı müstevliye zuhuruna meydan vermemiştir. Yalnız Samsun, Erbaa ve Niğde'de münferit bazı tifüs vekayii baş göstermiş ise de imdat heyetlerimizin ciddi ve fedakârane bir surette ittihaz eylediği mücadele tedabiri sayesinde tevsiine meydan bırakılmadan itfasına muvaffak olunmuştur.

Müessesatımızın muhacirine ifa ettiği hidemat meyanında muhtac-ı muavenet olanlara tevzi edilen levazım-ı iksaiyenin miktar ve kıymeti bilhassa şayan-ı kayddır. Gerek irkap iskelelerinde gerek ihraç iskeleleriyle iskân mıntıklarındaki heyat-ı imdadiyemiz depolarında her an külli miktarda çamaşır, elbise, ayakkabı, battaniye gibi eşya bulundurulmuş ve bu eşya hakiki ihtiyaç irae eden vatandaşlara kemal-i sühuletle tevzi edilmiştir. Mübadiller uğruna gerek müessesatımız vasıtasıyla gerek Mübadele Vekâleti teşkilatı vedaatiyle tevzi ve ita edilen eşya ve malzemenin envai ve müfredatını irae eden cetvel aynen derç edilmiştir.

Çamaşır:

Esami-i Eşya ve Levazım	Miktar	Esami-i Eşya ve Levazım	Miktar
Entari	899 Adet	Amerikan bezi	49192 Metre
Şalvar	1725 "	Battaniye muhtelif	33210 Adet
Şilte ve kıl minder	1631 "	Don "	31593 "
Yastık	1334 "	" fanila	2657 "
Yastık yüzü	399 "	Gömlek muhtelif	25335 "
Basma	71 Kilo	Fanila	10759 "
Eteklik	149 Adet	Çocuk çamaşırı	10756 "
Eldiven	256 Çift	Çorap muhtelif	51813 Çift
Hırka	404 Adet	Ceket "	14365 Adet

Toplu iğne	1284 Paket	Pantolon “	“ 18449
Dikiş iğnesi	17 “	Kaput “	“ 10605
Makara tıresi	92 Adet	Yorgan “	“ 9216
Kâğıt torba	586 “	Ayakkabı “	8267 Çift
Mendil	867 “	Çarık “	1100 “
Muşamba	429 “	Terlik	105 “
Meşin yelek	201 “	Patik	468 “
Yün kuşak	20 “	Lastik çizme	141 “
Yün kolluk	805 “	Elbise muhtelif	460 Takım
Kundak takımı	56 “	“ çocuk için	3117
		Pijama	1893 Takım
		Patiska	5751 Metre
		Pazen	6760,50 “
		Dolak	6592 Çift
		Kadın elbise ve çamaşırı	5928 Takım
		Kürek	4328 Adet
		Mintan	5765 “
		Yelek	5436 “
		Fes	2561 “
		Şilte kılıfı	2280 “
		Çarşaf	2213 “
		Peçete, havlu	1978 “

[23]

Erzak:

Esami-i Eşya ve Levazım	Miktar	Esami-i Eşya ve Levazım	Miktar
Kibrit	7 Sandık	Ekmek beheri beş yüz gramlık	11515 Adet
Mum	60,5 Kilo	“ “ “ altı yüz gramlık	45289 “

Makarna	578 “	“ “ “ bir kıyyelik	14095 “
Nohut	6759 “	Dakik	325442 Kilo
Sadeyağ	1624 “	Çorbalık un	299 Sandık
Odun	123 Çeki	Et suyu hūlasası	5048 Kutu
Marmelat reçel	906 Kilo	Et konservesi	15355 Kilo
Mercimek	4171 “	Pirinç	11158 “
		Patates	11487 “
		Petrol	2113 “
		Peynir	24 “
		Çay	53 “
		Zeytinyağı	297 “
		Zeytin	577 “
		Süt hūlasası	5573 Kutu
		Şeker	1684 Kilo
		Sabun alelade	2249 “
		“ Tuvalet	74 Sandık
		Soğan	6234 Kilo
		Tuz	3401 “
		Fasulye	73828 “
		Kahve	36 “
		Kakao	2 “
		Kok kömür	6194 “

[24]

İskân Malzemesi

1553	Adet	Çadır
1016	“	Sac baraka “Kilya’da teslim edilen 25-10 metre tul; 6-5 metre arzında galvanize sacdan mamul
1370	“	Karyola
646,432	Metre mikâbı	Kaplama lık tahta müstamel

6,106	“	Tavanlık “ “
321,910	“	Lata “ “
87,600	“	Kadron “
1070	Adet	Döşemelik levha tahta 2,40x1,75 müstamel
18455	“	2,70 ebadında mukavvas müstamel siyah, oluklu sac
38671	“	1,70 “ düz “ “ “ “
864	“	2,70 “ “ “ “ “ “
1873	“	Müstamel tahta kapı, baraka için
2500	“	Camlı çerçeve
2500	“	Camsız “
100	“	Baraka sağ cephe için müstamel
100	“	“ sol “ “ “
200	“	“ pencerele sağ “ “
200	“	“ sol “ “
9094	Kilo	Karfiçe çivisi
13200	“	Mukavvas baraka demiri
4000	Adet	Piton
1746	“	Karavana
2800	“	Cıvata çengel
8715	“	Vida
11715	“	Pul

[25]

Müessesat-ı sıhhiyemiz 340 [1924] senesi nihayetine kadar yani mübadelenin arkası alınıncaya kadar devam etmiş ve Mübadele Vekâlet-i celilesince adem-i lüzumu tahakkuk edip cemiyetimize tebligat vuku buldukça birer birer vazifelerine hitam vermişlerdir.

Hilal-i Ahmer’in mübadele umurunda deruhte ve ifa ettiği vezaif hulasaten arz ve tadat edilmiştir. Cemiyetin taahhüdatını vakt ü zamanıyla tamamen ve hatta fazlasıyla ifa etmiş olması Mübadele Vekâlet-i celilesinin ve Büyük Millet Meclisi’nin takdirini isticlab ettiği gibi dest-i şefkat ve muavenetini uzattığı yüz binlerce mübadil vatandaşın da minnet ve şükranını kazanmıştır. [26]

Memalik-i Müstahlasa İmdat Heyetleri

1339 [1923] meclis-i umumisine arz edilen icraat raporunda 338 [1922] senesi zarfındaki tarz-ı faaliyetleri tafsil edilmiş olan Uşak, Bilecik, Eskişehir, İzmir, Manisa, Aydın, Balıkesir, Bursa imdat heyetleri mesailerine 339 [1923] senesi evasıtına kadar devam etmişlerdir. Bu heyetler marifetiyle otuz sekiz senesinde [1922] tevzi edilen eşya ve çamaşıra ilaveten kış ihtiyacatına bir dereceye kadar çaresiz olmak üzere otuz bin yorgan ve battaniye, otuz bin takım çamaşır ve otuz bin çorap, beş bin kat erkek, dört bin çocuk ve dört bin kadın elbisesi, on bin çarık, yedi bin fanila ve pamuklu tevzi ettirilmiş ve bu heyetlerin bir kısmı tevziat ile meşgul olurken dispanserleri dahi vazife-i sıhhiyelerine devam ederek muhtacın hastagâni meccanen tedavi ve ilaçlarını ita eyledikleri gibi dispanserler seyyar etıbbası dahi köylerde ihtiyacat-ı sıhhiyeyi temine çalışmışlardır.

Heyetlerimiz, aynı zamanda mahalli muavenet-i içtimaiye komisyonları vasıtasıyla en ziyade muhtac-ı iâşe olanların miktarını tespit ettirerek, büyüklere her ay on kilo ve on iki yaşından küçüklere beş kilo buğdayı tevzi etmişlerdir.

İmdat heyetleri bu suretle memur oldukları menatığın iâşe ve sıhhi ihtiyacatını temin ederken 338 [1922] senesinde merkezi İzmir'de olmak üzere teşkil edilmiş olan Manisa ve Aydın inşaat heyetleri mesailerine otuz dokuz senesi [1923] evahirine kadar devam ederek yirmi beş bin kişiyi istiâp edecek 5831 baraka ve mesken inşasına muvaffak olmuştur. ^[27]

Erzurum Hareket-i Arz Mesaibine Muavenet

340 [1924] senesi Mayıs ve Eylülünde Erzurum ve civarında iki defa hareket-i arz vuku buldu. İlk defa vukua gelen hareket-i arzdan iki yüzü müteceviz hanenin harap ve yüzü müteceviz nüfusun telef olduğu ve haneleri harap olanların açıkta kalmaları haberi üzerine Erzurum Hilal-i Ahmer merkezi vasıtasıyla derhal erzak mubayaa edilerek felaketedegâna tevzi edilmek üzere merkez-i mezkûr emrine telgrafla üç bin lira irsal, açıkta kalanların barınması için hanelerin tamirine medar olmak ve kısmen baraka yapılmak üzere de masarif nakliyesi cemiyete ait olarak iki bin adet oluklu galvaniz sac, bin adet tahta, bin adet lata ve bin kilo çivi gönderilmiş ve mahalli Hilal-i Ahmer merkez ve şubelerinin derç edecekleri ianat dahi felaketedegânın tehvin-i ihtiyacatına hasredildi. İkinci defa vuku bulan ve kısa fasılalarla gittikçe şiddet peyda eden hareket-i arzdan yüz yirmi köy ahalisinin ekserisinin açıkta kalması ve yüzlerce telefât vuku bulması üzerine mahalline muavenet-i acilede bulunabilmek üzere müfettişimiz Fahri Bey nezaretinde olarak bin don, bin gömlek, bin fanila, bin battaniye, bin çift çorap, bin kaput, beş yüz avcı yeleği, bin takım elbise ve lüzumu kadar ecza-yı tıbbiye ve malzeme-i sıhhiye irsal edildiği gibi en ziyade çadıra ihtiyaç bulunmasına binaen beheri ellışer kişi istiâbına kâfi elli adet iki direkli kebir ve beheri onar kişilik yüz adet mahrutî çadır ve ayrıca yirmi yataklık hastane malzemesi mualecat, bir de seyyar etüv gönderilmiştir. ^[28]

Bu havalideki mesaimizi tanzim ve imza hususunda pek büyük himmet ve gayreti meşhûr olan Erzurum Merkezi Reisi Doktor Şerif Bey'in mesaisini lisan-ı takdirle yâd eyleriz.

Ardahan Hareket-i Arzı Mesaibine Muavenet

Ardahan'da vuku bulup dört karyeyi tamamen ve bin nüfuslu bir köyü nısfen hasara uğratan hareket-i arzdan iki bin nüfusun muhtac-ı muavenet bir halde bulunduğu tahakkuk etmesi üzerine muavenet-i lazıme ifası takarrür ederek mevsim-i şitanın şiddetle hüküm-ferma ve Hopa- Borçka- Artvin ve Ardahan yolunun karlarla mestur olmasına rağmen tahte's-sıfır 25-30 derecede, hamallar sırtında olarak bin don, bin gömlek tevzi olunmuş ve ihtiyacat-ı sıhhiyeleri için de ayrıca gönderilen malzeme-i sıhhiye mahalli teşkilat-ı imdadiyesinin emrine tevdi edilmiştir.

Erzurum ve Ardahan hareket-i arzı mesaibini namına Beynelmilel Salib-i Ahmer merkezine vaki olan müracaatımız üzerine mezkûr Salib-i Ahmer Komitesi bilumum milli Salib-i Ahmerler nezdinde teşebbüsatta bulunarak bu husus için umumi bir yardım teminine bezl-i himmet eylemiştir. Teşebbüsat-ı maruza neticesinde muhtelif Salib-i Ahmerlerden gelen ianat yekûnu 6234 liraya balığ olmuştur.

Eskişehir-Afyonkarahisar-Kütahya Havalisi Kahtzedegâna Muavenet

Üç yüz otuz dokuz [1923] senesinde Eskişehir, Kütahya, Afyon-^[29] karahisar havalisinde hadis olan kaht, esasen mesaib-i harpten müteessir olan bu mıntıka sekenesini elim bir akıbeta maruz bıraktığını nazar-ı dikkate alan merkez-i umuminiz mahalli teşkilat hâsılatını bu kahtzedegân ihtiyacatına hasr ve sarf ettiği gibi suret-i mahsusada teşkil edilen birer heyet-i imdadiye vasıtasıyla da İstanbul'dan Haymana ve havalisine 14887 kilo fasulye ve 29.204 kilo un; Kütahya ve havalisine 29.618 kilo un; Eskişehir ve havalisine 29.787 kilo un ve 1.857 metre Amerikan bezi; Afyon havalisine 46.339 kilo dakik ki ceman 150.000 kilo un ve fasulye gönderilerek muhtacine tevzi edilmiştir.

Hilal-i Ahmer Cemiyetinin Sıhhi İçtimai Hizmeti Küçük Çocuklara Muaveneti

Cemiyetimiz, çocukların yalnız meme zamanında değil, memeden kesildikten sonra da fakr u zaruret ve hıfz-ı sıhhate adem-i riayet dolayısıyla telef olduklarını nazar-ı dikkate alarak 1 Ağustos [1]923 tarihinden itibaren hanımlar merkezinde sıhhi ve içtimai bir muavenet teşkilatı meydana getirmiştir.

Hanımlar merkezinde mukayyet bir yaşını ikmal eden ve memeden kesilen çocuklarla zayıf ve hastalıklı olanlar her hafta çarşamba günleri valideleri tarafından getirilmekte ve muayene neticesi sıkletlerine ve derece-i hazmiyelerine göre kendilerine münasip yiyecekler verilmekte ve hasta olanları tedavi ve suret-i münasebete igda edilmektedir. Her çocuğun kendine mahsus hüviyet varakası, sıhhat cüzdanı olduğu gibi ismi, adresi, ailesinin vaziyet-i içtimaiyesi ayrı ayrı ana defterde mukayyettir. Getirilen çocukların ^[30] muayenesiyle yalnız neşv ü nemaları [yetişip büyümesi], sıhhatleri takip olunmayıp ziyaretçi hastabakıcılar vasıtasıyla da çocukların buldukları ailelerin, evlerin şerait-i içtimaiye ve sıhhiyeleri tetkik edilmekte ve sıhhate muzır görülen ahval hakkında lazım gelen vesaya ve icraatta bulunulmaktadır.

Cemiyetimiz bu sıhhi ve içtimai hizmetiyle Salib-i Ahmerlerin sulh zamanında vezaifine dair Beynelmilel Salib-i Ahmer konferansları mukarreratına tevfiği muamele etmiş bulunuyor.

Cemiyetimiz küçük bir yaşta, daha tamamen meme çağında olup birçok esbaptan dolayı tamamen veya kısmen valide sütünden mahrum Türk ve Müslüman çocuklarına mahsus olmak üzere Vezneciler'de Darülfünun karşısında, Fransız Salib-i Ahmeri Madamlar Cemiyeti tarafından tesis olunup hemen bir buçuk sene bu yolda hizmet-i sıhhiyede bulunan "Süt Damlası'nın" bütün malzemesiyle Himaye-i Etfal Cemiyeti'ne devir ve tesliminden beri daha bir müddet evvel burada bir yaşına kadar muakkam sütle ırzadan sonra çıkarılan çocukların ve hariçten fakr u zaruret dolayısıyla müracaat edenlerin fenni bir surette infakı hususunda hizmet eylemiştir.

Cemiyetimizin bu muaveneti ile "Hilal ve Salib-i Ahmerlerin diğer cemiyat-ı hayriye ile münasebatına ve umur-ı hayriyede bir vahdet teşkiline" dair 1921 senesinde Cenevre'de inikad eden Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansı mukarreratına tevfiği hareket etmiştir.

Cemiyetimiz vefeyat-ı etfale karşı hizmet-i vataniyenin ehemmiyetini ibraz için fi 1 Ağustos 1923 tarihinden bugüne kadar tutulan istatistiğini arz ediyoruz. Çocukların infak ve iaşesinden maada senede iki defa elbise ve çamaşır tevzi eylemektedir. ^[31]

Sıhhi ve içtimai bu teşkilatta daha bidayetden beri muvaffakiyeti temin ile fahri ifa-yı vazife eden Doktor Safiye Ali Hanım'a teşekkürü vazife biliriz.

1 Ağustos [1]923 Tarihinden Bugüne Kadar Çocuklara Muavenet İstatistiği

Cemiyetimiz tarafından igda hususunda muavenet edilen çocuklar sinn cihetiyle üç sınıfa taksim olunabilir:

1- 1: 1,5 yaşına kadar,

2- 1,5: 2,5 “ “,

3- 2,5: 12 yaşına kadar zayıf ve hastalıklı bulunanlara. 1:1,5 yaşında olanlara kutu sütü ve pirinç unu, 1,5:2,5 yaşında olanlara ve daha büyüklerine bazen mütekâsif süt ve pirinç unu ve fakat hemen daima muhtelif erzak verilmektedir.

Her günkü yiyecekleri nazar-ı itibara alındığı halde Hilal-i Ahmer Cemiyeti bugüne kadar 36,500 çocuğa muavenet eylemiştir.

Her hafta muayene edilen çocuklara sıkletlerine, yaşlarına ve derece-i ihtiyaçlarına göre bir haftalık yiyecekleri olmak üzere 1:3 kutu süt ve pirinç unu ve büyüklerine beher pakete seksener gram isabet etmek üzere muhtelif erzak verilmektedir.

Bugüne kadar:

Kıyye	Kilo
10,082 Kutu mütekâsif süt:	
592 Pirinç Unu	30 Yulaf Unu (Kutu)
99 İrmik	30 Mısır Unu (“)
82 Şeker	15 Balık Yağı
73 Pirinç ^[32]	
73 Tel Şehriye	
73 Makarna	
27 Sabun sarf olunmuştur.	

Hastalanan (391) çocuk tedavi edilmiş ve ilaçları temin ve ita olunmuştur.

(105) çocuk ziyaretçi hastabakıcılar tarafından evlerinde takayyüd [dikkatli bakım] altında bulundurulmuş ve (20) çocuk hastaneye yatırılmıştır.

(125) çocuğa kış ve bayram münasebetiyle elbise ve çamaşır tevzii ve (25) küçük yavruya kundak tedarik edilmiştir.

(9360) çocuk tartılarak neşv ü nemaları takip edilmiştir.

Müteferrik Muavenetler

Hilal-i Ahmer Verem Barakaları

Müracaat edecek muhtaç veremlilerin tedavilerine mahsus olarak masarif-i tesisîye ve idaresi cemiyetimizce temin edilmek üzere fakülte heyet-i sıhhiyesinin idaresinde mahal-i mezkûrda mukaddema müesses barakalar 340 [1924] senesi gayesine kadar idame edilmiştir.

Şile Harikzedegânına Muavenet

Şile’de zuhur edip azim zayıata sebebiyet veren yangın akabinde kâfi malzeme-i sıhhiye ve seyyar aşhane tertibatıyla mahal-i mezkûra bir heyet-i imdadiye izam edilerek memleketin bütün işe tesisatı ve fırınları remada münkalib olduğu [küle döndüğü] bir sırada bütün kasaba seknesine sıcak aş ve taze ekmek temini suretiyle pek kıymetdar yardım ifa edilmiştir. ^[33]

Sarıyer Harikzedegânına Muavenet

339 [1923] senesi Sarıyer’de zuhur eden harik-i hailden müteessir olan muhtacının tehvin-i ihtiyacı için mahal-i mezkûra iskân ve işe tertibatını hamilen bir heyet-i imdadiye izam edilerek iki ay müddetle fukara ve muhacirinin işleri temin edilmiştir.

Burdur Harikzedegânına Muavenet

Burdur’da zuhur eden harikten müteessir olan muhtacın ihtiyacına mahalli merkezince muavenet-i lazıme ifa edildiği gibi merkez-i umumice de muavenet-i nakdiyede bulunulmuştur.

Üyücek, Kuzyaka Harikzedegânına Muavenet

Kastamonu vilayetinin Üyücek ve Kuzyaka harikzedegânı için mahalli teşkilatın ifa eylediği yardıma zamimeten merkez-i umumice de irsalat-ı nakdiyede bulunulmuştur.

Gürcü Muhacirlerine Yardım

Acaristan’dan hicret edip elim bir sefalet ve mahrumiyet içinde buldukları görülen Gürcü muhacirinin işesine bu hususta teşekkül eden komite vasıtasıyla iki bin lira sarf edilmiştir.

Kars ve Beyazıt Seylabzedelerine Muavenet

Aras Nehri’nin tuğyanı dolayısıyla Kars ve Beyazıt livasında bazı köylerde vukua gelen hasardan mutazarrır olanlara mahalli teşkilatın ifa ettiği yardıma zamimeten Erzurum merkezi vasıtasıyla iki bin lira tevzi edilmiştir. ^[34]

Denizli Seylabzedelerine Muavenet

Buldan ve Garbikaraağaç’ta vukua gelen seylab dolayısıyla zarara duçar olan muhtacının tehvin-i ihtiyaçları için Denizli merkezinin ifa eylediği muavenete zamimeten merkez-i umumice beş yüz lira irsal edilmiştir.

Orhangazi Harp Mesaibzedelerine Muavenet

Bir heyet-i mahsusa marifetiyle Orhangazi ve Gemlik harp mesaibzedeleri ihtiyacı için 26208 kilo dakik irsal ve tevzi edilmiştir.

Yalova Harp Felaketzedelerine Muavenet

Yalova kazası muhtacini için bir heyet marifetiyle 41182 kilo dakik ve 12535 kilo fasulye, 5866 kilo nohut tevzii suretiyle pek şedid ihtiyaç içinde kıvranan mıntika sekenesine muavenet-i lazimedede bulunulmuştur.

Kars ve Havalisi Muhtacine Muavenet

Kars ve havalisi muhtacine Erzurum merkezi vasıtasıyla bin lira tevzi edilmiştir.

Yalova ve Karamürsel Muhacirine Muavenet

Yalova ve Karamürsel kazalarına gelecek muhacirinin iskânı için yeniden mesken inşası zamana mütevakkıf olduğundan muhacirinin açıkta kalmamalarını temin zımnında evvelce İmar ve İskân Vekâleti emrine ita olunan bini müteceviz barakaya zamimeten yüz baraka^[35] daha inşasına kâfi levazım-ı inşaiye sac, çivi ve kereste malzemesi ita edilmiştir.

Azerbaycan Muhacirine Muavenet

Memleketimize iltica eden Azerbaycan muhacirlerinden muhtaç bulunanların iaşesi için beş yüz lira tahsis ve sarf edilmiştir.

Küre Harikzedegânna Yardım

Küre kazasında zuhur eden büyük zayıata sebep olan yangın mesaibine mahalli şube hâsılatı tamamen terk ve Kastamonu merkezince de muavenet-i lazime ifasına mezuniyet verildiği gibi merkez-i umumice de beş yüz lira irsal edilmiştir.

Adana Havalisi Sıtma Mücadelesine Yardım

Üç yüz otuz dokuz senesi [1923] zarfında Adana ve mıntikasında hüküm-ferma ve mühim tahribat ve telefâtı mucip olan sıtma ile mücadele etmek üzere mahalli yardım teşkilatına merkez-i umumiden elli kilo klor-maiyet kinin komprimesi irsal ve bin beş yüz lira da nakit ita edilmek suretiyle muavenet-i lazime ifa edilmiştir.

Yoğurtçu Bataklığı Kurutmasına Muavenet

Kadıköy ve civarında zuhur edip Yoğurtçu Çayırı bataklığından intikal ettiği bir heyet-i mahsusa marifetiyle icra edilen tetkikattan anlaşılın sıtma ile mücadele etmek üzere teşekkül eden komisyonuna merkez-i umumice beş yüz lira ita edilmiştir.

Adana Darüleytamı'na Muavenet

Adana Hilal-i Ahmer merkezi vasıtasıyla mahalli darüleytam ihtiyacına^[36] üç yüz kırk [1924] senesi Eylülüne kadar iki bin beş yüz seksen liralık muavenet ifa edilmiştir.

Kastamonu Memleket Hastanesine Muavenet

Kastamonu memleket hastanesi ihtiyacı için mahalli Hilal-i Ahmer teşkilatı vasıtasıyla bin liralık muavenette bulunmuştur.

Bilecik Barakaları

Düşman tahribatından bir tek hanesi kalmamış olan Bilecik kasabasında kırk haneli sekiz baraka inşa edilerek memleket muhtacınınin mesken ihtiyacı bir dereceye kadar tehvin edilmiştir.

Haydarpaşa'da Rum Muhacirinine Mahsus Emraz-ı Sâriye Hastanesi

Anadolu'dan gelip Yunan hükümetince kabul edilmeyerek, hükümetimizce Haydarpaşa Selimiye'de muvakkaten iskân edilmiş olan yirmi bin Rum muhacirini için Selimiye'de seksen yataklı bir hastane güşad edilerek aralarında zuhur eden emraz-ı sâriyenin sirayeti men ve musabini tedavi edilmiştir.

İran'da Türbe-i Haydari Hareket-i Arzı Musaibinine Muavenet

İran'da Türbe-i Haydari'de zuhur eden zelzelenin ika eylediği hasarattan bahisle muavenet-i lazıme ifası hakkında Beynelmilel Salib-i Ahmer Cemiyeti'nden vaki olan işar üzerine işbu zelzele musaibininin tehvin ihtiyacına matuf mesaiye iştirak tensip edilerek bu maksatla iki bin frank gönderilmiştir.

Kırım Açlarına Yardım

Cenubi Rusya'da hadis olup mühim zayıata sebebiyet vermiş ^[37] olan kaht felaketzedelerine üç yüz otuz sekiz [1922] senesinde 30000 çuval dakik ve 1856 sandık konserve irsali suretiyle yardım yapılmıştı. 339 [1923] senesi zarfında da mezkûr felaketzedelere muavenet-i lazıme ifası Tatar Cemiyet-i Hayriyesi tarafından tavassut edilmesi üzerine bütün mevcudatı mübadiller ihtiyacatına hasredilmiş olduğundan ancak beş yüz takım elbise irsali suretiyle yardım edilmiştir. ^[38]

Hilal-i Ahmer'in Meccani Muayenehaneleri

Cemiyetimizin fukara-yı halka yaptığı yardımların en mühimini birçok fukaranın idame-i sıhhatlerine hadim olmak itibarıyla muhtelif mahallerde teşkil ve tesis edildiği dispanserlerin mesaisi teşkil eder.

Üsküdar Dispanseri

Üsküdar ve civarı sekenesinin muhtaç hastalarına emr-i tedavisi için 335 [1919] senesinde tesis edilmiş olan bu dispanser üç yüz otuz dokuz senesinde 12568, üç yüz kırk [1924] senesinde 10120 hastayı muayene ve tedavileri için iktiza eden ilaçları meccanen ita edilmiştir.

Fatih Dispanseri

Muhtacının en kesif bulunduğu Fatih mıntkasında 335 [1919] senesinde tesis edilmiş olan fukara muayenesi üç yüz otuz dokuz [1923] senesinde 12.831, üç yüz kırk [1924] senesinde 10.135 hastanın muayene ve ilaçları meccanen ita edilmek suretiyle tedavileri temin edilmiştir.

Cağaloğlu Dispanseri

Tıp Fakültesi'nin Cağaloğlu'ndaki muayenehanesine müracaat eden ve fakülte heyet-i müderrisin ve muallimini tarafından muayene edilen hastaların tedavileri için iktiza eden ilaçları temin etmek üzere mahal-i mezkûrda tesis edilmiş olan eczanemizde ^[39] üç yüz otuz dokuz [1923] senesinde 7.645 ve üç yüz kırk [1924] senesinde 7.764 reçete imal ve meccanen ita olunmuştur.

İzmir İkiçeşmelik Dispanseri

İzmir Hilal-i Ahmer heyet-i merkeziyesinin meşkûr hidemat ve mesaisi meyanında bulunan İkiçeşmelik'te tesis edildiği muayenehanede mütehasıs etibba tarafından her türlü emraz tedavi ve birçok fukaranın idame-i sıhhatleri temin edilmiştir.

Bu muayenehaneye üç yüz otuz dokuz [1923] senesinde 28.324, üç yüz kırk [1924] senesinde 18.558 hasta müracaat etmiş ve ilaçları meccanen verilmiştir.

Torbalı- Tepeköy Dispanserleri

İzmir şehrindeki vezaif-i sıhhiyesini müsmir bir surette ifa eden İzmir heyet-i merkeziyesi, mülhakatı da nazar-ı dikkatten dur [uzak] tutmayarak İzmir civarında bazı mahallerin ve bilhassa Torbalı nahiyesi ahalisinin civardaki bataklıklar yüzünden maruz kaldıkları müzmin sıtma hastalığından her sene yüzlerce telefata verdikleri ve bu sebeple ahali-i kadimeden iki nesilden fazla idame-i mevcudiyet etmiş ailelere ender tesadüf edildiğini calib-i dikkat görmüş, mahallinde tetkikat-ı sıhhiye ve fenniye icra ettirerek nahiyeye-i mezkûra münbit ve mahsuldar ve zengin bir muhit olmakla beraber ahalinin bakımsızlıktan vaziyet-i sıhhiyelerinin pek bozuk ve sıtmadan simaları umumiyetle toprak rengi almış bir halde oldukları hatta iki aylık çocukların ^[40] bile dalaklı buldukları anlaşılmıştır. Numune olmak üzere Tepeköy'nde bir dispanser güşadıyla emraz-ı mütenevvia ve bilhassa sıtma mücadelesinde bulunmayı bir vazife-i mübreme ve milliye telakki eden heyet-i merkeziyemiz

derhal icabına tevessül ederek bu maksatla mahal-i mezkûra lüzumu olan edviye ile bir tabip izam ederek az zaman zarfında yapılan tedabir-i sıhhiye, pek bariz surette cidden şayan-ı şükran bir derecede muvaffakiyet göstermiştir.

Tepeköy Dispanseri

Torbalı ve Dağkızılca nahiyeleri ahalisinin müzmin bir hastalıktan kurtulmalarını ve sıhhatlerinin daimi bir surette taht-ı murakabede bulundurulmasını temin için kura-yı mütecevirenin [civar köylerinin] her hafta merkez içtimaı ve pazarı bulunmak hasebiyle tercihen Tepeköyü'nde etibba ve müstahdeminin ikametlerine de elverişli olmak üzere numune ittihazına seza bir dispanser binası inşa ve 16 Mayıs 340 [1924] tarihinde resm-i güşadı icra edilmiştir. Binanın inşasına kadar mahallinde teşkil edilen dispanserde ve bilahare bina dahilinde olmak üzere 339 [1923] senesinde 2347 ve 341 [1925] senesinde 8511 hastanın muayeneleri icra ve mualeceleri meccanen ita kılınmıştır.

İzmir merkezi bu iki dispanserle memleket seknesine ifa eylediği pek kıymetdar muavenete zamimeten mülhakatta sıtmadan en ziyade mustarip olan ahaliye tevzi edilmek üzere kâfi miktarda kinin gönderdiği gibi birçok muhacirine ve muhtacine de yatak yorgan battaniye çamaşır, kömür, pirinç ve sair eşya tevzi ve lüzumuna göre nakden de muavenette bulunmuştur.^[41]

İzmir Hilal-i Ahmer Hastanesi

Yunanistan'dan naklolunan mübadiller için mühim bir ihraç iskelesi olan İzmir'de lüzumu olan teşkilat ve tesisatın ifası İzmir heyet-i merkeziyemize tevdi edilmişti.

Heyet-i merkeziyemiz işbu vazife-i mühimmeyi diğer mesai ve hidematı gibi hüsn-i suretle ifa ve intaca muvaffak olarak iki yüz yataklı bir hastane ve ayrıca bir dispanser tesis etmiş ve bu teşkilat sayesinde bir guna istilai hastalıklara meydan vermeyerek ifa-yı muavenet ve müzaherete devam ve Klazomen tahaffuzhanesi teşkilatına da ehemmiyetli surette muavenet ve müzaheret eylemiştir.

Bidayeten Tepecik'te kâin emraz-ı sâriye hastanesinde ve bilahare naklen Kemer muhacirin barakaları ittisalinde tesis olunan hastane ve nekahethanede bir sene zarfında 512 hasta tedavi edilmiş ve mahal-i iskânlarına sevk olununcaya kadar barakalarda iskân olunan muhacirin her gün merkezimiz tabibi tarafından muayene edildiği gibi bunlardan ayakta tedavisi mümkün olabilenlere teshilat olmak üzere hastane ittisalinde bir de dispanser tesis ve güşad olunmuştur.

Bu suretle tesis ve teşkil edilen hastane ve dispanserler, izdiham ve suver-i saire ile muhacirin arasında vukuu muhtemel görülen emraz-ı sâriyenin men-i vukuuna amil olmuştur.

İzmir heyet-i merkeziyemizin ifa eylediği şayan-ı şükran hidemat ve muvaffakiyatı bu vesile ile de tekrar eyleriz.

Aydın, Adana, Manisa Dispanserleri

Aynı suret ve maksatla Aydın, Adana, Manisa'da mahalli heyet-i merkeziyelerinin murakabe ve idaresi altında ve iktiza eden malzeme^[42] ve mualecesi merkez-i umumiden gönderilmek üzere birer muayenehane teşkil edilerek muhtacin-i mardanın ve muayene ve tedavilerine çok faydalı olmuştur.^[43]

Yunanistan'daki Türk Üserasına Muavenet

Yunanistan'da muhtelif karargâhlarda mevkuf bulunan Türk üserasının ihtiyaç ve vaziyetlerini tetkik etmek üzere Yunanistan'a muhtelif teftiş heyetleri gönderilerek kamplardaki üseramızın ihtiyacı tetkik ve muavenet-i lazıme ifa edilmiştir. Bilhassa dizanterinin istilai bir şekilde icra-yı hüküm ettiğini Lusye karargâhına gönderilen aşî ve malzeme-i sıhhiye ile birçok esirlerimizin hayatı kurtarılmıştır.

Üseranın Aileleriyle Muhaberatı

Yunanlıların İzmir hezimetinden sonra Yunanistan'da zuhur eden hadisat dolayısıyla posta muamelatının karıştığı ve üseranın gerek kendilerine gönderilen mektupları almak gerek kendilerinin yazdıkları mektupları göndermek hususunda duçar-ı müşkülât oldukları görüldüğünden bu vaziyete acilen çare olmak üzere muhtelif vesait meyanında Yunanistan'ın muhtelif nukatında şubeleri bulunan Genç Amerikalılar Cemiyeti'nden de istifade edilmiş ve cemiyet-i mezkûre reisi ile bu babda bir itilaf akdedilerek Türk ve Yunan üserasına ait nukut ve mekatibin mütekabilen mürselünileyhlerine muntazaman irsali taht-ı temine alınmıştır.

Mübadele-i Üsera

Lozan'da hükümetimiz ile Yunanistan arasında imza edilen ^[44] Mübadele-i Üsera Mukavelenamesi mucibince listelerde esamisi mukayyet Türk sivil ve askeri esirleri Türkiye'de İstanbul ve İzmir limanlarına sevk edilmiş ve üseranın hin-i seyahatinde hüsn-i suretle muamele görmelerini ve derece-i kifayede iaşelerini teminen her vapura bir bitaraf delege terfik olunmuştur.

İzmir'e sevk edilen üseranın İzmir heyet-i merkeziyemiz tarafından Klazomen Tahaffuzhanesi'nde tathiratları icra ve iaşe ve ibateleri mükemmelen temin olunduğu gibi içlerinden fakir ve muhtac-ı muavenet olanlarına çamaşır, elbise, ayakkabı, palto vesaire gibi mübrem olan levazımdan tevzi olunmuş ve memleketlerine sevk olunmak üzere Klazomen'den İzmir'e izam olunan kafileler İzmir merkezimizce istikbal ve doğruca ihzar edilen mükemmel misafirhanelere sevk ve isal edilerek memleketlerine sevklerine değin çay ve kahvelerine varıncaya kadar iaşe ve iskânları temin ve ifa edilmek suretiyle teessürlerinin tadiline çalışılmıştır. İstanbul'a mürettep üseranın ilbas ve iaşeleri için de Tuzla'da merkez-i umumimizce muavenet-i lazıme ifa edilmiştir.

Muhtac-ı muavenet üseranın meccanen memleketlerine sevki masarifi de bi'z-zarure cemiyetimizce tediye edilerek bu zavallıların bir gün evvel ailelerine kavuşmaları esbabı temin edilmiştir.

Taharriyat

Harb-i umumi ve İstiklal Harbi'nde şehit ve kayıp olanlar ile üseradan avdetleri temin edilemeyenlerin aileleri tarafından taharriyat icrası ve malumat itası ve iadesi tehhür etmiş olan üseranın tahlisi için alakadar makamat nezdinde teşebbüs-ı lazımenin ifası ^[45] temennisiyle vaki olan müracaatlar dahi üsera şubemiz tarafından kemal-i dikkat ve ihtimam ile takip edildiği gibi Türkiye'de ecnebi üserasının tayin-i akıbetleri hakkında ecnebi Salib-i Ahmerleri tarafından ve ailelerinden vaki olan müracaat dahi intaç edilmiştir.

Batum Başşehbenderliği tarafından Hilal-i Ahmer nam ve hesabına olarak harb-i umumide Rusya'da kalan üseramızın Trabzon'a sevki hususunda da üsera-yı mezkûreye muavenet-i lazıme ifa edilmiştir. ^[46]

Merakiz ve Şuabatının İfa Eyledikleri Muavenet

İzmir Merkezi

İfa eylediği hidemat ve intizam-ı mesaisiyle teşkilatı meyanında en yüksek idare kabiliyet ve kudretini göstermiş olan İzmir merkezimiz 339 [1923] senesinde, fusul-i mahsusunda tafsil edildiği üzere İzmir’de biri İkiçeşmelik’te ve diğeri Tepeköy’de olmak üzere iki dispanser tesis ve Tepeköy’de mükemmel numune ittihazına seza bir muayenehane binası inşa ettiği gibi Yunanistan’dan avdet eden üseranın esbab-ı istirahat ve iaşeleriyle ihtiyacat-ı sıhhiyelerini temin etmiş ve memleket müessesat-ı sıhhiyesine, muhtacin ve üseraya ve harikzedegâna mümkün olduğu kadar yardımda bulunmuş ve bu meyanda İzmir memleket hastanesine 3657 lira ve Sıhhiye-i Askeriye Hastanesi’ne nakden 2000 lira muhacirin ve muhtacin ile harikzedegâna 979 lira İzmir Darüleytamı için 356, İzmir Sıhhiye ve Muavenet İçtimaiye Müdüriyeti’ne 200 ve Türk Yardım Derneği’ne 150 lira muavenette bulunmuştur. Muhtacin ve muhacirine mubayaa edilen eşya için 6447 Yunanistan’dan avdet eden üseranın tathiratu ve ihraç noktası olan Klazomen Tahaffuzhanesi’ne 4538, Yunan üserası ile üserayı nakleden vapurlar için 2054 lira, sivil Ermeni üserasının iaşelerine 351 lira ve esaretten avdet eden ümera ve zabitanaya nakden 2952 lira, üseranın memleketlerine sevk masraflarına 6225 lira ki imdat ve muavenet hizmeti için sene-i mezkûre zarfında ceman 50782 lira 32 kuruş sarf eylemiş ve menabi-i muhtelifeden 77746 lira 78 kuruş varidat teminine muvaffak olmuştur. ^[47]

340 [1924] senesinde kısm-ı mahsusunda derç edildiği üzere Yunanistan’dan gelen mübadilin meyanındaki muhtacinin tehvin-i ihtiyacatına sarf-ı mesai ve mühim bir mahreç iskelesi olan İzmir’de iki yüz yataklı bir hastane ile ayrıca bir dispanser tesis ederek mübadilin arasında bir guna vukuat-ı sıhhiyeye meydan vermeyerek muvaffakiyetle ifa-yı muavenet ve İkiçeşmelik, Tepeköy dispanserlerinin faaliyetini idame ettirdiği gibi 339 [1923] senesinde inşasına başlanmış olan Tepeköy dispanser binasının itmam-ı inşaatına muvaffak olmuştur. Sene-i mezkûre zarfında hastane ve dispanserler masarifine 42727 ve Klazomen Tahaffuzhanesi’ne vürud eden üseranın iaşe ve ianelerine 1600, muhacirin ve muhtacine 913 lira sarf edilmiş ve menabi-i muhtelifeden 65429 lira temine ve iki sene zarfında merkez-i umumiye (59847) lira irsalata muvaffak olmuştur.

İzmir merkezine mülhak şubelerimizin bu kıymetli hizmetin ifasını temin eden varidat-ı istihsal hususunda azami gayret ve fedakârlık ibraz etmiş oldukları bilhassa şayan-ı kayda değerdir.

Adana Merkezi

Mahalli muhtacinin ve bilhassa mıntika itibarıyla musabini pek ziyade olan sıtmalıların emr-i tedavileri için mahallinde bir dispanser güçad ve tesis ederek elan idame edilmekte bulunmuştur. Dispanserın mualece ihtiyacatı merkez-i umumi ambarından temin edildiği gibi mahallinde teşekkül eden sıtma mücadelesinde komisyon-ı mahsusuna merkez-i umumiden gönderilen elli kilo klor maiyet kinin komprimesine ilaveten nakden bin beş yüz lira ita suretiyle iştirak eylemiştir.

Adana Darüleytamı'nın muhtaç olduğu malzemenin tedariki için ^[48] (1140) lira ve Gureba Hastanesi'nin muhtaç olduğu alat-ı cerrahiye'nin temini zımında 500 liralık alat-ı cerrahiye mubayaa ve ihda eylemiştir. Menatıkında röntgen cihazı bulunmamasından dolayı birçok mardanın tedavileri layıkıyla ifa edilemediğini nazar-ı dikkate alan merkez bu hususta istihsal eylediği mezuniyete iptina 4374 lira bedelle bir röntgen cihazı alarak memleket hastanesine hediye etmek suretiyle de pek kıymetli bir yardımda bulunmuştur.

Erzurum Hilal-i Ahmer Merkezi

Evrak-ı hesabiyesi istihsal edilememiş bulunmasından 339 [1923] meclis-i umumisine takdim edilen raporda mesai ve faaliyetinden bahsetmek imkânını bulamadığımız Erzurum merkezi pek çok müessif hadisat ve felaketselere sahne olan Erzurum havalisinin bin türlü mahrumiyette yaşayan halkına muavenet-i lazımede bulunarak 336 [1920] senesinden 340 senesi 20 Teşrinievveline [20 Ekim 1924] kadar muhtelif menabiden 17023 lira varidat temine muvaffak olarak bundan 1392 lirasını muhtelif umur-ı hayriyeye, 564 lirasını Himaye-i Etfal Yurdu'na, 1000 lirasını Kars muhtacine, 500 lirasını Pasinler hareket-i arz mesaibine sarf ve 10367 lirasını Pasinler hareket-i arz musabini komisyon-ı mahsusuna tevdi ve merkez-i umumiye 2510 lira irsalatta bulunmak üzere muhitin felaketzedelerine çok kıymetli ve meşkûr hizmet ve mesaide bulunmuştur.

Eskişehir Merkezi

Üç yüz otuz dokuz [1923] senesinde Eskişehir mıntıkasında hadis olup merkez-i umumimizce on beş vagon zahire tevzii ^[49] suretiyle tehlikenin bir kısmını bertaraf etmeye muvaffak olmuş ise de müteferrik surette bazı köylere yapılan yardım gayrikâfi geldiğinden Eskişehir merkezimizce Alpuköy, Karahud karyeleri muhtacine dakik mubayaa ederek tevzi edildiği gibi muhacirin ve muhtacine muavenet-i lazımeyi ifa etmiştir.

Mersin Hilal-i Ahmer Merkezi

Mersin'in Fransız işgalinden istihlası üzerine yurtlarına avdet edip pek ziyade muhtacı muavenet bir halde bulunan köylere dakik mubayaa ve tevzi eylediği gibi mahal-i mürettepleri Mersin olan muhacirinin muvakkat iskânlarını temin için de mahalli iskân teşkilatına lazım gelen kereste ve hasır mubayaa etmek suretiyle muavenet-i lazıme ifa etmiştir.

Konya Merkezi

Sinin-i sabıkada meşkûr hidemat ifa eylemiş olan Konya merkezimiz 339 [1923] ve 340 [1924] seneleri zarfında 14521 lira 65 kuruş varidat teminine muvaffak olmuş ve bundan 1132 lira 74 kuruş mübadiller ihtiyacatına, 1512 lira 34 kuruş memleket muhtacine, teşkilat-ı sıhhiyesine sarf eylemiş ve 10861 lira 65 kuruş merkez-i umumiye irsal eylemiştir.

Kastamonu Merkezi

Üç yüz otuz dokuz [1923] senesi zarfında Küre'de hadis olan harik-i hail mesaibine bin beş yüz lira, mıntika ihtiyacat-ı sıhhiyesi için memleket hastanesine bin on iki buçuk lira muavenette bulunduğu gibi muhtacine de lazım gelen yardımda bulunmuştur. ^[50]

Bursa Merkezi

Merakiz ve şubatımız arasında hidemat ve mesaisiyle temayüz eden Bursa merkezimiz üç yüz otuz dokuz [1923], üç yüz kırk seneleri [1924] zarfında 34,567 lira varidat teminine muvaffak olmuş, mesaib-i harpte müteessir olan memleket ve mülhakat ahalisinin mahalli teşkilat-ı sıhhiyesine, üsera ve ailelerine, harikzedegâna ve muhtacine muavenet-i lazımeği ifa ettiğı gibi heyet-i merkeziye için beş bin yüz lira bedelle mükemmel bir bina satın almış ve merkez-i umumiye nakden 8,351 lira irsal eylemiştir. ^[51]

Beynelmîl Salib-i Ahmer Teşkilatında Hilal-i Ahmer'in Vaziyeti

339 [1923] senesi meclis-i umumisine takdim edilmiş olan raporun fasl-ı mahsusunda zikredilmiş olduğu üzere, harb-i umumiye kadar Beynelmîl Salib-i Ahmer Komitesi Hilal ve Salib Ahmerleri arasında yegâne bir merkez-i irtibat olarak müesses bulunuyor ve Cenevre Mukavelesi'nin ahkâm-ı mahsusasına tevfikân Salib-i Ahmerler tarafından kendisine tevdi edilen vezaifi bilcümle alakadarının merbutiyet ve muhabbetini teyit edecek bir alaka-i mahsus ve bitarafî ile takip ediyor idi.

Harb-i umumiden sonra, Düvel-i İtilafiye tarafından vücuda getirilen ve iptidada sulh zamanında emraz-ı intaniye ile mücadele ve mesail-i saire ile meşgul olmak için tesis olunan Beynelmîl Salib-i Ahmerler ittihadı bilahare Beynelmîl Salib-i Ahmer Komitesi'nin saha-i faaliyetinde dahil bulunan mevadd ile iştigale başladığından Hilal ve Salib-i Ahmerler âleminde bir nevi ikilik zuhur etmiş ve kısa bir zaman zarfında Beynelmîl Komite ile, Cemiyet-i Akvam'la münasebetdar Salib-i Ahmerler heyet-i ittihadîyesi arasında tahaddüs eden ihtilaf bu ikiliğin Salib-i Ahmerler âlemi için hiç de şayan-ı arzu olmayan bir inkısam tevliid edebilecek mahiyette olduğunu göstermiştir. Yarım asırı müteceviz bir zamandan beri insaniyet âlemine emsali na-mesbuk hidemat-i azime ifa etmiş olan Salib-i Ahmer efkâr ve teşkilatının bu ikilik yüzünden duçar-ı vehn ve sukut olması [güçsüzlüğe uğraması] pek ziyade ^[52] şayan-ı esef görüldüğünden bilcümle milli Hilal ve Salib-i Ahmerleri tarafından Beynelmîl Salib-i Ahmer Komitesi'yle Cemiyet-i Akvam'a mensup Salib-i Ahmerler heyet-i ittihadîyesi arasında tahaddüs eden ihtilafın defî lüzumu anlaşılmiş ve herhalde hiç olmaz ise her iki müessese-i hayriyenin saha-i faaliyetine dahil bulunacak mevaddın bir itilaf-ı umumi ile tespiti suretiyle hal ve izalesi ve böylece yekdiğerine rakip olmak istidadını gösteren bu iki müessesenin muhtelif insani sahalarında yekdiğerini itmam ve ikmal eden iki uzviyet halini iktisap eylemesi arzu edilmeye başlanmıştır.

Her taraftan izhar edilen bu temenniyat üzerine her iki heyet arasında bir sene müddetle muvakkat bir itilafname akdedilmiş ise de müddet-i mezkûr zarfında alakadar iki heyet arasında cereyan eden müzakerat bir itilaf-ı kati ve nihaiye iktiran edemediğinden umum Salib-i Ahmerlere taalluk eden bu mesele-i mühimmenin On Birinci Beynelmîl Salib-i Ahmer Konferansı'nda halledilmesi takarrür etmiştir.

Mezkûr konferansta Hilal-i Ahmer'i Müderris Besim Ömer Paşa ile Müderris Akil Muhtar ve Ahmet İhsan beylerin temsil etmesi takarrür etmiş ve zevat-ı mumaileyhim tarafından müdafaa edilmek üzere bu meselede Hilal-i Ahmer'in noktânazarı şekl-i atide olarak tespit edilmiştir.

A- Beynelmîl komitenin vaziyet-i hazırasının müdafaası tespit olunacaktır.

B- Ancak şekl-i hazırda bir tadilat icrası lüzum ve mecburiyeti hâsıl olursa o da komitenin bitarafîliği bilumum devletlerce musaddak olan İsviçrelilerden teşekkül etmiş yani şimdi olduğu gibi yalnız Cenevreliilere münhasır kalmaması ^[53] ve intihabat-ı vakıanın umumi kongrelere tasdik ettirilmesi gibi tadilat kabul olunabilecektir.

C- Bunlar haricinde şayan-ı kabul görülmeyecek karar karşısında bulunulacak olursa heyet-i murahhasamız karar-ı vakii kabul etmeyerek kayd-ı ihtirazi [çekince] dermeyanıyla keyfiyetten merkez-i umumiye haberdar etmek üzere avdet eyleyeceklerdir.

Noktainazarı istifsar edilen hükümetimiz dahi tespit edilmiş olan teşkilatı tasvip eylediğinden heyet-i merkeziyenizi haberdar eylemiştir. On Birinci Konferans'ta meselenin bir içtima-i umumide nihai olarak halledilecek raddeye gelmemiş olduğu görüldüğünden İsveç veliahdı Prens Şarl'ın da dahil bulunacağı ve 13 Salib-i Ahmer murahhasları meyanından müntahap mütehasıslarla bir Cenevre komitesi azasından ve bir Salib-i Ahmerler ittihadı murahhasından mürekkep olmak üzere, Beynelmilel Salib-i Ahmerler teşkilatını tetkik komisyonunun teşkili kabul edilmiş ve Hilal-i Ahmer murahhaslarından Müderris Akil Muhtar Bey dahi 13 mütehasıs meyanında olmak üzere konferans tarafından bu komisyona aza intihap olunmuştur. Akil Muhtar Bey merkezimizden bu vazifenin kabul veya adem-i kabulü hakkında taleb-i rey etmiş ve cemiyetimiz de ma'al-memnuniye kabul edilmesini kendisine tebliğ etmiştir.

Hiçbir salahiyet-i resmiyesi olmayan birtakım adamlar tarafından Türkiye'den avdet etmiş olan Yunan üserasının vaziyeti hakkında gayet tarafgirane olmak üzere tertip edilmiş olan bir raporun müzakere edilmek üzere Yunan murahhasları tarafından konferansta tevzi edileceği haber alınmakla cemiyetimizin murahhasları tarafından işbu tahkikat raporunun mahiyet-i hakikiyesini izah etmek üzere sarf edilen mesai sayesinde raporun konferansta resmen ^[54] tevziinden ve bu babda herhangi bir suretle müzakerat cereyanından sarf-ı nazar edilmesi ve bilakis Beynelmilel Komite'nin resmi raporlarından Gary tahkikat layihasının tekrar bastırılması ve Borkar dö Borina raporlarının dahi ilk çıkacak Salib-i Ahmer mecmuasında intişarı ve ayrıca bir risale şeklinde konferans esnasında basılmaları temin olunmuştur.

İlk resmi celsesini Brüksel'de akdeden tetkik komisyonunda Beynelmilel Salib-i Ahmer teşkilatı hususunda prensipler tayin edilmiş ve bu esasat üzerine bir proje tahriri beş kişiden mürekkep bir heyet-i tahririyeye havale olunmuştu. Bu heyete komisyon Doktor Akil Muhtar Bey'i intihap etmiş olduğundan yine cemiyetimizden vaki olan istifsara kabul cevabı verilmiştir.

Tetkik komisyonunun içtimasında Hilal-i Ahmer tarafından Beynelmilel mahfuziyet-i hukuki lehinde olan efkâra bidayeten muarrız olanlar dahi iştirak ederek büyük bir ekseriyet temin edildi. Tahrir heyeti tarafından tanzim edilen proje bu defa Paris'te içtima ederek Ahmet İhsan Beyefendi'nin Akil Muhtar Bey'e vekâleten iştirak ettiği tetkik heyeti tarafından ekseriyetle kabul edildi. Yalnız Amerika, İngiltere, İsveç, Belçika murahhasları bu projeye itiraz ettiler.

Bu proje muvacehesinde Hilal-i Ahmer murahhası bir fikr-i itilaf izhar etmiş olmak için projeye iltihak edildiğini ve mamafih Hilal-i Ahmer'in, Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'nin şekl-i sabıkının muhafazası Salib-i Ahmerler ittihadının Salib-i Ahmer unvanından sarf-ı nazar etmek şartıyla tekml teşkilat-ı hazırasını ve maksad-ı tesisi olan faaliyetini muhafaza etmesi hususundaki iptidai noktainazarını en iyi suret-i hal gibi telakki etmekte ber-devam olduğunu beyan eylemek ^[55] suretiyle bir kayd-ı ihtirazi de dermeyan etti. Bilahare İsveç Salib-i Ahmeri dahi projeye muhalefetten sarf-ı nazar eyledi. Komisyonun

ekseriyetle kabul ettiği bu proje bütün Hilal ve Salib-i Ahmerlere tevzi edilmiş ve bu husustaki fikirleri alınmıştı. Bu suretle toplanan efkârın da nazar-ı dikkate alınması için bu defa Lahey'de 1924 senesi Haziranın dördünde inikad eden komisyonda yeniden müzakere olundu. Yapılan bazı tadilat üzerine bütün komisyon azası tarafından müttetikken kabul olunan esasatın nihai tahririni temin için komisyon reisi ile Mösyö Olec ve Mösyö Tiebo'ya salahiyet verildi. Fakat bu zevat tarafından yazılan projenin evvelce tespit edilen esasat ile bazı noktalarda tearruz [zıtlık] ettiği görüldüğünden bilahare hak-ı itirazımızı temin için kayd-ı ihtirazi dermeyan eyledik.

Bundan sonra beynelmilel konferans içtima ederek hazırlanmış olan raporu tetkik ve intaç edecekti. Projenin kabulü takdirinde yeniden bir Salib-i Ahmerler birliği tesis etmiş olacaktır.

Bu birliğin yanında şimdiki Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi tarihi vezaif ve hukukunu muhafaza edecektir. Birliğin başında artık şimdi olduğu gibi tek bir müdür bulunmayacak işleri mevcut medeniyetleri temsil edecek bir surette müntahap yedi azadan mürekkep bir heyet tedvir edecektir.

Yeni müdür de bu heyet tarafından intihap olunacaktır.

Henüz bu konferans akdedilmemiş olduğundan heyet-i merkeziyeniz dahi bu sene teşrinievvelde [ekim] toplanacak On İkinci Beynelmilel Salib-i Ahmerler Konferansı'nın mukarreratına intizaren şimdiye kadarki vaziyeti tebdil için bir sebep görmemiştir. ^[56]

Bu konferanstan sonra eğer proje kabul edilir ise Hilal-i Ahmer de diğer Salib-i Ahmerler gibi (birlik)e girmiş bulunacaktır. Mesele hallolunmadığı takdirde dahi Beynelmilel Salib-i Ahmer'in mevcudiyeti ve hukuku temin edilmiştir ve bu cihet artık bütün teşkilat projelerinde bir emrivaki gibi zikredilmektedir. Filvaki daimi bitarafılığı devletlerce ahd ve kanun-ı esasisiyle ve fiilen müemmen bir devletin tebaasından yani İsviçrelilerden mürekkep olan Beynelmilel Komite'nin senelerden beri en buhranlı zamanlarda bitarafılıktan inhiraf etmemek [sapmamak] suretiyle masruf olan mesaisinin hayırhah bir şahidi olduğu gibi ahden bitaraf olmayan devletler tebaalarından tereküküp edecek Salib-i Ahmerler ittihadının bilhassa harp zamanlarında kâfi derece bitaraf olamayacağı ve bundan dolayı bilhassa beynelmilel tahkikat mesele-i mühimmesinin bu heyet vedaatiyle ifasının ez-her ciheti dai-i mahazir [engeller] olacağı Salib-i Ahmerlerin azim ekseriyeti tarafından kabul edilmiş bulunuyor. Bu maksadın husulünde Hilal-i Ahmer'in bir mühim hisse-i şerefi vardır.

Salib-i Ahmerler ittihadının bilhassa beynelmilel sıhhi vezaif ile tavaggülü [devamlı uğraşması] şüphesiz müfit netayiç verebilecek bir kabiliyettedir. 12. Konferans'ın ittihaz edeceği mukarrerata göre eğer proje kabul edilmez ise bu heyet müsavi şeraitle duhul veya adem-i duhulümüzün tayini lazım gelir. Herhalde merkez-i umuminiz dahil bulunmadığı halde Salib-i Ahmerler ittihadıyla muamelat ve muhaberatının pek iyi bir şekilde devamına dikkat etmiştir. ^[57]

Merakiz ve Şubatımızın Teşkilat-ı Hazırası

Cemiyetin beka ve muvaffakiyetini temin edecek en büyük amil, memleketin her tarafına şamil muntazam bir şebeke-i faaliyet vücuda getirebilmesidir.

Hilal-i Ahmer cemiyetinin elyevm bu hususta en ziyade gayesine yaklaşmış bir vaziyette bulunduğunu ma'al-memnuniye arz ederiz.

Harb-i umumi ve mütareke esnasında merkez ve şubelerimizden kısm-ı azamı ahval-i fevkalade ilcaatıyla inhilal etmiş ve bir kısmı da faaliyetlerini muvakkaten tatile mecbur olmuşlardır.

İstiklal Harbi iptidalarında birçok mahallerde, büyük bir galeyana hissiyatla yeniden teşkilat yapılarak iane cemine ve cemiyetin harekât-ı milliyeye hadim olan mesaisine şayan-ı takdir bir surette iştirake muvaffak olan merkez şubelerimizin esami ve derece-i faaliyetleri 339 [1923] senesi meclis-i umumisine takdim edilen raporda arz ve tafsil edilmiş idi.

Bu tarihe kadar idame-i mevcudiyet ve faaliyet edebilen ancak "178" şubemiz, inhilal eden veya tatil-i faaliyet eylemiş olan şehirlerde merkez-i umuminizce icra edilen teşebbüsât, teşvikat, teftişat ve ittihaz edilen tedabir neticesinde bugün "363" adede balığ olmuştur.

Merakiz ve şubatımızın pek hayırlı ve fakat hakikaten yorucu olan mesaisini fahriyen deruhte ve ifa eden zevata muamelat-ı hesabiye ve kaydiyenin tahmil edeceği müşkülât ve bu yüzden vakt ü zamanıyla merkez-i umumilerine hesap verilememesi ve mülkiye ve cemiyetimiz müfettişlerinin her şubede yekdiğerine benzemeyen ahvallerde hesap tutulmakta olmasından dolayı teftişatı ifa hususunda maruz ^[58] kaldıkları müşkülattan dolayı arzu edilen neticeyi istihsal edememeleri gibi mahzurlar nazar-ı dikkate alınarak basit ve pek salim esasları ihtiva eden ve hidemat-ı cemiyeti fahriyen ifa etmekte olan zevatın da kolaylıkla tatbik edebilecekleri mahiyette yeni bir usul-i muhasebe vaz edilmiş ve bunun için vazih bir talimatname tanzim edilmekle beraber yeknesak defterlerle, makbuzlar, cetveller gibi evrak-ı matbua merkez-i umuminizce ihzar ve bilumum mülhakata irsal edilmiştir. Mezkûr talimatnamenin tatbikatı netayici şayan-ı memnuniyet ise de arzu edilen netice tamamen istihsal edilmiştir denilemez. Bilhassa nizamname ve talimatnamenin muayyen zamanlarda merkez-i umumiye hülâsa-i hesabiyeler gönderilmesini ve vilayet meclis-i umumilerinin vaktinde içtimarıyla senelik icraat ve hesabatın raporlarını tasdik ve merkez-i umumiye iblağ edilmesini ihtiva eden mevaddı ekseri merakiz ve şubatta infaz edilmemiştir. Bu sebeplerdir ki cemiyetin teşkilat-ı umumiyesine hâkim olan meclis-i âlilerine her birinin derece-i mesaisinden ayrı ayrı bahse maalesef imkân bulunamamıştır. Bu imkânsızlığın esbabını arz ederken gelecek sene zarfında bilumum merakiz ve şubatımızın mevzuat-ı cemiyete tamami-i riayetlerinin teminini merkezlerimizi temsil eden murahhasin-i kiramdan rica ederiz.

Bundan başka memalik-i ecnebiyede bulunan ve cemiyetimize her vesile ile ibraz-ı muaveneti diriğ etmeyen [esirgemeyen] Türk vatandaşlarımızın en mütেকâsif bulunduğu Amerika'dan son iki sene zarfında bir hayli iane gönderilmiş ve buralarda resmi ve muntazam bir teşkilat yapıldığı takdirde daimi ve pek kıymetli varidat membaı vücuda getirileceğine dair izhar edilen arzu ve verilen teminat merkez-i umuminizce ma'al-memnuniye nazar-ı dikkate alınmıştır. ^[59]

Memalik-i ecnebiyede cemiyet namına [fsy'h]'e güşadı hakkında beynelmilel kavaidin ahkâm-ı mevcudesine istinaden Amerika'da Mişigan [Michigan] vilayetinde Ditroit [Detroit] şehrinde nizamname esasını ahkâm dairesinde ve suret-i mahsusada ihzar edilen bir talimatname mucibince “Bir Hilal-i Ahmer Şubesi” teşkiline muvaffak olunmuştur.

Sene-i mezkûreyi teşkil eden zevatın kemal-i hahişle [büyük bir istekle] sarf etmekte oldukları fedakârane mesainin pek müfit ve müsmir olacağı kanaatindeyiz.

*

**

339 [1923] ve 340 [1924] seneleri zarfında merkez ve şubelerimizin kıymetdar mesaileri neticesi olarak temin ve irsal eyledikleri hâsılat yekûnu (257090) liraya baliğ olmuştur.

Bu şayan-ı memnuniyet neticeyi istihsale muvaffak olan bilumum merkez ve şubelerimiz aza-yı kiramına bu vesile ile de arz-ı teşekkürat ve takdiratı vazife addeyleriz.
[60]

Kısm-ı Mali

Üç yüz otuz dokuz [1923] senesinde inikad edip otuz sekiz [1922] senesi gayesine kadar olan muamelat-ı hesabiye ve maliyemizi tetkik buyuran meclis-i âlileri bin üç yüz kırk senesi bütçesini tanzim eylemiş olduğu için bu kere takdim eylediğimiz üç yüz otuz dokuz [1923] ve üç yüz kırk [1924] seneleri hesab-ı katilerinin birincisi bi'z-zarur sene-i sabık bütçesine ve ikinci meclis-i âlilerince musaddak bütçeye göre tanzim edilmiştir.

1339 [1923] Senesi Hesab-ı Katsi

Bin üç yüz otuz dokuz [1923] senesi adi ve fevkalade bütçeleri varidat-ı umumiyesi (1,386,606) liraya balığ olmuş ve buna mukabil hidemat-ı umumiyemize (1,847,256) lira sarf edilmiştir ki varidata nazaran tahakkuk eden (460,650) lira fazla-i masarif bütçe talimatnamesinin madde-i mahsusası mucibince sene-i sabıktan müdevver ihtiyat akçesinden tesviye kılınmıştır.

Adi bütçemiz varidatı meyanında sene-i sabıka nispetle şayan-ı kaydolan menabi-i ula (22317) liraya balığ olan pul hâsılatıdır ki sekiz sene evvel ihdas edildiği halde revacı temin edilemeyen mezkûr pulların cemiyet için mühim bir varidat membaı haline gelmek istidadında bulunduğu görülerek, mukaddema yalnız 10 para ve 40 paralık iki cinse inhisar eden ve paranın kıymet-i hazıra-i iştirayesine nazaran ancak masarif-i tabiyesine tekabül eden mevcutların kıymetleri sürşarj suretiyle tezyid edilmekle beraber bir taraftan da 1, 2.5, 5 kuruşluk ^[61] olmak üzere üç nevi ihdas ve İstanbul'da tab ve ihzar ettirilmiştir. Bu pulların gerek posta gişelerinde gerek mülhakatımızda kolaylıkla revacı temin edildiği ve her yerde hüsn-i kabule mazhar olduğu görüldüğünden maruf bir ressama yaptırılan resimler üzerine Almanya'da bir suret-i nefisede dört nevi daha tab ve ihdas olunmuştur.

İlk tecrübe senesi zarfında yirmi üç bin lira temin edildiğine nazaran bu uğurda ciddi mesai sarf edilir ve bazı tedabir-i müessire ittihaz olunur ise bu membain pek feyizli bir hale geleceği şüphesizdir.

Bu babda merkez-i umumice teemmül edilen ber-vech-i ati tedbirler, meclis-i âlilerince tasvip buyurulduğu takdirde makamat-ı aidesi nezdinde icra edilecek teşebbüsün müsbit bir neticeye iktiran edeceğini ümit ederiz.

1- Hilal-i Ahmer günü ittihaz edilen senenin bir gününde, bilumum posta merakizince "Hilal-i Ahmer Şefkat Pulları"nın posta pulu yerine kaim olarak istimalini temin için bir kanun-i mahsus istihsali, ancak yevm-i mezkûrda Hilal-i Ahmer pullarından temin edilecek varidatın memlekette umumi bir afet halini alan sıtma mücadelesine tahsisi.

Bu takdirde velev bir gün için olsun posta pulu mahiyetine iktisap edecek olan pullarımızın umumi koleksiyonda bir mevkiî olacağından dünyanın her tarafında yüzbinlerce koleksiyon meraklılarının talep ve rağbetini celp edeceği ve bu yüzden de ayrıca azim menafi temin edileceği melhuzdur. ^[62]

2- Merkez-i umuminizce mukaddema icra edilen teşebbüs neticesinde memalik-i ecnebideki bazı şehbenderhanelerimizde pasaport vizesi esnasında alakadarlarının arzu ve

ihthiyarlarına muallak olmak üzere Hilal-i Ahmer pullarının sarfı temin edilmiş olduğu cihetle bu babda bilumum şebenderhanelerimizin lütuf ve müzaheretlerinin [korumalarının] temini zımnında Hariciye Vekâlet-i celilesinden istihsal müsaade olunması.

3- Bilumum eczane ve ticarethanelerin her reçete ve fatura üzerine kırk paralık pul yapıştırılmaları için teşebbüsât-ı lazıme de bulunulması.

Saniyen, aza aidatıdır. Memalik-i sairede Salib-i Ahmerlerin en kuvvetli istinatgâhı aza-yı amilesinin çokluğu ve aidat senevilerinden istihsal ettikleri varidat olduğu halde cemiyetimizin senelerden beri bu uğurda sarf ettiği mesai maalesef arzu ettiğimiz derecede semeredar olamamıştır. Binaenaleyh bilumum merkez ve şubelerimizin aza-yı amile adetini tezyid hususunda pek büyük faaliyet ibraz ederek gelecek sene meclis-i âlilerine bu babda şayan-ı memnuniyet bir netice göstermemizi temin buyurmalarını bilhassa temenni eyleriz.

İanat

Fevkalade bütçemiz varidatının en mühim faslı ianattır.

480068 liraya baliğ olan hâsılâtın (412651) lirası memleket dahilindeki teberruatla merakiz ve şubatımızın semere-i mesaileri olarak istihsal ettikleri ianat olup (67417) lirası memalik-i ecnebiden alınmıştır.

Memleket dahilindeki ianatın ehemmiyetli bir yekûna baliğ olması 38 [1922] senesi nihayetine kadar esbab-ı muhtelifeden dolayı hülâsa-i hesabiyelerini ^[63] göndermeyen ekser merakiz ve şubatımızın hesaplarını göndermeleri üzerine sinin-i sabıka hâsılâtı da ihtiva eden varidat yekûnlarının sene-i mezkûre varidat-ı umumiyesi meyanına idhal edilmesinden mütevellittir.

Satış Hâsılâtı

İhtiyaçtan fazla olan veya adem-i lüzumu tahakkuk eden eşya ve malzemenin nakde tahviliyle ambarlarımızın tasfiyesi mukarrer olduğundan bu suretle elden çıkarılan eşya ve malzemenin sene-i mezkûre zarfında (148937) lira hâsılât temin edilmiştir.

Sarf olunan Eşya ve Levazım Kıymeti

Fevkalade bütçemiz varidatı meyanında gösterilen (627004) lira, Hilal-i Ahmer müessesatının ifa-yı vazife uğrunda sarf ve istihlak ettikleri eşya ve malzemenin ve eşya ve levazım itası suretiyle cemiyetin ifa ettiği muavenetin maliyet kıymetleri olup yekûn-ı umumiyesi bütçenin imdat ve muavenet faslına masraf kaydedilmiş olması itibarıyla aynı kıymetin varidat-ı umumiye meyanına da ithali ahval-i muhasebe mukteziyatındandır.

Üç yüz otuz dokuz senesi [1923] masarif-i umumiyesinden (19,302) lirası idare-i merkeziyenin daimi teşkilatının masarifi (1,110) lirası cemiyet namına her ay intişar eden mecmuanın masarif-i neşriyesi, (1,826,443) lirası Hilal-i Ahmer'in sene-i mezkûra zarfında ifa ettiği hidemat-ı umumiye için Kanunuevvel 339 [Aralık 1923] gayesine kadar tahakkuk eden masarıftır ki enva ve müfredatı ber-vech-i atidir: ^[64]

	Lira	Kuruş
Memalik-i Müstahlasaya Muavenet[*]	588,875	73
Sihhiye-i askeriye Muavenet	141,875	68

Muhtelif Muavenetler	98,665	80
Mübadele-i Ahali Masrafı	118,990	48
Trakya'ya Muavenet	6,703	62
İstanbul Fukara Müdavathaneleri	6,279	91
Vilayat-ı Şarkiyeye Muavenet	8,221	60
Türk Üserasına Muavenet	21,399	4
Trabzon Darüleytamına Muavenet	2,403	88
Adana Dispanserleri	1,507	63
Adana Darüleytamına Muavenet	2,580	75
Memleket Hastanelerine Muavenet	11,910	60
Şile Harikzedegânına Muavenet	1,847	31
Artova Hareket-i Arz Musabinine	3,000	0
Balıkesir Hastanesi	100	0
Musul Hastanesi	5,996	25
Muhacirine Muavenet	1,221	42
Rum Muhacirin Hastanesi	5,264	49
Malulin-i Guzata	327	50
Zabitan Ailelerine	41	50
Gürcü Muhacirine Muavenet	1,999	99
Türk Talebesine	2,160	
Süt Damlası	879	3
Yalova Muhtacinine Muavenet	1,068	94
Sarıyer Harikzedegânına Muavenet	1,542	47
İzmir Dispanserleri	3,765	78 ^[65]
İzmir Gureba Hastanesi	1,732	60
Ecnebi Üseraya Muavenet	366	40
Kütahya Muhtacinine Muavenet	9,094	3
Gördes Muhtacinine Muavenet	2,460	0
Bilecik Barakaları İnşaatı	2,636	77
Kırım Açlarına Muavenet	2,231	0
Mubayaat	504,764	69
Ambar Masarifi	32,143	5
Memurin-i Munzamma Maaşatı	23,109	76
Ambar Amele Memurin-i Muvakkatesi Maaşatı ve Ücuratı	34,738	90
Ambar Tali Depoları Amele ve Masarifi	38,676	50
Ambar Bedel-i İcarı	3,100	0
Eskişehir Ambarı	1,527	38
Memurin ve Müstahdemin İaşesi	12,053	19
Müteferrika	8,891	52
İkramiye	3,757	68

Aile Maaşatı	267	75
Sigorta	2,678	22
Nakliyat	10,669	13
Heyet-i Teftişye Masarifi	5,111	5
Beynelmîlel Üsera Heyet-i Tahkikiyesi Masarifi	2,176	30
On Birinci Beynelmîlel Konferans Masarifi	9,367	84
Merakiz Ve Şubat Masarifi	42,854	35
Ankara Murahhaslığı Masarif-i İdariyesi	31,107	16
Zeriyat	1,253	0
Ambar Memurin ve Müstahdemin İlbası	952	87
İmha Olunan Eşya ve Levazım	92	87

[*] İzmir, Afyon, Eskişehir, Bursa, Karesi Mıntıkları ^[66]

340 [1924] Senesi Hesab-ı Katisi

Meclis-i âlilerinin tasdik buyurduğu bütçeye mütenazıran tanzim edilen hesab-ı katisinin varidat-ı umumiyesi 1386053 liraya ve masarif-i umumiyesi de (1268292) liraya balığ olmuştur. Varidat-ı umumiye ile masarif arasında adi bütçeden (88283) lira, fevkalade bütçeden (29477) lira fazla varidat tahakkuk etmiş ve işbu fazla yekûnu olan (117760) lira bilançoda görüleceği üzere ihtiyat akçesine nakil ve ilave kılınmıştır.

Fevkalade bütçe hesab-ı katisinin en mühim varidat faslını (542904) lira varidat temin eden satış bedeli teşkil eder. Bu yekûn içinde sıhhiye-i askeriyeye ve Mübadele Vekâleti'ne ve mıntika müdüriyetlerine vaki olan müracaat üzerine Avrupa'dan bi'l-mubayaa bedeli mukabilinde verilen (150000) liralık kinin esmanı ve Mübadele Vekâleti nam ve hesabına Yunanistan'daki imdat heyetlerimiz marifetiyle iaşe edilen mübadillerin emr-i iaşeleri için sarf edilen mevadd-ı gıdaiyenin vekâleti müşarünileyhadan tahsil edilen bedeli ve ambarımızın fazla eşyasıyla ahiren İngilizlerden mubayaa edilen eşya ve levazımdan bu devre zarfında nakde tahviline imkân bulunan bir kısmının hâsılatı dahildir.

Bin üç yüz kırk [1924] senesi zarfında irad kaydedilen ianat yekûnu (396868) liraya balığ olmuştur ki bu miktarın (196264) lirası memleketimiz dahilinden, (169154) lirası memalik-i ecnebiyeden istihsal ve 31500 lirası ve Amerika Şark-ı Karip Muavenet Heyeti tarafından cemiyetimize terk ve teberru edilen küçük zabıt mektebi dahilindeki tesisat kıymeti olarak mahsub edilmiştir. Masarif-i fevkalade meyanında cemiyetin ^[67] maksat-ı insaniyet-perveranesine matuf olarak sarf ettiği mesai ve ifa ettiği hidematın masarif-i umumiyesi imdat ve muavenet hesab-ı umumiyesinde irae edilen (1198500) liraya balığ olmuştur. Masarif-i mezkûrenin enva ve müfredatını mübeyyin cetvel ber-vech-i atidir: ^[68]

	Lira	Kuruş	M
1. Mübadele heyetleri masarifi	435491	65	903
2. Memalik-i müstahlasaya muavenet	14804	75	
3. Sıhhiye-i askeriyeye muavenet	33090	38	895

4. Erzurum hareket-i arz musabinine muavenet	19510	38	449
5. Eskişehir, Kütahya kahtzedegânına muavenet	25520	4	
6. Kars muhtacinine muavenet	1000	0	
7. Muavenet-i muhtelif	23749	17	576
8. Süt damlası sarfiyatı	1531	48	500
9. İstanbul fukara dispanserleri	6792	91	198
10. Üseraya muavenet	2907	50	
11. Verem barakaları	1301	8	500
12. Adana dispanseri	1393	19	780
13. İzmir dispanserleri	13920	50	20
14. Trakya'ya muavenet	1191	15	
15. Kastamonu memleket hastanesi	1012	50	
16. İzmir Hilal-i Ahmer Hastanesi	15636	14	
17. Mubayaat	305205	67	390
18. Müteferrika	16748	10	542
19. Merakiz ve şubat masarifi	32041	31	256
20. Memurin-i munzamma maaşatı tahsisat-ı munzamma	17506	92	
21. Tali ambarlar masarifi Kilya tesellüm heyeti masarifi	140724	12	962
22. Merkez ambar masarifi	19204	6	151
23. Ambarlar sigortası	4410	83	500
24. Aile maaşatı	258		
25. Memurin ve müstahdemin iâşesi	1078	69	500
26. Nakliyat	3687	75	500
27. Beynelmilel üsera heyet-i tahkikiyesi masrafı	102	80	
28. Ambar amele ve memurin-i muvakkatesi yevmiyesi	44376	86	500
29. Çırağan depoları inşaat masrafı	5492	80	
30. Ankara murahhaslığı masarifi	8585	91	684
31. Zeriyat masarifi	223	28	
[Toplam]	1198500	2	306

[69]

Raporumuzun idari kısmında arz ve izah edilen ve sinin-i sabıkaya tespitle pek azim masarifi istilzam eyleyen bu iki senelik hidematımızın hüsn-i ifasına gerek heyet-i merkeziyeniz ve gerek bilcümle merakiz ve şubat heyetleriyle memurin ve müstahdemininiz bütün sadakat ve mevcudiyetleriyle sarf-ı mesai etmiş olmakla beraber bir taraftan da cemiyetin vaziyet-i maliyesini tarsin ve takviyeye hadim tedabiri teemmül ve ittihazdan bir an hali kalmışlardır. Enzar-ı âlilerine arz ettiğimiz 340 [1924] senesi gayesindeki vaziyet-i maliyeyi irae eden bilançomuzun muhteviyatı bu maruzatımızı teyide kâfi ve çok kıymetli bir vesikadır kanaatindeyiz.

Senelerden beri mütevali bir silsile-i mesainin istilzam ettiği masarif-i azime temin ve ifa edildikten sonra cemiyet 341 [1925] senesine 689 782 lira nakit, 50239 lira kıymetli eşya ve tahvilat, 112775 lira kıymetinde gayrimenkul emval, (1142724) lira kıymetinde eşya ve levazıma malik olarak dahil olmuştur.

Eşya ve levazım kıymetini irae eden bir milyon yüz kırk iki bin kûsur lira, maliyet fi vasatilerle mukayyet olan eşyamızın kıymet-i mecmuasını irae eder ise de bunlardan kısm-ı azamının kıymet-i hazırasıyla iştiraiyeleri arasındaki cemiyet lehine şayan-ı kayd farklar hesap edilememiştir. Bilhassa Kuva-yı İtilafiyeden mubayaa edilip depolarda cem ve tasnif ameliyesi yakın zamanlarda ikmal edilebilen eşya ve malzemenin cemiyetimiz müessesatına lüzumu olmayan aksamından elyevm elimizde mühim bir kısmı mevcuttur ki bunların kıymetleri erbab-ı ihtisasa takdir ettirilmiş ve piyasanın maruz kaldığı buhrana rağmen müsait şeraitle elden çıkarılmasına sarf-ı gayret edilmekte bulunulmuştur. ^[70]

Teklifat

- 1- 339 [1923] ve 340 [1924] seneleri hesabat-ı katisiyle bilançolarının kabul ve tasdiki ve merkez-i umuminin ibrası,
- 2- Muaddel nizamname-i esasi layihasının bi't-tetkik hükümete arzı,
- 3- Gençlik Salib-i Ahmeri teşkilatı,
- 4- Sıhhiye tayyareleri iştirası,
- 5- Malarya mücadelesine muavenet,
- 6- Merkez-i umumi azasından iken istifa eden Tevfik Paşa, Kilisli Doktor Rıfat, Hamdi ve Nasip beylerin yerine intihap edilen Doktor Galip Hakkı, Nuri Ahmet, Mehmet Asım ve ecza tüccarı Necip beylerin keyfiyet-i intihablarının tasdiki,
- 7- Nizamnamenin yirmi yedinci maddesi mucibince merkez-i umumi azasından beş zatın kura ile ihracı ve yerlerine yenilerinin intihabı. ^[71]

İrsalat-ı Nakdiye

	<u>1339 [1923]</u>	<u>1340 [1924]</u>
<u>Merakiz ve Şuabat Esamisi</u>	<u>Lira</u>	<u>Lira</u>
İzmir	42838	17009
Edirne		500
Anamur	58	187
Isparta	1402	1693
İnebolu	400	187
Antalya	6733	705
Elazığ	2650	
Ermeşe		44
İzmit Hanımlar		224
Ardahan		19
Ulukışla		200
Altunova		285
Ereğli Bahr-ı siyah	700	851
Ergani	1	70
Alucra	112	
Adana	8018	1901
Erzincan	941	150
Acıbadem	500	
Ordu	16	1313
Akdağmadeni	558	
Araç	200	32
Ezine	6300	500
Ayvalık	390	51
Akşehir	650	678
Ayvacık	2070	1000
Eğirdir	467	150 ^[73]
Erzurum	1057	600
Aksaray	35	
Akseki	300	68
Ereğli Konya		198
Atabey		21
Orhangazi	160	755
Orhaneli	57	756
Edremit	600	20
Ayvalık Hanımlar	150	
Urla	449	
Ödemiş	195	502

İzmir Hanımlar Merkezi	700	1000
Erdek		61
Atina		253
Ayaş		97
İpsala		228
Avanos		302
Ankara		200
Of		7682
İslâhiye		103
İznik		21
Uluborlu		517
Ilgaz		30
Ilgın	100	18
Amasya	450	63
İzmit	6466	1109
Uzunköprü	628	5844
Eskişehir	1919	2888
Adapazarı	1400	3486
Edremit Hanımlar Merkezi	712	1906 ^[74]
İncesu	2	
Adalar	7125	6800
Ürgüp	348	31
Erbaa	400	490
Aydın	54	3416
Alaca		30
Elbistan		126
Atça		65
Armutlu		196
Enez		105
İnegöl		311
Alaşehir		146
Ermenek		318
Bursa	1750	7635
Burdur	1013	953
Bolu	1276	656
Buldan	350	198
Boyabat	438	35
Büyükçekmece	107	126
Bayramiç	1723	740
Bartın	351	
Bahçecik	200	292
Bahçe	410	

Burgaz	290	348
Biga	6548	
Bilecik	728	1241
Bayramiç	550	740
Babaeski	34	941
Bodrum	500	200
Bergama	111	1608 ^[75]
Bursa Hanımlar	350	572
Beypazarı		276
Bandırma		650
Beyşehir		727
Bozdoğan		200
Bozkır		354
Birecik		290
Bozüyük		371
Bünyan		24
Bigadiç		500
Bayburt		10
Bafra		924
Besni		238
Burhaniye	1000	400
Bitlis	107	11
Polathane		120
Tefenni	656	565
Tekirdağ	372	639
Tire	1563	2077
Tokat		479
Toht		10
Teremen[?]		57
Tirebolu		46
Bor		
Ceyhan		1518
Çandarlı		69
Çemre		246
Cide		327
Çatalca	1448	3650
Çumra	43 ^[76]	
Çine	344	4
Çivril	344	275
Çanakkale		583
Çeşme	549	
Çarşamba		303

Hekimhan	34	
Hüseyinabat		41
Havza		586
Haçın		20
Hassa		138
Hendek	165	100
Haymana		100
Havza		33
Hopa		58
Harput		37
Harmancık		158
Hayrabolu		246
Devrek	1545	
Develi	152	
Denizli	516	875
Diyarbakır	540	850
Düzce	127	470
Değirmendere	2528	248
Dörtyol		200
Divriği		30
Derbent		60
Reşadiye	42	150
Rize	100	1020
Zonguldak	2108	900
Safranbolu	330	
Zara		94 ^[77]
Zile		13
Zir		176
Silifke	471	872
Sivas	900	
Sinop	1246	500
Simav	1500	
Suruç	42	250
Sungurlu	53	1002
Siverek	47	123
Seyitgazi	71	42
Söke	171	525
Silivri	175	204
Siirt	126	
Seferihisar	234	133
Sultaniye		468
Saideli		959

Seydişehir		24
Sürmene		12
Sarayköy		150
Seydiköy		400
Saray		500
Sivrihisar		604
Şanlı	1300	
Şehirkışla	506	
Şile		223
Şarköy		9
Samsun	2011	1744
Suşehri	168	
Sındırgı	100	200
Salihli		735
Sandıklı		834
Tavas	700	300 ^[78]
Trabzon		1128
Tarsus	2000	
Taşköprü		24
Tosya		82
Torbali		300
Daday		6
Antep	2045	1223
Arapkir	90	118
Aziziye	60	
Osmancık		73
Arapsun		455
Alanya		100
Foçateyn	276	772
Foça-i cedid	458	665
Fetiye		350
Fatsa		380
Konya	4661	6200
Kırşehir	258	557
Kastamonu	1674	303
Karahisar-ı Aziziye	89	
Karahisar-ı Şarki	340	74
Kadınhan	200	
Kayseri	117	
Kadıköy	11823	5016
Karabiga	3055	176
Konya Hanımlar		278

Karahisar-1 Sahip	21	791
Karasi	60	3000
Karaburun	1701	208
Kuşadası	204	305
Kavaklar		275
Karamürsel		120
Kars		222 ^[79]
Kozan		60
Kırklareli		515
Karacasu		35
Karacabey		551
Kandıra		500
Karaağaç		96
Karaman		11
Çankırı	1450	
Göynük	599	667
Giresun	180	230
Gerede	200	2659
Gümüşhacıköy	187	
Görece	78	
Gelibolu	365	261
Gümüşhane	64	
Gerze	100	
Kemaliye	5	258
Keşan	211	464
Kütahya	28	48
Kirmastı	400	713
Kilis	550	642
Gemlik	243	46
Genç		255
Gülнар		11
Gediz		152
Gemlik Hanımlar		30
Geyve		800
Köyceğiz		200
Köşk		198
Lâpseki	134	709
Lalapaşa		300
Lâdik		190
Muğla	420	790
Mecidiye	42 ^[80]	
Mesudiye	162	

Malatya	8	500
Mudurnu	824	700
Mut	307	
Misis	431	
Maraş	300	245
Mardin	300	648
Mersin	800	2973
Marmaris	196	50
Menemen	2333	880
Maçka	50	
Milas		987
Mucur		80
Mustafa Kemal Paşa		953
Maydos		102
Malkara		167
Manisa	3171	500
Mürefte		113
Menteşe Hanımlar		283
Midyat		55
Niğde	427	
Nif		718
Nallıhan		300
Nazilli		1573
Niksar		15
Vezirköprü	360	
Van		765
Vize		55
Yozgat	2636	
Yabanabat		362
Yıldızeli		106
Yalova		48
Yumurtalık		25 ^[81]

3. Rapora Ait 11 Adet Tablo

TABLO 1

1 Kânunusani [Ocak] 1340-1924 Bilançosu

Matlubat:								
			Lira	Kuruş	Santim	Lira	Kuruş	Santim
Kasa			14	05	500			
			787					
İhtiyat kasası			31	28	750	46 743	34	250
			956					
Bankalar Mevcudu:								
Metalik ve nikel kuruş	55 288	Osmanlı Bankası hesab-ı carisi	143 378	02	500			
Kronlar fi	453398,504,5							
Hesab-ı cari	13830116							
133,0,3	Sterlin	Osmanlı Bankası'na vadeli mevduat	145 600					
		Osmanlı Bankası İngiliz lirası hesab-ı carisi	1 814	83				

		Osmanlı Bankası ihtiyat kasası	10 076					
1 915,50	İsviçre Frankı	Bank Federal	638	50				
362 010	Kron “Avusturya”	Macar İtibar Bankası	10 119	63	875			
332 870	Mark “Alman”	Doyçe Bank “Berlin”	8 242	42	725			
678 165,90	Leva	Bank General dö Bulgari	10 832	13	750			
46 002, 94	Kron “Avusturya”	Kredi Anştalt	1 362	79	750			
10080	Polonez Markı	İsviçre Bankası	544	32				
4 235	Kron “Avusturya”	Macar Ticaret Bank Anonim Şirketi	141	63				
4 153,73	Danimarka Kronu	Skandinaviska Bank	186	91	750			
6 039,70	İsveç Kronu	Landmands Bank	1 283	19	625			
30 277	Mark	Berlin Hilal-i Ahmer Komitesi	1 634	98	500	335 855	40	475
Matlubat-ı Muhtelif:								
Medyunlar			99 537	94	000			

Heyat ve müessesat-ı sıhhiye avansları	54 281	48				
Hilal-i Ahmer merakiz ve şubası hesab-ı carileri	75 733	17	125	229 552	59	125
Kıymetli eşya ve tahvilat:						
Mücevherat	714	20				
Kıymet ve tahvilat cüzdanı	44 727	73	750			
Senedat-ı mütedahile	<u>274</u>	<u>81</u>	<u>125</u>			
	45 716	74	875			
Demirbaş eşya	3 635	24	125			
İngiliz işgal ordusundan mubayaa edilen eşya ve levazım	91 711	87	390	141 063	86	390
Emval-i gayrimenkule:						
İdare-i merkeziye binası	18 366	33	750			
Demirkapı arsa ve binası	8 655	47				
Eskişehir çiftliği	2 807	01	250			
Kesmekaya'da iki hane	1 233	33				
Tepeköy dispanser binası	1 299	71				
Zeytinburnu arsası	964	05	250			

Büyükada yat kulübü hisse senedatı	594					
Haseki arsası	80					
Eşya ve levazım mevcudu:						
Ecza şubesi	55 930	30	126			
Erzak şubesi	94 168	44	843			
Çamaşır şubesi	151 557	59	203			
Porselen şubesi	195 882	77	317			
Muhtelif malzeme medyunları	4 979	82	779			
Eskişehir ambarı	176 918	82	750			
Ankara ambarı	112 827	99	249	792 265	76	267
Düyunat:						
İhtiyat Akçesi:						
Sene-i sabıkadan müdevver	1 143 024	56	955			
339 [1923] senesi alelade bütçe hesab-ı katisi fazla-i varidatı (+)	109 782	42	500			
339 [1923] senesi fevkalade bütçe hesab-ı katisi fazla-i masarifi (-)	570 433	44	235			
	682	55	220			

	373					
Kıyem ve tahvilat ihtiyat sermayesi	8 627	03	00			
Muhtelif dayinler	96 214	53	270	787 215	11	490
İhtiyat-ı malzeme:						
Sene-i sabıkadan müdevver	747 456	44	807			
339 [1923] senesi malzeme hesap-ı katısı fazla-i varidatı	44 809	31	460	792 265	76	267
				1579480	87	757

Bi't-tetkik kayda mutabık bulunduğu tasdik olunur.

Hesabat Müfettişi

Muhasebe Müdürü

Muhasebe Mümeyyizi

Ethem

Bedri Nedim

Ziya Tahsin

TABLO 2**1 Kânunusani [Ocak] 1341-1925 Bilançosu**

Mevcutat ve matlubat								
			Lira	Kuruş	Santim	Lira	Kuruş	Santim
Kasa			8 700	55	500			
Merkez ihtiyat kasası			715	13	475			
Osmanlı Bankası ihtiyat kasası			10 076			19 491	68	975
Bankalar mevcudu:								
2441_14- 10	“Türk Lirası”	Osmanlı Bankası hesap-1 carisi	247 124	9				
	“İngiliz Lirası”	Osmanlı Bankası Sterlin kambiyo hesap-1 carisi	17 835	61	250			
19037,10	“Dolar”	Osmanlı Bankası Dolar kambiyo hesap-1 carisi	33 779	12	750			
	“Türk Lirası”	Osmanlı Bankası vadeli depo hesabı	145 150					
	“Türk Lirası”	Osmanlı Bankası	23 684					

		vadesiz depo hesabı						
11356,50	“İsviçre Frankı”	Federal Bank “İsviçre”	3 861	90	500			
390000	“Macar Kronu”	Macar İtibar Bankası		1				
46002,94	“Kron”	Kredi Anşalt		1				
4235	“Kron”	Macar Ticaret Bank Anonim Şirketi		1				
4153,73	“İsveç Kronu”	Skandinaviska Bank	186	91	750			
6249,44	“Danimarka Kronu”	Landmands Bank	1 393	92	125			
75960	“Leva”	Bank General dö Bulgari	2 775	5	250			
322870	“Mark”	Doyçe Bank “Berlin”		1				
30277	“Mark”	Berlin Hilal-i Ahmer Komitesi		1		475 790	67	625
Matlubat-ı muhtelif:								
Muhtelif medyunlar hesabı			89 448	27	375			
Taşra müessesat veznelerinde			32 994	20	750			

Merakiz ve şubat veznelerinde	72 058	92	875	194 501	41	
Kıymetli eşya ve tahvilat:						
Mücevherat	714	20				
Kıyem ve tahvilat cüzdanı	44 727	73	750			
Senadat-ı mütedahile	274	81	125			
Tahsil olacak senedat	772	5	500			
Demirbaş eşya	3 750	24	125	50 239	4	500
Emval-i gayrimenkule:						
Ortaköy'de küçük zabıt mektebi ambar tesisatı	31 480	88	250			
Eskişehir ambar binaları	23 767	93	750			
Pangaltı'da Yunus sokağında 8 numrolu hanenin nısf hissesi	1 007	63				
İzmir'de Tepeköy dispanser binası	16 239	46	500			
İdare-i merkeziye binası	18 366	33	750			
Haseki arsası	80					
Zeytinburnu arsası	964	5	250			
Demirkapı arsa ve binası	8 655	47				
Kesmekaya'da iki hane	1 233	33				
Eskişehir çiftliği	2 821	77	250			

Büyükada yat kulübü hisse senedatı	594					
İzmir'de Kokaryalı'da bir hane	1 333	55				
İzmir'de 25 dönüm arazi	500					
Edirne mahfil binası	100					
Edirne'de arazi ve hane	250					
Bursa Hilal-i Ahmer Merkezi binası	5 380	65		112 775	7	75
Eşya ve levazım mevcudu:						
Ecza şubesi	80 590	86	757			
Makine ve otomobil şubesi	135 813	28	898			
Erzak şubesi	70 487	74	549			
Çamaşır şubesi	248 371	64	761			
Porselen şubesi	368 116	78	647			
Kereste ve demir şubesi	33 828	6	110			
Eskişehir ambarları	215 516	48	516			
Muhtelif malzeme medyunları	16 719	13	961	1 142 724	88	238
Ankara murahhaslığı ambarı hesabı	44 140	60	948	60 859	74	909
Kıymet-i itibariyeli evrak ve eşya:						
Müzeyyenat eşyası	14 443	55				
Aidat-ı senedat mütedahilesi	2 944	50				

Maktu makbuzlar kıymet-i itibariyesi	1 178 152	89				
Hilal-i Ahmer şefkat pulları kıymet-i itibariyesi	645 580	44	625	1 841 121 3 897 503	38 91	625 622
Düyunat:						
İhtiyat akçesi:						
Sene-i sabıkadan	682 373	55	220			
Alelade bütçe hesab-ı katisi fazla-i varidatı (+)	88 283	67	25			
Fevkalade bütçe hesab-ı katisi fazla-i varidatı (+)	29 477	80	85			
Ecnebi evrak-ı nakdiyesinin kıymet-i hazırasına ircaından mütevellit fark olup kongre kararıyla tenzil edilen (-)	34 292	73	875	765 842	28	455
Kıyem ve tahvilat- ihtiyat sermayesi				8 627	3	
Muhtelif dayinler				78 328 852 797	58 89	395 850
İhtiyat-ı malzeme hesabı:	798 488	19	200			
İngilizlerden mubayaa edilen eşya ve levazımın fi-i vasati ithali ile mubayaa fiyatı arasındaki fark (+)	772 846	36	893			

Malzeme hesap-1 katisi fazla sarfiyatı (-)	367 749	92	946	1 203 583	63	147
Hesabat-1 nazıma:						
Tahsil olunacak aidat-1 senedat mütedahilesi	2 944	5				
Tahsil olunacak maktu makbuzlar	1 178 152	89				
Tahsil olunacak pullar	645 580	44	625			
Tahsil olunacak müzeyyenat eşyası	14 443	55		1 841 121	38	625
				3897503	91	622

Bi't-tetkik kuyuda mutabık bulunduğu tasdik olunur.

Hesabat Müfettişi

Ethem

Muhasebe Müdürü

Bedri Nedim

Muhasebe Mümeyyizi

Ziya Tahsin

TABLO 3**1339 [1923] SENESİ ALELADE BÜTÇE HESAB-I KATISI**

	Lira	Kuruş	Santim
Pul hâsılatı	22 317	14	750
Aidat	1 509	50	
Reklam	3 477	58	500
Faiz	8 544	84	500
Varidat-ı muhtelif	27 986	27	125
Acıo ve Şanj	24 807	9	375
Çiçek günü	16 999	69	750
Cem-i ianat heyetleri varidat-ı safiyesi	17 428	25	500
Müsamere hâsılatı	7 525	60	
[Toplam]	130 596	00	500
	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>
Masarif-i idare[*]	19 706	75	250
Teşvikat masarifi	1 110	82	750
Yekûn	20 813	58	0
Alelade fazla-i varidatı	109 782	42	500
[*]	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>
Kırtasiye	1 168	7	50
Posta ve telgraf	420	77	22
Maaşat	16 196	64	
Sigorta	964	67	
Müteferrika	882	53	50
Memurin sigortası	110	6	
[Toplam]	130 596	00	500

TABLO 4**1339 [1923] SENESİ MALZEME HESAB-I KATİSİ**

	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>
Teberruat-ı ayniye	57 476	43	36
Mubayaa olunan eşya	576 541	95	350
Tebeddül eden eşya	123 786	12	646
Cem-i ianat heyetleri teberruatı	225	58	840
Ambar fazlası	1	26	500
[Toplam]	758 131	36	372
	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>
Sarf olunan eşya	627 003	21	947
Füruht olunan eşya	82 030	70	465
Telef olan eşya	4 288	12	510
Yekûn	713 322	4	912
Fazla-i varidat	44 809	31	460
[Toplam]	758 131	36	372

TABLO 5**1339 [1923] SENESİ FEVKALADE BÜTÇE HESAB-I KATİSİ**

	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>
Satış hâsılatı	148 937	40	649
İnanat	480 068	06	875
Sarf olunan eşya ve levazım kıymeti	627 004	54	797
Yekûn	1 256 010	02	321
Fevkalade bütçe fazla-i masarifi	570 433	44	235
	1 826 443	46	556
İmdat ve muavenet[*]	Lira	Kuruş	Santim
	1 826 443	46	556
	1 826 443	46	556

TABLO 6

[*]	Lira	Kuruş
Memalik-i müstahlasaya muavenet	588 875	73
Sıhhiye-i askeriyeye muavenet	141 875	68
Muavenet-i muhtelif	96 394	58
Mübadele-i ahali masrafı	118 990	48
Trakya'ya muavenet	6 703	62
İstanbul fukara müdavathaneleri	6 279	91
Vilayat-ı Şarkiye'ye muavenet	8 221	60
Türk üserasına muavenet	21 399	04
Trabzon Darüleytamı'na muavenet	2 403	88
Adana dispanserleri	1 507	63
Adana Darüleytamı'na muavenet	2 580	75
Sıtma mücadelesi	2 270	22
Memleket hastanelerine muavenet	11 910	60
Şile harikzedegânına muavenet	1 847	31
Artova hareket-i arz musabinine	3 000	00
Balıkesir Hastanesi	100	00
Musul Hastanesi	5 996	25
Muhacirine muavenet	1 221	42
Rum Muhacirin Hastanesi	5 264	49
Malulin-i guzata	327	50
Zabitan ailelerine	41	50

Gürcü muhacirine muavenet	1 999	99
Türk talebesine	2 160	
Süt damlası	879	03
Yalova muhtacinine muavenet	1 068	94
Sarıyer harikzedegânına muavenet	1 542	47
İzmir dispanserleri	3 765	78
Gureba hastanesi	1 732	60
Ecnebi üserasına muavenet	366	40
Kütahya muhtacinine muavenet	9 094	3
Gördes muhtacinine muavenet	2 460	00
Bilecik barakaları inşaatı	2 636	77
Kırım açlarına muavenet	2 231	00
Mubayaat	504 764	69
Ambar masarifi	32 143	105
Memurin-i munzamma maaşatı	23 109	76
Ambar amele ve memurin-i muvakkatesi maaşat ve ücuratı	34 738	90
Ambar tali depoları amele masarifi	38 676	50
Ambar bedel-i icarı	3 100	
Eskişehir ambarı	1 527	38
Memurin ve müstahdemin iaşesi	12 053	19
Müteferrika	8 891	52
İkramiye	3 757	68
Aile Maaşatı	267	75
Sigorta	2 678	22
Nakliyat	10 669	13

Heyet-i teftiſiye masarifi	5 111	05
Beynelmilel Üsera Heyet-i Tahkikiyesi Masarifi	2 176	30
On Birinci Beynelmilel Konferans masarifi	9 367	84
Merakiz ve ſuabat masarifi	42 854	35
Ankara Murahhaslığı masarif-i idaresi	31 107	16
Zeriyyat	1 253	
Ambar memurin ve müstahdemin ilbası	952	87
İmha olunan eſya ve levazım	92	87

TABLO 7**340 [1924] SENESİ ALELADE BÜTÇESİ**

Madde	Varidat	Lira	Madde	Masarif	Lira
1	Faiz	9 300	1	Maaşat ve tahsisat	40 494
2	Aza-yı amile aidatı 1000		2	Kırtasiye	1 000
3	Aza-yı muavine aidatı 30000	31 000	3	Müteferrika	2 000
4	Müsamere hâsılatı	10 000	4	İcare	4 600
5	Çiçek günü hâsılatı	11 000	5	Telefon ve memalik-i	1 000
6	Pul hâsılatı	10 000	6	hariciye posta ve telgraf masrafı	
7	Varidat-ı muhtelif	9 200	7	Emlak sigortası	300
			8	Memurin sigortası ve ikramiyesi	5 000
			9	Neşriyat masarifi	
			10		
			11	Pul masarif-i tabiyesi	1 700
			12	Maktu makbuz masarif-i	3 000
			13	tabiyesi	1 000
			14	Heyet-i teftişiyeye masarifi	
			15	Eskişehir ambarı	3 000
			16	masarif-i müteferrikası	
			17	Çiçek günü masarifi	2 000
			18	Müsamere masarifi	
				Emval gayrimenkule vergi mukataa-i seneviyesi ve tamiriyesi	3 000 3 000 1 000
				Hastabakıcılık tedrisatı[*]	

	kıymeti				
		460 001			460 001

1340 [1924] Senesi Muvazene-i Umumiyesine Ait Talimatname

- 1- Merkez-i umumi alelade bütçenin mevaddı arasında münakale icrasına ve bütçe açığının fevkalade bütçeden tasfiyesine mezundur.
- 2- Merkez-i umumi sene-i sabıkadan müdevver ihtiyat akçesiyle fevkalade bütçenin ma-fevka'l-muhammenat tahsilatını imdat ve muavenet faslına mevzu tahsisata zamimeten sarfa mezundur. Şu kadar var ki iki yüz bin lira ihtiyat nakdi hıfz edilecektir.
- 3- %5 faizli 1914 istikraz kuponları bedelatından mezkûr tahvilatın fi işirasına nazaran %4'ten fazla vuku bulacak faiz tahvilatının kıyem ve tahvilat-ı ihtiyat sermayesine ilavesine devam olunacaktır.
- 4- Hilal-i Ahmer merkez-i umumisi efrad veya müessesat tarafından tevdi edilecek nukut ve emaneti ahz ve iadeye mezundur.
- 5- Merkez-i umumi senelik meclis-i umuminin inikadına kadar sene-i sabıka bütçesi ve mevadd nizamiyesi esasatı dairesinde tahsilat ve sarfiyat icrasına mezundur.

TABLO 8**1340-1924 SENESİ ALELADE BÜTÇE HESAB-I KATİSİ**

Madde		Lira	Kuruş	Santim
1	Faiz	9 758	93	750
2	Aza-yı Amile Aidatı	430	90	
3	Aza-yı Muavine Aidatı	17 973	08	500
4	Müşamere Hâsılatı	11 626	13	000
5	Çiçek Günü Hâsılatı	12 551	08	625
6	Pul Hâsılatı	17 439	65	625
7	Varidat-ı Muhtelif	88 673	37	875
		148453	17	375

Madde		Lira	Kuruş	Santim
1	Maaşat ve tahsisat	37 516	70	000
2	Kırtasiye	1 106	33	500
3	Müteferrika	1 545	74	500
4	İcare	500	00	000
5	Telefon ve posta ve telgraf masrafı	1 243	04	250
6	Emlak sigortası	249	85	000
7	Memurin sigorta ve ikramiyesi	4 892	58	000
8	Neşriyat masarifi	2 217	57	250
9	Pul masarif-i tabiyesi	2 866	04	250
10	Maktu makbuz masarif- i tabiyesi	901	20	000

11	Heyet-i teftiſiye masarifi	1 010	75	000
12	Eskiſehir ambarı masarif-i müteferrikası	1 966	87	250
13	Çiçek günü masarifi	1 827	51	600
15	Emval gayrimenkule vergi ve mukataa-i seneviyesi ve tamiriyesi	738	82	000
18	Semt heyetleri masarifi	1 486	47	750
		60 169	50	350
		88 283	67	025
	Alelade bütçe hesab-ı katisi fazla-i varidatı olup ihtiyat akçesi naklolunan			
		148453	17	375

Muhasebe Müdürü Bedri Nedim

Muhasebe Mümeyyizi Ziya Tahsin

TABLO 9

1340- 1924 SENESİ FEVKALADE BÜTÇE HESAB-I KATİSİ

	Lira	Kuruş	Santim
İanat	396 868	46	250
Fazla-i eşya satış bedeli	542 904	17	375
Ambar mevcudundan aynen sarf olunan eşya kıymeti	297 828	18	766
	1237600	82	391

	Lira	Kuruş	Santim
İmdat ve muavenet hesab-ı umumisi [1]	1 198 500	02	306
Masarif-i gayrimelhuza	2 856	05	
338 [1922] senesi kongresi kararıyla memurin ve müstahdemin ikramiyesi	6 766	95	000
Fevkalade bütçe fazla-i varidatı	1 208 123	02	306
	29 477	80	085
Yekûn			
	1237600	82	391

Muhasebe Müdürü Bedri Nedim

Muhasebe Mümeyyizi Ziya Tahsin

TABLO 10

[1]

	Lira	Kuruş	Santim
1. Mübadele heyetleri masarifi	435491	65	903
2. Memalik-i müstahlasaya muavenet	14804	75	
3. Sıhhiye-i askeriyyeye muavenet	33090	38	895
4. Erzurum hareket-i arzı musabinine muavenet	19510	38	449
5. Eskişehir, Kütahya kahtzedegânına muavenet	25520	04	
7. Kars muhtacinine muavenet	1000	00	
8. Muavenet-i muhtelifi	23749	17	576
9. Süt damlası sarfiyatı	1531	48	500
10. İstanbul fukara dispanserleri	6792	91	198
11. Üseraya muavenet	2907	50	
12. Verem barakaları	1301	08	500
13. Adana Dispanseri	1393	19	780
14. İzmir dispanserleri	13920	50	020
15. Trakya'ya muavenet	1191	15	
16. Kastamonu memleket hastanesi	1012	50	
17. İzmir Hilal-i Ahmer Hastanesi	15636	14	
18. Mubayaat	305205	67	390
19. Müteferrika	16748	10	542
20. Merakız ve şubat masarifi	32041	31	256
21. Memurin-i Munzamma Maaşatı	17506	92	
Tahsisat-ı Munzamma			

22.Tali ambarlar masarifi Kilya tesellüm heyeti masarifi	140724	12	962
23.Merkez ambar masarifi			
24. Ambarlar sigortası	19204	6	151
25. Aile maaşatı	4410	83	500
26. Memurin ve müstahdemin iaşesi	258		
27. Nakliyat	1078	69	500
28. Beynelmilel üsera heyet-i tahkikiyesi masrafi	3687	75	500
	102	80	
29. Ambar amele ve memurin-i muvakkatası yevmiyesi			
30. Çırağan depoları inşaat masrafi	44376	86	500
31. Ankara Murahhaslığı masarifi			
	5492	80	
32. Zeriyyat masarifi			
	8585	91	684
	223	28	
	1198500	2	306

Muhasebe Müdürü

Bedri Nedim

Muhasebe Mümeyyizi

Ziya Tahsin

TABLO 11**1340-1924 MALZEME HESAB-I KATİSİ**

	Lira	Kuruş	Santim
Zeriyat hâsılatı	2 171	49	000
Mubayaa olunan eşya ve levazım	291 176	28	096
İngilizlerden mubayaa olunan eşya ve levazım bakiyesi	103 238	76	390
Teberruat-ı ayniye	48 930	29	299
Cem-i iane heyetleri teberruat-ı ayniyesi	308	40	240
Hesab-ı kati fazla-i sarfiyatı	367 749	92	936
	813 575	15	971

	Lira	Kuruş	Santim
Sarf olunan levazım	297 831	58	016
Füruht olunan eşya ve levazım	492 815	03	180
Tebeddül eden eşya ve levazım	22 928	54	775
	813 575	15	971

Muhasebe Müdürü Bedri Nedim

Muhasebe Mümeyyizi Ziya Tahsin

[4. RAPOR]

**TÜRKİYE HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ
MERKEZ-İ UMUMİSİ
TARAFINDAN
1926 SENESİ HİLAL-İ AHMER MECLİS-İ UMUMİSİNE TAKDİM
EDİLMİŞ
(1341-1925) SENESİNE AİT
RAPOR**

TÜRKİYE HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ

MERKEZ-İ UMUMİSİ

TARAFINDAN

**1926 SENESİ HİLAL-İ AHMER MECLİS-İ UMUMİSİNE TAKDİM
EDİLMİŞ**

1925 SENESİNE AİT

RAPOR

Hilal Matbaası

İstanbul: Cağaloğlu Hamam Sokağı Numro 10

1926

1926 Senesi Meclis-i Umumisi Heyet-i Muhteremesine

1341 [1925] senesi Temmuzunun 17. günü İstanbul'da inikad eden meclis-i âlileri, merkez-i umuminin 339 [1923]-340 [1924] seneleri icraat raporunu, idari ve mali muamelatını tetkik ve sinin-i mezkûre bütçe hesab-ı katilerinden heyet-i merkeziyeyi ibra ve meclis-i umumi idare encümeni raporunun Ankara Murahhaslığı muamelatına ait kısmını meclis-i umumice intihap kılınan tetkik encümenine havale ve istifa eden merkez-i umumi yerine yeni heyet-i merkeziyeyi intihap ve nizamname-i encümenince ihzar edilen nizamname esas layihasını tadilen tasdik buyurmuştu.

Merkez-i umuminizin 1341 [1925] senesi zarfındaki mesai ve icraatını heyet-i muhteremelerine arz edilecek olan bu rapor, başlıca:

1. **Meclis-i umumice kabul ve tasdik edilmiş olan nizamname-i esasi tadilatının tatbikatı,**
2. **İstanbul ambarlarından cemiyete lüzumlu olan eşyanın tefrikiyle Eskişehir'deki ambarlara nakli,**
3. **İstanbul ambarlarında müddahar ve cemiyete faydası bulunmayan eşyayı nakde tahvil,**^[3]
4. **Mübadillere ve memleketimizin muhtelif mahallerinde hadis olan hareket-i arz, harik-i hail, seylab gibi afatın tahribatına uğrayan felaketzedegâna ifa edilen muavenet,**
5. **Beynelmilel Salib-i Ahmerler ailesi arasında nüfuz ve mevkiimizi takviyeye hadim beynelmilel konferanslar,**
6. **Teşkilat-ı umumiye,**
7. **Heyet-i merkeziye-i salifeden tedevvür olunan mevcudatın tespiti ve hesabat-ı muallakanın tasfiyesi,**
8. **341 [1925] senesi muamelat-ı maliyesi,**
9. **1926 bütçeleri kısımlarını ihtiva eder.**^[4]

Nizamname-i Esasinin Tasdiki

1341 [1925] senesi meclis-i umumisi nizamname encümenince tanzim ve meclis heyet-i umumisinin 24 ve 26 ve 29 Temmuz tarihli celselerinde tetkik ve münakaşa ve 4 Ağustos 341 [1925] tarihli içtimada tadil ve tasdik edilmiş olan nizamname-i esasimiz, 13 Eylül 341 [1925] tarihli ber-vech-i ati arz edilen kararname ile mevki-i tatbika vaz edilmiştir:

Kararname:

Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin, Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâlet-i celilesinden Dahiliye Vekâlet-i celilesine tevdi ve vekâlet-i müşarünileyhaca tadilat-ı lazıme icra edilerek 2 Eylül 1341 [1925] tarih ve 4285 12744 numaralı tezkere ile irsal olunan nizamname-i esasisi, icra vekilleri heyetinin 13 Eylül 1341 [1925] tarihli içtimamında tetkik ve mütalaa edilmiş ve mevzubahis nizamname-i esasinin ahkâm-ı kanuniyeye tevfik edilmek üzere mevki-i meriyete vaz-ı tasvip ve kabul edilmiştir.

Türkiye Reiscumhuru

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil	Adliye Vekili	Müdafaa-yı Milliye Vekili	Bahriye Vekili
İsmet [İnönü]	Mahmut Esat [Bozkurt]	Recep [Peker]	İhsan [Eryavuz]

Dahiliye Vekili	Hariciye Vekâleti Vekili	Maliye Vekili
Cemil [Uybadın]	Mahmut Esat [Bozkurt]	Hasan Hüsnü [Saka]

Maarif Vekili	Nafia Vekâleti Vekili
Hamdullah Suphi [Tanrıöver]	Doktor Refik [Saydam]

Ziraat Vekâleti Vekili	Ticaret Vekili	Sıhhiye ve Muavenet Vekili
Ali Cenani	Ali Cenani	Doktor Refik [Saydam] ^[5]

Nizamname-i Esasi Tadilat-ı Tatbikâtı

Merkez-i Umumi ve Heyet-i İdare Tebeddülâtı: Meclis-i umuminin 6 Ağustos 341 [1925] tarihli içtimasında merkez-i umumi heyetinin müctemian vaki olan istifası, heyet-i umumice kabul edilerek nizamnamenin ahkâm-ı mahsusası mucibince yapılan intihabat neticesinde ber-vech-i ati otuz zat, yeni nizamnameye nazaran Ankara'ya nakledilecek olan merkez-i umumiye teşkil etmek üzere heyet-i merkeziye azalıklarına intihap edilmiştir.

Dr. Ahmet Fikri [Tüzer] Beyefendi	[Sıhhiye Vekâleti Müsteşarı]
Dr. Tevfik [Marlalı] Beyefendi	[İçel (İçili) Mebusu]
Tevfik Kâmil [Koperler] Beyefendi	[Hariciye Vekâleti Müsteşarı]
Hasan [Saka] Beyefendi	[Maliye Vekili]
Dr. Hakkı Şinasi [Erel] Paşa Beyefendi	[İstanbul Mebusu]
Dr. Hulusi [Alataş] Beyefendi	[Garp Cephesi Eski Sıhhiye Reisi]
Dr. Reşit Galip [Baydur]	[Aydın Mebusu]
Rasim Attarzade Beyefendi	[Tüccar]
Rahmi [Katoğlu] Beyefendi	[Sivas Mebusu]
Rıfat [Börekçi] Beyefendi	[Diyanet İşleri Reisi]
Dr. Refik [Saydam] Beyefendi	[Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti Reisi]
Refik [Koralıtan] Beyefendi	[Konya Mebusu]
Cemal Nemlizade Beyefendi	[Tüccar]
Şakir [Kesebir] Beyefendi ^[6]	[Çatalca Mebusu]
Şakir [Kınacı] Beyefendi	[Ankara Mebusu]
Arif Çubukçuzade Beyefendi	[Tüccar]
Ali Münif [Yeğenağa] Beyefendi	[Adana Belediye Reisi]
Ali Beyefendi	[Ankara Eski Belediye Reisi]
Dr. Fikret [Onuralp] Beyefendi	[Ertuğrul (Bilecik) Mebusu]
Fuat [Ağralı] Beyefendi	[Divan-ı Muhasebat Reisi]
Kâzım Hüsnü Beyefendi	[Konya Mebusu]
Dr. Mehmet Ali [Erel] Beyefendi	[Hilal-i Ahmer'in kurucularından]
Mahmut [Soydan] Beyefendi	[Siirt Mebusu]
Dr. Mustafa [Enver] Beyefendi	[İzmir Hilal-i Ahmer Reisi]

Mustafa Yelkencizade Beyefendi	[Tüccar]
Dr. Mustafa [Cantekin] Beyefendi	[Çorum Mebusu]
Nafiz [Dumlu] Beyefendi	[Erzurum Belediye Reisi]
Dr. Neşet Ömer [İrdelp] Beyefendi	[Tıp Fakültesi Reisi]
Nusret [Sadullah Ayaşlı] Beyefendi	[Hariciye Vekâleti İstanbul Murahhası]
Veli Ağazade Beyefendi	[Tüccar]

Bu meyandan riyasete; İstanbul Mebusu ve Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye vekili Doktor Refik Beyefendi, Reis-i saniliklere; İstanbul Mebusu Hakkı Şinasi Paşa ile Ertuğrul Mebusu Doktor Fikret Beyefendi, Kâtib-i Umumiliğe İstanbul Mebusu Tevfik Kâmil Beyefendi, Müfettiş-i Umumiliğe Garp Cephesi Sıhhiye Reis-i Sabıkı Hulusi Beyefendi, muhasebe murakıplığına Divan-ı Muhasebat Reisi Fuat Beyefendi, vezne murakıplığına da Çubukçuzade Arif beyefendiler olmak üzere heyet-i idari intihap edilmiştir.^[7]

İşbu idare heyeti azalarından bir kısmının Ankara'da ve idare-i merkeziye teşkilatının İstanbul'da bulunması dolayısıyla muamelat-ı umumiyenin sektedar olmasına meydan bırakmamak ve gerek sabık merkez-i umumi ve heyet-i idariden muamelatı devralmak üzere merkez-i umumi azasından Konya Mebusu Refik Beyefendi'nin kâtib-i umumilik, Çorum Mebusu Doktor Mustafa Beyefendi'nin müfettiş-i umumilik, Sivas Mebusu Rahmi, Konya Mebusu Kâzım Hüsnü beyefendilerin de heyet-i idareye mülhak azalık vazifelerini vekâleten ifa etmeleri heyet-i merkeziyenin 12 Ağustos 341 [1925] tarihli içtimainda muvafık görülerek bu suretle teşkil edilen muvakkat heyet-i idare, İstanbul'da tedvir-i umur eylemiştir.

Bilahare müfettiş-i umumi Hulusi Beyefendi'nin İzmir'de bulunmasına binaen istifasıyla yerine Çorum Mebusu Doktor Mustafa Beyefendi intihap kılınmıştır.

Nizamname-i esasinin sekizinci maddesi mucibince cemiyetin merkez-i umumisi Ankara olarak tayin ve tebdil kılınmış olmasına binaen idare-i merkeziye teşkilatının da Ankara'ya nakli takarrür ve bu maksatla da 1 Teşrinievvel 1341 [Ekim 1925] tarihinde memurin kadrosu tensik edilmiştir. Ancak kısm-ı mahsusunda tafsil edileceği üzere İngiliz metrukâtından satın alınan eşyadan ve cemiyet emvalinden Hilal-i Ahmer'in gayesine hadim olmayan eşyanın müsait şeraitle elden çıkarılması için İstanbul'da Çırağan ambarında heyet-i idarenin murakabesi altında olmak üzere teşkil edilmiş olan satış komisyonunun ve Eskişehir'e nakledilmesine karar verilen İstanbul ambarlarımızdaki eşya ve malzemenin nakil ve devir^[8] mesaisini tanzim ve muhasebesi matlup şekl-i intizamda tedvir ettirmek ve yeni ambar kadrosu mucibince ambar mevcudunun yeni şube memurlarına devir ve teslim muamelesini yakından takip ve murakabe etmek üzere muhasebe teşkilatının, hususat-ı mezkûrenin mecra-yı tabiisine irca edilinceye kadar İstanbul'da bırakılması zaruri görülmüştü. Bununla beraber Ankara'da içtima eden heyet-i merkeziye ve idare işbu teşkilatın mesaisine her on beş günde bir aldığı mufassal raporlarla ve lüzum görüldükçe merkeze celp edilen muhasebeci nezdinde yaptığı istizahlarla muttali olduğu gibi İstanbul da daimi surette bulunan heyet-i idare azasından bir ve iki zat da işbu teşkilatı daimi surette murakabe eylemişlerdir.

Satış, nakliyat ve devir teslim umurunun cereyan-ı tabiiye girmesi üzerine İstanbul'da eşyayı tasfiyeye memur satış komisyonunun talimatnamesi tanzim ve ihzar edilmiş ve muhasebe teşkilatı daha bir müddet bu talimatnamenin tatbikatını temin ettikten sonra Ankara da isticar edilen binaya idare-i merkeziyenin teşkilat-ı umumiyesi nakledilmiştir.

Yeni nizamname mucibince hanımlar ve erkekler teşkilatının tevhid edilmesine binaen müesses hanımlar teşkilatının ilgası, nakit ve emval-i mevcudeleriyle hesabının erkekler merkez ve şubelerine devriyle bu sene için nizamname mucibince on ikiden on beşe iblağ edilen vilayet heyet-i merkezilerine ve beşten sekize iblağ edilmiş kaza heyet-i merkezilerine de üçer hanım azanın intihabı tamimen tebliğ edilmiş ve kısım-ı mahsusunda arz edileceği üzere bir kısım merakiz ve şubattaki hanımlar teşkilatı bu suretle tevhid edilmiştir.^[9]

123. madde mucibince vilayet ve kaza meclis-i umumilerince 1926 senesi bütçelerinin tanzim ve beray-ı tasdik merkez-i umumiye göndermeleri tamimen tebliğ ve bir kısım merakiz ve şubatça ittiba edilen [uyulan] bu tebliğin netaiç ve tafsilatı kısım-ı mahsusunda arz edilmiştir.

İstanbul Ambarlarından Cemiyete Lüzumlu Olan Eşyanın Tefrikiyle Eskişehir'deki Ambarlarımıza Nakli

15 Ağustos 341 [1925] tarihinde muamelatı tedvire başlayan heyet-i merkeziyemiz, İstanbul ambarlarında mevcut ve müddahar eşya ve malzemedan cemiyete lüzum ve faydası görülmeyen aksamın tefrikiyle diğerlerinin Eskişehir'e nakline karar vermiştir.

İstanbul ambarları mevcudunu teşkil eden erzak, çamaşır, makine, elektrik, porselen ve eşya-ı mütenevvia, ecza ve alat-ı cerrahiye depolarından;

Erzak Şubesi: Hal-i hazeri [barış] ve tabiide mevcudiyetine lüzum ve ihtiyaç görülmeyen bu şube mevcudu, tamamen satılmak suretiyle sedd ve tasfiye edilerek memurin ve müstahdemini maaşatı tasarruf edilmiştir.

Çamaşır Şubesi: Bu şubeden cemiyete lüzumlu olan eşya ve malzeme tamamen Eskişehir'e nakledilmiş ve güve tahribatına uğrayan bir kısım eşya ile tedabir-i lazıme ittihaz edilinceye kadar tahribata uğrayacak yün fanila vesaire, bir kısmına yüksek fiyatla talip^[10] zuhur ettiğinden, Hint eşyası, çevre ve mümasili eşya cemiyete faydası görülmediğinden, satılmak üzere komisyon emrine devredilmiştir.

Makine Şubesi: İngiliz işgal ordusundan mubayaa edilmiş olan eşya meyanında bulunan dinamo ve motor, otomobil kamyon ve alat-ı hadidiye [demir aletler] ile muhtelif makine teferruatını ihtiva eden bu şubeden cemiyetimiz için tamir edilmiş olan otomobillerle bunlara muktezi yedek malzeme tefrik edilerek Eskişehir'e gönderilmiş ve kısım-ı mütebakisi satılmak üzere komisyon emrine verilmiştir. Ancak, bunlar meyanında bulunan yirmi adet müstamel ve kısmen hurda ve Voksvol markalı otomobillerin kendi tamirhanemizde hasta nakliye otomobili haline tahvil edilmesi takarrür etmiş ise de icrası, fabrikasından yedek malzeme temini hakkında yapılmakta olan muhaberatın neticesine talik edilmiştir.

Elektrik Şubesi: Bu şube mevcudundan, cemiyete lüzumu olan bir kısım telefon ve elektrik malzemesi tefrik edilerek Eskişehir'e sevk edilmiş ve kalan kısmı toptan talibine bi'l-

müzayede satılmak suretiyle bu şubeden sedd ve ilga memurin ve müstahdemin maaşatı tasarruf edilmiştir.

Porselen ve Eşya-yı Mütenevvia Şubesi: Mevcudunun mühim bir kısmını mürur-ı zamanla kıymetlerini kaybetmiş, İngilizlerden mubayaa edilen ve cemiyete hiçbir faydası görülmeyen, kısmen hurda eşya teşkil eden bu şube mevcudunun cemiyete lüzumlu olan kısmı, tefrik edilerek tamamen Eskişehir'e sevk edilmiş ve kısm-ı diğeri satılmak üzere komisyon-ı mahsus emrine devredilmiştir. ^[11]

Ecza ve Alat-ı Cerrahiye Şubesi: Bu şubenin tasfiyesi Eskişehir'de bir heyet-i mütehasısa marifetiyle yapılmak üzere tamamen nakli takarrür etmiş, ancak kükürt merhemi ve adi gliserin gibi nakli kıymetine tekabül etmeyen kısım, müessisata satılmak üzere satış komisyonumuza devredilmiştir.

Eskişehir ambarlarımızın hacm-i istiabisi İstanbul ambarlarından gönderilen malzemeyi istiab edemeyeceği nazar-ı dikkate alınarak Amerika Şark-ı Karip Heyeti'nden devraldığımız altı büyük putrel istinadlı hangarlar sökülerek mahal-i mezkûrda kurdurulmuştur.

Yeni kadro mucibince tebeddül etmiş olan ambar şube memurları meyanlarında devir teslim muamelesinin icrası, eşyanın kabil-i nakl bir halde ambalaj yapılması, satış komisyonu tarafından satılan eşyanın müşteriye teslimi ve satılacak eşya hakkında izahat itası ve bunların muamelat-ı kaydiyesi gibi zamana mütevakıf muamelat, sevkıyatı işkâl ettiği gibi teşrinievvelden kânunusani nihayetine kadar hadis olan mütemadi lodos fırtınaları da bu müşkülata inzımam etmiştir. Buna rağmen memurin ve müstahdemin tarafından gösterilen şayan-ı takdir mesai ile 1926 Mart gayesine kadar şubat-ı muhtelifeden Eskişehir'e mürettep eşyanın tamamen sevkine muvaffakiyet hâsıl olmuştur. ^[12]

İstanbul Ambarlarında Müddahar ve Cemiyete Faydası Bulunmayan Eşyayı Nakde Tahvil

Bidayeten satış umurunun tarz-ı cereyanı, yani müşterinin alacağı eşyayı evvela Çırağan'da görmek bilahare merkeze kadar gelip fiyatı öğrenmek ve takdir-i fiyat komisyonunca takarrür edecek bedeli merkez veznesine vererek merasim-i mutade ile tanzim edilecek ita emrini hamilen tekrar Çırağan'a avdet edip eşyayı teslim etmek mecburiyeti; müşterilerin talep ve rağbetini kesr ve bi'n-netice satışı tasib ve işkâl eyleyecek mahiyette görüldüğünden 29 Ağustos 341 [1925] tarihli heyet-i idare kararıyla fazla eşyanın süratle elden çıkarılmasının temin edilmesi, müşterilerin fazla külfet ve zahmet ihtiyar etmesine meydan verilmemesi maksadıyla satış umurunun Çırağan deposunda icrası esas itibarıyla kabul edilerek bu mesai; heyet-i idarenin murakabesi altında olmak üzere 1 Eylül [1]925 tarihinde muhasebe müdür muavini, ambar müdürü, sabık satış memurundan, bilahare komisyon azası meyanında tebeddülât icra edilerek muhasebe müdür muavini yerine müfettiş ve ambar müdürü yerine Eskişehir ambar müdüründen müteşekkil bir komisyona tevdi edilmiştir.

Bu komisyonun emr-i nezaret ve murakabesi, bidayeten Konya Mebusu Refik ve Kâzım Hüsnü beyefendiler ve bilahare Reis-i sani Hakkı Şinasi Paşa ile Doktor Fikret ve Müfettiş-i umumi Çorum Mebusu Doktor Mustafa beyefendiler tarafından ifa edilmiştir. Komisyonun mesaisini bilfiil yakından takip ve tetkik eden muhasebe-i merkeziye tarafından Ankara'da merkez-i umumiye gönderilen 15 günlük raporla ^[13] komisyonun faaliyetine ittıla hâsıl eden heyet-i merkeziyemiz, lüzum gördüğü idari kararları ittihaz ederek de satışın salim ve seri bir surette ifasını taht-ı temine almıştır. Komisyonun heyet-i idarece tasdik edilen talimatnamesi ber-vech-i atidir.

1- Eskişehir'e mürettep eşya ve levazım, merkez ambarı müdürüyle ait olduğu şube memuru veya mumailiyhin mezuniyet ve mesuliyeti altında şube memur ve muavinleri tarafından tesellüm edilerek en kısa zamanda Eskişehir'e sevk edilecektir.

2- Eskişehir'e mürettep eşya ve levazım, merkez ambar defter-i kebirine mevcudundan ihraç ve Eskişehir ambar defter-i kebirine ithal edilecek ve bu ithal ve ihraç bordroları ambar müdürleriyle şube memur veya muavinleri tarafından imza edilecektir.

3- Bu suretle Eskişehir'e giden eşya ve levazım ihraç edildikten sonra defter-i kebirler bakiyesi, ambar müdürleriyle şube memur-ini sabıkasının uhde-i mesuliyetinde bulundurdıkları eşyanın bakiyesini irae eder ki, işbu bakiye, İstanbul ambar müdüriyetine memur edilen zat ve teşkilatına devir ve teslim edilen miktara mutabık olacaktır. İşbu teşkilat-ı muvakkata ber-vech-i atidir:

İstanbul Ambar Müdürü

- 1- Çamaşır şubesi memuru
- 2- Porselen şubesi memuru
- 3- Demir kereste şubesi memuru

4- Makine şubesi memuru ^[14]

4- İşbu devir muamelesi her iki teşkilat tarafından yapılacak zabıtname ile tespit ve tevsik edilecektir.

5- Bu tarihten itibaren İstanbul ambarları ve sergi idare-i umumiyesi, memurin-i muvakkata ve amele müstahdemin kadrosu, satış komisyonun emir ve idaresine tevdi edilmiştir.

6- İstanbul ambar müdürü ve satış komisyonu, Eskişehir ambarı eşyasının süratle sevki için azami vesaiti ihzar ve merkez ambarı müdürünün emirine tevdi eder.

7- Satış komisyonu heyet-i idare ve muhasebe müdüriyetinin murakabesi altındadır.

8- İstanbul'da kalacak eşyanın usul-i muhasebesi, şimdiye kadar cari usul ve kavaid-i mahsusaya tabidir.

9- Satış komisyonu yevmi muamelatını makbuzat ve tediyatını her gün bir rapor ve bordro ile muhasebeciliğe tevdi ve irsal ile mükelleftir.

10- Satış hâsılatından, yalnız ambar idaresi memurin ve müstahdemin ve amele-i muvakkatasının ücreti ve masarif ve mütefferika-yı zaruriye tesviye edilebilir. Merkez-i umumiden bir emir ve havale olmadıkça bir guna tedilat yapılamaz.

11- Hâsılat-ı nakdiye, her gün İş Bankası İstanbul şubesine merkez-i umumi nam ve emrine tevdi ve makbuzları o günkü bordro ile muhasebeye gönderilir. Muhasebenin Ankara'ya naklinden sonra satış hâsılatının bankaya tevdi muamelesi elyevm komisyonunda satış bedelatını kabza memur olan zat tarafından komisyonun mesuliyeti altında ifa edilecektir. ^[15]

İmdat ve Muavenet

Mübadele Heyetleri ve Mübadillere Muavenet: 341 [1925] senesi meclis-i umumisine arz ve takdim kılınan raporda, icraatları tafsil edilen imdad-ı sıhhi heyetlerimizden Mersin, Niğde, Samsun, Ulukışla heyetleriyle Çatalca, Kalikratya seyyar tababetleri 341 [1925] senesi Martına kadar menatik-ı iskâniyede vazife-i imdadiyelerine devam eylemişlerdir.

İskân mıntıklarına gönderilen mübadillere, kışın şedaidinden mümkün olduğu kadar muhafaza etmek üzere levazım-ı iksaiye ve battaniye tevzi edilmesi takarrür ederek en ziyade muhtac-ı muavenet ve şedaid-i şitaiyeye maruz bulunan Konya- Aksaray- Niğde- Kayseri- Sivas vilayetleriyle Amasya- Tokat- Karahisar-ı Şarki vilayetlerine bu maksatla birer yardım heyeti izam edilmiştir.

Amasya- Tokat- Karahisar-ı Şarki Heyet-i İmdadiyesi: Amasya, Tokat, Karahisar-ı Şarki vilayetlerinde iskân edilen muhtac-ı muavenet mübadillerin tehvin-i ihtiyacına medar olmak üzere battaniye ve levazım-ı iksaiyeyi müstashiben Kânunusaninin [Ocak] yirmi ikinci günü Samsun tarikiyle hareket ettirilen heyetimiz Karadeniz’de hüküm-ferma olan şiddetli fırtına dolayısıyla eşyasını Samsun’a, vapurun Karadeniz’den avdetinde, on gün tehhürle çıkarabilmiştir.

Eşyanın Samsun’dan dahile sevkine, kışın fevkalade şiddetli ve dahile münakalat, hatta posta muvaredatının [gidip gelmesinin] münkati olması hasebiyle ^[16] yolların kısmen mürur u ubura salih bir hale gelinceye kadar maalesef imkân bulunamamıştır. İlk yolcu kafilesini teşkil eden heyetimiz, ancak Samsun’dan 17 Şubatta hareket edebilmiştir.

Birinci tevziat mıntıkası olan Amasya vilayeti ve tevabii kazalarından Havza mıntıkasında üç yüz yetmiş iki hanede 1.291, vilayet-i merkeziyle altı kazada 654 hanede 2.169 nüfusa yeden bi-yedin tevziatta bulunularak 23 Martta Tokat mıntıkasına hareket eden heyetimiz, Zile kazasından tevziata iptidar ve merkez-i vilayet dahil olmak üzere altı kaza dahilinde 1.125 hanede 3.708 nüfusu ilbas ve yirmi gün zarfında bu mıntıka tevziatını ikmal ederek 21 Nisan 341 [1925] tarihinde Karahisar-ı Şarki mıntıkasına mürettep eşyayı almak üzere Giresun’a hareket eylemiştir.

Heyet Mayısın on beşinci günü Karahisar mıntıkasına avdetle tevziata iptidar ve merkez-i vilayetle üç kazada iskân edilen 1.307 hanede 5.274 nüfusa tevziat yaparak ikmal-i vazife eylemiştir. Kışın pek müşkül şeraiti altında heyetin ifa eylediği çok kıymetli hidematı burada teşekkürle kaydederiz.

Konya- Aksaray- Niğde- Kayseri Heyet-i İmdadiyesi: Konya, Aksaray, Niğde, Kayseri, Sivas vilayetleri kaza ve kurasında iskân edilen mübadil muhtacine eşya tevzi etmek üzere teşkil edilen heyetimiz Kânunusaninin on beşinde Konya’ya hareket etmiştir. Kışın şiddeti hasebiyle şimendifer yollarının kapanmasından eşya vagonları, mahal-i mürettebine heyetin hareketinden ancak on gün sonra vasıl olabilmıştır. ^[17]

Konya vilayeti merkezinde 133 hanede 502 nüfusa ve civar köylerde 47 hanede 161 nüfusa ve Sille nahiyesinde 38 hanede 151 nüfusa tevziat yaparak 10 Şubatta Aksaray’a hareket eden heyetimiz; 13 Şubatta Aksaray merkez ve Arapsun kazalarında 55 hanede 250

nüfusa, Çeltik karyesinde 65 hanede 290, Helvadere karyesinde 10 hanede 46, Gelveri karyesinde 160 hanede 622, Genedala karyesinde 11 hanede 41, Sivrihisar karyesinde 25 hanede 98 nüfusa tevziat yaparak Niğde'ye hareket etmiş o sırada hadis olan irtica dolayısıyla yapılan kısmi seferberlik, vesait-i nakliye tedarikini işkâl ettiğinden Niğde tevziatına ancak 15 Martta başlayabilmiştir. Burada, merkeze dörtten 25 saate kadar budiyette bulunan 28 karye ve dört kazada mahalli iskân müdüriyetinden verilen liste ve heyetin bizzat tahkikatı üzerine ihtiyacı tahakkuk edenlere yeden bi-yedin 32 karye ve kazada kırk beş gün zarfında 2.047 hanede 8.603 nüfusa tevziat yapılmıştır.

Heyet, 1 Mayıs 341 [1925] tarihinde Kayseri ve Sivas'a mürettep eşyayı hamilen Niğde'den hareketle 9 Mayıs'ta Kayseri'ye muvasalatla Zincidere, Endirlik, Talas, Reşadiye merkez, kaza ve Çukur Kelber[?] karyelerinde yüz altmış sekiz hanede 711 nüfusa tevziat yaparak 12 Mayıs'ta Kayseri'den hareket ve 21 Mayıs'ta Sivas'a muvasalat eylemiştir.

Sivas vilayetinde merkez vilayetle Zara, Koçhisar, Aziziye, Şehirkişla, kazalarıyla Devекse, Piredede, Meryemana köylerinde 249 hanede 938 nüfusa tevziat yaparak Samsun tarikiyle İstanbul'a avdet eylemiştir.^[18]

Muhacirini bir an evvel ilbas ve gerek vazifesini en kısa bir zamanda ifa etmek için bir gün bile istirahat etmeyerek tahte's-sıfır 25 derecede soğuk ve yağmuru istihfaf ederek beş vilayeti köy köy gezerek ifa-yı vazife eden heyetimizin mesaisini kemal-i takdirle kaydederiz.

Ulukışla Mıntıkasında: Ulukışla mıntıkasında bulunan mübadillerin iaşece de müşkülata maruz kaldıkları haber alınması üzerine, oradaki heyetimizin ambar mevcudu olan 198 kilo pirinç, 401 kilo nohut, 396 kilo fasulye, 182 kilo mercimek, 145 kilo et konservesi, 166 kilo tuz, 1.051 kutu et suyu hülasesi, 939 paket çorbalık konserve, heyetimiz vedaatıyla Ulukışla kazasına merbut Ovacık, Eminlik, Karacaviran, Kavuklu karyelerinde iskân ettirilen muhacirine tevzi edilmiştir.

Ahırkapı, İplikhane Misafirhanelerinde: İstanbul'da Ahırkapı misafirhanesinde muhtac-ı muavenet oldukları altıncı iskân mıntıkası müdüriyetinden bildirilen ve inde't-tahkik miktarı burada 36 ve İplikhane'de 70 kişi olduğu anlaşılan mübadillerin, mahal-i müretteplerine sevk edilinceye kadar yevmi birer kıyye ekmek itası suretiyle iaşeleri cemiyetimizce temin edilmiştir.

Konya Mıntıkasında: Konya mıntıkasında heyet-i imdadiyahemizin yaptığı tevziat, ihtiyacı temin etmediği vuku bulan işardan ve yaptırılan tahkikattan anlaşılması üzerine mıntika-ı mezkûreye dağıtılan eşyaya zamimeten^[19] Konya merkezimiz vasıtasıyla da 150 takım elbise, 500 don, 500 gömlek tevzi edilmiştir.

Parga'daki Mübadillerin Nakli: Parga'daki Türklerin memleketimize nakli takarrür etmesi üzerine mahal-i mezkûre, Bozkurt vapuruyla bir heyet-i sıhhiye izam edilerek Güllük ve kısmen Mersin iskelelerine nakilleri temin edilmiştir.

Erzincan Mıntıkasında: Erzincan ve havalisinde iskân edilen mübadillerin ihtiyacatı için mahalline 200 battaniye, 60 kaput, 40 ceket, 35 pantolon, 23 mintan, 27 palto, 12 takım çocuk elbisesi, 126 çocuk çamaşırı, 124 fanila, 151 metre pazen, 15 deste iğne, 10 makara tiresi, 183 Amerikan don, 152 Amerikan gömlek, 105 atkı, 100 karavana, 50 tava gönderilmiştir.

Şarkışla Mıntkasında: Sivas vilayetinin vuku bulan müracaatı üzerine Şarkışla'da iskân ettirilen mübadiller ihtiyacına hasredilmek üzere Şarkışla kaymakamlığı emrine 200 ceket, 200 pantolon, 200 yelek, 300 takım çocuk elbisesi, 350 çift çorap, 200 çift ayakkabı gönderilmiştir.

İstanbul ve Kilya İskân Müdüriyeti: İstanbul imar ve iskân mıntkası emrine 133 çadır ita ve Kilya iskân dairesine verilen 994 barakanın devir muameleleri ifa edilmiştir. ^[20]

Mübadiller için ber-vech-i balâ yapıldığı arz edilen yardım, merkez-i umumi tarafından doğrudan doğruya yapılan muavenet olup merakiz ve şubatımız, kendi mıntkalarında bütçe ve tahsisatlarından çok kıymetli yardımlar yapılmışlardır.

Mübadiller ihtiyacatı için 341 [1925] senesi zarfında yapılan yardım ceman (62474) liraya balığ olmuş ve icmalleri kısm-ı mahsusunda derç edilmiştir. Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin 39-41 [1923-1925] seneleri zarfında 360.236 mübadilin ihtiyacat-ı sıhhiyesini; muhtelif menatikta tesis ve güşad ettiği ve mesai-i icraatları 339-340 [1923-1924] seneleri heyet-i merkeziyemiz raporunda tafsil edilen 25 hastane ve dispanserle temin etmiş ve bu uğurda ceman 618.955 lira sarf eylemiştir.

Ardahan Hareket-i Arzı: Ardahan'da vuku bulup dört karyeyi tamamen ve bin nüfuslu bir köyü nısfen hasara uğratan hareket-i arzdan 2.000 nüfusun muhtac-ı muavenet bir halde bulunduğu tahakkuk etmesi üzerine 3 Şubat [1]925 tarihinde mahall-i mezbur muhtacinine tevzi edilmek üzere 1.000 battaniye, 1.000 fanila, 1.000 don, 1.000 gömlek ve kâfi malzeme-i tıbbiye ve sıhhiyeyi müsteshiben bir memur izam edilerek tahte's-sıfır 25 ila 30 derecede hamallar sırtında bin müşkülâta vesait-i imdadiyenin zelzele mıntkasına isali temin edilmek suretiyle açıkta kalan bini müteceviz nüfusun hayatı kurtarılmıştır.

Germencik Seylabı: Aydın vilayetine tabi Germencik'te 16-17 Teşrinievvel [Ekim] 1925 tarihinde vuku bulan seylabdan 140 hanenin tamamen yıkıldığı 3.000 nüfusun muavenete muhtaç buldukları hakkında Aydın vilayetinden ve Aydın merkezimizden vuku bulan^[21] işar üzerine merkez-i umumimiz tarafından mahalli merkezimiz vasıtasıyla beş yüz lira nakit, 100 çadır, 500 takım çamaşır gönderildiği gibi İzmir merkezimiz tarafından 80 çadır, 2.000 battaniye, 1.000 palto, 500 takım çamaşır, 1.000 lira nakit, 250 çift çorap, 100 yatak, 100 yorgan, 1.000 kıyye ekmek ile kâfi peynir ve levazım-ı sıhhiye, memur-ı mahsus vedaatiyle felaketzedegâna isal ve tevzi edilmiştir.

Akçaşehir Hariki: Akçaşehir'de zuhur edip yüzü müteceviz hane ile muhteviyatını remada kalb eden harik-i hail felaketzedegânına muavenet-i lazımede bulunulmak üzere 27 Eylül [1]925 tarihinde memur-ı mahsusumuz vedaatiyle mahalli muavenet komisyonuna 500 lira nakit ve beş yüz kişiyi istiaba kâfi çadır irsal ve teslim edilmiştir.

Karabiga Hariki: Biga kazası tevabiinden 100 haneli Kubbeçınar karyesinin kâmilen denecek derecede yanmış olmasından 303 nüfusun perişan ve sefil kaldığı mahalli şubemizin vaki işarından anlaşılmasıyla derhal memur-ı mahsusumuz ile 5 Teşrinisani [Kasım] [1]925 tarihinde 50 çadır ve 300 takım çamaşır harik mesaibinine irsal ve tevzi edilmiştir.

Seydişehir- Dalayman Hariki: Seydişehir'nin Dalayman karyesinde 127 hane ve saman damının muhteviyatıyla beraber yanması üzerine Eskişehir ambarlarımızdan

müstacelen 29 Eylül [1]925 tarihinde 75 adet çadır göndermek suretiyle açıkta kalan halkın ibatesi temin edilmiştir.

Heybeliada Hariki: Heybeliada'da 20 Eylül [1]925 ^[22] tarihinde zuhur eden harik mesaibinine, derhal gönderilen ekmek ve katık tevzi suretiyle muavenet-i acile yapılmıştır.

Dinar Hareket-i Arzı: Dinar'da zuhura gelen hareket-i arzdan musab olan dört karye sekencesinin ibatesini temin etmek üzere 7 Eylül 341 [1925] tarihinde Eskişehir ambarından 50 çadır gönderilmiştir.

Şeyh Sait İsyanı: Şeyh Sait isyan-ı zailinde mecruh düşecek askerlerimizin emr-i tedavilerine sarf ve tahsis edilmek üzere Diyarbakır Hilal-i Ahmer merkezimize dört bin lira irsal edilmiştir.

Garbikaraağaç Grip Salgını: Garbikaraağaç kazası köylerinde grip hastalığının şiddetle hüküm-ferma olmasına binaen Garbikaraağaç merkezi ile köyleri fukarasından gribe duçar olan her nüfus başına yüz dirhem şeker, on dirhem çay mahalli merkezlerimizce mubayaa edildiği gibi merkez-i umumi ambarından da 500 kilo irmik ve 100 kutu konserve gönderilmiştir.

İstanbul Fukarasına Kömür ve Kibrit Tevzii: İstanbul'un muhtelif menatıkındaki muhtacine, memur-ı mahsusumuz vedaatiyle 50.000 kilo kömür ve 20.000 kutu kibrit menatik-ı atiyeye tevzi edilmiştir.

Fatih	5.000 kilo kömür		
Şehremini	8.000	“	
Karagümrük	5.300	“	
Beşiktaş	2.000	“	[23]
Eyüp	4.000 kilo kömür		
Hasköy	2.000	“	3.000 kutu kibrit
Samatya	6.000	“	2.000 “
Beylerbeyi	2.000	“	3.000 “
Üsküdar	10.000	“	4.000 “
Kasımpaşa	4.000	“	6.140 “

Rize Seylabı: Rize'de vukua gelen seylab musabinine muavenet-i lazımede bulunmak üzere mahalline izam ettiğimiz müfettişin raporuna nazaran tahakkuk eden ihtiyaç üzerine 100 battaniye, 50 don, 50 gömlek irsal ve tevzi edilmiştir.

Maydos Muhacirini: Maydos'da iskân edilen muhtac-ı muavenet muhacirine memur-ı mahsusumuz vedaatiyle 25 çuval un tevzi edilmiştir.

Kilya Muhacirin-i Etfali: Kilya'da nim uryan [yarı çıplak] müşahede edilen muhacirin çocuklarına memurumuz vedaatiyle 150 takım çamaşır ve elbise tevzi edilmiştir.

Fukaraperver Müesseseleri Vasıtasıyla Yardım: Topkapı fukaraperver müessesesine 10 sandık çorbalık un, 200 vazo et suyu hülasası ita ve muhtelif fukaraperver

müesseseleri vasıtasıyla Kasımpaşa semtine 200, Eyüpsultan semtine 100, Kadıköy semtine 300, Topkapı'ya da 400 kilo zeytin tevzi edilmiştir.

Edremit Dispanseri: Edremit'te muhtac-ı himaye bulunduğu şubemizin iŷarından anlaşılın dispanser ihtiyacına sarf edilmek üzere mahalli mezkûr şubemiz vasıtasıyla 200 lira tevdi edilmiştir. ^[24]

Aydın Memleket Hastanesine Yardım: Merkez-i umumi tarafından Aydın'da tesis edilip Aydın Hilal-i Ahmer merkezimizin idaresinde idame ettirilmiş olan dispanserimizin 4000 lira kıymetinde olan eşya ve malzemesi, görülen lüzum üzerine mahalli memleket hastanesine devredilmiştir.

Darülaceze: Darülaceze müessesesi ihtiyacı için şehremanetinden vuku bulan talep üzerine teberru suretiyle 1.000 metre Amerikan bezi ita edilmiştir.

Çorum Vilayeti: Çorum vilayeti için mahalli Hilal-i Ahmer emrine teberru suretiyle bir adet etüv makinesi ita ve irsal edilmiştir.

Tarsus Memleket Hastanesi: Tarsus memleket hastanesine gösterilen ihtiyac-ı ŷedid üzerine 50 don, 50 gömlek, 50 çarşaf ve muktezi malzeme-i sıhhiye, tıbbiye ve bakteriyolojiye ita edilmiştir.

Finike Kazası Dispanseri: Finike kasabasının merzagi [bataklıkta bulunması] olması hasebiyle sıtmanın bütün ŷiddetiyle hüküm-ferma olmasından ahali-i mahalliyenin yüzde sekseni mustarip bir halde bulunduğu ve mahalli memleket eczanesinin edviye noksanı dolayısıyla matlup tedavi yapılamamakta olmasından bahisle mahalli Hilal-i Ahmer şubemizin vuku bulan müracaatı üzerine zuafa ve fukara ihtiyacına hasredilmek üzere 2,5 kilo klor maiyet kinin komprimesi ve ayrıca 20.000 kuruşluk edviye gönderilmiştir. ^[25]

Kinin Tevzii: Muhtelif menatıktan vuku bulan müracaat ve talep üzerine muavenet suretiyle lüzumu olan ecza-yı tıbbiye gönderildiği gibi ber-vech-i ati mahallere de 68,5 kilo klor maiyet kinin komprimesi gönderilmiştir.

10 kilo Diyarbakır mülhakatı fukara ve zuafasına tevzi edilmek üzere merkez-i mezkûr emrine,

8 kilo Dinar mülhakatı fukara ve zuafasına tevzi edilmek üzere merkez-i mezkûr emrine,

1 kilo garbi Trakya merzagi mıntıkası için Trakya muhtelit komisyon emrine,

2 kilo Harmancık fukara ve zuafası için şubemiz emrine

5 “ Orhaneli fukara“ “ “ “

1 “ Armutlu “ “ “ “

3 “ Sandıklı “ “ “ “

2 “ Alaşehir “ “ “ “

10 kilo kinin ve 4.000 ampul Adana fukara ve zuafası için merkezimiz emrine

5 kilo Söke “ “ “ şubemiz “

1 “ Karabiga “ “ “ “ “

2,5 “ Finike “ “ “ “ “

3 “ Karahisar-1 Şarki Türk Ocağı vasıtasıyla muhtacine dağıtılmak üzere

5 “ Aydın havalisi muhtacini için merkezimiz emrine bununla beraber Aydın, Adana, İzmir, Tepeköy, Karesi dispanserlerimize gönderilen kâfi miktar ecza-yı tıbbiye ve kinin ile hastagân ve sıtmalılara mevzii yardımlar yapılmıştır. [26]

Çanakkale Çiftçi Çocukları: Çanakkale çiftçi çocuklarına alat-ı ziraiye tahsili için güşad edilen yirmi kişilik leyli ameliyat mektebinde bikes çocukların ibatesi temin edilmek üzere yirmi karyola ve yatak takımı ita edilmiştir.

Süt Damlası: İstanbul’da tesis edilen süt damlası için merkez-i umumi ambarlarından aynen 6.440 kutu şekerli nestle süt konservesi ita edilmiştir. [27]

Beynelmîlel On İkinci Salib-i Ahmer Konferansı

7 Teşrinievvel [Ekim] [1]925 tarihinde İsviçre'nin Cenevre şehrinde inikad eden ve cemiyetimiz namına murahhas olarak intihap edilen Hakkı Şinasi Paşa ile Akil Muhtar Beyefendi'nin iştirak eylediği On İkinci Beynelmîlel Konferans'ın programında atideki mesail muharrer idi:

- 1- Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi'nin icraat raporunun tetkiki,**
- 2- Sıhhiye tayyarelerinin muafiyet ve masuniyetlerinin temini,**
- 3- Muhtelif devletlerin kullandıkları levazım-ı sıhhiyenin aynı cesamet ve tarzda imalleri,**
- 4- Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetleriyle sıhhiye-i askeriyenin münasebetleri,**
- 5- Muharebelerde semmi [zehirli] mevadd-ı kimyeviyyenin istimal ve netaici,**
- 6- Harpte (gaip) addolunanların adetlerinin tenkisi,**
- 7- Muhacirler için yapılan muavenetlerin tevhidî,**
- 8- Hilal ve Salib-i Ahmer azalarının ecnebi memleketlerde seyahatleri esnasında hüviyetlerini müşir beynelmîlel hüviyet kartlarının ihdası.**
- 9- Hilal ve Salib-i Ahmer alametlerinin mahall-i istimalleri.**
- 10- Hilal ve Salib-i Ahmer teşkilatının mesaib vukuunda ihtiyari muavenetleri meselesi.**

[28]

Programda bunlardan maada:

- 1 – Milli Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerinin icraatına ait raporların kıraatı,**
- 2- Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi tarafından On Birinci Beynelmîlel Salib-i Ahmer Konferansı'nın bir numaralı kararında mezkûr olup Beynelmîlel Salib-i Ahmerler teşkilatını mütalaa eden komisyon raporunu beray-ı tetkik inikad edecek beynelmîlel konferansının daveti için iktiza eden şerait husul bulmuş mudur suali var idi.**

Konferans resmen 6 Teşrinievvel [Ekim] 1925'te murahhaslar komisyonunun içtimayla açılacak idi. Halbuki 5 Teşrinievvel [Ekim] [1]925'te sıhhi tayyarelerin muafiyeti meselesini mütalaa ve tetkike memur olan komisyon içtima etti. Sebebi ise bu komisyonu teşkil eden ve evvelce Beynelmîlel Salib-i Ahmer ile muhtelif Salib-i Ahmerler arasında teati kılınan muhaberat üzerine müntahap zevatın Lyon şehrine diğer resmi bir içtima için serian gitmeye mecbur olmalarıdır.

6 Teşrinievvel [Ekim] [1]925'te kırk dört milli Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerinin murahhasları ile Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi azalarından mürekkep olan murahhaslar komisyonu toplandı. İlk defa söz alan İsviçre Salib-i Ahmer Cemiyeti reisi Miralay Bony Amerika Salib-i Ahmer Cemiyeti'ni temsil eden murahhaslar meyanında bulunan Madam Wilson'un ismini hürmetle yâd ve riyasete Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi reisi olan Mösyö Ador'un intihabını teklif etti. Alkışlarla müttefikan mevki-i riyasete intihap olunan Mösyö [29] Ador riyaset sandalyesini işgalden sonra riyaset-i saniyeye Mösyö Tiebo'yu ve

kitabete dahi Çin murahhası Mösyö Şiyong-hiryano'yu teklif etti. Ve bu teklif kabul olunarak müzakerata başlandı.

Asıl kongrenin divanına namzet intihabı, murahhaslar komisyonuna ait olduğu cihetle bu hususa dair teklifat serdedildi ve neticede Türkiye Hilal-i Ahmer murahhası bulunan Doktor Hakkı Şinasi Paşa'nın reis-i sanilerden biri olmak üzere teklifi takarrür etti. Kezalik kongre kâtipleriyle balâda muharrer on maddeyi tetkik ve mütalaa ve neticesinin ba-rapor kongreye arzı için teşkili lazım gelen ön komisyon azalarının namzet ve esamisi dahi tayin edildi. Bu meyanda Doktor Hakkı Şinasi Paşa yedinci komisyona (muhacir için yapılacak muavenetlerin tevhidini) ve Doktor Akil Muhtar Bey'in birinci (Salib-i Ahmer Komitesi icraat raporunun tetkiki) ve dokuzuncu (Salib-i Ahmer alametinin istimali) komisyonlara namzet iraesini takarrür etti.

Murahhaslar komisyonunun ilk içtimasında reis Mösyö Ador Beynelmlel Salib-i Ahmer teşkilatına ait olup programda mezkûr suale temas ederek bunun ertesi günkü içtimada mevzubahis olacağını söylemiş ve içtimaa nihayet vermiştir.

7 Teşrinievvel [Ekim] [1]925 tarihinde konferans, Mösyö Ador'un belîğ bir nutku ile açılmış ve murahhaslar komisyonu tarafından gerek riyaset, riyaset-i saniliklerle konferans kitabetine ve gerek komisyon azalıklarına namzet gösterilen zevatın esamisi okunmuş ve müttefikane alkışlarla kabul olunmuştur. ^[30]

Müteakip günlerde murahhaslar komisyonu, konferans ve komisyonlar müteaddit içtimalar akdederek programda mevzubahis olan mesaili ariz ve amik tetkik ve karara rapteylemişlerdir ki ber-vech-i ati arz olunur.

Beynelmillel Salib-i Ahmerler Teşkilatı Meselesi

Heyetimiz, Cenevre'ye yevm-i muvasalatı olan Teşrinievvelin [Ekim] beşinci pazartesi günü Danimarka Salib-i Ahmer murahhası Mösyö Kold (*Cold*) imzasıyla bir tezkere alarak konferanstan evvel hususi bir surette müzakerede bulunmak üzere “Otel Doberg’a” davet edilmiş idi. İsveç Salib-i Ahmer murahhası Mösyö Hamar Kold (*Hammors Kjold*), Norveç'den Mösyö Maynih (*Meinich*), Hollanda'dan Dersel Hoys (*Derssel Heuys*), Danimarka'dan Mösyö Kold (*Cold*), Finlandiya'dan Mösyö Maner Heym (*Manner Heim*) ve İspanya'dan Marki dö Kaza Valdes (*Marquis de Casa Valdes*) ve İtalya'dan Mösyö Baduel (*Baduel*), Fransa'dan Mösyö Tiebo (*Thiébaud*) ve İsviçre'den Mösyö Bony (*Bobny*) ve heyetimizden mürekkep olan bu meclis, üç defa içtima etmiş ve uzun müzakeratta bulunmuştur.

Bu meclise reis intihap edilen Mösyö Cold, dört İskandinav Salib-i Ahmeri'nin evvelce toplanarak bu meseleyi müzakere etmiş ve On Birinci Konferans tarafından tetkik ve mütalaa komisyonunun raporu üzerine içtimaı takarrür etmiş iken “Lig dö Krovarojik” davet etmekten çekinmiş olduğu hususu konferansın kısa bir zamanda içtimaını, talebe karar vermiş olduklarını söyledi.^[31]

Heyetimiz, bu konferansın davetinde bir fayda olmadığı ve Lig, Beynelmillel Salib-i Ahmer Komitesi'ni lağvetmek ve bütün mesaili bir veya iki kişinin eline bırakmak maksadını takip ettiğini ve şimdiden meselenin, Lig'in tahakkuk etmiş olan yolsuzluklarını zikrederek Lig'den ayrılmak suretiyle hallini teklif ve müdafaa etmekle beraber bazı Salib-i Ahmer murahhasları konferansta bir türlü rey ita ve Lig meclisinde ise onun aksini müdafaa ettiklerini söyleyerek izahat istemiş, Lig'in bir siyasi maksatla müesses olduğuna dair kanaatlerini bildirmiş ve bu müessesenin Türkiye Hilal-i Ahmer'inin ilk teklifi gibi Salib-i Ahmerler vezaif-i asliyesiyle iştigalden keff-i yed etmesi lüzumunu müdafaa etmiştir. Uzun münakaşat neticesinde Lig hakkında aynı fikirde olduklarını söyleyen hazirun, son defa olarak bir daha tecrübe yapılmasını teklif etmişler bu tecrübenin dahi Lig'in entrikalarıyla karşılanması muhtemel olduğunu ve bu takdirde ne suretle hareket edecekleri hakkında heyetimizin istifsarına, İsveç Salib-i Ahmer murahhası Mösyö Hammors Kjold artık Lig'in bu yolda hareketine müsaade edilemeyeceğini kendi Salib-i Ahmer Cemiyeti'nin reisi bulunan veliaht Prens Şarl kendisine şimdiden Lig'den çekileceklerini bildirmesini emrettiğini, Norveç, Danimarka ve Felemenk murahhasları aynı suretle hareket edeceklerini ve Fransız murahhası dahi bazı kuyud-ı ihtiraziye beyanımla aynı hareketi ihtiyar eyleyeceğini bildirmişlerdir. Bunun üzerine heyetimiz, zaten Lig'e dahil bulunmadıklarını ve şimdiden meselenin hallini talepten feragat ederek kendileriyle beraber ita-yı rey edecekleri cevabını vermişlerdir. Hususi meclis Mösyö Cold'un ber-vech-i ati iki teklifte bulunmasına karar vererek dağılmıştır.^[32]

Birinci Teklif- On İkinci Beynelmillel Salib-i Ahmer Konferansı:

On Birinci Konferans tarafından teşkil edilmiş olan tetkik ve mütalaa komisyonunun mesai ve gayretini takdir eder ve reis-i fahrîsi olan Prens Şarl hazretlerine ihtiramatını takdim ve reis ile azalarına Salib-i Ahmerlerin müstakbel menafiini temin için sarf ettikleri mesaiden dolayı teşekkürlerini arz ve Beynelmillel On Birinci Konferans'ın bir numaralı kararıyla

mütalaa komisyonu raporunu müzakere edecek olan hususi konferansın daveti için vaz edilen şeraitin ifa edilmiş olduğunu tasdik eder.

İkinci Teklif- On İkinci Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansı:

On Birinci ve On İkinci Beynelmilel Salib-i Ahmer konferanslarının birinci kararlarının işaret ettiği hususi konferansın 1926 senesinde içtima etmesini ve davetin dahi mezkûr sene Temmuzunun birinden evvel olması arzusunu beyan eder. Bu konferans mezkûr tarihten evvel on birinci kararında muharrer şekilde davet edilmediği takdirde İsviçre Salib-i Ahmer Merkez Komitesi'ni bu konferansın davetine memur eyler.

7 Teşrinievvel [Ekim] [1]925 sabahı içtima eden murahhaslar komisyonu bu mesele ile iştilal edeceği cihetle Mösyö Ador riyaseti Reis-i sani Mösyö Tiebo'ya terk etmiştir. Müzakere açılır açılmaz İngiliz murahhası söz almış ve eğer bu konferansta beynelmilel teşkilat meselesinin esası müzakere edilir ise kendisinin konferanstan çekilmek için talimat almış olduğunu söylemiştir. Bunun üzerine reis Mösyö Ador söz alarak esasın müzakere edilmeyeceğini ^[33] ve ancak tarz-ı tetkik ve mütalaaaya dair karar ittihazı lazım olduğunu söyledi. Bazı müzakerattan sonra Mösyö Cold takarrür etmiş olan teklifatı okumuştur. Bunlardan birincisi bu içtimada müttefikan kabul edilmiş ve ikinci teklifin müzakeresi diğer bir celseye talik olunmuştur.

Bu teklifattan birincisi, murahhaslar komisyonunun evvelki içtimasında kabul olunmuş iken müteakip içtimada bulunan Şili Salib-i Ahmeri murahhasları söz alarak her ne kadar teklifin ilk kısmını kabul ediyorlarsa da ikinci kısmına dikkat etmeksizin rey vermiş olduklarını söylemişlerse de reis tarafından mezkûr tekliflerin tahriren kendilerine evvelce tevzi edilmiş olduğu cihetle beyan-ı mütalaaatın şayan-ı taaccüb olduğu cevabı verilmiştir.

İkinci teklif bu celsede uzun münakaşata sebebiyet vermiş. Alman murahhası Mösyö Dravud tarafından hususi konferansta sırf mütalaa komisyonunun projesiyle iktifa olunmayarak yeniden vaki olacak tekliflerin dahi tetkik edilmesi lüzumu bildirilmiş ve bunun üzerine heyetimiz tarafından bu konferansta eskiden beri Türkiye Hilal-i Ahmeri'nin ileri sürdüğü suret-i hallin müdafaa edileceği ilave edilmiştir. Bu müzakerat esnasında İsveç, Norveç, Finlandiya ve Felemenk murahhasları eğer bu konferans içtima etmezse serbesti-i hareketlerini iktisap edeceklerini ve bunun da 1919'dan evvelki vaziyete rücu manasını ihtiva ettiğini ilan etmişlerdir. Nihayet teklif tayin-i esami ile reye konarak İngiltere, Şili, Ekvatorya, Yunan, Macar, Siyam, Çekoslovak murahhaslarının istinkâfiyeti [çekimserlik] ve diğer bütün murahhasların muvafık-ı reyiyile kabul edilmiştir. ^[34]

(İstitrad [ek bilgi]- On İkinci Salib-i Ahmer Konferansı'nın bu kararı üzerine Beynelmilel Salib-i Ahmerler teşkilatının ahzetmiş olduğu şekli, bu meselenin suret-i halli hususundaki mülahazatı buraya ilave ediyoruz.)

On Birinci Salib-i Ahmer Konferansı'nın teşkil etmiş olduğu mütalaa komisyonu, müteaddit defalar muhtelif şehirlerde içtima ederek Paris'te ilk bir proje ihzar etmiş ve Salib-i Ahmerler Lig'i bu projeyi arzu ve menafine muvafık görmediği cihetle kabul etmemiş idi. Lahey'de akdolunan içtimada mesele yeniden mevzubahis oldu. Bu içtimanın bidayetinde herhalde meselenin halli cihetine gidilmesi takarrür etmiş olduğundan Lig lehine bir takım maddeler kabul edilmiş ve bu suretle hazırlanan proje Lig murahhası dahi dahil olduğu halde

azalar tarafından matluba muvafık addedilmiş ve bu projenin bilcümle aza tarafından kabulü, mehazirinin adem-i mevcudiyetinden olmayıp ancak Lig'in mezkûr projeyi tetkik ve bir karara raptedecek olan hususi konferansa davet etmemesine hiçbir bahane bırakmamak maksadıyla ittihaz kılınmış bir tedbir idi. Bu projenin esasları şunlardan ibarettir:

Bütün Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetleri beynelmilel bir ittihad halinde birleşecek ve bunların başında beynelmilel bir konferans, bir de daimi meclis *Conseil Perménant* bulunacaktır.

Beynelmilel konferans, en aşağı üç senede bir içtima edecek ve azası şimdi olduğu gibi Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetleri murahasları ile hükümetler murahaslarından ve davetlilerden ve Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi reisi ile murahaslarından mürekkep olacaktır. ^[35]

Daimi meclis, Beynelmilel Konferans tarafından üç sene müddetle intihap olunacak yedi adet mevcut büyük medeniyetleri temsil edecek bir şekilde Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetleri azalarıyla üç adet yalnız istişari reyi olmak şartıyla Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi azasından tereküp edecektir.

Bu meclis kendi aralarından bir reis, bir reis-i sani ile kâtibini intihap eyleyecektir.

Konferansın içtimaları haricinde bütün idare bu meclise ait olacaktır.

Bu ittihad haricinde Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi şimdiki şekilde ibka edilecektir.

Lahey'de uzun münakaşalar neticesinde, Cenevre'de bulunan şimdiki Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'nin bugüne kadar icra edip herkesin mazhar-ı takdiri bulunan vezaif-i mühimmesinin yeniden yapılacak nizamnameye ilave kılınacak bir veya birkaç madde ile ve vekâlet *Mandat* suretiyle tevdi takarrür etmiş ve meclis bitaraf bir memleket ahalisinden mürekkep olan bir komiteye harp esnasında veya harp haricinde bazı mesail-i mühimmede ihtiyaç olduğuna karar vermiş idi.

Bu suretle icra komitesine şimdiki Lig'in vezaif-i sıhhiye vesairesi mevdu kalıyor idi. Müzakerat esnasında birkaç kelimenin hüsn-i intihabı mümkün olamadığından yalnız birkaç maddenin manası değiştirilmeksizin şekli-nihaisini vermek vazifesi komisyon reisi ile Fransız murahası Mösyö Tiebo ve Amerikalı Mösyö *Olds*'a tevdi edilmiş idi. Bu üç ^[36] zat Lig'in tazyiki ile bazı esaslı nukatta tadilat yapmışlardır. Bilhassa Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'ne tevdi edilen vezaifi madde-i muvakkata şeklinde tahrir eylemişlerdir. Bu sebepten 11 Ağustos [1]924 tarihinde İstanbul'dan mezkûr komisyon riyasetine, cemiyetimiz riyaseti tarafından keşide kılınan bir telgrafla bu proje hakkında kuyud-ı ihtiyatiye dermeyan edilmiş idi. Lig projenin son şeklinin tahririnde kendi fikrini kabul ettirmiş olduğu halde iktidarın şimdi olduğu gibi Lig'in müdürü olan zattan (halihazırda reis, İngiliz Sir Klodhil'dir) nez olunacağını [alınacağını] düşünerek reddetti. Bu projeyi tetkik etmek üzere toplanması icap eden konferans Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi reisi ile Ligin reisi bu davete iştiraktan imtina ederek meseleyi muallakta bıraktı. Aynı zamanda Paris'te topladığı Lig'in on üç kişiden mürekkep hâkimler meclisine '*Conseil des gouverneurs*' bu suretle hareketini tasdik ettirdi.

Bu defa On İkinci Konferans balâda muharrer hususi konferansın davetine karar vererek Lig'in bu hareketini tenkid etmiş bulunuyor.

Cereyan-ı vekayiye nazaran Lig reisi bu defa artık hususi konferansın davetine mümanaat edemeyecektir. Zira mani olsa da konferans İsviçre Salib-i Ahmer Merkezi Komitesi tarafından davet olunacaktır. Yalnız konferansın esna-yı müzakeresinde eskiden beri âdet edindiği tavik [oyalama] ve tehir usulüne giderek meselenin kendi aleyhine halledilmesine şüphe yoktur. Bu ana kadar Lig tarafından yapılan bu entrikalar görüldükten sonra 1919 ^[37] senesinden evvelki vaziyete rücuva çalışmak lüzumu birçok cemiyetler tarafından anlaşılmaya başlanmıştır. Meselenin bidayetinden beri cemiyetimizin müdafaa ettiği bu şekli-i hal, konferansın içtimaından evvel Hollanda, İsveç Salib-i Ahmerleri gibi cemiyetlerle muhabere edilerek müdafaa edilmelidir. Zaten Hollanda Salib-i Ahmer cemiyeti reisi bulunan Mösyö Cold bu suretle hareket edeceğini bize bildirdi.

Konferans'ın balâda muharrer on adet komisyonuna mevdu mesail komisyonları tarafından verilen raporların celse-i umumilerde ariz ve amik tetkik olunarak ber-vech-i ati surette kararlara iktiran eylemişlerdir ki sırasıyla arz olunur.

Birinci Komisyon

Beynelmilel Salib-i Ahmer Komisyonu'nun İcraat Raporunun Tetkiki

Bu komisyon evvela heyet-i umumiye suretinde içtima ederek Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi raporunu tetkik etmiş ve ber-vech-i ati hususatın konferansa teklifini taht-ı karara almıştır.

On İkinci Konferans, Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi faaliyetinin, umumi raporunun tetkikinden tezahür ettiği üzere gitgide tezayüd ve tevsiini kemal-i takdir ile zikreyleyler.

Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi Reis-i muhteremesi Mösyö Ador ile azalarına derin minnettarlığını arz eyleyler.

Komite insaniyet için yaptığı parlak hidematın şerefli, müsmir temadisine istinaden bütün milli cemiyetlerin tam itimadına ve hükümetlerin ^[38] muhabbetine nail olarak cümle tarafından tanılan hukukun icap ettirdiği müteaddit ve muğlak mesail ile meşgul olabilir.

Konferans Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'ne evvelki konferansların tevdi etmiş olduğu vezai fi teccid etmekle bahtiyardır.

Bu karar celse-i umumiyede kıraatında ittifaq-ârâ [oy birliği ile] ile kabul olunmuştur.

Bu komisyon kararı itadan sonra iki şubeye ayrılmıştır. 1- Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi tarafından kongreye tevdi kılınan raporun mali kısmını 2- Bu raporda münderiç bulunan ve düşman eline geçen arazide kalan gayrimuharip ahalinin vaziyetleri hakkındaki mevaddı tetkik eylemiştir.

1 – Maliye şubesi, Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'nin masarifini tenkis için gayret etmiş olduğunu ve hatta evvelce tanzim olunan bütçeye nispetle daha az sarfiyatta bulunduğunu görmüştür.

Filhakika 1923 tarihinde 363,422 İsviçre frangı sarf ettiği halde 1924 senesinde 217,263 İsviçre frangı sarf etmiştir. Salib-i Ahmer cemiyetleri tarafından komitenin masarifine muavenet olmak üzere 1923 senesinde 50117 frank gönderilmiş ve 1924 senesinde ise bu miktar 70053 franga çıkmıştır. Varidat ile masarifat arasındaki farkı Beynelmillel Komite kendi sermayesinden sarf ederek tevazun ettirmiştir.

Beynelmillel Salib-i Ahmer Komitesi'nin ehemmiyeti altmış senelik bir tecrübenin meydana koyduğu bir hakikat olduğundan ve komitenin müzayaka-i maliyede bırakılması doğru olamayacağından komisyon Konferans'a milli Salib-i Ahmer cemiyetlerine, komiteye karşı olan taahhüdatlarını ^[39] tutmak mecburiyetini ihtar etmeyi teklif etmiş ve diğer taraftan dahi komiteye masarifini tediye kâfi bir sermaye tesis etmek için Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerinin teşebbüsat-ı lazımede bulunmasını taht-ı karara almıştır. (zaten bir İsviçreli yüz bin frank kadar bir meblağı bu maksat için Beynelmillel Salib-i Ahmer Komitesi'ne tevdi etmiştir.)

Bu ciheti nazarı dikkate alan konferans azası, mühim bazı teklifatta bulunmuştur. Bu meyanda Peru Salib-i Ahmer murahhası olan Mösyö Paulet'in teklifi şayan-ı ehemmiyettir. Bu zatın teklifi, her memlekette senenin bir haftası Beynelmillel Salib-i Ahmer Komitesi'ne iane cemine tahsisine ve en ziyade iane cem etmeye muvaffak olan cemiyetin birinci addedilmesine dairdir. İtalyan murahhası, azalar aidatına yüzde beş nispetinde, Beynelmillel Komite namına bir zam yapılmasını teklif etmiştir. Nihayet her cemiyete yapabileceği muavenet şeklini bizzat tayin etmesi esası kabul edilmiştir. Sene nihayetinde, her cemiyet bu husustaki faaliyet ve netaici komiteye bildirecektir. Netaic komitenin neşretmekte olduğu mecmuaya derç olunarak âleme ilan edilecektir.

2- Komisyonun ikinci şubesi, konferansa atideki kararın ahzını teklif etmiştir. Konferans Beynelmillel Komite'nin atideki esasatı, münasip bir zamanda hükümetlerin müsait bir fikirle mütalaa ve tetkik etmeleri için tebliğe karar vermiştir.

Muharip bir hükümete tabi olup düşman eline düşmüş bulunanlardan gerek yaş ve cinsiyet itibarıyla gerekse şerait-i bedeniye veya hekimlik ve papazlık gibi bir meslekten dolayı silah istimal edemeyenlerin münasip bir zamanda memleketi terk etmelerine müsaade edilecektir. ^[40]

Mamafih hükümet daima askerlik veya emniyet-i umumiye noktazarından çıkmaması elzem görülenleri tutmak hakkını haizdir. Bu noktaların tayini için yapılacak tahkikat süratle icra edilecektir.

Muhasım hükümet efradının silah istimaline adem-i istidatlarını tetkik için bir muhtelit komisyon teşkil olunacaktır. Bu komisyon hükümet tarafından intihap olunacak etibba ile Beynelmillel Salib-i Ahmer Komitesi veya hami devlet gibi bir bitaraf heyet tarafından tayin olunacak hükümlerden mürekkep olacaktır.

Muhasım devlet mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda Beynelmillel Salib-i Ahmer Komitesi'ne ve hami devlet elinde bulunan sivillerin listesini tevdi edecektir. Bu siviller muhasım devlet tarafından insani bir surette muamele ve cebir ve tahkirden muhafaza edileceklerdir. Bahusus balâda zikredilen mesleklerden birine ait bulunanlar maddi ve manevi kuvvetlerinin icap ettiği her türlü dikkate nail olacaklardır.

Memlekette hıfzı lazım gelen siviller en aşağı harp esirleri muamelesine tabi olacaklardır. Lakin bunlar üseradan ayrı mahallerde bulundurulacaklardır.

Hükümetler Beynelmilel Salib-i Ahmer veya hamî hükümetin murahhaslarının sivil üseranın hıfz edildikleri mahalleri ziyaret etmesine mümkün olan en vâsi bir derecede müsaade olunacaktır.

Muhasamatın mebbeinden itibaren Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi muharipler arasında sivillerin tebdili için itilaflar yapılmasına gayret edecektir.

Tebdil olunan siviller hiçbir yerde hiçbir şekilde askerlik edemeyeceklerdir. ^[41]

Lüzumunda Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi muhasım hükümetler arasında sivil üseraya ait bilcümle müşkülâtı hal için konferanslar akdini teklif edecektir. Bu kararlar celse-i umumiyede kabul olunmuştur.

İkinci Komisyon

Sıhhi tayyarelerin masuniyeti meselesi ilk defa On Birinci Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansı esnasında mevzubahis olmuş idi. Fransız delegeşi bulunan Doktor Niclot söz alarak Fransız sıhhiyesinin yaralıları nakil için tayyareler istimaline başladığını ve Cenevre ahitnamesinin on dördüncü maddesi mucibince alamet-i bitarafî olan Salib-i Ahmer alametinin bunlara dahi vaz edildiğini söylemiş idi. Bu tayyareler harpte cephe gerilerinde istimal edildikleri zaman alamet-i mezkûreden istifade etmeleri pek tabii görülmekte ise de rakip ordunun üzerinde tayeran ettikleri vakit mesela mahsur bir şehre girip yaralı ve hasta aradığı zaman meselenin kesb-i nezaket edeceği bedihi olduğundan bu cihetin bi't-tetkik lüzumu halinde yeni bir ahitnameye raptı muktezi olduğunu ilave eylemiş idi. Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi bu meseleyi kemal-i ciddiyetle takip ederek tetkikatta bulunmuş ve milli Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerine bi'l-müracaâ bu husustaki fikirlerini lazım gelen tetkikat yapıldıktan sonra tespit etmelerini rica etmiş idi.

1924 Kânunuevvelinde [Aralık] Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi Reis-i sanisi Mösyö Degut *DesGouttes* bir makale yazmış ve Cenevre ahitnamesinin sıhhi tayyarelere suret-i tatbikini mütalaa etmiş idi. ^[42]

Bu makaleyi müteakip 1925 senesi Kânunusani [Ocak] ayında Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi 243 numaralı tamimi ile milli Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerinden Komite ile bu meseleye dair muhaberede bulunacak ve lüzumunda bir tetkik komisyonuna davet olunacak bir mütehassısın tayini rica etmiş idi. Bazı cemiyetler bunun üzerine murahhaslarını tayin etmişlerdir.

Diğer taraftan beynelmilel tayyare hakem komisyonu, 27 Teşrinievvel [Ekim] 1924'te *Mösyö Julliot* isimindeki mütehassısı aynı meselenin mütalaaasına memur etmiştir.

Her iki taraftan mesele mütalaa edilmiş ve rapor yazılmıştır. Bu raporlar Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'nin bu meseleye mahsus risalesinde muharrerdir.

Bu risalede Mösyö Degut tarafından kaleme alınmış bir ahitname projesi vardır. Mösyö Degut sıhhiye tayyarelerinin evsaf-ı mahsuseye haiz olacaklarını ileri sürerek bunların diğer muharebe tayyarelerinden tefriki kabil olacağını ve bu sebeple lüzumunda rakip ordu üzerinden dahi uçmalarına müsaade edilmesi mümkün olabileceğini kabul ediyor. Halbuki

Mösyö Julliot bu fikir aleyhinde bulunuyor. Balâda muhtelif Salib-i Ahmer cemiyetleri tarafından tayin olunduklarını yazdığımız murahhaslar on ikinci konferansın içtimaından evvel Cenevre’de toplanmışlar ve bu meseleyi tetkik ve mütalaa ederek konferansa bir rapor tevdi etmişlerdir.

Bu komisyonda Mösyö Degut ile Mösyö Julliot dahi hazır bulunmuşlardır. Komisyon raporunu konferansta bizzat Mösyö Julliot okumuştur. Bu rapor Mösyö Degut tarafından ^[43] kaleme alınan ve sıhhi tayyarelerin muhasım devlet ordusu üzerinden geçmesi esasını kabul eden projede hafif bazı tadilat yapmıştır. Esasen Mösyö Julliot dahi bu fikre kısmen iştirak etmiştir. Maahaza Mösyö Degut’un projesinde yapılan tadilattan maksat muhasım orduya ait sıhhi tayyarelerin harp hututuna [hatlarına] veyahut muharip ordu üzerinden geçip geçmemesini muharip devletler arasında taayyün edecek şeraite bağlamaktır.

Şüphe yok ki bu proje ancak hükümet murahhaslarından mürekkep bir kongrede bade’-tetkik yapılacak muahedenin hükümetler tarafından kabulüne mütevakkıf bir keyfiyettir.

Konferans bu suretle Pol Degut tarafından yapılan projeyi balâdaki tadilatla kabul etmiştir.

Üçüncü Komisyon

Muhtelif Devletlerin Kullandıkları Levazım-ı Sıhhiyenin Tevhidi Yani Aynı Cesamet ve Tarzda İmalleri

Muharebe esnasında bir orduya ait yaralıların diğer ordunun eline geçmesi sık vaki olduğundan bunların nakil ve tedavilerini teshil için levazımı sıhhiyenin ve bhusus sedye gibi nakle hadim vesaitin aynı tarz ve cesamette imalleri faydalı görülmüştür.

Bu maksadın istihsali arzusuyla On İkinci Salib-i Ahmer Konferansı bir levazım-ı sıhhiye sergisi tertip etmiş ve buraya her hükümet ordusuna ait levazım-ı sıhhiyeden birer numune göndermiş idi. Bu mesele ile iştigal eden üçüncü komisyon bu levazım-ı sıhhiyeyi tetkik ederek ^[44] cesamet ve şekilce yekdiğerinden pek farklı olduklarını görmüş ve şimdiden numune modeli kabulünün gayrikabil olduğuna kanaat getirmiştir. Bununla beraber serian bilhassa ebat ve suret-i taliki nazar-ı dikkate alınmak şartıyla bir numune sedyesinin tayinini gayet faydalı addettiğinden bu mesele ile iştigal vazifesini Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi’ne tevdi etmiştir. Aynı komisyon yaralıların üzerine talik olunması iktiza eden mecruhin kartıyla dahi iştigal etmiştir. Bu hususta tetkiki lazım gelen nukatı tayin ederek bu vazifeyi dahi Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi’ne havale etmiştir.

Zati tımar paketlerinin zarf ve mazruflarının dahi beynelmilel bir numuneye göre yapılması lüzumu kabul edilmiş ve tetkiki yine Beynelmilel Komite’ye bırakılmıştır. Bu komisyonun teklifi üzerine konferansın kabul ettiği mevadd ber-vech-i atidir.

1- Levazım-ı sıhhiyenin tevhidi için lazım gelen bilcümle malumat ve vesaiiki toplamak.

2- Tevhidi lazım gelen mevadd üzerine müsabaka açmak.

3- Beynelmîlel mütehasıslardan mürekkep daimi bir komisyon teşkil ederek burada müsabaka esnasında ita kılınan mevaddın muayenesini ve Salib-i Ahmer Konferansı tarafından bilahare numune olarak kabul edilecek olan numune tiplerini taharri etmek.

4- Yaralıların her ordu tarafından aynı surette numaralanmasını temin eylemek.

Bunlardan maada, komisyon muhtelif devletlerin sıhhiye daireleri ve Salib-i Ahmer cemiyetleri tarafından sergiye gönderilmiş olan levazım-ı sıhhiyeden, mevzubahis olan tevhide lazım olanlarının şimdiden ^[45] Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi'ne tevdiini teklif etmiş ve kabul olunmuştur. Bu mevadd; levazım-ı sıhhiyenin mütalaa ve tetkikiyle meşgul olacak beynelmîlel müessesenin ilk koleksiyonunu teşkil edecektir.

Dördüncü Komisyon

Hilal ve Salib-i Ahmer Cemiyetleriyle Sıhhiye-i Askeriyenin Münasebetleri

Bu münasebeti tetkike memur olan komisyon atideki mukarreratı ittihaz etmiş ve konferans tarafından mazhar-i kabul olmuştur.

1- On İkinci Konferans Cenevre'de levazım-ı sıhhiyenin tetkik ve mütalaaları için beynelmîlel bir enstitü teşkilini müfit bulmaktadır. Bunun programının bütçesinin mütalası Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi'ne tahmil edilmiştir. Bu heyet mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda milli Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerini rapor ve teklifatlarını göndermeye davet eder.

2- On İkinci Konferans, gelecek konferansı davete memur olan heyetin o konferans programına Hilal ve Salib-i Ahmerler muavenetinin bahri harp mesaibinine dahi teşmilini dahil etmesini teklif eyler.

Beşinci Komisyon

Muharebelerde Semmi Mevadd-ı Kimyeviye'nin İstimal ve Netayici

Harpte mevadd-ı kimyeviye istimaliyle iştilal eden komisyonun mesaisi, şüphesiz konferansın en ehemmiyetli bir kısmını teşkil etmiştir. Harb-i umumide her iki taraf orduları yekdiğerine karşı muhtelif ^[46] sem-dar gazlar veya maiat kullanmışlardır. Bunlardan bazıları yalnız muvakkat bir zaman için muhariplerin gözlerini kızartmak ve sulandırmak ve bu suretle görmelerine mani olmak gibi muvakkat tesirat icra etmiş iken diğeri bir kısmı birçok vefiyata sebebiyet verdiği gibi bilahare de biçare askerlerin müthiş akciğer hastalıklarıyla malul kalmalarına badi olmuşlardır. Harpte bu gibi mevadd-ı kimyeviye'nin istimali aleyhinde her memlekette yükselen itiraz sedası, hükümetleri bu silah istimalinin aleyhine ittifaka mecbur kılmıştır.

Harb-i umumî esnasında Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi 1918 senesi Şubatında muhariplere gönderdiği bir tamim ile 1907 senesinde yirmi yedi hükümet tarafından kabul edilmiş Lahey ahitnamesinin yirmi üçüncü maddesine istinad ederek bunu protesto etmiş idi.

Harbi müteakip galip devletler mağlup devletlerle akdettikleri sulh muahedelerine mevadd-ı kimyeviye'nin harpte istimal edilmemesi hakkında madde koymuşlardır.

6 Şubat 1922'de Washington'da toplanan konferansta, Amerika, İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya bu men kararının bütün devletlere teşmili lüzumunu der-piş ederek yaptıkları ahitnameye beşinci madde olarak bu ciheti ilave etmişlerdir.

Bu sene 17 Haziranda Cenevre'de toplanmış olan Tahdid-i Teslihat Konferansı imza ettiği bir protokol ile muharebelerde mevadd-ı kimyeviye ve bakteriyolojiyenin istimalini menetmiştir.

Maahaza bu meselenin tetkiki esnasında kongre azalarına tevdi olunan raporlarda ba-husus İngiltere'de intişar eden birçok fenni risalelerin harp esnasında mevadd-ı kimyeviye-i semmiye istimali lehinde ^[47] idare-i kelam ettikleri anlaşılmıştır. Bu takdirde meseleyi ahitnamelerin kati bir surette halletmiş olduklarını kabul müşküldür.

Hal-i sulhte suni gübre ve mevadd-ı mülevvene [renkli maddeler] imal eden fabrikalar, lüzumunda harpte kabil-i istimal mevadd-ı semmiyeyi suhuletle yapabiliyorlar. Bu gibi fabrikaları olmayan devletlerin bu silahtan mahrum kalmaları tabiidir. Halihazırda Cemahir-i Müttefika-i Amerika mevcut fabrikalarıyla senevi yüz bin ton mevadd-ı kimyeviye-i harbiye imal edebilecek bir vaziyettedir. Mevadd-ı mezkûrenin yalnız doğrudan doğruya alat-i mahsusa ile sevki değil, top mermileriyle dahi atıldığı ve lüzumunda tayyareler vasıtasıyla uzaklara kadar götürülen bombalarla kullanılacağı mülahaza ediliyorsa meselenin ehemmiyeti tezahür eder.

Bu mevadda karşı fen, maskelerle müdafaa çarelerini bulmaktadır. Şu kadar var ki her bir madde-i kimyeviye için aynı maske müessir değildir. Mevcut bazı mevadd-ı semmiyenin maskelerden kolaylıkla geçtiği malumdur. Yeni çıkan mevadd-ı kimyeviye'nin her biri için müessir bir müdafaa çaresi aramak lazım gelir.

İşte beşinci komisyon bu mühim mesail karşısında kalmış ber-vech-i ati mukarreratı ittihaz ederek konferansa kabul ettirmiştir.

On İkinci Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansı:

1- 17 Haziran 1925 tarihli Cenevre protokolünün 6 Şubat 1922 tarihli ve Washington ve 28 Haziran 1919 tarihli Versay muahedelerini tasdik ve ikmal ederek kimyevi ve bakteriyoloji harplerini alenen men etmiş olmasını büyük bir memnuniyetle kaydeder.

Bu protokolün mümkün olduğu kadar süratle hükümetler tarafından tasdikini ve henüz bu protokole iltihak etmemiş olan hükümetlerin dahi serian dahil olmalarını temenni eyler. ^[48]

2- Bu memnuiyete karşı bir hareket vukuunda Salib-i Ahmerlerin askeri ve mülki *autorite* sahib-i salahiyet rüesasının iştirakiyle sulh zamanından itibaren kendi memurlarını, muharip orduları, bilhassa sivil halkı kimyevi muharebenin hücumuna karşı muhafaza edecek çareleri aramak vazifesi olduğunu kabul eder. Beynelmilel Komite bu programın mevki-i tatbiki konmasını takip etmek ve bunun için milli cemiyetlerle münasebatta bulunmakla muvazzaftır.

3- Suret-i umumiyede Beynelmilel Salib-i Ahmer cemiyetlerinin harpte kullanılan mevadd-ı kimyeviye ve bakteriyolojiye-i semmiyeye karşı ahlaki mücadelede bulunmasını ve

mevadd-ı mezkûreye karşı en iyi ve müsmir vesait-i tahaffüziye ve tedaviyeyi hazırlamasını ikdam-i vezaifinden addeyler.

Altıncı Komisyon

Harpte “Gaip” Addolanların Adetlerinin Tenkisi

Harb-i umumide kullanılan tahrip vesaiti yalnız muharipleri değil kabirleri bile hercümerç ederek tanılamaz bir hale getirmiş idi. Harpte bu suretle izleri kaybolanların ne olduklarını bilmek maddeten gayrikabildir. Lakin bu gibi ahval-i mücbire [zorlayıcı haller] haricinde kalan ve sırf muhariplerin kullandıkları vesait-i taharriye ve teşkilat-ı lazimenin noksanından ileri gelen birçok kayıplar daha vardır. Bunların adetlerini azaltmak maksadıyla 1921 tarihinde toplanan 10. Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansı Cenevre ahitnamesinin tadil projesine birkaç madde ilave etmiştir. Mevadd-ı mezkûre muhariplere harbin başlangıcında meydana harpte kalan ölümlerin teşhisiyle iştilal edecek bir heyet, mevtaların gömülmesini ve mezarlarının^[49] tayin-i mevkiini temin edecek diğer bir heyet teşkilini ve bir de gerek yaralıların ve gerek sair üsera ve mevtaların listesini ihzar ederek muhasım devlete göndermek mecburiyetini tahmil etmektedir. Bu maddelerin kabulünü müteakip müfit bir surette mevki-i tatbiki konabilmeleri için tali bazı nuktanın şimdiden tayin ve tespiti lazım gelmektedir. Mesela askerlere verilen hüviyetlerini müşir levhanın imal olduğu madde çabuk harap olacak evsafa ise, mevtanın tayin-i hüviyetini gayrikabil bir hale getirebilir. Bunun gibi daha birçok mesail-i mühimme vardır. Her hükümetin bu mesail ile iştilal ederek beynelmilel bir konferansta yapılacak bir nizamname için şimdiden hazırlaması icap ve iktiza eder. Bu nizamnamede:

1- A- Meydan-ı muharebede bulunan yaralı ve ölümlerin tayin-i hüviyetleriyle iştilal edecek bir heyetin resmen teşkili.

B - Kezalik yaralı, üsera ve ölümlerin isim ve ahval-i sıhhiyeleri hakkında malumat verecek bir heyet teşkili.

C- Ya doğrudan doğruya veyahut Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi vasıtası ile üsera, mecruh ve vefiyat esamisinin muhasım orduya gönderilmesi hususatı tespit edilmesi.

2- Kabirlerin heyet-i sıhhiye gibi temin-i masuniyeti.

3- Askere mevdu künye levhalarının beynelmilel bir şekl-i mahsusta yapılması gibi mesail dahil olacaktır. Bu maksadı temin için 12. Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi:

A- Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi, lazım gelen müracaatlarda bulunarak kendisi tarafından 12. Konferans’a vaki olan tekâlifin temin-i husulüne çalışmasına,^[50]

B- 13. Konferans’a bu mesaisinin neticesini havi bir rapor ita eylemesine,

C- Konferans-ı komitenin bu hususta istihsal edeceği netaicin bilahare yapılacak yeni Cenevre ahitnamesinin esna-yı müzakeresinde vesika gibi istimal kılınmak üzere İsviçre hükümetine tevdi etmesine karar vermiş ve bu tekâlif konferans tarafından ittifak-ârâ ile kabul olunmuştur.

Yedinci Komisyon

Muhacirler İçin Yapılan Muavenetlerin Tevhidi

On İkinci Beynelmîlel Salib-i Ahmer Konferansı muhacirlere muavenetin ve bu muavenete efkârimumümiyeye serian alakadar etmeğliğin ehemmiyetini bi't-takdir ber-vech-i ati mukarreratı ittihaz eyler.

-1-

1- Halihazırda vatan-ı asliyelerinde bulunan (Türk, Rum, Bulgar, ilah [ve diğeri]) muhacir için hükümetlere Yunan muhacirleri hakkında yapılan istikraza müşabih istikraz yapılmasını temenni ve tavsiye eyler.

Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi'ni bu hususta hükümetler tarafından vaki olacak talepleri takviye için Cemiyet-i Akvam murahhası nezdinde teşebbüsât-ı lazimedede bulunmaya davet eyler.

2-Ermeni, Rus, ilah gibi anavatanları haricinde kalmış ve memleketlerine girememiş olan muhacirlere gelince:

A) Cenevre ahitnamesine vaz-ı imza eden hükümetlerden ^[51] ve milli Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerinden Cemiyet-i Akvam'ın altıncı içtimasına, beynelmîlel mesai bürosu tarafından bu muhacirlerin hallerini ıslah maksadıyla verilen talebnamenin takviyesini ve netaiçten Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi'nin haberdar edilmesini rica eder.

B) Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerine, mühim muhacir merakizinde bulunan beynelmîlel mesai bürosunun muhacirlere muavenet şubesi murahhasları ve istişari komisyonlarıyla müsmir bir iştirak-ı mesaiyi temin için temasta bulunmalarını tavsiye ve temenni eyler.

-2-

On İkinci Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komisyonu milli Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerine, hükümetleri nezdinde muhacirlere mahsus olan hediye paketlerinin gümrük resminden muafiyetleri için müracaatta bulunmalarını rica eder.

Bu kararlar konferans tarafından kabul olunmuştur. Bu müzakerat esnasında Sırp murahhası Mösyö Metikoviç “hükümeti Bulgar toprağında bulunan Makedonya muhacirlerini Sırbistan'a kabul eder. Ve orada istirahat ve iş ve emniyet bulacaklarını temin eder” demiştir.

Sekizinci Komisyon

Hilal ve Salib Azalarının Ecnebi Memleketlerde Seyahatleri Esnasında Hüviyetlerini Müşir Beynelmîlel Hüviyet Kartlarının İhdası.

On İkinci Beynelmîlel Salib-i Ahmer Konferansı Belçika ve İtalya Salib-i Ahmerlerinin bu babdaki raporlarına ittıla hâsıl ettikten sonra ecnebi bir memlekette seyahat eden Hilal ve Salib-i Ahmer ^[52] cemiyetleri azaları için beynelmîlel bir hüviyet varakasının ihdasına karar verir.

Milli cemiyetleri, beynelmîlel muavenet-i mütekabilenin mali muavenet müstesna olmak şartı ile büyük Hilal ve Salib-i Ahmer familyasının azalarına teşmili lazım gelen muameleyi ifaya davet eder.

Bu hüviyet varakası Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi tarafından tabettirilecektir. Milli cemiyetler bunları beynelmilel komiteden masrafını ita etmek suretiyle alacaklar ve alakadar olan azalarına tevdi edeceklerdir.

Bu mevaddın teklifi esnasında konferans azasından birkaç kişi söz almış ve bu vesikanın kimlere ve ne şerait tahtında verileceğini neticede her Hilal ve Salib-i Ahmer merkez-i umumilerinin yapacağı bir talimatnameye göre ve mahdut eşhasa verilmesi takarrür etmiş ve hususi bir vazife ile bir memlekete gönderilen Salib-i Ahmer murahhasının yalnız bu vesika ile iktifa etmemesi bu ana kadar olduğu gibi gönderen cemiyetin, gidilen memlekette Salib-i Ahmer merkezini meseleden tahriren haberdar eylemesi kabul edilmiş ve beynelmilel vesika ile bir memlekete giden Salib-i Ahmer azası herhangi bir teşebbüste bulunmazdan evvel mahalli Salib-i Ahmer merkezini vürudundan haberdar eylemesi mecburi addolunmuştur.

Dokuzuncu Komisyon

Hilal ve Salib-i Ahmer Alametlerinin Mahall-i İstimalleri

10 Ağustos 1920 tarihiyle Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi muharebe esnasında Salib-i Ahmer alametinin suiistimalinden bahsederek Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetlerine ber-vech-i ati tavsiyede bulunmuş idi. ^[53]

Hiçbir zaman hatta propaganda gibi hüsnüniyetle bile olsa, Hilal ve Salib-i Ahmer işaretinin istimal edilmemesi, bu alametin ifade ettiği mana ve kıymetini tenkis etmemek için elzemdir. Hilal ve Salib-i Ahmer alametinin mukaddes bir tılsım gibi pek hususi bir manası olduğu ve bütün medeni milletler tarafından tasdik edilmiş olan bir ahitname ile mazhar-ı himaye olduğunu asla unutmamalıdır. Filhakika 9 Temmuz 1916 tarihinde Cenevre’de yapılan ahitnamenin yirmi üçüncü maddesi ber-vech-i atidir:

Beyaz bir zemin üzerine kırmızı hilal veya salibden ibaret olan harp esnasında ahitname tarafından himaye edilen teşkilat ve tesisat-ı sıhhiye ile efrad ve mevaddın himayesinden başka hiçbir maksatla istimal olunamaz.

Bu madde gayet sarihtir. Hilal ve Salib-i Ahmer sulh programlarının tevessü etmesi ve bhusus son zamanlarda gençlik Salib-i Ahmeri’nin teşekkülü bu maddede hiçbir tebeddüle sebebiyet veremez.

Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetleri tarafından neşrolunan risaleler, ilanlar, kartpostallar misillü şeyler cemiyetin sulh esnasındaki faaliyete ait eşya olduğu cihetle alamet-i mahsusayı hamil olabilirler.

Bu nokat nazar-ı dikkate alınarak komisyon tarafından teklif olunan ber-vech-i ati üç madde konferansın müttefikan mazhar-ı kabulü olmuştur.

Hilal ve Salib-i Ahmer Cemiyetleri:

1- Mevcut ve milli kavaninin müsaadesine göre bir taraftan Salib-i Ahmer isim ve alametinin himayesine ve diğer taraftan dahi her- ^[54] hangi bir suretle bu isim ve alametiyle karıştırılabilecek isim ve alametlerin menine dikkat edecek ve mevcut bütün vesaitiyle bu husustaki milli kanunun şiddetiyle tatbikine nezaret eyleyecektir.

2- Eğer milli kavanin gayrikâfi ise bu maksadı temin edecek şekilde kuvve-i teşriyesi tarafından On Birinci Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansı'nın kabul ettiği Cenevre ahitnamesinin tebdili projesinde zikredilen şekilde bir yeni kanunun kabulünü temin için müracaatta bulunacaktır.

3- Yunan Salib-i Ahmer murahhası tarafından vaki olan teklif üzerine, milli Salib-i Ahmer cemiyetlerinin Salib-i Ahmer alametinin azaları tarafından ancak icra-yı vazife esnasında taşımalarına müsaade etmesi ve bu cihetin bahusus gençlik Salib-i Ahmer Cemiyeti azaları hakkında şiddetle nazar-ı dikkate alınması takarrür eylemiştir.

Onuncu Komisyon

Hilal ve Salib-i Ahmer Teşkilatının Mesaib Vukuunda İhtiyari Muavenetleri

Bu komisyonun iştiğal ettiği mesele evvelki konferans esnasında İtalya Salib-i Ahmer reisi ayandan Mösyö *Ciraolo* tarafından beynelmilel bir muavenet teşkilatı yapılmasına dair vukua gelen teklifinin şekl-i hazırına aittir.

Bu teklif müteaddit safhalarından geçmiş ve nihayet Cemiyet-i Akvam'a tevdi kılınmış ve Cemiyet-i Akvam da teklif olunan esasatı kabul ederek buna dair bir proje ihzar eylemiş bulunuyor. ^[55]

Salib-i Ahmer Konferansı meselenin hakikaten Salib-i Ahmer teşkilatını alakadar edecek mahiyette olduğunu kabul ederek kariben Cemiyet-i Akvam tarafından tevzi olunacak projenin muvaffakiyetini temin için milli Salib-i Ahmer cemiyetlerinin gayret etmelerini tavsiye etmektedir.

Konferans bu ön komisyon mukarreratını kabul etmiş ve müteaddit, Hilal ve Salib-i Ahmer cemiyetleri tarafından hülâsaten tebliğ olunan raporları dinlemiş ve icraatlarını takdir eylemiştir. Bu meyanda Hilal-i Ahmer'in icraatına dair lazım gelen malumat verilmiş ve takdir olunmuştur.

Nihayette reis Mösyö Ador beliğ bir nutuk irad ederek On Üçüncü Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansı'nın 1928 senesi içerisinde inikad edeceğini söylemiş ve bunun üzerine Japon murahhası On Üçüncü Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansı'nın Tokyo'da inikadını teklif eylemiş ise de mahall-i içtima bilahare tayin olunmak üzere konferansa nihayet verilmiştir. ^[56]

Teşkilat-ı Umumiye

Cemiyetin halihazır teşkilat-ı esasiye ve daimesi:

- 1- Heyet-i merkeziye ve idare
- 2- İdare-i merkeziye teşkilatı
- 3- Eskişehir ambarları
- 4- Hastabakıcı Mektebi ve yurdu
- 5- Mecmua idaresi
- 6- Merakiz ve şubat

Teşkilat-ı muvakkatı

İstanbul'da satış komisyonudur.

Heyet-i Merkeziye ve İdare

[1]925 senesi bidayetinde heyet-i merkeziye; Besim Ömer, Hakkı Şinasi, Ziya Nuri, Esat, İsmail Besim ve Ömer Fuat paşalarla Abdurrahman Şeref, Neşet Ömer, Mehmet Celal, Saadeddin Ferit, Nuri Ahmet, Asım, Hikmet, Akil Muhtar, Fazlı Necip, Haydar, Galip Hakkı, Mehmet Ali, Kemal Ömer, Nusret, Hasan Hayri, Adnan, Nesip, Hasan Tahsin, Keresteciyan, Kuddusi, Ethem Pertev, Cevat, Celal Muhtar, Azmi beyefendilerden; heyet-i idare, Reis-i evvel Abdurrahman Şeref Beyefendi, birinci Reis-i sani Besim Ömer Paşa, ikinci Reis-i Sani Akil Muhtar, kâtib-i umumi Mehmet Celal beyefendiler, müfettiş-i umumi İsmail Besim Paşa, muhasebe murakıbbı Keresteciyan ve vezne murakıbbı Ethem Pertev beyefendilerden müteşekkil idi.^[57]

Merkez-i umuminin 25 Teşrinisani [Kasım] [1]924 tarihli celsesinde merkez-i umumide inhilal eden azalığa yapılan intihabatın yolsuzluğundan bahisle heyet-i merkeziye azalığından istifa eden Besim Ömer Paşa ile Kemal Ömer Beyefendi'nin ve vefat eden Abdurrahman Şeref Beyefendi'nin yerlerine intihabat yapılmamış ve yalnız Nesip Bey'in istifası 6 Şubat [1]925 tarihli içtimada kabul edilerek yerine ecza taciri Necip Bey tayin edilmiş ve merkez-i umuminin 7 Ağustos [1]925 tarihli fevkalade içtima celsesinde müctemian takarrür eden heyet-i merkeziyenin istifası meclis-i umumice kabul edilerek kısm-ı mahsusunda arz edilen zevat, heyet-i merkeziyeyi teşkil etmek üzere merkez-i umumi azalıklarına intihap kılınmıştır.

Müfettiş-i umumi İsmail Besim Paşa'nın Hindistan heyetine memuren azimeti üzerine 6 Şubat [1]925 tarihinde müfettiş-i umumilik vekâletine Galip Hakkı Bey tayin ve aynı celsede Celal Muhtar ve Nuri Ahmet beyler heyet-i idareye munzam aza olarak intihap edilmişlerdir.

Bu surette teşekkül eden heyet-i idare, vefat eden Reis-i evvel Abdurrahman Şeref Beyefendi ile istifa eden birinci Reis-i sani besim Ömer Paşa yerine intihap yapılmayarak

reis-i evvel ve birinci reis-i sanisiz olarak yeni heyet-i merkeziye intihap edilinceye kadar ifa-yı vazife eylemiştir.

İdare-i Merkeziye

Muhasebe: 1925 senesi bidayetinde bir müdürle bir mümeyyiz ve on dört memurdan müteşekkil muhasebe-i merkeziye kadrosu 1 Teşrinievvel [Ekim] 1925 tarihinde yapılan tensik ve kadro mucibince 1 müdür ve 1^[58] mümeyyizle 10 memur olarak tespit edilmiş ise de kadronun tatbikinden bir müddet sonra iki memurun istifa ve birisinin satış komisyonuna memur edilmesi dolayısıyla halihazırda sekiz memurla tedvir-i muamele edilmektedir.

Merakiz ve şubat ve müessesat hesabıyla ambarlar muamelat-ı idariye ve hesabiyesini ve cemiyetin bilumum muamelat-ı maliyesini merkezi olarak ifa ve kıymet-i itibariyeyi haiz makbuz ve pul veznesini idare, heyet-i idare mukarreratını icra, müfettişlerin mesaisini tanzim, teftiş layihalarını tetkik muktezasını takip ve ifa ile mükellef olan muhasebemizin vezaif-i esasiyesine İstanbul'daki ambarlarımızın Eskişehir'e nakil, satış ve tasfiye umurunun istilzam ettirdiği muzaaf mesai de inzimam etmiş olmakla beraber bütün muamelat yevmi bir halde ve matlup intizam dairesinde tedvir edilmiştir.

[1]925 senesi zarfında merkez kasasının makbuzatı 76 milyon 115 bin ve tediyaı 75 milyon 773 bin, muhasebe makbuz veznesinin ihracat ve irsalatı 23 milyon 25 bin,

Muhasebe pul veznesinin ihracat ve irsalatı 3 milyon 25 bin kuruş olup 24 milyon 677 bin kuruşluk kıymetinde senedat tahsil edilmiştir.

Merkezde 4483 adet satış faturasıyla sergide 56632 adet satış evrakının ve balığ olduğu 76 milyon 515 bin kuruşun muhasebesi yapılmıştır.

Muhasebe ayniyat kısmı bu devre zarfında muhtelif ambar şubelerine ait (76 milyon 840 bin) kıymetinde 1323 ithal^[59] ve 100 milyon 444 bin kuruş kıymetinde 2829 adet ihraç bordrosunun muhasebesini yapmıştır.

Hülasaten 1925 senesi zarfındaki muamelat-ı maliyesi yekûnunun 2 milyar 420 milyon 235 bin 570 kuruşa balığ olduğunu arz edersek muhasebenin bihakkın ifa eylediği vazifesini ne kadar mesai sarfıyla elde ettiği sehlü't-takdir olur.

Vezne: Bir veznedarla bir kâtibe mefvuz olan vezne umuru bu sene zarfında 76 milyon 115 bin 845 kuruş makbuzat, 75 milyon 773 bin 836 kuruşluk tediyaı yapmıştır.

Evrak ve Tahrirat: Bir Fransızca ve Türkçe kâtiple bir tahrirat kâtibi ve biri varide diğeri sadıra olmak üzere iki evrak memurundan müteşekkil evrak ve tahrirat kalemi;

1341 [1925] senesi zarfında tahrirat ve evrak kalemine resmi dairelerden 987, Hilal-i Ahmer merkez ve şubelerinden 1587, merkez-i umumiye merbut müessesattan 1144, cem-i iane heyetlerinden 37, milli ve beynelmilel Salib-i Ahmer merkezlerinden 11,1 müteferrik muhaberata 908 olmak üzere varid olan ceman 4774 evrakın muamele-i lazımları ifa ve ikmal ve kezaik merkez-i umumiden resmi dairelere 754, Hilal-i Ahmer merkez ve şubelerine 5552, müessesata 371, Salib-i Ahmerlere 41 ve müteferrik yerlere 608 ki ceman 7326 tahrirat yazılarak muamele-i kaydiyeleri bi'l-ifa sevk edilmiş ve gerek evrak-ı varide gerek evrak-ı

sadıranın repertuarları kâmilen tanzim olmuştur. 341 [1925] senesi zarfında inikad eden 341 [1925] meclis-i umumisi ile merkez-i umumi içtimaatına ait zabıtnameler ve cemiyet heyet-i ^[60] idaresinin ittihaz ettiği 968 adet mukarrerat kâmilen defter-i mahsuslarına kayıt, repertuarları tanzim edilmiştir.

Eskişehir Ambarları

İstanbul ambarlarının Eskişehir'e nakli ile cemiyetin eşya ve levazım-ı ihtiyatîyesinin orada temerküzü takarrür ve İstanbul'da cemiyetimizin gayesine hadim olabilecek bilimum eşya ve malzemenin Eylül [1]925 tarihinde nakline başlanmış ve [1]926 senesi Martı nihayetinde itmamını temin edecek tedabir alınmıştır.

Eskişehir ambarı teşkilatı:

- 1. Ecza-yı tıbbiye deposu**
- 2. Malzeme-i tıbbiye ve cerrahiye deposu**
- 3. Çamaşır eşyası deposu**
- 4. Porselen ve eşya-yı mütenevvia deposu**
- 5. Makine ve otomobil deposu**
- 6. Tamirhane olmak üzere altı kısım.**

olup memurini 1 müdür, 1 muavin, 4 şube memuru, 6 şube memur muavini, 2 sevk memuru ve 6 tamirhane makinisti ve şoför, 4 şube hademesi, 2 kapıcı, 13 daimi amele ve bekçidir.

“12” adet pavyondan mürekkep olarak inşa edilmiş olan Eskişehir ambarları İstanbul'dan gelen malzemeyi istiaba kâfi gelmediğinden Küçük Zabıt Mektebi'nde cemiyetimizin malı olan altı büyük putrel istinadlı hangar Eskişehir'e nakledilerek ambarlarımıza ilave edilmiş ve ayrıca üzeri sactan olmak üzere dört pavyon daha inşa ettirilmiş olduğu gibi çiftliğin emval-i metrukeye ait olan on beşte yedi hissesinin altı hissesi mubayaa edilmiş ve bir hissesinin mubayaası için de teşebbüsat-ı lazımede bulunmaktadır. ^[61] Bu suretle cemiyetin malı olacak olan çiftlikten zeriyyat icrası veyahut ahire icar suretiyle istifade teemmül edilmektedir.

İstanbul Ambarları ve Satış Komisyonu: Kısım-ı mahsusta tafsil edildiği üzere cemiyete lüzumsuz olan malzeme satılmak üzere İstanbul'da müfettiş-i umumi Çorum Mebusu Doktor Mustafa Beyefendi'nin taht-ı nezaretinde teşkil edilen komisyon-ı mahsus emrine bırakılmış olup bu tasfiye 1926 senesi ilk altı ayı zarfında ikmal edebilmek için azami mesai sarf edilmektedir. 1 Eylül [1]925'te ifa-yı vazifeye başlayan komisyon sene-i mezkûr nihayetine kadar (353852) liralık satış yapmıştır.

İstanbul'da bırakılan malzemenin perakende suretiyle halka fûruhtu için 340 [1924] senesi Ağustosunda Sultanahmet Camii avlusunda tesis edilmiş olan satış sergisinin 15 Ağustos 341 [1925] tarihinden itibaren faaliyeti tezyid ettirilmiş ve sene-i mezkûre zarfında bu tarihe kadar (33603) liralık satış yapan bu müessese 15 Ağustostan sene-i mezkûr gayesine kadar (55875) liralık hâsılat temin etmiştir. 1 Eylül 341 [1925] tarihinden itibaren satış

komisyonu idaresinde faaliyetine devam eden bu sergi [1]926 senesi Nisanına kadar idame ettirilecektir.

Hastabakıcı Mektebi

Uzun seneler devam eden müzakere ve münakaşalardan sonra hastabakıcı mektebinin 1925 senesi Şubatında ilk defa İstanbul'da tesisine muvaffakiyet hâsıl oldu. Memleketin muallim ve tecrübe-dide hastabakıcılara ihtiyacını yalnız etibba değil hastalar ve etrafındakiler aynı şiddet ve hararet ile ^[62] hissetmekte olduklarından bu tesis Türk tarih sahnesinde parlak bir sayfa işgal edecektir.

Mektebin Talimatnamesi:

Madde 1- Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti, hastabakıcı yetiştirmek ve yetişenlerin bu meslekte ifa-yı hizmet etmelerini temin eylemek üzere “Hilal-i Ahmer Hastabakıcı Mektebi ve Yurdu” tesis etmiştir.

“Hilal-i Ahmer Hastabakıcı Mektep ve Yurdu” Hilal-i Ahmer daimi hastanesi tesisinde oraya rapt ve ilhak edilecektir.

Heyet-i İdare ve Tedrisiye:

Madde 2- Mektep ve yurdun idaresi Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin hâsılât-ı umumiyesinden tefrik edilecek meblağ ve atiyen hastaneden alınacak ücurat ve eshab-ı hayır ve hasenat tarafından bu müesseseye hastabakıcılık gayesini tervec için vaki olacak teberruat ve yetişen hastabakıcıların hizmetlerinden hâsıl olacak varidat ile temin edilecektir.

Madde 3- Heyet-i idare, ikisi hanım olmak üzere yedi azadan tereküp eder. Ve bu heyet azası merkez-i umumi tarafından intihap olunur. Muallimler lüzumunda beray-ı istişare bu heyet içtimaatına davet olunurlar. Heyet aralarından birini reis intihap eder. Heyetin umur-ı hesabiyesi merkez-i umumi muhasebesi tarafından idare olunur. Mektebin memurin-i idaresi: bir müdür, bir başhemşire, bir kâtip ile müstahdemin-i sairinden ibarettir. Bunların intihap ^[63] ve suret-i istihdamları hakkında heyetçe verilecek karar merkez-i umumice tespit olunur. Müdür heyet-i idare meyanından intihap olunamaz.

Madde 4- Heyet mektep ve yurdun idaresine ait hususat ile mütemadiyen meşgul olur. Hastabakıcılık teşkilatına alaka gösteren ve ba-husus ayrıca teberruatta bulunmak suretiyle ibraz-ı muavenet eden zevat merkez-i umumi kararıyla fahri aza sıfatını iktisap eder. İşbu fahri aza heyet-i idarenin tespit edeceği içtimalara ve umumi imtihanlara ve müsamere ve konferanslara davet edilir. Heyet-i idareyi daima her üç ayda bir mektep ve yurdun vaziyet ve muamelatı hakkında merkez-i umumiye rapor verir. Heyet tarafından vaki olacak teklifatın meriyeti merkez-i umuminin kabulüne mütevakkıftır.

Tedrisat programı muallimler dahi dahil olduğu halde mektep heyeti tarafından tertip, merkez-i umumi tarafından tasdik olunur.

Madde 5- Müdür, mektebin intizam-ı dahilisini muhafaza ve idame ve talibata tedrisatın cihet-i amelîyesi için gidecekleri hastaneye muntazaman devamlarını ve orada matlup veçhile iktisab-ı mümarese ve malumat eylemelerini temin ve talibatın suret-i tahsil ve

hatt-ı hareketlerini takip ile lazım gelenleri tecziye ve lede'l-ı icap mektepten ihraç hususlarını mektep heyetine teklif etmekle mükelleftir.

Mektep dahilindeki bütün memurin ve müstahdeminin taltif ve tecziyesi veya azil ve ihracı hakkında esbab-ı mucibe beyanıyla mektep heyetine müracaat etmek dahi müdürün cümle-i vezaifindedir. [64]

Madde 6- Muallimler program dahilinde hastabakıcılara tedrisat-ı nazariye ve amelîyede bulunacak ve tedrisat hakkında heyet-i idare ile müştereken teklifat yapabilecektir. Başhemşire kâffe-i vezaifinde müdüre muavenet edecek ve gaybubetinde ona vekâlet eyleyecektir.

Müddet ve Şerait-i Tahsiliye:

Madde 7- Mektebin müddet-i tahsiliyesi üç devreye taksim olunmak üzere iki sene üç aydır. İlk üç ayda talibatın bir muallimenin nezareti altında hasta koğuşlarındaki tertibat ve tathirata ve hastalarla temasa ve amelîyathane ve laboratuvarındaki muamelata alıştırmak suretiyle hastabakıcılık mesleğine derece-i heves ve tahammülü tecrübe edilir. Müteakiben muntazam tedrisat senesi başlar. İlk sene-i tahsiliye nihayetinde heyet-i tedrisiye ve müdürden ve mektep heyetiyle merkez-i umumiden intihap edilecek azadan müteşekkil bir komisyon huzurunda imtihanları icra edilerek muvaffak olan talibat ikinci devre-i tahsiliyeye geçer. İkinci devre nihayetinde aynı heyet muvacehesinde huruç imtihanı icra edilerek muvaffak olacak talibata hastabakıcılık şahadetnamesi verilir.

Madde 8- Mektebe kabul edilen talibat için ilk üç ay tecrübe devresi olduğundan bu müddet zarfında talibat gerek mektep idaresi kararı ve gerek kendi arzusuyla bila-kayd u şart terk-i tahsil edebilir. Bu devreden sonra ve bütün tahsil esnasında ahval ve harekâtı hastabakıcılık mesleğinde tahsile devamı müsait olmayanlar heyet-i idare kararıyla derhal ve her zaman [65] mektepten çıkarılır. İmtihanların zaman ve suret-i icrası talimatnamede tasrih edilecektir.

Madde 9- Talibatın iskân ve iâşe ve ilbası masarifi Hilal-i Ahmer'e aittir. Talibata ilk üç aylık tecrübe devresinden sonra zaman ve ihtiyaca göre heyet-i merkeziyece takdir edilecek "muhassest-ı şehriye ita olunur." Şahadetname ahzedenler yurt ahkâmına tabidir.

Madde 10- Her talebe tecrübe devresinden sonra derslere devamından itibaren Hilal-i Ahmer tarafından hayat sigortasına kaydedilir. Sigorta muamelatı talimat-ı mahsusası ahkâmına tevfikân icra edilir.

İkmal-i tahsil ile şahadetname alacaklara "Hilal-i Ahmer hemşiresi" unvanı ve bir "alamet-i mahsusa" verilir.

Madde 11- Müddet-i tahsili esnasında talibata tatil zamanında her sene ancak bir ay mezuniyet verilir. Mamafih bir mazeret-i kavîyyesi tebeyyün edenlere heyet-i idare kararıyla nihayet dört hafta daha mezuniyet verilebilir. Bu nevi mezuniyetler esnasında talibatın muhassestı kat edilmez. Mamafih bir senede iki aydan ziyade mezuniyet almak mecburiyetinde kalanların muhassestı kat olduğu gibi gaybubet ettiği zamanı ertesi sene itmam etmedikçe müddet-i tahsiliyeyi bitirmiş sayılmaz.

Madde 12- Şahadetname ahzından itibaren mürur edecek beş sene zarfında yurt talimatnamesine göre davetine icabet etmeyen veya bir memuriyete tayin edildiği halde heyet-i merkeziyece şayan-ı kabul bir mazereti olmaksızın hizmetine devam eylemeyen veya herhangi ^[66] bir sebepten dolayı ihraç edilen veya kendiliğinden terk-i hizmet eyleyen hemşire Hilal-i Ahmer hemşiresi unvanından ve buna ait hukuk ve bu müsaadattan mahrum olur. İhtiyar edilmiş olan masarif-i tahsiliye ber-mucib-i mukavele kefilinden talep ve istirdat olunur. İlk devre imtihanında şerait-i mahsusası dahilinde muvaffak olamayan talibat bilakayd u şart ihraç edilir.

Madde 13- Esna-yı tahsilde had bir hastalığa duçar olan talibat Hilal-i Ahmer hastanesi tesis olununcaya kadar Hilal-i Ahmer'in göstereceği hastanede Hilal-i Ahmer hesabına tedavi olunur. Kendi hanesinde tedavi olunmak arzu edenlere hastaneye verilecek masraftan başka bir şey verilmez. Hastalık neticesinde talibatın tahsile devam edemeyecek surette alil olduğu tebeyyün ederse mektepçe o zamana kadar talebeye edilmiş olan masraf talep ve istirdat olunmaz. Talibattan birisi azami bir seneden fazla süren bir hastalıkla malul olursa bir sene nihayetinde kaydı terkin edilir.

Madde 14- Mektepte mevcut memurun ile talibat ve müstahdeminin tayinatı mektep heyeti tarafından tertip edilir.

Madde 15- Hemşireler meyanında beş senelik hizmet-i mecburiyeyi ifadan sonra hastabakıcılık hizmetinden çekilmek isteyenlerden masarif-i tahsiliye istirdat olunmaz. Fakat Hilal-i Ahmer hemşirelerine mahsus alamet-i farika geriye alınır. Bu beş seneden sonra yine Hilal-i Ahmer'e merbut kalmak isteyenler yurt talimatnamesi ahkâmına tebean hizmetlerine devam eder. ^[67]

Şerait-i Kabul:

Madde 16- Mektebe kabul olunmak için:

- a) Türk tebaası olmak
- b) Lede'l-muayene tammü's-sihha, boy ve sıkket ve teşkilatça elverişli bulunmak
- c) Ehl-i iffet ve hüsn-i ahlak eshabından bulunduğu inde'l-tahkik tebeyyün etmek
- d) Türkçe okuyup yazmak bilmek (tahsil-i tali görmüş olanlar tercih edilir.)
- e) Sinnen yirmiden dun, otuz beşten efsun olmamak
- f) Müteehhil [evli] olmamak

g) On ikinci maddede beyan olunan ahkâmı ifa edeceğine dair kefalet-i maliye ita eylemek lazımdır.

Nehari [gündüzlü] Talibatın Şerait-i Kabulü:

Madde 17- Hastabakıcı mektebine nehari talibat dahi kabul olunur. Nehari talibat mektepçe ibate ve iaşe ve ilbas olunmadıkları gibi tahsisat dahi almazlar. Haklarında on altıncı maddede muharrer şerait-i kabulden (f) ve (g) fıkraları cari olmaz. Alacakları şahadetnamelerin kıymet-i fenniyesi leylî talibatın şahadetnameleri ile müsavidir. Ancak ikmal-i tahsilden sonra Hilal-i Ahmer'e karşı hiçbir kayıt ile mükellef değildir. ^[68] İşbu

talimatname mucibince mektebe kayıt ve kabul olunan talebe tecrübe devresine ait tatbikat-ı ameliyeyi görmek üzere Gureba, Haseki, Cerrahpaşa Hastanelerine gönderilmiş ve buralarda etibba ve hemşirelerin nezareti altında çalıştırılmışlardır. Bu devre zarfında tahsile kabiliyeti olmayan veya tahsil arzusunda bulunmayan hanımların kaydı terkin edilmiştir.

Tecrübe devresini muvaffakiyetle ifa eden talebeler 21 Mayıs 341'den [1925] itibaren program mucibince muntazam tedrisata başlattırılmış ve tedrisat bu tarihten itibaren muntazaman devam ettirilmiştir.

Nazari tedrisata tabi olan talebeler aynı zamanda her gün sabahları saat yediden on üçe kadar hastanelerde muhtelif şubelere devam ettirilmiştir.

Talebelerin hepsi aynı kabiliyet ve iktidarda olmamakla beraber umumiyet itibarıyla iyi çalıştıklarını kemal-i memnuniyetle kayıt ve işaret eyleriz.

İlk sınıf talebelerinin mektebin tesis ve güşadının tehhüründen ancak 21 Şubat 341'de [1925] mektebe kayıt ve kabul edilebilmeleri tedrisatı ve imtihan zamanlarını değiştirecek bir vaziyet ihdas ettiğinden bu sene yaz tatilleri yapılmayarak bila-fasıla tedrisatın idamesi sayesinde birinci sınıf imtihanı Şubat 1926'da ikmal edilmiştir.

Yeniden alınacak talebenin sene-i tedrisiye ortasında kayıt ve kabullerindeki mahzur nazar-ı dikkate alınarak ikinci sınıf talebeleri Teşrinievvel [Ekim] 1925 tarihinde kayıt ve kabule başlanmış ve yeni sene için yirmi dört talebe alınmıştır.

Hal-i hazırda iki sınıfın mevcudu 43'e balığ olmaktadır.

Yeni talebeler arasında beş senelik ilk tahsil devresini tamamen ^[69] bitirmiş ve Fransızcaya aşına ve istikbalde kıymetli hastabakıcı olacak kabiliyette pek çok hanım vardır.

Yeni talebelerin kabullerini ve melbusat-ı istihzaratını müteakip beşi Haseki, Cerrahpaşa ve mütebakisi Gureba Hastanesi'ne tevzi edilmiştir. İlk sınıfla beraber bütün talebelerin yirmi beşi Gureba, onu Haseki ve dokuzu Cerrahpaşa hastanelerine devam etmektedir.

Hilal-i Ahmer Mecmuası

15 Ağustos 1341 [1925] tarihinde beşinci senesini idrak eden her ayın on beşinci günü neşredilmekte olan Hilal-i Ahmer Mecmuası bir müdürle bir Fransızca ve İngilizce kâtibi tarafından idare edilmektedir. Tahrir ve idare müdürü Haydar Beyefendi'nin mecmuanın neşrinde de mesbuk olan himmetlerini burada lisan-ı takdirle kayıt ve işaret eyleriz. ^[70]

Merakiz ve Şuabat

Deruhte eyledikleri vazifeyi yüksek bir hüsn-i hamiyet ve vatanperveri ile mütehassis olarak ifa eylemekte olan merakiz ve şuabat heyetleri yeni nizamnamenin tatbikatı sahasında da çok kıymetli mesai ibraz eylemişlerdir. Halktan doğan ve halk içinde taazzuv ederek neşv-i tabiisini takip eden her teşekkül-i içtimai ve siyasi gibi bünye-i tesisi kendinden olan teşkilatımızın metin esaslar üzerinde yürüyeceğine, kendi kendini teşkil eden vilayet merkezleri kaza, nahiye ve köy şubeleri aziz toprağımızın her tarafını en samimi bir teavün

[yardımlaşma] şebekesiyle ve en hakiki bir temsil kudretiyle saracağına kuvvetle itimadımız vardır.

Merakiz ve şubatımızın en samimi ve ciddi bir disiplin ile nizamname ve talimatnamelere riayet ve sadakatle mesaisini tanzim ve teksif etmesine tamimler ısdarıyla, Dahiliye ve Sıhhiye Vekâlet-i celileleri teşkilatından istiane ve muamelatlarını musirren ve muntazaman takip suretiyle azami derecede çalışılmıştır. Matlup gayeye vusul için merakiz ve şubatımızın pek muhterem rüesa ve azasının şimdiye kadar olduğu gibi müzaheret ve feragat-ı nefis derecesindeki mesailerinin imtidad ve tevalisini temenni ve bu fırsattan bi'l-istifade cümlesine azim teşekkürler ederiz.

Muaddel nizamname-i esasinin mevadd-ı mahsusası mucibince merkez-i umuminin İstanbul'dan Ankara'ya nakli üzerine İstanbul'da, İstanbul ve Beyoğlu vilayetlerinde birer Hilal-i Ahmer merkezi teşkil ve Kadıköy şubesi Üsküdar vilayeti merkezine kalb edilmiştir.^[71]

İstanbul Merkezi

İlk meclis-i umumisini 1925 senesi Haziranının on sekizinci günü akdeden İstanbul merkezi, bilhassa aza kaydına ehemmiyet-i mahsusa atfederek [1]925 senesi kongresi on dört murahhasla temsil eylemiştir. 339 [1923] senesi zarfında merkez-i umumi tarafından teşkil ve faydalı neticeler istihsal edilmiş olan semt teşkilatını yeni nizamname mucibince kaza ve nahiye şubeleri esasına göre tadil ederek Adalar ve Bakırköy'ünde kaza şubeleri ve şehrin vilayet merkez-i hududu dahilinde 15 nahiye şubesi ve iki yüz kırk iki mahallede “mahalle-karye” şubeleri teşkil eylemiştir. Kısm-ı azami teşkilatlarını ikmal etmiş olan bu şubatin [1]926 senesi zarfında çok kıymetli mesailerine ve muvaffakiyetlerine intizara gerek heyet-i merkezilerine ve gerekse şubat heyetlerini teşkil eden zevat kuvvetli bir zamân teşkil eder. Cemiyetin malı olan eski merkez-i umumi binası, İstanbul merkezinin emrine tahsis edilmiştir.

Muaddel nizamname esası ahkâmına tevfikân meclis-i umumilerince tasdik ve merkez-i umumimizce kabul edilmiş olan merkezin 1926 senesi bütçesi ber-vech-i zirdir.^[72]

	<u>LİRA</u>		<u>LİRA</u>
Masarif-i idare	9300	Şubeden irsalat	20000
İmdat ve muavenet	5322	Müsamere hâsılatı	10000
Merkez-i umumiye irsalat	21931	Çiçek günü	1200
	<u>36553</u>	Gazete	500
		Şefkat pulları	100
		İane kutuları	250
		Hükümet ve evkaf bütçelerinden	1
		Teberruat-ı Ayniye	1

Varidat-ı vesaire	1
İane müessesat-ı ticariye teberruatı	4500
	<u>36553</u>

1925 Senesinde Heyet-i Merkeziyesi:

Doktor Ali Paşa Hazretleri, Safiye Hüseyin Hanımefendi, Doktor Ömer Lütfü, Doktor Tevfik Salim, Celal Sahir, Doktor Burhaneddin, Haydar Muhiddin, Doktor Galip Hakkı beyefendiler teşkil eylemişlerdir.

1926 senesi meclis-i umumisinde kura keşidesiyle çıkan azadan dördü tekrar ve Doktor Galip Hakkı Beyefendi'nin yerine de Müderris Şemseddin Beyefendi intihap edilmek suretiyle 1926 senesi heyet-i merkeziyesi teşekkül etmiştir.

Heyet-i idaresi

Reis-i evvel: Doktor Ali Paşa Hazretleri

Reis-i sani: Müderris Şemseddin Beyefendi

Kâtib-i umumi: Celal Sahir Beyefendi

Muhasebeci: Doktor Burhaneddin Beyefendi

Veznedar: Haydar Muhiddin Beyefendi. ^[73]

Ve 1926 senesi Meclis-i Umumisine murahhas olarak

İbrahim Tali, Tevfik Salim, Hâkim Rıza ve Celal Sahir beyefendiler intihap kılınmışlardır.

21 Eylül 341 [1925] tarihinden sene-i mezkûre gayesine kadar 99164 kuruş varidat temin 162753 kuruşunu masarif-i idareye sarf eylemiş ve Adalar şubesinden devredilen 1098476 kuruş balo hâsılatından 643600 kuruşu merkez-i umumiye teslim eylemiştir.

[1]1926 senesi bütçesi varidat faslı merkezin henüz teşekkülü itibarıyla asgari olarak konulmuş miktar olup bu kıymetli heyet-i merkeziyenin mesaisiyle erkamın birkaç mislinin tahakkuk ettirileceğinden kuvvetle ümitvarız.

Adalar Şubesi

İstanbul merkezinin teşekkülüne kadar merkez-i umumiye merbut olarak ifa-i faaliyet etmiş olan Ada şubesi 1925 senesi zarfında 11564 lira varidat temin, 45019 kuruşu merkez-i umumi veznesine ve 1098476 kuruşu İstanbul merkezine teslim eylemiştir.

Heyet-i idaresini teşkil eden Cafer Fahri, Talha Yusuf ve Leon beylerin temin ve tezyid-i varidat hususunda masruf himmetleri şayan-ı kayd ve teşekkürdür. ^[74]

İzmir Merkezi

Müspet ve müsmir sahalarda ifa eylediği güzide kıymetdar hidemat ve mesaisi ile daima merkez-i umumisinin ve muhitinin takdir ve şükranlarını isticlab eden bu merkez heyet-i muhteremesi, 1925 senesi zarfında 71815 lira varidat temin eylemiş bunun 18292 lirasını tesis eylediği dispanserlere ve 2611 lirasını muhtacine muavenete ve 4115 lirasını da hastaneye sarf ederek 47734 lira masraf ihtiyar eylemiş merkez-i umumiye de 18670 lira irsalatta bulunmuştur.

İkiçeşmelik'te tesis ve Torbalı'da müceddeden inşa eylediği dispanseri bu sene zarfında da idame eylediği gibi Karşıyaka ve civarı muhtacini için de mahal-i mezkûrede yeniden bir dispanser güşad ve bütçesi dahilinde olmak üzere mülhakatta tesis olunan memleket hastanelerine muktezi yatak, yorgan, battaniye, karyola gibi levazım-ı tesisiyeyi ita ve İzmir'in kurtuluş günü şerefine öksüzler yurdundan 116 ve bikes çocuklardan da 47 çocuğu sünnet ettirmiştir.

Germencik'te vukua gelen seylab felaketedelerine memur-ı mahsus vedaatiyle muktezi mevadd-ı iaşeyi tevzi ettirdiği gibi 80 adet çadır, 2000 battaniye, 500 takım çamaşır, 1250 çift çorap, 100 yatak, 100 yorgan ile 500 lira nakit irsal eylemek suretiyle çok seri ve müsmir yardımda bulunmuştur.

Bundan başka mahalli muhtacın ve muhacirinine 25000 kilo kömür tevzi ettirmiş ve ayrıca da muavenet-i nakdiyede bulunmuştur. ^[75]

Merkez-i umuminin inzimam-ı muvaffakatiyle İzmir mıntikasının sıhhi teşkilatını plaj, sanatoryum, gibi asri teşkilat ile kemale erdirmek gayesiyle Kokaryalı [Güzelyalı]'da çok müsait fiyatla mebanî ve arsa ve plaj mahali satın almıştır. Bu tesisat ve teşkilata 1926 senesinde iptidar edilmiş bulunacaktır.

1926 bütçesi:

	Lira		Lira
Masarif-i idare	10000	Aza taahhüdatından	5000
Kırtasiye ve evrak-ı matbua	200	Müsamere hâsılatı	30000
Sigorta ücretleri	900	Çiçek günü	2500
Müteferrika	2000	Şefkat pulları	5000
İcar bedelatı	1300	Hükümet ve evkaf bütçelerinden	7150
Rozet tevzi masrafı	100	Enval-i gayrimenkule bedel-i icarından	3240
Kurban derileri	1500	Teberruat-ı ayniye hâsılatı	15000
Müsamere masrafı	5000	Varidat-ı saire	2000
Dispanserler masrafı	18000	İanat	15000
İmdat ve Muavenet	1000	Dispanserler hâsılatı	10000
Merkez-i umumiye irsalat	54890		
	-----		94890

Nizamname mucibince aza-yı mevcudenin sülüsünün tebdili için keşide olunan kura azadan Eczacı Ferit, Hacı Yunus, Yavaşzade Mehmet Şükrü beylerle Sabire Yunus, Nakiye Hacı Halil, Saadet Esat hanımlara isabet etmiş ve rey-i hafı ile yapılan intihapta meşguliyet-i şahsiyesinin kesreti hasebiyle istifa etmiş olan Mehmet Şükrü Efendi'den maadası ibkaen ve Doktor Muallim Hulusi Bey müceddeden intihap edilmiştir. Bu suretle 1926 senesi heyet-i merkeziye atideki zevattan teşekkül etmiştir. ^[76]

Tabip Mustafa Enver Beyefendi

Meclis-i idare vilayet azasından Hüsnü Beyefendi

Doktor Hasan Sükûti Beyefendi

Eytam müdür-i esbakı Hacı Halil

Doktor Taşlızade Ethem “ Heyet-i idare azası olmak üzere”

İzmir İhracat ve İthalat Türk Anonim Şirketi Müdürü Agâh Beyefendi

Doktor Bahtiyar

Tüccar Hacı Ali

Doktor Hulusi

Saadet Esat Hanımefendi

Doktor Şükrü Osman Beyefendi

Sabire Yunus Hanımefendi

Şifa ve Hilal Eczanesi sahibi Ferit Beyefendi

Nerime Selman Hanımefendi

Nakiye Hacı Halil Hanımefendi

[1]1926 senesi meclis-i umumisine Mebus Necati, Kâmil, Münir, Osmanzade Hamdi, Celal, Rahmi ve Şükrü Kaya beyefendiler murahhas intihap kılınmıştır.

İzmir merkezi meclis-i umumisince, heyet-i merkeziyenin mesai ve icraat-ı umumiyesinin her türlü tenkit ve müzakereden azade olduğuna ve heyet-i merkeziyeyi teşkil eden zevatın ve bilhassa Reis-i sani Hüsnü Beyefendi'nin mesai ve ikdamları şayan-ı takdir ve teşekkür görülmüş olduğuna karar verilmiştir. ^[77]

Meclis-i umuminin işbu takdirat ve teşekküratına merkez-i umumimiz de şükranlarıyla iştirak eyler.

İzmir merkezine tabi olarak müteşekkil Bergama, Çeşme, Seferihisar, Karaburun, Menemen, Şita, Urla, Reşadiye, Kınık, Ayazmend, Bayındır, Kozak, Turanlı, [Kvnc], Tire, Ödemiş, Handarlı, Dikili, Kuşadası, Torbalı, Seydiköy, Havza-yı Cedid, Değirmendere şubelerinden bu sene zarfında:

Karaburun şubesi İzmir merkezine 250

Bergama “	“	“	1500
Ödemiş “	“	“	500
Bayındır “	“	“	500 merkez-i umumiye 500
Değirmendere “	“	“	156
Torbali “	“	“	400
Seydiköy “	“	“	500
Kemalpaşa “	“	“	500
Urla “	“	“	978 merkez-i umuma 94
Tire “	“	“	___ merkez-i umuma 296,45 göndermişlerdir.

Edirne Merkezi

341 [1925] senesi hesabı gelmemiş ancak sene-i mezkûre zarfında 2329 lira merkez-i umumiye gönderilmiştir.

Derviş, Müftüzade Şerif, Mustafa Kasım, Doktor Celaleddin, Doktor Ali, Doktor Fuat, Doktor Cemal, Eczacı Ferit Fahri, Eczacı Yakup, Hasan, Mustafa Sami beyler 341 [1925] senesi heyet-i merkeziye ve idaresini teşkil etmişler ve 1926 bütçesiyle heyet-i merkeziye intihabatı rapor taba verilinceye kadar gelmemiştir.

Şubeleri: Uzunköprü, Havza, Kavaklı, Lalapaşa ^[78]

Uzunköprü Şubesi

Talimatnameye tevfik-i hareketle hesabını muntazaman göndermiş ve merkez-i umumiye beş yüz lira irsalat-ı nakdiyede bulunmuştur. Havza şubesi merkez-i umumiye 129 lira 95 kuruş göndermiştir. Kavaklı şubesi tarafından bu sene irsalat vaki olmadığı gibi hesabı hakkında da malumat alınamamıştır.

Lalapaşa Şubesi

41 [1925] senesi hesabını muntazaman göndermiş ve 19 Kânunusani [Ocak] [1]1926 tarihinde de sene-i mezkûre zarfında derç ettiği 520 lira 23 buçuk kuruşu merkez-i umumiye irsal etmiştir.

Amasya Merkezi

Amasya merkeziyesi heyet-i idaresi, Reisi Doktor Rıza Tahsin, Reis-i sani Mahmut, Kâtip Kadızade Fuat, Veznedar Kadri Hasip, Muavini Topçuzade Mazhar beyler olmak üzere İsmail Hakkı, Osman, Rifat, Doktor Selim Hakkı, Veysel, Körükzade Nurettin beyler heyet-i merkeziyeyi teşkil etmişlerdir.

Merkezin 341 [1925] senesi zarfında merkez-i umumiye irsalat-ı nakdiyesi 1050 lira olup hesap ve bütçesi henüz gelmemiştir.

Şubeleri: Havza, Gümüşhacıköy, Vezirköprü, Lâdik, Merzifon'dur.

Bunlardan Gümüşhacıköy şubesinde 30, Vezirköprü şubesinde 70, Lâdik şubesinde 126 lira 20 kuruş merkez-i umumiye 341 [1925] senesinde irsalat vaki olmuş ve 341 [1925] senesi hesabı gelmemiştir. ^[79]

İzmit Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 6714 lira 94 kuruş varidat temin ve 1234 lira 39 kuruş idare ve tahsil için sarf edilerek merkez-i umumiye 3895 lira 40 kuruş irsalatta bulunmuştur.

Temin-i varidat hususunda sarf eylediği kıymetli mesai ve hidemat, hesabının intizamında da meşhud olan bu merkez heyetini;

Ali Galip, Hüseyin Bedreddin, Hakkı, Safer Vehbi, Kemal beyler idare heyeti olmak üzere Doktor Şahap, Doktor Şevket ve Avukat Aziz, Osman Zeki, Terzizade Emin, Müftüzade Cevdet beylerle Muallim Mürüvvet, Hatice hanımlar teşkil eylemişlerdir.

Meclis-i umumilerince tasdik ve merkez-i umumimizce kabul edilen 1926 senesi bütçesi:

Şuabattan irsalat	4326	Şefkat pulları	3000
Aza taahhüdatı	150	Teberruat-ı ayniye	50
Müsamere hâsılatı	500	Varidat-ı muhtelif	650
Çiçek günü	150	İnanat	750

Ve

Masarif-i idare	1200	İmdat ve muavenet	900

Merkez-i umumiye irsalat 7476 olmak üzere 97560 liradır. ^[80]

Şubeleri: Adapazarı, Karamürsel, Kandıra, Geyve, Yalova, İznik kaza şubeleriyle Hendek, Derbent, Bahçecik, Ermeşe, Budak nahiyeleri şubeleri teşkil edilmiştir.

Bunlardan Adapazarı 131504, İznik 2089, Bahçecik 12600, Derbent 700, Karamürsel 2634, Geyve 11500, Kandıra 7500, Yalova 7700 kuruş merkez-i umumi ve İzmit merkezlerine göndermişlerdir. Ve hesabı pek muntazam bulunan mülga İzmit Hanımlar Merkezi 276 lira 24 kuruş varidat temin ve İzmit merkezine teslim eylemişlerdir.

Antalya Merkezi

341 [1925] senesinde 208221 kuruş hâsılat temin ve 57587 kuruş masarif-i idare 5930 kuruş muhacirine, 2455 kuruş Türk Ocağı için mualece ve eşya mubayaasına sarf ve 100000 kuruş ikraz ve 8754 kuruş merkez-i umumiye irsal eylemiştir.

Nizamnameye münafi [aykırı] olarak yaptığı ikraz muamelesinin men-i tekerrür, mebalîğ-i müstakrazın istirdadı [borcun geri alınması] temin edilmiştir.

[1]1926 heyeti merkeziyesi, Doktor Galip, Akif beyler, Başmuallim Raziye Hanım, Kabadayızade Hüseyin, Eczacı Salim beyler Heyet-i İdare azası olmak üzere Muallim Saadet,

Fahriye, Raziye hanımlarla Eczacı Hayri, Karakaşzade Hüsni, Seyfullah, Hüseyin Avni, Şermetzade Ziya, Tarakzade İbrahim, Kesikçi Mehmet, Kaharapizade Süleyman beyler teşkil eylemişlerdir. ^[81]

[1]926 Senesi Bütçesi

Aza taahhüdatı	100	Masarif-i idare	430
Çiçek günü	100	İmdat ve Muavenet	530
Şefkat pulları	20	Merkez-i umumiye irsalat	1510
İanat	80		
Hükümet bütçesinden	500		
Teberruat-ı ayniye	1000		
Varidat-ı muhtelif	650		
Faiz	20		
Teberruat-ı muhtelif	150		
Kurban derileri	500		

olmak üzere 2470 liradır.

Şubeleri: Akseki, Elmalı, Alaiye [Alanya], Finike, Kaş, Korkuteli, Manavgat'tır. Şuabat-ı mezkûreden Elmalı şubesi 2450, Alanya şubesi 16735, Finike şubesi 26922, Korkuteli şubesi 50000, Manavgat şubesi 6627 kuruş irsalat-ı nakdiyede bulunmuşlar ve ayrıca merkezlerine 41775 kuruş göndermişler ise de hangi şubelere ait olduğu hakkında merkezden yapılan istilama henüz cevap vürud etmemiştir.

Adana Merkezi

Heyet-i merkeziyesi: Doktor Yusuf Ziya Bey, Yaver Mehmet Bey, Doktor Hasan Ferit Bey, Nuri, Lütfü, Basri, Hikmet Süreyya, Bahri beylerle Leman Celadet hanımlardan müteşekkildir. ^[82]

Heyet-i idaresi: Reis-i evvel Cumhuriyet Halk Fırkası Müfettişi Hilmi Bey, Reis-i sani Doktor Salih Bey, Kâtip Ferit Celal Bey, Veznedar Mustafa Efendi, Muhasip Şefika Kemal Hanım.

Adana merkezinin 341 [1925] senesi gayesine kadar hesabı vürud etmiş ve sene-i mezkûre zarfında 317704 kuruş varidat temin etmiş ve tesis eylediği dispanserin masarifi ile beraber idare için 132294 kuruş sarf eylemiştir. Sene-i mezkûre zarfında merkez-i umumiye 317704 kuruş irsal eylemiştir.

Şubeleri: Ceyhan, Mersin, Tarsus, Yumurtalık, İslâhiye, Misis, Kars-ı Zülkadriye, Kozan, Karaisalı, Karataş, Karsantı, Feke, Bahçe, Haçın, Hassa, Dört Yol, Osmaniye, Tuzla'dır.

Bunlardan Mersin şubesinde 11000, Tarsus şubesinde 26265, Yumurtalık şubesinde 3100, Karaisalı şubesinde 62692, Hassa şubesinde 3615 kuruş irsalat vaki olmuştur. 1926 senesi bütçesi ber-vech-i atidir:

	Lira		Lira
İta taahhüdatı	18950	Masarif-i idare	6120
Müsamere hâsılatı	500	Muavenet-i muhtelif	1440
Çiçek hâsılatı	1100	Merkez-i umumiye irsalat	16440
Gazete Hâsılatı	500	Bir sene zarfında masarif-i gayrimelhuze	1000
Şefkat pulları	700		
Belediyeden tahsilat	240		
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	2510		
Müzeyyenat bedeli	500		
[Toplam]	25000	[Toplam]	25000

[83]

Aydın Merkezi

Heyet-i merkeziyesini, Avukat Cemal, Doktor Hulusi, Emin, Şakir, Rıfat beyler heyet-i idare azası olmak üzere Ahmet Emin, Hakkı, İbrahim, Kerestecizade Rıfat, Bosnalızade Ahmet, Kunduracı Hilmi beylerle ve Azize Ziya, Hadiye Tefvik, Makbule Tefvik, Muazzez Osman hanımlar teşkil eylemiştir.

1926 senesi bütçesi

Aza taahhüdatı	2000	Masarif-i idare	690
Çiçek günü	300	İmdat ve muavenet	650
Şefkat pulları	50	Merkez-i umumiye irsalat	4010
Teberruat-ı ayniye	3000		

Olmak üzere 5350 liradır.

1341 [1925] seneleri hesab-ı katisi gönderilmemiş olduğundan faaliyeti hakkında derci malumat mümkün olamamıştır. 1927 senesi raporunda kaydedilmek üzere ber-mucib-i nizamname hesabatının irsalini bu vesile ile de rica eyleriz.

Şubeleri: Söke, Bozdoğan, Çine, Karacasu, Nazilli kaza şubeleriyle Bağarası, Germencik, Köşk, Koçarlı, Atca, Sultanhisar, Kuyucak nahiye şubeleridir.

Bunlardan Söke şubesinden 99314, Bozdoğan şubesinden 53380, Çine'den 1522, Atca şubesinden 2200, Sultanhisar'dan 360 kuruş vürud etmiştir.

Ankara Merkezi

Merkez-i umumiye irsalatı 50465 kuruş olup bidayet-i ^[84] teşekkülünden fi 10 Mayıs 341 [1925] tarihine kadar varidatı 116044 kuruş ve masarifatı 14990 kuruştur. Tarih-i mezkûrdan sonraki hesabatına ve meclis-i umumileri raporuna dest-res olamadığımızdan 1925 senesi faaliyetlerinden bahsedilememiştir.

Heyet-i idare azasını Taşpınarlızade Atif, Doktor Hikmet, Toygarzade Naşit, Tüccardan Hacıdedezade Hacı Sabri, Şehremaneti umur-ı tahririye müdürü Hazım beyler teşkil eylemiştir.

Şuabatı: Ayaş, Balâ, Beypazarı, Çubukabat, Haymana, Nallıhan, Zir, Yabanabat [Kızılcacahamam], Kalecik, Keskin, Akdağmadeni'dir.

Bunlardan Ayaş şubesinden 12300, Beypazarı'ndan 3050, Çubukabat 520, Haymana 30000, Zir 6475, Yabanabat, 10000, Keskin 19900, Akdağmadeni 3780 kuruş merkez-i umumiye irsal olunmuştur.

Şuabat-ı mezkûrenin faaliyeti ve Ankara merkezine irsalatı, Ankara merkezinin 10 Mayıs 341'den [1925] sonra hesabatı göndermemesinden ve şuabat-ı mezkûrenin 41 hesabatının vürud etmemesinden derç edilememiştir.

Erzincan Merkezi

341 [1925] senesi hesab-ı katisi gelmemiş ise de vürud eden raporda münderiç olduğu üzere 341 [1925] senesi zarfında 90183 kuruş varidat teminine muvaffak olmuş ve bundan 4200 kuruş masraf ve 34540 kuruş merkez-i umumimize irsal edilmiştir. ^[85]

Erzincan merkezi, 341 [1925] senesi zarfında o havalide iskân edilen muhacirine merkez-i umumimizden mukaddema gönderilen eşya-yı ayniyeden tevzi edilemeyip kalmış olan 1728 parça eşyayı ihtiyacat nispetinde muhacirine tevzi ve ita ve fukara muhacirinden sıtmalılara beş kilo kinin tevzi etmek suretiyle muavenet-i insaniyetkâranede bulunmuştur.

Heyet-i idare ve merkeziyesi: Doktor Şükrü, Kemahi Sağırzade Nuri, Muhasib-i Mesul Ali Rıza, Hapishane Müdürü Şerif, Belediye Eczacısı Sabri, Kaymakam İsmail Hakkı, Binbaşı Asım, Doktor Nail, Doktor Derviş, tüccardan Arapzade Ahmet Hacı, Şeyhzade Süleyman beylerle Faika, Asım, Münevver, Münir, Kabile [kadın ebe] Esmâ, Nevber hanımlardan müteşekkildir.

Merkeze merbut Kemah ve Refahiye şubeleri vardır.

Merkezin 1926 senesi bütçesi

	Lira		Lira
Şuabattan irsalat	250	Masarif-i idare	170

Aza taahhüdatı	750	İmdat ve muavenet	350
Müsamere hâsılatı	40	Merkez-i umumiye irsalat	1030
Çiçek hâsılatı	50		
Şefkat pulları hâsılatı	25		
İane kutuları hâsılatı	25		
Hükümet ve evkaf bütçelerinden tahsisat	50		
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	300		
Varidat-ı muhtelif	40		
İanat	20		
[Toplam]	1550	[Toplam]	1550

[86]

Aksaray Merkezi

Haziran 341 [1925] gayesine kadar hesabı vürud etmiş ve bu devre zarfında 50673 kuruş varidat ve 2627 kuruş masraf yapmıştır.

341 [1925] senesi meclis-i umumi raporu ve hesabat-ı katiyesi ile bütçesi gelmemiş olduğundan faaliyeti hakkında derc-i malumat mümkün olmamıştır.

Eskişehir Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 253522 kuruş irsalatı olup Eylül 341 [1925] gayesine kadar varidatı 158902 ve masarifatı 38248 kuruştur.

Sene-i sabıka heyeti, Şeyh Bahaeddin Efendi, Hacı Mehmet Beyzade Hasan Bey, Kasap Ayedullah, Hacı Salihzade Ali Efendi, Çarpıkzade Osman, İlıcalızade Hüseyin Rıza, Hacı Çakırzade Süleyman Ali Osman, Mihaliçlızade İsmail, Yağcızade Mustafa, Hacı Hakkı Bey ve efendilerden mürekkep olup 1926 senesi intihabatı ve bütçesi henüz vürud etmemiştir.

Şubeleri: Mihaliççık, Sivrihisar, Seyitgazi'dir. Bunlardan Mihaliççık'tan 37300, Sivrihisar'dan 11060, Seyitgazi'den 10497 kuruş merkez-i umumiye irsal edilmiştir.

İçel (Silifke) Merkezi

341 [1925] senesi hesabatı ve bütçesi vürud etmemiş olduğundan ^[87] sene-i mezkûre zarfında faaliyeti hakkında bir malumat derç edilememiştir. Bu devre zarfında merkez-i umumiye 36250 kuruş göndermiştir.

Şubeleri: Anamur, Gülnar, Mut olup Anamur şubesinden 14645, Mut şubesinden 1600 kuruş merkez-i umumiye gelmiştir.

Ertuğrul (Bilecik) Merkezi

341 [1925] senesi bütçesi ve meclis-i umumi raporu henüz gelmemiş bulunduğundan bu hususta arz-ı malumat edilememiştir.

Şubeleri: Söğüt, Yenişehir, Bozüyük ve İnegöl'dür. Söğüt şubesi 78100, Yenişehir şubesi 34755, Bozüyük şubesi 44080, İnegöl şubesi 1712 kuruş merkez-i umumiye irsal eylemişlerdir.

Ordu Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 23705 kuruş varidat ve 5322 kuruş masarifat ve 111340 kuruş merkez-i umumiye irsalat-ı nakdiyede bulunmuştur.

1926 senesi bütçesiyle raporu gelmemiş olduğundan derece-i faaliyeti ve intihabatı hakkında arz-ı malumat edilememiştir.

Artvin Merkezi

341 [1925] senesi hesabatıyla 1926 bütçe ve raporu vürud etmemiş ve 341 [1925] senesi zarfında 10150 kuruş merkez-i umumiye gönderilmiştir. ^[88]

Şube teşkilatının 1926 senesinde ikmal ve merkezin faaliyetine intizar eyleriz.

Hamidabat (Isparta) Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 82832 kuruş varidat 9632 kuruş masarifatı olup sene-i mezkûre zarfında da 40000 merkez-i umumiye irsalatı vardır.

Şubeleri: Eğirdir, Karaağaç, Yalvaç, Uluborlu, Atabey, Keçiborlu'dur.

Eğirdir şubesinde 2000, Yalvaç şubesinde 20000, Uluborlu şubesinde 4500 kuruş vürud etmiştir.

[1]926 heyet-i merkeziyesi, Hacı Ömerzade Yusuf, Orta Mektep Fransızca Muallimi Ali Rıza, Müftüzade Hakkı, Güllüzade Ömer, Ladorzade Ömer, Sıhhiye Müdürü Nazif, Hükümet Tabibi Nuri, Belediye Reisi Hakkı, Muallim Ali Kemal, Muallim Süleyman, Ramazan Muallim Turgut Bey ve efendilerle, Muallim Saniye, Kabile Fitnat, Mürebbiye Asiye hanımlar teşkil eylemişlerdir.

Karahisar-ı Sahip Merkezi- Afyonkarahisar

Karahisar-ı Sahip merkezi şehrin düşmandan tathirini müteakip ihyaen teessüs etmiş ve işgalden mütevellit ıstırapların daha dinmesine meydan kalmadan muhaceret işleriyle uğraşmaya mecbur kalmıştır. ^[89]

Muhtacin ve muhacirine muaveneti teşvik ve terhib etmiş, gaipleri taharri ve üseramızın terfihine delalet eylemiştir.

İanat, rozet, müsamere, teberruat-ı nakdiye, kurban derileri hâsılatı olarak ceman 3228 lira hâsılat yapmış, bunun 990 lirasını ihtiyacat-ı mahalliyeye sarf etmiştir. Muhacirine 76600 kuruşluk malzeme-i gıdaiye, kömür, battaniye tevzi etmiş ve Çobanlar, Sülmenli, Kuleli, Yeniköy'de zuhur eden hareket-i arz mesaibinine muavenet-i acilede bulunmuştur.

22 Kânunusani [Ocak] [1]926 tarihinde münakid vilayet meclis-i umumisinin bilhassa bütçe varidat-ı muhammenesi üzerinde gösterdiği asabiyeti takdirle yâd edeceğiz. 1700 lira varidatın memleketin şerefiyle mütenasip bir takdir ve tahmin olmadığı müttefikan takdir eylemiş ve bu muhammen erkamın sene-i atiyede dört beş misli olarak tahakkuku arzusu izhar edilmiştir.

1925 senesi heyet-i merkeziyesini Gümüşzade Bekir, Sıhhiye Müdürü Şevki, Doktor Nedim, Ahmet Kemal, Hacı Halim, Muallim Hacı Şerif, Arpacızade Hacı Ahmet, Aşkızade Abdurrahman, Meydanzade Hacı Ali, Hacı İbrahim, Hosdizade Hacı Kâmil beyler teşkil eylemiş ve çekilen kurada Doktor Nedim, Muallim Ali Şerif, Hosdizade Hacı Kâmil ve Hacı Halim Bey ve Efendilere isabet eylemiştir. Yapılan intihabatta Leyla Nuri Hanım, Melik Mahmut Hanım, Muallim Talia Hanım, Taşkapılızade Ali Bey, Muallim Ali Şerif Bey, Bubikzade Ömer Efendi, Doktor Salih Bey heyet-i merkeziyeye ilhak eylemişler Karahisar-ı Sahip Mebusu İzzet Ulvi Bey Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisi'ne murahhas tayin kılınmıştır. [90]

Bütçesi

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	150	Masarif-i idare	400
Müsamere hâsılatı	50	İmdat ve muavenet	308
Çiçek günü	100	Merkez-i umumiye irsalat	1062
İane kutuları	20		
Varidat-ı Saire	1200		
İanat	25		
[Toplam]	1770	[Toplam]	1770

Şuabatı

Dinar, Kesikler: bu şube muhasebe talimatnamesine tevfiik-i hareketle hülasa-i hesabiyelerini muntazaman merkez-i umumiye göndermiştir ve bu devre zarfında 15351 kuruş hâsılat yapmış ve 600 kuruşluk muavenet-i muhtelifede bulunmuştur. Bu şubenin [1]926 senesi zarfında kıymetdar hidemat ifa etmesine intizar olunur.

Hükümet Tabibi Ali Rıza Bey, Baytar Memuru Hulusi Bey, Ziraat Bank Memuru Hayri Bey, Erkân-ı Harp Kaymakamlığı'ndan Müstafî Şemseddin Bey, Mahkeme-i Asliye Reisi Niyazi Bey, Müftü-i Belde Mustafa Efendi, Belediye Reisi Osman Efendiler heyet-i merkeziyeyi teşkil eylemişlerdir. [91]

Ardahan Merkezi

Teşkilini memnuniyetle ve hususi bir kıymetle karşıladığımız bu yeni merkezimiz heyet-i idare ve merkeziyesi: Mahmut Nedim, Ziya Hayri, tüccardan Recep, Eylan, Hafız Mithat, Sabit, Mehmet Kemal, Ali Rıza, Mehmet Tevfik İdris, Cavidan, Asaf, Feyzullah ve Emin Bey ve efendilerden teşekkül eder.

Bolu Merkezi

Bolu merkezinin 31 Mayıs 341 [1925] tarihine kadar vürud eden hesabat-ı mucibince 13845 kuruş varidat 11323 kuruş masarifatı ve 341 [1925] senesi zarfında 62586 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vuku bulmuştur.

Şubeleri: Düzce, Göynük, Akçaşehir, Gerede, Mudurnu, Şile'dir. Düzce şubesinden 46200, Göynük şubesinden 62276, Akçaşehir'den 1505, Gerede şubesinden 49775 Mudurnu'dan 10100, Şile'den 1386 kuruş merkez-i umumiye vürud etmiştir. [1]926 bütçesi ve meclis-i umumi raporu henüz gelmemiştir.

Bitlis Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 15623 varidat ve 3000 masarifat ve 11442 kuruş merkez-i umumiye irsalat vuku bulmuştur. Şube teşkilatı yoktur.^[92]

Heyet-i İdare Merkeziyesi: Arif Bey, Sadullah Bey, Hacı Melekzade Abdülbaki Bey, Zülfükârzade Mehmet Bey, Muhasebe Mümeyyizi Ziyeddin Bey, Felamuszade Halef Efendi, Hastane Serhemşiresi Fatma Reyhan Hanım, Kabile Gevher Hanım, Kabile Havva Hanım, Muhasebeden Hurşit Efendi, Evrak Müdürü Suphi Hayri Efendi, Fakızade Yaşar Efendi, Meclis-i İdare Başkâtibi Mehmet Ali Bey, Keferdizade Nesimi Bey, Harpanlızade Osman Efendi.

1926 senesi bütçesi ber-vech-i atidir:

	Lira		Lira
Şuabattan irsalat	50	Masarif-i idare	50
Aza taahhüdatı	60	İmdat ve muavenet	200
Müsamere hâsılatı	50	Merkez-i umumi irsalatı	280
Çiçek günü	130		
Şefkat pulları	20		
İane kutuları	20		
Hükümet ve Evkaf Bütçesinden Tahsisat	100		
Teberruat-ı ayniye	30		
Varidat-ı Muhtelif	70		
[Toplam]	530	[Toplam]	530

1926 senesi kongresine murahhas olarak Bitlis Mebusu Muhiddin Nami Bey intihap olunmuştur.

Bursa Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 1167642 kuruş varidat ve 586586 kuruş masarifat ve 414500 kuruş merkez-i umumiye irsalat vuku bulmuştur.^[93]

Şubeleri: Orhangazi, Orhaneli, Karacabey, Gemlik, Mustafakemalpaşa, Mudanya, Armutlu, Harmancı şubeleridir.

Orhaneli şubesinden 7204, Karacabey 7947, Gemlik'ten 25215, Mustafakemalpaşa şubesinden 4920, Mudanya şubesinden 35878, Armutlu şubesinden 29249, Harmancı şubesinden 2000 kuruş merkez-i umumiye gönderilmiştir.

Heyet-i Merkeziyesi: Meclis-i umumi azasından Abdulkadir Beyefendi, Kız Tatbikat Mektebi Müdürü Latife Hanım, Komisyoncu Adil Bey, Birinci Lise Muhasibi Ali Talip Bey, Eczacı Şükrü Bey, Bizim Mektep Müdürü Zehra Hanım, Birinci Lise Kimya Muallimi Sami Bey, İş Bankası Muhabere Memuru Memduh Bey, Doktor Şefik Lütfü Bey, Kız Muallim Mektebi Muhasibi Ali Vehbi Bey, Tüccardan Hacı Ethem Bey, Muhami [Avukat] İsmet Bey, Doktor Rıza Tahir Bey, Sabık Hanımlar Merkezi Reisesi Firuze Hanım, Muallim Osman Bey.

Heyet-i İdaresi: Reis Doktor Şefik Bey, Reis-i sani Tüccardan Hacı Ethem Bey, Muhasip Ali Talip Bey, Veznedar Eczacı Şükrü Bey, Kâtip Mektep Müdürü Latife Hanım.

1926 senesi bütçesi ber-vech-i atidir:

	Lira		Lira
Şuabattan irsalatı	1698	Masarif-i idare	2284
Aza taahhüdatı	100	İmdat ve muavenet	767
Müsamere hâsılatı	400	Merkez-i umumiye irsalat	6276
Çiçek günü	150		
Şefkat pulları	30		
İane kutuları	200		
Emval-i gayrimenkule icarından	1600		
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	2600		
Varidat-ı muhtelif	2049		
İanat	500		
[Toplam]	9327	[Toplam]	9327

1926 senesi kongresine murahhas olarak Bursa Mebus-ı sabıkı Muhiddin Baha Bey intihap kılınmıştır.

Cemiyetimizin faal ve kıymetdar merkezlerinden biri olan bu merkez muamelatının cemiyetimiz müfettişlerine yaptırılan teftişinde meşhud olan faaliyet ve intizam-ı muamelatından dolayı heyet-i idare kararıyla teşekkür edilmiştir. Sene-i sabıkada olduğu gibi atiyen de tezyid ve tevali-i muvaffakiyetinden ümitvarız. Bu ümidimizi izhara heyet-i merkeziyelerine teşkil eden aza kuvvetli bir zamândır.

Bursa Hanımlar Merkezi: Nizamname-i esas mucibince erkekler merkezine inkılap eden bu merkez 1925 senesi zarfında şayan-ı takdir hidemat ve mesai ibraz eylemişler ve yapılan teftiş neticesi olarak heyet-i mezkûreye teşekkür edilmiştir.

Harmancık Şubesi

Bu şubeye geçen sene merkez-i umumiden kinin gönderildiği gibi bu sene de bir miktar gönderilmiştir.

Mustafakemalpaşa

Yunan fecayiine en çok maruz kalan bu yoksul ve harap cüz-i vatanda Mustafakemalpaşa Hilal-i Ahmer Şubesinin semere-i ikdamatı her türlü teşekkürlere layık görülmüş ve heyet-i idare kararıyla 20 Teşrinievvel [Ekim] 1341/1925 tarihinde şube heyetine teşekkür ^[95] olunmuştur. Bu şube birinci devre-i hesabiyede 6600 ikinci devre-i hesabiyede 15504 üçüncü devre-i hesabiyede 23450 kuruş hâsılat yapmıştır.

Bütçesi

Aza taahhüdatı	100	Şube binası kirası	120
Kurban derileri	600	Müteferrika	50
Çiçek günü	80	Memur maaşı	120
Teberruat-ı ayniye	300	İmdat ve muavenet	202
İane kutuları	150	Merkeze irsalat (Bursa)	738
[Toplam]	1230	[Toplam]	1230

Heyet-i İdare ve Merkeziyesi

Reis: Doktor Muhlis Şerif Bey
Veznedar: Attar İbrahim Efendi
Kâtip: Dügüncüzade Sabri Efendi
Aza: Hafız Osman Nuri Efendi
Aza: Seluşzade Ahmet Efendi
Aza: Talip Rüştü Efendi
Aza: Debbağ Tefvik Efendi
Aza: İsmailzade Hakkı Bey ^[96]

Orhaneli Şubesi

Bütçesi

Aza taahhüdatı	150	Şube binasının kirası	36
İanat	20	Müteferrika ve kırtasiye	25
Kurban derileri	20	İmdat ve muavenet	71
Çiçek günü hâsılatı	100	Merkeze irsalat	188
Teberruat-ı muhtelif	10		
Teberruat-ı ayniye kıymet-i muhammenesi	10		

Şefkat pulları hâsılatı	20		
[Toplam]	330	[Toplam]	330

Mudanya Şubesi

İktisadi mevkiinin yüksekliğine rağmen faaliyeti şayan-ı teessür derecede tevakkuf etmiş olan bu şube teşkil-i tarihinden 16 Ağustos 341 [1925] tarihine kadar 60832 kuruş varidat temin etmiş bunun 11528 kuruşunu mahalli imdat ve muavenet hususata sarf etmiş ve bu tarihten sonra da hiçbir hülasa gönderememiştir. Faaliyete sevki esbabı temin edilmiştir.

Gemlik Şubesi

Keza iktisadi mevkiinin yüksekliğine rağmen faaliyeti tevakkuf etmiştir. Teşkilinden 18 Ağustos 341 [1925] tarihine kadar 82821 kuruş hâsılat yapmıştır. Faaliyete sevki esbabı temin edilmiştir. ^[97]

Heyet-i Merkeziyesi

Bakkal Halil Efendi, Müftü Yusuf Ziya Efendi, Belediye Reisi Şerif Mehmet Efendi, Orman Memur-ı sabıkı Rıza Efendi, Hacı Ömer Efendi, Tapu Memuru Hakkı Efendi, Mal Müdürü İbrahim Hakkı Efendi, İbrahim Efendi'dir.

Armutlu Şubesi

	Lira	Bütçesi	Lira
Aza taahhüdatı	150	Şube binasının kirası	24
İnanat	5	Müteferrika ve kırtasiye	15
Kurban derileri hâsılatı	80	İmdat ve muavenet	50
Çiçek günü varidatı	5	İrsalat	231
Teberruat-ı muhtelifi	5		
Teberruat-ı ayniye kıymet-i hakikiyesi	50		
Şefkat pulları	5		
İane kutuları hâsılatı	20		
[Toplam]	320	[Toplam]	320

Heyet-i Merkeziyesi

İsmail Mehmet Efendi, Yahya Efendi, İbrahim Efendi, Hüseyin Avni Efendi, Mehmet Cemil Efendi, Ali Hayri Efendi, Mehmet Efendi ve Dayı Hasan'ın İbrahim Ağa'dır. ^[98]

Kasaba ahali-i hamiyet-mendani tarafından 300 kilo zeytinyağı teberruat derç ve merkez-i umumiye gönderilmiştir. Merkez-i umumice de geçen sene Bursa Hilal-i Ahmer Merkezi vasıtasıyla fakir muhtacine bir kilo kinin gönderilmiştir.

Karacabey Şubesi

	Lira	Bütçesi	Lira
Aza taahhüdatı	30	Masarif-i idare	15
Çiçek günü	60	İmdat ve muavenet	85
Teberruat-ı ayniye	125	Merkeze irsalat	150
İanat	35		
[Toplam]	250	[Toplam]	250

Şube Heyet-i Merkeziyesi

Eczacı Fuat Bey, Doktor Mustafa Bey, Hacı Muratzade Süleyman Efendi, Dava Vekili Mehmet Hulusi Efendi, Mektep Müdürü Reşat Efendi, Şekerci Salih Efendi, Kırımı Hasan Efendi, Tüccardan Adil Bey.

Bu şubenin tetkik edilen teftiş raporu ve hülasa-i hesabiyesi neticesinde muamelattaki intizam ve say ve faaliyeti şayan-ı takdir görülmüş ve heyet-i idare kararıyla 20 Teşrinievvel 341 [Ekim 1925] tarihinde teşekkür edilmiştir.^[99]

Beyoğlu Merkezi

Muaddel nizamname-i esasi mucibince İstanbul'da teşkil edilen üç merkezden ikincisi olan Beyoğlu Hilal-i Ahmer merkezi yeni teşekkülüne rağmen pek ziyade faaliyet ve mesai sarf etmiş ve az zamanda müsmir neticeler elde etmiştir. Heyet-i umumiyesi 19 Kânunuevvel [Aralık] 1925 tarihinde inikad ederek 1926 bütçesini tespit, ve heyet-i merkeziyesinden bakura çıkan Abdürrezzak Şükrü, Haydar İbrahim, Doktor Refik, Neşet Osman, Avukat Cemal Fazıl beyleri ibkaen ve meclis-i umumiye, Doktor Muhiddin, Refik İsmail, Muhami Salahaddin, Muhami Ramiz, Ankara Şehremini Haydar, Avukat Kuddusi, Abdürrezzak Şükrü, Ankara Şehremaneti İhsaiyat Müdürü Osman, Doktor Neşet Osman ve Abdullah Zafer beylerle murahhası intihap kılmıştır.

Heyet-i merkeziye intihabatından Muhadenet-i Etibba Cemiyeti Reisi Doktor Neşet Osman ve Himaye-i Etfal Cemiyeti heyet-i merkeziyesi azasından Hadiye Selim Sırrı Hanım ve Osmanlı Bankası müdürünün Keresteciyan Efendi ihraz-ı ekseriyet ederek heyet-i merkeziye azalıklarına tayin edilmiştir.

Beyoğlu Hilal-i Ahmer merkezinin 25 Teşrininisani [Kasım] [1]925 tarih 73 numaralı tezkeresinde de nizamname-i esasinin ol babdaki sarahatine binaen devam edemeyen Reis-i saninin müstafî addedildiği ve yerine icra edilen intihapta riyaset-i saniyeye Kâtip Abdürrezzak Şükrü ve kâtipliğe Salahaddin, muhasipliğe Ramiz ve veznedarlığa Bank-ı Osmani müdürünün Keresteciyan efendilerin münhal kalan^[100] bir heyet-i merkeziye azalığına da Nesteren Refik İsmail Hanımefendi'nin intihap edilmiş bulunduğu bildirilmektedir.

Teşrinievvel [Ekim] [1]925 tarihinde teşkil eden bu merkezin, muhit-i faaliyetine topladığı kıymetdar şahsiyetlerle az zaman zarfında şubat teşkilatını ikmal ederek esaslı bir

faaliyete girdiğini ve müsmir netaiç elde ettiğini kemal-i şükranla kaydeyleriz. Teşekkülünden 31 Kânunuevvel [Aralık] [1]925 tarihine kadar henüz teşkilatlarını ikmal ile meşgul bulunmasına rağmen üç ay zarfında 165535 kuruş hâsılat yapmıştır.

Varidatın tezyidine ve Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin mevzu ve gayesinin icabatına matuf olarak bu merkez tarafından tespit edilen icraatın 1926 senesinde feyizli neticelerine intizar eyleyebiliriz.

Bütçesi

	Lira	Bütçesi	Lira
Şuabattan irsalat	60053	Masarif-i idare	11000
İanat	4500	Masarif-i imdadiye	8613
Müsamere hâsılatı	5000	Merkez-i umumiye irsalat	51940
Çiçek günü hâsılatı	1700		
Varidat-ı saire	300		
[Toplam]	71553	[Toplam]	71553

Beyoğlu merkezine merbut şubatın 1926 muhammen hâsılatı

Şişli	13850
Taksim	8000
Fındıklı	3500
Galata	20000 ^[101]
Kalyoncu Kolluğu	10000
Kasımpaşa	10000
Arnavutköy	660
Yeniköy	256
Beşiktaş	3400
Hasköy	1000
Büyükdere	4400
	75066 liradır

Burdur Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 5200 kuruş varidat 162 kuruş masarifat ve 5150 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vuku bulmuştur.

Şubeleri: Tefenni ve Gülhisar şubeleridir. Gülhisar şubesinden 6189 kuruş merkez-i umumiye vürud etmiştir. 1926 senesi bütçesi ve hesabat-ı katiyesi ve intihabatı henüz vürud etmediğinden derc-i malumat mümkün olamamıştır.

Tokat Merkezi

341 [1925] senesi zarfında varidatı 78869 kuruş masarifatı 68401 kuruş olup 16342 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vuku bulmuştur. ^[102]

Şubeleri: Reşadiye, Zile, Erbaa, Karaağaç, Niksar olup Reşadiye şubesinden 2400, Zile şubesinden 4620, Erbaa şubesinden 40807 kuruş vürud etmiştir.

Heyet-i Merkeziyesi: Doktor Vasfi Bey, Sıhhiye Kâtibi Kadir Bey, Mütevellizade Nuri Bey, Kaymakamzade Hüsamettin Bey, Sükûtüzade Hüsni Bey, Binbaşı Salih Bey, Kaymakamzade Hüsni Bey, Gazizade Hacı Mustafa Bey, Sıhhiye Memuru Lütfü Bey, Pazar Müdürü Hamdi Bey, Maarif Kâtibi Nuri Bey, Turhal Müdürü Lütfü Bey, Kadızade Kasım Bey, Baytar Müdürü Mustafa Bey, Zenbihzade Tahsin Bey.

Heyet-i İdaresi: Reis Doktor Vasfi Bey, Reis-i sani Mütakait Binbaşı Salih Bey, Muhasip Nuri Bey, Veznedar Hüsni Bey, Sıhhiye Kâtibi Abdülkadir Bey.

1926 Senesi Bütçesi

	Lira		Lira
Şuabattan irsalat	32 ^{1/2}	Masarif-i idare	55
Aza taahhüdatı	55	İmdat ve muavenet	145
Müsamere hâsılatı	200	Merkez-i umumiye irsalat	243
Çiçek hâsılatı	60		
Gazete	10		
İane kutuları	20		
Varidat-ı muhtelif	20 ^{1/2}		
İanat	45		
[Toplam]	443	[Toplam]	443

[103]

Diyarbakır Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 869819 kuruş varidat ve 1100316 kuruş masarifat ve merkez-i umumiye 60749 kuruş irsalatı vardır.

Masarifat-ı mezkûreden 507805 kuruş mahalli dispanserine nakden ve aynen muavenette bulunmuş ve 691876 kuruş mukabilinde bir adet otomobil mubayaa edilmiştir. Şeyh Sait İsyani'nda mecruhine muavenette bulunmak üzere ayrıca merkez emrine merkez-i umumiyeden 4000 lira gönderilmiştir.

Şuabatı: Siverek, Ergani, Derik, Silvan, Lice, Beşiri'dir.

Siverek şubesinde 13935, Derik şubesinde 8930 kuruş vürud etmiştir.

Heyet-i Merkeziyesi: Meliha Cafer Hanım, Faika Veysi Hanım, Doktor Şükrü Kâmil Müftüzade Hasan, Doktor Gaffur Nüzhet, Attarzade Hakkı, Mehami Kemal Şekip, Sıtkı Tevfik Cevdet, Direkçizade Tahir, Yasinzade Şevki, Zehra İhsan Hanım, Pirinçizade Nedim, Muhasebe ketebesinden Abdülkadir Mustafa Bey ve efendilerden müteşekkildir.

Heyet-i İdaresi: Reis-i evvel Yasinzade Şevki Bey, Reis-i sani Zehra İhsan Hanım, Veznedar Nedim Arif Bey, Kâtip Mustafa Efendi, Muhasip Abdülkadir Efendi. ^[104]

1926 senesi bütçesi ber-vech-i atidir:

	Lira		Lira
Şuabattan irsalat	200	Masarif-i idare	1999
Aza taahhüdatı	1400	İmdat ve muavenet	301
Çiçek hâsılatı	400	Merkez-i umumiye irsalat	3450
Gazete	10		
Şefkat pulları	50		
Hükümet ve evkaf bütçelerinden tahsisat	1500		
Teberruat-ı ayniye Hâsılatı	200		
Varidat-ı muhtelif	190		
İanat	400		
Piyango hâsılatı	400		
Otomobil hâsılatı	1000		
[Toplam]	5750	[Toplam]	5750

Denizli Merkezi

341 [1925] senesi hesabı ve bütçesi vürud etmiş olup sene-i mezkûre zarfında 98542 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vardır.

Şuabatı: Tavas, Garbikaraağaç, Buldan, Çal şubeleridir. Tavas şubesinde 1165, Buldan şubesinde 1770 kuruş vürud etmiştir. ^[105]

Rize Merkezi

341 [1925] senesi hesabı ve bütçesi vürud etmemiş olduğu gibi sene-i mezkûre zarfında merkez-i umumiye irsalatı vuku bulmamıştır.

Şuabatı: Hopa şubesi olup merkez-i umumiye irsalatı yoktur.

Zonguldak Merkezi

341 [1925] senesi hesabı ve bütçesi vürud etmemiştir. Yalnız sene-i mezkûre zarfında 20000 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vardır.

Şubeleri: Devrek, Kozlu, Ereğli, Bartın şubeleridir. Devrek şubesinden 13445 Ereğli şubesinden 15000 Bartın şubesinden 1000 kuruş vürud etmiştir.

Çorum Merkezi

341 [1925] senesi bütçe hesabı gelmediği gibi sene-i mezkûre zarfında irsalat-ı nakdiyede bulunmamış olduğundan bu devre zarfındaki faaliyeti hakkında arz-ı malumat edilememiştir.

Şubeler: İskilip, Hüseyinabat, Osmançık, Mecitözü.

Hüseyinabat şubesinden 8792, Osmançık şubesinden 415 kuruş vürud etmiştir. ^[106]

Çatalca Merkezi

Muntazam faaliyetle temayüz eden bu merkezimizin 341 [1925] senesi zarfında 46411 kuruş varidatı olup merkez-i umumiye 36821 kuruş irsalatı vardır.

Şubeleri: Silivri, Büyükçekmece'dir.

Silivri şubesinden 25900 Büyükçekmece'den 6467 kuruş merkez-i umumiye irsal edilmiştir.

Heyet-i Merkeziyesi: Müftü Osman Efendi, Halk Fırkası Reisi Hayri Bey, Tedrisat Müfettişi Ömer Lütfü Bey, Ziraat Bank Veznedarı Mustafa Efendi, Eşraftan Şerif Bey, Meclis-i umumi azasından Nihat Bey, Eczacı Lütfü Efendi, Bakkal Ahmet Efendi, Fabrikatör Hüseyin Avni Efendi, Belediye Reis-i sabıkı Ali Şükrü Efendi, Müteahhit Naci Bey, Muhtar Mahmut Sıtkı Bey, Başmuallim Fatma Samiha Hanım, Sermühendis Beyin Haremi Suat Hanım, Baytar Müfettişi Şükrü Bey'in Haremi Fahriye Hanım.

Heyet-i İdaresi: Reis Müftü Osman Efendi, Reis-i sani Başmuallim Fatma Samiha Hanım, Kâtip Tedrisat Müfettişi Ömer Lütfü Bey, Muhasip Ziraat Bank veznedarı Mustafa Efendi, Veznedar Eczacı Lütfü Efendi.

1926 Senesi Bütçesi

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	600	Masarif-i idare	30
Müsamere hâsılatı	300	Merkez-i umumiye irsalatı	2070
Çiçek hâsılatı	200		
İnanat	1000		
[Toplam]	2100	[Toplam]	2100

[107]

Çanakkale Merkezi

341 [1925] senesi bütçe ve hesabı vürud etmemiştir. Yalnız sene-i mezkûre zarfında 27425 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vardır.

Şubeleri: Lâpseki, Ezine, Bayramiç, Karabiga, Bergos, Ayvacık şubeleridir.

Bunlardan Ezine şubesinden 28150, Karabiga'dan 10000, Bergos'tan 13466, Ayvacık'tan 50000 kuruş merkez-i umumiye irsalat vaki olmuştur.

Heyet-i Merkeziyesi: Memleket Hastane Sertabibi Operatör İsmail Hakkı Bey, Muteberandan Hacı Hafız Tefvik Efendi, Tüccardan Ahmet Zeki Bey, Eşraftan Nazım Bey, Tüccardan Giridi Ali Haydar Bey, Tüccardan Hüseyin Akif Bey, Operatör Ali Bey, Orman Müdürü Bey'in ailesi Emine Hanım, Karantina Tabibi Turhan Bey, Merhum Celal Bey Haremi Adile Hanım, Eşraftan Hıfzı Bey, Matbaa Müdürü Avni Bey'in Refikası Mevhibe Hanım, Belediye Reisi Sırrı Bey, Eşraftan Veli Bey, Tüccardan Sabri Bey.

Heyet-i İdaresi: Reis Operatör İsmail Hakkı Bey, Reis-i sani Hafız Tefvik Efendi, Kâtip Tüccardan Ahmet Zeki Bey, Muhasip Eşraftan Nazım Bey, Veznedar Giridi Ali Haydar Bey.

Heyeti-i hazıranın merkezin sene-i sabıkaya nispet edilmeyecek bir derece-i tekâmül ve faaliyette ibraz-ı mesai edeceklerinden eminiz.^[108]

Sivas Merkezi

Sivas Merkezi'nin fi 1 Temmuz 341 [1925] tarihine kadar vürud eden hesabı mucibince 341 [1925] senesi zarfında 1 Temmuz 342 [1926] tarihine kadar 38733 kuruş varidat ve tarih-i mezkûra kadar 1550 kuruş masrafı ve 42986 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vuku bulmuştur.

Şubeleri: Tenus, Gürün, Zara, Kangal, Hafik, Divriği, Darende, Yıldızeli şubeleridir.

Tenus şubesinden 540, Kangal şubesinden 30079, Hafik şubesinden 15000, Divriği şubesinden 1000 kuruş vürud etmiştir.

341 [1925] senesinde teşekkül eden heyet-i merkeziye ve idare azalarının muhtelif suretle Sivas'tan infaklarıyla yerlerine ikame edecek sahib-i rey aza kalmadığından meclis-i umumi-i vilayetin tespit ve intihabıyla atideki zevat heyet-i merkeziyeye intihap edilmişlerdir.

Heyet-i Merkeziyesi: Muallim Seraceddin, Posta Müdürü Halis, Muallim Eflatun, Tüccardan Hayri, Polis Müdürü Kenan, Merkez Tabibi İbrahim, Maarif Müdürü Necati, Eczacı Mustafa, Eczacı Halil, Matbaa Müdürü Abdülkadir beylerdir.

Heyet-i İdaresi: Reis Doktor Osman Nuri, Reis-i sani Sıhhiye Müdürü Rıfat, Muhasip Ziraat Bank Müdürü Faik, Veznedar Tüccardan Adil, Kâtip Eczacı Ali Rıza beylerdir.^[109]

Sinop Merkezi

Sinop meclis-i umumisi nisab-ı ekseriyeti temin edememiş olduğundan 341 [1925] senesi hesabı ve bütçesi alınamamıştır. Sene-i mezkûre zarfında merkez-i umumiye 8766 kuruş irsalatı vardır.

Şubeleri: Gerze, Boyabat, Ayancık şubeleridir.

Gerze şubesinde 27024 kuruş vürud etmiştir.

Samsun Merkezi

İktisadi bir merkez olan Samsun Hilal-i Ahmeri'nden 1924 senesinde kendisinden bihakkın intizar eylemekte olduğumuz mesai ve faaliyeti ibraz edeceğinden eminiz. Bu merkez etrafında teksif edilecek olan faaliyetle cemiyetimiz mühim ve kıymetdar bir memba ve mesnet daha elde etmiş olacaktır. Samsun'un muhterem halkına bu hayırlı vadide rehber olacak olan yeni heyet-i merkeziyenin Hilal-i Ahmer faaliyetinde müspet ve müsmir bir istikamet vereceğinden hiç şüphe yoktur.

Şubeleri: Bafra, Çarşamba, Terme, Alaçam'dır.

Bafra şubesinde 13800, Terme şubesinde 1725, Alaçam şubesinde 5283 kuruş merkez-i umumiye vürud etmiştir.

Heyet-i Merkeziyesi: Tüccardan Kırzade Yusuf Bey, Doktor Hasan Fehmi Bey, Ahmet Ziyaeddin Bey, Hacızade Rüstem Bey, Doktor Asım Bey, Rüsumat Başmüdürü Mehmet Ali Bey, Seyr-i Sefain Samsun Şube Müdürü Sırrı Bey'in Refikası Nedime Hanım, Doktor Alaaddin Bey'in Refikası Makbule Hanım, Heyet-i Fenniye Müdürü İbrahim Bey.^[110]

Heyet-i İdare Azası: Mehmet Ali Bey, Nedime Hanım, Alemdarzade Mehmet Bey, Kibarzade Tevfik Bey, Doktor Nuri Osman Bey'dir.

1926 Senesi Bütçesi

	Lira		Lira
Şuabattan irsalat	2350	Masarif-i idare	1500
Aza taahhüdatı	2500	İmdat ve muavenet	1000
Müsamere hâsılatı	1500	Merkez-i umumiye irsalat	1600
Çiçek	150		
Gazete	50		
Şefkat pulları	200		
İane kutuları	100		
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	1000		
Varidat-ı saire	650		
İanat	100		
[Toplam]	8600	[Toplam]	8600

Trabzon Merkezi

341 [1925] senesi hesabâtı ile 1926 senesi bütçesi gelmediği gibi merkez-i umumiye dahi irsalatı yoktur.

Heyet-i Merkeziyesi: Ragıp Bey, Muallim Kamer Ragıp Hanım, Doktor Abdülvehhap Bey, Doktor Edip Bey, Rüştü Bey, Feyzi Kaptan, Muallim Faik ve Dedeade Kâmil, İzzetade Hasip, Müftüade Süleyman beyler olup Doktor Mehmet İbrahim, Kasımzade Temel, Polathanelizade Celal, Yazıcızade Şevket, Mollazade Kemal beyler de heyet-i idareyi teşkil ederler.^[111]

Şubeleri: Vakfikebir, Akçaabat, Atina, Maçka, Sürmene, Of şubeleridir.

Bunlardan Akçaabat'tan 1220, Maçka'dan 924, Sürmene'den 39475 kuruş merkez-i umumiye irsal eylemişlerdir.

Pek feyizli ve kıymetdar Trabzon vilayeti muhterem halkının teşkilatımızın müstahak olduğu kıymet ve ehemmiyetini idrak ettiğine başta Vali Sait Beyefendi olduğu halde yeni yapılan intihabat ve heyet-i merkeziyeyi teşkil eden şahsiyetler kuvvetli bir bürhandır.

Gaziantep Merkezi

341 [1925] senesi hesabâtı gelmemiş olup merkez-i umumiye 76709 kuruş irsalatı vardır.

Kilis şubesinden 49546 kuruş irsalatı vardır.

1926 senesi bütçesi ber-vech-i atidir

	Lira		Lira
Aza taahhüdâtı	500	Masarif-i idare	212
Müsamere hâsılatı	500	İmdat ve muavenet	900
Çiçek	250	Merkez-i umumiye irsalat	1716
Şefkat pulları	60		
İane kutuları	11		
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	1000		
Varidat-ı saire	500		
[Toplam]	2828	[Toplam]	2828

[112]

Karesi Merkezi

1 Kânunusani 341'den [Ocak 1925] 15 Temmuz 341 [1925] tarihine kadar varidatı 39236 ve sarfiyatı 24212 kuruş olup merkez-i umumiye irsalatı 416302 kuruştur.

Şubeleri: Bandırma, Bigadiç, Edremit, Erdek, Susurluk, İvrindi, Gönen, Kepsut, Şanlı, Burhaniye, Sındırgı, Dursunbey, Ayvalık, Balya'dır.

Bunlardan Bandırma'dan 30000, Susurluk'tan 3475, İvrindi'den 14860, Burhaniye'den 17975, Balya'dan 63200 kuruş irsalatı vardır.

Karahisar-ı Şarki Merkezi

Vali-i vilayet Nusret Beyefendi'nin himmetleriyle 2 Eylül 341 [1925] tarihinde ilk kongreyi akdederek faaliyete geçen bu merkez hin-i teşekkülünde mevcut 4480 kuruş nakit mevcudu tesellüm ederek işe başlamış ve heyet-i cedidesi az zaman zarfında müspet faaliyete doğru mühim hatveler atmıştır.

Heyet-i Merkeziyesi: Muallim Nuriye Arif Hanım, Selimzade Hulusi Bey, Hatice Halit Hanım, Muallim Huriye Hanım, Abdullah Efendi, İhsan Bey, Muallim Hüseyin Hüsnü Bey, Menzilcizade Asım Bey, Yüzbaşı Mahmut Bey ve Hakkı Bey olup heyet-i idareyi Doktor Cemil Bey, Muallim Emin Bey, Karyazade Osman, Buharalizade Haydar, Eczacı Kadri beyler teşkil eder.^[113]

Şubeleri: Alucra-Suşehri'dir.

1926 Senesi Bütçesi

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	100	Masarif-i idare	15
Müsamere hâsılatı	50	İmdat ve muavenet	75
Çiçek hâsılatı	50	Masarif-i gayrimelhuze	30
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	50	Merkez-i umumiye irsalat	186
Varidat-ı saire	56		
[Toplam]	306	[Toplam]	306

Mübadeleten Karahisar-ı Şarki merkezine sevk edilen mübadillerin muayene ve tedavileriyle meşgul olmuş ve mualece ve iaşe için 9581 kuruş sarf etmiştir. Zail-i hadise-i irtica dolayısıyla taht-ı silaha alınan askerlerimizin emr-i tedavilerine mahsus olmak üzere de bir revir açarak mühim yardımlarda bulunmuştur. Bu merkezin sene-i atiyede mühim faaliyetlerine intizar edilebilir.

Kastamonu Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 82231 kuruş varidat temin ve 50000 kuruş muhacirin ve askeri hastanesi ihtiyacat-ı mübremesine sarf etmiştir.

Şubeleri: Araç, Daday, İnebolu, Cide, Safranbolu, Tosya, Taşköprü'dür.

Araç'tan 2355, Daday'dan 27865, Cide'den 1574, Safranbolu'dan 2037, Taşköprü'den 10593 kuruş irsalat vardır.^[114]

Heyet-i idaresi, Ziyaeddin Bey, Doktor Sait Bey, Muallim Şükriye Hilmi Hanım, Doktor Ferit Bey, Doktor Tefik Arslan Bey olmak üzere Hacer Hikmet, Lütfiye Hulusi hanımlarla, Jandarma Kumandanı Remzi, Ahmet Hilmi, Arif Ziyaeddin, Reşit beyler heyet-i merkeziyeyi teşkil etmişlerdir.

Ve Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisi'ne Kastamonu Mebusu Ali Nazmi Beyefendi intihap kılınmıştır.

Sinin-i sabıkada mühim merkezlerimizden biri olan ve faaliyetinin pek kıymetli semereleri iktifat edilen bu merkez faaliyetinin 1926 senesinde tekâsüf ve muaddel nizamname-i esasi ahkâmına tevfikan mesaisini tanzim edeceğini kuvvetle ümit etmekteyiz.

Merkezin faaliyetiyle şayan-ı takdir bir şekilde alakadar olan Sıhhiye Müdürü Doktor Sait Beyefendi ile merkez heyet-i muhteremesinden Kastamonu'yu sinin-i sabıkada olduğu üzere merakizimizin en mühimleri adadına ithal edecek faaliyete intizar eyleriz.

1926 Senesi Bütçesi

	Lira		Lira
Şuabattan irsalatı	2000	Masarif-i idare	250
Aza taahhüdatı	500	İmdat ve muavenet	410
Müsamere hâsılatı	500	Merkez-i umumiye irsalat	3090
Çiçek hâsılatı	100		
Gazete hâsılatı	25		
Şefkat pulları	100		
Hükümet ve evkaf bütçelerinden tahsisat	100		
Varidat-ı saire	200		
Teberruat-ı ayniye	100		
İanat	125		
[Toplam]	3750	[Toplam]	3750

[115]

Kayseri Merkezi

341 [1925] senesi hesabâtı ve 1926 senesi bütçesi gelmemiş olduğundan icraatı hakkında bir malumat derç edilemedi; sene-i mezkûre zarfında merkez-i umumiye 43556 kuruş irsalatı vardır.

Şubeleri: İncesu, Bünyan, Develi'dir.

Bunlardan Bünyan şubesinde 10345 kuruş irsalatı vardır.

Heyet-i İdaresi: Süleyman Sami Bey, Doktor Hüseyin Sabri Bey, Doktor Hayri Dilaver Bey, Tüccardan Yedekçizade Hüseyin Bey, Eczacı Nuh Naci Bey'dir.

Kırşehir Merkezi

341 [1925] senesi hesabâtı gelmediği gibi, 1926 senesi bütçesi de gelmemiş olduğundan bir malumat derç edilemedi. Sene-i mezkûre zarfında merkez-i umumiye 45000 kuruş irsalatı vardır.

Şubeleri: Mucur, Mecidiye, Avanos, Hacı Bektaş, Kaman'dır.

Mucur şubesinden 1070, Mecidiye'den 2440, Avanos'tan 2000 kuruş gelmiştir.

Kars Merkezi

341 [1925] senesi hesabâtıyla 1926 senesi bütçesi vürud etmemiştir. Sene-i mezkûre zarfında 28750 kuruş merkez-i umumiye vürud etmiştir. Şube teşkilatı yapılmamıştır.^[116]

Konya Merkezi

Konya Merkezi'nin, 341 [1925] senesi zarfında nakden 756292 kuruş ve sene-i mezkûre zarfında derç olunan eşya-yı ayniye fiyatı olarak tespit olunan 326858 kuruş ki ceman 1083150 kuruş varidat ve 324407 kuruş nakden ve muhacirin ve muhtacine tevzi olunan eşya-yı ayniye bedeli olan 397979 kuruş aynen ki ceman 722386 kuruş imdat ve muavenet masarifâtı ve 2600 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vardır.

Muamelat-ı idariye ve hesabiyesini intizamla tedvir eden merkezlerimizden biri olan Konya Merkezi, 1925 senesi faaliyetinin maruz-ı erkama müstenit kıymetdar netaicini iktitaf ettiği gibi 1926 senesinde de 10620 liralık bir varidat bütçesi tanzim etmekle de mesaisinin nafe-i semerelerini intizar-ı şükranımıza takdim etmiştir.

Teberruat-ı ayniyeye hususi bir kıymet izafe etmek ve teberru edilen eşyayı fukara ve muhtacine tevzi etmek suretiyle bu merkezimizin bilhassa Konya ve civarı için ifa ettiği insaniyet-perverane hizmeti de takdirle yâd ediyoruz.

Hilal-i Ahmer maksat ve mefhumunu tamamen kavramış olan muhterem Konyalıların da bu sene daha sıkı bir rabıta ile daha samimi bir alaka ile merkezlerini layık olduğu yüksek ve şerefli mevkie isad edeceklerine hiç şüphemiz yoktur.

Heyet-i Merkeziyesi: Doktor Rıfki Bey, Doktor Kâmil Şakir Bey, Vali Bey'in Refikaları Hanımefendi, Kâzım Bey Refikası Hanımefendi, Mehmet Ramiz Bey, Eczacı Hulusi Bey, Nakipzade Mehmet Arif Bey, Süleyman Bey, Ebualizade Mehmet Ali Bey olup Nakip-^[117] zade Mehmet Yümni Bey, Naci Paşa Refikaları Makbule Hanım, Baytar Mehmet Ziya Bey, İzzet Bey, Haydarzade Mehmet Kâmil Bey heyet-i idareyi teşkil etmektedir.

Vali İzzet Beyefendi ile Konya müessesat-ı resmiyesinin, heyet-i merkeziyenin ve Reis-i evvel Mehmet Yümni Beyefendi'nin teşkilatı takviye hususundaki mesailerini şükranla kaydeyleriz.

Şubeleri: Akşehir, Ereğli, Ilgın, Ermenek, Saideli, Karaman, Argıthanı, Bozkır, Seydişehir, Sultaniye, Beyşehir, Sille, Çumra, Zıvarık'tır.

Bunlardan Akşehir'den 52839, Iğın'dan 199842, Ermenek'ten 18437, Saideli'den 26845, Karaman'dan 1532, Argıhan'dan 400, Bozkır'dan 13781, Seydişehir'den 37126, Sultaniye'den 9770, Beyşehir'den 28910, Zıvarık'tan 14300 kuruş irsalatı vardır.

1926 Senesi Bütçesi

	Lira		Lira
Şuabattan irsalat	3550	Masarif-i idare	2230
Aza taahhüdatı	450	İmdat ve muavenet	598
Çiçek	150	Merkez-i umumiye irsalat	7792
Şefkat pulları	20		
İane kutuları	100		
Teberruat-ı ayniye	50		
Varidat-ı saire	300		
İanat	6000		
[Toplam]	10620	[Toplam]	10620

Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisi'ne Konya Mebusu Refik ve Kâzım Hüsni beyefendiler intihap kılınmıştır.

Şuabatı

Konya Merkezi'ne merbut şuabatında mesai-i vakıaları bilumum şuabatımız için numune-i imtisal olacak derecede parlak ve semeredar olmuştur. 1926 senesi faaliyetine bu şubeler içinde en yüksek bir tahmin ile Beyşehir şubesi atılmıştır ki tahakkuk ettireceklerine emin olarak bütçesini atıye naklediyoruz.

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	500	Merkeze irsalat	2640
Teberruat-ı ayniye	2000	Daire icarı	40
Rozet hâsılatı	200	Mefruşat	30
Varıdat-ı saire	300	Kırtasiye	20
		Mahrukat	15
		Müteferrika	15
		Kâtip ücreti	120
		Hademe ücreti	120
[Toplam]	3000	[Toplam]	3000

Saideli Şubesi

Bütçesi

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	200	Şube binasının kirası	30
İnanat	200	Müteferrika ve kırtasiye	30
Kurban derileri hâsılatı	100	Memur maaşı	40
Çiçek günü varıdatı	50	İmdat ve muavenet	175
Teberruat-ı muhtelif	100	Konya Merkezi'ne irsalat	670
Teberruat-ı ayniye kıymet-i hakikiyesi	270		

Kutular hâsılatı	25		
[Toplam]	945	[Toplam]	945

[119]

Bozkır Şubesi

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	30	Müteferrika ve kırtasiye	30
Kurban derileri	250	Konya Merkezi'ne irsalat	270
Çiçek günü varidatı	10		
Teberruat-ı muhtelif	10		
[Toplam]	300	[Toplam]	300

Akşehir Şubesi

	Lira		Lira
Kurban derileri	600	Tahsildar maaşı	120
Rozet hâsılatından	20	Odacı maaşı	60
Teberruat ve taahhüdattan	450	İcar	72
Hâsılat ve varidat-ı müteferrika	50	Müteferrika ve kırtasiye	15
		Tenvir ve teshin	8
		Masarif-i gayrimelhuze	25
		Merkeze irsalat	820
[Toplam]	1120	[Toplam]	1120

Kırklareli (Kırk Kilise) Merkezi

341 [1925] senesi hesabatıyla, 1926 senesi bütçesi vürud etmemiştir. Sene-i mezkûre zarfında merkez-i umumiye 35000 kuruş irsal eylemiştir.

Şubeleri: Vize, Pınarhisar, Lüleburgaz'dır. Vize şubesinden 7050, Pınarhisar'dan 2100, Lüleburgaz'dan 5422 kuruş vürud etmiştir. [120]

Çankırı Merkezi

341 [1925] senesi hesabâtı vürud etmemiş olduğundan muamelatı hakkında bir malumat derç edilemedi. Sene-i mezkûre zarfında merkez-i umumiye 175750 kuruş irsal edilmiştir.

Şubeleri: Ilgaz, Orta, Toht, Şabanözü, Çerkeş'tir.

1926 senesi bütçesi gelmemiştir.

Kütahya Merkezi

341 [1925] senesi hesabâtıyla 1926 senesi bütçesi vürud etmemiştir. 341 [1925] senesi zarfında merkez-i umumiye 4400 kuruş irsal edilmiştir.

Şubeleri: Simav, Altıntaş, Gireği, Armutili, Etraf-ı şehir, Gediz, Tavşanlı, Emet, Uşak'tır.

Altıntaş şubesinden 4066, Armutili'den 2365, Gediz'den 15996, Tavşanlı'dan 9626, Uşak'tan 45000 kuruş irsalat vaki olmuştur. 1926 bütçesi gelmemiştir.

Giresun ve Gümüşhane Merkezleri

341 [1925] senesi hesabâtı ile 1926 senesi bütçeleri ve intihabatı mazbataları vürud etmediği gibi sene-i mezkûre zarfında irsalatı yoktur. Şube teşkilatı yapılmamıştır. ^[121]

Genç Merkezi

341 [1925] senesi hesabâtı ile 1926 senesi bütçesi gelmemiş ve sene-i mezkûre zarfında merkez-i umumiye irsalatı vuku bulmamıştır. Şube teşkilatı da mevcut değildir.

Heyet-i İdaresi: Tapu Müdürü Halim Efendi, Eşraftan Mehmet Ağa, Muhasebe-i Vilayet Mümeyyizi Osman Efendi, Nüfus Kâtibi Sıddık Efendi, Sandık Emini Selim Efendi'den mürekkeptir.

Gelibolu Merkezi

341 [1925] senesi iptidasından fi 30 Teşrinisani 341 [Kasım 1925] tarihine kadar vürud eden hesabâtı mucibince devre-i mezkûre zarfında 4401 kuruş varidat 28286 kuruş masarifatı vuku bulmuştur. 1926 senesi bütçe vürud etmemiş olmakla beraber şube teşkilatı da henüz yapılmamıştır.

Mardin Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 67095 kuruş varidat temin ve 33415 kuruş merkez-i umumiye irsal eylemiştir.

Heyet-i Merkeziyesi: Jandarmanın Kumandanı Nihat Bey, Doktor Kaymakam Salih Zeki Bey, Doktor Kaymakam Cemal Bey, Eşraftan Mehmet Ali Çelebi, Doktor Salih Bey Refikası Naciye Hanım, Muallime Saime Hanım, Fırka Erkân-ı Harbiye Reisi Binbaşı Rasim Bey, Tahrirat Müdürü ^[122] Mithat Bey, Hükümet Tabibi Kemal Bey, Belediye Tabibi Mecit beylerle heyet-i idareyi teşkil eden Vali Tevfik Hadi Bey, Sıhhiye Müdürü Ahmet Süreyya Bey, Doktor Cevdet Şakir Bey, Kız Mektebi Müdürü Mediha hanımlardan mürekkeptir.

1926 Senesi Bütçesi

	Lira		Lira
Şuabattan irsalat	1000	Masarif-i idare	300
Aza taahhüdatı	200	İmdat ve muavenet	250
Müsamere hâsılatı	500	Merkez-i umumiye irsalat	2350
Çiçek hâsılatı	500		
Şefkat pulları	100		
Varidat-ı saire	500		
İanat	100		
[Toplam]	2900	[Toplam]	2900

Mamüretü'l-aziz Merkezi

341 [1925] senesi hesabâtı ile 1926 senesi bütçesi vürud etmemiş olduğundan faaliyeti hakkında malumat hâsıl olamamıştır. Sene-i mezkûre zarfında 37000 kuruş merkez-i umumiye göndermiştir.

Şubeleri: Kemaliye, Arapkir, Çarsancak, Harput, Keban'dır. Kemaliye şubesinden 1730, Keban şubesinden 7000, Çarsancak şubesinden 3740 kuruş irsalat vaki olmuştur. Sene-i sabıkada bilhassa İstiklal Muharebatı esnasında pek mühim varidat teminine muvaffak olan bu merkezin 1926 senesi faaliyetine intizar eyleriz. ^[123]

Maraş Merkezi

341 [1925] senesi hesabâtıyla 1926 senesi bütçesi henüz gelmemiş olup 341 [1925] senesi zarfında 21800 kuruş merkez-i umumiyeye göndermiştir.

Şubeleri: Pazarcık, Elbistan, Göksun, Süleymanlı'dır. Elbistan'dan 14368 kuruş vürud etmiştir.

Manisa Merkezi

341 [1925] senesi zarfında 243150 kuruş varidat temin ve 9600 kuruş muavenet-i muhtelifeye ve 217180 kuruş güşad eylediği mahalli dispanser teşkilatına ve ihtiyacatına sarf eylemişlerdir.

Şuabatı: Alaşehir, Akhisar, Eşme, Demirci, Salihli, Kasaba, Kula, Soma, Gördes, Kırkağaç'tır.

Alaşehir'den 14544, Salihli şubesinden 69444, Kasaba'dan 4334, Kula'dan 3595, Soma'dan 1842 kuruş irsalat vardır.

Heyet-i merkeziyenin güşad ettiği dispanserin bu istilada cüz-i vatanda kurtardığı yüzlerce hayatla gördüğü hizmeti takdirle yâd ederiz. Bu dispanserde 1925 senesinde 14000 hasta muayene ve tedavi ve ilaçları meccanen ita edilmiştir.

1926 senesi bütçesiyle intihabat ve meclis-i umumi raporları henüz vürud etmediğinden bu hususlarda derc-i tafsilat mümkün olamadı. ^[124]

Malatya Merkezi

341 [1925] senesi hesabat-ı katiyesine 1926 senesi bütçesi vürud etmemiş olduğundan faaliyeti hakkında arz-ı malumat edilemedi.

Şubeleri: Hekimhan, Kâhta, Hısn-ı Mansur, Besni'dir.

Merkez-i umumiye Hekimhan şubesinden 13170, Besni şubesinden 20000 kuruş gelmiştir.

(Muğla) Mentеше Merkezi

341 [1925] senesi hesabatı 1926 senesi bütçesi gelmemiş ve irsalat-ı nakdiyede de bulunmamıştır.

Şubeleri: Bodrum, Fethiye, Köyceğiz, Milas, Marmaris'tir. Merkez-i umumiye Bodrum'dan 10000, Fethiye'den 6748, Milas'tan 4405 kuruş vürud etmiştir.

Niğde Merkezi

341 [1925] senesi hesabat-ı katiyesi vürud etmemiş olduğundan bu sene zarfındaki faaliyeti arz edilememiştir.

Şubeleri: Nevşehir, Ürgüp, Ulukışla, Bor'dur.

Ürgüp şubesinden 9342, Ulukışla'dan 14000 kuruş vürud etmiştir. ^[125]

Heyet-i merkeziyesi: Eczacı Sabit Bey, Tahrirat Müdürü Rasih Bey, Abidin Bey, Mektep Müdürü Hüsnü Bey, Hacı Ali Efendi, Eczacı Hayri Bey, Encümen Azasından Rasih Bey, Evkaf Müdürü Hakkı beylerle, Heyet-i idare Sıhhiye Müdürü Şefik, Doktor Hayreddin, Belediye Reisi Müfit, Ratipzade Rıza beylerden mürekkeptir.

1926 senesi bütçesi

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	50	İmdad-ı muavenet	25
Çiçek günü hâsılatı	10	Merkez-i umumiye irsalat	425
Şefkat pulları	350		
Varidat-ı saire	40		
[Toplam]	450	[Toplam]	450

Van Merkezi

341 [1925] senesi hesabatı ve [1]926 senesi bütçesi vürud etmediği gibi merkez-i umumiye irsalatı da yoktur. Vürud eden rapor mündericatına nazaran bidayet-i teşekkülünden meclis-i umumilerinin son içtimalı olan 15 Kânunusani [Ocak] [1]926 tarihine kadar 106861 kuruş varidat temin ve bundan 76950 kuruş merkez-i umumiye irsalat (ki bu meblağ 340 [1924] senesinde vürud etmiştir) ve 25000 kuruş merkez-i umumiye bi'l-istizan 340 [1924] senesinde fakir mektep çocukları ihtiyacatına sarf, 4000 kuruş iki muhacir ailesinin sevklerine hasretmiş ve elyevm 911 kuruş nakit mevcutları olup yeni heyete devreylemiş olduğu bildirilmektedir.^[126]

Şubesi: Adilcevaz

Heyet-i İdaresi: Doktor Şehabeddin, Doktor Orhan, Tüccardan Vasıf, Varidat Kâtibi Osman ve Hamdi beylerden mürekkeptir.

Heyet-i cedide-i müntahabenin sene-i atıye mesaisinden kuvvetle ümitvardır.

*

**

Heyet-i Merkeziye-i Salifeden Tedevvür Olunan Mevcudatın Tespiti ve Hesabat-ı Muallakanın Tasfiyesi

Sabık heyet-i merkeziyenin 15 Ağustos 1925- 1341 tarihli muvazene mucibince heyet-i hazıraya devretmesi iktiza eden kıymetlerden:

1- Nakit ve Tahvilat: Mahsubu lazım gelen ehemmiyetsiz bir kısım müstesna olmak üzere tamamen devredilmiştir.

2- Matlubat: Kısm-ı malide arz edildiği üzere halen kabiliyet-i tahsiliyesi olmayan 76360 liralık kısmı 1926 senesinde muamele-i lazimesi yapılmak üzere “tasfiye olunacak matlubat” namıyla güçad edilen hesab-ı mahsusta tevhid edilmiştir.

3- Ambarlar mevcudu: İstanbul ve Eskişehir ambarları mevcudunun devir ve tadatı 1926 senesi Martı nihayetinde ikmal edilmiş ve bu devir ve tadat neticesinde mevcut bulunan eşya ve levazım ile bilançoya göre mevcut bulunması iktiza eden miktar arasında bazı şayan-ı ehemmiyet farklar görülmüş ise de işbu noksanlar hakkında memurin-i mesulesinden yapılan istizahlar ve muhasebece tespiti muktezi mukabil mütalaaların dosyaları henüz tamamen ikmal edilememiş olmasından heyet-i merkeziyemizce bu babda ittihaz-ı karar kabil olamamış olup hususat-ı maruza gelecek sene meclis-i umumisine arz edilecektir.^[127]

Kısm-ı Mali

1

Geçen sene inikad eden meclis-i âlileri, 340 [1925] senesi bütçe mevadd-ı nizamiyesine

1-1926 senesi meclis-i umumisinin inikadına kadar sene-i sabıka bütçesine göre makbuzat ve tediyat icra edilir.

2- Merkez-i umumi, adi bütçe dahilindeki sarfiyatını zaruret gördüğü takdirde fevkalade bütçeye nakil suretiyle iki misline iblağ edebilir.

Maddelerini ilave suretiyle 341 [1925] senesi alelade bütçesi 80500 lira varidat ve 204644 lira sarf, fevkalade bütçe 460001 lira varidat ve 460001 lira masraf olarak tanzim ve tespit kılınmış idi.

Varidat-ı Umumiye

Fevkalade Bütçe

1- Satış hâsılatı: Kısm-ı mahsusunda arz edildiği üzere ihtiyaçtan fazla olan veya adem-i lüzumu tahakkuk eden eşya ile kuva-yı işgaliyeden mubayaa edilmiş olan malzemedan 341 [1925] senesi zarfında satılan kısımdan bu fazla 637991 lira 23 kuruş 37,5 santim irat kaydedilmiştir.

2- İnanat: 1341 [1925] senesi zarfında ianat faslına mukayyet 227609 lira 24 kuruş 12^{1/2} santimden. ^[128]

12756 lirası Salib-i Ahmerlerden,

3764 lirası 327700 ley mukabili olarak Pazarcık ahali-i İslamiyesinden,

6142 lirası İskân Müdüriyet-i Umumiyesinden (ber-mucib-i mukavele),

2700 lirası şehremanetin Hastabakıcı Mektebi'ne tahsisatından,

18531 lirası merakiz ve şubatın sene-i sabıka hesabatından,

28897 lirası Hindistan'da kereste satışından (42464 rupiye mukabili)

37749 lirası Hindistan Hilafet Komitesi'nden ale'l-hesap suretiyle alınan 55500 rupiye mukabili

70050 lirası Hindistan'da teberru edilen 102916 rupiye mukabili olarak ceman 136696 lira Hindistan heyetinden

47020 lirası 341 [1925] senesi zarfında teşkilatımızdan teberru kaydettiği kısımdır.

Merakiz ve Şubat Bekaya-yı Matlubu: Hesabatını göndermeyen merakiz ve şubatın irsalat-ı nakdiyeleri olup 1926 senesinde mahsubu yapılmak üzere bilançoda nazım karşılığı vaz edilmek suretiyle hesab-ı katiye 49580 lira 94 kuruş 83^{1/2} santim irat kaydedilmiştir.

Sultanahmet Sergisi Satış Hâsılatı: Sultanahmet'te güşad edilen perakende satış mahalinde ambar fazla eşyasının satış hâsılat-ı safiyesi olarak 83467 lira 98 kuruş 25 santim irat kaydedilmiştir.

Sarf Olunan Eşya ve Levazım Kıymeti: İşbu fasılda mukayyet 134954 lira 2 kuruş 722 milim Hilal-i Ahmer teşkilatının ambarından aynen istihlak ettikleri malzemenin maliyet kıymetleri olup ^[129] yekûn-ı umumisi bütçenin fusul-ı mahsusuna masraf kaydedilmiş olmak itibarıyla aynı kıymetin varidat-ı umumiye meyanına ithali usul-i muhasebemiz mukteziyatındandır.

Alelaide Bütçe

Alelaide bütçe varidatının fasıllarından:

Faizden	14501 lira	75 kuruş	25 santim
Aidattan	436 “	60 “	“
Müsamereden	22970 “	9 “	87 1/2 “
Çiçek gününden	13088 “	15 “	62 ½ “
Pul hâsılatından	13607 “	34 “	25 “
Varidat-ı muhtelifeden	63054 “	70 “	37 ½ “

Semt heyetleri varidatından 5612 lira 26 kuruş 50 santim olmak üzere 133270 lira 91 kuruş 87 ½ santim irat kaydedilmiştir. Bütçedeki aza-yı muavene aidatı olarak muhammen otuz bin liranın yirmi beş bin lira noksanla tahakkuk etmesi Temmuz mahında nizamname-i esasımız mucibince İstanbul'da teşekkül eden Hilal-i Ahmer merkezlerinin mezkûr teşkilatı ilhak eylesinden ileri gelmiştir.

Masarif-i Umumiye

Alelaide Bütçe

Masarif-i umumiye yekûnu olan 192573 lira 54 kuruş 78 santim 341 [1925] senesi meclis-i umumisinin ita eylediği mezuniyet dairesinde olup tahakkukatı ber-vech-i zirdir: ^[130]

	Lira	Kuruş	Santim
Maaşat ve Tahsisat	34959	43	
Kırtasiye	1642	08	
Müteferrika	2320	65	15 ½
İcara	5397	39	
Telefona ve Posta Telgrafa	907	65	
Emlak Sigortası	326	90	

Memurin Sigorta ve İkramiyesi	26231	20	75
Neşriyat Masrafı	2773	47	50
Heyet-i Teftişe Masrafı	1640	89	
Eskişehir Ambarı Müteferrikası	1097	22	75
Çiçek Günü Masrafı	909	42	
Emvali Gayrimenkule Vergi ve Mukataa-i Seneviyesi	815	49	50
Hastabakıcı Mektebi	23482	08	46 ½
Masarif-i Gayrimelhuze (1)	89085	80	66
Semt Heyetleri Masrafı (1)	983	84	

	Lira	Kuruş	Santim
Muhtelif	1418	80	
On İkinci Beynelmillel Konferans Masrafı	5261	75	
Memurin-i Munzamma Maaşatı ve Tahsisat-ı Fevkalade	25494	22	
Ambar Masrafı	9623	46	91
Ambar Sigortası	5907	61	
Müteferrika	3473	47	25
Nakliyat	5147	15	75
Ambar Amele Yevmiyesi	32754	32	75
[Toplam]	890085	80	66

[131]

Fevkalade Bütçe

İmdat ve Muavenet: Sarfiyatı 136304 lira 23 kuruş 1 santim olup müfredatı ber-vech-i zirdir.

	Lira	Kuruş	Milim
Mübadil Heyetleri ve Masrafı	62474	21	341
Muavenet-i Muhtelif	15698	12	912
Ardahan Hareket-i Arz Felaketzedegânına	8342	77	
Dinar Hareket-i Arz Felaketzedegânına	886	97	650
Erzurum Hareket-i Arz Felaketzedegânına	106	75	

Süt Damlası	2560	75	750
Heybeli Ada Harikzedegânına	114	75	750
Akçaşehir Harikzedegânına	1611	4	500
Karabiga Harikzedegânına	1992	92	450
Seydişehir Harikzedegânına	1228	52	500
Germencik Seylabzedegânına	3872	96	700
Rize Seylabzedegânına	289	18	500
İstanbul Fukara Dispanseri	7236	34	854
İzmir Fukara Dispanseri	18474	38	
İzmir Tepeköy Fukara Dispanseri	188	30	500
Manisa Dispanseri	4869	32	
Aydın Dispanseri	887	13	
Tıp Fakültesi Fukara Dispanseri	204	61	630
Adana Dispanseri	934	12	993
İzmir Hilal-i Ahmer Hastanesi	4116	20	
Aile Maaşatı	215		

[132]

Masarif-i Gayrimelhuze: Bu fasılda mütehakkık 10803 lira 43 kuruş 976 milimden:

6430 lira 46 kuruş Beynelmilel Salib-i Ahmer'e 1924 ve 1925 seneleri aidatı olarak gösterilen 18000 frank mukabili

2459 lira 17 kuruş İngiliz lirası fûruht ve mubayaasında akçe farkı

1822 lira 66 kuruş sene-i mezkûre zarfında imha olunan eşya ve levazım kıymetidir.

Rûsum: Bütçede tahsisatı olmamasına rağmen sene-i mezkûre zarfında cemiyetimizde mevcut olup gümrük düyun-ı umumiye hissesi verilmemiş ispirotolarla fûruht edilen buğdayların resm-i gümrüğü ve Kilya'dan fûruht edilen petrolün istihlak resmi ve Büyükaada yat kulübünde verilen müsamerenin bakara hâsılatının emanet hissesi ve tahan ettirilen 13 ton buğdayın kantariye resmi olarak ceman 11701 lira 31 kuruş 50 santimin tesviyesine mecburiyet hâsıl olmuştur.

İkinci Hindistan Heyet-i Masarifi: Heyet-i merkeziye-i sabıka tarafından Hindistan'a izam edilmiş olan heyetin masrafı olarak 42563 lira 78 kuruş tahakkuk etmiştir. Hülasa-i hesabiyesi ayrı bir cetvel halinde raporla neşredilmiştir.

Merakiz ve Şuabat Masarifi: Nizamname-i esasinin bahşettiği hadd-i azami mezuniyet dairesinde olarak 49284 lira 40 kuruş 25 milim sene-i sabıka ve haliye masrafları olarak tahakkuk ve mahsup edilmiştir. [133]

Mubayaa olunan eşya ve levazım: Cemiyetimizin usul-i muhasebesine göre mubayaa edilen eşya ve levazım maliyet fiyatıyla ait olduğu ambar şubesi kıymetine inzımm ve ambardan ihraç edilen eşya ve levazım maliyet-i fi-i vasatisine göre ambar kıymetinden tenzil ve suret-i sarfına göre ait olduğu fasıl ve hesaba zimmet kaydedildiğine göre mubayaa edilen eşya ve levazım için sarf edilen nukut hadd-i zat ve esasisinde bir masraf olmayıp nukutun malzemeye tahvili demektir. Bu suretle 341 [1925] senesi zarfında ambar kıymetine inzımm eden ve ihraçlarında fusul ve hesab-ı mahsusunca masraf kaydedilmiş olan 95819 lira 82 kuruş 50 santimlik mubayaa sarfı tahakkuk etmiştir.

İngilizlerden Mubayaa Edilen Eşya ve Levazım: İddihar, fūruht-ı sevk ve tanzimi için munzamm teşkilat masrafı olarak 95005 lira 29 kuruş 831 milim sarf edilmiştir.

Alelaide Bütçe Açığı: İşbu hesab-ı katiye alelade bütçe açığı olarak masraf-ı mukayyet 59302 lira 62 kuruş 905 milim 341 [1925] senesi bütçe madde-i nizamisinin bahşettiği mezuniyete istinat eder. Netice olarak 341 [1925] senesi alelade ve fevkalade bütçeler varidat-ı umumiyesi 1266874 lira 35 kuruş 282 milim ve mezkûr bütçeler masarif-i umumiyesi 693358 lira 66 kuruş 547 milim olup fazla-i varidat olarak 632818 lira 31 kuruş 58 santim ihtiyat akçesine nakledilmiştir.^[134]

Bilanço

1926 senesine.

	Lira	Kuruş	Santim
Kasalar Mevcudu	14678	42	72,5
Bankalar Mevcudu	894666	11	
Matlubat ve Tahvilat ve Demirbaş Eşya	310693	20	62,5
Emval-i Gayrimenkule Olarak	183565	3	83
	Lira	Kuruş	Milim
Mevcutat	51474	1	395
Düyunat Olarak İhtiyat Akçesine; ve	1352128	76	785
	Lira	Kuruş	Milim
Eskişehir Ambarlar Şuabatı	328708	54	72
İstanbul Ambarlar Şuabatı	557287	14	776
Muhtelif Malzeme Matlubatı Olarak	22073	28	3

908068 lira 97 kuruş 526 milim ihtiyat malzemesine dahil olmuştur.

Şayan-ı arz olarak sene-i sabıka ihtiyat akçesi meyanında dahil bulunan 76360 lira halen kabiliyet-i tahsilyesi olmayan ve evrak-ı müteferrikasıyla tetkik encümenine arz edilen bir kısım matlubattır ki cemiyetin vaziyet-i hakikiye-i maliyesini irae etmek üzere yerine aynı kıymette bir hesab-ı nazım bırakılarak ihtiyat akçesinden tenzil edilmiş ve aynı suretle sene-i sabıka bilançolarında cemiyetin bir kısım düyunatı ^[135] olarak gösterilen ve hakikatte edası lazım gelmeyen 21445 lira makûsen yerine bir hesab-ı nazım bırakılarak ihtiyat akçesine zam ve ilave edilmiştir.

Emval-i gayrimenkulenin sene-i sabıka bilançosuna nazaran gösterdiği 70789 lira 96 kuruş fark,

13950 lira 12 kuruşu İzmir merkezimizin 341 [1925] senesinde İzmir'de Hilal-i Ahmer hastane ve dispanser teşkilatı yapmak için mubayaa ettiği emlak ve arazi; 210 lira 9 kuruş Torbalı nahiyesinde cemiyetimize teberru edilen iki bab hanenin mahsup edilen kıymeti ve 5238 lira 35 kuruş cemiyet merkez ambarlarının inşa edilmiş olduğu ve on beşte yedi hissesi cemiyetin malı olan Eskişehir çiftliğinin hisse-i şayiası olarak takdir-i fiyatla Maliye Vekâleti'nden mubayaasına muvaffakiyet hâsıl olan on beşte yedi hissesinin bedel-i mubayaası ve Eskişehir ambarlarının ikmal-i inşaatı için 341 [1925] senesi zarfında nakden sarf edilen 13964 lira 71 kuruş ile ambar mevcudumuzdan aynen sarf ve istihlak edilen 40776 lira 79 kuruş ki ceman 54741 lira elli kuruşun Eskişehir ambarları kıymetine inzimamından münbeistir.

Demirbaş eşyada sene-i sabıka bilançosuna nazaran fazla bulunan 2554 lira 85 kuruş ber-mucib-i nizamname teşekkül eden İstanbul ve Beyoğlu merkezlerine muktezi yazıhane, mefruşat levazımını, cemiyet merkez-i umumiyesinin Ankara'ya nakli dolayısıyla kendi mevcudundan ita eylemiş bulunmasına binaen idare-i merkeziye için yeniden mubayaasına zaruret hâsıl olan yazıhane ve mefruşatın mubayaa kıymetidir.

Kıyem ve tahvilat cüzdanında sene-i sabıka bilançosuna nazaran 205 ^[136] lira 3 kuruşluk fazla cemiyetimize teberru edilen 4 adet ittihad-ı Seyr-i Sefain hisse senedatıyla 10 adet istikraz-ı dahili tahvilinin kıymet-i itibariyelerinin ilavesiyle kıyem ve tahvilat cüzdanında mevcut 4 adet 100 marklık Alman istikraz-ı dahili tahvilatının Osmanlı Bankası'yla furuhtan mütehassıl zararın ve istikraz dahili tahvilatının 15 ve 70 numaralı kuponlarının tahsil bedelatından matlubuna mukayyet 56 lira 57 kuruş tenzilinden münbeistir.

Medyun ve dayınların 108228 lira miktarın mühim bir kısmı ambarlarımızın tasfiyesi dolayısıyla müessesat-ı resmîyeye ve eşhas-ı hükmiyeye furuht olunan malzemenin [1]926 senesinde tahsil edilecek miktarının zimmetlerine tahakkukundan mütevellittir.

İhtiyat-ı malzeme: Sene-i sabıka bilançosunda ihtiyat-ı malzeme meyanında görünen bir kısım malzeme-i matlubatı kabiliyet-i istirdadiyesi olmayan kısmın tenziliyle, cemiyetin vaziyet-i hakikiye maliyesi irae etmek üzere yerine aynı kıymette bir hesap-ı nazım terk ederek [1]926 senesinde muamele-i mahsubiyesi yapılmak üzere 86887 lira 9 kuruş 714 milim ihtiyat-ı malzemedan tenzil edilmiş ve [1]926 senesine 908068 lira 97 kuruş 526 milim ihtiyat-ı malzeme devredilmiştir. ^[137]

4. Rapora Ait 8 Adet Tablo

TABLO 1**31 KÂNUNUEVVEL [ARALIK] [1]925- 1341 BİLANÇOSU****Mevcutat ve Matlubat:**

	Lira	Kuruş	Milim
Kasa ve ihtiyat kasası	3423	72	100
Osmanlı Bankası ihtiyat kasası	11 254	70	625
[Toplam]	14 678	42	725

Bankalar Mevcudu:

		Lira	Kuruş	Milim
	Osmanlı Bankası Hesab-1 Carisi	50	817	13
2076/ 19/ 8 İngiliz Lirası	“ “ Sterlin Kambiyo Hesab-1 Carisi	18453	40	750
64, 74 Dolar	“ “ Dolar “ “	118	44	
290, 80 Fransız Frangı	“ “ Frank “ “	24	65	
	“ “ Vadeli Depo Hesabı	186	800	
	İtibar-1 Milli “ “ “ “	170	000	
	İş Bankası İstanbul Şubesi Hesab-1 Carisi	106	354	72
	“ “ “ “ Vadeli Depo Hesabı	340 000		
	“ “ Ankara Merkezi Hesab-1 Carisi	14	735	82

2661 İsviçre Frangı	Bank Federal (Jeno)	988	6	750
4153, 73 İsveç Kronu	Skandinaviska Bank (Stockholm)	186	91	750
208940 Leva	Bank General dö Bulgari (Sofya Merkezi)	4498	37	750
2435/ 0/ 2 Ruble	Bank Nasyonel of İndia (Bombay)	1688	58	
	[Toplam]	894666	11	000

Matlubat-ı Muhtelif:

Muhtelif medyunlar		158228	58	750
Merakiz ve şubat veznelerinde		99	8611	86
Tahsil olunacak senedat-ı cüzdan mevcudu		1395	35	875
Tasfiye olunacak matlubat		76360		
Kıyem ve Tahvilat Cüzdanı		44911	16	750
Demirbaş Eşya		6296	59	125
[Toplam]		38753	56	500

Emval-i Gayrimenkule

Küçük Zabit Mektebi hangarları tesisatı kıymeti		50930	88	250
Eskişehir ambarları binaları	“	80509	43	830
Pangaltı'daki hane	“	1007	63	
İzmir Tepeköy dispanser ve Hilal-i Ahmer binası kıymeti		16239	46	500
İstanbul idare-i merkeziye sabık binası kıymeti		18366	33	750
Demirkapı arsa ve binası	“	8655	47	000

Haseki arsası	“	80		
Zeytinburnu arsası	“	964	5	250
Kesmekaya’da iki hane	“	1233	33	
Eskişehir çiftliği	“	8260	2	250
Büyükada Yat Kulübü hissesi	“	594		
İzmir’de Kokaryalı’da bir hane	“	1333	55	
“ yirmi beş dönüm arazi	“	500		
Bursa Hilal-i Ahmer Merkezi binası	“	5380	65	
Kokaryalı hastane ve arsaları	“	13	950	12
Torbalı nahiyesi Karakuyu karyesinde iki hane kıymeti		210	9	
Edirne mahfil binası kıymeti		100		
Edirne’de arazi ve bir hanenin hissesi kıymeti		250		
[Toplam]		183565	03	830

Tasfiye olunacak düyunat karşılığı		21445	85	625
Merakiz ve şubat bakiye-i matlubatı karşılığı		49580	94	875
[Genel Toplam]		1550989	94	555

Eşya ve Levazım Mevcudu:

Eskişehir ambarı ecza ve alat-ı cerrahiye şubesi		85459	95	332
“ “ çamaşır şubesi		156104	11	600
“ “ porselen ve eşya-yı mütenevvia şubesi		51807	08	980
“ “ makine ve otomobil	“	9680	38	108

“ erzak “	3347	56	
“ demir ve kereste “	12309	44	700
[Toplam]	328708	54	720
İstanbul ambarı erzak şubesi	14645	79	075
“ ecza ve alat-ı cerrahiye şubesi	56495	72	861
“ makine ve otomobil “	184935	58	910
“ çamaşır “	74263	82	189
“ porselen ve eşya-yı mütenevvia şubesi	187549	74	991
“ kereste ve demir “	26693	29	240
“ elektrik malzemesi “	12703	17	500
[Toplam]	557287	14	776
Muhtelif malzeme medyunları	2273	28	030
Tasfiye olunacak malzeme matlubatı	86887	09	714
[Toplam]	994956	07	240

Kıymet-i İtibariyeli Evrak:

Maktu makbuzlar	1159752	99	625
Şefkat pulları	632139	10	375
[Toplam]	1791892	10	000

[Toplam]	1791892	10	000
[Toplam]	4337838	11	795

Düyunat:

İhtiyat Akçesi:

	Lira	Kuruş	Milim
Sene-i sabıkadan devrolunan	+765842	28	455
Tasfiye olunacak düyunat karşılığı olarak ilave olunan	+21445	85	625
Akçe farkı olarak tenzil	-244	36	
Tasfiye olunacak matlubat karşılığı olarak tenzil olunan	-76360	35	875
Fevkalade bütçe hesab-ı katisi fazla-i varidatı	+632818	31	580
[Toplam]	1343501	73	785

Tasfiye olunacak düyunat	21445	85	625
Kıyem ve tahvilat-ı ihtiyat sermayesi	8627	03	
Merakiz ve şubat bakiye-i matlubatı	49580	94	875
Muhtelif dayinler	51474	01	395
Tasfiye olunacak matlubat karşılığı	76360	35	875
[Toplam]	207488	20	770
[Toplam]	1 550989	94	555

İhtiyat Malzemesi:

Sene-i sabıkadan	1203584	63	147
Tasfiye olunacak malzeme matlubatı karşılığı olarak tenzil	-86887	09	714
Malzeme hesab-ı katisi fazla-i sarfiyatı	-208628	55	907
Tahsil olunacak malzeme matlubatı karşılığı	86778	09	714
	994956	07	240

Hesabat-ı Nazıma:

Tahsil olunacak makbuzlar	1109752	99	625
“ “ pullar	632139	10	375
[Toplam]	1791892	10	000
[Toplam]	4337838	11	795

TABLO 2**1340-1924 Senesi Alelade Bütçesi**

Madde	Varidat	Lira	Madde	Masarıfat	Lira	1925-1341 Bütçesi madde-i nizamiyesine nazaran (1341) [1925] senesi alelade bütçesi Lira
1	Faiz	9 300	1	Maaşat ve tahsisat	40 494	80 988
2	Aza-yı amile aidatı	1000	2	Kırtasiye	1 000	2 000
3	Aza-yı muavine aidatı	3000	3	Müteferrika	2 000	4 000
4	Müsamere hâsılatı	10 000	4	İcare	4 600	9 200
5	Çiçek günü hâsılatı	11 000	5	Telefon ve Memalik-i Hariciye posta ve telgraf masrafı	1 000	2 000
6	Pul hâsılatı	10 000	6	Emlak sigortası	300	600
7	Varidat-ı muhtelif	9 200	7	Memurin sigortası ve ikramiyesi	5 000	10 000
	[Toplam]	80 500	8	Neşriyat masrafı	1 700	3 400
			9	Pul masarif-i tabiyesi	3 000	6 000
			10	Maktu makbuz masarif-i tabiyesi	1 000	2 000
			11	Heyet-i teftişye masarifi	3 000	6 000
			12	Eskişehir ambarı masarif-i müteferrikası	2 000	4 000
			13	Çiçek günü masarifi	3 000	6 000
			14	Müsamere masarifi	3 000	6 000
			15	Emval-i gayrimenkule vergi mukataa-i seneviye ve tamiriyesi	1 000	2 000
			16	Hastabakıcılık tedrisatı(*)	25 750	51 500
			17	Masarif-i gayrimelhuza	3 000	6 000
			18	Semt heyetleri masarifi	5 000	12 000
					105844	211688

<u>(*) lira</u>	
16 920	Otuz talebenin ve memurin ve müstahdeminin bir senelik iaşe ve teshiniyesi
10 000	Masarif-i tesisiye
3 600	Müstahdemin ücreti
7 680	Müdür ve heyet-i talimiye maaşatı
1 200	Müteferrika
4 000	İcare
4 400	Melbusat
3 600	Talebe maaşatı
<u>51 500</u>	

1340-1924 Senesi Fevkalade Bütçesi

Madde	Varidat	Lira	Madde	Masarifat	Lira
1	İnanat	1	1	İmdat ve muavenet	450 001
2	Fazla eşya satış bedeli	110 000	2	Masarif-i gayrimelhuza	10 000
3	Ambar mevcudundan aynen sarf edilecek eşya ve levazım kıymeti	350 000			
		460 001			460 001

1340-1924 Senesi Muvazene-i Umumiyesine Ait Talimatname

- 1- Merkez-i umumi alelade bütçenin mevaddı arasında münakale icrasına ve bütçe açığının fevkalade bütçeden tesviyesine mezundur.
- 2- Merkez-i umumi sene-i sabıkadan müdevver ihtiyat akçesiyle fevkalade bütçenin ma-fevka'l-muhammenat tahsilatını imdat-ı muavenet faslına mevzu tahsisata zamimeten sarfa mezundur. Şu kadar var ki iki yüz bin lira ihtiyat nakdi hıfz edilecektir.
- 3- % 5 faizli 1914 istikraz kuponları bedelatından mezkûr tahvilatın fi-i iştirasına nazaran % 4'ten fazla vuku bulacak faiz tahvilatının kıyem ve tahvilat-ı ihtiyat sermayesine ilavesine devam olunacaktır.
- 4- Hilal-i Ahmer Merkez-i Umumisi efrad veya müessesat tarafından tevdi edilecek nukut ve emanatı ahz ve iadeye mezundur.

- 5- Merkez-i umumi senelik Meclis-i umuminin inikadına kadar sene-i sabıka bütçesi ve mevadd-ı nizamiyesi esasatı dairesinde tahsilat ve sarfiyat icrasına mezundur.

1341-1925 Senesi Muvazene Talimatnamesi

- 1- “Merkez-i umumi adi bütçe dahilindeki sarfiyatı zaruret gördüğü takdirde fevkalade bütçeden nakil suretiyle iki misline iblağ edebilir.”

TABLO 3**1925-1341 SENESİ FEVKALADE BÜTÇE HESAB-I KATİSİ**

	Lira	Kuruş	Santim
İnanat	227 609	24	125
Satış hâsılatı	637 991	23	375
Merakiz ve şubatın bekaya-yı matlubu	49 580	94	875
Sultanahmet sergisi satış hâsılatı	83 467	98	250
Sarf olunan eşya ve levazım kıymeti	134 954	2	722
[Toplam]	1 133 603	43	347
	Lira	Kuruş	Santim
İmdat ve muavenet (1)	136 304	43	30
Masarif-i gayrimelhuza	10 803	43	976
Rüsum	11 801	31	500
İkinci Hindistan Heyeti masrafı	42 563	78	
İngilizlerden mubayaa olunan eşya ve levazım masrafı	95 005	29	831
Merakiz ve şubat masarifi	49 284	40	25
Mubayaa olunan eşya ve levazım	95 819	82	500
Alelade bütçe açığı	59 302	62	905
[Toplam]	500 785	11	767
Fevkalade bütçe	632 818	31	580
[Toplam] Fazla-i Varidatı	1 133 603	43	347
	Lira	Kuruş	Santim
Mübadele heyetleri ve masrafı	62 474	21	341 [1]
Muavenet-i muhtelif	15 698	12	912
Ardahan hareket-i arz felaketzedelerine	8 342	77	
Dinar hareket-i arz felaketzedelerine	886	97	650

Erzurum hareket-i arz felaketzedelerine	106	75	
Süt damlası	2 560	75	750
Heybeliada harikzedegânına	114	75	750
Akçaşehir harikzedegânına	1 611	4	500
Karabiga harikzedegânına	1 992	92	450
Seydişehir harikzedegânına	1 228	52	500
Germencik seylabzedegânına	3 872	96	700
Rize seylabzedegânına	289	18	500
İstanbul fukara dispanserleri	7 236	34	854
İzmir fukara dispanserleri	18 474	38	
İzmir Tepeköy fukara dispanserleri	188	30	500
Manisa fukara dispanserleri	4 869	32	
Aydın fukara dispanserleri	887	13	
Tıp Fakültesi fukara dispanseri	204	61	630
Adana fukara dispanseri	934	12	993
İzmir Hilal-i Ahmer Hastanesi	4 116	20	
Aile maaşatı	215		
[Toplam]	136 304	43	30

TABLO 4**1341-1925 SENESİ ALELADE BÜTÇE HESAB-I KATİSİ**

	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>
Faiz	14 501	75	250
İanat	436	60	
Semt heyetleri varidatı	5 612	26	500
Müsamere hâsılatı	22 970	9	875
Çiçek günü hâsılatı	13 088	15	625
Pul hâsılatı	13 607	34	250
Varidat-ı muhtelif	63 054	70	375
Alelade bütçe açığı olup 340 [1924] senesi muvazene-i umumiye 1. maddesi mucibince fevkalade bütçeden nakledilen	59 302	62	905
[Toplam]	192 573	54	780
Madde	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>
1. Maaşat ve tahsisat	34 959	43	0
2. Kırtasiye	1 642	8	
3. Müteferrika	2 320	65	155
4. İcare	5 397	39	
5. Telefon, posta ve telgraf	907	65	
6. Emlak sigortası	326	90	
7. Memurin sigorta ve ikramiyesi	26 231	20	750
8. Neşriyat masrafı	2 773	47	500
11. Heyet-i teftişiyeye masrafı	1 640	89	
12. Eskişehir ambar müteferrikası	1 097	22	750
13. Çiçek günü masrafı	909	42	
15. Emlak-ı gayrimenkule vergi ve mukatta-i seneviyesi	815	49	500

16. Hastabakıcı mektebi (1)	23 472	8	465
17. Masarif-i gayrimelhuza (2)	89 085	80	660
18. Semt heyetleri masrafı	983	84	
[Toplam]	192 573	54	780
(1)	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>
Bedel-i icar	1 200	0	0
Talibat maaşatı	796	93	50
Memurin ve müstahdemin işe ve teshinesi	5 545	29	37 ½
Masarif-i tesisiye	7 678	83	84
Müstahdemin ücreti	241	78	25
Müdür ve heyet-i talimiye maaşatı	3 784	48	50
Müteferrika	1 365	3	25
Melbusat	3 869	71	75
[Toplam]	23 482	8	46 ½
(2)	<u>Lira</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Santim</u>
Masarif-i gayrimelhuza	1 418	80	0
On İkinci Beynelmilel Konferansı masrafı	5 266	75	
Memurin-i munzamma maaşatı ve tahsisat-ı fevkalade	25 494	22	
Ambar masrafı	9 623	46	910
Sigorta	5 907	61	
Müteferrika	3 473	47	250
Nakliyat	5 147	15	750
Ambar amele yevmiyesi	32 754	32	750
[Toplam]	89 085	80	660

TABLO 5**1341 – 1925 Senesi Malzeme Hesab-ı Katiyesi**

	Lira	Kuruş	Santim
Mubayaa olunan eşya ve levazım	113 774	61	530
Teberruat-ı ayniye	1 370	46	875
İngilizlerden mubayaa olunan eşya ve levazım bakiyesi olarak ithal kıymeti	380 750	24	084
Zeriyat hâsılatı	627	09	500
[Toplam]	496 522	41	989
Malzeme hesab-ı kati fazla-i masarifi	208 628	55	907
[Toplam]	705 150	97	896

	Lira	Kuruş	Santim
Sarf olunan eşya ve levazım	94 177	23	642
Füruht olunan eşya ve levazım	548 002	80	708
Tebeddül eden eşya ve levazım	22 194	14	466
Eskişehir ambar inşaatına sarf olunan eşya ve levazım	40 776	79	080
[Toplam]	705 150	97	896

TABLO 6

Mukabili		Suret-i Kabzı			İzahat
Kuruş	Sterlin	Kuruş	Sterlin	Rupiye	
1 515 684	1 671 16 8	518 082	1 100 5 2		Merkezi-i umumi irsalatı
7 005 016				102 916 12 6	İnat
3 774 959				55 500	Hint Komitesi'nden ale'l-hesap
2 889 743	15 044 17 3			42 464 8 9	Kereste satışından
14 295	15 14 5			210 5 4	Faiz
97 706	106 18			1 408 9	İstikraz
				0 9 10	Tashih-i hesap
172 450	190		190		Tevfik Bey'in itibar mektubundan tediyesi henüz bankaca ihbar edilmeyen
223 692	246 12 1		246 12 1		Tevfik Bey'in Kânunuevvel 341 [Aralık 1925] gayesine kadar tahakkuk eden yevmiyesine nazaran matlubu
<u>15 693 545</u>	<u>17 275 18 5</u>	<u>518 082</u>	<u>1 536 17 3</u>	<u>202 500 13 5</u>	

Mukabili		Suret-i Kabzı			İzahat
Kuruş	Sterlin	Kuruş	Sterlin	Rupiye	
11 206 952	12 367 7 3			165 220 13 3	Merkezi umumiye irsalat
60 025	66 13 10	60 025			Sarfiyat-ı mütehakkıka: Heyet hesabına merkez-i umumice sarfiyat
	1 734	210 000	417 8 6	14 418 12	Sarfiyat-ı mütehakkıka: İsmail Besim Paşa'nın yevmiyesi 7 Şubat ile 22 Teşrinisani 341 [7 Şubat-22 Kasım 1925]
	6 9 4	6 9 4			Sarfiyat-ı mütehakkıka: İsmail Besim Paşa'nın Cenve yolundaki masrafı
	57 14	57 14			Sarfiyat-ı mütehakkıka: İsmail Besim Paşa'nın Meylan- Cenve-Bombay bilet ve telgraf masrafı
	12 18 11	12 18 11			Sarfiyat-ı Mütehakkıka:

					İsmail Besim Paşa'nın Ankara'ya azimet ve avdet masrafı
	858	168 057	297 4 4	5 000	Sarfiyat-1 mütehakkıka: Hikmet Bey'in yevmiyesi 7 Şubat ila 29 Haziran341 [1925]
	6 9 4		6 9 4		Sarfiyat-1 mütehakkıka: Hikmet Bey'in İstanbul-Cenve yolundaki masrafı
	57 14		57 14		Sarfiyat-1 mütehakkıka: Hikmet Bey'in Meylan-Cenve- Bombay yolundaki masrafı
	27 10		27 10		Sarfiyat-1 mütehakkıka: Hikmet Bey'in Port-Said-İstanbul bilet masrafı
	1 308	80 000	487 3 3	9 752 7	Sarfiyat-1 mütehakkıka: Tevfik Bey'in Yevmiyesi 7 Şubat ile 30 Kânunuevvel 341 [7 Şubat- 20 Aralık 1925]
	1 14 10		1 14 10		Sarfiyat-1 mütehakkıka: Tevfik Bey'in İstanbul-Cenve yolundaki masrafı
	57 14		57 14		Sarfiyat-1 mütehakkıka: Tevfik Bey'in Meylan-Cenve-Bombay bilet ve telgraf masrafı
4 196 878	463 4 7			6 161 1	Sarfiyat-1 mütehakkıka: Heyetin Hindistan'da tren, posta ve telgraf ve müteferrik masrafı
97 706	106 18		100	80	İstikrazdan reddiyat
5 081	5 9 3		5 9 3		İsmail Besim Paşa'dan matlubat
1 252	1 7 6		1 7 9		Hikmet Bey'den Matlubat
125 944	126 13 7		1 817 12 2		Heyetin Bombay'da Hint Milli Bankası'ndaki mevcudu
15 693 545	17 275 18 5	518 082	1 536 17 3	202 500 13 5	

TABLO 7

“An 1 Kânunusani [1]926 ila Gaye-i Haziran [1]926 Bütçe Layihası”										
				Yekûn		Yekûn-ı umumi				
Fasıl	Madde	Nev-i varidat		Lira	Kuruş	Lira	Kuruş			
1		İnanat		100 000						
2		Aidat		20 000						
3		Satış hâsılatı		225 000						
4		Hindistan heyetinden		1						
5		Faiz		25 000						
6		Pul hâsılatı		20 000						
7		Müsamere hâsılatı		25 000						
8		Kurban Bayramı hâsılatı		20 000						
9		Emval-i gayrimenkule bedel-i icarı		250 0						
10		Hazine hâsılatı		1 000						
11		Hükümet ve devair bütçelerinden tahsisat		3 000						
12		Varidat-ı muhtelif		2 000						
13		Çiçek günü		15 000						
		Yekûn-ı umumi				458 501				
					Müfredat		Yekûn		Yekûn-ı Umumi	
Fasıl	Madde	Nev-i varidat		Lira	Kuruş	Lira	Kuruş	Lira	Kuruş	
Birinci kısım:	1	İdare-i merkeziye maaşatı								
	1	Tahsisat [kâtib-i umumi, müfettiş-i umumi ve hukuk müşavirliği]		2 300						
	2	Umur-ı hesabiye		9 360						
	3	Tahrirat kalemi		1 990						
	4	Veznedar ve kâtibi		1 800						
	5	Müfettiş		900						
	6	Tahsildar ve muakkip		900						

		7	Müstahdemin	2 040		18 990			
	2		İdare-i merkeziye masarifi						
		1	Kırtasiye	500					
		2	Tıbbiye	300					
		3	Müteferrika	3 000					
		4	Tenvir ve teshin	200					
		5	Posta ve telgraf	500					
		6	Emval-i gayrimenkule sigortası	150					
		7	Emval-i gayrimenkule vergisi	150					
		8	Bedel-i icar	3 750					
		9	Memurin sigorta ve ikramiyesi	500					
		10	Harcırah	2 500		11 700			
	3		Eskişehir ambar maaşatı						
		1	Müdür ve memurin maaşatı	8 790					
		2	Müstahdemin ücreti	1 380					
		3	Bekçi ve amele ücreti	2 610					
		4	Tamirhane ve garaj usta ve amele ücreti	1 080		13 860			
	4		Eskişehir ambar masarifi						
		1	Ambar eşya ve levazım tamir ve termim masrafı	2 000					
		2	Ambar müteferrikası	1 500					
		3	Otomobil sarfiyatı	1 250					
		4	Su motoru sarfiyatı	500					
		5	Tenvir ve teshin	400					
		6	Ambar ve eşya ve levazım sigortası	1 000					
		7	Memurin sigorta ve ikramiyesi	500					
		8	Posta ve telgraf	150					
		9	Garaj masrafı	500					
		10	Harcırah	250		8 050			
	5		Neşriyat						
		1	Müdür maaşı	348					
		2	Kâtip maaşı	90					
		3	Postacı ve hademe	197					
		4	Posta ve müteferrika	250					

		5	Mecmuanın neşri masrafı	750				
		6	1926 rapor masrafı	900		2 535		
	6		Merkez-i umumi binası masarifi-tesisiyesi			3 800		
	7		Eskişehir ambarları ikmal inşaatı			13 000		
	8		Nakliyat			5 000		
	9		İstanbul ambarları teşkilatı satış ve tasfiye masarifi			25 000		
	10		Hastabakıcı mektebi			12 320		
			Birinci kısmın yekûnu			114 255		114 255
2. Kısım:			İmdat muavenet					
			Merakiz ve şubatin nizamname-i esasinin maddesi mucibince					50 000
			Mahalli ihtiyacına sarfa mezun oldukları yüzde kırkın tahakkuk edecek miktarı					1
			Yekûn-ı Umumi					164 256
[Merkez-i umuminin 28 Mart 1342 [1926] içtimasında kabul ve tasdik edilmiştir.]								
“1926 senesi birinci altı aylık bütçesine ait talimatname”								
1-	Tespit edilecek ambar-ı malzeme kadrosuna göre ambar mevcudunun fazlalarının furuhtuna noksanının ikmaline muktezi tahsisatı itaya merkez-i umumi mezundur.							
2-	Mubayaa olunan eşya ve levazım aynı kıymetle ambara ithal edilmekte olmasına binaen cemiyetin vaziyet-i muhasebesine nazaran nakdin malzemeye tahvili olmak itibarıyla mubayaa edilen eşya, sarf edildiği vakit bütçedeki tahsisat aidesine taalluk eder. Şu kadar ki bütçe tahsisat ve muvazene talimatnamesinde mezuniyet olmaksızın herhangi mubayaaat yapılamaz.							
3-	Merkez-i umumi 1926 senesinden evvelki devre-i hesabiyele ait olup hesabı 1926 senesinde alınabilen merakız ve şubatin hesabının varidatı ve sarfiyatı bütçede fusul-i mahsusuna irad ve masraf kaydına mezundur.							
4-	Merkez-i umumi, rüsüm ve tekâlifi tesviyeye mezundur.							
5-	2, 3, 6, 13. varidat fasıllarının temin-i tahsili zımında hâsılâtının yüzde onu 7. faslın tahakkuku için % 20 nispetinde sarfiyat-ı icra edilebilir.							
6-	Efrad veya müessesat tarafından tevdi edilecek emanatı ahz ve iade ve herhangi bir hizmet ve maksat için vuku bulacak tevdiatı kabul ve maksad-ı hidemat ifa edilir.							
7-	Müessesat-ı resmîyeyi ve şahsiyet-i hükmiyeyi haiz teşekküllere eşya iadesine ve bedel-i mukassatan alınmak üzere eşya furuhtuna Merkez-i umumi mezundur.							
8-	Zaruret görüldüğü takdirde 1926-1927 bütçesinin tahsisatına mahsuben bu devre zarfında sarfiyat ve taahhüdatta bulunulabilir.							
9-	Merkez-i Umumi bütçenin mevaddı arasında münakale icrasına mezundur.							

TABLO 8**1 TEMMUZ 1926 – 30 HAZİRAN 1927 BÜTÇE LAYİHASI**

Fasıl	Lira	Kuruş	S
1-İnanat	162 750		
2-Aidat	50 000		
3-Satış hâsılatı	120 000		
4-Hindistan komisyonundan müdevver eşya satışı	30 000		
5-Faiz	60 000		
6-1914 istikraz kupon tahsilatı	23 000		
7-Müsamere hâsılatı	20 000		
8-Şefkat pulları	15 000		
9-Kurban derileri	20 000		
10-Çiçek günü	15 000		
11-Emval-i gayrimenkule bedel-i icarı	5300		
12-Eyyam-ı muayenede neşrolan gazete hâsılatı	1000		
13-Merakiz ve şubat devre-i sabıka hesabından varidat kaydedilecek kısım	1		
14-İspanya sefaretinden matlubat	50 000		
15-Hükümet ve devair bütçelerinden tahsisat	6000		
16-Varidat-ı muhtelif	2022		
17-Hükümetçe ita olunacak imtiyazat	1		
Yekûn-ı Umumi	580 074	00	00

Birinci Kısım – İdare-i Merkeziye				
Fasıl	Madde		Şehri	Senevi
1		Maaşat		

	1	Tahsisat	300	3 600
	2	Umur-ı hesabiye ve aklamı	1 560	17 730
	3	Tahrirat kalemi ve kâtibi	465	5 580
	4	Veznedar ve kâtibi	300	3 600
	5	Dört müfettiş	600	7 200
	6	Tahsildar ve muakkip	100	1 200
	7	Müstahdemin	340	4 080
		[Toplam]		43 980
2		Masarifat		
	1	Kırtasiye		700
	2	Tabiye		900
	3	Müteferrika		4 500
	4	Tenvir ve teshin		500
	5	Posta ve telgraf		1 000
	6	Emval-i gayrimenkule sigortası		300
	7	Maktu makbuz masarif-i tabiyesi		650
	8	Heyet-i teftişiyeye masarifi		6 000
	9	Emval-i gayrimenkule vergi ve mukataası		1 000
	10	Daire-i merkeziye bedel-i icarı		9 000
	11	Memurin-i merkeziye sigorta ve ikramiyesi		4 000
	12	Harcırah		2 500
		[Toplam]		31 050
		İkinci Kısım- Eskişehir Ambarı		
3		Maaşat		
	1	Eskişehir ambarı müdür ve memurin maaşatı	1 465	17 850
	2	Müstahdemin ücuratı	230	2 760
	3	Bekçi ve amele ücuratı	435	5 220
	4	Tamirhane ve garaj usta ve ameleleri	360	4 320
		[Toplam]		29 880
4		Masarifat		
	1	Eskişehir ambarı eşya ve levazım tamir ve termim masrafı		7 000
	2	Eskişehir ambarı müteferrikası		2 000
	3	Eskişehir ambarı otomobil sarfiyatı		2 500
	4	Eskişehir ambarı su motoru sarfiyatı		1 000
	5	Eskişehir ambarı tenvir ve teshin masrafı		500
	6	Eskişehir ambarı eşya ve levazım sigortası		5 000
	7	Eskişehir ambarı memurin sigorta ve ikramiyesi		2 000
	8	Eskişehir ambarı harcırah		250
	9	Eskişehir ambarı posta ve telgraf		300
	10	Eskişehir ambarı garaj masrafı		2 000
		[Toplam]		23 550

		Üçüncü Kısım – Neşriyat		
5				
	1	Mecmua müdür maaşı		696
	2	Mecmua kâtibî		180
	3	Mecmua hademe ve postası		396
	4	Mecmua posta ve müteferrikası		500
	5	Mecmuanın masarîf-i tabiyesi		1 500
	6	Kongre raporu masarîf-i ihzariye ve tabiyesi		800
	7	On İkinci Beynelmîlîl kongre raporu masrafı		500
		[Toplam]		4 572
		[Genel Toplam]		133 032
6		Eskişehir ambarı ikmal-i inşaatı		4 000
7		Ankara'da idare-i merkeziye binası		150 000
8		Eskişehir'de istasyon binası		10 000
9		İstanbul ambarları satış ve tasfiye masrafı		20 000
10		Nakliyat		15 000
11		Merakiz ve şubat masarîf-i idariyesi		30 000
12		Merakiz ve şubat masarîf-i imdadiyesi		20 000
13		Sinin-i sabîka masarîf-i idariyesi		1
14		Merakiz ve şubat sinin-i sabîka masarîf-i imdadiyesi		1
15		On Üçüncü Beynelmîlîl Kongre masrafı		5 000
16		Aza rozeti ve madalya imaliyesi		5 000
17		Beynelmîlîl Salib-i Ahmer'e muavenet		3 000
18		Hastabakıcı Mektebi		
	1	Müdür maaşı	1 200	
	2	İdare memuru [kâtip]	740	
	3	Heyet-i tedrisiye	2 000	
	4	Müstahdemin ücreti	2 500 + 1 250	
	5	Elli talebenin maaşı	2 500 + 1 250	
	6	Talebe, memur ve müstahdemin iâşe, teshin ve tenviriyesi	12 500 + 6 250	
	7	Talebe melbusatı	4 500 + 2 250	
	8	Mefruşat	500	
	9	Levazım-ı tedrisiye	500	
	10	Müteferrika	750 + 250	
	11	İcar ve sigorta	1 500 + 1 500	
		[Toplam]	42 040	
19		Masarîf-i tesisîye		2 000

20		Mubayaa edilecek değirmen ve arazisi ve çiftlik hisse-i şayiası		15 000
21		İmdat ve muavenet		100 000
22		Masarif-i gayrimelhuza		15 000
		Yekûn-ı umumi		580074

1 Temmuz 1926- 30 Haziran 1927 Muvazene-i Umumiyesi'ne Ait Talimatname:

1- Merkez-i umumi bütçesinin ma-fevkü'l-muhemmenat tahsilatını imdat ve muavenat faslına mevzu tahsisata zamimeten sarfa mezundur.

2- Merkez-i umumi bütçe muhammenatının noksanını ihtiyat akçe ve malzemesinden tesviyeye mezundur.

3- %5 faizli 1914 istikraz kuponları bedelatından mezkûr tahsilatın fi işirasına nazaran %4'ten fazla vuku bulan faiz tahsilatından teşkil edilmiş olan "826 703" kuruş kaym ve tahvilat-ı ihtiyat sermayesinin faiz miktarının halen %7 nispetinde bulunmasına binaen ihtiyat akçesine ilaveye mezundur. Ve işbu sermayenin teşkilinden sarf-ı nazar olunmuştur.

4- Merkez-i umumice tespit edilecek ambar malzeme kadrosuna göre ambar mevcudunun fazlalarının furuhtuna ve noksanının ikmaline muktezi tahsisatı itaya merkez-i umumi mezundur.

5- Merkez-i umumi emval-i gayrimenkuleden cemiyete faydası görülmeyenleri satmaya ve mukabilinde daha müfit emval-i gayrimenkule mubayaasına mezundur.

6- Mubayaa olunan eşya ve levazım aynı kıymetle ambara ithal ettirilmekte olmasına binaen cemiyetin vaziyet-i muhasebesine nazaran nakdin malzemeye tahvili olmak itibarıyla mubayaa edilen eşya sarf edildiği vakit bütçedeki tahsisat-ı aidesine taalluk eder. Şu kadar ki bütçede tahsisat ve muvazene talimatnamesinde mezuniyet olmaksızın herhangi mubaayat yapılamaz.

7- Merkez-i umumi 1926 senesinden evvelki devre-i hesabiyelere ait olup hesabatı 1926 senesinde alınabilen merakiz ve şubat hesabatının varidat ve sarfiyatını bütçedeki fasl-ı mahsusuna irad ve masraf kaydına mezundur.

8- Merkez-i umumi rüsüm ve tekâlifi tasfiyeye mezundur.

9- Fasıllarında mukayyet varidatın temin-i cibayet ve tahsili için %20'sini tecavüz etmemek üzere masraf ihtiyarına mezundur.

10- Efrad veya müessesat tarafından tevdi edilecek emanatı ahz ve iadeye mezundur. Ve herhangi bir maksat ve hizmet için vuku bulacak tevdiatı kabul ve maksat ve hidematı ifaya mezundur.

11- Müessesat-ı resmîyeye ve şahsiyet-i hükmiyeyi haiz teşekküllere eşya iaresine ve bedeli maksuten almak üzere eşya furuhtuna merkez-i umumi mezundur.

12- İdare-i merkeziye ve gerekse teşkilatı herhangi bir suretle herhangi bir kimseye ikraz edemez.

13- Emval-i gayrimenkulenin kıymetlerinden %10 nispetinde hesab-ı katide imha edilmesine merkez-i umumi mezundur.

14- Merkez-i umumi merakiz ve şubatı için Emlak-ı Milliye'den bina mubayaasına ve mezuniyet itasına salahiyetdardır.

[5. RAPOR]

TÜRKİYE HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ

MERKEZ-İ UMUMİSİ

TARAFINDAN

**1927 SENESİ HİLAL-İ AHMER MECLİS- İ UMUMİSİNE TAKDİM
EDİLEN**

1926 SENESİNE AİT

RAPOR

Hilal Matbaası

İstanbul: Cağaloğlu Hamam Sokağı Numro 10

1927

Reisicumhur Hazretlerinin [Atatürk'ün]

1 Teşrinisanide [1 Kasım 1926] Büyük Millet Meclisi'nde irad buyurdıkları nutkun Hilal-i Ahmer'e taalluk eden kısmı:

.

Efendiler, tarih-i harb-i sıhhide ve memleketin muavenet-i içtimaiye tarihinde bir mevki-i mahsus ihraz etmiş olan Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin bu sene zarfında, mübadillerin sıhhati ve ilbas ve iskân umuruna ve memleketin afat- ı içtimaiye ve arziyesine yaptığı kıymetli yardımları takdirlerle zikrederim.

(Alkışlar)

Hilal-i Ahmer aza adedinin memleketin rüşd-i içtimaisi [sosyal olgunluğu] ile mütenasip bir dereceye varmasını ve bütün milletin bu tenasübü temin etmesini temenni eylerim.

.

.

1927 Senesi Meclis-i Umumisi Heyet-i Muhteremesine

1926 senesi Nisanın 24. günü inikad eden meclis-i âlileri merkez-i umuminin 1925 senesi icraat raporunu, idari ve mali muamelatını tetkik ve sene-i mezkûre bütçe hesab-ı katisinden heyet-i merkeziyeyi ibra ve Meclis-i Umumi Tetkik Encümeni raporunun Ankara Murahhaslığı muamelatına ait kısmının 1926 senesi zarfında tasfiyesini Tetkik Encümeni'ne havale ve muaddel nizam-name-i esaside daha bazı tadilat icrasını tensip ve tespit ve sene-i maliyeyi temmuzdan itibar ederek ona göre tanzim olunan ve 1926 senesi Haziran gayesine kadar olan altı aylık muvakkat bütçe ile 1926-1927 senelerine dahil bulunan bir senelik bütçeyi tasdik etmişti.

Sene-i maliyenin temmuzdan itibar edilmesi hakkındaki maruz karar üzerine 1926-1927 senesi bütçe hesab-ı katisini bi'z-zarur takdim edemeyecek olan merkez-i umumimizin bu raporla ancak Haziran 1926 senesi gayesine kadar olan altı aylık bütçe hesab-ı katisini ve 1926 senesi nihayetine kadar bir senelik idari muamelata müteallik mesai ve icraatını arz edecektir. Bu suretle ^[3] maruzatımızı ihtiva edecek olan raporumuz başlıca: Nizamname-i esasi tadilatı ve merkez-i umumi tebeddülâtı, geçen seneki meclis-i umumi tarafından merkez-i umumiye havale edilen hususat, menabi-i varidat, imdat ve muavenet, Beynelmilel Salib-i Ahmer hususi konferansı, teşkilat-ı umumiye ve kısm-ı mali fasıllarıyla hülasa edilebilir.

Ancak muhterem hamimiz dâhi reiscumhurumuz büyük Gazi Mustafa Kemal Paşa hazretlerinin Büyük Millet Meclisi'nin 1926 senesi devre-i içtimaiyesinin güşadı münasebetiyle irad buyurdıkları dâhiyane nutuklarında, raporlarımızda aynen arz ettiğimiz Hilal-i Ahmer hakkında ibzal buyurdıkları kıymetdar iltifatlarından ve kemal-i minnet ve şükran ile karşıladığımız irşadat-ı celilelerinden heyet-i muhteremelerini haberdar etmeği akdem-i vezaif addederek maruzatımıza iptidar eyleriz.

Merkez-i umuminiz, reiscumhur hazretlerinin bu kıymetdar işaretlerini Hilal-i Ahmer'in tezyid-i feyz ü kudret ve tealisi için en kavi zamân telakki ederek aza adedinin tezyidine bütün kuvvetiyle bezl-i mesai etmekte bulunmuştur. Yeniden aza kaydı için adeta seferberlik açan bu hitabın, memleketimizin en ücra köşelerine varıncaya kadar vücuda getirmekte olduğu feyyaz ve mesut akisleri neticesinde Hilal-i Ahmer aza adedinin mazi ile kabil-i kıyas olmayacak derecede tezayüd edeceğine şüphe yoktur. Bu hususta azami faaliyete geçen merkez ve şubelerimizin kıymetli mesailerinin peyderpey istihsal etmekte bulunduğumuz netayici itmam edilerek, ancak gelecek sene meclis-i umumisine arz edilebilecektir. ^[4]

Nizamname-i Esasinin Tasdiki

1926 senesi meclis-i umumisince bazı mevaddında tadilat vücuda getirilen nizamname-i esasimiz ber-vech-i ati arz edilen 1 Eylül [1]926 tarihli heyet-i vekile kararnamesiyle bi't-tasdik şekl-i müstakarrını [yerleşmiş şeklini] alarak mevki-i meriyete vaz olunmuştur:

Kararname: Numara 4093

Hilal-i Ahmer Cemiyeti nizamname-i esasisinin, beşinci, yirmi üçüncü, otuz birinci, otuz yedinci, kırkıncı, seksen üçüncü, doksan üçüncü, yüz üçüncü, yüz onuncu, yüz on ikinci, yüz on beşinci, yüz yirmi üçüncü, yüz otuz birinci, yüz otuz üçüncü maddeleriyle altmış birinci maddenin dokuzuncu ve on ikinci fıkralarının merbut layihada münderiç olduğu şekilde tadili Dahiliye Vekâleti'nin 24 Mayıs [1]926 tarih ve 7066/1860 numaralı tezkeresiyle vuku bulan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti'nin 1 Eylül [1]926 tarihli içtimanda tasvip ve kabul olunmuştur. 1 Eylül [1]926

Reisicumhur

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil	Adliye Vekili	Müdafaa-i Milliye Vekili	Bahriye Vekili
İsmet	Mahmut Esat	Recep	İhsan
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili	Maliye Vekili	Maarif Vekili
Cemil	Doktor Tefvik Rüştü	Mustafa Abdülhalik	Mustafa Necati
Nafia Vekili	Ziraat Vekili	Ticaret Vekili	Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye
Behiç	Mehmet Sabri	Mustafa Rahmi	Vekili Doktor Refik ^[5]

Merkez-i Umumi ve Heyet-i İdare Tebeddülâtı

Budiyet hasebiyle içtimalara devam edemediklerinden dolayı geçen meclis-i umumice müstafi addolunan merkez-i umumi azasından Nemlizade Cemal, Doktor Hulusi, Ali Münif, Doktor Mehmet Ali, Yelkencizade Mustafa, Doktor Mustafa Nafiz, Doktor Neşet Ömer, Nusret, Ağazade Veli beyefendilerin yerlerine Eskişehir Mebusu Emin, tüccardan Hanifzade Ahmet, İstanbul Eczanesi sahibi Hüseyin Hüsnü, tüccardan Alemdarzade Hasan, Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti Hıfzıssıhha-i Umumiye müdürü Doktor Asım İsmail, Numune Hastanesi sertabibi Operatör Ömer Vasfî, Sivas Mebusu Ömer Şevki, Isparta Mebusu Mükerrerem, Kütahya Mebusu Nuri, İtibar-ı Milli Bankası Ankara Şubesi Müdürü Yusuf Ziya beyefendiler geçen meclis-i umumice intihap olundukları gibi nizamname-i esasinin madde-i mahsusası mucibince kura ile ihraç edilen beş azanın da tekrar intihapları üzerine geçen sene zarfında merkez-i umumiye ber-vech-i ati otuz zat teşkil eylemişlerdir:

Ahmet Fikri Beyefendi	Doktor	Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti Müsteşarı
Emin	“	Eskişehir Mebusu
Ahmet	“	Hanifzade Tüccar
Tevfik	“	Doktor İçel Mebusu
Tevfik Kâmil	“	Doktor İstanbul Mebusu
Hasan	“	Alemdarzade Trabzon Mebusu
Hasan	“	Tüccar ^[6]
Hüseyin Hüsnü Bey		İstanbul Eczanesi Sahibi
Hakkı Şinasi Paşa	Doktor	İstanbul Mebusu
Reşit Galip Bey	Doktor	Aydın Mebusu
Rasim	“	Attarzade Tüccar
Rahmi	“	Sivas Mebusu
Rıfat	Efendi	Diyanet İşleri Reisi
Refik Bey	Doktor	İstanbul Mebusu ve Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekili
Refik	“	Konya Mebusu
Şakir	“	Çatalca Mebusu
Şakir	“	Kınacızade Ankara Mebusu
Asım İsmail Bey	Doktor	Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti Hıfzıssıhha Müdür-i Umumisi
Arif	“	Çubukçuzade Tüccar
Ömer Şevki	“	Doktor Sivas Mebusu

Ömer Vasfi	Bey	Operatör Doktor	Ankara Numune Hastanesi Sertabibi
Ali	“		Ankara Mebusu
Fikret	“	Doktor	Ertuğrul Mebusu
Fuat	“		İstanbul Mebusu
Kâzım Hüsnü	“		Konya Mebusu
Mahmut	“		Siirt Mebusu
Mükerrem	“		Isparta Mebusu
Mustafa	“	Doktor	Çorum Mebusu
Nuri	Bey		Kütahya Mebusu
Yusuf Ziya	“		Ankara İtibar-ı Milli Bankası Müdürü ^[7]

Bu meyanda riyasete İstanbul Mebusu ve Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekili Doktor Refik, Reis-i saniliklere Konya Mebusu Refik ve Ertuğrul Mebusu Doktor Fikret, kâtib-i umumiliğe Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti Hıfzıssıhha-i Umumiye Müdürü Doktor Asım İsmail, müfettiş-i umumiliğe Çorum Mebusu Doktor Mustafa muhasebe murakabeliğine İstanbul Mebusu Fuat, vezne murakıplığına Çubukçuzade Arif beyefendiler intihap kılınarak heyet-i idare teşkil olunmuştur. Bu suretle teşekkül eden heyet-i idare azasından bazı zevatın mazeret-i meşrualarına mebni muvakkaten Ankara'dan infikâkları üzerine faaliyet ve mesainin duçar-ı tevakkuf olmamasını teminen ve nizamname-i esasinin verdiği salahiyete binaen reislerden birinin gaybubetinde vekâlet etmek üzere merkez-i umumi azasından Ankara İtibar-i Milli Bankası Müdürü Yusuf Ziya ve mezun bulunan İstanbul Mebusu Fuat Bey'in yerine vekâleten merkez-i umumi azasından İstanbul Eczanesi sahibi Hüseyin Hüsnü beyefendiler intihap olunarak tedvir-i umur edilmiştir.

Geçen Meclis-i Umuminin Merkez-i Umumiye Havale Ettiği Hususat

1- Sinema filmlerinin hariçten celbi hakkında ve ilan umuru komisyonculuğunun Hilal-i Ahmer'e itası;

2- Senede bir gün mektup ve telgraflara şefkat pulu ilsakı;

3- Aza-yı müessisenin fahir aza olarak kaydı;

4- Sigara paketleriyle müskirat [alkollü içki] şişelerine şefkat pulu ilsakının mecburiyeti; ^[8]

5- Gençlik Hilal-i Ahmeri'nin teşkili;

6- Sinema teşkilatını haiz olan yerlerde Hilal-i Ahmer'e ait film teşhiri hususlarına müteallik olarak Beyoğlu murahhasları ve rüfekası tarafından geçen sene meclis-i umumisine verilip merkez-i umumiye havale buyrulan teklifat merkez-i umuminizce ehemmiyetle nazar-ı itibara alındığını ve bilhassa cemiyetin tezyid-i varidatında mühim birer amel olan hususatın intacına muvaffakiyet hâsıl olduğunu heyet-i muhteremenin nazar-ı ıttılama arz eyleriz.

Ber-vech-i balâ altı maddelik teklifattan ikinci maddeyi teşkil eden senede bir gün mektup ve telgraflara şefkat pulu ilsakı hakkındaki teşebbüsatin da Büyük Millet Meclisi'nin ve heyet-i vekile-i muhteremenin müzaheretine mazhar olan merkez-i umuminiz muhterem teklif sahiplerinin arzularını daha ileriye götürerek dini ve milli bayramlar ile bunlara takaddüm eden arife günlerinde teati olunacak mektup ve kartpostal ve telgraflara bir nispet-i muayene dahilinde şefkat pulu ilsakını temin eden bir kanun istihsaline muvaffak olmuştur ki bu memba ile Hilal-i Ahmer'in varidat-ı muayene ve mukannenesinin mühim surette tezayüd edeceği tabiidir.

Kanun-ı mezkûrun geçen Kurban Bayramı arifesinde ısdarı ve hemen hulul eden bayramdan evvel uzak olan mahallata keyfiyetin tebliğ olunmaması ve Cumhuriyet Bayramı'ndan başka geçen devrede dini ve milli bayramın tesadüf etmemesi gibi sebeplerden dolayı pul hâsılatını bu sene erkam ile arz edemediğimizden müteessifiz.

Kanun-ı mezkûrun istihsalinde kıymetdar müzaheretlerine nail olduğumuz Büyük Millet Meclisi ve Heyet-i Vekile aza-yı muhteremesine arz-ı şükranı vecibe addederek husul-ı ittila kastıyla kanun-ı mezkûr suretini ber-vech-i zir arz eyleriz: ^[9]

Dini ve Milli Bayramlar Günlerinde İstimal Edilecek

Hilal-i Ahmer Şefkat Pulları Hakkında Kanun

Numara: 919

Resmi Ceride: 407

Madde 1 - Dini ve milli bayram günlerinde posta ve telgraf ücretinden ayrı olarak adi mektuplara bir, taahhütlü ve kıymetli mektuplara iki buçuk, telgrafnamelere beş kuruşluk Hilal-i Ahmer şefkat pulu ilsakına dahilîye vekili mezundur. İşbu pullar Hilal-i Ahmer cemiyetince ihzar edilir. Sarf edilen pulların bedeli bir ay zarfında posta ve telgraf idarelerince Hilal-i Ahmer merkez-i umumisi veznesine teslim edilir.

Madde 2 - İşbu kanun tarih-i neşrinden muteberdir.

Ancak bu kanunda “kartpostallar” zikredilmediğinden bunlara şefkat pulu ilsakında bazı mahallerce vaki olan tereddüde binaen kanun-ı mezkûru bu hususta tefsir için Meclis-i Âli’ye maruz teklifimiz üzerine keyfiyet yeniden mevki-i müzakereye vaz edilmiş ve tefsir münasebetiyle cereyan eden müzakerat esnasında bayramlarda en ziyade teati olunan tebrikat muhaberatı arife günlerinden iptidar eylediğine nazaran Hilal-i Ahmer Cemiyeti’ne müfit varidat temini maksadıyla ısdar olunan kanuna arife günlerinin de ithali hakkındaki Çorum Mebus-ı muhteremi Doktor Mustafa Beyefendi’nin teklifleri mazhar-ı kabul ve bi’n-netice şefkat pulu kanunu ber-vech-i ati şekl-i muadilini iktisap eylemiştir. ^[10]

Kanun

Numara: 938

Birinci Madde- 8 Haziran [1]926 tarihli ve 919 numaralı kanunun birinci maddesi atideki veçhile tadil edilmiştir:

Birinci Madde- Din ve millet bayramlarıyla bunlara takaddüm eden arife günlerinde posta ve telgraf ücretinden ayrı olarak posta ve telgraf idarelerince kartpostallara yirmi paralık, adi mektuplara bir, taahhütlü ve kıymetli mektuplara iki buçuk ve telgrafnamelere beş kuruşluk Hilal-i Ahmer şefkat ve hatıra pulu ilsak olunur. İşbu pullar Hilal-i Ahmer Cemiyeti’nce ihzar edilir; posta ve telgraf idarelerince sarf edilen bu pulların bedeli bir ay zarfında mezkûr idarelerce Hilal-i Ahmer merkez-i umumisi veznesine teslim olunur.

İkinci Madde - İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Üçüncü Madde - İşbu kanun ahkâmını icraya dahiliye vekili memurdur.

Sinema Filmleri - Kezalik teklifat meyanında bulunan ve cemiyet için mühim bir memba-ı varidat teşkil edeceği şüphesiz olan sinema filmlerinin Türkiye’ye ithali hakkının Hilal-i Ahmer’e verilmesine de ehemmiyetle teşebbüs edilmiş ve icra kılınan takibat neticesinde bu hususun Büyük Millet Meclisi’nce şu günlerde heyet-i muhteremenizi tatmin edecek şekilde intacı kuvve-i karibeye gelmiştir.

İlan umuru komisyonculuğuna gelince: Raporumuzun, diğer menabi-i varidatımıza müteallik olan kısım-ı mahsusunda arz olunacak esbap dolayısıyla bu husus Tayyare Cemiyet-i muhteremesine terk edilmiştir. ^[11]

Tütün ve sigara paketleriyle müskiratın kanun-ı mahsus mucibince inhisara tabi bulunmalarından dolayı tütün ve sigara paketleriyle müskirat şişelerine şefkat pulları ilsakının temini maalesef mümkün olamamıştır.

Teklifat-ı mebhuse mevadd-ı mütebakiyesinden bulunan sinema teşkilatını haiz yerlerde Hilal-i Ahmer’e ait film teşhirine filmlerin cemiyetimiz tarafından Türkiye’ye ithali hakkının istihsaliyle beraber teşebbüs olunacağı tabiidir. Gençlik Hilal-i Ahmer’i teşkili hakkındaki tetkikatımız devam etmekte olup önümüzdeki sene içinde intacını kavien memul ederiz. Aza-yı müessisenin fahir aza olarak kayıtlarının icrası hususu da merkez-i umumimizce nazar-ı dikkate alınmıştır.

İstanbul murahhaslarının teklifatı- Bundan başka İstanbul murahhaslarının:

- 1 – Bir maksad-ı mahsus için vuku bulan teberruatın tamamen mahalline sarfı;
- 2 – Hilal-i Ahmer gazetesinin İstanbul merkezi tarafından neşri;
- 3 – Rozet hâsılatından yüzde kırkının mahalli merkezlere terki;
- 4 – Şefkat pulları hâsılatının, sarf olunan mıntıkada merkez varidatı addedilmesi;
- 5 – Hastabakıcı mektebinin tevsii;
- 6 – Ambarlar malzemesinin harp ihtiyaçlarına göre tanzim ve tensiki;

7 – Eşya piyngosu tertibine müsaade verilmesi teklifatını havi olarak geçen meclis-i umumiye takdim kılınıp icabı teemmül olunmak üzere merkez-i umumimize havale buyrulan takrir mütalaa ve tetkik edilerek netaic-i atiyeye vasıl olunmuştur: ^[12]

1 – Bir maksad-ı hayır için vuku bulacak teberruatın, makbuzlarında bu hususu tasrih edilmek şartıyla tamamen mahalline sarf olunabileceği geçen seneki bütçe mevadd-ı nizamiyesinde tespit kılındığı gibi aynı madde-i nizamiye önümüzdeki sene bütçe mevadd-ı nizamiyesiyle de teyit edilmiştir.

2 – Hilal-i Ahmer gazetesi, geçen meclis-i umumide de cereyan eden müzakerat veçhile yalnız İstanbul'da satılmayıp dört yüze balığ olan merkez ve şubelerimizin delaletiyle memleketimizin en ücra köşelerine de gönderilmektedir. Bayram günleri akşam, sabah olmak üzere günde iki defa çıkan gazetenin beher gün için 25000 ila 30000 adet tabını temine muktedir matbaanın henüz Ankara'da bulunmamasından merkez-i umumiyemizce İstanbul'da neşrine mecburiyet görülmektedir.

Hilal-i Ahmer Cemiyeti şahsiyet-i maneviyesinin naşir-i efkârı olan ve imtiyazı merkez-i umumi uhdesinde bulunan Hilal-i Ahmer gazetesinin İstanbul Merkezi tarafından neşri halinde diğer bilumum merkezler ve şubelerimiz delaletiyle aksam-ı saire memlekette temin-i revacı İstanbul merkezinin salahiyeti haricinde kalacağından gazetenin İstanbul merkezimize terkine imkân görülemediği İstanbul merkezimizin gazete işiyle iştigali halinde her vilayet merkezimizden bu yolda talepler tevali etmesinin taht-ı ihtimalde olması da pek tabiidir.

3 – Rozet hâsılatından yüzde kırkının mahalli merkezlere terki hakkındaki teklif merkez ve şubelerimizin beray-ı tasdik merkez-i umumiye gönderecekleri bütçeleri üzerinde tetkikat icra edilmek suretiyle nazar-ı dikkate alınmıştır. Şayet merkezlerin umumi bütçelerinin ^[13] varidat yekûnu ile nizamname-i esasi mucibince yüzde kırk masarifi yekûnu nispetini muhafaza ediyorsa keyfiyet merkez-i umumice tabiatıyla tasdik edilmektedir ki bunda rozet hâsılat ve masarifi de dahildir.

4 – Şefkat pulları hâsılatının, sarf olduğu mıntıkadaki merkez varidatı addedilmesine gelince: Posta ve telgraf idarelerinin sarf edecekleri şefkat pulları haricinde merkez ve şubelerimizce yapılacak şefkat pulu sarfiyatının o merkez ve şube varidatı olarak kaydını merkez-i umumimiz tensip etmiştir. Dini ve milli bayramlarda mektup ve telgraflara ilsak olunacak şefkat pulları hâsılatının posta ve telgraf müdüriyet-i umumiyesince Hilal-i Ahmer merkez-i umumisi veznesine tevdiî yukarıda arz ettiğimiz kanun-ı mahsusla tayin ve

tasrih edilmesine binaen kanun ahkâmını tatbik ile mükellef bulunan Posta ve Telgraf Müdüriyet-i Umumiyesi ile merkez-i umumimiz arasında takarrür ettirilen usul-i muhasebe sebebiyle posta ve telgraf idareleri sarfiyatının bundan istisnasına zaruret hâsıl olmuştur.

5, 6, 7 – Mebhas-ı mahsuslarında [özel bölümlerinde] izah olunacağı veçhile hastabakıcı mektebimiz için mümkün olan tevsiat yapıldığı gibi talebe kadrosu da bir misli tezyid kılınmış ve ambarlar malzemesinin harp ihtiyaçlarına göre tanzim ve tensikine devam edilmekte bulunmuştur. Eşya piyangosu tertibinde de tabiatıyla mahzur görülememiştir.^[14]

Menabi-i Varidat Temini

Merkez-i umuminiz geçen seneki faaliyeti arasında, lüzumu halinde Hilal-i Ahmer'den muntazır hidemat-ı mühimmenin tamamı-i ifası için cemiyeti takviye edecek muayyen ve mukannen varidat membaları teminine azami surette sarf-ı mesai eylemiştir.

1- Afyonkarahisar Madensuyu İmtiyazı

Raporumuzun birinci faslında arz eylediğimiz şefkat pulu kanunundan başka varidat membaları teminini teemmül ile icra eylediğimiz teşebbüsat meyanında bilhassa Afyonkarahisar madensuyunun Hilal-i Ahmer'ce işletilmesi imtiyazı vardır. Yaptığımız derin tetkikat neticesinde mühim bir memba-ı varidat teşkil edeceğine kanaat getirdiğimiz bu suyun işletme imtiyazının istihsali için vekâlet-i aidesi nezdinde vaki olan teşebbüsümüz müntic-i muvaffakiyet olmuş ve'l-haletü hazihi imtiyazı istihsal ve Ticaret Vekâlet-i celilesiyle bu babda bir mukavele ve şartname tanzim kılınarak işletilmeye başlanmıştır.

Afyonkarahisar madensuyu imtiyazının cemiyetimiz tarafından alınması, Hilal-i Ahmer'e iyi bir varidat membaı teşkil ettikten başka, havass-ı şifaiyesi [şifalı özellikleri] itibarıyla dünya madensularının birinci sınıfında bulunan bu suyun Avrupa'ya sipariş eylediğimiz makineler ve asri teçhizat sayesinde, halkımızın en iyi bir madensuyunu, en sıhhi ve en temiz bir şekilde ucuz olarak istimalini temin etmek gibi memleketin ^[15] ahval-i sıhhiye ve iktisadiyesi noktainazarından da çok faydalı olmuştur. Suyun işlediği tarih 1927 senesi iptidalarına müsadif olması hasebiyle bu suyun cemiyete temin edeceği istifadenin ancak gelecek sene meclis-i umumisine arzı kabil olabileceği müstağni-i izahtır.

Ticaret Vekâlet-i celilesiyle bu babda akdedilen mukavele ve şartname suretlerini malumat husulü için ber-vech-i zir arz eyleriz:

Suret

İmtiyazı Hilal-i Ahmer Cemiyeti namına istihsal olunan Karahisar-ı Sahip madensuyuna ait kararname, mukavelename ve şartname suretleridir:

Tasdik-i aliye iktiran eyleyen İcra Vekilleri Heyeti'nin 17 Teşrinievvel [Ekim] [1]926 tarih ve 4223 numaralı kararnamesi suretidir;

Karahisar-ı Sahip vilayeti dahilinde nebean eden [yerden çıkan] ve hükümete ait bulunan madensuyunun 12 Nisan 341 [1925] tarih ve 608 numaralı kanunun birinci maddesi mucibince altmış sene müddetle Hilal-i Ahmer Cemiyeti namına ihalesi hakkında Ticaret Vekâleti'nden yazılan 13 Teşrinievvel [Ekim] [1]926 tarih ve 16360/482 numaralı tezkere ile merbutu maden müdüriyet-i umumiyesinin 13 Teşrinievvel [Ekim] [1]926 tarihli mazbatası ve buna müteferri mukavele ve şartname layihaları İcra Vekilleri Heyeti'nin 17 Teşrinievvel [Ekim] [1]926 tarihli içtimasında mütalaa ve tetkik edilmiş ve mevzubahis madensuyuna ait ihale muamelesinin vekâletçe ihzar olunan mukavele ve şartname dairesinde icrası tasvip ve kabul olunmuştur.

10 Teşrinisani [Kasım] [1]926

Ticaret Vekili

Karahisar-ı Sahip vilayetinde kâin madensuyunun imtiyaz kararnamesine merbut mukavelenamesidir

Madde 1 - Karahisar-ı Sahip vilayetinde kâin madensuyunun işletilmesi 17 Teşrinievvel [Ekim] [1]926 tarihli kararname mucibince tarih-i mezkûrdan itibaren altmış sene müddetle ve şerait-i atıye ile Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti uhdesine ihale ve ilzam olunmuştur.

Madde 2 - Harita-i mahsusasında gösterildiği veçhile mezkûr madenin hafr [kazılma] ve imali için yirmi dokuz cerib [6264 litre] arazi tahsis olunmakla işbu arazinin hududu şimalen ve şarken Çaldede Tepesi'nden istikamet-i şimaliyeye muvazi çekilen hattın Ablak karyesi tarikine mülaki olan noktasında kâin alamet-i farika noktasından bed ile Kalhane Köprüsü noktası beyninde hatt-ı müstakim cenuben mezkûr noktadan bed ile Çaldede Tepesi'nden hatt-ı müstakim, garben mezkûr tepeden bed ile mebde-i hudut olan Çaldede Tepesi'nden istikamet-i şimaliyeye muvazi çekilen hattın Ablak karyesi tarikine mülaki olan noktasında kâin alamet-i farika noktası beyninde hatt-ı müstakim ile mahduttur.

Madde 3 - İşbu madensuyu için ber-vech-i muharrer tahsis olunan yirmi dokuz cerib arazinin maden nizamnamesi mucibince beher ceribi için resm-i mukarrer olmak üzere senevi onar kuruştan iki yüz doksan kuruş ile mezkûr resm-i mukarrerin yüzde altısı hesabıyla teçhizat-ı askeriye tertibi olan on yedi kuruş kırk santim mültezim tarafından her sene mart iptidasında ita kılınacak ve vakt-i muayyeninden ita olunmadığı halde eyyam-ı müteahhire için nizamden icap eden faizi dahi ayrıca tediye olunacaktır.

Madde 4 - Maden-i mezkûrdan ihraç olunacak cevherin maden nizamnamesinin ahkâm-ı mahsusasına tevfikân tayin edilecek ^[17] kıymeti üzerinden yüzde on resm-i nisbi ile mezkûr resm-i nisbinin yüzde altısı nispetinde teçhizat-ı askeriye tertibi mültezim tarafından tediye olunacaktır.

Madde 5 - Zikrolunan madensuyunun imali zımnında ihaleyi havi takdir buyrulmuş olan imtiyaz harcı olmak üzere yüz elli adet Türk lirası ile mezkûr harcın yüzde altısı nispetinde teçhizat-ı askeriye tertibi mültezim tarafından tediye olunacaktır.

Madde 6 - Mezkûr madensuyunun efal ve esbab-ı harbiye dolayısıyla mağara ve ebniyeleri hedm veya harekât-ı askeriye icrasıyla ameliatı kısmen veya kâmilen tatil ettirildiği halde mültezim hiçbir suretle muhalefete hak ve salahiyeti olamayacağı gibi bir guna zarar ve ziyan tazminat talebine dahi hakkı olamayacaktır.

Madde 7 - Mültezim mezkûr madenin imalat ve muamelatına müteferri kâffe-i ahval ve hususatta maden nizamnamesi ahkâmına tabiyet ve tatbik-i hareket eyleyeceği misüllü ihale kararnamesinin zeyli olarak teati olunan şartnameye ve Türkiye Cumhuriyeti kavanin ve nizam-ı haliye ve müstakbesine tamamıyla tevfik-i hareket edeceğini taahhüt eder.

Başvekâlet-i celile kalem-i mahsus evamir ve mukarrerat kalemi başkitabetinden musaddak mukavelename ile mukabele edilmiştir.

Maadin Müdüriyet-i Umumiyesi Mümeyyizi

Necati

İşbu mukavelenamenin 17 Teşrinievvel [Ekim] [1]926 tarihinde karar-ı aliye iktiran eylediği Başvekâlet-i celilenin 25 Teşrinievvel [Ekim] [1]926 tarih ve 4041/6 numaralı tezkeresiyle tebellüğ buyrulmuştur.

Hilal-i Ahmer Cemiyeti
Merkez-i Umumisi Reisi
Doktor Refik

10 Teşrinisani [Kasım] [1]926
Ticaret Vekili
Mustafa Rahmi ^[18]

Karahisar-ı Sahip Madensuyunun Şartnamesi

Birinci Fası

Mültezimin Vezaif-i Umumiyesi

Madde 1- 17 Teşrinievvel [Ekim] [1]926 tarihli kararname hudud-ı muayyene ile ihale olunan “Karahisar-ı Sahip” madensuyu imtiyazı kararname-i mezkûre merbut işbu şartname ahkâmına tabidir.

Sahib-i imtiyazın ikametgâh-ı kanunisi madenin bulunduğu vilayet dahilinde olmak üzere bir müdür-i mesul irae ve mumaileyhin tebdili takdirinde madenin bulunduğu vilayet valisini ve Ticaret Vekâleti’ni bir arzuhal ile haberdar etmeye mecburdur.

Salifü’z-zikr kararnamenin tarih-i neşrinden itibaren bir sene zarfında mültezim kendi makamına kaim (ve sermayesi elli bin Türk lirası) ve başlıca maksadı Karahisar-ı Sahip madensuyunun işletilmesi olmak üzere bir şirket tesis edebilecektir. Sermayenin Ticaret Vekâleti’nin müsaadesini istihsal şartıyla tezyidi kabildir.

Madde 2- Mültezim işbu şartnamenin beşinci maddesi mucibince müddet-i imtiyaziyenin hitamında meccanen devlete rücu edecek olan ebniye ve madenin muhafazasına lazım olan şeyleri tamamen uhde-i tasarrufunda ^[19] bulunduracak ve hüsnühalde muhafaza eyleyecektir. Mültezim madenin imali için muktezi olan arazi-i milliyeyi bila-bedel işgal ve ashabı uhdesinde bulunan araziyi usulüne tevfiikan satın almakta, isticar etmekte veyahut muvakkaten işgal eylemekte muhtardır. Mültezimin akdedeceği kâffe-i icar ve isticar veya kudret-i elektrikiye vesaire mukavelenameleri maden terk olunduğu veyahut ihalesi feshedildiği veya müddet-i ihale münkazi olduğu takdirde devletin mültezim makamına kaim olacağı kayd-ı mahsusunu ihtiva edecektir.

İşbu maddenin tatbikinden dolayı maadin idaresiyle mültezim beyninde ihtilaf zuhurunda işbu şartnamenin yirmi beşinci maddesi mucibince hareket olunacaktır.

İkinci Fası

İhale müddeti – Müddetin İnkızası [sona ermesi] – Müddetin Terki – İhalenin Feshi

Madde 3- İhale müddeti, işbu şartnameye tevfiikan ihaleyi amir bulunan kararnamenin neşir ve ilanını takip eden senenin kânunusanisi [aralık] iptidasından itibaren altmış senedir.

Madde 4- Müddet-i ihalenin inkızasından la-akall yirmi beş sene mukaddem mültezimin talebi ve maadin idaresinin teklifi üzerine vekâlet, ihalenin temdidi lazım gelip gelmeyeceği hakkında bir karar ittihaz edecek ve temdidine karar verdiği halde keyfiyeti resmen mültezime tebliğ edecektir.

Bu suretle bir karar tebliğ edilmediği takdirde ihale madde-i sabıkada tayin olunan müddetin inkızasında hitam bulacaktır. ^[20]

Madde 5- Mültezim icra edeceği tesisat-ı iptidaiye ameliyat masarifini kaydetmek üzere bir hesab-ı mahsus güşad edecektir. Mültezim (her sene mart iptidasından evvel ertesi sene içinde) masarifi hesab-ı mahsusa geçirilmek üzere icrasını tasavvur ettiği tesisat-ı iptidaiye ameliyatını masarif-i melhuze-i muhammenesıyla mübeyyin bir projeyi hükümet maden mühendisine verecektir. (Proje mart iptidasına kadar yetiştirilemediği takdirde hükümet maden mühendisi mültezime bir mühlet ita edebilir.)

Hükümet maden mühendisi ameliyat-ı mutasavverenin ne dereceye kadar tesisat-ı iptidaiyeden addedebileceğini ve madenin imalat-ı müstakbelesine nafi olup olmayacağı hakkındaki mütalaanamesini, projenin itası tarihinden itibaren üç ay zarfında evrak-ı aidesiyle beraber maadin idaresine gönderecek ve maadin idaresi dahi ameliyat-ı mutasavvere masarifinin kısmen veya tamamen hesab-ı mahsusa geçirilmesi hakkında ittihaz-ı karar ile neticesini evrakın vürudu tarihinden itibaren iki ay zarfında mültezime bildirecektir.

Maadin idaresinin kararı projenin hükümet maden mühendisine itası tarihinden dokuz ay zarfında mültezime tebliğ edilmediği takdirde mültezimin teklif ettiği masarifin tamamen hesab-ı mahsusa geçirilmesi add ve itibar olunacaktır.

Her sene mart ayı zarfında bir sene evvelki hesab-ı mahsusu hükümet maden mühendisine ita olunacak ve hükümet mühendisi masarifin sıhhatini tetkike, hesab-ı mahsusa geçirilmesi kabul olunan ameliyata ait olduğunu tahkike ve lede'l-icap tashihat-ı lazimenin ^[21] icrasını emre salahiyetdar olacaktır. Bu suretle kabul olunan masarif-i ameliyatın icrasını takip eden senenin kânunusanisi [ocak] iptidasında hesab-ı mahsusa geçirilmiş add ve itibar olunacaktır. Müddet-i ihalenin inkızasında henüz bu suretle imha edilmemiş olan mebalîğ yekûnu on yedinci maddede beyan olunan hesabın tesviyesinde nazar-ı itibara alınmak üzere hükümete zimmet kaydedilecektir.

İşbu hesap mültezimin matlubatıyla neticelendiği takdirde hükümetin medyun olduğu mebalîğ ihale müddetinin inkızasından itibaren on iki ay zarfında mültezime tediye olunacaktır. İşbu hesab-ı katiden sonra güzeran olan müddet için faiz-i nizami yürütülecektir.

İşbu madde ahkâmının tatbikinden dolayı maadin idaresi ile mültezim beyninde ihtilaf zuhurunda yirmi beşinci madde mucibince hareket olunacaktır.

Madde 6- Mültezim bu ameliyatın icrası için pazarlık suretiyle akdedeceği mubayaat ve bedel-i maktu mukabilinde imalat mukavelenameleri müsveddelerini hükümet maden mühendisine tevdi edecek ve işbu müsveddeler mühendis tarafından tasdik edilmedikçe mukavele etmeyecektir.

Mültezim icra edeceği ameliyattan dolayı dahi maadin kavanin ve nizamnamesine riayet hususunda mesul olacaktır.

İşbu madde ahkâmının tatbikinden dolayı maadin idaresiyle mültezim beyninde ihtilaf zuhurunda yirmi beşinci madde mucibince hareket olunacaktır. ^[22]

Madde 7- Her ne sebebe mebni olursa olsun imtiyazı istirdat ettikten sonra satıhta zuhur edecek zararların tazmin veya tamirinde eşhas-ı saliseye karşı hükümet mesuldür. Şu kadar ki istirdattan itibaren beş sene zarfında hükümet mezkûr zararların tazminini sabık mültezimden dava edebilir.

Madde 8 - Maadin nizamnamesinin seksen ikinci maddesi mucibince ihale müddetinin inkızasında meccanen hükümete raci olması lazım gelen arazi, ebniye, inşaat, makine, alat ve edevat ber-vech-i atidir:

1- Mültezimin madeni işletmek için satın aldığı arazi;

2- Ebniye vesair inşaat-ı sabite;

3- Maadin nizamnamesinin altıncı maddesi mucibince demirbaş addolunan hayvanat ve maden ihracı ve nakil ve tathir ve tenkihi [düzenlenmesi] için müstamel kâffe-i alat ve edevat ve bir senelik levazımat;

4- Maden müstahrecatının mevki-i fûruhta çıkarılmadan evvel tabi tutulduğu amelîyat-ı sanaiye ve ticariyede müstamel kâffe-i tesisat ve levazım;

İşbu madde ahkâmının tamami-i icrasını temin için imtiyazın ahire devir ve ferağına ancak balâdaki ahkâma tevfikân ihale müddetinin inkızasında meccanen devlete raci olması lazım gelen tesisat ve levazımın kâffesine şamil olmak şartıyla müsaade olunacaktır.

Madde 9 Evvelen- İhraç edilmiş olan cevherlerin ve bir senelikten fazla levazımın vesair eşya-yı menkulenin bir cüzünü veya tamamını; ^[23]

Saniyen- Madenin işletilmesine müteallik olduğu halde sekizinci maddede tadat olunanlar meyanına dahil olmayan gayrimenkulatı hükümet müddet-i ihalenin inkızasında kendi hesabına veyahut tayin edeceği yeni mültezim veya müstecir hesabına satın almakta muhtardır.

Hükümet hakk-ı hıyarını hangi menkulat ve gayrimenkulat için istimal edeceğini müddet-i imtiyaziyenin hitamından la-akall iki sene evvel maden mühendisi vasıtasıyla mültezime bildirecektir.

Menkulat ve gayrimenkulatın tefrikinde, meccanen istirdat hakkının veya mubayaa hakk-ı hıyarının istimalinde veyahut bedel-i mubayaanın takdirinde itilaf hâsıl olmadığı takdirde yirmi beşinci madde mucibince hareket olunacaktır.

Madde 10 - Mültezim müddet-i ihalenin inkızasından mukaddem imtiyazı tamamen veya kısmen terk etmek isterse maadin nizamnamesinin sekseninci maddesi mucibince hareket edecek ve maden mahcuz ise beyannamesine madde-i mezkûrda zikrolunan vesaikten maada terk etmek istediği aksam için olsun haczin fekk edildiğini mübeyyin bir vesika rapteyleyecektir.

Madenin kısmen terki matlup ise, terk edilecek kısmın hudud-ı imtiyaziyeyi ne suretle tağyir ettiği eski ihale haritası üzerinde gösterilmek suretiyle 1/5000 mikyasında üç nüsha

harita verilecektir. (Bu talep üzerine ihale ve muamelesinde takip edilen usulün aynı tatbik olunacaktır.)

Maden tamamen terk olunacaksa, maden idaresi keyfiyet-i terkin kabulünden evvel bazı ameliyatın icrasını mültezimden talep edebilir. ^[24]

İşbu ameliyat icra ve balâda beyan olunan evrak ve vesaik ita olunduğu takdirde madenin terkinde vekâletçe karar verilecek ve keyfiyet merkezde ve madenin bulunduğu mahalde gazetelerle üç defa ilan edilecektir. Vekâletçe ittihaz olunan karar tarihinden itibaren maden metruk addolunur.

Madenin terki ihaleye nihayet vermiş olacağından hükümet ve mültezimin hukuku işbu şartnamenin inkızası müddet-i ihaleye ait ahkâmı dairesinde tesviye olunur.

Madde 11 - Maadin nizamnamesi mucibince fesh-i imtiyazı mucib olan ahvalden maada mültezim birinci ve üçüncü maddeler ahkâmına muhalif harekette bulunduğu veyahut zirdeki yirmi dördüncü madde mucibince kendisine tahmil edilecek vezâifin ifasını red veya ihmal ettiği takdirde dahi fesh-i ihale olunur.

Fesh-i imtiyazı mucip olan bu hallerden birinin vukuunda mültezime ihtarname tebliğiyle ifa-yı muktezaya davet olunur ve altı aydan aşağı olmamak üzere mühlet verilir.

Mültezim müddet-i muayyene zarfında icabını icra etmez veyahut mültezimin serdettiği azâr [bahaneler] şayan-ı kabul görülmez ise imtiyazının feshine vekâletçe karar verilir.

Bu karar mültezime tebliğ olunur. Tebligattan itibaren mültezim iki ay zarfında Şura-yı Devlet'e müracaat edebilir. Müracaat vukuunda karar-ı kati tecil olunur.

Müracaat müddetinin inkızasında veyahut lede'l-müracaat fesh hakkındaki vekâlet kararının teyit ve tasdikince karar-ı mezkûr altmışıncı ^[25] madde-i nizamiye mucibince gazetelerle ilan edilir. Ve keyfiyet-i fesh madenin kaydına işaret olunur. Fesh kararının ilanından itibaren maden hükümete intikal edeceğinden işbu şartname mucibince müddet-i ihalenin inkıza-yı tabiisinde ifası lazım gelen muamelat icra olunur.

İmtiyazı fesh olunan mültezim tarafından ihtiyar edilmiş olan masarif madenin kıymetini tezyid etmiş olduğu takdirde mültezime tazminat ita olunur. İşbu tazminat miktarı vekâletçe ittihaz olunan fesih kararında tayin edilir. Mültezim işbu miktara itiraz eylediği takdirde Şura-yı Devlet'e müracaat edebilir.

Üçüncü Fesil

Ahkâm-ı Maliye

Madde 12- Mültezimin maadin nizamnamesi mucibince vereceği rüsum-ı nisbiye ve mukarrereden maada hükümet temettüattan yüzde yirmi beş hisse-i temettü alacaktır. İşbu hisse-i temettüattan mültezime tahsis edilen yüzde dokuz faiz çıkarıldıktan sonra kalan baki üzerinden istifa olunur. İşbu baki fazla-i temettü teşkil eder.

Madde 13- Faiz-i muhassas, faiz-i nizami olan yüzde dokuzdan ibarettir.

İşbu faiz-i muhassas bazı seneler temettüattan dun olduğu takdirde noksanı ertesi seneler ikmal olunur ve ikmal edilinceye kadar ilerideki senelere ait faiz-i muhassaslar ilave edilir, o ^[26] suretle ki fazla-i temettüat ancak faiz-i mahsus tedahülâtının arkası alındıktan sonra nümayan olur. Tedahülde kalan faiz-i muhassaslara faiz yürütülmeyecektir.

Madde 14- Hükümet sermaye-i mevzua ifna edildikçe verdiği faiz meblağı o nispette tenkis edecektir.

Sermaye, bir taraftan sermaye-i mütedavil diğer taraftan madenin tahrimi ve işletilmesi, maden müstahrecatının tathir ve kal [çıkarılması] ve izabesi [eritilmesi] ve sevki masarifiyle bunlara müteferri ameliyat için yapılan bilcümle tesisat ve inşaat masarifi ve şirket teşkil edilmiş ise şirketin teşkili için bilfiil sarf edilmiş olan mebalığı ihtiva edecek, fakat bu yekûndan on beşinci maddenin fıkra-i ahiresinde beyan olunduğu üzere işletme hesabına geçirilen imha akçeleri mecmuu tenzil olunacaktır.

Dokuzuncu maddenin fıkra-i ulasının ikinci kısmında zikrolunan tesisat-ı gayrimenkuleye ait tesisat dahil-i hesap edilmeyecektir.

On beşinci maddede beyan olunduğu veçhile tahkik ettirilen işletme hesabı ziyan ile neticelendiği takdirde işbu ziyan masarifi tesisiyeden addedilerek sermaye hesabına geçirilecektir.

Sermaye-i müdavele mültezimin talebi veçhile her seneye ait işletme masarifinin maktuan sülüse müsavi olarak kabul olunacaktır. Her senenin sermaye-i mütedavil ve masarifi tesisiyesi için faiz-i muhassası olarak on üçüncü maddede beyan olunduğu üzere yüzde dokuz faiz-i nizami kabul olunacaktır. ^[27]

İmhaat icrasından veya herhangi bir sebepten naşi tesisat hesabından tenzili iktiza eden mebalığ dolayısıyla faiz-i muhassastan icra olunacak tenzilatın hesabı için dahi o surette hareket olunacaktır.

Madde 15 - Fazla-i temettüatın tayinine esas olacak temettüat-ı seneviye, hâsılat-ı gayrisafiden işletme masarifiyle imha akçeleri mecmuunu tarh etmek suretiyle tayin olunur.

Temettüün tayini için müstahrecat-ı madeniyenin tezyid-i revacına hadim olan kâffe-i ameliyat-ı ticariye ve sınaiye masarifi nazar-ı itibara alınır. Lakin balâdaki sekizinci maddenin fıkra-i ulasının iki numaralı kısmında zikredilen tesisat-ı gayrimenkuleye ait masarifi ve halat-ı temettüün hesabına ithal edilmez.

Hâsılat-ı gayrisafiye, maden ile ona müteferri müessesat müstahsalatından o sene içinde satılanların esmanından ibarettir. Şu kadar ki müstahsalat-ı mezkûre temettüatı bi-gayrihakkın tenzil edecek surette kıymet-i hakikiyelerinin dununda bir fiyat ile satılır veya istihlak edilir veyahut mübadele olunur ise, hâsılat-ı gayrisafiye mezkûr müstahsalatın kıymet-i ticariyeleri üzerinden takdir ve tahmin edilir ve fakat madensuyu müstahdemininin ve ailelerinin ihtiyaçları için müstahsalattan meccanen kendilerine birer miktar verilebilir. Her sene dahil-i hesap edilen işletme masarifi sermaye hesabına geçirilen tesisat masarifi ihtiva etmez; fakat her guna rüsum ve tekâlif ve menafi-i umumiyyeye ait masarifi camidir.

Ne maden veyahut müessesat-ı müteferrihası için sipariş üzerine ita olunan levazımın veya olunan hidematın bedeli, ne de müstahdem^[28] lehine vaki olan ikrazat (varidat olsun, sarfiyat olsun) nazar-ı itibara alınmayacaktır.

Hâsılat-ı gayrisafiye ile işletme masarifi beynindeki farktan ibaret olan işletme hesabı kâr ile neticelendiği takdirde, işbu işletme temettüatı tamamen veya kısmen sermaye-i mütedavilin imhasına hasr u tahsis olunacaktır. İşbu imhaat miktarları sermaye-i sabitin onda birini geçmemek üzere her sene mültezim tarafından tayin edilecektir.

Ticaret Vekâleti'nin karar-ı mahsusuyla sermayelerin daha seri bir surette imhası caizdir. Gerek müddet-i ihalenin inkıza-yı tabiisinde, gerek madenin terk veya ihalenin feshinde, son seneye ait imha akçesi miktarı, istihsal mecburiyetine hacet kalmamaksızın, sermaye-i mevzuun henüz imha edilmemiş kısmına müsavi olabilir.

Madde 16 - Madenin yeni bir mültezime devr ve ferağı halinde bedel-i ferağ, yeni mültezime ait faiz-i muhassasın tayini ve fazla-i temettüatın hesabı zımında sermaye-i iptidaiyenin kısm-ı sabiti olarak kabul olunacaktır.

İşbu bedel-i ferağ eski mültezimin madeni işlettiği son senedeki sermayenin on dördüncü madde mucibince hesap edilen kısm-ı sabiti tecavüz ettiği takdirde, fazlası eski mültezim için bir ilave-i temettü teşkil edeceğinden işbu fazla her senenin fazla-i temettüatına müsavaten taksim ve ilave olunacaktır.

Her seneye tefrik edilen işbu fazla-i temettüat ilavelerinden hükümet hissesi fazla-i temettüat dahi nazar-ı itibara alınarak bilhesap istifa olunacaktır. Madene müteallik müstahrecat ve levazım veya sair menkulattan bir kısmı bedel-i ferağa dahil olduğu halde bunların kıymeti işbu madde ahkâmının tatbiki için bedel-i ferağa ilave edilecektir.^[29]

Madde 17- Gerek müddet-i ihalenin inkıza-yı tabiisi, gerek madenin terki veya ihalenin feshi hasebiyle ihalenin hitam-pezir olduğu son günde madende bulunan müstahrecat, levazım vesair menkulatın ehl-i hibre [bilirkişi] marifetiyle tayin olunan kıymeti, taksimi lazım gelen meblağı teşkil edecektir.

Mültezim işbu makbuzattan mevcut olduğu takdirde evvelen –henüz imha edilmemiş olan sermaye-i sabit miktarını; saniyen –sinin-i mütedahil faiz-i muhassaslar mecmuunu tahsil ve istifa edecektir. Mütebakisi mültezim için bir ilave-i temettü olduğundan her sene için müsavi fazla-i temettüat ilavelerinden mütevellit add ve itibar olunarak balâdaki on altıncı madde mucibince taksim edilecektir.

Madde 18- Mültezim her seneye ait sermaye-i mevzuun ve fazla-i temettüatın tayini için lazım gelen hesabı ertesi sene mayıs iptidasından evvel hükümete itaya mecburdur.

Mültezim her hesabın itasından itibaren bir ay zarfında işbu hesap mucibince hükümet hissesi olarak tahakkuk eden meblağı tediye edecektir. İşbu hisse, temettüatın taksim edileceği seneye ait kâr ve zarar hesabına geçirilecektir.

Teahhür vukuunda güzeran olan eyyam için yüzde dokuz faiz-i nizami yürütülecektir.

Madenin ferağı halinde mefruğla balâdaki on altıncı madde mucibince hükümetle amele ve müstahdimine ait meblağ için hükümete karşı kefil ve zamin olacaktır.

Madde 19 - Balâdaki on dört ve on yedinci maddeler ahkâmına tevfikân ^[30] ita edilen hesabatın tetkik-i sıhhati zımnında hükümet maden mühendisinin lüzum göreceği, gerek madensuyuna, gerek madensuyunun satışına ait bilcümle vesaik ve kuyud-ı muhasebeyi ibraz etmeğe mültezim mecburdur.

İşbu teftiş-i muhasebe muamelesi maden mühendisi veya sair maden memurları ve hesabü'l-ihhtisatın tayin olunacak maliye memurları tarafından icra olunacaktır.

Madde 20- Maden icar edildiği takdirde temettüatın balâdaki on üçüncü maddede beyan olunan tespitler dairesinde hükümetle taksimi şeraiti madenin icar ve isticarına mezuniyet verildiği esnada tanzim olunacak şartname-i mahsusta tayin olunacaktır.

Madde 21- Hükümetin madenlerden hâsıl olacak temettüata iştirakini teminen hususi bir vergi tarhı hakkında ileride ahkâm-ı kanuniye vaz olduğu halde, mültezimin işbu şartname ahkâmına tevfikân hisse-i temettü olarak hükümete vermeği taahhüt eylediği meblağ-i mezkûr vergi nispetinde tenkis olunacaktır.

Madde 22- Mültezimin balâdaki on iki ve yirmi birinci maddeler mucibince ita edeceği hesabat Ticaret Vekâleti'nce intihap olunacak maden mühendisleriyle Maliye Vekâleti'nce tayin olunacak iki maliye müfettişinden mürekkep bir encümen-i mahsus tarafından lede't-tetkik Ticaret Vekâleti'nce tespit olunacaktır. Encümen, mezkûr hesabatın mültezim tarafından itası tarihinden itibaren sekiz ay zarfında ol-babdaki layihasını tanzim ve ita eyleyecektir.

Madde 23- Mültezimin on ikinci madde mucibince vereceği mebalîğ hazine-i maliyeye ait olacaktır. ^[31]

Dördüncü Fasl

İmtiyazın Şerait-i Hususiyesi

Madensuyunun zürufu üzerine suyun ismi ve Sıhhiye Vekâleti'nin tahlil raporu suretini ve suyun fiyatını mübeyyin bir hafta ılsak edilmek mecburiyeti olduğundan zürufu buna muhalif olarak görülecek madensuları her nerede bulunursa zapt ve imha olunacak ve bundan dolayı sahib-i imtiyazın bir guna tazminat iddiası mesmu olmayacaktır.

Madde 24 - Sahib-i imtiyaz işbu madensuyundan şerait-i sıhhiye ve fenniye dairesinde istifade etmek üzere Sıhhiye ve Ticaret Vekâletleri tarafından müştereken lüzumu takdir ve tespit edilecek olan tesisatta ve inşaatta ve madensuyunu imal ve ihraç ve suların şimendifer veya muntazam şoseye araba ve otomobil ile her mevsimde nakliyata salih bir yol inşasına, elli bin liralık bir sermaye tahsisine mecburdur. İşbu sermaye ait olduğu sermaye-i sabit ve mütehavvile ithal ve temettüattan mahsup edilir.

Madde 25- İşbu şartnamenin iki, beş, altı, yedi, sekiz ve dokuzuncu maddeleri ahkâmının tatbikinden dolayı maden idaresiyle mültezim beyninde tahaddüs edecek ihtilafat Şura-yı Devlet'çe hall ü fasl olunur ve fakat bidayeten üç azadan mürekkep bir komisyon tarafından tetkik edilir. Azadan biri Ticaret Vekâleti'nce maden mühendisleri meyanından intihap ve ikincisi mültezim tarafından nasbolunur.

Bu iki aza üçüncü azayı intihap ederler. Edemedikleri ^[32] takdirde tarafından birinin müracaatı üzerine Sıhhiye Vekâleti tarafından üçüncü aza intihap edilir.

İşbu komisyon teşkilinden itibaren iki ay zarfında mütalaasını esbab-ı mucibeli bir layiha ile beyan edecektir.

1 Teşrinisani [Kasım] [1]926

Hilal-i Ahmer Merkez-i Umumisi Reisi

Ticaret Vekili

Doktor Refik

Mustafa Rahmi

Alaşehir Sarıkız Madensuyu: Bundan başka İzmir merkezimiz tarafından isticar kılınp işletilmesine teşebbüs olunan Manisa vilayetinde Alaşehir Sarıkız madensuyunun da imtiyazı merkez-i umumi namına istihsal edilerek merkez-i umumi tarafından devren alınmış ve el-haletü hazihi bu suyun da temin-i revacına çalışılmakta bulunulmuştur.

Çitili madensuyunun da Hilal-i Ahmer tarafından işletilmesi nazar-ı dikkate alınmış ise de münasip görülememiştir.

2- Oyun Kâğıtları, Takvim, Cep ve Mektep Defterleri, İlamat-ı Adliye

Menabi-i varidat temini hakkındaki teşebbüsatımızı daha bazı hususata teşmil eylemiş ve ez-an-cümle oyun kâğıtlarının ithali hakkının Hilal-i Ahmer'e verilmesi, takvimler, cep ve mektep defterlerinin tab ve fûruhtu, ilan umuru komisyonculuğu, film inhisarı, ilamat-ı adliye ve mehakim evrakının Hilal-i Ahmer tarafından tabı ile üzerlerine bir nispet-i muayyene dahilinde şefkat pulu ilsakı hakkında ^[33] makamât-ı aidesine müracaat ve takibatta bulunmuş idik. Merkez-i umumimizin bu teşebbüsatına müşabih olarak Tayyare Cemiyet-i muhteremesi tarafından da bazı menabi-i varidat teminine tevessül kılındığı anlaşılması üzerine iki cemiyetin noktainazarlarında ihtilafat hudusu her iki cemiyetçe de tecviz edilemeyeceğinden Başvekil Paşa Hazretlerinin riyasetleri altında Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisi Paşa Hazretleri ve Müdafaa-i Milliye Vekili Beyefendi'nin huzurlarıyla ve iki cemiyet reisinin iştirakiyle bir içtima akdolunmuş ve Hilal-i Ahmer, Tayyare Cemiyetlerinin teşebbüsât-ı vakıaları tetkik edilerek varidat membaları tefrik ve tespit kılınmak suretiyle cemiyet-i müşarünileyha ile itilaf edilmiştir.

Bu itilaf neticesinde merkez-i umumimizin zaten öteden beri teminine çalıştığı sinema filmleri ve oyun kâğıtlarının Türkiye'ye ithali, takvim, cep ve mektep defterlerinin tab ve fûruhtu ilamat-ı adliyenin Hilal-i Ahmer'ce tabıyla ücretlerinin üzerlerine yapıştırılacak şefkat pullarıyla istifası hususları cemiyetimiz menabi-i varidatı meyanında bırakılarak gazete, duvar ve el ilanları işleri Tayyare Cemiyeti'ne terk edilmiştir.

Bundan başka Tayyare Cemiyeti tarafından tayyare pulu ihdası dolayısıyla şefkat ve tayyare pullarının Türkiye dahilindeki satışları hâsılâtının yüzde ellisini bir cemiyet diğer cemiyete terk etmek suretiyle Tayyare Cemiyeti'yle itilaf edilmiştir. Ancak bu itilafname 1 Temmuz [1]927 tarihinden itibaren mevki-i tatbika vaz edilecektir.

3- Sadaka-i Fitre, Zekât, Kurban Derileri Teberruatı

Hilal-i Ahmer ve Tayyare Cemiyetleri arasında takarrür ettirilen ve tafsilatı ^[34] ber-vech-i balâ arz edilen hususat haricinde olarak Himaye-i Etfal Cemiyeti muhteremesi de dahil olduğu halde her üç cemiyet eshab-ı hamiyet ve mürüvvetin sadaka-i fitr, zekât, kurban derilerinden vaki olacak teberruatını kabul ve tahsilde ihtilatatı mucib olmamak üzere teberruat-ı mezkûrenin cemiyetimiz ve Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin müzaheretiyile yalnız Tayyare Cemiyeti tarafından derç ve kabul ve badehu üç cemiyet arasında bir nispet-i muayyene dahilinde taksimi hususunda itilaf eylemişler ve bu itilaf mucibince geçen sene yapılan taksimat neticesinde bu teberruattan cemiyetimize seksen bin lira isabet eylemiş ve mebalîğ-i mezkûre Tayyare Cemiyeti'nden tesellüm edilmiştir.

*

**

Teminine tevessül eylediğimiz menabi-i varidatımızdan intaç olunan şefkat pulu kanunuyla muayyen olan günlerde vuku bulan şefkat pulları sarfiyatımız haricinde olarak eshab-ı hamiyet ve mürüvvetin ihtiyarlarına terk edilmek suretiyle şefkat pulları sarfına kemal-i germi ile çalışılmaktadır. Merakiz ve şubatımızın ve memalik-i ecnebiyedeki bilumum şebenderliklerimizin bu hususta sarf eyledikleri gayret ve mesai bilhassa şayan-ı kayd ve şükrandır. ^[35]

İmdat ve Muavenet

Bir taraftan cemiyeti takviye edecek menabi-i varidat teminine sarf-ı mesai eden merkez-i umuminiz diğer cihetten geçen seneki devre-i mesaisinde ber-vech-i ati vezaif-i muavenetin ifasına muvaffak olmuştur:

Hareket-i Arzlar Musabinine Yardım

Antalya ve Civarı Hareket-i Arzı: 18 Mart 1926 tarihinde Antalya ve civarında kuvvetli bir hareket-i arz vukua gelmiş ve bir müddet fasılalı surette devam eylemişti. Hareket-i arz başlangıcında vaziyetten haberdar olan merkez-i umumimiz en ziyade duçar-ı hasar olan Kaş ve Finike kazaları muhtacine nakden beş bin lira tevzi ve açıkta kalanların barınmaları için iki yüz çadır irsali suretiyle muavenette bulunmuştur.

Marmaris, Fethiye, Köyceğiz Hareket-i Arzı: Yine geçen senenin haziran nihayetlerinde Marmaris, Fethiye, Köyceğiz kazalarında şiddetli bir hareket-i arz vukua gelerek hasar vücuda getirdiği Dahiliye Vekâlet-i celilesinden işar ve muavenet ifası iltimas kılınması üzerine ihtiyaç derecesi mahallinden sorularak haneleri harap olanların açıkta kalmamalarını teminen Marmaris ve Fethiye'ye yüzerden iki yüz mahrutı çadır gönderilmiş ve Köyceğiz de dahil olduğu halde üç kaza hareketzedegânında muhtaç olanlara İzmir ^[36] merkezimizden izam kılınan bir heyet marifetiyle merkez-i umumimiz namına on beş bin lira tevzi ettirilmiştir. Ancak Fethiye'deki hareket-i arz musabininden muhtac-ı muavenet-i eşhas miktarı mahdut bulunduğu tevziat heyetinin mahalinde yaptığı tetkikat ile anlaşıldığından buraya mahsus beş bin liralık yalnız beş yüz elli lirası tevzi ve mütebakisi tasarruf olunmuştur. Bu civarda vukua gelen hareket-i arz ve ifa edilen muavenet derecesi hakkında malumat-ı kâfiyeyi muhtevi bulunan tevziat heyetinin raporunu ber-vech-i zir enzar-ı ittılâa arz eyleyiz:

Rapor Sureti

Marmaris, Fethiye ve Köyceğiz kazalarında tevarih-i muhtelifede vukua gelen hareket-i arziyeden müteessir olan ahalden pek muhtaçlarına muavenette bulunmak üzere her kaza namına beşer bin liradan ceman on beş bin lira ile yüzerden üç yüz çadırın Merkez-i Umumi Riyaset-i Aliyesi'nin işarı veçhile intihap buyrulan heyetimiz vasıtasıyla tevzii muvafık görüldüğünden telakki eylediğimiz emir ve talimata tevfikân 21 Temmuz [1]926 tarihine müsadif çarşamba günü İzmir'den hareketle sırasıyla Marmaris, Köyceğiz ve Fethiye kazalarına azimet olunarak mahallerinde kaza kaymakamlarının riyaseti altında müteşekkil komisyon azaları da beraber olduğu halde felaketzedegân haneleri yegân yegân görülüp hasarâtı tespit ve vaziyetleri takarrür ettikten ve tarafımızdan dahi ayrıca tahkikatı icra ve kanaat-i kâmile hâsıl edildikten sonra muhtacinin miktarı ve muavenetin şekil ve derecesi tayin edilerek paranın komisyona tevdi teklifinin reddiyle yine komisyon huzuruyla ahsen-i tarik olarak yeden bi-yedin tevziat icra edilmiş çadırlardan ^[37] her kazaya yüzer adet olmak ve hasbe'l-lüzum ahaliye tevzi olunmak kaydıyla mazbata mukabilinde komisyon-ı mahsusuna teslim olunmuştur.

Marmaris ve Köyceğiz kazalarına –kuraları da dahil olduğu halde– beşer bin lira tamamen Fethiye kazasından muhtacının diğer kazalara nispetle pek dun olmasından buraya da yalnız dört yüz lira tevzi kararnamede 150 lira tefrik edilip mütebakisinin İzmir’e iadesi temin olunmuş ve bu suretle vazifemiz hitam bulduğundan 19 günlük seyahate müteakip 7 Ağustos 1926 tarihinde İzmir’e avdet edilmiştir.

Heyetimizin yakinen ve bizzat icra ettiği tahkikat ve tetkikattan mütehasıl elde ettiğimiz neticeyi ber-vech-i ati arz ederiz: Evvela şurasını arza şitab eyeriz ki havali-i mezkûrede hareket-i arzdan gerçi birçok mebani kısmen veya tamamen yıkılmıştır bir kısmı da tamir edilmeksizin derununda ikamet edilemeyecek bir haldedir. Fakat zelzelenin vukuunu müteakip alakadar makamat da heyecan-ı umuminin taht-ı tesirinde kalarak hasaratı pek ziyade izam edip oralarının âdeta kâmilen denilecek bir halde harap olduğunu ve ahalinin tamamen açıkta kaldığını ileri sürerek muavenet ve imdat talebinde bulunulmuştur. Ahalinin arasında muavenetin tarz-ı telakkisi yıkılan hanelerin yaptırılacağı merkezinde olup hatta Menteşe vilayetinin kaymakamlara telgrafla tebligatı da bu merkezdedir. Halbuki bu muavenet değil beş bin, on binlerce liraya mütevakkıf olmakla beraber merkez-i umuminin emr-i telgrafisine muhalif bulunduğundan ancak muhtacının hasaratına miktar ve vaziyetlerine göre muavenette bulunulması takarrür etmiş ve bu esas üzerinde hareket edilmek zaruretinde kalınmıştır. ^[38]

Köyceğiz müstesna olmak üzere diğer kazalar kaymakamları zarar-dide ahalinin hasaratını tespit etmemiş olacaktırlar ki esaslı bir defter ibrazından içtinap edip ancak umum kazanın zarar-ı maddisini kaydettiklerini bildirmişlerdir. Bunun üzerine yeniden faaliyete geçilmesi muvafık-ı maslahat görülmüş üç kazada ve Dalyan karyesinde komisyon azaları ve ahali-i mahaliye refakatiyle icap eden mahaller yegân yegân dolaşarak matlub-ı muavenet takarrür ettirilmiştir. Nahiye ve karyelerin merkez kazaya olan bud-ı mesafesi dolayısıyla oralara gidilememiş maahaza sevahilden gayridahilde ehemmiyetli bir hasar olmadığı da ilaveten bildirilmiştir.

Merbutan takdim kılınan dört kıta tevziat zabıt varakasının mütalaasından dahi müsteban buyrulacağı veçhile her kazadaki hasaratın derecesi ve muhtacının vaziyet-i umumiyeleri yek diğerine müsavi olmadığından miktar-ı muayyen dahilinde tevziat icrasına imkân-ı maddi görülemediği ve zarar görüp de pek muhtaç olanlar bittabi nazar-ı dikkate alınmak suretiyle ber-vech-i-ati muavenette bulunulmuştur.

1- Marmaris Kazası: Ahalisi esasen fakir olan bu kazada hareket-i arzın tahribatı fazladır. Kâgir ve köhne binalar tezelsülât-ı arziyeden ya tamamen yıkılmış veyahut duvarlarında çatlaklar vererek mail-i inhidam bir hal kesbetmiştir. Ekserisi dul kadın ve yetimden mürekkep ve pek muhtaç bir halde oldukları reye’l- ayn müşahede edilen 113 hane reisine ihtiyaç ve zararları nispetinde hanelerini mehma emken tamir ettirmek ihtiyarıyla 4800 lira yeden bi-yedin tevzi ettik. Kura namına da ayrıca 200 lira tefrik ederek mazbata komisyonuna tevzi eyledik. Halen çadır ihtiyacı yoksa da ^[39] havali-i mezkûrenin ve volkanik ve cibali müteselsilenin muhtelif mahallerinde kükürt madeni mevcut olup arada sırada tezelsülât hissedilmekle beraber ahalide havf ve helecan henüz zail olmadığından muhtemel bir tehlikeye karşı ihtiyadi bir tedbir olmak üzere gösterilen lüzuma binaen yüz çadır komisyona teslim edilmiştir.

2- Köyceğiz Kazası: Zelzeleden harap olan hanelerin ekserisi esasen mail-i inhidam ve tahtadan inşa edilmiş barakalardan ibaret olup sakinlerinin de tamamen muhtacın kısmını teşkil ettiği anlaşılmış 39 hane reisine 2065 lira tevzi edilmekle beraber kaymakamlıkça tespit edilen 12 karyede 32 hane için 380 lira ve keza 100 çadır mazbata mukabilinde komisyona teslim edilmiştir. Mütebaki 2555 lira dahi kazaya merbut ve sahilde kâin Dalyan karyesinde 48 hane reisine heyetimiz ve mahalli komisyonu marifetiyle tevzi olunmuştur. Filhakika Dalyan karyesi havali-i mezkûrede en ziyade tahribata maruz kalan bir karye olduğu yakinen müşahede edildiğinden nefsi-i kazadan fazla muavenet-i nakdiyede bulunulması takarrür etmiş hatta kazadan ihtiyaca binaen tefrik edilen 40 çadır beraberimize alınarak kaymakam beyin karyede teşekkül ettirdiği komisyona teslim edilmiştir.

3- Fethiye Kazası: Filhakika hareket-i arzdan birçok emakin tamamen veya kısmen harap olmuşsa da bunların mühim bir kısmının emval-i metrukeye ait olduğu diğerlerinin sahipleri de ticaretle müştakil ve muavenete muhtaç kimseler olmadığı görülmüş ve temas ettiğimiz zevat kasabalarında yardım edilecek birkaç kişiden başka kimse olmadığını bildirdikleri gibi teşekkül eden komisyondaki azalar^[40] müttefiken işbu ifadatı teyit sadedinde idare-i kalam eylemişlerdir. Maahaza komisyon azasından bazıları ve mahallat muhtarlarıyla birlikte harap haneler ve muhtaç kimseler görülmüş ve istida ile müracaat edenlerin de müracaatları nazar-ı dikkate alınarak nihayet 82 hane reisine 400 lira tevzi ve kazaya baid olan kira ihtiyacı için 150 lira tefrik edilmiş ve hasbel-lüzum ahaliye verilmek üzere 100 çadır makam-ı kaymakamiye teslim edilmiştir. Ancak ahali-i mahalliyeyi temsil eden komisyon hareket-i arzdan cidden harap olan ve memleketin iftihar edebileceği yegâne bir müessese-i diniyesi olan cami-i şerifin tamirine pardüm olmak üzere 1000 liranın tahsisini memleket namına rica etmişlerse de vazifemiz harici olduğundan maalesef arzularının isaf edilemeyeceğinin bildirilmesine rağmen herhalde Merkez-i umumiye arz edilmesini musirren istirham eylediklerinden raporumuzda bu cihetin de zikredileceği vaadinde bulunduk ve hasbe'z-zarure arz-ı malumata içtisar ediyoruz.

Hülasa- Hareket-i arzdan müteessir olan mezkûr kazalar ahalisinin paradan fazla harap olan hanelerinin tamire ihtiyaçları der-kâr olup yapılan muavenet-i nakdiye ile buna imkân olmamakla beraber hasaratları nazar-ı dikkate alınarak tamamen harap olanlarına ma-aile sığınacak bir mesken temini diğerlerinin de kabil-i iskân bir hale ifrağı maksad-ı hayriyesiyle yardımda bulunmuş ve herkesi ayrı ayrı tatmin etmek kabil olmadığından ufak tefek şikâyetlere de ehemmiyet verilmeyerek huzur-ı kalp içinde vazifemize hitam verilmiş ve min-haysi'l-mecmu 10550 lira tevzi edilmiş olduğu arz olunur efendim.

Fi 14 Ağustos [1]926

Tevziat Heyeti Azasının İmzaları^[41]

Tavas Hareket-i Arzı: Yine mart iptidalarında Tavas'ta vuku bulan hareket-i arzdan haneleri yıkılanların ikametine mahsus olmak üzere İzmir merkezimizde mevcut çadırlardan 25 mahrutu çadır gönderilmiştir.

Kars Hareket-i Arzı: Kezalik 22/23 Teşrinievvel'de [Ekim] Kars civarında Kızılcakoca'da şiddetli bir hareket-i arz vukua geldiği ve bu havali köylerindeki 619 haneden 220 hanenin tamamen 137 hanenin kısmen harap olduğu ve birçok kimselerin mevasız kaldığı

Dahiliye Vekâlet-i celilesinden işar ve muavenet talep edilmesi üzerine duçar-ı hasar olanlardan en ziyade muhtaç bulunanlara mahallen teşkil edilen bir komisyon marifetiyle merkez-i umumimizce 3000 lira tevzi ettirilmek suretiyle muavenet ifa edilmiştir.

Harikzedegâna Muavenet

Maltepe Yangını: Geçen sene teşrinievvel [ekim] bidayetlerinde İstanbul'da Maltepe'de vukua gelen yangından mutazarrır olanlardan muhtac-ı muavenet bulunanlara İstanbul merkezimiz vasıtasıyla nakden 500 lira ve 65 takım çamaşır ve bu miktarda yatak ve battaniye tevzi ettirilmiştir.

Elmacıkdereköy Yangını: Mudurnu'ya bağlı Elmacıkdereköyü'nde vukua gelen yangından mutazarrır olan 13 hane halkına Mudurnu şubemiz vasıtasıyla 100 lira kadar muavenette bulunulmuştur.

Deveviran Köyü Yangını: Kezalik Bolu'ya tabi Deveviran köyünde vukua geldiği ihbar edilen yangında Bolu merkezimizce muavenette bulunulması tebliğ edilmiştir. ^[42]

İmam Köyü Yangını: Aydın'a tabi İmam köyünde zuhura gelen yangından en ziyade muhtac-ı muavenet olanlara Aydın merkezimiz vasıtasıyla 35 takım çamaşır, 35 battaniye, 35 kaput tevzi ettirilmiştir.

Üsera ve Muhacirin Muavenatı

Rusya'da Mevcut Bakiye-i Üseramızın Celbi: Harb-i umumi üseramızdan olup Filistin'de, Suriye'de esbab-ı muhtelifle ile kalan bazı vatandaşların vaki olan müracaat-ı münferideleri merkez-i umumice hüsnükabul edilerek 5-6 esirimizin anavatana avdetleri temin kılındığı gibi bilhassa Müdafaa-i Milliye Vekâlet-i celilesinin mukaddema Rusya'ya gönderdiği taharri ve sevk komisyonunun geşt ü gûzar eylediği mahallerde bulup yedlerine vesika verildiği 237 nefer esirimizin anavatana celpleri esbabının Hilal-i Ahmer'ce istikmali Hariciye Vekâlet-i celilesinden talep ve iltimas kılınması üzerine beher şahıs için 50 lira masarif-i rahiye hesap edilerek Moskova Sefareti emrine 11850 lira göndermek suretiyle üsera-yı mezkûrenin celbine teşebbüs eyledik.

Suriye Muhacirlerine Muavenet: Cenevre Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'nin Suriye muhacirlerine muavenet talebini havi bil-umum Hilal ve Salib-i Ahmer Cemiyetlerine gönderdiği tahrirat-ı umumiyesi üzerine 4000 frank göndermek suretiyle muavenete iştirak ettik.

Suriye'deki Türk Muhacirlerinin Sevkine Muavenet: Bundan başka Lozan Muahedesi mucibince hakk-ı hıyârlarını istimal ederek ^[43] Türkiye'ye avdet edecek olan Suriye'de sakin Türklerden en fakir olanların sevklerine medar üzere Şam şebbenderliği namına 2500 lira gönderilmiştir.

Müteferrik Muavenetler

Kemalpaşa Kazası Muhtacinine Muavenet: Faal şubelerimizden bulunan Kemalpaşa şubesinin 341 [1925] senesinde merkez-i umumiye vaki olan irsalatından bakiye kalan ve nizamname-i esasi mucibince sarfına mezun buldukları hâsılat-ı mahalliyenin %40'ı nispetinde bulunan 27662 kuruşun kaza muhtacinine tevzii için Kemalpaşa şubemize mezuniyet verilmiştir.

Dumlupınar İzci Oymağı: Vatanda bir seyahat icrasına çıkan Dumlupınar izci oymağının vaki olan talepleri üzerine 35 battaniye, 30 çanta ve 20 matara teberruan verilmiştir.^[44]

Beynelmillel Salib-i Ahmer Hususi Konferansı

Tafsilatı geçen meclis-i umumiye arz olunduğu üzere Cenevre Beynelmillel Salib-i Ahmer Komitesi ile *Comité International de la Croix de Rouge* Beynelmillel Salib-i Ahmer Birliği *Ligue des Sociétés de la Croix-Rouge* arasında mütehaddis ihtilaf Meclis-i Âli'ce malumdur. 11. Salib-i Ahmer konferansından beri bu ihtilafı tetkik etmek ve bir netice-i halle vasıl olmak üzere teşkil olunan tetkik komisyonunun *Commission d'Etude* mütemadi içtimalardan sonra nihai olarak 12. Salib-i Ahmer konferansına takdim ettiği raporu üzerine ne yapılacağını tayin için bir hususi konferans akdi ve bu konferansın 1926 senesi içinde 1 Temmuzdan evvel Lig ile Beynelmillel Salib-i Ahmer Komitesi tarafından müştereken içtima daveti mümkün olmadığı takdirde İsviçre Salib-i Ahmer Merkez Komitesi tarafından konferansın davet ve cem edilmesi 12. Salib-i Ahmer konferansında takarrür eylemiş idi.

Cenevre Beynelmillel Salib-i Ahmer Komitesi tarafından İsviçre Salib-i Ahmer Merkez Komitesi'ne Lig reisinin Cenevre Beynelmillel komite riyasetiyle müştereken hususi konferansı davet etmekten istinkâf ettiği bildirilmiş ve ayrıca vaki olan müracaat dahi aynı istinkâfı teyit eylemiş olmasına binaen 12. Konferans'ın ^[45] 2 numaralı kararı mucibince İsviçre Salib-i Ahmer Merkez Komitesi reisi marrü'l-arz hususi konferansı 16 Teşrinisani [Kasım] 1926 tarihinde Bern *Berne*'de içtima davet eylemiştir. Davet-i vakıa cemiyetimize de tebliğ ve murahhas izamı talep olunması üzerine bu konferansa iştirakin Hilal-i Ahmer noktazarından faydalı olacağını teemmül eden merkez-i umumimiz, azadan İstanbul Mebusu Doktor Hakkı Şinasi Paşa ile Bern Sefiri Münir Beyefendi'yi mezkûr konferansta Türkiye Hilal-i Ahmeri'ni temsil etmek üzere murahhas intihap eylemiştir. Murahhaslarımızın aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti namına da mezkûr konferansta hazır bulunmaları taraf-ı hükümetten cemiyetimize iştirak ve keyfiyet kendilerine tebliğ edilmiştir. Bu suretle hükümet ve Hilal-i Ahmer namına mezkûr konferansa iştirak eden murahhaslarımızın konferansın müzakerat ve netaicine dair ita ettikleri raporu heyet-i muhteremenizin enzar-ı ittilana ber-vech-i zir arz eyleriz:

Rapor Sureti

1863 senesinden beri sarf ettiği faaliyet semeresi olarak evveleminde 1864 tarihli Cenevre Muahhedenamesi'nin ve muahharen 1867 ve 1906 tarihli Cenevre ve 1899 ve 1907 tarihli Lahey Mukavelenamelerinin vücuda getirilmesinde mühim amil olan ve mesaisi 12. Beynelmillel Salib-i Ahmer Konferanslarınca takdir edilen Cenevre Beynelmillel Salib-i Ahmer Komitesi *Comité International de la Croix-Rouge* istiklalini ve bitaraflığını tamamıyla muhafaza etmekle beraber Salib-i Ahmerler arasında bir vasıta-yı temas teşkil edegelmişti. ^[46] Harb-i umumi esnasında Salib-i Ahmer cemiyetlerinin vezai fi ve sermayeleri gereği gibi tezayüd etmiş olmasına ve harbin mesaibi mütareke akdinden sonra dahi emraz-ı müstevliye, muhaceret vesaire gibi gun-a-gun eşkâlde temadi ve tekessür etmesine mebni bazı Salib-i Ahmer cemiyetleri hal-i sulhta dahi muhtelif insani sahalarda ibraz-ı faaliyet lüzumunu hissetmişler ve bu hususta Amerika Salib-i Ahmerleri Meclis-i Harp Reisi Davisson'un delaletiyle 1919 senesinde Amerika, İngiltere, Fransa, İtalya, Japon Salib-i Ahmerleri arasında bir Lig tesis olunmuştur. Tarih-i mezkûrdan itibaren Türkiye, Rusya, Afganistan gibi

bir iki memleket müstesna olmak üzere birçok memleketler Salib-i Ahmerleri ittihadına dahil olmuşlardır.

Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi dahi mütarekeyi müteakip insani bazı sahalarda ibraz-ı faaliyetten hali kalmamış ve alehusus haiz bulunduğu istiklal-i tamma binaen kendisine muhtelif memleketlerden müracaat vukua geldikçe lüzum gördüğü ahvalde müdahale ve vesatetten çekinmemiş olduğundan bu komitenin vezaifi ile Lig'in vezaifi beyninde tedahül vukua gelmiş ve diğer taraftan Lig'e mensup Anglosakson cemiyetleri Cenevre Komitesi'nin vücudunu kaldırarak Lig Meclisi'ni onun yerine ikame etmek meylini izhar eylemeleri ile iki müessese arasında mühim bir rekabet baş göstermişti.

1921 tarihinde (7 Nisan-30 Mayıs) Cenevre'de inikad eden 10. Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansı iki müessese arasındaki münasebata temas ederek bir sene müddetle muvakkat bir itilafname vücuda getirmiş ve bu itilafname mucibince bir muhtelit komisyon dahi teşkil kılınmışsa da mesaisi temadi edememiştir. ^[47]

1923 senesinde (28 Ağustos-1 Eylül) yine Cenevre'de inikad eden 11. Salib-i Ahmer Konferansı teşkilat meselesi ile daha ciddi surette iştilal ederek bir etüd komisyonu teşkiline karar vermiştir. Bu komisyon İsveç Velihtı Prens Şarl'ın riyasetinde Komite Enternasyonal'in Lig kitabet-i umumiyesinin birer murahhasıyla konferans tarafından intihap olunan muhtelif milli Salib-i Ahmer cemiyetlerine mensup diğer 13 azadan tereküp etmiştir. Müteaddit defalar muhtelif şehirlerde içtima eden bu etüd komisyonunun ihzar ettiği projeye Lig muhalif kalmıştı. Prens Şarl'ın teklifi üzerine etüd komisyonu 4-6 Haziran 1924'te Lahey'de içtima ederek herhalde meselenin halli cihetine gidilmesini iltizam etmiş ve bu veçhile gerek Beynelmilel Salib-i Ahmer Cenevre Komitesi gerek Lig taraftarınca şayan-ı kabul görülen bazı umumî prensipler üzerinde ittifak hâsıl olmuştur. Bu prensiplere muvafık olan ve etüd komisyonu azasına li-ecli'l-mütalaa tevzi kılınan teşkilat projesi mütalaa beyan için tayin edilen müddetin hitamında Brüksel'de içtima eden büro tarafından tetkik ve muhtelif taraflardan gelen mütalaaat da nazar-ı itibara alınarak muaddel bir proje vücuda getirilmiştir. İngiliz ve Amerika Salib-i Ahmerleri ile Lig müdür-i umumisi mezkûr projenin milli cemiyetlere tevziinden evvel etüd komisyonunun tekrar içtima etmesini talep etmişlerse de komisyonun tekrar içtimaı evvelki karara muhalif olduğundan taleb-i mezkûr reddolunmuştur.

1925 senesinde (7-10 Teşrinievvel [Ekim]) yine Cenevre'de içtima eden 12. Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansı'nda ittihaz ^[48] edilen karar mucibince evvela etüd komisyonuna ve Prens Şarl'a teşekkür olunduktan sonra mezkûr komisyonun raporu üzerine ne yapılacağı tayin ile muvazzaf bulunan hususi konferansın içtimaa davet olunması için lazım gelen şeraitin elyevm hâsıl olduğu tespit olmuş ve saniyen mezkûr konferansın 1926 senesi içinde ve Temmuzun birinden evvel içtimaa davet olunması ve bir Temmuzdan evvel muayyen şekilde (yani Lig ile Beynelmilel Cenevre Salib-i Ahmer Komitesi tarafından müştereken) içtimaa davet edilemediği halde İsviçre Salib-i Ahmer Merkez Komitesi tarafından konferansın davet ve cem edilmesi takarrür eylemişti.

Cenevre Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi tarafından İsviçre Salib-i Ahmer Merkez Komitesi'ne Lig reisi müdürünün 18 Haziran 1926 tarihli mektubuna nazaran Beynelmilel Komite riyaseti ile müştereken hususi konferansı davet etmekten istinkâf ettiği

bildirilmiş ve İsviçre Salib-i Ahmer Merkez Komitesi'nce Lig reis-i müdüranına vaki olan müracaat dahi aynı istinkâfi teyit eylemiş olmasına mebni 12. Konferans'ın 2 numaralı kararı mucibince İsviçre Salib-i Ahmeri Merkez Komitesi reisi hususi konferansı 16 Teşrinisani [Kasım] 1926 tarihinde Bern'de içtima davet etmiştir.

Cemiyat-ı milliye namına Türkiye Hilal-i Ahmeri ve Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çin, Danimarka, Danzing, İspanya, Finlandiya, Fransa, Macaristan, İtalya, Japonya, Litvanya, Lüksemburg, Felemenk, Norveç, İran, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Sırp, İsveç, İsviçre, Çekoslovakya, Salib-i Ahmerleri ve Beynelmilel Cenevre Komitesi murahhasları ^[49] ve hükümet namına Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya, Avusturya, Kosta Rika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, İngiltere, Guetemala, Macaristan, İtalya, Lüksemburg, Meksika, Norveç, Felemenk, İran, Polonya, Portekiz, Dominik Cumhuriyeti, Romanya, İsveç, İsviçre, Çekoslovakya, Uruguay, Venezuela murahhasları hazır bulunmuşlardır.

Prens Şarl namına vaki olan davet üzerine biz de dahil olduğumuz halde Cemiyat-ı milliye murahhasları tarafından Otel Belvo'nun hususi bir salonunda 15 Teşrinisani [Kasım] tarihinde kable'z-zuhur [öğleden önce] hususi bir içtima vaki olmuştur.

Bu içtimada Prens Şarl'ı ve İsveç Salib-i Ahmeri'ni temsil eden Lahey mahkemesi [grqyh]si Mösyö Halmer Skold inikad edecek hususi konferansın mesaisi bir netice-i müspeteye iktiran edebilmek üzere evvele mirde basit bazı prensipler üzerinden ittifak edilmesi münasip olacağını ve çünkü Anglo-Sakson Salib-i Ahmerleri ile Lig ve bunlara taraftar olan müteaddit Salib-i Ahmer cemiyetleri konferansa iştirak etmemiş bulduklarından hazirun arasında da ittihat husule gelmemiş olursa muhaliflerin daha ziyade kuvvetleneceğini ve Prens Şarl muhalif cemiyetlerin ve Lig'in itirazını nazar-ı itibara alarak etüd komisyonu projesinde bazı tadilat vücuda getirilmesi münasip olacağı fikrinde bulunduğunu beyan ve bu prensiplerin nelerden ibaret olduğunu izah eyledi. Mebhusun-anh prensiplerin evvela milli Salib-i Ahmer cemiyetlerinden bir ittihat vücuda getirileceği ve bütün tanınmış milli cemiyetler işbu ittihadı aza olacağı ve merkezinin Cenevre'de bulunacağı saniyen Beynelmilel konferans-ı ittihadın en büyük ^[50] makamı olup mukannen zamanlarda içtima edeceği ve başlıca milli cemiyetlerle Cenevre Mukavelesi'ne vazü'l-imza devletler murahhaslarından teşekkül eyleyeceği ve devletler murahhaslarının devletleri ancak doğrudan doğruya alakadar eden hususatta rey sahibi olacakları salisen konferans tarafından tayin olunacağı bir meclis-i daimi konferans münakid bulunduğu zamanlarda onun salahiyetini istimal ve mukarrerat-ı müttehizesini icra eyleyeceği ve hal-i harpte meclis-i mezkûrda düvel-i muharebeye mensup azasının terk-i mevki eyleyecekleri rabian ittihat faaliyetlerini biri Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi diğeri Salib-i Ahmer Sıhhiye Komitesi olmak üzere iki uzuv vasıtasıyla icra eyleyeceği ve bunlardan birincisinin gerek Cenevre ve Lahey Mukavelesi ile ve gerek Beynelmilel Salib-i Ahmer Konferansları ile muayyen olan vezaif-i insaniyeyi ifaya ve ikincisinin ise kendisine halef olacağı Lig'in vezaifini icraya devam edeceği ve her iki komite azasının konferans tarafından intihap veyahut onun tarafından tasvip suretiyle tayin olunacağı hamisen ittihat herhangi milli bir cemiyeti bu cemiyetin muvafakati olmadıkça bir veçhile bağlayamayacağı hususlarından ibarettir.

Hilal-i Ahmer komitemizin ve hükümetimizin teşkilat meselesinde mine'l-kadim [baştan beri] müdafaa edegeldiği noktainazar evvelemirde Cenevre'de kendi kendilerini müstakilen intihap suretiyle teşekkül edegelmiş ve bu itibarla bitaraflığını tamamen muhafazaya muvaffak olmuş olan Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'nin bütün vezaif ve salahiyat ve imtiyazatıyla idame-i mevcudiyeti hususunda ibaret olduğundan anifü'z-zikr prensipler içinde Beynelmilel Komite azasının konferansı tarafından ^[51] intihap suretiyle tayin olunacağına müteallik bulunan fıkraya tarafımızdan şiddetle itiraz edilmiş ve bu komitenin teşekkülünde makasid-ı siyasiyenin büyük bir rol oynayacağı kaviyyen melhuz bulunan konferansın amil olması şayan-ı kabul olamayacağı izah edilmiştir. Hazır olan azadan bazıları ise Lig'in ve ona taraftar olan birtakım milli cemiyetlerin iştirak etmemiş olmasına binaen onların gıyabında bu konferansta bir ittihat ve teşkiline karar verilmesi Salib-i Ahmer müessesatı arasında mühim bir ayrılık ihdas edeceğini ve bina-berin hiçbir şeye karar verilmeyerek atiyen Lig'in heyet-i umumiyesi ile müttehaden cem olunacak bir konferansa intizar olunması lazım geleceğini müdafaa eylediler.

16 Teşrinisani [Kasım] tarihinde kable'z-zuhur milli cemiyetler delegeleri komisyonu içtima ederek konferansın rüesa ve heyet-i kitabeti namzetlerini tayin etti. Konferans riyaseti Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi Reisi, Sabık Reisicumhur Mösyö Ador'a teklif olundu ise de müşarünileyh komitenin bu meselede bitaraf kalması elzem olduğunu ve konferanslara toplandıkları mahallerdeki Salib-i Ahmer komiteleri reisinin riyaseti müteamil bulunduğu söyleyerek kabulden istinkâf etmesi üzerine İsviçre Salib-i Ahmer Reisi Miralay Boni'nin mezkûr riyaset namzetliğine intihabı tasvip olundu. Bade'z-zeval heyet-i umumiye inikad etti. Balâda esamisi mezkûr hükümat murahhasları ile milli cemiyetler murahhaslarınca komisyon tarafından teklif olunan rüesa ve heyet-i kitabet müttefikten kabul edilerek İsviçre Salib-i Ahmer Reisi Kolonel Boni'nin riyaseti altında müzakerata iptidar kılındı. Reis konferansın maksad-ı içtimainı telhis ederek [özetleyerek] etüd komisyonu tarafından ihzar olunup Prens ^[52] Şarl tarafından bazı mertebe tadili teklif olunan teşkilat projesi hakkında bir karar vermekten ibaret bulunduğunu hatırlattı ve bu meselenin delegeler komisyonunda müzakeresi münasip olacağını ilave eyledi. Alman murahhası söz alarak kıraat eylediği bir beyannamede bir taraftan komite enternasyonalin hidematını ve ehemmiyeti ve diğer taraftan Lig'in vezaif-i mühimmesini izah ederek her iki müesseseyi ibka etmek lazım geldiğini ve bunları yek-diğeriyle ahenkdar bir şekle irca için bunların her ikisinin üstünde üçüncü ve daha faik bir makam ihdas etmek icap edeceğini ve bunun da umumi bir konferanstan ibaret olduğunu ve bir defa bu konferans inikad edince teşkilat-ı idariye vesairenin kendi kendine vücuda geleceğini ifade etti. Badehu delegeler komisyonunda çalışmak üzere celse-i umumiyeye nihayet verildi. Aynı günde müteakiben içtima eden cemiyat delegeleri komisyonunda Alman ve ona mülayim olan Belçika teklifleri mevzu-ı münakaşa oldu. Bu tekliflerin ekseriyete iktiran etmemesi üzerine reisin talebi veçhile Prens Şarl ile beraber 8 Salib-i Ahmer Cemiyeti rüyesası tarafından balâda arz olunan hususi içtimada ortaya konmuş olan prensiplerin müzakeresine geçildi. Bunların müzakeresi sırasında Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin noktainazarını ve kuyud-ı ihtiraziyesini zapta geçirmek maksadıyla: **Milli cemiyetlerin ekseriyet-i azamiyesi tarafından bir Salib-i Ahmer Beynelmilel ittihadı ihdas edilmek arzu edildiği takdirde Türk Hilal-i Ahmeri'nin böyle bir ittihat teşkili projesine karşı esas itibarıyla tasvipkâr olacağını ve maahaza işbu tasvibin Beynelmilel Salib-i Ahmer**

komisyonunun bilumum vezaif mütaalasıyla beraber bugüne kadar kendi azasını müstakilen intihap^[53] hususunda müstefit olduğu tarz-ı teşkilin muhafazası şart-ı salih muallak olduğu ve binaenaleyh marrü'z-zikr komitenin alehusus hal-i harpte ifa ettiği vezaifin tahdidini icap veya bitaraflığının yegâne zamânını teşkil eden *Cooptation* usul-i intihabiyesinin serbesti-i cereyanını işkâl edebilecek herhangi bir tadil vücuda getirilmesi Hilal-i Ahmer'e serbesti-i hareketini tamamiyle bahşedeceğini beyan eyledik. Belçika murahhası dahi komite enternasyonalin şekl-i hazırının ve usul-i intihabiyesinin tamami-i muhafazasında ısrar etti. Neticede bir taraftan bir karar ittihaz etmemek hususunda Almanya ve Belçika heyeti murahhasaları tarafından dermeyan olunan teklifleri ve diğer taraftan Prens Şarl'ın projesi üzerinde cereyan eden müzakeratı nazar-ı itibara alarak mevzu-ı müzakereyi tevhid edecek bir proje tanzimi için azadan 6 zattan mürekkep bir tahrir heyeti intihap olunarak içtimaa nihayet verildi.

17 Teşrinisani [Kasım] tarihinde bade'z-zuhur vaki olan delegeler komisyonu içtimaa heyet-i tahririyenin tanzim etmiş olduğu proje üzerinde müzakere cereyan etti. Bu proje mucibince 3 adet karar ittihazı teklif olunmakta idi. Bunlardan birincisinde 1919 senesinde Lig'in teşekkülü zamanında bu müessesenin Komite Enternasyonal ile ittihak-ı tam dairesinde teşrik-i mesai ederek bu komitenin harp zamanına ait faaliyetine kendisinin sulh zamanına ait faaliyetini zammedeceği ve bu iştirak-i mesainin devam-ı faaliyeti âlem için elzem bulunan Komite Enternasyonal ile bir ittihat usule gelmesini de intaç edebileceği, Lig'in nizamnamesinin birinci maddesinin üçüncü fıkrasında muharrer olduğuna binaen Salib-i Ahmer ittihadına esas teşkil edebilecek^[54] olan nukat-ı atiyenin işbu konferansta hazır bulunmayan cemiyat tarafından nazar-ı tetkik ve itibara alınması tavsiye olunmaktadır:

1- Salib-i Ahmer Cemiyetleri Beynelmilel İttihadı, tanınmış olan kâffe-i cemiyat-ı milliyeye açıktır. Merkezi İsviçre'dedir.

2-Beynelmilel Konferans ittihadın en büyük makamıdır. Mukannen zamanlarda inikad eder. Azası ezcümle cemiyat-ı milliyeye ile Cenevre Mukavenamesi'ne vazü'l-imza devletlerin murahhaslarıdır.

3-Her beynelmilel konferans tarafından intihap edilecek olan bir meclis bu konferansın mukarreratı icra ve diğer konferansa kadar onun çizdiği hudut dairesinde onun salâhiyetini istimal eder. Diğer konferansın içtimaa temin eder. Harp zamanında meclisteki muharip devletler azası makamlarını terk ederler.

4-İttihadın Faaliyeti

A- Bir taraftan İsviçre vatandaşları içinde kendi kendilerini intihap *Cooptation* suretiyle teşekkül ederek istiklal-i tam dairesinde gerek Cenevre ve Lahey Mukavenamelerinde mezkûr olan ve gerek Salib-i Ahmer Beynelmilel Konferansları tarafından kendisine tevcih edilecek olan mesai-i insaniyet-perveraneyi icraya devam edecek olan Salib-i Ahmer Komite Enternasyonali.

B- Ve diğer taraftan hidemat-ı insaniyet-perveranesine devam edecek olan Salib-i Ahmer Cemiyetleri Ligi tarafından icra olunur.

Her iki komite bizzat intihap edecekleri azaları vasıtasıyla kendilerini mecliste temsil ederler.

C- İttihat bir cemiyet-i milliyeyi kendi muvafakati olmaksızın hiçbir suretle bağlayamaz. ^[55]

İkinci kararda ise şöyle denilmektedir:

Bu defa hazır bulunan milli cemiyetler balâda münderiç nukata iştirak ettikleri takdirde hususi konferans kendilerine nukat-ı atiyeyi tavsiye eder.

A- Mutasavver ittihadın teşekkülünde teehhurat vukuuna mani olmak üzere mümkün olduğu kadar az bir zaman zarfında ittihadın 1. konferansını İsviçre Salib-i Ahmer Komitesi içtimaa davet edecektir.

B- Konferansı tarafından kati bir nizamname tanzim olunmasına intizaren ittihadın muhtelif uzuvlarının süratle teşekkül ve ifa-yı vazife etmesini teshil zımnında melfuf ahkâm lede'l-icap mezkûr konferansa arz olunacaktır.

Üçüncü karar:

Lig'e mensup oldukları halde bu konferansta ispat-ı vücut etmiş olan cemiyetler murahhaslarının hazır bulunmayan cemiyetler murahhaslarına Lig'in gelecek meclis-i müdüranı içtimaa mukarrerat-ı anifeyi teklif ederek kabul ettirmeye çalışmaları lüzumunu natıktır.

Bu teklifler komisyonda tayin-i esami ile reye konarak müttefiken kabul edilmek suretiyle celseye nihayet verildi.

18 Teşrinisani [Kasım] tarihinde kable'z-zuhur içtima eden delegeler komisyonunda ittihadın nizamname-i muvakkati olmak üzere teklif edilen ber-vech-i ati ahkâm müzekkire olundu.

1- Salib-i Ahmer cemiyetleri Ligi azasından olup el-haletü hazihi ^[56] musaddak olmayan cemiyat-ı milliyeye arzu ettikleri takdirde ittihadın teşekkülü sırasında onun azasından olabileceklerdir.

İttihattan çıkmak isteyen her cemiyet, işbu arzunun tebliğinden itibaren azalık sıfatını zayi eder. Şu kadar ki azalıktan çıkan cemiyetin ittihadı karşı olan taahhüdâtını ifa etmiş bulunması şarttır. Aksi takdirde taahhüdât- ı mezkûreyi ifa ettiği zaman azalıktan çıkmış olur.

2- Beynelmilel konferans ber-vech-i ati teşekkül eder:

A- Milli cemiyetler murahhasları,

B- Meclis, Beynelmilel Komite ve Salib-i Ahmer cemiyetleri Ligi Komitesi rüesa ve azası,

C-Cenevre Mukavenamesi'ne vazü'l-imza olan veya mezkûr mukavenameye iltihak etmiş bulunan devletler murahhasları,

D- Suret-i mahsusada davet edilen zevat, konferans la-akall üç senede bir adiyen içtima eder. Ve içtima-i atiyi nerede akdedeceğini tayin eder.

On milli cemiyet veyahut Beynelmilel Komite ile beş cemiyet veyahut Salib-i Ahmerler Ligi Komitesi ile beraber beş cemiyet tarafından talep vukuunda fevkalade olarak içtimaa davet olunabilir.

Davet meclis vasıtasıyla vukua gelir.

Rey sahibi olanlar:

- 1- İkinci maddenin a fıkrasında mezkûr murahhaslar, memleket başına bir rey sahibi,
- 2- Aynı maddenin b fıkrasında mezkûr rüesa, ^[57]
- 3-Cenevre Mukavelesi'ne vazî'î-imza veya ona iltihak eden devletler murahhasları,
- 4- Konferansın diğerk bütün azası rey-i istişareyi haizdir.

Meclis zevat-ı atiyeden müteşekkildir:

1- Muhtelif memleketlerin milli cemiyetlerine mensup olmak üzere ve bir o kadar mülazım aza,

2- Beynelmîlel Komite'ye mensup ve onun tarafından müntahap iki aza ve o kadar aza mülazımı,

3- Salib-i Ahmer cemiyetleri Ligi komitesine mensup ve onun tarafından müntahap iki aza ve iki aza mülazımı,

1 numarada mezkûr beş aza konferansı tarafından üç sene için intihap olunur bunların tekrar intihabı caizdir; bunlar seyrüsefer için bir ücret alırlar.

Meclis bizzat bir reis bir reis vekili ve bir kâtip tayin eder. Kâtibe ücret verilebilir.

Reylerin inkısamı halinde reisin reyi nafizdir.

Eğer reye iştirak eden azanın miktarı mülazım aza ile itmam edilemezse meclis daha az aza ile karar ittihaz edebilir. Meşrut-ı adet akall dördtür.

Meclis gerek Cenevre'de gerek reisin tayin edeceği herhangi bir mahalde içtima eder. Reis ile azasından üçünün lüzum gördüğü her vakit toplanır. ^[58]

Meclis konferansı tarafından taayyün olunacak kavaide tevfikân ittihada mahsus ianatu muavenet-i seneviyeyi hibe ve vasiyet olunan meblağı tevzi eden ittihadın bütçesini hazırlar ve konferansa tevdi eder ve ittihada ait mebalığın suret-i istimalini murakabe eder.

Meclis ittihada teveccüh eden vezai fi Beynelmîlel Komite ile Salib-i Ahmer cemiyetleri Ligi komitesi arasında hususi konferansın 1 numaralı kararının 4. ahkâmını nazarı itibara alarak tevzi eyler.

Cenevre ve Lahey Mukavelelerine muhalif harekât hakkındaki müddeayat ve şikâyat ile suret-i umumiyede bitaraf uzuv tarafından tetkiki icap eden mevaddın tetkiki münhasıran Beynelmîlel Komite'ye aittir.

4- Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi hususi konferansın mukarreratını nazarı itibara alarak kendi statü ve nizamnamesini tanzim eder.

Beynelmîlel Komite hasseten:

A- Yeni cemiyat-i milliyenin muntazam bir surette teşekkül ve hükümetleri canibinden tasdik olup olunmadığının tahkiki,

B- Salib-i Ahmer cemiyetleri beynelmîlel bülteninin neşrine devam.

C- Alakadar memleketlerin cemiyat-ı milliyesi arzusuna muhalif olmamak şartıyla hal-i harp veya harb-i dahili veya itişaş [karışıklık] gibi cemiyat-ı mezkûreden bir veya birkaçının hal-i tabiide ifa-yı vazife edemediği mahallerde Salib-i Ahmer faaliyetine ait hidemat tesis (bu babda icabı halinde Meclis dahi Beynelmilel Komite'ye manevi ve mali muavenette bulunur) hususları ile muvazzaftır. ^[59]

Beynelmilel Komite kendisine konferans tarafından tevcih olunan vezaifi de icra eder. Beynelmilel Komite ittihadın teşekkülünden evvel kendisine ait bulunan meblağ-ı mahsusaya vesaireyi tasarruf etmekte devam eder.

Beynelmilel Komite'ye miktarı komisyon tarafından tayin olunacak bir muavenet-i nakdiye-i seneviyede bulunulur.

Ahvalin icap ettiği takdirde konferans ve konferans müctemi değilse meclis tarafından dahi Beynelmilel Komite'ye muavenat-ı fevkaladede dahi bulunulur.

4- Salib-i Ahmer cemiyetleri Lig komitesi konferans tarafından intihap olunan altı azadan ve o kadar aza mülazımından müteşekkildir. Reisini bizzat tayin eder. Salib-i Ahmer cemiyetleri Lig komitesi Lig'in bilumum emvalini tasarruf eder. Bundan başka 3. maddenin 4. fıkrası mucibince kendisine gelecek olan ianat ve hibelerle vasiyet edilmiş paraları tasarruf eder.

5- İttihadın azası olan cemiyat, miktarlarını bizzat tayin edecekleri bir hisse-i seneviyeyi tediye ederler. İttihat hibe ve vasiyet kabulüne salahiyet-dardır.

6- Hususi konferansın 1 numaralı kararında münderiç prensipleri tadil etmek hakkı ekseriyet-i sülûsan-ara [üçte iki çoğunluk] ile karar verecek olan konferansa aittir. Bu ahkâm dahi müttehiden kabul olunarak celseye nihayet verildi.

Bade'z-zuhur vukua gelen son celse-i umumiyyede gerek anifü'l-arz 3 kararname ve gerek nizamname-i muvakkat üzerine müzakere cereyan ederek neticesinde yine tayin-i esami ile heyet-i mecmuası İngiltere hükümet murahhası müstenkif olmak üzere bi'l-ittifak kabul olundu. ^[60]

İzahat-ı anifeden müstefad olacağı üzere heyet-i umumiyyede kabul olunan mevadd Lig tarafından 1927 senesinde içtima edecek ilk meclis-i müdiranda müzakere ve kabul olunmadığı takdirde ke-en-lem-yekûn [hiç olmamış gibi] hükmünde kalacak ve binaenaleyh ittihat teessüs edemeyecektir. Şayet kabul olunursa gelecek umumi konferans İsviçre Salib-i Ahmer Merkez Komitesi tarafından davet edilecek olan Beynelmilel Salib-i Ahmer umumi konferansında teşkilat meselesi kesb-i katiyet ederek ittihat kati surette teessüs edecektir.

Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin öteden beri takip ettiği maksat Lig'i Beynelmilel Salib-i Ahmer Komitesi'nin şekl-i hazırıyla muhafaza-i mevcudiyetini mutlak surette teminden ibaret olup son konferans ise maksad-ı mezkûru tamamen tatmin eylemiş bulunduğu ve diğer taraftan balâda dahi arz edildiği üzere Türkiye Hilal-i Ahmeri'yle ittihad tasvipkâr olması evveleminde milli cemiyetlerin ekseriyet-i azimesinin bunu kabul etmelerine, saniyen Beynelmilel Komite'nin vezaif ve salahiyat ve tarz-ı intihabatının kemafi's-sabık muhafaza edilmesine sarahaten talik edilmiş olduğundan ve bundan başka bir ittihat tesis fikrini esas itibarıyla tasvip etmek behemehal ittihad dahil olmak hususunda bir mecburiyet tahmil

etmeyeceğinden ittihadın teşekkül ve kesb-i katiyet etmesi halinde dahi bu ittihadı dahil olup olmamak Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin tamamen reyine muallak kalmıştır. Kaldı ki muhtelif murahhaslarla vukua gelen temaslardan anlaşıldığına göre ittihat içinde Lig'e mühim bir vaziyet ve mevcudiyet temin edilmiş olmasına rağmen onun maksad-ı hafisi Komite Enternasyonalı imha etmek olduğundan Bern Konferansı mukarreratını tasvip edeceği çok şüpheli addolunmakta olduğu maruzdur.

Bern 23 Teşrinisani [Kasım] 1926

Mehmet Münir Hakkı Şinasi ^[61]

Teşkilat-ı Umumiye

İdare-i Merkeziye Aklamı

İdare-i merkeziye aklamını teşkil eden, muhasebe, tahrirat ve vezne şubeleri [1]926 meclis-i umumisinin tensip buyurduğu kadro dahilinde olarak geçen sene dahi vezaif-i mevdualarını hüsn-i ifa eylemişlerdir. Alelhusus raporumuzun kısım-ı mahsusunda arz olunan madensuları ve şefkat pulları ve diğer menabi-i varidatın icap ettirdiği işler gibi tahmil olunan vezaif-i manzumenin yeniden memur istihdamına hacet bırakmadan hüsn-i ifasına muvaffak olan bütün memurlarımızın mesailerinde gösterdikleri gayreti takdirlerle zikrederiz.

Heyet-i Teftişiye

Merkez-i umuminiz geçen seneki mesaisi meyanında bir taraftan menabi-i varidat temini, imdat ve muavenat ifası gibi ber-tafsil arz olunan vezaif ile işgal ederken diğer taraftan da teşkilat-ı idariyesini tanzim ve tespit etmeyi, cemiyetin tezyid-i feyz ve kudreti için iktiza eden tedabire tevessülü ihmal etmemiştir.

Bu cümleden olarak teşkilat-ı idariyemizin cidden bir noksanı olan teftiş heyeti teşkiline muvaffak olunmuş ve geçen sene meclis-i umuminin kabul ettiği bütçede bu hususa ait tahsisat dahilinde dört mıntıka müfettişliği ihdas ve bu mıntıkalar için muktedir müfettişler tayin ve müfettişlerin ifa-yı vazife ve faaliyetlerine müteallik ber-vech-i ati “müfettişler talimatnamesi” tanzim kılınmıştır. ^[62]

Müfettişler Talimatnamesi

1- Nizamname-i esasinin 61. maddesi mucibince müfettiş-i umumi maiyetinde dört müfettişlik ihdas edilmişti.

2- Müfettişliklerin ihdasından maksat Hilal-i Ahmer merkez ve şubatının mesaisini nizamname-i esasi ve talimatnamelere tevfiik ve faaliyetlerini tezyid ile cemiyete en nafi bir şekilde teksif etmektir.

3- Müfettişlerin mıntıkları dörde tefrik edilmiştir.

Birinci Mıntıka: Ankara- Çankırı- Kastamonu- Bolu- Konya- Kırşehir- Aksaray- Kayseri- Afyonkarahisar- Eskişehir- Kütahya- Çorum- Zonguldak- Bozok-.

İkinci Mıntıka: İstanbul- İzmit- Trakya- Gelibolu- Çanakkale- Bursa- Bilecik- Balıkesir- Manisa- İzmir-.

Üçüncü Mıntıka: Isparta- Burdur- Denizli- Aydın- Muğla- Antalya- İçel- Mersin- Adana- Mardin- Gaziantep- Urfa- Kozan- Maraş- Cebelibereket [Osmaniye]-.

Dördüncü Mıntıka: Ordu- Samsun- Sinop- Rize- Giresun- Trabzon- Tokat- Amasya- Sivas- Gümüşhane- Erzurum- Erzincan- Mamüretü'l-aziz- Karahisar-ı Şarki- Malatya- Siirt- Diyarbakır- Van- Beyazıt- Artvin- Ardahan- Hakkâri- Dersim.

4- Mıntıkların Merkezleri:

Birinci mıntıkanın merkezi Ankara

İkinci mıntıkanın merkezi İstanbul

Üçüncü mıntıkanın merkezi Adana

Dördüncü mıntıkanın merkezi Trabzon'dur. ^[63]

5- Müfettişlerin vazifesi:

- Teşekkül etmiş merkez ve şubelerde nizamname-i esasinin merkez ve şubelere ait sekizinci faslının 77- 113. maddeleriyle dokuzuncu faslının 114, 117 ve 123. maddelerinin tamamı-i tatbikini temin ve murakabe.

- Şube ve merkez teşekkül etmemiş mahallerde nizamnamenin 77- 113. maddeleri mucibince merkez ve şube teşkili.

- Merakiz ve şubatın nizamname-i esasinin 28. maddesinde envai mezkûr menabi-i varidattan azami istifade ve teşekküllerin temin ve idame-i faaliyetini istilzam eden mesaiyi ibraz.

- Muhasebe talimatnamesinin ve idare-i merkeziye mukarreratının tamamı-i tatbikini teshil ve temin etmektir.

6- Müfettişler hin-i teftişte nizamname ve talimatname ve muharrerat-ı umumiye ile mukarrer ve müttehaz olan usulde ve bir tahrirat-ı hususiye ile bir merkez veya şubeye vaki tebligatı tadilen veya müceddeden bazı teşebbüsat ve icraatta bulunmaya veya kaide vazına lüzum görürse evvelemirde idare-i merkeziyeye bildirecektir.

7- Müfettişler esna-yı teftişlerinde rüesa-i memurin-i mülkiyenin merakiz ve şubat muamelatı hakkında tahkikat icrasına dair delail-i maddiyeye müsteniden vuku bulacak müracaatlarını nazar-ı itibara almak o madde hakkında da tahkikata tevessül edecek ve netice-i tahkikatı havi raporu merkez-i umumiye takdim edeceği gibi tahkikat icrasına lüzum gösteren memurin-i mülkiyeye de netayicini işar eder.

8- Müfettişler esna-yı teftişte merkez reislerinin kendi şubatının teftişi hakkında vuku bulacak taleplerini tercihen ifa ederler. ^[64]

9- Müfettişler inde'l-icap mesailerinin teshil ve tesri için memurin-i mülkiye ve sıhhiye makamlarından istiane ederler.

10- Müfettişler esna-yı teftişte bir hükümet memurunun malumatına lüzum gördükleri takdirde bu hususu, mevkiin en büyük mülkiye memuruna resmen müracaat ederek temin ederler.

11- Müfettişler mıntıkları dahilinde senede la-akall iki yüz gün devir ve teftişte bulunurlar. Ve otuz gün müddetle mezuniyet hakları vardır.

12- Müfettişler mıntıklarında bütün merakiz ve şubatın işbu talimatname dahilinde nazımı olup kendi teftiş layihalarının netaici ve tamamı-i icrasını daima takip ve ifa ile mükellef, aksi halde mesuldürler.

13- Müfettişlerin teftiş sırasında görecekleri yolsuzluk cemiyeti ızzar etmemiş ve bir suikasta mübteni değil ise merkez-i umumiye haberdar etmekle beraber men-i tekerrürü esbabını temin edecek vesayada bulunurlar.

14- Müfettişler esna-yı teftişlerinde cemiyete fahriyen hasr-ı vücut ve mesai etmiş olan heyet azalarını rencide edecek en küçük hareketten bile mücanebet gösterirler.

15- Teftiş sırasında görülecek yolsuzluk bir suikasta mübteni ve cemiyetin zararını müeddi olmuş ise muhtezi tahkikata tevessül ederler. Tahkikat sırasında dahi 14. maddeyi nazar-ı itibarda bulundurmak lazımdır. ^[65]

16- Teftiş için teftiş layihası ve tahkikat için evrak-ı tahkikiye tanzim olunur.

17- Müfettiş merkez ve şubelerin defatir ve evrak ve senedatını ve kâffe-i mevcudatını görüp muayene ve tetkik edebilir.

18- Müfettiş emvale vaz-ı yed edemez.

19- Müfettiş nukut ve ayniyatı kıymetli evrakı memur-ı mesulünün huzurunda tadat ve senedatı yine memur-ı mahsus huzurunda tetkik ve ruyet edip bunları nezdinde alıkoymak ve tahsilat ve sarfiyatını icra etmek ve defatir üzerinde kendi kalemiyle muamele yürütmek gibi memurun mesuliyetine iştirak edecek hususatı yapması caiz değildir.

20- Müfettiş esbab-ı sübutuyeden addolunacak evrakı hasbe'l-lüzum keyfiyatını iyice tarif eder surette bir makbuz ilmühaberi vererek alabilir.

21- Müfettişler her senenin teşrinisanisi [kasım] zarfında gelecek sene için tafsilatlı bir teftiş programı yaparak müfettiş-i umumiye gönderir. Ve müfettiş-i umumi tarafından nihayet Kânunuevvelin [Aralık] yirmisine kadar olan müddet zarfında tamamen tasvip ve tadili mutazammın bir cevap verilir. Bu suretle program iktisab-ı katiyet ederek ancak fevkalade hal ve ihtiyaçta bi'l-muhabere müfettiş-i umuminin muvafakatiyle tadil olunabilir.

22- Bir merkez ve şubenin muamelatı teftiş olunurken görülecek irtibat ve taalluku hasebiyle veyahut idareden vuku bulacak işar üzerine müsaraaten teftişi lazım gelecek merkez ve şubelerin teftişi tercihen icra edilir. ^[66]

23- Müfettişler bir numaralı numuneye tevfiikan her ayın gayesinde bir mesai cetveli tanzim ve idare-i merkeziyeye irsal ederler.

24- Hesabat:

Merakiz ve şubatın vezne defterleriyle kıymetli evrak, depo defteri tetkik edilen muamelat-ı hesabiye mevzu talimat ve tebligat dairesinde kaydedilmiş ve defterlerin yekûnları doğru yapılmış olup olmadığına ve suret-i kayıtça bir yanlışlık varsa doğrusu ve ne yolda tashih olunacağı tarif ve izah, hatalar tashih edilerek defterler muhteviyatına göre mevcudat tespit lede'l-icap tadat ve kasa ve kıymetli evrak defterlerinin makbuzat ve medfuatı evrak-ı müsbiteleriyle tatbik velhâsıl makbuzat ve tediyat-ı umumiye gerek mahiyeten ve gerek miktaren tetkik edilir.

25- Müfettiş teftişe müfettiş-i sabıkın bıraktığı yerden, teftiş yapılmamış ise şube ve merkezin mebd-i teşekkülünden itibaren bed eder [başlar].

26- Teftiş layihaları sabık ve lahik heyet-i idarelerin zaman-ı idarelerine ait olmak üzere ayrı ayrı tanzim edilir.

27- Teftiş layihalarına müteferri olarak muhasebe talimnamesinin tarif ve tasrihati dairesinde olmak üzere vezne hülasa-i hesabiyeleri, maktu makbuzlar ve şefkat pulları hesap hülusaları her senenin muamelatı ve yeni senenin devre-i hesabiyeleri muamelatı ayrı ayrı tanzim edilir.

28- Layiha-i teftişiyede her maddenin müfettişin mütalaatı sütunu altında (suret-i ikmalî ve ıslahî tarif ve tebliğ edilmiştir.) ve eğer müfettiş icabını tayin edememiş ise (idare-i merkeziyeden ^[67] icabı tebliğ edilmek lazım gelir.) veyahut (idare-i merkeziyenin reyine talik olunmuştur.) mütalaasını icab-ı hale göre yazar.

29- Bir merkez veya şubenin teftişi hitam buldukta layiha-i teftişiyesi ve müteferri hesap cetvelleri idare-i merkeziyeye gönderilir ve asla tedahül ettirilmez.

30- Şuabatın teftiş layihalarının bir sureti ait oldukları merkeze tevdi ve müfettiş, layihadaki temenniyat ve mütalaatın tahakkuk ve icrasını merkez nezdinde müsirren takip ile mükelleftir.

31- Müfettiş icra ettiği teftişata dair kimseye malumat ve ol-babda mükâleme ve mübahase açılmasına sebebiyet vermez.

32- Müfettişler idare-i merkeziyeye gönderecekleri layihalarda mütalaatını serbestçe beyan eder.

33- Müfettişler layiha-i teftişiyeleri ve hesap hülusalardan mesuldürler.

34- Merkez ve şube heyet ve memurini ifa-yı vazife esnasında müfettişe her türlü teshilat ve muaveneti ifa ederler.

35- Bir madde-i mahsusanın tetkik ve tahkiki veya merkez ve şubenin muamelatının teftişi için idare-i merkeziyeden memur edilecek olanlar tıpkı müfettişler gibi hareket ve işbu talimatın ahkâmına riayet ederler.

Yeniden tayin edilen müfettişler ita edecekleri raporlar ve ifa edecekleri mesaiye göre müfettiş-i umuminin inhasıyla 6 ay sonra muvazzaf memurin meyanına ithal edilirler. Ehliyet ve kifayeti görülmeyenler bu müddet zarfında vazifelerinden affedilirler. Bu hususta bir guna tazminat verilmez. ^[68]

*

**

Geçen sene sonbahardan itibaren menatık-ı teftişiyelerine azimetle ifa-yı faaliyete başlayan müfettişlerimizin ilk devre-i mesailerindeki teftişatı cemiyet için çok müfit neticeler vermiştir.

Birinci Mıntıkada: Eskişehir, Kütahya, Afyonkarahisar, Nevşehir, Aksaray, Konya, Niğde, Kayseri, Ürgüp... merkez ve şubeleri.

İkinci Mıntıkada: Kocaeli, Bursa, Adapazarı,

Üçüncü Mıntıkada: Adana, Mersin, Tarsus, Isparta, Burdur, Muğla, Osmaniye, Ceyhan, Marmaris, Milas, Aydın, Çine, Nazilli, Denizli, Tavas, Sarayköy, Bodrum, Finike, Fethiye, Antalya, Korkuteli, Dört Yol.

Dördüncü Mıntıkada: Akçaabat, Göreli, Tirebolu, Giresun, Ordu, Fatsa, Ünye, Reşadiye, Niksar, Erbaa, Tokat, Artukova, Zile, Amasya, Lâdik, Havza, Merzifon, Gümüşhacıköy, Vezirköy, Samsun, Çarşamba, Terme, Bafra, Alaçam, Gerze, Boyabat, Ayancık, Sinop olmak üzere ceman 65 adet merkez ve şubelerimizin hesabı teftiş edilmiş ve aynı zamanda müfettişlerimiz uğradıkları merkez ve şubelerde münhasıran bir hesap müfettişi gibi hareket etmeyerek Hilal-i Ahmer'e karşı alakadarlıklar tevli edecek hareketler vücuda getirmişlerdir.

Hastabakıcı Mektebi

Hilal-i Ahmer hastabakıcı mektebi üçüncü sene-i tesisini idrak etmiştir.

Müessesenin parlak bir istikbale doğru yürüdüğünü büyük bir memnuniyet ve şükranla kaydederiz. ^[69]

Geçen sene meclis-i umuminin tahsis ettiği yirmi bin liranın on bin yedi yüz lirasıyla mektep binası ve teferruatı ve dört dönümden fazla bahçesi merkez-i umumi namına iştirak edilmiş ve bahçe dahilinde şerait-i sıhhiyeyi haiz ve yüzden fazla talebe istiabına elverişli bir dersane ile heyet-i idare ve talimiye için dört odayı havi iki katlı kâgir bir bina inşa ve ilave edilmiştir. Bunlardan başka bütçenin müsaadesi nispetinde mübrem ve acil bazı tamirat ve tesisat yapılmıştır. Bu meyanda esas binanın zemin katında talebelerin talimi için bir diyet mutfağı tesis edilmiştir. Esas mutfak ve çamaşırhane de iyi bir surette tamir ve ıslah edilmiş ve ihtiyacı tatmine elverişli bir hale getirilmiştir. Banyo odası tevsi edilmiş, yeniden tuvalet kabineleri yaptırılmış talebeler için bir ütü odası ihzar edilmiş ve zemin katın medhaline mozaik çini tefriş ettirilmiştir. Talebelerin tezayüdü hasebiyle tefrişata on kişilik elbise dolabı ve otuz adet komodin ilave edilmiştir.

Tedrisat hususuna gelince: Üç devrenin talebeleri program mucibince ve büyük bir itina ile tedris edilmişlerdir. Talebeler Gureba ve Haseki hastanelerinde esaslı bir surette tatbikat-ı ameliye yapmışlardır. Son sınıf talebelerinin Gureba Hastanesi'nde hastabakıcılık vazifesiyle tanzimleri ameli sahada büyük istifadelerini mucip olmuştur. Tedrisat her gün daha ziyade tekâmül etmektedir. Fenn-i viladet ile çocuk bakımı için suret-i mahsusada Almanya'dan levhalar celp edilmiştir.

Bir hastabakıcının Fransızca okuyabilmesi lüzumunun ehemmiyeti ^[70] nazar-ı dikkate alınarak yeni talebelere üç ay müddetle Fransızca dersi gösterilmiştir. Bundan başka tecrübe devresinde yeni kabul edilen talebelere çamaşır yıkamak, sökülük dikmek, dikiş, ütü ve ortalık temizliği gibi bir hastabakıcıya şiddet-i lüzumu olan umur-ı beytiye [ev işleri] dahi sıra ile yaptırılmıştır. Bilhassa usul-i tabahate büyük bir ehemmiyet verilmiş ve muntazam usul tahtında her talebe bir ay müddetle diyet mutfağında Viyanalı bir kadının nezareti altında talim ettirilmiştir.

Fenn-i viladetin ve lohusalara ihtimamın lüzumu nazar-ı dikkate alınarak ikinci sınıf talebeleri sıra ve münavebe ile Haseki Hastanesi Viladethanesi'ne gönderilmişler ve doğum görmüşlerdir. Mezkûr viladethanede ayrıca talebelere nazari tedrisat yapılmıştır.

Son altı ay zarfında:

Teşrinievvel [Ekim] [1]926'da yani sene-i dersiye iptidasında mektebe kaydedilmek üzere elliye mütecevaz hanım müracaat etti. Bundan bir kısmı şerait-i matlubeyi veyahut kabiliyet-i bedeniyeyi haiz olmadıklarından tecrübe devresine ancak 33 talebe kabul edildi. Bu devre esnasında bu talebelere yedisinin suver-i muhtelif ile kayıtlarının terkinine mecburiyet hâsıl oldu. Mütebaki yirmi altı talebenin kayıt ve kabul-i katisi icra edilmemiştir. Bu talebelere on üçü öksüz yurtlarından alınmıştır. Yeni talebeler meyanında hastabakıcılığa elverişli hanımların diğer sınıflardan daha fazla olduğunu burada ayrıca işaret ederiz. Bu talebeler her gün sabahdan öğleye kadar tatbikat-ı ameliye görmek üzere Gureba Hastanesi'ne devam ettirilmektedir.^[71] Teşrinievvel [Ekim] [1]925'te kabul edilen talebelerin birinci sınıf imtihanları Kânunuevvel [Aralık] [1]926'da icra olunmuş ve yirmi bir talebeden dördü ikmale kalmış ve mütebaki on yedisi terfi-i sınıf etmiştir.

Şubat [1]925 yani mektebin ilk tesisinde kabul edilen talebelerin mezuniyet imtihanları Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti'nin tayin buyurduğu heyet-i mümeyyize hazır olduğu halde Şubat [1]927'de Gureba Hastanesi'nde icra olunmuş ve mezkûr sınıfın on altı talebesi şayan-ı takdir ve memnuniyet bir surette muvaffak olmuşlardır.

Memleketimizde ilk defa muntazam tahsil görmüş mesleğe aşına on altı hastabakıcı yetiştirmeye muvaffak olan mektebimizi bu hayırlı mesainin idamesine daha büyük bir hahişle çalışacağız. Mektep heyet-i idare ve talimiyesinin Gureba ve Haseki Hastaneleri etibbasının ve Gureba Hastanesi başhemşiresinin bu husustaki şayan-ı şükran mesaisini ve devamlı faaliyetlerini burada zikrederiz.

Hastabakıcılık tedrisatı hakkında yazılmış kitaplar ve risaleler pek az olduğundan muallimin derslerini müteakip talebelere not vererek ve talebeler de bu notları defterlerine kaydederek çalışmaktadırlar. Bu suretle parça parça hastabakıcılık tedrisatı külliyyatı meydana getirilecektir. Mamafih Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti'yle merkez-i umumi tarafından evvelce bu vadide neşredilmiş bazı eserler talebelere verilmektedir.

Hastabakıcılar yurdu- Bu sene-i dersiye hitamıyla hastabakıcı mektebinin ikinci kısmı yani (Hilal-i Ahmer Hastabakıcı Yurdu) da faaliyet devresine başlamış olacaktır.

Malum-ı âlileri olduğu üzere hastabakıcılık mesleğine intisap edenlerin şimdiye kadar sürekli ve emsalini teşvik edici^[72] bir tarzda yetişmesine imkân hâsıl olamaması ve Hilal-i Ahmer'in evvelce açtığı muhtelif derslerle bazı hastanelerde talim ve tedris edilen hastabakıcıların bilahare böyle bir yurda merbut kalmaları sebep olmuştur. Bu mühim ciheti mektebin tesisi esnasında nazar-ı dikkate almış olan Hilal-i Ahmer Cemiyeti mektebe merbut bir yurt teşkilatını kabul etmesiyle pek esaslı bir adım atılmış oldu. Bu suretle bu sene çıkan hastabakıcılarımızın aynı zamanda yurtda da nezaret edecek mektep müdüriyeti marifetiyle gerek hastane ve gerek hususi müessesatta suret-i istihdamları takip edilecek ve alacakları mahsusattan veya maaştan bir miktar-ı muayyeni doğruca yurt namına alınacaktır. Buna mukabil mektebin yetiştirdiği hastabakıcılar açıkta kaldıkları veya istirahat ve tedavi veya

tebdil-i hava gibi muhtaç oldukları ahvalde yurdun himayesi altında kalacaklar ve her türlü ihtiyaçları yurtça temin edilecektir. Pek mühim olan bu yurt teşkilatının vezaif ve talimat-ı dahiliyesi hakkındaki layiha hazırlanmaktadır.

Mecmua İdaresi

Altıncı senesini idrak eden mecmuamız geçen sene dahi faaliyet-i neşriyesine muvaffakiyetle devam etmiştir. Mecmuanın müdür ve muharriri Haydar Beyefendi'nin mecmuanın neşrinde sebk eden himmetlerini takdirle yâd ederiz. Cemiyetin takviyesi hususunda neşriyat suretiyle yapılacak propagandanın temin edeceği fevaidi ehemmiyetle nazar-ı dikkate alan merkez-i umuminiz enzar-ı tasvibinize arz edilen 1927 senesi bütçesine neşriyat için miktar-ı^[73] kâfi tahsisat vaz eylemiş olduğundan bu sayede mecmuamızın sinin-i sabıkaya nispetle daha çok mütakâmil bir halde intişarı temin kılınacağı gibi cemiyetin halk nazarında mevcudiyetini göstermek ve mütemadi teşvikat ve tergibatta bulunmak üzere her nevi propaganda vesaitinden istifade edilmesi de teemmül edilmektedir.

Eskişehir Ambarları

İstanbul Ambarlarının Eskişehir'e nakli ile cemiyetin eşya ve levazım-ı ihtiyatıyesinin orada temerküzü takarrür eylediği ve İstanbul'da cemiyetimizin gayesine hadim olabilecek bilumum eşya ve malzemenin [1]926 senesi Martı nihayetinde itmamını temin edecek tedabirin ittihaz kılındığı 1926 meclis-i umumisine takdim edilen raporda arz edilmiştir. Çiftliğin tam vasatında yine emval-i metrukeye ait ve 50 beygir kuvvetinde cer-i maya [su çekmeye] malik arkı ve bir türbin cihazını muhtevi kâr-ı kadim değirmen ve bir dönüm arazi su kuvvetinden ambar tamirhaneleri ve tulumbalar kuvve-i muharrikesini temin etmek ve ambar arazimizin hududu dahilinde başkasına ait mahal bırakmamak için emval-i metrukeden mubayaa edilmiş bu suretle üzerine bir milyon liralık eşyamızı muhtevi inşa ettiğimiz ambarlar arazisinin tamamı ile cemiyetin malı olması temin edilmiştir. İnşa edilmiş olan hangarların boya ve tamirâtı ikmal edilmekle beraber kendi arazimiz dahilinde kışın mürur ve uburu temin etmek üzere bir buçuk kilometrelik yol ve üç köprü yapılmasına mecburiyet hâsıl olmuştur. Ambarlarımızı şehre vasleden yol yağmur mevsimi esnasında gayrikabil-i mürur olması ve kışın âdeta muvassalanın münkati olması dolayısıyla ambar önünde bir küçük^[74] istasyon inşa edilmek üzere bedel-i keşfi olarak 8100 Anadolu Bağdat Demiryolları müdüriyet-i umumiyesine verilmiştir. Bu suretle her mevsimde müşkülata maruz kalmaksızın ambarlarımızın nakliyatı temin ve teshil kılınmıştır. Mevcut hasta ve nakliye otomobillerimizin tamirâtını icra ve İngilizlerden aldığımız voksol otomobillerinden yirmisini hasta nakliye otomobili haline irca etmek üzere Eskişehir ambarlarımız dahilinde teknil malzemesi ile mükemmel bir tamirhane tesis edilmiştir. İşbu atölye kendi ihtiyacımızı temin ettikten sonra civar mıntıkların alat-ı ziraiye ve makinelerini de tamir edebilecek derecededir.

Ambar mevcudunu tensik ve ihtiyaçlara göre kadrosunun tespitini en esaslı vazife olarak kabul eden merkez-i umuminiz mesaisinde bu noktayı istihdaf eylemiştir.

Müfettiş-i Umumi Çorum Mebusu Doktor Mustafa Beyefendi'nin bu tensik ve ihtiyacatın tespiti hususunda mahallinde maruf mesaisinin burada şükranla kaydeyleriz.

Bugün ambarlarımız mevcudu harp ve imdat ve muavenet ihtiyaçlarına göre tensik ve uzun harp senelerinde yıpranan ve malzeme kadrosu arasında istihsali mümkün olamayan eşya ve malzeme tefrik edilmiş ve tedariki lazım gelen malzemenin nevi ve miktarı tespit olunmuştur. Tespit olunan malzeme kadrosuna göre tedariki lazım gelen noksan malzeme için bütün Avrupa ve yerli piyasalara müracaat edilerek teklifat ahzedilmiştir.

Cemiyet, hal-i hazır istitaat-i maliyesinin çok fevkinde olan bu noksanların tedarikine bütün mevcudat ve fazla varidatını hasretmiş olup peyderpey teminine çalışılmaktadır. ^[75] Bununla beraber ihtiyaç halinde istifade edilmek üzere ambar teçhizatının bir ampul makinesi ile ve sargı ve harp paketi imalatı ve komprime makineleri ile takviyesi takarrür etmiş ve siparişata iptidar olunmuştur.

Merakiz ve Şuabat

Cemiyetimizin icraat-ı umumiyesi meyanında merkez ve şubelerimizin faaliyeti haiz-i ehemmiyet bir mevki ihraz eylemiş olması itibarıyla mesai ve icraatları ayrı ayrı şayan-ı zikr bulunduğundan merkez-i umumize gelen rapor ve bütçelerine göre hülâsaten ber-vech-i ati arz eyleriz: Ancak kısm-ı mahsusunda arz eylediği üzere işbu raporumuz 1926 senesi birinci altı aylık devre-i hesabiyesi muamelatını ihtiva etmekle beraber merakiz ve şuabatımız için sene-i hesabiye kânunusani [ocak] bidayeti olduğu için mevcut malumata ve dest-res olabildiğimiz raporlara istinaden 1926 senesi zarfındaki mesaiyi de ihtiva edecektir.

Ancak meclis-i umumileri nizamname mucibince vakt-i muayyeninde içtima edememiş olmaları dolayısıyla icraat raporuyla bütçelerine ve heyet-i merkeziye tebeddülâtına malik olamadığımız merkez ve şubelerimizin mesai ve icraatlarından tamamıyla bahsedememek mecburiyetinde kaldığımızdan pek müteessiriz. Bi'z-zarur bu raporlarda zikredilemeyip kıymetli yardım ve mesaileri sebk eden heyet-i merkeziye azaları ve icraatlarının peyderpey mecmuamızda neşrolunacağını arz eyleriz.

Merkez-i umumimiz deruhte eyledikleri vazifeyi yüksek ve necip bir hiss-i hamiyet ve vatanperveri ile mütehassis olarak ifa eden ve bu heyetlere yardımlarını lütfen esirgemeyen zevata şükranlarını ^[76] arz ve muvaffakiyat-ı mütevaliyeye mazhariyetlerini temenni ile cümlesini en derin hürmetle selamlar.

İstanbul Merkezi

1926 senesi meclis-i umumisinin İstanbul, Beyoğlu ve Üsküdar merkezlerinin İstanbul merkezi namıyla tevhid ve Beyoğlu, Üsküdar merkezlerinin kaza şubesi haline kalbi hakkında ittihaz eylediği karar, İstanbul Beyoğlu, Üsküdar merkezi azasının iştirakiyle 29 Haziran [1]1926 tarihinde umumi İstanbul Kongresi'nin inikadıyla tatbik ve icra edilerek Beyoğlu ve Üsküdar merkezleri, İstanbul merkezine mülhak kaza şubeleri haline ifra ve yeni vaziyetin icap ettirdiği bütçe tadilatı merkezce tasdik edilmiştir.

İstanbul Merkezi Teşkilatı

Adalar, Anadoluhisarı, Üsküdar, Bakırköy, Beşiktaş, Beyoğlu, Büyükçekmece, Çatalca, Silivri, Şile, Kartal, Kasımpaşa, Kadıköy, Yeniköy.

Kaza merkezleriyle bunlara merbut 30 ve doğrudan doğruya merkeze merbut 17 nahiye şubesidir. Marrü'l-arz teşkilatın ^[77] 1926 senesi zarfında muhammen 56500 lira varidatından muhammenatın yüzde onuna karib bir miktarda 5137 lira tahakkuk etmiş olmasından mütevellit teessürlerimizi burada tekrar ederiz. İstanbul merkezi Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin nizamname-i esasından ve muhasebe işlerine ait talimatnamesinden başka hususat-ı idareye de rehber olacak dahili nizamnamesi olmadığı ve merkezce murakabe ve iaşe hususlarında talimatname vücuda getirildiği neşreyledikleri raporlarında mevzubahis ise de Hilal-i Ahmer Cemiyeti Merkez-i Umumisi'nin ambarlar teşkilatı ve heyet-i teftişiyeye ve merakiz ve şubatin basit ve muzaaf usullerle usul-i muhasebe talimatnameleri mevcut ve hususat-ı sairenin suret-i icrasını ısdar eylediği tamimleriyle temin eylemekte olduğu gibi şubata ait dahili muamelatı ise geçen sene meclis-i umumisinin kabul eylediği bütçe üzerine tayin kılınan heyet-i teftişiyenin netice-i mesaisine göre merkez-i umumice ihzar edilmekte bulunmuştur.

1-Muavenet

İlk Mekteplerdeki Muhtaç Çocukları İaşe: İlk mekteplere devam eden çocuklar arasında bir kısmının öğleyin hiçbir gıda almayarak sefalet-i uzviyeye duçar oldukları mürebbiyeler ve hekimler tarafından müşahede kılınarak ait olduğu makamların nazar-ı dikkatini celp olunmuş ve geçen sene bir komisyon teşkilıyla bu yavruların iaşelerinin temini düşünülmüştü. O zaman bu teşebbüsün semeredar olmadığını gören geçen seneki İstanbul heyet-i merkeziyesi bu sene istitaat-ı maliye derecesinde bu hayırlı teşebbüsü ifa edebilmek üzere bütçesine üç bin lira tahsisat koymuş ve bu tahsisat dairesinde işe başlamıştı. İlk mekteplerimizin talebe adedine^[78] ve bunların içinde gıda alamayan miktara nazaran bu tahsisatın gayrikâfi olduğu aşikârdır. Bütçe-i muvazene talimatnamesinin bir emr-i hayır için hariçten vuku bulacak tevdiatın kabul ve emrin icrasına mezuniyet vermiş olması bu mühim teşebbüsün idame ve tevsiine büyük bir amil olmuştur. Merkez kendi bütçesiyle bu emr-i mühim için 3000 lira tahsis ve ayrıca bu emre mahsus olarak 17251 lira teberruat temin eylemiştir. 23 Şubatta 400 talebe ile işe başlayan heyet-i merkeziye sene zarfında beş bin etfalin iaşesini temine muvaffak oldu.

2- Fakir Veremlilere Yardım

İstanbul merkezi bu husus için bütçesine koyduğu bin lirayı verem dispanseri tababeti tarafından verilecek vesikalarla muhtaç veremlilere ilaç, gıda, fanila almak suretiyle en müfit şekilde sarf etmiştir.

3-Maltepe Yangını Musablarına Yardım

Teşrinievvelde [Ekim] Maltepe'de zuhur eden yangın musabinine merkez-i umumiden gönderilen 587 parça şilte yorgan, elbise gibi malzeme tevzi edildiği gibi muhtacine 14 Teşrinievvelde [Ekim] 17 Teşrinisaniye [Kasım] kadar ekmek tevzii suretiyle acil yardımları ifa etmiştir.

4-Muavenet-i Muhtelif

Yemen’den gelen ve ekserisi zabıt ve asker olan iki Türk mülteci kafilesinin yaşelerini ve memleketlerine sevkleri temin ve bu sene muhacirlerinden 4087 nüfus iâşe edilmiştir ve beş zata suni ^[79] ayak ve yedi zata koltuk değneği yaptırılmış ve şedid ihtiyaç içinde bulunan on zata da müteferrik yardımlarda bulunulmuştur.

5- Dispanserler

Kadıköy kaza şubesiyle Hasanpaşa Mahallesi’nde ve Balat, Beyazıt nahiye şubeleri merkezlerinde merkez şubelerin himmetiyle küçük dispanserler teşkili ile vüsleri nispetinde müfit faaliyet görmüşlerdir.

6- Sanatevi

Şehit ve muhacir çocuklarına hem sanat öğretmek ve hem de hayatlarını kazandırmak itibarıyla idamesi lazım bir hayır müessesesi olan sanatevi İstanbul heyet-i merkeziyelerinin nezaretinde muvaffakiyetle idare edilmektedir.

İstanbul Merkezinin 1926 Senesi

Varidat-i bütçe muhammenatı 78053 lira

Ve varidat-ı tahsisatı 40777 lira,

Bütçe-i masarif-i imdadiye ve idariyesi 29353 lira olup tahakkukatı 16466 liradır. Muvaffakiyetli mesaisi ve bilhassa muhtaç etfale yaptığı kıymetli yardımlar dolayısıyla heyet-i merkeziyeyi takdirle tebrik ederiz.^[80]

İstanbul merkezinin 1927 senesi bütçesi ber-vech-i atidir:

	Lira
Aza taahhüdâtı	30000
İlanat	28000
Müsamere hâsılatı	15000
Çiçek hâsılatı	5000
Gazete hâsılatı	500
Şefkat pulları hâsılatı	10000
Müessesata mevzu iane kutuları	1400
Emval-i gayrimenkule bedel-i icarı	330
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	100
Varidat-ı saire	1500
İlamat-ı adliye	5000
Belediyelerce ihdas edilecek menabi-i varidat	1
Tahsisat ve Muavenet	1

	96832

	Lira
Masarif-i idare	18500
Şuabat masarifati	13500
Kongreye müntahap murahhaslar masrafı	300
Masarif-i imdadiye	5400
Merkez-i umumiye irsalat	59132
	96832

İzmir Merkezi

Cemiyetimizin bir uzv-ı mühimini teşkil ve öteden beri ifa edegelmekte olduğu hidemat ve mesai-i hamiyetkârisiyle temeyyüz eden İzmir Hilal-i Ahmer merkezimiz [1]926 senesi zarfında 6047410 kuruş varidat temin eylemek suretiyle merkezlerimiz arasında birinciliği ihraz eylemiştir. Bu miktardan masarif-i idare ve dispanserlerle muhacirin ve muhtac-ı muavenet olanlara yaptığı kıymetli yardımlarıyla ceman 3814147 kuruş masraf vuku bulmuştur. ^[81]

Teşkilatı:

Altınova, Alaçatı, Ödemiş, Urla, Ayazmend, İkiçeşmelik, Bergama, Bayındır, Buca, Bornova, Reşadiye, Seydiköy, Torbalı, Kuşadası, Bayraklı, Tire, Turanlı, Tilkilik, Çeşme, Çandarlı, Dikili, Değirmendere, Seferihisar, Salhane, Foçateyn, Karaburun, Kozan, Finike, Karataş, Karşıyaka, Kemalpaşa, Menemen şubeleri olup bunlardan:

Altınova şubesinde	6020
Reşadiye'den	3574
Dikili'den	3714
Finike şubesinde	2843
Torbalı şubesinde	65900
Seydiköy'den	175677
Değirmendere şubesinde	6916
Kemalpaşa şubesinde	26608
Ödemiş şubesinde	195000
Tire şubesinde	17000

Foçateyn'den	22950
Bergama şubesinde	158380
Karaburun şubesinde	59845
Urla şubesinde	34726
Seferihisar şubesinde	26173
Çeşme şubesinde	55706
Kuşadası'ndan	40000
Alaçatı'dan	5387

Kuruş İzmir merkezine irsalat vaki olmuştur.

İzmir merkezimiz merkez-i vilayet ve mülhak kazalar nezdinde icra eylediği teşebbüsat ile muvaffakiyetli neticeler istihsal eylemiş olduğu gibi köy ve nahiyelere kadar hulul etmek suretiyle tevsi-i daire-i faaliyet ederek aza kaydı ve suver-i saire ile tezyid-i varidatta kıymetli mesai sarf eylemiştir.

Gerek merkez ve gerek şubabat teşkilatında esaslı taazzuv temin eden heyet-i merkeziyenin mesaisini şükranla kaydederiz. ^[82]

[1]927 senesi bütçesi ber-vech-i atidir:

	Lira
Şubattan irsalat	11000
Aza taahhüdatı	2000
Müsamere hâsılatı	18500
Çiçek hâsılatı	3000
Şefkat pulları hâsılatı	8000
Varidat-ı saire	2000
İanat	2500
İcar bedelatı	3000
	50000

Dispanserlerden duhuliyeye varidatı	10000
Belediye bütçesinden tahsisat	4000
İdare-i hususiyeden tahsisat	3000
Hâsılat-ı umumiyeden tefrik ve ilave olunan	2000

	69000

	Lira
Masarif-i idare	20000

	Lira
Maaşat	8800
Sigorta	2000
Müteferrika	2000
Müsamere	3200
Şuabat masrafı	2000
İmdat ve muavenete tefrik ve tahsis	2000
İmdat ve muavenet	20000

Dispanserler masarif-i umumiyesi	16500
Muhtacine ve müessesat-ı sıhhiyeye muavenet	2500
Merkez-i umumiyeye irsalat	30000
	69000

[83]

Heyet-i Merkeziye ve İdare Azaları: Reis-i evvel Mustafa Enver Bey, Reis-i sani Meclis-i İdare-i Vilayet azasından Hüsnü Bey, Muhasip Doktor Hasan Sükûti Bey, Kâtip Doktor Taşlızade İbrahim Bey, Veznedar tüccardan Alaiyelizade Halim Bey.

Aza: Doktor Bahtiyar Bey, tüccardan Hacı Ali Efendi, Doktor Hulusi Bey, Saadet Esat Hanım, Doktor Şükrü Osman Bey, Sabire Yunus Hanım, Eczacı Ferit Bey, Nedime Süleyman Hanım, Eytam-ı müdür-i esbak Hacı Halil Efendi, Nakiye Hacı Halil Efendi.

Edirne Merkezi

Sinin-i sabıkada ibraz edildiği hidamat ve faaliyetiyle bir mevcudiyet göstermiş olan Edirne merkezimiz son senelerde duçar-ı inhilal olmuş ise de bu kere yeniden teşekkül ederek ifa-yı vazifeye başlamış olduğu görülmüştür.

Uzunköprü, İpsala, İnöz, Eceabat, Babaeski, Çorlu, Havsa, Hayrabolu, Saray, Şarköy, Keşan, Lüleburgaz, Mürefte, Malkara şubeleri olup [1]926 senesi zarfında Uzunköprü şubesinden 80678, İpsala'dan 29445, İnöz'den 450, Babaeski'den 51063, Çorlu'dan 820,

Havza'dan 3600, Şarköy'den 11850, Keşan'dan 31950, Lalapaşa'dan 62353, Malkara'dan 4491 kuruş merkez-i umumiye irsalat vaki olmuştur.

[1]927 senesi bütçesi:

	Lira
Aza taahhüdatı	4000
İanat	500
Müsamere hâsılatı	200 ^[84]
Çiçek hâsılatı	300
Şefkat pulları	1500
Varidat-ı saire	300
Emval-i menkule bedel icarı	51
Teberruat-ı ayniye	150
İlamat-ı adliye	150
Peynir tenekelerine etiket hâsılatı	900
Mahsulat-ı araziye den %10	900
	9001

	Lira
Masarif-i idare	1200
Masarif-i imdadiye	2400
Merkezi umumiye irsalat	5401
	9001

Sabık heyet-i merkeziyenin istifasına mebni heyet-i merkeziye azalıklarına, Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Müdürü Arif Bey, Doktor Operatör Şükrü Fazıl Bey, Vali Bey Refikaları Nevriye Hanımefendi, Belediye Tabibi Nazım Ethem Bey, Kız Orta Mektebi Müdürü Şevket Hanım, tüccardan Fikri Bey, Hars Müze Memuru Necmettin Bey, Maliye Tetkik Memuru Rasim Bey, Umur-ı Hukukiye Başkâtibi Halil Bey, Kabile Hayriye Dilber Hanım, Çiftçiler Birliği Reisi Mestan Bey, lise muallimlerinden Hatem Bey, Rençber Derviş Bey, Muallim Nazmiye Hanım, Doktor Saranga efendiler intihap kılınmışlardır.

Yeni heyet-i merkeziyeyi tebrik kıymetli mesai ve yardımlarının netaicine intizar eyeriz.

Amasya Merkezi

Heyet-i idare ve merkeziyeyi teşkil eden aza-yı muhteremenin yeni sene zarfında cemiyetimizin ruh-ı makasidine muvafık kıymetli hizmet ibraz edeceklerinden kuvvetle ümitvarız. ^[85]

Şubeleri: Havza, Vezirköprü, Gümüşhacıköy, Lâdik, Merzifon'dur.

[1]927 senesi bütçesi:

	Lira
Aza taahhüdatı	600
İnanat	50
Müsamere	200
Çiçek	50
Şefkat pulları	1000
Teberruat-ı ayniye	200
	2100

	Lira
Masarif-i idare	355
Masarif-i imdadiye	300
Merkez-i umumiye irsalat	1445
	2100

Reis-i evvel: Hükümet Tabibi Mehmet Süreyya Bey

Reis-i sani: Şirinzade Mahmut Bey

Veznedar: Topçuzade Mazhar Bey

Kâtip: Eczacı Kadri Bey

Aza: Encümen-i Vilâyet azasından İsmail Hakkı Bey

Aza: Kadızade Fuat Bey

Aza: Tüccardan Lâdikli Veysel Efendi

Aza: Tüccardan Lâdikli Hasan Efendi

Aza: Hacıosmanzade Hürrem Bey

Aza: Operatör Rıfat Bey

Aza: Doktor Selim Hakkı Bey

Aza: Börekçizade Rasim Bey

Aza: Topçuzade Memduh Bey

Aza: Zineti Süreyya Hanım

Aza: Seniyye Rıfat Hanım ^[86]

Kocaeli (İzmit) Merkezi

Kocaeli Merkezi'nin [1]926 senesi gayesine kadar hesabatı vürud etmiş ve bu sene zarfında istihsal eylediği 8000 kûsur lira varidat teminine muvaffak olmuş ve bilhassa şefkat pullarından 6000 liraya karib hâsılât temin etmiş olması şayan-ı şükran görülmüştür. Varidatından altı bin beş yüz kırk iki lira merkez-i umumiye göndermiş ve iki bin dört yüz elli lira mukabilinde iki mühim arsa mubayaa eylemiştir.

Şubeleri: Ermeşe, Bahçecik, Hendek, Derbent, Karamürsel, Kandıra, Geyve, Yalova, Adapazarı, Gebze, Budak, İhsaniye'dir.

İzmit şubesinden 50 000, İhsaniye şubesinden 1058, Kandıra şubesinden 12 667, Karamürsel'den 45 982, Bahçecik'ten 2230, Yalova'dan 4107, Adapazarı'ndan 90 000 kuruş irsalat vaki olmuştur.

Heyet-i merkeziyenin mesai-i vakıasını takdir ve şükranla kaydederiz.

[1]927 Senesi Bütçesi

	Lira
Şuabat irsalatı	7990
Aza taahhüdatı	150
İnat	50
Müsamere	200
Çiçek	200
Şefkat pulları	3000 ^[87]
Hükümet bütçesinden tahsisat	400
Varidat-ı saire	100
İlamat-ı adliye	500
	12590

	Lira
Masarif-i idare	900
Merakiz ve şuabat masarifatı	2245
Masarif-i imdadiye	700
Merkez-i umumiye irsalat	8745

Heyet-i İrade ve Merkeziye

Reis-i evvel yaprak tütün tacirlerinden Hakkı Selçuk Bey, Reis-i sani Doktor Şahap Bey, Muhasip Moralızade Cevdet Bey, Veznedar Saatçi İbrahim Nazif Bey, Kâtip Ali Rızazade Kemal Bey, Aza Hüseyin Bedreddin Bey, Doktor Şevket Bey, Tüysüzzade Lütfü Bey, Avukat Aziz Efendi, Terzizade Emin Efendi, Doktor Nuri Necati Bey, Eczacı Yusuf İzzeddin Bey, tüccardan Hafız İbrahim Efendi, Hacer Hakkı Hanım, Hatice Hanım.

Şubattan Gebze, Hendek, Karamürsel, Kandıra, Geyve Şubeleri [1]927 senesi bütçelerini irsal eylemek suretiyle mesailerini nizamât ve talimatnamelere tevfiğ eylemişlerdir.

Antalya Merkezi

1926 senesi zarfında 1850 lira varidat temin etmiş ve 2170 lira merkez-i umumiye göndermiştir. Şayan-ı takdir mesai ibraz eden kıymetli ve faal heyet-i muhteremesinin sene-i atide mesai ve muvaffakiyetlerinin tezyid ve tevalisini temenni eyleriz.

Şubeleri: Elmalı, Alanya 4370, Korkuteli, Kaş, Manavgat 3931, Finike 2085, Akseki'dir. ^[88]

[1]927 senesi bütçesi ile merkez-i umumi raporu henüz vürud etmemiş olduğundan fazla tafsilat itasına imkân elde edilememiştir.

Adana Merkezi

[1]926 senesi zarfında 767470 kuruş varidat temin ve merkez-i umumimize 79188 kuruş irsal eylemiştir.

Mahalli Hilal-i Ahmer dispanserine dört yüz lira sarf etmek suretiyle muavenet-i lazımede bulunmuştur.

Şubeleri: İslâhiye, Bahçe, Ceyhan, Haçın, Hassa, Dört Yol, Saimbeyli, Misis, Tarsus, Tuzla, Karsantı, Karataş, Karaisalı, Kozan, Kars-ı Zülkadriye ve Yumurtaalık'tır.

İslâhiye'den 6845, Tarsus'tan 237600, Karaisalı'dan 2485, Kars-ı Zülkadriye'den 21900 kuruş irsalat vuku bulmuştur.

[1]927 Senesi Bütçesi

	Lira
Aza taahhüdatı	1500
Müsamere hâsılatı	1500
Çiçek hâsılatı	1500
Şefkat pulları	10000
İane kutuları	200

Hükümet bütçelerinden	1000
Varidat-ı saire	1800
İnanat	600
	18000

	Lira
Masarif-i idare	3600
Masarif-i imdadiye	3540
Merkez-i umumiye irsalat	10860
	18000 ^[89]

Adana merkezinin daima bir nispet-i mütezayide ile tecelli etmekte olan mucib-i şükran gayret ve faaliyeti atide pek büyük muvaffakiyetlere mazhar olacağı ümidini bahşetmektedir.

Adana merkezini yüksek gaye ve muvaffakiyetlere doğru erİştirmeye bütün kuvvetleriyle sai bulunan heyet-i idare ve merkeziye azaları

Reis-i evvel Vali Mustafa Reşat Bey

Reis-i sani Doktor Salih Yusuf Bey

Kâtip Doktor Bahri Bey

Veznedar Mustafa Efendi

Muhasip Leman Hilmi Hanım

Aza Fırka Kumandanı Cavit Bey

Aza Doktor Yusuf Ziya Bey

Aza Hikmet Süreyya Bey

Aza Ferit Celal Bey

Aza Rahmi Nihat Bey

Aza Nigâr Cavit Hanım

Aza Hikmet Mustafa Bey

Aza Polis Müdürü İbrahim Bey

Aza Doktor Fuat Bey

Aza Doktor Sabri Bey

Aydın Merkezi

Heyet-i idare ve merkeziyesini teşkil eden zevatın, cemiyetimizin istihdaf eylediği amal-i hayriye ve vezaif-i insaniyet-perveraneye masruf mesailerini takdir ile zikreyleriz. ^[90]

[1]927 Senesi Bütçesi:

	Lira
Aza taahhüdatı	4000
Çiçek hâsılatı	300
Şefkat pulları	2500
İanat	200
	7000

	Lira
Masarif-i idariye	1290
Masarif-i imdadiye	1510
Merkez-i umumiye irsalat	4200
	7000

Heyet-i İdare ve Merkeziye Azaları:

Reis-i evvel Avukat Cemil Bey

Reis-i sani Doktor Hulusi Bey

Veznedar Eminağazade Emin Bey

Muhasip Sabuncuzade Şakir Efendi

Kâtip Muallim Rifat Efendi

Aza Sıhhiye Müdürü Nafiz Bey

Aza Sertabip Mithat Bey

Aza Ahmet Emin Bey

Aza Sıhhiye Memuru Mustafa Efendi

Aza Şahinzade Eyüp Efendi

Aza Şekerzade Ahmet Efendi

Aza Terzi Ömer Lütfü Efendi

Aza Doktor Kadri Bey

Aza Muallime Firdevs Hanım

Aza Muallime Hamide Hanım ^[91]

Şubeleri ve gönderdikleri mebalîğ ber-vech-i atidir:

Atça	6172
Bozdoğan	0
Bağarası	0
Çine	29540
Söke	0
Sultanhisar	5000
Kuyucak	7850

Karacasu	0
Koçari	0
Karahayıt	0
Köşk	0
Germencik	2534
Nazilli	193300
Yenipazar	7555

Ankara Merkezi

Merkez-i Cumhuriyet olan Ankara'nın günden güne iktisap eylemekte olduğu terakki, inkişaf ve ehemmiyet nispetinde burada müteşekkil merkezimizin 1926 senesi nihayetine kadar bir mevcudiyet izhar edememiş olmasını kemal-i teessürle kaydetmek mecburiyetindeyiz. 1926 senesi Kânunuevvelinde teşekkül eden yeni heyet-i merkeziyenin 1927 senesi zarfında kıymetli mesailerini ümit etmekteyiz.

Şubeleri ve gönderdikleri mebalîğ ber-vech-i atidir:

Balâ	0
Ayaş	0
Beypazarı	2300
Çubukabat	13965
Haymana	12300
Zir	6705

Kalecik	0
Keskin	30000
Nallıhan	14647
Yabanabat	5200
Akdağmadeni	0

[92]

Erzincan Merkezi

Şark mıntıkası merakizi meyanında muvaffakiyetli mesaisiyle temayüz eden Erzincan merkezimizde [1]926 senesi zarfında 151590 kuruş varidat ve 40914 kuruş muhtelif masarifat vuku bulmuş ve 1050 lira merkez-i umumimize irsal edilmiştir. Mesai ve muamelatında gösterdikleri intizam ve muvaffakiyetten dolayı heyet-i merkeziye aza-yı kiramını tebrik eyleriz.

Şubeleri: Kuruçay, Pülümür, Kiğı, Selepür, Kemah, Refahiye, Cincike, Cimin, Asas'dır.

[1]927 Senesi Bütçesi:

	Lira
Şuabattan irsalat	900
Aza taahhüdatı	500
Müsamere hâsılatı	400
Çiçek hâsılatı	50
Şefkat pulu	60
İane kutuları	50
Hükümet bütçesinden tahsisat	150
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	150
İanat	250
İlamat-ı adliye	50
	2560

	Lira
Masarif-i idare	345
İmdat ve muavenet	679
Merkez-i umumiye irsalat	1536

Heyet-i İdare ve Merkeziyesi

Vali Cevdet Bey Refikaları Samiye Hanımefendi

Sıhhiye Müdürü Doktor Mehmet Şükrü Bey ^[93]

Kemahi Sağırzade Nuri Bey

Muhasib-i Mesuli Ali Rıza Bey

Münevver Münir Hanım

Muallim Münir Tevfik Bey

Muallim Münir Ziya Bey

Hükümet Tabibi Derviş Bey

Doktor Mustafa Nail Bey

Doktor Cemaleddin Ahmet Bey

Avukat Ekrem Şevket Bey

Eczacı Şefik Bey

Kabile Esmanur Hanım

Tüccardan Feritzade Ahmet Sıtkı Bey

Kâtip Rüştü Bey

Aksaray Merkezi

94315 kuruş varidat ile 30767 kuruş masarifat vuku bulmuştur.

[1]927 senesi bütçe ve raporu vürud etmemiş olduğundan mesaileri tafsil edilememiştir.

Şubeleri: Arapsun, Koçhisar'dır.

Koçhisar şubesinden merkez-i umumiye 6000 kuruş irsalat vardır. ^[94]

Eskişehir Merkezi

[1]926 senesi zarfında 107228 kuruş varidat temin 29281 kuruş hidamat-i muhtelifeye sarf ve 73625 kuruş merkez-i umumiye irsal eylemiştir.

Şubeleri: Sivrihisar, Seyitgazi, Mihalıççık'tır.

Sivrihisar' dan 95300, Seyitgazi'den 5938 kuruş merkez-i umumiye gönderilmiştir.

[1]927 senesi bütçesi ile meclis-i umumi raporu henüz gelmemiş olduğundan icraat ve mesaileri hakkında arz-ı malumat edilememiştir.

İçel (Silifke) Merkezi

[1]926 senesi zarfında merkez-i umumimize 13024 kuruş göndermiştir.

[1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporu vürud etmemiştir.

Şubeleri: Anamur, Gülnar, Mut'dur.

Ertuğrul (Bilecik) Merkezi

[1]926 senesi hesabâtı ve [1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporu gelmediği için derece-i faaliyeti hakkında arz-ı malumat edilememiştir.

Şubeleri: İnegöl 31150, Bozüyük 3900, Söğüt 3400, Yenişehir'den 1950 kuruş gelmiştir.^[95]

Ordu Merkezi

[1]926 senesi hesabâtı tamamen vürud etmemiş ve [1]927 bütçesiyle meclis-i umumi raporu gönderilmemiş olduğundan faaliyeti hakkında derc-i malumat edilememiştir.

Şubeleri: Ünye, Fatsa'dır.

Artvin Merkezi

Artvin merkezi teşekkülünden beri hesabâtını göndermediği ve 926,927 bütçeleriyle raporları vürud etmemiş olduğundan faaliyeti hakkında bir malumata dest-res olunamamıştır.

Şubeleri: Ardahan, Borçka'dır.

Borçka Şubesi'nden 12581 kuruş gelmiştir.

Hamidabat (Isparta) Merkezi

[1]926 Senesi zarfında 47989 kuruş varidat 36994 kuruş masarifat ve 600 lira merkez-i umumiye irsalatı vardır.

Şubeleri: Karaağaç, Keçiborlu, Yalvaç, Eğirdir, Uluborlu.

Keçiborlu'dan 2500, Uluborlu'dan 3000 kuruş gelmiştir.

[1]927 senesi bütçesiyle meclis-i umumi raporu gelmemiştir.^[96]

Afyonkarahisar Merkezi

30 Eylül [1]926 tarihine kadar hesabâtı vürud etmiş olup dördüncü devre hesabâtı ve [1]927 bütçesiyle meclis-i umumi raporları henüz gelmemiş olduğundan faaliyeti tespit edilememiştir.

Şubeleri: Aziziye, Bolvadin, Çivril, Çay, İshaklı, Sandıklı, Dinar, Kesikler. Sandıklı şubesinden "110000", Aziziye'den 62578 kuruş irsalat vardır.

Aziziye şubesi, hesabâtı muntazaman göndermiş ve kıymetli hizmetler ifa etmiştir.

Bolu Merkezi

[1]926 senesi hesabâtı ve [1]927 bütçe ve meclis-i umumi raporları vürud etmemiş olduğundan derece-i faaliyeti hakkında derc-i malumat mümkün olamamıştır. Bu sene zarfında merkez-i umumimize 17955 kuruş irsalatı vardır.

Akçaşehir, Düzce, Kuruca, Göynük, Gerece, Mudurnu şubeleri vardır.

Göynük şubesinde 5723 kuruş, Mudurnu şubesinde 20000 kuruş irsalat vaki olmuştur.

Bitlis Merkezi

Bitlis Merkezi'nin 15 Temmuz [1]926 tarihine kadar hesabı vürud etmiş olup bu müddet zarfında merkez-i umumimize 380^[97] lira irsalatı vardır. Ahlat, Hizan, Mutki şubeleri vardır. Ahlat şubesinde 1010 kuruş, Hizan şubesinde 1716, Mutki şubesinde 600 kuruş irsalat vaki olmuştur.

[1]927 Senesi Bütçesi:

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	50	Masarif-i idare	120
Müsamere	150	İmdat ve muavenet	130
Çiçek hâsılatı	250	Merkez-i umumiye irsalat	650
Hükümet bütçelerinden	200		900
Varidat-ı saire	250		
	900		

Heyet-i İdare ve Merkeziye Azaları

Reis-i evvel Hükümet Tabibi Kâmil Mümtaz Bey, Reis-i sani Müftü Efendi, Kâtip Kemal Efendi, Muhasip Yasin Efendi, Veznedar Hurşit Efendi, Aza Zülfikârzade Mehmet Bey, Muhasebe Mümeyyizi Ziyneddin Bey, Hulki Efendi, Serhemşire Fatma Reyhan Hanım, Kabile Gevher Hanım, Kabile Havva Hanım, Fakihzade Yaşar Efendi, Jandarma Mektep Müdürü İhsan Bey, Varidat Mümeyyizi Şemseddin Bey, Nüfus Müdürü Tahsin Bey'dir.

Bursa Merkezi

Merkezlerimiz arasında bidayet-i tesisinden beri kıymetli mesaisiyle temayüz etmiş olan Bursa Merkezi [1]926 senesi zarfında^[98] 315522 kuruş varidat temin etmiş ve hidamat-ı muhtelifeye 151467 kuruş sarf ve merkez-i umumimize 201555 kuruş irsal eylemiştir.

Orhangazi, Orhaneli, Armutlu, Harmancık, Karacabey, Gemlik, Kocadağ, Mudanya, Mustafakemalpaşa, İznik'te şubeleri vardır. Bunlardan Orhaneli şubesinde 20000, Armutlu şubesinde 9649, Harmancık şubesinde 2123, Karacabey şubesinde 12150, İznik'ten 26246 kuruş irsalat vardır.

Heyet-i idare ve merkeziye azası: Reis-i evvel Sıhhiye Müdürü Kemal Bey, Reis-i sani Maarif Müdürü Haydar Bey, Kâtip Tatbikat Müdürü Lütfiye Hanım, Muhasip Lise Kimya Muallimi Sami Bey, Veznedar tüccardan Necip Bey, Aza Avukat Rahmi Bey, Nasuhi Bey,

Doktor Tefvik Bey, Doktor Rıza Tahir Bey, Doktor Talât Haşim Bey, Eczacı Mümtaz Bey, İbrahim Bey, Ali Talip Bey, Bedia Hanım, Ganimet Hanım.

Bursa merkezimizin faaliyet ve intizam-ı muamelatı şayan-ı şükran olup bilhassa heyet-i idare ve merkeziyeyi teşkil eden zevat merkezin muvaffakiyat- ı atiyesi için kuvvetli zamân [kefillik] teşkil etmektedir.

Tokat Merkezi

[1]926 senesi zarfında 282500 kuruş varidat temin etmiş ve hidamat-ı muhtelifeye 74147 kuruş sarf ve merkez-i umumiye 167000 kuruş göndermiştir. Tevsi-i faaliyet ve tezyid-i varidat ^[99] için vaki mesaileri sezavar-ı takdirdir. Sene-i atiyede pek mühim ve kıymetli hizmetlere intizar eylemekteyiz.

Erbaa, Artukova [Artova], Zile, Reşadiye, Niksar, Karaağaç'ta şubeleri vardır. Zile şubesinden 53177, Reşadiye şubesinden 1185, Niksar şubesinden 52883 kuruş irsalat vardır.

[1]927 Senesi Bütçesi:

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	1000	Masarif-i idare	700
Müsamere hâsılatı	1000	İmdat ve muavenet	760
Çiçek	200	Merkez-i umumiye irsalat	2650
Gazete	10		4110
Şefkat pulları	200		
İane kutuları	150		
Hükümet ve evkaf bütçelerinden	500		
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	400		
Varidat-ı saire	150		
İanat	500		
	4110		

Diyarbakır Merkezi

[1]926 senesi zarfında 572087 kuruş varidat temini suretiyle muvaffakiyetli mesai ibraz ve işbu varidattan hidamat-ı muhtelifeye 317394 kuruş sarf ve merkez-i umumiye 187420 kuruş irsal olmuştur.

Şubeleri: Ergani, Maden, Beşiri, Direk, Silvan, Lice'dir.

Şubeler şimdiye kadar ciddi bir faaliyet ibrazıyla izhar-ı mevcudiyet^[100] edememişler ise de teşekkül eden yeni merkez azası tarafından yapılacak teşvikat ve tergibat sayesinde atiyen mühim semereler iktifat olunacağından ümitvarız.

[1]927 Senesi Bütçesi:

	Lira		Lira
	Adet		Adet
Aza taahhüdatı	1000	Masarif-i idare	1400
Şubattan İrsalat	1500	İmdat ve muavenet	1164
Çiçek	600	Merkez-i umumiye irsalat	3846
Gazete	10		6410
Şefkat pulları	100		
Hükümet ve evkaf bütçesinden	1000		
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	300		
İanat	400		
Varidat-ı saire	1500		
	6410		

Heyet-i Merkeziye ve İdare Azaları: Doktor Gaffur Nüzhet Bey, Zehra Ahsen Hanım, Sıhhiye Müdürü Saffet Bey, Varidat-ı Umumiye Müdürü Cemil Bey, Meliha Sadık Hanım, Numune Hastanesi Sertabibi İhsan Bey, Daü'l-kelp Tedavihanesi Müdürü Doktor Cafer Sadık Bey, Müftüzade Hüseyin Efendi, Eczacı Samuel Şükrü Efendi, Attarzade Hakkı Bey, Mehami Kemal Şekip Bey, Fakızade Cevdet Bey, Direkçizade Tahir Efendi, Tevfik Efendizade Sıtkı Bey, Garp Müdür-i Sabıkı Mustafa Efendi.

Denizli Merkezi

[1]926 senesi zarfında 90384 kuruş varidat temin ve hidamat-ı muhtelifeye 2502 kuruş sarf etmiş ve 45667 kuruş merkez-i^[101] umumiye göndermiştir. Gireniz mıntıkası hareket-i arz felaketzedegânına muavenet suretiyle 61815 kuruş sarf eylemiştir.

Şubeleri: Buldan, Çal, Tavas, Garbikaraağaç, Sarayköy'dür.

Buldan şubesinden 17635 kuruş, Sarayköy şubesinden 2500 kuruş irsalat vardır.

[1]927 Senesi Bütçesi

	Lira		Lira

	Adet		Adet
Aza taahhüdatı	500	Masarif-i idare	172
Müsamere hâsılatı	500	Merkez-i umumiye irsalat	3628
Çiçek	200		3800
Şefkat pulları	2000		
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	500		
İanat	100		
	3800		

Heyet-i İrade ve Merkeziye Azası: Reis-i evvel Sıhhiye Müdürü Hüseyin Ali Bey, Reis-i sani Jandarma Kumandanı Fehmi Bey, Muhasip Eczacı Hüsnü Bey, Veznedar Kemal Efendi, Kâtip Ahmet Niyazi Efendi, Aza Operatör Hamdi Bey, Doktor Ali Rıza Bey, Ticaret Müdürü Cevdet Bey, Eczacı Kadri Bey, Fabrikatör Nail Bey, Mühendis Talât Bey, Baytar Ahmet Rıfat Bey, Şevket Bey, Yusuf Kenan Bey.

Rize Merkezi

[1]926 Senesi hesabı ve [1]927 senesi bütçesi ve meclis raporu vürud etmediği cihetle derece-i faaliyeti hakkında derc-i malumat ^[102] edilememiştir. Atina, Hopa şubeleri olup [1]926 senesi zarfında Atina şubesinden 4259 kuruş, Hopa şubesinden 26350 kuruş irsalat vardır.

Zonguldak Merkezi

[1]926 senesi hesabı ve bütçeleri ve meclis-i umumi raporları vürud etmemiş olduğundan mesaileri hakkında arz-ı malumat edilememiştir. Bu sene zarfında 1800 kuruş irsalatı vardır.

Şubeleri: Devrek, Ereğli, Bartın, Kozlu olup Devrek şubesinden 1785 kuruş vürud etmiştir.

Çorum Merkezi

Bu sene zarfında merkez-i umumiye 31679 kuruş göndermiştir. [1]926 senesi bütçesi ve meclis-i umumi raporu vürud etmemiştir.

Şubeleri: İskilip, Hüseyinabat, Sungurlu, Osmancık ve Mecitözü'dür.

İskilip şubesinden 20000 kuruş, Sungurlu şubesinden 3769 kuruş vürud etmiştir.

Çanakkale Merkezi

[1]926 senesi zarfında merkez-i umumiye 71800 kuruş göndermiştir. Ezine, Ayvacık, Bayramiç, Burgaz, Biga, Karabiga, Lâpseki'de şubeleri vardır.

Ezine şubesinden 2800, Ayvacık şubesinden, 71074 ^[103]

Bayramiç şubesinde 5000, Karabiga şubesinde 20000, Lâpseki şubesinde 12204 kuruş vürud etmiştir.

[1]927 Senesi Bütçesi:

	Lira		Lira
	Adet		Adet
Aza taahhüdatı	180	Masarif-i idare	160
Müsamere hâsılatı	160	İmdat ve muavenet	200
Çiçek	60	Merkez-i umumiye irsalat	910
Gazete	20		1270
Şefkat pulları	200		
İane kutuları	50		
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	300		
İanat	100		
İlamat-ı adliye	200		
	1270		

Heyet-i İdare ve Merkeziyesi: Reis-i evvel Operatör İsmail Hakkı Bey, Reis-i sani Doktor Rahmi Bey, Kâtip Orman Müdürü Tefik Bey, Muhasip Tüccardan Levi Gormerano[?] Efendi, Veznedar tüccardan Mahmut Bey, Aza Hüseyin Âkif Bey, Veli Bey, Operatör Mehmet Ali Bey, Sabri Bey, Sırrı Bey, Emine Hanım, Adile Hanım, Mevhibe Hanım, Ahmet Zeki Bey.

Sinop Merkezi

[1]926 senesi zarfında 38238 kuruş varidat temin etmiş, hidamat-ı muhtelifeye 1009 kuruş sarf ve merkez-i umumiye 132357 kuruş irsal eylemiştir. Boyabat, Ayancık ve Gerze şubeleri olup Boyabat'tan 23280, Ayancık'tan 1500 ^[104] Gerze'den 23200 kuruş vürud etmiştir. [1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporu gelmemiş olduğundan fazla malumat dercine imkân hâsıl olmamıştır.

Sivas Merkezi

[1]926 senesi Eylül gayesine kadar vürud eden hesabat mucibince sene-i mezkûre zarfında 41862 kuruş varidat temin etmiş ve hidamat-ı muhtelifeye 24227 kuruş masrafı ve merkez-i umumiye de 34480 kuruş irsalatı vardır. Şarkışla, Hafık, Divriği, Darende, Zara, Kangal, Gürün, Yıldızeli şubeleri olup Şarkışla'dan 150, Darende'den 16900, Kangal'dan 15955, Gürün'den 4657 ve Yıldızeli'nden 6550 kuruş irsalatı vardır.

[1]927 senesi Bütçesi:

	Lira		Lira
Aza taahüdatı	100	Masarif-i idare	445
Müsamere hâsılatı	375	İmdat ve muavenet	250
Çiçek	150	Merkez-i umumiye irsalat	700
Şefkat pulları	100		1395
Varidat-ı saire	120		
Tuz rüsum-ı munzammasından	500		
	1395		

Heyet-i İdare ve Merkeziye Azaları: Reis-i evvel Emraz-ı Ayniye Mütahassısı Osman Nuri Bey, Reis-i sani Sıhhiye ve Muavenet İçtimaiye Müdürü Rıfat Bey, Muhasip Doktor Mesut Bey, Veznedar Doktor Hüseyin Veli Bey, Kâtip Mektep Muallimi Kâzım Bey.
[105]

Aza: Lise Müdürü Hüsni Bey, Posta Müdürü Halis Bey, Ziraat Banka Müdürü Faik Bey, Merkez Tabibi İbrahim Bey, Matbaa Müdürü Abdülkadir Bey, Muallim Seraceddin Bey, Muallim Eflatun Cem Bey ve Sığırcızade Hayri Bey'dir.

Samsun Merkezi

Mühim ve faal merkezlerimizden biri de Samsun merkezimizdir. [1]926 senesi zarfında tamamen vürud eden hesabı mucibince sene-i mezkûre zarfında 544279 kuruş varidat temin etmiş ve hidamat-ı muhtelifeye 317846 kuruş sarf ve 297291 kuruş merkez-i umumiye irsal eylemiştir.

Heyet-i idare ve merkeziyesini teşkil eden zevatın derc-i ianat ve tezyid-i varidat hususundaki hidamatını ve bilhassa sergi, piyango ve balo tertip ve tanziminde fevkalade mesai ve yardımlarını şükranla kaydederiz. Alaçam, Bafra, Terme, Çarşamba şubeleri olup Alaçam'dan 9060, Bafra'dan 246930, Terme'den 32540 ve Çarşamba'dan 8100 kuruş merkez-i umumiye vürud etmiştir. Mezkûr şubelerin dahi merkezlerine imtisalen gösterdikleri gayret ve faaliyeti ve bu meyanda Bafra şubesinin tezyid-i varidat hususundaki kıymetli mesaisini şükranla kaydederiz.

[1]927 Senesi Bütçesi:

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	3500	Masarif-i idare	1620
Müsamere Hâsılatı	4000	İmdat ve muavenet	3180
Çiçek	350 ^[106]	Merkez-i umumiye irsalat	7200

İane kutuları	200		12000
Teberruat-1 ayniye hâsılatı	950		
Varidat-1 saire	500		
İanat	1000		
İlamat-1 adliye	1500		
	12000		

Heyet-i idare ve Merkeziye Azaları

Reis-i evvel Rüşumat Başmüdüdü Mehmet Ali Bey, Reis-i sani Nedime Hanımefendi, Veznedar Alemdarzade Mehmet Bey, Muhasip Kibar Tevfik Bey, Kâtip Doktor Nuri Osman Bey.

Aza: Vali-i Sabık Fahri Bey'in refikaları Hatice Hanımefendi, Doktor Alaaddin Bey refikası Makbule Hanımefendi, Hacızade Rüstem Bey, Kırzade Yusuf Bey, Doktor Hasan Fehmi Bey, Doktor Asım Bey, Kavalalı Mehmet Ali Bey, Kılıncızade Ahmet Ziyaeddin Bey, Müftü Abdulhalim Efendi ve Doktor Alaaddin Bey'dir.

Trabzon Merkezi

[1]926 senesi zarfındaki varidatı 162664 ve hidamat-ı muhtelifeye sarfiyat 28113 merkez-i umumiye irsalatı 188125 kuruştur.

Şubeleri: Akçaabat, Of, Sürmene, Maçka, Vakfıkebir'dir. Akçaabat şubesinden 8450 kuruş, Sürmene şubesinden 3768, Maçka şubesinden 2785 kuruş vürud etmiştir. Trabzon heyet-i merkeziyesinin sene-i sabıkaya nazaran bu sene varidatının tezyidi hususunda ifa ettikleri, kıymetli ve muntazam mesai bilhassa şayan-ı kayd ve şükrandır. ^[107]

Heyet-i idare ve merkeziye azaları: Reis-i evvel Doktor Mehmet İbrahim Bey, Reis-i sani Dürrünnisa Halit Hanımefendi, Muhasip Polathanelizade Celal Bey, Kâtip Seyit Yazıcızade Şevket Bey, Veznedar Mollazade Kemal Bey. Aza: Doktor Abdulvehap Bey, Doktor Abdullah Edip Bey, Tevfik Bey, Muallim Nedime Hanım, Hacı İzzetzade Hasip Bey, Dedeade Kâmil Bey, Müftü Mahir Bey, Muallim Faik Bey, Kaptan Feyyaz Bey.

Gaziantep Merkezi

[1]926 senesi birinci devre olarak hesabiyesi vürud etmiş diğer üç devreye ait hesabı henüz gelmemiş olduğundan derece-i faaliyet ve mesailerini hakkında derc-i malumat edilememiştir. Yeni heyet-i merkeziyenin mesaisinden sene-i atıye için büyük muvaffakiyetler ümit etmekteyiz. Kilis şubesinden 48480 kuruş merkez-i umumimize vürud etmiştir.

Karesi Merkezi

[1]926 senesinin Eylül gayesine kadar vürud eden hülasa-i hesabiyeleri mucibince bu müddet zarfında 78733 kuruş varidat 336 kuruş masarifatı vardır. [1]926 senesi bütçesiyle

meclis-i umumi raporları vürud etmemiş olmadığından faaliyetlerine dair malumat dercine imkân hâsıl olamamıştır.

Edremit, Erdek, İvrindi, Ayvalık, Burhaniye, Bandırma, Bigadiç, Balya, Şamlı, Susıǧırlığı (Susurluk), Sındırgı, Dursunbey, ^[108] Konakpınar, Gönen, Kepsut şubeleri olup Ayvalık'tan 360 kuruş Bigadiç'ten 20,000 kuruş Balya'dan 9030, Susurluk'tan 1800, Sındırgı'dan 16301, Dursunbey'den 2650 kuruş merkez-i umumiye irsalat vaki olmuştur.

Karahisar-ı Şarki Merkezi

[1]926 senesi hesabâtı tamamen vürud etmiş ve bu devre zarfında 36967 kuruş varidat temin etmiş ve hidemat-ı muhtelifeye 4119 kuruş sarf ve 7530 kuruş merkez-i umumiye irsal eylemiştir.

Şubeleri: Alucra, Suşehri, Mesudiye olup Alucra şubesinden 650 kuruş vürud etmiştir.

1927 senesi bütçesi:

	Lira		Lira
Aza taahhüdatı	100	Masarif-i idare	105
Müsamere hâsılatı	50	İmdat ve muavenet	55
Çiçek	100	Merkez-i umumiye irsalat	360
Şefkat pulları	50		
İane kutuları	20		
Hükümet ve evkaf bütçelerinden	100		
İanat	50		
İlamat-ı adliye	50		
	520		520

Heyet-i Merkeziye ve İdare Azaları: Reis-i evvel Himmetzade Tevfik Bey, Reis-i sani Operatör Ömer Lütfü Bey, Veznedar Eczacı İbrahim Ethem Bey, Muhasip Belediye Kâtibi Burhan Efendi, Kâtip Kayaoğlu Osman Efendi. ^[109]

Aza: Sıhhiye Müdürü Raif Bey, Muallim Emine Hanım, Sabuncuzade Mustafa Bey, Tüccardan Selimzade Hulusi Bey, Muallim Emin Bey, Doktor Cemil Bey, Muallim Nuriye Arif Hanım, Muallim Huriye Hanım.

Kastamonu Merkezi

[1]926 senesi Haziranı gayesine kadar vürud eden evrak-ı hesabiyesi mucibince 59858 kuruş varidat temin ve hidamat-i muhtelifeye 26259 kuruş sarf ve 40000 kuruş merkez-i umumiye irsal eylemiştir.

[1]927 senesi bütçesiyle meclis-i umumi raporu vürud etmemiş olduğundan arz-i malumat edilememiştir.

Şubeleri: Araç, İnebolu, Cide, Safranbolu, Daday, Tosya, Taşköprü, Küre'dir.

İnebolu şubesinde 1620 kuruş, Cide şubesinde 5.895 kuruş Tosya şubesinde 3.855, Taşköprü şubesinde 865 kuruş vürud etmiştir. Kastamonu merkezinin sene-i sabıkada ibraz eylemiş olduğu mühim ve kıymetli mesailerini sene-i atiyede ibraz edeceklerini ümit ederiz.

Kayseri Merkezi

Merkezi teşkil eden heyet-i sabıka müsmir ve müfit faaliyet ibraz edememiş ve mürruzamanla duçar-ı inhilal olmuştu. Bu kere Hilal-i Ahmerimize karşı fart-ı muhabbet ve merbutiyetle mütehalli [donanmış] olan birçok azanın bi'l-içtima yeniden bir heyet-i merkeziye teşkiline başlamış^[110] olduklarından atiyen bu merkezin pek kıymetli hizmet ve muavenetlere muvaffak olacağını ümit etmekteyiz.

İncesu, Bünyan, Develi şubeleri olup İncesu'dan 750 kuruş Bünyan'dan 2.240 kuruş vürud etmiştir. [1]927 senesi bütçesi henüz gelmemiştir.

Heyet-i idare ve merkeziyeleri: İktisat Müdürü Süleyman Bey, Taşçızade Ömer Bey, Seyit Efendizade Mustafa Efendi, Maarif Başkâtibi Bekir Bey, Tütüncüzade Ahmet Efendi, Ziya Efendi, Numan Ağazade Mustafa Efendi, Çalış Ağazade Rıfat Bey, Mustafa Efendi, Bakırcızade Cemal Ağa, Hocazade Ziya Efendi, Belediye Reisi İbrahim Sefa Bey, Veznedar Raşit Bey, Tütüncüzade Ahmet Ağa, Hacı İzzetzade Ahmet Efendi'dir.

Kırklareli Merkezi

[1]925 ve [1]926 seneleri hesabı ve bütçesi ve meclis-i umumi raporu vürud etmemiş olduğundan faaliyeti hakkında kati bir malumat elde edilememiştir.

Pınarhisar, Vize ve Lüleburgaz şubeleri olup Vize'den 2100 ve Lüleburgaz'dan 12125 kuruş merkez-i umumiye irsalat vardır.

Çankırı Merkezi

[1]925 ve [1]926 seneleri zarfında bir faaliyet ve mevcudiyet ibraz ve izhar edememiştir. Ilgaz, Orta, Toht, Şabanözü ve Çerkeş şubeleri vardır^[111]

Kırşehir Merkezi

[1]925 ve [1]926 senesi hesabı gelmemiş olduğu gibi [1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporu da vürud etmemiştir. Yalnız [1]926 senesinde 112923 kuruş gibi merkez-i umumiye mühim irsalatı vardır. Mucur, Mecidiye, Avanos, Hacıbektaş ve Kaman şubeleri olup Mucur şubesinde 932 kuruş vürud etmiştir.

Kars Merkezi

[1]925 ve [1]926 senesi hesabı ve [1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporu vürud etmemiş olduğundan faaliyeti hakkında derc-i malumat kabil olamamıştır.

Konya Merkezi

Hilal-i Ahmerimizin makasid ve gaye-i amalini bi-hakkın takdir ve bu gayeyi istihdafen fevkalade mesai ve kıymetli hizmetlerle tevsi-i teşkilat ve tezyid-i varidata bezl-i vücud eden Konya Heyet-i merkeziye ve idaresi azasına alenen teşekkürü bir vecibe telakki ederiz. [1]926 senesi zarfında 1.086.914 kuruş varidat temin ve masarif-i idariye ile imdadiye

olarak 431.578 kuruş sarfiyatı vuku bulmuştur. Akşehir, Ereğli, Ermenek, Ilgın, Argıthanı, Ayrancı, Beyşehir, Bozkır, Karaman, Kızılviran, Çumra, Zıvarık, Saideli, Seydişehir, Sultaniye, Sille, Doğanbey, Kızılca ^[112] viran, İnevi'nde şubeleri olup Akşehir'den 111.500, Ereğli'den 65.615, Ilgın'dan 55.000, Beyşehir'den 28.836, Bozkır'dan 2.727, Seydişehir'den 602, Sultaniye'den 35145, Sille'den 19880 kuruş merkez-i umumiye irsalat vaki olmuştur.

[1]927 Senesi Bütçesi:

	Lira		Lira
Şuabattan irsalat	5000	Masarif-i idare	4150
Aza taahhüdatı	850	İmdat ve muavenet	700
Müsamere hâsılatı	150	Merkez-i umumiye irsalat	12800
Çiçek	250		
Şefkat pulları	1800		
İane kutuları	100		
Teberruat-ı ayniye hâsılatı	50		
Varidat-ı saire	350		
İanat	9000		
İlamat-ı adliye	100		12800
	17650		17560

Heyet-i İdare ve Merkeziyesi: Reis-i evvel Mehmet Yümni Bey, Reis-i sani Makbule Hanım, Muhasip Ahmet İzzet Bey, Kâtip Mehmet Ziyaettin Bey, Veznedar Mehmet Kâmil Bey.

Aza: Nazime Kâzım Hanım, Halis Bey, Raziye İzzet Hanım, Mehmet Ali Bey, Mehmet Ramiz Bey, Hulusi Bey, Doktor Rıfki Bey, Mehmet Arif Bey, Şakir Bey ve Süleyman Bey'dir.

Manisa Merkezi

[1]926 senesi hesabı ve [1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporları henüz vürud etmemiştir. ^[113]

Şubeleri: Alaşehir, Akhisar, Eşme, Demirci, Kasaba, Karaağaç, Kula, Gördes olup Alaşehir'den 16137 kuruş, Gördes'ten 36500 kuruş merkez-i umumiye irsalat vardır.

Kütahya Merkezi

Kütahya Merkezinden [1]926 senesi Haziran gayesine kadar vürud eden hesabata göre bu devre zarfında 9216 kuruş varidat temin edilmiştir.

Şubeleri: Altıntaş, Armutlu (Armutlu) , Etraf-ı şehir, Emet, Tavşanlı, Uşak, Gediz, Gireği olup Armutlu'dan 4520 kuruş, Emet'ten 2050 kuruş, Gediz'den 220 kuruş Merkez-i umumiye vürud etmiştir. [1]927 senesi bütçesi ve meclis-i umumi raporu gelmemiştir.

Giresun Merkezi

Giresun merkezinden [1]926 senesi gayesine kadar vürud eden hülasa-yı hesabiyeler mucibince 11560 kuruş varidat 2030 kuruş masarifat olup sene-i sabıkadan müdevver mevcudattan 74500 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vardır. Tirebolu şubesi olup [1]926 senesi zarfında 6800 kuruş merkez-i umumiye irsalatı eylemiştir. [1]927 senesi bütçesi ve meclis-i umumi raporu henüz vürud etmemiştir.

Niğde Merkezi

[1]926 senesi gayesine kadar vürud eden hülasa-i hesabiyeler mucibince 74796 kuruş varidat 1188 kuruş masarifat ^[114] 39697 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vardır.

Şubeleri: Ürgüp, Ulukışla, Bor, Nevşehir'dir. Ürgüp'ten 5150 kuruş, Bor'dan 1840 kuruş vürud etmiştir. [1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporu gelmemiştir.

Van Merkezi

[1]925 ve [1]9261111 seneleri hesabı ile [1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporu vürud etmemiş olduğundan faaliyeti hakkında malumata dest-rest olunamamıştır. Şubesi Adilcevaz'dır.

Malatya Merkezi

[1]926 senesi gayesine kadar vürud eden hesabat mucibince 79227 kuruş varidat 3061 kuruş masarifat ve 50000 kuruş merkez-i umumiye irsalatı vardır.

Şubeleri Akçadağ, Besni, Pötürge, Hekimhan, Hısnımansur, Kâhta, Arapkir'dir. Besni'den 7974 kuruş, Hekimhan'dan 7690 kuruş, Hısnımansur'dan 16.090 kuruş, Kâhta'dan 3590 kuruş ve Arapkir'den 3500 kuruş vürud etmiştir.

Muğla (Menteşe) Merkezi

[1]926 senesi hesabı ile [1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporu gelmemiş olduğundan bu merkezin faaliyeti hakkında malumat elde edilememiştir.

Şubeleri Bodrum, Fethiye, Köyceğiz, Marmaris, Milas'tır. Bodrum'dan 34974 kuruş, ^[115] Fethiye'den 30500 kuruş, Köyceğiz'den 15000 kuruş, Marmaris'ten 12000 kuruş, Milas'tan 69.000 kuruş merkez-i umumimize irsalat vaki olmuştur.

Genç ve Gümüşhane Merkezleri

Bu merkezlerden [1]925 ve [1]926 senesi hesabı vürud etmediği gibi bütçeleri de gelmemiş olduğundan derece-i faaliyetleri hakkında malumat elde edilememiştir.

Gelibolu Merkezi

Bu merkezde matlup derecede müspet ve müsmir bir faaliyet görülememiş olduğu gibi [1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporları vürud etmemiştir. Yalnız [1]926 senesi zarfında merkez-i umumiye 10.000 kuruş gönderilmiştir.

Mardin Merkezi

[1]926 senesi Eylülü gayesine kadar vürud eden hesabâtı mucibince 89.900 kuruş varidat temin eylemiş ve hidamat-ı muhtelifeye 7545 kuruş sarf ve merkez-i umumiye de 98740 kuruş irsal eylemiştir.

Şubeleri: Cizre, Savur, Midyat ve Nusaybin'dir Savur şubesinden 30200 kuruş vürud etmiştir.

[1]927 senesi bütçesi:

	Lira		Lira
Şuabattan irsalat	1000	Masarif-i idare	100
Aza taahhüdâtı	400 ^[116]	İmdat ve muavenet	400
Müsamere hâsılatı	300	Merkez-i umumiye irsalat	2800
Çiçek	200		
Şefkat pulları	500		
Varidat-ı saire	300		
İanat	600		
	3300		3300

Heyet-i İdare ve Merkeziye Azaları:

Reis-i evvel Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Müdürü Safvet Bey

Reis-i sani Doktor Cevdet Şakir Bey

Muhasip Encümen Vilayet Azasından Hasan Bey

Veznedar Belediye Doktoru Mecit Bey

Kâtip Merkez-i Sıhhiye Memuru Hasan Hüsnü Efendi

Aza: Vali Tefik Hadi Beyefendi, Tahrirat Müdürü Mithat Bey, Hükümet Doktoru Nurettin Bey, Doktor Kaymakam Salih Zeki Bey, Ziraat Bank Müdürü Mustafa Bey, Eczacı Kenan Bey, tüccardan Musa Kalav Bey, tüccardan Musa Akıllı Bey, Naciye Salih Zeki Hanım, Muallim Saime Hanım.

Heyet-i merkeziyeyi teşkil eden zevattan yeni sene için çok kıymetli mesai ve muvaffakiyetlerine intizar eylemekteyiz.

Maraş ve Mamüretü'l-aziz Merkezleri

Bu merkezlerin [1]925 ve [1]926 seneleri hesabâtı ve [1]927 senesi bütçe ve meclis-i umumi raporu vürud etmediğinden faaliyetleri hakkında malumat elde edilememiştir. Yalnız Maraş merkezinden [1]926 senesi zarfında 80600 kuruş vürud etmiştir. ^[117]

“Kısm-ı Mali”

1926 senesi meclis-i umumisince ittihaz buyurulan karar mucibince cemiyetin sene-i maliyesi Temmuz bidayeti itibar edilmesine binaen meclis-i âlilerine bu sene 1926 senesi Kânunusanisinden Temmuz bidayetine kadar olan devre-i faaliyetin hesabat-ı katiyesi ve 1 Temmuz [1]926 bilançosu takdim edilmiştir.

Varidat-ı umumiye:

Altı aylık devre-i hesabiyenin muhammen varidatı meclis-i âlilerince tasdik buyrulmuş olan bütçe faaliyetleri ve mevadd-ı nizamiyesi mucibince mevzu ve muhammen miktar 498685 lira 86,5 kuruş olup 1871 lira 19,625 kuruş fazlasıyla 500557 lira 6,125 kuruş olarak tahakkuk etmiştir.

Tahakkuk eden varidat, fazlalarıyla beraber ber-vech-i atidir.

İanat		79290 50 350
Aidat		8720 48
Satış hâsılatı		286290 28 500
Hindistan heyeti		12138 21
Faiz		34472 89
Şefkat pulları hâsılatı		16915 58 250
Müsamere hâsılatı		14699 83 250
Kurban bayramı hâsılatı		1812 26 500
Emval-i gayrimenkule bedel-i icarı		2752
Gazete hâsılatı		1527 66
Hükümet bütçelerinden tahsisat		1400 ^[118]
Varidat-ı muhtelif		2897 81 250
Çiçek günü hâsılatı		9591 88 500
Merakiz ve şubat sinin-i sabıka varidatı		28047 65 500

Bütçenin 1. ve 2. ianat ve aidat fazlalarında 31989, şefkat pulları hesabından 3084, müsamere hâsılatından 10300, kurban bayramı hâsılatından 18187, hükümet ve devair bütçelerinden tahsisat hesabından 1600, çiçek günü hâsılatından 50408 lira noksan; satış hâsılatından 61290, faiz hesabından 9472, emval-i gayrimenkule bedel-i icarından 252, gazete hâsılatından 527, varidat-ı muhtelif hesabından 897 lira fazla tahakkuk etmiştir.

İanat, aidat ve müsamere hâsılatlarının noksaniyeti diğer cemiyatın aynı menabi-i varidatımız üzerinde mesailerini teksif eylemelerinden [toplamalarından], kurban bayramı hâsılatının noksanı sadaka-i fitr ve zekât hesab-ı katisinin Tayyare Cemiyeti'yle müştereken

icra edilmesinden ve hesabat-ı katiyesinin temmuzdan sonra rüyet edilmesine mecburiyet hâsıl olmuş olmasından, çiçek günü hâsılâtının noksanı nikel ve bronz paraların mebzulen tedavül eylesmesinden, satış hâsılâtının fazla-i tahakkuku Çırağan Ambarlarımızın tahliyesini tesriyan yapılan fazla mesaiden bi'n-netice istihsal edilen fazla satıştan münbaistir. Faiz hesabı fazlası 1 Kânunusani [Ocak] 1926 bilançosuna göre hesap edilmiş ve bu devre-i hesabiye zarfındaki varidat ve geçen devreye ait veresiye satışlardan yapılan tahsilatın nemasından mütevellittir.

Masarif-i Umumiye:

Bu devre-i hesabiye bütçesiyle bütçe talimatnamesi mevadd-ı mahsusasının verdiği mezuniyetle masarif-i umumiye yekûnu 287463 ^[119] lira 98 kuruş olup tahakkukat 42079 lira 73 kuruş 313 milim noksanıyla 245384 lira 24 kuruş 965 milimdir.

Bu devre-i hesabiye zarfında masarif-i umumiyenin fasıl itibarıyla balığ olduğu miktarlar ber-vech-i atidir:

	Lira	Kuruş
1- İdare-i merkeziye maaşat ve mahsusatı	17889	54
2- “ “ masarifi	15952	35
3- Eskişehir ambarı maaşatı	13120	80
4- “ “ masarifi	6375	75
5- Neşriyat	2287	59
6- Merkez-i umumi binası inşaat ve masarif-i tesisiyesi	6208	57
7- Eskişehir ambarlarının ikmal-i inşaatı	12885	25
8- Nakliyat	17024	50
9- İstanbul ambarları teşkilatı ve satış ve tasfiye masrafı	32133	60
10- Hastabakıcı mektebi	11686	73

[6. RAPOR]

**TÜRKİYE HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ
MERKEZ-İ UMUMİSİ
TARAFINDAN
1928 SENESİ HİLAL-İ AHMER MECLİS-İ UMUMİSİNE TAKDİM
EDİLEN
1927 SENESİ İCRAATINA AİT
RAPOR**

TÜRKİYE HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ
MERKEZ-İ UMUMİSİ
TARAFINDAN
1928 SENESİ HİLAL-İ AHMER MECLİS-İ UMUMİSİNE TAKDİM
EDİLEN
1927 SENESİ İCRAATINA AİT
RAPOR

Hilal Matbaası
İstanbul Cağaloğlu Hamam Sokağı Numro 10
1928

1928 Senesi Hilal-i Ahmer Meclis-i Umumisi Riyaset- i Celilesine

Geçen sene inikad eden meclis-i umumi, merkez-i umuminin 1926 senesi icraat ve 30 Haziran 1926 tarihine kadar olan muamelat-ı maliyeye müteallik Tetkik Komisyonu raporlarını tetkik ve tasvip ve sene-i mezkûre bütçe hesab-ı katisinden heyet-i merkeziyemizi ibra ve Eskişehir-Ankara Murahhaslığı ve ayniyat bakiye-i hesabatına ait Tetkik Komisyonu kısm-ı mahsus raporunda bir kısım hesabatın mahsubunu kabul ile bir kısmının takibini ve takdim olunan takrirlerde izhar olunan bazı temenniyat hakkında da mukarrerat ittihazını merkez-i umumiye havale ve 1927-1928 senesi devre-i hesabiyesine ait bir senelik bütçeyi tasdik eylemişti.

Trablusgarp Harbi'nden başlayarak İstiklal Zaferi ve mübadele meselesinin hitamına kadar devam eden mütevali harp seneleriyle bunların tevliid ve ihdas ettiği gayritabii vaziyetlerden kurtulup dört seneden beri tabii bir devre-i mesaiye dahil olan Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin faaliyet ve muamelat-ı umumiyesini her sene muntazaman meclis-i âlilerine takdim eylediği raporlarıyla arz ederek daima teveccüh ve itimadınıza iktisab-ı mazhariyet eyleyen merkez-i umuminiz ^[3] bu raporuyla da geçen bir senelik efal ve icraatının hesabını verecektir.

Bu suretle enzar-ı tasvibinize arz edeceğimiz raporumuz başlıca: merkez-i umumi ve heyet-i idare tebeddülâtı, geçen meclis-i umumiden havale olunan hususat, menabi-i varidat, imdat ve muavenet, teşkilat-ı umumiye, merakiz ve şubat faaliyetleri ve kısm-ı mali fasıllarını ihtiva eder. ^[4]

Merkez-i Umumi ve Heyet-i İdare Tebeddülâtı

Geçen meclis-i umumide merkez-i umumiyeimiz azasından Ankara Mebusu Kınacızade Şakir, Eskişehir Mebusu Emin, Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti Hıfzıssıhha-i Umumiye Müdürü Doktor Asım İsmail, Ankara Mebusu Ali, Hanıfzade Ahmet beylerin nizamname-i esasi mucibince kura ile ihraç olunmaları üzerine meclis-i âlice yapılan intihap neticesinde Eskişehir Mebusu Emin, Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti Hıfzıssıhha-i Umumiye Müdürü Doktor Asım İsmail, Hanıfzade Ahmet beylerin ibkaen ve Kocaeli Mebusu Safvet, Afyonkarahisar Mebusu Ali beylerin tecdiden ihraz-ı ekseriyet eylemeleriyle geçen sene zarfında merkez-i umumimizi ber-vech-i ati otuz zat teşkil etmiştir:

Ahmet Fikri Bey	Doktor	Erzurum Mebusu
Ahmet Bey Hanıfzade	Tüccar	
Emin Bey		Eskişehir Mebusu
Tevfik Bey	Doktor	İçel Mebus-ı sabıkı
Tevfik Kâmil Bey		İstanbul Mebusu
Hasan Bey		Trabzon Mebusu
Hasan Bey	Alemdarzade	Tüccar
Hüseyin Hüsnü Bey		Tokat Mebusu
Hakkı Şinasi Paşa	Doktor	İstanbul Mebusu ^[5]
Reşit Galip Bey	Doktor	Aydın Mebusu
Rasim Bey	Attarzade	Tüccar
Rahmi Bey		Sivas Mebusu
Rıfat Efendi		Diyanet İşleri Reisi
Refik Bey	Doktor	İstanbul Mebusu ve Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekili
Refik Bey		Konya Mebusu
Şakir Bey		Edirne Mebusu
Safvet Bey		Erzincan Mebusu
Asım İsmail Bey	Doktor	Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti Hıfzıssıhha-i Umumiye Müdürü
Arif Bey	Çubukçuzade	Tüccar
Ömer Şevki Bey	Doktor	Sivas Mebusu
Ömer Vasfi Bey	Doktor	Numune Hastanesi Sertabibi
Ali Bey		Afyonkarahisar Mebusu

Fikret Bey	Doktor	Ertuğrul Mebusu
Fuat Bey		İstanbul Mebusu
Kâzım Hüsnü Bey		Konya Mebusu
Mahmut Bey		Siirt Mebusu
Mükerrem Bey		Isparta Mebusu
Mustafa Bey	Doktor	Çorum Mebusu
Nuri Bey		Kütahya Mebusu
Yusuf Ziya Bey		Sabık İtibar-ı Milli Bankası Ankara Direktörü

Merkez-i umuminiz meclis-i umuminin hitamını müteakip ilk akteylediği içtimada riyasete İstanbul Mebusu ve Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye ^[6] Vekili Doktor Refik Bey'i ibkaen, Reis-i saniliklere Afyonkarahisar Mebusu Ali Bey'i tecdiden ve Ertuğrul Mebusu Doktor Fikret Bey'i ibkaen müfettiş-i umumiliğe, Çorum Mebusu Doktor Mustafa ve kâtib-i umumiliğe Doktor Asım İsmail ve muhasebe murakıplığına Tokat Mebusu Hüseyin Hüsnü, vezne murakıplığına Çubukçuzade Arif beyleri ibkaen intihap ederek heyet-i idareyi teşkil eylemiştir.

Bu suretle teşekkül eden heyet-i idare azasından Reis-i sani Afyonkarahisar Mebusu Ali Bey'in kesret-i iştigali dolayısıyla 10 Teşrinisani [Kasım] [1]927 tarihinde riyaset-i saniyeden vuku bulan istifası üzerine inhilal eden riyaset-i saniyeye merkez-i umumi azasından Trabzon Mebusu Hasan Bey intihap kılınarak şimdiye kadar tedvir-i umur edilmiştir.

Bu sene zarfında Doktor Ömer Şevki ve Doktor Tevfik ve Yusuf Ziya beylerin Ankara'dan infikâkları hasebiyle merkez-i umumi içtimalarına devamları imkânı münselib olduğu cihetle kendilerinin müstafî addiyle bu içtimada da mutad veçhile kura keşidesiyle çıkacak beş zatın yerine yenilerinin tayini için yapılacak intihapta ayrıca bu üç zat yerine de diğerlerinin intihabı merkez-i umumi içtimalarının intizamı noktainazarında çok muvafık görülmektedir. ^[7]

Geçen Meclis-i Umuminin Merkez-i Umumiye Havale Eylediği Hususat

Geçen sene Meclis-i Âlileri Tetkik Komisyonu'nca heyet-i muhteremenize takdim edilen biri hâlihazır heyet-i merkeziyemizin 30 Haziran 1926 devre-i hesabiyesine diğeri Eskişehir-Ankara murahhaslığı ve ayniyat bakiye-i hesabatına müteallik raporlar tasvib-i âlilerine iktiran eylemişti.

1- 30 Haziran 1926 devre-i hesabiyesine ait birinci raporda mahsup edilmeyen bir kısım hesabatın takip ve intacı ve bazı muamelattaki usullerin tashihi hakkında serdedilen temenniyat merkez-i umumimizce nazar-ı dikkate alınarak icabına tevessül edilmiş ve istihsal olunan netayıç Tetkik Komisyonu'na arz edilmiştir. Muhterem komisyonun bu sene heyet-i aliyenize takdim edeceği raporda bu netayıce dair arz-ı malumat edilmesi tabii bulunduğundan burada fazla tafsilat vermeyi zaid addederiz.

Yine mevzubahis raporun on dördüncü sahifesinde temenni edildiği veçhile merkez-i umuminiz geçen sene icra ettirdiği teftişat-ı mütemadiyesiyle merakiz ve şubatın faaliyetlerini tahrik ve atıl bulunan şubatın tensik ve ihyası hususlarına azami surette sarf-ı mesai edilmiştir; heyet-i teftişiyemizin faaliyeti mebhasında tesadüf edilecek tafsilat bu hususta heyet-i muhteremenizi tenvire hizmet eyleyecektir.^[8]

Yine mevzubahis raporun on beşinci sahifesinin sonlarına doğru memurinin temin-i istikballeri hakkında evvelki sene dermeyan olunan temenniyat tekrar edilmektedir. Filhakika Hilal-i Ahmer'in mukadderatına rapt-ı hayat ve istikbal eden memurlarımız her veçhile takdir ve sahabete layık bulunduğundan keyfiyet merkez-i umumimizce ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınarak memurlarımızın her türlü hukukunu temin ve tespit eden ve hal ve istikballerini kâfil bulunan bir memurün nizamnamesi vücuda getirilmiştir ki teklifatımız meyanında bulunan mevzubahis nizamname meclis-i âlinizin tasdikini müteakip mevki-i meriyete vaz olunacaktır.

2 - Yine Tetkik Komisyonu'nun Ankara-Eskişehir murahhaslığı ve ayniyat bakiye hesabatına müteallik olarak geçen sene meclis-i âlilerine takdim eylediği kısm-ı mahsus-ı raporunda 330-335 [1914-1919] senelerinde Eskişehir'den İstanbul'a gönderildiği kaydıyla ihraç muamelesi yapıldığı halde kayıtları bulunamayan arpa, bulgur, nohut, buğdaydan ibaret dört kalem erzak; koyun, keçi ve kara sığır gibi mevaşi ve keزالık [1]925 muvazene-i hesabiyesi mucibince heyet-i sabıkanın heyet-i hazıraya devretmesi lazım geldiği halde noksan zuhur eden ve fire suretiyle mahsup olunamayan fasulye noksanı ve Ankara merkezince yapılan mubayaat üzerine Ankara'dan İstanbul'a gönderildiği tespit kılınmasına rağmen İstanbul ambarlarına ithaline dair kayıt görülmeyen fasulye, pirinç ve mercimekten ibaret üç kalem erzak hakkında takibat icrası temenni edilmektedir:

Merkez-i umuminiz icra eylediği tahkikat ve tetkikat-ı amikaya rağmen bu babda müspet bir netice istihsal edemediği gibi mezkûr noksanların suret-i ziyanda ne sabık merkez-i umumiye teşkil eden ^[9] zevatın ne de Eskişehir-Ankara murahhaslığının sun ve taksiri olmadığına kanaat getirerek takibatta bulunulmasına imkân görememiştir. Harb-i umumi ve İstiklal Harbi gibi en çetin mücadele zamanlarına tesadüf eden mevzubahis erzak ve mevaşinin mahza [özellikle] ahvalin fevkaladeliğinden dolayı kayıtları muntazam tutulmadığı ve bu suretle zayıat görüldüğünü kabul eden merkez-i umuminiz bu ahval-i

fevkalade hesaplarının kâffesinin mahsubunu meclis-i âlilerinden temenniye karar vermiştir. Temenniyat-ı vakıamızın heyet-i aliyece mazhar-ı tasvip olacağı ümidini izhar eyleriz.

İstanbul Murahhaslarının Teklifatı: Geçen sene muhterem İstanbul murahhasları tarafından takdim edilip bir kısım mevaddı meclis-i âlice intaç olunduktan sonra mütebakisi merkez-i umumiye havale buyrulan takrirlerinden münderiç mevaddan biri olarak bilcümle Salib-i Ahmerlerde müteamil olduğu üzere Hilal-i Ahmer ellinci yıl döneminin 1927 senesi zarfında tesidi [kutlaması] teklif edilmekte idi. Bu husus daha o zaman merkez-i umuminizce teemmül edilmekte [etraflica düşünülmekte] olduğu gibi bu babda bazı tasavvurat da mevcut olduğundan muhterem İstanbul murahhaslarının da gösterdikleri arzu ve alaka da bittabi layık olduğu ehemmiyetle nazar-ı itibara alınmış ve mevsim ve zaman ve tesidin icrasına mani olabilecek her türlü mahaziri nazar-ı dikkate alarak en münasip bir gün olmak üzere 23 Kânunuevvel [Aralık] [1]1927 tarihi tespit olunmuş ve yarım asırda bir defa nasip olabilecek böyle büyük bir günün merkez-i umumi ile beraber bilcümle vilayet Hilal-i Ahmer merkezleri tarafından da tesidine karar verilerek her tarafta aynı zamanda tatbik olunmak üzere müşterek bir program ihzar ve keyfiyet Hilal-i Ahmer merkezlerine tamim edilmiştir. ^[10]

Filhakika 23 Kânunuevvel [Aralık] Cuma günü, büyük Türk vatani dahilinde necip milletimiz ve muhterem matbuatımız tarafından Hilal-i Ahmer'e karşı tezahürat-ı azime izharına vesile olmuş ve Ankara'da Hale Salonu'nda merkez-i umumi tarafından yapılan merasime Büyük Millet Meclisi Reisi ve Başvekil Paşalar hazeratı, heyet-i vekile aza-yı kiramı, muhterem mebuslarımız, erkân-ı mülkiye ve askeriye ve kardeş cemiyetler erkânı ve cemiyetimiz azası icabet buyurdıkları gibi bütün Hilal-i Ahmer merkezlerinde de aynı günde yapılan resm-i kabullerde başta valiler olmak üzere kumandanlar, erkân-ı vilayet, cemiyat-ı saire murahhasları ve Hilal-i Ahmer azası iştirak etmişlerdir.

Tesid merasiminde her vilayet merkezinde –mevcut nevilerine göre– musiki bulundurulmuş ve merasime iştirak buyuran zevat Hilal-i Ahmer'in şerefiyle mütenasip bir surette izaz ve ikram ve merkezlerimiz reisleri taraflarından Hilal-i Ahmer'in elli senelik tarihçe-i faaliyetine mütedair nutuklar irad olunmuştur.

Kemal-i fahr u şükrarla şurada kaydetmek isteriz ki Ankara ve İstanbul yevmi matbuatı ile vilayet gazeteleri dahi bu mesut gün vesilesiyle güzide sütunlarını cemiyetimizin yarım asırlık mesaisine tahsis eylemişler ve ayrıca Hilal-i Ahmer'in mazhar olduğu umumi teveccühten, vezaifimizin ulviyetinden ve Hilal-i Ahmer'e yardım lüzumundan bahis kıymetdar makaleler neşretmişlerdir. Bu hususta icap eden her türlü vesaiki matbuata isal etmeyi merkez-i umuminiz bir an ihmal etmemiştir.

Merkez-i umuminiz tesid münasebetiyle her taraftan tebrik telgrafları aldığı gibi bilhassa Cenevre Beynelmilel Salib-i Ahmer Merkez Komitesi, Sovyet Şark Münasebat-ı Harsiye ve Sovyet Salib-i Ahmer cemiyetleri ve Sovyet ^[11] sefaret-i zirde suret-i mütercemelerini arz eylediğimiz telgrafnameleri keşide etmek suretiyle beyan-ı tebrikat eylemişlerdir, bittabi merkez-i umuminizce de bu tebrikata mukabele edilmiştir.

Ankara'da Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti'ne

Cenevre 22 Kânunuevvel [Aralık] 1927

Hilal-i Ahmer'in ellinci yıldönümü münasebetiyle en samimi temenniyatımızı izhar ve şimdiye kadar mesbuk olan icraat ve mesai-i bergüzidesini tebrik eder, atiyen dahi muvaffakiyetleriniz için en har temennilerimizi takdim eyleriz.

Cenevre Beynelmilel Salib-i Ahmer Merkez Komitesi

Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyet Muhteremesine

Ankara 22 Kânunuevvel [Aralık] [1]927

Dost Türk Cumhuriyeti Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin ellinci devr-i senevisi münasebetiyle en samimi tebrikatımı takdim ile kesb-i şeref eylerim.

Sovyetler İttihadı Ankara Sefiri: Suric

Ankara'da Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti'ne

Moskova 21 Kânunuevvel [Aralık] [1]927

Türk Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin ellinci yıldönümü münasebetiyle Sovyet Şuraları Hilal ve Salib-i Ahmerleri namına arz-ı tebrikat ^[12] eder ve gerek Türk Hilal-i Ahmeri'nin ve gerek müşterek insani gayemizin inkişafı için temenniyatta bulunuruz.

Reis: Tukizre[?]

Ankara 'da Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti'ne

Moskova 21 Kânunuevvel [Aralık] [1]927

Dostumuz Türk Cumhuriyeti Hilal-i Ahmeri'nin ellinci yıldönümü münasebetiyle en halis temenniyatımızı arz ederiz; Hilal-i Ahmer'in istiklal mücadelesi esnasında gösterdiği muvaffakiyete bundan sonra da nail olacağına ve bu suretle Türk milletine büyük hizmetler ifa edeceğine kani bulunduğumuzu da ilave eyleriz.

Rus Sovyet Şuralar İttihadı ile Memalik-i Ecnebiye Arasında Münasebat-ı Harsiye Reisesi Kamanova

Ellinci yıldönümünün tesidi hakkında tafsilen vaki olan maruzatımızı hülasa etmek istersek diyebiliriz ki tesid günü olarak intihap olunan 23 Kânunuevvel [Aralık] tarihinde Hilal-i Ahmer namı bütün Türkiye dahilinde mazide bir misline daha tesadüf olunmayan çok samimi tezahürat ile tebci edilmiş ve şüphesiz ki cemiyetin elli senelik faaliyet ve mesaisi gerek nutuklar ve gerek matbuat ile her tarafta tekrar olunmak suretiyle Hilal-i Ahmer'e muavenet his ve fikri bunu henüz idrak edemeyen çok mahdut bir kısım halka kadar yeniden bütün ruhlara hâkim olmuştur. ^[13]

*

**

Yine muhterem İstanbul murahhaslarının marrü'l-arz takrirlerinde hastabakıcı mektebimizin sayılı miktarda yetiştirdiği hemşirelere inde'l-icab müfit ve müzahir bir kuvvet olmak üzere hastabakıcılık serbest kurslarının güçadı hakkındaki temennileri muvafık görülerek bu kursların İstanbul merkezinde tesisi için iktiza ettiği bildirilen sekiz yüz lira tahsisat İstanbul merkezine ita olunmuştur. Merkezimizin bu kursları güçad ve idare suretiyle sebk eden mesaisini takdirlerle zikrederiz.

*

**

Dini ve milli bayram günlerinde posta ve telgraf idarelerince ber-mucib-i kanun sarf edilecek şefkat pullarının vilayetlerde merkez ve şubeler vasıtasıyla posta idarelerine tevdi ve hâsılâtın o merkez ve şubeye aidiyeti hakkında muhterem İstanbul murahhaslarının marrü'l-arz takrirlerinde tekrar ettikleri tekliflerinin, gerek geçen seneki raporumuzda gerek meclis-i âlide dermeyan eylediğimiz izahat veçhile usul-i muhasebimiz ve Posta ve Telgraf ve Telefon Müdüriyeti Umumiyesi ile bu babda tespit eylediğimiz şekl-i itilaf noktainazarından tatbikine merkez-i umumice imkân görülmemiştir.

Kezalik Tayyare ve Himaye-i Etfal cemiyetleriyle cemiyetimiz arasında bir nispet-i muayyene dahilinde taksim olunmak üzere Tayyare Cemiyeti tarafından derç edilecek sadaka-i fitr, zekât, kurban derileri hâsılâtından her merkez ve şube mıntikasında toplanan miktarın o merkez ve şube hesabına irad kaydı hakkındaki muhterem İstanbul murahhaslarının teklifleri geçen meclis-i umumice kabul edilmiş ise de bu hususta merkez-i ^[14] umumimizce ibraz olunan büyük hüsnüniyete rağmen geçen bir senelik tecrübe devrinde Tayyare Cemiyeti Merkez-i Umumisi'nden müfredat itibarıyla bu hususta defaten hesap alınamaması ve bu hâsılâtın her taraftan muayyen zamanda ve bir defada gönderilemeyerek kısım kısım irsali yüzünden her merkez ve şube hissesinin tefriki imkânsız kalmış ve bu suretle geçen sene ittihaz buyrulan marrü'l-arz kararın maalesef tatbiki çaresi bulunamamıştır.

Esasen vaki olacak irsalatlarıyla merkez-i umumiyi takviye eylemeleri âli vezaifinden bulunan merakiz ve şubatımız için başka suretle temin-i hâsılât sahası çok geniş olduğu gibi, merkez-i umumice toplanan bütün varidat nizamname-i esasi mucibince Hilal-i Ahmer'e teveccüh eden hidemata münhasır ve memleketin her tarafına şamil bulunarak icap eden muavenet hususatına sarfı mukarrer ve herhangi bir yerde zuhur edecek bir vaka üzerine derakab umumi muavenete tahsisi tabii bulunduğundan bi'n-nefs merkez-i umumice istihsali kolay kabil olan bu varidattan sarf-ı nazarla sadaka-i fitr, zekât, kurban derileri hâsılâtını bütçelerine vaz eylememelerinin daha muvafık olacağını arz ve teklif eyleriz.

*

**

Muhterem İstanbul murahhaslarının marrü'l-arz takrirlerinde Naşit Otucyan Bey tarafından vücuda getirilen teberru karnelerinin istimaline dair teklif vardır, bu hususu da tezekkür eden [görüşen] merkez-i umuminiz şimdilik yaka rozetlerinin tamimini münasip görerek külliyetli miktarda siparişatta bulunmuş olup vürudunu müteakip merakiz ve şuabata tevzi edilecektir. ^[15]

Menabi-i Varidat

Mevcut menabi-i varidatımıza ilaveten geçen sene dahi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce devlet inhisarına alınan oyun kâğıtlarının beher destesine mevzu yüz kuruş inhisar resminden dörtte üçü yani yetmiş beş kuruşunun Hilal-i Ahmer'e terk ve tahsisi temin kılınmıştır ki çok esaslı olan bu membadan senevi yüz elli bin lirayı müteceviz hâsılât temini muhtemeldir.

Büyük Millet Meclisi'nce bu hususta ısdar edilen kanun suretini ber-vech-i zir enzar-ı ittılâa arz eyleriz:

Resmi Ceride: 5 Temmuz [1]1927

Oyun Kâğıtları İnhisarı Hakkında Kanun

21 Haziran 1927

Kanun Numarası: 1118

Madde 1- Her nevi oyun kâğıtları “çocuklara mahsus oyuncak kâğıtları hariç” ithal, imal ve fûruhtu devlet inhisarındadır. Bu inhisar hükümetçe doğrudan doğruya veya bilvasıta idare edilebilir.

Madde 2- Oyun kâğıtları beher destenin mal olduğu fiyat üzerine yüz kuruş inhisar resmi ilave olunarak satılır. ^[16]

Bu inhisardan mütehâsıl varidattan yüzde yetmiş beşi Hilal-i Ahmer Cemiyeti'ne muavenet olmak üzere terk ve tahsis olunur.

Madde 3- Bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren İnhisar İdaresi'nin müsaadesi haricinde oyun kâğıtları ithal, imal ve fûruhtu memnu olup bu memnuiyete riayet etmeyenler hakkında gümrük kanununun altmış dördüncü maddesi tatbik ve yedlerinde bulunacak beher deste kâğıt için resm-i muayyen on misil olarak istifa olunur.

Madde 4- Dahilde oyun kâğıdı imal edenler, İnhisar İdaresi'nin müsaade-i mahsusasıyla ve ikinci maddede mezkûr resmi ita ve desteler üzerine alamet-i mahsusayı vaz eylemek şartıyla imalata devam edebilirler.

Madde 5- Üzerinde İnhisar İdaresi'nin alamet-i mahsusasını haiz olmayan kâğıtları istimal edenlerden beher deste için beş misli inhisar resmi istifa olunur.

Madde 6- Bu kanunun neşrinden mukaddem sipariş edilmiş bulunduğu vesaik-i lazimesiyle ispat olunan oyun kâğıtları iki ay zarfında Türkiye gümrüklerine vürud etmek şartıyla İnhisar İdaresi'nce maliyet fiyatlarına yüzde on zam ile mubayaa veya resmi alınarak damga vazı suretiyle fûruhtuna müsaade olunur.

Madde 7- Hariçten ithal etmek üzere oyun kâğıdı sipariş etmiş bulunanlar bu kanunun neşrinden itibaren on beş gün zarfında sipariş ettikleri kâğıtların miktar, ecnas [cinsler] ve kıymetlerini mübeyyin bir beyannameyi İnhisar İdaresi'ne veya mal dairelerine vermekle mükelleftir. ^[17]

Madde 8- Bilumum oyun kâğıdı satıcıları bu kanunun neşrinden itibaren otuz gün zarfında ellerinde bulunan kâğıtların miktar, cins ve kıymetlerini müşir olmak üzere bir beyannameyi İnhisar İdaresi'ne vermeye mecburdurlar. Bu beyannamelere göre mevcut oyun kâğıtlarından inhisar resmi, evvelce verdikleri istihlak resimlerinin mahsubu suretiyle, alınarak alamet-i mahsusa vaz olunur.

Madde 9- Yedinci ve sekizinci maddelerde zikredilen müddetler zarfında beyannamelerini vermemiş olan toptancılardan tehhür eden her gün için elli ve perakendecilerden on lira ceza alınır.

Madde 10- Oyun kâğıtlarından 30 Eylül 1326 [1910] tarih ve 33 numaralı kanun mucibince alınan istihlak resmi ilga olunmuştur.

Madde 11- Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 12- Bu kanunun hükmünü icraya maliye vekili memurdur.

Şu suretle devlet inhisarına geçen oyun kâğıtlarının hazineye niyabeten [vekâleten] celp ve ithal ve fûruhtu hakkı son zamanlarda Maliye Vekâlet-i celilesince muvakkaten merkez-i umumimize tevdi ve merkez-i umumimizce de memnuniyetle kabul edilmiştir.

El-haletü-hazihi memleket ihtiyacına muktezi oyun kâğıtlarının cemiyetimiz vasıtasıyla celp ve ithal ve fûruhtuna başlanmış olup istihsal edilecek netayicin gelecek sene meclis-i umumisine arzı tabiidir. Mamafih oyun kâğıtlarının satışı miktarına ve memleketin ihtiyacına göre bu inhisarın cemiyet menafine daha ziyade hadim bir ^[18] tarzda inkişafı için lüzum görüldüğü takdirde arz olunan resmin bir miktar tenkisine teşebbüs olunması da mukarrerdir.

Menabi-i varidat temine müteallik olarak geçen sene icra eylediğimiz teşebbüsat meyanında sinema filmleri ile gramafon plaklarının da Hilal-i Ahmer namına celp ve ithali Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne teklif edilmiş ise de gerek tecdid-i intihap ve gerek meclis-i âlinin deruhte ettiği vezâifin kesreti dolayısıyla bu hususta henüz müspet bir netice istihsaline muvaffak olunamamıştır. Önümüzdeki sene zarfında intacını kaviyyen memul eylemekteyiz.

Bütçe hesab-ı katilerinde tetkik buyrulacağı üzere şefkat pulları, ilamat-ı adliye ve mehakim evrakı ... ilah şimdiye kadar mevcut menabi-i varidatımızdan azami surette istifadeye gayret edilmektedir. ^[19]

İmdat ve Muavenet

Muğla Gureba Hastanesi: Muğla Gureba Hastanesi'nin la-akall elli battaniyeye ihtiyacı bulunduğu Muğla merkezimizden işar edilmesi üzerine mezkûr hastaneye elli battaniye teberruan gönderilmiştir.

Sinop Kahtzedeleri: Sinop ve havalisindeki mahsulatın fiktanı ve kışın emsali nemesbuk bir derecede icra-yı hüküm etmesi ve Ayancık havalisindeki köyler insan ve hayvanatında telef vukuu Sinop merkezinden telgrafla bildirilmesi üzerine derhal İstanbul'dan elli bin okka mısır unu satın alınarak Sinop'a gönderilmiş ve Hilal-i Ahmer merkezimiz vasıtasıyla kahtzedegâna tevzi edilmiştir.

Erdek'te Sırbistan Muhacirleri: Sırbistan'dan gelerek Erdek'te iskân edilen muhacirlerin gerek işe gerek melbusat cihetiyle pek ziyade muhtac-ı muavenet buldukları Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâlet-i celilesinden bildirilmesi üzerine mevzubahis muhacirlerin melbusat ve işelerine sarf olunmak üzere vekâlet-i müşarünileyha emrine beş yüz lira verilmiştir.

Araç Harikzedeleri: Araç kazasına tabi İsalır köyünde vukua gelen yangından mutazarrır olanlar meyanında otuz nüfusun melbusat itibarıyla muhtac-ı muavenet buldukları mahalli kaymakamlığından^[20] bildirilmesi üzerine Eskişehir ambarımızdan otuz takım çamaşır gönderilmek suretiyle muavenet edilmiştir.

Derebucak Köyü (Seydişehir) Harikzedeleri: Konya vilayeti Seydişehir kazasının Derebucak köyünde 15 Mayıs [1]927 tarihinde yangın vukua geldiği mahallinden ve Dahiliye Vekâlet-i celilesinden bildirilmesi üzerine derhal beş yüz lirayı ve merkezlerinde mevcut yetmiş beş çadırı hamilen yangın mahalline azimet olunması Konya Hilal-i Ahmer Merkezi'ne telgrafla tebliğ edilmiş ve Reis Yünni Bey ertesi gün mahall-i mezkûra hareketle Seydişehir kaymakamı bey, müftü efendi de dahil olduğu halde muavenet-i nakdiye ifa eylediği gibi çadırlar da kurdurularak meskensiz kalan harikzedelerin ibateleri temin edilmiştir. Ayrıca Konya'da kolordu merkezinden gönderilen yirmi çadırın masarif-i nakliyesi dahi cemiyetimizce tesviye edilmiştir.

Taşköprü Harikzedeleri: Temmuz iptidalarında Kastamonu'ya tabi Taşköprü kazasında yangın vukua geldiği ve takriben sekiz yüz hane, üç yüz dükkân yandığı Kastamonu Hilal-i Ahmer Merkezimizden ve Dahiliye Vekâlet-i celilesinden işar olunması üzerine harikzedegândan muhtac-ı muavenet görülenlere tevzi olunmak üzere merkez-i umumiden evvela beş bin bilahare üç bin ki ceman sekiz bin lira gönderilmiştir.

Üsküdar Harikzedeleri: 23 Ağustos [1]927 tarihinde Üsküdar'da vukua gelen büyük yangın üzerine İstanbul merkezimizce yapılan kıymetdar muavenetlerden başka olarak ayrıca merkez-i umumimizden beş bin lira, elli takım çamaşır, elbise ve battaniye gönderilmiştir.^[21]

Salıncık (Ankara) Harikzedeleri: Ankara'nın Yabanabat kazasına tabi Salıncık'ünde yangın vukuu Ankara vilayetinden bildirilmesi üzerine muhtac-ı muavenet eşhasa beş yüz lira miktarında muavenet-i nakdiyede bulunulmuştur.

Reşadiye (Muğla) Hareketzedeleri: Muğla'nın Marmaris kazasına tabi Reşadiye nahiyesinde hareket-i arz vukua gelmesi üzerine Muğla merkezimiz vasıtasıyla muhtac-ı muavenet hareketzedegânına iki bin lira gönderilerek tevzi ettirilmiş ve Marmaris kaymakamlığından zirde sureti münderiç telgrafname varid olmuştur:

Vuku bulan hareket-i arz dolayısıyla kazamızın Reşadiye nahiyesi felaketzedegânına tevzi edilmek üzere irsal buyurulan iki bin lira bi'l-vürud muhtacine tevzi edilmekle halk namına teşekkür olunur.

Marmaris 11/3

Marmaris Kaymakamı

Hikmet Ali

İran'da kalan Türkler: Rumiye [Urumiye] Başşehbenderliği'nden havza-i memuriyetine dahil olan Hoy, Salmas, Savcıblak, Vesite havalisinde harp münasebetiyle kalan bazı Türkler bulunduğu ve bunların anavatana avdet arzusunu ihzar eyledikleri Rumiye Başşehbenderliği'nden bildirilmesi üzerine mumaileyhimin avdetlerini temin için mezkûr başşehbenderlik emrine bin lira gönderilmiştir.

Kirmanşah Havalisindeki Türk Üserası: Harb-i umumi bakayasından bazı üseramızın Kirmanşah havalisinde kaldıkları ve ana-^[22] vatana avdet etmek arzusunda buldukları ve ancak bunlardan bazılarının tehhül etmiş [evlenmiş] olmalarına binaen aileleri ve çocuklarının da bulunduğu Kirmanşah şehbenderliğinden Hariciye Vekâlet-i celilesine işar ve bunların Hilal-i Ahmer'in muavenetiyle Türkiye'ye nakilleri vekâlet-i müşarünileyhadan talep ve iltimas edilmesi üzerine bu hususta cemiyetimize tevdi kılınan liste mucibince 46 erkek, 11 kadın ve 12 çocuğun masarif-i seferiyesi- beher nüfus altmış dört Türk lirası hesabıyla- ceman 14 016 lira Kirmanşah şehbenderliği emrine gönderilmiş ve şu suretle mumaileyhimin anavatana avdetleri temin edilmiştir.

Suriye'de Kalan Türkler: Birtakım esbap ve avamil [sebepler] tahtında Suriye ve Irak'ta kalarak halen avdet edemeyen Türklerin anavatana avdetleri esbabının istikmali Hariciye, Dahiliye ve Müdafaa-i Milliye Vekâletlerinin işarına atfen Başvekâlet-i celileden talep olunması üzerine mevzubahis vatandaşların avdetlerini teshile medar olmak üzere cemiyetimiz tarafından 10 000 lira tahsis edilmiştir.

Müteferrik Müracaatlar: Bunlardan başka yine muhtelif sebepler tahtında Bağdat, Hankin, Şarki Erden, Hudeyde vesair mahallerde kalarak anavatana avdet edemediklerinden bahis ile cemiyetimiz tarafından nakillerini mektup ve istidalar ile talep eden müteferrik esirlerimizin bu müracaatları nazar-ı itibara alınmış ve masarif-i seferiyeleri cemiyet tarafından tesviye edilerek celplerine tevessül edilmiştir.

Kezalik muhtelif vasıtalarla Ankara'da bulunmakta iken yol masrafı temin edememekten dolayı memleketlerine avdet edemeyen bazı malulin ve muhtacinin de müracaatları hüsn-i telakki edilmekte ve gidecekleri yere kadar cemiyetimizce sevkleri temin kılınmaktadır.^[23]

Teşkilat-ı Umumiye

İdare-i Merkeziye Aklamı: İdare-i merkeziye aklamını teşkil eden muhasebe, tahrirat ve vezne şubeleri geçen seneki meclis-i âlilerinin tasdik buyurdukları kadro dahilinde olarak 1927 senesinde de vezaif-i mevdualarını hüsn-i ifa eylemişlerdir.

Altmış dört merkez ve dört yüz elli müteceviz şubelerimizin ve doğrudan doğruya merkez-i umumimize merbut müessesatın muamelat-ı maliyesi, madensuyu işleri, kıymet-i itibariyeyi haiz makbuz, ilamat-ı adliye ve pul veznesi ve müfettişlerden varid olan teftiş layihalarının icap ettirdiği takibat bir müdür, bir mümeyyiz ve dokuz memurdan ibaret bulunan muhasebe şubemiz tarafından matlup bir intizam ve mükemmeliyet içinde tedvir edilmiştir.

Bir müdürle bir evrak memuru ve bir kâtipten ibaret tahrirat şubemize bir sene zarfında 8982 evrak varid olduğu gibi muhasebe ve tahrirat şubelerinden yazılarak bu şubece sevk edilen tahrirat ve evrak yekûnu 15 759 adede baliğ olmuştur; gerek vürud eden gerek sevk edilen bilumum tahrirat ve evrakın muamelat-ı kaydiyeleri; dosyaları bir intizam-ı tam arz ettiği gibi herhangi bir işin de tedahülde kalmamasına azami itina olunmuştur. Kezalik meclis-i umumi ve merkez-i umumi ve heyet-i idare zabıtname ve mukarreratı muntazaman bu şubemiz tarafından defter-i mahsuslarına kayıt ve iktizaları ifa ve cemiyet teşkilatına dahil bilumum memurunin sicilatı tanzim olunmuştur. ^[24]

Asgari memurla çok iş görmeyi şiar ittihaz eden merkez-i umumimiz vezaif-i mevdualarını hüsn-i ifada azami say u gayret ibrazından hali kalmayan memurlarının bu mesaisini takdirle zikreder.

Heyet-i Teftişiyeye

[1]1926 senesinde teşkil olunan heyet-i teftişiyemiz dört müfettişten ibaret iken geçen sene meclis-i âlilerince ittihaz buyurulan karar üzerine mesailerinden azami istifade edilmekte olan müfettişlerimizin miktarı altıyı iblağ olunmuştu, bu suretle tevessü eden heyet-i teftişiyemiz kadrosuna nazaran geçen sene arz olunan müfettişler talimatnamesinde mevcut dört teftiş mıntıkası zirdeki taksimat veçhile altı mıntika üzerine tahdit edilmiştir:

Birinci Mıntika: Ankara, Eskişehir, Çankırı, Çorum, Yozgat, Kayseri, Kırşehir, Amasya, Samsun, Tokat, Sivas.

İkinci Mıntika: İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Kocaeli, Bolu, Zonguldak, Kastamonu, Sinop.

Üçüncü Mıntika: İzmir, Manisa, Aydın, Denizli, Menteşe, Kütahya, Afyonkarahisar, Bilecik, Bursa, Balıkesir, Çanakkale.

Dördüncü Mıntika: Adana, Mersin, İçel, Antalya, Burdur, Isparta, Konya, Osmaniye, Maraş, Niğde, Aksaray.

Beşinci Mıntika: Diyarbakır, Urfa, Mardin, Siirt, Bitlis, Hakkâri, Van, Elazığ, Malatya, Gaziantep. ^[25]

Altıncı Mıntıka: Trabzon, Rize, Giresun, Ordu, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Karahisar-ı Şarki, Artvin, Kars, Beyazıt.

Müfettişlerimizin geçen bir senelik mesai ve faaliyetleri cemiyet için çok müfit neticeler vermiştir:

Malum-ı âlileri olduğu üzere Hilal-i Ahmer müfettişleri her uğradıkları Hilal-i Ahmer merkez ve şubesinin teftişinde münhasıran bir hesap müfettişi gibi hareket etmeyerek menabi-i varidat temini, aza teksiri, şefkat pulları ve ilamat-ı adliye evrakının suret-i sarfı gibi cemiyetin takviyesine müteallik tedavir tavsiyesiyle beraber merkez ve şube olmayan mahallerde yeniden teşkilat vücuda getirmek ve bazı mahallerde uzun zaman evvel bir teşekkül mevcut olduğu halde gerek azasının inhilali gerek esbab-ı saire dolayısıyla atıl bir vaziyette bulunduğu görülen Hilal-i Ahmer merkez ve şubelerini de ihya ve tesis eylemek vazifelerini de ifaya muvaffak olmuşlardır. Vazifelerinde ciddi mesailerini memnuniyetle müşahade ettiğimiz müfettişlerimizin bu mütevali teftişatı neticesinde yeniden 34 nahiye, 2 köy şubesi teşkil ve üç kaza şubesi ihya edilmiştir.

Müfettişlerimizin ber-vech-i maruz mesaisini zikrederken merkez ve şubelerimizin de heyet-i teftişiyemize karşı gösterdikleri teshilat ve hüsn-i kabullerini burada takdirle kaydederiz.

Bütün bir sene zarfında teftişi icra edilen ceman 218 merkez ve şubemizde herhangi bir yolsuzluğa delalet edecek bir hale tesadüf olunmadığını müftehiren arz ederiz. Hilal-i Ahmer'e karşı ciddi alaka ve samimi muhabbetle meşbu olarak deruhte eyledikleri ^[26] şefkat ve hamiyet vezaifini derin bir feragat içinde ifaya sai olan merkez ve şubelerimiz her türlü hesabatını memnuniyetle müfettişlerimize verdikleri gibi muvaffakiyet-i atiyelerini temin edecek vesayaya da ciddiyetle tevfiğ-i hareket ederek tatbikat sahasına geçmekte isticâl gösterdiklerini zikre lüzum görürüz.

Müfettişlerimiz teftiş eyledikleri mahallerde istimali icap eden defterler ve kıymetli evrak-ı adliyenin usul-i istimalini, üç ayda bir merkez-i umumiye gönderilmesi lazım gelen hülasa-i hesabiyelerin suret-i tanzim ve irsalini izah ve temin ve muamelat-ı maliye ve idariyenin nizamname-i esasi mevaddı haricine çıkmayacak bir halde cereyanını tespit suretiyle bilumum merkez ve şubelerimizin tanzim-i muamelatında esaslı amel olmuşlardır. Bu sayede her merkez ve şubemizden geçen senelere mikyas olamayacak tarzda muntazaman hesap alındığı gibi temin-i varidata matuf olarak merakiz ve şubat ihtiyacına da vakt ü zamanıyla ittila hâsıl edilip mevcudu biten yerlere icap eden makbuzlar, şefkat pulları, ilamat-ı adliye ve evrak-ı saire gönderilmiş ve merkez ve şubelerimizce de bunların sarfına azami surette gayret olunmakta bulunmuştur.

Bu suretle gerek merakiz ve şubatin kendi hususat-ı idariye ve maliyelerinde gerek merkez-i umumi ile muamelat ve muhaberatta nâzım vazifesini gören müfettişlerimiz aynı zamanda her uğradıkları merkez ve şube vezne mevcutlarının merkez-i umumimize irsalini de temin eylemişlerdir ki 1927 senesi zarfında bu nevi irsalattan merkez-i umumiye yüz elli bin lirayı müteceviz meblağ gelmiştir.

Muntazam bir heyet-i teftişiyeye kadrosu teşkiliyle merakiz ve şubatımızın ^[27] teftişatına iptidar edilmesi henüz bir sene gibi az bir müddet olduğu halde cemiyete temin

kılınan marrü'l-arz mukayyet netayicin sinin-i atiyede yüksek tekâmüllere mahzar olacağı kanaati perverde ederek bir sene zarfında icra edilen teftişat-ı mübeyyin bir listeyi karşı sayfada enzar-ı ittilanıza arz eyleriz: ^[28]

Teftiş Edilen Merakiz ve Şuabat Adediyle Mıntıklara Nazaran Suret-i İnkısamı

	Birinci Mıntıka	İkinci Mıntıka	Üçüncü Mıntıka	Dördüncü Mıntıka	Beşinci Mıntıka	Altıncı Mıntıka	Yekûn
Merakiz	10	6	4	11	4	2	37
Kaza şubesi	47	18	20	27	16	6	134
Nahiye şubesi	13	4	17	7	1	0	42
Köy veya semt şubesi	4	0	0	1	0	0	5
	74	28	41	46	21	8	218

İhyaen Teşkil Edilen:

Birinci Mıntıka: 3 kaza

Dördüncü Mıntıka: 1 kaza

Yekûn: 4 kaza

Yeniden Teşkil Edilen:

Üçüncü Mıntıka: 13 nahiye, 0 köy

Dördüncü Mıntıka: 7 nahiye, 4 köy

Beşinci Mıntıka: 1 nahiye, 0 köy

Altıncı Mıntıka: 3 nahiye, 0 köy

Yekûn: 24 nahiye, 4 köy ^[29]

Eskişehir Ambarı

Ecza, alat-ı tıbbiye ve cerrahiye, çamaşır, porselen ve makine ve tamirhane şubelerini ihtiva eden Eskişehir merkez ambarı idaresi ve şubatu vezaif-i mevdualarını geçen sene dahi hüsn-i ifa eylemişlerdir.

İstanbul'dan vürud eden ecza ve malzeme-i sıhhiye ile Eskişehir ambarlarında bulunanlar tevhid edilip büyük kısımlar halinde sandıklara konarak etiket vaz edilmiş ve talep vukuunda hemen ihzar edilebilmek için her nevinden birer miktarı dolaplara ve raflara ayrılmıştır; aynı zamanda İngilizlerden mubayaa edilen ecza meyanında henüz tasnif edilmeyen 354 kalem ecza-yı tıbbiyenin cinslerini tefrik ve şubede mevcut 904 kalem ecza meyanına ithal ve kâffesi meyanında bir cinsten oldukları halde başka başka numaralarda ve aynı veçhile başka başka cinslerden olup aynı numaralarda mukayyet bulunan ecza-yı tıbbiye tevhid ve tefrik ve mürur-u zaman veya suver-i saire ile bozulanlar kezalik tefrik ve ism ü sıfat-ı mümeyyizleri yanlış görülenler de tashih kılınmış ve bu şubeden merakiz ve şubata 1825 takım imdad-ı sıhhi levhası gönderilmiştir.

Çamaşır şubesinde mevcut 132 560 parça müceddet eşya tetkik edilerek şekil ve nevilerine göre 140 kaleme tefrik ve eşyadan lüzum görülenler usulü veçhile silkilerek havalandırılmış ve yeniden naftalinlenerek paket yapılmak suretiyle hüsn-i muhafazalarına itina edilmiştir. Müstamel eşyadan ceman 52 652 parça çamaşır ^[30] yıkattırılarak temizlendirilmiş ve muhtac-ı tamir olanlarının tamiratı; bi'l-icra yeniden paket yapılarak raflarına kaldırılmıştır.

Porselen şubesinde mevcut 702 kalem eşyadan tasnif ve şekil ve nevilerine göre 831 kalem olarak tespit ve tanzim edilmiş ve istimale gayrisalih görülen 1347 parça eşya diğer bir ambara naklolunmuştur; mevcut çadırlardan 1188 çadır ile 1140 etek açılarak muayene ve muhtac-ı tamir görülenler tefrik kılınmış ve çadırlar havalandırılmıştır.

345 mahrutı 66 adet iki direkli çadır ile bunların teferruatı olan 528 etek ve 150 adet kılıf tamir ettirilmiş ve 72 adet iki direkli çadırın tamirine de el-haletü-hazihi devam edilmekte bulunmuştur. Bu şubeye ait olarak ayrıca muhtac-ı tamir ve termim bulunan eşyadan 80 gaz sobası, 52 adet yemek kovası, 15 adet banyo, 33 adet karpit lambası, 275 adet komodin ve 96 adet lavabo boyattırılmış ve pas tutmaya müstait eşya kâmilen yağlattırılmıştır.

Geçen sene İstanbul ambarlarından ve mevaki-i muhtelifeden bu şubeye gelen 2 013 385 parça eşyanın ithal muamelesi ifa, kayıtları tanzim ve Afyonkarahisar Madensuyu İdaresi'ne de 130 parça eşya irsal edilmiş ve Eskişehir Tayyare Müfettişliği'ne 15 baraka devir ve merakiz ve şubata, bu şubeden 397 iane kutusu ve 869 200 rozet sevk olunmuştur.

Otomobil, makine ve tamirhane şubesinde de zirde müfredatı muharrer otomobil, kamyon, makine vesairenin tamiratı icra ^[31] edildiği gibi makine şubesine ait olduğu halde şimdiye kadar porselen şubesinde bulunmakta olan 752 kalem eşyanın porselen şubesinden devir ve teslim muamelesi ifa edilmiştir.

Makine Şubesinde İcra Edilen Tamirat

Adet			
20	Ma-teferruat	Karoserisiz Voksol [Voksal] hasta nakliye otomobili	Tadil
2	“	“ Ford “	“
1	“	Ford kamyoneti	“
1	“	Kamyon	“
1	“	Yangın otomobili	“
1	“	Röntgen Albion kamyoneti	“
1	“	Brazye kamyoneti	Tadil
1	“	Voksol kamyoneti	Tamir
1		Yedek Voksol motoru	
6		Seyyar fırın	
5		Seyyar yemek arabası	
1		Demir dolap	
1		Yemek sobası	
8		Ameliyat masa sandığı	
2		Ameliyat masası	
24		Ameliyat karyolası	
30		Etajer	
1		Su filtresi ^[32]	
2		Dikiş makinesi	
1		Albion benzin motoru	
1		Su imla makinesi	
4		Etüv	

Ambarların hidemat-ı umumiyesine müteallik olarak ambarların önünde tesis için evvelki sene teşebbüs eylediğimiz küçük istasyon binası ve makas inşasına Anadolu Şimendifer İdaresi'nce başlanması temin edilmiş ve hitamı kuvve-i karibeye gelmiştir.

Vakt-i harpte Hilal-i Ahmer'ce ifa edilecek hidematın muvaffakiyete iktiranı hususunda hayati bir ehemmiyeti haiz bulunan bu istasyonun inşası için Anadolu Şimendifer

İdaresi nizamnamesi mucibince ambarlar önünde talep edilen 6171 metre murabbai arazinin bila-bedel Şimendifer İdaresi'ne terki kabul edilmiş ve muamele-i ferağiyesi yapılmıştır.

Kezalik vakt ü zamanında matlup ve müntahap hidematın istilzam ettireceği eşyanın bir kadrosu tanzim edilmekte olup bu kadroya nazaran ihtiyacat miktarı tespit ve bu ihtiyacat haricinde görülen eşya tasfiye edilecektir. Şimdiden Avrupa fabrikalarından beheri 5040 İsviçre frangı kıymetinde olarak 50 büyük seyyar hastane çadırı merkez-i umumice mubayaa olunmuş ve çok mükemmel evsafı haiz olan ve her birinin ilave kısımları da ayrıca tedarik edilmiş bulunan bu çadırlar vürud ederek tesellüm edilmiştir. ^[33]

Afyonkarahisar Madensuyu İdaresi

Bir müdür ve bir kâtibe muhavvel [bırakılmış] bulunan Afyonkarahisar Madensuyu İdaresi'nce geçen sene zarfında membada 230 000 küsur ve bir litrelik ve 65 000 küsur yarım litrelik, madensuyu şişesi imla ve mahall-i muhtelifeye sevk edilmiştir. Dünyanın en iyi madensularından madud bulunan Afyonkarahisar madensuyu, bilhassa idaresi cemiyetimize intikal ettikten sonra halkımız arasında gittikçe revaç görmektedir. Avrupa'dan celp ettiğimiz halde membada vücuda getirilecek tesisat dolayısıyla henüz mahallerine konulamayan imla, temizleme ve filtre makinelerinin bu ilkbaharda yapılması mutasavver inşaatın hitamını müteakip mahallerine vazı ile istihsal kuvveti tezayüd edeceği gibi fenni usul dahilinde istihsal edilecek suyun evsafı da iyileşerek satışının da o nispette terakki eyleyeceği tabiidir.

Merkez-i umumimizin gerek İstanbul, gerek Ankara'da temin ettiği bayilerle akteylediği mukavele mevaddına riayet olunmadığını görerek mevcut mukavelatı fesih ve İstanbul'da ve Ankara'da birer depo temin ederek suyun satışını bizzat idare etmeye başlamıştır. Mahall-i saireden talep edilen sular bittabi bizzat membadan veya İstanbul ve Ankara depolarından gönderilmektedir.

Mecmua İdaresi

Mecmua İdaresi: Cemiyetimizin vasıta-i neşriyesi olan mecmuamız dahi geçen sene vezaif-i neşriyesine devam ve ellinci senenin tesidi münasebetiyle bir de fevkalade nüsha neşreylemiştir. ^[34]

Hastabakıcı Mektebi

Dördüncü sene-i dersiyisini idrak eden hastabakıcı mektebimiz her gün daha ziyade ilmi ve içtimai bir inkişaf ve tekâmüle mazhar olmaktadır; [1]927 senesi iptidasında 16 hastabakıcı hemşire yetiştiren müessesemiz bu sene iptidasında dahi mesleğe aşına 20 hemşire daha yetiştirmiştir. Bu hemşirelerin mezuniyet imtihanları Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâlet-i celilesi tarafından tayin buyurulan heyet-i mümeyyize dahi hazır olduğu halde icra kılınmış ve talebeler nazari ve ameli sahada çok iyi muvaffak olmuşlar ve hazır bulunanların takdirini kazanmışlardır.

Halihazırda mektebin ikinci sınıfında 19 ve birinci sınıfta 37 talebe mevcuttur. Tesisinin ilk senelerinde mektebe aile kızlarından pek az müracaat vaki olmuş idi,

müessesemiz ilk seneler talebelerine daha ziyade bugün şehir yatı mektepleri namını alan öksüz yurtlarından almış idi. Pek az zaman içinde müessesemizin tekâmülü ve tanınması ve hastabakıcı mesleğini kıymet ve ehemmiyetini işiten, takdir eden birçok aile kızları geçen sene-i dersiyeye iptidasında mektebimize müracaat ve kayıt ve kabullerini rica etmişlerdir. Bunlar arasında lisana aşına üç hanım vardır.

[1]927 sene-i dersiyesi iptidasında bu suretle mektebe 60 talebe müracaat etmiş, bunların bir kısmının tahsilinin ve bir kısmının sıhhatinin kifayetsizliği ve birkaçının mesleğe kabiliyetsizliği görülerek redlerine mecburiyet hâsıl olmuş ve 37'si üç aylık tecrübe devresinden sonra ^[35] kabul ve birinci sınıfa geçirilmişlerdir; bu hanımların mesleğe karşı heves ve gayretleri, muntazam mesailerini ileride iyi hastabakıcı olacakları kanaatini telkin etmektedir.

Birçok memleketlerde elli altmış senelik bir hayata malik olan hastabakıcı mektebimiz henüz çok yenidir. Bizde çok geç kalan bu hayır ve şefkat müessesesinin noksanlarını itmama ve Avrupa'daki emsali derecesine çıkarılmasına bütün kuvvetimizle çalışmaktayız; Avrupa ve Amerika'da pek çok takdir edilen ve müntesipleri her tarafta umumi hürmet ve muhabbete mazhar olan hastabakıcılık son iki senede memleketimizde dahi umumi teveccüh ve takdirlere nail olduğunu burada memnuniyetle kayd u işaret ederiz.

Geçen sene içinde mektebin daha ziyade tekâmülü için esaslı mesai sarf edilmiştir, geçen raporumuzda arz olunduğu veçhile iki sene evvel mektep binasıyla müştemilat ve bahçesi on bin liraya iştirâ edilmiş ve bahçesine yüz talebeyi istiaba elverişli bir konferans salonunu havi yeni bir bina inşa edilmiş idi, geçen sene de mühim inşaat ve tamirat ve tesisat yapılarak mektep, hakiki bir talim müessesesi haline ifrağ edilmiştir. Mektebin her iki binasına kalorifer tesisatı yapılarak, sıhhi surette teshininden başka yangın tehlikesi de bu suretle bertaraf edilmiştir.

Büyük bina esaslı bir surette tamir haricen tamamen ve dahilen kısmen yağlı boya yapıldı. Dahilde bir hayli tesisat ve zemin katında tadilat yapılarak yemek odaları, ütü odası, vücuda getirildi. Bahçede kalorifer dairesinin yanında yeniden bir çamaşırhane ve bir kurutma dairesi vücuda getirilmiştir. ^[36]

İlk senelerin verdiği tecrübelerden istifade eden mektep heyet-i talimiyesi, tedrisatı daha ameli ve kolay bir şekle ifrağ etmiştir; mektebe alınan talebeler kema-kân talimnamede muharrer olduğu veçhile üç ay devam eden bu tecrübe devresinden sonra kati olarak kabul edilmektedir. Bu müddet zarfında talebelere çamaşır yıkamak, ütü, dikiş, ev temizliği, sofrâ hizmeti ve yemek pişirmek gibi umur-ı beytiye yaptırılmaktadır. Bu devrede talebelerin kabiliyetleri ve hastabakıcı olmaya elverişli olup olmadıkları tetkik ve muntazam çalışanlar ve hastabakıcılığa kabiliyet gösterenler, üç ay nihayetinde kati olarak kabul edilmektedir. Bu devrede yalnız Fransızca nazari olarak tedris olunur; birinci sınıf talebeleri sabahları saat altıda hastanelere gitmekte ve öğleye kadar burada çalışmaktadırlar; bunlar nazari derslerini öğleden sonra mektepte görmekte dirler.

Avrupa ve Amerika'da emsali müesseselerde, derslerin bir kısmı projeksiyon ve sinema usulüyle tedris edilmektedir. Çok ameli olan bu usul-i tedris mektebimizde de tatbik edilmiştir. Son zamanlarda yeni sistem bir projeksiyon cihazıyla, emraz-ı içtimaiye, çocuk

hastalıkları ve çocuk bakımına ait birçok camlar (diyapozitif) mubayaa edilerek projeksiyon usulüyle tedrisata başlanılmıştır. Aynı zamanda Alman Salib-i Ahmer Cemiyeti hıfzıssıhha şubesinin delaletiyle küçük bir sinema makinesi ve hastabakıcılığa, çocuk bakımına, verem, frengi gibi mühim ve içtimai hastalıklara dair kısa ve küçük filmler celp ettirilmiştir. Talebeler bu tarz-ı tedristen büyük bir alaka ile istifade etmektedirler. ^[37]

Mektep heyet-i talimiyesi tedrisatı yalnız mektep talebelerine hasretmemiş, mektebe yakın hastanelerin hastabakıcılarını dahi nazari derslere kabul ederek müktesebat-ı ilmiyelerinin tezyidine çalışmaktadır. Kurbiyeti hasebiyle Haseki Hastanesi mektebe bir hayli hastabakıcı göndermektedir.

İstanbul merkezimiz tarafından geçen sene nihayetinde güşad edilen samariten kurslarına İstanbul'un bir hayli münevver hanımları iştirak eylediği gibi bu tedrisat dahi vesayit-i tedrisiyenin mükemmeliyeti hasebiyle en ziyade mektep konferans salonunda yapılmıştır.

Projeksiyon ve film şeklinde tedrisattan görülen ameli istifadenin daha ziyade teşmili için müessesenin kendisine mücavir olan mekteplerin talebelerine dahi dershanenin açık olduğu bildirilmiştir. İçtimai hastalıklar ve çocuk bakımı her talebeyi yakından alakadar eden mevzulardır. Erkek kız bütün gençlerimizin pek çok müstefit olacaklarını memnuniyetle kaydederiz. Daha sonra ev hıfzıssıhhasına, çocuk bakımına ait ve her vatandaşı alakadar eden bu şekil derslere civar halkı dahi davet edilecektir. ^[38]

Merakiz ve Şuabat

Cemiyetimizin insani ve hayırkâr gayelerini layık olduğu veçhile takdir buyurarak deruhte eyledikleri vazife-i insaniyeti hakikaten pek yüksek bir hiss-i hamiyet ve şefkat ile ifa eylemekte bulunan merakiz ve şuabat heyetleri, bu sene zarfında da şayan-ı şükran mesai ibraz buyurmuşlardır: Cemiyetimiz muamelatının nâzımı olan nizamname-i esasimizle sair talimatname ve mukarrerat ahkâmına şayan-ı minnet ve şükran bir surette riayet eden merakiz ve şuabatımız heyet-i muhteremesi merkez-i umumiden vaki olan umumi tebligatımızı ve müfettişlerimiz tarafından dermeyan edilen temenniyatı, daima hüsn-i telakki ederek merkez-i umumimizi takviye etmişler ve bilhassa Büyük Münci'nin [kurtarıcının- Atatürk'ün] Hilal-i Ahmer azası miktarının milletin rüş-i içtimaiyesi ile mütenasip bir dereceye çıkarılması hakkındaki irşadlarını kemal-i ehemmiyetle telakki ederek cemiyetimiz azası miktarının tezyidine fevkalade gayret buyurmuşlar ve bu babda pek müsmir netayic elde etmişlerdir. Bu münasebetle gerek merakiz ve şuabatımızda vazife deruhte ederek pek büyük feragat ve fedakârlıkla cemiyetimizin inkişaf ve tealisine sarf-ı gayret buyuran ve gerek cemiyetimiz azalığını kabul ederek müteveccih bulunduğumuz insani gayenin tahakkukunda müzaheret ve muavenetlerini diriğ etmeyen zevat-ı muhteremeye bilvesile burada teşekkürlerimizi arz ederiz. ^[39]

Edirne Merkezi

İlcaat-ı ahval ü zaman dolayısıyla bir devre-i tevakkuf geçiren Edirne merkezimiz yeni heyet-i idareyi teşkil eden muktedir ve faal zevatın mesai-i hayriye ve iktamat-ı hamiyet-perveraneleriyle ehemmiyet-i sabıkasını ihraz etmiş ve bu bir senelik devre zarfında 220 833

kuruş varidat teminine muvaffak olmuştur. İhtiyacat-ı mahalliyeyi ifa etmekle beraber bu devre zarfında merkez-i umumimize 181 400 kuruş gönderilmiştir.

Şuabatı: Uzunköprü, Keşan, Kavaklı kaza şubeleriyle Lalapaşa, Havsa, İpsala, Aynos nahiye şubeleridir.

Uzunköprü şubesinde bu sene zarfında 24 260 kuruş varidat temin ve sinin-i sabıka mevcudundan 96 426 kuruş irsalat.

Keşan şubesinde: 40 313 kuruş varidat temin ve 34 294 kuruş irsalat

Lalapaşa “ : 31 000 “ “ “ 31 000 “ “

Havsa “ : 89 375 “ “ “ 53 595 “ “ vardır.

Diğer şubelerin hal-i faaliyete getirilmelerine çalışılmaktadır.

Amasya Merkezi

Amasya merkezinin bu sene zarfında 76 722 kuruş varidatı ve 40 950 kuruş irsalatı vardır. Bir kat daha tezyid-i varidata ^[40] sarf-ı gayret olunması heyet-i idare-i muhteremeden rica edilmiştir.

Merzifon, Gümüşhacıköy kaza şubeleri Amasya merkezine merbuttur.

Merzifon şubesinde 29 091 kuruş varidat ve 19 691 kuruş irsalat.

Gümüşhacıköy şubesinde: 2199 kuruş varidat vardır.

İzmit Merkezi

İzmit merkezimiz ehemmiyet-i mevkiye ve ticariyesi itibarıyla merakiz-i mühimmemizden biridir. Bu merkez varidat-ı saireden maada bilhassa pul sarfiyatı ehemmiyet-i mahsusayı haizdir. İhtiva eylediği şuabat dahi hemen umumiyetle hal-i faaliyette olup, şayan-ı şükran mesai ibraz eylemektedirler. Mezkûr merkezimiz bu sene zarfında 676 423 varidat temin etmiş ve 556 381 kuruş irsalatta bulunmuştur.

Kandıra, Adapazarı, Hendek, Geyve, Gebze, Karamürsel kaza şubeleri ile Ermeşe, Bahçecik, Karasu, Söğütlü, Akhisar, Yalova nahiye şubeleri vardır.

Kandıra şubesinde: 61 357 kuruş varidat, 20 900 kuruş irsalat

Adapazarı “ : 212 200 “ 140 000 “

Hendek “ : 69 640 “ 33 300 “

Geyve “ : 16 517 “ 2550 “

Gebze “ : 43 550 “ 30 000 “ vardır. ^[41]

Merkez ve şubeler hesaplarını muntazaman irsal ve mesailerini nizamname ve talimatnamemize tevfiik eylemekte olmaları ayrıca şayan-ı teşekkürdür.

Antalya Merkezi

Antalya merkezimizin bu devre zarfında 183 464 kuruş varidatı ile 61 075 kuruş merkez-i umumimize irsalatı vardır. Mesailerini şayan-ı teşekkür olmakla beraber Antalya'nın ehemmiyet-i mevkiyesi ile mütenasip bir surette tezyid-i varidat hususunda sarf-ı mesai buyurulması heyet-i merkeziye ve idaresinden temenni olunmuştur.

Alanya, Akseki, Elmalı, Kaş, Korkuteli, Finike, Manavgat, Serik kaza şubeleri vardır.

Alanya şubesinde: 9247 varidat, 5850 kuruş irsalat olup, diğer şubelerin bu devre zarfında faaliyetleri meşhud değilse de bundan sonraki senelere ait merkez-i umumimize gelen hülasa-i hesabiyelere nazaran ileride müsmir ve feyyaz neticeler elde edileceği anlaşılmaktadır.

Adana Merkezi

Merakizimiz arasında müsmir faaliyetiyle bir mevki-i mümtaz ihraz eden Adana merkezimizin öteden beri ibraz eylemekte olduğu mesai ve hidematı ve bilhassa intizam-ı muamelatı şayan-ı şükrandır. Adana merkezinin ^[42] bu devre zarfında varidatı 964 804 ve merkez-i umumimize irsalatı 353 190 kuruşa baliğ olmuştur.

Karaisalı, Kozan, Kars-ı Zülkadriye, Feke, Saimbeyli kaza şubeleriyle Misis, Tuzla, Pozantı nahiye şubeleri olup:

Karaisalı şubesinde: 87 370 kuruş varidat, 78 310 kuruş irsalatı

Kozan “ : 40 000 “ 18 065 “

Kars-ı Zülkadriye “ : 3447 “ 3020 “ vardır.

Diğer şubelerin de peyderpey hal-i faaliyete girmekte oldukları meşhud olmaktadır.

Aydın Merkezi

Aydın merkezinin 61 651 kuruş şubattan mevrud mebaliğ olmak üzere bu devre zarfında 157 848 kuruş varidat ve sene-yi sabıka mevcuduyla beraber 191 450 kuruş merkez-i umumimize irsalatı vardır.

Heyet-i hazırayı teşkil eden zevat-ı muhteremeden cemiyetimizin istihdaf eylediği amal ve makasıt-ı hayriyeyi nazar-ı dikkate alarak atiyen büyük hizmetler ibraz edeceklerini ümit etmekteyiz.

Nazilli, Bozdoğan, Söke, Çine, Karacasu kaza şubeleriyle ^[43] Karapınar, Karahayıt, Köşk, Sultanhisar, Atça, Yenipazar, Bağarası nahiye şubeleri olup:

Nazilli şubesi : 29 945 kuruş varidat 8969 kuruş irsalat

Bozdoğan “ : 8777 “ 0 “

Söke “ : 5387 “ 0 “

Karacasu “ : 10 735 “ 4535 “

Karahayıt “ : 5790 “ 5790 “

Köşk “ : 22 000 “ 20 000 “

Sultanhisar “ : 11 410 “ 0 “

Yenipazar	“	:	10 700	“	10 700	“
Bağarası	“	:	12 500	“	14 028	“

varidat ve irsalatı vardır.

Şubelerin gösterdikleri mevcudiyet bilhassa sezavar-ı takdir olup atiyen daha ziyade inkişaf edecekleri hakkında pek büyük ümitler perverde etmektedir.

Ankara Merkezi

Ankara merkezimizin haiz olduğu mevki, şeref ve ehemmiyeti nispetinde bir mevcudiyet gösterememekte olduğunu bu kere de kemal-i teessürle kaydetmek mecburiyetindeyiz. İntihabını büyük ümitlerle karşıladığımız yeni heyet-i merkeziye ve idare azasının badema kıymetdar mesai ve meşkûr faaliyetlerine intizar etmekteyiz.^[44]

Bu merkezin, Çubukabat, Ayaş, Beypazarı, Nallıhan, Haymana, Balâ, Yabanabat, Kalecik, Keskin, Polatlı kaza şubeleri ile Zir, Asiyozgat nahiye şubeleri vardır.

Çubukabat şubesi	:	2031 kuruş varidat	904 kuruş irsalat
Ayaş	“	: 1670	“ 0 “
Beypazarı	“	: 20 692	“ 20 150 “
Haymana	“	: 18 265	“ 24 229 “
Balâ	“	: 2975	“ 0 “
Yabanabat	“	: 35 035	“ 37 100 “
Keskin	“	: 58 844	“ 45 818 “
Polatlı	“	: 8300	“ 7659 “
Zir	“	: 3510	“ 3400 “

kuruştur.

Bu şubelerin atiyen daha büyük bir faaliyet ve mevcudiyet göstereceklerini ümit ve temenni etmekteyiz.

Erzincan Merkezi

Erzincan merkezimizin daima bir nispet-i mütezayide ile devam edegelmekte olan gayret ve faaliyeti şayan-ı takdir ve şükran olup intizam ve muamelatıyla da şark menatıkı merakiz ve şuabatı arasında bir mevki-i mümtaz ihraz eylemektedir. Erzincan merkezimiz bu devre zarfında 107 305 kuruş varidat temin etmiş 103 000 kuruş merkez-i umumimize irsalatta bulunmuştur.^[45]

Kemah, Kuruçay, Refahiye, Pülümür, Kiğı kaza şubeleri ile Cimin, Selepür nahiye şubeleri vardır. İşbu şubelerin bu devredeki faaliyetleri pek cüzi ise de atiyen inkişaf ile ihraz-ı muvaffakiyet edeceklerini ümit etmekteyiz.

Aksaray Merkezi

Aksaray merkezimizin mesai-i meşkûresi her veçhile şayan-ı takdirdir. Bu sene zarfında 185 886 kuruş varidat ve 100 000 kuruş merkez-i umumimize irsalatı vardır.

Arapsun ve Şereflikoçhisar şubeleri olup Koçhisar şubesinden 225 028 kuruş varidat ve 168 523 kuruş irsalat vuku bulmuş ve bu şube hâlâ ibraz-ı mesai ve faaliyet eylemekte bulunduğu gibi atiyen de büyük muvaffakiyetler göstereceğini bihakkın ümit ettirmektedir.

Eskişehir Merkezi

Eskişehir merkezimiz sinin-i sabıkaya nispetle hayli faaliyet göstermiştir. Bu sene zarfında 182 066 kuruş varidat temin etmiş ve merkez-i umumimize 108 000 kuruş irsalatta bulunmuştur.

Mihalıççık, Sivrihisar, Seyitgazi şubeleriyle Mahmudiye şubeleri olup bu devre zarfında: ^[46]

Mihalıççık şubesi	:	22 845 kuruş varidat	10 304 kuruş irsalat	
Sivrihisar	“	5115	“	12 315 “
Seyitgazi	“	14 351	“	954 “ vardır.

İstanbul Merkezi

Teşkilat-ı mahsusa-i mahalliyesi ve mıntıka-i faaliyetinin ehemmiyet ve kıymeti itibarıyla cemiyetimizin bir rükn-i mühimi olan İstanbul merkezimizin heyet-i merkeziye ve idariyesini teşkil eden değerli zevat-ı muhteremenin muvaffakiyetli mesai ve hidemat-ı meşkûreleriyle bu devre zarfında “5 330 933” kuruş varidat teminine muvaffak olmuş ve merkez-i umumimize “4 673 533” kuruş irsalatta bulunmuştur.

İzmir Merkezi

Cemiyetimizin faal ve müteşebbis ve kıymetli mesai ve hidematıyla muvaffakiyetli ve müsmir neticeler temin ve istihsali hususunda en mühim bir uzvunu teşkil eden İzmir merkezimizin mesai-i mebrure ve meşkûresini lisan-ı sitayişle yâd etmeyi bir vecibe-i kadirşinasi addeyleriz. Heyet-i merkeziye ve idaresini terkip eden zevat-ı muhteremenin hidemat ve mesai-i insaniyet-perveranelerinin inzimamıyla bu devre zarfında “5 716 686” kuruş varidat temin ve merkez-i umumimize “2 605 768” kuruş irsal edilmiştir. ^[47]

İhtiva eylediği şubat hemen umumiyetle hal-i faaliyette olup daima bir nispet-i mütezayide dahilinde ibraz-ı âsâr-ı mevcudiyet eyledikleri görülmektedir.

Erzurum Merkezi

Şark mıntıka merakizi arasında kıymetdar mesaisi ile mühim hizmetler ifa eden Erzurum merkezimiz bu devre zarfında 99 620 kuruş varidat ile merkez-i umumimize 100 000 kuruş irsalatı vardır.

Pasinler, Tercan, Hınıs, Tortum, Oltu şubeleri varsa da şimdiye kadar hesabâtı gelmemiş olduğundan faaliyetleri hakkında bir malumat ahzına imkân görülemedi. Yalnız Tercan şubesinden 6600 kuruş varidat vardır.

Urfa Merkezi

Bu devre zarfında:

105 449 varidat ve 49 790 kuruş irsalatı vardır.

Suruç, Hizan, Birecik, Hilvan, Siverek ve Viranşehir şubeleri olup;

Suruç şubesi	:	9345 varidat	2500 irsalat
Birecik “	:	46 962 “	18 130 “
Siverek “	:	23 230 “	20 000 “
Viranşehir “	:	10 248 “	7348 “ vardır. ^[48]

İçel (Silifke) Merkezi

Bu merkezimiz 31 Kânunuevvel [Aralık] [1]926 tarihine kadar sinin-i sabıka hesabatını göndermiş ise de, bundan sonra hiçbir hesap göndermemiş olduğundan bu devredeki derece-i faaliyeti hakkında bir fikir hâsıl olamamıştır.

Mut, Gülnar, Anamur şubeleri varsa da bunlar da bir mevcudiyet gösterememişlerdir. Yalnız Mut şubesi bir sene zarfında ancak 4234 kuruş varidat temin edebilmiştir.

Ertuğrul (Bilecik) Merkezi

Bilecik merkezinden intizar olunan faaliyet görülememektedir. Bu devre zarfında ancak 23 936 kuruş varidat temin edilerek merkez-i umumiye gönderilmiştir. Atiyen tezyid-i faaliyetle ihzar-ı mevcudiyet etmeleri rica edilmiştir.

Söğüt, Gölpazarı, Bozüyük, Lefke kaza şubeleri ile Yerhisar, İnönü, Pazarcık nahiye şubeleri vardır:

Söğüt şubesinin varidatı 30 221 ve irsalatı 23 400 kuruştur.

Ordu Merkezi

Ordu merkezinin bu devre zarfında 8171 kuruş varidatı ^[49] olup ümit ve intizar olduğu veçhile ibraz-ı faaliyet edememiştir. Bu merkezin Fatsa, Ünye şubeleri vardır.

Ünye şubesinin bu devre zarfındaki varidatı 11 945 kuruştan ibarettir.

Artvin Merkezi

Bu merkez teşkilinden beri hesap göndermediğinden derece-i faaliyeti hakkında bir malumat edinilememiştir. Ardahan ve Borçka kaza şubeleri vardır.

Ardahan şubesinin varidatı 31 321 ve irsalatı 26 344

Borçka “ “ 26 085 “ 26 085

Merkezin mevcudiyet göstermemesine rağmen şubelerin halen olduğu gibi atiyen de büyük hizmet ve faaliyetlerinden ümit-varız.

Isparta Merkezi

Bu devre zarfında 66 763 kuruş varidat temin etmiş ve merkez-i umumiye 25 000 kuruş irsalatta bulunmuştur. Uluborlu, Eğridir, Şarkikaraağaç, Yalvaç kaza şubeleri ile Atabey, Keçiборlu nahiye şubeleri vardır.

Eğridir şubesinin 6905 kuruş varidat, 6000 kuruş irsalatı

Atabey “ 6877 “ 6094 “

Keçiборlu “ 21 447 “ 17 580 “ vardır. ^[50]

Afyonkarahisar Merkezi

Bu sene zarfında 38 061 kuruş varidatı olup tamamen merkez-i umumimize gönderilmiştir.

Bolvadin, Sandıklı, Dinar, Aziziye kaza şubeleri ile Çay, İshaklı nahiye şubeleri vardır.

Bolvadin şubesinin varidatı	65 439	irsalatı	0		
Dinar	“	“	123 000	“	50 000
Aziziye	“	“	29 970	“	36 250 kuruştur.

Şubelerin faaliyet ve intizam-ı muamelatı takdir ve şükranına layıktır.

Bolu Merkezi

Bolu merkezinin bu devre zarfında 33 834 kuruş varidat ve irsalatı vardır. Bu merkezin Düzce, Gerede, Göynük, Mudurnu kazasının şubeleri ile Akçaşehir, Çarşamba nahiye şubeleri vardır.

Düzce şubesinin varidatı	31 424 kuruş	irsalatı	15 000			
Gerede	“	“	621 336	“	“	614 454
Göynük	“	“	5819	“	“	5477
Mudurnu	“	“	30 342	“	“	20 000 kuruştur. [51]

Gerek merkez ve gerek şubelerin gösterdikleri faaliyet ve mevcudiyet şayan-ı tezkâr ve şükrandır.

Beyazıt Merkezi

Bu merkezimizden şimdiye kadar hesabat gelmediğinden faaliyet ve icraatı hakkında bir malumat yoktur.

Bozok-Yozgat Merkezi

Bu devre zarfında “22 511” varidat ve “9820” irsalat vardır.

Boğazlıyan, Akdağmadeni ve Sorgun şubeleri olup:

Boğazlıyan şubesinden	:	14 400 varidat ve 12 804 irsalat					
Akdağmadeni	“	:	11 552	“	11 518	“	
Sorgun	“	:	10 152	“	9202	“	vardır.

Burdur Merkezi

Burdur merkezimiz bu devre zarfında 21 943 kuruş varidat temin etmiştir.

Tefenni, Bucak kaza şubeleri ile Gölhisar nahiye şubesi vardır. [52]

Bu şubeler [1]927 senesinde teşekkül etmiş olduklarından bu devreye ait hesabat yoktur.

Bitlis Merkezi

Bitlis merkezinin bu devre zarfındaki varidat ve irsalatı 34 718 kuruştan ibarettir. Bu merkezin Mutki ve Muş kaza şubeleri vardır.

Bursa Merkezi

Bursa merkezimiz faaliyetine bir nispet-i mütezayide de devam ve kıymetli mesaisiyle temayüz etmiştir. Bu devre zarfında 1 039 264 kuruş varidat temin etmiş ve 385 967 kuruş merkez-i umumimize göndermiştir.

Orhaneli, Karacabey, Mustafakemalpaşa, Gemlik, Mudanya, Orhangazi, İnegöl, Yenişehir kaza şubeleriyle Harmancık, Gökçedağ, Armutlu, Tirilye, İznik nahiye şubeleri olup kâffesi hal-i faaliyettedir.

Orhaneli şubesinde	61 806 varidat,	65 000 irsalat	
Karacabey	“ 12 150 “	6700 “	
Mustafakemalpaşa	“ 81372 “	30 300 “	
Gemlik	“ 11 500 “	0 “	
Mudanya	“ 40 622 “	5130 “	[53]
Orhangazi	“ 8071 “	0 “	
İnegöl	“ 15 955 “	2750 “	
Yenişehir	“ 306 467 “	38 285 “	
Harmancık	“ 15 149 “	12 119 “	
Gökçedağ	“ 7753 “	3000 “	
Armutlu	“ 7198 “	0 “	
Tirilye	“ 2858 “	0 “	
İznik	“ 4642 “	2200 “	

Müspet ve müsmir faaliyetleriyle şayan-ı şükran bir mevcudiyet gösteren merkez ve şube heyat-ı muhteremelerine beyan-ı teşekkürü bir vazife biliriz.

Osmaniye Merkezi

Bu devre zarfında “9585” varidat ve “8550” kuruş merkez-i umumiye irsalatı olup Dört Yol, İslâhiye, Bahçe kaza şubeleriyle Hassa, Yumurtalık nahiye şubeleri varsa da hesabâtı henüz gelmemiştir.

Hakkâri Merkezi

Bu merkezimizden bu devre zarfında “10 950” kuruş varidat ve “10 000” kuruş merkezimize irsalatı vardır.

Tokat Merkezi

Tokat merkezimiz şark menatık merkezleri arasında faaliyeti ve intizam-ı muamelatıyla temayüz etmiş merkezlerimizden biridir. Hâlâ ^[54] olduğu gibi atiyen de bu

merkezimizden büyük hizmetler beklemekteyiz. Bu devre zarfında 283 014 kuruş varidat ve 125 292 kuruş irsalatı vardır.

Bu merkeze merbut kaza şubeleri: Reşadiye, Artukova [Artova], Erbaa, Zile, Niksar ve nahiye şubeleri: Karaağaç, Lâdik'tir.

Reşadiye şubesinin varidatı 5560, irsalatı 5460

Artukova	“	33 400	“	25 850
Erbaa	“	69 447	“	61 239
Zile	“	149 777	“	45 577
Niksar	“	126 372	“	108 697 kuruştur.

Gerek merkezin gerek şubelerinin gösterdiği mesai ve intizam-ı muamelat şayan-ı takdir ve şükrandır.

Diyarbakır Merkezi

Diyarbakır merkezi bu devre zarfında büyük muvaffakiyetler gösterdiği gibi faaliyet-i atiyesi hakkında da haklı ümitler uyandırmaktadır. Bir sene zarfında temin ettiği varidat 27 675 ve merkez-i umumiye irsalatı 80 900 kuruş olup Beşiri, Direk, Silvan, Lice şubeleri varsa da işbu bu şubelerin derece-i faaliyetleri hakkında merkez-i umumimizce malumat alınamamıştır. ^[55]

Denizli Merkezi

Denizli merkezinin bu devre zarfındaki faaliyeti şayan-ı teşekkür bir derecededir. 122 893 kuruş varidatı ve 114 608 kuruş irsalatı olup Tavas, Buldan, Sarayköy, Çal, Garbikaraağaç, Çivril kaza şubeleriyle Güney, Kaleitavas nahiye şubeleri vardır.

Tavas şubesinin varidatı 38 633, irsalatı 1300

Buldan	“	“	4660	“	2635
Sarayköy	“	“	38 452	“	38 970
Garbikaraağaç	“	“	25 478	“	0
Çivril	“	“	9179	“	30 000 kuruştur.

Rize Merkezi

Rize merkezinin bu devre zarfındaki varidatı 32 153 ve merkez-i umumiye irsalatı 40 000 kuruştan ibarettir. Atina, Hopa kaza şubeleri ile Mapavri, Arhavi nahiye şubeleri vardır.

Atina şubesinin varidatı 4309, irsalatı 4259

Hopa	“	“	24 710	“	26 350
Mapavri	“	“	11 173	“	0
Arhavi	“	“	13 960	“	21 252 kuruştur. ^[56]

Zonguldak Merkezi

Zonguldak merkezinin 63 240 kuruş varidat ve 198 000 kuruş irsalatı olup Ereğli, Devrek, Bartın, Safranbolu kaza şubeleri ile Amasra, Koriçe, Şile nahiye şubeleri vardır.

Ereğli şubesinin varidatı 55 271, irsalatı 45 000

Devrek	“	19 488	“	0
Bartın	“	49 971	“	29 250
Safranbolu	“	3868	“	0 kuruştur.

Çorum Merkezi

Çorum merkezinin bu devre zarfındaki varidatı 20 474 ve irsalatı 8700 kuruştan ibarettir. Osmancık, Hüseyinabat, Sungurlu, İskilip, Mecitözü kaza şubeleri vardır.

Osmancık şubesinin varidatı 5345, irsalatı 2445

Hüseyinabat	“	2328	“	750
Sungurlu	“	2020	“	5369
İskilip	“	21 285	“	41 100
Mecitözü	“	9550	“	6000 kuruştur. [57]

Çanakkale Merkezi

Çanakkale merkezi bu devre zarfında 57 975 kuruş varidat temin etmiş ve merkez-i umumimize 71 975 kuruş irsalat vaki olmuştur.

Ezine, Bayramiç, Biga, Lâpseki, Gelibolu, Eceabat kaza şubeleri ile Ayvacık, Karabiga, Bergos nahiye şubeleri vardır.

Lâpseki şubesinin varidatı 8771 ve irsalatı 3346 kuruş olup diğer şubelerden bu sene zarfında varidat temin ve istihsal edilememiştir.

Sinop Merkezi

Sinop merkezince bu sene zarfında 17 469 kuruş varidat elde edilmiş ve sinin-i sabıka mevcudu ile beraber 120 000 kuruş merkez-i umumimize irsalatta bulunulmuştur.

Gerze, Ayancık, Boyabat kaza şubeleri vardır.

Gerze şubesinin varidatı 8843, irsalatı 7500

Boyabat	“	13 170	“	11 100
Ayancık	“	21 085	“	0 kuruştur. [58]

Sivas Merkezi

Sivas merkezinin bu sene zarfındaki varidatı 113 804 kuruş olup 52 456 kuruş da merkez-i umumiye irsalatta bulunmuştur.

Tenus, Yenihan, Hafik, Zara, Divriği, Kangal, Gürün, Darende kaza şubeleri vardır.

Tenus şubesinin varidatı 21 420, irsalatı 18 470

Yenihan	“	8810	“	6550

Hafik	“	4287	“	6846	
Zara	“	3607	“	35 623	
Divriği	“	16 700	“	7450	
Kangal	“	18 246	“	20 069	
Gürün	“	10 129	“	9304	
Darende	“	16 200	“	16 009	kuruştur.

Siirt Merkezi

Bu merkezimizin şimdiye kadar hesabı gelmediğinden faaliyeti hakkında bir malumat istihsalı mümkün olamamıştır.

Samsun Merkezi

Samsun merkezinden bu devre zarfında 422 522 kuruş varidat temin edilmiş ve merkez-i umumiye 101 039 kuruş^[59] irsalat vaki olmuştur. Gerek merkez ve gerek şubatin faaliyet ve intizam-ı muamelatı şayan-ı teşekkür olup istikbal için de büyük ümitler vermektedir.

Bafra, Çarşamba, Terme, Havza, Vezirköprü kaza şubeleri ile Kavak, Alaçam nahiye şubeleri vardır.

Bafra şubesinin varidatı 125 759, irsalatı 46 075

Çarşamba	“	18 627	“	8975	
Terme	“	14 610	“	17 265	
Havza	“	16 593	“	12 700	
Vezirköprü	“	26 223	“	25 194	kuruştur.

Trabzon Merkezi

Trabzon merkezinin bu devre zarfındaki varidatı 97 819 ve merkez-i umumiye irsalatı 148 125 kuruştur. Vakfikebir, Sürmene, Akçaabat, Of, Maçka kaza şubeleri vardır.

Sürmene şubesince 47 577 kuruş varidat temin edilmiş, 16 362 kuruş irsalat vaki olmuştur. Akçaabat şubesince 17 145 kuruş varidat temin edilmiş ve 10 423 kuruş irsalat vaki olmuştur. Of şubesince 48 092 kuruş varidat temin edilmiş ve 38 500 kuruş irsalat vaki olmuştur.^[60]

Gaziantep Merkezi

Gaziantep merkezinin bu seneki varidatı 85 719 ve merkez-i umumiye irsalatı 55 500 kuruştan ibaret olup Kilis, Nizip, Besni kaza şubeleriyle Halfeti nahiye şubesi vardır.

Kilis şubesinin varidatı 29 500, irsalatı 14 885

Nizip	“	40 000	“	31 192	
Halfeti	“	6755	“	3910	
Besni	“	43 713	“	42 000	kuruştur.

Balıkesir Merkezi

Balıkesir merkezince bu sene zarfında 101 443 kuruş varidat temin edilmiş ve merkez-i umumimize irsalat vaki olmamış ise de teşkilatta büyük muvaffakiyetler göstermiştir.

Dursunbey, Bandırma, Gönen, Edremit, Balya, Ayvalık, Sındırgı, Burhaniye, Susurluk kaza şubeleriyle Şamlı, Konakpınar, İvrindi, Giresun, Bigadiç, Manyas, Erdek nahiye şubelerini havidir.

Bandırma şubesinde 56 416 varidat, 30 000 irsalat

Gönen	“	9082	“		
Edremit	“	40 610	“	38 319	“
Balya	“	26 580	“	14 530	“ [61]
Ayvalık	“	44 259	“	34 350	“
Burhaniye	“	35 123	“	35 107	“
Susurluk	“	4743	“	0	“
Konakpınar	“	43 262	“	44 762	“
İvrindi	“	36 860	“	33 705	“
Giresun	“	41 395	“	41 395	“
Bigadiç	“	5945	“	20 000	“
Erdek	“	40 433	“	36 281	“ vardır.

Karahisar-ı Şarki Merkezi

Karahisar-ı Şarki merkezi bu devre zarfında 6755 kuruş varidat temin etmiştir. Bu merkezimizin merakiz-i saireye nazaran faaliyeti maalesef pek azdır.

Suşehri, Mesudiye, Koyulhisar kaza şubeleri varsa da bu şubeler de bir mevcudiyet gösterememişlerdir.

Kastamonu merkezi

Kastamonu merkezimizin bu seneki varidatı 75 970 kuruş olup Küre, İnebolu, Taşköprü, Cide, Daday, Tosya, Araç kaza şubeleri ile Kargı nahiye şubesi vardır. Bu devre zarfında Kastamonu merkezimizden beklenen büyük faaliyet görülememiş ise de atiden ümit-varız. Şubelerin faaliyeti şayan-ı teşekkürdür. [62]

İnebolu şubesinin 11 415 kuruş varidat,				irsalatı	
Daday	“	22 335	“	15 770	“
Tosya	“	20 763	“	11 795	“
Araç	“	4712	“	6000	“ vardır.

Kayseri Merkezi

Kayseri merkezimiz bu devre zarfında ehemmiyet-i mevkiyesiyle mütenasip bir faaliyet gösterememiştir. Bundan evvelki senelerde oldukça mühim varidat temin eden bu merkezimizin ileride eski mevkiini ihraz edeceğini ümit ederiz.

Develi, İncesu, Bünyan, Aziziye kaza şubeleri ile Talas nahiye şubesi vardır.

Bünyan şubesinin varidatı 8623, irsalatı 5940

Aziziye “ 16 800, “ 0 kuruştur.

Kırklareli Merkezi

Kırklareli merkezinin bu sene zarfında 16 450 kuruş varidatı ve 2070 kuruş irsalatı olup havi olduğu Lüleburgaz, Babaeski, Vize kaza şubeleri ile Pınarhisar nahiye şubesinden:

Babaeski 41 198 kuruş varidat, 56 017 kuruş irsalat

Vize 10 035 “ 0 “ vuku bulmuştur. [63]

Çankırı Merkezi

Çankırı merkezinin bu sene zarfındaki varidatı 37 585 ve irsalatı 34 300 kuruştur. Ilgaz, Çerkeş kaza şubeleri ile Şabanözü, Toht, Orta nahiye şubeleri vardır.

Ilgaz şubesinin varidatı 6459, irsalatı 0

Şabanözü “ 10 110 “ 7815

Orta “ 7867 “ 7867 kuruştur.

Kırşehir Merkezi

Kırşehir merkezimizin bu sene zarfında 168 533 kuruş varidat temin ve 162 923 kuruş merkez-i umumimize irsalatta bulunarak sinin-i sabıkaya nazaran şayan-ı teşekkür faaliyet göstermiştir.

Mecidiye, Mucur, Avanos kaza şubeleri ile Kaman, Hacıbektaş nahiye şubeleri vardır.

Mecidiye şubesinin varidatı 2400, irsalatı 2400

Mucur “ 17 220 “ 1172

Avanos “ 2320 “ 20 000

Kaman “ 1095 “ 1095

Hacıbektaş “ 2302 “ 1477 [64] kuruştur.

Kars Merkezi

Kars merkezimiz 340 [1924] senesinden sonra hiçbir faaliyet ve mevcudiyet göstermemiştir, yeni intihabattan layık olan himmet ve faaliyeti beklemekteyiz. [1]926 senesinde teşekkür eden Ardahan şubesi 31 321 kuruş varidat temin ve merkez-i umumimize 26 344 kuruş irsalatta bulunarak şayan-ı teşekkür mesai ibraz eylemiştir.

Konya Merkezi

Konya merkezimiz her sene olduğu gibi bu sene zarfında da şayan-ı şükran mesai ve kıymetli hizmetler ifa ve tevsi-i teşkilat hususunda sarf-ı himmetle birçok menabi-i varidat

temin eylemiş ve 1 333 800 kuruş varidat hâsıl ederek sinin-i sabıka mevcudundan merkez-i umumimize 1 569 894 kuruş irsalatta bulunmuştur. Heyet-i merkeziye ve idaresini teşkil eden zevat-ı muhteremeye teşekkürlerimizi beyan ederiz.

Bu merkezin Saideli, Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Ilgın, Bozkır, Karaman, Ereğli, Sultaniye, Ermenek, Çumra kaza şubeleri ile Sille, Zıvarık, Kızılviran, Doğanhisar, Doğanbey, Argıthanı, İbrali, Ayrancı, Halimiye, Fariske, Dinek, Akviran, Yeniceoba, Yunak nahiye şubeleri vardır.

Akşehir şubesinin varidatı 99 517, irsalatı 81 000

Beyşehir	“	41 722	“	28 726
Bozkır	“	39 013	“	27 913 ^[65]
Karaman	“	80 548	“	0
Ereğli	“	17 255	“	65 615
Sultaniye	“	19 476	“	0
Ermenek	“	26 245	“	19 178
Çumra	“	16 290	“	0 kuruştur.

Manisa Merkezi

Manisa merkezimiz bu sene zarfında 243 000 kuruş varidat temin etmiştir.

Demirci, Akhisar, Gördes, Salihli, Kasaba, Alaşehir, Eşme, Kırkağaç, Soma kaza şubeleri vardır.

Gördes şubesinin varidatı 12 672, irsalatı 34 000

Salihli	“	27 570	“	0
Kasaba	“	52 670	“	11 815
Alaşehir	“	24 100	“	26 928
Soma	“	54 997	“	37 800 kuruştur.

Kütahya Merkezi

Kütahya merkezinden bu sene zarfında 107 446 kuruş varidat ve 29 216 kuruş irsalat olup: ^[66]

Uşak, Tavşanlı, Simav, Gediz, Emet kaza şubeleriyle Altıntaş, Gireği, Ulubey, Şaphane nahiyeleri vardır.

Uşak şubesinin varidatı 73 782, irsalatı 0

Gediz	“	13 398	“	0
Emet	“	19 163	“	5034 kuruştur.

Diğer şubeleri [1]927 senesinde teşekkül etmiş olup hal-i faaliyettedirler.

Tekirdağ Merkezi

Faal Tekirdağ merkezimiz bu devre zarfında 161 648 kuruş varidat temin ve 65 700 kuruş merkez-i umumimize irsalatta bulunmuştur.

Malkara, Çorlu, Hayrabolu, Şarköy kaza şubeleriyle Mürefte nahiye şubesini havidir.

Malkara şubesinin varidatı 8373, irsalatı 8373

Hayrabolu	“	27 406	“	24 030	
Şarköy	“	21 049	“	20 668	
Mürefte	“	25 218	“	18 166	kuruştur.

Gelibolu Merkezi

Gelibolu merkezimizden bu devre zarfında bir faaliyet meşhud olmamıştır. ^[67]

Genç merkezimizden bu devre zarfında bir faaliyet meşhud olmamıştır.

Gümüşhane “ “ “ “ “ “

Giresun Merkezi

Giresun merkezinin bu devre zarfında 99 450 varidatı ve 96 800 kuruş irsalatı vardır.

Bu merkeze merbut Tirebolu şubesinin bu devre zarfındaki varidatı 6800 ve irsalatı 6800 kuruştur.

Malatya Merkezi

Malatya merkezimiz ile şubası faaliyet ve intizam-ı muamelat noktainazarından şayan-ı şükran bir mevcudiyet ibraz etmişlerdir. Merkezin bu sene zarfında 210 129 kuruş varidat ve 95 000 kuruş merkez-i umumimize irsalatı vardır.

Hısnımansur, Akçadağ, Hekimhan, Kâhta, Pötürge, Arapkir, Kemaliye kaza şubelerini havi olup;

Hısnımansur şubesinden 44 490 kuruş varidat, 31 717 kuruş irsalat

Akçadağ	“	22 496	“	20 000	“
Hekimhan	“	37 715	“	34 545	“
Kâhta	“	16 162	“	16 642	“
Pötürge	“	28 240	“	21 675	“
Arapkir	“	42 105	“	46 500	“
Kemaliye	“	17 474	“	6200	“ vardır. ^[68]

Mardin Merkezi

Mardin merkezimizin de faaliyeti şayan-ı teşekkürdür. Bu sene zarfında 226 061 kuruş varidat temin ve 178 500 kuruş irsalatta bulunmuştur.

Sahur, Nusaybin, Midyat, Derik, Cizre şubeleri vardır.

Muğla Merkezi

Muğla merkezi bu devre zarfında 17 933 kuruş varidat temin etmiştir.

Milas, Köyceğiz, Fethiye, Bodrum, Marmaris kaza şubeleri vardır.

Milas şubesinin varidatı 202 273, irsalatı 145 217

Köyceğiz	“	12 822	“	15 000
Fethiye	“	15 808	“	15 115
Bodrum	“	23 338	“	10 000
Marmaris	“	19 061	“	26 271 kuruştur.

Maraş merkezi: Bu merkezden bu devreye ait hesabat gelmemiştir.

Mamüretü'l-aziz	“	“	“	“
Muş	“	“	“	“
Mersin	“	“	“	“
Niğde	“	“	“	“
Van	“	“	“	“ [69]

Kısm-ı Mali

1926 senesi meclis-i umumisince ittihaz buyurulan karar mucibince cemiyetin sene-i maliyesi temmuz bidayeti itibar edilmesine binaen meclis-i âlilerine bu sene 1 Temmuz [1]926 tarihinden itibaren Haziran [1]927 gayesine kadar olan bir senelik devre-i faaliyetin hesabat-ı katiyesi ve 1 Temmuz [1]927 bilançosu takdim edilmiştir.

[1]926-[1]928 Senesi Hesab-ı Katisi

Meclis-i âlilerinin tasdik buyurduğu 1 Temmuz [1]926-30 Haziran [1]927 bir senelik bütçeye mütenazıran tanzim edilen hesab-ı katide muharrer olduğu veçhile varidat-ı umumiye, bütçede mukannen miktara nazaran 98 180 lira 98 kuruş 275 milim fazlasıyla 678 254 lira 98 kuruş 275 milim ve masarif-i umumiye de 503 510 lira 58 kuruş 514 milime baliğ olmuştur. Senesi varidatından masarif-i umumiyenin tenzilinde 174 744 lira 39 kuruş 761 milim fazla-i varidat vardır.

Şu suretle masafirat-ı umumiyeden bütçede muhassas miktara nazaran 119 771 lira 87 kuruş 136 milim tasarruf edildiği tezahür eder. Binaenaleyh idare-i merkeziye, Eskişehir merkez ambarları, mecmua, maaşat ve ücurat ve masarif-i idareleriyle merakiz ve şubatımızın masarif-i idariyesi yekûnu olan 195 790 ^[70] liranın bir senelik varidat-ı umumiyemizin %28,8 nispetinde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak sinin-i sabıka muvazene talimatnamelerinde aynı fasıl dahilindeki maddeler beyninde münakaleye heyet-i idare kararıyla merkez-i umumi mezun kılınmış olduğu halde [1]926- [1]927 bütçesi muvazene talimatnamesinin hin-i tabında işbu münakale maddesinin unutulmuş olmasına mebni, masraf kısmının ikinci faslını teşkil eden idare-i merkeziye masarifinin dördüncü tenvir ve teshin maddesinde 548 lira 66 kuruş, dokuzuncu emval-i gayrimenkule vergi mukataası maddesinde 352 lira 28 kuruş 800 milim, beşinci faslın mecmua masarif-i tabiye maddesinde 129 lira 41 kuruş fazla sarfiyatın maddeler beyninde münakalesi yapılmamış ise de fasılların heyet-i umumiyesinde tasarruf vuku bulmuştur.

İstanbul ambarlarının Eskişehir'e ve merkez-i umuminin İstanbul'dan Ankara'ya naklinde vuku bulan masariften bir kısmının 1926-1927 bütçesine kaydedilmiş olması hasebiyle onuncu faslı teşkil eden nakliyyette bi'z-zarur 3636 lira 24 kuruş 200 milim ve Hilal-i Ahmer merakiz ve şubat ve masarif-i idariye ve imdadiyesi için bütçeye mevzu tahsisatın tahmini olmasına ve geçen sene kongresi kararıyla mevcut dört müfettişimize ilaveten alınmış olan iki müfettişin daha daimi mesaisi neticesi olarak sair senelere nispeten merakiz ve şubattan bu sene zarfında fazla hesap vürud etmiş bulunmasına binaen bi'n-netice masarif o nispette tezauf etmekle [ikiye katlanmakla] beraber mütekabilen cemiyetin varidatı da bu teftişat dolayısıyla tezayüd eylemiştir. ^[71]

Binaenaleyh esbab-ı maruzadan naşi on birinci faslı teşkil eden merakiz ve şubat masarif-i idariyesinden 19 514 lira 92 kuruş 900 milim fazla sarfiyat olduğu ve sinin-i sabıka masarif-i idariyesiyle masarif-i imdadiyesi olarak on üçüncü ve on dördüncü fasıllara mevzu bulunan vahit yerine bu sene için on üçüncü “merakiz ve şubat sinin-i sabıka masarif-i idariyesi” olarak 14 092 lira 71 kuruş 750 milim ve on dördüncü faslı teşkil eden “merakiz ve

şuabat sinin-i sabıka masarif-i imdadiyesi” için dahi 23 686 lira 91 kuruş 250 milim masraf vuku bulmuş olmakla heyet-i umumiye-i aliyelerince kabul ve tasdikine müsaade buyrulması arz olunur. ^[72]

6. Rapora Ait 13 Adet Tablo

TABLO 1

30 HAZİRAN 1927 BİLANÇOSU

Mevcutat ve Matlubat:

	Lira	Kuruş	Milim
Kasa ve ihtiyat kasası	3555	17	600
Galata Osmanlı Bankası ihtiyat kasası altın mevcudu	11 101	96	875
“ “ “ “ “ gümüş “	174	74	
[Toplam]	14 831	88	475

Ankara İş Bankası depo hesabı	109 356	14	
İstanbul “ “ “ “	456 496	35	
“ İtibar-1 Milli “ “ “	165 850		
Ankara Ziraat “ “ “	267 500		
Emniyet Sandığı “ “	1706	28	
Ankara İş Bankası hesab-1 carisi	127 172		
İstanbul “ “ “ “	3853	41	
Ankara İtibar-1 Milli “ “ “	7073	60	
İstanbul “ “ “ “	486	76	
Ankara Ziraat “ “ “	106 668	27	
Galata Osmanlı “ “ “	2853	45	
“ “ “ sterlin kambiyo hesab-1 carisi	42 092	14	500
İstanbul İş “ “ “ “ “	200 377	08	250
Sofya Bulgar Umumi Bankası leva hesabı	3964	14	
Karahisar-1 Sahip Osmanlı Bankası hesab-1 carisi	6080	82	
[Toplam]	1501 530	44	750

Muhtelif medyunlar	149 732	83	500
Merakiz ve şubat	10 678	94	625
Tahsil olunacak senedat	275	01	
Kıyem ve tahvilat cüzdanı	48 305	11	
Merkez-i umumi demirbaş eşyası	12 276	78	891
Merakiz ve şubat “ “	17 628	23	950
Eskişehir ambarı “ “	4462	62	276
[Toplam]	243 359	55	242

Emval-i gayrimenkule	330 924	27	880
[Toplam]	330 924	27	880

Karahisar-ı Sahip madensuyu hesabı	62 207	74	879
Alaşehir “ “ “	33 541	30	
[Toplam]	95 749	04	879

Tasfiye olunacak düyunat karşılığı	19 243	05	625
“ “ matlubat	35 826	31	500
[Toplam]	55 069	37	125

[Genel Toplam]	2 241 464	58	351

Eşya ve levazım mevcudu:			
Eskişehir merkez ambarı ecza ve alat-ı cerrahiye şubesi	133 243	67	613
“ “ “ çamaşır “	189 473	59	140
“ “ “ porselen ve eşya-ı mütenevvia “	87 579	01	445
“ “ “ makine ve otomobil “	102 476	93	150
“ “ “ demir ve kereste “	18 910	19	800
“ “ “ telefon ve elektrik “	2226	92	750
[Toplam]	533 910	33	898

Muhtelif malzeme medyunları	25 453	56	560
[Toplam]	25 453	56	560
[Eskişehir merkez ambarı ile muhtelif malzeme medyunları toplamı]	559 363	90	458

Tasfiye olunacak malzeme matlubatı	80 259	55	940
[Toplam]	80 259	55	940
[Eskişehir merkez ambarı, muhtelif malzeme medyunları ve tasfiye olunacak malzeme matlubatı toplamı]	639 623	46	398

Kıymet-i itibariyeli evrak:			
Şefkat pulları	534 119	25	125
Maktu makbuzlar	1 102 249	90	

[Toplam]	1 636 369	15	125
	2 241 464	58	351
	639 623	46	398
	1 636 369	15	125
Yekûn-1 Umumi	4 517 457	19	874

Düyunat

	Lira	Kuruş	Milim
İhtiyat akçesi	1 890 804	95	806
Muhtelif dayinler	281 606	01	420
Tasfiye olunacak düyunat	19 243	05	625
“ “ matlubat karşılığı	35 826	31	500
Karahisarı-Sahip madensuyu hesabı	10 393	63	
Alaşehir “ “ “	3590	61	
[Toplam]	2 241 464	58	351

İhtiyat malzeme	559 363	90	458
Tasfiye olunacak malzeme matlubatı karşılığı	80 259	55	940
[Toplam]	639 623	46	398

Kıymet-i itibariyeli evrak hesab-ı nazımı:			
Tahsil olunacak şefkat pulları	534 119	25	125
“ “ maktu makbuzlar	1 102 249	90	

[Toplam]	1 636 369	15	125
Yekûn-ı Umumi	4 517 457	19	874

TABLO 2**1 TEMMUZ 926- 30 HAZİRAN 927 BÜTÇESİ VE HESAB-I KATİSİ****Varidat**

Nev-i varidat	Bütçeye mevzu senevi miktar	Tahakkuk eden senevi miktar	Senevi muhemenat ve tahakkukatın noksan ve fazlası
Fasıl	Lira Kuruş S	Lira Kuruş S	Lira Kuruş S
1- İnanat	162 750	49 873 82 125	112 876 17 875
2- Aidat	50 000	17 833 93	32 166 07
3- Satış hâsılatı	120 000	163 072 93 400	43 072 94 400
4-Hindistan komisyonundan müdevver eşya satışı	30 000	35 437 50	5437 50
5- Faiz	60 000	71 661 25 750	11 661 25 750
6- 1914 istikraz kupon tahsilatı	23 000	110 92	22 889 08
7- Müsamere hâsılatı	20 000	19 044 73 750	955 26 250
8- Şefkat pulları “	15 000	63 776 33 250	48 776 33 250
9- Kurban derileri “	20 000	126 637 96	106 637 96
10- Çiçek günü “	15 000	14 632 21	367 79
11-Emval-i gayrimenkule bedel-i icarı	5300	6262 54 500	962 54 500
12-Eyyam-ı muayyenede neşrolan gazete hâsılatı	1000	2403 61 500	1403 61 500
13- Merakiz ve şubat	1	87 651 95 250	87 650 95 250

devre-i sabıka hesabından varidat			
14-İspanya sefaretinden matlubat	50 000	0	50 000
15- Hükümet ve devair bütçelerinden tahsisat	6000	3050	2950
16- Varidat-ı muhtelif	2022	16 805 25 750	14 783 25 750
17- Hükümetçe ita olunacak imtiyazat	1	0	1
Yekûn	580074 00 00	678254 98 275	98 180 98 275

Masarif

	İdare-i merkeziye maaşatı		
Nev-i muhassasat	Senevi bütçeye mevzu ve vazına mezuniyet verilen miktar	Senevi tahakkuk eden miktar	Senevi muhassasat ve tahakkukatın noksan ve fazlası
1. Kısım 1. Fasl	Lira Kuruş S	Lira Kuruş S	Lira Kuruş S
1- Tahsisat	2600	3466 66	123 24
2- Umur-ı hesabiye müdür ve aklamı	18 720	17 778 24	941 76
3- Tahrirat kâtibi ve kalemi	5580	5468 32	111 68
4- Veznedar ve kâtibi	3600	3575	25
5- Dört müfettiş	7200	5619 95	1580 05
6- Tahsildar ve	1200	2200	0

muakkip			
7- Müstahdemin	4080	4025 16	54
Yekûn	43980 00 00	41133 33 00	2846 67 00

1. Kısım 2. Fasl	İdare-i Merkeziye Masarifatı:		
1- Kırtasiye	700	690 36 250	9 63 750
2- Tabiye	900	879 16	20 84
3- Müteferrika	4500	4090 57 675	409 42 325
4- Tenvir ve teshin	500	1048 66	548 66
5- Posta ve telgraf	1000	600 44 250	399 55 750
6-Emval-i gayrimenkule sigortası	300	160 90	139 10
7- Maktu makbuz masarif-i tabiyesi	650	615	35
8- Heyet-i teftişiyeye masarifi	6000	5501 25	498 75
9-Emval-i gayrimenkule vergi ve mukataası	1000	1 352 00 28 800	352 28 800
10- Daire-i merkeziye bedel-i icarı	9000	9000	0
11-Memurin-i merkeziye sigorta ve ikramiyesi	4000	3604 97	395 03
12- Harcırah	2500	935 38	1564 62
Yekûn	31 050 00 00	28 478 98 975	2571 01 025

1. Kısımın Yekûnu	75 030	69 612 31 975	5417 68 025

2. Kısım 3. Fasl	Eskişehir Merkez Ambarı:		
Maaşat:			
1- Müdür ve memurin maaşı	17 580	14 980	2600
2-Müstahdemin ücretleri	2760	2500	260
3- Bekçi ve amele “	5220	4625 45	594 55
4- Tamirhane ve garaj usta ve amele ücretleri	4320	3682 50	637 50
Yekûn	29 880 00 00	25 787 95 00	4092 05 00

2. Kısım 4. Fasl			
Masarifat:			
1- Eskişehir ambarı eşya ve levazım tamir ve termim masrafı	8000	6533 02 371	1466 97 629
2-Müteferrika “Eskişehir Ambarı”	2000	1829 01 82	170 98 918
3- Otomobil sarfiyatı “Eskişehir Ambarı”	2500	2142 23 416	357 76 584
4- Su motoru sarfiyatı “Eskişehir Ambarı”	1000	79 19 476	920 80 524
5- Tenvir ve teshin masrafı “Eskişehir	500	407 23 95	92 76 905

Ambarı”			
6- Eşya ve levazım sigortası “Eskişehir Ambarı”	5000	5000	0
7- Sigorta ve ikramiye “Eskişehir Ambarı”	2000	1573 75	426 25
8- Harcırah “Eskişehir Ambarı”	250	220 94	29 06
9- Posta ve telgraf “Eskişehir Ambarı”	300	19 60 500	280 39 500
10- Garaj masrafı “Eskişehir Ambarı”	2000	1448 03 53	551 96 947
Yekûn	23 550 00 00	19 253 01 993	4296 98 007
2. Kısımın Yekûnu	53 430 00 00	45 040 96 993	8389 03 007

3. Kısım 5. Fasıl			
Neşriyat:			
1- Mecmua müdür maaşı	696	696	0
2- “ kâtibi “	180	180	0
3- “ hademe ve postacısı	396	379 50	16 50
4- Mecmua posta ve müteferrikası	500	417 74	82 26
5- Mecmua masarif-i tabiyesi	1500	1629 41	129 41

6- Kongre raporu masarif-i ihzariye ve tabiyesi	8000	458 82	341 18
7- On İkinci Beynelmilel Kongre raporu	500	0	500
3. Kısımın Yekûnu	4572 00 00	3761 47 00	810 53 00

3. Kısım 6. Fasl			
Eskişehir Ambarı ikmal-i inşaati	4000	4000	0
3. Kısım 7. Fasl			
Ankara İdare-i Merkeziye binası	150 000	70 324 98 100	79 675 01 900
3. Kısım 8. Fasl			
Eskişehir'de istasyon binası	10 000	8149 98	1850 02
3. Kısım 9. Fasl			
İstanbul Ambarları satış ve tasfiye masrafı	20 000	19 470 33 654	529 66 346
3. Kısım 10. Fasl			
Nakliyat	15 000	18 636 24 300	3636 24 300
3. Kısım 11. Fasl			
Merakiz ve şubat masarif-i idariyesi	30 000	49 514 92 900	19 514 92 900
3. Kısım 12. Fasl			

Merakiz ve şubat masarif-i imdadiyesi	30 000	24 884 83 250	5115 16 750
3. Kısım 13. Fasil			
Merakiz ve şubat sinin-i sabıka masarif-i idariyesi	1	14 093 71 750	14 092 71 750
3. Kısım 14. Fasil			
Merakiz ve şubat sinin-i sabıka masarif-i imdadiyesi	1	22 687 91 250	22 686 91 250
3. Kısım 15. Fasil			
On Üçüncü Beynelmilel Kongre masrafı	5000	2774 49	2225 51
3. Kısım 16. Fasil			
Aza rozeti ve madalya imaliyesi	5000	284 29	4715 81
3. Kısım 17. Fasil			
Beynelmilel Salib-i Ahmer'e muavenet	3000	2846 57 500	153 42 500
6.-17.Fasılların Yekûnu	272002 00 00	237 668 28 704	34 333 71 296

3. Kısım 18. Fasil			
Hastabakıcı mektebi:			
1- Müdür maaşı	1200	1200	0
2- İdare memuru "kâtip"	840	840	0

3- Heyet-i tedrisiye	2000	1935	23	250	64	76	750
4-Müstahdemin ücretleri	3750	3417	49		332	51	
5- Elli talebenin maaşı	3750	2221	16	500	1528	83	500
6- Talebe, memur ve müstahdemin iaşe, tenvir ve teshiniyesi	18 750	12 856	99		5893	01	
7- Talebe melbusatı	6750	3595	88	750	3154	11	250
8- Mefruşat	500	500			0		
9- Levazım-ı tedrisiye	500	500			0		
10- Müteferrika	1000	991	23		8	77	
11- İcar ve sigorta	3000	389	74		2610	26	
Yekûn	42 040 00 00	28 447	73	500	13 592	26	500

3. Kısım 19. Fasl							
Masarif-i tesisiye	3000	0			3000		
3. Kısım 20. Fasl							
Mubayaa edilecek değirmen ve arazisi ve çiftlik hisse-i şayiası	15 000	9081	76		5918	24	
3. Kısım 21. Fasl							
İmdat ve muavenet	100 000	52 922	69	970	47 077	30	030
3. Kısım 22. Fasl							
Masarif-i gayrimelhuza	15 0	13 766	88	722	1233	11	278
Yekûn	133 000 00 00	75 771	34	692	58 228	65	308

Tetkik encümeni tahsisatı	2700			2700			0
Kongre kararıyla fevkalade ikramiye	4506			4506			0
Mubayaat	36 002	45	650	36 002	45	650	0
Yekûn	43 208	45	650	43 208	45	650	0
Umumi yekûn	623282	45	650	503510	58	514	119771 87 136

1 Temmuz 1926- 30 Haziran 1927 Muvazene-i Umumiyesi'ne Ait Talimatname:

1- Merkez-i umumi bütçenin ma-fevkü'l-muhammenat tahsilatını imdat ve muavenet faslına mevzu tahsisata zamimeten sarfa mezundur.

2- Merkez-i umumi bütçe muhammenatının noksanını ihtiyat akçe ve malzemesinden tesviyeye mezundur.

3- %5 faizli 1914 istikraz kuponları bedelatından mezkûr tahsilatın fi iştirasına nazaran %4'ten fazla vuku bulan faiz tahsilatından teşkil edilmiş olan "826 703" kuruş kıyem ve tahvilat-ı ihtiyat sermayesinin faiz miktarının halen %7 nispetinde bulunmasına binaen ihtiyat akçesine ilaveye mezundur. Ve işbu sermayenin teşkilinden sarf-ı nazar olunmuştur.

4- Merkez-i umumice tespit edilecek ambar malzeme kadrosuna göre ambar mevcudunun fazlalarının furuhtuna ve noksanının ikmaline muktezi tahsisatı itaya merkez-i umumi mezundur.

5- Merkez-i umumi emval-i gayrimenkuleden cemiyete faydası görülmeyenleri satmaya ve mukabilinde daha müfit emval-i gayrimenkule mubayaasına mezundur.

6- Mubayaa olunan eşya ve levazım aynı kıymetle ambara ithal ettirilmekte olmasına binaen cemiyetin vaziyet-i muhasebesine nazaran nakdin malzemeye tahvili olmak itibarıyla mubayaa edilen eşya sarf edildiği vakit bütçedeki tahsisat-ı aidesine taalluk eder. Şu kadar ki bütçede tahsisat ve muvazene talimatnamesinde mezuniyet olmaksızın herhangi mubaayat yapılamaz.

7- Merkez-i umumi 1926 senesinden evvelki devre-i hesabiyelere ait olup hesabatı 1926 senesinde alınabilen merakiz ve şubat hesabatının varidat ve sarfiyatını bütçedeki fasl-ı mahsusuna irad ve masraf kaydına mezundur.

8- Merkez-i umumi rüsum ve tekâlifi tasfiyeye mezundur.

9- Fasıllarında mukayyet varidatın temin-i cibayet ve tahsili için %20'sini tecavüz etmemek üzere masraf ihtiyarına mezundur.

10- Efrad veya müessesat tarafından tevdi edilecek emanatı ahz ve iadeye mezundur. Ve herhangi bir maksat ve hizmet için vuku bulacak tevdiatı kabul ve maksat ve hidematı ifaya mezundur.

11- Müessesat-ı resmîyeye ve şahsiyet-i hükmiyeyi haiz teşekküllere eşya iaresine ve bedeli mukassatan alınmak üzere eşya fûruhtuna merkez-i umumi mezundur.

12- İdare-i merkeziye ve gerekse teşkilatı herhangi bir suretle herhangi bir kimseye ikraz edemez.

13- Emval-i gayrimenkulenin kıymetlerinden %10 nispetinde hesab-ı katide imha edilmesine merkez-i umumi mezundur.

14- Merkez-i umumi merakiz ve şuabatı için Emlak-ı Milliye'den bina mubayaasına ve mezuniyet itasına salahiyetdardır.

TABLO 3

MALZEME HESAB-I KATİSİ

1 TEMMUZ [1]926-30 HAZİRAN [1]927

Zimmet

	Lira	Kuruş	Milim
Mubayaa olunan eşya ve levazım	36 002	45	650
Tebeddül eden “ “	481	11	877
Teberruat-ı aynıye	315	42	630
İngilizlerden mubayaa olunan eşya ve levazım bakiyesi	63 919	56	245
	100 718	56	402
Hesab-ı kati fazla sarfiyatı	111 241	10	077
[Toplam]	211 959	67	379

Matlup

	Lira	Kuruş	Milim
Füruht olunan eşya ve levazım	211 798	05	336
Telef olan eşya ve levazım	61	62	043
[Toplam]	211 959	67	379

.....

İhtiyat malzeme hesabı	559 363	90	458

Eskişehir ambarlar levazım mevcudu	533 910	33	898
Muhtelif malzeme medyunları	25 453	56	560
[Toplam]	559 363	90	458

TABLO 4

TASFİYE OLUNACAK MALZEME MATLUBATI

Zimmet

Kuruş Milim	
74 410	Eskişehir ambarından 332 [1916] senesinde İstanbul ambarına gönderilen 69 758 kilo arpa 332 [1916] senesi vasati fiyatla kilesi 3,2'den
141 970	Eskişehir ambarından 332 [1916] senesinde İstanbul ambarına gönderilen 33 802 kilo bulgur 332 [1916] senesi vasati fiyatla kilesi 4,20'den
45 340	Eskişehir ambarından 332 [1916] senesinde İstanbul ambarına gönderilen 15 113 kilo nohut 332 [1916] senesi vasati fiyatla kilesi 3'ten
196 800	Eskişehir ambarından 332 [1916] senesinde merkez-i umumi namına Konya Sarayönü'nde iaşece vaz-ı yed edilen 124 050 kilo buğdayın 332 [1916] senesindeki maliyet fiyatından
307 090	Eskişehir ambarından 332 [1916] senesinde İstanbul ambarına 331-334 [1915- 1918] senelerinde gönderilen 749 koyun fi-i vasati 410'dan
112 125	Eskişehir ambarından 332 [1916] senesinde İstanbul ambarına 331-334 [1915- 1918] senelerinde gönderilen 195 keçi fi-i vasati 575'ten
192 485	Eskişehir ambarından 332 [1916] senesinde İstanbul ambarına 331-334 [1915- 1918] senelerinde gönderilen 160 kara sığır fi-i vasati 1203'ten
79 813	Erzak şubesinin Teşrinisani 341 [Kasım 1925] icmali mucibince 9286 kilo fasulye noksanı
3272	950 Doktor Hikmet Bey'in malzeme medyun ve dayinlerindeki hesabı
2698	750 “ Celal Muhtar Bey'in “ “ “ “ “
396 829	064 İstanbul ambarları ecza şubesinin 1065-1072 bordrolarla ecza devir noksanı

535 573	551	Kânunusani [1]926-Haziran [1]926; 2418, 2426, 2430, 2445 bordrolarla Eskişehir ecza şubesinin devir noksanı
15 000		30 Haziran 341 [1925] tarihinde makine bordrosuyla Tuzla İmdat Heyeti'ne ihraç edilen 1513 numrolu 1 adet Ford kamyonet otomobili aynı tarihte 15 000 kuruşla hurda olarak 2524 numrolu bordro ile ithal edilmiş olmakla malzeme medyun ve dayinlerde olan işbu fark-ı fiyatın nakli
37 526	941	341 [1925] senesinde Fatih Dispanseri'ne verilen ecza-yı tıbbiye ile 1 adet primüs lambası 341 [1925] senesinde mahsup edildiği ve malzeme medyun dayinler hesabında kaldığından nakil olunan
18 715	040	339 [1923] senesinden beri erzak şubesine şubat-ı sairenin kılıf, kanaviçe, boş çuval, boş torba gibi eşyanın ihracı olup mahsubu zamanında yapılmamış olmakla naklolunan
8774	465	Ambarda mahv u telef olan eşya miktarı ihtiyat malzemesinden tenzil edilmek üzere
1192	250	Merkez-i umuminin malzeme hesabında görülen işbu meblağ Kânunuevvel 341 [Aralık 1925] tarihinde malzeme medyun dayinler merkez-i umumi hesabına matlup kaydedilmiştir ve merkez-i umumi bakiye-i zimmeti tasfiye olunacak matlubata geçmiş olmakla işbu miktarın da tasfiye olunacak matlubata kaydı lazım gelen
58 980	273	İstanbul ecza şubesinin hin-i tasfiyesinde noksan zuhur eden malzeme mukabili olup beray-ı tetkik ihtiyat-ı malzemedden tenzil suretiyle naklolunan
213 378	333	İstanbul makine şubesinin hin-i tasfiyesinde noksan zuhur eden malzeme mukabili olup beray-ı tetkik ihtiyat-ı malzemedden tenzil suretiyle naklolunan
5 546 820	350	İstanbul porselen şubesinin hin-i tasfiyesinde noksan zuhur eden malzeme mukabili olup beray-ı tetkik ihtiyat-ı malzemedden tenzil suretiyle naklolunan
38 000		İstanbul kereste şubesinin hin-i tasfiyesinde noksan zuhur eden

		malzeme mukabili olup beray-ı tetkik ihtiyat-ı malzemedan tenzil suretiyle naklolunan
278 006		İstanbul elektrik şubesinin hin-i tasfiyesinde noksan zuhur eden malzeme mukabili olup beray-ı tetkik ihtiyat-ı malzemedan tenzil suretiyle naklolunan
8304800	967	Yekûn

Matlup

Kuruş	Milim	
375		İstanbul erzak şubesinin Temmuz, Eylül [1]926 zarfında 86 bordro ile ihracat
8496	880	Erzak şubesinin hesabından
269 923	147	Kânunusani [Ocak]-Haziran [1]926 ve 14-17 bordrolarla Eskişehir ambarı ecza şubesinin 19-20 bordrolarla Eskişehir ambarı fazlası
278 840	027	[Toplam]

TABLO 5**TASFİYE OLUNACAK MATLUBAT**

Kuruş	Milim	
2 017 662		Halep merkezi: Halep merkezinin hasılat ve yağ mubayaasından bakiye-i zimmeti
63 500		Madenci Süleyman Sırrı Bey'in 127 ton kömür bakiye-i bedeli
391 600		Değirmenci Şevket Bey'in zararı 3075 lira, 841 lira fırın masrafı
402 891		339 [1923] senesi Şubatında kalasların tahta haline ifrağı için biçme ücreti olarak verilip kalasların biçme adedi tespitinde tezayüd ve tezaufu iktiza ederken ambara ithal olunan adetle bu nispet-i adet arasında tearuz vaki olduğundan muhasebece reddedilip bilahare ibraz edilen evrak ve ita olunan izahata göre tediyat-ı vakıa ambar sermemurunun şahsına ait ve raci olmayacağı anlaşıldığından tetkik komisyonunca muamele-i mukteziyesi beray-ı ifa tefrik edilen
270 000		Ankara Valisi Süleyman Necmi Bey namına 18 Mart 332 [31 Mart 1916] tarihinde havale edilip Reis-i Sani Rıfat Efendi tarafından mubayaa edilen erzak esmanı olup ambara ithal kaydı bulunamayıp tetkik encümenine tevdi kılınan
136 716		Tahsildar-ı sabık Mustafa Kâmil Bey'in bakiye-i zimmeti olup hüküm istihsal edilmiş ise de tahsil edilemeyen
127 725		Batum tarihiyle Aceristan'dan memleketimize gelecek üsera ve muhacirinin masarif-i nakliyesine medar olmak üzere Batum ve Tiflis'e gönderilen avansın bakiyesi
29 278		Fuat Bey'in Ankara murahhaslığına zimmeti olup mumaileyhin taharriyata rağmen izi bulunamadığından naklolunan
30 925		Âli Satış Komisyonu'ndan mubayaa edilen eşyadan bir kısmı ambarlarında mevcut olmamasından dolayı alınamamış ve mezkûr komisyon muamelatını deruhte eden tasfiye komisyonunun hükümet-i sabıkanın bütün ambar hesabının ruyetini nakd-i hesabatının

		neticesinden sonraya talik etmesinden şimdilik bu hesaba naklolunan
50 000		Diyarbakır merkezince mubayaa edilecek otomobil için ita olunan avans
41		Memurin-i sabıkadan Zakircan Efendi'den matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
2919		Memurin-i sabıkadan Şefika Hanım'dan matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
1221		Memurin-i sabıkadan Ferdane Hanım'dan matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
364		Memurin-i sabıkadan Müslim Efendi'den matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
4802		Müstahdemin-i sabıkadan Raşit Ağa'dan matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
4500		Hintli Abdurrahman Efendi'den matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
1400		Müstahdemin-i sabıkadan Şoför Halil Efendi'den matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
2450		Memurin-i sabıkadan Saip Bey'den matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
700		Memurin-i sabıkadan Ayşe Hanım'dan matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
69	500	Müstahdemin-i sabıkadan Hademe İbrahim'den matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
640		Müstahdemin-i sabıkadan Şükrü Efendi'den matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
28		Müstahdemin-i sabıkadan mecmua hademesi Mehmet Ali Efendi'den matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan
48		Müstahdemin-i sabıkadan Şoför Hakkı Efendi'den matlup olup

	adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan	
8000	Memurin-i daimeden vefat eden Porselen Şubesi Memuru Hüsnü Bey'den matlup olup adresinin gayrimalum bulunmasına binaen bu hesaba naklolunan	
20 000	Salih Zeki Bey'in 500 liralık bakiye-i zimmeti 300 liraya sulh edilmiş olduğundan mütebakisi	
14 153	Kıyem ve tahvilat cüzdanında mevcut olmayan iki adet Rumeli ve 8 adet istikraz-ı dahili tahvil bedeli	
3 582 631	500	Yekûn

TABLO 6**TASFİYE OLUNACAK DÜYUNAT****Zimmet**

Kuruş	Milim	
220 280		30 Haziran [1]926 devre-i hesabiyesine ait tetkik komisyonu raporu ve 24 Nisan [1]927 tarihli kongre kararıyla sıhhiye dairesinin matlubu olup Müdafaa-i Milliye Vekâleti'nin avans bakiyesiyle takas edilen
220 280		[Toplam]

Matlup

1065546	625	Harbiye Nezareti'nin harb-i umumideki tahsisatından bakiye-i matlubu
149343	25	Etıbba ailelerine muavenet hesab-ı bakiyesi
7987		Merhum Vasfi Bey'in 19 000 kron emaneti olup tasfiye olunacak düyunata naklolunan
402891		Heyet-i idarenin 2400 numrolu kararıyla ambar sarfiyatından vesaiki noksan bulunan masraf olup beray-ı ikmal naklolunan
107907	500	Mübadele Vekâleti'nin iaşe ve avans hesabının tasfiyesindeki matlubu olan
19	375	Mübadele heyetlerimizin bakiye-i hesapları
50287	875	Üsera masarif-i nakliyesinin bakiyesi
55000		Beynelmilel Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nden: Türkiye hükümeti hesabına Yunanistan'da bulunan sivil ve harp üserasının memlekete iadesi için gönderilen 50000 frangın bakiyesi
3440		18876 tediye senediyle komisyonca Kemal Bey'in taahhüdünün vefatında adem-i itasından dolayı tevkif edilen
15336		Gelibolu merkezinin 15 Teşrinisani 339 [Kasım 1923]-Teşrinievvel 340 [Ekim 1924] hülasa-i hesabiyesinde merkez-i umumi irsalatı

		olarak on bin yedi yüz kuruş mukayyet olduğu halde 14 numro ve 9 Ağustos 340 makbuzuyla 26 036 kuruş alınmakla farkı olarak
1432		Merhum Abdulmuttalip Bey'in bakiye-i matlubu olan
300		Harb-i umumi amele sigortasından bakiyesi
11 415		Tevfik Fikret Bey'in abidesi hesabının bakiyesi olarak
400		Tarsus tabibi Tevfik Fikret Bey'in bakiye-i irsalatı
1000		Sergide müstahdem Kutsi ve Ethem efendilerden sergide şerit satışından tazmin ettirilen
20 000		Harb-i umumi esnasında üsera muaveneti olarak yapılan muavenetten Matbaacı Ali Bey'in tediati
32 000		Bir kıta çek bedeli olarak İstanbul Birinci Kâtib-i Adlilik'inden.
220 280		İtalya'dan pamuk mubayaası için alınan avans olup Müdafaa-i Milliye Vekâleti'nden benzin matlubu karşılığı tutulan
2144585	625	Yekûn
220280		Yekûn-ı zimmet
1924305	625	Bakiye-i matlup

TABLO 7**BİLANÇODA MUHTELİF MEDYUNLAR HESABI MÜFREDATIDIR**

Kuruş	Milim	
3873900	750	Emanet
766047		Eşhas-ı muhtelif
464053	125	Eskişehir Hilal-i Ahmer ambarı
13805		İstanbul Evkaf Müdüriyeti
5101		“ rüsumat memuriyeti
4386		“ Fen Fakültesi memuriyeti
800054		“ Darülaceze Müdüriyeti
600		“ Mahkeme-i Asliye memuriyeti
815		“ Maarif “
20976		Üçüncü Kolordu Kumandanlığı
1692		İstanbul Varidat-ı Mahsusa Başmüdüriyeti
825800		İmalat-ı Harbiye fabrikaları mubayaat komisyonu
5220		Nafia Vekâleti mubayaat komisyonu Ankara Sivas demiryolları
26335		Bursa fecayi risalesi
21037		Pendik Dispanseri
253765		Teshilat hesabı
9179	625	Hastabakıcı mektebi
1800		Jandarma imalathanesi
1443166	750	Seyr-i Sefain Müdüriyet-i Umumiyesi
439		Sıtma kitabı bakiye-i hesabı
52897		Sanayi mektebi

13749	500	Talât Bey Kilya memuru
7050	250	Reis-i sani Doktor Fikret Bey
23494		Mülga Maliye Nezareti
42156		Mahsub-ı deyn ilmühaberi
15000		Mecmua müdüriyeti avansı
593288	500	Memurin-i sabıka zimematı
39726		Mıntıka Müfettişi Mazlum Bey
27651		“ “ Mustafa Sabri Bey
5420		“ “ Muhiddin Bey
17500		Yeşilköy Tayyare Makinist Mektebi
1371684		Müdafaa-i Milliye Harbiye Dairesi
565585		Bütçe emanet hesabı
480543		Ankara’da Nimet Bakkaliyesi
270095		Karahisar madensuyu sabık müsteciri Ahmet Mukbil Bey
70501		Karahisar madensuyu müdür-i mesullüğü
2734600		Müdafaa-i Milliye Ankara inşaat dairesi
54171		Hukuk Müşaviri Hüsnü Bey
14973283	500	[Toplam]

TABLO 8

MEDYUN VE DAYINLERDEKİ EŞHAS-I MUHTELİFE HESABININ BAKİYE-İ MÜFREDATIDIR:

Zimmet

Kuruş	Milim		
9227	250	Kayseri Nekahethanesi İdare Memuru Zihni Efendi'nin hastanenin seddinde kasa mevcudu bakiyesi	11 Teşrinievvel 335 [Ekim 1919]
5000		Mütercimzade İsmail Hakkı Bey: Kereste mubayaa avansından Ankara murahhaslığına zimmeti	31 Kânunuevvel 339 [Aralık 1923]
2000		Muharrem Efendi: Selanik heyetinden tevkif edilen Mart 340 [1924] siparişi	6 Teşrinievvel 340 [Ekim 1924]
10 000		Doktor Mehmet Ali Bey: Eşya satışından	15 minh 341 [1925]
3000		Rıfat Cemil Bey: hesab-ı carisi bakiye-i zimmeti	14 Temmuz 341 [1925]
9924		Emin Bey: Seyr-i sefain mubayaa memuru; 1052, 1056, 1488 numrolu bordrolarla eşya satışından bakiye-i zimmeti	10 Eylül 8 Teşrinievvel 341 [Ekim 1925]
5000		Kenan Efendi: 1502 numrolu fatura ile malulin-i guzat heyetinin kefaletiyle	8 Teşrinievvel 341 [Ekim 1925]
300		Diyarbakır Sıhhiye Müdüriyeti: Mahallince ikraz edilen 300 liranın bakiyesi	19 Teşrinievvel 341 [Ekim 1925]
3076		Refik Bey: 2459, 2712 numrolu bordrolarla verilen eşya satış bakiyesi	18 ve 22 Teşrinisani 341 [Kasım 1925]
11 800	500	Arnavut İsmail Ağa: Ankara murahhaslığından	31 Kânunuevvel

		müdevver bakiye-i zimmeti	341 [Aralık 1925]
72 743		Hıdır Mehmet Efendi: Ankara murahhaslığından müdevver bakiye-i zimmeti	31 minh
9000		Edirne’de Şükran Eczanesi: Edirne merkezinden verilen 300 lira avansın bakiyesi	31 minh
9000		Edirne Hilal-i Ahmer Reis-i Sabıkı Şükrü Bey: Edirne merkezinden verilen avans	31 minh
50 000		Cafer Tayyar Paşa: Edirne Hilal-i Ahmer Merkezi’nden verilen	31 minh
999		Esat Bey: Selanik heyeti sertabibi; Selanik heyetinden mehuzatının bakiyesi	31 minh
133 664	500	Kırımlı Kemal Bey: Ankara murahhaslığından müdevver bakiye-i zimmeti	31 minh
1041	750	Süt damlası: Nezihe Veli Hanımefendi’nin zimmeti	31 minh
2724		Aydın-Yenipazar İlk Yatı Mektebi: gönderilen 70 karyolanın vapur navlunu	17 Kânunusani [Ocak] 926
425		Gebze Tahrirat Kâtibi Sait Bey: 6215 fatura ile verilen eşya bedeli bakiyesi	8 Mayıs 926
320 311		İzzet Raif Bey: Çırağan ambarımızdan satılan eşya bakiye bedelinden	[T.Y.]
6		Kalpakiyan Efendi: 7575, 7578 bordrolarıyla verilen eşya bedeli bakiyesinden zimmeti	30 Haziran 927
304		Refik Efendi: Tel bakiyesinden	30 minh 926
2231		“ “ : Satış komisyonunun Temmuz [1]926 hesabı mucibince mubayaa olunan eşyaya ait masarif	21 Ağustos 926
6870		Memuren Ankara’ya celp edilen Makinist Mehmet Efendi’nin İstanbul’dan azimet ve	3 Ağustos 926

	avdet-i tren ücreti	
2701	Ahmet Bey: Bir devr-i daim ve bir kuyu tulumba bedeli ile masarif-i nakliyesi	21 Ağustos 8 Şubat 927
142	Raif Bey: Kânunusani [1]927 nisf-ı evvel maaşından kat olunmayan kazanç vergisi ile kazancın %10'u	23 Kânunusani [Ocak] 927
7324	İtalya'da Omegana'dan: Sipariş edilen alüminyum eşya bedeli ve masarif-i nakliye ücreti	16 Şubat 927, 21 Mart 927, 27 Haziran 927
50 000	Kayseri vilayeti idare-i hususiyesi: 39,40 senelerinde iade edilmek üzere Kayseri merkezinden istikraz edildiği meblağ olup 24 Teşrinievvel [1]926 tarihli bir kıta makbuzu mucibince	22 Şubat 927
126	Salih Zeki Bey: Kilya'dan eşya nakliye avansı bakiyesinden	9 Kânunuevvel 340 [Aralık 1924]
3000	Kirkor Efendi matbaacı: Bakiye-i zimmeti	18 Teşrinisani 334 [Kasım 1918]
4775	Fazıl Zeki Bey: Kurban bayramı gazetesi ilanat hesabından	14 Temmuz 341 [1925]
30 000	Tetkik encümeni: 1 Temmuz [1]927'den sonra tahakkuk edecek olan	
4020	Tetkik encümeni: [1]926, [1]927 senesi devre-i hesabiyesi tetkik encümeni azalarının tahsisatı olarak verilen ücretin kazanç vergisi olarak	25 Mayıs 927
462	Tetkik encümeni: [1]926, [1]927 senesi devre-i hesabiyesi tetkik encümeni azalarının tahsisatı olarak verilen ücretin kazanç vergisinin %10'u	25 minh
771 197	Yekûn-ı zimmet	

Matlup

5000	Cide Şubesi Reisi Binbaşı Hamdi Bey'in Trablusgarp'taki validesini getirtmek için ale'l-hesap irsalatı	25 Kânunuevvel [Aralık] 926
150	Elaziz Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Müdüriyeti'nden: 6,5 kilo kininin bedeli olan 273 liranın ikmaline	15 Ağustos 926
5150	Yekûn-ı matlup	
766 047	Bakiye-i zimmet	

TABLO 9

BİLANÇODA MUHTELİF DAYINLER HESABI MÜFREDATIDIR:

Kuruş	Milim	
76		İstanbul Müdafaa-i Milliye Mubayaat Komisyonu
8876		“ Erkek Muallim Mektebi Müdüriyeti
29 772	375	Ankara murahhaslığı muvakkat muhtelif dayinler
241 679	500	İstihlak resmi
827		Operatör Murat Bey
3 186 686		Temmuz [1]927’den sonraki faiz
2 899 720	540	Havalat hesabı
203 964		Hastabakıcı Yurdu
38 587		Depozito akçesi
20 025 272	250	Sihhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti
807 705	500	Gayrimuayyen tahsilat
11 290	250	Londra sefiri Ferit Beyefendi
357 638	525	Muvakkat muhtelif dayinler
310 557	600	Muhallefat akçesi
34 776	125	Mübadele heyetleri bakiye hesabı
22 352		Müzeyyenat hesabı
77 297	750	Müfettiş Fahri Bey
2323		Hukuk Müşaviri Hüsnü Bey
1700		Ankara Vilayet-i Sihhiye Müdüriyeti
28 160 601	420	

TABLO 10**MUVAKKAT MUHTELİF DAYINLER MÜFREDATI****Matlup**

Lira	Kuruş	Milim	
20			Koçana'da Mithat Bey ailesine beray-ı tediye mehuz meblağ
327	90		Sivas mubayaat avansından mehuz 40 000 kuruşun bakiyesi
180			İsmail Arif Bey'in Ankara murahhaslığından müdevver matlubatı
1			Salname-i bahri mubayaası için Gonca Hanım'dan
41	65		Doktor Adnan Bey'in bakiye-i matlubatı
50	65	500	Eytam ve eramil maaşatı bakiye-i matlubu
3	54	750	Doktor Ömer Lütfü Bey'in matlubu
1	08	500	“ Vasfı “ “
118	02		Batum'da Madam Anastasya'ya beray-ı isal Eczacı Selim Bey'den alınan
14	40		Trakya Tabibi Adil Bey'e havale olup tediye edilemeyen
10			Himaye-i Etfal Muğla şubesine furuht olunan battaniyenin nakliye masrafı olarak
16	42	500	Ahlat İlk Yatı Mektebi: Karyola nakliye hesabının bakiyesi
296	04	125	341 [1925] tedrisat-ı iptidaiye vergisi
177			“ tarik bedeli olarak tevkif edilen
35			Kilya heyetinin bakiye-i matlubu
245			282 numrolu muhasebe makbuzu mucibince defterdarlıktan kabzolunan

100		Burdur Hilal-i Ahmer merkezinden 340 [1924] senesini 307 yevmiye ile matlup kaydedilen irsalat hesabatından mukayyet bulunmadığından matlup kaydedilen
6	63	Postanın 1566 havalesiyle gayrimuayyen makbuzat
10		Kavala memurlarından Rahmi Bey namına validesi Nakiye Hanım'dan
0	50	Paket postanesinin 12 numrolu grubuyla Tosya'dan
98	30	Diyarbakır merkezinin Teşrinievvel- Kânunuevvel 341 [Ekim- Aralık 1925] hesabatından
615	57	Karahisar-ı Sahip merkezinin Temmuz- Kânunuevvel 341 [Ekim- Aralık 1925] hesabatından
61	30	Ziraat Bankası ile Bergama'nın Kozan nahiyesinden
12		Komisyounun 30 Nisan [1]926 bordrosuyla Hademe Ali'den tevkifat
0	75	Mecmua Müdüriyeti tarafından satılan iade gazetelerinin tahakkuk ettirilen istihlak resmi
3	30	İzmir merkezi hesabatının tasfiyesinde şoförlere tahakkuk ettirilen maaşlarından noksan tediye edilen
2	30	Sinop merkezinin tekerlek siparişinin nakliye avansı bakiyesi
700		İlyas Bey namına kabzolunan
0	03	İzzet Raif Bey'in 121 gün vadeli ve 21 Mayıs [1]926 tarihli bonosu İş Bankası İstanbul şubesince ciro edilmesinden 2387 numrolu senetle tahakkuk ve mahsup edilen
5	63	585 numrolu makine şubesinin bordrosuyla ithal olunan bilyalı yatağın bedeli olarak mubayaattan verilmemiş olmakla muvakkaten bu hesaba alınan
49	73	1613 numrolu porselen şubesinin bordrosuyla ithal olunan

400			eşyanın bedeli olarak mubayaattan verilmemiş olmakla muvakkaten bu hesaba alınan
30	04		Bankanın 1 Kânunuevvel [Aralık] [1]926 mektubu mucibince Hudut ve Sevahil Müdüriyeti vasıtasıyla raporu etibbasından Doktor Hamit Necdet Bey'den
1	05		Memurin-i sabıkadan Abdulkadir Efendi'nin bakiye-i matlubu olarak naklolunan
1	60		Memurin-i sabıkadan Nişan Efendi'nin bakiye-i matlubu olarak naklolunan
10	06		Memurin-i sabıkadan Simento Efendi'nin bakiye-i matlubu olarak naklolunan
99	74		Babaeski şubesinin 6 Kânunusani [Ocak] [1]927 tarihli tahrirâtı mucibince şubeden mevruğ işbu meblağın Tayyare Cemiyeti'ne ait olduğundan nakledilen
2	13	750	Sinek kâğıdı bedeli olarak Diyarbakır merkezinden vürud eden fazla bedeli olarak
1	50		Dahiliye Vekâleti muhasebesinde hesap memuru Fazıl Bey'den sadaka-i fitr olarak kabzolunan
1	04		Emniyet-i umumiye ikinci şube kâtiplerinden Ömer Lütfü Bey'den sadaka-i fitr olarak kabzolunan
2			Ziraat Bankası müfettişlerinden Abdürrahim Bey'den sadaka-i fitr olarak kabzolunan
10			Hukuk Müşavirliği'nden: Eczacı Zeki Bey'in fazla irsalatı olarak
3663	93	525	

Zimmet

68	40		Pangaltı'da nısf hisse hanenin müteberriası Fatma Hanım'a tahsil edilecek bedel-i icara mahsuben tediye

			edilen Şubat-gayeten Mayıs [1]926 icarı
16	15		12 515, 12 505, 12 498 numrolu makbuzlarla beray-ı tebdil divan-ı umumiye evrak-ı nakdiye komisyonuna tevdi edilen fersude evrak-ı nakdiye
3			Mustafapaşa şubesinin Ümmü Hanım'a tediati olup Bursa merkezine geçtiği görülmüş olmakla beray-ı tetkik naklolunan
87	55		Yekûn
3576	38	525	Bakiye-i matlup

TABLO 11**BİLANÇODA MUHTELİF MEDYUNLAR HESABINDAKİ MEMURİN-İ SABİKA ZİMEMATİ MÜFREDATIDIR****Zimmet**

Kuruş	Milim	
61 368		Bedri Bey
8486		Tahsin “
15 503	500	Cevdet Fehim Bey
14 199		“ Dulkadir “
2400		Celal Efendi
7651	500	Hüseyin “
3500		Hüseyin “
2611		Hulusi Bey
5068		Halil “
6800		Hayrettin Tevfik Bey
3891		Hayri Bey
3600		Zeki “
1840		Zühtü Arif Bey
1200		Salim Paşa
84		Şevket Efendi
6000		Saip Süleyman Bey
5000		Saffetullah Bey
7450	500	Talât “
3000		Ömer Nazmi “
4172		Âli Bey

12 432		Ali Macit Bey
4300		İrfan Bey
3928		Recep Efendi
2134		Ali Selami Bey
3642	500	Abdurrahman “
6131	500	Kemal Efendi
19 591		Muzaffer Bey
2532		Mehmet Hulusi Bey
500		
2256		Muzaffer Efendi
4550		Muzaffer Bey
6		Nuri “
4889		Vasıf “
28 641		Harun “
3021	500	Mehmet Ali Efendi
5300		Muhsin “
96 054	250	Safvet Şav Bey
3600		Hayri Efendi
4002		Servet Hanım
21 879		Remzi Bey
25 810	500	Nizamettin Ziya Bey
15 581		Münir Bey
1500		Mehmet Ali Bey
3130		Nuri Efendi
1059	750	İlhami Bey

67 601	750	Yusuf Kenan Bey
29 816	250	Feridun Bey
12 583		Abdülkerim Bey
3553	500	İhsan Bey
35 272		Ziya “
6381		Galip “
1750		Müteyemmen Hanım
596 753	500	

Matlup

3465		Hademe Arif Ağa
593 288	500	Bakiye-i zimmet

TABLO 12**EMVAL-İ GAYRİMENKULE**

Kuruş	Milim	
96405	500	Makriköy'de Zeytinburnu'nda 53 dönüm 1474 zira bir arsa ile 9 dönüm 412 zira diğer bir arsa
8000		Aksaray'da Haseki'de Nevbahar Mahallesi'nde Molla Gürani Sokağı'nda 218 arşın 12 parmak arsa
865547		Demirkapı Daye Hatun Mahallesi'nde mahzen ve dükkân ve ahır ve arsayı müstemil üç babhane ve 6 numrolu 345 zira arsa
1836633	750	İstanbul'da Cağaloğlu'nda İstanbul merkezi binası
123333		Balat'ta Kesmekaya'da Hamami Muhiddin Mahallesi'nde 329 arşın arsada iki bab kâgırhane
1623946	500	İzmir'de Torbalı nahiyesinde Tepeköy karyesinde Ertuğrul Mahallesi'nde 3762 arşın 62 parmak arazide kâgır dispanser binası
538065		Bursa'da Orhaniye Mahallesi'nde Cami-i şerif civarında sırf mülk 300 zira arsada bir bab bina
2262929	500	İstanbul'da Yusufpaşa'da ma-bahçe üç babhane ve derununa cari nısf masura ma-ı lezizi havi hastabakıcı mektebi binası
133355		İzmir'de Reşadiye Mahallesi'nde Şabanzade Sokağı'nda 10 numrolu 176 zira arsa üzerinde bir babhane
50000		İzmir'de Papaz İskelesi'nde 24 dönüm ve 864 zira arsa
908176		Eskişehir'de Çiftlik'teki arazi hisse-i şayiası
814998		Eskişehir'de Çiftlik'te istasyon binası
10000		Edirne'de eski Hızır Mahallesi'nde ma-müştemilat 13 317 metre murabbai arsada bir bab konak
2494863	100	Ankara'da Evkaf Müdüriyeti'nden mubayaa olunan 5690,5 metre kare arsa

25000		Edirne'de Çukurçayır'da 8,55 atık dönüm arazi ve bir babhanenin 280/190 sehmi
100763		Pangaltı'da Yunusveysel Sokağı'nda Fatma Hanım'ın teberru eylediği hanenin nısf hissesi
812252	250	Eskişehir çiftliği
1395012		İzmir'de Reşadiye Mahallesi'nde Vitali çıkmazında 29 350 arşın arsa üzerinde üç bina ve arsaları
240009		Kocaeli'nde 9 kıta arsa
21009		İzmir'de Torbalı nahiyesinde Karakuyu nahiyesinde 1444 zira arsa üzerinde iki babhane
1420769		Konya'da Mamuriye Mahallesi'nde İstasyon Caddesi'nde ma-bahçe kâgir bir hane
12146432	280	Eskişehir ambar binaları
100000		İzmir'de Birinci Kordon'da yangın mahallinde beş mükerrer numrolu adada altı numrolu 342 metre murabbaı arsa
4658106		Ankara'da Yenişehir'de 1140 metre kare arsa üzerinde memurin apartmanı
375000		Eskişehir'de Dakik Fabrikası
26823		Çatalca'da Çarşı mevkiinde fevkani birer oda ve tahtında dükkânları havi iki babhane
33092427	880	Yekûn

TABLO 13**MEDYUN VE DAYINLER HESABINDA: EMANAT HESABININ BAKIYE-İ MÜFREDATIDIR****Zimmet**

Kuruş	Milim	
0	250	Hademe Emine Hanım'ın matlubatından fazla tesviye olunan
33400		İdare-i merkeziyenin altındaki mağazanın Mayıs, Haziran [1]927 bedel-i icarı olup 8140 vezne makbuzuyla alınmış olmakla tahakkuk ettirilen
7500000		Kurban derileri hasılatına mahsuben 13 Eylül [1]927 tarihinde Tayyare Cemiyeti merkez-i umumisi tarafından Ziraat Bankası müdüriyet-i umumiyesine tevdi olunan
7533400	250	[Zimmet]
3659499	500	Matlup
3873900	750	Bakiye

Matlup

Kuruş	Milim	
2757		İstanbul merkezinin mubayaat hesabından
2487	500	“ “ “ “
148 127		Satış komisyonunun tellaliye, vergilerinden
1159		Detroit merkezi azasından Hafız Mahir Efendi namına
2364		“ “ “ Aligöz karyesinden Şaban bin Hasan namına
1530		“ “ “ “ “
1079		“ “ “ Gözköy karyesinden Hüseyin bin

		İsmail namına
466		“ “ “ Topal Hamit namına
900		Müfettiş-i umumi Doktor Mustafa Beyefendi
16 010		Bursa merkezi
1496		Karahisar madensuyu memba müdüriyeti
9188		İskenderiye’de Ebu Şahap Efendi’ye havale olunup iade olunan
2500		Erbil’de Fethiye ve Nâzıma hanımlara havale edilmek üzere alınıp tediye ettirilemeyen
550		Haydarpaşa Rum Muhacir Hastanesi hademesinden Kâmil İbrahim namına memuru Cevdet Bey’den
2600		Mithatpaşa Darüleytamı talebesinden 33 numrolu Hasan Necip Efendi’ye ait 26 altın
2909	500	Tekirdağ Heyeti’nin Kânunuevvel [Aralık]-Ağustos 339 [1923] hesabatından
9951	750	Ulukışla “ Haziran-Eylül 340 [1924] “
240		Mudanya “ Kânunusani 340 [Ocak 1924] “
14850		İstanbul Mebusu Tevfik Kâmil Bey’in namına
16163	875	Mustafa bin Tahir Efendi’ye ait 2817,75 ve Hüseyin Efendi’ye ait 876,5 drahmi
1593	750	Avrathisarlı Mustafa bin Veli’nin validesinden metrukâtı 5 frank 250 drahmi
7537	125	Selanik Heyeti’nin Teşrinisani 339 [Kasım 1923] Şubat 340 [1924] ve Ağustos 340 [1924] emanat makbuzatı
21000		Elaziz sıhhiye müdüründen, kinin esmanı olarak 22 000-1000
7100		Ziraat Bankası’nın 20 Teşrinisani [Kasım] 926 mektubu ve hülasa-i hesabiyesi mucibince Yabanabat şubesinden
2985		Ziraat Bankası’nın 20 Teşrinisani [Kasım] 926 mektubu ve hülasa-i

	hesabiyesi mucibince Tayyare Cemiyeti'nden
50000	Aydın merkezinin 1Kânunusani- 31 Kânunuevvel 341 [1 Ocak- 31 Aralık 1925] hesabâtı mucibince
100000	Kayseri “ 1 Teşrinievvel 339-31 Kânunuevvel [1 Ekim- 31 Aralık] 926 “ “
1140	Diyarbakır “ 1 Temmuz 926- 30 Eylül 926 “
100	“ “ 1 Teşrinievvel [Ekim] 926-31 Kânunuevvel [Aralık] 926 “ “
5750	Beyoğlu “ merkez memurlarının 8 Mayıs 926 ve 101 numrolu vauçerle memurin-i sabıka zimematına geçmesinden naklolunan
1900000	Sıtma mücadelesi muhasib-i mesullüğünden
638	Haziran [1]927 posta ve telgraf masarifi olup 1029 numrolu tediye senedine merbut vesaik mucibince tahakkuk ettirilen
3489	İstanbul Liman Şirketi'nin mavna masrafı olup 1098 numrolu tediyesine merbut vesaik mucibince tahakkuk ettirilen
121040	Haziran [1]927 Posta ve Telgraf Müdüriyet-i Umumiyesi'nden vezneye üç defada teslim olunan şefkat pullarının %10 beyiyesi olarak tahakkuk ettirilen
1655	Haziran [1]927 mahı elektrik sarfiyatı olup 1047 numrolu tediye senedine merbut vesaik mucibince tahakkuk ettirilen
123500	469 vauçer sahifesiyle 15 Mayıs [1]927 tarihinde Nimet Bakkaliyesi'ne tahakkuk ettirilen 110 sandık madensuyunun 95 sandığının Cebeci Askeri ve Numune Hastanesi'ne tevdi edilmekle Nimet Bakkaliyesi'ne reddi zımında
13902	Heyet-i İdare'nin 5624 numrolu kararıyla gazete için Arif Bey'e tren ücreti olarak tahakkuk ettirilen
1500	Heyet-i İdare'nin 5624 numrolu kararıyla gazete için İstanbul Merkezi Muhasibi Vahit Bey'e tahakkuk ettirilen

892800	Apartman Müteahhidinin 10 Temmuz [1]927 tarihli faturası mucibince matlubu olup 15 Temmuz [1]927'de tediye olunan Hkimiyet-i Milliye gazetesıyla neşredilen ilanlat bedeli olarak tahakkuk ettirilen
2560	Milliyet ve Cumhuriyet gazeteleriyle nerolunan ilanlat bedeli olup 1046 tediyesine merbut Anadolu Ajansı ilanlat Şubesinin 30 Haziran [1]927 faturasıyla tahakkuk ettirilen
74 346	Sinin-i muhtelifede vergiler
89 035	Hastabakıcı Mektebi'nin talebat-ı emanatı
3659499	500

LÜGATÇE

ab-ı ruy: yüz akı
add: sayılma
adem-i hoşnudi: hoşnutsuzluk
adem-i lüzum: gereksizlik
adem-i muvaneset: alışkanlık olmaması
adem-i tenemmüv: gelişememe
adimü'l-imbân: imkânsız
agdiye: gıdalar
agniya: zenginler
aguş: kucak
aher: diğer
ahid-şikenane: anlaşmayı bozarcasına
ahkâm: hükümler
ahsen-i tarik: yolun güzeli
ahval-i mücbire: zorlayıcı haller
akdem: daha önce
akdem-i vezaif: vazifelerin ilki
aklam: memurların çalıştıkları daireler
aks-aver: yankı getiren etki
akurane: kudurmuşçasına
alam: elemler
alamet-i mahsusa: özel işaretler
alat: aletler
alat-ı hadidiye: demir aletler
alelittlak: genel olarak
alelusul: kurallara uygun
anen fe-anen: devamlı
anifen: yukarıda
an-samimi'l-kalp: kalpten, içtenlikle
arşın: 68 santim
asakir: askerler
âsâr-ı fahire: övünülecek eserler
âsâr-ı hayat-bahşa: hayat veren eserler
aşar: mahsullerden alınan onda birlik vergi
atalet: tembellik
atf-ı nazar: göz atma
atıl: faydasız
ati-binane: ileriye görür
atiyye: hediye, bağış
avamil sebepler
avdet: dönme
ayan aza-yı sabıkası: eski ayan- senato üyesi
ayanen: açıkça
azâr: bahaneler

bade'l-istila: istiladan sonra
badehu: ondan sonra
badil: cimri
badire-i uzma: büyük felaket
bahusus: özellikle

baidü'l-ihimal: ihtimalden uzak
balâ: yukarı
baliğ: erişmiş
bar: yük
beca: yerinde
bed etme: başlama
bedihi: açık
bedii: güzellik
bel etmek: emip yutmak
beliyye: felaket
beray: için, maksadıyla
beray-ı tedavi: tedavi için
berren: karadan, kara yoluyla
ber-vech-i ati: aşağıdaki
ber-vech-i balâ: yukarıdaki
besalet: kahramanlık
besatet: düzgünlük
bey: satma
beyn: arasında
beyne'l-ahali: halk arasında
beyne'l-avam: halk arasında
beyne'l-icap: gereklilik arasında
bezl-i gayret: çok gayret
bezl-i makderet: kuvvet harcama
bi'l-münasebe: uygun olarak, yeri gelmişken
bi'l-vücut: her yönden
bi'n-nisbe: nispeten
bi'r-rıza: gönüllü
bi't-tefrik: ayrılarak
bi-aman: acımasız
bi-ca: yersiz
bidayet: başlangıç
bikes: kimsesiz
bila-bedel: karşılıksız
bila-fasıla: aralıksız
bila-ifate-i vakit: vakit kaybetmeksizin
bila-tefrik: ayırmaksızın
bila-ücret: ücretsiz
bi-tamamiha: tamamıyla
bi-vayegan: kısmetsiz kimseler
bud: uzaklık
budiyet: uzaklık

ceman: toplam
cemile: gönül alıcı davranış
cemiyat: cemiyetler
cenub-i garbi: güneybatı
cenup: güney
cerh: çürütme
cer-i ma: su çekme

cerib: aşığı yukarı 216 litrelik bir hacim ölçüsü
cevelan: dolaşma
cidal: savaş
cihet-i maslahat: önemli işler
cuşış: coşku
cümel-i takdiriye: takdir, övgü cümleleri
cüzi: çok az

çesban: layık

đakik: un
darüleytam: yetimler yurdu
daü'l-cereb: uyuz hastalığı
daü'l-kelp: kuduz hastalığı
defatir ve cedavil: defterler ve cetveller
defatir-i esasiye: asıl defterler
delalet: kılavuzluk etme
derakap: hemen arkasından
derç: içine katma
derdest-i ihzar: hazır elde
derk: kavrama
derkâr: aşikâr
der-piş: göz önünde bulundurulma
Dersaadet: İstanbul
deruhte: kendini vazifeli bilme, üstüne alma
derun: içerisinde
desatir: düsturlar
dest-i şefkat: şefkat eli
deyn: borç
diriğ: esirgeme
duçar-ı müşkülât: zorluklara uğrama
duhul: içeri girme
dûr ü dıraz: uzun uzadıya
dûr: uzak
dûr-endişane: uzağı düşünür
duş: omuz
dümdar: artçı

echize: cihazlar
eciren: ücretli olarak
ecnas: cinsler
edviye: ilaçlar
efrad: askerler
efrenciye: frengi
ehemm: daha önemli
ehemm-i vezaif: vazifelerin en önemlisi
ekâbir: devlet ricali
ekseriyet-i sülûsan-ara: üçte iki oyla çoğunluk
el-an: halihazırda
Elaziz: Elazığ'ın eski adı
el-hakk: doğrusu, gerçekten
el-ıf-ı ilahi: Allah'ın lütfu
Elviye-i Selase: Üç liva; Kars, Ardahan, Artvin
elyevm: bugün
emraz-ı ayniye: göz hastalıkları

emraz-ı dahiliye: iç hastalıkları
emraz-ı müstevliye: salgın hastalıklar
emraz-ı sâriye: salgın hastalıklar
enzar: nazarlar, bakışlar
enzar-ı âli: yüksek bakışlar
enzar-ı nas: halkın görüşü
enzar-ı ümmet: halkın nazarları
eramil: dullar
erkam: rakamlar
esami: isimler
esar: narh
esatize: ustalar
esbab-ı mücbire: zorlayan sebepler
esham ve tahvilat: hisse senetleri ve tahviller
esnan-ı askeriye: askerlik yaşı
eşedd: en şiddetli
eşkâl-i mülayime ve münasibe: yumuşak ve uygun şekiller
eşya-yı beytiye: ev eşyası
etfal: çocuklar
etıbba: doktorlar
etıbba-yı baytariye: veterinerler
evasıt: orta
evkat-ı muayene: belirli zamanlar
evsaf-ı aliye-i ameliye: işin yüksek nitelikleri
evsat: orta
eyadi-i hazakat: hünerli eller
eytam: yetimler
eyyam: günler
eyyam-ı ahire: son günler
ezhan: zihinler

faideden hali: faydasız
fariğ: satıcı
fersude: yıpranmış
fevc fevc: akın akın
fevk: üst, yukarı
fevka'l-memul: umulanın üstünde
fevvere: fıskiye
fikarat: bölümler
fikdan: azlık, yokluk
fihrist-i icraat: yapılanların fihristi
fi-i miri: resmi kur
fi-i vasati: ortalama fiyat
fi-i vesatiye: ortalama fiyat
fıkr-i mücmel: kısaca fikir
fi-mabad: bundan sonra
fusul: fasıllar
fütur: bezginlik
fütüvvet ve semahat: asalet ve iyilikseverlik

gala-yı hazır: mevcut pahalılık
gali: pahalı
garaz-kârane: kötü niyetli
garb: batı

garet: yağma, akın
gaybubet: kayıp
gayr-i ez-sarf: harcananın dışında
gayrikabil-i iktiham: karşı durulamaz
gayrimeri: görülmeyen
gayrimuntazır: beklenmeyen
gayrimusib: isabetsiz
gayrimünfekk: ayrılmaz
gayur: çok çalışkan
giriftar-ı müzayaka: sıkıntıya düşme
guna: türlü, çeşitli
gun-a-gun: türlü türlü
guşe-i nisyan: unutulma köşesi
güşad: açma
güşayış: ferahlık

hadd ü payan: sınır ve son
hadde-i tetkik: tetkik süzgeci
hadis: ortaya çıkma
hafiyen: gizlice
hafr: kazılma
hahiş: büyük bir istek
haiz: sahip
hakk-ı murakabe: denetleme hakkı
halas: kurtuluş
hal-i hazeri: barış
hami-i azam: büyük koruyucu
hamule-i mesai ve mesuliyet: çalışma ve sorumluluk yükü
harc-ı ferağ: satış harcı
hareket-i arz: deprem
harik: yangın
harik-i hail: korkunç yangın
hâsil: meydana gelen
hasr: mahsus kılma, kılınma
hasren: bir şeye ait bırakılarak, kuşatılarak
hasreyleme: ayırma
hatiat: hatalar
hatime: son
havaic-i zarureyi-i gıdaiye: lüzumlu gıdalar
havarık: harikalar
havass-ı şifaiye: şifalı özellikler
haylulet: mani olma
hedaya: hediyeler
hediye-i şitaiye: kışlık hediye
hengâm: zaman
her-bar: daimi
hesabat-ı taliye: ikinci hesaplar
hidemat: hizmetler
hidemat-ı ber-güzide: seçkin hizmetler
hilaf-ı karar ve mezuniyet: karar ve izine aykırı
hilkat: yaradılış
hin: zaman
hin-i hacet: gerektiği zaman
hitam: son

hulul: gelip çatma, dahil olma
humma-yi racia: döneke humma, fièvre
recurrente
hurkatü'l-bevl: belsoğukluğu
huruf-ı heca sırası: alfabetik
hususat-ı mesrude: belirtilen hususlar
hutut: hatlar
huzzar-ı kiram: orada bulunan zatlar
hüda-pesend-ane: Allah'ın beğeneceği gibi olan
hükümet-i sakıta: düşük hükümet
hüsn-i ifa: iyi yapıma

ırza: emzirme
ittıla: öğrenme, haberli olma
itturad-ı mesai: çalışmanın intizamı

iane: yardım
iaşe: doyurma
ibate: barındırma
ibka: devam ettirme
iblağ: tamamlama
idame: sürdürme
idame-i mevcudiyet: varlığını sürdürme
id-i fitr: şeker bayramı
ifham: anlatma
ifrağ: hale getirme
ifraz: ayırma
igtırar: güvenme
igtiraren: güvenerek
igbirar: gücenme
ihda: hediye etme
ihrak: yakma
ihsas: hissettirme
ihtifa: saklanma
ihtikâr: vurgunculuk
ihtilas: çalma
ihtilas-ı vakt: vakitten kazanarak
ihtimam: dikkatli çalışma
ihtimam-perveri: özenli tetkik
ihtiramat-ı faika: üstün saygılar
ihtirazi: çekince
ihtiyacat-ı asriye ile mütenasip: çağdaş
ihtiyaçlara uygun
ihtiyac-ı şedide: şiddetli ihtiyaç
ihtiyar-ı mesken: mesken seçme
ihzar: hazırlama
ihzar-ı fecayi: felaketlerin olması
ika: dayanma
ikdamat-ı mütevaliye: sürekli çalışma
ikmal-i enfas: nefesleri tamamlama (ölüm)
iktifa: yetinme
iktiran: yaklaşma
iktisab-ı mümarese: alışkanlık kazanma
iktisap: edinme, kazanma

iktitaf-ı asar: eserlerin meyvesini alma
ila: yüceltme
ilah: ve diğerleri, vs.
ila-maşallah-ı teala: yüce Allah'ın istediği kadar
ilbas: giydirme
ilcaat: zorlama, mecburiyet
ilel: hastalıklar
ilel-i saire-i adiyе: sıradan diğer hastalıklar
ilga: kaldırılma
iltica-gâh: sığınılacak yer
iltimas: isteme
iman: çok dikkatli olma
imha payı: yıpranma payı
imrar-ı evkat: vakit geçirme
imtidad: uzama, sürme
imtina: çekinme
imtinan: minnet
imtisal: gerekeni yapma
imtisalen: uyarak
inde'l-lüzum: gerektiğinde
indirias: (kökten) yıkılma
infak: nafakalandırma
infikak: ayrılma
inha: ulaştırma
inhilal: dağılma
inhina: eğrilik
inhiraf: sapma
inhisar: hasrolunma
initaf: yönelme, temayül
inkısam: bölünme, parçalanma
inkıta: kesintiye uğrama
inkıza: sona erme
insidad-ı ema: bağırsak tıkanması
intaç: neticelenme
intiha: son
intihap: seçme
intitab: odun kesme
intizar: bekleme
inzimam: eklenme
inzimam-ı muvafakat: kabulünün eklenmesi
inzizam-ı ârâ: oyların eklenmesi
iptida-yi emirde: işin başında
iptinaen: dayanarak
irae: gösterme
irca: çevrilme, döndürülme
irkap: bindirme
irşadat-ı ruh-nevazane: ruh okşayan irşatlar
irtihal: ölüm
irtihal-i müessife: üzücü vefat
isaf: yerine getirme
isal: ulaştırma, yerine getirme
isdar: çıkarma
istiane: yardım isteme
istical: acele

isticar: kiralama
isticiab: uyandırma, çekme
istifsar: soru
istihbar: haber alma
istihdaf: hedef edinme
istihfaf: küçümseme
istihkak eden: hak kazanan
istihlak: tüketilme
istihlas: kurtarılma
istihsal: elde etme
istihzarat-ı tamme: tam bir hazırlık
istikmal: tamamlama
istiksar: çok görme, görülme
istilam: bilgi isteme
istilzam: gerektirme
istimdat: imdat, yardım isteme
istinkâfiyet: çekimsizlik
istirdat: geri alınma
istisal: ur çıkartma
istisgar: küçümseme
istislas: kurtuluş
istitaat: takat
istitaat-ı maliye: mali takat
istitlaat: araştırmalar
istitrad kabili: yeri gelmişken
istitrad: ek bilgi
istizah: açıklama isteği
işar: yazılı bildirme
işkâl: güçleştirme
iştidad eyleme: şiddetlenme
ita: verme, gönderme
itam: yemek verme
itfa: söndürme
itisaf: sapkınlık, yolsuzluk
itişaş: karışıklık
itiyad-ı sakim: hastalıklı alışkanlık
ittiba: uyma
ittifak-ârâ: oy birliği
ittihaz-ı tedabir: tedbirler alma
ittisa: genişleme
ityan: söyleme, bildirme
iva: yerleştirilme
izabe: eritilme
izafen: bir kat artırarak
izam: büyütme
izaz: ağırlama
izhar-ı rüyet: yönetimini gösterme

kabile: kadın ebe
kabil-i izam ve istihdam: gönderilmesi ve çalıştırılması mümkün
kabil-i telif: bağdaşır
kable'l-icra: yapılmasından önce
kable'z-zuhur: öğleden önce
kabz ve isal: teslim alma ve ulaştırma

kabz: tutulma
kadrü'l-imbân: imbân nispetinde, yettiğince
kâffe: bütün
kâffe-i ihtiyacat-ı gıdaiye: gıda ihtiyaçlarının tamamı
kâfil: üstlendirme
kahkari: aniden geri çekilme
kaht ü gala: kıtlık ve pahalılık
kal: çıkarılma
kalb: çevirme, değiştirme
Kale-i sultaniye: Çanakkale
kalem-i zerrin: altın kalem
kânunuevvel: aralık
kânunusani: ocak
kâr-gâh-ı fena: fani dünya
karib: yakın
karibü'l-inikad: toplanması yakın
karin-i tasvib-i âli: yüksek onaya sahip
kat: kesilme
katiyat: kesim
kavaid: kaideler
kavaim-i ecnebiye: yabancı paralar
kavanin: kanunlar
kavime: direnç
kaziyye: husus, mesele
ke'l-evvel: evvelki gibi
kebir: büyük
ke-en-lem-yekün: hiç olmamış gibi
kemal-i fahr u şükran: tam bir övünç ve şükran
kemal-i muvaffakiyet: tam bir başarı
kesb-i fahr: övünç duyma
kesb-i intizam: intizam sağlanmış
kesb-i subet: güçleşme
ketebe: kâtipler
kısım-ı külli: büyük kısım
kısım-ı mütebaki: geriye kalan kısım
kıyem: değerli kâğıtlar
kıyye: okka, 1283 gram
kiyaset: uyanıklık
kura: köyler
kura-yı mütecevire: civar köyler
kurb: yakın
kurbiyet: yakınlık
külli: tamamı

la-akall: en az
lahm: et
layenkati: kesintisiz
la-yetegayyer: değişmez
lazimü'l-riaye: uyulması gerekli
lede'l-icap: icabında
lede's-sual: sorulduktaki
lehü'l-hamd: Allah'a hamdolsun
levazım-ı iksaiye: giyecek

maa'l-iftihar: övünerek
maa'l-istigrab: garip bulunma, şaşma
maa's-şükran: şükranla
maahaza: bununla beraber
maaşat-ı müterakime: birikmiş maaşlar
ma-bih't-tatbik: tatbik olunan o şey
madud: addedilme
mağşuşat: karışık paralar
ma-hasal: sonuçta
mahazir: engeller
mahreç ve mevrut: çıkma ve ulaşma
mahrukat: yakacak
mahruti: konik
mahsuben: hesaba katılarak
mahviyyet: alçakgönüllülük
mahza: özellikle
makalat-ı sitayişkarane: övücü makaleler
makam-ı riyaset: başkanlık makamı
makderet: kuvvet
makhur: kahrolma, Allah'ın gazabına uğrama
maksur: kısıntı, kısaltılmış
mal-a-mal: dopdolu
malzeme-i timariye: yara bere malzemesi
manzur-ı âli olmak: (büyük bi makamın)
dikkat nazarını çekmek
marda (merza): hastalar
marrü'l-arz: yukarıda belirtilen
maruz, maruza: arz edilen
masarif-i tesisiye: kuruluş masrafları
masraf-ı rahi: yol masrafı
masruf: sarf olunmuş
mass u bel: emip yutma
masun: korunmuş
mathun: öğütölmüş
matuf: yöneltölmüş
ma-vaz-ı leh: kendi lehine verilen
mayi-i dimaği-i şevki: beyin ve omurilik sıvısı
mayi-i insıbabı: sızıp dokularda toplanan sıvı
mazhar-ı takdir: takdiriyle şereflenme
mebhas-ı mahsus: özel bölüm
mebhusun-anh: bahsi geçen
meccanen: ücretsiz
mecma: toplanılacak yer
mecmu: toplam
mecra-yı beveli: idrar yolu
mecruhin: yaralılar
medar: dayanak
medhal: giriş
meduvv: davetli
medyun-ı şükran: şükran borçlu
mefharet: övünç
mekud: yok
mehalik: tehlikeli işler
mehazir: sakıncalar
meh-ma-emken: olduğu kadar

meknuze: saklı hazine
mekûlat: yiyecek
melbusat: giyecek
melbusat-ı şitaiye: kıyafet
melce: sığınak
melce-i istirahat: dinlenme sığınağı
melfufen: iliştilerle
melhuz: muhtemel
memalik-i müstevliye: istilaya uğrayan memleketler
memalik-i mütemeddine: medeni ülkeler
memnu avdet: yasak geri gelme
memnu: yasaklama
memul: beklenen
menabi: kaynaklar
menatik: mıntıklar
menfa: sürgün yeri
mensi ve mühmel bırakılma: unutma ve ihmal etme
menut: bağı
merakiz: merkezler
merkez-i umumi aklamı: genel merkez daireleri
merkez-i umumi: genel merkez
mertebe-i vücub: gereklilik derecesi
merzagi: bataklığa ait
mesag: izin
mesaib: felaketler
mesaib-i harb: harp felaketleri
mesaibzede: felakete uğramış
mesbuk: geçen
meserret: sevinç
mesrudat-ı anife: yukarıda söylenenler
meşakk: meşakkatler
meşhud: görülen
meşrut: şarta bağı, şartlı
mevadd: maddeler
mevadd-ı gaita: dışkı maddeleri
mevadd-ı mülevvene: renkli maddeler
mevain: maniler
mevaki: mevkiler
mevaşi: büyük ve küçükbaş hayvanlar
mevdu: emanet edilmiş
meveddet: sevgi
mevkûfin: tutuklular
mevkûfin-i siyasiye: siyasi tutuklular
mevruse: miras alınan
mevt: ölüm
mevt-i muhakkak: mutlak ölüm
mevzu-ı iştilal: meşgul olunan konu
mezabit: tutanaklar
mezahim: zahmetler
mezru: ekili
mezun: izinli
mezunun-fih: hakkında izin verilen

miknet: kuvvet
milel: milletler
mine'l-kadim: baştan beri
min-haysi'l-mecmu: toptan
miyah: su taşkını
muaddel: değiştirilmiş
muahharen: sonradan
muakkam: steril, pastörize
mualecat: ilaç tedavileri
mualece: ilaç verme
muanid: inatçı
muattal: işsiz
muavenat-ı mukteziye: gerekli yardımlar
muavenet: yardım
muayene-i hurdebini: mikroskopik muayene
mubayaa: satın alma
mubayaa: satın alma
mufassal: ayrıntılı
mufassalan arz-ı mukteziyyat: ayrıntılı olarak gerekenlerin arz edilmesi
muhaberat: haberleşmeler
muhabere: haberleşme
muhaceret: göç etme, hicret
muhacirin: göçmenler
muhadderat-ı İslamiye: Müslüman namuslu kadınlar
muhalled: ölümsüz, baki kalan
muhami: avukat
muhasasat: ödenek
muhat: etrafı çevrili
muhavvel: bırakılış, gönderiliş
muhayyir-i ukul: akıllara şaşkınlık veren
muhiik: doğru, haklı
muhill: zedeleyen
muhill-i haysiyet: haysiyet zedeleyici
muhiik: boğucu
muhsinat: iyilikte bulunmalar
muhtacin-i zürra: muhtaç çiftçiler
muhtasaran: özetle
muhtassun-lehine: mahsus olduğu yerde
muhtell: bozulmuş
muhtemelü'z-zuhur: ortaya çıkması muhtemel
muhteviyat: içerik
mukaddema: önceden
mukaddeme-i makal: sözün başı
mukarrerat-ı müttihaz: kabul edilen kararlar
muktesit: iktisatlı
mumaileyh: adı geçen (erkek)
mumaileyha: adı geçen (kadın)
muntazaman: devamlı olarak
munzamman: eklenerek katılarak
murahhas: temsilci
musab: musibete uğramış
musabin: musibete, hastalığa yakalanmış olanlar

musaddak: tasdikli
musarrah: belirtilmiş
musavver: resimli, resmeden, tasvir olunan
musirr: ısrarcı
mu-şikâfane: kılı kırk yararcasına
mutalebat: talepler
mutasarrıf-ı lahik: yeni sancak amiri
mutavassıtlık: aracılık
muteberan: ileri gelenler
muttasıf: kendisinde bir vasıf bulunan
muvaradat: gidip gelmeler
muvasala: ulaştırma
muzazzah: açıklamalı
muzadd-ı taaffün: mikrop kıran, antiseptik
mübaşeret: başlamak
mübeccel: saygıya değer
müceddet: yeni
müceddeten: yeni baştan
mücerrip: tecrübeli
mücmelen: özetle
müdahhar: stok
müdanî: yakın, eş
müdat-ı iptidaiye: ilk tedavi
müddahar: depo
müddahir: biriktiren
müddet-i medide: uzun müddet
müdebbirane: tedbirli, tedbirli olana yakışır
şekilde
müdellet: delilli
müeddi: meydana getiren
müellim hadisat: elem veren olaylar
müeyyed: doğrulanmış
müeyyid: doğrulayan
müfit: faydalı
müfriz: çıkan, ayrılan
müftehiren: övünerek
müheyya: hazır
mükeffil: kefalet veren
mülabese: münasebet
mülhakat: bir merkeze bağlı yerler
mültezim: vergi toplayıcısı
mümanaat: engel olma
mümaris: deneyimli
mümasil: benzer
mümsik: tutumlu
münadi: tellal
münafi: aykırı
münbais: doğan, ileri gelen
münci: kurtarıcı
münderiç: (içinde) yer almış
münhalat: açık memurluklar
müncalib: küle dönme
müncatı: kesilmiş
müntazi: bitme
müntehi: uzanan

mürselat: gönderilenler
mürselünileyh: kendisine bir şey gönderilen
mürsil: gönderen
mürtefi: kaybolma
mürur: geçme, gitme
müsadif: rast gelen
müsaraat: girişme
müskirat: alkollü içki
müsmir: semereli
müstagrık-ı düyun: borçlara batmış
müstahberat: alınmış haberler
müstahreç: çıkarılmış
müstahsalat: üretilen şeyler
müstahsen: güzel
müstakraz istirdadı: borcun geri alınması
müstahiben: yanında bulundurarak
müsteban: açıkça anlaşır
müstefad: anlaşılmış
müstehil: imkânsız
müstemirren: aralıksız
müstemlek: satın alınmış mülk
müstenbat: zımmen anlaşılması
müstevli: istilacı
müşareket-i müteakabile: karşılıklı ortaklık
müşarünileyh: adı geçen
mütalaa-i anife: biraz önceki görüş
mütealika: ilişik
müteamil: olağan, teamül halinde
müteassir: zor
mütebaid: birbirinden uzak
mütebaki: geriye kalan
müteberri: bağışlayan
müteberrin-i kiram: sayın bağışçılar
müteehhil: evli
müteferri: ayrıntı
mütehakkık: tahakkuk eden
mütehalli: donanmış
müteharrık: hareketli
mütehavvil: değişken
mütekâsif: yoğun
mütemevviç: dalgalı
mütemmem: tamamlayıcı
mütemmim(e): tamamlama, bitirme
mütenevvi: çeşit çeşit
müterettib: ait olan
mütesaib: güç
mütevaffik: bağlı
mütevali: üst üste
mütevaliyen: aralıksız
müteverrimin: veremliler
müttehaz: kullanılan
müzaheret: koruma
müzayaka: sıkıntı
müzdehim: izdihamlı

nafi: yararlı
na-kabil-i tadat: sayılması imkânsız
nama muharrer: belli bir şahıs adına
nazar-ı tasvib: onaylayan görüş
nebean: yerden çıkan
nedret: azlık
nedret-i fevkalade: olağanüstü kıtlık
nefsü'l-emr: gerçekte, aslına bakılırsa
nekahethane: taburcu olduktan sonra bakım
görülen sağlık kurumu
neşv ü nema: yetişip büyüme
netaic-i müfide: faydalı sonuçlar
netayic-i fecia: feci neticeler
netayic-i müellime: elem verici sonuçlar
nevahi-i erbaa: dört tarafındaki nahiyeler
nevakıs: eksiklikler
neve-ma: bir suretle
nevmedi: ümitsizlik
nevs: sallanma, salınma
nevzat: bebek, yeni doğmuş
nez: yok etme, kaldırma
nıfs: yarı
nıfs-ı evvel: ilk yarı
nigeh-ban: gözcü
nigeh-ban-ı sıhhat: sağlığının gözcüsü
nihari: gündüzlü
nim uryan: yarı çıplak
nim: yarı, yarım
nimet-i ruyet: görme yetisi
nim-resmî: yarı resmî
nisab-ı ekseriyet: çoğunluk derecesi
nisvan-ı muhtereme: kıymetli kadınlar
niyabeten: vekâleten
nukat-ı nazar: bakış açıları
nukut: nakitler
nümayan: gösterme

padavra tahtası: dilinmiş tahta
perver-i şebab: gençliği koruyan
pişgah-ı istifade: istifadesi önüne, istifadesine
piş-i teemmül: göz önü
piş-i tenkit: eleştiri alanı
pür-şan u şeref: şan ve şerefle dolu

ragabet: rağbetler
recül-i mühime-i siyasiye: siyasetin büyük
adamları
reis-i nuzzar: başbakan
rekz: dikme
res: baş
resen: yetkiliye danışmadan
resm-i bihin: seçkin tören
revnekyab-ı kemal: tam bir parlaklık kazanma
reya'l-ayn: kendi gözüyle

rey-i celil-i vekâlet-penahiye: yüksek
bakanlığın reyi
rey-i hafi: gizli oy
rub: çeyrek
ruh-nüvaz: ruhu okşayan
ruyet: görme
rûfeka: dostlar, arkadaşlar
rûfeka-yi kiram: sayın dostlar
rüşd-i içtimai: sosyal olgunluk

sadr-ı esbak: eski sadrazam
sahabet: koruma
sahaif-i celadet: kahramanlık sayfaları
sai: çalışan
sakıt: düşen, düşük
sakit: suskun
salabet: katılık, dayanma
salisen: üçüncü olarak
sami: dinleyici
saniyen: ikinci olarak
savahil: sahiller
savlet: şiddetli hücum
savlet-i dilirane: yiğitçesine hücumlar
say: çalışma
sebk: vaki olma
sebt: deftere geçirme
seda-yı istimdadi: imdat sedası
sedd: kapatma
sefine: gemi
seha: cömertlik
sehlü'l-idrak: anlaşılması kolay
selatin: sultanlar
selatin-i kiram: soylu sultanlar
selb: kaldırma
semredar: verimli
semmi: zehirli
serapa: baştan başa
seririyat: klinik
serpuş: başlık
serzede-i zuhur: baş gösterme
sevahil: sahiller
sıyanet: koruma
sia: güç, takat
sia-i maliye: mali güç
sinn: yaş
sirayet-i emraz: hastalıkların yayılması
sufuf: saflar
suhulet: kolaylık
su-i telakki ve tefeehhüm: yanlış anlama
su-i tesir: kötü etki
sukut: düşme
suret-i seria-i ameliye: pratikte seri bir şekil
suret-pezir: meydana çıkan
suver-i muhtelif: çeşitli suretler
suver-i telakkiyat: anlaşılma şekilleri

süfera: elçiler
sühulet: kolaylık
sülüs: üçte bir
sülusan ârâ: üçte iki oy çokluğu
sürur: sevinç

şahadetname: diploma
şayan: değer
şayan-ı istikrar: büyütülmeye değer
şayeste: yakışır
şehadet: şehitlik
şehamet: (akıllı) cesaret
şehri: aylık
şekl-i müstakarr: yerleşmiş şekil
şibh-i cezire: yarımada
şiddet-i şita: kışın şiddeti
şifahi: sözlü
şifayab: tedavi olmuş
şimal: kuzey
şita: kış
şitab: çabucak varma
şitaban: acele
şuabat: şubeler
şuhud-ı samite: sessiz şahitler
Şura-yı Devlet: Danıştay
şuziş: yakma
şükrangüzarane: iyilikbilir tarzda

taaddiyat: saldırılar
taayyün: belirme
taayyüş: geçinme
taazzuv: şekillenme
tab: basım
tab: tabiat
tabh: pişirme
tâbi: birinin emri altında bulunan
tadat: sıralama
tahaddüs: ortaya çıkma
tahalük: istekle atılma
tahammül-feresa: tahammülü aşan
taharriyat: araştırma
tahassul: ortaya çıkma
tahdit: sınırlandırma
tahfif-i hirman ve ıstırap: mahrumiyet ve acıları hafifletme
tahlis: kurtarma
tahlis-i nefis: canını kurtarma
tahlisiyye: cankurtaran
tahliye-i müstacele: acilen terk etme
tahmil: yükleme
tahte'l-bahr: denizaltı
tahte's-sıfır: sıfırın altında
taht-ı himaye: himaye altında
taht-ı imkân: imkân altında, mümkün
taht-ı murakkabe: denetim altında

taht-ı tesir: tesir altında
takabbül: üstüne alma
takarrüb: yaklaşma
takarrür: kararlaştırma, yerleşme
takat-suz: takati yakan, bitiren
takayyüd: dikkatli bakım
taknin: kanun koyma
talebat-ı mumailiyhüma: adı geçen talebeler
talik: erteleme, asma
taltifen: ödüllendirerek
tamik: derinleştirme
tarih-i sedd: kapanma tarihi
tasib: zorlaştırma
tasvip: onaylama
tathir: temizleme
tathirat-ı fenniye: fenni temizlikler
tatyib-i hatır: hatırını hoş tutma
tavik: oyalama
tavsit: aracı koyma
tavzif: görevlendirme
tayy: kaldırılma
tearuz: zıtlık
teavün: yardımlaşma
tebcil: yüceltme
tebean: uyarak
tebellür: billurlaşma
teberrüen: bağışlanarak
tebeyyün: ortaya çıkma
tebhîr-i mahalli: yerel etüv
tebriye: zan altından kurtulma, aklanma
tecarüb: tecrübeler
tecarüb-i medide: uzun tecrübeler
tecavüz: aşma
tecdid: yenileme
tecdid-i intihabat: seçimlerin yenilenmesi
tecemmu: toplanma
tecviz: izin verme
tedabir: tedbirler
tedabir-i maruza: arz edilen tedbirler
tedahül: birikme
tederrün: organ şişmesi
tedeyyün: borçlanma
tedhiş: dehşete düşürme
tediyat: ödeme
teehhül: evlenme
teehhür: gecikme
teehhür-i vaki: oluşan gecikme
teemmül: etraflıca düşünme, göz önüne alma
teeyyüd: doğru çıkma
tefahhus: araştırma
tefavüt: farklılık
tefriş: döşeme
teftişat-ı mütevali: sürekli teftiş
teftişat-ı salife: önceki teftişler
tegaddi: beslenme

tehalüf: değişme
tehalük: istekle atılma
tehiye: temin
tehvin: kolaylaştırma
tekâlif: vergi
tekâsül: ilgisizlik
tekaüd: emeklilik
teksif: toplama
teksir: çoğalma
telfik: birleştirme
telhis: özet, özetleme
telhisen: özetle
telif: bağdaştırma
telkihane: aşı evi
telvin: boyama
telvinat-ı nizamiye: nizami boyanma
temdid: uzatılma
temevvüç: dalgalanma
tenevvü: çeşitlenme
tenkih: düzenlenme
tenkis: azaltma
tensik: düzenleme
tensip: uygun bulma
tenvir: aydınlatma
tenvir-i efkâr: fikri aydınlanma
tenviye: artırma
tenzil: düşürölme, azaltılma
tereffu: yükselme
tereffu-i hararet: ateş yükselmesi
terettüb: düşme (bir işin üzerine), lazım gelme
terfi: artma
terfih: refahlandırma
teshil: kolaylaştırma
tesid: kutlama
teslit: musallat etme, havale etme
tesri: hızlandırma
tesviye: ödenme
teşebbüsât-ı musirre: ısrarlı teşebbüsler
teşfiye: iyileştirme
teşmil: alanı genişleme
tetevvüç: taçlanma
tevacuk: uygun olma
tevaccul: meşgul olma
tevacuş: korkma, ürkme
tevacuş: ürkme
tevacuk: durma
tevacil: kesintisiz sürdürme
tevacil: bırakma
tevacüh: sevgi, yönelme
tevacem: ikiz
tevacessü: genişleme
tevacifikan: bağlı olarak
tevacif-i zevahir: görünüşte uyma
tevacisi: genişletme
tevacisim: adlandırma

tevacizat: dağıtımlar
tevacizin: tartma, denkleştirme
tevacessür: başarıyla bitme
tevacihüm: yığılma (kalabalıklaşma)
tevacizaf: ikiye katlanma
tevacizayüd: artma
tevacizebzüb: karışıklık
tevacizekkür: görüşme
tevacizekâr: anma
tevacizeyid: artırma
tevacitihal: dalak
tevacitimar: yara bakımı
tevacituğyan: taşkın
tevacitullab: talebeler
tevacituruk-ı muvasala: ulaşım yolları

uhde: üzerine alma
uhdesine mevdu: sorumluluğuna bırakılmış
umur: işler
umur-ı beytiye: ev işleri

üryan: çıplak
üsera: esirler
üssü'l-esas: asıl temel

vabeste: bağlı
vahdet: birlik
vahdet-i efkâr ve ârâ: fikirlerin ve reylerin birliği
vahdet-i idare: idare birliği
vahid-i kıyasi: ölçü birimi
varidat: gelirler
varidat-ı muhimmene: tahmin edilen gelir
vasati: ortalama
vâsi: geniş
vaz: koyma, konulma
vaz-ı haml: doğurma
vedaatiyle: vasıtasıyla
vehb-i vazife: vazifeye feda
vehle-i ula: ilk bakış, birdenbire
vehleten: ansızın
vehn: güçsüzlük
vesaik: vesikalar
vesait-i nakliye: nakil araçları
vesaset: aracılık etme
vikaye: koruma
vikayeten: koruyarak
viladethane: doğumevi
vücub: gerek, lüzum
vücubu derkâr: gerekliliği aşıkâr
vücut-pezir: vücut bulma
vürud: gelme
vüs: güç

yağmager: yağmacı

yed be-yed: vasıtasız
yed: el
yeden bi-yedin: vasıtasız
yed-i himaye ve sıyanet: himaye ve koruma
altı
yed-i muavenet: yardım eli
yevmen fe yevmen: günden güne
yevmi: günlük

zahair: zahireler
zail: sona eren
zair: ziyaretçi
zamân: kefillik

zatü'l-kasabat-ı şariyye: akciğer borusu iltihabı
zer: ekim
zeriyyat: ekim işleri
zevk-i mahsus: özel zevk
zevk-i selim: estetik
zıya: kayıp
zıyyık: dar
zuafa: güçsüzler
zuruf: etiketler, zarflar
zühul: dalgınlıkla unutma
zürra: çiftçiler
züvvar: ziyaretçiler

DİZİN

Abdi Paşazade Mehmet

Abdullah (Hastabakıcı)
Abdullah (Hükümet Tabibi)
Abdullah (Kasap)
Abdullah Cemil (Sihhiye Müdürü)
Abdullah Cevdet (Sihhiye Müdürü)
Abdullah Edip (Doktor)
Abdullah Paşa (Doktor)
Abdullah Sabri
Abdullah Sadık (Müftü)
Abdullah Zafer
Abdurrahman (Belediye Reisi)
Abdurrahman Şeref
Abdülhalim (Belediye Reisi)
Abdülhalim (Ziraat Bankası Şube Müdürü)
Abdülhalim Efendi (Müftü)
Abdülkadir (Matbaa Müdürü)
Abdülkadir (Meclis-i Umumi Azası)
Abdülkadir (Müderris)
Abdülkadir (Vali)
Abdülkadir Mustafa
Abdülmuttalip
Abdülvehhap (Doktor)
Abdürrezzak
Abdürrezzak Şükrü
Abdüsselam (Tüccar)
Abidin
Abidin (Doktor)
Abidin (Eşraf)
Ablak
Acaristan
Acıbadem
Açlar Komitesi
Adalar
Adana
Adana Hanımlar Merkezi
Adana Menzil Hastanesi
Adapazarı
Adapazarı Hastanesi
Adapazarı Mecruhın Hastanesi
Adil (Eşraf ve Belediye Azası)
Adil (Komisyoncu)
Adil (Mutasarrıf)
Adil (Tüccar)
Adilcevaz
Adile
Adile (Merhum Celal Bey Haremi)
Adnan [Adıvar] (Doktor)
Ador
Ador (Beynelmîlel Salib-i Ahmer Komitesi Reisi)

Afganistan
Afrika-yı Şimaliye
Afyonkarahisar
Afyonkarahisar Madensuyu
Agâh (İzmir İhracat ve İthalat Türk Anonim Şirketi Müdürü)
Agâh (Maarif Müdür-i Sabıkı)
Agâh (Rüsumat Baş Müdür-i Sabıkı)
Agupaşazade İsmail Tevfik
Ağazade Veli
Ahırkapı
Ahlat
Ahmet
Ahmet (Bakkal)
Ahmet (Belediye Reisi)
Ahmet Emin
Ahmet Emin (Belediye Sertabibi)
Ahmet Fikri (Doktor, Sihhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti Müsteşarı)
Ahmet Fikri (Erzurum Mebusu, Doktor)
Ahmet Fikri Tüzer
Ahmet Hakkı (Tabip)
Ahmet Hamdi (Müftü-i Sabıkı)
Ahmet Hilmi
Ahmet Hulusi (Denizli Müftüsü)
Ahmet İzzet
Ahmet Kemal
Ahmet Muhtar (Muallim)
Ahmet Niyazi
Ahmet Rıfat (Baytar)
Ahmet Süreyya (Sihhiye Müdürü)
Ahmet Vehbi (Müftü)
Ahmet Zeki
Ahmet Zeki (Tüccar)
Ahmet Ziyaeddin
Ahmetli
Akalan
Akbaş
Akçaabat
Akçadağ
Akçapınar
Akçaşehir
Akdağmadeni
Akhisar
Akif (Ziraat Müdürü)
Akil Muhtar (Müderris Doktor)
Akköy
Akmescit
Aksaray
Akseki
Akşehir

Akviran
Alaaddin (Doktor)
Alaca
Alaçam
Alaçatı
Alaiye [Alanya]
Alaiyelizade Halim (Tüccar)
Alaşehir
Alaşehir Hastanesi
Alaşehir Sarıkız Madensuyu
Alaybeyizade Hakkı
Alemdarzade Hasan (Trabzon Mebusu)
Alemdarzade Hasan (Tüccar)
Alemdarzade Mehmet
Ali (Afyonkarahisar Mebusu)
Ali (Ankara Eski Belediye Reisi)
Ali (Ankara Mebusu)
Ali (Doktor)
Ali (Operatör)
Ali Behçet (Tüccar)
Ali Bıçakzade Ethem
Ali Cenani
Ali Cevat
Ali Galip (Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye
Müdürü, Doktor)
Ali Hayri
Ali İhsan (Müderis)
Ali Kemal
Ali Macit
Ali Münif
Ali Münif Yeğenağa
Ali Nazmi (Kastamonu Mebusu)
Ali Osman (Darü'l-hilafe Medresesi Müdürü)
Ali Paşa (Doktor)
Ali Rıza (Baytar Müfettişi)
Ali Rıza (Defterdar)
Ali Rıza (Doktor)
Ali Rıza (Eczacı)
Ali Rıza (Hademe)
Ali Rıza (Hükümet Tabibi)
Ali Rıza (Muallim)
Ali Rıza (Muhasib-i Mesul)
Ali Rıza (Mutasarrıf-ı Esbak)
Ali Rıza (Tüccar)
Ali Rızazade Kemal
Ali Şerif (Muallim)
Ali Şeyhzade Şeyh Hilmi
Ali Şükrü (Belediye Reis-i Sabıkı)
Ali Talip (Birinci Lise Muhasibi)
Ali Talip (Mekteb-i Sultani Muhasebecisi)
Ali Vehbi (Kız Muallim Mektebi Muhasibi)
Alibeydüzü
Alman Harbiye Nezareti
Alman Salib-i Ahmer Cemiyeti,
Almanya

Almanya Salib-i Ahmeri
Alpuköy
Alpullu
Altınova
Altıntaş
Altıntaş Muharebatı
Altunoğlu Vasilaki (Eczacı)
Altunova
Alucra
Alupka
Amanos
Amanos Tüneli
Amasra
Amasya
Amasya Şefkat-i İslamiye Yurdu ve
Darüleytamı
Amerika
Amerika Salib-i Ahmeri
Amerika Şark-ı Karip Heyeti
Amerikan Genç Hıristiyanlar Cemiyeti
Âmine
Anadolu
Anadolu Bağdat Demiryolları
Anadolu Şimendifer İdaresi
Anadoluhisarı
Anafarta
Anamur
Anglosakson Cemiyetleri Cenevre Komitesi
Ankara
Ankara Himaye-i Etfal Cemiyeti
Ankara Merkez Hastanesi
Ankara Ziraat Mektebi
Antalya
Antalya Hastanesi
Antalya Merkezi
Antep
Antep Amerikan Koleji
Apopyano
Araç
Aram
Arapkir
Arapsun
Arapzade Abdurrahman
Arapzade Ahmet
Arapzade Ahmet Hacı (Tüccar)
Aras Nehri
Ardahan
Argıthanı
Arhavi
Arıburnu
Arif (Çubukçuzade, Tüccar)
Arif (Sihhiye ve Muavenet-i İçtimaiye
Müdürü)
Arif Ziyaeddin
Armutlu [Armutlu]

Arpacızade Hacı Ahmet
Artukova [Artova]
Artvin
Asaf (Tüccar)
Asaf Derviş Paşa (Doktor)
Asaf Talât
Asas
Asım
Asım (Doktor)
Asım (Binbaşı)
Asım İsmail (Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye
Vekâleti Hıfzıssıhha-i Umumiye Müdürü,
Doktor)
Asiye (Mürebbiye)
Asiyozgat
Aşır (Mutasarrıf)
Aşkızade Abdurrahman
Ata
Atabey
Atça
Atina
Atina [Yunanistan]
Attarzade Hakkı
Attarzade Rasim (Tüccar)
Avanos
Avrupa
Avusturya
Avusturya Salib-i Ahmer Cemiyeti, Avusturya
Salib-i Ahmeri
Ayancık
Ayaş
Ayazmend
Aydın
Aydın Hilal-i Ahmeri
Aynos
Ayrancı
Ayşe Pavlavski
Ayvacık
Ayvalık
Azerbaycan
Azinara
Aziz (Avukat)
Aziz (Doktor)
Azize Ziya
Aziziye
Azmi
Babaeski
Baduel
Bafra
Bağarası
Bağdat
Bahaddin (İnkılap Gazetesi sahibi)
Bahaddin (Mevlevi Şeyhi)
Bahaddin Şakir

Bahçe
Bahçecik
Bahri (Doktor)
Bahriye Sıhhiye Dairesi
Bahtiyar (Doktor)
Bakırcızade Cemal Ağa
Bakırköy
Bakü
Balâ
Balat
Balıkesir
Balıkesir Hastanesi
Balkan Harbi
Balya
Balyanbolu
Bandırma
Bank-ı Osmani
Bartın
Basri (Eczacı)
Başcavuşzade Mehmet
Başgedikler
Başkumandanlık Vekâleti
Başvekil Paşa Hazretleri
Batum Başşehbenderliği
Bayburt
Baydar
Bayındır
Bayraklı
Bayramıç
Bedia
Bedia Talât
Bedreddin (İmam)
Bedri Nedim
Behçet (Eczacı)
Behiç (Nafia Vekili)
Behisni [Besni]
Bekir (Maarif Başkâtibi)
Bekir Ağa (Eşraf)
Belçika
Belçika Salib-i Ahmeri
Belfüva Çiftliği
Berberzade Hafız Ali
Bergama
Bergos
Berlin
Bern
Bern Mukavelenamesi
Besarya Efendi
Besim Ömer Paşa (Müderris)
Beşiktaş
Beşinci Kolordu
Beşiri
Beyazıt
Beykoz
Beylerbeyi

Beynelmilel Kadınlar Meclisi
Beynelmilel Mesai İdaresi
Beynelmilel Salib-i Ahmer
Beyoğlu
Beyoğlu Hastanesi
Beypazarı
Beyrut
Beyşehir
Bezirgânzade Hacı Hafız İbrahim
Biga
Bigadiç
Bi-kes Asker Ailelerine Yardımcı Hanımlar
Cemiyeti
Bilecik
Bilecik Hastanesi
Bilemedik
Billing
Bimarhane
Binbaşı Cemal
Bir Solferino Hatırası [Kitap]
Birecik
Bitlis
Bobny (Miralay)
Bodrum
Bodurzade Hasan
Boğazlıyan
Bolşevik Macaristan
Bolu
Bolu Hastanesi
Bolvadin
Bor
Borçka
Borkar dö Borina
Bornova
Bosna Hersek
Bosnalızade Ahmet
Boyabat
Boyde
Bozcaada
Bozdoğan
Bozkır
Bozkurt (Vapur)
Bozok
Bozüyük
Börekçizade Rasim
Brest- Litovsk Muahedesi
Brüksel
Bubikzade Ömer
Buca
Bucak
Budak
Budapeşte
Buharalızade Hacı Rıza
Buharalızade Haydar
Buldan

Bulgar
Bulgar Salib-i Ahmer Cemiyeti
Bulgaristan Salib-i Ahmeri
Bunakorsi
Burdur
Burgaz
Burhan (Hukuk Müşavir Muavini)
Burhan (Muhasib-i Belediye Kâtibi)
Burhaneddin (Doktor)
Burhaniye
Bursa
Bursa Gureba Hastanesi
Bük
Bükreş
Bünyan
Büyük Millet Meclisi
Büyükçekmece

Cafer

Cafer Fahri
Cafer Sadık (Doktor, Daü'l Kelp Tedavihanesi
Müdürü)
Cafer Tayyar (Miralay)
Caferizade Kemal
Cağaloğlu Hastanesi
Cağaloğlu Sultanisi
Camcıyan
Canik Sancağı
Cavidan (Tüccar)
Cavit (Fırka Kumandanı)
Cebel-i Lübnan
Cebelibereket [Osmaniye]
Celal
Celal Muhtar
Celal Sahir (Doktor)
Celaleddin Muhtar
Cemahir-i Müttefika-i Amerika
Cemal (Avukat)
Cemal (Doktor, Kaymakam)
Cemal (Eczacı)
Cemal (Ziraat Nazırı)
Cemal Fazıl (Avukat)
Cemal Nemlizade
Cemaleddin (Bosna Reisü'l-uleması)
Cemaleddin Ahmet (Doktor)
Cemil (Avukat)
Cemil (Dahiliye Vekili)
Cemil (Doktor)
Cemil (Operatör)
Cemil (Varidat-ı Umumiye Müdürü)
Cemil Hadi (Binbaşı)
Cemil Paşazade Kasım
Cemil Uybadın
Cemiyet-i Akvam
Cenevre

Cenevre Beynelmilel Salib-i Ahmer Merkez Komitesi
Cenevre Beynelmilel Salib-i Ahmeri
Cenevre Mukavelenamesi
Cerrahpaşa Camii
Cerrahpaşa Hastanesi
Cevat
Cevdet (Hastabakıcı)
Cevdet (Ticaret Müdürü)
Cevdet Şakir (Doktor)
Ceyhan
Cibali
Cide
Cihan Musevi Muavenet Komitesi
Cimin
Cincike
Ciraolo
Cizre
Cold (Kold)
Conseil des Gouverneurs
Conseil Permenant
Corci
Cumali

Çal

Çaldede Tepesi
Çalışağazade Rıfat
Çanakkale
Çanakkale Muharebesi
Çandarlı
Çankırı
Çarıkzade Osman (Eşraf)
Çarpıkzade Osman
Çarsancak
Çarşamba
Çatalca
Çay
Çekoslovakya
Çekoslovakya Salib-i Ahmeri
Çeltik
Çemre
Çerkeş
Çeşme
Çırağan
Çin Salib-i Ahmeri
Çine
Çitili Madensuyu
Çivril
Çolakzade İbrahim Bey (Aza)
Çorlu
Çorum
Çubukabat
Çubukçuzade Arif (Tüccar)
Çubukçuzade Suphi
Çukur Kelber[?]

Çumra

Daday

Dağkızılca
Dalayman
Dalyan
Damat Ferit
Danimarka
Danimarka Salib-i Ahmeri
Danzing Salib-i Ahmeri
Darende
Darıca
Darü's-sınaa
Darü's-sürur
Darülaceze
Darülfünun
Darülmualimat
Darüşşafaka
Davisson (Amerika Salib-i Ahmerleri Meclis-i Harp Reisi)
Davut Paşa Kışlası
Davutzade İsmail
Dayı Hasan İbrahim
Debbağzade Ragıp
Dedezade Kâmil
Degut (Pol Degut) [Paul DesGouttes]
Değirmenburnu
Değirmendere
Demirci
Demirci Mehmet Efe (Umum Kumandan)
Denizli
Dera
Dera Hastanesi
Derbent
Derebucak Köyü [Seydişehir]
Derik
Derince
Dersaadet [İstanbul]
Dersim
Derssel Heuys [Dersel Hoys]
Derviş (Doktor)
Derviş (Rençber)
Detroit
Devekse
Develi
Deveviran
Devrek
Dikili
Dinar
Dinek
Diran Kelkisan
Direk
Direkçizade Tahir
Divriği
Diyadin

Diyarbakır
Dobruca
Dobruca Cephesi
Doğanbey
Doğanhisar
Dokuzuncu Washington Konferansı
Dominik Cumhuriyeti
Donanma-yı Hümayun
Doyçe [Deutsche] Bank
Dördüncü İmdat Heyeti
Dördüncü Ordu
Dört Yol
Dövmelilizade İsmail
Drama
Dravud
Dufour (General)
Dumlupınar İzci Oymağı
Dursunbey
Düğünçüzade Sabri
Dürünnüsa Halit
Düvel-i İtilafiye
Düzce

Ebualizade Mehmet Ali

Eceabat
Edip (Doktor)
Edirne
Edirne Hilal-i Ahmer Merkezi
Edirne Müdafa-yı Milliye Merkezi
Edremit
Edremit (Hilal-i Ahmer Vapuru)
Eflatun (Muallim)
Eflatun Cem (Muallim)
Eğir
Eğirdir
Ehadova
Ekrem
Ekrem Şevket (Avukat)
Ekvatorya
Elaziz
Elbistan
Eleşkirt
Elmacıkderköy
Elmalı
Emet
Emin
Emin (Doktor)
Emin (Eskişehir mebusu)
Emin (Muallim)
Emin (Tüccar)
Emin Nadir (Tüccar)
Eminağazade Emin
Emine (Muallime)
Eminlik
Eminzade Fethi (Tüccar)

Emir Süleymanzade Hacı Hasan
Emraz-ı Sâriye Heyeti
Emraz-ı Zühreviye Hastanesi
Endirlik
Enez
Epnof
Erbaa
Erdek
Ereğli
Ereğli Bahr-i Siyah
Ergani
Ermenek
Ermeni
Ermeşe
Ertuğrul (Bilecik)
Ertuğrul (Ceza Reisi)
Erzincan
Erzincan Hastanesi
Erzurum
Erzurum Gureba Hastanesi
Erzurum Hastanesi
Esat (Belediye Azası)
Esat Paşa
Eskişehir
Eskişehir Hastanesi
Eskişehir Tayyare Müfettişliği
Esmâ
Esmanur (Kabile)
Eşme
Eşme Askeri Hastanesi
Eşme Mecruh Hastanesi
Eşme Sekizinci İmdat Heyeti
Etfale Muavenet Beynelmîlel Heyet-i
İttihadiyesi
Ethem Paşa Konağı
Ethem Pertev
Ethemzade Şükrü
Evkaf Nezareti
Evliye-i Selase [Kars-Ardahan-Artvin]
Eylan
Eyüp
Eyüpsultan
Ezine

Fahreddin (Muhasebe-i Hususiye Müdürü)

Fahreddin (Mutasarrıf)
Fahreddin Paşa (Kumandan)
Fahri (Müfettiş)
Fahriye (Baytar Müfettişi Şükrü Bey'in Haremi)
Faik (Büyükçekmece Şubesi Reisi)
Faik (Denizli Mutasarrıfı)
Faik (Kaymakam)
Faik (Muallim)
Faik (Ziraat Bankası Müdürü)

Faika
Faika Veysi
Fakızade Cevdet
Fakızade Yaşar
Fakihzade Yaşar
Fariske
Fatih
Fatma Reyhan (Serhemşire)
Fatma Semiha (Başmuallim)
Fatsa
Fazıl Berki (Doktor)
Fazıl Necip
Fehmi (Baytar Müfettişi)
Fehmi (Jandarma Kumandanı)
Fehmi (Kitabet)
Feke
Felamuszade Halef
Felemenk
Felemenk Salib-i Ahmeri
Ferit (Doktor)
Ferit (Eczacı)
Ferit (Eczacı)
Ferit (Tüccar)
Ferit Celal
Ferit Fahri (Eczacı)
Feritzade Ahmet Sıtkı (Tüccar)
Ferizli
Ferruh
Fethi
Fethiye
Feyyaz (Kaptan)
Feyzi (Kaptan)
Feyzi Efendizade Hacı Niyazi (Eşraf)
Fezzullah (Tüccar)
Fikret (Ertuğrul Mebusu, Doktor)
Fikret Onuralp
Fikri (Ceza Reisi)
Fikri (Tüccar)
Filipaki Enestaş (İstasyon Memuru)
Filistin
Filistin Cephesi
Finike
Finlandiya
Finlandiya Salib-i Ahmeri
Firdevs (Hayrullah Efendi haremi)
Firdevs (Muallime)
Firuze (Sabık Hanımlar Merkezi Reisesi)
Fitnat (Kabile)
Foça-i cedid
Foçateyn
Franks (General)
Fransa
Fransa Salib-i Ahmeri
Fransız Kadınları Heyet-i İttihadiyesi
Fransız Salib-i Ahmeri

Fransız Salib-i Ahmeri Madamlar Cemiyeti
Fuat (Doktor)
Fuat (Eczacı)
Fuat (İstanbul Mebusu)
Fuat Ağralı
Fuat Naili

Gaffur Nüzhet (Doktor)

Galata (Vapur)
Galata Hastanesi
Galatasaray Sultanisi
Galiçya
Galiçya Harbi
Galip (Doktor)
Galip Ata (Doktor)
Galip Hakkı
Galip Hakkı (Doktor)
Ganimet
Garbi Trakya
Garbikaraağaç
Gayret (Vapur)
Gazi Mustafa Kemal Paşa (Reisicumhur)
Gaziantep
Gaziköy
Gebze
Gecek
Gediz
Gelibolu
Gelibolu (Vapur)
Gelibolu Hastanesi
Gelveri
Gemlik
Genç
Genç Amerikalılar Cemiyeti
Genç Hıristiyanlar Cemiyeti
Gençlik Hilal-i Ahmeri
Genedala
Gerede
Gereze
Germencik
Gery
Gerze
Gevher (Kabile)
Geyve
Geyve Mecruhın Hastanesi
Gilos
Girdime
Gireği
Gireniz
Giresun
Giresun (Vapur)
Giridi Ali Haydar (Tüccar)
Gorna Orahovica
Gökçedağ
Göksun

Göhlisar
Gölpazarı
Gönen
Gördüs [Gördes]
Görele
Görelî
Göynük
Guetamala
Gureba Hastanesi
Gustave Moynier
Gülhane
Gülhane Parkı
Gülhisar
Güllük
Güllüzade Ömer
Gülнар
Gülnihal (Hilal-i Ahmer Vapuru)
Gülsüm Ali
Gülşehir
Gümüşhacıköy
Gümüşhane
Gümüşzade Bekir
Güney
Gürün
Güzelyalı

Hacer Hakkı

Hacer Hikmet
Hacı Adil (Vali)
Hacı Ali (Doktor)
Hacı Ali (Tacir, Eşraf)
Hacı Ali Vehbi
Hacı Alizade Mustafa (Tuhafiyeci Yağcı)
Hacı Çakırzade Süleyman (Tüccar)
Hacı Esat
Hacı Ethem (Tüccar)
Hacı Gazizade Mustafa
Hacı Hafız Tevfik
Hacı Hakkı
Hacı Hakkı (Debbağ)
Hacı Halil (Eytam-ı Müdür-i Esbak)
Hacı Halim
Hacı Hüsmenzade Mustafa (Tüccar)
Hacı Hüsnü (Hereke Mağazası Sahibi)
Hacı İbrahim
Hacı İsa Ağazade Mehmet
Hacı İsmail
Hacı İzzetzade Ahmet
Hacı İzzetzade Hasip
Hacı Kâmilzade Hacı Mustafa
Hacı Mahmut Beyzade Hasan (Eşraf)
Hacı Mehmet Beyzade Hasan
Hacı Melekzade Abdülbaki
Hacı Muratzade Süleyman
Hacı Müftüzade Nücumî

Hacı Müftüzade Temel Nücumî
Hacı Nebil (Tüccar)
Hacı Necip
Hacı Nuri (Sıhhiye Müdürü)
Hacı Ömer (Eşraf)
Hacı Ömerzade Yusuf
Hacı Panayot
Hacı Refik (Belediye Reisi)
Hacı Saffet (İnegöllüzade, İtibar-ı Milli Bankası Müdürü)
Hacı Sait Ağazade Ali
Hacı Salih (Tüccar)
Hacı Salihzade Ali
Hacı Şefik
Hacı Şerif (Muallim)
Hacı Tahsin
Hacı Tevfik (Müftü)
Hacı Yunus Yavaşzade
Hacı Ziya (Hüdavendigâr Tabibi)
Hacı Zühtü (Eczacı)
Hacıbektaş
Hacıcuma
Hacıdedezade Hacı Sabri Bey (Tüccar)
Hacıosmanzade Hürrem
Hacızade Rüstem
Haçın
Hadiye Selim Sırrı
Hadiye Tevfik
Hafız Abdullah
Hafız Ali (Maarif Müdürü)
Hafız İbrahim (Tüccar)
Hafız Mithat (Tüccar)
Hafız Osman Nuri
Hafik
Hafir Çöl Hastanesi
Hafiretü'1-avce
Hâkim Rıza
Hakkârî
Hakkı (Attarzade)
Hakkı (Belediye Reisi)
Hakkı (Esnaf Cemiyeti Reisi)
Hakkı (Tapu Memuru)
Hakkı Bey (Evkaf Müdürü)
Hakkı Paşa (Sadr-ı esbak)
Hakkı Selçuk (Tüccar)
Hakkı Şinasi
Hakkı Şinasi Erel
Hakkı Şinasi Paşa (İstanbul Mebusu, Doktor)
Hale (Vapur)
Hale Salonu
Halep
Halep İspanya Konsolhanesi
Halfeti
Halil (Bakkal)
Halil (Belediye Reisi)

Halil (Eczacı)
Halil (Eytam Müdür-i Sabıkı)
Halil (Umur-ı Hukukiye Başkâtibi)
Halil Recai (Harbiye Miralayı)
Halim (Tapu Müdürü)
Halimiye
Halis (Posta Müdürü)
Halmer Skold
Hamburg
Hamdi (Operatör)
Hamdi (Pazar Müdürü)
Hamdi (Tüccar)
Hamdi Kâzım (Sıhhiye Müdür Vekili)
Hamdullah Suphi Tanrıöver
Hamidabat
Hamide (Muallime)
Hamide Ahmet
Hamit (Doktor)
Hamit Efendizade Fahri (Eşraf)
Hammors Kjold (Hamar Kold)
Handarlı
Hanifzade Ahmet (Tüccar)
Hankin
Hanya
Harbiye Nezareti
Harem-i Şerif-i Nebevi
Hariciye Nezareti
Hariciye Vekâleti
Harmancı
Harmancık
Harpanlızade Osman Efendi
Harput
Harran
Hasan (Çiftçi)
Hasan (Düyun-ı Umumiye Müdürü)
Hasan (Eczacı)
Hasan (Encümen Vilayet Azası)
Hasan (Müftü)
Hasan (Müftüzade)
Hasan (Trabzon Mebusu)
Hasan (Tüccar)
Hasan Fehmi (Doktor)
Hasan Fehmi (Reji Muhakemat Memuru)
Hasan Ferit (Doktor)
Hasan Ferit (Sıhhiye Müdürü)
Hasan Hayri
Hasan Hüsnü (Merkez-i Sıhhiye Memuru)
Hasan Hüsnü Saka
Hasan Sükûti Bey (Doktor)
Hasan Tahsin (Maliye Müsteşarı)
Hasankale
Hasanpaşa Mahallesi
Hasanzade Şükrü (Tüccar)
Haseki Hastanesi
Hasköy

Hassa
Hastabakıcı Mektebi
Haşim (Kâtip)
Hatem (Muallim)
Hatice
Hatice (Vali-i Sabık Fahri Bey'in refikaları)
Hatice Halit
Hatipzade Mustafa
Havsa
Havva (Kabile)
Havza
Havza-yı Cedid
Hayalizade Kâmil (Sabık Maden Mebusu)
Haydar (Ankara Şehremini)
Haydar (Belediye Tabibi)
Haydar (Maarif Müdürü)
Haydar (Mecmua Müdürü ve Muharriri)
Haydar (Merkez-i Umumi Azası)
Haydar (Tahrir ve İdare Müdürü)
Haydar (Ziraat Müdürü)
Haydar Adil
Haydar İbrahim
Haydar Muhiddin
Haydarpaşa
Haydarzade Mehmet Kâmil
Haymana
Hayrabolu
Hayreddin (Doktor)
Hayri (Eczacı)
Hayri (Halk Fırkası Reisi)
Hayri (Sıhhiye Müdürü)
Hayri (Tüccar)
Hayri (Ziraat Bank Memuru)
Hayri Dilaver (Doktor)
Hayriye Dilber (Kabile)
Hazım (Şehremaneti'nde Tahririye Müdürü)
Hekimhan
Hekimoğlu Ali Paşa
Helvadere
Hendek
Henry Dunant
Heybeliada
Hey-mey-marı (Vapur)
Hıfzı (Memur)
Hıfzı Nuri (Doktor, Sıhhiye Müdürü)
Hıfzıssıhha Müzesi
Hıms
Hıristiyan
Hısnımansur
Hızırköy
Hicaz Harbi
Hicaz Kuvve-i Seferiye Kumandanlığı
Hikmet (Doktor)
Hikmet Ali (Marmaris Kaymakamı)
Hikmet Mustafa

Hikmet Süreyya
Hilal-i Ahmer
Hilal-i Ahmer Ankara Heyet-i Murahhasası
Hilal-i Ahmer Cemiyeti Hanımlar Merkezi
Hilal-i Ahmer Gazetesi
Hilal-i Ahmer Hastanesi
Hilal-i Ahmer Mecmuası
Hilmi (Cumhuriyet Halk Fırkası Müfettişi)
Hilmi (Esnaf)
Hilmi (Kunduracı)
Hilmi (Mutasarrıf)
Hilmi (Tüccar)
Hilvan
Himaye-i Etfal Cemiyeti
Himmetzade Tevfik
Hindistan
Hindistan Hilafet Komitesi
Hint
Hint Hilal-i Ahmer Heyeti
Hizan
Hocazade Ziya
Holand
Hollanda
Hopa
Hosdizade Hacı Kâmil
Hoy
Hudeyde
Hulki
Hulusi
Hulusi (Baytar)
Hulusi (Doktor, Muallim)
Hulusi (Eczacı)
Hulusi Alataş
Huriye (Muallime)
Hurşit
Hükümet-i Arabiye
Hüsametdin (Kaymakamzade)
Hüseyin (Çavuş)
Hüseyin (Doktor)
Hüseyin Akif (Tüccar)
Hüseyin Ali (Sıhhiye Müdürü)
Hüseyin Avni (Fabrikatör)
Hüseyin Bedreddin
Hüseyin Hilmi (Meclis-i İdare Başkâtibi)
Hüseyin Hüsnü (İstanbul Eczanesi Sahibi)
Hüseyin Hüsnü (Muallim)
Hüseyin Hüsnü (Tokat Mebusu)
Hüseyin Remzi Paşa
Hüseyin Rıfkı
Hüseyin Sabri (Doktor)
Hüseyin Seyfi (Eşraf)
Hüseyin Veli (Doktor)
Hüseyinabat
Hüsnü (Belediye Eczacısı)
Hüsnü (Kaymakamzade)

Hüsnü (Lise Müdürü)
Hüsnü (Meclis-i İdare-i Vilayet Azası)
Hüsnü (Sükûtizade)
Hüsnü Muhiddin (Sıhhiye Müdürü)
Hüsnü Paşa (Amiral)

İğdır

Ilgar
Ilgaz
Ilgın
Ilıca
Ilıcalı zade Hasan
Ilıcalı zade Hüseyin Rıza
Irak Cephesi
Isparta
Isparta Hastanesi

İbrahim (Attar)

İbrahim (Heyet-i Fenniye Müdürü)
İbrahim (Isparta Heyet-i Milliye Reisi)
İbrahim (Merkez Tabibi)
İbrahim (Müftü)
İbrahim (Polis Müdürü)
İbrahim Ethem (Eczacı)
İbrahim Hakkı (Mal Müdürü)
İbrahim Nazif (Saatçi)
İbrahim Paşa
İbrahim Paşa Camii
İbrahim Safa (Tüccar)
İbrahim Sefa (Belediye Reisi)
İbrahim Tali
İbrahim Talih
İbrahim Tarbi
İbrali
İçel (Silifke)
İhsan (Bahriye Vekili)
İhsan (Jandarma Mektep Müdürü)
İhsan (Numune Hastanesi Sertabibi)
İhsan Eryavuz
İhsaniye
İkiçeşmelik
İkinci İnönü Harbi
İkinci Menzil Hastanesi
İkinci Ordu
İlias
İmamzade Mehmet Efendi
İmar ve İskân Vekâleti
İnas Sultanisi
İnas Tıp Fakültesi
İncesu
İncüzade Hüseyin
İnebolu
İnebolu (Vapur)
İnebolu Hastanesi
İnegöl

İnevi
İngiliz Hükümeti
İngiltere
İngiltere Salib-i Ahmeri
İnönü
İnöz
İplikhane
İplikhane Hastanesi
İpsala
İran
İran Salib-i Ahmeri
İshak Jozef Efendi (Manifaturacı)
İshaklı
İskandinav Salib-i Ahmeri
İskandinavya
İskilip
İslahiye
İsmail (Sertabip Kaymakam)
İsmail (Tüccar)
İsmail Besim Paşa (Doktor)
İsmail Hakkı (Doktor)
İsmail Hakkı (Encümen-i Vilayet Azası)
İsmail Hakkı (Hükümet Tabibi)
İsmail Hakkı (Kaymakam)
İsmail Hakkı (Memleket Hastane Sertabibi
Operatör)
İsmail Mehmet
İsmailzade Hakkı
İsmet (Çorum Mebusu)
İsmet (Muhami)
İsmet İnönü
İsmet Mahmut Esat (Başvekil, Adliye Vekili)
İspanya
İspanya Salib-i Ahmeri
İspanya Sefareti
İspir
İsrail (Doktor)
İstanbul
İstanbul Hanımlar Merkezi
İstanbul Mekteb-i Sultaniyesi
İstanbul Tıp Fakültesi
İstiklal Harbi (Muhaberatı)
İsveç Salib-i Ahmeri
İsviçre
İsviçre Salib-i Ahmer Merkez Komitesi
İsviçre Salib-i Ahmeri
İş Bankası
İtalya
İtalya Salib-i Ahmeri
İtalyan Harbi
İtilaf Salib-i Ahmerleri
İvrindi
İzmir
İzmir Darüleytamı
İzmir Gureba Hastanesi

İzmir Hanımlar Merkezi
İzmir Hilal-i Ahmer Hastanesi
İzmir Hilal-i Ahmer Merkezi
İzmir Mazlumin-i Eytam ve Eramiline
Muavenet Heyeti
İzmir Memleket Hastanesi
İzmir Sıhhiye ve Muavenet İçtimaiye
Müdüriyeti
İzmir Sıhhiye-i Askeriye Hastanesi
İzmit
İzmit Hanımlar Merkezi
İzmit
İzzet (Vali)
İzzet Ulvi (İkaz Başmuharriri)
İzzetzade Hasip

Jandarma Mektebi Hastanesi

Japon Salib-i Ahmeri
Japonya
Japonya Salib-i Ahmeri
Julliot

Kabadayızade Hüseyin

Kabakzade Arif
Kacık
Kaçkızade Şükrü
Kadı Ali Necip
Kadı Keşşaf Tercümanof
Kadı Mehmet Ali
Kadıköy
Kadınhan
Kadırga
Kadırga Hastanesi
Kadırga Viladethanesi
Kadırga Fuat
Kadir (Sıhhiye Kâtibi)
Kadri (Doktor)
Kadri (Eczacı)
Kadri Hasip
Kafkas Cephesi
Kafkas İslamları
Kafkasya
Kaharapızade Süleyman
Kahramanzade Hacı Mehmet
Kâhta
Kalecik
Kale-i Sultaniye
Kaleitavas
Kalhane Köprüsü
Kalikratya
Kaman
Kamanova (Rus Sovyet Şuralar İttihadı
Münasebat-ı Harsiye Reisesi)
Kamer Ragıp (Muallime)
Kâmil

Kâmil Mümtaz (Hükümet Tabibi)
Kâmil Şakir (Doktor)
Kandıra
Kandiye
Kangal
Kansman
Kantarcılar
Kara Kayalızade Muallim Mustafa
Karaağaç
Karabiga
Karaburun
Karacabey
Karacaova
Karacasu
Karacaviran
Karadeniz
Karaferye
Karağümrük
Karahasan
Karahayıt
Karahisar-1 Aziziyeye
Karahisar-1 Sahip
Karahisar-1 Sahip Madensuyu
Karahisar-1 Şarki
Karahud
Karaısalı
Karakaşzade Hüsnü
Karakilise
Karaman
Karamürsel
Karapınar
Karasu
Karataş
Karesi [Balıkesir]
Kargı
Kars
Karsantı
Kars-1 Zülkadriye
Karşıyaka
Kartal
Karyazade Osman
Kasaba
Kasap Ayedullah
Kasım (Kadızzade)
Kasımpaşa
Kasımzade Temel
Kastamonu
Kastamonu Hastanesi
Kaş
Katin
Kâtipkadızzade Fuat (Doktor)
Kâtipzade Nuh Naci
Kavak
Kavaklar
Kavaklı

Kavala
Kavalalı Mehmet Ali
Kavizade Mustafa Rasim
Kavukçuzade Mahmut
Kavuklu
Kaya Sabri
Kayalar
Kayaoğlu Osman
Kayseri
Kayserili Hancı Mustafa
Kazan
Kazasker Alibey Konağı
Kâzım (Hükümet Tabibi)
Kâzım (Muallim)
Kâzım (Muhasebeci)
Kâzım Hüsnü (Konya Mebusu)
Keban
Keçecizade Hafız Mehmet Emin
Keçiborlu
Keferdizade Nesimi
Kelebek
Kelkit
Kemah
Kemah Nekahethanesi
Kemahi Sağırzade Nuri
Kemal
Kemal (Hükümet Tabibi)
Kemal (Mutasarrıf-ı Esbak)
Kemal (Sıhhiye Müdürü)
Kemal Ömer
Kemaliye
Kemalpaşa
Kenan (Doktor)
Kenan (Eczacı)
Kenan (Merkez Tabibi)
Kenan (Polis Müdürü)
Kenan (Sirkeci Çayhane Memuru)
Kengirli [Çankırı]
Kepsut
Keresteciyan (Osmanlı Bankası Müdürü)
Kerestecizade Rıfat
Kerimi Hasan
Kesikci Mehmet
Kesikler
Keskin
Keşan
Kılıççızade Sabri
Kılıncızade Ahmet Ziyaeddin
Kınacızade Şakir (Ankara Mebusu)
Kınık
Kırım
Kırımı Hasan
Kırımizade Ömer Lütfi
Kırkağaç
Kırkkilise [Kırklareli]

Kırklareli
Kırşehir
Kırşehir Hastanesi
Kırşehir Nekahethanesi
Kırzade Yusuf (Tüccar)
Kızılcaakoca
Kızılcaaviran
Kızılçakmak
Kızılırmak (Vapur)
Kızılviran
Kibar Tevfik, Kibarzade Tevfik
Kiğı
Kilikya
Kilis
Kilis Memleket Hastanesi
Kilisli Rifat (Doktor)
Kilya
Kireçköy
Kirmanşah
Kirmastı
Klazomen
Klazomen Tahaffuzhanesi
Kocadağ
Kocaeli
Koçari
Koçarlı
Koçhisar
Konakpınar
Kont [Dvşābān] Lapalis
Konya
Konya Hastanesi
Konya Mecruhin Hastanesi
Kopenhag
Koriçe
Korkuteli
Kosta Rika
Koyulhisar
Koyunağılı
Kozak
Kozan
Kozlu
Kökçüoğlu Osman
Körükzade Nureddin
Köşk
Köyceğiz
Krasnoyarsk
Kubbeçınar
Kuddusi (Avukat)
Kudüs
Kudüs Emraz-ı Sariye Hastanesi
Kudüs Mecruhin Hastanesi
Kula
Kulp
Kumkapı
Kumla

Kuruca
Kuruçay
Kuşadası
Kuşacıköy
Kuşhane
Kuva-yı İtilafiye
Kuyucak
Kuzyaka
Küplü
Küre
Kütahya

Lâdik

Lâdikli Hasan Efendi (Tüccar)
Lâdikli Veysel Efendi (Tüccar)
Ladorzade Ömer
Lahey
Lalapaşa
Lambik Paşa (Doktor)
Lâpseki
Latife (Kız Tatbikat Mektebi Müdürü)
Lefke
Leman Celadet
Leman Hilmi
Leon
Leonardo Pulos (General)
Levi Gormerano (Tüccar)
Leyla Nuri
Lice
Lig
Limni
Litvanya Salib-i Ahmeri
Livssa
Louis Appla (Doktor)
Lozan
Lozan Muahedesi
Luka
Lüksemburg
Lüksemburg Salib-i Ahmeri
Lüleburgaz
Lütfi (Doktor)
Lütfiye (Tatbikat Müdürü)
Lütfiye Hulusi
Lütfü (Doktor)
Lütfü (Eczacı)
Lütfü (Sihhiye Memuru)
Lütfü (Turhal Müdürü)
Lyon

Macaristan

Macaristan Salib-i Ahmer Cemiyeti
Maçka
Madam Bompar
Madam Wilson
Maden

Mahall-i Mülkiye Hastanesi
Mahir (Kaymakam-ı Sabık)
Mahir (Müftü)
Mahmudiye
Mahmut (Siirt Mebusu)
Mahmut (Tüccar)
Mahmut (Yüzbaşı)
Mahmut Ali (Rüsumat Baş Müdürü)
Mahmut Esat Bozkurt
Mahmut Nedim
Mahmut Sıtkı (Muhtar)
Mahmut Soydan
Makbule (Doktor Alaaddin Bey'in Refikası)
Makbule (Naci Paşa Refikaları)
Makbule Ragıp
Makbule Tevfik
Makedonya
Maku
Malatya
Maliye Vekâleti
Malkara
Mallıköy
Malta
Maltepe Yangını
Malulin-i Askeriye Cemiyeti
Malulin-i Guzat Cemiyeti
Mamüretü'l-aziz [Elazığ]
Manavgat
Manchester Guardian
Mandat
Manisa
Manner Heim (Maner Heym)
Manyas
Mapavri
Maraş
Mardin
Marmara
Marmaris
Marquis de Casa Valdes (Marki Dö Kaza Valdes)
Maydos
Mazhar (Vali)
Mecidiye
Mecit (Belediye Doktoru)
Mecitözü
Meclis-i Umumi Tetkik Encümeni
Mecmua İdaresi
Mediha (Kız Mektebi Müdürü)
Medine
Medine Hastanesi
Medine-i Münevvere
Mehami Kemal Şekip
Mehmet (Yaver)
Mehmet Ali (Doktor)
Mehmet Ali (Meclis-i İdare Başkâtibi)

Mehmet Ali (Merkez-i Umumi Azası)
Mehmet Ali (Operatör)
Mehmet Ali (Rüsumat Başmüdürü)
Mehmet Ali Çelebi
Mehmet Ali Erel
Mehmet Arif
Mehmet Arif (Gümölcine Mebus-ı Esbak-ı Dava Vekili)
Mehmet Asım
Mehmet Cemil
Mehmet Emin (Operatör Doktor)
Mehmet Halit
Mehmet Hulusi (Adapazarı Şubesi Reisi)
Mehmet Hulusi (Dava Vekili)
Mehmet İbrahim (Doktor)
Mehmet Kâmil
Mehmet Kemal (Tüccar)
Mehmet Lütfü
Mehmet Münir
Mehmet Naci (Darü'l-hilafe Kısm-ı Âli Müderrisi)
Mehmet Ramiz
Mehmet Rüştü
Mehmet Sabri (Ziraat Vekili)
Mehmet Süreyya (Hükümet Tabibi)
Mehmet Şevket (Alay Müftüsü)
Mehmet Şükrü (Eczacı)
Mehmet Şükrü (Sıhhiye Müdürü, Doktor)
Mehmet Tevfik İdris (Tüccar)
Mehmet Yümni
Mehmet Ziya (Baytar)
Mehmet Ziyaeddin (Kâtip)
Meinich (Maynih)
Mekki (Doktor)
Meksika
Meliha Cafer
Meliha Sadık
Melik Mahmut
Memduh (İş Bankası Muhabere Memuru)
Menderes
Menderes Nehri
Menelvis Eksenvaki (Doktor)
Menemen
Menkeşelizade Hüsnü (Doktor)
Menten
Menteşe
Menteşe (Muğla)
Menteşe Hanımlar Merkezi
Menzilcizade Asım
Meram
Mersin
Mersin Askeri Hastaneleri
Mersin Hastanesi
Meryemana
Merzifon

Mestan (Çiftçiler Birliği Reisi)
Mesudiye
Mesut (Doktor)
Metikoviç
Mevhibe (Matbaa Müdürü Avni Bey'in Refikası)
Meydanzade Hacı Ali
Mezze
Mısır
Mısır Hilal-i Ahmer Heyeti
Michigan
Midilli
Midyat
Mihail
Mihaliççık
Mihaliçlızade İsmail
Milas
Minalzade Kemal
Miralay Boni (İsviçre Salib-i Ahmer Reisi)
Misis
Mister Toynby
Mithat (Muallim)
Mithat (Sertabip)
Mithat (Tahrirat Müdürü)
Mollazade Kemal
Moralızade Cevdet
Moskofya
Moskova
Moskova Sefareti
Muammer (Maarif Müfettişi)
Muazzez Osman
Mucur
Mudanya
Mudurnu
Muğla
Muğla Gureba Hastanesi
Muhadenet-i Etıbbı Cemiyeti
Muharrem (Sıhhiye Müdürü)
Muhiddin (Doktor)
Muhiddin (Eşraf)
Muhiddin Baha
Muhiddin Paşa
Muhiddinzade Halit
Muhlis
Muhlis (Eskişehir Hilal-i Ahmer Murahhası)
Muhlis Şerif (Doktor)
Musa Akıllı (Tüccar)
Musa Kalav (Tüccar)
Musevi
Mustafa (Baytar Müdürü)
Mustafa (Doktor)
Mustafa (Eczacı)
Mustafa (Garp Müdür-i Sabıkı)
Mustafa (Müfettiş-i Umumi, Çorum Mebusu, Doktor)

Mustafa (Müftü)
Mustafa (Sıhhiye Memuru)
Mustafa (Ziraat Bank Veznedarı)
Mustafa (Ziraat Bankası Müdürü)
Mustafa Abdülhalik (Maliye Vekili)
Mustafa Cantekin
Mustafa Enver (Tabip)
Mustafa Kasım
Mustafa Nafiz (Doktor)
Mustafa Nail (Doktor)
Mustafa Necati (Maarif Vekili)
Mustafa Rahmi (Doktor, Ticaret Vekili)
Mustafa Reşat (Vali)
Mustafa Sami (Eczacı)
Mustafa Yelkencizade (Tüccar)
Mustafa Ziya (Kalem Reisi)
Mustafakemalpaşa
Musul
Muş
Mut
Mutki
Muzaffer (Mektubi-i Vilayet)
Mübadele Vekâleti
Mübadele-i Üsera Mukavelenamesi
Müdafaa-i Milliye Serum Darü'l-istihzarı
Müdafaa-i Milliye Sıhhiye Dairesi
Müfit Bey (Belediye Reisi)
Müftüzade Cevdet
Müftüzade Hacı Ali
Müftüzade Hakkı
Müftüzade Hamza
Müftüzade Hüseyin
Müftüzade Süleyman
Müftüzade Şerif
Mükerrem (Isparta Mebusu)
Mülk
Mümtaz (Eczacı)
Münevver
Münevver Münir
Münir
Münir (Bern Sefiri)
Münir Tevfik (Muallim)
Münir Ziya (Muallim)
Münire İsmail (Hemşire)
Mürefte
Mürvet (Muallim)
Müslüman
Mütevellizade Nuri
Müze-i Askeri Meydanı
Müzeyyen (Mutasarrıf-ı Esbak Kemal Bey haremî)
Naci (Müteahhit)
Naciye (Doktor Salih Bey Refikası)
Naciye Salih Zeki

Nafiz (Sıhhiye Müdürü)
Nafiz Dumlu
Nahçıvan
Nail (Doktor)
Nail (Fabrikatör)
Nail (Tüccar)
Nakipzade Mehmet Arif
Nakipzade Mehmet Yümmi
Nakiye Hacı Halil
Nallıhan
Namrun
Narman
Nasıra
Nasriye
Nasip
Nasuhi
Naşit Otucyan
Nazım
Nazım (Fırka Kumandanı)
Nazım (Sertabip)
Nazım Ethem (Belediye Tabibi)
Nazif (Sıhhiye Müdürü)
Nazif (Mahkeme Temyiz-i İstida Dairesi Reisi)
Nazilli
Nazime Kâzım
Nazmi
Nazmiye (Muallime)
Necati (Maadin Müdüriyet-i Umumiyesi
Mümeyyizi)
Necati (Maarif Müdürü)
Necdeddin
Necip (Kaymakam)
Necip (Maarif Müfettişi)
Necip (Tüccar)
Necip Sedat (Tüccar)
Necmettin (Hars-ı Müze Memuru)
Nedim (Doktor)
Nedime (Seyr-i Sefain Samsun Şube Müdürü
Sırrı Bey'in Refikası)
Nedime (Muallime)
Nedime Süleyman
Nemlizade Celal
Nemlizade Cemal
Nemlizade Hacı Osman
Nemlizade İsmail
Nemlizade Sabri
Nemlizade Sıtkı
Nerime Selman
Nesip (Ziraat Müdür-i Umumisi)
Nesteren Refik İsmail
Neşet Osman (Doktor)
Neşet Ömer (Doktor)
Neşet Ömer İrdelp
Nevber
Nevriye (Vali Bey Refikaları)

Nevşehir
Nevzat (Maarif Başkâtibi)
Nicolot (Doktor)
Nif
Nigâr Cavit
Niğde
Nihat (Belediye Reisi)
Nihat (Hükümet Tabibi)
Nihat (Jandarma Kumandanı)
Nihat (Meclis-i Umumi Azası)
Nihat (Mekteb-i Sultani Müdürü)
Niksar
Nimet (Vapur)
Niyazi (Mahkeme-i Asliye Reisi)
Nizamzade Ali
Nizip
Norveç
Norveç Salib-i Ahmeri
Nuh Naci (Eczacı)
Numan
Numan Ağazade Mustafa
Numune-i Harp Hastanesi
Nureddin (Doktor)
Nureddin (Hükümet Doktoru)
Nuri (Doktor)
Nuri (Hükümet Tabibi)
Nuri (Kütahya Mebusu)
Nuri (Maarif Kâtibi)
Nuri (Manifaturacı)
Nuri (Tüccar)
Nuri Ahmet (Ecza Tüccarı)
Nuri Necati (Doktor)
Nuri Osman (Doktor)
Nuriye Arif (Muallime)
Nurullah
Nusaybin
Nusret
Nusret Sadullah Ayaşlı
Nüzhet (Doktor)
Of
Olds
Olec
Oltu
Ordu
Orhan (Doktor)
Orhaneli
Orhangazi
Orta
Osman (Ankara Şehremaneti İhsaiyyat
Müdürü)
Osman (Belediye Reisi)
Osman (Muallim)
Osman (Muhâsib-i Vilayet Mümeyyizi)
Osman (Müftü)

Osman (Tabip)
Osman (Tüccar)
Osman (Tüccardan Vasıf Varidat Kâtibi)
Osman Nuri (Doktor)
Osman Nuri (Emraz-ı Ayniye Mütéhassısı)
Osman Zeki
Osmancık
Osmaniye
Osmanlı Bankası
Osmanlı Harbiye Nezareti
Osmanlı Hükümeti
Osmanzade Hamdi
Otel Belvo
Otel Doberg
Ovacık

Ödemiş

Ömer Fuat Paşa (Sihhiye-i Bahriye Müfettiş-i
Umumisi)
Ömer Lütfü (Doktor)
Ömer Lütfü (Operatör)
Ömer Lütfü (Tedrisat Müfettişi)
Ömer Lütfü (Terzi)
Ömer Muharrem (Tüccar)
Ömer Şevki (Doktor, Sivas Mebusu)
Ömer Vasfi (Operatör Doktor, Ankara
Numune Hastanesi Sertabibi)

Pamukçu Mustafa

Papazköy
Parga
Paris
Parmaksızade İsmail Hakkı (Eşraf)
Pasinler
Paulet
Pazarbaşızade Nuri
Pazarcık
Pazarköy
Pelle (General)
Periçan
Pertev
Peru
Pınarhisar
Pire
Piredede
Pirgos
Pirinçizade Nedim
Pirinçizade Sıtkı
Piyer (Doktor, Kitabet)
Poe (General)
Poenkare [Poincaré] (Başbakan)
Polathane
Polathaneli Zadehal
Polathanelizade Celal
Polatlı

Polatlı Hastanesi
Polonya
Polonya Salib-i Ahmeri
Portekiz
Portekiz Salib-i Ahmeri
Pozantı
Pötürge
Prens Abbas Halim Paşa
Prens Şarl [Charles] (İsveç Velihtı)
Pülümür

Ragıp

Rahmi (Avukat)
Rahmi (Doktor)
Rahmi (Sivas Mebusu)
Rahmi Katoğlu
Rahmi Nihat
Raif (Sihhiye Müdürü)
Raif Hasan (Merkez Tabibi)
Ramazan
Ramiz
Ramiz (Muhami)
Ramsey (Doktor)
Rasih (Encümen Azası)
Rasih (Tahrirat Müdürü)
Rasih (Tamirat Müdürü)
Rasim (Fırka-ı Erkân Harbiye Reisi Binbaşı)
Rasim (Maliye Tetkik Memuru)
Rasim Attarzade (Tüccar)
Raşit
Ravza-i Terakki Mektebi
Raziye (Başmuallim)
Raziye İzzet
Recep (Müdafaa-i Milliye Vekili)
Recep (Tüccar)
Recep Peker
Refahiye
Refet (Miralay)
Refik (Doktor, Hilal-i Ahmer Cemiyeti
Merkez-i Umumisi Reisi)
Refik (Doktor, İstanbul Mebusu ve Sihhiye ve
Muavenet-i İçtimaiye Vekili)
Refik (Konya Mebusu)
Refik İsmail
Refik Koraltan
Refik Saydam
Refik Şükrü (Doktor, Hariciye Vekili)
Reis Fahri Paşa
Remzi (Jandarma Kumandanı)
Remzi (Komiser)
Resü'l-ayn
Reşadiye (Muğla)
Reşat (Doktor)
Reşat (Mektep Müdürü)
Reşit (Doktor)

Reşit Galip (Doktor, Aydın Mebusu)
Reşit Galip Baydur (Aydın Mebusu, Doktor)
Reşit Paşa (Salib-i Ahmer Vapuru)
Rıfat (Diyanet İşleri Reisi)
Rıfat (Kilisli Doktor)
Rıfat (Muallim)
Rıfat (Operatör)
Rıfat (Sihhiye ve Muavenet İçtimaiye Müdürü)
Rıfat Börekçi
Rıfkı (Doktor)
Rıza (Hacı Müslüm Efendi Damadı)
Rıza (Orman Memuru Sabıkı)
Rıza (Ratıpzade)
Rıza Tahir (Doktor)
Rıza Tahsin (Doktor)
Rize
Roerich (Doktor)
Roleto (Miralay)
Romanya
Romanya Salib-i Ahmeri
Rum
Rumeli Demiryolu
Rumiye (Urumiye)
Rumiye Başşehbenderliği
Rumkale
Rus
Rusya
Rusya Salib-i Ahmeri
Rüştü (Reji Başmüdürü)

Saadeddin (Mutasarrıf)

Saadeddin Ferit
Saadet (Muallim)
Saadet Esat
Sabire Yunus
Sabit (Eczacı)
Sabit (Tüccar)
Sabri (Belediye Eczacısı)
Sabri (Doktor)
Sabri (Tobako Osmanlı Anonim Şirketi Müdürü)
Sabri (Tüccar)
Sabuncuzade Mustafa
Sabuncuzade Şakir
Saçakzade Osman
Sadeddin (Tüccar)
Sadık (Sihhiye Müdürü)
Sadullah
Safer Vehbi
Saffet (Sihhiye Müdürü)
Safiye Ali (Doktor)
Safiye Hüseyin (Hemşire)
Safranbolu
Safvet (Doktor)
Safvet (Erzincan Mebusu)

Safvet (Kocaeli Mebusu)
Safvet (Sihhiye ve Muavenatı İçtimaiye Müdürü)
Sahur
Saide Hasan
Saideli
Saimbeyli
Saime (Muallime)
Sait (Doktor, Sihhiye Müdürü)
Sait (Vali)
Sait Ethem (Doktor)
Sakarya Harekât-ı Harbiyesi
Sakarya Muharebatı
Salahaddin (Muhami)
Salıncık (Ankara)
Salib-i Ahmer
Salib-i Ahmer-i Sihhiye Komitesi
Salih (Binbaşı)
Salih (Cumhuriyet Halk Fırkası Müfettişi, Doktor)
Salih (Doktor)
Salih (Hademe)
Salih (Şekerci)
Salih Yusuf (Doktor)
Salih Zeki (Doktor, Kaymakam)
Salihli
Salim (Eczacı)
Salim (Mülkiye Müfettişi)
Salmas
Salt
Samanlı
Samanlıdağ
Samatya
Sami (Doktor)
Sami (Muallim)
Samiye (Vali Cevdet Bey Refikaları)
Samsun
Samsun Hastanesi
Samuel Şükrü Efendi (Eczacı)
Sandıklı
Saniye (Muallime)
Saniye (Taşçızade Mehmet Efendi Haremi)
Saniye Cemal
Saranga (Doktor)
Saray
Sarayburnu
Saraycık
Sarayköy
Sarayönü
Sarıkamış
Sarıyer
Savcılık
Savur
Saykalızade Mehmet
Schatzmann

Sedat Şehabeddin Bey (Doktor)
Sefa (Mutasarrıf)
Seferihisar
Seferzade İshak
Seher Şerif
Selahaddin (Operatör Muavini)
Selanik
Selçi
Selepür
Selim
Selim Hakkı (Doktor)
Selimiye
Selimzade Hulusi (Tüccar)
Seluşzade Ahmet
Seniyye Rifat
Seraca
Seraceddin (Kaymakam)
Seraceddin (Muallim)
Serik
Server Kâmil (Muallim Doktor)
Servet (Trabzon Mebus-ı Sabıkı)
Servet (Tüccar Nurullah Efendi Haremi)
Seydiköy
Seydişehir
Seyfeddin (Doktor)
Seyfullah
Seyitgazi
Seyr-i Sefain İdaresi
Seyyit Efendizade Mustafa
Seyyit Yazıcızade Şevket
Sıddık (Nüfus Kâtibi)
Sığırcızade Hayri
Sihhiye Müdüriyet-i Umumiyesi
Sihhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti
Sihhiye Vekâleti
Sihhiye-i Askeriye
Sihhiye-i Bahriye
Sındırgı
Sırbistan
Sırp Salib-i Ahmeri
Sırrı (Belediye Reisi)
Sıtkı Tevfik Cevdet
Sibirya
Siirt
Silifke
Silivri
Sille
Silvan
Simav
Sinan
Sineklibakkal
Sinop
Sir Klodhil
Sirkeci
Sivas

Sivas Hastanesi
Sivastopol
Sivastopol Açlar Komitesi
Siverek
Sivrihisar
Siyam
Sofya
Sofya Hilal-i Ahmer Merkezi
Soğanlıdere
Sokrat (Eczacı)
Solferino
Soma
Sorgun
Sovyet Salib-i Ahmer Cemiyeti
Sovyet Şark Münasebat-ı Harsiye
Söğüt
Söğütlü
Söke
Spencer (Miralay)
Stokholm
Stone (Yüzbaşı)
Suat (Sermühendis Bey'in Haremi)
Sultan Mehmet Han (Mehmet Reşat)
Sultanahmet Camii
Sultanhisar
Sultaniye
Sungurlu
Suphi Hayri (Evrak Müdürü)
Suric (Sovyetler İttihadı Ankara Sefiri)
Suriye
Suruç
Susıgırlığı, (Susurluk)
Susuzluzade Hacı Mehmet Ali
Suşehri
Süleyman (İktisat Müdürü)
Süleyman (Muallim)
Süleyman (Müftü)
Süleyman Enveri
Süleyman Necmi
Süleyman Necmi (Mutasarrıf)
Süleyman Necmi (Vali-i Vilayet)
Süleyman Rüştü (Müftü)
Süleyman Sami (Doktor)
Süleymanlı
Sülmenli
Süreyya Paşa
Sürmene
Süveyş

Şabanözü
Şahap (Doktor)
Şahap (Maarif Müdürü)
Şahinzade Eyüp
Şakir (Çatalca Mebusu)
Şakir (Edirne Mebusu)

Şakir Kesebir
Şakir Kınacı
Şam
Şam Mecruhın Hastanesi
Şam Üsera Zabitan Hastanesi
Şamdancızade Osman
Şamlı
Şantsman
Şaphane
Şark-1 Karip Muavenet Heyeti
Şarkışla
Şarki Erden
Şarki Sibiry
Şarkikaraağaç
Şarköy
Şarköy Hastanesi
Şaziment (Muallime)
Şaziye Nabi
Şefik (Doktor)
Şefik (Eczacı)
Şefik (Heyet-i İdare Sıhhiye Müdürü)
Şefik (Kumandan, Miralay)
Şefik Lütfü (Doktor)
Şefika Kemal
Şehirkışla (Şarkışla)
Şehremaneti
Şehremini
Şehri (Doktor)
Şekerzade Ahmet
Şemseddin (Erkan-ı Harp Kaymakamlığı'ndan
Müstafi)
Şemseddin (Müderis)
Şemseddin (Varidat Mümeyyizi)
Şerafeddin (Doktor Yüzbaşı)
Şereflikoçhisar
Şeria Muharebeleri
Şerif (Doktor)
Şerif (Hapishane Müdürü)
Şerif Mehmet (Belediye Reisi)
Şermetzade Ziya
Şevvedof
Şevket (Doktor)
Şevket (Kız Orta Mektebi Müdürü)
Şevket (Tüccar)
Şevki (Sıhhiye Müdürü)
Şeyh Bahaeddin
Şeyhzade Abdullah
Şeyhzade Bedi
Şeyhzade Süleyman
Şile
Şili
Şiran
Şirinzade Mahmut
Şirket-i Hayriye
Şita

Şiyong-hiryano
Şükriye Hilmi (Muallim)
Şükrü (Baytar Müfettişi)
Şükrü (Doktor)
Şükrü (Eczacı)
Şükrü (Orman Müdürü)
Şükrü (Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye
Müdürü)
Şükrü (Tüccar)
Şükrü Fazıl (Operatör Doktor)
Şükrü Kâmil (Doktor)
Şükrü Kaya
Şükrü Osman (Doktor)

Taççızade Ömer

Tahir (Direkçizade)
Tahsin (Dişçi)
Tahsin (Nüfus Müdürü)
Tahsin (Zenbihzade)
Taksim
Taksim Hastanesi
Talas
Talas Şifa Yurdu
Talât (Hükümet Tabibi)
Talât (Mühendis)
Talât Haşim (Doktor)
Talât Paşa
Talha Yusuf
Talia (Muallime)
Talip Rüştü
Tarakzade İbrahim
Tarsus
Taşkapılızade Ali
Taşköprü
Taşlıçay
Taşlıoğlu Ethem (Başkâtip, Doktor)
Taşlızade İbrahim (Kâtip, Doktor)
Taşpınarlızade Atıf
Tatar Cemiyet-i Hayriyesi
Tavas
Tavşanlı
Tayyare Cemiyeti
Tefenni
Tekfurdağı (Tekirdağ)
Tekfurdağı (Tekirdağ) Hastanesi
Tekirdağ Hilal-i Ahmer Cemiyeti Şubesi
Tellal Başızade Fazlı
Tenus
Tepecik
Tepeköy
Tercan
Terme
Terzizade Emin
Terzizade Hakkı (Tüccar)
Tevfik (Debbağ)

Tevfik (Doktor)
Tevfik (Doktor, İçel Mebusu)
Tevfik (İçel Mebus-ı Sabıkı, Doktor)
Tevfik (Orman Müdürü)
Tevfik Arslan (Doktor)
Tevfik Efendizade Sıtkı
Tevfik Hadi (Vali)
Tevfik Kâmil (Doktor, İstanbul Mebusu)
Tevfik Kâmil Koperler
Tevfik Marlalı
Tevfik Paşa
Tevfik Rüştü
Tevfik Salim (Doktor)
Tevfik Talât
Ticaret Vekâleti
Tiebo (Thiébaut)
Tiflis
Tilkilik
Tire
Tirebolu
Tirilye
Toht
Tokat
Tokyo
Tokyo Nansen (Doktor)
Tond
Topçuzade Mazhar
Topçuzade Memduh
Topkapı
Topkapı Fukaraperver Cemiyeti
Topkapı Sarayı
Toprakkale
Torbalı
Toros Tüneli
Tortum
Tosya
Toygazade Naşit
Tömük
Trablusgarp Harbi
Trabzon
Trabzon Darüleytamı
Trabzon Hastanesi
Trakya
Trakya Müdafaa-i Milliye Teşkilatı
Trieste
Tukirzre
Turanlı
Turgut (Muallim)
Turgutlu
Turhan (Karantina Tabibi)
Tutak
Tuzla
Türk
Türk Yardım Derneği
Türkçe

Türkiye
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti
Tütüncüzade Ahmet
Tüysüzzade Lütfü

Ulubey

Uluborlu
Ulukışla
Ulukışla Bor
Umman
Umman Hastanesi
Umum Rusya Merkez İcra Komitesi
Umurbey
Umurlu
Unkapanı
Urfa
Urganlı
Urla
Uruguay
Uşak
Uzunköprü

Üçüncü Ordu

Ümit (Vapur)
Ünye
Ürgüp
Üsküdar
Üsküdar Medresesi
Üyücek

Vadi-i Sarar

Vadi-i Sarar Mecruhın Hastanesi
Vakfikebir
Van
Vasfi (Doktor)
Vasilaki Balban (Doktor)
Veli
Veli Ağazade (Tüccar)
Veli İbrahimof (Cumhurreisi Muavini)
Venezuela
Veremle Mücadele Cemiyeti
Versay [Versailles]
Vesite
Veysel
Vezirköprü
Vezirköy
Vezneciler
Ving (Miralay)
Viranşehir
Vitalis
Viyana
Vize
Vladivostok
Vodin

Washington

Yabanabat

Yağcızade Mustafa

Yahya (İstintak Müdde-i Umumisi)

Yakup (Eczacı)

Yalıköşkü

Yalova

Yalta

Yalvaç

Yanko (Eczacı)

Yarhisar

Yasin

Yasinzade Şevki Zehra İhsan

Yavaşzade Mehmet Şükrü

Yaver Mehmet

Yayla

Yazıcızade Şevket

Yedekçizade Hüseyin (Tüccar)

Yelkencizade Mustafa

Yemen

Yenice

Yeniceoba

Yenihan

Yeniköy

Yenipazar

Yenişehir

Yeraks (Torpedo)

Yerhisar

Yıldız

Yıldızeli

Yoğurtçu Çayırı

Yortan

Yozgat

Yörükzade Mustafa

Yumurtalık

Yunak

Yunan Salib-i Ahmeri

Yunanistan

Yunus

Yunus Vasfi (Sıhhiye Müdürü)

Yurtzade Duran

Yusuf Akçura

Yusuf İzzeddin (Eczacı)

Yusuf İzzeddin (Gureba Hastanesi Sertabibi)

Yusuf Kenan

Yusuf Razi

Yusuf Ziya (Doktor)

Yusuf Ziya (Müftü)

Yusuf Ziya (Sabık İtibar-ı Milli Bankası

Ankara Direktörü)

Yuvanaki (Dava Vekili)

Yümni

Zapyon Mektebi

Zara

Zarazade Mustafa

Zehra (Mektep Müdürü)

Zehra Ahsen

Zekai Muammer (Doktor)

Zeynep Kâmil Hastanesi

Zeytinburnu

Zıvarık

Zihni (Mutasarrıf)

Zile

Zincidere

Zincidere Nekahethesi

Zinetti Süreyya

Zir

Ziraat Bankası

Ziraat Nezareti

Zirneve

Zive

Ziya (Nüfus Memuru)

Ziya Hakkı (Tabip Binbaşı)

Ziya Hayri

Ziya Nuri Paşa

Ziyaeddin

Ziyneddin (Muhasebe Mümeyyizi)

Zonguldak

Zonguldak Hanımlar Merkezi

Zühtü (Doktor)

Zühtü (Eşraf)

Zülfekârzade Mehmet

Zürih

OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E HİLAL-İ AHMER İCRAAT RAPORLARI

1914 – 1928

Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlı İmparatorluğu'ndan devraldığı Hilal-i Ahmer (Kızılay) en zor şartlardaki çalışmalarını muhakkak ki I. Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında gerçekleştirdi. İşte bu zor yıllardaki çalışmalara ait raporlar o dönemde Kurum tarafından kitaplaştırılmıştı. Ancak eski yazı ve dönemin diline yakınlığı olmayan meraklılar ve araştırmacılar bu çok değerli kaynaktan yararlanamıyordu. Hazırlanan bu kitap eksikliği gidermiştir.

Raporlarda yıl yıl, il il, hatta ilçe ilçe Kızılay'ın idari yapısını, gelir kaynaklarını nasıl yarattığını, savaşta yaralılara ve esirlere, barışta ise deprem, sel ve kıtlık felaketine uğrayanlara yaptığı yardımları ayrıntılarıyla görüyoruz.